KUR’ÂN’IN TÜRKÇE MEÂLİ

SUNUŞ

Kur’ân’ı Arapça aslından okuyup anlamak ve anladıklarımı Türkçe anlatmak üzere yaptığım bu çalışmada şeytânı’r-racîm’den; onun telkinlerinden, ayartmalarından ve vesveselerinden Allah’a sığınıyorum.

Olması gereken niteliklerle övemesek de, bilebildiğimiz ve akıl edebildiğimiz tüm övgüleri âlemlerin Rabbi, Rahmân ve Rahîm Allah için özgülüyor, özellikle de bu âciz, fakir ve hakir kula Kur’ân’ı Türkçe olarak okuyucuya sunma nimeti ve hizmetini bahşettiği için O’na sonsuz övgülerimi sunuyorum.

Yüce Rabbimizden, Peygamberi Muhammed As’ı, yakınlarını ve arkadaşlarını destekleyip kolladığı gibi, bizlerle birlikte Allah’ın dinine hizmet edenlerin tümünü de korumasını, kollamasını ve desteklemesini niyaz ediyorum.

Rabbimizin mesajlarını yalın olarak saptayıp insanlığın önüne koymaya gayret ettiğim bu çalışmada, Allah’ın rızası dışında hiçbir amaç gütmedim. Aczimiz ve idrakimizin sınırlı olması nedeniyle şüphesiz eksiklerimiz olmuştur. Ancak, Rabbim şâhittir ki bile bile hiçbir yanlış yapılmamıştır. Onun için, Yüce Rabbimizin beni affedeceğini umuyorum.

Burada sunulan meal, kadim Arap dili [lugatı, grameri, edebiyatı] ile birlikte Kur’ân’ın bütünlüğü dikkate alınarak, çok hassas bir şekilde yapılmış tahlillerin sonucudur. Sunduğumuz anlamların kanıtları, kaynakları, gerekçeleri *Tebyînu’l-Kur’ân* adlı çalışmamızda mevcuttur. Ayrıntılı bilgi edinmek, kontrol etmek ve denetlemek isteyen okurlarımız, 11 cilt hâlinde yayınlanmış olan *Tebyînu’l-Kur’ân*’dan veya internet sitelerimizden bunları görebilirler.

Meali sunmazdan önce, Kur’ân ile ilgili birkaç noktayı açıklamayı yararlı görerek, okurlarımıza kısa ve öz bilgiler sunmak istiyoruz.

KUR’ÂN

Allah’tan, elçisi Muhammed’e (a.s) vahyedilen kitabın özel ismi olan *Kur’ân* sözcüğünün kök anlamı, “birikip dağılma”dır. Buradan hareketle “harflerin birikerek sözcükleri, sözcüklerin cümleyi oluşturması ve bunun aktarılması işi” [okumak] de bu sözcükle ifade edilmiştir. Buna göre *Kur’ân* sözcüğü de “okunan” anlamındadır. Biz ise, “öğrenilip öğretilen” anlamını yeğliyoruz.

“Kur’ân” sözcüğü, Allah’tan, elçisi Muhammed As’a vahyedilen kitabın özel ismidir.

ÂYET

Âyet sözcüğü, “alâmet/gösterge” demektir. *Allah’ın âyetleri* ifadesi, genel olarak, “Allah’ın varlığı ve birliğinin alâmeti/göstergesi olan varlıklar ve sistemler”; *Kur’ân âyetleri* de, “insanın doğru yolu bulmasına alâmet/gösterge olan Allah’tan gelen cümleler” demektir.

Meal’de, Allah’ın varlığı ve birliğinin alâmeti/göstergesi anlamındaki *âyet* sözcükleri, “alâmet/gösterge”, “insanın doğru yolu bulması için alâmet/gösterge olan Allah’tan gelen cümleler” anlamındaki *âyet* sözcükleri sadece *âyet;* her iki anlamı içerenler ise “âyet/alâmet/gösterge” şeklinde verilmiştir.

SÛRE

Sözcüğün ilk anlamları “artık-birikinti”, “duvar-kenti çevreleyen sur”, “menzile-evin odası, salon, mutfak gibi bölümleri” demektir. *Kur’ân sûresi* denilince de, Kur’ân’ın bölümleri; inişe göre bölümler veya konu bölümleri amaçlanır.

Parça parça, necm necm, bölüm bölüm inen âyetler, Kur’ân’dan öğrendiğimize göre ilk dönemlerden başlayarak sayfa sayfa yazılmış ve sûreler hâline getirilmiştir. Çünkü, Mekke döneminin ilk yıllarında inmiş olan Resmi Mushaf’taki Yûnus/38, Hûd/13, Abese/13. âyetlerde ve Medîne dönemindeki Bakara/23; Tevbe/64, 86, 124, 127; Nûr/1, Muhammed/20. âyetlerde Kur’ân sûrelerinden ve Kur’ân sayfalarından söz edilmektedir. Fakat sözü edilen Kur’ân sayfaları ne bugün elimizdeki 605 sayfadır, ne de Kur’ân’da sözü edilen sûreler 114 adettir. Çünkü bugün elimizdeki Kur’ân sayfaları, hattatların yazdığı sayfalardır. 114 adet olarak belirlenmiş sûreler ise “sûre”den söz eden âyetlerin indiği zamandaki sûre anlayışı ile değil, yıllar sonra toplumun bir kesiminin görüş, kavrayış ve anlayışı ile oluşturulmuş sûrelerdir. Nitekim elimizdeki kaynaklara göre, ilk sahabe tarafından oluşturulan Mushaflarda ve sûrelerdeki âyet sayılarında farklılıklar vardır.

Mevcut Mushaflarda yer alan sûreler de ne yazık ki, hem necmleri hem de konuları bakımından, Kur’ân’da konu edilen sûre özelliğini taşımaktan uzaktır. Anlamayı kolaylaştırması gereken bölümler, ne yazık ki birçok sûre anlamayı zorlaştırmış, hatta bazı yerlerde imkânsızlaştırmıştır.

Kanaatimize göre, Kur’ân’daki her necm [vahiy grubu] bir sayfa, her konu da bir sûre idi. Gönül isterdi ki, her bir necmin iniş sırası belirlenmiş olsun, sûreler de Kur’ân’ın ifade ettiği sûre anlayışına uygun olsun.

SÛRE İSİMLERİ

Sûreler, içlerindeki dikkat çekici bir sözcüğe veya genel içeriğine göre; Bakara, Nisâ, Yûsuf, Yûnus vb. gibi isimlerle isimlendirilmiştir, ki bu isimlendirmenin Allah ve Rasûlü ile herhangi bir ilişkisi yoktur.

NECM

Necm, “bir kerede inen âyet grubu” demektir. Necm, bir âyetten ibaret olabileceği gibi, onlarca, hatta yüzlerce âyetten de oluşmuş olabilir.

Kur’ân bir defada topluca ve konulara ayrılmış olarak değil, 23 seneye yakın bir zaman diliminde, toplumdaki olaylara, gelişmelere ve problemlere göre necm necm inmiştir. Bir konuya ait âyetlerin hepsi bir arada değildir.

Bu fakir kul tarafından Allah’ın izni ile anlam bilgisi ve teknik özellikler gereği necmler oluşturulmuş, ayrıca Resmi Mushaf’taki hatalı düzenlemeler, sıralamalar düzeltilmiş; birçok paragrafın âyetleri yeniden düzenlenmiş ve bunlar hem dipnotta hem de necmin altında gösterilmiştir. Ancak bizim düzenlememiz da mutlak [son ve değişmez] değildir. Ehl-i ilim tarafından tüm dünya Müslümanlarının elbirliğiyle son düzenleme ve sıralamanın yapılması gerekir. Biz bu konuda ilk adımı atmış ve sorunu tüm ehl-i insaf, ehl-i vicdan ve ehl-i imanın dikkatine sunmuş bulunuyoruz.

MEKKÎ-MEDENÎ SÛRELER ve ÂYETLER

Kur’ân, Rasûlullah’a Mekke’de inmeye başladı ve hicretten sonra da Medîne’de –ölümünden kısa bir süre öncesine kadar– devam etti. Sûre ve âyetlerin Mekkî ve Medenî diye ayrılması, indikleri mekanlar dikkate alınmaksızın, sadece hicret göz önüne alınarak yapılmış olmasındandır.

Sûreler, Mekkî ve Medenî şeklinde ikiye ayrılmasına rağmen, bazı sûrelerin tamamının Mekkî, bazı sûrelerin ise tamamının Medenî olmadığı bilinmektedir. Yani, bazı Mekkî sûrelerin içinde Medenî, bazı Medenî sûrelerin içinde de Mekkî âyetler bulunmaktadır. Bu çalışmada bunlar da gösterilmiştir.

Sûre ve âyetlerin kaçının Mekkî, kaçının Medenî veya kaçının karışık olduğu üzerinde ne yazık ki görüş birliği sağlanmış değildir ve sağlanacağa da benzememektedir.

ÂYET ÇEŞİTLERİ

Kur'ânın, Resmi Mushaf'a göre Âl-i İmrân/7. âyetinde (477. necm) belirtildiği üzere, Kur'ân âyetleri muhkem ve müteşâbih âyetler olarak gruplanmaktadır.

MUHKEM ÂYETLER

Muhkem sözcüğü, "hüküm içeren" demektir. Dolayısıyla *muhkem âyetler,* "içerisinde insanları kargaşadan ve yanlış iş yapmaktan engelleyen ilkelerin bulunduğu âyetler" anlamına gelir. Kur'ân'daki tabirle bu âyetler, Kitab'ın anasıdır. Yani bu âyetler, hayatta uygulanacak olan kuralları içerir. Kitab'ın iniş amacı, bu âyetlerdeki ilkeleri insanlara uygulatmaktır.

MÜTEŞÂBİH ÂYETLER

Tüm dillerde eş anlamlı, sesteş sözcükler olduğu gibi, sözcüklerin hakikat, mecâz ve kinaye anlamları da vardır. Bu sözcüklerle kurulan cümlelerde birden fazla anlam oluşur. Birden fazla anlam ifade eden cümlelere ise "müteşâbih cümle" denir. Bu cümle, Kur'ân cümlesi ise, ona "müteşâbih âyet" denir. Bu âyetlerin, bir dil ve edebiyat uzmanı olmayan Peygamber'in ağzından ortaya konulması, Peygamber'in bunu yapacak uzmanlığa sahip olmayışı nedeniyle bu cümlelerin o'na ait olmadığını gösterir. Ayrıca Kur'ân sözcüklerinin içerdiği bu birden çok anlamlar, Kur'ân'ın çağlar boyu tazeliğini korumasını sağlar. Al-i İmrân/7'ye *(*477. necm) göre bu âyetlerin te'vîlini [birkaç anlamdan hangisinin birinci plânda dikkate alınması gerektiğini] Allah'ın ve konuyla ilgili uzmanların bildiği-bileceği bildirilmektedir.

TE'VÎL

Te'vîl sözcüğü, "geriye dönüş" şeklindeki kök anlamından değişerek "tedbir" [arkalaştırma], yani "birinci, ikinci, üçüncü şeklinde ardı ardına dizmek/sıralamak, öncelik sırasına koymak" anlamlarında kullanılmaktadır.

Bu anlamlara göre, *müteşâbih âyetlerin te'vîli*, "o âyetlerin birbirinden güzel, birbirine benzeyen açık-seçik anlamlarının arka arkaya sıralanması, bu anlamların öncelikli bir sıraya tâbi tutulması" demektir. Yoksa, *müteşâbih âyetlerin te'vîli,* Kur'ân'da birtakım anlaşılmaz âyetler bulunduğu, bunların anlamını da sadece Allah ve "râsihûn" denilen ehil kimselerin bildiği manasına gelmez.

KUR'ÂN'IN TERCÜMESİ ve MEALİ

Tercüme, "bir metni bir dilden başka bir dile çevirmek"tir. Ne var ki diller arasındaki kültür, gelenek farklılıkları, özgün tasavvur ve tahayyülden kaynaklanan farklılıklar nedeniyle, nesnelerin, hareketlerin durumları, sembol ve duyguların birebir çevirisi mümkün olamamaktadır. Bu nedenle de çevirilerde, özgün metnin özellikleri ve vurguları aktarılamayıp, sadece anlam aktarması [zihinsel ve duygusal mesajın iletilmesi] söz konusu olmaktadır. Bu durumda herhangi bir dildeki normal bir metnin birebir tercümesi [özgün metnin özelliklerini eşdeğer olarak yansıtması] mümkün değildir. Durum böyle olunca, şiir, roman, öykü gibi sanat eserlerinin birebir tercümesi olası değildir.

Aslı Arapça ve en ileri derecede bir edebiyat mucizesi olan, birçok âyeti de müteşâbih bulunan Kur'ân'ın, Arapça'dan başka bir dile birebir tercümesi [eşdeğer ifadesi] kesinlikle mümkün değildir. Öyleyse Kur'ân'ın sanatsal özelliği, derin vurguları orijinalinde kalmak üzere, benzeşen anlamlardan birisi tercih edilerek hedef dile mesaj aktarımı yapılmak durumundadır. İşte bu yöntemle elde edilen anlam, "meal" olarak nitelendirilir.

Mealler, mutlak doğru [Allah'ın muradının aynıyla ifadesi] olarak kabul edilemez. Çünkü herhangi bir kişinin hazırladığı meal, meal sahibinin Kur'ân'ın zengin anlamlarından birini, kendi tesbitleri doğrultusunda ön plâna çıkarmasıdır. Bu çıkarım, kişiden kişiye dirayet ölçülerine göre değişir.

KUR'ÂN'IN TERCÜME ve MEALİNİN ZORUNLULUĞU

Yüce Rabbimiz, Kur'ân'dan önce gönderdiği kitapları, mesajını iletmek istediği muhatap toplumların diliyle gönderdiği gibi, peygamberleri de yine mesajını iletmek istediği muhatap toplumların içinden seçmiştir. Çünkü Rabbimizin amacı, mesajın muhataplar tarafından iyice anlaşılmasını sağlamaktır:

Ve Biz onlara, açıkça ortaya koysun diye, her peygamberi yalnız kendi toplumunun diliyle gönderdik. Artık Allah dilediğini/dileyeni saptırır, dilediğini/dileyeni de doğru yola iletir. Ve O, en üstün, en güçlü, en şerefli, mağlûp edilmesi mümkün olmayan/mutlak galip olandır, en iyi yasa koyan, bozulmayı iyi engelleyen/sağlam yapandır. *(72/14, İbrâhîm/4; 318. necm*)

Nitekim Âdem, Nûh, İdrîs, İbrâhîm, Mûsâ, Îsâ vd. peygamberlerin getirdikleri mesajlar hep kendi halklarının dillerinde olmuştur. Dolayısıyla Kur'ân da, Arapça konuşan bir topluma gönderildiği için Arapça olarak inmiştir. Bu ilâhî sünnete göre eğer Kur'ân Türklere inseydi Türkçe, Rumlara inseydi Rumca, Fransızlara inseydi Fransızca olacaktı. Zira toplumların mesajı anlayabilmeleri, aldıkları mesajın kendi dillerinde olmasına, doğru anlamaları da kendi dillerini iyi bilmelerine bağlıdır. Kur'ân, Arapça olmasına rağmen muhataplar Arapça'yı iyi bilmiyorlarsa, mesajı iyi anlamaları mümkün olmaz.

Kur'ân her ne kadar ilk olarak Arap toplumuna hitap etmiş olsa da, Kur'ân'ın muhatabı tüm insanlardır *(bkz. Resmi Mushaf; Sâd/87 (Necm;67); Nisâ/105 (Necm; 556), 174(Necm;571); Yûnus/57(Necm;178); İbrâhîm/52(Necm; 323)).* Peygamberimiz de tüm insanlığın, farklı diller konuşan tüm halkların peygamberidir *(bkz. Resmi Mushaf; Enbiyâ/107(Necm;333); A'râf/158(Necm;79), Sebe/28(Necm; 224), En'âm/19(Necm;204), Furkân/1(Necm;96), Cuma/2-3(Necm;662)).*

Dünya üzerinde yüzlerce-binlerce farklı dil kullanan topluluklar yaşamaktadır. Bu durumda insanların tümünün Arapça öğrenmesi söz konusu olamayacağına göre, Kur'ân'ın diğer dillere çevrilmesi zorunludur. Bu zorunluluğun yerine getirilmesi ve bütün insanların Allah'ın mesajını alabilmesinin sağlanması, Müslümanların manevî sorumluluğudur.

Bu sorumluluğu yerine getirme konusunda kendini yetkin gören ilim adamlarının en önemli görevi, Kur'ân'ın dili olan Arapça'yı ve çeviri yapacakları dili çok iyi bilmeleri, çeviri sırasında anlamı o dilde verilmemiş tek bir sözcük bile bırakmamalarıdır. Çünkü yarı Türkçe, yarı Arapça, yarı Farsça bir çeviriden ne bir Türk, ne de bir başkası bir şey anlayabilir. Eksik ve yetersiz bir çeviri ile Allah'ın mesajının gereği gibi aktarılabilmesi imkânsızdır. Kelime ve kavramların, bir başka dilin sözcükleriyle karşılanması da yetmez. Aynı zamanda Kur'ân sözcüklerinin de, indiği dönemdeki saflığıyla anlaşılıp bugüne aktarılması gerekir. Aksi hâlde, mesajın da yeterli düzeyde anlaşılamamasına neden olur. O günkü ifadelerin maslahat [yarar] ve mefsedet, [zarar] doğrultusunda modernize edilerek aktarılmasında ise bir sakınca yoktur. Çünkü kelimeler değil, mesaj önemlidir.

Dile ve çeviriye verilen önem ile aksi davranışların sonuçları, Kur'ân'da açıklanmıştır (bkz. *Resmi Mushaf: Bakara/75; Nisâ/46; Mâide/13, 41).*

Netice olarak Kur’ân, bütün sözcüklerin tam olarak anlaşılmasını sağlayacak şekilde başka dillere çevrilmelidir. Yapılan çeviride kapalı, anlaşılmaz tek bir sözcük bile bırakılmamalıdır. Eğer elinizdeki bu çeviride bir kapalılık, anlaşılmazlık varsa, bu Kur’ân’dan değil, çevirenin yetersizliğindendir.

KUR’ÂN MUCİZE BİR KİTAPTIR

• Kur’ân, fesahat [anlatımda açıklık, düzgünlük ve amaca uygunluk], belağat [bir şeydeki derin anlamı ifade yeteneği] ve icaz [az sözle çok şey anlatma] bakımından; *teşbih, hakikat, mecâz, istiare, kinaye, haber-inşa cümlesi: emir, nehy, istifham, temenni, nida, kasr, vasl-fasl, icaz, itnab, intak, tıbak, mukabele, umum-husus, icmal-tafsil, musâvat, zikir-hazf, cinas, seci, husnü’l-ibtida, husnü’l-intiha, iltifat* vb. birçok edebî sanat açısından eşsiz bir kitap, edebî bir şaheserdir. Oysa Allah Elçisi Muhammed As’ın ne edebî bir geçmişi, ne de herhangi bir öğrenimi vardır. Dolayısıyla böyle bir kitabı kendisi yazmış olamaz.

Kur’ân, Arapların en ileri olduğu edebiyat alanında gerçekleşmiş bir mucizedir. Gerçekten de Arap edebiyatı, *–bizim edebiyatımız da dahil olmak üzere–* tüm dünya edebiyatına kaynak olmuştur. Kur’ân tam anlamıyla bir edebî mucizedir. Edebî alandaki yüksek seviyesi dünyaca da kabul edilen bir toplum içinden bir kişi çıkmış ve toplumdaki edebiyatçılar başta olmak üzere herkesi hayran bırakan sözler söylemeye başlamıştır. Toplumu tarafından çok iyi tanınan bu kişinin daha önce edebiyatla hiç ilgilenmemiş olması, topluma tebliğ ettiği âyet ve sûrelerin, *–birbirilerine yardım etseler bile–* insanların meydana getiremeyecekleri ölçüde olağanüstü olması, muhatapları büyük bir şaşkınlığa düşürmüştür. Normal hayatındaki konuşmaları ile yine o eski Mekkeli Muhammed olan bu kişi, kendisine vahyolunduğunu söyleyerek okuduğu Kur’ân ile bir mucize sergilemiştir.

• Kur’ân, evvelki kitapları ve elçileri tasdik etmektedir. Oysa onu Elçi yazmış olsaydı, mutlaka tutkularına uyar, geçmiş kitap ve elçileri onaylamak yerine kendisini ön plâna çıkararak her şeyi kendisine mal etmek isterdi.

• Kur’ân, içerisinde fizik, kimya, biyoloji, astronom, kozmoloji, eğitim, psikoloji ve sosyoloji hakkında nice bilgiler bulunması nedeniyle, içeriği ve öğretisi bakımından da eşsiz bir kitaptır. Oysa Peygamberimiz, Mekke’de yetişmiş, hayatının her dönemi herkesçe bilinen, çevresinde herhangi bir okul veya öğretici bulunmayan bir kimsedir. Dolayısıyla, Kur’ân’daki bilgileri bilmesi bir yana, o konuları düşünmesi bile mümkün değildir. Kur’ân’ın bu özelliğinin kıyâmete kadar devam edeceği de Kur’ân’da, *Onun hak olduğu ortaya çıkıncaya kadar, hem afakta [dış dünyada], hem kendi bünyelerinde alâmetlerimizi/göstergelerimizi onlara göstereceğiz. Rabbinin şüphesiz her şeye tanık olmuş olması da yetmedi mi? (*61/41, Fussılet/53(Necm;249) şeklinde bildirilir.

• Kur’ân, birçok tarihî hâdise içermektedir. Allah’ın Elçisi Muhammed As. ise, böyle konulardan haberi olmayan bir kişidir. Bu hâdiseleri bilmesi de, yanlışsız olarak uydurması da imkânsızdır.

• Kur’ân, geçmişe ait olduğu kadar geleceğe ait bilgiler de vermektedir. Bu bilgilerin doğrulukları zaman içinde tek tek ortaya çıkmıştır. Bir insanın kendiliğinden, aynıyla doğru çıkan bu tür haberler verebilmesi mümkün değildir.

• Kur’ân, yapısal yönü ile de birçok mucize içermektedir. Öyle ki, geniş hacmine, içeriğine rağmen hiçbir açıdan çelişki ve tutarsızlık bulunmamaktadır. Bu husus Nisâ/82(Necm;548)’de, *Hâlâ Kur’ân’ı gereği gibi düşünmezler mi? Eğer ki o, Allah’tan başkası tarafından olsaydı, kesinlikle onun içinde birçok karışıklıklar bulurlardı* ifadeleriyle yer almaktadır. Yetenekleri bu işe yetmeyeceği herkesçe bilinen bir kimse tarafından, böyle bir kitabın yazılamayacağı da ortadadır.

Kur’ân üzerinde düşünen her insanın saptayabileceği bu özellikler, Kur’ân’ın Peygamberimizin eseri olmadığını gösterir. Yûnus/37-39(Necm;176)’deki, *Ve bu Kur’ân, Allah’ın astları tarafından uydurulan değildir. Lâkin sadece içinde konu edilenlerin tasdiki ve o*

kitabın/Tevrât'ın ayrıntılı olarak açıklanmasıdır. Onda şüphe edilecek hiçbir şey yoktur. Âlemlerin Rabbindendir ifadesi de buna işaret ederek, Kur'ân'ın Allah katından vahiy ile indirilmiş bir kitap olduğunu bildirmektedir.

MUSHAF

Mushaf sözcüğü, "iki kapak arasında toplanan sayfalardan oluşan kitap" demektir. Aslında her kitap bir mushaf olmasına rağmen bu sözcüğün Kur'ân için kullanımı yaygınlaşmıştır.

Tarih kayıtlarına göre, Kur'ân'a, Rasûlullah hayatta iken vahyin inişi devam ettiği ve iki kapak arasında toplanmış tam bir kitap hâline gelmediği için Mushaf adı verilmemişti. Bu ad ona ancak, halife Osman zamanında kitaplaştıktan sonra verilmiştir. Bu günkü Mushafların, halife Osman'ın nüshasından çoğaltıldığı kabul edilir.

MEVCUT MUSHAF'IN TERTİBİ

Kur'ân âyetleri tertil [düzgün dizim; cümlelerin, paragrafların ve pasajların birbirine karıştırılmaması yöntemi] ile ve necm necm inmiştir (bkz. Furkân/32(Necm;97)). Allah, Elçisi'ne Kur'ân'ı tertil ile tebliğ etmesini emretmiştir (bkz. Müzzemmil/4 (Necm;10)). Rasûlullah da bu emre uygun olarak necm necm yazdırmış ve ezberletmiştir.

Âyetler –o gün kâğıt olmadığından– deri, papirüs, yassı kemik, yassı taşlar, tahta, tuğla/tablet vs. üzerine yazılıyordu. Önceleri necmler hâlinde ve tertilli bir şekilde bulunan âyetler, sahabe tarafından sûreler hâlinde sonradan düzenlenmiştir.

Mevcut Mushaf'ta, ne yazık ki kronoloji dikkate alınmamış, tertile; düzgün, birbirine karıştırılmadan dizime riâyet edilmemiş, birçok necmin [paragrafın veya pasajın] cümleleri yerli yerinde tertip edilmemiş ve kâtiplerin yazım hataları düzeltilmemiştir. Biz bunların yüzlercesini sergilemiş bulunuyoruz. Bunu kimin, niçin böyle yaptığının açıklanmasını tarihçilere bırakıyoruz. Ama şunu da belirtmek gerekir: Fussılet/26'da (bizim çalışmamızda 245. necm), *Ve Kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden kimseler: "Üstün gelmeniz için bu Kur'ân'ı dinlemeyin, onun için de anlamsız şeyler yapın; anlaşılmasını her türlü yolla engelleyin" dediler* buyurularak bilgi verilmiştir.

Biz, herkesin o günden bugüne bilip durduğu Mushaflardaki bu gramer kurallarına aykırı yazım ve imla hatalarını (Zümer/10 ve 53 âyetlerindeki fahiş hatalar hariç) sergilemeyi düşünmedik. Tarih ve rivâyet kitaplarında yer alan bilgileri de nakletmek istemiyoruz. Biz, şimdiye kadar kimsenin samimiyetle ve dürüstçe söylemediği ya da söyleyemediği bir şeyi; Kur'ân'daki paragraf, bölüm ve cümlelerin karıştırıldığını; Kur'ân'ın anlaşılmaz ve yanlış anlaşılır bir yapıya sokulduğunu, mevcut Mushaf'ı analiz ederek, iman borcu olarak ortaya koyuyoruz.

Mevcut Mushaf'ın bu günkü düzeni, Kur'ân'ın, *Arabiyyen* [en mükemmel anlatım ve gramer kurallarına eksiksiz uyum] ve *mübin* niteliğine, *tertil* özelliğine uymamaktadır. Paragraftaki iki cümle arasına yüzlerce, binlerce cümlenin getirildiği, bir cümlenin âyet hâlindeki öğelerinin onlarca cümle sonrasına taşındığı görülmektedir. Mushaf'taki bu olumsuzluklar nedeniyle birçok âyet yanlış anlaşılmakta, ya da anlaşılamamakta, birçoğu da ekleme çıkarma yapmadan [parantez açmadan] anlaşılmaz konumda bulunmaktadır.

Böylece Kur'ân, işlerliğini, çekiciliğini yitirmiş; "küme küme gönderilip de önüne gelenleri devirdikçe deviren, toplumları canlandırdıkça canlandıran, canlandırdıkça da hak ile bâtılı birbirinden ayıran, özür veya uyarı olarak öğüt bırakan" bilgin ve bilgeleri yerlere kapandıran, topluma can, ışık olan, ikna etmedik, ölmeden kendisine inanmadık insan bırakmayan Kur'ân, hayat kitabı olmaktan çıkarılmış, mezarlık kitabı, cami kitabı ve efsaneler kitabı konumuna sokulmuştur. Bu yüzden de artık kimse Kur'ân'a bakarak İslâm'a gelmez olmuştur. Dinin de artık Kur'ân'dan anlaşılamaz olması nedeniyle, dini anlatmak ve öğretmek için mezhep imamları, tarikat

şeyhleri, cemaat liderleri türemiştir. Böylece, İslâm dini yerine mezhepler-tarikatlar dinleri ortaya çıkmıştır.

Biz, bu çalışmamızda imkânlarımız ölçüsünde bunlardan yüzlercesini belirledik ve olması gereken tarzda tertip ettik, düzenlemeye çalıştık. Bu konunun birçok maddesi, zaten asırlarca evvelki birçok kitapta bulunmaktadır.

Bunun sorumluları da, –yukarıda da bahsettiğimiz gibi– ilk tertibi yapanlar ve o gün sıcağı sıcağına mevcut kusurları gidermeyenler ve daha sonra bunları öğrenmiş oldukları hâlde sessiz kalanlardır.

Bu gerçek karşısında mü'minlerin susmamaları, görmezden gelmemeleri, samimiyetle ve dürüstçe bu işe eğilerek Mushaf'ta yeni bir düzenleme yapmaları bir iman borcudur.

Zikrettiğimiz kusur, mevcut Mushaf'a yönelik olup Kur'ân ile alakası yoktur. Kur'ân'ın tamamı bu Mushaf'ın içindedir; vahiy olup da dışarıda kalmış tek bir âyet yoktur. Mushaf'ta da vahyin dışında hiçbir şey yoktur.

İNİŞ SIRASI

İniş sırasına göre okumak, Kur'ân'ın daha iyi anlaşılmasını sağlar. Meselâ, o günkü iktidarın görüşüne göre düzenlendiği için "Resmî Mushaf" diye bilinen Halife Osman tarafından hazırlatılan Mushaf, sahabenin içtihadıyla oluşturulmuştur. Kur'ân ve İslâm hakkında yeterli birikimi olmayanların, Kur'ân'ı yeni tanıyacak olanların ve cahiliye dönemindekine benzer bir küfür ve şirk ortamında bulunanların bu Mushaf'tan gereği gibi yararlanamama riski vardır. "Resmî Mushaf" tabir edilen bugünkü şekliyle Kur'ân'ı başından itibaren ilk defa okumaya başlayan bir kimsenin, ister Arapça aslından okusun, isterse mealinden okusun, Mushaf'ın hemen giriş kısmında bulunan Bakara/6-7 âyetlerine geldiğinde kafası karışacak, Kur'ân'a ve İslâm'a karşı olumsuz duygular hissedecektir. Okunan mealin yanlış-kusurlu olması durumunda ise, duyulan olumsuz tepki açıktan açığa bir düşmanlığa dönüşebilecektir. İçtenlikle belirtmek gerekirse, toplumumuzda bu âyetleri anlamış insan sayısının çok az olduğunu itiraf etmeliyiz. Bir de Kur'ân'ı ilk defa eline alan kimseler tarafından okundukları düşünülürse, bu kimseler İslâm'a yakınlaşacakları yerde Kur'ân'ı anlamamaları veya yanlış anlamaları sebebiyle İslâm karşıtı olabileceklerdir. Mesela, *Şüphesiz şu kâfirler; Allah'ın ilâhlığını, rabliğini bilerek reddetmiş kimseler; onları uyarsan da, uyarmasan da onlar için birdir; inanmazlar. Allah, onların kalpleri ve kulakları üzerine mühür vurmuştur; onların gözlerinin üzerinde perdeler vardır. Ve büyük azap onlar içindir.* (Resmi Mushaf: Bakara/6-7 (399. Necm)) âyetlerini anlayabilmek için Kur'ân'dan en az 5.000 âyetin sindirilircesine öğrenilmiş olması gerekir. Çünkü bu âyetler ilk inen âyetlerden yaklaşık 10-15 yıl sonra inmiştir. Bakara sûresi'ndeki bu âyetleri o gün duyan ve okuyanlar, gereği gibi anlayabilecek bir alt yapıya sahiptiler. Bu nedenle de onları rahatça anladılar. Aynı âyetler bugün de alt yapısı olanlar için anlaşılabilir niteliktedir. Ama ya Kur'ân ile yeni tanışanlar ve alt yapısı olmayanlar? Böylelerinin, "Demek ki, bazı kimselerin kalpleri ve kulakları Allah tarafından mühürlendiğine ve uyarılmaları da kendilerine yarar sağlamadığına göre, İslâm'ın ne olduğunu veya Allah'ın ne istediğini öğrenmek için boşuna çaba sarf etmenin de yararı yoktur" diye düşünmeleri ve Kur'ân'ı bir daha açmamak üzere terk etmeleri kuvvetle olası değil midir?

Eğitim ve öğretim, bir sistem ve yöntem gerektirir. Bugün hazırlık sınıfında İngilizce öğrenmeye başlayan bir öğrenciye nasıl hemen Shakespeare okutulmuyorsa, ilkokulda matematikle yeni tanışan çocuğa nasıl hemen üslü veya köklü sayılar değil de önce doğal sayılar öğretiliyorsa, Kur'ân öğrenimine yeni başlayan birine de, Peygamberimizin ancak 22. yılda aldığı vahiy bilgilerinin verilmemesi gerekir. Aksi takdirde, o âyetlerin gereği gibi anlaşılabileceği konusunda iyimser olunmamalıdır.

Geçmişteki saptamaları da dikkate alarak okuyucuya sunmaya çalıştığımız Mushaf düzenlemesi/sıralaması, herkes tarafından bu konudaki en ciddî eser olarak bilinen Hattat

Kadroğlu'nun Mushafıdır. Yalnız şu da iyi bilinmelidir: Medenî necmler birbirine karıştırılmış, Medîne'de 1. sûre olarak gösterdiğimiz Bakara sûresi'nin nice âyetleri Peygamberimizin vefatına yakın inmiştir. Yani, birçok Medenî sûreden sonra inmiştir. Özetle Medenî sûrelerde, Mekkî sûreler kadar kronolojik özellik yoktur. Bunun sorumluluğu, Mushaf'ı –Allah'tan korkmadan– bu şekilde düzenleyenlerindir. Sayın okurlarımız necmleri dikkate alarak okumalıdırlar. İnşallah ileride Medenî necmlerin de sağlıklı bir kronolojik sıralaması yapılabilir. Bu da mü'minler üzerine savsaklamamaları gereken bir borçtur.

ELİNİZDEKİ BU MEAL

Kur'ân, insanların anlayacağı ölçülerde açık, ayrıntılı olarak açıklanmış bir kitaptır. Kur'ân âyetlerini, okur-yazar olmayan kimselerden tutun en ileri derecedeki bilginlere kadar herkes anlar. Bunun için aracıya [hocaya, şeyhe] ihtiyaç olmadığı gibi, tefsire de ihtiyaç yoktur. Çünkü Kur'ân'ın bizzat kendisi yüceler yücesi Rabbimiz tarafından yapılmış en güzel tefsirdir. Ayrıca Kur'ân'da; *âyâtün beyyinâtün, kitâbün mübîn, beyyenehü, mübeyyinât, tibyân* ve *beyân* gibi aynı kökten türetilmiş kavramlarla Kur'ân âyetlerinin apaçık olduğu bildirilmiş, Kur'ân'ın kapalı, müşkil, anlaşılmaz olmadığı yüzlerce kez vurgulanmıştır. Yüce Allah, kitabındaki mesajlarının açıkça anlaşılabilmesini sağlamak için her türlü anlatım tekniğini kullanmış, bir anlatım aracı olarak sivrisinek gibi en basit şeyleri bile örnek vermekten çekinmemiştir. Böylece ilâhî mesajlar, üniversitedeki akademisyenden dağdaki çobana kadar herkes tarafından anlaşılabilecek bir açıklığa kavuşturulmuştur.

Neticede de köleler ve kimi üst düzey yöneticiler Kur'ân'ı anlamış ve hemen imana gelmiş; Ebû Cehl, Ebû Leheb gibi niceleri de iyi anlamış olmasına rağmen işine gelmediği için bile bile gerçeği örtmüşlerdir.

Kur'ân'ın aslı bu olmasına rağmen, bu gün Kur'ân'ı, elimizdeki Mushaflardan ve onların çevirilerinden, ilk dönemdeki gibi kolay ve rahat anlama imkânı yoktur. Zira Kur'ân'ın tertibi ve tertili, inişine göre yapılmamış; necmler, paragraflar, bölümler karıştırılmış, birtakım istinsah hataları yapılmış, Arap dilinde bir yandan gelişmeler olurken, diğer yandan da yozlaşmalar olmuş ve ayrıca din adına binlerce kitap yazılarak Kur'ân ile insan arasına engel konmuştur.

İşte bu engelleri aşabilmemiz için senelerce âyetler ve âyetlerin içindeki sözcükler üzerinde duruldu. Bu çalışma sonucunda ortaya çıkan çalışma, "Tebyînu'l Kur'ân" adıyla tüm insanlık ile paylaşıldı. Burada okuduğunuz mealin nasıl oluştuğu, neden o anlamın tercih edildiği *Tebyînu'l Kur'ân*'da ayrıntılı bir şekilde açıklanmıştır. O nedenle özellikle insanlığın elinde mevcut olan daha evvel yazılmış tefsir ve mealler ile olan farklıların gerekçeleri hem ayrıntılı olarak verilmiş hem de hepsi sağlam kaynaklar ile delillendirilmiştir. Kısacası bu kısa meale ulaşabilmek için, on bir ciltte, on binlerce sayfalık bir çalışma yapılmıştır.

MUSHAF'TAKİ BESMELELER

Mevcut Mushaflarda her sûrenin başında bulunan besmeleler Kur'ân'dan olmayıp iki sûre arasını belirtmek amacıyla sonradan konulmuştur. Kur'ân'da 2 tane besmele vardır. Biri Fâtiha sûresi diye adlandırılan âyetlerin *(1*4. necmde görülebilir) başındaki besmeledir. Diğeri de Neml sûresi'nde Süleymân peygamberin Sebe melikesine yazdığı mektubun *(1*44. necmde görülebilir) başındaki besmeledir. Biz, necmleri numaralandırmak sûretiyle necmleri birbirinden ayırdık.

ÂYET NUMARALARI

İlk nüshalarda âyet numaraları yoktu. Oysa mevcut Mushaflarda, bazen bir tek cümle, 1'den 10'a kadar 10 âyet şeklinde numaralanmakta; bazen de on cümle, bir paragraf, bir bölüm tek bir âyet olarak gösterilmektedir.

Bir metindeki cümlelerin numaralanarak okunuşu, okurun dikkatini metinden sayılara yönlendirip metnin anlaşılmasına engel olacağı kaygısı ile biz Mealimizde numaraları âyet başına "1- …" şeklinde koymayıp okurlarımız orjinalini kolay bulsunlar ve başka Mealler ile mukayese yapabilsinler diye ayetlerin başında "^{2}x.." şeklinde üst simge halinde koyduk. Her necmin altında da, klasik kabuldeki Resmi Mushaf numarasını, iniş sırasındaki numarasını; bilinen sûre adını ve âyet numaralarını gösterdik. Örneğin, iniş sırasına göre 1., Resmi Mushaf'ta 96. sûre olan Alak sûresi'nin 1-5. âyetlerinden oluşan necm, *(1/96, Alak/1-5*) şeklinde; Resmi Mushaf'ta 2. sûre, iniş sırasına göre 87. sûre olan Bakara sûresi'nin 114-115. âyetlerinden oluşan necm, *(87/2, Bakara/114-115*) şeklinde gösterilmiştir. Taksimin önündeki rakam *(8*7/?), iniş sırasını, yan çizgiden sonraki rakam (?/2) ise Resmi Mushaf'taki sırayı göstermektedir.

DİPNOTLAR

Yukarıda da açıkladığımız gibi Kur'ân, açık, apaçık, anlaşılması kolaylaştırılmış, en güzel tefsir olarak indirilmiş bir kitaptır. Kimsenin açmasına, açıklamasına, tefsir etmesine ihtiyaç duymamaktadır.

Bu mealde biz, değinilen terimleri ve tarihi olayları dipnotta sayın okuyucularımıza bildirdik. Bizim dipnotlarımız, Kur'ân'ın açıklamasına yönelik olmayıp arka plânı okurlarımıza bildirmeye yöneliktir.

YALIN TÜRKÇE SUNUM

• Bu çalışmada, mümkün olduğu ölçüde her sözcüğe Türkçe karşılık verilmesine gayret gösterilmiştir. Esma-i Hüsna [Allah'ın en güzel isimleri] da dâhil olmak üzere, terimsel niteliği olmayan ve Türkçe'de de Türkçe diye kullanılan Arapça sözcükler gerçek anlamlarıyla sunulmuştur. Bu nedenle bazı sözcüklerin ifadesi uzun olmuştur. Ama doğrusu öyle olmasıydı. Bu, Esma-i Hüsna açıklamalarında açıkça dikkat çekecektir.

• Bu çalışmada, Arapça'dan Türkçe'ye geçmiş bazı sözcükler, Türkçe'de kullanıldığı şekliyle yazılmıştır. Örneğin, *rabb, hakk, cinn* sözcükleri "rab, hak, cin" diye yazılmıştır.

• Bu çalışmada, metnin daha iyi anlaşılması için, özgün metindeki zamir hâlindeki özne ve tümleçler, açık isimlerle ifade edilmişlerdir; yani, zamirlerin mercii açık olarak yazılmıştır. Örneğin, özgün metindeki, "O dedi ki" ifadesi, –bulunduğu yerdeki anlam gereği– "Allah dedi ki" diye yazılmıştır.

KUR'ÂN'IN ANLAŞILMASI-ANLAŞILMAMASI

Tüm bunlardan sonra, kişinin Kur'ân'ı anlaması ve yararlanabilmesi için Kur'ân'dan öğrenilen yöntemler şunlardır:

• Kur'ân okuyan önce mutahhar [zihnen temizlenmiş] olmalıdır; yani beynindeki virüslerden, mezhep, meşrep, tarikat tortularından uzak olmalıdır.

• Kendi şeytanından da uzak olmalı; okuduğu konulara objektif yaklaşmalı; Allah adına okumalı ve Allah'tan anlayış, kavrayış istemelidir (biz buna, bilinçli olarak *euzü besmele* çekmek diyoruz).

• Kur’ân âyetlerinin tertili [iyi bir sıralanışı] sağlanmalı; Kur’ân necm necm okunmalı; iki necm birbirine karıştırılmamalı; arka arkaya konmuş iki necmin inişi arasında haftalar, aylar, hatta senelerin olduğu, bunların birbiriyle bağlantılı olmadıkları bilinmelidir.

• Konu tek âyetten değil, o konuyla ilgili âyetlerin tamamından –imkânlar ölçüsünde iniş sırasına göre bir araya getirilerek– Kur’ân’ın bütünlüğü dikkate alınarak öğrenilmelidir. Bu, doğru anlaşılmasının sağlaması olacağı gibi, konunun bütünüyle bilinmesini de sağlayacaktır. Örneğin, İslâm’daki “iddet” [eşi ölen ya da boşanan kadının evlenmeden geçirmesi gereken süre] konusunu öğrenmek isteyen bir kişi, Kur’ân’daki bu konuya ait tüm âyetleri *(450, 452, 514 ve 601. necmleri)* birlikte okursa, konuyu iyiye öğrenmiş olur.

• Bir de, Kur’ân’daki konu ve hâdiselerin arka plânları; terim ve hükümlerin yöreselliği dikkate alınmalıdır.

Mesela: Kur’ân’da cennet ve cehennem, Arap coğrafyasına göre örneklenmiş; cehennem o coğrafyadaki en çok sıkıntı veren sıcak ve ateş ile; cennet de Arap coğrafyasında en çok özlenen ortamlar [yeşillikler, sulak bahçeler, gölgelikler, vs.] ile tasvir edilmiştir. Elbise dünyanın birçok yerinde soğuktan koruyan bir nesne olmasına rağmen, *Sizi sıcaktan koruyacak elbiseler ve sizi kendi hışmınızdan koruyan elbiseler kıldı* (*Nahl/81; 306. necm*) diye ifade edilerek, sıcaktan koruma amaçlı bir nesne olarak zikredilmiştir. Demek oluyor ki, Kur’ân, soğuk iklimli, bol yağışlı bir yörede yaşayan bir topluma inseydi, cennet ve cehennemin tasviri farklı olacaktı, elbise için de “sizi, soğuktan koruyacak” ifadesi kullanılacaktı.

Yine Kur’ân’da ağaç ve hayvanlar da, Arabistan coğrafyasına göre örneklenmiştir. Kur’ân’da Arabistan halkına yönelik olan, *Devenin nasıl yaratıldığına bakmıyorlar mı?* ifadesi, Hindli için, “Filin nasıl yaratıldığına bakmıyorlar mı?” anlamı ifade eder.

Yine Kur’ân’ın birçok âyetinde, Mekke ve Medîne’nin siyasî, ticarî ve askerî durumuna gönderme yapılmakta ve bunlara ait özel isimler ve riba, zıhar, îlâ, talâk, nikah vs. gibi terimler, Ebû Leheb, Zeyd gibi isimler, bedir, Uhud, Hendek, Huneyn, Tebük savaşları, Hudeybiye antlaşması yer almaktadır. Bunların ansiklopedik düzeyde bilinmesi, Kur’ân’ın iyi anlaşılmasını sağlayacaktır. Biz bunları dipnotlarla göstermeye çalıştık.

Bu şekilde okunan Kur’ân, insanların inanmasını sağlayacak, rüşde [en sağlam yola; doğru yolu bulmaya, akıllı davranmaya, akıl ve ruh bakımından olgunlaşmaya, iyilikleri elde edebilecek olgunlukta olmaya] kılavuzlayacaktır. İnsanları, furkân [iyiyi-kötüyü, güzeli/çirkini ayırt etme] bilincine ulaştıracak, zihinsel hastalıklara şifa, sıkıntılara, bunalımlara kurtuluş reçetesi, karanlıklara ışık, hatta ferd ve toplumun ruhu/canı olacaktır. Böylece ferd ve toplumlar, her alanda kokuşmuşluktan kurtulacaklardır.

Tüm Kur’ân erlerini, insanlığı Kur’ân ile tanıştırmaya çağırıyorum. Bu, bir iman ve vicdan borcudur. İnanıyorum ki, Kur’ân yalın olarak insanlığa sunulursa, akleden tüm insanlar, akın akın, grup grup Allah’ın dinine girecek ve İslâm dini, gerçekte olduğu gibi imrenilen bir din olarak tekrar kendini gösterecektir.

Kur’ân’ı tanımak, tanıtmak dilek ve umutlarımla…

Hakkı YILMAZ

§RESMİ MUSHAF’A GÖRE SÛRE FİHRİSTİ

TEŞEKKÜR

Meal basılmazdan evvel teknik kontrollerin yapılması, öneri ve eleştiride bulunulması noktasında Meali okuyarak gerekli katkıda bulunan değerli kardeşlerim, muhterem Dr. İsmet Uçma, Yasin Beyaz, Ertuğrul Özalp, Murat Tokgöz, Ogan Timinci, Selim Vural, Hüsamettin Tatlıpınar, Şölen Can Evin, Ziya Demircan, Dr. Mehmet Elçi, Hakan Kayılı, Zafer Yalçın, Halil Ay, Sedat Şenermen, Naci Cepe ve isminin yazılmasını istemeyen diğer kardeşlerime de çok teşekkür ediyorum. Allah hepsinden razı olsun.

§ALAK SÛRESİ

MEKKE DÖNEMİ

Necm: 1[1]

[1-2]Oluşturan; insanı embriyondan oluşturan Rabbinin[2] adına öğren-öğret![3]
[3-5]Öğren -öğret!
Senin Rabbin ise kendilerini üstün biri sayan o kişilerden daha üstün olandır. Senin Rabbin ki kalemle öğretti.[4]O, insana bilmediğini öğretti.

(*1*/96, Alak/1-5)

Necm: 2[5]

[6-8]Kesinlikle senin düşündüğün gibi değil! Dönüş Rabbine olmasına rağmen insan, kendisini yeterli gördüğünde, kesinlikle azar. [9,10]Salât[6] ettiği [mâlî yönden ve zihinsel açıdan destek olduğu; toplumu aydınlatmaya çalıştığı] zaman bir kulu engelleyen kişiyi gördün mü? [11,12]Hiç düşündün mü, eğer o salât eden kul, doğru yol üzerinde idiyse ya da takvâyı [Allah'ın koruması altında olmayı][7] emrettiyse!... [13]Hiç düşündün mü, eğer salât edeni engelleyen o kişi, yalanlamış ve yüz çevirmiş ise!... [14]Salâta engel olan o kişi, bilmedi mi, Allah'ın kesinlikle görmekte olduğunu?

(*1*/96, Alak/6-14)

---

1 Yeryüzünde özgürlükler ortadan kaldırılarak insan onuru ayaklar altına alınıp birtakım ilâhlar, rabler oluşturulduğu, şirk, haksızlık, yanlış işler ve kargaşa yaygınlaştığı, doğadaki denge bozulduğu dönemlerde Allah, rahmeti gereği müdahale edip o toplumlara elçi gönderip kitap indirir. Allah, rahmeti üzerine borç kabul etmiştir. İşte Mekke'de bu koşullar altında Muhammed elçi seçilip vahye muhatap olmuştur.

2 Rabb, "terbiye edip eğiten, yarattıklarını belirli bir programa uygun olarak birtakım hedeflere götüren, gelişmeyi programlayıp yöneten" demektir. Bu sözcük, mutlak anlamda sadece Allah için kullanılır. İnsanlar için, "evin rabbi", "işyerinin rabbi" şeklinde kullanılır. Bu ifadeye en yakın anlamlı sözcük, Fransızca'dan Türkçe'ye geçmiş olan "patron" sözcüğüdür. Bu sözcük, her ne kadar yakın anlam ifade etse de, sadece ticarete özgü bir ifade olması nedeniyle rabb kelimesinin birebir anlamı sayılmaz. Bu nedenle, "rabb" kelimesini bir iki sözcükle ifade imkânı olmadığından Mealimizde sözcüğü Arapça haliyle bırakmak zorunda kaldık. O nedenle okurlarımız, yukarıdaki tanımı belleklerinde iyi tutmalıdırlar.

3 Bu emir, Peygamber'in şahsına yönelik olup başkasını ilgilendirmez. Bizim "öğren-öğret!" diye çevirdiğimiz ikra sözcüğü, Meal ve Tefsirlerde genellikle "oku" diye çevrilir. Burada istenen, bir kitap ve yazının okunması değildir. Bu okumayı insan kendi kendine de yapabilir. Sözcüğün esas anlamı, "biriktir, birikimini de dağıt" demektir. Böylece bununla kastedilen, "öğrenip öğretmek"tir. Bu, peygamberlik görevinin özüdür. Elçi'nin neyi öğrenip-öğreteceği daha sonra kendisine (8/87, A'lâ/1-13; 20. necm) bildirilecektir. Biz bu nedenle sözcüğü "öğren-öğret" olarak karşıladık.

4 Âyetteki kalemle öğreten ifadesiyle, Allah'ın Elçisi'ne, –işaretle– kendine gelen vahiyleri yazması, yazdırması; bu şekilde de koruma altına alması gerektiği mesajı veriliyor.

5 İnsan, zenginleştiğine inandığında Allah ile boy ölçüşerek, yaptıklarının hesabını vermeyeceğine inanarak tâğutlaşır; kendini Allah'ın yerine geçirir, sorumsuzlaşır.

6 Salât sözcüğü asırlardır, öz anlamı dışında "namaz" olarak anlaşılıp çevrilegelmiştir. Salât sözcüğünün gerçek anlamı; "destek olmak, yardım etmek, sorunları sırtlamak; sorunların çözümünü üzerine almak, arka çıkmak"tır. Kur'ân'da es-salât sözcüğü, "sorunlara mali ve zihni yönden destek olmak, problemlerin çözümünü sırtlamak" anlamında özel isim olmuştur. Buradaki sorunlar, sadece bireysel sorunları değil, aynı zamanda eğitim-öğretim, ekonomik ve siyasal sorunlar gibi toplumsal sorunları da kapsamaktadır. Kısacası salât, sosyal devletin temeli ve simgesidir. Mealimizde özel isim olan "es-Salât" kelimesi, hem aslı hem de Türkçesi'yle yer almaktadır. Türkçe isim "salât" ile ilgili ayrıntılı bilgi Tebyînu'l-Kur'ân'da verilmiştir.

7 "İnsanın kendisini Allah'ın koruması altına koyarak iyiliklere sarılması, günahlardan uzak durması, dolayısıyla âhirette kendisine zarar ve acı verecek şeylerden sakınması" demek olan takvâ, Kur'ân'da ilk önce "şirkten kaçınmak" ve "âhirete inanmak" anlamında ortaya konmuş, daha sonra da imanın yansımasını taşıyan tüm amelleri içine alacak şekilde genişletilmiş bir kavramdır. O nedenle biz takvâ'yı, "Allah'ın koruması altına girmek", muttakî'yi de "Allah'ın koruması altına giren kişi" olarak aktardık.

Necm: 3

[15,16]Kesinlikle senin düşündüğün gibi değil! Eğer salât edene; mâlî yönden ve zihinsel açıdan destek olan; toplumu aydınlatmaya çalışan kimseye engel olan o kişi, salâtı; mâlî yönden ve zihinsel açıdan destek olmayı; toplumu aydınlatmaya çalışmayı engellemesine son vermeyecek olursa, andolsun, perçemden; yalancı, günahkâr perçemden; saçından tutup sürükleyeceğiz. [17]O zaman o, meclisini/örgütünü çağırsın. [18]Biz zebanileri; defedicileri, engelleyicileri çağıracağız.

[19]Kesinlikle senin düşündüğün gibi değil! Sen salât eden; mâlî yönden ve zihinsel açıdan destek olmayı; toplumu aydınlatmaya çalışmayı engelleyen o kişiye itaat etme. Sen Rabbine boyun eğip teslim ol ve yaklaştırıl/Rabbin seni Kendine yaklaştırsın.

(*1*/96, Alak/15-19)

§KALEM SÛRESİ

MEKKE DÖNEMİ

Necm: 4

[1]Nûn/50.[8] Kalem'i ve onların satır satır yazıp söylediklerini/efsaneleştirdiklerini kanıt gösteriyorum[9] ki; [2]Sen Rabbinin nimeti sayesinde, mecnun [gizli güçlerce desteklenen/deli bir kişi] değilsin. [3,4]Ve kesinlikle senin için minnete bulaşmamış çok mal var. Ve kesinlikle sen, çok büyük bir ahlâk üzerindesin.[10]

(2/68, Kalem/1-4)

Necm: 5

[5-8]Artık, yakında hak dinden çıkarak kendini ateşe atmış olan hanginizmiş göreceksin, onlar da görecekler. Şüphesiz Rabbindir, yolundan sapanı en iyi bilen. Yine O'dur kılavuzlanarak doğru yola ermiş olanları en iyi bilen. O hâlde âhiret gününü yalanlayan o kişilere itaat etme!

[9-16]Onlar arzu ettiler ki, sen onlara yağ çekesin, onlar da hemen sana yağ çeksinler. Çok yemin eden, aşağılık, alaycı, gammaz; arkadan çekiştiren, arabozucu, kovuculuk için gezip duran, mal ve oğulları var diye hayrı engelleyen, saldırgan, günaha batmış, kaba/obur, sonra da kötülükle damgalı şu asalakların hiçbirine itaat etme. Âhireti yalanlayan o kişi, âyetlerimiz kendisine okunduğu zaman: "Daha öncekilerin masalları" dedi. Yakında Biz onun burnunu sürteceğiz.[11]

(2/68, Kalem/5-16)

---

8 Kur'ân'da birçok sûrenin "kesik, bağlantısız harfler" ile başladığı görülür. Çeşitli kimselerce bu harflerin müteşâbih, bir şifre, bir sözcüğün kısaltılmış şekli, bazı sözcüklerin ilk harfi veya son harfi olduğu gibi görüşler ileri sürülür. Bize göre bu harfler, "elâ" [dikkat, gözünüzü açın] sözcüğü gibi bir uyarı işaretidir ve telefon konuşmalarındaki "alo!" ünlemi gibi dikkati, okunacak âyetlere çekmektedir. Ayrıca Kur'ân'ın matematiksel yapısındaki olmazsa olmaz unsurlardan birisidir. Ayrıca bu harfler, sayısal bir değer de ifade ediyor olabilirler. Zira Kur'ân indiği dönemde Araplar arasında rakamlar henüz icat edilmemişti, rakam yerine harfler kullanılmaktaydı. Rakam yerine harf kullanılması, "Ebced" hesabı olarak bilinir. Biz kesik harflerin yanında sayısal değerlerini de gösterdik. Sayısal değerler ile neyin kastedilmiş olabileceği noktasında da henüz bir kanaatimiz oluşmamıştır. "Ebced" hesabının, Kur'ân'ın indiği dönemlerde rakam yerine kullanılmış olmasından başka, herhangi bir nitelik ve özelliği yoktur.

Bu kesik harflerle ilgili henüz doyurucu bir çalışma yapılmamış olup mevcut eserlerde de eskilerin aktarımlarından başka bir bilgi bulunmamaktadır. Bu meselenin tam aydınlığa kavuşması da, –diğer birçok mesele gibi– dürüst, samimî ve gönüllü Kur'ân erlerini beklemektedir.

9 Arapça'da, iddia edilen tezi somut kanıtlar ile güçlendirmek için "Kasem cümlesi" diye bir cümle çeşidi kullanılır. Yani "kasem cümlesi", ileri sürülen tezlerin kanıtlarla ve güçlü bir şekilde ortaya konulması için kurulan cümledir. Kasem cümlesi iki bölümden oluşur: Birincisi, yemin edilen [kanıt, tanık gösterilen] "kasem bölümü"; ikincisi ise söylenmek istenen asıl tezin ileri sürüldüğü "kaseme cevap bölümü"dür. Yemin bölümünde, ikinci bölümde ileri sürülecek tezi desteklemek üzere kişiler, olaylar veya nesneler kanıt gösterilir. Kaseme cevap bölümünde ise, asıl söylenmek istenen yargı belirtilir. Bu cümlelerin teknik yapıları da diğer cümle yapılarından farklıdır. Bunlar, Tebyînu'l-Kur'ân'da ayrıntılı olarak sunulmuştur.

Bu cümle çeşidi Kur'ân'da yüzlerce kez kullanılır. Rabbimiz birçok olaya, sisteme veya "şey"e kasem etmekte ve bunları belirttiği yargıya kanıt göstermektedir.

10 Paragraftan açıkça anlaşılıyor ki, Muhammed, toplumda saygı duyulan, ahlâklı, akıl ve zeka yönünden sağlıklı, temiz bir servet sahibi olması nedeniyle peygamber seçilmiştir.

11 Âyetin lafzî karşılığı, Hortumunun üzerine damga basacağız şeklindedir. Bu, Arapların bir kişiyi toplum önünde rencide etmesini ifade eden bir deyimdir. Biz bu deyimi, Türkçe'deki bir deyimle ifade ettik.

Necm: 6[12]

[17-24]Şüphesiz Biz, o çiftlik sahiplerine belâ verdiğimiz gibi onlara belâ vereceğiz: Hani onlar, sabah olunca kesinlikle çiftliğin ürünlerini devşireceklerine yemin etmişlerdi. Bir istisna da yapmıyorlardı. Ama onlar uyurken Rabbin tarafından bir tayfun çiftliğin üzerinden dolaşıverdi. Sabaha, çiftlik, biçilmiş/devşirilmiş gibi oluverdi. Sabahladıkları vakit birbirlerine seslendiler: "Haydi, devşirecekseniz sabahleyin erkence gidin!" dediler. Hemen yola koyuldular, aralarında fısıldaşıyorlardı: Sakın bugün aranıza bir yoksul sokulmasın!

[25-29]Sadece engelleme gücüne sahip/şiddete güçleri yeten bir tavırla erkenden gittiler. Ama çiftliği gördüklerinde: "*Biz şüphesiz biz şaşırmışız/ yanlış yere gelmişiz; yok yok, biz yoksun bırakılmışız; Allah bizi cezalandırmış*!" dediler. En hayırlı olanları: "*Ben size 'Allah'ı noksanlıklardan arındırmıyor musunuz?'*[13] dememiş miydim?" dedi. Onlar: "Rabbimiz Seni tenzih ederiz, doğrusu bizler yanlış; kendi zararlarına iş yapan, haksız davranan kimselermişiz!" dediler.

[30-32]Sonra döndüler, birbirlerini kınıyorlardı: "Yazıklar olsun bizlere! Bizler gerçekten kendini firavun gibi gören azgınlarmışız, umarız ki Rabbimiz bize onun yerine daha hayırlısını verir; gerçekten biz bütün ümidimizi Rabbimize çeviriyoruz."

[33]Dünyadaki azap işte böyledir! Elbette âhiret azabı daha büyüktür, keşke bilenlerden olsalardı!

(*2*/68, Kalem/17-33)

Necm: 7

[34]Şüphesiz ki Allah'ın koruması altına girmiş kişiler için Rableri yanında nimetleri bol cennetler vardır. [35]Ya artık, Müslümanları günahkârlar gibi yapar mıyız?

(*2*/68, Kalem/34-35)

Necm: 8

[36]Neyiniz var, nasıl hükmediyorsunuz? [37,38]Yoksa içinde, ders aldığınız şeyler: "Siz bu âlemde neyi seçerseniz/beğenirseniz o kesinlikle sizin olacak" garantisi verilmiş olan size ait bir

---

12 Rabbimiz konunun doğru anlaşılması, ibret alınması ve geleceğe ışık tutması için bıkıp usanmadan örnekler verir, kıssalar nakleder. İleride yüzlerce örnekleme ve kıssa göreceğiz. Bu kıssa ve örneklemeler, Kur'ân'ın indiği dönemde yaşayanların yakından bildikleri, Nûh, Âd, Semûd, Lût, Mûsâ kavmi/İsrâîloğulları, Firavun'a ve onların kalıntıları hakkındadır. Eğitim ve öğretimde önemli role sahip olan kıssalar, uyarı konusunda da çok etkili olduğu için, Kur'ân'da birçok kıssaya ve örneklemeye yer verilmiş, bu kıssa ve örneklemeler birçok kez tekrarlanmıştır. Kur'ân'da yer alan kıssa ve örneklemelerin üslubundan açıkça anlaşılmaktadır ki, bunlar tarih bilgisi vermek amacıyla değil, öğüt amacıyla anlatılmıştır. Kur'ân'daki kıssa ve örneklemeler, bizim tesbitlerimize göre, öğüdün kendisine fayda vereceği insanlara şu yararları sağlamaktadır:

- Eskiden de peygamberlerin gelip geçtiği bilgisini vermek sûretiyle peygamberlerin türedi olmadığını gösterir.
- Gelmiş geçmiş bütün peygamberlerin görevlerinin tebliğde ve öğütte bulunmak'tan ibaret olduğunu öğretir.
- Allah'ın elçilerine, gönderildikleri toplumun ileri gelenleri [mele] tarafından daima karşı çıkıldığı bilgisini verir.
- Peygamberimizin tebliğine karşı çıkıp o'nu engellemek isteyenlere, bu tavırlarının bedelini nasıl ödeyecekleri konusunda geçmişten –bazılarını kendilerinin de bildikleri– örnekler vermek, onların çöküş, yok oluş nedenlerini açıklamak sûretiyle hatırlatma yapar, uyarıda bulunur, geleceğe ışık tutar.
- Peygamberimize ve o'nun yandaşlarına, karşı karşıya bulundukları durumun daha önceki peygamberler ve toplumları arasında meydana gelenlere benzediğini, hatta büyük ölçüde aynı olduğunu bildirmek sûretiyle onlara güven telkin eder, ayrıca Allah'ın elçilerinin daima galip geldiklerini bildirmek sûretiyle onlara azim kazandırır ve onların maneviyatını kuvvetlendirir.

Bugünün insanları ise Ortadoğu dışındaki ve Kur'ân'ın indiği dönemden sonra yok olan medeniyetleri, toplumları; örneğin Anadolu, Karya, Lidya, Likya, Firikya, Hitit, Urartu, İyon, Helen, Sümer, Asur, Bâbil, Roma, Büyük İskender, Bizans hakkında da araştırımalar yapıp onların düştükleri hata ve yanlışlara düşmeden geleceklerini kurmalıdırlar.

13 Tesbih, "Allah'ı, Kendisine yakışmayan şeylerden tenzih etmek/uzak tutmak, yani Allah'ı yüceltmek, O'nun her türlü kemal sıfatlarla donanmış olduğunu kavramak ve bunu her vesile ile yüksek sesle söylemek" demektir.

yazılı belge mi var? [39]Ya da size karşı kıyâmet gününe kadar sürecek, “Siz her ne hüküm verirseniz kesinlikle öyle olacak” diye üzerimizde yeminler/taahhütler; üstlenmeler mi var?

[40]Sor bakalım âhireti yalanlayan o kişilere, içlerinden böyle bir şeyi hangisi garanti etmektedir? [41]Yoksa onların ortakları mı var? O hâlde ortaklarını getirsinler, eğer doğrulardan iseler.

[42]Gerçeğin bütün çıplaklığıyla ortaya konulup işin büyümeye başladığı, işin ciddîleştiği ve boyun eğip teslim olmaya davet edildikleri gün artık güçleri yetmez. [43]Gözleri yere eğilmiş, kendilerini bir horluk, düşkünlük sarmış bulunur. Oysa onlar, sağ-salim iken de boyun eğip teslim olmaya davet ediliyorlardı.

(2/68, Kalem/36-43)

Necm: 9

[44]O hâlde bu sözü/Kur’ân’ı yalanlayanları Bana bırak! Biz onları bilmedikleri yerden yakalayacağız. [45]Ve Ben, onlara mühlet veririm; süre tanırım, çünkü Benim plânım zordur/sağlamdır.

[46]Yoksa sen onlardan bir ücret istiyorsun da bu yüzden onlar ağır borç altında mı eziliyorlar? [47]Yoksa görmedikleri, bilmedikleri şeyler, gelecekte olacak olaylar yanlarında da onu onlar mı yazıyorlar?

[48]Öyleyse Rabbinin kararı için sabret, bunalan kişi[14] gibi olma. Hani o, bir kez aşırı bunaldığında Rabbine seslenmişti. [49]Eğer Rabbinden o’na bir iyilik ulaşmasaydı, kınanmış bir durumda, boş bir yere atılacaktı. [50]Ancak, Rabbi o’nu seçti, sonra da iyilerden biri yaptı.

[51]Kâfirler; Allah’ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden kimseler, o öğüdü/Kur’ân’ı işittikleri zaman az daha seni bakışlarıyla gerçekten devirecekler; sana yiyeceklermiş gibi bakacaklar ve “O şüphesiz bir delidir/gizli güçlerin desteklediği biridir” diyecekler.

[52]Hâlbuki Kur’ân, bütün âlemler için bir öğütten başka bir şey değildir.

(2/68, Kalem/44-52)

---

14 Esas anlamı “habsetmek, içerde tutmak” olan sabır, “aklın ve dinin gösterdiği yolda sebat etmek, kararlı olmak, gevşememek”; yani “insanın elinde olmadan başına gelen ve ona büyük üzüntüler veren musibetlere karşı koymak, onların üstesinden gelmek için mücâdele etmek”tir. Sabrın ne olduğunu incelerken ne olmadığını da belirlemek gerekir. İyi bilinmelidir ki, haksız yere mahkûmiyete boyun eğmek, miskinliğe, uyuşukluğa ve aşağılanmaya razı olmak, zillete, haksız tecavüzlere, insan onuruna gölge düşürecek saldırılara katlanmak, bunlara karşı sessiz ve pasif kalmak, dayanmak, dişini sıkmak, sabretmek değildir. Çünkü meşru olmayan şeylere karşı sessiz kalmak, o davranışa ortak olmak demektir. Aksine sabır, “bu tarz kötülüklerle mücâdele etmek, bunlara karşı çıkmak, bir hakkı savunmak ve korumak için çaba göstermek, bu süreçte kararlı olmak”tır. Rabbimiz, Sabrı Âl-i Imran/ 146’da “Nice peygamberler de vardı ki kendileriyle beraber birçok Allah erleri savaştılar; Allah yolunda kendilerine isabet eden şeylerden gevşemediler, zaafa düşmediler ve boyun eğmediler. Ve Allah, sabredenleri sever.” şeklinde beyan buyurmuşturç İnsanın kendi gücü ve iradesiyle üstesinden gelebileceği kötülüklere katlanması ya da karşılayabileceği ihtiyaçları temin etme konusunda gevşeklik göstermesi sabır değil, âcizlik, tembellik ve korkaklıktır. Tüm peygamberlerin de ortak özelliği olan sabrın, İslâm’da çok önemli bir yeri vardır. Bunu tek kelimeyle veya birkaç sözcükle ifadeye çalışmak sözcüğün anlamını yansıtmamaktadır. O nedenle sözcüğü Arapça’dan Türkçe’ye geliş şekliyle bırakıyoruz. Okurlarımız “sabır” sözcüğünün anlamını iyi bilmelidirler. Sabır konusu, Tebyînu’l-Kur’ân’da ayrıntılı olarak sunulmuştur.

Bizim “bunalım” diye çevirdiğimiz hut sözcüğünün esas anlamı, “doyumsuzluğun, tatminsizliğin getirdiği bunalım” demektir. Balıkların doyma duygusu olmadığından “balık”, hut diye de ifade edilir. Burada Hut sahibi ifadesi ile kastedilen, “Yûnus ve Mûsâ peygamber”lerdir. Her iki peygamber de görevlerinin zorluğu nedeniyle bunalıma düşmüşler ve görevden kaçmaya çalışmışlardır. Kur’ân’da (Resmi Mushaf: Sâffât/139-149 ve Kehf/61) hut sözcüğü, her ikisine de izafe edilmiştir. Ve Kur’ân’a (Resmi Mushaf: Sâffât/139-148 ve Neml/10, Kasas/31) göre her ikisi de görevden kaçınmıştır.

§MÜZZEMMİL SÛRESİ

MEKKE DÖNEMİ

Necm: 10

[1-4]Ey evine kapanan kişi![15] Geceleyin –*kısa bir süre hariç; gecenin yarısı veya bundan biraz eksilt ya da buna biraz ekle*– kalk görev yap. Kendine indirilmekte olan Kur'ân'ı da tebliğ ederken düzgünce düzene koy! [5]Şüphesiz Biz, senin üzerine çok ağır bir söz/Kur'ân'ı bırakacağız.

[6]Gecenin yeni oluşum etkinliği, rahat rahat çalışabilme bakımından daha güçlü, söz bakımından daha etkilidir. [7]Şüphesiz gündüzde senin için uzun bir uğraşı vardır.[16] [8]Rabbinin adını an ve tüm benliğinle O'na yönel! [9]O, doğunun ve batının; tüm yönlerin Rabbidir. O'ndan başka, tanrı diye bir şey yoktur. Bu nedenle O'nu vekil[17] et; "tüm varlıkları belirli bir programa göre ayarlayan ve bu programı koruyarak, destekleyerek uygulayan" olarak tanı! [10]Onların söylediklerine/ söyleyeceklerine de sabret. Ve güzel bir ayrılışla onlardan ayrıl, [11]Beni ve o nimet sahibi yalanlayıcıları başbaşa bırak! Birazcık süre tanı onlara.

(3/73, Müzzemmil/1-11)

Necm: 11

[12]Kesinlikle Bizim yanımızda bukağılar; ayaklarından bağlayacağımız demir halkalar ve cehennem var. [13]Boğazdan zor geçen bir yiyecek, can yakıcı bir azap var. [14]O günde ki; yer ve dağlar sarsılır ve dağlar eriyip akan bir kum yığınına dönüşür.

(3/73, Müzzemmil/12-14)

Necm: 12

[15]Şüphesiz Biz, Firavun'a bir elçi gönderdiğimiz gibi, size, üstünüze tanık olan bir elçi gönderdik. [16]Ama Firavun, elçiye isyan etti de Biz de onu korkunç bir tutuşla tutuverdik. [17]Buna rağmen eğer küfrederseniz; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddederseniz, çocukları ak saçlı ihtiyarlara çeviren o günden nasıl korunacaksınız? [18]Gök bile o günün şiddeti ile parçalanır. O'nun yerine getirmek için verdiği söz gerçekleşmiştir. [19]Şüphesiz ki yukarıda anlatılanlar, Kur'ân bir öğüt vericidir/ düşündürücüdür. Onun için, dileyen Rabbine doğru bir yol edinir.

(3/73, Müzzemmil/15-19)

Necm: 13

[20]Hiç kuşkun olmasın, Rabbin senin gecenin üçte-ikisinden daha azını, yarısını, üçte-birini ayakta geçirmekte olduğunu biliyor. Seninle beraber olanlardan bir grup da öyledir. Allah, geceyi de gündüzü de ölçüye bağlar. Sizin bu işi kolaylıkla yapamayacağınızı bildi de sizin için bu görevi hafifletti. O hâlde Kur'ân'dan kolay geleni öğrenin-öğretin! Sizden hastalar olacağını bildi. Bir

---

15 Âyetin orijinalindeki müzzemmil sözcüğünün anlamı, "elbiseye veya herhangi bir şeye bürünen" demektir. Deyim olarak sözcük; "uykuya hazırlık, iç giysileri, pijamaları giyip yatağa yatmak, yorganı üstüne örtmek, kendi hâlinde yaşamak, kimsenin etlisine-sütlüsüne karışmamak" demektir. Biz Mealde ikinci deyim anlamını tercih ettik.

16 Bu görev, coğrafî ve kültürel koşullar gereği, sosyal ve kültürel hizmetlerin gece yürütüldüğü bir topluma göredir. Arap coğrafyası dışındaki mü'minler, dini hizmet vazifelerini gece-gündüz demeden, bulundukları coğrafyaya göre toplumlarındaki en uygun zamanlarda yapmalıdır.

17 Vekil, "canlı-cansız tüm varlıkları belirli bir programa göre ayarlayan ve bu programı koruyarak, destekleyerek uygulayan" demektir.

kısmının yeryüzünde dolaşıp Allah'ın fazlından bir şeyler isteyeceklerini, diğer bir kısmının da Allah yolunda çarpışacaklarını bildi. O hâlde ondan kolay geleni öğrenin-öğretin! Salât'ı [mâli ve zihinsel destek; toplumu aydınlatma kurumlarını] kurun/ayakta tutun,[18] zekat'ı[19] verin! Güzel bir ödünçle Allah'a ödünç verin! Öz benlikleriniz için önden gönderdiğiniz iyiliğin, Allah katında hayrını daha çok, ödülünü daha büyük olarak bulacaksınız. Allah'tan af dileyin! Hiç kuşkusuz Allah çok affedici, çok merhamet edicidir.[20]

(3/73, Müzzemmil/20)

---

18 Bkz. 121 nolu not.

19 Bkz. 116 nolu not.

20 Bu âyet Medîne dönemi âyetlerindendir. İniş zamanı tam olarak bilinmiyor. Mushaf'ı tertip edenler bu âyeti, ilk inen âyetler arasında tertip etmişlerdir. Bu âyette mü'minlerin görevlerinin Allah Elçisi ile aynı olmadığı, mü'minlerin görevinin daha hafif olduğu, ilâhî ilkelerin kullara yük olmayacağı bildirilmektedir.

§MÜDDESSİR ve FÂTİHA SÛRESİ

MEKKE DÖNEMİ

Necm: 14

[1,2]Ey göreve hazır kişi![21] Kalk! Hemen, [Fatiha 1-7]“Yarattığı bütün canlılara nimet veren, yarattıklarına çok merhametli Allah adına öğretiyorum, uyarıyorum: “Tüm övgüler, âlemlerin[22] Rabbi,[23] yarattığı bütün canlılara nimet veren, yarattıklarına çok merhametli olan, herkesin iyi ya da kötü yaptığı tüm edim ve eylemlerin karşılığını göreceği âhiret gününün sahibi, yöneticisi Allah’adır. Yalnız Sana kulluk[24] ederiz ve yalnız Senden yardım isteriz. Bizi, üzerlerine gazap dökülmüşlerin ve şaşkınlığa saplanmışların yolunun dışındaki, kendilerine nimet verdiklerinin yolu olan dosdoğru yola ilet!” diye uyar![25] [3]Ve hemen Rabbinin en büyük olduğunu ilân et, [4-7]kişiliğini lekeleme; temiz tut, şaibeden hemen uzaklaş, pisliği hemen uzaklaştır, yaptığın iyiliği çok bularak başa kakma! Ve yalnız Rabbin için sabret![26]

---

21 10. necmde müzzemmil sözcüğü ile hitap edilmişken, burada yâ eyyühe’l-müddessir [ey dış giysisine bürünen] ifadesi kullanılmıştır. Birçok eserde müzzemmil ve müddessir sözcüklerine aynı anlam verilmiştir. Oysa iki kelime arasında ince bir anlam farkı vardır. Bu ayrıntı dikkate alınmazsa âyetin mesajı gereği gibi anlaşılamaz. Müzzemmil sözcüğü, “elbise, battaniye, çul-çuval gibi gereçlerle genel bir örtünme”yi ifade eder. Müddessir ise “sadece çarşı-pazarda yani toplum içinde giyilebilen bir dış elbiseyle örtünme”yi ifade eder. Müddessir sözcüğünün aslı mütedessir’dir. Desar, “cüppe, palto, pardesü, kaftan gibi gömleğin üstüne giyilen veya örtülen giyecek” demektir.

Bu âyette, Kur’ân’daki edebî sanatlardan biri olan kinaye sanatı kullanılmış. Dış elbisesinin giyilmesi, kinaye olarak çarşıya-pazara, işe-güce gitmek için dışarı çıkma hazırlığının yapılmış olması anlamına gelir. Bu kinaye ile artık Muhammed’e peygamberlik üniformasının giydirildiği ve toplumu uyarmak için göreve hazır olduğu mesajı verilmektedir.

Âyetin açık mesajı, “Ey peygamberlik elbisesini giyinen! Ey peygamberlik üniformasını giyinmiş, teçhizatını kuşanmış olan Muhammed!” şeklinde olmaktadır.

22 Âlemler, “Allah’ın yarattığı, Allah’ın imzasını taşıyan ve Allah’ı tanıma göstergesi olan her şey”dir.

23 Bkz. 2 nolu not.

24 İbâdet sözcüğü, dilimize fonetik olarak Arapça orijinaliyle girmesine rağmen kök anlamı olan “kulluk, kölelik etme” konusundaki insanın tarz ve tavrıyla ilgili asıl anlamını büyük oranda kaybetmiş ve sadece birtakım ritüel, ayin ve davranışlar için kullanılan bir kavram hâline dönüşmüştür. A-be-de kök fiilinin mastarı olan ibâdet sözcüğü, “kulluk yapmak, kölelik etmek” anlamına gelir. Bu anlamlar bir insanın kayıtsız şartsız teslim olmasını, itaat etmesini, boyun eğmesini ifade eder. Dinî terim olarak ibâdet ise; “kulun sahibine/yaratanına karşı, sahibi/yaratanı tarafından verilen görevleri kayıtsız şartsız kabullenip yerine getirmesi”dir. Her şeyin yaratıcısı olan Allah, kulları için belirlediği davranış ve yaşam tarzını kullarına çeşitli şekillerde bildirmiş ve en son olarak bütün bu bildirileri Kur’ân’da toplamıştır. Bu gerçekler ışığında ibâdet, Allah tarafından bir talimatname [Kur’ân] ile kullara bildirilen görevlerin kullar tarafından kayıtsız şartsız itaat edilerek ve teslimiyet gösterilerek [boyun eğilerek] yerine getirilmesidir. Öyleyse ibâdet, halk arasında yaygınlaştığı gibi sadece üç-beş ameli yapmaktan ibaret değildir. İbâdet, “Allah’ın kulluk talimatnamesinde vermiş olduğu görevlerin tümünü yapmak, hepsini uygulamak”tır.

25 İnzar, “korkutarak, bilgilendirerek ve bilinçlendirerek çekindirme” demektir. Biz, bu sözcüğün emir kalıbını “uyar” diye aktarıyoruz. Değerli okurlarımız “uyar!” ifadesinin, “korkutarak, bilgilendirerek ve bilinçlendirerek çekindir!” manasında olduğunu unutmamalıdırlar.

26 Buraya kadar gördüğümüz âyetlerde Rabbimizin Muhammed b. Abdullah’ı muhatap aldığı, o’nu peygamber yaptığı ve o’na Rabbi adına öğrenip öğretmesini emrettiği; o’nu eğittiği ve hizmete hazırladığı; o’na üniformasını giydirip teçhizatını kuşandırdığı, burada da Kalk, hemen “Tüm övgüler, âlemlerin Rabbi, yarattığı bütün canlılara nimet veren, yarattıklarına çok merhametli olan, iyi kötü tüm amellerin karşılığının verileceği günün hükümdarı olan Allah’adır. Yalnız sana ibâdet ederiz ve yalnız senden yardım isteriz. Bizi, üzerlerine gazap dökülmüşlerin ve şaşkınlığa saplanmışların yolunun dışındaki, kendilerine nimet verdiklerinin yolu olan dosdoğru yola ilet!” diye uyar ve Rabbinin en büyük olduğunu ilân et! diyerek göreve çağırdığı görülmektedir. Rabbimizin geçen necmlerde sadece Peygamberimizi muhatap aldığı ve Peygamberimizin de kendisine verilen talimatları henüz tebliğ amacıyla kimseye söylemediği özellikle hatırlanmalıdır. Tarih kayıtlarına göre Kalk, hemen “Tüm övgüler, âlemlerin Rabbi, yarattığı bütün canlılara nimet veren, yarattıklarına çok merhametli, iyi kötü tüm amellerin karşılığının verileceği günün hükümdarı olann Allah’adır. Yalnız sana ibâdet ederiz ve yalnız senden yardım isteriz. Bizi, üzerlerine gazap dökülmüşlerin ve şaşkınlığa saplanmışların yolunun dışındaki, kendilerine nimet verdiklerinin yolu olan dosdoğru yola ilet!” diye uyar! Ve Rabbinin en büyük olduğunu ilân et!” emrini alan Peygamberimiz Safa tepesine çıkmış, insanları çevresine toplamış ve topluma: “Yarattığı bütün canlılara nimet veren, yarattıklarına çok merhametli Allah adına (öğretiyorum, uyarıyorum)...” diye açılış yapmıştır.

Görüldüğü üzere Fatiha sûresi olarak bilinen 7 âyet, aslında Müddessir sûresi’nin 2. âyetinin tümleci olup bağımsız bir sûre değildir. Bu ayetlerin bağımsız bir sûre yapılması ve Mushaf’ın başına yerleştirilmesi, adının da “Fâtiha” [açış, giriş,

[8-10]Çünkü, o boruya üflendiğinde,[27] işte o, o gün, çok zorlu, çok çetin bir gündür. Yalnız o, kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddetmiş kimseler için hiç de kolay değildir.

*(*4/74, Müddessir/1-2+Fatiha/1-7+Müddessir/3-10)

Necm: 15

[11-14]Tek olarak yarattığım, kendisine hesapsız bir mal verdiğim, şâhitler olarak oğullar verdiğim, kendisi için alabildiğine imkânlar döşediğim kişiyi Benimle başbaşa bırak!

[15]Tüm bunlardan sonra hırs ile Benim daha da arttırmamı istiyor. [16]Kesinlikle onun düşündüğü gibi değil! Şüphesiz o, Bizim âyetlerimize/ alâmetlerimize/ göstergelerimize karşı bir inatçı kesildi. [17]Ben onu sarp bir yokuşa sardıracağım. [18-25]Şüphesiz o, düşündü ve ölçü koydu. –*Artık o mahvoldu. Nasıl bir ölçü koydu! Yine o mahvoldu. Nasıl bir ölçü koydu!*– Sonra baktı. Sonra yüzünü buruşturdu, kaşlarını çattı. Sonra, arkasını döndü ve böbürlendi de: "Bu, söylenti hâlinde gelen bir büyüden başka bir şey değil. Bu, beşer sözünden başka bir şey değil" dedi.

[26-30]Ben, "Kur'ân beşer sözüdür" diyen kimseyi yakında Sekar'a yaslayacağım. Bilir misin nedir Sekar? O, ortada tutmaz, yok da etmez. O, insan/deri için olağanüstü levhalar yapandır/susayandır/uzaktan görünendir/bir gösterge olandır. Sekar'ın üzerinedir "on dokuz."

[31]Biz, cehennem yârânını da hep melekler yaptık. Sayılarını da, kendilerine Kitap verilen kimseler iyice ve apaçık bilsinler, iman etmiş olan kişilerin imanı artsın, kendilerine Kitap verilmiş olan kimseler ve iman sahipleri kuşkuya düşmesin diye ve de kalplerinde hastalık olan kimseler ve kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddedetmiş kimseler, "Allah bununla neyi kastetti?" desinler diye, kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden kimseler için bir sınamadan başka şey yapmadık. İşte böyle. Allah dilediğini/dileyeni saptırır, dilediğini/dileyeni de kılavuzlar. Rabbinin ordularını da ancak Kendisi bilir. Bu, beşer için bir öğüt verici ve düşündürücüden başka şey değildir.[28]

[32-37]Kesinlikle sizin düşündüğünüz gibi değil! Elçi'nin durumunu, gitmekte olan cehaleti, başlamış olan toplumsal aydınlanmayı kanıt gösteriyorum[29] ki Sekar, beşer için; sizden, öne

---

önsöz] yapılması, Kur'ân'ın Peygamber tarafından derlendiği veya bu âyetlerin vahiy olmayıp Peygamber tarafından yapılan bir bildirge olduğu ve bu bildirgenin de Kur'ân'a önsöz olarak konduğu kanaatini doğurmaktadır.

27 "Borunun üflenmesi" ifadesi, eski devirlerde kullanılan, toplanmak veya tehlikeyi haber vermek için kullanılan bir yöntemdir. Bu boru, genellikle büyükbaş hayvan boynuzundan yapılırdı. Borunun öttürülmesi, bir içtima borusunun veya sireninin çalınacağını düşündürmekte ya da bir hakemin oyunu başlatan ve bitiren düdüğünün öttürülmesini veya bir okulda dersin başladığını ve bittiğini bildiren zilin çalınmasını çağrıştırmaktadır. Biz bunu "alarm verilmesi" olarak anlayabiliriz. Bu ifade, bu âyetin dışındaki yerlerde "Sur'un üflenmesi" olarak yer alacaktır.

28 Bu âyetler müteşâbih kabul edilmiş ve doğal olarak Tefsir ve Meallerde farklı yorumları yapılmıştır. Aynı nedenle gelecekte de farklı yorumların yapılacağı muhtemeldir. Âyette geçen beşer, sekar, levvahatün sözcükleri, sesteş sözcüklerdir. Beşer, sekar ve levvâha sözcükleriyle sûrede birkaç kez cinas sanatı yapılmıştır. Sekar'ın kök anlamı, "sıcaklığın beyne acı vermesi"dir. Sekar, taşıdığı bu anlamlardan dolayı cehennemin özel isimlerinden biri olmuştur. Ama paragrafta Rabbimiz, "Bilir misin nedir Sekar?" buyurarak toplumun bildiği anlamı kastetmediğini, bununla başka bir şey anlattığını göstermiştir. Ki buna benzer örnekler çoktur. Demek oluyor ki sekar sözcüğüne Rabbimiz burada (15. necmde) yeni bir anlam yüklemiştir: "Sekar, üzerine "on dokuz" konulmuş, beşer için fevkalâde levhalar yapan, sürekli tutmayan, yok da etmeyen bir şeydir." Ve Kur'ân'ın beşer sözü olduğunu ileri süren küstahlar "sekar"la yüzleşecekler ve sekar sayesinde Kur'ân'ın beşer sözü olmadığını kabulleneceklerdir. Beşer sözcüğü, "halk, insan" demek olduğu gibi, insanın üzerinde kıl biten yüz, kafa ve vücudunun üst derisi" anlamına da gelir. Sesteş bir sözcük olan levvahatün'ün kök sözcüğü olan levh, "tahta" anlamının yanısıra, "şimşek çakması, parlamak, uzaktan görünme, yakıp kavurma, deriyi siyahlaştırma, susamışlık" anlamlarına da gelmektedir. Okurlarımız sözcüklerin bu anlamlarından hareketle değişik anlamlar çıkarıp anlayış seviyelerine göre birini kabullenebilirler.

Pasajdaki, Resmi Mushaf'a göre 31. âyetin –içerik ve yapısal yönden– bu pasaja ait olmadığı açıktır. Mushaf'ı düzenleyen heyetin duyarsızlığından burada tertip edildiği kanaatindeyiz. Resmi Mushaf'taki Âl-i İmrân/7 ve Bakara/26-27. âyetler ile aynı konuyu içeren bu âyetin gerçek yerini kesin olarak henüz tesbit edemedik. O nedenle burada bu âyeti bağımsız bir necm; 15. necm olarak sunmuşduk. Âyetin ön ve arkayla alakası yoktur.

29 Bu paragrafta, Kur'ân'ın beşer sözcüğü olmadığına bir başka kanıt daha verilip sekar'ın değerine değinilmektedir. Âyetlerdeki sözcüklerin "hakikat" manası, "Hayır, hayır! Andolsun Ay'a, sırtını döndüğünde geceye; ağarıp ışıdığında

geçmek/ilerlemek veya arkaya kalmak/geride kalmak isteyen kişiler için, bir uyarıcı olarak, gerçekten en büyük şeylerden biridir.

(4/74, Müddessir/11-37)

Necm: 16

[38,39]Her benliğini bulmuş kimse –*sağın yaranı hariç*– kazancının karşılığında bir rehindir.

[40,41]Sağın yaranı, bahçelerdedirler. Suçlulardan soruşur dururlar: [42]"Sizi Sekar'a sürükleyen nedir?" [43]Suçlular, "Biz, salâtçılardan [mâli yönden ve zihinsel açıdan destek verenlerden; toplumu aydınlatmaya çalışanlardan] değildik, [44]miskini de yiyeceklendirmiyorduk; işsiz güçsüze de kendi ekmeğini kazanacak fırsat ve imkân vermiyorduk. [45]Ve biz boşa uğraşanlarla beraber boşa uğraşırdık. [46, 47]Ve de biz, tartışılmaz ve karşı çıkılmaz olan ölüm, kıyâmet bize gelene kadar Din Günü'nü yalanlıyorduk" dediler. [48]Artık onlara yardımcıların, kayırıcıların yardımı, kayırması yarar sağlamaz.

[49]Peki, ne oluyor onlara da öğüt verip düşündüren şeyden yüz çeviriyorlar? [50,51]Onlar, sanki sağa-sola kaçışan; aslandan ürkmüş yaban eşekleri gibidirler. [52]İşin aslında içlerinden her kişi, kendisine açılıp saçılmış sayfalar verilsin istiyor. [53]Kesinlikle onların düşündüğü gibi değil! Aslında onlar, âhiretten korkmuyorlar. [54]Kesinlikle onların düşündüğü gibi değil! O, bir öğüt verici/düşündürücüdür. [55,56]Öyleyse dileyen onu düşünür, öğüt alır. Ve onlar, Allah'ın dilediği dışında, öğüt alamazlar. O, sakındırmaya ehildir ve affetmeye ehildir.

(4/74, Müddessir/38-56)

---

sabaha, kasem olsun ki o [sekar], beşer için; sizden, öne geçmek/ilerlemek veya arkaya kalmak/geride kalmak isteyen kişiler için bir uyarıcı olarak gerçekten en büyük şeylerden biridir" şeklindedir. İleriki sûrelerde görüleceği üzere, kamer [ay] sözcüğü, mecâzen "Elçi'yi", gece sözcüğü "cehaleti"; sabah sözcüğü de "toplumsal aydınlanma"yı ifâde etmektedir. O nedenle, burada doğrudan doğruya mecâz anlamını Mealde gösterdik. Paragrafta açıkça, Elçi Muhammed'in kapasitesi, Kur'ân'ın topluma yaptığı etki; cehaleti ortadan kaldırması, toplumsal aydınlığı getirmesi dikkate alındığında, Kur'ân'ın beşer sözü olmadığı kesinlikle anlaşılır. Sekar da bunu bir başka açıdan isbatlamaktadır.

§TEBBET SÛRESİ

MEKKE DÖNEMİ

Necm: 17

[1]Ebû Leheb'in[30] iki gücü yok oldu.[31] [2]Kendisi de yok oldu. Malı ve kazandığı şeyler kendisine yarar sağlamadı. [3-5]Yakında o ve boynunda liften bir ip odun taşıyıcısı olarak karısı, alevli ateşe atılacaklar.

(6/111, Tebbet/1-5)

---

30 Sûrede, Ebû Leheb olarak zikredilen şahsın Kureyş eşrafından Abduluzza b. Abdulmuttalib b. Hâşim; karısının da Ümmü Cemil [Avrâ] olduğu herkes tarafından tartışmasız kabul edilmiştir. Tarih kayıtları Ebû Leheb'in son derece zengin, iri cüsseli, kırmızı suratlı, çabuk hiddetlenen birisi olduğunu belirtmektedir. Hayatının sonuna kadar hep İslâm'a karşı savaşmış, her zaman müşriklerin başında veya yanında yer almıştır. Bedir savaşı'na bizzat iştirak etmemiş olsa da, kendi yerine ücretli bir asker göndermiştir. Peygamberimiz Allah'tan gelen mesajları insanlara ulaştırmaya başlayınca ilk karşı koyan Ebû Leheb olmuştur. Fâtiha'nın topluma karşı okunması esnasında, "Helâk olası, bizi buraya bunun için mi topladın?" diyerek o'nu taşlamış ve ayağından yaralamıştır. Daha sonraları da Peygamberimiz, görevi gereği, pazar ve panayırlarda dolaşıp hakkı tebliğ ederken Ebû Leheb de o'nu bir gölge gibi takip ediyor; o'nu etkisiz hâle getirebilmek için her yolu deniyordu. Toplantılarını sabote ediyor, "Bu benim yeğenim mecnundur, o'na kulak asmayın" diyerek herkesi etkilemeye çalışıyordu. Bu sözlü tacizlerini bazen fiilî saldırıya kadar götürüyordu. Yaptıkları bunlarla da sınırlı değildi. Bazı yerlerde de "Eğer kardeşimin oğlunun dedikleri doğru ise, çoluk-çocuğumu ve malımı fidye olarak verip kendimi azaptan kurtarırım" diye Peygamberimizle alay ediyordu.

Ebû Leheb, Peygamberimize olan düşmanlığını sözlü ve fiilî tacizlerle her platformda sürdürürken karısı da boş durmuyor, Peygamberimizin oturduğu sokağa ve evinin etrafına dikenler sererek ve aleyhinde dedikodular yayarak kocasına destek veriyordu. Bu desteği o kadar içten veriyordu ki, çok sevdiği ve devamlı boynunda taşıdığı gerdanlığını bile bu uğurda, Peygamberimize yapılacak kötülüklerin ödülü olarak harcadı. Birçok müfessir, 6. âyette geçen "boynunda liften bir ip" ifadesinin bu meşhur gerdanlığı temsil ettiğini düşünmektedir.

Böyle bir engellemenin en yakın akrabaları tarafından yapılması Peygamberimizi çok üzüyordu. Çünkü onların engellemeleri ve menfi propagandaları nedeniyle istediği başarıyı gösteremiyordu. Amcasının verdiği zarar, başkalarının verdiğinden kat kat fazlaydı. Bazı kimseler, "Kendi amcasının bile inanmadığına biz niçin inanalım?" diyordu.

"Leheb sûresi" olarak bilinen bu âyetler, böyle bir ortamda Peygamberimizi teselli etmek, desteklemek, o'na moral ve güç vermek için inmiştir.

Daha önce inmiş olan âyetlerde, herhangi bir isim verilmeden, mal, mülk, çevre ve güç sahibi olduklarından dolayı şımarıp azan kimselerden bahsedilmiş, âhiret gününü de yalanlayan bu kişilerin Allah'a havale edilmesi gerektiği, onların cezalarının Allah tarafından verileceği bildirilmişti. O sûrelerde sıfatları ve karakterleri ile zikr edilenler, bu sûrede Ebû Leheb'in kişiliğinde somutlaştırılmıştır.

Kur'ân, zaman ve mekânlar üstü evrensel bir mesaj olduğu için, bu mesajın sadece belli bir tarih aralığına ve belli bir coğrafyaya ait olduğunu düşünmek yanlıştır. Allah, Kur'ân'da bir konu hakkında örnek verirken tarih, yer ve isim belirtmez. Ele aldığı kişileri, o kişilerin davranışları, sıfatları ve karakterleri üzerinden tanıtır. Böyle yaparak verdiği örneğin her zaman ve her yerde geçerli olmasını sağlar.

Sûrenin diğer bir mesajı da, Peygamberimizin öz amcası için bile herhangi bir kayırmasının söz konusu olmadığına göre, krallık, kölelik, zenginlik ve fakirlik gibi sosyal mevkilerin ya da seyyitlik ve şeriflik gibi soy özelliklerinin insana âhirette hiçbir ayrıcalık kazandırmayacak olduğudur.

Bu âyetler geleceğe yönelik verdiği bir haberle de ayrı bir mucize sergilemektedir. Sûrede Ebû Leheb ve karısının iman etmeyecekleri ve cehennemlik oldukları bildirilmiştir. Sûrenin inişinden sonra 15 sene daha yaşayan Ebû Leheb, gerçekten de ölünceye kadar iman etmemiştir. Kur'ân'ın inmeye devam ettiği yıllarda herkes tarafından görülen bu mucize, Muhammed'in peygamberliğinin de apaçık delillerinden biridir.

31 Tebbet kelimesinin sözcük anlamı, "kurudu, yok oldu, helâk oldu" demektir. Âyette geçen iki el ifadesinin, "cüz'iyyet mecâz-ı mürsel"i olarak anlaşılması, yani iki elin zikri ile bizzat ellerin sahibinin kastedilmesi ikinci plândadır.

İki el ifadesi, Ebû Leheb'in iki gücünü temsil etmektedir. Nitekim necm'in 3. cümlesi bu güçleri "onun malı ve kazandığı şeyler" olarak açıklamaktadır. Ebû Leheb'in varlıklı bir kişi olduğu göz önünde tutulduğunda, "kazandığı şeyler" ile kastedilenin de çevresi, kurduğu teşkilât, oğulları, uşakları ve yetiştirdiği militanlar olduğu akıl yoluyla çıkarılabilir. Biz Mealde mecâz anlamı tercih ettik.

§TEKVÎR SÛRESİ

MEKKE DÖNEMİ

Necm: 18

[1]Güneş katlanıp dürüldüğünde, [2]yıldızlar bulandığında, [3]dağlar yürütüldüğünde, [4]çıkarlar ve en iyi gelir kaynakları[32] işe yaramaz olduklarında, [5]canlılar yaratılış özelliklerini yitirdiklerinde,[33] [6]denizler kaynatıldığında, [7]insanlar inanç ve amellerine göre gruplandığında,[34] [8,9]inim inim inletilenlere,[35] "Hangi günahtan dolayı öldürüldüğü/hayatı mahvedildiği?" sorulduğunda, [10]amel defterleri açılıp yayınlandığında, [11]gök sıyrılıp açıldığında, [12]cehennem kızıştırıldığında [13,14]ve cennet yaklaştırıldığında herkes ne hazırladığını anlar.

(7/81, Tekvîr/1-14)

Necm: 19

[15-21]Kur'ân'ı dinlememek için saklananların, kaçanların durumunu, gerçeği örtbas etmenin-cehaletin gidişini, aydınlığın- reşitliğin gelişini[36] kanıt gösteririm ki kuşkusuz bu, güçlü, Arş'ın/en büyük tahtın[37] sahibi'nin yanında çok değer verilen, itaat edilen, güvenilen değerli bir elçi sözüdür.[38] [22]Arkadaşınız delirmiş/ gizli güçler tarafından desteklenen biri değildir. [23]Andolsun O, O'nu açık ufukta gördü. [24]O kimsenin görmediği, duymadığı, sezmediği, kendisine verilen vahiyler hakkında cimri de değildir. [25]Bu, kendi düşünce yetisinin ürünü olan söz de[39] değildir.

---

32 Âyetin orijinalindeki sözcüklerin lafzî anlamı, "on aylık gebe develer umursanmadığında" şeklindedir. "On aylık gebe deve", çiftlik, fabrika, maden ocağı, han, hamam vs. gibi o günün insanlarının çıkarlarını ve sahip oldukları en iyi gelir kaynaklarını ifade eder.

33 Âyetteki orijinal ifadelerin lafzî manası, "vahşî hayvanlar bir araya toplandığında" şeklindedir. Burada bu ifade ile kıyâmetin dehşetiyle vahşi hayvanların bile, koyun ve kuzu gibi bir arada toplanacakları, dolayısıyle bunların, kendi öz benliklerini yitirecekleri bildiriliyor.

34 Âyetin orijinalindeki ifadenin lafzî anlamı, "nefisler eşleştirildiğinde" şeklindedir. Vâkıa/7'ye (127. necm) göre buradaki eşleştirme, "sağcılar, solcular ve öncüler" şeklinde insanların kendi aralarındaki eşleştirmedir, birleştirmedir, yani grup grup toplamadır.

35 Âyetteki ve iza'l-mev'udeti süilet ifadesi, genellikle "diri diri toprağa gömülen kıza sorulduğunda" diye çevrilir, ki bu, âyetin mesajını daraltmaktır. İfadenin gerçek anlamı, "baskı, eziyet sonucu imkânları kısıtlanan; eğitim-öğretimden, iş imkânlarından ve fırsatlarından mahrum edilen, bu nedenle de sıkıntılı, seviyesiz bir hayat sürmek zorunda kalan, ömrü ah-vah ile inim inim inleyerek geçen, kız, oğlan ve erişkin herkes" demektir.

36 Âyetin orijinalindeki ifadelerin "hakikat" manası, "Şimdi o sinenlere, o akıp akıp yuvasına gidenlere, yöneldiği an geceye, nefeslendiği an sabaha kasem ederim ki" şeklindedir. Biz mecâz anlamları verdik.

37 Arş, "en büyük, en yüksek makam koltuğu/taht" demektir. Kur'ân'da 26 kez geçer. Bunlardan dördü Neml sûresi'nde Sebe melikesinin tahtı, biri de Yûsuf sûresi'nde Yûsuf peygamberin tahtı olmak üzere kullar için geçerken, 21 tanesi mecâzî olarak Allah'ın tahtı olarak geçer.

Burada arşın, mecâzen Allah'a izafe edilmesi, Allah'ın en yüksek makam sahibi oluşunun, O'ndan üstün bir idarecinin bulunmayışının beyanıdır.

38 Elçi sözü, "Elçi'nin, eksiltmeden, artırmadan; kendisinden bir şey katmadan muhataplara tebliğ ettiği, kendisini elçi gönderen makama ait olan söz"dür.

39 Âyetin orijinalindeki ifade, "bu, kovulmuş şeytanın sözü değildir" şeklindedir. Şeytan, sözlük anlamı olarak "haktan uzak olan" demektir. Kavram olarak ise, "hakka ve akla aykırı hareket eden her türlü kişi, güç ve kurumun ortak ve karakteristik adı"dır.

Şeytanın kimler veya neler olabileceği, özellikleri ve ayırt edici nitelikleri Kur'ân'da ayrınyılı olarak mevcuttur. Kur'ân'a göre Şeytân; A) Haram yemeyi, haksız kazanç elde etmeyi öneren/emreden, B) Kötülük, hayâsızlık yapmamızı ve Allah'a karşı bilmediğimiz şeyleri söylememizi telkin eden, C) Bizi fakirlikle korkutan, D) Bizi kuruntulara düşüren, E) Allah'ın yarattıklarını değiştirmeyi emreden, F) Kandırmak için bize yaldızlı sözler fısıldayan, G) Vesvese verip kışkırtan, zihin bulandıran, H) Yaptığımız amellerimizle bizi şımartan, I) Bizi azdıran, J) İçki/uyuşturucu ve kumarla insanlar arasına düşmanlık ve kin sokmak isteyen, K) Bizi Allah'ı anmaktan ve O'na kulluk etmekten geri bırakmak isteyen kişi ve güçlerdir.

"Kovulmuş şeytan", "inatçı şeytan" ifadeleri de Kur'an'da "İblis" için kullanılır. "İblis" ise, "insanın düşünme yetisi"dir. Kur'an'da İblis, göze gözükmeyen, insanın zihninde vesvese veren; ham düşünceler üreten, insanlara etfalarından yanaşan; etkiyle

[26]Durum böyleyken siz nereye gidiyorsunuz? [27,28]Bu, âlemler için; sizden doğru gitmek isteyenler için öğütten başka bir şey değildir. [29]Âlemlerin Rabbi olan Allah dilemeyince siz dileyemezsiniz.

(7/81, Tekvîr/15-29)

---

faaliyete geçen, etkisiz alanlarda faaliyet gösteremeyen, canlılardan sadece insanda bulunan, insana boyun eğmeyen, enerjiden yaratılmış bir güç, yeti olarak tanımlanır. Kur'an'da bu yeti kişileştirilerek kullanılır. Ayrıntılı bilgi "Tebyînü'l Kur'an"da görülebilir.

§A‘LÂ SÛRESİ

MEKKE DÖNEMİ

Necm: 20

[1-5]Oluşturup düzene koyan, ölçümlendirip sonra yol gösteren, otlağı çıkarıp sonra da onu kapkara bir sel atığı hâline getiren Rabbinin yüce adını temize çıkar.[40]

[6-8]Bundan böyle sende bilgi birikimi sağlayıp onu başkalarına ulaştırtacağız sonra da sen unutmayacaksın/ terk etmeyeceksin. Ancak Allah dilerse başkadır. Kuşkusuz ki O, açığı da bilir, gizliyi de. Ve sana “En Kolay Olan”ı/ seni en çok mutlu edecek olan şeyleri kolaylaştıracağız.

[9,10]Bundan dolayı sen hemen öğüt ver, eğer öğüt yarar sağlıyorsa/ sağlayacaksa; saygısı olan öğüt alacaktır. [11]En mutsuz olacak olan kişi de ondan kaçınacaktır. [12]O kişi, en büyük ateşe yaslanacaktır. [13]Sonra onun içinde ne ölecek ne de hayat bulacaktır.

[14-17]Arınan, Rabbinin adını anıp da salât eden; mâlî yönden ve zihinsel açıdan destek olan; toplumu aydınlatmaya çalışan kimse kesinlikle kendini kurtarmıştır. Fakat siz şu basit dünya hayatını tercih ediyorsunuz. Oysa âhiret daha hayırlı ve devamlı kalıcıdır.

[18,19]Şüphesiz bu kurtuluş reçetesi, ilk sahifelerde; İbrâhîm ve Mûsâ’nın sahifelerinde vardı.

(8/87, A‘lâ/1-19)

---

40 İsmin tesbihi/ismin temize çıkarılması: Bir ismi “tesbih” etmek [noksanlıklardan uzak tutup yüceltmek] demek, aslında o ismin sahibini “tesbih” etmek demektir. Çünkü ismin sahibinin yüceliği ve kutsallığı, ismin yüceliği ve arınmışlığı ile ifade edilir. Dolayısıyla ismin tesbih edilmesinden maksat, kendisine yakışmayan isim ve sıfatların Rabbimizden uzak tutulması ve adına sürülmüş karaların temizlenmesidir. Kur’ân’ın indiği dönemde Araplar arasında; A) Meleklerin Allah’ın kızları olduğu, B) Üzeyr’in ve Îsâ’nın Allah’ın oğlu olduğu, C) Bazı melek ve putların Allah’a yaklaştırıcı olduğu, D) Cinler ile Allah arasında bir nesep [soy bağı] ilişkisi bulunduğu gibi yanlış ve saçma inanışlar yaygındı. Bu nedenle; “ismin tesbihi” emri ile yapılması gereken, bu tarz inançları yansıtan isim ve sıfatların Rabbimizin isim ve sıfatları arasından derhal çıkartılıp atılmasıdır.

§LEYL SÛRESİ

MEKKE DÖNEMİ

Necm: 21

[1-4]Kara cahilliği, vahyin aydınlığını; bilgiyi ve genetik özellikleri kanıt gösteriyorum ki sizin emek ve gayretiniz kesinlikle dağınık ve parça parçadır.[41]

[5-7]Bu nedenle kim malını/ kazancını verir, Allah'ın koruması altına girer ve en güzeli doğrularsa, Biz ona, o en kolay olan için kolaylık sağlayacağız.

[8-11]Kim de cimrilik ederse ve kendisini tüm ihtiyaçların üstünde görürse ve en güzeli yalanlarsa, Biz ona en zor olan için kolaylık vereceğiz. Aşağı yuvarlanıp değişime, yıkıma uğradığında/öldüğünde malı onu kurtaramayacaktır.

[12]Doğruya ve güzele kılavuzlamak sadece Bizim üzerimizedir. [13]Sonrası da öncesi de sadece Bizimdir.

[14-16]İşte bu nedenle, yalanlayan, yüz çeviren, en çok mutsuz olacak olan kişiden başkasının girmediği, alevlendikçe alevlenen bir ateşe karşı Ben sizi uyardım.

[17-21]Kimseden karşılık beklemeden, sadece Yüce Rabbinin rızasını umarak, arınmak için malını veren çokça Allah'ın koruması altına girmiş kişi ondan uzak tutulacaktır. Ve yakında o kişi, kesinlikle hoşnut olacaktır.

*(*9/92, Leyl/1-21)

---

41 Âyetteki sözcüklerin "hakikat" manası, "bürüyüp örttüğü zaman geceye, parıldadığı zaman gündüze ve erkeği, dişiyi yaratan şeye andolsun ki, sizin emek ve gayretiniz kesinlikle dağınık ve parça parçadır" şeklinde olup biz mecâz anlamlarını öerdik.

§FECR SÛRESİ

MEKKE DÖNEMİ

Necm: 22

[1-4]Gerçeği örtbas etmenin, Allah'a ortak kabul etmenin, cahilliğin parçalanışını, on gece Peygamber'in bilgilendirilişini, Allah-kul ilişkisini ve gerçeği örtbas etmenin, Allah'a ortak kabul etmenin, cahilliğin gitmeye yüz tutuşunu kanıt gösteririm ki şüphesiz ki [14]Rabbin gözetlemektedir.[42] [5]İşte bunlarda, akıl sahibi için güçlü-ikna edici, inandırıcı bir anlatım vardır.[43]

*(1*0/89, Fecr/1-4, 14, 5)

Necm: 23

[6-13]Âd toplumuna, sütunların sahibi İrem'e *–ki, beldeler içinde bir benzeri oluşturulmamıştı–*, vadilerde kayaları kesen Semûd toplumuna, o kazıkların sahibi[44] Firavun'a Rabbinin ne yaptığını görmedin mi/düşünmedin mi? Onlar ki, o ülkelerde azıtmışlardı. Dolayısıyla da oralarda bozgunculuğu çoğaltmışlardı. Onun için de Rabbin üzerlerine azap kamçısı yağdırdı.

*(1*0/89, Fecr/6-13)

Necm: 24

[15-16]İnsana gelince, Rabbi onu her ne zaman sınayıp da kendisini üstün kılar ve nimetler verirse: "Rabbim beni üstün kıldı" der. Ama her ne zaman da sınayıp rızkını daraltırsa: "Rabbim beni aşağıladı" der.

[17-20]Kesinlikle sizin düşündüğünüz gibi değil! Doğrusu siz, yetimi, üstün-saygın bir şekilde yetiştirmiyorsunuz. Yoksulun yiyeceği üzerine birbirinizi özendirmiyorsunuz. Oysa mirası yağmalarcasına öyle bir yiyişle yiyorsunuz ki! Malı öyle bir sevişle seviyorsunuz ki, yığmacasına!

[21-23]Kesinlikle sizin düşündüğünüz gibi değil! Yer üst üste sarsıntılarla dümdüz edildiği zaman, Rabbinin hesaba çektiği, gönderdiği vahiyler tanık olarak saf saf dizildiği zaman, o gün cehennem de getirilmiştir; o insanın, o gün aklı başına gelecektir, artık aklının başına gelmesinin kendisine ne yararı var ki!

[24]Der ki: "Keşke ben bu âhiret hayatım için hazırlık yapmış olsaydım!"

[25,26]Artık o gün Allah'ın ettiği azabı kimse edemez ve O'nun vurduğu bağı kimse vuramaz.

*(1*0/89, Fecr/15-26)

Necm: 25

[27-30]Ey zihnindeki tüm soru işaretlerini gidererek rahata kavuşmuş kişi! Dön Rabbine, sen Rabbinden O da senden hoşnut olarak! Hemen gir kullarımın içine! Ve gir cennetime!

---

42 Âyetlerin sözcük anlamı, "Şu şafağı, on geceyi, çifti ve teki, geçip gideceği sırada şu geceyi kanıt gösteririm ki şüphesiz Rabbin gözetlemektedir" şeklinde olup biz mecâz anlamlarını tercih ettik. Resmi Mushaf'ta 14. sırada olan "Şüphesiz ki Rabbin gözetlemektedir" anlamındaki âyet, kasem cümlesinin cevap bölümüdür. Teknik olarak ve anlam bilgisi açısında kasem cümlesinde bulunması gerekirken, Mushaf tertip heyeti tarafından alakasız bir yerde tertip edilmiştir.

43 Âyetin orijinal yapısının anlamı, "İşte bunlarda, akıl sahibi için bir güçlü-ikna edici bir anlatım var mı?" şeklindedir. Bu sorulara belağat ilminde "istifhâm-ı inkârî" denir. Bu soru, cümleye, "Elbette vardır, aksi söylenemez" anlamı katar. O nedenle Mealde edebî anlamı gösterdik.

44 "Kazıklar sahibi" ifadesi, klâsik Arapça'da eski bir bedevî terimidir. Deyimsel olarak, "güçlü bir otorite" yahut "sarsılmaz, yıkılmaz bir güç"ten mecâz olarak kullanılmaktaydı. Bir bedevî çadırını ayakta tutan kazıkların sayısı, o çadırın büyüklüğüne bağlıydı. Çadırın büyüklüğü, her zaman çadır sahibinin statü ve gücüne göre değişmekteydi. Bundan dolayı güçlü bir kabile reisi için çoğu zaman "sayısız direkler üstünde duran çadırın sahibi" tanımlaması yapılırdı.

(*1*0/89, Fecr/27-30)

§DUHÂ ve İNŞİRÂH SÛRESİ

MEKKE DÖNEMİ

Necm: 26

[1-3]Aydınlanmanın başlayışı ve Allah'ın ilâhlığını, rabliğini bilerek reddedişin, Allah'a ortak kabul edişin, cehaletin toplumu sarmışlığı[45] kanıttır ki Rabbin seni terk etmeyecek ve sana darılmayacak.

[4,5]Sonrası senin için öncesinden elbette daha hayırlı olacak. Ve Rabbin sana verecek, sen de hoşnut olacaksın.

[6-8]O seni yetim olarak bulup barınağa kavuşturmadı mı? Seni dosdoğru yol dışında biri olarak bulup da dosdoğru yola kılavuzluk etmedi mi? Seni aile geçindirme zorluğu içinde bulup da zengin etmedi mi?[9,10]O hâlde yetimi perişan etme/ daha da kötüleştirme! İsteyeni/ soranı azarlama.

[11]Ve Rabbinin nimetini söz ve fiillerinle ortaya koy!

[İnşirah 1-4]Biz, senin için, senin göğsünü açmadık mı? Senden ağır yükünü indirmedik mi? *–Ki o, senin belini çatırdatmıştı.–* Senin şanını da senin için yüceltmedik mi?

[5,6]Demek ki zorluğun yanında kesinlikle bir kolaylık var. Zorluğun yanında bir kolaylık, kesinlikle var.

[7]O hâlde boş kalır kalmaz hemen yeni bir şeye başla. [8]Ve arzularını yalnızca Rabbine yönelt.

(*1*1/93, Duhâ/1-11+12/94, İnşirâh/1-8)

---

45 Âyetin orijinalindeki sözcükler, "şu kuşluk vakti ve karanlığı büsbütün bastırdığı zaman gece" anlamındadır. Burada da mecâz anlamlar tercih edilmiştir.

§ASR SÛRESİ

MEKKE DÖNEMİ

Necm: 27

[1-3]Yaşadığınız çağın insanlık hâli kanıttır ki iman eden, düzeltmeye yönelik işler yapan, hakkı tavsiyeleşen; birbirinin olmazsa olmazı sayan/ öğütleşen ve sabrı tavsiyeleşenlerin; birbirinin olmazsa olmazı sayanların / öğütleşenlerin dışındaki tüm insanlar, kesinlikle tam bir kayıp, zarar, bunalım, acı içindedir.

*(1*3/103, Asr/1-3)

§ÂDİYÂT SÛRESİ

MEKKE DÖNEMİ

Necm: 28

[1-5]Soluk soluğa koşanlar, sonra ateş saçanlar, sonra sabahtan baskın yapanlar, derken orada tozu dumana katanlar, sonra bir topluluğun en değerli kaynaklarına, varlıklarına kadar dalanlar kanıttır ki [6]kesinlikle insan, Rabbine karşı çok nankördür, [7]kendisi de buna kesinlikle tanıktır. [8]Şüphesiz o, mal sevgisinden dolayı da kesinlikle çok katıdır.

[9-11]Peki, o vurguncu insanlar, kabirlerde olanların diriltilip dışa atıldığı, göğüslerde olanların derlenip toparlandığı zaman, hiç şüphesiz o gün, Rablerinin kendilerine gerçekten haber verici olduğunu bilmezler mi?

*(1*4/100, Âdiyât/1-11)

§KEVSER SÛRESİ

MEKKE DÖNEMİ

Necm: 29

[1]Şüphesiz Biz sana bol nimet verdik. [2]Öyleyse Rabbin için salât et [mâlî yönden ve zihinsel açıdan destek ol; toplumu aydınlatmaya çalış] ve karşılaşacağın zorlukları göğüsle! [3]Şüphesiz seni horlayan, sonu olmayanın; yaptıkları, işe yaramayanın ta kendisidir!

(*1*5/108, Kevser/1-3)

§TEKÂSÜR SÛRESİ

MEKKE DÖNEMİ

Necm: 30

[1,2]Çoğaltma yarışı, mezarlara girinceye kadar sizi eğlendirip oyaladı.

[3,4]Kesinlikle sizin düşündüğünüz gibi değil! Yakında bileceksiniz. Yine; kesinlikle sizin düşündüğünüz gibi değil! Yakında bileceksiniz.

[5,6]Kesinlikle sizin düşündüğünüz gibi değil! Eğer ki kesin bilgi ile bilirseniz çılgınca yanan ateşi kesinlikle görürsünüz. [7]Bir süre sonra, onu, gözle görürcesine, gerçek olarak kesinlikle göreceksiniz.

[8]Sonra, o gün siz, nimetten kesinlikle sorulacaksınız.

(16/102, Tekâsür/1-8)

§MÂÛN SÛRESİ

MEKKE DÖNEMİ

Necm: 31

[1]Âhirette herkesin iyi veya kötü, yaptığı işlerin karşılığını görmesini/ Allah'ın sosyal düzeni belirleyen ilkelerini yalanlayan şu kimseyi gördün mü/ hiç düşündün mü? [2,3]İşte odur, yetimi itip kakan ve yoksulun yiyeceği üzerine teşvik etmeyen kimse.

[4-7]Artık, salâtlarında ilgisiz, duyarsız, gösteriş olsun diye salât eden [mâlî yönden ve zihinsel açıdan destek olan; toplumu aydınlatmaya çalışır gözüken] ve basit bir şeylerin bile bir ihtiyaçlıya ulaşmasını engelleyen kişilerin vay haline!

(*1*7/107, Mâûn/1-7)

§KÂFİRÛN SÛRESİ

MEKKE DÖNEMİ

Necm: 32

[1]De ki: "Ey kâfirler; Allah'ın ilâhlığını, rabliğini kabul etmeyen kişiler! [2]Ben sizin taptıklarınıza tapmam/ ben sizin yaptığınız kulluğu yapmam. [3]Siz de benim taptığıma tapıcı değilsiniz/ siz de benim yaptığım kulluğu[46] yapmazsınız. [4]Ve ben asla sizin taptıklarınıza tapacak değilim/ ben asla sizin yapmış olduğunuz kulluğu yapıcı değilim. [5]Siz de benim taptığıma tapacak değilsiniz/ siz de benim yapmakta olduğum kulluğu yapıcı değilsiniz. [6]Sizin dininiz/inanç ve yaşam ilkeleriniz sadece sizin için, benim dinim/inanç ve yaşam ilkelerim de sadece benim içindir."

*(1*8/109, Kâfirûn/1-6)

46 Bkz. 24 nolu not.

§FİL SÛRESİ

MEKKE DÖNEMİ

Necm: 33

[1,2]Rabbin, filli orduya nasıl etti görmedin mi/ hiç düşünmedin mi?[47] Onların kötü plânlarını boşa çıkarmadı mı?

[3-5]Ve onların üzerlerine, onlara pişmiş taşlar ile birlikte iri taneli yağmur yağdıran öbek öbek bulutlar; boran gönderdi de onları bir yenik bitki yaprağı gibi yapıverdi.

*(1*9/105, Fil/1-5)

47 Fil Ashâbı, Kur'ân'a göre, kötü plânları sebebiyle Allah tarafından helâk edilmiş bir topluluktur. Arap ve İslâm kaynaklarına göre "Ashâb-ı Fil", Habeşistan'ın Yemen valisi Ebrehe'nin komuta ettiği, heybetini arttırmak için önünde Habeşistan'dan getirilmiş bir filin yürütüldüğü orduya verilen isimdir.

Tarih kaynaklarına göre VI. yüzyılın ortalarında Habeşistan'ın Yemen valisi olan Ebrehe, Arapların Ka'be'ye olan saygılarını görmüş, dinî, siyasî ve ekonomik amaçlarla San'a şehrinde "el-Kulleys" adında gösterişli bir kilise yaptırmış ve yayınladığı bir bildiri ile Arapları bu kiliseyi ziyarete çağırmıştır. Bu davet Araplar tarafından kabul görmediği gibi, Ebrehe'nin kilisesi de bir Arap tarafından hakaret maksadıyla kirletilmiştir. Buna çok öfkelenen Ebrehe, Ka'be'yi yıkmak amacıyla ordusuyla birlikte Mekke üzerine yürümüştür. Ordunun başında yürüyen fil dolayısıyla bu olaya "Fil Olayı", olayın vuku bulduğu seneye de "Fil Senesi" denmiştir.

§FELÂK SÛRESİ

MEKKE DÖNEMİ

Necm: 34

1-5“Oluşturduğu şeylerin kötülüğünden ve çöktüğü zaman karanlığın kötülüğünden ve düğümlere tükürüp üfleyenlerin/sözleşmelere uymayanların kötülüğünden ve kıskandığı zaman kıskananın kötülüğünden çatlamaların Rabbine;[48] sıkıntıları ortadan kaldıran Allah’a sığınırım” de!

*(2*0/113, Felâk/1-5)

48 Bkz. 2 nolu not.

§NÂS SÛRESİ

MEKKE DÖNEMİ

Necm: 35

[1-6]"Gözükmeyen varlıklardan, bilinen varlıklardan;[49] hepsinden, insanların akıllarında kötülük fısıldayan sinsi düşmanın kötü fısıltılarının kötülüğünden, insanların ilâhına,[50] insanların hükümdarına ve insanların Rabbine sığınırım" de!

*(*21/114, Nâs/1-6)

---

49 Cin ve ins sözcükleri Kur'ân'da ilk kez burada geçtiğinden bu sözcüklerle ilgili kısaca bilgi vermek istiyoruz: Cin, halk kültüründe "insan gibi yiyip içen, üreyen, inanan, bazen ehil insanlarca işçi gibi çalıştırılan, olağanüstü güç ve bilgilere sahip, insanları çarpan, istediklerine zarar veren, erdirici, yüksek değerler ilham eden gizli destekçi güç, görünmeyen yaratık" olarak bilinmekte; bu nedenle de Kur'ân yanlış anlaşılmaktadır. Cin sözcüğü, aslında "örtülü varlık; insanın beş duyusuyla kavrayamadığı, algılamaya kapalı, mevcudiyeti kesin olan varlık veya güç" demektir. Bu sözcüğün karşıt anlamlısı ins [insan] de; "beş duyu ile hissedilebilen, bilinen, görünen, tanıdık, ilişki kurulabilen, kaybolmayan, sürekli ortada duran" demektir. Aşina olduğumuz şu sözcükler de cin sözcüğünün türevlerindendir: Cennet [toprağı ağaç yapraklarıyla saklanmış yer], cinnet [aklı, fikri saklanmak, delirmek], cenin (–ana karnında saklandığı için bu adı almıştır–), cünnet [savaşta kullanılan kalkan (–kişiyi oktan mızraktan sakladığı için bu ad verilmiştir–)].

Kur'ân'da cin sözcüğünün; "mikroorganizmalar, elektrik, mıknatıs, ışın, radyasyon, ajan/casus, yabancı, kimliği belirsiz kimse" anlamlarında kullandığını göreceğiz. Bir de Kur'ân'da ins ve cin sözcüklerinin beraber kullanıldığını görürüz. Bu iki zıt anlamlı sözcük birlikte kullanıldığında, sözcüklerin anlamı farklılaşmakta, başkalaşmakta ve zenginleşmektedir.

Zıt anlamlı iki sözcükten, daha kapsamlı bir anlam çıkarmak her dilde var olan bir uygulamadır. Örneğin: Gece-gündüz, yaş-kuru, canlı-cansız, kedi-köpek, sabah-akşam, yer-gök, iyi-kötü, acı-tatlı, sağ-sol, ileri-geri, aşağı-yukarı, en-boy, ak-kara, irili-ufaklı, dünya-âhiret gibi zıt anlamlı sözcüklerin beraber deyimsel kullanımında, kalıbın anlamı, sözcüklerin özel anlamlarından farklılaşmakta ve zenginleşmektedir.

Anlamlarının birbirlerine zıt olduğunu gördüğümüz ins ve cin sözcükleri, birlikte bir kalıp hâlinde kullanıldıklarında, "gördüğünüz-görmediğiniz, bildiğiniz-bilmediğiniz, tanıdığınız-tanımadığınız, yani herkes ve her şey" anlamına gelmektedir. Bunun Kur'ân pek çok örneği bulunmaktadır.

50 Sözlük anlamı; "örtünmek, gizlenmek, alışmak ve kulluk" demek olan ilâh sözcüğü, genelde "ibâdet edilen, tapınılan, ululanan" nesnelerin ortak adı olmuştur. İlâh sözcüğünün "ibâdet edilen varlık" anlamında kullanılmasının sebebi olarak; bu sözcüğe "ihtiyaçları gideren, işlenen amelin karşılığını veren, huzur, rahatlık veren, yücelik, hükmü altına alıp koruyan, musibet anında koruyan" anlamlarının yüklenmiş olması gösterilebilir.

İlâh sözcüğü Kur'ân'da hem "hak olsun bâtıl olsun, ayırım yapılmaksızın, insanların tapındığı varlık" anlamında, hem de "gerçekten ibâdete lâyık olan hak mabut" anlamında kullanılmıştır.

§İHLÂS SÛRESİ

MEKKE DÖNEMİ

Necm: 36

[1]De ki: "O Rabb, bir tek olan Allah'tır, [2]Samed[51] olan Allah'tır, [3]doğurmamış ve doğurulmamıştır. [4]Ve hiçbir şey O'na denk olmamıştır."

(22/112, İhlâs/1-4)

51 Birçok anlamı olan samed sözcüğünün, tek bir kelime ile çevrilebilmesi mümkün değildir. Bu anlamlar şöyle sıralanabilir: Bütün ihtiyaçlar konusunda, kendisine yönelinen, başvurulan efendi, büyük; içinde boşluğu olmayan, içine hiçbir şey konamayan, hiçbir şeye muhtaç olmayan; bütün her şeyi bilen; halîm; şan ve şerefi zirvede olan; her şeyi yaratan; arzu edilen işler hususunda kendisine yönelinen, yalvarılan, sıkıntılı anlarda kendisinden yardım istenilen; dilediğini yapan, istediği hükmü veren, verdiği hüküm hususunda kendisine hesap soracak ve hükmünü reddedecek hiç kimse bulunmayan; yegâne şerefli zat; ğani/zengin; kulları üzerinde kahir, kendisinden yukarıda hiç kimse bulunmayan, aşağısındakilere saygı gösterme durumunda olmayan, bütün ihtiyaçlar kendisine arz edilen; yemeyen, içmeyen, doyuran ama doyurulmayan, yarattıkları yok olduktan sonra baki kalan; ebedî ve ezelî olan; ölmeyen, kendisine vâris olunmayan; uyumayan ve uyarılmayan; hiç kimsenin niteliği ile nitelenmeyen; ayıbı, eksiği, kusuru bulunmayan; başına belâ gelemeyen; niteliklerinde ve işlerinde en mükemmel olan; daima galip gelen, asla mağlûp olmayan; yaratıkların, keyfiyetine muttali olamayacağı, nasıl bir şey olduğunu bilemeyeceği; gözlerin idrak edemeyeceği; eksiklikleri ve fazlalıkları bulunmayan.

Bu ifadeleri matematikçilerin ifadesiyle özetlersek, varlığı ile ilgili olarak hiçbir sayı sistemiyle –doğal sayılardan sanal sayılara kadar– işlem yapılamayan mükemmel, kâmil varlık.

Bu kadar zengin anlamı olan bu sözcüğün, Kur'ân'da Allah için kullanılmadan önce tarihte başka bir ilâh için kullanılmamış olması dikkate değer bir husustur.

§NECM SÛRESİ

MEKKE DÖNEMİ

Necm: 37

[1]Gurup gurup inmiş âyetlerin her bir inişini kanıt gösteririm ki [2]arkadaşınız sapmamıştır, azmamıştır. [3]O, boş iğreti arzusundan da konuşmuyor. [4]Onun size söyledikleri; inen o ayet gurupları, kendisine vahyedilen vahiyden başka bir şey değildir. [5]Arkadaşınıza o konuştuklarını müthiş kuvvetleri olan, üstün akıl sahibi, egemenlik kurmuş[52] olan öğretti.

[6,7]Ve müthiş kuvvetleri olan, üstün akıl sahibi olan ve egemenlik kurmuş olan, en yüksek ufukta idi. [8,9]Sonra yaklaştı ve hemen sarktı. İki yay uzunluğu[53] kadar, ya da daha yakın olmuştu. [10]Hemen de kuluna, [14]son kiraz ağacının yanında [15]*–ki yanında oturmaya değer konaklama yeri vardır–* vahyettiğini vahyetti.[54] [16]O zaman kiraz ağacını kaplayan kaplıyordu. [11]Gönlü, gördüğünü yalanlamadı. [12]Onun gördüğü şeyden kuşku mu duyuyorsunuz?/Onun gördüğü şey hakkında o'nunla mücâdele mi ediyorsunuz?

[13]Andolsun onu, başka bir inişte daha gördü. [17]Göz şaşmadı ve azmadı. [18]Andolsun, Rabbinin alâmetlerinin/göstergelerinin en büyüğünü gördü.

*(2*3/53, Necm/1-18)

Necm: 38

[19,20]Buna rağmen, hiç düşündünüz mü Lât ve Uzzâ'yı, diğer üçüncü Menât'ı?[55]

---

52 Ayetin orijinalinde geçen istiva ifadesi, mecâzen, “egemenlik kurdu, kontrolü altına aldı” demektir. Âyetlerde görüleceği üzere “Arşa istva etti” ifadeleri, “en büyük, en yüce makamda egemenlik kurdu, kontrolü eline aldı” anlamındadır. Müteşâbih olan bu kavram, âyette mecâzî olarak kullanılmıştır. İstiva sözcüğü, Resmi Mushaf'ın Yûnus/3, Ra‘d/2, Furkân/59, Secde/4, Tâ-Hâ/5, A‘râf/54, Bakara/29. âyetlerinde de yer alır. Âyetteki istiva eden ifadesi ile kastedilen de, “Allah”tır. Çünkü “istiva”, Allah'ın sıfatlarından olup melek veya kulların sıfatı değildir.

53 Âyette geçen yay boyu, o zamanlarda kullanılan ve o günkü insanların bildiği bir uzunluk ölçüsüdür. O dönemlerde “metre” gibi kabul görmüş uluslararası ölçüler henüz icat edilmediği için yöresel ölçüler kullanılmaktaydı. “Yay boyu” da, o zamanlarda kullanılan rumh [mızrak], sevt [değnek], arşın, kulaç, boy, isbi [parmak], hatve [adım], şibr [karış], zira [kol], ok atımı gibi bir ölçü birimiydi. Bu ölçü anlayışı o günkü Batı ülkelerinde de geçerliydi. Mesela, insan ayağının uzunluğunu temel alan “feet”, insan elinin başparmağının tırnak dibindeki genişliğini temel alan “inch” gibi ölçüler Batı'nın eski dönemlerdeki ölçü birimleriydi. Dolayısıyla Yüce Allah mesajında muhatap aldığı toplumun anlayabileceği bir ölçü kullanmıştır.

54 Âyetteki, müthiş kuvvetleri olan, üstün akıl sahibi olan ve arşta egemenlik kuran ifadeleriyle, “Allah” kastedilmektedir. Tabii sözcükler, hakikat anlamından mecâzî anlama çekilmeli ve burada kastolunanın, bizzat Allah değil O'nun tecellisi, kudretinin yansıması olduğu bilinmelidir. Nitekim Allâh'ın, Mûsâ peygamberin ilk vahiy alışı esnasında da “dağda, ağaçta bir ateş” olarak tecelli ettiği Kur'ân'da yer almaktadır.

Âyette geçen vahiy sözcüğünün vaz‘ ediliş [ilk konuş, türetiliş] anlamı, “gizlice bilgilendirmek”tir. Zamanla bu anlam çerçevesine uygun olarak, “gizli konuşma, işaret etme, emretme, ilham etme, ima etme, fısıldama, mektup yazma, elçi gönderme” anlamlarında da kullanılır olmuştur.

Vahy'in terim anlamı ise, “Allah'ın araçsız ve aracısız olarak emirlerini, hükümlerini gizlice ve süratlice peygamberlerine bildirmesi”dir. Vahiy sözcüğü ilka sözcüğü ile anlamdaş olarak kullanılır.

Vahyin nasıl gerçekleştiğini bilemiyoruz, bilemeyeceğiz de. Zira Allah, yoktan var etme işi gibi bu işi de, “Kendi işinden biri; kimsenin yapmadığı, yapamayacağı bir iş” olarak niteler.

55 Lât, Uzzâ ve Menât isimlerinin yapıları ve anlamlarıyla ilgili geniş açıklamalar yapmak mümkün ise de biz, üçü de dişil birer sözcük olan bu isimler hakkında ansiklopedik düzeyde bilgi verip ayrıntıya girmeyeceğiz. Bu isimlerin dişil olmalarının nedeni, Arapların bunları birer melek, melekleri de Allah'ın kızları olarak kabul etmelerinden ileri gelmektedir. Lât, Taif'te, kapısında nöbetçi ve bakıcıları bulunan bir bina içindeki beyaz, işlenmiş, üstü örtülü bir kaya idi. Taif halkı [Sakif kabilesi], Ka‘be'den sonra en üstün tapınağın Lât olduğuna inanır ve onunla Kureyş dışındaki kabilelere karşı övünürdü. Uzzâ, Mekke ile Taif arasındaki Nahle denilen yerde, bir bina içinde bulunan bir ağaç idi. Taş olduğu da söylenmektedir. Kureyş kabilesinin saygı gösterdiği bu nesnenin üzeri örtülü idi. Günümüzde Ka‘be'nin üzerine örtü örtülmesi, bize bu cahilî geleneğin devam ettiğini düşündürmektedir. Menât, Mekke ile Medîne arasında Müşellel denen

[21]Erkek sizin için, dişi Allah için mi? [22]İşte bu, bu şekilde olursa, eksik/ haksız bir bölüştürmedir. [23]Bunlar, Allah, haklarında bir kanıt indirmediği hâlde sizin ve atalarınızın taktığı isimlerden başka şeyler değildir. Andolsun, onlara, Rablerinden doğru yolun kılavuzluğu geldiği hâlde onlar, sadece zanna, bir de nefislerinin hoşlandığı şeylere uyuyorlar.

[24]Yoksa insan için, her özleyip hayal ettiği mi var? [25]Âhiret de, dünya da Allah'ındır. [26]Ve göklerde nice melekler[56] var ki, Allah'ın, dilediği ve hoşnut olduğu kimse için izin vermesinden sonraki durum dışında, yardımları, kayırmaları[57] hiçbir işe yaramaz. [27]O âhirete inanmayanlar, melekleri kesinlikle dişilerin isimlendirilmesiyle isimlendiriyorlar. [28]Oysaki onların bu konuda hiçbir bilgisi yoktur. Onlar yalnızca zanna uyuyorlar. Zan ise "Hak"tan hiçbir şey kazandırmaz.

*(*23/53, Necm/19-28)

Necm. 39

[29]Bizim öğüdümüzden/ Kur'ân'dan geri duran ve iğreti dünya hayatından başka bir şey istemeyen kimseden hemen yüz çevir. [30]Onların bilgiden ulaşacakları şey işte budur. Kuşkusuz senin Rabbin, yolundan sapmış olanı başkalarından daha iyi bilendir, kılavuzlandığı doğru yolda olanı da başkalarından daha iyi bilendir.

*(*23/53, Necm/29-30)

Necm: 40

[31,32]Göklerde ne var, yerde ne varsa; yaptıklarıyla kötülük sergileyenleri cezalandırması, iyileştiren-güzelleştiren kimseleri; *–bazı küçük sürçmeler dışında–* günahın büyüklerinden ve iğrençliklerden çekinip kaçınan kimseleri de "En güzel" ile ödüllendirmesi için Allah'ındır. Hiç kuşkusuz, senin Rabbin bağışlaması geniş olandır. Sizi, hem topraktan oluşturduğu zaman, hem de annelerinizin karnında ceninler hâlinde bulunduğunuz zaman, en iyi bilen O'dur. O hâlde nefislerinizi temize çıkarmayın. Allah'ın koruması altına girmiş kimseyi O daha iyi bilir.

---

bir yerde bulunuyordu. Bu bir kaya [heykel] idi. Huzaa, Evs ve Hazreç kabileleri bu kaya-heykele saygı gösterir, hacca buradan başlarlar ve önünde yağmur dilerlerdi.

Müşrikler kutsal saydıkları bu putlar adına yemin ederler, çocuklarına Abdullât [Lât'ın kulu], Abduluzza [Uzzâ'nın kulu] ve Abdümenat [Menât'ın kulu] gibi isimler takarlardı.

Bunlardan başka çeşitli kabilelerin kendilerine özgü, kapıcıları ve bakıcıları olan birçok putları ve tapınakları vardı. Ka'be'ye yaptıkları gibi bunlara da kurban keserlerdi. Âyette özellikle bu üç putun adının anılması, Hicaz yöresinde çok kimse tarafından ortak tapınılan birer tanrı olmalarındandır.

56 Melâike ve bunun tekili olan melek, sesteş sözcüklerdir. Hem "elçi göndermek" anlamına gelen ulûk kökünden, hem de "kuvvet, yönetim gücü" anlamındaki melk kökünden türemiş olabilir. "Elçi göndermek" anlamına gelen ulûk kökünden türemiş melek, melaike sözcükleri, "peygamberleri, vahiy âyetlerini" ifade ederler. Melk kökünden gelen melek, melaike sözcükleri de "doğadaki maddî ve enerjik tüm güçleri" ifade eder. Tesbitlerimize göre Kur'ân'da geçen bu sözcükler, her iki kökten de türemiş ve türediği kökün anlamına göre farklı manalarda kullanılmıştır. Yani melâike sözcüğü, Kur'ân'da bazen birinci anlamda, bazen de ikinci anlamda kullanılmıştır. Sözcüğün Kur'ân'da hangi anlamda kullanıldığı ise, yer aldığı pasajın söz akışından ayırt edilmektedir.

Melek sözcüğü ile ilgili ayrıntılı açıklama Tebyînu'l-Kur'ân'da verilmiştir.

57 Şefaat, sözlükte "bir şeyi benzeri olan başka bir şeye eklemek, onu desteklemek, bir şeyi çiftlemek ve esirgemek"tir. Sözcük zaman içerisinde "yüksek mevkide bulunan birinin düşkün birine yardım etmesi, onu koruması, onun korunmasına aracılık etmesi, onu yalnız bırakmayıp ona destek olması" anlamında kullanılır olmuştur.

Sözcüğün terim anlamı ise, "bir kimsenin bağışlanmasını istemek, bir kimseden başka biri için iyilik yapmasını, onun zararına olan davranışlardan vazgeçmesini rica etmek, başkası hesabına yalvarmak, rica etmek, birinin önüne düşüp işinin görülmesi için dua ve niyazda bulunmak" demektir.

Kısaca şefaat, "aracı olmak, yardım etmek ve öncülük etmek" anlamlarına gelir. Şefaat, hem dünya hem âhirette söz konusudur. Dünyada, hem Allah'ın, hem meleklerin, hem peygamberlerin, hem de insanların birbirine şefaati olabilir. Âhirette şefaat ise, sadece Allah'a aittir.

Halk arasında yaygın olarak, "ümmetinden günahkâr olanların günahlarının affedilmesi için Peygamberimizin Allah katında aracılık edeceği; günahkârlara destek olup hatırını kullanarak günahkârların kurtuluşunu sağlayacağı", tabir yerinde ise "Allah nezdinde torpil yapacağı" şeklinde anlaşılan şefaat, Kur'ân'a terstir.

[33]Peki, o yüz çeviren kişiyi gördün mü/ hiç düşündün mü? [34]O, azıcık verdi ve inatla sıkıca tuttu. [35]Geçmişin geleceğin bilgisi onun yanında mı da, o da onu görüyor? [36]Ya da bilgilenmedi mi Mûsâ'nın sayfalarındakiler ile? [37]Ve de, o çok vefalı İbrâhîm'in sayfalarındakiler ile; "[38]*Gerçek şu ki, hiçbir günahkâr bir başka günahkârın günahını çekmez.* [39]*Gerçek şu ki, insan için çalışıp didindiğinden başka şey yoktur.* [40]*Ve onun çalışıp didinmesi yakında görülecektir.* [41]*Sonra karşılığı kendisine hiç eksiksiz verilecektir.* [42]*Hiç kuşkusuz, son varış yalnızca Rabbinedir.* [43]*Hiç kuşkusuz, güldüren de O'dur, ağlatan da…* [44]*Hiç kuşkusuz, öldüren de O'dur, dirilten de…* [45,46]*Hiç kuşkusuz, Allah yaratmayı plâna koyduğu zaman iki çifti; erkeği ve dişiyi bir nutfeden/spermden* oluşturan *da O'dur.* [47]*Hiç kuşkusuz, öteki yaratılış da sadece O'nun işidir.* [48]*Hiç kuşkusuz, zenginlik veren de O'dur, nimete boğan da…* [49]*Hiç kuşkusuz, Şi'ra'nın/bilginin, bilincin Rabbi de O'dur."*

(23/53, Necm/31-49)

Necm: 41

[50]Hiç kuşkusuz, senin Rabbin daha önceden gelmiş olan Âd'ı değişime, yıkıma uğrattı. [51]Semûd'u da. Böylece geriye bir şey bırakmadı. [52]Daha önce de Nûh'un toplumunu. Şüphesiz onlar, evet onlar, Allah'ın ortaklarının olduğunu kabullenerek, başkalarından daha çok yanlış yapan, daha azgın kimselerdi. [53]Altı üstüne gelmiş kentleri de yere O geçirdi. [54]Orayı kaplayan kaplayıverdi. [55]Peki, Rabbinin güç yetirdiklerinin; eşsiz gücünün, eşsiz nimetlerinin hangisinden kuşkuya düşüyorsun?

[56]İşte Kur'ân'da açıklananlar, ilk uyarıcılar gibi bir uyarıcıdır.

[57]Yaklaşacak olan; kıyâmet, ölüm yaklaştı. [58]Onu Allah'ın astlarından kaldıracak/ buna engel olacak kimse yoktur.

[59]Peki, şimdi siz bu sözden mi hayrete düşüyorsunuz? [60]Ve gülüyorsunuz, ağlamıyorsunuz. [61]Ve siz, aklını gereği gibi kullanmayan kimselersiniz.

[62]Haydiyin, boyun eğip teslimiyet gösterin Allah'a ve kulluk[58] edin!

(23/53, Necm/50-62)

---

58 Bkz. 24 nolu not.

§ABESE SÛRESİ

MEKKE DÖNEMİ

Necm: 42

[1,2]Elçi, kendisine, o kör adam geldi diye yüzünü ekşitti ve sırt çevirdi.

–[3,4]Ne bilirsin, belki o da arınıp temizlenecek, belki öğütlenir ve de öğüt kendisine yararlı olur.

[5-7]Kendini her türlü ihtiyacın üstünde gören o kişiye gelince de; onun arınmamasından sana bir sorumluluk olmadığı hâlde sen ona yöneliveriyorsun. [8-10]Amma! Bilgiyle, sevgiyle, saygıyla ürpererek koşa koşa sana gelen var ya; sense yapmakta olduğun işi daha iyi sanarak, ondan rahatlıkla uzaklaşıyorsun.–

*(2*4/80, Abese/1-10)

Necm: 43

[11-16]Kesinlikle onların düşündüğü gibi değil! Kur’ân, değerli sayfalar içinde, yüceltilmiş, tertemiz temizlenmiş, saygın, iyi yazıcıların ellerinde bir düşündürücüdür. Dileyen onu düşünüp öğüt alır.

*(2*4/80, Abese/11-16)

Necm: 44

[17]Onulmaz bir duruma düştü o insan! Ne tuhafça kâfir; Allah’ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden biri oldu o insan!

[18]Allah, hangi şeyden oluşturdu kendisini? [19]Bir spermden! Allah, oluşturdu da ölçümlendirip-biçimlendirdi, [20]sonra, yaşarken elçi göndererek, kitap indirerek hak yolu kendisine kolaylaştırdı, [21]sonra onu öldürdü, kabre koydurdu, [22]sonra dilediği zaman diriltip ortaya çıkardı.

[23]Kesinlikle kendisinin düşündüğü gibi değil! O insan, Allah’ın kendisine emrettiğini şimdiye kadar hiç yerine getirmedi.

[24]Hadi, bakıversin insan kendi yiyeceğine!

[25]Biz suyu döktükçe döktük. [26]Sonra toprağı yardıkça yardık.

[27-32]Böylece yeryüzünde, size ve hayvanlarınıza geçimlik olarak daneler/ hububat, üzümler, yoncalar, zeytinler, hurmalar, gür çimenli, sık ağaçlı bahçeler, meyve ve otlak bitirdik.

[33-36]Sonra, şiddetle çarpanın çıkardığı korkunç ses geldiği zaman; öyle bir gün ki o, kişi, kardeşinden, annesinden, babasından, eşinden, oğullarından kaçar.

[37]O gün onlardan her kişi için, kendisini boş bırakmayacak bir uğraş vardır.

[38,39]Yüzler vardır o gün, pırıl pırıl; gülen, müjdeleyen.

[40,41]Ve yüzler vardır o gün, üzerlerinde toz-toprak; tozu-toprağı da bir is bürümüştür. [42]İşte bunlar, evet bunlardır küfreden; Allah’ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddedenler, din-iman tanımayıp kötülüğe batanlar.

*(2*4/80, Abese/17-42)

§KADR SÛRESİ

MEKKE DÖNEMİ

Necm: 45

[1]Şüphesiz Biz, değerli sayfalar içindeki Kur'ân'ı Kadr gecesinde indirdik.
[2]Kadr gecesi nedir; sana ne bildirdi/öğretti?
[3]Kadr gecesi bin aydan daha hayırlıdır.
[4,5]Haberci âyetler,[59] içlerindeki ruh; can katan, canlı tutan güçleriyle[60] Rablerinin izniyle/bilgisi gereği, o şafak sökene kadar/aydınlığa kavuşuncaya kadar iner dururlar; her bir işten.
–Selâm!–[61]

(*2*5/97, Kadr, 1-5)

---

59 Bkz. 56 nolu not.

60 Âyette geçen ruh sözcüğünün esas anlamı, "can"dırr. Sözcük "vücuh" ifade eden, yani hakikat ve mecâz olarak birçok anlamda kullanılabilen bir sözcüktür. Ansiklopedik anlamda ruh, genel olarak "varlığın maddî olmayan boyutu ya da özü" olarak tarif edilmiştir. Ruh sözcüğü, yukarıda verdiğimiz hem sözlük hem de ansiklopedik anlamlara uygun olarak, "manevî benlik" ve "can" kavramları ile eş anlamlı kabul edilmiştir. Geniş anlamda "canlılık, duygu" demek olan ve ayrıca "karakter" anlamına da gelen ruh sözcüğü, mecâzen "bir şeyin özünü, en önemli ve en can alıcı noktası"nı ifade eden bir anlam taşımaktadır. Meselâ pasif kimseler hakkında kullanılan "ruhsuz" sıfatı, sözcüğün geniş anlamına, "meselenin bütün ruhu buradadır" şeklindeki deyimleşmiş cümle de, mecâz anlamına birer örnek teşkil eder. Sonuç olarak, yukarıdaki anlamlar etrafında "ruh" ile ilgili yüzlerce deyim üretilmiştir.

Ruh sözcüğünün geleneksel dinî terim anlamı, çok genel bir ifadeyle "bedensel varlığı yaratıldıktan sonra Allah tarafından üflenmek sûretiyle insana kazandırılan canlılık" şeklinde tanımlanmaktadır.

Ruh sözcüğü Kur'ân'da "ilâhî esinti, vahy/bilgi" anlamında kullanılmıştır, geleneksel anlamdaki ruh ile alakası yoktur. Kur'ân'da bahsedilen ruh [ilâhî esinti, vahiy], sadece "bilerek ve isteyerek bu ruha sahip olan ve onu hayatına geçiren ferd ve toplumlara anlamlı bir canlılık veren, onları kokuşmaktan koruyan bir şey"dir.

61 Buradaki selâm ifadesi, cümle yapısı gereği, "yaşasın, mutluluk, kurtuluş, esenlik" demektir.

§ŞEMS SÛRESİ

MEKKE DÖNEMİ

Necm: 46

[1-10]Kur'ân'ı ve onun yaydığı sosyal aydınlığı, Kur'ân'ı izleyen Elçi ve mü'minleri, Kur'ân ışığı ile aydınlanan toplumları, Kur'ân ışığından yoksun kalan toplumları, bilginleri ve bilginleri yücelten bilgileri, kara cahilleri ve kara cahilleri bu hâle getiren ilke ve anlayışları, benliğini bulmuş kimseleri ve benlik bulduran etmenleri[62] *–ki O, ona taşkınlık yapma ve kendini koruma içgüdülerini/günah işleme ve "Allah'ın koruması altında olma yeteneklerini ilham etti–* kanıt gösteririm ki, benliğini arındıran gerçekten kurtulmuştur. Onu bilerek reddeden de kesinlikle zarara uğramıştır.

[11]Semûd azgınlığı sebebiyle yalanladı; [12]âhirette en mutsuz olacak olanları/liderleri görevi kabul edip gittiği zaman, [13]Allah'ın elçisi onlara demişti ki: "[14]Allah'ın devesine önem verin!" ve "Onun su içmesini, yaşamasını sağlayın!"[63]

[15,16]Fakat onlar, onu yalanladılar, bunun sonucundan korkmayarak da Allah'ın devesini, inciklerini kesip öldürdüler.

Rableri de günahları dolayısıyla onları yerlebir ediverdi.

(*2*6/91, Şems/1-15)

---

62 Âyetteki sözcüklerin "hakikat" manası şöyledir: "Güneş'e ve onun parıltısına, onu izlediği zaman Ay'a, ona parlaklık verdiği zaman gündüze, onu sarıp örterken geceye, göğe ve onu yapana, yeryüzüne ve onu yuvarlakça döşeyene, nefse ve onu düzenleyene; –ki O, ona fücurunu ve takvâsını ilham etti–..." şeklindedir. Biz Mealde mecâz anlamlarını takdim ettik.

63 Burada "sosyal yardım ve destek kurumları", Allah'ın devesi; bu kurumları yaşatmak için çalışma da devenin sulanması olarak nitelenmiştir. Devenin inciklerinin kesilmesi de, bu kurumların yaşaması için gerekli olan zekat; vergi, aidat vs. gibi gelir kaynaklarının yok edilmesidir. Kur'ân geçmiş ümmetlere ait hükümleri sembolik ifade ile verirken, kendi muhataplarına bu konu, "salât, salâtın ikamesi ve zekât vermek" ifadeleriyle ilkeleştirilmiştir.

§BURUC SÛRESİ

MEKKE DÖNEMİ

Necm: 47

[1-3]Kur'ân âyetlerini öğrenmiş iyi hesap bilenleri, ölüm anını, değişime, yıkıma uğratılan toplumların kalıntılarını ve bunları gözlemleyenleri[64] kanıt gösteririm ki, [12]Rabbinin kıskıvrak yakalaması gerçekten çok şiddetlidir.[13]Kesinlikle ilk yaratan, sonra öldürüp yeniden yaratan yalnızca O'dur. [14]Ve O, çok bağışlayandır, çok sevendir,[15]en büyük tahtın[65] sahibidir, ikramı çok olandır, [16]dilediğini en ileri derecede yapandır.[66]

(27/85, Buruc/1-3, 12-16)

Necm: 48

[17,18]O orduların; Firavun ve Semûd'un haberi sana geldi mi? Elbetteki geldi!

[4,5]Uhdud'un/şiddetli tutuşturulmuş ateşin ashâbı öldürüldü: [6]Hani onlar, onun üzerine oturmuşlar [7]ve inananlara yaptıklarına tanık idiler. [8,9]Mü'minleri cezalandırmalarının sebebi de, onların yalnız çok güçlü, övgüye lâyık, göklerin ve yerin hükümranlığı Kendisinin olan ve her şeye tanık olan Allah'a inanmalarından başka bir şey değildi.

(27/85, Buruc/17-18, 4-9)

Necm: 49

[10]Şüphesiz ki inanan erkek ve kadınları ateşlerde işkence edip sonra da tevbe etmeyenler için cehennem azabı vardır, yangın azabı da onlar içindir. [11]Kesinlikle inanan ve düzeltmeye yönelik işler yapanlar için altından ırmaklar akan cennetler vardır. İşte bu, büyük kurtuluştur.

[19]Fakat o kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden o kimseler hâlâ bir yalanlama içindedirler. [20]Oysa Allah onları arkalarından kuşatıcıdır. [21,22]Aksine o, korunmuş levhada şerefli bir Kur'ân'dır.

(27/85, Buruc/10-11, 19-22)

---

64 Âyetteki sözcüklerin "hakikat" anlamlarına göre âyet grubunun anlamı, "Burçlar sahibi gökyüzüne, söz verilmiş o güne, şâhitlik edene ve şâhitlik edilene kasem olsun ki, Rabbinin kıskıvrak yakalaması gerçekten çok şiddetlidir" şeklindedir. Biz Meali, mecâzî anlama göre takdim ettik.

65 Bkz. 37 nolu not.

66 Bu sûrenin Resmi Mushaf'taki âyet dizimi, teknik ve anlam bilgisi açısından hatalıdır. Biz gramer ve anlam bilgisi kuralları çerçevesinde farklı tertip ile verdik.

§TÎN SÛRESİ

MEKKE DÖNEMİ

Necm: 50

[1-3]Ege bölgesi halkını, Akdeniz bölgesi halkını, Orta doğu halkını ve Arabistan halkını; dünyanın her yerindeki insanları[67] kanıt gösteririm ki, [4-6]gerçekten Biz, insanı en güzel biçimde oluşturduk, sonra iman edenler ve düzeltmeye yönelik işler yapanlar hariç *–çünkü onlar için kesintisiz bir ödül var–* onu alçakların en alçağına döndürdük.

[7]Öyleyse, bundan sonra dini/ kıyâmet gününü sana ne yalanlatıyor?

[8]Allah, hâkimlerin en hâkimi değil midir?

*(*28/95, Tîn/1-8)

---

67 Âyetteki sözcüklerin "hakikat" anlamları, "İncire, zeytine, Bereketli Dağ'a ve bu Güvenli Belde'ye kasem olsun ki" şeklinde olup biz mecâzî anlamlarını takdim ettik. Sûrede konu edilen bölgeler, Kur'ân'ın indiği dönemde ilk muhatap olan Arapların aşina olduğu bölgeler olup, kasıt ise, dünyanın her yerindeki insanlardır.

§KUREYŞ SÛRESİ

MEKKE DÖNEMİ

Necm: 51

[1,2]Kureyş'in güvenliği esenliği; kış ve yaz seferlerinde güvenlik esenlikleri için… [3,4]Öyleyse kendilerini açlıktan kurtararak beslemiş olan ve her korkudan onları güvene kavuşturmuş olan, bu Beyt'in Rabbine[68] kulluk[69] etsinler.

*(2*9/106, Kureyş/1-4)

---

68 Bu Ev ifadesi ile kastedilen, "Beytullah" [Allah'ın evi], yani "Ka'be"dir. Kur'ân'da Allah orası için, "evim" ifadesini kullanmıştır. Allah'ın evi ifadesi, "Allah'tan başkasına ait olmayan ev" demek olup oranın kamu mülkü olduğu anlamına gelir. Bu da, orada sosyal meseleler görüşülecek, kamusal ihtiyaçlara çözümler üretilecek, topluma ait, eğitim, öğretim yasama, yürütme gibi konularda kararlar alınacak demektir.

Bu Ev'in Rabbi: 2 numaralı notta açıkladığımız gibi rabb sözcüğü, "terbiye edip eğiten, yarattıklarını belirli bir programa uygun olarak birtakım hedeflere götüren, programlayıp yöneten" demektir." Bu Ev'in Rabbi denilerek Rabbin "ev"e izafe edilmesi, Ka'be'nin yapılışının ve işlevlerinin tümünün Allah tarafından programlanıp uygulandığını göstermektedir. Gerçekten de o ev, Allah adına yeryüzünde yapılmış ilk evdir, orası bereketlidir, orada bolluk vardır.

Kureyşliler, Ka'be'ye hac ve umre için gelen binlerce insana verilen hizmetleri kendi aralarında paylaşmışlardı. Her sülâlenin belirli bir görevi vardı. Ka'be'nin bekçiliği, bakıcılığı, hacılara su dağıtımı, hacılara yardım, hacılara para toplama, yemek yedirme, hacıların mahkemeleşmesi gibi birçok iş Kureyş tarafından yapılmaktaydı. Bu kutsal turizm, Kureyşlilere tarifi zor bir üstünlük ve saygınlığın yanında, bol kazanç da sağlıyordu. Ne var ki, Kureyşlilerin Mekke'de sürdükleri bu sefa, onların kendi gayretlerinin değil, Allah'ın Ka'be ile ilgili plânlarının bir sonucuydu. Nitekim Allah'ın Ka'be ile ilgili bu plânı günümüzde de yürümekte ve kutsal turizm bugün Suudî Arabistan devletini ihya etmektedir.

69 Bkz. 24 nolu not.

§KÂRİAH SÛRESİ

MEKKE DÖNEMİ

Necm: 52

1Kâriah![70]
2Nedir o kâriah?
3Kâriah'ın ne olduğunu sana ne bildirdi?
4O gün, insanlar, darmadağın kelebekler gibi olurlar. 5Dağlar da atılmış renkli yün gibi olur.
6Ve hemen kimin tartıları ağır basarsa, 7işte o, hoşnutluk veren bir yaşayış içindedir. 8Tartıları
hafif gelen kimse ise, 9işte onun anası uçurumdur/derin bir çukurdur. 10Onun ne olduğunu sana ne
bildirdi?
11Kızgın bir ateş!

(30/101, Kâriah/1-11)

---

70 Kâriah sözcüğü, "çok şiddetle vuran, çok şiddetle yüklenen şeyler, insanlara şok yaşatan ciddî felâketler" anlamındadır. İnsanlar, göklerin çatlaması, güneş ve ayın söndürülmesi, yıldızların bulandırılması, dağların yürütülmesi, denizlerin kaynatılması, kısaca her şeyin hercü-merç olması sonucunda şoka girerek ne yaptıklarını bilmez hâlde serserice dolaşacaklardır. Evrendeki tüm varlıklar kontrolsüz bir şekilde birbirlerine çarpacaklar ve birbirlerinin felâketlerini oluşturacaklardır. O gün kimse için dönüş veya kaçış imkânı bulunmayacaktır.
İşte bu yüzden kıyâmet, "en büyük felâketin kapıları çalması" anlamında el-Kâriah olarak isimlendirilmiştir.

§KIYÂMET SÛRESİ

MEKKE DÖNEMİ

Necm: 53

[1]Hayır, kıyâmet gününe kanıt gösteriyorum! [2]Hayır, çok kınayan o nefse de kanıt gösteriyorum!

[3]O insan kendisinin kemiklerini asla bir araya toplamayacağımızı mı sanıyor? [4]Evet, Biz onun parmak uçlarını/ tüm organlarını düzenlemeye gücü yetenleriz!

[5]Aslında o insan, önünü; kalan ömrünü din-iman tanımayıp kötülüğe batmakla geçirmek istiyor: [6]Soruyor: "Kıyâmet günü ne zamanmış?"

[7-10]İşte, göz şimşek gibi çaktığı, ay tutulduğu ve güneş ve ay bir araya getirildiği zaman, işte o gün insan, "Kaçış nereye/kaçacak yer neresi?" der.

[11]Kesinlikle onun düşündüğü gibi değil! Sığınak diye bir şey yoktur. [12]O gün varıp durmak sadece Rabbinedir/ o gün varılıp durulacak yer, sadece Rabbinin huzurudur.

[13]O gün, o insan, önden yolladığı şeyler ve geriye bıraktığı şeyler ile haberdar edilir.

[14,15]Aslında insan, tüm mazeretlerini koysa da bile/tüm perdelerini koysa da bile kendi aleyhine iyi bir gözetmendir: "[16]Onu çabuklaştırman için dilini ona hareket ettirme! [17]Kuşkusuz yaptıklarının-yapmadıklarının birleştirilmesi ve toplanması yalnızca Bizim üzerimizedir. [18]O hâlde Biz yaptıklarını-yapmadıklarını topladığımız zaman sen onun toplanmasını izle! [19]Sonra, yaptıklarının-yapmadıklarının beyanı; kanıtlarıyla ortaya konması da sadece Bizim üzerimizedir."[71]

[20,21]Kesinlikle sizin düşündüğünüz gibi değil! İşin aslında siz, dünyayı seviyorsunuz ve âhireti bırakıyorsunuz.

[22]Yüzler var ki, o gün apaydınlıktır; [23]Rablerine nazar edicidirler; Rabblerinden nimet beklemektedirler.

[24]Ve yüzler de var ki, o gün asıktırlar; [25]zannederler ki kendilerine "Belkıran" yapılıyor.

[26-30]Kesinlikle onların düşündüğü gibi değil! Köprücük kemiklerine dayandığı, "Çare bulan kimdir!" denildiği ve can çekişen kişi bunun o ayrılık anı olduğunu anladığı ve bacak bacağa dolaştığı zaman; işte o gün sürülüp götürülmek, sadece Rabbinedir.

[31]Fakat o, ne onayladı, ne destekledi. [32]Fakat o, yalanladı ve geri durdu. [33]Sonra da gerine gerine yakınlarına gitti.

[34,35]Yıkım çok yakın sana, hem de çok yakın! Yine, yıkım çok yakın sana, hem de çok yakın!

[36]Yoksa o insan başıboş bırakılacağını mı sanır? [37]O, ayarlanmış meniden bir nutfe değil miydi? [38]Sonra bir embriyon idi de sonra onu oluşturmuş, sonra da düzene koymuştur; [39]ki ondan da iki eşi; erkek ve dişiyi var etmiştir.

[40]Peki, bütün bunları yapan, ölüleri diriltmeye güç yetiren değil midir?

*(*31/75, Kıyâmet/1-40)

---

71 Burada "vefat" anı anlatılmaktadır. Vefat, "tastamam verme, eksiltmeden yerine getirme" demektir. Vefat, Allah'ın insanlara, ölecekleri andan hemen önce yaşatacağı, herkese yaptıklarını ve yapması gerekirken ötelediklerini eksiksiz-fazlasız göstereceği, haber vereceği bir süreçtir. Başka bir ifade ile vefat, Rabbimizin, insanın hayatındaki tüm kayıtları en ince ayrıntısı ile tıpkı bir yazar-kasanın "Z raporu" gibi, ölüm anından kısa bir süre önce eksiksiz-fazlasız ortaya koymasıdır. Bu "ortaya konuş" ise, insanın yapısına yaratılıştan yerleştirilmiş olan "koruyucular, bellekler, elçiler, hafıza hücreleri" ile sağlanmaktadır. Rabbimiz meselenin önemine binaen "ölme, öldürme" demeyip ölümü, ölüm öncesinin o esrarengiz olaylarının adıyla vermektedir. "Vefat" ile ilgili ayrıntılı bilgi Tebyinül' Kur'an'da verilmiştir.

§HÜMEZE SÛRESİ

MEKKE DÖNEMİ

Necm: 54

[1]Arkadan çekiştirenlerin, kaş-göz hareketleriyle alay edenlerin hepsinin vay hâline!
[2,3]O ki, malı toplayıp ve malının gerçekten kendisini sonsuzlaştırdığını sanarak onu tekrar tekrar sayandır.
[4]Kesinlikle onun düşündüğü gibi değil! Kesinlikle o, Hutame'ye fırlatılıp atılacaktır.
[5]Hutame'nin ne olduğunu sana ne bildirdi?
[6,7]O, Allah'ın, gönüllerin üzerine tırmanıp çıkan, tutuşturulmuş bir ateşidir.
[8,9]O, uzatılmış direkler içinde, onların üzerine kilitlenmiştir/kapatılmıştır.

(32/104, Hümeze/1-9)

§MÜRSELÂT SÛRESİ

MEKKE DÖNEMİ

Necm: 55

[1-7]Küme küme gönderilip de önüne gelenleri devirdikçe deviren, toplumları canlandırdıkça canlandıran, canlandırdıkça da hakkı bâtılı ayıran, özür veya uyarı olarak öğüt bırakan Kur'ân âyetleri kanıttır ki kesinlikle tehdit olunduğunuz, korkutulduğunuz şey, kesinlikle meydana gelecektir.[72]

[8]Hani o yıldızlar silindiği/imha edildiği/uzaklaştırıldığı zaman, [9]gök aralandığı zaman, [10]dağlar savrulduğu zaman, [11-13]tanıklık edecek elçiler, tanıklık için bekletildikleri "Ayırt etme günü" tanıklık vakti belirlendiği zaman, –*"[14]Ayırt etme günü"nün ne olduğunu sana ne bildirdi!*– [15]o gün, yalanlayanların vay hâline!

[16]Biz, öncekileri değişime, yıkıma uğratmadık mı?

[17]Sonra geridekileri de onların arkasına takarız. [18]Biz, suçlulara, işte böyle yaparız. [19]O gün yalanlayanların vay hâline!

[20]Biz sizi değersiz bir sudan oluşturmadık mı?

[21,22]Sonra onu belli bir ölçüye/vakte kadar sağlam bir yerin içinde tuttuk. [23]Demek ki Bizim gücümüz yetti. Ne güzel güç yetirenleriz Biz. [24]O gün, yalanlayanların vay hâline!

[25,26]Yeryüzünü dirilere ve ölülere bir toplanma-tutulma yeri yapmadık mı?

[27]Orada sapasağlam yüksek dağlar oluşturduk ve size tatlı sular içirdik. [28]O gün, yalanlayanların vay hâline!

[29]Kendisini yalanlamakta olduğunuz o şeye doğru gidin! [30,31]O üç kol-çatal sahibi, gölgelendirmeyen ve alevden korumayan bir gölgeye doğru gidin!

[32]Gerçekten o, saray gibi kıvılcımlar atar/yağdırır; [33]sanki kıvılcımlar sarı erkek develer gibidir. [34]O gün, yalanlayanların vay hâline!

[35]Bu, onların konuşmayacakları gündür. [36]Kendilerine izin de verilmez ki, özür dilesinler. [37]O gün, yalanlayanların vay hâline!

[38]Bu, sizi ve öncekileri topladığımız Ayırma Günü'dür. [39]Haydi, bir sinsi plânınız varsa hemen Bana bu sinsi plânı uygulayın! [40]O gün, yalanlayanların vay hâline!

[41,42]Kuşkusuz Allah'ın koruması altına girmiş kimseler gölgeler, pınarlar ve canlarının çektiği meyveler içindedirler. –*"[43]İşlemiş olduğunuz şeylere karşılık afiyetle yiyin, için!"*– [44]İşte Biz güzel davrananları böyle karşılıklandırırız. [45]O gün, yalanlayanların vay hâline!

[46]Yiyin, yararlanın biraz, şüphesiz siz suçlularsınız. [47]O gün, yalanlayanların vay hâline! [48]Onlara, "Allah'a ortak koşmaktan uzak durun" denildiği zaman, ortak koşmaktan uzak durmazlar. [49]O gün, yalanlayanların vay hâline!

[50]Artık Kur'ân'dan sonra hangi söze inanacaklar?

(*3*3/77, Mürselât/1-50)

---

72 Âyetlerdeki sözcüklerin hakikat manaları, "Urf hâlinde [yığın yığın, öbek öbek, küme küme] gönderilmişlere, –dolayısıyla da büküp devirenlere– canlandırdıkça canlandıranlara da –dolayısıyla ayırdıkça ayıranlara– ve gerek özür, gerek uyarı olmak üzere bir öğüt bırakanlara kasem olsun ki, kesinlikle tehdit olunduğunuz şey elbette meydana gelecektir" şeklindedir. Biz Mealde mecâz anlamlarıyla sunduk.

§KÂF SÛRESİ

MEKKE DÖNEMİ

Necm: 56

[1]Kaf/100.[73] Çok şerefli/şanı yüce Kur'ân kanıttır ki [22]kesinlikle sen bundan duyarsızlık, bilgisizlik içinde idin. Şimdi senden perdeni kaldırdık. Artık bugün gözün keskindir; Kur'an sayesinde kurmay birisi oldun.[74]

[2,3]Ama onlar, kendilerine içlerinden uyarıcı geldiğine şaşırdılar da kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddedenler, "Bu, şaşılacak bir şeydir! Öldüğümüz ve bir toprak olduğumuz vakit mi? Bu, uzak bir dönüştür" dediler.

[4]Biz, yerin onlardan neyi eksilttiğini elbette bilmişizdir. Yanımızda da çok iyi kaydedip koruyan bir kitap vardır.

[5]Aksine, gerçek kendilerine geldiği zaman onu yalanladılar, onun için onlar karmakarışık bir iş içindedirler.

[6]Peki, onlar üstlerindeki göğe bakmadılar mı ki, onu Biz hiç yarığı olmadan nasıl bina etmişiz ve süslemişiz! [7,8]Ve Biz, Allah'a yönelen her kula gönül gözünü açmak ve ona öğüt olarak yeri yayıp döşedik ve ona sabit dağlar bıraktık. Orada görünüşü iç açıcı-göz alıcı her çiftten bitkiler bitirdik, [9-11]Biz, gökten bereketli bir su indirdik. Onunla bahçeler ve biçilecek taneler, kullara rızık olmak üzere tomurcukları birbiri üzerine dizilmiş büyük ve yüksek hurma ağaçları bitirdik. Ve Biz, onunla ölü bir beldeyi canlandırdık. İşte diriliş böyledir.

[12]Onlardan önce Nûh'un toplumu, Ashâb-ı Ress ve Semûd yalanlamıştı. [13,14]Âd, Firavun ve Lût'un kardeşleri, Ashâb-ı Eyke[75] ve Tubba toplumu da. Bunların hepsi peygamberleri yalanladılar da Benim azabım hak oldu.

[15]Peki, Biz, ilk oluşturmada âcizlik mi gösterdik? Hayır, ama onlar yeni bir oluşturuluştan kuşku içindedirler.

[16]Ve andolsun insanı Biz oluşturduk. Nefsinin kendisine neler fısıldadığını da biliriz. Ve Biz ona şah damarından daha yakınız. [17,18]Onun sağından ve solundan (her yanından) yerleşik iki tesbitçi onun her işini tesbit edip dururken, insan hiçbir söz söylemez ki yanında hazır gözetleyen bulunmasın.

[19]Ölümün sarhoşluğu gerçekten gerçek ile gelmiştir de: –"*Ey insan! İşte bu, senin kaçıp durduğun şeydir.*"–

[20]Ve Sûr da üflenmiştir.[76] –"*İşte bu, korkutulan gündür.*"– [21]Ve herkes, kendisiyle beraber bir sürücü ve bir şâhit bulunarak geldi.

[23]Ve onun yaşıtı olan arkadaşı/İblis dedi ki: "İşte yanımdaki hazır."

–"[24,25]Haydi, İblis ve tanık; ikiniz, tüm inatçı, kâfir; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden, hayrı alabildiğine engelleyen, kendine haksızlık eden ve şüpheci olan o kişileri atın cehenneme! [26]O ki Allah ile birlikte başka bir ilâh edinmişti. Haydi, ikiniz birlikte, onu şiddetli azaba atın!"–

[27]Onun yaşıtı olan arkadaşı/İblis dedi ki: "Rabbimiz! Ben onu azdırmadım. Fakat kendisi uzak bir sapıklık içindeydi."

---

73 Bkz. 8 nolu not.

74 Resmi Mushaf'taki 22. âyet kasem cümlesi olmasına rağmen, Kur'ân'ın tertil ve Arabiyyen özelliklerine aykırı olarak bulunması gereken yerde tertip edilmemiştir. Biz âyeti olması gereken yere koyarak mealendirdik.

75 Bkz. 87 nolu not.

76 Bkz. 43 nolu not.

[28]Allah dedi ki: “Benim huzurumda çekişmeyin! Ben size daha önce tehdit göndermiştim. [29]Benim huzurumda Söz[77] değiştirilmez. Ve Ben kullara asla yanlış iş yapan; yaptıkları iyi amelleri noksanlaştıran, haksızlık eden biri değilim.”

[30]Biz, o gün, cehenneme, “Doldun mu?” deriz. O da, “Daha var mı?” der.

[31]Cennet de, Allah’ın koruması altına girmiş kişilere uzak olmayıp yaklaştırılmıştır.

[32-35]İşte bu, çokça yönelen ve çokça koruyan Rahmân’dan; yarattığı bütün canlılara dünyada çokça merhamet eden Allah’tan görülmediği, duyulmadığı; sezilmediği yerlerde bile saygıyla, sevgiyle, bilgiyle ürperen ve gönülden bağlı olan herkes için söz verilendir. –*“Selâm ile oraya girin. İşte bu sonsuzluk günüdür.”*– Orada onlara ne isterlerse vardır. Katımızda daha fazlası da vardır.

[36]Biz onlardan önce kendilerinden daha çetin güce sahip nice nesilleri değişime, yıkıma uğrattık. Öyle ki onlar beldeleri delik-deşik ediyorlardı. Hiç kaçıp kurtulacak yer var mı?

[37]Şüphesiz ki bunda aklı, anlayışı, vicdanı olan veya kendisi tanık olarak kulak veren kimse için elbette öğüt vardır.

[38]Ve kesinlikle Biz gökleri, yeri ve ikisi arasında olanları altı evrede oluşturduk. Ve Bize hiçbir yorgunluk dokunmadı.

[39,40]O nedenle, sen onların söylediklerine karşı sabret. Ve güneşin doğmasından önce ve batmasından önce ve geceden bir bölümde; her fırsatta Rabbinin övgüsü ile birlikte arındır. Ve boyun eğip teslim oluşların/ikna oluşların arkalarında; inkârcıya iman ettirdikten sonra da O’nu arındır.

[41]Ve sen bir seslenenin yakın bir yerden sesleneceği güne kulak ver; [42]o gün, o çağrıyı gerçek olarak duyarlar. İşte bu çıkış, diriliş günüdür.

[43]Gerçekten Biz, evet Biz, hayat veririz ve öldürürüz. Dönüş de yalnızca Biz’edir.

[44]O gün yer onlardan çabuk yarılır. İşte bu, sadece Bize kolay bir toplamadır.

[45]Biz, onların söylediklerini daha iyi biliriz. Ve sen, onların üzerinde zorlayıcı değilsin. O hâlde sen, Benim tehdidimden korkan kimselere Kur’ân ile öğüt ver.

(34/50, Kâf/1-45)

---

77 Burada konu edilen Söz, Sâd/84- 85 ve Secde/5’te konu edilen “cehennemin ins ve cin [herkes] tarafından doldurulması”na yönelik, Rabbimiz tarafından alınmış bir ilke kararıdır. Rabbimizin bu kararı Kur’ân’da bazen el-kavl, bazen de kelimetü Rabbik şeklinde geçer.

§BELED SÛRESİ

MEKKE DÖNEMİ

Necm: 57

[1-4]Düşündüğünüz gibi değil; bu kentte yaşayan insanların tümünü, ilk insandan bu yana üremiş gelmiş insanların tümünü kanıt gösteririm ki Biz, insanı gerçekten bir sıkıntı içinde oluşturduk. Sen de bu insanlardan birisin; sen de sıkıntı içinde olacaksın.[78]

*(3*5/90, Beled/1-4)

Necm: 58

[5]O, kendisine karşı kimse asla güç yetiremez mi sanıyor;
[6]"Ben, yığın yığın mal heder ettim" diyor! [7]O, kimsenin kendisini asla görmediğini mi sanıyor?
[8,9]Biz ona iki göz, bir dil ve iki dudak vermedik mi?
[10]Ve Biz ona belirgin iki yolu gösterdik.
[11]Fakat o, o sarp yokuşa saldırmadı.
[12]Ve o sarp yokuşun ne olduğunu sana ne bildirdi?
[13]Köleyi özgürleştirmektir [14,15]veya salgın bir kıtlık gününde yakında bulunan bir yetime [16]veya topraklara düşmüş; sürünen yoksula, işsize yemek yedirmektir. [17]Sonra da iman edip de sabrı tavsiyeleşenlerden ve merhameti tavsiyeleşenlerden olmaktır.
[18]İşte bunlar, mutluluk, yüksek mertebe sahipleridir.
[19]Âyetlerimizi örtbas edenler de uğursuzluk-şomluk yâranının ta kendileridir. [20]Üzerlerinde kapıları sımsıkı kapatılmış bir ateş vardır.

*(3*5/90, Beled/5-20)

78 Âyetteki sözcüklerin hakikat anlamları ile kasem cümlesinin anlamı şöyledir: Hayır! Bu beldeye yemin ederim ki –ki sen de bu beldeye girmektesin– ve babaya ve doğana (yemin ederim) ki Biz insanı gerçekten bir sıkıntı içinde yarattık (Beled/1-4). Biz Mealde, sözcüklerin mecâz anlamını verdik.

§TÂRIK SÛRESİ

MEKKE DÖNEMİ

Necm: 59

[1-4]Bilginler ve Târık; delip geçen Kur'ân âyetleri grubu tanıktır ki, kesinlikle her benliğini tamamlamış varlığın üzerinde birtakım koruyucular vardır.[79]

[5]Onun için insan neden oluşturulmuş olduğuna bir baksın; [6,7]omurga ile göğüs kemikleri arasından çıkan, atıcı bir sudan; "östrojen" ve "testosteron"dan başlanarak oluşturuldu.

[8,9]Şüphe yok ki o Yaratıcı, bütün sırların meydana çıkarıldığı gün, onun geri döndürülmesine güç yetirendir. [10]Artık onun için ne herhangi bir güç vardır, ne de herhangi bir yardımcı.

[11-14]Öldükten sonra dirileceğine inanan bilginler, cahil, inançsız kâfirlerin; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddedenlerin durumu kanıttır ki kuşkusuz o, ayırıcı bir karardır. Ve o bir şaka değildir.[80]

[15]Şüphesiz onlar, oldukça tuzak kuruyorlar. [16]Ben de onları cezalandırırım.[81]

[17]Bu yüzden sen kâfirlere; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddedenlere mühlet ver, onlara azıcık zaman tanı.

*(3*6/86, Târık/1-17)

---

79 Âyetteki sözcüklerin hakikat anlamı, Semâ'ya ve Târık'a kasem olsun ki, –ve Târık'ın ne olduğunu sana ne bildirdi? (O) delip geçen necmdir.– Hiçbir nefis yoktur ki, üzerinde birtakım koruyucular bulunmasın [kesinlikle her insanın üzerinde birtakım koruyucular vardır] şeklinde olup biz Mealde mecâz anlamlarını verdik.

Âyette konu edilen koruyucular, "insan bünyesindeki bağışıklık sistemi, endokrin sistemi ve beyindeki dikkat fonksiyonu gibi zihinsel fonksiyonlar"dır.

80 Âyetteki sözcüklerin hakikat manaları, "Dönüş sahibi semâya, yarılıp çatlayan arza kasem olsun ki, kuşkusuz o, ayırıcı bir karardır. Ve o bir şaka değildir" şeklindedir. Mealde ise mecâz anlamları verilmiştir.

81 Allah kimseye tuzak kurmaz. Burada "belağat" ilminde müşâkele sanatı denilen bu ifade tarzı, diğer dillerde de mevcuttur. Müşakele sanatı, "iki zıt şeyden birinin, diğerinin adıyla adlandırılması" veya "birinin söylediği sözü, diğerinin, ilk söyleyenin kullandığı manaya zıt olarak kullanması" olarak tanımlanır. Meselâ, Arapça'da kullanılan, "Bize sakın bir câhillik etmeyin, biz de size câhillik ederiz!" şeklindeki tehdit ifadesinde, ikinci olarak zikredilen câhillik sözcüğü aslında "size ceza veririz, size kötülük ederiz" anlamına gelir. Türkçe'de de benzer ifadeler vardır. Meselâ, "Sen beni üzersen ben de seni üzerim" ifadesindeki ikinci "üzme" sözcüğü, aslında "cezalandırmak" anlamındadır. Örneklerde de görüldüğü gibi, yapılan fiil [suç] ile bu fiile verilecek karşılık [ceza] bu tarz ifadelerde aynı sözcükle ifade edilmiştir. Kur'ân'da bu üslûbun kullanımına örnek olacak birçok âyet vardır: Şûrâ/40; Haşr/19; Âl-i İmrân/54; Secde/14; Nisâ/142; Neml/50; Tâ-Hâ/126; Câsiye/34; Bakara/14-15, 194; Tevbe/79; Ra'd/42; Neml/50; İbrâhîm/46; Enfâl/30.

Buna göre, Allah'ın tuzak kurduğu bildirilen âyette, aslında tuzak kuranların Allah tarafından cezalandırılacağı, bu âyetteki uyarıyla onların tuzaklarına karşı mü'minlere tedbir aldırılacağı ve Allah'ın aldırtacağı tedbir sayesinde de müşriklerin tüm hilelerinin boşa çıkacağı ifade edilmiş olmaktadır. Nitekim aynen böyle olmuş ve müşriklerin önlemeye çalıştığı aydınlık giderek yayılmıştır.

§KAMER SÛRESİ

MEKKE DÖNEMİ

Necm: 60

[1]O saat/kıyâmetin kopuş anı yaklaştırıldı. Ve her şey açığa çıkarıldı.[82]

[2]Onlar ise bir alâmet/gösterge görseler hemen yüz çeviriyorlar ve "Devam edip giden bir büyüdür" diyorlar.

[3-5]Kur'ân'da kendilerine verilen her emir, "kararlaştırılmış, en üstün seviyede yeterli, haksızlık ve kargaşayı engellemek için konulmuş bir kanun, düstur ve ilke" olduğu hâlde onlar yalanladılar ve tutkularına uydular. Şüphesiz onlara vazgeçirecek haberler de gelmişti. Buna rağmen uyarılar yarar sağlamıyor.

[6-8]O hâlde onlardan geri dur. O günde Çağırıcı'nın, bilinmedik/ yadırganan bir şeye çağırdığı o günde gözleri düşkün düşkün, o davetçiye hızlıca koşarak kabirlerinden çıkarlar. Sanki onlar darmadağın çekirgeler gibidirler. O, kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddedenler, "Bu, zor bir gündür" derler.

[9]Onlardan önce Nûh'un toplumu da yalanlamıştı. Öyle ki kulumuzu yalanladılar ve "O, gizli güçlerce desteklenen/deli birisidir" dediler. Ve o alıkonulmuştu; her türlü faaliyetine engel olunmuştu.

[10]Bunun üzerine Nûh Rabbine yalvardı: "Ben gerçekten yenik düşürüldüm, bana yardım et!"

[11]Biz de hemen sel gibi boşalan bir su ile göğün kapılarını açıverdik.

[12]Yeri de kaynaklar hâlinde fışkırttık; derken sular ayarlanmış bir iş üzerine birbirine kavuştu.

[13,14]Nûh'u da, iyilikbilmezlik edilen kişiye bir ödül olmak üzere, korumamız/ gözetimimiz altında akıp giden levhaları; tahtaları ve çivileri/urganları olan filika/ küçük gemi üzerinde taşıdık.

[15]Ve andolsun Biz, bunu bir âyet olarak bıraktık. O hâlde var mı ibret alıp düşünen?

[16]Peki, Benim azabım ve uyarılarım nasılmış?

[17]Andolsun Biz, Kur'ân'ı düşünme/öğüt için kolaylaştırdık/hazırladık. O hâlde var mı ibret alıp düşünen?

[18]Âd da yalanladı. Peki, Benim azabım ve uyarılarım nasılmış?

[19,20]Şüphesiz Biz onların üstüne, uğursuz, uzun bir günde dondurucu/uğultulu, insanları koparıp atan bir rüzgâr gönderdik; sanki onlar kökünden sökülmüş hurma kütükleri gibiydiler.

[21]Peki, Benim azabım ve uyarılarım nasılmış?

[22]Andolsun Biz Kur'ân'ı düşünme/ öğüt için kolaylaştırdık/ hazırladık. O hâlde var mı ibret alıp düşünen?

[23]Semûd da o uyarıları yalanladı: "[24,25]Bizden bir tek insana mı, o'na mı uyacağız? Öyle yaparsak kesinlikle bir sapıklık ve çılgınlık içinde oluruz, Öğüt; Kitap, aramızdan o'na mı bırakıldı? Hayır, aksine o, çok yalancı, küstahtır" dediler.

[26]Yarın onlar, çok yalancının, küstahın kim olduğunu bileceklerdir. [27,28]Şüphesiz Biz onlara, kendilerine görev olmak üzere sosyal destek kurumları kurmalarını[83] ve onları ayakta tutmalarını emredeceğiz.

---

82 Âyetteki sözcüklerin "hakikat" anlamları, Ay yarıldı/ay yarılacak şeklindedir. Biz mecâz anlamını gösterdik.

83 Âyetin orijinalindaki nâkâ sözcüğünün hakikat anlamı, "en verimli çağındaki dişi deve"dir. Burada bununla "sosyal destek kurumları" kastedilmiştir. Kur'ân'daki salât kavramının özdeşidir. Onun taksim edilen suyu ile de "sosyal destek kurumlarını ayakta tutan zekât ve infak kurumları" kastedilmektedir. Âyetteki inciklerini keserek öldürüverdi ifadesi ile de, "vermeleri gereken zekâtı; aidatı, vergiyi vermeyerek ve infakı yapmayarak kurumları yaşatmadıkları" bildirilmektedir. Biz de Mealde mecâzî anlamını sunduk.

Onun için sen onları gözetle ve sabret. Ve onlara bu kurumları ayakta tutacak zekât; vergi ve harcamada bulunma görevlerinin, kendi aralarında pay edilmiş olduğunu haber ver; herkesin kamuya ne miktarda katkıda bulunacağı da belirlenmiştir.

[29]Bunun üzerine arkadaşlarına/ idarecilerine seslendiler. O da alacağını alıp sosyal kurumları ayakta tutan gelir kaynaklarını kurutarak sistemi çökertiverdi.

[30]Peki, azabım ve uyarılar nasılmış?

[31]Şüphesiz Biz onların üzerine korkunç tek bir ses gönderdik; ağılcının topladığı çalı-çırpı gibi oluverdiler.

[32]Andolsun Biz Kur'ân'ı düşünme/öğüt için kolaylaştırdık/hazırladık. O hâlde var mı ibret alıp düşünen?

[33]Lût'un toplumu, uyarıları yalanladı.[34,35]Biz onların üzerine ufak taş yağdıran bir fırtına gönderdik. Lût'un ailesi bundan ayrı tutuldu. Onları katımızdan bir nimet olarak seher vaktinde kurtardık; Biz kendisine verilen nimetlerin karşılığını ödeyen kimseyi böyle mükâfâtlandırırız.

[36]Andolsun Lût, onları Bizim yakalamamıza karşı uyarmıştı. Fakat onlar uyarıları kuşku ile karşıladılar [37]ve andolsun o'nun konuklarından cinsel yönden yararlanmaya kalkıştılar. Biz de onların gözlerini körleştiriverdik/kabilelerini silip süpürüverdik: "[38]Haydi azabımı ve uyarılarımı tadın!"

[39]Ve andolsun sabah erkenden, onları kararlı bir azap bastırıverdi: "Haydi azabımı ve uyarılarımı tadın!"

[40]Andolsun Biz Kur'ân'ı düşünme/ öğüt için kolaylaştırdık/ hazırladık. O hâlde var mı ibret alıp düşünen?

[41]Şüphesiz Firavun ailesine de uyarıcılar gelmişti. [42]Onlar bütün âyetlerimizi yalanladılar. Biz de onları çok kuvvetli ve kudretli birinin yakalayışıyla yakalayıverdik.

[43]Sizin kâfirleriniz; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden kimseleriniz, onlardan hayırlı mı? Yoksa yazıtlarda sizin için kurtulacaklarına dair Allah tarafından verilmiş bir senet veya ferman mı var? [44]Yoksa onlar, "Biz birbirine yardım eden/ intikam alabilen bir topluluğuz" mu diyorlar?

[45]Yakında o topluluk bozguna uğrayacak ve arkalarını dönerek kaçacaklardır.

[46]Aslında onlara vaat edilen, o saattir. O saat cidden daha feci ve daha acıdır.

[47]Kesinlikle suçlular sapıklık ve çılgınlık içindedirler.

[48]O gün yüzleri üzere ateşte sürüklenirler: "Cehennemin beyinleri kaynatan sıcağının dokunuşunu tadın!"

(37/54, Kamer/1-48)

Necm: 61

[49]Şüphesiz ki, Biz her şeyi; evet her şeyi bir ölçü, ayar ile oluşturduk.

[50]Ve buyruğumuz, ancak göz kırpması gibi bir tekdir; anlık bir şeydir.

[51]Ve andolsun Biz, sizin benzerlerinizi değişime, yıkıma uğrattık. O hâlde var mı bir düşünen?

[52]Ve onların işledikleri her şey, yazıtlarda kayıt altındadır. [53]Küçüğün, büyüğün, hepsi satır satır yazılmıştır.

[54]Hiç şüphesiz Allah'ın koruması altına girmiş kimseler cennetlerdedir, ırmaklardadır/ aydınlıklardadır. [55]Çok güçlü sahip, yöneticinin huzurundaki "doğruluk oturma yerleri"nde; doğru kimselere mahsus olan, yalan söylenmesi mümkün olmayan, yok olma ihtimali bulunmayan sabit makamlardadırlar.

(37/54, Kamer/49-55)

§SÂD SÛRESİ

MEKKE DÖNEMİ

Necm: 62

[1]Sâd/90.[84] Öğüt/şeref sahibi Kur'ân kanıttır ki, [3]onlardan önce nice kuşakları değişime, yıkıma uğrattık Biz. Onlar da çağrıştılar. Ama artık kurtuluş vakti değildi. [2]Aksine o kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden o kimseler bir gurur ve bölünme içindedirler.[85]

[4,5]Ve içlerinden kendilerine bir uyarıcı geldiğine şaştılar da o kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden o kimseler, "Bu bir sihirbazdır, çok çok yalan söyleyen birisidir. O bunca ilâhı, bir tek ilâh mı yapmış? Bu gerçekten çok şaşılacak bir şey!" dediler.

[6-8]Ve içlerinden ileri gelenler yürüdüler: "İlâhlarınız üzerinde direnin ve sözünüzden, kararınızdan dönmeyin. Bu, gerçekten, sizden beklenen bir şeydir! Biz bunu son/başka bir dinde işitmedik, bu ancak bir uydurmadır. Öğüt/ Kitap aramızdan o'nun üzerine mi indirildi?" *–Aksine onlar Benim öğüdümden/ Kur'ân'dan yetersiz bilgi içindeler, aksine onlar henüz azabımı tatmadılar.–*

[9-11]Yoksa çok güçlü ve çok bağış yapan Rabbinin rahmet hazineleri onların yanında mıdır? Ya da bütün o göklerin, yerin ve aralarında olanların mülkü onların mıdır? Öyleyse, burada, çeşitli gruplardan oluşmuş, bozguna uğramış bir ordu olan onlar, her yolu deneyerek yükselsinler, ellerinden gelen her şeyi denesinler!

[12,13]Onlardan önce Nûh'un toplumu, Âd, kazıklar sahibi[86] Firavun, Semûd, Lût'un toplumu ve Eyke ashâbı[87] da yalanladılar. İşte onlar, ayrı ayrı baş çeken gruplardır.

[14]Onların hepsi, sadece elçileri yalanladılar. Bu sebeple azabım hak oldu. [15]Ve bunlar, göz açıp kapayacak kadar bile gecikmesi olmayan bir çığlıktan başkasını beklemiyorlar.

[16]Ve dediler ki: "Rabbimiz! Hesap gününden önce bizim azaptan payımızı acele ver bize!"

*(*38/38, Sâd/1-16)

Necm: 63

[17]Sen onların dediklerine sabret ve güçlerin sahibi kulumuz Dâvûd'u hatırla. Şüphesiz o, Rabbine çokça dönendi.

[18]Gerçekten Biz, dağlara boyun eğdirdik/yapısal olarak insanların yararına kullanılacak biçimde yarattık. Her zaman kendisiyle birlikte Allah'ı noksanlıklardan arındırırlardı. [19]Kuşları da toplu olarak o'na boyun eğdirmiştik/Dâvûd'un ve insanların yararlanacağı biçimde yaratmıştık. Hepsi o'na dönücü idi. [20]Biz o'nun mülkünü de pekiştirdik. Ve o'na yasayı ve hakkı bâtıldan ayıran sözü söyleme imkânını verdik.

[21]Ve sana şu davacıların haberi geldi mi? Hani onlar mihraba/Dâvûd'un özel evine çıkıp varmışlardı.

[22,23]Dâvûd'un yanına girdiklerinde o, onlardan korkuvermişti. Ona, "Korkma! Biz, iki davacıyız. Kimimiz, kimimize haksızlık etti. Şimdi sen aramızda hak ile hüküm ver, haksızlık etme ve bizi doğru yolun ortasına yönelt" dediler. Birisi de dedi ki: "İşte bu benim kardeşim. Onun doksan dokuz koyunu var, benim ise bir tek koyunum var. Böyle iken, 'Onu da bana ver' dedi ve konuşmada bana üstün geldi/tartışmada beni yendi."

---

84 Bkz. 8 nolu not.

85 Teknik özellik gereği, âyetlerin sıralanışı, Mealde 1, 3, 2 şeklinde tertip edilerek sunulmuştur.

86 Bkz. 44 nolu not.

87 Ashâb-ı Eyke, "Kızıldeniz sahillerindeki Medyen kentinde yaşayan toplum"dur. Eyke, "ağaçlık, ağaçları birbirine sarmaş-dolaş olmuş bir orman" demektir. Bu toplum, iklimi son derece güzel, verimli bir arazî üzerinde yaşıyorlardı.

[24]Dâvûd dedi ki: “Doğrusu senin bir koyununu kendi koyunlarına katmak istemesiyle o sana haksızlık etmiştir. Gerçekten de ortakların, bir toplulukta yaşayanların çoğu kesinlikle birbirlerine haksızlık ediyorlar. Ancak iman edenler ve düzeltmeye yönelik işler yapan kimseler haksızlık etmezler. Ama onlar da ne kadar azdır!” Ve Dâvûd, Bizim kendisini birtakım sıkıntılarla imtihan ederek arı-duru hâle getirdiğimize/olgunlaştırdığımıza kesin kanaat getirdi ve anladı. Hemen Rabbinden bağışlanma diledi, ortak koşmaktan uzak olarak yere kapandı ve döndü.

[25]Biz de o’nun için bunu bağışladık/Biz de o’nu bağışladık. İşte böyle! Şüphesiz yanımızda o’nun için bir yakınlık ve güzel bir dönüş yeri vardır.

[26]Ey Dâvûd! Gerçekten Biz/biz seni bu yerde eski yöneticinin yerine yönetici yaptık. O hâlde insanlar arasında hak aracılığıyla, haksızlık ve kargaşayı engelleyip adaleti sağla. Keyfe, arzuya uyma. O takdirde seni Allah’ın yolundan saptırır. Kesinlikle Allah yolundan sapanlar; hesap gününü umursamadıklarından kendileri için çok şiddetli bir azap vardır.

[30]Dâvûd’a Süleymân’ı da bahşettik. O ne güzel kuldu! Şüphesiz O, Rabbine çokça dönendi.

[31]Hani kendisine akşamüstü iyi cins ve rahvan atlar sunulmuştu; “[32]Ben, mal, servet, çıkar sevgisini, Rabbimin anılmasından dolayı sevdim.” *–Sonunda onlar perdenin arkasına girdiler.– “[33]*Geri getirin onları bana!” dedi. Hemen onların bacaklarını, boyunlarını sıvazlamaya başladı.

[34,35]Andolsun ki Biz Süleymân’ı da çeşitli badirelerden, sıkıntılardan geçirerek saflaştırmıştık/ olgunlaştırmıştık. Ve tahtının üzerine bir ceset bırakmıştık. Sonra o, döndü; “Ey Rabbim! Beni koru/bana maddî ve manevî pislik bulaştırma ve bana, benden sonra hiç kimseye yaraşmayan bir mülk hibe et/ bağışla! Şüphesiz ki Sen, bol bol hibe edensin/ bağışlayansın” dedi.

[36-38]Bunun üzerine Biz de, o’nun emriyle istediği yere yumuşacık akıp giden rüzgârı, şeytânları; tüm dalgıç ve yapı ustalarını ve zincirlere bağlanmış olan diğerlerini o’nun emrine verdik.

-[39]İşte bu, Bizim hesaba gelmez ihsanımızdır. Artık sen dilersen başkalarına ver veya vermeyip tut.-

[40]Şüphesiz ki o’nun için yanımızda bir yakınlık ve güzel bir dönüş yeri vardır.

[41]Kulumuz Eyyûb’u da hatırla! Bir zaman o, Rabbine seslenmişti: “Şeytân bana acı ve dert, tasa sıkıntı dokundurdu.”

–“[42]Hemen, hızlıca, yaya olarak oradan uzaklaş! İşte yıkanılacak bir yer, soğuk içecek!”–

[43]Ve Biz o’na, ailesini ve onlarla birlikte olanların bir mislini daha tarafımızdan bir rahmet ve kavrama yeteneği olanlar için bir ibret olarak bahşettik.

“[44]Ve eline bir tutam ot mesabesinde ki sermayeni/baharatçılık için nane, fesleğen demeti al, onunla hemen, rızık aramak için sefere çık ve kararsız olma, doğrudan sapma, günah işleme.” Gerçekten Biz o’nu sabırlı biri olarak bulduk. O, ne güzel kuldu! Şüphesiz o, Rabbine çokça dönendir.

[45]Güç ve öngörü sahibi kullarımız İbrâhîm’i, İshâk’ı ve Ya’kûb’u da hatırla!

[46]Şüphesiz Biz onları “Yurt Düşüncesi/ özgür vatan hasreti” saflığıyla saflaştırdık, arı-duru hâle getirdik. [47]Ve şüphesiz onlar, yanımızda seçilmiş en hayırlı kimselerdendir. [48]İsmâîl’i, Elyasâ’yı, Zülkifl’i de an. Hepsi de hayırlı kimselerdendir.

(*3*8/38, Sâd/17-26, 30-48)

Necm: 64

[27]Ve Biz gökyüzünü, yeryüzünü ve aralarında olanları boşuna oluşturmadık. Bu, kâfirlerin; Allah’ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden kişilerin zannıdır. Cehennem ateşinden dolayı şu kâfirlerin; Allah’ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden şu kişilerin vay hâline!

[28]Yoksa, iman eden ve de sâlihâtı işleyenleri Biz, yeryüzündeki o bozguncular gibi mi yaparız? Yoksa Allah’ın koruması altına girmiş o kimseleri din-iman tanımayıp kötülüğe batanlar gibi mi yaparız?

[29]Bu, temiz akıl sahipleri onun âyetlerini düşünsünler ve öğüt alsınlar diye sana indirdiğimiz bereketli bir kitaptır.[88]

[49-52]İşte bu, bir öğüttür/ şereftir/ hatırlatmadır. Şüphesiz ki Allah'ın koruması altına giren kimseler için güzel bir dönüş yeri; içlerinde yaslanarak birçok meyve ve içecekler istedikleri ve de yanlarında hepsi de aynı yaşta, gözleri karşılarındakinden başkasını görmeyen hizmetçilerin bulunduğu, kapıları kendilerine açılmış olan Adn cennetleri vardır.

[53]İşte bu, hesap günü için size vaat edilendir. –[54]Hiç şüphesiz ki işte bu, Bizim rızkımızdır; ona hiç tükenmek yoktur.–

[55,56]İşte! Şüphesiz azgınlar için de en kötü dönüş yeri; kendisine yaslandıkları cehennem vardır. *–O ne kötü yataktır!–* [57]İşte o kaynar su ve irindir. Artık onu tadıp dursunlar!

[58]Ve onun şeklinden çifter çifter diğerleri vardır. [59]İşte bunlar da sizinle birlikte atılırcasına giren bir gruptur. Onlara bir rahat yok. Şüphesiz onlar cehenneme sallandılar.

[60]Derler ki: "Hayır, asıl size merhaba; selam sabah yok. Cehennemi önümüze siz getirdiniz. O ne kötü bir duraktır!"

[61]Derler ki: "Rabbimiz! Bizim önümüze bunu kim getirdiyse onun ateşteki azabını kat kat arttır!"

[62]Ve yine derler ki: "Kendilerini kötülerden saydığımız birtakım adamları niye göremiyoruz? [63]Biz onları alaya almıştık/aşağılamıştık. Yoksa gözler onlardan kaydı mı?"

[64]Şüphesiz ki bu, ateş ehlinin birbiriyle tartışması/ davalaşması gerçektir.

*(3*8/38, Sâd/27-29, 49-64)

Necm: 65

[65,66]De ki: "Ben ancak bir uyarıcıyım. Ve O, bir tek ve kahredici, göklerin, yerin ve ikisi arasında olan şeylerin Rabbi, çok güçlü, çok bağışlayıcı olan Allah'tan başka tanrı yoktur."

[67]De ki: "O; Kur'an, çok büyük, önemli bir haberdir. [68]Siz ondan yüz çeviriyorsunuz. [69]Onlar birbirleriyle tartışırken, benim "en üstün şeylerin doldurulduğu; Kur'ân'a[89] dair bir bilgim yok idi. [70]Ancak ben, evet ben apaçık bir uyarıcı olduğum için bana vahyediliyor."

*(3*8/38, Sâd/65-70)

---

88 Resmi Mushaf'taki 27-29. âyetlerden oluşan paragraf, anlam bütünlüğü gereği 48. âyet ile 49. âyetler arasında tertip edildi.

89 Âyetteki mele sözcüğünün esas anlamı, "dolu olan" [depo] demektir. Zaman içerisinde "reisler/başkanlar, bir toplumun ileri gelenleri, toplumun erdemlileri" için de mecâzen kullanılmıştır. Bu kişilere mele denilmesi, onların bilgi, deneyim ve anlayışla dolu olmaları sebebiyledir. Eski müfessirler, mele sözcüğünün "reisler, ileri gelenler" [konsey] şeklindeki mecâz anlamından yola çıkarak âyetteki el-melei'l-a'lâ tamlamasındaki a'lâ [yüce] sıfatından dolayı "yüce konsey" olarak değerlendirmişlerdir. Ancak, bu yüce konseyin ne olduğu hakkında ortada sağlam bir kanıt bulunmadığından, bunların "göklerdeki melekler", "kerrûbiyûn/mukarrebûn" [Allah'a en yakın olan melekler] olduklarına dair mesnetsiz birtakım görüşler ileri sürmüşlerdir. Ama iş bununla kalmamış, Allah'ın başucundaki meleklerin [yüce konseyin] muhabbetlerini dinlemek üzere şeytânlar da göklere çıkarılmış ve orada yıldızlarla bombardımana tutulmuşlardır.

Bize göre ise, sözlük anlamı "yüce dolu, yüce depo" demek olan mele-i a'lâ ile kastedilen, "vahiydir, Kur'ân âyetleri"dir. Çünkü Kur'ân, herkesin ihtiyacını karşılayacağı herşey ile dopdoludur; herkesin ihtiyaç duyduğu/duyacağı bilgiler, eksiksiz olarak Kur'ân'da depo edilmiştir. Kur'ân'ın içindekiler ıvır-zıvır şeyler olmayıp, en değerli, en yüce şeylerdir. Zaten 69. âyetin önü ve arkası iyi anlaşıldığında, mele-i a'lâ ifadesi ile "Kur'ân"ın kasdedildiği anlaşılır. Zira, 70. âyette "vahyedildiği" bildirilen ve 68. âyette de kâfirlerin "yüz çevirdikleri" şey Kur'ân'dır. Şimdiye kadar tahlilini yaptığımız sûrelerde hep gördüğümüz ve aşağıdaki âyetlerde de göreceğimiz gibi, müşrikler daima Kur'ân'ı tartışma konusu yapmışlardır. Ayrıntılı bilgi Tebyînu'l-Kur'ân'da verilmiştir.

Mele-i a'la ifadesi, Sâffât/8'de de yer almış ve orada da "yüce depo" anlamında ve Kur'ân'ın bir niteliği olarak zikredilmiştir.

Necm: 66

[71,72]Hani Rabbin bir zaman evrendeki güçlere,[90] "Şüphesiz Ben çamurdan bir beşer oluşturucuyum. Onu düzgünleştirip bilgili hâle getirdiğim[91] zaman derhal ona boyun eğip teslim olun" demişti.

[73,74]Bunun üzerine İblis/ düşünce yetisi[92] hariç evrendeki güçlerin tümü hep birlikte boyun eğip teslimiyet gösterdiler, İblis büyüklük tasladı ve görmezden gelenlerden oldu.

[75]Allah, "Ey İblis! O benim iki elimle/kudretimle oluşturduğuma boyun eğip teslim olmana ne engel oldu? Büyüklendin mi? Yoksa yüksek derecelerde bulunanlardan mı oldun?" dedi.

[76]İblis dedi ki: "Ben ondan hayırlıyım. Beni enerjiden oluşturdun, onu ise maddeden[93] oluşturdun."

[77,78]Allah, "Hemen çık oradan, artık sen kesinlikle kovulmuşsun, / katilin, asılsız söz ve düşünce üretenin, karanlığa taş atanın tekisin, "Elbette hayırdan uzak tutmam da karşılık gününe kadar senin üzerindedir" dedi.

[79]İblis, "Rabbim! O hâlde tekrar diriltilecekleri güne kadar bana süre ver" dedi.

[80,81]Allah, "Haydi, sen belirli bir vakte kadar süre verilenlerdensin" dedi.

[82,83]İblis, "Öyle ise en üstün, en güçlü, en şerefli, mağlûp edilmesi mümkün olmayan; mutlak galip oluşuna yemin ederim ki ben onların hepsini; *–içlerinden arıtılmış kulların hariç–* kesinlikle azdıracağım" dedi.

[84]Allah dedi ki: "Gerçek budur. Ben de şu gerçeği söylüyorum: "[85]Andolsun ki cehennemi kesinlikle senden ve onların sana uyanlarından; hepinizden dolduracağım."

(38/38, Sâd/71-85)

Necm. 67

[86]De ki: "Ben Kur'ân'a karşı sizden bir ücret istemiyorum. Ben yükümlülük getirenlerden/ kendiliğinden bir şeyler uyduranlardan, külfet getirenlerden, başa iş çıkaranlardan da değilim. [87]Kur'ân, bütün âlemler için bir öğüttür ancak. [88]Ve onun müthiş haberini bir zaman sonra kesinlikle bileceksiniz."

(38/38, Sâd/86-88)

---

90 Bkz. 56 nolu not.

91 Rûhun üfürülmesi/üflenmesi ifadesi, "Allah'ın insanı bilgilendirmesi, ona vahiy göndermesi, az bir bilgi vermesi; bilgi koklatması" anlamına gelmektedir. Burada, Hicr/29 ve Secde/9'da yaratılmış insanın bilgilenme; ilk vahyi alma; ilk elçi gönderme aşaması konu edilmektedir. Ayrıntılı bilgi Tebyînu'l-Kur'ân'da verilmiştir.

92 Bkz. 39 nolu not.

93 Toprak maddeyi, ateş enerjiyi temsil eder. Ayrıntılı bilgi Tebyînu'l-Kur'ân'da verilmiştir.

§A‘RÂF SÛRESİ

MEKKE DÖNEMİ

Necm: 68

[1]Elif/1, Lâm/30, Mîm/40, Sâd/90.[94]

[2]O, kendisiyle uyarman ve inananlara öğüt/ hatırlatma için sana indirilen; içine işletilen Kitaptır. Onun için, ondan, göğsünde hiçbir sıkıntı olmasın. [3]Rabbinizden size indirilene uyun ve O'nun astlarından, yol gösteren, yardım eden ve koruyan sözde yakınlara uymayın. Ne kadar az öğüt alıyorsunuz/hatırlıyorsunuz!

[4]Ve Biz nice kentleri değişime, yıkıma uğrattık. Azabımız onlar gece uyurlarken yahut gündüz dinlenirlerken onlara gelivermişti. [5]Azabımız onlara geldiğinde de, “Biz gerçekten şirk koşarak kendilerine yazık eden kimselermişiz!” demelerinden başka yalvarışları olmamıştı.

[6]Andolsun, kendilerine elçi gönderilmiş olanları da sorguya çekeceğiz, andolsun, gönderilen elçileri de sorguya çekeceğiz.

[7]Ve andolsun, onlara, bir bilgi ile anlatacağız; çünkü Biz uzakta olanlar değildik.

[8]Ve tartı, o gün haktır. Kimin terazileri/tartıları ağır basarsa, işte onlar kurtulanlardır.

[9]Ve kimin terazileri/ tartıları hafif kalırsa, işte onlar âyetlerimize karşı zâlimlik etmelerinden dolayı kendilerini ziyana sokan kimselerdir.

[10]Ve hiç kuşkusuz Biz, sizi yeryüzünde yerleştirdik ve orada size geçimlikler sağladık; kendinize verilen nimetlerin karşılığını ne kadar da az ödüyorsunuz!

*(*39/7, A‘râf/1-10)

Necm: 69

[11]Ve hiç kuşkusuz Biz, sizi oluşturduk, sonra sizi biçimlendirdik, sonra da evrendeki güçlere,[95] “Âdem'e/bilgilenmiş, vahiy almış insana[96] boyun eğip teslim olun” dedik; İblis/düşünce yetisi[97] hariç onlar hemen boyun eğip teslim oldular; o, boyun eğip teslim olanlardan olmadı.

[12]Allah, “Sana emrettiğim zaman, seni boyun eğip teslimiyet göstermekten ne alıkoydu?” dedi. İblis, “Ben, ondan hayırlıyım; beni ateşten/enerjiden oluşturdun, onu da çamurdan/maddeden oluşturdun” dedi.

[13]Allah, “Öyleyse oradan hemen alçal, senin için orada büyüklük taslamak olmaz, hemen çık, sen kesinlikle aşağılıklardansın” dedi.

[14]İblis, “Yeniden diriltilecekleri güne kadar bana süre ver” dedi.

[15]Allah, “Sen süre verilmişlerdensin” dedi.

[16,17]İblis, “Öyleyse, beni azgınlığa itmene karşılık, andolsun ki ben, onlar için Senin dosdoğru yoluna oturacağım, sonra yine andolsun ki onların önlerinden, arkalarından, sağlarından, sollarından onlara sokulacağım ve Sen, çoklarını kendilerine verilen nimetlerin karşılığını ödeyenler bulmayacaksın” dedi.

[18]Allah, “Haydi, sen, yerilmiş ve itilmiş olarak oradan çık. Onlardan sana kim uyarsa, andolsun ki sizin hepinizden cehennemi dolduracağım” [19]Ve, “Ey Âdem/bilgilenmiş, vahiy almış insan! Sen ve eşin cennete yerleşin, dilediğiniz yerden de yiyin ve girift, çekişmenin kaynağı olan

---

94 Bkz. 8 nolu not.

95 Bkz. 56 nolu not.

96 Âyetin orjinalinde geçen Âdem kelimesinin, Resmi Mushaf: Sâd/72, Hıcr/29, Secde/9, Bakara/31. âyetlerden açıkça anlaşıldığına göre, “bilgilendirilmiş, ilk vahiy alan insanı, ilk elçi”yi temsil ettiği anlaşılır. Âdem'e gelen vahiyler, bu necmde ve Bakara/37-39'da (403 nolu necm) açıkça belirtilmiştir.

97 Bkz. 39 nolu not.

şu şeye yaklaşmayın; malın-mülkün, paranın-pulun[98] tutkunu olmayın, yoksa yanlış; kendine zararlı iş yapanlardan olursunuz" dedi.

[20]Derken İblis, onların kendilerinden gizli kalan çirkinliklerini kendilerine göstermek için onlara vesvese verdi. Ve "Rabbiniz, başka bir sebepten dolayı değil, sırf ikinizin de birer melek/iradesiz güç olmanız ya da sonsuz olarak kalıcılardan/gelişmeyen, değişmeyen birer varlık olmanız için sizi girift, çekişmenin kaynağı olan şu şeyden; maldan-mülkten, paradan-puldan men etti/ bunları size yasakladı" dedi. [21]Ve "Elbette ben, size öğüt verenlerdenim" diye onlara yemin etti/ kanıtlar ileri sürdü. [22]Böylece onları aldatarak aşağılığa düşürdü. Onlar girift, çekişmenin kaynağı olan şeyin; malın-mülkün, paranın-pulun tadına varınca, hırsları, doyumsuzlukları devreye girdi ve mal-mülk, para-pul istifçiliğine başladılar. Rableri onlara seslendi: "Ben, size mal-mülk, para-pul tutkunu olmayı yasaklamadım mı ve size, 'Bu şeytân, kesinlikle sizin için apaçık düşmandır' demedim mi?"

[23]Onlar/her ikisi, "Ey Rabbimiz! Biz kendimize haksızlık ettik ve eğer bizi bağışlamazsan ve bize rahmetinle işlem yapmazsan kesinlikle zarara uğrayacaklardan oluruz!" dediler.

[24]Allah, "Birbirinize düşman olarak alçalın, sizin için yeryüzünde bir süreye kadar kalmak ve yararlanmak vardır" dedi.

[25]Allah, "Orada yaşayacaksınız, orada öleceksiniz ve oradan çıkarılacaksınız" dedi.[99]

*(3*9/7, A'râf/11-25)

Necm: 70

[26]Ey Âdemoğulları! Size çirkinliklerinizi örtecek giysi, süslenecek elbise indirdik. Ve "Allah'ın koruması altına girme" elbisesi; o, daha hayırlıdır. İşte bu, düşünüp öğüt alırlar diye Allah'ın âyetlerindendir.

[27]Ey Âdemoğulları! Şeytân, ana-babanızı, kendi çirkinliklerini kendilerine göstermek için elbiselerini soyarak cennetten çıkardığı gibi, sakın sizi de fitneye düşürmesin; sizi hak dinden döndürmesin! Çünkü o ve kabilesi, sizin onları göremeyeceğiniz yerden sizi görürler. Biz, şeytânları, inanmayanlar için velîler/yol gösteren, yardım eden kimseler yaptık.

[28]Ve onlar bir iğrençlik yaptıkları zaman, "Babalarımızı bu yolda bulduk, bunu bize Allah emretti" derler. De ki: "Allah iğrençliği emretmez. Allah'a karşı bilmediğiniz şeyleri mi söylüyorsunuz?"

[29]De ki: "Rabbim hakkaniyeti emretti. Her mescidin[100] yanında; toplum içinde yüzünüzü; tüm benliğinizi O'na doğrultun ve dini yalnız Kendisine has kılarak Rabbinize yalvarın. İlkin sizi yarattığı gibi O'na döneceksiniz."

---

98 Pasajda geçen şecer [girift, çekişmenin kaynağı] ve varakı'l-cennet [cennet yaprakları] ifadeleri; "mal, ve para" demektir. Ayrıntılar için bkz. Tebyînu'l-Kur'ân.

Kıssayı anlatan âyetlerdeki ifadeler ve sözcüklerin gerçek manaları göstermektedir ki, Allah insanın mal tutkusundan uzak olmasını istediği için Âdem ve eşini mal düşkünü olmaktan menetmekte, İblis de Âdem ve eşini mal ile aldatmaktadır.

Görüldüğü gibi, âyetteki ifadeler tam anlamıyla hayatın gerçeklerini yansıtmaktadır. Âdem ve eşinin, nimetlerin tadına varınca onların esiri olmaları ve tutkuyla bağlandıkları bu nimetlerden ayrılmamak için onlara sımsıkı sarılmaları, bugün de karşılaşılabilecek manzaralardır. İğreti dünya hayatının süslerinden bir tanesini bile dışarıda bırakmadan hepsine sahip olan veya olmak isteyen, faydalandığı süsleri âdeta üzerine yapıştırıp tam anlamıyla bir süs istifçisi hâline gelen insanlar hiç de az değildir. O hâlde, Rabbimizin sözleri kesinlikle bir masal gibi algılanmamalı ve bilinmelidir ki, "kendisine ilham edilmiş fücuru, İblis'in etkisiyle dışa vurması" şeklinde ortaya çıkan çirkin insan davranışları, Âdem ve eşine kadar dayanmaktadır.

99 Pasajın anlatımı, temsili anlatım olup, Rabbimiz insanın maddî ve manevî yapısını ve zaaflarını tiyatro sahnesi gibi canlandırarak anlatmıştır. Kesinlikle bu olay geçmişte yaşanmamıştır. Bu olay her insanın şahsında cereyan edip gitmektedir.

100 Mescid; secede, yescüdü fiilinin mimli mastarı [mekân ismi] olup, "secde edilen/ettirtilen yer" demektir ki bunun, bugün kılınan namazlardaki secde yeri ile alâkası yoktur. Bu; "aykırı düşünen, aykırı hareket eden kimselerin ikna edildikleri,

[30]Bir grubu doğru yola iletti, bir gruba da sapıklık hak oldu; onlar, şeytânları, Allah'ın astlarından, yol gösteren, yardım eden ve koruyan yakınlar edindiler ve kendilerinin de kesinlikle kılavuzlanan doğru yolda olduklarını sanıyorlar.

[31]Ey Âdemoğulları! Her mescidin yanında; toplum içinde süslerinizi alın, yiyin-için fakat savurganlık etmeyin; kesinlikle Allah, savurganları sevmez.

[32]De ki: "Allah'ın, kulları için çıkardığı zînetleri ve tertemiz rızıkları kim haram etmiş?" De ki: "Bunlar, iğreti dünya hayatında inananlar içindir *–kıyâmet gününde yalnız onlar için olmak üzere–*." İşte böylece Biz, âyetleri bilen bir topluluğa ayrıntılı olarak açıklıyoruz.

[33]De ki: "Rabbim, sadece iğrençlikleri; onun açık ve gizli olanını, günahları, haksız yere başkaldırmayı, haklarında hiçbir delil indirmediği şeyleri Allah'a ortak koşmanızı ve Allah hakkında bilmediğiniz şeyleri söylemenizi haram etmiştir."

[34]Ve her önderli toplum için bir süre sonu vardır. Onun için süre sonları geldiğinde, ne bir an erteleyebilirler, ne de öne alabilirler.

[35]Ey Âdemoğulları! Size, aranızdan, âyetlerimi anlatan elçiler geldiğinde, kim Allah'ın koruması altına girer ve iyileştirirse, işte onlara kaygı yoktur ve onlar üzülmeyecekler de.

[36]Âyetlerimizi yalanlayanlar ve onlara karşı büyüklük taslayanlar ise, işte onlar ateşin yâranıdır. Onlar orada sürekli kalacaklardır. [37]Öyleyse, Allah'a karşı yalan uyduran veya âyetlerini yalanlayandan daha yanlış; kendi zararına iş yapan kim olabilir? İşte onlara Kitap'tan payları erişecektir; sonunda elçilerimiz, canlarını almak üzere onlara gelince, "Allah'ın astlarından yakardıklarınız nerede?" derler. Onlar, "Yakardıklarımız bizden sapıp ayrıldılar" derler ve kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden kişiler olduklarına, bizzat kendileri tanıklık ederler.

[38]Allah, "Sizden önce geçmiş tanıdığınız-tanımadığınız ateş içindeki önderli toplumların içine girin!" der. Her toplum girdikçe kardeşini dışlayıp gözden çıkarır. Sonunda hepsi oraya toplandığında, sonrakiler öncekiler hakkında, "Rabbimiz! İşte şunlar bizi saptırdı. Onlara ateşten kat kat azap ver" derler. Allah, "Herkese kat kattır, fakat siz bilmiyorsunuz" der.

[39]Öncekiler de sonrakilere, "Sizin bize karşı fazlalığınız yoktur. O hâlde yaptıklarınızdan dolayı azabı tadın" derler.

*(3*9/7, A'râf/26-39)

Necm: 71

[40]Âyetlerimizi yalanlayan ve onlara karşı büyüklenen şu kimselere, işte onlara göğün kapıları açılmayacak ve deve/halat iğne deliğinden geçmedikçe onlar cennete girmeyeceklerdir. Biz suçluları işte böyle cezalandırırız. [41]Onlar için cehennemden yataklar, üstlerinden de örtüler vardır. Ve Biz, zâlimleri işte böyle cezalandırırız.

[42,43]İman edenler ve düzeltmeye yönelik işler yapanlar; *–ki Biz hiç kimseye kapasitesinin üstünde bir şey yüklemeyiz–* işte onlar cennet yâranlarıdır ve onlar, orada sonsuz olarak kalıcılardır. Ve göğüslerinde kinden, hınçtan, kıskançlıktan, hileden, hainlikten, garazdan ne varsa çıkarıp atarız. Onların altlarından ırmaklar akar. Onlar, "Bize bunun için kılavuzluk eden Allah'a sonsuz övgüler olsun. Eğer Allah bize kılavuzluk etmeseydi biz kılavuzlandığımız doğru yola erişemezdik. Şüphesiz Rabbimizin peygamberleri bize gerçek ile gelmiştir" derler. Ve onlara seslenilir: "İşte size cennet! Yapmış olduklarınızla buna vâris; son sahip oldunuz."

[44,45]Ve cennet ashâbı ateş ashâbına, "Biz, Rabbimizin bize vaat ettiğini gerçek bulduk. Peki, siz Rabbinizin size vaat ettiğini gerçek buldunuz mu?" diye seslendiler. Onlar, "Evet" dediler. Aralarında bir duyurucu, şüphesiz ki Allah'ın dışlamasının/ rahmetinden yoksun bırakmasının,

---

gerçeğe boyun eğdirildikleri, onların da teslim olup gerçeğe boyun eğdikleri yer"; kısaca "eğitim-öğretim, ikna alanı" demektir.

Allah'ın yolundan geri çevirip yolun eğri-büğrüsünü isteyen ve âhireti bilerek reddeden zâlimlerin; yanlış; kendi zararlarına iş yapanların üstüne olacağını duyurdu.

[50,51]Ve ateşin ashâbı, cennetin ashâbına, "Biraz su veya Allah'ın sizi rızıklandırdığı şeylerden bize aktarın" diye seslendiler. Onlar da, "Allah, dinlerini alaya ve eğlenceye alan, basit, iğreti dünya hayatına aldanan kâfirlere; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddedenlere ikisini de gerçekten yasaklamıştır!" dediler. *–Bu günle karşılaşacaklarını umursamadıkları, âyetlerimizi/ alâmetlerimizi/ göstergelerimizi bile bile inkâr ettikleri gibi, Biz de bugün onları umursamayacağız/ cezalandıracağız.–* [46]Aralarında da bir perde vardır.

Ve Kur'ân bölümleri üzerinde bilgisi olan kimseler,[101] onların hepsini alâmetlerinden tanırlar. Ve Kur'ân bilgisine sahip kimseler, cenneti umup da henüz girmemiş olan cennet ashâbına seslenirler: "Selâm olsun size!"

[47]Gözleri ateş ashâbına çevrilince, "Rabbimiz! Bizi bu hainlerle birlikte bulundurma" derler.

[48,49]Kur'ân bölümleri bilgisine sahip kimseler, alâmetlerinden tanıdıkları kimselere seslenip, "Topluluğunuz ve büyüklendiğiniz şeyler size yarar sağlamadı, Allah'ın, rahmetine *–ki bu rahmet, Allah'ın "Girin cennete, size kaygı yoktur, üzülmeyeceksiniz de" diye verdiği sözdür–* erdirmeyeceğine yemin ettikleriniz, şunlar mı?" derler.[102]

(39/7, A'râf/40-45,50,51,46-49)

Necm: 72

[52]Hiç kuşkusuz onlara, inananlar için bir kılavuz ve rahmet olarak, tam bir bilgiyle ayrıntılı olarak açıkladığımız bir Kitap getirmiştik.

[53]Onun ilk plâna çıkmasından başka ne bekliyorlar? Onun ilk plâna çıkacağı gün geldiğinde, önceleri onu umursamayanlar, "Rabbimizin elçileri gerçekten bize gerçeği getirmişti. Acaba bizim için aracılık edecek aracılar var mı? Veya geri gönderilip de yaptıklarımızdan başkasını yapabilir miyiz?" diyecekler. Kuşkusuz kendilerini kayba uğratmışlardı. Uydurdukları şeyler de kendilerinden ayrılmıştır.

[54]Şüphesiz ki sizin Rabbiniz, gökleri ve yeri altı evrede oluşturan, sonra en büyük taht üzerinde egemenlik kuran,[103] gündüzü, durmadan kovalayan gece ile bürüyen ve güneş, ay ve yıldızları emrine boyun eğmiş olarak yaratan Allah'tır. İyi biliniz ki oluşturma ve sistemler kurup yürütme sadece O'na özgüdür. Âlemlerin[104] Rabbi olan Allah, ne cömerttir!

(39/7, A'râf/52-54)

Necm: 73

[55]Rabbinize alçala alçala ve gizlice/ açıkça göstererek dua edin; namaz kılın. Kesinlikle O, sınırı aşanları sevmez. [56]Ve düzeltildikten sonra yeryüzünde bozgunculuk yapmayın. O'na, ürpererek ve rahmetini umarak dua edin. Kesinlikle Allah'ın rahmeti, iyileştirenlere-güzelleştirenlere çok yakındır.[105]

---

101 Ashâb-ı a'râf, "bu dünyada az seviyede de olsa, Kur'ân hakkında bilgi sahibi olan, Kur'ân necmlerini bilen kimseler"dir. Bu kimseler, sahip oldukları Kur'ân bilgisiyle kimin cennetlik, kimin cehennemlik olduğunu bilebilirler. Bize göre, Kur'ân'dan en az 10 necm öğrenmiş olan insanlar, başkaca bir sosyal bilgiye, tahsile gerek kalmadan, kişilerin yaşam tarzlarına bakarak cennetlikler ile cehennemlikleri ayırt edebilirler.

102 Teknik kurallar ve anlam bilgisi gereği 46-49. âyetler, Resmi Mushaf'taki 50-51. âyetlerin devamında tertip edilmiştir.

103 Bkz. 37 ve 52 nolu notlar.

104 Bkz. 22 nolu not.

105 Namaz sözcüğü, Hindçe'den Farsça'ya, Farsça'dan da Selçuklular döneminde Türkçe'ye geçmiştir. Farsça'daki ilk anlamı, "ateş önünde saygıyla eğilmek"tir. Sanskritçe, "saygı sunmak" anlamına gelen namaste kelimesinin Farsça'ya geçmiş şekli olması muhtemeldir. Bu kelime de, "selam vermek" anlamına gelen nam kelimesinden türemiş olmalıdır. Hem nam [selam] ve hem de namaste [saygı sunmak] günümüz Hind kültüründe de görülebileceği üzere "eğilerek" yapılan bir

(39/7, A‘râf/55-56)

Necm: 74

[57]Ve O, hatırlarsınız/ öğütlenirsiniz diye, rahmetinin önünde rüzgârları müjdeciler/ dağıtıcılar/ yayıcılar olmak üzere gönderir. O rüzgârlar, yağmur yüklü bulutları yüklenince, onu kurak bir beldeye gönderir, sonra onunla suyu indiririz. Böylece onunla ürünün hepsinden çıkartırız. İşte Biz, ölüleri de böyle çıkaracağız. [58]Ve güzel beldenin bitkisi, Rabbinin izniyle/ bilgisiyle çıkar; kötü olandan ise yararsız bitkiden başka bir şey çıkmaz. İşte Biz, kendisine verilen nimetlerin karşılığını ödeyen bir toplum için âyetleri böyle türlü türlü, tekrar tekrar açıklarız.

(39/7, A‘râf/57-58)

Necm: 75

[59]Andolsun ki Biz, Nûh'u toplumuna elçi gönderdik de o, "Ey toplumum! Allah'a kulluk edin, sizin için O'ndan başka bir ilâh yoktur. Cidden ben, zararınıza olan üstünüze gelecek büyük bir günün azabından korkuyorum" dedi.

[60]Toplumunun ileri gelenleri, "Biz seni apaçık bir sapıklık içinde görüyoruz" dediler.

[61-63]Nûh dedi ki: "Ey toplumum! Bende herhangi bir sapıklık yoktur. Velâkin ben âlemlerin Rabbi tarafından gönderilmiş bir elçiyim. Size Rabbimin gönderdiği gerçekleri tebliğ ediyorum, size öğüt veriyorum ve Allah tarafından, sizin bilmediğiniz şeyleri biliyorum. Allah'ın koruması altına girmeniz ve rahmete ulaşabilmeniz için, içinizden sizi uyaracak bir kişiye, bir öğüt/kitap gelmesine şaştınız mı?"

[64]Bunun üzerine o'nu yalanladılar, Biz de Nûh'u ve o'nunla beraber gemide bulunanları kurtardık, âyetlerimizi yalanlayanları da boğduk! Gerçekten onlar, kör bir topluluk idiler.

[65]Andolsun ki Âd'a da kardeşleri Hûd'u elçi gönderdik. O, "Ey toplumum! Allah'a kulluk edin, sizin için O'ndan başka bir ilâh yoktur. Hâlâ Allah'ın koruması altına girmez misiniz?" dedi.

[66]Toplumundan, ileri gelen kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden kimseler, "Biz seni akıl hafifliği/câhillik içinde görüyoruz ve gerçekten seni yalancılardan sanıyoruz" dediler.

[67-69]Hûd, "Ey toplumum! Bende akıl hafifliği/ câhillik yok, velâkin ben âlemlerin Rabbi tarafından gönderilmiş bir elçiyim. Size Rabbimin gönderilerini tebliğ ediyorum ve ben sizin için güvenilir bir öğütçüyüm. Sizi uyarması için içinizden bir adam üzerine Rabbinizden, size bir öğüt/kitap gelmesine şaştınız mı? Düşünün ki O sizi, Nûh toplumundan sonra, halîfeler, sonradan gelen nesiller yaptı ve oluşturuluşta boy-pos itibariyle sizi arttırdı. Kurtulmanız için Allah'ın nimetlerini hatırlayın" dedi.

[70]Onlar dediler ki: "Demek sen Allah'a; başkasını karıştırmadan kulluk edelim ve atalarımızın kulluk ettiklerini bırakalım diye mi bize geldin? Eğer doğrulardan isen, bizi tehdit ettiğin şeyi bize getir!"

---

fiildir. Namaz sözcüğünün Farsça'daki bu "eğilerek saygı ile dua etmek" anlamı, Arapça ve Kur'ân'da ed-du‘au bi't-tezarru [alçala alçala/sürekli alçalarak yakarma] şeklinde ifade edilir.

Âyetin orijinalindeki tezarru‘an ifadesi, d-r-a kökünden türemiş "tefe‘ul" babından bir sözcüktür. Kök sözcüğün anlamı, "zillet ve tevazu göstermek"tir Tazarru‘an sözcüğü, kalıp ve cümledeki "hal" öğeliği itibariyle "zillet üstüne zillet, zillet üstüne zillet" [alçala, alçala, alçala alçala] demektir. Âyetten de açıkça anlaşılacağı üzere bu ibâdetin kurallaştırılacak bir şekli yoktur. Mü'min, Rabbine karşı zilletini gönlüne göre yapar. Namazda; rekat, kıbleye dönme, abdest alma, örtünme, belirli âyet ve duaları okuma vs. gibi herhangi bir koşul yoktur. Bunlar sonradan ihdas edilmiş şeylerdir. Kısacası namaz, "kalp ve kalıbın birlikte Allah'a niyazı"dır.

Âyetin orjinalinde yine vav bağlacıyla cümlede ikinci "hal" konumunda bulunan hufyeten sözcüğü, h-f-v kökünden türemiş olup ezdâd'dandır. Yani, iki zıt anlamı da içeren bir sözcük olup "açıkça göstererek, parıl parıl parlatarak" ve "gizleyerek" demektir. Bu durumda âyetten her iki mana da anlaşılmalı ve her iki hal ile de bu görev yapılmalıdır.

[71]Hûd dedi ki: “Artık size Rabbinizden bir azap ve bir hışım inmiştir. Haklarında Allah’ın hiçbir delil indirmediği, sadece sizin ve atalarınızın taktığı isimler hakkında mı benimle tartışıyorsunuz? Bekleyin öyleyse, şüphesiz ben de sizinle birlikte bekleyenlerdenim!”

[72]Bunun üzerine Hûd’u ve o’nunla beraber olan kimseleri tarafımızdan bir rahmetle kurtardık ve âyetlerimizi yalanlayan ve iman etmemiş olan kimselerin kökünü kestik.

[73]Andolsun ki Biz, Semûd’a da kardeşleri Sâlih’i elçi olarak gönderdik. O dedi ki: “Ey toplumum! Allah’a kulluk edin, sizin için O’ndan başka bir ilâh yoktur. Size Rabbinizden açık bir kanıt geldi. İşte şu, Allah’ın devesi/sosyal yardım ve destek ilkesi, sizin için bir âyettir; bırakın onu Allah’ın yeryüzünde yesin, sakın ona kötülükle dokunmayın, yoksa sizi acıklı bir azap yakalayıverir. [74]Ve düşünün ki Âd’dan sonra sizi halîfeler yaptı. Ve yeryüzünde sizi yerleştirdi: Onun düzlüklerinden saraylar yapıyorsunuz, dağlarını evler hâlinde yontuyorsunuz. Öyleyse Allah’ın nimetlerini hatırlayın ve yeryüzünde kargaşa çıkaranlar olarak taşkınlık yapmayın.”

[75]Toplumundan büyüklük taslayan ileri gelenler, içlerinden zayıf görünen inanmış kimselere dediler ki: “Siz, Sâlih’in, gerçekten Rabbi tarafından gönderilmiş bir elçi olduğunu biliyor musunuz?” Onlar, “Kesinlikle biz o’nunla gönderilene inanıyoruz!” dediler.

[76]Büyüklük taslayan o kimseler, “Biz, sizin inandığınızı kesinlikle bilerek reddeden kimseleriz!” dediler. [77]Hemencecik de o sosyal yardım ve destek kurumlarını ayakta tutan gelir kaynaklarını kuruttular[106] ve büyüklenerek Rablerinin buyruğundan dışarı çıktılar ve “Ey Sâlih! Eğer gerçekten gönderilen elçilerden isen, bizi tehdit ettiğini getir bize!” dediler.

[78]Bunun üzerine hemen onları, şiddetli sarsıntı yakaladı da yurtlarında diz üstü çöke kaldılar.

[79]Sâlih, o zaman onlara sırt çevirdi ve “Ey toplumum! Andolsun ki ben size Rabbimin gönderilerini tebliğ ettim ve size öğüt verdim, fakat siz öğüt verenleri sevmiyorsunuz” dedi.

***

[80,81]Andolsun ki Biz Lût’u da elçi olarak gönderdik. Hani o, toplumuna demişti ki: “Siz, sizden önce âlemlerden hiç birinin yapmadığı iğrençliği mi yapıyorsunuz? Gerçekten ve kesinlikle siz, cinsellikte kadınlardan aşağı olan erkeklere şehvetle gidiyorsunuz. Aslında siz sınırı aşan bir toplumsunuz.”

[82]Ve toplumunun cevabı yalnızca, “Onları kentinizden çıkarın, çünkü onlar, fazla temizlenen insanlarmış!” demek oldu.

[83]Bunun üzerine Biz de o’nu ve ailesini kurtardık, yalnız karısını kurtarmadık; o, geride kalanlardan; düşünce bakımından günâhkar toplumla beraber olanlardan idi. [84]Ve üzerlerine bir yağmur yağdırdık. Bak bakalım günahkârların sonu nasıl oldu!

***

[85-87]Andolsun ki Biz, Medyen’e de kardeşleri Şu‘ayb’ı elçi gönderdik. Dedi ki: “Ey toplumum! Allah’a kulluk edin, sizin için O’ndan başka bir ilâh yoktur. Size Rabbinizden açık bir delil geldi: Artık ölçüyü ve tartıyı tam yapın, insanların eşyasını eksik vermeyin, düzeltildikten sonra yeryüzünde bozgunculuk yapmayın; eğer inanan kimseler iseniz, bu sizin için daha hayırlıdır! Tehdit ederek, inananları Allah yolundan alıkoyarak ve o yolun eğriliğini arayarak her yolun başında oturmayın. Düşünün ki siz az idiniz de O sizi çoğalttı. Ve bozguncuların sonunun nasıl olduğuna bir bakın! Ve eğer içinizden bir grup benimle gönderilene inanmış, bir grup da inanmamışsa, o takdirde Allah aramızda hükmedinceye kadar sabredin. Ve O, hüküm verenlerin en hayırlısıdır.”

[88,89]Toplumundan büyüklük taslayan ileri gelenler dediler ki: “Ey Şu‘ayb! Ya seni ve seninle beraber inananları kentimizden kesinlikle çıkarırız, ya da bizim dinimize/ yaşam tarzımıza dönersiniz!” Şu‘ayb, dedi ki: “İstemesek de mi! Allah bizi ondan kurtardıktan sonra tekrar sizin dininize/yaşam tarzınıza dönersek, kesinlikle Allah’a karşı yalan uydurmuş oluruz. Rabbimiz

---

106 Bkz. 63 ve 83 nolu notlar.

Allah'ın dilemesi dışında ona geri dönmemiz bizim için olacak şey değildir. Rabbimiz bilgisi ile her şeyi kuşatmıştır. Biz sadece Allah'a güvenip dayandık." *–Ey Rabbimiz! Bizimle toplumumuz arasında hak ile hükmet. Çünkü Sen hükmedenlerin en hayırlısısın!–*

[90]Ve o'nun toplumundan, kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddetmiş olan ileri gelenler dediler ki: "Eğer Şu'ayb'a uyarsanız o takdirde siz kesinlikle ziyana uğrayanlardan olursunuz."

[91,92]Bunun üzerine o müthiş sarsıntı onları yakalayıverdi, yurtlarında diz üstü çöke kaldılar. Şu'ayb'ı yalanlayanlar, sanki orada hiç oturmamış/zenginlik sürmemiş gibi oldular. Şu'ayb'ı yalanlayanlar var ya, işte ziyana uğrayanlar, kendileri oldular.

[93]Bunun üzerine Şu'ayb, onlara sırt çevirdi ve: "Ey toplumum! Ben size Rabbimin gönderilerini tebliğ ettim ve size öğüt verdim, durum böyleyken kâfirler toplumuna; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden bir topluma nasıl tasalanayım?" dedi.

(39/7, A'râf/59-93)

Necm: 76

[94,95]Biz hangi kente bir peygamber gönderdiysek, onun halkını kesinlikle yalvarıp yakarsınlar diye yoksulluk ve darlıkla yakaladık. Sonra kötülüğün yerini iyiliğe değiştirdik; sonunda çoğaldılar ve "Atalarımıza da böyle darlık ve sevinç dokunmuştu" dediler. Bunun üzerine onları hemen, onlar hiç farkında değillerken ansızın yakalayıverdik.

[96]Ve eğer o kentlerin halkı inansalardı ve Allah'ın koruması altına girselerdi, elbette üzerlerine gökten ve yerden olan bollukları açardık. Velâkin onlar yalanladılar. Biz de onları yapıp durmakta olduklarına karşılık yakalayıverdik.

[97-99]Acaba o kentlerin halkı, geceleyin uyurlarken kendilerine azabımızın gelmesinden güvende oldular mı? Yoksa o kentlerin halkı, kuşluk vakti anlamsız işlerle uğraşırlarken onlara azabımızın geleceğinden güvende oldular mı? Öyleyse Allah'ın ince plânından güvende oldular mı? Ziyana uğramış topluluktan başkası Allah'ın ince plânından kendini güvende görmez.

[100]Ve önceki sahiplerinden sonra yeryüzüne vâris; son sahip olanlara kılavuz olmadı mı, etki yapmadımı: "Eğer Biz dilersek onları da günahlarından dolayı cezalandırırdık. Biz onların kalplerinin üzerine damga vururuz/mühürleriz de onlar işitmezler."

[101,102]İşte o kentler ki, sana onların önemli haberlerinden bir kısmını anlatıyoruz. Andolsun ki peygamberleri onlara apaçık deliller ile gelmişlerdi. Fakat önceden yalanladıkları şeylere iman etmemiş idiler. İşte kâfirlerin; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden o kimselerin kalplerinin üzerine Allah böyle damga basar/ mühürler. Onların çoğunda, sözde durma ilkesini bulmadık. Gerçek şu ki, onların çoğunu yoldan çıkmış kimseler bulduk.

(39/7, A'râf/94-102)

Necm: 77

[103]Sonra o elçilerin/ o toplumların arkasından Mûsâ'yı alâmetlerimizle/ göstergelerimizle Firavun'a ve ileri gelenlerine gönderdik de onlar, alâmetlere/ göstergelere haksızlık ettiler. Hele bir bak, o bozguncuların âkıbetleri nasıl oldu!

[104,105]Ve Mûsâ, "Ey Firavun! Ben kesinlikle âlemlerin Rabbi tarafından gönderilmiş bir elçiyim. Allah hakkında haktan başkasını söylememek bana bir yükümlülüktür. Gerçekten ben size Rabbinizden apaçık bir delil ile geldim. Bu nedenle İsrâîloğulları'nı gönder benimle" dedi.

[106]Firavun, "Eğer bir alâmet/gösterge ile geldiysen, getir hemen onu, tabii eğer doğru kimselerden isen" dedi.

[107,108]Bunun üzerine Mûsâ, bilgi birikimini[107] ortaya attı, o da birdenbire apaçık bir "silip süpüren"[108] kesiliverdi. Gücünü de sıyırıp açığa koydu; artık gücü, izleyenler için mükemmel, tam kusursuzca idi.[109]

[109-112]Firavun'un toplumundan ileri gelenler, "Kesinlikle bu çok bilgili büyüleyici, etkin bir bilgindir.[110] O, sizi yurdunuzdan çıkarmak istiyor" dediler. Firavun, "O hâlde siz ne emredersiniz?" dedi. Onlar: "Onu ve kardeşini alıkoy, şehirlere de toplayıcılar gönder. Bütün çok bilgili, büyüleyici, etkin bilginleri sana getirsinler" dediler.

[113,114]Ve o çok bilgili, büyüleyici, etkin bilginler Firavun'a geldiler: "Eğer galip gelen/ yenen biz olursak, gerçekten bizim için büyük bir ödül olacak/ olacak mı?" dediler. Firavun, "Evet" dedi, "siz kesinlikle yakınlaştırılmışlardan olacaksınız da."

[115]Çok bilgili, büyüleyici, etkin bilginler: "Ey Mûsâ! Sen mi tezini ortaya koyacaksın, yoksa tez ortaya atanlar biz mi olalım?" dediler.

[116]Mûsâ: "Siz tezinizi ortaya atın" dedi. Onlar atınca da insanların gözlerini büyülediler ve onları korkuttular. Ve büyük bir etkin hüner gösterdiler.

---

107 Klasik kaynaklara göre asa sözcüğünün tam karşılığı, "birikim, sıkı tutulan"dır. Bu anlamıyla da tam tamına "Kur'ân" sözcüğünün de karşılığıdır. Bunun "baston"a isim olması da, sadece el ve parmakların üzerinde toplanması sebebiyle değil, "üzerine dayanmak, yaprak silkelemek, silâh, kazma olarak kullanmak vs. gibi birçok yararın da toplanması" sebebiyledir.

Bu sözcük Mûsâ'ya izafe edildiğinde, "Mûsâ'nın birikimi, Mûsâ'nın sıkı/kuvvetle tuttuğu" anlamına gelir, ki bu da, –âyetlerden anlaşılacağı üzere– "Mûsâ'ya yapılan vahiyleri ve Mûsâ'nın deneysel bilgi birikimi"ni ifade eder. Mûsâ'nın asasının ne olduğu açıkça beyan edilmektedir. Bakara/63, 93; A'râf/145, 171; Meryem/12'den de "kuvvetle tutulacak şeyin "kitap/ilâhî vahiyler" olduğu açıkça anlaşılır. Ayrıca 181. necm'de görüleceği üzere Yûnus sûresi'nde Rabbimiz, Nihâyet etkili söz söyleyen bilginler gelince, Mûsâ onlara, "Ne atacaksanız atın!" dedi. Onlar ortaya atınca da Mûsâ, "Sizin getirdiğiniz şey bir göz boyama, aldatmacadır. Şüphesiz, Allah onun boş ve asılsızlığını ortaya çıkaracaktır. Şüphe yok k, Allah kargaşacıların işini düzeltmez. Ve Allah, günahkârların hoşuna gitmese de, hakkı, Kendi kelimeleriyle ortaya koyup gerçekleştirir" dedi şeklinde açıklamada bulunarak, sihirbazların sopayla değil, "Allah'ın kelimeleri" ile mağlup edildiğini açıkça bildirir.

Asa sözcüğü, Kur'ân'da 6 kez geçer. Bunlardan Tâ-Hâ/18'deki asa, "çoban asası", yani bildiğimiz "baston"dur. Rabbimiz Mûsâ'ya bu asayı ilk vahiy anında bıraktırmıştır. Diğerleri ise, "Mûsâ'nın vahiy ve deneysel olarak öğrenmiş olduğu bilgi birikimi"dir. Mûsâ'nın Firavun'a karşı, sudan geçmek, taş kalpli İsrâîloğulları'nı adam etmek için kullandığı asa, "Mûsâ'nın bilgi birikimi"dir [kendisine vahyedilenler ve o zamana kadar öğrendikleri ve edindiği deneyimlerdir].

108 Sü'ban sözcüğü, "su ve kan akması" anlamındaki seab sözcüğünden gelir. Vadide sel yataklarının kıvrım kıvrım olması, sevgilinin uzun saçlarının kıvrım kıvrım olması, şairlerin gözünde bu sözcükle ifade edilir. Bu sözcüğün çoğulu da sü'ban şeklindedir. Sü'ban sözcüğü, tekil olarak da "uzun, güçlü, fare avlayan yılan" anlamında kullanılır.

Demek oluyor ki süb'an sözcüğünün esas anlamı, "selin, önüne gelen her şeyi içine alıp sürüklemesi" demektir. Fareleri avlayıp yutan yılana da bu ismin verilmesi, yılanın şekil, uzunluk ve kıvrımlığı itibariyle dereye benzemesi ve önüne çıkan fareyi yutmasındandır. Mûsâ'nın birikiminin buna benzetilmesi de ilâhî vahyin, her türlü beşerî plân ve desiseleri/bâtılı yok edip yutmasındandır.

109 Yed-i Beyza: Genellikle "el" diye çevrilen yed sözcüğü, mecâzen "kuvvet, zenginlik, iktidar, saltanat, nimet, yay, elle yapılan işlerin tümü" anlamında kullanılır.

Burada konu edilen güç, diğer âyetlerde; Resmi Mushaf: Neml/12, Kasas/32'de "cebindeki/koynundaki güç" olarak nitelenmektedir, ki bu güç de, Hârûn'dur.

Beyza sözcüğü, Türkçe'de kullandığımız "beyaz" sözcüğü ile aynı kökün türevlerindendir. Bu sözcükle ilgili de temel lügat kitaplarında şu bilgiler verilmektedir: "Bu sözcüğün aslı yumurta demektir. Beyaz sözcüğü de "yumurta rengi" demektir. Bu sözcüğün beyzae kalıbı, "aşırı beyazlığı, parlaklığı" ifade eder. Güneşe, beyaz yüzlü lekesiz bayana, üzerinde hiç bitki olmayan toprağa, kamerî ayların 14-15. geceki görünümlerine beyza denir. Yed-i Beyza tamlaması, "isbatlanmış, kanıt" demektir." Bu açıklamalara göre bu sözcük "bembeyaz" anlamına gelir, ki bu, mükemmellik ve kusursuzluğun mecâzi ifadesidir.

Âyetlerde konu edilen "güç"ün, görenlere karşı bembeyaz [kusursuz, mükemmel] oluşu da Hârûn'un ifade ve hitabet yeteneğinin mükemmelliğidir. Âyetlerden anlaşıldığına göre Mûsâ peygamberin ifade yeteneği, İbranice'yi iyi bilemeyişi yahut dilindeki bir problem nedeniyle zayıf idi. Mûsâ'nın bu kusuru, kendisine kardeşi Hârûn'un vezir, sekreter, sözcü olarak verilmesiyle giderilmiştir. Bu husus Tâ-Hâ sûresi'ndeki pasajda açıkça görülmektedir.

110 Sihir, "bir şeyi, göz boyayarak, el çabukluğu yaparak veya başka taktiklerle gerçeğinden başka bir şekilde göstermek" demek olup mutlaka "göz boyama" anlamında değildir. İyi bir anlatım, konferans da "Bizi büyüledi, hayran bıraktı" şeklinde ifade edilir. O nedenle biz, sihirbaz sözcüğünü "büyüleyici, etkin bir bilgin" olarak karşıladık.

[117]Biz de Mûsâ'ya, "Sen de birikimini ortaya atıver" diye vahyettik. Bir de ne görsünler, onların uydurup düzdükleri şeyleri süratle yakalayıp yutuyor. [118]Böylece hak yerini buldu ve Firavun ve ileri gelenlerin bütün yaptıkları boşa gitti, işe yaramadı.

[119]Firavun ve ileri gelenler, artık orada mağlup oldular ve küçük düşmüş bir toplum olarak geri döndüler.

[120-122]Çok bilgili, büyüleyici, etkin bilginler ise boyun eğip teslim olmuş kimseler hâlinde bırakıldılar. "Âlemlerin Rabbine; Mûsâ'nın ve Hârûn'un Rabbine iman ettik" dediler.

[123-126]Firavun dedi ki: "Ben size izin vermeden önce ona iman mı ettiniz? Şüphesiz bu, halkını şehirden çıkarmak için, şehirde kurduğunuz gizli bir tuzaktır. Yakında bileceksiniz. Kesinlikle ellerinizi ve ayaklarınızı çaprazlama keseceğim, sonra da hepinizi kesinlikle asacağım." Çok bilgili, büyüleyici, etkin bilginler de dediler ki: "Hiç şüphesiz biz sadece Rabbimize dönenleriz. Senin bizi, yakalayıp cezalandırman da sırf Rabbimizin âyetleri gelince onlara iman etmemizden dolayıdır." *–"Ey Rabbimiz! Bize çok çok sabır ver de gevşemeyelim, zaafa düşmeyelim, boyun eğmeyelim. Canımızı da Müslümanlar olarak al!"–*

[127]Firavun toplumundan ileri gelenler de, "Seni ve senin ilâhlarını/ seni ilâh edinmeyi terk etsinler de yeryüzünde kargaşa çıkarsınlar diye mi Mûsâ'yı ve toplumunu serbest bırakacaksın?" dediler. Firavun dedi ki: "Onların oğullarını öldüreceğiz, kızlarını sağ bırakacağız ve biz onlar üzerinde ezici bir güce sahip kimseleriz."

[128]Mûsâ, toplumuna dedi ki: "Allah'ın yardımını isteyin ve sabredin. Şüphesiz ki yeryüzü Allah'ındır. Kullarından dilediğini ona mirasçı yapar. Mutlu son da Allah'ın koruması altına giren kimseler içindir."

[129]Mûsâ'nın toplumu dediler ki: "Sen bize gelmeden önce de eziyet gördük, sen geldikten sonra da." Mûsâ dedi ki: "Umulur ki, Rabbiniz düşmanlarınızı değişime, yıkıma uğratacak ve sizi yeryüzünde onların yerine geçirecektir. Böylece de sizin nasıl davranacağınıza bakacaktır."

[130]Ve andolsun ki Biz, Firavun sülâlesini, düşünüp öğüt alsınlar diye senelerle kuraklıklarla/ senelerce kıtlık ve ürün noksanlığı ile yakaladık. [131]Sonra kendilerine iyilik geldiği zaman, "İşte bu bize aittir" dediler. Eğer kendilerine bir kötülük gelirse, Mûsâ ile yanındakilerin uğursuzluğu olarak kabul ederler. İyi bilin ki, onların uğursuzluğu Allah katındadır. Fakat onların çoğu bilmezler.

[132]Ve Firavun'un toplumu, "Sen bizi kendisiyle büyülemek için her ne alâmet/ gösterge getirsen de, biz sana inananlar değiliz" dediler.

[133]Biz de belirli aralıklarla âyetler olmak üzere üzerlerine tufanı, çekirgeleri, haşereleri, kurbağaları ve kanı gönderdik. Yine büyüklük tasladılar ve bir suçlular toplumu oldular.

[134]Ve ne zaman ki, bu azap üzerlerine çöktü: "Ey Mûsâ! Sana olan ahdi/ verdiği söz nedeniyle bizim için Rabbine dua et, eğer sen bizden bu cezayı kaldırırsan sana kesinlikle iman edeceğiz. Ve kesinlikle İsrâîloğulları'nı seninle birlikte göndereceğiz" dediler.

[135]Ne zaman ki, ulaşacakları belli bir süreye kadar onlardan cezayı kaldırdık, derhal sözlerinden cayıveriyorlar.

[136]Biz de, şüphesiz âyetlerimizi yalanladıkları ve onlardan gâfil olmaları nedeniyle onları cezalandırıp adaleti sağladık. Ve onları bol suda/ nehirde[111] boğduk. [137]O zaafa uğratıla gelmiş/

---

111 Âyetin orijinalinde yer alan yemm, "bahr/çok su" demektir. Leys bu sözcüğü, "derinliği ve kıyıları bilinemeyen deniz" olarak tarif etmiştir. Ama Kur'ân'da Tâ-Hâ/39. âyette, "Mûsâ'nın annesine bebeği yemm'e bırakması vahyedilip ve Mûsâ'nın içinde bulunduğu sandığın yemm'de sahile vurması açıkça bildirildiğine göre bu iddia doğru olamaz. Zira Mûsâ Nil nehrine bırakıldı ve sandık nehrin kenarına yanaştı.

Bu sözcüğün Süryanice'den Arapçalaştırıldığına da inanılır.

Ayrıca Kitab-ı Mukaddes'teki bu sözcüğün İbranice'den İngilizce'ye bazı çevirilerde "red sea" [kızıl deniz], bazı çevirilerde "reed sea" [saz/kamış denizi] olarak çevrilmesi çok düşündürücüdür.

Bu sözcük, A'râf/136, Tâ-Hâ/39 (iki kez); 78, 97; Kasas/7, 40 ve Zâriyât/40'ta geçer.

güçsüzleştirilmiş olan toplumu da bereketlendirdiğimiz yerin her tarafına mirasçı yaptık. Ve böylece Rabbinin, İsrâîloğulları'na olan o pek güzel sözü,[112] sabretmeleri nedeniyle yerine geldi. Biz de Firavun ile toplumunun yapageldikleri sınâî eserlerini ve yükseltmekte oldukları şeyleri yerlebir ettik.

*(*39/7, A'râf/103-137)

Necm: 78

[138,139]Ve İsrâîloğulları'nı bol sudan/ nehirden[113] geçirdik. Derken kendilerine ait putlara tapmakta olan bir topluma rastladılar. Dediler ki: "Ey Mûsâ! Onların nasıl ki tanrıları varsa, sen de bizim için bir tanrı belirle!" Mûsâ dedi ki: "Siz gerçekten câhillik eden bir toplumsunuz. Şu gördüğünüz halkın içinde bulundukları din, yok olmaya mahkûmdur ve bütün yapmakta oldukları da bâtıldır."

[140]Mûsâ dedi ki: "O sizi âlemlere fazlalıklı kılmışken, ben size Allah'tan başka ilâh mı arayayım!"

[141]Hani bir zaman Biz, size azabın kötüsünü yapan; oğullarınızı öldüren, kızlarınızı sağ bırakan Firavun ailesinin elinden de sizi kurtarmıştık. Bunda da sizin için Rabbiniz tarafından büyük sınav vardır.

[142]Ve Mûsâ ile otuz geceye sözleştik ve süreyi bir on gece ile tamamladık. Böylece Rabbinin tayin ettiği vakit tam kırk geceye tamamlandı. Ve Mûsâ, kardeşi Hârûn'a, "Toplumum içinde benim yerime geç, ıslah et ve bozguncuların yoluna uyma!" dedi.

[143]Ne zaman ki, Mûsâ, belirlediğimiz vakitte geldi ve Rabbi o'na söz söyledi. Mûsâ, "Ey Rabbim! Göster bana Kendini de bakayım Sana!" dedi. Rabbi o'na dedi ki: "Beni sen asla göremezsin, velâkin şu dağa bak, eğer o yerinde durabilirse, sen de Beni göreceksin." Daha sonra Rabbi dağa tecelli edince onu paramparça ediverdi, Mûsâ da baygın olarak yere yığıldı. Ayılıp kendine gelince de, "Seni tenzih ederim, Sana döndüm; tevbe ettim ve ben inananların ilkiyim" dedi.

[144]Allah dedi ki: "Ey Mûsâ! Mesajlarımla ve kelâmımla seni insanlar üzerine seçtim. Şimdi sana verdiğimi al ve kendisine verilen nimetlerin karşılığını ödeyenlerden ol!"

[145]Ve Biz o'nun için o levhalarda her şeyden, bir nasihat ve her şey için bir ayrıntı yazdık. "Haydi, bunları kuvvetle al,[114] toplumuna da en güzel şekilde almalarını emret. Yakında size o hak yoldan çıkanların yurdunu göstereceğim. [146]Yeryüzünde, bütün âyetleri görseler de onlara iman etmeyen, doğrunun yolunu görseler de o yolu tutup gitmeyen, eğer sapıklığın yolunu görürlerse onu yol edinen haksız yere büyüklük taslayan şu kimseleri, âyetlerimizden uzak tutacağım." *–Bu, onların âyetlerimizi yalanlamaları ve onlardan gafil; duyarsız, ilgisiz olan kimseler*

Mûsâ'nın ailesinin ve Firavun'un yaşadığı yerler dikkate alındığında, Mûsâ pasajlarında geçen bahr ve yemm kelimelerini, "bol su/nehir olarak çevirmek gerekir. Bu âyetlere bakıldığı zaman Firavun'un, kesinlikle bebek Mûsâ'nın bırakıldığı suda boğulduğu, denizde/Kızıldeniz'de boğulmadığı anlaşılmaktadır.

112 Âyette konu edilen güzel söz, Resmi Mushaf: Kasas/5-6, Mâide/21 ve Duhân/25-28'de görülebilir.

113 Bahr, "ister tatlı ister tuzlu olsun çok su" demektir. Bu sözcük, "kara parçası" sözcüğünün karşıtıdır. Bu sözcüğün aslı "yarmak"tır. Su, kara parçasını yardığı için bu isimle isimlenmiştir. Eski Arap şiirlerinde de Fırat nehri bahr sözcüğüyle yer almaktadır. Büyük, tuzlu sulara [denizlere] bahr denmesi yaygındır. (Lisân, "bhr" mad.; Tâc, "bhr" mad.)

Yine Mûsâ'nın ailesinin ve Firavun'un yaşadığı kent dikkate alındığında buradaki bahr sözcüğüyle de "Nil nehri"nin kastedildiği anlaşılır.

Bahr sözcüğü, Mûsâ ile ilgili âyetlerde: Resmi Mushaf: Bakara/50, A'râf/138, Yûnus/90, Tâ-Hâ/77, Şu'arâ/63 ve Duhân/24'te geçer.

114 Bu pasajda, Mûsâ'nın asa'sının ne olduğu açıkça beyan edilmektedir. Hatırlanacağı üzere 85. notta "baston"a asa denilmesinin, "onun üzerinde parmakların toplanması, sıkıca tutulması" sebebiyle olduğu açıklanmıştı. Burada sıkı tutulan şeylerin neler olduğu uzun uzun anlatılmıştır. Ayrıca, Resmi Mushaf: Bakara/63, 93; A'râf/145, 171; Meryem/12'den de "kuvvetle tutulacak şeyin kitap/ilâhî vahiyler" olduğu açıkça anlaşılır.

oluşlarındandır.– [147]Âyetlerimizi ve âhiretteki karşılaşmayı yalanlayanların amelleri boşa gitmiştir. Onlar kendi yaptıklarından başka bir şey ile mi cezalandırılırlar?

[148]Mûsâ'nın toplumu, Mûsâ'dan sonra, kendi toplumunun süs takılarını bir araya getirerek aldatıcı, tuzağa düşürücü sesi[115] olan, aslında hiç işe yaramayan bir ilâh edindiler; büyük bir sermaye oluşturarak ona tapındılar. *–Onun kendilerine bir söz söylemezliğini ve bir yol göstermezliğini görmediler mi?–* Onu edindiler ve zâlimlerden oldular.

[149]Ne zaman ki, gözlerinin önüne geldi ve sapıtmış olduklarını gördüler, "Eğer Rabbimiz bize merhamet etmez ve bizi bağışlamazsa, kesinlikle biz büyük zarara uğrayanlardan olacağız" dediler.

[150]Ve Mûsâ, öfkeli ve üzüntülü olarak toplumuna döndüğünde, "Bana arkamdan ne kötü bir halef/ nesil oldunuz! Rabbinizin emrini çabuklaştırdınız mı?" dedi. Ve levhaları bıraktı ve kardeşi Hârûn'u kendine çekerek başından tuttu. Hârûn: "Ey anamın oğlu! İnan ki, bu toplum beni güçsüz düşürdü, az daha beni öldüreceklerdi. Onun için bana düşmanları sevindirecek bir şey yapma. Ve beni bu zâlimler toplumu ile bir tutma" dedi.

[151]Mûsâ dedi ki: "Rabbim! Beni ve kardeşimi bağışla! Bizi rahmetinin içine al. Ve Sen merhametlilerin en merhametlisisin."

[152]Şüphesiz o altına tapanlara Rablerinden bir gazap, dünya hayatında bir "aşağılık" erişecektir. İşte Biz, uydurmacıları böyle cezalandırırız da.

-[153]Kötülükleri işleyip de sonra arkasından dönen o kimseler ve iman edenler için de hiç şüphe yok ki, Rabbin bundan sonra yine de affedici ve merhamet edicidir.-

[154]Öfkesi Mûsâ'yı rahat bırakınca da levhaları aldı. Onlardaki yazıda da, ancak Rablerinden korkan kimseler için bir kılavuzluk ve rahmet vardı.

[155]Ve Mûsâ, belirlediğimiz vakit için toplumuna yetmiş adam seçti. Ne zaman ki, bunları o sarsıntı yakaladı, işte o zaman Mûsâ, "Rabbim!" dedi, "Dileseydin bunları da, beni de daha önce değişime/ yıkıma uğratırdın. Şimdi bizi, içimizdeki o aklı ermezlerin yaptıkları yüzünden değişime/ yıkıma mı uğratacaksın? O, Senin, saflaşmamız için ateşlere atmandan başka bir şey değildir. Sen bu saflaştırma işlerinle dilediğini sapıklıkta bırakır, dilediğine de kılavuzluk edersin. Sen bizim yardımcımız, kılavuzluk eden yakınımızsın. Artık bizi bağışla, merhamet et, Sen bağışlayanların en hayırlısısın. Ve bize hem bu dünyada bir iyilik yaz, hem de âhirette. Biz gerçekten de Sana döndük."

*(3*9/7, A'râf/138-155)

Necm: 79

[156,157]Allah diyor ki: "Benim azabım var; onu dilediğime dokundururum, rahmetim de var; o ise her şeyi kuşatmıştır. Onu da özellikle Allah'ın koruması altına girenlere, zekâtını;[116] vergisini verenlere ve âyetlerimize inananlara; kendilerine iyiyi emreden ve onları kötülüklerden alıkoyan, temiz ve hoş şeyleri kendilerine serbestleştiren, kirli, pis ve kötü şeyleri de üzerlerine yasaklayan, sırtlarından ağır yükleri, üzerlerindeki bağları ve zincirleri indiren, yanlarındaki Tevrât ve İncîl'de yazılmış bulacakları Anakentli/ Mekkeli Peygamber, o Elçi'ye uyan kimselere yazacağım. O hâlde,

---

115 Âyetin orijinalindeki sözcüklerin "hakikat" manası, "Bir buzağı; böğürtüsü [çekici, aldatıcı sesi] olan bir ceset edinmişlerdi" şeklindedir. Biz Mealde, mecâz anlamlarını verdik. Burada konu edilen husus, İsrâîloğulları'nın altının cazibesine kapılarak altını ilâh edinmeleridir. Bunu Tâ-Hâ ve Bakara sûrelerinde de göreceğiz. Ayrıntılı bilgi için bkz. Tebyînu'l-Kur'ân.

116 Müzzemmil/20'de (13. necm) geçmiş olsa da iniş sırasına göre Kur'ân'da, zekât sözcüğü ilk defa burada geçmektedir. O nedenle zekât ile ilgili kısaca bilgi vermek istiyoruz: Zekât sözcüğü, "temizlik, üreme, çoğalma, bolluk ve övgü" anlamına gelir. Kur'ân'da bu sözcüğün fiili bu anlamların hepsinde kullanılmıştır. ez Zekât olarak kullanılan kalıbı, malın temizlenişine; mal içindeki sail, mahrum ve tüm kamu haklarının çıkarılıp verilmesine isim olmuştur. Biz buna kısaca, "vergi" diyoruz. Yalnız bu vergi, sıradan bir vergi olmayıp, İslâmî çerçevede belirlenen, verilen ve harcanan bir vergidir. Kur'ân'a göre verginin verilme zamanı kazanç anıdır. Miktarı ve oranı Kur'ân'da belirtilmeyip kamu otoritesine bırakılmıştır. Kamu otoritesi denk bütçe yapabilmek için gerekli oranı belirler.

O'na iman eden, O'na kuvvetle saygı gösteren, O'na yardımcı olan ve O'nun ile birlikte indirilen nûru izleyen kimseler var ya, işte onlar, kurtuluşa erenlerin ta kendileridir."

[158]De ki: "Ey insanlar! Şüphesiz ben, göklerin ve yerin mülkü Kendisinin olan, Kendisinden başka hiçbir ilâh bulunmayan, hem dirilten hem öldüren Allah'ın, size, hepinize gönderdiği elçiyim. O hâlde kılavuzlandığınız doğru yolu bulmanız için Allah'a ve O'nun sözlerine iman eden, Ümmî; Anakentli; Mekkeli Peygamber olan Elçisi'ne iman edin ve o'na uyun."

[159]Mûsâ'nın toplumundan da hakkı gösteren ve hak ile adaleti uygulayan bir liderleri olan bir topluluk vardır.

(*3*9/7, A'râf/155-159)

Necm: 80

[160]Ve Biz onları on iki torun liderleri olan oymak topluluğa ayırdık. Ve toplumu kendisinden su istediği zaman Mûsâ'ya, "Birikimini, o taş kalpli toplumuna[117] uygula[118] diye vahyettik. Hemen o taş kalpli toplumdan on iki toplum/ belde halkı[119] oluşuverdi. Halkın her biri su alacağı yeri iyice öğrendi. Ve bulutu da üzerlerine gölge yaptık. Onlara kudret helvası ve bal/ bıldırcın indirdik; size rızık olarak ihsan ettiğimiz nimetlerin temizinden yiyiniz! Onlar Bize haksızlık yapmadılar, kendi kendilerine haksızlık ediyorlardı.

[161]Ve bir zaman onlara, "Şu kente yerleşin ve oradan dilediğiniz şeyleri yiyin ve "Hitta" [günahlarımızı bağışla]! deyin ve teslim olmuş olarak kapıdan girin. Biz suçlarınızı bağışlayacağız, iyilere arttıracağız" denilmişti.

[162]Sonra onların içinden bir kısım yanlış; kendi zararlarına iş yapanlar, sözü, kendilerine söylenenden başka söze değiştirdiler. Biz de yanlış; kendi zararlarına iş yaptıklarından dolayı üzerlerine gökten bir ceza gönderiverdik.

(*3*9/7, A'râf/160- 162)

---

117 Yukarıdaki âyetlerde, asa'nın, "Mûsâ'nın birikimi" olduğunu öğrenmiştik. Burada Mûsâ'nın birikimini kullanacağı, vuracağı "taş" ifadesini ele alalım. Bilindiği gibi "taş", sertliğin/katılığın sembolüdür. Rabbimiz İsrâîloğulları'nın kalplerinin taşlar gibi, hatta daha da katı olduğunu bildirmiştir. O nedenle burada taş ifadesiyle, de "taş kalpli İsrâîloğulları" kastedilmiştir. Bu husus, Resmi Mushaf: Bakara/74'te görülebilir.

118 Darb sözcüğünün "hakikat" manası, "bir şeyin üzerinde bir şey oluşturmak" demektir. Bu asıl anlamdan hareketle, bu sözcük, "vurmak, çarpmak, yarmak, sıkıştırmak, yola gitmek, kalp atışı, nabız vuruşu, örnek vermek" vs. gibi yüzlerce anlamda kullanılır. Biz bunu Tebyîn'de Sâd sûresi kapsamında Eyyûb peygamber ile ilgili bölümün tahlilinde ayrıntılı olarak verdik. Bu sözcüğün buradaki anlamı, gerçek anlamı olan "bir şey üzerinde bir şey oluşturma"dır.

119 Bu âyetteki ayn sözcüğü hakkında kadim lüğatlarda, "görme, göz, güneş, pınar, yağmur, mal, altın, insan, hayat, toplum, belde halkı…" gibi yüzden çok anlam verilmiştir. Bu âyetlerdeki ayn sözcüğü nedense hep "pınar" anlamıyla çevrilegelmiştir. Halbuki Mûsâ pasajındaki ayn sözcüklerinin "toplum, "belde halkı" anlamı tercih edilmeliydi. Zira Rabbimiz böyle anlaşılması gerektiğine, âyetin başındaki, Ve Biz onları on iki torun liderleri olan oymak topluluğa ayırdık ifadesiyle işaret buyurmuştur.

Bunu Mâide; 12'de de görmekteyiz.

İsrâîloğulları'nın on iki guruba/topluma ayrılışı ve her birinin başına bir kaymakam dikilişi Kitab-ı Mukaddes; Sayılar: 1. Bab: 1-16. cümlede de yer alır. Bu demektir ki, Kur'ân, Kitab-ı Mukaddes'in bu bölümünü tasdik etmektedir.

Bu âyetlerde konu edilen, Birikimini taş kalpli toplumuna vur ifadesi üzerinde de durulması gerekir. Âyetlerdeki, Ve kavmi kendisinden su istediği zaman, Halkın her biri su alacağı yeri iyice öğrendi, hani bir zamanlar Mûsâ, kavmi için su istemişti de ifadelerinden açıkça anlaşıldığına göre Mûsâ'nın kavmi su sıkıntısı çekmiş, su yüzünden aralarında problemler oluşmuştur. Bu dönemde de Rabbimiz Mûsâ'ya birikimini/deneyimini kullanmasını vahyetmiştir.

Su sıkıntısının nelere mâlocağını Mûsâ daha evvel Mısır'dan kaçıp Medyen'e giderken Medyen suyunun başında yaşamıştı. Bu konuda tecrübesi vardı. Bu konu Resmi Mushaf: Kasas/23-25'de (150. necm) ayrıntılı olarak açıklanmıştır.

Demek oluyor ki Mûsâ, bu kadar halkın bir arada yaşamasının sorunlara yol açacağı gerekçesiyle İsrâîloğulları'nı on iki yere, on iki toplum hâlinde dağıtmıştır. Ve susuzluk problemini böyle çözmüştür. Bilindiği gibi yerleşim alanlar hep su başlarına, ırmak kenarlarına kurulur.

Necm: 81

[163]Ve onlara, o deniz kıyısındaki kentten de sor. O sırada onlar kulluğa, iyiden iyiye düşünmeye özgülenmiş günde sınırı aşıyorlardı. Kulluğa, iyiden iyiye düşünmeye özgülenmiş günde aşırı bunalıyorlardı, diğer günlerde ise çok mutluydular.[120] İşte hak yoldan çıkmaları nedeniyle Biz onları böyle belâlandırıyoruz.

*(*39/7, A'râf/163)

Necm: 82

[164]Ve hani onların içlerinden bir ümmet; önderli toplum, "Allah'ın değişime/ yıkıma uğratacağı ya da çetin bir azapla azap edeceği bir topluma ne diye öğüt veriyorsunuz?" dediği vakit, o uyarıda bulunanlar da dediler ki: "Rabbinize karşı mazeret olsun, bunlar da Allah'ın koruması altına girsinler diye."

[165,166]Ne zaman ki onlar kendisiyle hatırlatma yapılan şeyleri umursamadılar, Biz o kötülükten sakındıranları kurtardık, o zâlimleri de hak yoldan çıkmalarından dolayı şiddetli/ fakir düşüren bir azapla yakaladık. Ne zaman ki onlar kendisiyle yasaklandıkları şeyler konusunda büyüklendiler, Biz de onlara, "Aşağılık maymunlar olun!" dedik.

[167]Ve o vakit Rabbin, kıyâmet gününe kadar üzerlerine, kesinlikle kendilerini en kötü azaba uğratacak kimseler göndereceğini ilân etti. Şüphe yok ki, Rabbin cezayı çabucak verendir. Ve kesinlikle O, kullarının günahlarını çok örten, onları cezalandırmayan ve bağışı bol olandır, engin merhamet sahibidir.

[168]Ve onları yeryüzünde birçok önderli toplumlara ayırdık. Onlardan bir kısmı düzgün kimselerdi, bir kısmı da bundan aşağı idi. Ve Biz, onları dönsünler diye iyiliklerle ve kötülüklerle sınama yaptık.

[169]Derken onlardan sonra bir nesil gelip onların yerlerine geçti. Kitab'a mirasçı oldular. Onlar bu dünyanın değersiz kazanımlarını alırlar, "Bize ileride mağfiret olunur/ suçlarımız bağışlanır" diyorlardı. Kendilerine ona benzer değersiz bir mal gelirse, onu da alıyorlardı. *–Allah'a karşı haktan başkasını söylemeyeceklerine dair kendilerinden o kitabın teminatı alınmadı mı? Hâlbuki onda olanı okuyup öğrenmişlerdi. Âhiret yurdu, Allah'ın koruması altına girmiş kimseler için daha hayırlıdır. Hâlâ akıl etmeyecek misiniz?–*

[170]Ve Kitab'a sımsıkı sarılanlara ve salâtı ikame edenlere[121] [mâlî yönden ve zihinsel açıdan destek olma; toplumu aydınlatma kurumunu oluşturanlara-ayakta tutanlara] gelince, Biz o düzeltenlerin/iyileştirenlerin ödülünü yitirmeyiz.

[171]Hani bir zamanlar, o dağ gölgelik/şemsiye gibi iken, onlar da, dağ üzerlerine yıkılacak diye inanmışlarken Biz, onların Üst'ünü/en seçkinlerini o dağa çekmiştik/ yükseltmiştik:[122] "Allah'ın

---

120 Âyetin orijinalindeki hut, hitan sözcüğü, klasik anlayışta "balık" olarak algılanır. Balığa, "doyma duygusu olmadığından aşırı doyup çatlamasından dolayı hut denilmiştir. Burada hut ile kastedilen, "doyumsuzluğun getirdiği bunalım"dır. Ayrıntılı bilgi için bkz. Tebyînu'l-Kur'ân.

121 Kur'ân'daki, salât'ın ikâmesi ile ilgili emir ve haber cümlesi niteliğindeki ifadeler, genellikle "namazı doğru kılın, namazlarını dosdoğru kılarlar" şeklinde çevirilegelmiştir. Bizim, sözcüklerin anlamları üzerinden yaptığımız tahlil ise bu çevirilerin, ifadenin anlamını yansıtması bakımından yetersiz kaldığını, hatta yanlış olduğunu göstermektedir.

Q-v-m harflerinden oluşan iqâm sözcüğü, "oturmak" fiilinin karşıtı olan qıyâm sözcüğünün if'âl babından mastarıdır ve lügatlerde bu kalıbın anlamı; "ayağa kaldırmak, dikmek, ayakta tutmak" olarak belirtilmiştir.

Buna göre iqâmi's-salât tamlamasının anlamı da; "zihnî ve mâlî yönlerden yapılan yardım ve destekle sorunların üstlenilerek giderilmesi işlerinin gerçekleştirilmesi ve bunun sürdürülmesi, yani ayakta tutulması, işin kurumlaştırılması" demektir. Bunu somutlaştırarak ifade etmek gerekirse salâtın iqâmesi; A) Zihnî yönü ile, eğitim ve öğretimin yapılması için okullar, halk evleri, halk eğitim merkezleri açılması ve bunların ayakta tutulması, B) Mâlî yönü ile, iş alanları açılması, Emekli Sandığı, Bağkur, SSK gibi sosyal güvenlik sistemlerinin teşkil edilmesi, yoksul ve yetimlerin desteklenerek –bekâr ve dulların evlendirilmesi de dâhil– sorunlarının sırtlanması, dertlerine deva olunması için kurumlar oluşturulması ve bunların yaşatılarak ayakta tutulması demektir. Bu konu Tebyînu'l-Kur'ân'da ayrıntılı olarak sunulmuştur.

koruması altında olmanız için size verdiğimizi kuvvetle tutun ve içindekini hatırınızdan çıkarmayın!”

(39/7, A‘râf/164-171)

Necm. 83

[172,173]Hâlbuki senin Rabbin, kıyâmet günü, “Biz, bunlardan bilgisizdik” demeyesiniz yahut “Bundan önce atalarımız ortak koşmuş, biz onlardan sonra gelen kuşaklarız, bâtılı işleyenlerin işledikleri nedeniyle bizi mi değişime/ yıkıma uğratacaksın?” demeyesiniz diye, Âdemoğulları’nın sulbünden onların soylarını alır ve onları kendi nefislerine tanık eder; “Ben sizin Rabbiniz değil miyim?” Derler ki: “Elbette Rabbimizsin, tanıklık ediyoruz.”

[174]Ve işte Biz, düşünsünler diye âyetleri böyle ayrıntılı olarak açıklıyoruz.

(39/7, A‘râf/172-174)

Necm. 84

[175]Kendisine âyetlerimizi verdiğimiz, sonra da onlardan sıyrılıp çıkan, derken şeytânın peşine taktığı, böylece de azgınlardan oluveren o kişinin ciddî haberini onlara anlat.

[176]Ve eğer Biz, dileseydik onu o âyetlerle yüceltirdik, ama o alçaklığa saplandı kaldı ve tutkusuna uydu. Artık onun durumu, üstüne varsan da dilini sarkıtıp soluyan, kendi hâline bıraksan da dilini sarkıtıp soluyan köpeğin durumuna benzer. İşte bu, âyetlerimizi yalanlayan toplumun durumudur. O nedenle sen iyice düşünsünler diye bu kıssayı iyice anlat.

[177]Âyetlerimizi yalanlayıp, sırf kendilerine haksızlık eden o toplumun durumu ne kötüdür!

[178]Allah kime yol gösterirse, işte o kılavuzlandığı doğru yolu bulandır. Kimi de saptırırsa, işte onlar zarara uğrayanların ta kendileridir.

(39/7, A‘râf/175-178)

Necm: 85

[179]Ve andolsun ki tanıdıklarınızdan-tanımadıklarınızdan birçoğunu cehennem için yarattık; onların kalpleri vardır, onlarla anlamazlar. Gözleri vardır, onlarla görmezler. Kulakları vardır, onlarla işitmezler. İşte onlar dört ayaklı hayvanlar gibidirler. Hatta daha da sapıktırlar. İşte onlar duyarsızların ta kendileridir.

[180]Ve en güzel isimler Allah’ındır. Öyleyse O’nu onlarla çağırın. O’nun isimlerinde eğriliğe sapanları da terk edin. Onlar yapmakta olduklarının karşılığını yakında görecekler.

[181]Yine Bizim oluşturduklarımızdan hakka kılavuzluk eden ve onunla adaleti uygulayan bir ümmet vardır.

[182]Ve âyetlerimizi yalanlayanları, bilemeyecekleri yönden derece derece, yavaş yavaş değişime/ yıkıma yaklaştıracağız.

[183]Ben onlara süre de tanırım. Kesinlikle Benim plânım pek çetindir.

[184]Ve onlar arkadaşlarında hiçbir deliliğin/ cinlenmişliğin bulunmadığını düşünmediler mi? O, ancak apaçık bir uyarıcıdır.

[185]Ve onlar göklerin ve yerin mülkiyeti ve yönetimine, Allah’ın oluşturmuş olduğu herhangi bir şeye ve ecellerinin gerçekten yaklaşmış olması ihtimaline hiç bakmadılar mı? Artık bundan sonra başka hangi söze inanacaklar?

[186]Allah, kimi saptırırsa, artık ona yol gösterecek bir kimse de yoktur. Ve O, bunları taşkınlıkları içinde şaşkın bir durumda bırakır.

---

122 Bkz. 333. nolu not.

(39/7, A‘râf/179-186)

Necm: 86

[187]Sana, Sâat’ten; kıyâmetin kopuş anından soruyorlar: “Ne zaman gelip çatacak?” De ki: “Onun bilgisi yalnızca Rabbimin katındadır. Onun vaktini Kendisinden başkası açıklayamaz. Onun vaktini bilmek, göklerde ve yerde ağır basmıştır/ bilinemez olmuştur. O size ansızın gelir.”

Sanki sen onu çok iyi biliyormuşsun gibi onu sana soruyorlar. De ki: “Onun bilgisi Allah katındadır. Fakat insanların çoğu bilmezler.”

[188]De ki: “Ben kendim için Allah’ın dilediğinden başka ne bir yarar elde etmeye, ne de bir zararı önlemeye yetkin değilim. Ben eğer görülmeyeni, duyulmayanı, sezilmeyeni, geçmişi, geleceği bilseydim, elbette ben hayırdan çoğaltmak isterdim. Ve bana hiçbir kötülük bulaşmamıştır. Ben ancak bir uyarıcı ve iman eden bir topluma müjdeleyenim.”

(39/7, A‘râf/187-188)

Necm. 87

[189]O, sizi bir candan oluşturan ve ondan da, kendisine ısınsın diye eşini yapandır. Ne zaman ki o, onu örtüp bürüdü, o zaman o hafif bir yük yüklendi. Ve bununla gidip geldi. Ne zamanki hanım ağırlaştı, hemen o ikisi Rablerine dua ettiler: “Eğer bize sağlıklı bir çocuk verirsen, andolsun ki kesinlikle karşılığını ödeyenlerden olacağız.”

[190]Ne zaman ki o ikisine sağlıklı bir çocuk verdi, o ikisine verdiği şey hakkında O’nun için ortaklar edindiler. Onların ortak koştuğu şeylerden Allah arınıktır, yücedir.

[191]Hiçbir şey oluşturmayan ve kendileri oluşturulmuş olan şeyleri mi eş koşuyorlar?

[192]Hâlbuki bunlar, tapınanlar için yardıma güç yetiremezler. Kendi nefislerine de yardım edemezler. [193]Eğer siz onları doğru yola çağırsanız, size uymazlar. Onları çağırsanız da çağırmayıp susmuş olsanız da size karşı hiç fark etmez.

[194]Allah’ın astlarından yakardığınız kimseler, tıpkı sizin gibi kullardır. Eğer doğru iseniz haydi onları çağırın da size karşılık versinler. [195]Onların kendileriyle yürüyecek ayakları, tutacak elleri, görecek gözleri veya işitecek kulakları mı var?

De ki: “Çağırın ortaklarınızı, sonra bana tuzak kurun ve bana zaman da tanımayın. [196]Şüphesiz ki benim velîm [yol gösterenim, yardım edenim, koruyanım], o kitabı indiren Allah’tır. Ve O, düzgün kimselere velî [yol gösteren yardım eden, koruyan] olur. [197]Sizin O’nun astlarından yakardığınız kimseler ise, size yardıma güç yetiremezler, kendi nefislerine de yardım edemezler. [198]Siz onları doğru yola çağırsanız da duymazlar. Ve onları sana bakar görürsün, hâlbuki onlar görmezler.”

(39/7, A‘râf/189-198)

Necm: 88

[199]Sen afvı/ malın fazlasını al, “urf” [örf, Kur’ân âyetleri öbeği] ile emret ve câhillerden de mesafeli dur.

[200]Eğer sana şeytândan bir vesvese gelirse de hemen Allah’a sığın. Kesinlikle O, en iyi işiten, en iyi bilendir.

[201,202]Kendi kardeşleri onları sapıklığa sürüklediği ve bırakmadığı hâlde şüphesiz Allah’ın koruması altına giren şu kimseler, kendilerine şeytândan bir vesvese, karanlık kuruntu, sırnaşma gibi bir tufan iliştiği zaman, hatırlarlar/d üşünürler. Sonra bir de bakarsın ki onlar görüp bilmişlerdir!

[203]Onlara bir âyet getirmediğin zaman da, "Kendin onu uyduruverseydin ya!" derler. De ki: "Ben ancak Rabbimden bana ne vahyolunuyorsa ona uyuyorum." İşte bu Kur'ân, Rabbinizden gelen kalp gözünü açacak beyanlardır, iman eden bir toplum için bir kılavuz ve bir rahmettir.

[204]Ve esirgenmeniz için Kur'ân öğrenilip-öğretildiği zaman, hemen ona kulak verin ve susun.

[205]Ve her zaman kendi içinden, korkarak ve alçala alçala, yüksek olmayan bir sesle Rabbini an ve umursamazlardan olma!

[206]Şüphe yok ki Rabbini iyi tanıyan kişiler, Allah'a kulluk etmekten büyüklenmezler, O'nu her türlü noksanlıklardan arındırırlar ve yalnızca O'na boyun eğip teslim olurlar.

(39/7, A'râf/199-206)

§CİN SÛRESİ

MEKKE DÖNEMİ

Necm: 89[123]

[1-15]De ki: Bana vahyedildi ki, şüphesiz yabancılardan bir grup Kur'ân dinleyip de: "Şüphesiz biz, rüşde kılavuzluk eden hayret verici bir Kur'ân dinledik. Bundan dolayı, biz ona iman ettik ve Rabbimize hiçbir şeyi asla ortak koşmayacağız. [3]Gerçek şu ki, Rabbimizin şanı çok yücedir. O, bir dişi arkadaş ve de bir çocuk edinmemiştir.

[4]Ve hiç şüphesiz "bizim aklı ermez", Allah üzerine saçma sapan şeyler söylüyormuş. [5]Doğrusu biz, bildik-bilmedik her kişinin Allah'a karşı asla yalan söylemeyeceğine inanıyorduk.

[6]Gerçekten de insten; çok iyi tanıdığımız kimselerden bazı kimseler, cinden; tanımadığımız yabancı kimselerden bazı kişilere sığınırlar idi. Böylece de, o yabancı kimseler, onların azgınlıklarını, ahmaklıklarını artırırlardı.

[7]Gerçekten de onlar sizin inandığınız gibi, Allah'ın asla kimseyi peygamber göndermeyeceğine/ diriltmeyeceğine inanmışlardı.

[8]Ve gerçekten biz göğe dokunduk da onu kuvvetli bekçiler ve parlak alevlerle doldurulmuş bulduk. [9]Ve hiç şüphesiz ki biz gökten duyum almak için oturulan yerlere oturur idik. Peki, şimdi her kim duyum almak için uğraşsa, kendine, gözetleyen parlak bir alev buluyor. [10]Biz de, yeryüzündekilere kötülük mü istendi, yoksa Rableri onlara bir doğruluk mu diledi bilmiyoruz.[124]

[11]Şüphesiz bizler; bizlerden bir kısmı sâlihlerdendir, bizden bazıları da bunun aşağısındandır. Biz, çeşit çeşit yollarda idik.

[12]Ve kesinlikle, Allah'ı yeryüzünde asla âciz bırakamayacağımızı, kaçmakla da O'nu asla âciz bırakamayacağımızı iyice anladık. [13]Ve biz o kılavuzu/ Kur'ân'ı dinlediğimizde ona iman ettik. Onun için kim Rabbine inanırsa, o hakkının eksik verilmesinden ve haksızlığa uğramaktan/ aptal yerine konmaktan, kendisine aşırı yük yüklenilmesinden korkmaz.

[14]Ve gerçekten bizim durumumuz ise; Müslümanlar bizdendir, yanlış; kendi zararlarına iş yapanlar da bizdendir. Ama kimler Müslüman olduysa, işte onlar doğruya, güzele, iyiye, gerçeğe gitmeyi arayanlardır. [15]Ama inanç konusunda yanlış; kendi zararlarına iş yapanlara gelince, onlar da cehennem için odun olmuşlardır" demişlerdir.

(*4*0/72, Cin/1-15)

---

123 Allah Alçisi Mekke'de kendisine verilen mesajları tebliğ ederken bu durumu öğrenen Yesribliler [Medîneliler], bir heyet göndererek Mekke'de gizlice Allah Elçisi ile buluşurlar ve kendisinden Kur'ân dinlerler. Sûrenin girişinde bu buluşma ve bunun sonuçları bildirilir. Bu olay, Müslümanların tarihinde önemli bir nokta olan Akabe görüşmesidir. Âyette konu edilen cin'den bir grubun halk kültüründeki folklorik cin anlayışıyla alakası yoktur. Cin sözcüğü ile ilgili geniş açıklama daha evvel 49. notta yapılmıştır.

124 Bu âyetlerdeki ifadeden anlaşıldığına göre, geldikleri yerde insanları eğitme, rüşde erdirme faaliyeti gösterdiğini iddia eden gizli bir örgüt vardır. Kur'ân dinleyerek gerçekleri görmüş ve imana gelmiş olan yabancılar, öz eleştiri yaparak Kur'ân ile tanışmadan önceki durumlarını ve bu gizli örgütün saçma-sapan telkinlerini ve kendilerini oyalayıp aldattıklarını dile getirmektedirler. Çünkü konuşmacı olan cin, daha önce müneccimlik yaptıklarını, umutlarını yıldızlardan alacakları bilgilere bağladıklarını, bu amaçla sürekli rasathanelere oturup beklediklerini, ama göklerin yıldızlarla ve meteorlarla dolu olduğunu, bunlara bakarak istedikleri bilgileri elde edemediklerini, sonuç olarak da hiç kimse için yarının ne getireceğini öğrenemediklerini ifade etmektedir. Bu paragrafta deşifre edilen bilgiler, Dâvûd ve Süleymân peygambere kadar dayandırılan gizli örgüt, açıklanan bilgiler de onların "tekris/inisiye/erginleştirme/iykaf" törenleridir.

Necm: 90

[16,17]Ve eğer onlar gerçekten o yol üzere dosdoğru gitselerdi, elbette onlara, kendilerini saf hâle getirmek için bol bir su verirdik. Kim Rabbinin anılmasından/ Rabbinin öğüdünden; Kur'ân'dan yüz çevirirse, O da onu gittikçe yükselen bir azaba sokar.

[18]Ve şüphesiz ki mescitler[125] kuşkusuz Allah içindir. O nedenle Allah ile birlikte herhangi kimseye yalvarmayın.

[19]Ve şu bir gerçek ki Allah'ın kulu/ Peygamber O'na çağırarak ayaklandığı/ harekete geçtiği zaman o yabancılardan bir grup o'nun çevresinde neredeyse kenetlenecekler.

[20]De ki: "Ben kesinlikle Rabbime dua ederim ve hiçbir şeyi de O'na ortak koşmam."

[21]De ki: "Şüphesiz ben, sizi bir zarara ve iyiliğe, kötülüğe, güzele, doğruya götürmeye güç yetiremem."

[22,23]De ki: "Gerçek şu ki Allah'tan beni, Allah'tan tebliğler ve O'nun elçiliği görevleri dışında hiçbir kimse hiçbir zaman kurtaramaz. Ben O'nun astlarından bir sığınak da hiçbir zaman bulamam. Artık kim Allah'a ve O'nun Elçisi'ne karşı çıkarsa, onun için cehennem ateşi vardır. Onlar orada sonsuz olarak kalıcıdırlar.

[24]Sonunda tehdit edildikleri şeyi gördükleri zaman, kimin yardımcı yönünden en zayıf ve sayıca da daha az olduğunu hemen bileceklerdir.

[25-28]De ki: "O tehdit olunduğunuz şey yakın mı, yoksa Rabbim onun için uzun bir süre mi tanıyacak ben bilmiyorum. Rabbim, bütün görülmeyeni, duyulmayanı, sezilmeyeni, geçmişi, geleceği bilendir. Ve de elçilerden seçip hoşnut olduğu kişi hariç, göstermediğine, duyurmadığına, sezdirmediğine, geçmişe, geleceğe hiçbir kimseyi bilgi sahibi yapmaz. Çünkü O, Rablerinin gönderdiklerini gereği gibi tebliğ ettiklerini bilsin diye onun her tarafından gözetleyiciler salar. O, onların yanında olan her şeyi kuşatmıştır, her şeyi de sayısı ile saymıştır."

(40/72, Cin/16-28)

---

125 Bkz. 100 nolu not.

§YÂ-SÎN SÛRESİ

MEKKE DÖNEMİ

Necm: 91

[1]Yâ/10, Sîn/60.[126]

[2-6]Babaları uyarılmamış, bu yüzden de kendileri duyarsız bir toplumu kendisiyle uyarasın diye en üstün, en güçlü, en şerefli, yenilmesi mümkün olmayan/ mutlak galip olanın, engin merhamet sahibinin indirdiği yasalar içeren/ bozulması engellenmiş Kur'ân kanıttır ki sen, o elçilerdensin, hiç şüphesiz sen dosdoğru bir yol üzerinesin.

[7]Andolsun, onların çoğu üzerine Söz[127] hak olmuştur. Artık onlar inanmazlar.

[8]Şüphesiz ki Biz, onların boyunlarının içinde demir halkalar geçirdik. Öyle ki onlar
çenelerine kadardır. Böylece onlar burunları yukarı kaldırılmış olanlardır. [9]Ve Biz, onların
önlerinden bir set, arkalarından bir set oluşturduk. Böylece Biz, kendilerini sarmışızdır. Artık onlar
görmezler. [10]Ve onları uyarmışsın yahut uyarmamışsın onlara göre birdir, onlar inanmazlar.

[11]Şüphesiz sen o öğüt, hatırlatma olan Kur'ân'a uyan ve görülmeyen, duyulmayan, sezilmeyen yerlerde bile Rahmân'a [yarattığı bütün canlılara dünyada çokça merhamet eden Allah'a] saygıyla, sevgiyle, bilgiyle ürperti duyan kimseyi uyarırsın. Sen hemen onu bir bağışlanma ve çok şerefli bir ödül ile müjdele.

[12]Şüphesiz ki ölüleri ancak Biz diriltiriz Biz. Onların önceden yapıp gönderdiklerini ve eserlerini de yazarız. Zaten Biz her şeyi bir "apaçık önderde/ Kur'ân'da" sayıp tesbit etmişizdir.

[13]Sen duyarsız topluma, o kentin ashâbını örnek ver. Hani oraya elçiler gelmişti.

[14]Hani Biz onlara iki elçi göndermiştik de onlar ikisini de yalanlamışlardı. Biz de üçüncü ile güçlendirmiştik de onlar: "Şüphesiz ki biz size elçileriz" dediler.

[15]Onlar da: "Siz ancak bizim gibi bir beşersiniz. Rahmân [yarattığı bütün canlılara dünyada çokça merhamet eden Allah], hiçbir şey indirmedi de. Siz sadece yalan söylüyorsunuz" dediler.

[16,17]Elçiler dediler ki: "Rabbimiz biliyor ki biz gerçekten size gönderilmiş elçileriz. Bize düşen de sadece apaçık tebliğdir."

[18]O kentin halkı dediler ki: "Şüphesiz biz sizin yüzünüzden uğursuzluğa uğradık. Eğer vazgeçmezseniz, andolsun ki sizi taşlayarak öldürürüz ve kesinlikle bizden size çok acıklı bir azap dokunur."

[19]Elçiler: "Sizin uğursuzluğunuz sizinle beraberdir. Size öğüt verildi diye mi? Aslında siz sınır tanımayan bir toplumsunuz" dediler.

[20-25]O sırada o kentin en uzak yerinden bir adam koşarak geldi. Dedi ki: "Ey toplumum! Uyun elçilere! Uyun sizden hiçbir ücret istemeyen o kişilere ki, onlar "kılavuzlanan doğru yol"u bulmuşlardır. Bana ne oluyor da kulluk etmeyecekmişim O beni yoktan yaratana? Siz de sadece O'na döndürüleceksiniz. Ben, hiç O'nun astlarından ilâhlar edinir miyim? Eğer Rahmân [yarattığı bütün canlılara dünyada çokça merhamet eden], Kendisinden bana bir zarar dileyecek olsa, ilâhların yardımı, torpili benden yana hiçbir yarar sağlamaz ve o ilâhlar beni kurtaramazlar. Şüphesiz ki ben, ilâhlar edindiğim takdirde apaçık bir sapıklık içindeyim. Şüphesiz ki ben, Rabbinize iman ettim. Haydi, kulak verin bana!"

[26,27]Denildi ki: "Haydi gir cennete!" O da dedi ki: "Ne olurdu! Toplumum, Rabbimin beni bağışladığını ve beni onurlandırılanlardan yaptığını bir bilselerdi."

[28,29]Ve Biz arkasından onun toplumunun üzerine hiçbir ordu indirmedik, indirecekler de değildik. Sadece bir çığlık! Bir de bakmışsın ki, onlar hemen sönüvermişlerdir.

---

126 Bkz. 8 nolu not.
127 Bkz. 77 nolu not.

[30]Yazıklar olsun o kullara ki, kendilerine gelen her bir elçi ile kesinlikle alay ederlerdi.

[31,32]Kendilerinden önce nice kuşakları değişime, yıkıma uğrattığımızı ve bunların kendilerine dönmeyeceklerini görmediler mi? Onların hepsi de toplanıp sadece Bizim huzurumuzda hazır bulundurulacaklardır.

[33]Ve ölü toprak, duyarsız topluma bir delildir. Biz ona hayat verdik ve ondan taneler çıkardık da ondan yeyip duruyorlar.

[34,35]Ve Biz onun ürününden ve kendi elleriyle yaptıklarından yesinler diye orada hurmalıklardan, üzüm bağlarından bahçeler yaptık. İçlerinde pınarlardan sular fışkırttık. Hâlâ kendilerine verilen nimetlerin karşılığını ödemeyecekler mi?

[36]Yerin bitkilerinden, kendi nefislerinden ve daha bilemeyecekleri şeylerden çiftleri, onun hepsini oluşturan her türlü noksanlıktan arınıktır.

[37]Gece de, duyarsız topluma bir delildir. Biz geceden gündüzü sıyırırız da onlar hemen karanlığa dalıverirler.

[38]Kendi yolunda kendisi için kararlaştırılmış olan için akıp giden güneş de duyarsız toplum için bir delildir. İşte bu, çok güçlü ve her şeyi bilen Allah'ın ayarlamasıdır.

[39]Bizim kendisi için, eski kuru bir hurma dalı gibi dönünceye dek menziller; konaklar ayarladığımız Ay da, o duyarsızlaşmış toplum için bir delildir.

[40]Güneşin aya erişip çatması uygun olmaz. Gece de gündüzü öne geçici değildir. Hepsi de bir yörüngede yüzerler.

[41,42]Bizim, şüphesiz onların soyunu dopdolu bir gemide taşımamız ve şüphesiz kendileri için onun gibi binecekleri şeyleri oluşturmamız da duyarsız toplum için bir delildir.

[43,44]Ve Biz dilersek *–Bizden bir rahmet ve bir zamana kadar yararlanma; süre tanınması dışında–* onları suda boğarız da o zaman onların çığlığına hiç yetişen olmaz. Onlar kurtarılamazlar da.

[45,46]Ve onlara: "Rahmet olunmanız için, geçmişte yaptığınız ve gelecekte yapacağınız işlerde/ geçmiş ve gelecek kusurlarınızdan/ geçmiş toplumların başına gelenlerin sizin başınıza gelmemesi için, âhirette başınıza gelecek felaketlere karşı, "Allah'ın koruması altına girin" denildiği zaman ve kendilerine Rablerinin âyetlerinden herhangi bir âyet geldiğinde, onlar sadece ondan yüz çevirenler oldular.

[47]Onlara: "Allah'ın sizi rızıklandırdığı şeylerden harcamada bulunun" denildiği zaman da kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddetmiş o kişiler, şu iman etmiş kişiler için: "Allah'ın dileyince doyurabileceği kimseyi biz mi doyuracağız? Siz, ancak apaçık bir sapıklık içindesiniz" dediler.

[48]Bir de duyarsız toplum: "Eğer doğrulardan iseniz bu söz verilen tehdit ne zaman?" diyorlar.

[49,50]Onlar sadece birbiriyle çekişip dururlarken, kendilerini yakalayıverecek bir tek çığlıkla karşı karşıya kalacaklardır. İşte o zaman bir vasiyette bile bulunamazlar. Ailelerine, yakınlarına da dönemezler.

[51]Ve Sûr'a üflenmiştir.[128] Bir de bakmışsın ki onlar kabirlerinden Rablerine doğru akın ediyorlar.

[52]Onlar: "Eyvah başımıza gelenlere! Yatıp uyuduğumuz yerden bizi kim kaldırdı/uyandırdı? Bu, Rahmân'ın [yarattığı bütün canlılara dünyada çokça merhamet eden Allah'ın] vaat ettiği şeydir. Gönderilen elçiler de doğru söylediler." derler.

[53]Sadece bir tek çığlık olmuştur. Bir de bakmışsın ki hepsi huzurumuzda "hazır ol"a geçirilmişlerdir. [54]Artık bugün kişi herhangi bir şekilde haksızlığa uğramaz. Ve sadece yapmış olduklarınız ile karşılıklandırılırsınız.

(41/36, Yâ-Sîn/1-54)

---

128 Bkz. 27 nolu not.

Necm: 92

[55]Gerçekten cennetin ashâbı bugün gönül şenliği sürerek bir uğraşı içindedirler.

[56]Kendileri ve kendilerine sunulan refakatçı eşler, gölgeler içinde koltuklar üzerine kurulmuşlardır.

[57]Yalnızca onlara, orada meyveler vardır. İsteyecekleri her şey de onlarındır.

[58]Söz olarak onlara engin merhamet sahibi Rabbden "selâm" vardır.

[59]Ve ey günahkârlar! Bugün siz hadi ayrılın!

[60-62]Ben; "Ey Âdemoğulları! Şeytana kulluk etmeyin, kesinlikle o size apaçık bir düşmandır
ve Bana kulluk edin, işte bu dosdoğru yoldur ve andolsun ki şeytan sizden birçok kuşakları
saptırdı" diye size ahit vermedim mi? Hâlâ aklını kullananlar değil miydiniz? [63]İşte bu, sizin vaat
olunmuş olduğunuz cehennemdir.

[64]Bilerek reddettiğiniz/ inanmadığınız şeyler nedeniyle hadi bugün yaslanın ona! [65]Bugün
Biz, onların ağızlarının üzerine mühür vururuz; Bize elleri konuşur, ayakları da kazandıkları
şeylere şâhitlik eder.

(41/36, Yâ-Sîn/55-65)

Necm: 93

[66]Eğer Biz dileseydik, gözlerini üzerinden silme kör yapardık da yola dökülürlerdi. Artık nereden görecekler ki?

[67]Ve eğer dileseydik, oldukları yerde kılıklarını değiştirirdik de ileri gitmeye ve geri dönüp gelmeye güç yetiremezlerdi.

[68]Ve Biz kime uzun ömür verirsek, oluşturuluşta onu tersine çeviririz/ tepesi üstü dikeriz. Buna rağmen hâlâ akıllanmayacaklar mı?

(41/36, Yâ-Sîn/66-68)

Necm: 94

[69,70]Ve Biz o'na şiir öğretmedik. Bu o'nun için yaraşmaz da. O, sadece diri olanları uyarmak ve kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden kimselerin üzerine Söz'ün[129] hak olması için bir öğüt ve apaçık bir Kur'ân'dır.

(41/36, Yâ-Sîn/69-70)

Necm: 95

[71]Ve onlar görmediler mi ki, Biz şüphesiz onlar için kudretimizin meydana getirdiklerinden birtakım hayvanlar oluşturduk da onlar, onlara sahip bulunuyorlar.

[72]Ve onları, kendileri için aşağı tutulan varlıklar yaptık. Bu yüzden binekleri onlardandır. Onlardan yiyip duruyorlar da.

[73]Ve onlarda daha birçok menfaatler ve içecekler var. Hâlâ kendilerine verilen nimetlerin karşılığını ödemeyip nankörlük mü edecekler?

[74]Bir de onlar, kendileri yardım olunmaları için Allah'ın astlarından ilâhlar/ tanrılar edindiler.

[75]Onlar, onlara yardıma güç yetiremezler. Hâlbuki ilâh edinenler, sözde ilâhlar için hazır askerlerdir.

[76]O hâlde onların sözü seni üzmesin. Şüphesiz ki Biz, onların gizlediklerini ve açığa vurduklarını da biliyoruz.

---

129 Bkz. 77 nolu not.

[77]Ve o kişi, kendisini bir nutfeden/ bir damla sudan oluşturduğumuzu görmedi mi de şimdi o apaçık bir düşmandır.

[78]Ve kendi oluşturuluşunu dikkate almayarak Bize bir örnekleme yaptı: Dedi ki: “Kim diriltecekmiş o kemikleri? Onlar çürümüş iken!”

[79,80]De ki: “Onları ilk defa oluşturan onları diriltecektir. Ve O, her oluşturmayı çok iyi bilendir. O, size o yemyeşil ağaçtan bir ateş/oksijen yapandır. Şimdi de siz oksijenden yakıp duruyorsunuz.

[81]Gökleri ve yeri oluşturan, onlar gibilerini de oluşturmaya güç yetiren değil midir? Evet, elbette güç yetirendir! Ve O, çok çok mükemmel oluşturandır, çok iyi bilendir.

[82]Şüphesiz ki O, bir şeyi dilediğinde, O’nun buyruğu/işi o şeye “Ol!” demektir; o da hemen oluverir.

[83]O hâlde her şeyin mülkiyet ve yönetimi Kendi elinde olan Allah, her türlü noksanlıklardan arınıktır. Siz de yalnız O’na döndürüleceksiniz.”

(41/36, Yâ-Sîn/71-83)

§FURKÂN SÛRESİ

MEKKE DÖNEMİ

Necm: 96

[1]Âlemlere uyarıcı olsun diye kuluna Furkân'ı[130] indiren ne cömerttir/ ne bol bol nimet verendir! [2]Furkân'ı indiren, göklerin ve yerin hükümranlığı Kendisinin olan, hiç çocuk edinmeyen, hükümranlıkta ortağı olmayan ve her şeyi oluşturup sonra da onları bir ölçüye göre ayarlama yapandır.

[3]Kâfirler ise, O'nun astlarından, bir şey oluşturamayan, kendileri oluşturmuş olan, kendileri için zarar ve yarara gücü olmayan, ölüme, hayata ve ölümden sonra tekrar canlandırmaya güçleri yetmeyen ilâhlar edindiler.

[4]Ve kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddetmiş olan kimseler, "Bu Kur'ân, o'nun/ Muhammed'in uydurduğu yalandan başka bir şey değildir. Ona başka bir topluluk da bunun için yardım etmiştir" dediler. Böylece onlar kesinlikle haksızlık ettiler ve asılsız bir iddia getirdiler.

[5]Ve "O Kur'ân, yazılı duruma getirilmiş öncekilerin masallarıdır; şimdi de o, sabah-akşam/ sürekli kendisine okunmaktadır" dediler.

[6]De ki: "Onu, göklerdeki ve yerdeki sırrı bilen indirmiştir. Şüphesiz O, bağışlayandır, merhamet edendir."

[7,8]Ve inkâr etmiş olanlar: "Bu ne biçim elçi ki, yemek yiyor, sokaklarda yürüyor? Ona, bir melek indirilseydi ya! Böylece O'nunla beraber bir uyarıcı olur! Yahut kendisine bir hazine bırakılsaydı veya kendisinden yiyeceği bir bahçe olsaydı ya!" dediler. Bu şirk koşarak yanlış; kendi zararlarına iş yapanlar: "Siz, yalnızca büyülenmiş bir kişiye uyuyorsunuz" da dediler.

[9]Senin için nasıl örnekler getirdiklerine bir bak! Artık onlar sapmışlardır, hiçbir yola da güç yetiremezler.

[10]Öyle cömerttir ki O, dilerse sana hazineden, onların dediği bahçeden daha hayırlısını; altından ırmaklar akan cennetleri verir, senin için saraylar da yapar.

[11]Aslında onlar kıyâmeti yalanladılar. Biz ise kıyâmeti yalanlayanlara çılgın alevi hazırladık.

[12]O çılgın alev onları uzak bir yerden görünce, onun öfkelenmesini ve uğultusunu işittiler.

[13]Ve elleri boyunlarına bağlanmış olarak cehennemden dar bir yere atıldıkları zaman, oracıkta ölümü isterler.

–[14]Bugün bir ölüm değil birçok ölüm isteyin!–

[15]De ki: "Karşılık ve gidilecek bir yer olarak bu mu daha iyidir yoksa Allah'ın koruması altına girmiş kişilere söz verilen sonsuzluk cenneti mi?" [16]Onlar için orada temelli olmak üzere diledikleri her şey vardır. *–Bu, Rabbinin yerine getirilmesini üstüne aldığı bir vaattir.–*

[17]Ve o gün Rabbin, onları ve onların Allah'ın astlarından taptıkları şeyleri toplar da, "Siz mi saptırdınız şu kullarımı, yoksa kendileri mi o yolu kaybettiler?" der.

[18]O sahte ilâhlar dediler ki: "Tüm noksanlıklardan arındırırız Seni. Senin astlarından yardım eden, yol, gösteren ve koruyan yakınlar edinmek bize yaraşmaz. Ama Sen onları ve atalarını öylesine nimetlendirdin ki, Öğüt'ü/ Kitab'ı terk ettiler ve değişime/ yıkıma uğramaya giden bir topluluk oldular."

---

130 Bu âyette Kur'ân'ın furkân özelliği ön plâna çıkarılmıştır. Mürselât sûresi'nde de açıkladığımız gibi, Kur'ân'ın isimlerinden biri olan furkân, "iki şeyi birbirinden ayırmak" anlamındaki fark kökünden türemiş olup fârika sözcüğü ile aynı anlama gelir. Yaygın kullanımına bakıldığında, fark sözcüğünün türevleri olan tefrik, firak, firkat, fırka, tefrika, ferik sözcüklerinin somut şeyler [mahsusat] için; fârikât, fârûk ve furkân sözcüklerinin ise soyut şeyler [makulât] için kullanıldığı görülür.
Resmi Mushaf: Bakara/53 ve Enbiyâ/48 âyetlerinde Mûsâ peygambere verildiği söylenen furkân, soyut şeyler olan hak ile bâtılı, iman ile küfrü, güzel ile çirkini, iyi ile kötüyü birbirinden ayırdığı için Kur'ân'a da isim olarak verilmiştir.

[19]İşte taptıklarınız sizi söylediklerinizde yalanladılar. Artık geri çevirmeye ve bir yardıma güç yetiremezsiniz. Ve sizden kim şirk koşarak yanlış; *kendi zararına* iş yaparsa, Biz ona büyük bir azabı tattıracağız.
[20]Biz, senden evvel de sadece, kesinlikle yemek yiyen, çarşılarda yürüyen elçilerden gönderdik. Ve Biz sizin bir kısmınızı bir kısmınız için saflaştırmak için sıkıntı malzemesi yaptık. –*Sabrediyor musunuz!*– Ve senin Rabbin çok iyi görendir.

(42/25, Furkân,1-20)

Necm: 97

[21]Bize kavuşmayı ummayanlar da, "Bizim üzerimize melekler/ doğal güçler indirilmeliydi" ya da "Rabbimizi görmeli değil miydik?" dediler. Andolsun ki onlar kendi içlerinde büyüklüklerine inandılar ve büyük bir azgınlık yapmak sûretiyle azgınlaştıkça azgınlaştılar.
[22]Melekleri görecekleri gün; işte o gün, günahkârlara hiçbir müjde; sevinçli haber yoktur. Ve o kavuşmayı ummayanlar "Yasak edilmiştir, yasak!" derler.
[23]Ve Biz, Bize kavuşmayı ummayanların amelden her yaptıklarının önüne geçtik de onu saçılmış toz zerreleri durumuna getiriverdik.
[24]Cennet ashâbı o gün kalacak yer açısından çok iyi, dinlenecek yer bakımından da daha güzeldir.
[25]Ve o gün gökyüzü bulutlar ile yarılır ve melekler [ışın, radyasyon ve meteorlar] ardı arkasına indirilir.
[26]İşte o gün gerçek hükümranlık, Rahmân'a [yarattığı bütün canlılara dünyada çokça merhamet eden Allah'a] özgüdür. Kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden kimseler için ise o, pek çetin bir gün olmuştur.
[27-29]Ve o gün, şirk koşmak sûretiyle yanlış; *kendi zararına* iş yapan o kimse ellerini ısırarak; "Eyvah, keşke elçi ile beraber bir yol tutsaydım! Eyvah, keşke falancayı iz bırakan bir önder edinmeseydim. Hiç şüphesiz bana geldikten sonra, beni Öğüt'ten/Kitap'tan o saptırdı. Ve şeytan, insan için bir rezil edenmiş!" der.
[30]Elçi de: "Ey Rabbim! Hiç şüphesiz benim toplumum şu Kur'ân'ı mehcur/ terk edilmiş bir şey edindiler" dedi.
[31]Ve işte böyle, Biz her peygamber için günahkârlardan bir düşman kılmışızdır. Ve yol gösteren ve yardımcı olarak Rabbin yeter.
[32]Kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden kimseler: "Kur'ân o'na bir defada topluca indirilmeli değil miydi?" de dediler. Biz, onu senin kalbine iyice yerleştirelim diye böyle parça parça indirdik. Ve Biz, onu tane tane/ birbirine karıştırmadan vahyettik.
[33]Onların sana getirdikleri her bir sorunda Biz kesinlikle sana hakkı ve en güzel açıklamayı getirmişizdir.
[34]O yüzleri üstü cehenneme toplanacak olanlar; işte onlar, yerce en kötü, yolca da en sapık olanlardır.

(42/25, Furkân/21-34)

Necm: 98

[35]Ve andolsun ki Mûsâ'ya Kitab'ı verdik, kardeşi Hârûn'u da o'nunla birlikte yardımcı, destekçi verdik.
[36]Sonra da, "Haydi âyetlerimizi yalanlayan o topluma gidin!" dedik. Sonunda da onları parçalayıp yok ettik.

[37]Biz Nûh toplumunu da elçileri yalanladıklarında suda boğduk ve kendilerini insanlar için bir alâmet/gösterge yaptık. Ve Biz şirk koşarak yanlış; *kendi zararlarına* iş yapanlar için çok acı veren bir azabı hazırladık.
[38]Âd'ı, Semûd'u, Ress ashâbını ve bunlar arasında daha birçok kuşakları da.
[39]Ve Biz onların hepsine örnekler verdik ve hepsini kırdık geçirdik.
[40]Ve andolsun bunlar, belâ ve fenalık yağmuruna tutulmuş olan beldeye gittiler. Peki, onu da görmüyorlar mıydı? Tam tersi, bunlar öldükten sonra dirilmeyi ummamaktaydılar.

(42/25, Furkân/35-40)

Necm. 99

[41,42]Seni gördükleri zaman da, "Bu mu Allah'ın elçi olarak gönderdiği? Şâyet tanrılarımıza inanmakta direnmeseydik, gerçekten de bizi neredeyse tanrılarımızdan saptıracaktı" diye seni alaya almaktan başka bir şey yapmıyorlar. Ve onlar, yakında azabı gördükleri zaman, kimin yolca daha sapık olduğunu bilecekler!
[43]Kötü duygularını, tutkularını kendine tanrı edinen kişiyi gördün mü/hiç düşündün mü? Peki, onun üzerine sen mi vekil oluyorsun?
[44]Yoksa sen, onların çoğunun gerçekten vahye kulak vereceğini yahut akıllarını kullanacaklarını mı sanıyorsun? Onlar ancak hayvanlar gibidir. Aslında yol bakımından daha sapıktırlar/şaşkındırlar/aşağıdırlar.

(42/25, Furkân/41-44)

Necm: 100

[45,46]Rabbinin o gölgeyi nasıl uzatmış olduğuna bakmadın mı? Dileseydi onu elbet hareketsiz de yapardı. Sonra Biz güneşi, ona delil yaptık. Sonra da onu kolay bir çekişle Kendimize doğru çektik.
[47]Ve O, sizin için geceyi elbise, uykuyu da rahatlık yapandır. Ve O, gündüzü yayılış yapandır.
[48,49]Ve O, rüzgârları rahmetinin önünde müjdeci olarak gönderendir. Ve Biz ölü bir beldeye can verelim, oluşturduğumuz nice hayvanlara ve insanlara su sağlayalım diye gökten tertemiz bir su indirdik.

(42/25, Furkân/45-49)

Necm: 101

[50]Ve andolsun Biz, öğüt almaları için her şeyi, çeşit çeşit şekillerde anlattık, ama insanların çoğu sadece iyilikbilmezlikte dayattılar.
[51]Şâyet dileseydik Biz elbette her kente bir uyarıcı gönderirdik.
[52]Öyleyse kâfirlere; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddedenlere itaat etme ve Furkân ile onlara karşı olanca gücünle büyük bir cihat yap, uğraşı ver!
[53]Ve O, iki denizi salıverendir; şu su, tatlı ve susuzluğu giderici, şu da tuzlu ve acıdır. Ve O, aralarına bir engel ve yasak koyandır.
[54]Ve O, sudan, bir beşer oluşturup sonra ona bir soy ve evlilik sebebiyle akrabalık oluşturandır. Ve senin Rabbin her şeye güç yetirendir.
[55]Onlar da Allah'ın astlarından kendisine yarar sağlamayan ve zarar vermeyen şeylere tapıyorlar. Ve o kâfir; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden o kişi, Rabbinin aleyhine arka çıkandır/kullarını saptırmak için çalışandır.
[56]Ve Biz seni ancak müjdeleyici ve uyarıcı olmak üzere gönderdik.
[57]De ki: "Ben, buna karşılık sizden herhangi bir ücret istemiyorum. Sadece ve sadece Rabbine doğru bir yol tutmayı dileyen kimseler istiyorum."

[58]Ve sen, ölmeyen daima diri olana güvenip dayan ve O'nun övgüsü ile birlikte tüm noksanlıklardan arındır. Kullarının günahlarından haberdar olarak O ölmeyen, daima diri olan yeter.

[59]O daima diri olan, gökleri, yeryüzünü ve ikisinin arasındakileri altı evrede oluşturan, sonra en büyük taht üzerinde egemenlik kurandır,[131] yarattığı bütün canlılara dünyada çokça merhamet edendir. Haydi, sen bunu çok iyi bilene sor.

[60]Ve onlara "Rahmân'a [yarattığı bütün canlılara dünyada çokça merhamet eden Allah'a] boyun eğip teslimiyet gösterin!" dendiği zaman, "yarattığı bütün canlılara dünyada çokça merhamet eden Allah da neymiş? Senin bize emrettiğin şey için mi boyun eğip teslimiyet göstereceğiz?" dediler. Ve bu boyun eğip teslimiyet gösterme emri, onların nefretlerini artırdı.

*(4*2/25, Furkân/50-60)

Necm: 102

[61]Gökte burçlar yapan, onların içinde bir kandil ve aydınlatıcı bir ay oluşturan Zat ne cömerttir!

[62]Ve O, öğüt almayı veya kendisine verilen nimetlerin karşılığını ödemeyi dileyen kimseler için gece ile gündüzü birbiri ardınca getirendir.

[63]Ve Rahmân'ın; yarattığı bütün canlılara dünyada çokça merhamet eden Allah'ın kulları öyle kimselerdir ki onlar, yeryüzünde alçakgönüllülükle yürürler ve cahil kimseler kendilerine lâf attığı zaman "Selâm!" derler.

[64]Rahmân'ın [yarattığı bütün canlılara dünyada çokça merhamet eden Allah'ın] kulları, Rablerine teslimiyet göstererek ve kulluk görevlerini yerine getirerek gecelerler.

[65,66]Ve Rahmân'ın [yarattığı bütün canlılara dünyada çokça merhamet eden Allah'ın] kulları, "Rabbimiz! Cehennem azabını bizden sav! Doğrusu onun azabı daimî bir değişim ve yıkıma uğramaktır. Orası cidden ne kötü bir karargâh, ne kötü bir ikametgâhtır!" derler.

[67]Ve Rahmân'ın kulları, harcadıklarında savurganlık etmezler, sıkılık da etmezler ve bu ikisi arasında bir denge olmuştur.

[68-71]Ve işte Rahmân'ın kulları, Allah ile beraber başka bir ilâha yalvarmazlar. Allah'ın haram ettiği canı öldürmezler. *–Ancak hak ile öldürürler.–* Zina da etmezler. *–Ve kim bunları yaparsa, günahla karşılaşır. Kıyâmet günü azabı kat kat olur ve orada, alçaltılarak sürekli olarak kalır. Ancak tevbe eden, iman eden ve sâlihi işleyenler bunun dışındadır. İşte Allah, onların kötülüklerini iyiliklere çevirir. Ve Allah, çok bağışlayıcıdır, çok merhametlidir. Ve her kim tevbe eder ve sâlihi işlerse, kesinlikle o, tevbesi kabul edilmiş olarak Allah'a döner.–*

[72]Ve Rahmân'ın kulları, yalan yere tanıklık etmezler, boş bir şeye rastladıkları zaman saygın bir şekilde geçerler.

[73]Ve Rahmân'ın kulları, kendilerine Rablerinin alâmetleri/ göstergeleri hatırlatıldığında ise, onlar üzerine sağırca ve körce davranmazlar.

[74]Ve Rahmân'ın kulları, "Rabbimiz! Bize eşlerimizden ve bizden sonraki kuşaklarımızdan göz aydınlığı olacak kimseler hibe et/ bağışla. Ve bizi Allah'ın koruması altına girmiş kişilere önder kıl!" derler.

[75,76]İşte Rahmân'ın kulları, sabretmelerine karşılık cennetin en yüksek makamlarında, orada sonsuz olarak kalacaklar olarak ödüllendirilecekler, orada hürmet ve selâmla karşılanacaklardır. *– Orası ne güzel bir karargâh ve ne güzel bir ikametgâhtır!–*

---

131 Bkz. 37, 52 nolu notlar.

[77]De ki: “Yakarışınız olmasa, Rabbim size değer verir mi ki de siz, kesinkes yakarmadınız, yalanladınız? Artık yakarmama, yalanlama sizin ayrılmazınız olacaktır; kendinizi bu durumdan kurtaramayacaksınız.” (42/25, Furkân/61-77)

§FÂTIR SÛRESİ

MEKKE DÖNEMİ

Necm: 103

[1]Tüm övgüler, gökleri ve yeri yoktan yaratan, haberci âyetleri ikişer, üçer, dörder … anlamlı/doğal güçleri ikişer, üçer, dörder … şiddet biriminde[132] elçiler yapan Allah'a özgüdür. O, oluşturmada dilediği şeyleri artırır. Şüphesiz ki Allah her şeye gücü yetendir. [2]Allah, insanlara rahmetten neyi açarsa, artık onu tutacak biri olamaz. Her neyi de tutarsa, onu da, ondan sonra salacak biri olamaz. Ve Allah, en üstün, en güçlü, en şerefli, yenilmesi mümkün olmayan/mutlak galip olandır, en iyi yasa koyan, bozulmayı iyi engelleyen/sağlam yapandır.

*(4*3/35, Fâtır/1-2)

Necm: 104

[3]Ey insanlar! Size gökten ve yerden rızık veren Allah'ın üzerinizdeki nimetini hatırlayın. Allah'tan başka bir oluşturucu mu var? O'ndan başka ilâh diye bir şey yoktur. Buna rağmen nasıl döndürülüyorsunuz?!

[4]Ve eğer onlar seni yalanlıyorlarsa, kesinlikle senden önce de elçiler yalanlanmıştı. Ve işler yalnızca Allah'a döndürülür.

[5]Ey insanlar! Hiç şüphesiz, Allah'ın yapmak için verdiği söz gerçektir. Onun için bu basit dünya yaşamı sizi aldatmasın. Ve sakın o aldatıcı, sizi, Allah ile aldatmasın. [6]Şüphesiz o şeytan, sizin için düşmandır. Onun için siz de onu düşman edinin. Şüphesiz şeytan kendi taraftarlarını alevli ateşin ashâbından olmaları için çağırır.

[7]Kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddetmiş olan şu kimseler; onlar için şiddetli bir azap vardır. İman etmiş ve düzeltmeye yönelik işleri yapmış kişiler; onlar için bir bağışlanma ve büyük bir ödül vardır. [8]Onun için, kötü ameli kendisine süslü gösterilen sonra da onu güzel gören kişi mi? Şüphe yok ki Allah dilediğini/dileyeni şaşırtır, dilediğine/dileyene de kılavuzluk

---

132 MELEKLER: Yukarıda belirttiğimiz gibi, melek sözcüğünün anlamı türediği köke göre değişmektedir. Melâike ve bunun tekili olan melek sözcükleri, ulûk veya melk kökünden türemişlerdir. Buna göre, melâike sözcüğü, bazen "elçi", bazen de "yönetim gücü" anlamına gelir. Sözcüğün nerede hangi anlamda kullanıldığı ise, yer aldığı pasajın söz akışından anlaşılmaktadır.

İKİŞER, ÜÇER, DÖRDER KANATLI: Cahiliye Arapları arasında yaygın olan inanışa göre Allah'ın kızları ve yardımcıları olan melekler kanatlı yaratıklardır ve rüzgâr, yağmur, deprem gibi doğa olayları da onların eseridir. Bu cahilî inanışlar, kısmen rivâyetlere de girmiş ve Peygamberimizin Cebrâîl'in kanatlarının 600 olduğunu bildirdiği iddia edilmiştir. Ayrıca bu tür abartılar, İsrâfîl'in her biri doğudan batıya uzanan tam 12.000 tane kanadı olduğu, Allah'ın Arşını da bu kanatlarla taşıdığı gibi fantezilerle de süslenmiştir. Özellikle Ka'bu'l-Ahbar rivâyetlerinde meleklerin kanatları milyonları aşmaktadır.

Biz, kanat sözcüğünün burada "güç"ten kinaye olarak kullanıldığını düşünüyoruz. Şöyle ki: Bu kanatlar bir bakıma fizik biliminde bir güç birimi olarak kullanılan HP [beygir gücü] ifadesi gibidir. Meleklerdeki kanat çokluğu, onların güçlerinin fazlalığını ifade etmektedir. Buna göre, meleklerin kanatları; A) Melek sözcüğü "yönetim gücü" anlamında kabul edildiği takdirde, meleklerin kanatları da "yağmur, rüzgâr, sel gibi doğa olaylarının güçü"; B) Melek sözcüğü "haber verici" anlamında kabul edildiği takdirde ise, "Kur'ân âyetlerinin müteşâbih anlamlarının insanlar üzerinde yarattığı etkiler" olarak anlaşılmalıdır. Bu açıklamalardan sonra konumuz olan âyetlerin takdiri, sözcüklerin değişik anlamlarına göre iki türlü yapılabilir: A) Hamd, gökleri ve yeri yoktan yaratan, gönderdiği âyetleri ikişer, üçer, dörder anlamlı elçiler kılan Allah'a özgüdür. O, yaratmada dilediği şeyleri artırır. Şüphesiz ki Allah her şeye gücü yetendir. B) Hamd, gökleri ve yeri yarıp parçalayacak olan, doğal güçleri değişik şiddette elçiler kılan Allah'a özgüdür. O, yaratmada dilediği şeyleri artırır. Şüphesiz ki Allah her şeye gücü yetendir.

Meleklerin bu âyette ikişer, üçer ve dörder kanatlı elçi oluşları hakkındaki te'vîlimiz, indirilmiş elçiler olan Kur'ân âyetlerinin müteşâbih olanlarının birden çok anlamı ifade ettiklerinin bildirildiği yönündedir. Bu anlamı tercih etmemizin sebebi, 2. âyette geçen rahmet ve hakîm kelimlerinden elde ettiğimiz ipucudur.

Âyetin son kısmındaki, Allah … artırır ifadesiyle, "Allah'ın gücünün sınırsızlığı, her istediği şeyi yaratacağı ve yaratmasının sürekliliği" ifade edilmektedir.

eder. Onun için canın onlara karşı hasretlerle/ üzüntülerle sıkılıp gitmesin. Şüphesiz Allah, onların yapmakta olduklarını çok iyi bilir.

[9]Ve Allah, rüzgârları gönderendir. Sonra onlar da bir bulutu harekete geçirip yukarılara kaldırır. Derken Biz, o bulutu ölmüş bir beldeye sürüp göndermişizdir. Böylece yeryüzüne ölümünden sonra onunla hayat veririz. İşte böyledir ölmüş çürümüş insanlara hayat vermek.

[10]Her kim üstün, en güçlü, en şerefli, mağlûp edilmesi mümkün olmayan; mutlak galip olmak istiyorsa, bilsin ki en üstün, en güçlü, en şerefli, yenilmesi mümkün olmayan; mutlak galip olmak tamamıyla yalnızca Allah'ındır. Hoş kelimeler yalnızca O'na yükselir. Ve düzgün iş onu yükseltir. Kötülüklerin plânlarını yapan şu kişiler; onlar şiddetli azap kendileri için olanlardır. Onların plânları ise; o, darmadağın olur.

[11]Ve Allah sizi bir topraktan, sonra nutfeden oluşturdu. Sonra sizi çiftler yaptı. Dişi ancak O'nun bilgisi ile hamile olur ve bırakır [doğurur/düşürür]. Kendisine ömür verilenin de ömründen yaşadığı ve ömründen eksilen kesinlikle bir kitapta yazılıdır. Şüphe yok ki bu, Allah'a çok kolaydır.

[12]İki deniz de eşit olmuyor; şu tatlıdır, hararet keser ve içerken kayar; şu da tuzludur, yakar kavurur. Her birinden de taze bir et yersiniz ve giyeceğiniz bir süs çıkarırsınız. O'nun armağanlarından hakkınız olanı arayasınız ve kendinize verilen nimetlerin karşılığını ödersiniz diye onda suyu yara yara giden gemileri de görürsün.

[13,14]Allah, geceyi gündüze sokuyor, gündüzü de geceye sokuyor. Güneşi ve ayı insanlığın yararlanacağı yapı ve işleyişte yaratmıştır. Hepsi adı konmuş bir müddet için akıp gidiyor. İşte bu, mülk Kendisinin olan sizin Rabbinizdir. O'nun astlarından yakardığınız kimseler bir hurma çekirdeğinin zarına bile sahip olamazlar. Onları çağırırsanız, onlar çağrınızı işitmezler; işitseler bile size cevap veremezler, Kıyâmet günü de ortak koştuğunuzu kabul etmezler. Sana her şeyden haberdar olan Allah gibi kimse haber veremez.

[15]Ey insanlar! Allah'a muhtaç olanlar sizlersiniz. Allah ise; O, zengin ve övgüye lâyık olandır.

[16,17]Eğer O dilerse sizi yok eder ve yepyeni bir oluşturmayı/halkı getirir. Bu, Allah'a hiç güç de değildir.

*(4*3/35, Fâtır/3-17)

Necm: 105

[18]Ve günâhkar bir kimse, başkasının günahını çekmez. Eğer çok günahı olan/çok zengin olan bir kimse, günahını çektirmek için birini çağırsa da ondan hiçbir günah alınıp başkasına çektirtilmeyecek. *–Bir akrabası olsa bile–* Şüphesiz sen ancak Rablerine karşı ıssız yerlerde saygıyla, sevgiyle, bilgiyle ürperti duyan ve salâtı ikame edenleri [mâlî yönden ve destek olma; toplumu aydınlatma kurumlarını oluşturan-ayakta tutanları] uyarırsın. Her kim arınırsa ancak kendisi için arınır. Dönüş de yalnızca Allah'adır.

[19-21]Kör ile gören, karanlıklar ile aydınlık ve gölge ile sıcaklık eşit olmaz.

[22]Ölüler ve diriler de eşit olmaz. Şüphesiz Allah, her dilediğine/dileyene işittirir. Sen ise kabirlerdeki kişilere işittiren biri değilsin. [23]Sen sadece bir uyarıcısın.

[24]Şüphesiz Biz, seni hak ile bir müjdeci, bir uyarıcı olarak gönderdik/elçi yaptık. Her ümmetin de içinde bir uyarıcı kesinlikle gelip geçmiştir. [25]Ve onlar seni yalanlıyorlarsa, hiç şüphesiz onlardan önceki kişiler de yalanlamışlardı; elçiler onlara apaçık delillerle, sahifelerle ve aydınlatıcı kitaplarla gelmişlerdi. [26]Sonra Ben, kâfirleri; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden o kişileri tutup yakaladım. Şimdi Beni tanımamak/tanıtmamaya yeltenmek nasıl oldu?

[27]Görmedin mi/ hiç düşünmedin mi, gerçekten Allah gökten bir su indirdi? Biz onunla renkleri başka başka meyveler/ ürünler çıkarıverdik. Dağlardan da yollar var; beyazlı, kırmızılı çeşitli renklerde/ renklerin değişik tonlarında. Ve kapkara topraklar/ yollar da var.

[28]İnsanlardan, diğer canlı varlıklardan ve davarlardan da böyle türlü türlü renkte olanlar vardır. Kulları arasında Allah'tan ancak bilginler saygıyla, sevgiyle, bilgiyle ürperirler. Hiç şüphesiz Allah çok güçlüdür, çok bağışlayıcıdır.

[29,30]Hiç şüphesiz Allah'ın kitabını okuyan, salâtı ikame eden [mâlî yönden ve zihinsel açıdan destek olma; toplumu aydınlatma kurumlarını oluşturan ve ayakta tutan] ve kendilerini rızıklandırdığımız şeylerden gizli ve açık olarak veren şu kimseler, Allah, ödüllerini kendilerine tastamam versin ve armağanlarından kendilerine artırsın diye, kesinlikle batma ihtimali/ olasılığı olmayan bir ticareti umarlar. Hiç şüphesiz O, çok bağışlayıcı ve karşılık vericidir.

[31]Ve Bizim, Kitap'tan sana, sadece içinde konu edilenleri doğrulayıcı olarak vahyettiğimiz şey, hakkın ta kendisidir. Şüphe yok ki, Allah, kullarını hakkıyla bilen ve hakkıyla görendir.

*(4*3/35, Fâtır/18-31)

Necm: 106

[32,33]Sonra Biz, Kitab'ı kullarımızdan, süzüp seçtiklerimize miras bıraktık. Şimdi de onlardan bazıları kendilerine haksızlık eden, bazıları orta yolu tutan/ikili oynayan, bazıları da Allah'ın izniyle/ bilgisiyle hayırlarda önde gidenlerdir. İşte bu, büyük armağanın; Adn cennetlerinin ta kendisidir. Onlar oraya gireceklerdir. Orada altın bileziklerle ve incilerle süsleneceklerdir. Oradaki
elbiseleri ipektir. [34,35]Onlar orada, "Tüm övgüler, bizden o üzüntüyü gideren ve bizi armağanlarından, kendisinde bize yorgunluk gelmeyen, kendisinde bizim için usanç olmayan, durulacak bu yurda girdiren Allah'a özgüdür. Gerçekten Rabbimiz çok bağışlayıcı ve çok karşılık vericidir" derler.

[36]Ve şu kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden şu kişiler, cehennem ateşi kendileri için olanlardır. Onlar hakkında hüküm verilmez ki ölsünler. Kendilerinden, cehennem ateşinin birazı da hafifletilmez. İşte Biz, kâfir; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden her
aşırı kimseyi böyle cezalandırırız. [37]Ve onlar, orada feryat ederler: "Rabbimiz! Bizleri çıkar, yapmış olduklarımızdan başka düzgün amel yapalım." *–Sizi, düşünecek olanın düşüneceği kadar ömürlendirmedik mi? Size uyarıcı da gelmişti. O hâlde tadın! Artık şirk koşarak yanlış; kendi zararlarına iş yapanlar için bir yardımcı da yoktur*.–

[38]Kesinlikle, Allah göklerin ve yerin görülmeyenini, duyulmayanını, sezilmeyenini bilendir. Hiç şüphesiz O, göğüslerin içindekini çok iyi bilendir.

[39]O, sizi yeryüzünde halifeler yapandır. Artık kim küfrederse; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddederse, küfrü; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddedetmesi kendi zararınadır. Ve kâfirlerin; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddedenlerin küfrü; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddetmeleri, Rablerinin katında kendilerine sadece buğzu artırır. Ve kâfirlerin; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddedenlerin küfrü; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddedetmeleri kendilerine sadece zararı artırır.

*(4*3/35, Fâtır/32-39)

Necm: 107

[40]De ki: "Allah'ın astlarından yakarıp durduğunuz ortak koştuğunuz kimseleri hiç düşündünüz mü? Gösterin bana, yeryüzünden neyi oluşturmuşlar? Ya da onlar için göklerde bir ortaklık mı var? Ya da Biz kendilerine bir kitap vermişiz de onlar, ondan bir delil üzerinde midirler?" Tam tersi, şirk koşarak yanlış; *kendi zararlarına iş* yapan o kimseler, birbirlerine, aldatmadan başka bir vaatte bulunmuyorlar.

[41]Hiç şüphesiz gökleri ve yeryüzünü yokoluvermekten, Allah tutuyor. Andolsun ki eğer gökler ve yeryüzü yokoluverirlerse, onları O'ndan sonra kimse tutamaz. Gerçekten O, çok yumuşak davranan, çok bağışlayandır.

[42,43]Ve onlar, var güçleriyle Allah'a yemin etmişlerdi ki, kendilerine uyarıcı bir peygamber gelirse, kesinlikle önderli toplumların her birinden daha doğru yolda olacaklardı. Buna rağmen ne zaman ki kendilerine bir uyarıcı geldi, bu, yeryüzünde bir kibirlenme ve kötülük düzeni yönünden onların sadece nefretlerini artırdı. Hâlbuki kötü düzen ancak kendi düzenbazını çepeçevre kuşatır. O hâlde öncekilerin kanunundan/ onlara uygulanandan başka ne gözetiyorlar? Onun için sen, Allah'ın uygulamasında asla bir değişme bulamazsın. Sen, Allah'ın uygulamasında asla bir başkalaşma da bulamazsın.

[44]Ve yeryüzünde gezip de bir bakmadılar mı, kendilerinden öncekilerin sonu nasıl olmuş? Hâlbuki onlar, kuvvetçe kendilerinden daha çetin idiler. Göklerde ve yeryüzünde Allah'ı âciz bırakan hiçbir şey yoktur. Kesinlikle O, en iyi bilendir, en güçlü olandır.

[45]Ve eğer Allah, kazanmakta oldukları şeyler dolayısıyla insanları sorgulayıp cezalandıracak olsaydı, yeryüzünde küçük-büyük hiçbir canlıyı bırakmazdı. Velâkin onları, adı konmuş bir süreye kadar ertelemektedir. Sonunda süre sonları geldiği zaman da artık şüphesiz Allah, Kendi kullarını en iyi görendir.

(43/35, Fâtır/40-45)

§MERYEM SÛRESİ

MEKKE DÖNEMİ

Necm: 108

[1]Kâf/20, Hâ/5, Yâ/10, Ayn/70, Sâd/90.[133]

[2]Rabbinin, kulu Zekeriyyâ'ya olan rahmetini anması!

[3]Bir zamanlar o, Rabbine gizli olarak seslenmişti. [4-6]Demişti ki: "Rabbim! Şüphesiz benim kemiğim zayıflayıp gevşedi ve başım ağarmış saçıyla alev gibi tutuştu. Sana dua etmekle de Rabbim, mutsuz olmadım. Ve gerçekten ben, arkamdan, yakınlarımdan/amcaoğullarımdan endişedeyim. Karım da kısırdır. Onun için katından bana, bana da mirasçı olacak, Ya'kûb ailesine de mirasçı olacak bir velî [yardımcı, koruyucu yakın kimse] bağışla. Rabbim, onu rızanı kazanan/herkesin hoşnut olacağı biri kıl!"

"[7]Ey Zekeriyyâ! Şüphesiz biz sana bir delikanlıyı – *o'nun ismi Yahyâ'dır*-müjdeliyoruz. Bundan önce o'na hiçbir adaş yapmadık.

[8]Zekeriyyâ: "Rabbim! Karım kısır, ben de son derece kocamışken benim nasıl bir delikanlım olabilir?" dedi.

[9]Allah dedi ki: "Öyledir! Rabbin buyurdu ki, 'o, Bana kolaydır. Bundan önce de Ben seni, sen hiçbir şey değilken oluşturmuştum.'"

[10]Zekeriyyâ, "Rabbim! Bana bir alâmet ver" dedi. Allah, "Senin alâmetin, sapasağlam olduğun hâlde, üç gece insanlarla konuşmamandır" buyurdu.

[11]Zekeriyyâ, bunun üzerine mihraptan; özel makamından toplumunun karşısına çıkıp onlara, daima/her zaman Allah'ı tüm noksanlıklardan arındırmalarını işaret etti.

"[12-15]Ey Yahyâ! Kitab'ı kuvvetle al!" O henüz çocuk iken o'na yasa, tarafımızdan sevecenlik ve temizlik verdik ve o, Allah'ın koruması altına çokça girmiş biriydi. Ve anne-babasına çok iyi davranandı. Ve o bir zorba ve itaatsiz biri olmadı. Ve doğurulduğu gün ve öleceği gün ve yeniden diri olarak kaldırılacağı gün o'na selâm olsun!

*(*44/19, Meryem/1-15)

Necm: 109

[16]Kitap'ta Meryem'i de an! Hani o, ailesinden/yakınlarından ayrılarak doğu tarafında bir yere kaçıp gitmişti.

[17]Sonra ailesiyle/yakınlarıyla kendisi arasına bir perde edinmişti de Biz ona ruhumuzu/ilâhî mesajımızı[134] gönderdik, sonra ruhumuzu/mesajlarımızı getiren elçi, Meryem'e mükemmel bir beşerî örnek verdi.

[18]Meryem: "Ben senden Rahmân'a [yarattığı bütün canlılara dünyada çokça merhamet eden Allah'a] sığınırım. Eğer sen Allah'ın koruması altına girmiş birisi/takî isen..." dedi.

[19]Elçi/Zekeriyyâ: "Ben sadece, sana tertemiz bir delikanlı bağışlamam/bağışlamak için, Rabbinin elçisiyim" dedi.

[20]Meryem: "Benim nasıl delikanlım olabilir? Bana hiçbir beşer dokunmamıştır. Ben bir yasa tanımaz/iffetsiz biri de değilim" dedi.

[21]Elçi: "Öyledir! Rabbin buyurdu ki: Babasız çocuk vermek, Bana pek kolaydır. Hem Biz, onu nezdimizden insanlara bir alâmet/gösterge ve rahmet yapacağız." Ve o gerçekleştirilmiş bir iş oldu.

---

133 Bkz. 8 nolu not.

134 Bkz. 60 nolu not.

[22]Sonunda Meryem/delikanlıya gebe kaldı. Sonra da O'nunla uzak bir yere kaçtı gitti.

[23]Sonra doğum sancısı onu bir hurma dalına tutunup dayanmaya zorladı. "Keşke bundan önce ölseydim ve büsbütün unutulan biri olsaydım!" dedi.

[24-26]Sonra ona; Meryem'e aşağısındaki kişi; Zekeriyya seslendi: "Sakın üzülme, Rabbin alt tarafında bir su arkı akıttı. Hurma dalını kendine doğru silkele, üzerine olgunlaşmış taze hurmalar düşsün. Sonra ye-iç, gözün aydın olsun. Sonra eğer beşerden birini görürsen, 'Ben Rahmân'a [yarattığı bütün canlılara dünyada çokça merhamet eden Allah'a] bir oruç adadım, onun için bugün hiçbir kimseyle konuşmayacağım' de."

[27-28]Sonra Meryem, çocuğunu yüklenerek toplumuna getirdi. Toplumu dediler ki: "Ey Meryem! Doğrusu sen görülmemiş bir şey yaptın. Ey Hârûn'un kız kardeşi! Senin baban kötü bir kişi değildi, annen de yasa tanımaz/iffetsiz bir kadın değildi."

[29]Bunun üzerine Meryem ona; doğum anında aşağısında bulunan kişiye; Zekeriyya'ya işaret etti, ondan gelişmeleri açıklamasını istedi. Zekeriyya, Meryem'in zina etmeden çocuğu doğurduğuna kefil olup çocuğun ma'bedde yetiştirilmesini istedi. Onlar, "Biz, yüksek mevkide olan kişiler, henüz ergenlik çağına gelmemiş birine nasıl söz söyleriz/yüksek mevkide olan kişiler henüz ergenlik çağına gelmemiş birine nasıl söz söyler?" dediler.

[34]İşte bu, hak söze göre, hakkında ihtilâf edip durdukları, "[30]Şüphesiz ben Allah'ın kuluyum. O bana kitabı verdi ve beni bir peygamber yaptı. [31]Beni, ben nerede olursam olayım mübarek kıldı. Hayatta bulunduğum müddetçe bana salâtı [mâlî yönden ve zihinsel açıdan destek olmayı; toplumu aydınlatmayı] ve zekâtı/vergiyi yükümlülük olarak ulaştırdı. [32]Ve beni, anneme iyi davranan bir kimse yaptı. Ve beni bir zorba, mutsuz biri yapmadı. [33]Ve doğurulduğum gün, öleceğim gün ve diri olarak yeniden diriltileceğim gün, selâm benim üzerimedir. [36]Ve şüphesiz Allah benim Rabbimdir, sizin de Rabbinizdir. O hâlde O'na kulluk edin, işte bu, dosdoğru yoldur" [34]diyen Meryem oğlu Îsâ'dır.[135]

*(4*4/19, Meryem/16-34, 36)

Necm: 110

[35]Allah için çocuk edinmek diye bir şey yoktur. O, bundan arınıktır. O, bir şeye hükmederse, ona sadece "Ol" der, o da oluverir.

[37]Sonra da kendi aralarından çıkan tutarsız gruplar, ihtilâfa düştüler. İşte o büyük günün tanıklığından, duruşmasından o kâfirlerin; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden o kişilerin vay haline!

[38]Bize gelecekleri gün, neler işitecekler, neler görecekler! Fakat şirk koşarak yanlış; kendi zararlarına iş yapan o kimseler, bugün apaçık bir sapıklık içindedirler.

[39]Ve sen onları, kendileri bilgisizlik, duyarsızlık içindeyken ve inanmıyorlarken emrin yerine getirileceği o büyük pişmanlık günüyle uyar!

---

135 Resmi Mushaf'ta Îsâ ile ilgili pasajlardaki âyetler, gaflet veya ihanetten –teknik ve anlam bilgisi açısından– hatalı olarak tertip edilmiştir. Bu tertip sonucu Îsâ, insan/beşer olmaktan çıkarılmış; beşikte konuşturulmuş, göklere yükseltilmiş ve sonrada gökten yere ineceği inancı oluşturulmuştur.

Bütün bunlar, pasajdaki cümlelerin yerini değiştirmek ve oluşturulan kıraat farklılıklarını esas alma sûretiyle yapılmıştır.

Âyetin orijinalinde Meryem'in işaret ettiği kimse zamir olarak; "ona" şeklinde yer aldığından, genellikle "o" zamiri ile kastedilenin "Meryemin kucağındaki bebek" olduğu kabul edilir. Bize göre ise "o" zamiri, o toplantıda bulunan ve Meryem'in durumunu a'dan z'ye bilen, Meryem doğururken onu yönlendiren, 24-26. ayetlerde konu edilen "aşağıdaki kişi olan Zekeriyye peygambere re gönderilmiş olmalıdır. Ayrıca Âl-i Imrân/37'deki "Ve Zekeriyyayı ona (Meryem'e) kefil etti" beyanı ile ifade edilen de budur.

Ayrıca sunduğumuz meal, mehd sözcüğünün mühd; nükellimü sözcünün yükellimü şeklindeki kıraaatinden ve 30. âyetin başında "fa-i takıbiyye" olmayışından hareketle, "Îsâ'nın sözlerini içeren âyetler, 34. âyetteki "Meryem oğlu Îsâ" ifadesinin sıfatı olarak değerlendirilmesi ile elde edilmiştir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Tebyînu'l-Kur'ân.

[40]Şüphesiz Biz, yeryüzüne ve onun üzerindeki kimselere vâris olacağız/onlar gidecek Biz kalacağız. Ve onlar yalnızca Bize döndürüleceklerdir.

*(4*4/19, Meryem/35, 37-40)

Necm: 111

[41]Kitap'ta İbrâhîm'i de an/hatırlat. Şüphesiz ki o, özü-sözü doğru biri idi, peygamberdi.

[42-45]Bir zaman o, babasına: "Babacığım! İşitmeyen, görmeyen ve sana hiçbir yararı olmayan şeylere niçin kulluk ediyorsun? Babacığım! Şüphesiz sana gelmeyen bir bilgi bana geldi. O hâlde bana uy da, sana dosdoğru bir yolu göstereyim. Babacığım! Şeytana kulluk etme. Şüphesiz şeytan Rahmân'a [yarattığı bütün canlılara dünyada çokça merhamet eden Allah'a] âsi oldu. Babacığım! Şüphesiz ben, sana Rahmân'dan [yarattığı bütün canlılara dünyada çokça merhamet eden Allah'tan] bir azap dokunur da şeytan için bir yol gösteren, koruyan, yardım eden bir yakın olursun diye korkuyorum" demişti.

[46]Babası: "Ey İbrâhîm! Sen benim ilâhlarımdan yüz mü çeviriyorsun? Eğer vazgeçmezsen, andolsun seni taşlayarak öldürürüm. Haydi, uzun bir müddet bana uzak ol/defol!" dedi.

[47,48]İbrâhîm: "Selâm sana olsun, senin için Rabbimden bağışlanma dileyeceğim. Şüphesiz O, bana çok armağan verendir. Ve ben, sizden ve Allah'ın astlarından kulluk ettiğiniz şeylerden çekilip ayrılıyorum. Ve Rabbime dua edeceğim. Rabbime yalvarışımda mutsuz olmayacağımı umuyorum" dedi.

[49]Sonra İbrâhîm, toplumundan ve onların Allah'ın astlarından kulluk ettikleri şeylerden uzaklaşınca, Biz o'na İshâk'ı ve Ya'kûb'u ihsan ettik. Hepsini de peygamber yaptık.

[50]Ve Biz onlara rahmetimizden armağanlarda bulunduk. Ve onlar için yüce bir doğruluk dili yaptık.

*(4*4/19, Meryem/41-50)

Necm: 112

[51]Ve Kitap'ta Mûsâ'yı da an/hatırlat. Şüphesiz o arıtılarak saflaştırılmış idi. Ve bir elçi, bir peygamber idi.

[52]Biz o'na en uğurlu Tûr'un yan tarafından seslendik ve o'nu özel bir konuşmada bulunmak üzere yaklaştırdık. [53]Ve rahmetimizden o'na, kardeşi Hârûn'u bir peygamber olarak ihsan eyledik.

[54]Ve Kitap'ta İsmâîl'i an/hatırlat. Şüphesiz o, vaadine sadık idi, bir elçiydi, bir peygamberdi. [55]Ve o ailesine/çevresine salâtı [mâlî yönden ve zihinsel açıdan destek olmayı; toplumu aydınlatmayı] ve zekâtı/vergiyi emrederdi. Ve o Rabbinin katında hoşnutluğa ermişti.

[56]Ve Kitap'ta İdris'i an/hatırlat. Şüphesiz O, özü-sözü doğru biriydi, bir peygamberdi. [57]Ve Biz O'nu yüce bir mekâna yükselttik.

[58]İşte bunlar, Âdem'in soyundan, Nûh ile beraber taşıdıklarımızdan, İbrâhîm ve İsrâîl'in soyundan, kılavuzluk ettiğimiz ve seçtiğimiz peygamberlerden Allah'ın kendilerine nimetler verdiği kimselerdir. Onlar kendilerine Rahmân'ın [yarattığı bütün canlılara dünyada çokça merhamet eden Allah'ın] âyetleri okunduğu zaman ağlayarak ve boyun eğip teslimiyet göstererek yere kapanırlardı.

*(4*4/19, Meryem/51-58)

Necm: 113

[59-61]Sonra onların ardından kötü bir nesil geldi ki, salâtı [mâlî yönden ve zihinsel açıdan destek olmayı; toplumu aydınlatmaya çalışmayı] kaybettiler/hayatlarından çıkarıp attılar. Ve şehvetlerine uydular. Bundan dolayı tevbe eden ve iman eden ve sâlihi işleyenler hariç onlar azgınlıklarının cezasıyla karşılaşacaklardır. İşte tevbe eden, iman eden ve sâlihi işleyenler cennete;

Rahmân'ın [yarattığı bütün canlılara dünyada çokça merhamet eden Allah'ın] kullarına –*görmedikleri hâlde*– vaat ettiği Adn cennetlerine girecekler ve hiçbir şekilde haksızlığa uğratılmayacaklardır. Şüphesiz O'nun vaadi kesinlikle yerini bulacaktır.

[62]Onlar orada boş bir söz işitmezler. Ancak "Selâm [sağlık, esenlik, mutluluk]!" işitirler. Orada onlar için her zaman rızıkları da vardır.

[63]İşte bu, kullarımızdan Allah'ın koruması altına girmiş kişilere miras olarak/zahmetsizce ve son sahipleri olmak üzere vereceğimiz cennettir.

*(4*4/19, Meryem/59-63)

Necm: 114

[64]Biz Kur'ân âyetleri,**[136]** yalnızca Rabbinin emri ile ineriz. Bütün geçmiş ve gelecek şeyler ve bunların arasındakiler yalnızca O'nundur. Ve senin Rabbin unutmuş değildir. 65O, göklerin, yerin ve aralarındakilerin Rabbidir. Öyleyse, O'na kulluk et ve O'na kulluk etmekte sabret. Hiç sen O'nun ismiyle isimlenen birini bilir misin?

*(4*4/19, Meryem/64-65)

Necm: 115

[66]Ve o insan: "Ben öldüğüm zaman, ileride gerçekten diri olarak çıkarılacak mıyım?" diyor.

[67]Ve o insan, daha önce o hiçbir şey değilken, gerçekten Bizim kendisini oluşturduğumuzu düşünmez mi?

[68]Bunun için, Rabbine andolsun ki Biz onları ve şeytanları kesinlikle toplayacağız. Sonra onları dizleri üzerine çökmüş hâlde cehennemin dış kenarında/toplanma alanında kesinlikle hazır bulunduracağız.

[69]Sonra her gruptan, Rahmân'a [yarattığı bütün canlılara dünyada çokça merhamet eden Allah'a] karşı kafa tutmada daha şiddetli davrananlar her kimselerse, onları kesinlikle ayıracağız.

[70]Sonra elbette ki Biz, oraya atılmaya kimlerin daha lâyık olduğunu daha iyi biliriz.

[71]Ve Rabbinin üzerine almış olduğu kesinleşmiş bir hüküm olarak, içinizden cehennemin dış kenarına/toplanma yerine uğramayacak hiç kimse yoktur.

[72]Sonra Biz, Allah'ın koruması altına girmiş kişileri kurtarırız. Şirk koşarak yanlış; kendi zararlarına iş yapanları da cehennemin dış kenarında/toplanma alanında dizleri üzerine çökmüş hâlde bırakırız.

*(4*4/19, Meryem/66-72)

Necm: 116

[73]Ve âyetlerimiz kendilerine apaçık okunduğu zaman, o kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddetmiş olan o kişiler, iman etmiş olan kişilere, "Bu iki zümreden [mü'min ve Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddedenlerden] hangisi makam mevki bakımından daha iyi, düşüp kalktığı kimseler/örgütler bakımından daha güzeldir?" dediler.

[74]Hâlbuki Biz, onlardan önce, mal ve gösterişçe daha güzel nice kuşakları/asırlar halkını değişime/yıkıma uğrattık.

[75]De ki: "Kim sapıklık içinde olursa, Rahmân [yarattığı bütün canlılara dünyada çokça merhamet eden Allah], ona uzattıkça uzatır/süre tanır. Sonunda kendilerine vaat edileni [azabı veya kıyâmetin kopuşunu] gördükleri vakit, artık onlar kimin makamca-mevkice daha şerli ve askerce [destekçe, kuvvetçe] daha zayıf olduğunu bilecektir.

---

136 Bkz. 204 nolu. not.

[76]Ve Allah, kılavuzlandıkları doğru yola girenlere kılavuzu artırır. Ve kalıcı olan düzeltmeye yönelik işler, Rabbinin katında sevap bakımından daha hayırlıdır, sonuç bakımından da daha iyidir."

*(4*4/19, Meryem/73-76)

Necm: 117

[77]Peki, alâmetlerimizi/ göstergelerimizi, Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini kabullenmeyen ve "Elbette mal ve çocuk verilecektir" diyen kimseyi gördün mü/hiç düşündün mü?

[78-80]O inkârcı kişi, bilmeyeceği, aklının ermeyeceği konulara bilgi sahibi oldu; ya da Rahmân'ın [yarattığı bütün canlılara dünyada çokça merhamet eden Allah'ın] katından bir söz mü aldı? Kesinlikle onun düşündüğü gibi değil! Biz onun söylediği şeyleri yazarız ve onun için, azaptan uzattıkça uzatırız. Ve o söylediği şeylere Biz mirasçı olacağız/son söz ve uygulama Bizimdir ve o, Bize tek başına gelecektir.

[81]Ve onlar, kendileri için bir güç, şan, şeref olsun diye Allah'ın astlarından ilâhlar edindiler.

[82]Kesinlikle onların düşündüğü gibi değil! O edindikleri ilâhlar, onların kulluklarını kabul etmeyecekler ve aleyhlerine dönüp karşı olacaklardır.

[83]Görmedin mi/hiç düşünmedin mi? Şüphesiz Biz şeytanları, kâfirlerin; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden o kimseler üzerine gönderdik. Onları kışkırttıkça kışkırtıyorlar.

*(4*4/19, Meryem/77-83)

Necm: 118

[84]Öyleyse onların zararı için acele etme. Şüphesiz Biz, onlar için saydıkça sayıyoruz.

[85]O gün Allah'ın koruması altına girmiş kişileri, Rahmân'a [yarattığı bütün canlılara dünyada çokça merhamet eden Allah'a] binekli heyetler hâlinde toplayacağız.

[86]Suçluları da susamış olarak cehenneme süreceğiz.

[87]Onlar, Rahmân'ın [yarattığı bütün canlılara dünyada çokça merhamet eden Allah'ın] katından bir garanti söz almış olan kimse hariç *–ki bu hiç kimseye verilmemiştir–*, yardıma-desteğe sahip olamayacaklardır.

[88]Ve onlar, "Rahmân [yarattığı bütün canlılara dünyada çokça merhamet eden Allah] çocuk edindi" dediler.

[89]Andolsun ki siz çok çirkin bir şey söylediniz.

[90,91]Az kalsın bundan; Rahmân'a çocuk isnat ettiler diye; gökler çatlayacak, yer yarılacak ve dağlar parçalanıp dağılacaktı.

[92]Hâlbuki Rahmân [yarattığı bütün canlılara dünyada çokça merhamet eden Allah] için çocuk edinmek yaraşmaz. [93]Göklerde ve yerde bulunan bütün herkes, Rahmân'a [yarattığı bütün canlılara dünyada çokça merhamet eden Allah'a], yalnızca kul olarak gelecektir.

[94]Andolsun ki Rahmân, onların hepsini kuşatmıştır ve kendilerini bir bir saymıştır. [95]Hepsi de kıyâmet günü Rahmân'a tek başlarına gelirler.

[98]Ve Biz onlardan önce nice nesilleri değişime/yıkıma uğrattık. Onlardan herhangi bir kimse hissediyor musun? Yahut onlara ait hafif bir ses duyuyor musun?[137]

[96]Şüphesiz şu iman eden ve düzeltmeye yönelik işler yapanlar; Rahmân [yarattığı bütün canlılara dünyada çokça merhamet eden Allah], onlar için sevgi var edecektir.

[97]İşte şüphesiz Biz bu Kur'ân'ı, kendisiyle Allah'ın koruması altına girmiş kişileri müjdeleyesin, inat eden toplumu da uyarasın diye senin lisanın üzere kolaylaştırdık.

*(4*4/19, Meryem/84-95, 98, 96-97)

---

137 Anlam bilgisi gereği Resmi Mushaf'taki 98. âyet 95. âyetin arkasında tertip edilmiştir.

§TÂ-HÂ SÛRESİ

MEKKE DÖNEMİ

Necm: 119

[1]Tâ/9, Hâ/5.[138]

[2-4]Biz, Kur'ân'ı sana sıkıntıya düşesin/mutsuz olasın diye değil, ancak saygıyla, sevgiyle, bilgiyle ürperti duyan kimse için bir öğüt olmak üzere, yeryüzünü ve yüce gökleri oluşturandan bir indirilişle indirdik.

[5]Rahmân [yarattığı bütün canlılara dünyada çokça merhamet eden Allah], en büyük taht üzerine egemenlik kurmuştur.[139] [6]Göklerde olan şeyler, yeryüzünde olan şeyler, bu ikisinin arasında olan şeyler ve nemli toprağın altında bulunan şeyler yalnızca Rahmân'ındır.

[7]Sen sesini yükseltirsen, Rahmân şüphesiz gizliyi ve gizlinin gizlisini bilir. [8]Allah, kendisinden başka hiçbir ilâh olmayandır. En güzel isimler sadece O'nundur.

(*4*5/20, Tâ-Hâ/1-8)

Necm: 120[140]

[9]Mûsâ ile ilgili bilgiler kesinlikle sana ulaştı.

[10]Hani o bir ateş görmüştü de ehline [ailesine, yakınlarına]: "Kesinlikle ben bir ateş gördüm. Ondan size bir kor parçası getirmem yahut ateş üzerinde bir kılavuz bulmam için siz bekleyin!" demişti.

[11]Sonra onun yanına geldiğinde seslenildi: "Mûsâ! [12]Ben, senin Rabbin olan Benim. Hemen yakınlarını ve mallarını burada bırak,[141] şüphesiz sen temizlenmiş vadide, Tuva'dasın/iki kere temizlenmiş bir vadidesin. [13]Ve Ben seni seçtim; O hâlde vahyedilecek olan şeye; "[14]Hiç şüphesiz ki Ben, Allah'ın ta kendisiyim. İlâh diye bir şey yoktur Benden başka. O hâlde Bana kulluk et ve Beni anmak için salâtı ikame et [mâlî yönden ve zihinsel açıdan destek olma; toplumu aydınlatma kurumları oluştur-ayakta tut]. [15]Şüphesiz ki o saat/kıyâmet gelecektir. Onu Ben herkes emeğinin karşılığını alsın diye neredeyse gizleyeceğim. [16]O nedenle kıyâmete inanmayan ve kendi boş iğreti arzusuna uyan kimse seni, kıyâmete iman etmekten alıkoymasın; sonra değişime/yıkıma uğrarsın" [14]uyarısına kulak ver.[142]

[17]Ve sağ elindeki nedir ey Mûsâ?

[18]Mûsâ: "O, benim asamdır, ona dayanırım, onunla koyunlarıma yaprak silkelerim ve onda benim için başka yararlar da var" dedi.

[19]Allah: "Ey Mûsâ! Onu bırak/çobanlığı bırakıp yerleşik hayata geç! [24]Firavun'a git, şüphesiz o azdı" dedi.[143]

---

138 Bkz. 8 nolu not.

139 Âyetteki sözcüklerin "hakikat" anlamları, "Rahmân, Arş üzerine istiva etmiştir [egemenlik kurmuştur]" şeklindedir. Biz Mealde, mecâz anlamı gösterdik. Sözcüklerin ayrıntılı açıklaması için 34 ve 47 numaralı notlara da bakılabilir.

140 Diğer sûrelerde ayrıntılı olarak açıklanmış olan Mûsâ olgusu, Tâ-Hâ/9-99'da (120. necm), kısa değinilerle özet hâlinde verilmiştir. Bu sûredeki anlatımın hemen bir çırpıda oluverdiği zannedilmemelidir. Burada nakledilen olaylar, bir kronoloji de takip etmez.

141 Âyetin orijinalindeki sözcükler lafzen, "iki nalını çıkar" şeklindedir. Ancak bundan kasıt, "yakınlarını ve mallarını burada bırak" demektir. Bu nedenle biz Mealde, deyimin ifade ettiği anlamı verdik.

142 Bu paragrafta, peygamberliği döneminde Mûsâ'ya verilen görevler özetlenmiştir. Paragraftaki, "Ve Ben seni seçtim; O hâlde vahyedilecek olan şeye kulak ver. Hiç şüphesiz ki Ben, Allah'ın ta kendisiyim. İlâh diye bir şey yoktur Benden başka. O hâlde Bana kulluk et ve Beni anmak için salâtı ikame et. Şüphesiz ki o saat [kıyâmet] gelecektir. Onu Ben herkes emeğinin karşılığını alsın diye neredeyse gizleyeceğim" ifadeleri, âyetteki "vahyedilecek şey" ifadesinin açılımıdır.

143 Resmi Mushaf'taki Mûsâ pasajının girişinde âyetlerin tertibi hatalıdır. O nedenle 24. âyet, 19. âyetin devamı olarak tertip edilmiştir. Aşağıdaki paragraf da, "20, 25-36, 21-23" sırasıyla düzenlenmiştir.

***

[20]O da onu hemen bıraktı/ yerleşik hayata geçti, bir de ne görürsün! Artık sağ elindeki; kendisine vahyedilen Kitap, koşan bir candır; sosyal hayatın kaynağıdır.[144]

[25]Mûsâ: “Rabbim! [33]Seni tüm noksanlıklardan çok arındırmamız [34]ve Seni çok çok anmamız için [25]göğsümü aç, [26]işimi bana kolaylaştır. [27]Dilimden de düğümü çöz [28]ki sözümü iyi anlasınlar. [29]Ve ehlimden; [30]kardeşim Hârûn’u [29]benim için bir vezir kıl, [31]o’nunla arkamı kuvvetlendir. [32]İşimde o’nu bana ortak et. [35]Şüphe yok ki Sen bizi görüp duruyorsun” [20]dedi.

[36]Allah: “Ey Mûsâ! İstediğin sana verildi.” dedi.

[21]Allah: “[23]Sana en büyük alâmetlerimizden/göstergelerimizden göstermemiz için [21]tut onu, korkma![145] Biz onu ilk durumuna çevireceğiz. [22]Diğer bir alâmet; gösterge olmak üzere de gücünü/kanadına ekle, çirkinlik olmadan hiç kusursuz, mükemmelce çıkacaksın” dedi.[146]

***

[37]Ve andolsun Biz, sana diğer bir defa daha iyilik yapmıştık: “[38]Hani bir vakit vahyolunan şeyleri annene vahyetmiştik, ‘[39]Mûsâ’yı sandık içine koy da bol suya/nehre bırak, sonra da bol su/nehir[147] o’nu sahile atsın. Onu Bana düşman olan ve o’na düşman olan birisi alsın.’ Ve Ben tarafımdan senin üzerine bir muhabbet bıraktım ve Benim gözetimim altında yetiştirilmen için, [40]hani kız kardeşin yürüyordu da ‘Sizi o’nun bakımını üstlenecek birine götüreyim mi?’ diyordu. Böylece gözü aydın olsun ve kederlenmesin diye seni annene geri döndürdük. Ve sen, bir can öldürmüştün de seni gamdan kurtarmıştık. Ve Biz seni potada eritip saflaştırdıkça saflaştırdık/seni olgunlaştırdık. Bir de yıllarca Medyen halkı içinde kaldın. Sonra bir kader üzerine geldin, ey Mûsâ!

---

144 Hayye sözcüğü de, Mûsâ pasajını doğru anlamadaki kilit sözcüklerden biridir. Bu nedenle bu sözcükle ilgili ayrıntıları vermek istiyoruz: Hayat sözcüğünden gelen hayye, “bir kere yaşam” demektir. Araplar bu sözcüğü birçok örneğiyle kullanırlar: Uzun ömürlü olmasından dolayı yılana hayye denir. Gözü keskin olana “O, hayye’den daha iyi görür” derler. Hain-sinsi olana, “O hayye’den daha zalim” derler. Çevresine, toplumuna yararlı olanlara, onları koruyanlara, “O, bölgenin yeryüzünün hayye’si” denir. Kadın-erkek uzun yaşayana “O hayye’nin teki” derler. Kişi akıl, zeka ve dehada zirvede olduğu zaman “O, vadinin hayye’sidir” denir. Hayye, teşbih olarak Büyük Ayı yıldız kümesinin İkizleri ile Alkaid [ölü sönük yıldız] arasındaki yıldızlara denir. (Lisân, “hayye” mad.; Tâc, “hayye” mad.)

Tahiyye/selamlama [Allah sana ömür versin] sözcüğü de aynı köktendir.

Kısacası bu sözün anlamı, “hayat ve canlılık”tır. Aslında hayye, –yılan değil– yılanın uzun ömürlü oluşunu nitelemektedir. Burada hayyetün tes‘a [koşup duran tes‘a] denilmiştir. Bunun Türkçe’deki tam karşılığı, “yedi canlı” deyimi olup bu da, “defalarca ölüm tehlikesiyle karşılaşmasına rağmen her seferinde sağ kurtulmak” demektir. Bu sözcük; birçok hastalıktan, bela ve felaketten kurtulan kişiler için kullanıldığı gibi, kedi ve yılan için de kullanılır.

Bu âyetteki hayye sözcüğünü anlamak için, Mûsâ’nın sağ elindekinin Allah tarafından bir başka nitelemesini daha dikkate almak gerekir. Mûsâ’nın sağ elindeki, Neml/10 ve Kasas/31’de, “sanki görünmeyen bir varlık gibi, hareket ettirir” diye nitelenmiştir. Yani, Mûsâ’nın sağ elindeki şey, “hareket ettiren görünmez bir varlığa” benzemektedir. Peki bu hareket sağlayan görünmez varlık nedir? Bu insanların ve hayvanların canıdır/ruhudur.

Bu ifade de, vahyin ruh niteliğidir. Kur’ân’ın bir adı ruh olduğu gibi, Mûsâ’nın sağ elindekinin [Kitabının] adı da ruh’tur. Nitekim Şu‘arâ/193’te, Onunla [apaçık kitapla], uyarıcılardan olasın diye apaçık bir Arapça lisan ile senin kalbine Güvenilir Can/ilâhî mesajlar-güvenilir bilgi indi. Ve şüphesiz o [güvenilir can/güvenilir bilgi], kesinlikle öncekilerin kitaplarında da vardı buyurularak, geçmiş kitapların da ruh/can özellikli olduğunu bildirmiştir.

145 27. âyetteki hayye sözcüğü, “yılan” olarak anlaşılınca, 21. âyetteki korkma sözcüğü de doğal olarak “yılandan korkma” olarak anlaşılacaktır. Halbuki burada konu edilen korku, bu sûrenin 45-46. âyetleri ile Şu‘arâ-10-15, Neml/10 ve Kasas/30’da konu edilen Mûsâ’nın görevden korkmasıdır, kaçmasıdır. 22. âyetetteki tahrücü [çıkacak] filinin öznesi “el” değil, “sen”dir. Burada kastedilen de, Mûsâ’nın, kendisine yedek güç olarak verilen Hârûn’u devreye sokup o’nun sayesinde ifadeleri kusursuzca, lekesizce, eksiksiz olarak tebliğ edecek olmasıdır.

20-23. âyetlerde Mûsâ’ya verilen iki âyetten bahsedilmektedir. Bu âyetlerden ilki, çoban asasının yerine verilen vahiy [kitap/Tevrât]; ikincisi de gerektiği zaman gücüne güç katacak olan yedek güçtür/Hârûn’dur. Aşağıdaki âyetlerde Mûsâ’nın ifade yeteneğinin yeterli olmadığını, meramını iyi anlatması için kardeşi Hârûn’u kendisine yardımcı istediğini ve bu isteğinin Mûsâ’ya verildiğini göreceğiz.

Asa [kitap] ve yed-i beyza [kusursuz güç] ile ilgili A‘râf sûresi’ndeki Mûsâ ile ilgili pasajlarda tafsilat verilmiştir.

20-23. âyetlerde Mûsâ’ya verildiği zikredilen iki alâmet/gösterge, Furkân sûresi’nde de özet olarak şöyle verilmiştir: Ve andolsun ki Mûsâ’ya Kitab’ı verdik, kardeşi Hârûn’u da o’nunla birlikte vezir kıldık. Sonra da, “Haydi âyetlerimizi yalanlayan o kavme gidin!” dedik. Sonunda da parçalayıp yok ettik. (Furkân/35-36)

146 Bu paragrafın âyetleri de Resmi Mushaf’tan farklı olarak, “20, 25-36, 21-23” düzeninde tertip edilmiştir.

147 Bkz. 111 nolu not.

[41]Ve Ben, seni Kendim için yetiştirdim.

***

[42]Sen ve kardeşin alâmetlerim/ göstergelerim ile gidin ve Beni anmakta gevşeklik etmeyin.

[43]Her ikiniz gidin Firavun'a. Şüphesiz o azdı. [44]Sonra ona öğüt alması ve saygıyla, sevgiyle, bilgiyle ürpermesi için yumuşak söz söyleyin."

[45]Mûsâ ile Hârûn: "Rabbimiz! Onun bizim aleyhimize aşırı gitmesinden veya azgınlığından korkarız" dediler.

[46]Allah: "Korkmayınız, şüphesiz Ben ikinizle beraberim, işitirim ve görürüm. [47]Hemen ona gidin de ona; 'Şüphesiz biz Rabbinin iki elçisiyiz. Artık İsrâîloğulları'nı bizimle gönder ve onlara azap etme; kesinlikle biz sana Rabbinden bir alâmet/gösterge ile geldik. Selâm kılavuza uyanlaradır. [48]Şüphesiz biz; kesinlikle bize, kesinlikle azabın yalanlayana ve sırt çevirene olduğu vahyedildi' deyiniz." [46]dedi

***

[49]Firavun: "Öyleyse sizin Rabbiniz kimdir ey Mûsâ?" dedi.

[50]Mûsâ: "Bizim Rabbimiz her şeye varlık ve özelliklerini veren, sonra yol gösterendir" dedi.

[51]Firavun: "Öyleyse ilk asırların durumu nedir?" dedi.

[52]Mûsâ: "Onların bilgisi Rabbimin katında bir kitaptadır. Rabbim yanlış yapmaz ve unutmaz/terk etmez. [53]O, yeryüzünü sizin için bir döşek yapan, oradan sizin için yollar açan ve gökten bir su indirendir" [52]dedi. *–İşte Biz, o su ile türlü türlü bitkilerden çiftler çıkardık. [54]Yiyiniz ve hayvanlarınızı otlatınız. Şüphesiz akıl sahipleri için bunda nice alâmetler/göstergeler vardır! [55]Biz sizi yeryüzünden* oluşturduk, *sizi ona döndüreceğiz ve sizi bir kere daha ondan çıkaracağız.–* [56]Ve andolsun ki Biz, Firavun'a alâmetlerimizi/göstergelerimizi; hepsini gösterdik de o yalanladı ve dayattı.

[57,58]Firavun: "Ey Mûsâ! Sen etkili bilginle bizi topraklarımızdan çıkarmak için mi geldin bize? O hâlde biz de senin etkili bilgin gibi bir etkili bilgi ile sana geleceğiz.[148] Şimdi bizimle senin aranda bir buluşma zamanı/yeri belirle ki; bizim ve senin karşı çıkmayacağımız düz ve geniş bir yer olsun" dedi.

[59]Mûsâ: "Sizinle buluşma zamanı, tören, şenlik günü ve insanların toplanacağı kuşluk vaktidir" dedi.

***

[60]Bunun üzerine Firavun sırt çevirdi de düzenlerini-planlarını topladı, sonra geldi.

[61]Mûsâ onlara dedi ki: "Yazıklar olsun size! Allah'a yalan uydurmayın. Sonra bir azap ile kökünüzü keser. Gerçekten, uyduran zarar etmiştir."

[62]Bunun üzerine etkili bilginler aralarında işlerini tartıştılar ve "[63,64]Bu ikisi kesinlikle etkili bilginlerdir; etkili bilgileriyle sizi topraklarınızdan çıkarmak ve de en iyi örnek yolumuzu yok etmek istiyorlar. Onun için bütün tuzaklarınızı bir araya getirin, sonra sıralar hâlinde gelin. Bugün üstün gelen kesinlikle zafer kazanmıştır" dedikleri şeklindeki fısıldaşmalarını gizli tuttular.

[65]Etkili bilginler: "Ey Mûsâ! Ya sen ortaya koyacaksın veyahut ilk ortaya koyan kişiler biz olalım" dediler.

[66]Mûsâ: "Tam tersi, siz ortaya koyun" dedi. Bir de ne görürsün! Onların birikimleri, eski inançları ve tezleri/çer-çöpleri/eften püften bilgileri,[149] yaptıkları sihirden/hünerli gösterimden ötürü gözünde büyüdü.[67]Bu yüzden Mûsâ, içinde bir korku hissetti.

---

148 Bkz. 110 nolu not.

149 Âyetin orijinalindeki sözcüklerin "hakikat" anlamları, Onların ipleri ve değnekleri şeklindedir. Yukarıda, ısıyyıhim sözcüğünün tekili olan asa sözcüğünün "birikim" demek olduğunu ifade etmiştik. Âyetin orijinalindeki hıbal sözcüğü de, habl sözcüğünün çoğuludur. Habl sözcüğünün esas anlamı ise, "mutlak ip" olmayıp "bağlanılan ip"tir. Ayrıca bu sözcük, "verilen söz-sözleşme" anlamına da gelir. Nitekim Kur'ân'da (Resmi Mushaf: Âl-i İmrân/103) hablullah [Allah'ın ipi] ifadesiyle, insanları Allah'a bağlayan Kur'ân kastedilir. Burada konu edilen, onların birkimlerinin, eski inançlarının,

[68,69]Biz: “Korkma, şüphesiz sen; en üstün olan sensin: Sen sahibi olduğun birikimi ortaya koy; o, onların yapıp ürettiklerini yutsun dursun. Şüphesiz onların yaptıkları ancak bir göz boyayıcısı hilesidir. Göz boyayıp etkileyen kişi ise, her nereye giderse gitsin zafer kazanamaz, başarılı olamaz” dedik.

***

[70]Sonunda bütün etkili bilginler, “Mûsâ ile Hârûn’un Rabbine iman ettik” demek sûretiyle boyunlarını uzatıp teslim olmuş durumda bırakıldılar.

[71]Firavun: “Ben size izin vermezden önce mi o’na iman ettiniz? Şüphesiz o, size etkili bilgi öğreten büyüğünüzdür. Andolsun ki ellerinizi ve ayaklarınızı çaprazlama/arka arkaya keseceğim ve kesinlikle sizi hurma dallarına asacağım. Ve hangimizin azap bakımından daha şiddetli ve daha kalıcı olduğunu kesinlikle bileceksiniz” dedi.

[72,73]Etkili bilginler: “Bize gelen bu açık kanıtlar ve bizi yoktan yaratana karşı asla seni üstün tutmayız. Ne hüküm vereceksen hadi ver! Sen, ancak bu iğreti dünya hayatına hükmedersin. Şüphesiz biz, hatalarımıza ve bizi etkili bilgiden zorladığın şeye karşı, bizi bağışlasın diye Rabbimize iman ettik. Ve Allah daha hayırlı ve daha kalıcıdır” dediler.

***

[77]Ve andolsun, Mûsâ’ya “Yetişilmekten korkmayarak ve saygıyla, sevgiyle ürpermeden/ Firavuna minnet duymadan kullarımı geceleyin yürüt de kendileri için bol suda/nehirde kuru bir yol aç!” diye vahyettik.

[78]Firavun ordularıyla hemen onları takip etti de bol sudan/nehirden kendilerini kaplayan şey kaplayıverdi.

[79]Ve Firavun toplumunu saptırdı ve doğru yolu göstermedi.[150]

***

[83]Seni toplumundan daha çabuklaştıran nedir ey Mûsâ?

[84]Mûsâ: “Onlar, benim izim-öğretim üzerinde olanlardır. Ben de Sen hoşnut olasın diye Sana acele ettim Rabbim” dedi.

[85]Allah: “Şüphesiz işte, Biz senden sonra toplumunu imtihan ettik. Samirî de onları saptırdı” dedi.

[86]Bunun üzerine Mûsâ öfkeli ve üzgün olarak hemen toplumuna geri döndü; “Ey toplumum! Rabbiniz size güzel bir vaat ile söz vermedi mi? Şimdi size bu uzun mu geldi, yoksa Rabbinizden size bir gazap inmesini mi arzu ettiniz de bana olan vaadinizden cayıverdiniz?” dedi.

[87]Onlar dediler ki: “Biz sana verdiğimiz sözden kendiliğimizden caymadık. Fakat biz o toplumun zînetlerinden birtakım ağırlıklar yüklenmiştik. Sonra onları fırlatıp attık. Sonra da işte böylece Samirî kafamıza soktu.”

[88]Samirî onlara bir aldatan, tuzağa düşüren cesedi/altını[151] çıkardı da İsrâîloğulları: “İşte bu, sizin ilâhınızdır ve de Mûsâ’nın ilâhıdır. Ama Mûsâ onu terk ediverdi” dediler. –[89]*Peki, onlar*

---

bilgilerinin, tezlerinin ve tutundukları şeylerin değersizliğdir. Bu sözcükleri, Türkçe’deki “çer-çöp, ipsiz-sapsız, eften-püften” deyimleri gibi de anlamak mümkündür.

150 Bu âyetlerde, Mûsâ’nın kavmini geceleri çalıştırarak, yakalanma korkusu olmadan Nil nehrinde kuru yollar açılmasının vahyedilmesi, sonra da onları izleyen Firavun’un ordusıyla birlikte o nehirde boğulmasının safhaları nakledilmektedir.

Âyette dikkat edilmesi gereken nokta, bol suda açılacak yolun, gece yürüyüşü sayesinde yapılacağıdır. Bu ifade, “insanları geceleri çalıştırmak sûretiyle, kimseye sezdirmeden, göze batmadan bu işin yavaş yavaş halledilmesi” anlamına gelmektedir.

Kur’ân’daki ifadelere göre bu olaylar, birkaç dakika veya saatte değil, uzun bir süreçte gerçekleşmiştir.. Mûsâ Peygamber Mısır’a dönüşünde Firavun mülkündeki toplumu içerisinde yıllarca güven içinde faaliyet göstermiştir.

Âyetteki, haşyet de, bu yaptıklarının Firavun’a hainlik olduğunu düşünmemesi yönünde bir ihtardır. Nitekim Şu‘arâ/18-19’daki, O [Firavun]: “Biz seni çocukken içimizde terbiye etmedik mi? Hayatından birçok yıllar içimizde kalmadın mı? Sonunda o yaptığın işi de yaptın. Sen inkârcılardan/nankörlerden birisin de...” dedi şeklindeki ifadelerden, Firavun’un Mûsâ’yı nankörlük ve hainlikle suçladığını görmekteyiz.

151 Bkz. 115 nolu not.

görmüyorlar mıydı ki, altın kendilerine hiçbir sözle karşılık veremiyor; onlara bir zarara ve bir yarara güç yetiremiyordu!–

[90]Ve andolsun ki Hârûn daha önce onlara: "Ey toplumum! Şüphesiz siz bununla imtihana çekildiniz/dinden çıkıp kendinizi ateşe attınız. Ve şüphesiz sizin Rabbiniz Rahmân'dır [yarattığı bütün canlılara dünyada çokça merhamet eden Allah'tır]. Gelin bana uyun ve emrime uyun" demişti. [91]Hârûn'un toplumu: "Mûsâ bize dönüp gelinceye kadar, biz ona tapmaktan asla vazgeçmeyeceğiz" dediler.

[92,93]Mûsâ: "Ey Hârûn! Bunların sapıklığa düştüğünü gördüğün vakit, seni benim yolumu takip etmekten engelleyen ne oldu? Yoksa benim emrime karşı mı geldin?" dedi.

[94]Hârûn: "Ey anamın oğlu! Sakalımı ve başımı tutma. Şüphesiz ben senin 'İsrâîloğulları arasında ayrılık çıkardın ve benim sözüme bakmadın' demenden korktum" dedi.

[95]Sonra da Mûsâ: "Ey Samirî! Senin bu yaptığın nedir?" dedi.

[96]Samirî: "Ben onların anlamadıkları bir şeyi anladım da elçinin eserinden bir avuç almıştım, sonra da onu fırlatıp attım. Ve bunu, bana böylece nefsim hoş gösterdi" dedi.

[97,98]Mûsâ: "Haydi git. Artık senin için hayat boyunca 'Benimle temas yok' diye söylemen var. Hem senin için asla karşı çıkamayacağın bir buluşma günü daha var. Bir de kulluk edip durduğun ilâhına bak" dedi. *–Elbette Biz onu yakacağız, sonra da kesinlikle onu bol suda kökünden yıkacağız. Sizin ilâhınız, ancak Kendisinden başka hiçbir ilâh bulunmayan Allah'tır. Şüphesiz ki O bilgi yönünden her şeyi kuşatmıştır.–*

***

[99]Biz, sana geçmiş olan şeylerin önemli haberlerinden bir kısmını böylece anlatıyoruz. Şüphe yok ki, sana katımızdan bir Öğüt/hatırlatma [Kur'ân] verdik. [101-102]Kim Bizim verdiğimiz Öğüt'ten [Kitap'tan/Kur'ân'dan] yüz çevirirse, şüphesiz o, kıyâmet günü; Sûr'a üflendiği gün, sürekli içinde kalacakları bir yük yüklenecektir. Ve kıyâmet günü onlar için bu ne fena bir yüktür! Biz suçluları o gün, gözleri gövermiş olarak toplayacağız. [103]Aralarında fısıldaşacaklar: "Siz dünyada sadece 'on gün' kaldınız." *–[104]Biz aralarında ne konuşacaklarını daha iyi biliriz.–* Yolca en üstün olan "Siz ancak bir gün kaldınız" diyecektir.

*(4*5/20, Tâ-Hâ/9-104)

Necm: 121

[74]Gerçek şu ki, her kim Rabbine suçlu olarak varırsa, şüphesiz ki ona cehennem vardır. Orada ölmez ve dirilmez.

[75,76]Ve kim Rabbine bir mü'min olarak düzeltmeye yönelik işler yapmış olduğu hâlde varırsa, işte onlar; en yüksek dereceler, altlarından ırmaklar akan Adn cennetleri kendilerinin olacak olanlardır. Onlar, orada sonsuz olarak kalacaklardır. Ve işte bu, arınan kimselerin karşılığıdır.

[80]Ey İsrâîloğulları! Sizleri düşmanınızdan kurtardık ve dağın sağ yanında size söz verdik/dağın sağ yanını size buluşma yeri olarak belirledik. Üzerinize de kudret helvası ve bıldırcın/bal indirdik. *–[81]Sizi rızıklandırdığımız şeylerin temizlerinden yiyin ve bunda aşırı gitmeyin, sonra üzerinize gazabım iner. Kimin üzerine de gazabım inerse, kesinlikle o iner [düşer, mahvolur]. [82]Ve şüphe yok ki Ben, tevbe eden, iman edip sâlihi işleyen, sonra da kılavuzlandığı doğru yolu bulan kimse için çok bağışlayıcıyım.–*[152]

*(4*5/20, Tâ-Hâ/74-76, 80-82)

---

152 Bu pasaj da, teknik gerekçeler ve anlam bilgisi gereği Resmi Mushaf'tan farklı tertip edilmiştir. Tertip şekli pasajın altında gösterilmiştir. Ayrıntılı açıklamalar, Tebyîn'de ilgili pasajın tahlilinde görülebilir.

Necm: 122

[105-107]Sana dağlardan soruyorlar, de ki: “Rabbim onları savurdukça savuracaktır. Böylece onları dümdüz boş bir hâlde bırakacak. Orada bir çukur ve bir tümsek görmeyeceksin.”

[108]O gün, hiçbir eğriliği olmayan o davetçiye uyarlar ve Rahmân [yarattığı bütün canlılara dünyada çokça merhamet eden Allah] için sesler kısılmıştır. Artık sadece hafif bir ses duyacaksın.

[109]O gün, Rahmân’ın [yarattığı bütün canlılara dünyada çokça merhamet eden Allah’ın] kendisine izin verdiği ve sözce hoşnut olduğu kimseler hariç, yardım-destek, yarar sağlamaz.

[110]Allah, yardım görmeyenlerin önlerindeki ve arkalarındaki şeyleri bilir. Onlar ise O’nu bilgice kuşatamazlar.

[111]Ve kişiler, diri ve bütün yarattıklarını gözetip duran Allah için baş eğmiştir. Bir şirke bulaşarak yanlış; kendi zararlarına iş taşıyan kimseler gerçekten zarara uğramıştır.

[112]Ve her kim iman eden biri olarak düzeltmeye yönelik işlerden yaparsa, artık o, bir haksızlıktan ve hakkının yenileceğinden korkmaz.

(45/20, Tâ-Hâ/105-112)

Necm: 123

[113]Ve işte böylece Biz Allah’ın koruması altına girsinler yahut onlara yeni bir öğüt oluştursun diye onu Arapça bir Kur’ân olarak indirdik. Onda tehditlerden tekrar tekrar açıklama yaptık.

[114]İşte hak olan, biricik hükümdar olan Allah ne yücedir! Onun vahyi sana tamamlanmadan evvel, okumayı/öğretmeyi acele etme ve “Rabbim, bana bilgiyi artır!” de.

(45/20, Tâ-Hâ/113-114)

Necm: 124

[115]Ve andolsun Biz, bundan önce Âdem’den söz aldık da o aklından çıkardı, yapmadı ve Biz, onda bir kararlılık bulmadık.

[116]Ve Biz bir zaman doğa güçlerine,[153] “Âdem için boyun eğip teslimiyet gösterin!” dedik de İblis/düşünce yetisi[154] hariç hepsi boyun eğip teslimiyet gösterdiler, o dayattı.

[117-119]Sonra da Biz, “Ey Âdem! Şüphesiz İblis sana ve eşine düşmandır. Sakın sizi cennetten çıkarmasın, sonra bedbaht olursun, kesinlikle senin acıkmaman ve çıplak kalmaman cennettedir. Ve sen orada susamazsın ve güneşin sıcağında kalmazsın” dedik.

[120]Sonunda şeytan ona vesvese verdi. Dedi ki: “Ey Âdem! Sana sonsuzluğun ağacı ve eskimez/çökmez mülk/saltanat için rehberlik edeyim mi?”

[121]Bunun üzerine ikisi de mal-mülk, altın tutkunu oldular.[155] Hemen çirkinlikleri kendilerine açılıp görünüverdi. Ve kendi zararlarına, cennet yaprağından örtüp istifçiliğe başladılar. Âdem, Rabbine asi oldu da şaşırdı/azdı.

[122]Sonra Rabbi, onu seçti de tevbesini kabul etti ve ona doğru yolu gösterdi.

[123]Allah, o ikisine: “Birbirinize düşman olmak üzere hepiniz oradan alçalın. Artık Benden size bir kılavuz geldiği zaman, kim Benim kılavuzuma uyarsa, işte o, sapıklığa düşmez ve mutsuz olmaz” dedi.

(45/20, Tâ-Hâ/115-123)

---

153 Bkz. 56 nolu not.
154 Bkz. 39 nolu not.
155 Bkz. 98 nolu not.

Necm: 125

[124-126]Kim Benim anılmamdan/ Benim öğüdümden mesafeli durursa, hiç şüphesiz onun için zor, sıkıcı bir geçim/ yaşam vardır. Kıyâmet günü de onu kör olarak kıyâmet günü toplantı alanına toplarız. O der ki: "Rabbim ben gören biri olduğum hâlde beni neden kör olarak bu yere çıkardın?" Allah der ki: "Bu böyledir, âyetlerimiz sana geldi de sen onları terk etmiştin; bu gün de aynı şekilde sen terk ediliyorsun/cezalandırılıyorsun."

[127]Ve işte Biz, sınırları aşanları ve Rabbinin âyetlerine inanmayanları böyle cezalandırırız. Ve âhiretin azabı kesinlikle daha şiddetli ve daha süreklidir.

[128]Meskenlerinde gezip durdukları şu kendilerinden önce yok ettiğimiz bunca nesiller, onlar için kılavuz olmadı mı? Şüphesiz ki bunda akıl sahibi olanlar için nice deliller vardır.

[129]Ve eğer Rabbinden bir Söz[156] ve adı konmuş bir süre sonu olmasaydı, kesinlikle kaçınılmaz olurdu.

(45/20, Tâ-Hâ/124-129)

Necm: 126

[130]Artık onların söylediklerine sabret, hoşnutluğa erebilmen için güneşin doğuşundan önce de batışından önce de Rabbinin övgüsü ile birlikte Allah'ı tanıt/noksanlıklardan uzak olduğunu öğret!

Gecenin bazı saatleriyle gündüzün iki ucunda da Allah'ı tanıt/noksanlıklardan uzak olduğunu öğret!

[131]Ve kendilerini imtihan etmek için, basit dünya hayatının süsü olarak, onlardan kimi çiftleri kendileriyle yararlandırdığımız mal, mülk, evlat ve saltanata sakın gözlerini dikme/rağbetle bakma. Ve Rabbinin rızkı daha iyi ve daha süreklidir.

[132]Ve ehline salâtı [mâlî yönden ve zihinsel açıdan destek olmayı; toplumu aydınlatmayı] emret, kendin de ona sabırla devam et. Biz senden bir rızık istemiyoruz. Seni Biz rızıklandırıyoruz. Akıbet, "Allah'ın koruması altında olma" içindir.

(45/20, Tâ-Hâ/130-132)

Necm: 127

[133,134]Ve inkâr edenler: "Elçiliğini iddia eden bu kişi, Rabbinden bize bir alâmet/gösterge getirse ya!" dediler. Onlara ilk sahifelerde olan apaçık deliller gelmedi mi? Ve eğer Biz, onları bundan önce bir azap ile değişime/yıkıma uğratsaydık, kesinlikle "Ey Rabbimiz! Bize bir peygamber gönderseydin de, alçak ve rezil olmadan önce Senin âyetlerine uysaydık!" diyeceklerdi.

[135]De ki: "Herkes beklemektedir. Siz de bekleyiniz. Şüphesiz düz yolun sahiplerinin kimler olduğunu ve kimlerin kılavuzlandığı doğru yolu bulduğunu yakında; [Vakıa 1-7]olacak o vaka olduğu zaman *–ki o vakanın oluşu için yalan söyleyen yoktur. O vaka, alçaltıcıdır, yükselticidir–* yeryüzü şiddetle sarsıldıkça sarsıldığı ve dağlar ufalandıkça ufalanıp da toza dumana dönüşüverdiği zaman ve sizler üç eş sınıf olduğunuz zaman [135]bileceksiniz.

(45/20, Tâ-Hâ/133-135+46/56, Vâkıa/1-7)

---

156 Bkz.200 nolu not.

§VÂKIA SÛRESİ

MEKKE DÖNEMİ

Necm: 128

[8]İşte sağın ashâbı, sağın ashâbı nedir?

[9]Ve solun ashâbı, solun ashâbı nedir?

[10]Öne geçenler de, öne geçenlerdir.

[11]İşte öne geçenler, yaklaştırılanlardır.

[12]İşte öne geçenler, Naim cennetlerindedirler.

[13,14]Birçoğu evvelkilerdendir, çok azı da sonrakilerdendir. [24]Onlar, yaptıklarına karşılık olarak, [15]mücevherlerle işlenmiş tahtlar üzerindedirler. [16]Karşılıklı onların üzerinde yaslanırlar. [17,23]Çevrelerinde, kaynağından doldurulmuş testiler, ibrikler, kadehler *–ki ondan ne başları ağrıtılır, ne de akılları giderilir–* beğendiklerinden meyveler, canlarının çektiğinden kuş eti ile; hiç büyütülmeyen çocuklar, saklı inciler gibi iri gözlüler dolaşırlar. [25]Orada boş söz, saçmalama ve günaha sokan şeyleri işitmezler. [26]Sadece söz olarak: "Selâm [sağlık, esenlik, mutluluk], selâm [sağlık, esenlik, mutluluk]!"

[27-34]Ve sağın yaranı, nedir o sağın yaranı! Onlar, dikensiz kirazlar, meyve dizili muzlar/akasyalar, uzamış gölgeler, fışkıran su, kesilmeyen; tükenmeyen ve yasaklanmayan birçok meyveler ve yükseltilmiş döşekler içindedirler.

[35]Şüphesiz Biz, kirazı, muzu, gölgeleri, fışkıran suyu öyle bir yaratışla yarattık. [36-38]Ki onları, sağın ashâbı için albenili ve hepsi bir ayarda hiç dokunulmamışlar yaptık.

[39,40]Bir cemaat, çoğu öncekilerdendir. Bir cemaat da sonrakilerdendir.

[41]Ve solun ashâbı, nedir o solun ashâbı?

[42-48]Onlar içlerine işleyen bir ateş ve kaynar su içindedirler, serin olmayan, sevimli olmayan kapkara dumandan bir gölge içindedirler. Şüphesiz solun ashâbı bundan önce varlık içinde zevk ve eğlenceye dalanlar idiler. Ve büyük günah; Allah'a ortak kabul etme üzerine ısrar ediyorlardı. Ve "Biz ölüp, toprak ve kemik yığını olduktan sonra mı, biz gerçekten kaldırılacağız? Önceki atalarımız da mı?" diyorlardı.

*(4*6/56, Vâkıa/8-48)

Necm: 129

[49,50]De ki: "Şüphesiz öncekiler ve sonrakiler malûm bir günün belli vaktinde/randevu yerine kesinlikle toplanacaklardır. [51]Sonra şüphesiz siz, ey sapıklar, yalanlayıcılar! [52]Kesinlikle zakkumdan bir ağaçtan yiyeceksiniz [53]de karınlarınızı onunla dolduracaksınız. [54]Sonra da onun üstüne kaynar su içeceksiniz. [55]Hem de susuzluk illetine tutulmuş develerin içişi gibi içeceksiniz." *–[56]İşte bu, din gününde onların ziyafetleridir.–*

[57]Biz, sizi oluşturduk; doğrulamanız gerekmez mi? [58]Peki döküp durduğunuz şeyi [meniyi, yumurtayı] hiç düşündünüz mü? [59]Siz mi oluşturuyorsunuz onu, Biz mi oluşturucularız?

[60,61]Ölümü aranızda Biz ayarladık Biz. Ve Biz, sizi benzerlerinizle değiştirmemiz ve sizi bilmediğiniz bir şeyde inşa etmemiz üzerine, önüne geçilenler/engellenebilenler değiliz.

[62]Ve andolsun, ilk yaratılışı bildiniz, öğrendiniz. Peki, düşünüp öğüt almanız gerekmez mi?

[63]Peki, ekip durduğunuz şeyi hiç düşündünüz mü?

[64]Siz mi bitiriyorsunuz onu, yoksa Biz mi bitirenleriz?

[65-67]Dileseydik Biz, kesinlikle onu kuru bir çöp yapardık da siz, "Şüphesiz biz borç altına girmiş kimseleriz! Daha doğrusu, biz her şeyi elinden alınmış yoksun bırakılmış kimseler imişiz!" diyerek şaşar kalırdınız: [68]Peki, içip durduğunuz suyu hiç düşündünüz mü?

[69]Siz mi buluttan indirdiniz onu, yoksa Biz mi indirenleriz?

[70]Dileseydik onu tuzlu yapardık. O hâlde karşılığını ödemeniz gerekmez mi?
[71]Peki, yakıp durduğunuz o ateşi/oksijeni hiç düşündünüz mü?
[72]Siz mi ateşin/oksijenin ağacını inşa ettiniz, yoksa Biz mi inşa edenleriz?
[73]Biz ateşi/oksijeni bir ibret/hatırlatma ve çöl yolcularına bir yarar yaptık.
[74]Öyleyse büyük Rabbinin adını arındır/noksanlıklardan uzak tut/O'nun noksanlıklardan uzak olduğunu öğret!

(46/56, Vâkıa/49-74)

Necm: 130

[75]Artık hayır. Necmleri/her indirilmede gelen âyetlerin yerlerini/zamanlarını; inişini kanıt
gösteririm ki –[76]*ve eğer bilirseniz bu büyük bir kanıt gösterimidir*–, [77]hiç kuşkusuz o, şerefli
Kur'ân'dır. [78]Saklanmış/korunmuş bir kitaptadır. [79]Ona zihinsel olarak temizlenmişlerden başkası
temas edemez. [80]O, âlemlerin Rabbinden indirilmedir.
[81]Peki, şimdi siz bu Söz'ü/Kur'ân'ı mı küçümsüyorsunuz?
[82]Ve geçiminizi yalanlayarak mı temin ediyorsunuz/verilen rızıklara yalanlayarak mı karşılık veriyorsunuz?

(46/56, Vâkıa/75-82)

Necm: 131

[83-85]Ancak can boğaza gelip dayandığı zaman, siz de o zaman, onun karşısında bekliyorsunuz, Biz ise ona sizden daha yakınız. Velâkin siz görmezsiniz.
[86,87]Peki, mademki cezalandırılmayacakmışsınız, eğer doğrulardan iseniz boğaza gelmiş, çıkmakta olan canı geri çevirmeniz gerekmez mi?
[88,89]Amma eğer o, yaklaştırılanlardan ise, artık rahatlık, güzel kokulu rızık ve bol nimetlerin cenneti vardır.
[90,91]Ve eğer o, sağın ashâbından ise; artık sana sağın ashâbından selâm!
[92-94]Ve ama yalanlayıcı solun ashâbından ise; işte kaynar sudan bir ziyafet! Ve cehenneme atılma!
[95]Şüphesiz işte Bizim bu naklettiklerimiz, kesin bilginin, gerçeğin ta kendisidir.
[96]Öyle ise büyük Rabbinin adını arındır/O'nun noksanlıklardan uzak olduğunu öğret!

(46/56, Vâkıa/83-96)

§ŞU‘ARÂ SÛRESİ

MEKKE DÖNEMİ

Necm: 132

[1]Tâ/9, Sîn/60, Mîm/40.[157]

[2]Bunlar, apaçık/açıklayıcı kitabın âyetleridir.

[3]Onlar; [Hıcr 91]Kur'ân'ı sihir, şiir, esatir (mitolojik söylentiler), uydurulmuş söz gibi birtakım parçalar, kötü sözler kabul eden kimseler, [3]iman edenler olmuyorlar diye sen kendini yıkıma uğratacaksın!

[4]Eğer Biz dilersek, [Hıcr 90]o yemincilere[158] indirdiğimiz şey gibi [4]onlara gökten bir alâmet [gösterge; ışın, radyasyon ve meteorlar, tayfun, sel] indiririz de onların boyunları, ona boyun eğenler oluverirdi. [5]Ve kendilerine Rahmân'dan [yarattığı bütün canlılara dünyada çokça merhamet eden Allah'tan] yeni bir öğüt geldi mi, kesinlikle ondan yüz çeviren kimseler oldular. [6]Sonra da, kesinlikle yalanladılar. İşte alay edip durdukları şeyin haberleri yakında onlara gelecektir. [Hıcr 92,93]İşte, andolsun Rabbine ki, Biz, kesinlikle onların hepsini yaptıkları şeylerden hesaba çekeceğiz.

[7]Ve onlar yeryüzüne bakmadılar mı? Biz orada her güzel eşten nicelerini bitirdik. [8]Şüphesiz ki bunda kesinlikle alâmet/gösterge vardır; ama onların çoğu iman edenler olmadılar. [9]Ve şüphe yok ki Rabbin, kesinlikle en üstün, en güçlü, en şerefli, mağlûp edilmesi mümkün olmayan/mutlak galip olanın, engin merhamet sahibinin ta kendisidir.

*(4*7/26, Şu‘arâ/1-6+54/15, Hicr/90-93)+Şu‘arâ/7-9)

Necm: 133[10]

Bir vakit de Rabbin, Mûsâ'ya: "Git o yanlış; kendi zararlarına iş yapan topluma; [11]Firavun toplumuna, hâlâ Allah'ın koruması altına girmeyecekler mi?" diye nida etmişti.

[12]Mûsâ: "Rabbim! Şüphesiz ben, beni yalanlamalarından korkarım. [13]Göğsüm de daralır, dilim konuşmaz, onun için Hârûn'a da elçilik ver. [14]Hem onlara ait benim üzerimde bir suç var. Ondan dolayı beni öldürmelerinden korkarım" dedi.

[15]Allah: "Kesinlikle senin düşündüğün gibi değil! Haydi, ikiniz alâmetlerimizle/göstergelerimizle gidin. Şüphesiz ki, Biz sizinle beraberiz, işitenleriz. [16,17]Haydi, ikiniz Firavun'a gidin de 'Biz kesinlikle, İsrâîloğulları'nı bizimle beraber gönderesin diye' âlemlerin Rabbinin elçisiyiz deyin" dedi.

[18]Firavun: "Biz seni çocukken içimizde terbiye etmedik mi? Hayatından birçok yıllar içimizde kalmadın mı? [19]Sonunda o yaptığın işi de yaptın. Sen nankörlerden birisin de..." dedi.

[20-22]Mûsâ: "Ben, o işi şaşkınlardan olduğum zaman yaptım. Sizden korkunca da hemen sizden kaçtım. Sonra Rabbim bana yasalar-ilkeler bahşetti ve beni elçilerden biri yaptı. O başıma kaktığın nimet de İsrâîloğulları'nı kendine köle edinmiş olmandır" dedi.

[23]Firavun: "Âlemlerin Rabbi dediğin de nedir ki?" dedi.

---

157 Bkz. 8 nolu not.

158 Buradaki "yeminciler", 6 numaralı necmdeki *(2*/68, Kalem/17-33) yemincilerdir. Resmi Mushaf: Hıcr/90-93. âyetleri, teknik ve anlam olarak, bulundukları yer ile alakalı değildirler. Bu âyetlerin bulunması gereken yerin, Şu‘arâ sûresi'nin giriş paragrafı olduğu, uzun araştırmalarımız sonucunda âcizâne tarafımızdan tesbit edilmiştir. Dolayısıyla bu âyetleri Şu‘arâ sûresi'nin ilk paragrafı içinde değerlendirdik.

[24]Mûsâ: “Eğer yakinen bilmiş olsanız, O, göklerin, yerin ve ikisi arasında bulunan şeylerin Rabbidir.”

[25]Firavun, yanı başında bulunanlara “İşitmiyor musunuz?” dedi.

[26]Mûsâ: “O, sizin Rabbiniz ve daha önceki atalarınızın da Rabbidir” dedi.

[27]Firavun: “Size gönderilen bu elçiniz kesinlikle gizli güçlerce desteklenen/delinin biridir” dedi.

[28]Mûsâ: “Şâyet aklınızı kullansanız, O, doğunun, batının ve ikisinin arasında bulunanların Rabbidir” dedi.

[29]Firavun: “Benden başka ilâh edinirsen, andolsun ki seni zindana kapatılmışlardan yaparım” dedi.

[30]Mûsâ: “Sana apaçık bir şey getirmiş olsam da mı?” dedi.

[31]Firavun: “Haydi hemen getir onu, eğer doğrulardan isen” dedi.

[32]Bunun üzerine Mûsâ, birikimini**[159]** ortaya koyuverdi; bir de bakmışsın ki Mûsâ’nın birikimi, apaçık bir “silip süpüren”dir.**[160]**

[33]Gücünü de çekti çıkardı; bir de bakmışsın ki o güç, izleyenlere çok mükemmel, hiç kusursuzdur.**[161]**

[34,35]Firavun, yanı başındaki ileri gelenlere: “Şüphesiz bu, kesinlikle çok bilgili bir etkin bilgin! Sizi etkin bilgisiyle topraklarınızdan çıkarmak istiyor. Şimdi ne buyurursunuz?” dedi.

[36,37]İleri gelenler dediler ki: “Onu ve kardeşini alıkoy, şehirlere de toplayıcılar gönder. Bütün büyük ve çok etkin bilginleri sana getirsinler.”

[38]Böylece, etkin bilginler belli bir günün tayin edilen vaktinde bir araya getirildi.

[39]İnsanlara da, “Siz toplanıyor musunuz?” denildi.

–“[40]Bizim etkin bilginlere uymamız için, kendilerinin galip gelen kimseler olmaları gerekir!”–

[41]Etkin bilginler geldiklerinde Firavun’a: “Şâyet biz üstün gelirsek, kesinlikle bize bir ücret var mı?” dediler.

[42]Firavun: “Evet, o takdirde siz, hiç şüphe yok ki, yakınlardan olacaksınız” dedi.

[43]Mûsâ onlara, “Ortaya koyun ne koyacaksanız!” dedi.

[44]Bunun üzerine onlar, birikimlerini, eski inanç ve tezlerini/çer-çöplerini; eften püften bilgilerini[162] ortaya koydular ve “Firavun’un gücü hakkı için şüphesiz elbette bizler galip olanlarız” dediler.

[45]Sonra Mûsâ birikimini ortaya koydu; bir de ne görsünler, onların uydurduklarını yutuyor da yutuyor!

[46-48]Sonra etkin bilginler boyun eğip teslimiyet gösterenler olarak bırakıldılar:

“Biz, Âlemlerin Rabbine; Mûsâ ve Hârûn’un Rabbine iman ettik” dediler.

[49]Firavun dedi ki: “Ben size izin vermeden O’na iman mı ettiniz? Şüphesiz ki o, elbette size sihri öğreten büyüğünüzdür! Peki, yakında bileceksiniz! Andolsun, ellerinizi ve ayaklarınızı çaprazlama/ardarda kestireceğim ve kesinlikle hepinizi astıracağım!”

[50,51]Etkin bilginler: “Zararı yok, şüphesiz biz Rabbimize dönenleriz. Biz mü’minlerin ilkleri olduğumuzdan dolayı, Rabbimizin bize mağfiret edeceğini; suçlarımızı bağışlayacağını umuyoruz” dediler.

[63]Sonra Mûsâ’ya: “Vur birikimini o bol suya/nehire!” diye vahyettik. Sonra o bol su/nehir yarıldı/barajlar yapıldı da, her bir parça baraj, ulular ulusu bir dağ gibi oluverdi.**[163]**

---

159 Bkz. 107 nolu not.
160 Bkz. 108 nolu not.
161 Bkz. 109 nolu not.
162 Bkz. 149 nolu not.

[52]Ve Biz, Mûsâ'ya: "Kullarımı geceleyin yola çıkar, şüphesiz siz takip edilenlersiniz" diye vahyettik.

[53-56]Derken Firavun da şehirlere toplayıcıları gönderdi: "Şüphesiz bunlar, sayıları azar azar, bölük pörçük bir topluluktur. Ve onlar bizim için elbette öfkelidirler. Biz ise, elbette hazırlıklı, tedbirli bekleyen bir cemaatiz." [60]Sonra Firavun ve adamları güneş doğarken onların ardına düştüler.

[61]İki topluluk birbirini görünce, Mûsâ'nın ashâbı "Şüphesiz biz, kesinlikle kıstırıldık" dediler.

[62]Mûsâ: "Kesinlikle sizin düşündüğünüz gibi değil! Şüphesiz Rabbim benimledir, bana yol gösterecektir" dedi.

[64]Ötekilerini de oraya yaklaştırdık.

[65,66]Ve Mûsâ ve beraberindekilerin hepsini kurtardık, sonra da ötekileri suda boğduk.

[57-59]Sonunda Biz, Firavun ve toplumunu bahçelerden, pınarlardan, hazinelerden ve şerefli makamdan çıkardık. İşte böyle! Ve sonra onlara İsrâîloğulları'nı mirasçı/son sahip yaptık. [67]Şüphesiz bunda kesinlikle bir alâmet/gösterge vardır. Ama çokları iman etmiş değillerdi. [68]Ve şüphesiz ki Rabbin, kesinlikle en üstün olanın, en güçlü, en şerefli, mağlûp edilmesi mümkün olmayan/mutlak galip olanın, engin merhamet sahibinin ta kendisidir.[164]

(47/26, Şu'arâ/10-51, 63, 52-56, 60-66, 57-59, 67-68)

Necm: 134

[69]Ve onlara İbrâhîm'in haberini oku!

[70]Hani o, babasına ve toplumuna "Siz neye kulluk[165] ediyorsunuz?" demişti.

[71]Onlar: "Birtakım putlara kulluk ediyoruz. Onlara kulluk etmeye devam edeceğiz" dediler.

[72-74]İbrâhîm: "Yalvarıp yakardığınızda onlar sizi işitiyorlar mı veya size yarar sağlıyorlar mı yahut zarar veriyorlar mı?" dedi. Onlar, "Tam tersi, biz babalarımızı böyle yapar bulduk" dediler.

[75, 76]İbrâhîm: "Peki, siz ve en eski babalarınızın nelere tapmış olduğunuzu hiç düşündünüz mü? [77]İşte onlar benim düşmanımdır; ancak âlemlerin Rabbi ayrı. [78-82]O, beni oluşturandır. Ve bana doğru yolu O gösterir. Ve O, beni yedirenin, içirenin ta kendisidir. Hastalandığım zaman O bana şifa verir. Ve O, beni öldürecek, sonra beni diriltecektir. Ve O, din günü, kusurumu bağışlayacağını umduğumdur. [83]Rabbim! Bana 'hüküm' ver ve beni iyilere kat! [84]Ve beni, sonra gelecekler için doğrulukla anılanlardan kıl! [85]Ve beni nimeti bol cennetin mirasçılarından kıl! [86]Ve babamı da bağışla, şüphesiz o sapıklardan oldu. [87-91]Ve yeniden diriltilen gün; mal ve oğulların sağlam bir kalple/gerçek imanla gelenlerden başkasına yarar sağlamadığı ve cennetin Allah'ın koruması altına girenlere yaklaştırıldığı, azgınlar için de cehennemin açılıp gösterildiği gün beni rezil etme!" dedi.

(47/26, Şu'arâ/69-91)

Necm: 135

[92,93]Ve onlara: "Allah'ın astlarından taptığınız şeyler nerede? Size yardım ediyorlar mı veya kendilerine yardımları dokunuyor mu?" denilmiştir.

---

163 Burada; Mûsâ'ya nehir üzerinde, ileride yıkılarak Firavun ve askerlerini boğacak barajlar kurmasının vahyedildiği açıklanmaktadır. Bu âyetlerde Mûsâ'ya, bilgi birikimini kullanarak Nil nehri üzerinde barajlar kurmasının vahyedildiği, sonra da suyun dağlar gibi parçalara ayrıldığı; yani yüksek barajların yapıldığı açıklanmaktadır. Bilinen en eski baraj, İ.Ö. 2900-2750 yılları arasında Nil nehri üzerinde kurulmuş 15 m. yüksekliğindeki "Sadd el-Kafara" denilen barajdır. Kur'ân'ın açık ifadesine göre baraj, birden çoktur.

Barajın yıkılması ve Firavun'un boğulma sahneleri de Resmi Mushaf: Duhân/23-24, Kasas/40, Zâriyât/40'da yer almaktadır.

164 Resmi Mushaf'taki 52-67. âyetlerin bulunduğu pasajda sorun vardır. Biz pasajın âyetlerini, "63, 52-56, 60-66, 57-59, 67" şeklinde tertip ettik.

165 Bkz. 21 nolu not.

[94,95]Sonra da putlar ve azgınlar ve İblisin/düşünce yetisinin askerleri; iyiden iyiye düşünmeden hareket edenler toptan cehennemin içine fırlatılmışlardır.

[96-102]Onlar, onun içinde birbirleriyle çekişirlerken dediler ki: “Vallahi biz, gerçekten apaçık bir sapıklık içinde idik. Çünkü biz sizi, âlemlerin Rabbi ile bir seviyede tutuyorduk. Ve bizi yalnızca o günahkârlar saptırdı. Artık bizim için yardımcılardan, torpilcilerden hiçbir kimse ve candan bir yardımcı, yol gösterici, koruyucu yakın yoktur. Ah keşke bizim için bir geri dönüş olsaydı da biz de mü’minlerden olsaydık!”

[103]Şüphesiz bunda bir alâmet/gösterge vardır. Ama onların çoğu iman edenler değillerdi.

[104]Ve şüphe yok ki Rabbin, kesinlikle en üstün, en güçlü, en şerefli, mağlûp edilmesi mümkün olmayan/mutlak galip olanın, engin merhamet sahibinin ta kendisidir.

(47/26, Şu‘arâ/92-104)

Necm: 136

[105]Nûh toplumu gönderilmişleri [elçileri, mesajları] yalanladı.

[106-110]Bir zamanlar kardeşleri Nûh onlara demişti ki: “Siz Allah’ın koruması altına girmez misiniz? Şüphesiz ki ben, sizin için güvenilir bir elçiyim. Artık, Allah’ın koruması altına girin ve bana itaat edin. Ve buna karşılık ben sizden hiçbir ücret istemiyorum. Benim ücretim ancak âlemlerin Rabbi üzerinedir. Artık, Allah’ın koruması altına girin ve bana itaat edin!”

[111]Onlar: “Sana çok düşük kimseler uyarken, biz sana inanır mıyız?” dediler.

[112-115]Nûh dedi ki: “Onların yaptıklarına dair bir bilgim yoktur. Onların hesabı ancak Rabbime aittir. Eğer düşünürseniz! Ve ben iman edenleri kovucu değilim. Ben ancak apaçık bir uyarıcıyım.”

[116]Onlar dediler ki: “Ey Nûh! Eğer vazgeçmezsen, iyi bil ki, kesinlikle sen taşlanarak öldürülenlerden olacaksın!”

[117,118]Nûh: “Rabbim! Toplumum beni yalanladı. Artık benim aramla onların arasında sen hükmet. Ve beni ve mü’minlerden benimle beraber olan kimseleri kurtar!” dedi.

[119,120]Bunun üzerine Biz de o’nu ve beraberindekileri, o dolu geminin içinde kurtardık. Sonra da arkalarından arta kalanları suda boğduk.

[121]Şüphesiz ki bunda kesinlikle bir alâmet/gösterge vardır. Ama onların çoğu iman ediciler değillerdi. [122]Ve şüphesiz ki Rabbin, kesinlikle en üstün, en güçlü, en şerefli, mağlûp edilmesi mümkün olmayan/mutlak galip olanın, engin merhamet sahibinin ta kendisidir.

(47/26, Şu‘arâ/105-122)

Necm: 137

[123]Âd, gönderilmişleri [elçileri, mesajları] yalanladı.

[124-135]Hani kardeşleri Hûd onlara demişti ki: “Siz Allah’ın koruması altına girmez misiniz? Şüphesiz ki ben, sizin için güvenilir bir elçiyim. Artık Allah’ın koruması altına girin ve bana itaat edin. Ve buna karşılık ben sizden hiçbir ücret istemiyorum. Benim ücretim âlemlerin Rabbi üzerinedir. Her yüksek tepeye, alâmet bir bina kurarak mı eğleniyorsunuz? Sonsuzlaşmanız için/sanki sonsuzlaşacakmışsınız gibi sanayi üreten yerler [fabrikalar/kaleler] mi edinirsiniz? Yakaladığınız vakit de zorbaca mı yakaladınız? Artık Allah’ın koruması altına girin ve bana itaat edin. Size o bildiğiniz şeyleri verenin [davarlar, oğullar, bağlar, bahçeler, pınarlar verenin] koruması altına girin. Şüphesiz ki ben, sizin hakkınızda büyük bir günün azabından korkuyorum.”

[136-138]Onlar dediler ki: “Sen, öğüt versen de yahut öğüt verenlerden olmasan da bizim için değişmez. Bu, sadece öncekilerin hayat tarzlarıdır. Ve biz azaba uğratılacaklar değiliz.”

[139]Bunun üzerine o’nu yalanladılar da Biz kendilerini değişime/yıkıma uğrattık. Şüphesiz ki bunda kesinlikle mutlak bir alâmet/gösterge vardır, ama onların çoğu iman ediciler değillerdi.

[140]Ve şüphesiz ki Rabbin, kesinlikle en üstün, en güçlü, en şerefli, mağlûp edilmesi mümkün olmayan/mutlak galip olanın, engin merhamet sahibinin ta kendisidir.

*(4*7/26, Şu‘arâ/123-140)

Necm: 138

[141]Semûd, gönderilmişleri [elçileri, mesajları] yalanladı.

[142-152]Hani kardeşleri Sâlih, onlara demişti ki: "Allah'ın koruması altına girmez misiniz? Şüphesiz ki ben, sizin için güvenilir bir elçiyim. Artık Allah'ın koruması altına girin ve bana itaat edin. Ben sizden hiçbir ücret istemiyorum da. Benim ücretim ancak âlemlerin Rabbi üzerinedir. Siz burada; bahçelerde, pınarlarda ve ekinlerin, salkımları sarkmış hurmalıkların arasında güven içinde bırakılacak mısınız? Ve siz, dağlardan ustaca evler yontuyorsunuz. Artık Allah'ın koruması altına girin ve benim dediklerimi yapın. Ve yeryüzünde bozgunculuk yapıp ıslah etmeyen o aşırı giden kimselerin emrine uymayın."

[153,154]Onlar dediler ki: "Sen, kesinlikle büyülenmişlerdensin! Sen de ancak bizim gibi bir beşersin. Eğer doğru söyleyenlerden isen, haydi bize bir alâmet/gösterge getir."

[155,156]Sâlih: "İşte bu Destek Kurumu'dur, onun yaşaması için desteklenmesi gerekir; kazancınızın bir bölümü onun için ayrılmalıdır. Onu ayakta tutun. Yoksa sizi büyük bir günün azabı yakalayıverir" dedi.

[157]Buna rağmen onlar Destek Kurumu'nu, gelir kaynaklarını kurutarak yok ettiler de pişman olanlar olarak sabahladılar.[166]

[158]Bunun üzerine onları azap yakalayıverdi. Doğrusu bunda, büyük bir ders vardır, ama onların çoğu iman etmediler.

[159]Ve Şüphesiz ki Rabbin, kesinlikle en üstün, en güçlü, en şerefli, mağlûp edilmesi mümkün olmayan/mutlak galip olanın, engin merhametlinin ta kendisidir.

*(4*7/26, Şu‘arâ/141-159)

Necm: 139

[160]Lût'un toplumu, gönderilmişleri [elçileri, mesajları] yalanladı.

[161-166]Hani kardeşleri Lût onlara demişti ki: "Siz Allah'ın koruması altına girmez misiniz? Şüphesiz ki, ben sizin için güvenilir bir elçiyim. Gelin artık, Allah'ın koruması altına girin ve benim dediklerimi yapın. Ve buna karşılık ben sizden herhangi bir ücret istemiyorum. Benim ecrim ancak âlemlerin Rabbi üzerinedir. Rabbinizin sizler için oluşturduğu eşleri bırakarak âlemler içinden erkeklere mi gidiyorsunuz? İşin aslı siz sınırı aşan bir toplumsunuz."

[167]Onlar: "Ey Lût! Vazgeçmezsen, kesinlikle çıkarılanlardan olacaksın" dediler.

[168]Lût: "Şüphesiz ben, sizin işiniz için buğz edenlerdenim" dedi.

–[169]Rabbim! Beni ve ailemi onların yapageldiklerinden kurtar!–

[170-172]Bunun üzerine Biz de o'nu ve ailesinin *–geride kalanların içindeki zavallı karı hariç–* tamamını kurtardık, sonra da geridekilerin hepsini değişime/yıkıma uğrattık. [173]Ve üzerlerine öyle bir yağmur yağdırdık ki! Bak işte uyarılanların yağmuru ne kötüdür!

[174]Şüphesiz ki bunda bir alâmet/gösterge vardır. Ama onların çoğu iman ediciler değillerdi.

[175]Ve şüphesiz ki Rabbin, kesinlikle en üstün, en güçlü, en şerefli, mağlûp edilmesi mümkün olmayan/mutlak galip olanın, engin merhamet sahibinin ta kendisidir.

---

166 Paragraftaki 155-157. âyetlerin lâfzî manası, O [Sâlih]: "İşte bu dişi devedir; onun bir su içme hakkı vardır, belli bir günün içme hakkı da sizindir, ona bir kötülükle ilişmeyin, yoksa sizi büyük bir günün azabı yakalayıverir" dedi. Buna rağmen onlar deveyi inciklerini kesip öldürdüler de pişman olanlar olarak sabahladılar şeklindedir. Burada, salât ve zekât, sembolik ifadeler ile yer almıştır. 66 numaralı nota da bakılmalıdır.

(47/26, Şu‘arâ/160-175)

Necm: 140

[176]Eyke Ashâbı,**[167]** gönderilmişleri [elçileri, mesajları] yalanladı.

[177-184]Hani Şu‘ayb onlara demişti ki: “Siz Allah’ın koruması altına girmeyecek misiniz? Şüphesiz ki, ben sizin için güvenilir bir elçiyim. Bu nedenle Allah’ın koruması altına girin ve benim dediklerimi yapın. Buna karşılık ben sizden herhangi bir ücret istemiyorum. Benim ücretim yalnız âlemlerin Rabbi üzerinedir. Ölçeği tam ölçün ve hak yiyenlerden olmayın. Ve doğru terazi ile tartın. Halkın eşyalarını değerinden düşürmeyin ve yeryüzünde bozgunculuk yaparak karışıklık çıkarmayın. Ve, sizi ve sizden önceki nesilleri oluşturan o Zat’ın koruması altına girin.”

[185-187]Onlar: “Sen, kesinlikle büyülenmişlerden birisin. Sen de bizim gibi bir beşerden başka bir şey değilsin. Biz senin kesinlikle yalancılardan biri olduğundan eminiz. Şâyet doğrulardan isen, üstümüze gökten bir parça düşürüver!” dediler.

[188]Şu‘ayb: “Rabbim, yaptıklarınızı en iyi bilendir” dedi.

[189]Bunun üzerine o’nu yalanladılar da kendilerini o gölge gününün azabı yakalayıverdi. Şüphesiz o büyük bir günün azabı idi.

[190]Şüphesiz bunda bir alâmet/gösterge vardır. Ama onların çoğu iman ediciler değillerdi.

[191]Ve şüphesiz Rabbin, kesinlikle en üstün, en güçlü, en şerefli, mağlûp edilmesi mümkün olmayan/mutlak galip olanın, engin merhametli olanın ta kendisidir.

(47/26, Şu‘arâ/176-191)

Necm: 141

[192]Ve şüphesiz ki bu apaçık kitap, kesinlikle âlemlerin Rabbinin indirmesidir. [193-195]O apaçık kitapla, uyarıcılardan olasın diye apaçık bir Arapça lisan ile senin kalbine Güvenilir Can [ilâhi mesajlar, güvenilir bilgi] indi. [196]Ve şüphesiz Güvenilir Can [güvenilir bilgi], kesinlikle öncekilerin kitaplarında da vardı.

[197]Ve İsrâîloğulları bilginlerinin kendi kitaplarında güvenilir bilginin varlığını bilmesi, onlar için bir alâmet/gösterge olmadı mı?

[198,199]Ve Biz apaçık kitabı yabancılardan/Arapça bilmeyenlerden birine indirseydik de, bunu o, onlara okusaydı, onlar, buna iman ediciler değillerdi.

[200,201]Böylece onu günahkârların kalplerine soktuk. Onlar acıklı azabı görünceye kadar ona iman etmezler.

(47/26, Şu‘arâ/192-201)

Necm: 142

[202]İşte bu onlara, kendileri farkında olmadan, ansızın geliverecektir.

[203]Sonra da onlar, “Biz süre tanınanlardan mıyız?” diyeceklerdir.

[204]Onlar, Bizim azabımızı oldukça çabuklaştırmak mı istiyorlar?

[205-207]Gördün mü/hiç düşündün mü, onlara senelerce kazanç sağlatsak, sonra kendilerine vaat edilen gelip çatıverse, o kazandıkları şeylerin kendilerine hiçbir yararı olmayacaktır.

[208]Ve Biz, sadece kendileri için uyarıcılar olan kenti değişime/yıkıma uğrattık.

[209]Öğüt! Ve Biz, haksızlık edenler değiliz.

[210]Ve apaçık, açıklayıcı kitabı şeytanlar senin kalbine sokmadı.

[211]Bu onlara yaraşmaz, onlar güç yetiremezler de.

---

167 Bkz. 87 nolu not.

[212]Şüphesiz onlar duyumdan/vahiyden kesinlikle uzak tutulmuşlardır.

[213]O hâlde sakın Allah ile beraber başka ilâha yalvarma, sonra azaplandırılmışlardan olursun. [214]Ve en yakın oymağını uyar. [215]Ve mü'minlerden sana uyan kimselere kanadını indir. [216]Şâyet sana isyan ederlerse, "Şüphesiz ben sizin yaptıklarınızdan kesinlikle uzağım" de. [217-219]Ve sen kalktığın/elçilik görevini yapmak için ortaya çıktığın ve boyun eğip teslimiyet gösterenler arasında dolaştığın zaman seni gören en üstün, en güçlü, en şerefli, yenilmesi mümkün olmayan/mutlak galip olan, engin merhamet sahibine sonucu havale et. [220]Şüphesiz ki O, en iyi işiten, en iyi bilendir.

[221]Şeytanların kime inip durduğunu/kimlerin kafasına bir şeyler soktuğunu size haber vereyim mi? [222]Şeytanlar, tüm iftiracı günahkârlara iner dururlar/onların kafasına bir şeyler sokarlar. [223]Onlar, duyum bırakırlar, hâlbuki onların çoğu yalancıdır. –[Neml 6]*Şüphesiz bu Kur'ân ise sana, yasalar koyan ve en iyi bilen Allah tarafından senin içine işletilmektedir*.–**[168]**

[224]Ve şu şairler, şüphesiz onlara azgın sapıklar uyar.

[225,226]Onların her vadide şaşkın şaşkın dolaştıklarını ve gerçekten yapmadıkları şeyleri söylediklerini görmedin mi/hiç düşünmedin mi? [227]Ancak iman edenler ve düzeltmeye yönelik işler yapanlar, Allah'ı çok çok ananlar ve haksızlığa uğratıldıklarında kendilerini savunanlar müstesna. Haksızlık edenler, hangi dönüşüme döndürüleceklerini yakında bileceklerdir.

(47/26, Şu'arâ/202-223+48/27, Neml/6+Şu'arâ/224-227)

---

168 Resmi Mushaf'taki Neml/6. âyeti, aidiyeti gereği bu pasajda 223. âyet ile 224. âyetin arasında tertip edilmiştir.

§NEML SÛRESİ

MEKKE DÖNEMİ

Necm: 143

[1-3]Tâ/9, Sîn/60. Bunlar, salâtı ikame eden [mâlî yönden ve zihinsel açıdan destek olma; toplumu aydınlatma kurumlarını oluşturan-ayakta tutan], zekâtı/vergiyi veren ve âhirete de kesin olarak inanan kişilerin ta kendileri olan mü'minler için doğru yol rehberi ve müjdeci olmak üzere Kur'ân'ın ve apaçık/açıklayıcı bir kitabın âyetleridir.

(*4*8/27, Neml/1-3)

Necm: 144

[4]Şüphesiz Biz âhirete inanmayan şu kimselerin işlerini kendilerine süslü gösterdik de onlar şaşırıp kalmışlardır.

[5]İşte bunlar, azabın kötüsü kendileri için olan kimselerdir ve bunlar, âhirette en çok ziyana uğrayacakların ta kendileridir.[169]

[7]Hani Mûsâ, yakınlarına: "Şüphesiz ben bir ateş gördüm, ondan size bir haber getireceğim yahut ısınmanız için bir kor ateş getireceğim" demişti.

[8-12]Sonra oraya geldiği zaman seslenilmişti: "Ateşin içindeki ve yanı başındaki kişi bolluklu kılınmıştır! Ve âlemlerin Rabbi olan Allah, eksikliklerden arınıktır!

"Ey Mûsâ! Şüphesiz Ben, en üstün, en güçlü, en şerefli, mağlûp edilmesi mümkün olmayan/mutlak galip olan, en iyi yasa koyan, bozulmayı iyi engelleyen/sağlam yapan Allah'ım!

"Ve birikimini ortaya koy!" –Onu sanki görünmeyen bir varlık gibi, hareket ettirir görüverince, dönüp arkasına bakmadan kaçtı. -Ey Mûsâ korkma! Şüphesiz ki Ben; Benim yanımda elçiler korkmaz. Ancak, kim yanlış; kendi zararlarına iş yapar, sonra kötülüğün ardında iyiliğe çevirirse, şüphesiz Ben, çok bağışlayıcıyım, çok merhamet sahibiyim.–

"Ve koynundaki gücünü devreye sok, dokuz[170] âyet [alâmet/gösterge] içinde Firavun'a ve onun toplumuna hiç kusursuz, mükemmel çıkacaksın. Şüphesiz onlar yoldan çıkmış bir toplum olmuşlardır."

[13]Sonra da âyetlerimiz/alâmetlerimiz/göstergelerimiz onlara parlak bir şekilde gelince, "Bu apaçık bir göz boyama, insan kandırmadır" dediler.

[14]Ve onların kendileri bunlara tam bir kanaat getirdiği hâlde, şirk koşarak yanlış; kendi zararlarına iş yapmaları ve kibirlerinden ötürü onları bile bile inkâr ettiler. *–Şimdi bozguncuların sonunun nice olduğuna bir bak!–****[15]Ve andolsun ki Biz Dâvûd'a ve Süleymân'a bilgi verdik. O ikisi de: "Bizi mü'min kullarının birçoğuna fazlalıklı kılan Allah'a sonsuz övgüler olsun!" dediler.

[16]Ve Süleymân Dâvûd'a vâris oldu. Ve Süleymân: "Ey insanlar! Bize kuşların mantığı [seslerinden, davranışlarından anlam çıkarma] öğretildi ve bize her şeyden verildi" dedi. *–Doğrusu bu apaçık bir armağandır.–*

[17]Ve yerli ve yabancılardan ve kuşlardan oluşturulmuş orduları Süleymân için bir araya getirildi. –Sonra onlar düzenli olarak sevk edilirler.–

---

169 6. âyet, Şu'arâ/224 âyeti olarak verildi.

170 Buradaki "dokuz" sayısını iki şekilde anlamak mümkündür. A) Bu sayı çokluktan kinayedir. Zira İsrâîloğulları'na dokuzdan daha çok âyet/alâmet gösterilmiştir. B) Burada kastedilen Tevrât'taki "on emir"in dokuz âyette yazılı olmasıdır. "Yahudi Tevrât'ında, iki ayrı emir cümlesi olarak zikredilen, "Karşımda başka ilâhların olmayacak" ifadesi ile "Kendin için oyma put yapmayacaksın" ifadelerini, Samiri Tevrât'ı tek emir cümlesinde toplamıştır. Böylece, "Komşunun evine tamah etmeyeceksin " de dahil, emirlerin sayısı, Yahudi nüshasında on, Samiri nüshasında ise dokuzdur.

[18]Sonunda Karınca Vadisi'ne geldikleri zaman, bir karınca: "Ey karıncalar! Evlerinize girin, Süleymân ve orduları bilinçsizce sizi kırıp geçirmesin!" dedi.

[19]Sonra da Süleymân, dişi karıncanın sözünden/kararından dolayı gülerek tebessüm etti. Ve "Rabbim! Bana, anne-babama lütfettiğin nimetinin karşılığını ödememi, hoşnut olacağın sâlihi işlememi gönlüme getir ve rahmetinle beni sâlih kullarının içine kat" dedi.

[20,21]Ve Süleymân kuşları gözden geçirdi de sonra, "Hüdhüd'ü niçin göremiyorum? Yoksa kayıplardan mı oldu? Onu kesinlikle çetin bir azap ile azaplandıracağım yahut onu boğazlayacağım yahut da bana apaçık bir delil/güç getirecek" dedi.**[171]**

[22-26]Derken, çok beklemeden Hüdhüd geldi de, "Ben, senin bilmediğin bir şeyi öğrendim. Sebe'den**[172]** sana çok doğru ve önemli bir haber getirdim. Şüphesiz ki, Sebelilere hükümdarlık eden, kendisine her şeyden verilmiş ve çok büyük bir tahta sahip olan bir kadın buldum. Onu ve toplumunu, Allah'ın astlarından güneşe boyun eğip teslimiyet gösterirler/taparlar buldum. Şeytan da göklerde ve yerde gizleneni açığa çıkaran, gizlediğinizi ve açıkladığınızı bilen Allah'a boyun eğip teslimiyet göstermesinler/kulluk etmesinler diye kendilerine yaptıklarını süslü göstermiş de

---

171 Âyetten anlaşıldığına göre Süleymân'ın (a.s) ordusu "ins, cin ve kuşlar"dan oluşmuştur: A) İns grubu, Süleymân'ın milletinden olan ve ordunun savaşçı grubunu meydana getiren askerlerdir. B) "Angaryacılar" da denilen Cin grubu, yabancılardan oluşmuş olup, ordunun levazım ve donatım işlerini gören, lojistik destek sağlayan askerlerdir. Bu grubu mensup kişiler, Sebe/13'te anlatıldığı üzere, kaleler ve yüksek sağlam binalar yapmakta, ağacı, demiri, bakırı işlemektedirler. Bunlar, Dâvûd (a.s) döneminden beri ülkede bulunan, komşu ülkelerden getirilmiş zanaatkârlardır. Süleymân'ın fethettiği yerlere sağlam bir alt yapı, sanat ve kültür götürmesinde büyük payları olan bu kişiler, iş bilir ve sanatçı özellikte olmalarına karşılık, Süleymân hakkında kötü plânlar yaptıkları için Kur'ân'da bazı âyetlerde "şeytanlar" olarak nitelenmişlerdir. Bu konuyla ilgili ayrıntılar için bkz. Tebyînu'l-Kur'ân. C) Kuşlar grubu ise, iletişim ve yol güzergâhında askerin su ihtiyacını temin için kullanılan kuşlardan ve onların bakıcılarından müteşekkildir. Süleymân'ın kuşlardan oluşan ordusu işte budur. Yoksa Süleymân dağdaki kuşları toplayıp onları asker olarak kullanmamıştır.

Kur'ân'da Süleymân'ın (a.s) da bir peygamber olduğu ve vahiy aldığı bildirilmiş, fakat o'na vahyedilenlerin neler olduğuna dair bir bilgi verilmemiştir. Kitab-ı Mukaddes'teki, "Süleymân'ın Meselleri" adlı bölümün Süleymân'a vahyedildiğini kabul etmek bir Müslüman için söz konusu değildir.

Süleymân ile ilgili bilgiler, bu sûreden başka Resmi Mushaf'taki Sâd, Enbiyâ, Sebe ve Bakara sûrelerinde de yer almaktadır.

Âyetteki "Karınca Vâdisi", karıncaların bol olduğu bir vâdi olmayıp özel bir isimdir. İmâm Zebidî'ye göre, "Karınca Vâdisi", Jirben ile Askalân arasında bir bölgenin adıdır. Söz konusu vâdide yaşayan halkın yaşam biçimlerindeki benzerlikten dolayı karıncaya benzetildiği, bundan dolayı da bu isimle adlandırıldığı anlaşılmaktadır. Bugün dünyanın değişik bölgelerinde hem Neml/Karınca Vâdisi halkı gibi yaşamlarındaki bir özelliği isim olarak taşıyan birçok kavim yaşamakta, hem de kuş, haşere, ağaç, kaya isimleriyle adlandırılmış değişik kavimler, kabile ve oymaklar bulunmaktadır.

Burada "hüdhüd" ile malum kuş değil, o kuşun bakıcısı kastedilmiştir. Nitekim doğan, şahin, kartal gibi kuş cinslerinin isimleri de bugünkü toplumlarda insan ismi olarak kullanılmakta, bazı kuş cinslerinin isimleri ise sembolleşmektedir. Meselâ "sarı kanaryalar" denilince ülkemizde "sarı renkli kanarya kuşları" değil, bir futbol takımı anlaşılmaktadır. Her toplumda rastlanan bu tür isimlendirmeler; mecâzî, müteşâbih anlatımlardır. Dolayısıyla, burada zikredilen hüdhüd'ün, ordunun su ihtiyacını gidermekle, ordunun güzergâhındaki su kaynaklarını araştırmakla görevli kişinin müstear adı olması ve bu ismi de, "hüdhüd"den [çavuşkuşu] yararlanması sebebiyle almış olması mümkündür. Nitekim bir kimseye yaptığı işe uygun ad koyma, lâkap takma geleneği günümüz toplumlarında da hâlâ sürmektedir. Örnek olarak, ordularda ordunun su ihtiyacını gidermekle görevli memurlara "saka" (aslı sakkâ olup "su getirip götüren, su işleriyle uğraşan kimse" demektir) adı verilir. Bu isim, aslında bir kuş cinsinin ismidir ve o kuşa bu ismin verilme sebebi de gagası ile çevreye su sıçratmasıdır.

Diğer taraftan, 22-26. âyetlerdeki konuşmalarından hüdhüd'ün; iradeli, akıllı, hatta din bilgisi kuvvetli biri olduğu anlaşılmaktadır. Bir de, Süleymân'ın Hüdhüd'ü cezalandırmak istemesi dikkate alınınca, hüdhüd'ün bir kuş olmayıp bir insan olduğu kanaati kesinleşmektedir.

172 Sebe, Güney Arabistan'da halkı ticaretle tanınmış bir ülke idi. Başşehri de, şimdiki Kuzey Yemen'in merkezi San'a'nın kuzey-doğusunda, takriben 55 mil mesafede olan Ma'rib kenti idi. Main krallığının yıkılışından sonra, M.Ö. yaklaşık 1100 yıllarında güç kazandı ve 1000 yıl Arabistan'da hüküm sürdü. Daha sonra, M.Ö. 115 yılında onların yerini Himyerîler aldı. Bunlar da Arabistan'da Yemen ve Hadramut'u, Afrika'da Habeşiştan'ı idare etmiş olan Güney Arabistan'ın meşhur başka bir milleti idi. Sebeliler bir taraftan Afrika kıyıları, Hindistan, Uzak Doğu ve Arabistan'ın iç kısımlarının dâhil olduğu yerlerde cereyan eden tüm ticarî faaliyetleri, diğer taraftan da Mısır, Sûriye, Yunanistan ve Roma'ya yönelik ticareti ellerinde tutuyorlardı. Eski çağlarda servet ve refahları ile meşhur olmaları bundandı. Hatta öyle ki, Yunan tarihçilerine göre, o devirde dünyanın en zengin kimseleri bunlardı. Ticaret ve alış-verişin yanında, ulaştıkları bu refahın başka bir nedeni de ülkelerinin birçok yerinde barajlar inşa etmiş ve sulama maksadıyla yağmur sularını toplamış olmalarıydı. Bu tesislerle ülkeyi gerçek bir bahçeye çevirmişlerdi. Yunan tarihçileri, Sebeliler ülkesinin olağanüstü yeşilliklerine dair ayrıntılı bilgileri bize kadar ulaştırmışlardır. (Ansiklopediler)

onları doğru yoldan alıkoymuş. Bunun için de onlar kılavuzlanan doğru yolu bulamıyorlar. –Allah, Kendisinden başka ilâh diye bir şey olmayandır, büyük arşın sahibidir–” dedi.

[27,28]Süleymân dedi ki: “Doğru mu söyledin, yoksa yalancılardan mısın, bakacağız. Şu mektubumu götür, onu kendilerine bırak, sonra onlardan biraz geri çekil de bak, neye dönecekler.”

[29-31]Süleymân’ın mektubunu alan Sebe melikesi: “Ey ileri gelenler! Şüphesiz ki bana kesinlikle çok saygın/şerefli bir mektup bırakıldı. Şüphesiz ki o mektup, Süleymân’dandır ve ‘Bana karşı büyüklük taslamayın, teslimiyet göstererek/Müslüman olarak bana gelin!’ diye yarattığı bütün canlılara dünyada çokça merhamet eden, engin merhamet sahibi Allah adınadır” dedi.

[32]Melike dedi ki: “Ey ileri gelenler! Bu işimde bana fetva verin. Siz bana tanık olmadan hiçbir işi kestirip atmam.”

[33]İleri gelenler dediler ki: “Biz, kuvvet sahibiyiz ve savaşmayı çok iyi bilen kimseleriz, buyruk ise senindir; artık ne emredeceğini düşün!”

[34,35]Melike: “Hiç şüphesiz ki krallar bir memlekete girdikleri zaman hemen orayı bozarlar ve halkının ulularını aşağılarlar. Onlar da böyle yapacaklardır. Ben onlara bir hediye göndereyim de bakalım elçiler ne ile dönecekler!” dedi.

[36,37]Elçi Süleymân’a gelince Süleymân, “Siz bana mal ile yardım mı etmek istiyorsunuz? İşte, Allah’ın bana verdiği, size verdiğinden daha iyidir. Tersine siz, hediyenizle böbürlenirsiniz. Onlara geri dön; iyi bilsinler ki, kendilerine asla karşı koyamayacakları ordularla gelir, onları, kesinlikle hor ve aşağılanmış olarak çıkarırız!” dedi.

[38]Süleymân dedi ki: “İleri gelenler! Onlar teslim olanlar olarak bana gelmeden önce, hanginiz onun tahtını bana getirir?”

[39]Cinlerden bir ifrit, “Sen makamından**[173]** kalkmadan önce ben onu sana getiririm. Ve hiç şüphesiz ben onun üzerine güçlü ve güvenilirim” dedi.

[40]Kitap’tan yanında bilgi olan kimse: “Ben onu sana bakışın kendine dönmeden önce getiririm”**[174]** dedi.

Sonra Süleymân Melike’nin tahtını yanında durur bir hâlde görünce: “Bu, kendime verilen nimetlerin karşılığını ödeyecek miyim, yoksa iyilikbilmezlik mi edeceğim diye beni belâlandırmak için Rabbimin fazlındandır. Ve kim kendisine verilen nimetlerin karşılığını öderse hiç şüphesiz kendisi için karşılığını öder. Kim de iyilikbilmezlik ederse, hiç şüphesiz ki Rabbim çok zengin ve kerîm’dir.”

[41]Süleymân dedi ki: “Onun için tahtını belirsizleştirin [ona sıradan bir kişi muamelesi yapın], bakalım o, kılavuzlanan yolu bulanlardan mı yoksa kılavuzlanan doğru yolu bulmayanlardan mı olacak [Müslümanlığında samimi mi değil mi görelim]!”

[42]Melike geldiği zaman, “Senin tahtın böyle mi?” dendi. Melike: “Sanki bu, odur. Ve bize ondan önce bilgi verilmiş ve biz Müslümanlar olmuş idik.”

[43]Ve onu, Allah’ın astlarından taptığı şeyler alıkoymuştu. Şüphesiz ki o kâfirler; Allah’ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddedenler toplumundandı.

[44]Ona, “köşke gir!” denildi. Sonra o, onu görünce derin bir su sandı ve eteğini çekti. Süleymân; “Bu billurdan yapılmış, şeffaf bir zemindir” dedi. Melike, “Rabbim! Ben gerçekten

---

173 Burada cinlerden bir ifritin, Sen makamından kalkmadan şeklindeki ifadesi, “sen iktidar koltuğundan kalkmadan”, yani “sen iktidarda iken, sen iktidardan düşmeden, senin iktidarın döneminde” demektir. İfrit sözcüğü, “akranlarını ezip geçen, onları zelil kılan kötü adam” demektir (Lisânu’l-Arab, c. 6, s. 326-331, “afr” mad.). İsrâîl ülkesindeki yabancılardan olan bu kişinin (Tebyînu’l-Kur’ân; c. 2, s. 392-397) âyetteki, Ve hiç şüphesiz ben onun üzerine güçlü ve güvenilirim ifadesi, “onu taşıyabilirim, hiçbir şeyi kırıp dökmeden olduğu gibi getirebilirim; alıp kaçmam, ihanet etmem” anlamındadır.

174 “Kitaptan bilgisi olan kişi”nin âyette nakledilen, kable enyertedde ileyke tarfuke şeklindeki ifadesi, Meal ve Tefsirlerde olduğu gibi “gözünü açıp kapamadan” demek olmayıp “senin bakışın kendine dönmeden önce” demektir. Yani, “Sen bu işi kafandan silmeden önce; sen şimdi aklına Sebe melikesi ve ülkesini taktın, başka bir şey düşünmüyorsun ve gözün hiçbir şey görmüyor; başka bir konuyla ilgilenmiyorsun, kendine dönüp bakmıyorsun ya, işte ben bunu sen kendine bakmadan, yani bunu kafandan silmeden, gündemden düşürmeden sana getiririm” demektir.

kendime haksızlık etmiştim. Süleymân ile beraber, âlemlerin Rabbi olan Allah'a teslim oldum" dedi.

(48/27, Neml/4, 5,7-44)

Necm: 145

[45]Andolsun ki 'Allah'a kulluk edin' diye Semûd'a da kardeşleri Sâlih'i elçi gönderdik. Hemen birbirleriyle çekişen iki gurup oluverdiler.

[46]Sâlih dedi ki: "Ey toplumum! İyilikten önce niçin kötülüğü çabuklaştırmak istiyorsunuz? Merhamet olunmanız için Allah'tan bağışlanma dileseniz ne olur!"

[47]Onlar, "Senin sebebinle ve seninle beraber olan kişiler sebebiyle başımıza uğursuzluk geldi/seni ve beraberindekileri uğursuzluk belirtisi sayıyoruz" dediler. Sâlih, "Uğursuzluğunuz Allah katındadır. Daha doğrusu siz, kendini ateşe atan/imtihana çekilen bir topluluksunuz" dedi.

[48]Ve o şehirde yeryüzünde bozgunculuk yapan, iyileştirme yapmayan, Dokuz kişilik bir grup vardı. [49]Allah'a yeminleşerek, "Gece o'na ve ailesine baskın yapacağız, sonra da velîsine/haklarını koruyacak yakınlarına, 'Biz, o ailenin yok edilişine şâhit olmadık/olay sırasında orada değildik ve biz kesinlikle doğru olanlarız' diyeceğiz" dediler. [50]Ve onlar, böyle bir tuzak kurdular, şüphesiz Biz de onların farkında olmadığı bir ceza ile cezalandırdık.

[51]İşte bak! Onların tuzaklarının âkıbeti nice oldu, şüphesiz Biz onları ve toplumlarını toptan yerle bir ettik. [52]İşte, onların, şirk koşmak sûretiyle işledikleri yanlışlar yüzünden çatıları çöküp ıpıssız kalmış evleri. Hiç şüphesiz ki bunda, bilen bir toplum için bir alâmet/gösterge vardır.

[53]İman eden ve Allah'ın koruması altına girmiş olan kişileri de kurtardık.***[54,55]Lût'u da elçi olarak toplumuna gönderdik. Hani o, toplumuna, "Göz göre göre hâlâ o aşırılığı/hayâsızlığı yapacak mısınız? Şehvet yönünden kadınlardan aşağı olan erkeklere yaklaşacak mısınız? Aslında siz cahillikte devam edegelen bir toplumsunuz!" demişti.

[56]Sonra da toplumunun cevabı sadece, "Lût ailesini memleketinizden çıkarın; baksanıza onlar temiz kalmak isteyen insanlarmış!" demeleri oldu.

[57]Bunun üzerine o'nu ve geride kalmasını ayarladığımız karısı dışındaki yakınlarını kurtardık.
[58]Ve onların üzerlerine öyle bir yağmur yağdırdık ki! Ne kötü idi uyarılanların yağmuru!

(48/27, Neml/45-58)

Necm: 146

[59]De ki: "Tüm övgüler, Allah'a mahsustur. Esenlik, güvenlik de seçip arı-duru hâle getirdiği kullarınadır. Allah mı hayırlıdır, yoksa onların ortak koştuğu şeyler mi?"

[60]Onların ortak koştuğu şeyler mi hayırlıdır ya da gökleri ve yeryüzünü oluşturan, gökten sizin için su indiren mi? Sonra da Biz onunla, bir ağacını bile bitirmenizin söz konusu olmadığı güzel güzel bahçeler bitirmişizdir. Allah'la beraber başka bir ilâh mı var! Aksine onlar şirk koşmak sûretiyle yanlış; kendi zararlarına işte devam eden bir toplumdur.

[61]Onların ortak koştuğu şeyler mi hayırlıdır ya da yeryüzünü barınak yapan, aralarında nehirler oluşturan, onun için sabit dağlar koyan ve iki deniz arasına engel koyan mı? Allah ile beraber bir ilâh mı var? Tam tersi onların çoğu bilmiyorlar.

[62]Onların ortak koştuğu şeyler mi hayırlıdır ya da kendine yalvardığı zaman bunalmışa karşılık veren ve kötülüğü gideren, sizi yeryüzünün halifeleri yapan mı? Allah'ın yanında başka bir ilâh mı var? Çok az düşünüyorsunuz!

[63]Onların ortak koştuğu şeyler mi hayırlıdır ya da karanın ve denizin karanlıkları içinde size kılavuz olan, rahmetinin önünde rüzgârları müjdeci olarak gönderen mi? Allah ile beraber bir ilâh mı var? Allah onların koştukları ortaklardan çok yücedir.

[64]Onların ortak koştuğu şeyler mi hayırlıdır ya da önce oluşturmayı başlatan, sonra onu iade edecek olan ve sizi hem gökten, hem yerden rızıklandıran mı? Allah ile beraber başka bir ilâh mı var? De ki: "Eğer doğru kimseler iseniz, kesin delilinizi getiriniz!"

[65]De ki: "Gaybi; göklerde ve yerde görülmeyeni, duyulmayanı, sezilmeyeni, geçmişi, geleceği Allah'tan başka kimse bilmez. Ve onlar, ne zaman diriltileceklerinin bilincine varmazlar.

[66]Aslında onların âhiret hakkında bilgileri ardarda gelmektedir. Fakat onlar bundan bir şüphe içindedirler. Daha doğrusu onlar bundan kördürler.

[67,68]Şu kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden şu kimseler de, "Biz ve atalarımız toprak olduktan sonra mı gerçekten biz mi dirilip çıkartılacağız. Andolsun, bu azap ve dirilme tehdidi, bize ve daha önce atalarımıza tehdit olarak söz verilmişti. Bu, ancak geçmişlerin uydurma masallarından başka bir şey değildir" dediler.

[69]De ki: "Yeryüzünde gezip dolaşın da suçluların sonlarının nasıl olduğuna bir bakın!"

–[70]Sen onlara karşı hüzne de kapılma ve onların kurmakta oldukları tuzaklardan dolayı da sıkıntı içinde olma!–

[71]Ve onlar, "Eğer doğru kimseler iseniz, bu tehdit olarak söylenen söz/azap ne zaman?" diyorlar.

[72]De ki: "Belki de çabuklaştırmakta olduğunuzun bir kısmı size yetişmiştir bile."

[73]Ve hiç şüphesiz, senin Rabbin, insanlara karşı büyük armağan sahibidir, velâkin onların çoğu sahip olduklarının karşılığını ödemiyorlar. [74]Ve şüphesiz ki, senin Rabbin, onların göğüslerinin gizli tutmakta olduklarını ve açığa vurduklarını kesin olarak bilmektedir.

[75]Ve gökte ve yerde gizli olan hiçbir şey yoktur ki, apaçık bir kitapta olmasın.

(48/27, Neml/59-75)

Necm: 147

[76]Hiç şüphesiz ki, bu Kur'ân İsrâîloğulları'na, hakkında ayrılığa düştükleri şeylerin birçoğunu aktarıp anlatmaktadır.

[77]Ve hiç şüphesiz gerçekten Kur'ân, kesinlikle mü'minler için bir kılavuz ve bir rahmettir.

[78]Şüphesiz ki senin Rabbin, onların arasında Kendi hükmünü gerçekleştirir. Ve Allah, en üstün, en güçlü, en şerefli, mağlûp edilmesi mümkün olmayan/mutlak galip olandır, çok iyi bilendir.

[79]Öyleyse sen, Allah'a işin sonucunu havale et, şüphesiz ki sen apaçık olan hak üzerindesin.

[80]Şüphesiz ki sen, ölülere dinletemezsin ve arkasını dönüp kaçtıkları zaman sağırlara da çağrıyı işittiremezsin.

[81]Sen körleri düştükleri sapıklıktan çekip doğru yolu gösterici de değilsin; sen ancak, âyetlerimize iman edenlere *–ki onlar teslim olanlardır–* dinletebilirsin.

(48/27, Neml/76-81)

Necm: 148

[82]Ve Söz[175] üzerlerine vaki olduğu/gerçekleştiği zaman onlar için, insanların âyetlerimize gerektiği gibi inanmadıklarını onlara söyleyen/anlatan, topraktan/maddeden yapılmış hareket eden, konuşan bir varlık[176] çıkardık.

---

175 Bkz. 77 nolu not.

176 DÂBBETÜN MİNE'L-ARZ: Debb kökünden türemiş olan dabbeh, "hafif hafif yürüyen, kıpırdayan, debelenen, gözle takip edilemeyecek kadar yavaş hareket eden veya hareketi gözle izlenemeyen şey"dir. Dabbeh sözcüğü Kur'ân'da, "irili-ufaklı tüm canlılar" için kullanılmaktadır. Bu âyetteki dabbeh sözcüğü, diğer kullanımlarından farklı olarak tamlama şeklinde dabbetü'l-arz olarak geçmekte, ki bu, "yer canlısı" demektir. Dolayısıyla bu âyetin de, –dabbeh sözcüğünün farklı bir tamlama içinde kullanıldığı Neml/82. âyeti gibi– bağımsız olarak ele alınması gerekir. Dabbeh, mahşerde ortaya

[83]Ve her önderli topluluktan âyetlerimizi/alâmetlerimizi/göstergelerimizi yalan sayanlardan bir grup topladığımız gün, artık onlar tutuklanıp dağıtılırlar.

[84]Ve geldikleri zaman, Allah der ki: “Siz Benim âyetlerimi/ alâmetlerimi/ göstergelerimi, bilgi bakımından onu kavramadığınız hâlde yalanladınız mı? Ya da ne yapıyordunuz?

[85]Ve şirk koşarak, inanmayarak yanlış yapmalarına karşılık, Söz[177] kendi aleyhlerine gerçekleşmiş bulunmaktadır, artık onlar konuşmazlar.

(48/27, Neml/82-85)

Necm: 149

[86]Onlar görmediler mi ki, dinlensinler diye geceyi yarattık, gündüzü de gördürücü, aydınlık yarattık. Şüphesiz ki bunda iman eden bir toplum için kesinlikle alâmetler/göstergeler vardır.

[87]Ve Sûr’a üflendiği[178] gün, artık Allah’ın diledikleri hariç olmak üzere göklerde ve yerde kimler varsa hepsi dehşete kapılırlar. Ve hepsi değerlerini yitirmiş olarak O’na gelirler.

[88]Ve sen dağları görürsün; sen onları donuk, durgun sanırsın. Oysa onlar her şeyi sapasağlam yapan Allah’ın yapımı olarak bulutun yürümesi gibi yürümektedirler. Şüphesiz ki O, yaptıklarınıza tamamıyla haberdardır:

[89]Kim bir iyilik-güzellik getirirse, onun için getirdiğinden daha hayırlısı/getirdiğinden dolayı bir hayır vardır. Ve onlar o gün korkudan güvende olanlardır.

[90]Ve kim kötülükle gelirse, artık yüzleri ateşte sürtülür. –Siz yaptığınız amellerden başkasıyla mı karşılı göreceksiniz?–

[91-93]Sen, “Ben ancak her şeyin sahibi olan ve burayı dokunulmaz kılan Mekke’nin Rabbine[179] kulluk etmekle emrolundum. Ve ben Müslüman olmamla ve Kur’ân’ı okuyup izlememle emrolundum. Artık kim kılavuzlanan doğru yola düşerse, yalnız kendisi için kılavuzlanan doğru yola düşmüş olur; kim de saparsa hemen ‘Ben sadece uyarıcılardanım.’ Ve, bütün övgüler Allah’a mahsustur. O, âyetlerini/ alâmetlerini/ göstergelerini size gösterecek de siz onları tanıyacaksınız” de.

–Ve Rabbin, yaptıklarınızdan habersiz değildir.–

(48/27, Neml/86-93)

çıkarılacak yeryüzü maddelerinden mamul bir çeşit yayın aracı olup kendisine yüklenmiş olan “insanların Allah’ın âyetlerine gerektiği gibi inanmadıkları” duyurusunu anons edecektir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Tebyîn.

177 Bkz. 77 nolu not.

178 Bkz. 27 nolu not.

179 Bkz. 68 nolu not.

§KASAS SÛRESİ

MEKKE DÖNEMİ

Necm: 150

[1]Tâ/9, Sîn/60, Mîm/40.[180]

[2]Bunlar, apaçık/açıklayıcı kitabın âyetleridir.

[3]Biz, iman edecek bir toplum için Mûsâ ve Firavun'un önemli haberlerinden bir kısmını sana hak ile okuyoruz/takip ettiriyoruz.

[4]Şüphesiz ki Firavun, yeryüzünde yüceldi ve idaresi altındaki insanları grup grup yaptı; onlardan bir grubu güçsüzleştirmek istiyor; bunların oğullarını boğazlıyor, kızlarını da sağ bırakıyordu. Şüphesiz ki o, bozguncülardan idi.

[5]Biz ise istiyoruz ki, yeryüzünde güçsüz düşürülenlere armağan verelim, onları önderler yapalım ve onları mirasçılar yapalım. [6]Ve onları yeryüzünde sağlamca yerleştirelim, Firavun, Haman ve bu ikisinin askerlerine, onlardan çekinmekte oldukları şeyleri gösterelim.

[7]Ve Biz Mûsâ'nın anasına vahyettik: "Onu emzir. Eğer o'nun için korkarsan o'nu nehre bırakıver, korkma ve üzülme. Şüphesiz Biz o'nu sana döndüreceğiz ve kendisini elçilerden biri yapacağız."

[8]Sonra da Firavun ailesi o'nu, kendileri için bir düşman ve üzüntü olmak üzere "buluntu" olarak aldı. Şüphesiz Firavun, Haman ve bu ikisinin askerleri hata edenler idiler.

[9]Ve Firavun'un karısı: "Benim ve senin için göz aydınlığı! Onu öldürmeyin, belki bize bir yararı dokunur, ya da o'nu evlat ediniriz" dedi. Ve onlar, işin farkında olmuyorlar.

[10]Mûsâ'nın anasının yüreği bomboş sabahladı. *–Eğer Biz, inananlardan olması için onun kalbini pekiştirmemiş olsaydık, neredeyse o'nu açığa vuracaktı.–* [11]Ve Mûsâ'nın annesi Mûsâ'nın kız kardeşine, "Onun izini takip et" dedi. O da hemen, onlar farkına varmazken uzaktan o'nu gözetledi.

[12]Ve Biz daha önce, o'na sütanalarını haram ettik. Bunun üzerine Mûsâ'nın kız kardeşi, "Size, o'nun bakımını sizin adınıza üstlenecek ve o'na öğüt verip eğitecek bir aile göstereyim mi?" dedi.

[13]Böylelikle Biz o'nu, gözü aydın olsun, gam çekmesin ve Allah'ın verdiği sözün gerçek olduğunu bilsin diye annesine geri verdik. *–Velâkin onların pek çoğu bilmezler.–*

[14]Ve Mûsâ yiğitlik çağına girip oturaklaşınca, Biz o'na yasa ve bilgi verdik. Ve Biz güzel davrananları işte böyle karşılıklandırırız.

[15]Ve Mûsâ, şehir halkının habersiz olduğu bir anda şehre girdi. Sonra orada, biri kendi tarafından, diğeri düşman tarafından, birbirlerini öldürmeye çalışan iki adam buldu. Sonra kendi tarafı olan, düşmana karşı Mûsâ'dan yardım diledi. Mûsâ da ötekine hemen bir yumruk indirdi, o da hemen ölüverdi. Mûsâ, "Bu, şeytanın işindendir, şüphesiz o, saptırıcı, apaçık bir düşmandır" dedi.

[16]Mûsâ, "Rabbim! Şüphesiz kendime haksızlık ettim. Artık beni bağışla!" dedi de Allah o'nu bağışladı. Şüphesiz O, çok bağışlayıcının, çok merhamet edicinin ta kendisidir.

[17]Mûsâ, "Rabbim! Bana nimet olarak verdiğin şeylere andolsun ki artık hiçbir zaman suçlulara arka olmayacağım" dedi.

[18]Sonra da Mûsâ, şehirde korku içinde, etrafı kontrol ederek sabahladı. Bir de ne görsün, dün kendisinden yardım isteyen kimse, feryat ederek o'ndan yardım istiyor. Mûsâ ona: "Şüphesiz sen, apaçık bir azgınsın!" dedi.

[19]Mûsâ, ikisinin de düşmanı olan adamı yakalamak isteyince, o adam; "Ey Mûsâ! Dün bir kişiyi öldürdüğün gibi beni de mi öldürmek istiyorsun? Sen sadece yeryüzünde bir zorba olmak istiyorsun ve sen düzelticilerden olmak istemiyorsun" dedi.

---

180 Bkz. 8 nolu not.

[20]Ve şehrin öbür ucundan bir adam koşarak geldi. Dedi ki: "Ey Mûsâ! İleri gelenler seni öldürmek için senin hakkında görüşme yapıyorlar. Derhal çık! Şüphesiz ki ben öğüt verenlerdenim."

[21]Sonra da Mûsâ korka korka, kontrol ederek oradan çıktı. "Rabbim! Beni şirk koşarak yanlış, kendi zararlarına iş yapanlar toplumundan kurtar!" dedi.

[22]Ve Mûsâ Medyen'e doğru yöneldiğinde, "Rabbimin bana yolun doğrusunu göstereceğini umarım" dedi.

[23]Ve Mûsâ, Medyen suyuna varınca, orada hayvanlarını sulayan insanlardan bir önderli topluluk buldu. Ve Mûsâ, hayvan sulayanlar kadar güçlü olmayan, hayvanlarını geri çeken iki kadın buldu. Dedi ki: "Hâliniz nedir?" Dediler ki: "Çobanlar sulayıp çekilmeden biz sulamayız; babamız da çok yaşlı bir ihtiyardır."

[24]Bunun üzerine Mûsâ, ikisi için hayvanları suladı. Sonra gölgeye çekildi de "Rabbim! Şüphesiz ki ben, iyilikten bana indirdiğin şeye muhtacım" dedi.

[25]Derken, o iki kadından biri utana utana yürüyerek Mûsâ'ya geldi. Dedi ki: "Şüphesiz babam, bizim yerimize sulamanın ücretini karşılamak için seni çağırıyor." Mûsâ, kızın babasına geldi ve kıssaları ona anlattı. Kızın babası; "Korkma, o şirk koşarak yanlış; kendi zararlarına iş yapmış toplumdan kurtuldun" dedi.

[26]Onun iki kızından biri; "Babacığım! Onu ücretle tut. Şüphesiz ücretle tutulan kimselerin en iyisi, güçlü ve güvenilir olanıdır" dedi.

[27]Kızların babası dedi ki: "Sekiz yıl bana çalışmana karşılık şu iki kızımdan birini sana nikâhlamak istiyorum. Eğer on yıla tamamlarsan artık o kendinden; sana ağırlık vermek de istemem. İnşallah beni sâlihlerden bulacaksın."

[28]Mûsâ, "Bu, seninle benim aramdadır; bu iki süreden hangisinin sonunu gerçekleştirirsem demek ki, bana karşı düşmanlık/sorumluluk yok. Ve söylediklerimize Allah vekildir [koruyarak, destekleyerek uygulayandır]" dedi.

[29]Artık Mûsâ süreyi doldurup ailesiyle/yakınlarıyla yola çıkınca, dağ tarafından bir ateş hissetti. Ailesine, "Benim size bir haber getirmem için siz bekleyin; ben bir ateş hissettim. Yahut ısınırsınız diye o ateşten bir parça getiririm" dedi.

[30-32]Sonra oraya vardığında o bereketli toprak parçasındaki vâdinin sağ tarafından, bir ağaçtan seslenildi: "Ey Mûsâ! Hiç şüphesiz ki Ben, âlemlerin Rabbi Allah'ın ta kendisiyim! Ve birikimini ortaya at! *–Birikimini sanki görünmeyen bir varlık gibi, hareket ettirir görünce de dönüp arkasına bakmadan kaçtı.–* Ey Mûsâ! Beri gel, korkma. Kesinlikle sen emniyette olanlardansın. Koynundaki gücünü devreye sok, kusursuz, mükemmelce çıkacaksın.[181] Korkudan kanadını kendine çek. İşte bu ikisi Firavun ve onun adamlarına karşı Rabbin tarafından iki kesin delildir. Şüphesiz ki onlar, yoldan çıkan bir toplum olmuşlardır."

[33,34]Mûsâ dedi ki: "Rabbim! Şüphesiz ben onlardan bir kişi öldürdüm, şimdi onların beni öldürmelerinden korkuyorum. Kardeşim Hârûn'u da benimle gönder; o, dil bakımından benden daha iyi, güzel ve etkilidir. O nedenle o'nu da beni doğrulayan bir yardımcı olarak benimle birlikte gönder. Şüphesiz ben, beni yalanlamalarından korkuyorum."

[35]Allah dedi ki: "Seni kardeşinle destekleyeceğiz ve ikiniz için bir güç, iktidar oluşturacağız. Sonra da onlar alâmetlerimiz/göstergelerimiz sebebiyle size erişemeyecekler. Siz ikiniz ve ikinizi izleyenler üstün olanlarsınız."***

[36]Mûsâ onlara apaçık alâmetlerimiz/göstergelerimiz ile gelince, "Bu, sadece uydurulmuş bir etkili bilgilerdir. Ve biz önceki babalarımızdan bunu işitmemiştik" dediler.

---

181 Bkz. 109 nolu not.

[37]Mûsâ da dedi ki: “Benim Rabbim, kendi katından kimin doğru yol kılavuzu ile geldiğini ve yurdun sonunun kim için daha iyi olacağını daha iyi bilendir. Şüphesiz ki şirk koşarak yanlış; kendi zararlarına iş yapanlar, kurtuluşa eremezler.”

[38]Firavun da, “Ey ileri gelenler! Sizin için benden başka bir ilâh bilmedim. Ey Haman, benim için çamur üzerine hemen ateş yak; tuğla imal et de Mûsâ’nın ilâhı hakkında bilgilenmem için bana bir kule yap. Ve şüphe yok ki o’nun yalancılardan biri olduğuna kesinlikle inanıyorum” dedi.

[39]Firavun, kendisi ve askerleri, yeryüzünde haksız yere büyüklük tasladılar ve gerçekten Bize döndürülmeyeceklerine inandılar.

[40]Biz de onu ve askerlerini yakalayıp o bol suda/nehirde fırlatıp atıverdik. Şimdi, şirk koşarak yanlış; kendi zararlarına iş yapanların sonunun nasıl olduğuna bir bak!

[41]Ve onları, ateşe çağıran önderler yaptık. Kıyâmet günü onlar yardım görmeyecekler de.

[42]Ve bu dünyada arkalarına dışlanma, Allah’ın rahmetinden yoksun olma taktık. Onlar, kıyâmet gününde de kötülenmiş/uzaklaştırılmış kimselerdendirler.

[43]Ve andolsun ki Biz, ilk nesilleri değişime/yıkıma uğrattıktan sonra Mûsâ’ya, öğüt alırlar diye, insanlar için apaçık deliller, kılavuz ve rahmet olarak Kitab’ı/Tevrât’ı verdik.

[44]Ve Mûsâ’ya o emri gerçekleştirdiğimiz sırada sen batı yönünde değildin. Hazır bulunanlardan, görenlerden de değildin.

[45]Ama Biz nice nesiller var ettik de, onların ömürleri uzadıkça uzadı. Sen onlara âyetlerimizi okuyarak, Medyen halkı arasında bulunanlardan da değildin; Fakat Biz elçi gönderenleriz.

[46,47]Ve Biz, seslendiğimiz zaman, Tûr’un yanında da değildin. Tersine senden önce kendilerine uyarıcı/peygamber gelmeyen bir toplumu uyarman için ve kendi ellerinin yaptıklarından dolayı başlarına bir fenalık geldiğinde hemen, “Rabbimiz! Ne olurdu bize bir peygamber gönderseydin de, âyetlerine uysak ve mü’minlerden olsak” diyemesinler, onlar öğüt alsınlar diye Rabbinden bir rahmet olarak… orada geçenleri sana bildirdik, seni elçi olarak gönderdik.

[48]İşte onlara tarafımızdan o hak gelince de, “Mûsâ’ya verilen şeyler; alâmetler; göstergeler gibi ona da verilmeli değil miydi?” dediler. Daha evvel Mûsâ’ya verileni örtbas edip reddetmemişler miydi? “Birbirine sırt veren; destekleyen iki sihir; etkili bilgi” dediler. Ve “Şüphesiz biz hepsini kabul etmeyeceğiz” dediler.

[49]De ki: “Eğer doğru kimseler iseniz, hemen Allah katından bana ve Mûsâ’ya inen kitaplardan daha çok doğruya kılavuz olan bir kitap getirin de ben de ona uyayım!”

[50]Buna rağmen eğer sana cevap vermezlerse, bil ki onlar, yalnızca heveslerine uymaktadırlar. Allah’tan bir yol gösterici olmaksızın kendi hevesine uyandan daha sapık [şaşkın, aşağı] kim olabilir? Kesinlikle Allah şirk koşarak yanlış; kendi zararlarına iş yapan topluma yol göstermez.

[51]Ve andolsun Biz, Söz’ü [vahyi/Kur’ân’ı] öğüt alırlar diye birbiri ardınca yolladık.

[52]Sözden [vahiyden/Kur’ân’dan] önce kendilerine Kitap verdiğimiz kimseler; onlar, Söz’e [vahye/Kur’ân’a] de inanırlar.

[53]Ve onlara o Söz [vahy/Kur’ân] okunduğu zaman onlar, “Biz, ona inandık. Şüphesiz o, Rabbimizden gelen gerçektir. Kesinlikle biz, ondan önce müslüman olanlardık” dediler.

[54]İşte onlar; sabrettikleri için onların ödülleri iki kere verilecektir. Ve onlar kötülüğü iyilikle savarlar ve kendilerini rızıklandırdığımız şeylerden harcamada bulunurlar.

[55]Ve onlar, boş söz işittikleri zaman, ondan yüz çevirirler ve “Bizim işlerimiz yalnızca bizim için, sizin işleriniz de yalnızca sizin içindir. Size selâm olsun! Biz cahilleri aramıyoruz” derler.

[56]Kesinlikle sen sevdiğini kılavuzlanan doğru yola iletemezsin; ama Allah dilediğine doğru yolu gösterir ve O, kılavuzlanan doğru yolu kabullenecek olanları daha iyi bilir.

[57]Ve onlar; “Biz seninle beraber doğru yol kılavuzuna uyarsak, yurdumuzdan atılırız” dediler. Biz onları, Kendi katımızdan bir rızık olarak, her şeyin semerelerinin toplanıp kendisine getirildiği, güvenli, dokunulmaz bir yere/Mekke’ye[182] yerleştirmedik mi? Fakat onların çoğu bilmezler.

[58]Ve Biz, geçimleriyle şımarmış nice kenti değişime/yıkıma uğratmışızdır. İşte, onların yerleri! Kendilerinden sonra pek az oturulmuş olan meskenleri. Ve Biz, vârislerin ta kendisiyiz.

[59]Rabbin, kendilerine âyetlerimizi okuyan bir peygamberi ana kente göndermedikçe, memleketleri değişime/yıkıma uğratıcı değildir. Zaten Biz, halkı şirk koşarak yanlış; kendi zararlarına iş yapan kimseler olmayan memleketleri değişime/yıkıma uğratıcı değiliz.

(49/28, Kasas/1-59)

Necm: 151

[60]Ve size verilen şeyler, basit dünya hayatının kazanımı ve onun süsüdür. Allah katında olanlar ise, daha hayırlı ve daha kalıcıdır. Hâlâ akıl etmeyecek misiniz?

[61]Şu hâlde, Bizim kendisine güzel bir söz verişle söz verip de ona kavuşan kimse, basit dünya hayatının kazanımını kazandırdığımız ve sonra kıyâmet gününde huzurumuza getirilenlerden/huzurumuzda ‘hazırol’da tutulanlardan olan kimse gibi midir?

[62]Ve o gün Allah onlara seslenir de der ki: “Yanlış olarak inanmış olduğunuz Benim ortaklar hani nerede?”

[63]Haklarında Söz gerçekleşen kimseler; “Rabbimiz! İşte bunlar bizim azdırdığımız kimselerdir. Biz nasıl azmışsak, işte bunları da öylece biz azdırdık. Biz, Sana karşı uzak olduk. Onlar sadece bizlere tapmıyorlardı” derler.

[64]Ve “Ortaklarınızı çağırın!” denir, onlar da çağırırlar. Sonra da onlar kendilerine cevap vermezler ve azabı görürler. *–Ne olurdu onlar, kılavuzlanan doğru yolu kabullenmiş olsalardı!–*

[65]Ve o gün Allah, onlara seslenir de; “Gönderilen elçilere ne cevap verdiniz?” der.

[66]İşte, o gün onlara bütün önemli haberler kapkaranlık olmuştur; artık onlar birbirlerine de soramazlar.

[67]Fakat tevbe etmiş, iman etmiş ve düzeltici işler yapmış kimseye gelince; o, kurtuluşa erenlerden olmayı umabilir.

(49/28, Kasas/60-67)

Necm: 152

[68]Ve senin Rabbin, dilediği şeyi oluşturur ve onlar için hayırlı olan şeyleri seçer, onlar için ise seçim hakkı yoktur. Allah, onların ortak koştuklarından arınıktır ve yüceler yücesidir.

[69]Ve senin Rabbin, onların, sinelerinde gizledikleri şeyleri ve açığa vurdukları şeyleri bilir.

[70]Ve O, Kendisinden başka ilâh[183] diye bir şey olmayan Allah’tır. İlkinde ve sonuncuda tüm övgüler O’nundur, hüküm yalnızca O’nundur. Ve ancak O’na döndürüleceksiniz.

(49/28, Kasas/68-70)

Necm: 153

[71]De ki: “Hiç düşündünüz mü, eğer Allah üzerinizde geceyi ta kıyâmet gününe kadar aralıksız devam ettirse, Allah’tan başka size ışık getirecek ilâh kimdir? Hâlâ kulak vermeyecek misiniz?”

---

182 Bkz. 68 nolu not.
183 Bkz. 50 nolu not.

[72]De ki: "Hiç düşündünüz mü, eğer Allah üzerinizde gündüzü ta kıyâmet gününe kadar aralıksız devam ettirse, Allah'tan başka, istirahat edeceğiniz geceyi size getirecek ilâh kimdir? Hâlâ görmeyecek misiniz?"

[73]Ve Allah'ın rahmetindendir ki O, geceyi ve gündüzü; gecede dinlenesiniz ve gündüzün, O'nun karşılıksız, fazladan verdiklerinden arayasınız ve kendinize verilen nimetlerin karşılığını ödersiniz diye yaptı.

[74]Ve o gün Allah, onlara seslenip der ki: "Yanlış olarak inandığınız Benim ortaklar hani, nerede?"

[75]Ve Biz her önderli toplumdan bir şâhit çekip çıkardık da, "Haydi, kesin delilinizi getirin!" dedik. Artık bildiler ki, hakikat Allah'a aittir ve uydurageldikleri şeyler kendilerinden ayrılıp kaybolmuştur.

(49/28, Kasas/71-75)

Necm: 154

[76,77]Şüphesiz Karun, Mûsâ'nın toplumundan idi de, onlara karşı azgınlık etmişti. Biz ona öyle hazineler vermiştik ki, şüphesiz onun anahtarları güçlü kuvvetli bir topluluğa ağır gelirdi. Bir zaman toplumu ona demişti ki: "Şımarma! Şüphesiz ki Allah şımarıkları sevmez. Ve Allah'ın sana verdiğinde âhiret yurdunu iste. Dünyadan da nasibini unutma! Allah'ın sana ihsan ettiği gibi, sen de ihsanda bulun. Ve yeryüzünde bozgunculuğu isteme. Şüphesiz ki Allah, bozguncuları sevmez."

[78]Karun, "Bu servet, bana ancak kendimdeki bilgi sayesinde verildi" dedi. Bilmez miydi ki Allah, kendinden önceki nesillerden, ondan daha güçlü, ondan daha çok taraftarı, birikimi olan kimseleri kesinlikle değişime/yıkıma uğratmıştı. *–Ve bu günahkârlar, diğerlerinin günahlarından sorumlu tutulmaz.–*

[79]Derken Karun, süs, görkem içinde toplumunun karşısına çıktı. Dünya hayatını isteyen kimseler, "Keşke Karun'a verilen gibi bizim de olsaydı! Şüphesiz ki o Karun, çok büyük bir nasip sahibidir" dediler.

[80]Ve kendilerine bilgi verilmiş olan kimseler ise, "Yazıklar olsun size! İman eden ve sâlihi işleyen kimseler için Allah'ın vereceği ödül daha hayırlıdır. Ona da ancak sabredenler kavuşabilir" dediler.

[81]Sonunda Biz onu ve evini yere geçirdik. Artık Allah'ın astlarından kendisine yardım edecek bir taraftar da olmadı ve o, kendini savunup kurtarabilecek kimselerden de değildi.

[82]Ve daha dün onun yerinde olmayı isteyenler, "Demek ki Allah kullarından dilediğine rızkı genişletiyor ve daraltıyor. Şâyet Allah bize armağan vermiş olmasaydı, bizi de yerin dibine geçirirdi. Ve demek ki kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddedenler kendilerini kurtaramıyorlar" diyerek sabahladılar.

(49/28, Kasas/76-82)

Necm: 155

[83]İşte âhiret yurdu! Biz onu yeryüzünde böbürlenmeyi ve bozgunculuğu arzulamayan kimseler için hazırlarız. Ve âkıbet, Allah'ın koruması altına girmiş kişiler içindir.

[84]Kim bir iyilik getirirse, ona ondan daha hayırlısı/ ona ondan dolayı bir hayır vardır. Ve kim bir kötülük getirirse; işte o kötülükleri işleyenler, ancak yaptıkları şeyler ile karşılıklandırılırlar.

(49/28, Kasas/83-84)

Necm: 156

[85]Şüphesiz ki Kur'ân'ı sana farz kılan Allah, elbette seni dönülecek yere döndürecektir. De ki: "Benim Rabbim, kimin doğru yol kılavuzu ile geldiğini ve kimin apaçık bir sapıklık içinde olduğunu daha iyi bilendir."

[86]Ve sen Kitab'ın sana vahyedileceğini/indirileceğini ummuyordun. O, ancak Rabbinden bir rahmet olarak verildi. Öyleyse sakın kâfirlere; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddedenlere arka çıkma/ yardımcı olma.

[87]Ve ortak koşanlar sana indirildikten sonra, sakın seni Allah'ın âyetlerinden alıkoymasınlar. Ve Rabbine davet et. Ve asla ortak koşanlardan olma!

[88]Ve Allah ile beraber başka bir tanrıya yalvarma. O'ndan başka hiçbir ilâh yoktur. O'nun Zatından başka her şey yok olacaktır. Yasa-ilke, yalnızca O'nundur. Siz de ancak O'na döndürüleceksiniz. [*İsra1*]Kulunu, bir gece, âyetlerimizden/ alâmetlerimizden/ göstergelerimizden gösterelim diye, Mescid-i Haram'dan bir kenarını mübarek kıldığımız Mescid-i Aksa'ya[184] yürüten Zat, her türlü noksan sıfatlardan arınıktır. Şüphesiz O, en iyi işitenin, en iyi görenin ta kendisidir.

(49/28, Kasas/85-88+50/17, İsrâ/1)

---

184 Burada ilk vahyin inişi; Rasülüllah'ın peygamber yapılışı ve ilk vahyin indiği yer konu edilmektedir. Şekil ve yer itibariyle daha evvel de Necm suresinin giriş bölümünde bilgi verilmişti. İlk İslâm tarihçilerinden Vâkıdî'nin Kitâbü'l-Meğazî ve el-Ezrâkî'nin Ahbâru'l-Mekke adlı kitaplarındaki bilgilere göre, Mekke'de Mescid-i Haram'dan başka değişik yerlerde mescitler vardır. Hatta bazı evler Mekkeliler tarafından mescit olarak kullanılmaktadır. Bu mescitlerden biri de Mekke'ye 9 mil mesafedeki Cirane Vâdisi'nin yukarısında olmasından dolayı "Mescid-i Aksa" [en uzak mescit] denilen mescittir. Bu mescidi Kureyş'ten biri yaptırmıştır. Bu bilgiler ışığında, âyetteki, bir kenarını mübarek kıldığımız ifadesinden, Mescid-i Aksa'nın, haram/mübarek bölgenin dışında, kenarında bir yerde olduğu anlaşılmaktadır. Öyleyse, Mescid-i Aksa, Kudüs'te değil, Mekke'deki haram/mübarek yerin kenarındadır ve Kur'ân'dan yapılan bu tesbit, ilk dönem tarih ve coğrafya bilimcisi Vâkıdî'in kitabındaki ile aynıdır. Bu konuyla ilgili bilgi için bkz. Tebyînu'l-Kur'ân.

§İSRÂ SÛRESİ

MEKKE DÖNEMİ

Necm: 157

[2,3]Mûsâ'ya da Kitap verdik ve Benim astlarımdan vekil [tüm varlıkları belirli bir programa göre ayarlayan ve bu programı koruyarak, destekleyerek uygulayan bir kişi/ kurum] tanımayınız diye Kitab'ı, İsrâîloğulları *–Nûh'la beraber gemiye taşıyarak kurtardığımız kimselerin soyundan olanlar–* için bir kılavuz yaptık. Şüphesiz Nûh, şükredici; kendisine verilen nimetlerin karşılığını çokça ödeyen bir kuldu.
[4]Ve Biz İsrâîloğulları'na Kitap'ta/ yazgıda şunu gerçekleştirdik: "Kesinlikle siz, yeryüzünde iki defa kargaşa çıkaracaksınız/ bozguna uğrayacaksınız ve kesinlikle büyük bir yükselişle yükseleceksiniz." [5]İşte o ikisinden birincisinin zamanı gelince, üzerinize güçlü kuvvetli kullarımızı gönderdik de onlar, evlerin aralarına girip araştırdılar. Ve o, yerine getirilmesi gereken bir vaat idi. [6]Sonra sizi tekrar güçlü kulların üzerine galip kıldık ve size mallarla ve oğullarla yardım ettik. Ve sizi işe yarayanlar açısından daha çok şey sahibi yaptık.
–[7]Eğer iyilik ettiyseniz, kendinize iyilik etmişsinizdir ve eğer kötülük ettiyseniz o da onun kendisi içindir.– Artık diğer bozguna uğrama zamanı gelince de size kötülük yapmaları, ilk kez girdikleri gibi yine mescide/Beytü'l-Makdis'e girmeleri, ele geçirdikleri yerleri yıkıp bozmaları için üzerinize güçlü kullarımızı tekrar göndereceğiz. [8]Umulur ki Rabbiniz size merhamet eder. Ve eğer siz döndüyseniz Biz de döndük. Ve Biz cehennemi, kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddedenler için kuşatıcı bir zindan yaptık.

*(5*0/17, İsrâ/2-8)

Necm: 158

[9,10]Şüphesiz ki bu Kur'ân, insanları en doğru ve en sağlam şeye; rüşde kılavuzlar ve düzeltmeye yönelik işler yapan mü'minlere kendileri için kesinlikle ve kesinlikle büyük bir ecir olduğunu ve âhirete inanmayan kişiler için Bizim can yakıcı bir azap hazırladığımızı müjdeler.

*(5*0/17, İsrâ/9-10)

Necm: 159

[11]Ve insan, hayrı davet eder gibi kötülüğü davet eder. Ve insan çok acelecidir.
[12]Ve Biz, geceyi ve gündüzü iki alâmet/gösterge yaptık. Sonra Rabbinizden bir armağanlar aramanız, yılların sayısını ve hesabını bilmeniz için gecenin alâmetini/göstergesini silip, bir gördürücü aydınlık olarak gündüzün alâmetini/göstergesini getirdik. Ve Biz, her şeyi ayrıntılı olarak açıkladık da açıkladık.
[13,14]Ve her insanın kendi yaptıklarının karşılıklarını, ayrılmayacak şekilde boynuna doladık. Ve Biz, kıyâmet günü açılmış bulacağı kitabı onun için çıkarırız: "Oku kendi kitabını! Bugün kendi zatın, kendine karşı hesap sorucu olarak sana o yeter!"
[15]Kim, kılavuzlanan doğru yolu bulursa, sırf kendi iyiliği için kılavuzlanan doğru yolu bulmuştur. Kim de saparsa, ancak kendi aleyhine sapmış olur. Ve hiçbir yük taşıyıcı başkasının yükünü çekmez. Ve Biz, bir peygamber göndermedikçe, azap ediciler olmadık.
[16]Ve Biz, bir ülkeyi değişime/yıkıma uğratmak istediğimiz zaman, onun varlık ve güç sahibi önde gelenlerine, hak yolda olmalarını, hak yolda önderlik yapmalarını emrederiz de onlar, bunun

aksine, orada hak yoldan çıkarlar. Artık oranın üzerine Söz[185] hak olur da Biz orayı kökünden darmadağın ederiz.

[17]Ve Biz Nûh'tan sonraki nesillerden nicelerini değişime/ yıkıma uğrattık. Ve kullarının günahlarını hakkıyla haberdar olan ve en iyi gören olarak Rabbin yeter.

[18]Her kim çarçabuk geçen dünyayı isterse, istediğimiz kimseye, dilediğimiz şeyi çabuklaştırırız. Sonra onun için cehennemi hazırlarız, kınanmış ve kovulmuş olarak oraya girer.
[19]Kim de âhireti isterse ve mü'min olarak âhirete yaraşır bir çaba ile âhiret için çalışırsa, işte öylelerinin çalışmalarının karşılığı verilir. [20]Hepsine; dünyayı isteyenlere ve âhireti isteyenlere Rabbinin ihsanından veririz. Rabbinin ihsanı kısıtlanmış değildir.

[21]Onların bir kısmını bir kısmı üzerine fazlalıklı yaptığımıza bir bak! Elbette âhiret, dereceler bakımından daha büyüktür, fazlalık bakımından da daha büyüktür.

[22]Allah ile birlikte başka bir ilâh edinme/ tanıma! Yoksa kınanmış ve yalnız başına bırakılmış olarak oturup kalırsın.

*(*50/17, İsrâ/11-22)

Necm: 160

[23,24]Ve senin Rabbin kesin olarak, Kendisinden başkasına kul olmamanızı, anne ve babayı iyileştirmeyi- güzelleştirmeyi karar altına aldı. Onlardan biri veya her ikisi senin yanında ihtiyarlığa ererse, sakın onlara "Öf" deme, onları azarlama; onlara çok duyarlı davran. Ve ikisine de onurlu, tatlı ve güzel söz söyle. Ve merhametinden dolayı onlar için alçak gönüllülük kanatlarını indir. Ve de ki: "Rabbim! Onların beni küçükten eğitip görgülü biri olarak yetiştirdikleri gibi, onlara rahmet et."

[25]Sizin Rabbiniz içinizdekileri çok iyi bilir. Eğer sâlihler olursanız elbette O tam anlamıyla dönenleri bağışlayıcıdır.

[26,27]Yakınlık sahibine; yurtlarından çıkarılan fakirlere, yoksula ve yolda kalmışa da hakkını ver. Ve yersiz/ kötülüğe harcama yapma. *–Şüphesiz yersiz/ kötülüğe harcama yapanlar, şeytanların kardeşleridir. Şeytan ise Rabbine karşı çok nankördür.–*

[28]Ve eğer Rabbinden umduğun bir rahmeti arayarak, akraba, yoksul ve yolda kalmışa yardım etmeyeceksen, o vakit de kendilerine yumuşak ve tatlı/onların ağırına gitmeyecek bir söz söyle.

[29]Ve elini boynuna bağlanmış yapma/cimri olma, onu büsbütün de saçma/savurganlık yapma. Aksi hâlde kınanmış ve yaptığına pişman olur kalırsın.

[30]Gerçekten senin Rabbin, kullarından dilediği için rızkı genişletir ve daraltır. Şüphesiz ki O, kullarından gerçekten haberdardır, hakkıyla görendir.

[31]Ve yoksulluk kaygısıyla çocuklarınızı öldürmeyin. Onları ve sizi Biz rızıklandırırız/besleriz. Onları öldürmek gerçekten büyük bir günahtır.

[32]Zinaya da yaklaşmayın/ zinaya yol açacak yollardan uzak olun. Şüphesiz ki o, iğrençliktir ve kötü bir yoldur.

[33]Ve hak ile olmadıkça, Allah'ın haram kıldığı bir kimseyi öldürmeyin. Ve kim haksızlık edilerek öldürülürse, Biz onun yakınlarına bir yetki vermişizdir. O da öldürmede aşırı gitmesin. *–Şüphesiz öldürülen/haklarını koruyacak yakınları yardım olunmuştur.–*

[34]Ergenlik çağına erinceye kadar yetimin malına da *–en güzel bir şekilde olması dışında–* yaklaşmayın. Ahdi/ verilmiş sözünüzü de yerine getirin. Şüphesiz verilen sözde sorumluluk vardır.

[35]Ölçtüğünüz zaman tam ölçün ve dosdoğru terazi ile tartın. Bu, hem daha hayırlıdır ve sonuç/uygulama olarak daha güzeldir.

[36]Ve hiç bilmediğin bir şeyin ardına düşme! Şüphesiz kulak, göz, gönül, bunların her biri ondan sorumludurlar.

---

185 Bkz. 77 nolu not.

[37]Ve yeryüzünde kibir ve azametle yürüme! Şüphesiz ki sen asla yeri yaramazsın ve boyca dağlara erişemezsin.

[38]Kötü olan bütün bunlar, Rabbinin katında hoşlanılmayan şeylerdir.

[39]İşte yukarıda belirlenen bu ilkeler/ emirler, Rabbinin sana vahyettiği yanlış işleri ve kargaşayı engellemek için konulmuş kanun, düstur ve ilkelerden bazılarıdır. Allah'la beraber başka bir ilâh[186] edinme. Aksi hâlde kınanmış ve kovulmuş olarak cehenneme bırakılırsın.

(50/17, İsrâ/23-39)

Necm: 161

[41]Biz, bu Kur'ân'da, onların akıllarını başlarına almaları için türlü şekillerde evirip çevirdik/farklı farklı şekillerde açıklama yaptık. Ve bu açıklamalar, ancak onların nefretini artırmıştır.

[45]Kur'ân öğrenip- öğrettiğin zaman seninle âhirete inanmayanlar arasında görünmez/ gizli bir perde yaptık.

[46]Ve onların kalpleri üzerine, onu kavrayıp anlamalarını engelleyen kabuklar, kulaklarına da bir ağırlık yaptık. Ve sen Kur'ân'da sadece Rabbini 'bir ve tek' olarak andığın zaman, 'nefretle kaçar vaziyette' gerisin geriye giderler.

[47]Biz, onların seni dinlediklerinde ne için dinlediklerini, gizli konuşmalarında da o şirk koşarak yanlış; kendi zararlarına iş yapan kimselerin, "Siz, büyülenmiş bir adamdan başkasına uymuyorsunuz" dediklerini çok iyi biliriz. [48]Senin için nasıl örnekler verdiklerine bir bak! Böylece sapıklığa düştüler! Artık bir yola da güçleri yetmez.[187]

(50/17, İsrâ/41, 45-48)

Necm: 162

[42]De ki: "Eğer dedikleri gibi Allah ile birlikte birtakım ilâhlar olsaydı, o zaman o ilâhlar en büyük tahtın[188] sahibine; Allah'a bir yol ararlardı."

[40]Rabbiniz, oğulları size özel olarak verdi de Kendisi meleklerden dişiler mi edindi? Şüphesiz ki siz çok büyük bir söz söylüyorsunuz.

[43]Allah, onların dediklerinden büyük bir yücelikle arınık ve pek yücedir.

[44]Tüm gökler/ uzay, yeryüzü ve bunların içinde bulunanlar, Allah'ı noksan sıfatlardan arındırırlar. O'nun övgüsü ile birlikte noksan sıfatlardan arındırmayan hiçbir şey yoktur. Fakat siz, onların Allah'ı noksan sıfatlardan arındırmalarını iyi kavramıyorsunuz. Şüphesiz ki O, yumuşak davranandır, çok bağışlayandır.

(50/17, İsrâ/42, 40, 43-44)

Necm: 163

[49]Ve onlar dediler ki: "Biz, bir kemik yığını olduğumuz ve ufalanıp toz olduğumuz vakit mi, gerçekten biz, yeni bir oluşturuluşla diriltilecek miyiz?"

[50-52]De ki: "İster taş olun, ister demir. Veyahut gönlünüzde büyüyen başka bir yaratık olun." Sonra onlar; "Bizi kim geri döndürecek?" diyecekler. De ki: "Sizi ilk defa yoktan yaratmış olan." Bunun üzerine sana başlarını sallayacaklar ve "Ne zamandır bu?" diyecekler. De ki: "Çok yakın

---

186 Bkz. 50 nolu not.

187 Anlam bütünlüğü için 45-48. âyetler, 41. âyetin devamı; 40. âyet de 42. âyetin devamı olarak tertip edilmiştir.

188 Bkz. 37 nolu not.

olması umulur! Sizi çağıracağı/diriltileceğiniz gün, O'nu överek O'nun çağrısına uyacaksınız ve sadece pek az kaldığınızı zannedeceksiniz."

*(5*0/17, İsrâ/49-52)

Necm: 164

53Kullarıma söyle de en güzel olanı söylesinler. Şüphesiz şeytan aralarına kargaşa sokar. Şüphesiz şeytan, insan için apaçık bir düşmandır.

54Sizin Rabbiniz sizi daha iyi bilendir. Dilerse tevbeniz sebebiyle size merhamet eder veyahut dilerse azap eder. Seni de onların üzerine, vekil [bir programa göre ayarlayan ve bu programı koruyarak, destekleyerek uygulayan biri] olarak göndermedik.

55Ve Rabbin göklerde ve yerde olan kimseleri en iyi bilendir. Ve andolsun ki Biz, peygamberlerin kimini kiminin üzerine fazlalıklı kıldık. Biz, Dâvûd'a da Zebûr'u verdik.

56De ki: "Allah'ın astlarından, ilâh olduğunu iddia ettiğiniz şeyleri çağırın. Göreceksiniz ki onlar, sizden sıkıntıyı kaldırmaya ve değiştirmeye güç yetiremezler.

57İşte ilâh olduğunu iddia ettiğiniz şeyler, hangisi Rablerine daha yakın olmak için vesile arayarak yalvaran ve O'nun merhametini uman ve O'nun azabından korkan kimselerdir. Gerçekten senin Rabbinin azabı korkunçtur.

58Ve hiçbir şehir yoktur ki, kıyâmet gününden önce Biz onu değişime/yıkıma uğratmayalım yahut şiddetli bir azap ile azaplandırmayalım. Bu, Kitap'ta satırlaştırılmıştır.

59Ve Bizi, alâmetleri/göstergeleri göndermekten ancak öncekilerin onları yalanlamış olmaları alıkoydu. Ve Semûd'a, açık, gözle görülebilir biçimde sosyal destek kurumları kurmaları görevini[189] vermiştik de onun sebep olmasıyla haksız davranmışlardı. Ve Biz, o alâmetleri/göstergeleri ancak korkutmak için göndeririz.

60Ve hani Biz sana, "Şüphesiz Rabbin insanları kuşatmıştır" demiştik. Ve sana açıkça gösterdiğimiz o görüntüyü ve Kur'ân'da uzak durulmasını istediğimiz altın, mal-mülk tutkunluğunu[190] da, yalnız insanlara bir imtihan için yapmışızdır. Ve Biz onları korkutuyoruz, fakat bu, onlara sadece büyük bir azgınlığı arttırıyor.

*(5*0/17, İsrâ/53-60)

Necm: 165

61Ve hani Biz bir vakit doğadaki güçlere;[191] "Âdem'e; bilgilendirilmiş insana boyun eğip teslimiyet gösterin" demiştik de İblis'ten; düşünce yetisinden[192] başka hepsi boyun eğip teslimiyet göstermişlerdi. O, "Ben bir çamur olarak; madde olarak oluşturduğun kimseye mi boyun eğip teslimiyet göstereceğim?" demişti.

62İblis dedi ki: "Şu benden üstün tuttuğun şu kişiyi gördün mü? Yemin ederim ki, eğer beni kıyâmet gününe kadar ertelersen, pek azı dışında onun soyunu kendi buyruğum altına alacağım."

---

189 Bkz. 121 nolu not.

190 Peygamberimize gösterilen bu görüntü, 1) Resmi Mushaf'a göre İsrâ/1. âyetinde konu edilen gecede, Peygamberimizin ilk vahiy anında son sidre ağacında gördüğü ve ayrıntıları Necm sûresi'nde anlatılan görüntüdür. 2) Peygamberimizin, Mekke'ye girişini gördüğü görüntüdür, ki bu Fetih/27'de yer alır. Şurası unutulmamalıdır ki, burada sözü edilen görüntüler, "rüyada görülen" görüntüler değil, "uyanık iken görülen" görüntülerdir.

Lânetli ağaç, "uzak durulması, dışlanması gereken ağaç" anlamında olup bu ifade ile "altın, mal" kastedilmiştir. Çünkü Sâd sûresi'nde söylediğimiz gibi (bkz. Tebyînu'l-Kuran; c. 2, s. 444) lânet sözcüğü, "kovmak, iyilik ve faydadan mahrum bırakmak, aile veya sülâlenin bir ferdinin dışlanması" demektir. Âdem'e, yaklaşılmaması emredilen (A'râf/19, 69. necm) şecer [ağaç] de, "altın, mal, mülk" anlamına gelmektedir. (Bkz. Tebyînu'l-Kuran; c. 2, s. 534)

Nitekim Kur'ân'da (Resmi Mushaf: Enfâl/28, Teğâbün/15, Zümer/49), bunun insanlar için bir fitne olduğu ifade edilmiş ve ondan uzak durulması emredilmiş, müptelâsı olunmaması istenmiştir.

191 Bkz. 56 nolu not.

192 Bkz. 39 nolu not.

[63-65]Allah dedi ki: "Git! Sonra onlardan kim sana uyarsa, bilin ki, şüphesiz ki, cezanız yeterli bir ceza olarak cehennemdir. Onlardan gücünü yetirdiklerini sesinle sars. Ve atlılarınla ve yayalarınla onların üzerine yaygara kopar! Mallarda ve çocuklarda onlara ortak ol![193] Ve onlara vaatlerde bulun." *–Ve şeytan, onlara aldatmadan başka bir şey vaat etmez.–* Şüphesiz ki, Benim kullarım, senin için onlar aleyhine hiçbir güç yoktur." *–Tüm varlıkları belirli bir programa göre ayarlayan ve bu programı koruyarak, destekleyerek uygulayan" olarak da Rabbin yeter.–*

[66]Sizin Rabbiniz, Kendi armağanlarından hak ettiklerinizi arayasınız diye, sizin için denizde gemileri yürüten Zat'tır. Şüphesiz ki O, size çok merhametlidir.

[67]Ve denizde size bir zarar dokunduğunda, o yalvardığınız kişiler kaybolup giderler, O, kaybolmaz. Sonra O, sizi karaya çıkararak kurtarınca, yüz dönersiniz. Ve insan, çok iyilik bilmeyen biridir!

[68]O'nun sizi kara tarafından yerin dibine geçirmesinden yahut üzerinize bir kasırga göndermesinden güvende misiniz? Sonra kendinize varlıkları belirli bir programa göre ayarlayan ve bu programı koruyarak, destekleyerek uygulayan birini de bulamazsınız.

[69]Ya da sizi tekrar denize döndürüp de üzerinize kasırgalar göndermesinden ve böylece ettiğiniz iyilikbilmezlik sebebiyle sizi boğmasından güvende misiniz? Sonra bu yaptığımıza karşı, Bizim aleyhimize size yardım edecek bir koruyucu bulamazsınız.

[70]Ve andolsun ki Biz, insanoğlunu şan ve şeref sahibi yaptık ve karada, denizde taşıtlara yükledik ve temiz-hoş yiyeceklerden onları rızıklandırdık. Ve onları oluşturduklarımızın birçoğundan oldukça fazlalıklı kıldık.

[71]O gün Biz, bütün insanları önderleriyle çağıracağız. Ki o gün, kimin kitabı sağ eline verilirse, işte onlar kendi kitaplarını okuyacaklar ve onlar kandil fitili/çekirdeğin iplikçiği kadar bir haksızlığa uğratılmayacaklar.

[72]Her kim de bu dünyada kör ise işte o, âhirette de kördür. Ve yolca daha şaşkındır.

(50/17, İsrâ/61-72)

Necm: 166

[73]Az kalsın onlar seni, sana vahyettiğimizden uzaklaştırarak ondan başkasını Bize dayandırarak söyleyesin diye sana yanlış yaptırıp seni ateşte yakacaklardı. İşte o takdirde seni halil/ iz bırakan bir önder edinirlerdi.

[74]Ve eğer Biz, seni sağlamlaştırmamış olsaydık, gerçekten onlara birazcık meylediverecektin.

[75]O durumda sana hayatın iki katını ve ölümün iki katını tattırırdık. Sonra Bize karşı kendine hiçbir yardımcı da bulamazdın.

[76,77]Ve yakında seni bu yerden/ yurdundan çıkarmak için kesinlikle rahatsız edecekler. O takdirde senden önce elçilerimizden gönderdiğimiz kişiler hakkındaki yasamıza/uygulamamıza göre onlar da senin ardından pek az kalacaklardır. *–Bizim uygulamamızda herhangi bir değişme göremezsin.–*

[78]Güneşin batmasından/ kaybolmasından gecenin kararmasına kadar salâtı ikame et [mâlî yönden ve zihinsel açıdan destek olmayı; toplumu aydınlatmayı kurumlaştır ve ayakta tut] ve sabah öğrenip-öğretilmesini sağla.[194] Çünkü sabah öğrenip-öğretilmesi görülecek şeydir.

---

193 İblis'in mallarda ve çocuklarda insanlara ortak olması için hiçbir çaba göstermesine gerek yoktur. Kişiler, İblis'e hizmet ederek, mallarını İblis'in amacı doğrultusunda harcayarak, çocuklarını rüşde erdirmeyip cahil bırakarak onu kendilerine, mallarına ve çocuklarına ortak ederler. Doğru yolda eğitilmemiş bir çocuğun babası artık yarı yarıya İblis'tir ve bu çocuğun İblis'in amacı doğrultusunda bir fâsık, bir zâlim veya bir müşrik olması kaçınılmazdır.

Bu hususlar, Resmi Mushaf: Nisâ/118-119, Mâide/103, Sâd/82-83, En'âm/136, Bakara/268, İsrâ/31'de görülebilir.

194 Bunlar, salât [zihnî ve mâlî destek] vakitlerini belirleyen ilk âyetlerdir. Her ne kadar Mekkî bir sûre içinde bulunuyor iseler de, bu âyetler Medîne dönemine aittir. Yukarıda da vurguladığımız gibi, salâtın [zihnî ve mâlî desteğin] amacı, kişiyi –zihnî ve mâlî yönlerden destekleyerek– kendisine ve topluma yararlı bir insan hâline getirmektir. Özellikle salâtın zihnî

[79]Ve geceden de. Ayrıca, sana özgü bir fazlalık olarak sen, salâtı geceleri uyanıp uygula! Rabbinin, seni güzel bir makama ulaştıracağı umulur.

[80]Ve de ki: "Rabbim! Beni, doğruluk girişiyle girdir ve doğruluk çıkışıyla çıkar. Ve bana katından yardımcı bir kuvvet ver."

[81]Ve de ki: "Hak geldi, bâtıl yok oldu. Şüphesiz bâtıl yok olup gider."

(50/17, İsrâ/73-81)

Necm: 167

[82]Ve Biz Kur'ân'dan, inananlar için şifa ve rahmet olan şeyleri indiriyoruz. Ve bu, sadece şirk koşarak yanlış; kendi zararlarına iş yapanların yıkımını artırıyor.

[83]Ve Biz insana nimet verdiğimiz zaman, yüz çevirip uzaklaşır. Ona fenalık dokununca da ümitsizliğe düşer.

[84]De ki: "Herkes bulunduğu hâl üzerine iş yapar. Bu durumda Rabbin, yol olarak kimin en doğru olduğunu daha iyi bilendir."

[85]Ve sana vahiyden[195] soruyorlar. De ki: "Vahy, Rabbimin işindendir. Size ise az bilgiden başka bir şey verilmemiştir."

[86]Ve andolsun ki dilersek sana vahyettiğimizi ortadan kaldırırız; sonra Bize karşı, kendine varlıkları belirli bir programa göre ayarlayan ve bu programı koruyarak, destekleyerek uygulayan birini bulamazsın.

[87]Rabbinden bir rahmet olarak Biz bunu yapmadık. Gerçekten O'nun senin üzerindeki armağanları çok büyüktür.

[88]De ki: "Andolsun ki bugünün, yarının tüm insanları, bu Kur'ân'ın bir benzerini getirmek üzere bir araya gelseler, birbirlerine yardımcı da olsalar, onun benzerini kesinlikle getiremezler."

[89]Ve andolsun ki Biz bu Kur'ân'da insanlar için her örnekten evirip çevirmişizdir. Yine de insanların çoğu gerçeği örtmekten başkasından kaçındılar/ inkârda ısrarcı oldular.

[90-93]Ve "Bizim için yerden bir pınar fışkırtmadıkça sana asla inanmayacağız. Yahut senin hurmalardan, üzümlerden oluşan bir bahçen olmalı. Onların aralarında şarıl şarıl ırmaklar akıtmalısın. Yahut iddia ettiğin gibi göğü parçalar hâlinde üzerimize düşürmelisin yahut Allah'ı ve melekleri karşımıza getirmelisin. Yahut senin altın süslemeli bir evin olmalı yahut göğe yükselmelisin. Ancak, senin yükselişine, öğrenip öğreteceğimiz bir kitabı bize indirmene kadar asla inanmayız" dediler. Sen de ki: "Rabbim noksanlıklardan arınıktır. Ben, beşer bir elçiden başka bir şey miyim ki!"

[94]Ve insanlara yol gösterimi/Kur'ân gelince, kendilerinin iman etmelerine, sadece "Allah bir beşeri mi elçi gönderdi?" demeleri engel olur.

[95]De ki: "Eğer yeryüzünde huzur içinde yürüyüp duran melekler olsaydı, elbette Biz onlara gökten elçi olarak bir melek indirirdik."

---

yönü, insanın rüşde ermesini sağladığından, Rabbimiz, bu çok önemli amacı gerçekleştirmenin yolu olan eğitim ve öğretime ne kadar önem verdiğini, düşman saldırısı altında iken bile salâtın zihnî yönünün terk edilmemesi gerektiği talimatı ile göstermiştir. Yukarıdaki âyetlerde konu edilen, salâtın zihnî yönüdür. İşte bu sebeple, belirli vakitlerde salâtın ikâme edilmesi istenerek, insanın manevî beslenmesinin sürekliliği sağlanmıştır. "Salât"ın, mü'minler için günün belli vakitlerinde yerine getirilecek bir görev olması, öncelikle, insan şuurunda Allah inancının devamlılığını gerçekleştirme gayesine yöneliktir. Dolayısıyla, salâtı ikâme etmek [zihnî ve mâlî destek oluşturup ayakta tutmak] insan için çok önemli bir ödev mahiyetindedir. Bu öneminden dolayı da günün belli vakitlerinde [sabah, akşam ve gece] bu ödevin yerine getirilmesi istenmektedir. Salâtı ikâme etmeyi emreden Allah, bunların hangi vakitlerde ikâme edileceğini İsrâ/78-79 ve Hûd/114'te açıkça bildirmiştir. Dikkat edilirse, Hûd/114 ile İsrâ/78-79'daki ifadeler aynı olup bu âyetler salâtın vakitlerini belirtmektedir. Ancak bu vakitler, Kur'ân'ın genel üslûbuna uygun olarak değişik üslûp ve özdeş sözcüklerle ifade edilmiştir. Dikkat edilmesi gereken nokta, bu farklı sözcüklerin hepsinin de aynı anlamı taşıyor olmasıdır. Binaenaleyh, bu vakitleme o günün Arabistan'ının coğrafî ve sosyal koşulları çerçevesinde öngörülmüş olup bize göre, farklı coğrafya ve sosyal ortamlarda salât için en uygun zamanlar belirlenebilir.

195 Bkz. 54 nolu not.

[96]De ki: “Benimle sizin aranızda şâhit olarak Allah yeter. Şüphesiz O, kullarına, her şeyin iç yüzünü, gizli taraflarını iyi bilendir, en iyi görendir.

[97,98]Ve Allah kime kılavuz olursa, işte o doğru yolu bulmuş olandır. Kimi de saptırırsa, artık bunlar için Allah'ın astlarından hiçbir yardımcı, koruyucu, yol gösterici yakın kimse bulamazsın. Ve Biz, onları kıyâmet günü kör, dilsiz ve sağır oldukları hâlde, yüzleri üstü toplayacağız. Onların varacakları yer cehennemdir. Ne zaman ki cehennem dindi, onlara ateşi arttırırız. İşte bu, onların, âyetlerimizi/ alâmetlerimizi/ göstergelerimizi örtbas etmiş olmaları ve “Bizler, bir yığın kemik ve ufalanmış toz olduğumuz zaman mı, biz yeni bir oluşturuluşla kesinlikle diriltilmiş mi olacağız?” demiş olmaları nedeniyle onların cezasıdır.

[99]Onlar, gökleri ve yeri oluşturan Allah'ın, kendilerinin aynı olan insanları oluşturmaya da güç yetiren olduğunu ve onlar için şüphe edilmeyen bir süre sonu belirlemiş olduğunu da görmediler mi? İşte bu şirk koşarak yanlış; kendi zararlarına iş yapanlar, gerçeği örtmeden başka şeyden kaçındılar/ hep gerçekleri örtmeye yöneldiler.

[100]De ki: “Eğer siz, Rabbimin rahmet hazinelerine sahip olsaydınız, harcanır tükenir endişesiyle kesinlikle elinizde tutar; kimseye bir şey vermezdiniz. Ve insan çok cimridir.”

(50/17, İsrâ/82-100)

Necm: 168

[101]Ve andolsun Biz, Mûsâ'ya apaçık dokuz; birçok âyet [alâmet/gösterge][196] verdik *–işte İsrâîloğulları'na soruver–*. Hani Mûsâ, kendilerine geldi de Firavun o'na, “Ey Mûsâ! Ben senin büyülenmiş olduğunu kesinlikle biliyorum” demişti.

[102]Mûsâ dedi ki: “Sen kesinlikle bildin ki, âyetleri, birer ibret olmak üzere, ancak göklerin ve yerin Rabbi indirdi. Ve ben de senin yıkıma uğramışlığına kesinlikle inanıyorum.”

[103]Bunun üzerine Firavun, Mûsâ'yı ve İsrâîloğulları'nı Mısır'dan sürmek istedi de Biz, onu ve beraberindekilerin hepsini suda boğduk.

[104]Ve ondan sonra Biz İsrâîloğulları'na, “Bu topraklara siz yerleşin! Sonra âhirete dair verilen söz geldiği vakit, sizi toplayıp bir araya getireceğiz” dedik.

(50/17, İsrâ/101-104)

Necm: 169

[105]Ve Biz Kur'ân'ı sadece hak ile indirdik, o da sadece hak ile indi. Ve Biz seni yalnızca müjdeci ve uyarıcı olarak elçi yaptık.

[106]Ve Kur'ân'ı, Biz onu insanlara ağır ağır öğrenip öğretesin diye parça parça ayırdık ve Biz onu indirdikçe indirdik!

[107,108]De ki: “Siz Kur'ân'a ister inanın, ister inanmayın; şu daha önce kendilerine bilgi verilenler; Kur'ân onlara okunduğunda onlar, boyun eğip teslimiyet göstererek çeneleri üstü kapanırlar. Ve “Rabbimiz her türlü kusurdan arınıktır. Rabbimizin vaadi kesinlikle gerçekleşecektir” derler.”

[109]Ve onlar, ağlayarak çeneleri üstü kapanırlar. Ve Kur'ân, onların saygılarını, alçak gönüllüğünü artırır.

[110]De ki: “Allah diye çağırın veyahut Rahmân diye çağırın. Hangi şeyle çağırırsanız çağırın en güzel isimler O'nundur. Salâtı [mâlî yönden ve zihinsel açıdan destek olmanı; toplumu aydınlatmaya çalışmanı] açıkça yapma, gizli de yapma. Ve bu ikisi arasında bir yol ara.”

---

196 Bkz. 170 nolu not.

[111]Ve de ki: "Tüm övgüler, hiçbir çocuk edinmeyen, sahiplikte ve yönetimde kendisinin herhangi bir ortağı bulunmayan, düşkünlükten dolayı yardımcısı olmayan Allah'a özgüdür." Ve Allah'ı ululadıkça ulula!

(50/17, İsrâ/105-111)

§YÛNUS SÛRESİ

MEKKE DÖNEMİ

Necm: 170

[1]Elif/1, Lâm/30, Râ/200.[197] İşte bunlar, o yasalar içeren kitabın âyetleridir.
[2]İnsanları uyar ve inananlara Rableri nezdinde kesinlikle "kademe sıdk [hoş gelişler, mutlu yaşamlar]"[198] olduğunu müjdele diye kendilerinden, olgun bir adama vahyedişimiz onlara tuhaf mı geldi? Kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden kimseler, "Hiç şüphesiz bu elçi/ bu kitap, kesinlikle apaçık büyüleyici sözler söyleyen bir bilgindir/göz boyayan etkili bilgilerdir" dediler.

*(*51/10, Yûnus/1-2)

Necm: 171

[3]Şüphesiz sizin Rabbiniz, gökleri ve yeri altı evrede oluşturan, sonra en büyük taht üzerinde egemenlik kuran,[199] işi yönetip duran Allah'tır. Dünyada yardım edecek, destek olacak kişi ancak O'nun izninden/ bilgisinden sonra yardım edebilir. İşte Bu, Rabbiniz Allah'tır. O hâlde O'na kulluk ediniz! Hâlâ düşünüp ibret almaz mısınız?
[4]Hepinizin dönüşü sadece O'nadır. Allah, bunu hak olarak vaat etmiştir. Şüphesiz O, halkı ilk baştan oluşturur, sonra iman eden ve düzeltmeye yönelik işler yapan kimseleri nasipleri/ hakları olan payları ile karşılık vermek için geri döndürür. Şu kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddedetmiş olan şu kimseler, küfürleri; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddedetmeleri nedeniyle, kaynar sudan bir içki ve acıklı azap kendileri için olanlardır.
[5]O, güneşi bir aydınlık, ay'ı bir ışık yapan ve senelerin sayısını ve hesabını bilesiniz diye, aya menziller ayarlayandır. Allah bunu ancak gerçek ile oluşturmuştur. O, bilecek olan bir toplum için âyetleri ayrıntılı olarak açıklar.
[6]Şüphesiz gece ile gündüzün birbiri ardınca gelmesinde ve Allah'ın göklerde ve yerde oluşturduğu şeylerde, Allah'ın koruması altına giren bir toplum için nice alâmetler/göstergeler vardır.

*(*51/10, Yûnus/3-6)

Necm: 172

[7,8]Bize kavuşmayı ummayan, dünya hayatına razı olan, onunla tatmin bulan şu kimseler ve kendileri Bizim âyetlerimize/ alâmetlerimize/ göstergelerimize duyarsız, ilgisiz olan kimseler; işte bunlar, kendi elleriyle ettikleri yüzünden varacakları yer ateş olanlardır.
[9]Hiç şüphesiz iman eden ve düzeltmeye yönelik işler yapan şu kimseler; imanlarından dolayı Rableri kendilerine kılavuz olur. Bol nimetli cennetlerinde onların altlarından ırmaklar akar durur.
[10]Onların oradaki duaları, "Allah'ım! Sen her türlü eksiklikten arınıksın!"dır. Ve onların oradaki selâmlaşmaları, "Selâm"dır [sağlık, esenlik, mutluluktur]! Dualarının sonu da, "Âlemlerin Rabbi Allah'a sonsuz övgüler olsun!"dur.

*(*51/10, Yûnus/7-10)

---

197 Bkz. 8 nolu not.
198 Kadem [ayak] ve sıdk [doğruluk] sözcüklerinden meydana gelen kademe sıdk tamlaması, "doğruluk ayağı" demektir ve "insanların yaptıkları amellerin karşılığının hayırlı, uğurlu olması" anlamına gelir. Bu tamlama ile âyette, "inananların yaptıkları amellerin karşılıklarını eksiksiz, hatta fazlasıyla alacakları" ifade edilmiştir.
199 Bkz. 37 ve 52 nolu notlar.

Necm: 173

[11]Ve eğer Allah, insanlara, onların hayrı çarçabuk istedikleri gibi, kötülüğü alelacele verseydi, onlara, kesinlikle kendi sürelerinin sonunu gerçekleştirirdi. Fakat Biz, Bize kavuşmayı ummayanları azgınlıkları içinde bocalayanlar olarak terk ederiz.

[12]Ve insana sıkıntı dokunduğu zaman, yan yatarken, otururken, dikilirken Bize kesinlikle yalvarır. Kendisinden sıkıntısını gideriverdik mi de sanki kendisine dokunan o sıkıntı için Bize hiç yalvarmamış gibi aldırmadan geçip gider. Sınırı aşanlara yaptıkları şeyler işte böyle süslenmiştir.

[13]Ve andolsun ki sizden önceki kuşakları, şirk koşarak, küfrederek yanlış yaptıkları zaman değişime/ yıkıma uğrattık. Ve onların elçileri açık belgeler ile gelmişlerdi. Zaten onlar inanacak değillerdi. İşte günahkârlar topluluğunu Biz böyle cezalandırırız.

[14]Sonra nasıl amel edeceğinize bakalım diye onların sonrasından sizi yeryüzünde onların yerine getirdik.

[15]Ve âyetlerimiz onlara açıkça okunduğunda, Bize kavuşmayı ummayanlar: “Bundan başka bir Kur’ân getir yahut bunu değiştir!” dediler. De ki: “Onu kendimin öngörmesiyle değiştirmem benim için söz konusu olamaz. Ben, sadece bana vahyolunana uyuyorum. Rabbime isyan edersem, kesinlikle büyük bir günün azabından korkarım.”

[16]De ki: “Allah dileseydi, ben Kur’ân’ı size okumazdım ve Allah, Kur’ân’ı size bildirmemiş olurdu. Ben de Kur’ân’dan önce kesinlikle içinizde bir ömür kalmıştım. Hâlâ aklınızı kullanmayacak mısınız?”

[17]Öyleyse Allah’ın aleyhine bir yalanı uyduran veya O’nun âyetlerini/ alâmetlerini/ göstergelerini yalanlayan kişiden daha yanlış; kendi zararlarına iş yapan kim olabilir? Hiç şüphesiz bu günahkârlar kurtuluşa eremezler.

[18]Onlar, Allah’ın astlarından, kendilerine zarar vermeyen ve kendilerine yarar sağlamayan şeylere tapıyorlar ve “Bunlar Allah katında bizim yardımcılarımız/ destekçilerimizdir” diyorlar. De ki: “Siz Allah’a göklerde ve yerde Kendisinin bilmediği bir şeyi mi haber veriyorsunuz?” Allah, onların ortak koştukları şeylerin hepsinden arınıktır ve çok yücedir.

[19]Ve insanlar, sadece bir tek ümmet idiler, sonra ihtilâfa düştüler ve eğer Rabbinden bir Söz[200] geçmemiş olsa idi, ihtilâf edip durdukları şeyler hakkında aralarında hüküm kesinlikle gerçekleştirilmişti.

[20]Ve onlar, “Ona Rabbinden bir alâmet/ gösterge indirilseydi ya!” diyorlar. “Görülmeyeni, duyulmayanı, sezilmeyeni, geçmişi, geleceği bilmek kesinlikle Allah’a aittir. Hadi bekleyin. Şüphesiz ben sizinle birlikte bekleyenlerdenim” deyiver!

[21]Ve insanlara dokunan bir sıkıntıdan sonra kendilerine bir rahmet tattırdığımız zaman, âyetlerimiz/ alâmetlerimiz/ göstergelerimiz hakkında onların bir plânı vardır. De ki: “Plân bakımından Allah daha çabuktur.” Şüphesiz ki elçilerimiz plânladığınız şeyleri yazıp duruyorlar.

(51/10, Yûnus/11-21)

Necm: 174

[22]Allah, size karada ve denizde yolculuk ettirendir. Gemilerde bulunduğunuzda gemiler içindekileri tatlı bir rüzgârla götürür. Yolcular neşelendiklerinde, şiddetli bir fırtına gelip çatar, dalgalar her yerden gelir. Ve onlar, çepeçevre kuşatıldıklarını anlayınca, dini Allah için arındıranlar olarak O’na yalvarırlar: “Bizi bundan kurtarırsan, hiç kuşkusuz, karşılığını ödeyenlerden oluruz.”

---

200 RABBİMİZDEN GEÇEN SÖZ: Âyette konu edilen söz, Rabbimizin cezaları, “adı konmuş süreye erteleme” ilkesidir. Yüce Allah, bu ilkesinden ve bu ilkeyi bozmayacağından Resmi Mushaf: Şûrâ/14, Hûd/110, Fâtır/45, Fussılet/45 ve Tâ-Hâ/129’da da bahsetmiştir.

[23]Sonra ne zaman ki Biz onları oradan kurtardık, kurtulur kurtulmaz yeryüzünde haksız yere taşkınlıklar yaparlar. –Ey insanlar, taşkınlığınız şu basit dünya hayatının kazanımı olarak sırf kendi zararınızadır. Sonra dönüşünüz sadece Bizedir. Sonra Biz, yapmış olduklarınızı size haber vereceğiz.–

(*5*1/10, Yûnus/22-23)

Necm: 175

[24]Dünya hayatının örneği, Bizim gökten indirdiğimiz su gibidir. Ki gökten indirdiğimiz suyla insanların ve hayvanların yediği bitkiler birbirine karışmıştır. Sonunda yeryüzü süslerini takınıp süslendiği, sahipleri de kendilerinin, ona gücü yetenler olduklarına inandıkları bir sırada, geceleyin veya gündüz vakti, ona emrimiz gelivermiştir de ansızın, sanki dün orada hiçbir şenlik yokmuş gibi, onu, ta kökünden biçivermiştir. Biz, âyetlerimizi düşünecek bir toplum için işte böyle ayrıntılı olarak açıklarız.

[25]Ve Allah, selâmet [esenlik, güvenlik, mutluluk] yurduna çağırıyor ve O, dilediği/dileyen kimseye kılavuz olur.

[26]Güzellik yapan kişiler için daha güzeli ve fazlası vardır. Yüzlerine kara bulaşmaz, aşağılık, aşağılanma da. İşte bunlar, cennet ashâbıdırlar. Onlar, orada sonsuz olarak kalıcıdırlar. [27]Kötülük kazanmış olan kimseler de, kötülüğün cezası, bir benzeri iledir. Ve onları bir aşağılık kaplar. Onlar için Allah'tan, hiçbir koruyucu yoktur. Sanki onların yüzleri karanlık gecelerden bir parçaya bürünmüş gibidir. İşte onlar ateşin ashâbıdırlar. Onlar orada sonsuza dek kalacaklardır.

[28,29]Ve hepsini toplayacağımız, sonra da o ortak koşanlar için "Yerlerinize! Siz ve ortaklarınız!" diyeceğimiz gün, artık kesinlikle aralarını iyice açacağız ve onların ortakları, "Siz sadece bize tapmıyordunuz ki! Şimdi bizim aramızda ve sizin aranızda şâhit olarak Allah yeter. Biz sizin kulluğunuzdan kesinlikle bilgisizdik/ duyarsızdık" diyecekler.

[30]Onlar, işte burada/o zaman herkes ne gönderdiyse onun imtihanını verecek. Ve kesinlikle gerçek mevlâları olan Allah'a döndürülecekler. İftira edip uydurdukları şeyler de kesinlikle kendilerinden uzaklaşıp kaybolacaklar.

[31,32]De ki: "Sizi gökten ve yeryüzünden kim rızıklandırıyor? Ya da kulaklara ve gözlere kim sahip oluyor, bunların sahibi kim? Ve ölüden diriyi, diriden ölüyü kim çıkarıyor? Ve işleri kim düzenliyor?" Hemen "Allah" diyecekler. O zaman de ki: "O hâlde hâlâ Allah'ın koruması altına girmeyecek misiniz? Öyleyse işte O, sizin gerçek Rabbiniz Allah'tır. Artık, gerçekten sonra sapıklıktan başka ne olabilir! O hâlde nasıl da çevriliyorsunuz?"

[33]Hak yoldan çıkan kişilere Rabbinin kelimesi[201] gerçekleşmiştir: Şüphesiz onlar imana gelmezler.

[34]De ki: "Ortaklarınızdan, önce oluşturup, sonra da onu çevirip yeniden iade edecek/ diriltecek kimdir?" De ki: "Allah önce oluştur, sonra da onu iade eder. O hâlde nasıl döndürülüyorsunuz?"

[35]De ki: "Ortaklarınızdan doğru yolu gösterecek olan kimdir?" De ki: "Allah, hak olan doğru yola kılavuzluk eder. O hâlde kim doğru yola kılavuz olur? O hâlde doğru yola kılavuz olan mı kendisine uyulmaya daha lâyıktır, yoksa kendisine yol gösterilmeyince onu bulamayan mı? O hâlde size ne oluyor? Nasıl hükmediyorsunuz?"

[36]Ve onların çoğu, ancak bir zanna uyarlar. Şüphesiz ki zan, "hak"tan hiçbir şey kazandırmaz. Şüphesiz Allah, onların yaptıklarını çok iyi bilir.

(*5*1/10, Yûnus/24-36)

---

201 Bkz. 77 nolu not.

Necm: 176

[37]Ve bu Kur'ân, Allah'ın astları tarafından uydurulan değildir. Lâkin sadece içinde konu edilenlerin doğrulanması ve Tevrât'ın ayrıntılı olarak açıklanmasıdır. Onda şüphe edilecek hiçbir şey yoktur. Âlemlerin Rabbindendir.

[38]Yahut "Onu kendisi uydurdu" diyorlar. De ki: "Öyleyse siz benzeri bir sûre meydana getirin, Allah'ın astlarından çağırabileceklerinizi de çağırın. Eğer doğru kimseler iseniz."

[39]Tam tersine, onlar bilgisini kavrayamadıkları ve ilk olarak ortaya çıkması kendilerine henüz gelmemiş olan bir şeyi yalanladılar. Bunlardan önceki kişiler, böyle yalanlamışlardı. İşte bak şirk koşarak yanlış; kendi zararlarına iş yapanların âkıbeti nasıl olmuştur.

[40]Onlardan Kur'ân'a inanacaklar da var, inanmayacaklar da var. Ve senin Rabbin kargaşa çıkaranları en iyi bilendir.

[41]Ve eğer seni yalanladılarsa hemen de ki: "Benim amelim bana, sizin ameliniz de size aittir. Benim yaptıklarımdan siz uzaksınız, ben de sizin yaptıklarınızdan uzağım."

[42]Ve onlardan sana kulak veren kimseler vardır. Onlar aklını çalıştırmazlarken sağırlara, sen mi dinleteceksin?

[43]Onlardan sana bakanlar da var. Fakat sen, körlere, onlar görmeyenler olsalar da sen mi kılavuz olacaksın?

[44]Şüphesiz ki Allah, insanlara hiçbir şekil ve yolla haksızlık etmez. Velâkin insanlar kendi kendilerine yanlışlar; kendi zararlarına işler yaparak haksızlık ediyorlar.

[45]Ve insanlar, Allah'ın, onları toplayacağı günde, sanki onlar sadece gündüzden bir saat kalmışlar gibi, aralarında tanışırlar. Allah'a kavuşmayı yalanlayan kişiler, kılavuzlanan doğru yoldan gidenler olmadıklarından kesinlikle ziyana uğramışlardır.

[46]Ve Biz onlara vaat ettiğimizin bir kısmını sana göstersek de yahut seni vefat ettirsek; geçmişte yaptıklarını, yapman gerekirken yapmadıklarını bir bir hatırlatırsak da, sonunda onların dönüşü yalnızca Bize olacak. Sonra Allah onların ne yapacaklarına şâhittir.

[47]Ve her önderli toplum için elçi olacaktır. O elçileri geldiğinde de aralarında adalet gerçekleştirilmiştir. Ve onlar, haksızlığa uğratılmazlar.

[48]Ve onlar; "Eğer doğrular iseniz bu vaat ne zamandır?" diyorlar.

[49]De ki: "Ben, Allah'ın dilediğinin dışında kendim için bir zarar ve bir yarara güç yetiremem." Her önderli toplum için bir süre sonu vardır. Onların sürelerinin sonu gelince artık ne bir an erteleyebilirler, ne öne alabilirler.

[50]De ki: "Hiç düşündünüz mü? O'nun azabı size geceleyin uykuda veya gündüzün gelecek olsa!" Suçlular bundan neyi acele isterler?

[51]Bu azap meydana geldikten sonra mı ona iman edeceksiniz, yoksa şimdi mi? Hâlbuki siz onu acele olsun istiyordunuz.

[52]Sonra o şirk koşarak, inkâr ederek yanlış; kendi zararlarına iş yapanlara, "Tadın şu sonsuzluğun azabını!" denilecek. *–Kazanmış olduğunuz şeylerden başkası ile mi cezalandırılacaksınız?"–*

[53]Ve "O azap gerçek mi?" diye senden haber almak istiyorlar. De ki: "Evet. Rabbime andolsun ki o, kesinlikle bir gerçektir. Ve siz, âciz bırakanlar değilsiniz."

[54]Ve eğer ki, şirk koşmak sûretiyle yanlış; kendi zararlarına iş yapmış olan herkes yeryüzünde ne varsa kendisinin olsa onu feda ederdi/ kurtulmalık verirdi. Ve onlar, azabı görünce pişmanlık duyardı. Ve aralarında adalet kesinlikle gerçekleşecektir. Ve onlar, haksızlığa uğramazlar.

(51/10, Yûnus/37-54)

Necm: 177

[55]Haberiniz olsun! Şüphesiz göklerde ve yerde olan şeyler Allah içindir. Haberiniz olsun! Şüphesiz Allah'ın vaadi gerçektir. Velâkin onların çoğu bilmiyorlar.

[56]Allah, hayat verir ve öldürür. Ve siz, yalnızca O'na döndürüleceksiniz.

*(5*1/10, Yûnus/55-56)

Necm: 178

[57]Ey insanlar! Size Rabbinizden bir öğüt, göğüslerdekine şifa, inananlara bir kılavuz ve bir rahmet gelmiştir.

[58]De ki: "Bunlar, Allah'ın ihsanıyla ve rahmetiyledir. İşte yalnızca bunlarla sevinsinler. Bu, onların toplayıp durduklarından daha hayırlıdır."

[59]De ki: "Gördünüz mü/ hiç düşündünüz mü? Allah, sizin için nice rızıklar indirdi de siz onlardan bir kısmını haram ve helâl yaptınız." De ki: "Allah mı izin verdi size, yoksa siz Allah adına yalan mı uyduruyorsunuz?"

[60]Ve Allah'a, yalanı iftira atanların, kıyâmet gününe dair görüşleri, inançları nedir? Şüphesiz Allah, insanlara lütfedendir velâkin onların çoğu karşılığını ödemiyorlar.

[61]Ve sen, hangi işi yaparsan yap, Kur'ân'dan onun hakkında ne okursan oku ve siz ne işte çalışırsanız çalışın, unutmayın ki, siz ona dalıp gitmişken, Biz, sizin üzerinizde şâhitiz. Yerde ve gökte zerre ağırlığınca hiçbir şey Rabbinizden uzak kalmaz. Ve bundan küçüğü ve daha büyüğü ancak apaçık bir kitaptadır.

*(5*1/10, Yûnus/57-61)

Necm: 179

[62,63]Açın gözünüzü! Allah'ın yakınlarına, yardımcılarına *–ki onlar inanan ve Allah'ın koruması altına girmiş kimselerdir–* kesinlikle kaygı yoktur. Onlar üzülmeyecekler de.

[64]Onlara dünya hayatında ve âhiret hayatında müjde vardır. Allah'ın sözleri için değişiklik diye bir şey yoktur. İşte bu, en büyük kurtuluşun ta kendisidir.

[65]Ve onların sözü seni üzmesin. Kesinlikle hâkimiyet, şan ve şeref bütünüyle Allah'a aittir. O, en iyi işiten, en iyi bilendir.

[66]Gözünüzü açın! Göklerde olan kimseler ve yeryüzünde olan kimseler kesinlikle Allah'ındır. Ve Allah'ın astlarından istekte bulunan kimseler, eş tuttuklarına tâbi olmuyorlar. Onlar sadece zanna uyuyorlar ve onlar sadece yalan söylüyorlar.

[67]Allah, içinde dinlenesiniz diye sizin için geceyi, göresiniz diye de gündüzü var edendir. Şüphesiz bunda kulak verecek bir toplum için alâmetler/göstergeler vardır.

*(5*1/10, Yûnus/62-67)

Necm: 180

[68]Dediler ki: "Allah, çocuk edindi." O, bundan arınıktır. O, zengindir/ hiçbir şeye muhtaç değildir. Göklerde ve yerde olan şeyler O'nundur. Buna dair yanınızda hiçbir delil yoktur. Allah'a karşı bilmeyeceğiniz bir şeyi mi söylüyorsunuz?

[69]De ki: "Şu, Allah'a yalan uyduran kimseler kesinlikle kurtulamazlar."

[70]O şeyler, dünyada bir kazanımdır. Sonra dönüşleri yalnızca Bizedir. Daha sonra da küfrettikleri; bilerek reddedip kabul etmedikleri şeyler nedeniyle kendilerine o çetin azabı tattıracağız.

*(5*1/10, Yûnus/68-70)

Necm: 181

[71,72]Bir de onlara Nûh'un önemli haberlerini oku: Hani o toplumuna: "Ey toplumum! Eğer benim makamım; görevli oluşum, size karşı çıkışım ve Allah'ın âyetleriyle öğüt verişim size ağır geliyorsa, şunu bilin ki, ben, işin sonucunu yalnızca Allah'a bırakmışımdır. Artık siz ve ortaklarınız her ne yapacaksanız toplanıp bütün gücünüzle karar veriniz. Sonra bu işiniz size dert olmasın. Sonra bana gerçekleştirin, bana süre de tanımayın. Sonra da eğer yüz çevirirseniz; zaten ben sizden bir ücret istemedim! Benim ücretim sadece Allah'ın üzerinedir. Ve ben Müslümanlardan olmakla emrolundum" demişti.

[73]Buna rağmen yine de o'nu yalanladılar. Biz de o'nu ve gemide kendisiyle beraber olanları kurtardık. Ve onları gidenlerin yerine getirdik. Âyetlerimizi [alâmetlerimizi/ göstergelerimizi] yalanlayanları da suda boğduk. O uyarılanların âkıbetinin nasıl olduğuna bir bakıver.

[74]Sonra onun ardından kendi toplumlarına elçiler gönderdik de onlar, onlara apaçık belgeler getirdiler. Ama daha önce onu yalanlamaları nedeniyle inanmadılar. İşte Biz, sınırı aşanların kalplerini böyle damgalarız/mühürleriz.

***

[75]Sonra bunların arkasından Mûsâ ve Hârûn'u âyetlerimizle/ alâmetlerimizle/ göstergelerimizle Firavun'a ve ileri gelenlerine gönderdik. Fakat onlar büyüklendiler ve günahkâr bir toplum oldular.

[76]Kendilerine tarafımızdan gerçek gelince, "Hiç şüphesiz bu, kesinlikle apaçık bir sihirdir" dediler.

[77]Mûsâ dedi ki: "Siz hak için, o, size gelince, 'Bu, bir büyülü sözdür?' mü diyorsunuz? Hâlbuki büyülü söz söyleyenler, umduklarına eremezler."

[78]Onlar: "Sen atalarımızı üzerinde bulduğumuz şeyden bizi çeviresin ve yeryüzünde saltanat ikinizin olsun diye mi bize geldin? Biz ikinize de inanmayız" dediler.

[79]Ve Firavun, "Bana en bilgili, etkili söz söyleyen bilginlerin tümünü getirin!" dedi.

[80]Sonunda etkili söz söyleyen bilginler gelince, Mûsâ onlara, "Ne atacaksanız atın!" dedi.

[81,82]Onlar ortaya atınca da Mûsâ, "Sizin getirdiğiniz şey bir göz boyama/ aldatmacadır. Şüphesiz, Allah onun boş ve asılsızlığını ortaya çıkaracaktır. Şüphe yok ki, Allah kargaşacıların işini düzeltmez. Ve Allah, günahkârların hoşuna gitmese de, hakkı, Kendi kelimeleriyle ortaya koyup gerçekleştirir" dedi.

[83]Sonra Firavun ve adamlarının kendilerini ateşe atacağı korkusundan dolayı Mûsâ'ya kendi toplumundan bir soydan başka kimse iman etmedi. Ve şüphesiz Firavun yeryüzünde çok üstün idi ve o kesinlikle sınırı aşanlardandı.

[84]Ve Mûsâ, "Ey toplumum! Siz Allah'a iman ettinizse, sadece O'na teslim olan Müslümanlardan oldunuzsa, artık sadece O'na sonucu bırakın!" dedi.

[85,86]Onlar da, "Biz Allah'a işin sonucunu bıraktık. Ey Rabbimiz! Bizi o şirk koşarak yanlış; kendi zararlarına iş yapan toplum için ateşlere sürükleme ve bizi rahmetinle kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden o kimseler toplumundan kurtar!" dediler.

[87]Ve Biz Mûsâ ile kardeşine, "Toplumunuz için Mısır'da birtakım okullar hazırlayın ve okullarınızı kıble/hedef kılın ve salâtı ikame edin [mâlî yönden ve zihinsel açıdan destek olmaı; toplumu aydınlatma kurumları oluşturun, ayakta tutun] ve mü'minlere müjde verin!" diye vahyettik.

[88]Ve Mûsâ: "Rabbimiz! Şüphesiz Sen Firavun'a ve ileri gelenlerine basit dünya hayatında zînet ve mallar verdin. *–Rabbimiz! Senin yolundan saptırsınlar diye–* Rabbimiz! Onların mallarını sil-süpür ve kalplerine sıkıntı düşür. Çünkü onlar o acıklı azabı görmedikçe iman etmeyecekler" dedi.

[89]Allah "Her ikinizin de duası kesinlikle kabul olundu. Öyleyse ikiniz doğru yolda devam edin. Ve bilmeyen kişilerin yolunu sakın izlemeyin!" dedi.

[90-92]Ve İsrâîloğulları'nı bol sudan/nehirden geçirdik. Ama Firavun ve askerleri azgınlık ve düşmanlıkla onları hemen izledi. Sonunda boğulma ona yetişince, "Gerçekten, İsrâîloğulları'nın inandığı Tanrı'dan başka tanrı olmadığına ben de inandım, ben de teslim olanlardanım" dedi. – *Şimdi mi? Hâlbuki daha önce isyan etmiştin ve de bozguncülardan olmuştun. Artık Biz senden sonra geleceklere ibret olasın diye, bugün seni zırhınla birlikte kurtaracağız.*– Ve şüphesiz insanlardan birçoğu kesinlikle Bizim âyetlerimize/ alâmetlerimize/ göstergelerimize karşı duyarsız/ilgisizdirler.

[93]Ve andolsun İsrâîloğulları'nı çok güzel bir yurda yerleştirdik ve onları hoş nimetlerden rızıklandırdık da kendilerine bilgi gelene kadar ihtilâfa düşmediler. Şüphesiz Rabbin, o anlaşmazlığa düştükleri konularda kıyâmet günü aralarında gerçekleştirecektir.

(51/10, Yûnus/71-93)

Necm: 182

[94,95]Artık, sana indirdiğimiz şeylerin bir kısmına dair kesin, yeterli bilgin yok idiyse, hemen senden önce kitap öğrenip öğreten kimselere sor! Andolsun ki sana Rabbinden hak gelmiştir. O hâlde sakın şüphe edenlerden olma! Sakın Allah'ın âyetlerini yalanlayanlardan da olma, sonra zarara/kayba uğrayıp acı çekenlerden olursun.

(51/10, Yûnus/94-95)

Necm: 183

[96,97]Şüphesiz, şu, aleyhlerinde Rabbinin Kelime'si[202] hak olmuş olan kimseler, kendilerine bütün alâmetler/göstergeler hep birden gelse, yine de o acıklı azabı görünceye kadar iman etmezler.

[98]Ne olurdu, iman edip de imanları kendilerine yarar sağlamış bir kent olsaydı ya? Ancak Yûnus'un toplumu ayrıdır. Onlar iman ettikleri vakit, basit dünya yaşamında o rezillik azabını üzerlerinden kaldırdık ve onları bir süreye kadar yararlandırdık.

[99]Oysa Rabbin dileseydi, elbette yeryüzündekilerin hepsi topluca inanırdı. Artık, inanan kimseler olmaları için, insanları sen mi zorlayacaksın?

[100]Allah'ın izni/ bilgisi olmaksızın, hiç kimse için iman etme yoktur. Ve Allah, kirliliği/azabı aklını kullanmayanların üzerine bırakır.

[101]De ki: "Göklerde ve yerde ne var bir bakın!" –Ve iman etmeyecek bir topluluğa apaçık âyetler/alâmetler/ göstergeler ve uyarmalar bir şey sağlamaz/ uyarmalar ne sağlar?–

[102]Artık onlar, sadece kendilerinden önce gelmiş geçmiş olanların uğradıkları günlerin aynısını mı bekliyorlar? De ki: "Bekleyin, ben de sizinle beraber bekleyenlerdenim."

[103]Sonra Biz, elçilerimizi ve iman edenleri kurtarırız. İşte böyle! Mü'minleri kurtarmak üzerimize düşen bir görevdir.

[104-106]De ki: "Ey insanlar! Eğer benim dinimin ne olduğunu kesin ve tam olarak bilmiyorduysanız, iyi bilin ki, Allah'ın astlarından sizin taptıklarınıza ben tapmam. Velâkin sizin canınızı alacak olana/Allah'a taparım. Ve ben mü'minlerden olmamla ve 'Tüm benliğini ortak koşmaktan, Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddetmekten Hakk'a dönen biri olarak Din'e döndür ve sakın ortak koşanlardan olma! Ve Allah'ın astlarından sana yarar sağlamayan, zararı da dokunmayacak olan şeylere yalvarma! Buna rağmen eğer yaparsan, o zaman hiç şüphesiz sen şirk koşarak yanlış; kendi zararlarına iş yapan kimselerden olursun' diye emrolundum."

[107]Ve eğer Allah, sana bir zarar dokunduracak olursa, onu O'ndan başka giderecek biri yoktur. Ve eğer sana bir hayır dilerse, o zaman da O'nun verdiklerini geri çevirecek biri yoktur. O, armağanlarını kullarından dilediğine isabet ettirir. Ve Allah, çok yarlıgayıcı, çok merhametlidir.

---

202 Bkz. 77 nolu not.

[108]De ki: "Ey insanlar! Rabbinizden, elbette, size hak gelmiştir. Artık kılavuzlanan doğru yola giren, ancak kendisi için girmiştir ve gerçekten, sapan da, kendi zararına sapmıştır. Ve ben, sizin üzerinize sizi ayakta tutan; sizden sorumlu biri değilim."

[109]Ve sen, sana vahyolunan şeye uy! Ve Allah hükmünü verinceye kadar sabret. Ve Allah, hüküm verenlerin en hayırlısıdır.

(51/10, Yûnus/96-109)

§HÛD SÛRESİ

MEKKE DÖNEMİ

Necm: 184

[1-4]Elif/1, Lâm/30, Râ/200.[203] Bu Kur'ân, Allah'tan başkasına kulluk etmeyin; sadece Allah'a kulluk edin diye, âyetleri,

şirk koşarak yapılan yanlışı; kendi zararlarına işi ve kargaşayı engellemek için konulmuş kanun, düstur ve ilkeler içertilmiş/bozulması engellenmiş,

bir de en iyi yasa koyan, bozulmayı iyi engelleyen/sağlam yapan, her şeyin iç yüzünü/gizli taraflarını da iyi bilen tarafından ayrıntılı olarak açıklanmış bir kitaptır: "*Şüphesiz ben sizin için O'nun tarafından bir uyarıcı ve bir müjdeciyim. Ve Rabbinizden bağışlanma isteyin, sonra O'na tevbe edin ki, sizi adı konmuş bir süre sonuna kadar güzelce yararlandırsın. Ve her fazilet sahibine armağanlarını versin. Ve eğer yüz çevirirseniz, ben sizin aleyhinize olan büyük bir günün azabından korkarım. Dönüşünüz yalnızca Allah'adır. Ve O her şeye gücü yetendir*."[204]

(52/11, Hûd/1-4)

Necm: 185

[5]Haberiniz olsun! Şüphesiz onlar, Elçi'den/ vahiyden gizlenmek için göğüslerini dürüp bükerler. Haberiniz olsun! Onlar örtülerine bürünürlerken, gizledikleri şeyleri, açığa vurdukları şeyleri Allah biliyor. Şüphesiz Allah, göğüslerdekileri en iyi bilendir.

[6]Ve yeryüzünde hiçbir küçük-büyük canlı yoktur ki, rızkı Allah'a ait olmasın. Allah, onun yerleşik yerini de geçici bulunduğu yeri[205] de bilir. Hepsi apaçık bir kitaptadır.

[7]Ve Allah, hanginizin daha güzel amel işleyeceğini imtihan etmek için gökleri ve yeri altı evrede oluşturandır. *–Evren, önce su hâlinde idi; O'nun tahtı[206] su üzerindeydi; Allah o evrede de egemendi, plânlayıp yönetendi.–*[207] Ve eğer onlara, "Gerçekten siz öldükten sonra diriltileceksiniz"

---

203 Bkz. 8 nolu not.

204 Burada dikkat edilmesi gereken önemli noktalardan biri, 2-4. âyetlerdeki, Şüphesiz ben sizin için O'nun tarafından bir uyarıcı ve bir müjdeciyim. Ve Rabbinize bağışlanma isteyin, sonra ona tevbe edin ki, sizi adı konmuş bir süreye kadar güzelce yararlandırsın. Ve her fazilet sahibine lütfunu versin. Ve eğer yüz çevirirseniz, ben sizin aleyhinize olan büyük bir günün azabından korkarım. Dönüşünüz yalnızca Allah'adır. Ve O her şeye gücü yetendir ifadesinin Kur'ân tarafından söyleniyor olmasıdır. Söz konusu ifade, edebiyatta bir anlatım tekniği olarak kullanılan "intak" [konuşma yetisi olmayan bir şeyi konuşturmak, dile getirmek] sanatı ile Kur'ân'a söylettirilmiştir. İfade, bu husus dikkate alınmadan anlaşılmaya çalışıldığı takdirde, o sözlerin Peygamberimize ait olduğu gibi bir yanlış anlamaya sebep olmaktadır. Edebiyatta sık kullanılan bir sanat çeşidi olan intak, Kur'ân'da başka âyetlerde (Resmi Mushaf: Meryem/64, Zâriyât/50-51, Sâffât/164-166) de yapılmıştır.

205 Âyetteki el-müstekarr "yerleşik yer", el-müstevda da "geçici yer" demektir. Allah'ın, her canlının "yerleşik" ve "geçici" yerlerini bilmesi demek, canlıların emanet edildikleri ve sonradan mekân tuttukları yerlerin Allah tarafından biliniyor olmasıdır. Bu yerler ne kadar değişirse değişsin, Allah'ın bilmesi bakımından herhangi bir durum değişikliği oluşturmaz. Meselâ: Bir kimse belli bir adreste ikamet ederken, bazı sebeplerle başka şehirlere, başka ülkelere gidebilir; nereye giderse gitsin, Allah o insanın nerede olduğunu bilir; bir kimsenin her gün yattığı yer ile öleceği yer aynı olmayabilir; ancak Allah her ikisini de bilir. Bir sperm hücresi babanın vücudunda yaratılır, sonradan yeri değişerek annenin yumurta hücresine girer. Allah bu hücrenin de ne zaman, nerede olduğunu tam olarak bilir. Bir bakteri belli bir yerde oluşur, sonra da değişik yollarla başka canlıların vücutlarına girer ve orada faaliyet gösterir. Allah o bakterinin de nerede ve hangi faaliyette bulunduğunu bilir.

Konumuz olan âyet, yukarıda saydıklarımızın dışında bir başka anlam daha içermektedir. O da, "insanın kendisine ait bilgilerle beraber diriliş gününe kadar emanet olarak, yok olmadan durduğu yerin Allah tarafından biliniyor olması"dır. Bu konu Tebyîn'de ayrıntılı olarak sunulmuştur.

206 Bkz. 37 nolu not.

207 Âyetteki ifadelerin lafzî karşılığı, "Arşı da su üstündeydi" şeklindedir. Arş ve istiva sözcükleriyle ilgili 34 ve 43. notta bilgi verilmişti.

dersen, o kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddedetmiş olan o kişiler de kesinlikle sana, "Bu apaçık bir sihirden/sihirbazdan başka bir şey değildir" diyecekler.

[8]Ve eğer Biz bunlardan azabı belli bir önderli toplum oluşana kadar erteleyecek olursak, o zaman da, "Onu engelleyen nedir ki?" diyecekler. Haberiniz olsun! O azap, onlara geldiği gün kendilerinden geri çevrilecek değildir. Ve o alay ettikleri şey kendilerini kuşatmıştır.

[9-11]Ve eğer, sabreden ve düzeltmeye yönelik işleri yapan kişilerin *–işte bunlar, bağışlanma ve büyük ödül kendileri için olanlardır–* dışındaki insanlara, tarafımızdan bir rahmet tattırıp sonra da onu kendisinden çekip alsak, kuşkusuz o umutsuzdur, çok nankördür. Ve eğer, kendisine dokunan mutsuzluktan sonra, ona mutluluğu tattırsak, elbette, "Kötülükler benden gitti" der. Ve kuşkusuz o, şımarıktır, böbürlenen biridir.

(52/11, Hûd/5-11)

Necm: 186

[12]Şimdi sen, "Ona bir hazine indirilse ya da beraberinde bir melek gelse ya!" diyorlar diye sana vahyolunan vahyin bir kısmını terk edecek oluyorsun ve bundan dolayı göğsün daralır. Sen yalnızca bir uyarıcısın. Allah ise her şeyi belirli bir programa göre ayarlayan ve bu programı koruyarak, destekleyerek uygulayandır.

[13]Aslında onlar, "Onu kendisi uydurdu" diyorlar. De ki: "Öyleyse, eğer doğrulardan iseniz, uydurma olarak da olsa, benzeri on sûre getirin, Allah'ın astlarından gücünüzün yettiği kişileri de çağırın."

[14]Yok, eğer bunun üzerine onlar, size cevap vermedilerse, artık bilin ki, Kur'ân ancak Allah'ın bilgisiyle indirilmiştir. Ve O'ndan başka ilâh diye bir şey yoktur. Artık siz Müslüman oluyor musunuz?

[35]Ya da "Onu uydurdu" diyorlar. De ki: "Eğer onu ben uydurdum ise vebali benim üzerimedir. Bense sizin işlediğiniz suçlardan uzağım."[208]

(52/11, Hûd/12-14, 35)

Necm: 187

[15]Her kim basit dünya hayatını ve süsünü isterse, yaptıklarının karşılığını, ona hiç eksiltmeden, burada tastamam veririz. Onlar orada hiçbir zarara uğratılmazlar.

[16]İşte onlar, kendileri için, âhirette ateşten başka bir şey olmayanlardır. Yapıp ürettikleri de orada boşa gitmiştir. Yaptıkları şeyler de kaybolup gitmeye mahkûmdur.

[17]Artık dünyayı isteyenler, hiç Rabbinden açık bir belge üzere olan ve kendisini Rabbinden bir şâhitin takip ettiği ve de önünde bir önder ve rahmet olarak Mûsâ'nın kitabı bulunan kimse gibi midir? İşte böyle olanlar, Kur'ân'a inanırlar. Hangi karşıt gruptan olursa olsun kim Kur'ân'ı örtbas ederse, ona vaat edilen yer ateştir. İşte bütün bunlardan dolayı sen de Kur'ân'dan şüphe içinde olma. Kesinlikle o, Rabbinden bir hakktır/gerçektir. Fakat insanların çoğu iman etmiyorlar.

[18,19]Ve bir yalanı Allah'a iftira edenden daha yanlış; kendi zararlarına iş yapan kim olabilir? Bunlar Rablerine arz olunacaklar, şâhitler de "İşte bunlar Rablerine karşı yalan söyleyenlerdir" diyecekler. Haberiniz olsun! Allah'ın dışlaması/ rahmetinden mahrum bırakması, Allah yolundan döndürmeye çalışan ve o yolu eğri-büğrü yapmak isteyen ve âhirete de inanmayanların ta kendileri olan bu yanlış; kendi zararlarına iş yapan kimselerin üzerinedir.

[20]İşte onlar, yeryüzünde âciz bırakanlar değillerdir. Kendilerinin Allah'ın astlarından koruyan, yol gösteren, yardım eden yakınları yoktur. Onlar için azap kat kat artırılır. Onlar vahyi işitmeye tahammül edemiyorlardı ve de görmüyorlardı. [21]İşte onlar kendilerine zarar vermiş olan

---

208 Resmi Mushaf'taki 35. âyet, teknik ve anlam bilgisi gereği burada tertip edilmiştr.

kimselerdir. O uydurdukları şeyler de kendilerinden uzaklaşıp kaybolmuşlardır. [22]Şüphe yok, kesinlikle bunlar âhirette de en çok zarara/kayba uğrayıp acı çekecek olanların ta kendileridir.

[23]Şüphesiz iman edenler, düzeltmeye yönelik işleri yapanlar ve Rablerine derin saygı ve alçakgönüllülük ile bağlananlar, işte bunlar da cennet ashâbıdırlar. Onlar orada sonsuz olarak kalırlar.

[24]Bu iki grubun örneği, kör ve sağır ile gören ve işiten gibidir. Bunlar örnek olarak hiç eşit olurlar mı? Hâlâ düşünmeyecek misiniz/öğüt almayacak mısınız?

*(*52/11, Hûd/15-24)

Necm: 188

[25,26]Ve andolsun ki Nûh'u da toplumuna elçi olarak gönderdik: "Gerçekten ben sizin için apaçık bir uyarıcıyım. Allah'tan başkasına kulluk etmeyiniz! Ben, sizin hakkınızda acı bir günün azabından korkarım."

[27]Buna karşılık, toplumunun kâfirlerinin; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddetmiş olanlarının ileri gelenleri: "Biz seni sadece bizim gibi sıradan bir insan olarak görüyoruz. Sana sığ görüşlü aşağı tabakalarımızdan/ ayak takımımızdan başkasının uyduğunu görmüyoruz. Sizin bizim aleyhimize bir fazlalığınızı da görmüyoruz. Tam tersine biz, sizi yalancılar sanıyoruz" dediler.

[28-31]Nûh, "Ey toplumum! Hiç düşündünüz mü, ben Rabbimden apaçık bir delil üzere isem ve O, bana Kendi tarafından bir rahmet bahşetmiş de bu size saklı tutulmuşsa?! *–Biz, siz ondan hoşlanmadığınız hâlde sizi ona zorlar mıyız?"– [29]*Ve "Ey toplumum! Ben sizden herhangi bir mal istemiyorum. Benim ücretim ancak Allah'a aittir. Ve ben iman edenleri kovacak değilim. Onlar elbette Rablerine kavuşacaklar. Velâkin ben sizi cahillik eden bir toplum olarak görüyorum." [30]Ve "Ey toplumum! Ben onları kovarsam, Allah'a karşı bana kim yardım edecek? Peki, siz hiç düşünmez misiniz? [31]Ve ben size, 'Allah'ın hazineleri benim yanımdadır' demiyorum. Ve ben görülmeyeni, duyulmayanı, sezilmeyeni, geçmişi, geleceği bilmem. Ben size 'Ben bir meleğim' de demiyorum. O sizin kendinize göre, hor gördükleriniz hakkında, 'Allah onlara hiçbir hayır vermez' de demiyorum. Allah, onların içlerindekini, en iyi bilendir. İşte asıl o zaman ben kesinlikle yanlış; kendi zararlarına iş yapanlardan olurum" [28]dedi.

[32]Onlar dediler ki: "Ey Nûh! Bizimle didişip durdun da mücâdelemizi çoğalttın. Haydi artık doğrulardan isen, bizi tehdit ettiğin şu azabı bize getir!"

[33,34]Nûh: "Onu size ancak dilerse Allah getirir. Ve siz O'nu âciz bırakanlar değilsiniz. Ben size öğüt vermek istemiş olsam da, eğer Allah sizi azdırmayı murat ediyorsa, benim öğüdüm size bir yarar sağlamaz. O, sizin Rabbinizdir ve yalnızca O'na döndürüleceksiniz" dedi.

[36,37]Ve Nûh'a vahyolundu: "Kesinlikle toplumundan iman etmiş olanlardan başka artık kimse iman etmeyecektir. Onun için onların yaptıkları şeylere üzülme. Ve Bizim gözetimimiz altında ve vahyimize göre gemiyi yap. Şirk koşmak sûretiyle yanlış; kendi zararlarına iş yapan kimseler hakkında da Bana hitapta bulunma. Kesinlikle onlar, suda kesin boğulacaklardır."

[38,39]Ve o, gemiyi yapıyordu, toplumundan bazı ileri gelenler, o'na her uğrayışta o'nunla alay ediyorlardı. Nûh dedi ki: "Bizimle alay ediyorsunuz, biz de sizinle tıpkı bizimle alay ettiğiniz gibi alay edeceğiz." *–Artık o aşağılatıcı azabın kime geleceğini ve o sürekli azabın kimin üstüne ineceğini ileride bileceksiniz.–*

[40]Sonunda emrimiz geldiği ve iş kızıştığı zaman[209] Biz dedik ki: "Her cinsten birer çifti ve aleyhlerinde hüküm verilmiş olanların dışında aileni ve iman etmiş olanları onun içine yükle." *–Zaten o'nunla birlikte çok azından başkası iman etmemişti.–*

---

209 Bu âyette geçen "fırın/tandır kaynadığı zaman" tabiri, azabın yaklaştığını belirten temsilî bir ifade olup, Arapların savaşın kızışma anı için kullandıkları, "Fırın/tandır ısındı/kızdı" tabiri ile büyük benzerlik arz etmektedir.

41Ve Nûh dedi ki: "İçerisine binin, onun akışı da duruşu da Allah adınadır. Kesinlikle Rabbim gerçekten çok bağışlayıcı, çok merhametlidir."

42Ve gemi onlarla, dağlar gibi dalgalar içinde akıp gidiyordu. Ve Nûh ayrı bir yere çekilmiş olan oğluna seslendi: "Yavrucuğum! Bizimle beraber bin, kâfirlerle; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddedenler ile beraber olma!"

43Nûh'un oğlu dedi ki: "Ben, kendimi sudan koruyacak bir dağa sığınacağım." Nûh, "Bugün Allah'ın merhamet ettiğinden başkasını, Allah'ın bu emrinden koruyacak kimse yoktur" dedi. Ve dalga aralarına girdi. O da suda boğulanlardan oluverdi.

44Ve "Ey yeryüzü suyunu yut! Ey gökyüzü sen de tut!" denildi. Sular da çekildi. Emir de yerine gelmiş oldu. Gemi de Cudi üzerine oturdu. Ve o şirk koşarak yanlış; kendi zararlarına iş yapan topluma, "Uzak olun [kahrolun, tarihten silinin]!" denildi.

45Ve Nûh Rabbine seslenip de dedi ki: "Rabbim! Oğlum benim ehlimdendi. Senin vaadin de elbette haktır. Ve Sen, hâkimlerin en hâkimisin."

46Allah: "Ey Nûh! Şüphesiz o senin ehlinden değildir. Şüphesiz o, sâlih olmayan bir iştir/o, sâlih olmayan bir iş işlemiştir. Hakkında bilgin olmayan bir şeyi Benden isteme! Şüphesiz Ben, seni, cahillerden olmaktan sakındırırım" dedi.

47Nûh, "Ey Rabbim! Ben hakkında bilgim olmayan bir şeyi istemiş olmaktan dolayı sana sığınırım. Ve eğer Sen beni bağışlamazsan, bana merhamet etmezsen ben zarara/kayba uğrayıp acı çekenlerden olurum" dedi.

48Denildi ki: "Ey Nûh! Bizden bir selâm ve seninle birlikte olanlardan gelecek ümmetlere bir selâm ve bolluklarla gemiden in. –Ve ilerde kendilerini birçok nimetten yararlandıracağımız, sonra da bu yüzden kendilerine tarafımızdan acıklı bir azap dokunacak nice ümmetler vardır.–

49İşte Nûh ile ilgili anlatılanlar, sana vahyettiğimiz görülmeyenin, duyulmayanın, sezilmeyenin haberlerindendir. Bunları sen ve toplumun bundan önce bilmiyordunuz. Şu hâlde sabret. Şüphesiz âkıbet, Allah'ın koruması altına girmiş olan kişilerindir.

(52/11, Hûd/25-34, 36-49)

Necm: 189

50-52Âd'a da kardeşleri Hûd'u elçi gönderdik. O, dedi ki: "Ey toplumum! Allah'a kulluk edin. Sizin için O'ndan başka ilâh yok. Siz uydurmacılardan başka bir şey değilsiniz. Ey toplumum! Buna karşılık ben sizden bir ücret istemiyorum. Benim ecrim ancak beni yoktan yaratan üzerinedir. Hâlâ akıllanmayacak mısınız? Ey toplumum! Rabbinizden bağışlanma isteyin, sonra O'na tevbe edin ki, üzerinize gökten bol bol göndersin ve sizi kuvvetinize kuvvet katarak çoğaltsın. Ve günahkârlar olarak sırt çevirmeyin."

53-57Onlar dediler ki: "Ey Hûd! Bize bir açık kanıt ile gelmedin. Ve biz, senin sözünle ilâhlarımızı terk edecek değiliz. Biz, sana inananlar da değiliz. Ancak 'Tanrılarımızdan bazısı seni fena çarpmış' diyebiliriz." Hûd dedi ki: "Şüphesiz ben Allah'ı şâhit tutuyorum, siz de şâhit olun ki, ben, Allah'ın astlarından O'na ortak koştuğunuz şeylerden uzağım. Hadi öyleyse hepiniz bana tuzak kurun, sonra beni hiç bekletmeyin. Şüphesiz ben gerçekten, benim de Rabbim sizin de Rabbiniz olan Allah'a işin sonucunu havale ettim. Onun, perçeminden yakalayıp denetlemediği hiçbir irili-ufaklı hareket eden canlı yoktur. Şüphesiz ki benim Rabbim dosdoğru bir yol üzerinedir. Buna rağmen yine de sırt çevirirseniz, ben size ne ile gönderilmiş isem, işte onu tebliğ ettim. Ve benim Rabbim, başka bir toplumu sizin yerinize getirir. Ve siz O'na hiçbir şekil ve yolla zarar veremezsiniz. Hiç şüphesiz Rabbim, her şeyi koruyup gözetendir."

58Ve ne zaman ki emrimiz geldi, Hûd'u ve o'nunla birlikte iman etmiş olan kişileri tarafımızdan bir rahmet ile kurtardık, Biz onları çok ağır bir azaptan da kurtardık.

59,60Ve işte bu, Rablerinin âyetlerine kafa tutan, O'nun elçilerine isyan eden ve her inatçı zorbanın emrine uyan Âd toplumudur. Bu dünyada ve kıyâmet günü arkalarına dışlanma takıldı.

Haberiniz olsun! Âd toplumu, Rablerine inanmadılar. Haberiniz olsun! Hûd'un toplumu olan Âd toplumuna kahrolmak/tarihten silinmek verildi.

(52/11, Hûd/50-60)

Necm: 190

61,62Semûd'a da kardeşleri Sâlih'i elçi gönderdik. O, dedi ki: "Ey halkım! Allah'a kulluk edin. Sizin için O'ndan başka ilâh yok. O, sizi yeryüzünden oluşturan ve size orada ömür geçirtendir. Artık O'ndan bağışlanma isteyin. Sonra O'na tevbe edin. Şüphesiz Rabbim çok yakındır, yakarışlara cevap verendir." Dediler ki: "Ey Sâlih! Sen, bundan önce, aramızda, aranan/ümit beslenen bir kişiydin. Şimdi kalkmış, atalarımızın kulluk ettiklerine kulluk etmemizi mi yasaklıyorsun? Ve hiç şüphesiz biz, bizi çağırdığın şey hakkında kafaları karıştıran bir kuşku içindeyiz."

63,64Sâlih dedi ki: Ey toplumum! Eğer ben Rabbimden apaçık bir delil üzerinde isem ve O bana Kendinden bir rahmet vermişse… Bu durum karşısında O'na asi olursam beni Allah'tan kim korur? O zaman sizin de bana zarardan başka katkınız olmaz. Ve ey toplumum! İşte size alâmet/gösterge olarak salât [mâlî yönden ve zihinsel açıdan destek olma; toplumu aydınlatma] görevi. Artık onu bırakın, Allah'ın yeryüzünde uygulansın. Ve ona kötülük dokundurmayın; sonra sizi yakın bir azap yakalayıverir.

65Derken onlar, yaşam kaynaklarını kurutarak öldürdüler. Bunun üzerine Sâlih dedi ki: "Yurdunuzda üç gün daha yararlanın. İşte bu, yalanlanmayacak bir vaattir."

66Artık ne zaman ki emrimiz geldi, Sâlih'i ve o'nunla birlikte iman etmiş olan kişileri tarafımızdan bir rahmetle kurtardık. O günün perişanlığından da kurtardık. Hiç şüphesiz ki senin Rabbin, o güçlü, mutlak üstün olandır.

67Ve şirk koşarak yanlış; kendi zararlarına iş yapan o kimseleri korkunç bir gürültü yakalayıverdi de yurtlarında diz üstü çöküp kaldılar.

68Sanki orada hiç zengince yaşamamışlardı. Haberiniz olsun! Hiç şüphesiz Semûd toplumu gerçekten Rablerine inanmadılar. Haberiniz olsun! Semûd için uzaklık verildi.

(52/11, Hûd/61-68)

Necm: 191

69Ve andolsun ki İbrâhîm'e de elçilerimiz müjde ile geldiler, "Selâm!" dediler. O, "Selâm!" dedi, sonra da altın vermeye[210] gecikmedi.

70Sonra da onların ona uzanmadığını görünce, onları yadırgadı ve içinde onlara karşı bir korku uyandı. Onlar: "Korkma, şüphesiz biz Lût'un toplumuna gönderildik" dediler.

71Ve İbrâhîm'in karısı ayaklanmıştı, gülüverdi.

Sonra o'na İshâk'ı, İshâk'ın arkasından da Ya'kûb'u müjdeledik.

---

210 İbarenin lafzî manası, "saf hâle getirilmiş buzağıyı getirmeye" şeklindedir. İbrâhîm'in (a.s) misafirlerine sunduğu buzağı, bu âyette hanîz sözcüğüyle, Zâriyât/26'da ise semîn sözcüğüyle nitelenmiştir. Gelenekçiler bu iki nitelemeyi –sırasıyla– "kızartılmış" ve "semiz" olarak aktarmışlar; böylece de, koskoca buzağının kızartılamayacağını ve aynı buzağıyı niteleyen "kızartılmış" ile ancak canlı bir hayvan için kullanılan semiz kelimesi arasındaki çelişkiyi dikkate almayarak bariz bir hataya düşmüşlerdir.

Buzağının sıfatı olarak zikredilen bu sözcüklerin, yukarıda belirttiğimiz anlamları birleştirildiğinde, buradaki buzağının "saf hâlde bulunan" ve "güç veren" bir buzağı olduğu anlamına ulaşılmaktadır. Bundan dolayı, biz bu buzağının A'râf sûresi'ndeki "aldatıcı sesi olan ceset buzağı" gibi, "altın" olduğu kanaatindeyiz. Buna göre, İbrâhîm, müjdeci elçilere müjdelik olarak "altın" vermiştir. Burada olayın tamamı açıklanmamıştır. Olayın biraz daha ayrıntısı Hicr/51-58'de anlatılır. İbrâhîm müjdeliği, müjdeyi aldıktan sonra vermiş olmalıdır.

[72]İbrâhîm’in karısı dedi ki: “Vay be! Ben mi doğuracağım! Ben kocası işe yaramaz bir zavallıyım, bahtsız, mutsuz bir kadınım. Şu kocam da yaşlı bir adam! Şüphesiz bu, çok tuhaf bir şey!”

[73]Elçiler: “Sen Allah’ın işinden dolayı mı şaşıyorsun? Allah’ın rahmeti ve bollukları üzerinizdedir. Ey ev halkı! Şüphesiz ki O, övülmeye lâyık olan, cömertliği bol olandır” dediler.

[74]Sonra İbrâhîm’den korku iyice geçip gidince ve kendisine müjde gelince, Bizimle Lût toplumu hakkında mücâdeleye başladı.

[75]Şüphesiz İbrâhîm, çok yumuşak huylu, çok ah-vah eden/yufka yürekli/yönelen biriydi.

–“[76]Ey İbrâhîm! Bundan vazgeç. Şüphesiz Rabbinin emri kesin olarak geldi ve hiç şüphesiz onlar; onlara geri çevrilmesi mümkün olmayan bir azap gelecektir.–

[77]Ve ne zaman ki elçilerimiz Lût’a geldiler, bunlar yüzünden o üzüldü, bunlar hakkında eli-kolu bağlandı kaldı ve “Bu, müthiş bir gündür!” dedi.

[78]Ve o’nun toplumu hızlıca o’na geldiler. Onlar daha önce de çirkinlikler yaparlardı. Lût: “Ey toplumum! İşte bunlar kızlarım.[211] Onlar sizin için daha temizdirler. Gelin Allah’ın koruması altına girin, beni misafirlerim ile ilgili olarak rezil-rüsva etmeyin. Sizden hiç aklı başında bir adam yok mu?” dedi.

[79]Onlar: “Hiç şüphesiz sen, senin kızlarında bizim için herhangi bir hak olmadığını bildin. Ve şüphesiz ki sen bizim ne istediğimizi kesinlikle biliyorsun” dediler.

[80]Lût: “Keşke size karşı bir gücüm olsaydı, ya da ulaşılmaz bir bölgeye/güçlü bir topluma sığınabilseydim!” dedi.

[81]Misafir elçiler: “Ey Lût! Şüphesiz ki, biz Rabbinin elçileriyiz. Onlar sana asla dokunamayacaklar. Sen, gecenin bir parçasında ailenle birlikte hemen yola çık. Ve içinizden hiç kimse geri bakmasın [burada olanları, eskileri düşünmesin], eşin başka. Şüphesiz onlara isabet eden ona da isabet edecektir. Şüphesiz vaat edilenin zamanı, sabah vaktidir. Sabah vakti yakın değil mi?” dediler.

[82,83]Sonunda emrimiz gelince, oranın üstünü altına getirdik. Ve üzerlerine, istif edilmiş pişmiş çamurdan Rabbinin katında işaretlenmiş taşlar yağdırdık. Ve bunlar, şirk koşarak yanlış, kendi zararlarına iş yapanlardan uzak değildir.

*(5*2/11, Hûd/69-83)

Necm: 192

[84-86]Medyen’e de kardeşleri Şu‘ayb’ı elçi gönderdik. Şu‘ayb: “Ey toplumum! Allah’a kulluk edin. Sizin için O’ndan başka ilâh yoktur. Ölçeği ve teraziyi eksik tutmayın. Şüphesiz ben sizi hayır ile görüyorum. Ve ben kuşatacak bir günün azabından sizin için korkuyorum. Ve ey toplumum! Ölçerken ve tartarken adaleti yerine getirin. İnsanların eşyalarını eksiltmeyin ve yeryüzünde kargaşacılar olarak fenalık etmeyin. Eğer mü’min iseniz, Allah’ın bıraktığı/helâlinden size ihsan ettiği kâr, sizin için daha hayırlıdır. Ve ben sizin üzerinize bir koruyucu değilim” dedi.

[87]Onlar dediler ki: “Ey Şu‘ayb! Atalarımızın taptıklarını veya mallarımızda dilediğimizi yapmayı terk etmeyi sana senin salâtın mı [mâlî yönden ve zihinsel açıdan destek olmayı; toplumu aydınlatmayı içeren dinin mi] emrediyor? Şüphesiz sen yumuşak huylusun ve aklı başında bir adamsın.”

---

211 78. âyette geçen kızlarım ve 79. âyette geçen senin kızların ifadeleri, Lût’un (a.s) kendi kızları anlamında değil, “toplumun kadınları” anlamında alınmalıdır. Çünkü Lût’un kendi sulbünden olan kızlarının sayıca kavmin bütün erkekleri ile denkleşmesi mümkün değildir. Böyle bir denkleşmeden ise, kızlarım ifadesi ile, kavmin bütün kadınlarının kastedilmesi hâlinde söz edilebilir. Lût, kavminin bütün kadınlarını kendi kızları olarak görüyor olmalı ki, âyette bu şekilde bir ifade kullanılmıştır. Aynı şekilde, kavmin erkeklerinin Lût’a verdikleri, sen, senin kızlarında bizim için herhangi bir hak olmadığını bildin cevabının da, “senin kızlarına, yani kadınlara ihtiyacımız yok, onlara cinsel arzu duymuyor, meyletmiyoruz, onları istemiyor ve sevmiyoruz, onlarda gözümüz yok” şeklinde anlaşılması gerekir.

[88-90]Şu‘ayb: “Ey toplumum! Hiç düşündünüz mü? Şâyet ben, Rabbimden bir delil üzerinde bulunuyorsam ve şâyet O, bana Kendi katından güzel bir rızık ihsan etmişse!? Ve Ben, size karşı çıkmakla sizi menettiğim şeylere kendim düşmek istemiyorum. Ben, sadece gücümün yettiği kadar ıslah etmeyi istiyorum. Başarıya ulaşabilmem de ancak Allah iledir. Ben, yalnızca O’na işin sonucunu havale ettim ve ancak O’na yönelirim. Ve ey toplumum! Bana karşı gelmeniz sakın sizi, Nûh toplumunun veya Hûd toplumunun veya Sâlih toplumunun başlarına gelen musibetler gibi bir musibete uğratmasın. Ve Lût toplumu sizden pek uzak değildir. Ve Rabbinizden bağışlanma dileyin, sonra O’na tevbe edin. Şüphesiz ki, benim Rabbim çok merhametlidir, çok sevendir” dedi.

[91]Şu‘ayb’ın toplumu dediler ki: “Ey Şu‘ayb! Biz senin söylediklerinin çoğunu iyice anlamıyoruz. Seni içimizde çok zayıf olarak görüyoruz. Eğer senin akrabaların/ taraftarların olmasaydı kesinlikle seni taşa tutar öldürürdük. Ve senin bize karşı hiçbir üstün gücün/galip gelecek durumun yoktur.”

[92,93]Şu‘ayb: “Ey toplumum! Benim akrabalarım/taraftarlarım size karşı Allah’tan daha mı güçlü/değerli? Ve Allah’ı arkanıza atılmış bir şey edindiniz. Şüphesiz ki, Rabbim bütün yaptıklarınızı çepeçevre kuşatıcıdır. Ve ey toplumum! Var gücünüzle yapacağınız ne varsa yapın! Şüphesiz ben yapanım. Perişan edecek azabın kime geleceğini ve yalancının kim olduğunu yakında bileceksiniz. Gözetleyiniz, şüphesiz ben sizinle beraber gözetleyiciyim” dedi.

[94]Ve ne zaman ki, emrimiz geldi, Şu‘ayb’ı ve o’nunla birlikte inanmış olan kişileri, tarafımızdan bir rahmet ile kurtardık. Ve şirk koşarak yanlış; kendi zararlarına iş yapan o kişileri korkunç bir gürültü yakaladı da yurtlarında çöküp kaldılar. [95]Sanki onlar orada hiç yaşamadılar. Haberiniz olsun! Semûd toplumu nasıl uzaklaştı ise Medyen’e de öyle kahrolmak/tarihten silinmek vardır.

(52/11, Hûd/84-95)

Necm: 193

[96,97]Andolsun ki Biz Mûsâ’yı da âyetlerimizle ve apaçık bir belge ile Firavun ve ileri gelenlerine elçi yaptık. Ama onlar Firavun’un emrine uydular. Hâlbuki Firavun’un emri aklı çalıştıran/doğruya ulaştıran değildir.

[98]Firavun kıyâmet günü, toplumunun önüne düşer. –Artık Firavun, toplumunu ateşe götürmüştür. O varılan yer de ne kötü bir yerdir!–

[99]Ve bu dünyada ve kıyâmet gününde dışlanarak izlendiler. *–Verilen bu vergi ne kötü vergidir!–*

(52/11, Hûd/96-99)

Necm: 194

[100]İşte geçmişe yönelik bu anlatım, kentlerin ciddî haberlerinden, önemli bilgilerindendir. Biz, onu sana anlatıyoruz; onlardan ayakta olan ve biçilmiş ekin olan da vardır.

[101]Ve onlara Biz haksızlık etmedik; fakat onlar kendilerine haksızlık ettiler, yanlış; kendi zararlarına iş yaptılar. Onun için Rabbinin emri geldiğinde, Allah’ın astlarından taptıkları tanrıları, onlara hiçbir şey sağlamadı ve onlara ziyandan başka bir şey arttırmadılar.

[102]Ve Rabbin, halkı şirk koşarak yanlış; kendi zararlarına iş yapan kimseler olan kentleri yakaladığında, O’nun yakalayışı işte böyledir. Şüphesiz O’nun yakalaması pek acıklıdır, çok çetindir!

[103]Şüphesiz âhiret azabından korkan kimseler için bunda kesinlikle bir alâmet/ gösterge vardır. O, insanların kendisi için toplandığı bir gündür ve kesinlikle görülecek bir gündür.

[104]Ve Biz onu sadece belli bir süreye kadar erteliyoruz.

[105]O gün geldiğinde Allah'ın izni olmadan hiç kimse konuşmaz. İşte o gün insanlardan bir kısmı bedbaht ve bir kısmı da mutludur.

[106,107]İşte şu bedbaht olanlar cehennem ateşi içindedirler. Onlara orada iç çekme ve hıçkırma vardır. Gökler ve yer durdukça[212] onlar da o ateşte sürekli kalacaklardır. *–Ancak Rabbinin dilediği müstesna.–* Şüphesiz Rabbin dilediğini en üst seviyede yapandır.

[108]Ve şu mutlu olanlara gelince, onlar da gökler ve yer durdukça ardı arkası kesilmeyen bir ikram olarak cennetin içinde sürekli olmak üzere kalacaklardır. *–Ancak Rabbinin dilediği müstesnadır.–*

[109]O hâlde sakın şunların kulluk ettikleri şeylerden şüphe içinde olma! Onların ataları daha önce nasıl kulluk ediyor idiyse bunlar da öyle kulluk ediyorlar. Şüphesiz Biz de kendilerine nasiplerini kesinlikle eksiksiz öderiz.

[110]Ve andolsun ki Biz Mûsâ'ya Kitab'ı verdik de onda ihtilâfa düşüldü. Eğer Rabbinden daha önce verilmiş bir Söz[213] olmasa idi, elbette bu dünyada hemen cezalandırılırlardı. Ve onlar şüphesiz, Kur'ân'dan kuşkulu bir şüphe içindedirler.

[111]Ve şüphesiz hepsi öyle kimselerdir ki, onların yaptıklarının karşılığını Rabbin kendilerine tam ödeyecektir. Şüphesiz O, onların yaptıkları şeylere hakkıyla bilgi sahibidir.

[112]İşte bundan dolayı emrolunduğun gibi dosdoğru ol! Beraberindeki tevbe edenler de doğru olsunlar. Ve aşırı gitmeyin! Kesinlikle Allah, bütün yaptıklarınızı hakkıyla görendir.

[113]Ve Allah'ın ortağı olduğunu kabul ederek yanlış, kendi zararlarına iş yapan kimselere meyletmeyin, sonra size ateş dokunuverir. Ve sizin için Allah'ın astlarından yardım eden, yol gösteren, koruyan yakınlar yoktur. Sonra yardım göremezsiniz.

[114]Ve gündüzün iki tarafında ve gecenin yakın saatlerinde salâtı [mâlî yönden ve zihinsel açıdan destek olmayı; toplumu aydınlatmayı oluştur-ayakta tut], çünkü iyilikler kötülükleri giderir. Bu, ibret alanlara bir öğüttür.

[115]Ve sabret! Çünkü şüphesiz Allah iyilik-güzellik üretenlerin ecirlerini yitirmez.

[116]İşte sizden önceki devirlerden "bakıyye" [söz, eser, erdem] sahipleri; akıllı insanlar, Kitap Ehli, yeryüzünde bozgunculuktan vazgeçirmeye çalışsalardı! Fakat onların içinden kurtardığımız pek az kimse bunu yaptı. Allah'ın ortağı olduğunu kabullenerek, Allah'ın ilahlığını ve rabliğini bilerek reddederek yanlış; kendi zararlarına iş yapan o kişiler ise, şımartıldıkları refahın ardına düştüler ve suçlular oldular.

[117]Ve senin Rabbin, halkları düzeltici iken, o memleketleri haksız yere değişime/ yıkıma uğratacak değildir.

[118,119]Eğer Rabbin dileseydi, insanları elbette tek bir önderli topluluk yapardı. Oysa Rabbinin rahmet ettiği kişiler hariç onlar anlaşmazlığı sürdürmektedirler. Onları işte bunun için oluşturdu. Ve Rabbinin, "Andolsun, cehennemi bildiğiniz-bilmediğiniz, tanıdığınız-tanımadığınız insanlardan; onların tümünden dolduracağım" Söz'ü tamamlanmıştır.

[120]Ve elçilerin haberlerinden kalbini yatıştıracak olanlardan hepsini sana kıssa olarak anlatıyoruz. Ve bunda sana bir hakikat, mü'minlere de bir öğüt ve hatırlatma gelmiştir.

[121,122]Ve inanmayan o kişilere de ki: "Elinizden geleni geri koymayın! Şüphesiz biz yapanlarız. Bekleyin! Şüphesiz biz bekleyenleriz."

---

212 Âyetlerde geçen gökler ve yer durdukça ifadesi, cennetteki ikramların ve cehennemdeki azapların sürekliliğini belirtmektedir. Zira klâsik Arapça'da, gökler ve yer durdukça ve gece-gündüz peşpeşe geldikçe tabirleri, "sonu gelmeyen süre [ebed] anlamında kullanılır. Yoksa âhirette, aşağıdaki âyetlerden de anlaşılacağı üzere, ne gökler vardır ne de yer; dağlar yıkılıp yer dümdüz edilecek, gök de başka bir şekle dönüştürülecektir: Resmi Mushaf: Kehf/47, Nebe/18-20, Tâ-Hâ/105-107, Neml/88, Tûr/9-10, Me'âric/8-9, Kâriah/5, Vâkıa/1-6, İbrâhîm/48.

Yine âyetlerdeki, Ancak Rabbinin dilediği müstesna ifadesi, birilerinin bu kural dışında tutulacağını değil, her şeyin Allah'ın iradesi ile olacağına, tüm yetkilerin Allah'ta olduğuna dair bir vurgudur.

213 Bkz. 200 nolu not.

[123]Ve göklerin ve yerin görülmeyeni, duyulmayanı, sezilmeyeni, geçmişi, geleceği sadece Allah'a aittir. Ve tüm iş/oluş yalnızca O'na döndürülür. O hâlde O'na kulluk et, O'na sonucu havale et. Ve Rabbin, sizin yapmakta olduklarınızdan habersiz, bunlara duyarsız değildir.

(52/11, Hûd/100-123)

§YÛSUF SÛRESİ

MEKKE DÖNEMİ

Necm: 195

1Elif/1, Lâm/30, Râ/200.[214] İşte bu, o apaçık/açıklayıcı kitabın âyetleridir.
2Şüphesiz ki, Biz onu akledersiniz diye Arapça bir Kur'ân olarak indirdik.
3Sana bu Kur'ân'ı vahyetmekle Biz, sana kıssaların en güzelini[215] anlatıyoruz. Hâlbuki sen, bundan önce, kesinlikle bu konu hakkında duyarsız/ bilgisizlerdendin.
4Hani bir zaman Yûsuf, babasına: "Babacığım! Şüphesiz ben onbir yıldız, güneş ve ay'ı gördüm; onları bana boyun eğip teslimiyet gösterirlerken gördüm"[216] demişti.
5,6Babası: "Yavrucuğum! Gördüğünü kardeşlerine anlatma. Sonra sana bir tuzak kurarlar. Şüphesiz şeytan insan için apaçık bir düşmandır. Ve işte böyle, Rabbin seni seçecek ve sana olayların/sözlerin ilk anlamlarının ne olduğuna dair bilgiler öğretecek. Bundan önceki iki atana; İbrâhîm'e ve İshâk'a tamamladığı gibi, nimetini sana ve Ya'kûb soyuna tamamlayacaktır. Şüphesiz ki, Rabbin çok iyi bilendir, en iyi yasa koyan, bozulmayı iyi engelleyen/sağlam yapandır" dedi.
–7Andolsun ki Yûsuf ve kardeşlerinde soranlar/isteyenler için nice alâmetler/göstergeler vardır.–
8,9Hani Yûsuf'un kardeşleri bir zaman: "Yûsuf ve kardeşi babamıza bizden daha sevgili, biz ise güçlü ve tutkun bir grubuz. Şüphesiz, babamız kesinlikle çok açık çıkmaz bir yoldadır. Yûsuf'u öldürün ya da bir yere atın ki, babanız hepten size kalsın, sonra da siz sâlih bir toplum olursunuz" demişlerdi.
10Onlardan bir sözcü, "Yûsuf'u öldürmeyin, o'nu o kuyunun dibine bırakın da oradan geçen kafilenin biri o'nu bulup alsın. Eğer yapacaksanız böyle yapın" dedi.
11,12Onlar dediler ki: "Ey babamız! Sen bize Yûsuf için neden güvenmiyorsun? Hâlbuki biz kesinlikle o'nun iyiliğini istiyoruz. Yarın o'nu bizimle beraber gönder de bol bol yesin, oynasın. Ve şüphesiz biz o'nu kesinlikle koruyucularız."
13Babaları dedi ki: "Onu götürmeniz beni üzer ve siz o'na karşı duyarsız/ ilgisiz iken o'nu kurt yemesinden korkarım."

---

214 Bkz. 8 nolu not.

215 Diğer kıssaların, kısa ve uzun anlatımlarla birden çok sûrede yer almasına karşılık, Yûsuf kıssası sadece bu sûrede anlatılmaktadır. Kıssa, üslup ve içerik olarak eşsiz bir özellik ve güzelliğe sahiptir. Nitekim bu husus 3. âyette, Biz sana kıssaların en güzelini aktarıyoruz ifadesi ile de belirtilmiştir. Tevhit, sabır, adalet, hoşgörü, bağışlama, yakın çevre ilişkileri, iktisat, siyaset; kalenin içerden fethi konularında insanlığa eskimeyen ilkelerin konulduğu ve peygamber de olsa her insanın hata yapabileceği hususunun vurgulandığı bu kıssa ile Peygamberimize, Yûsuf (a.s) gibi sabırlı olması, korkmadan-yılmadan görevini sürdürmesi, işin sonunun Yûsuf'un âkibetindeki gibi "hayır" olacağı mesajı verilmiş, aynı zamanda, Kureyşlilere de Peygamberimizle girdikleri mücâdeleyi eninde-sonunda kaybedecekleri, direnmelerinin anlamsız olduğu ihtarı yapılmıştır.

216 Yûsuf kıssası, Yûsuf'un gördüğü bir görüntüyü babasına anlattığı bu âyetle başlamaktadır. Onbir yıldızın, güneş ve ayın kendisine secde ettiği [teslim olup emrine girdiği] şeklindeki bu "görüntü", uykuda görülen bir rüya olmayıp Yûsuf'un uyanıkken gördüğü bir görüntüdür. Bu husus, âyette raeytü [gördüm] fiilinin iki defa kullanılmasıyla vurgulanmıştır. Yani Yûsuf, gördüklerini uykuda değil de uyanıkken gördüğünü, Babacığım! Şüphesiz ben, onbir yıldız, güneş ve ayı gördüm; onları bana secde ederken [boyun eğerken] gördüm diyerek üstüne basa basa bildirmiştir.

Uykuda iken görülen ve Türkçe'de "rüya" sözcüğüyle ifade edilen görüntüler ise Kur'ân'da fi'l-menâmi [uykuda] ifadesi kullanılarak söz konusu edilmiştir. Kur'ân'da uykuda görüldüğü özellikle belirtilen rüyalardan biri İbrâhîm peygambere, bir diğeri de Peygamberimize aittir (bkz. Sâffât/102; 210. necm, Enfâl/43-44; 471. necm).

Yûsuf'un uyanıkken gördüklerine benzer görüntüler, Yûsuf'un zindan arkadaşları ve ülkenin kralı tarafından da görülecektir. Yani, kıssanın devamında yer alan, içki imal etmek, baş üstünde ekmek taşımak ve taşınan ekmekleri kuşların yemesi ve yedi cılız ineğin yedi semiz ineği yemesi ve yedi yeşil başakla yedi kuru başak görüntüleri de rüya olarak değil, gerçek görüntüler olarak karşımıza gelecektir. Aslında bu görüntüler, "gelecek"le ilgili görüntülerdir. Geleceğe ait bu tür bir görüntü Peygamberimiz için de söz konusu olmuştur (bkz. Fetih/27; 670. necm).

[14]Yûsuf'un kardeşleri dediler ki: "Andolsun ki biz böyle güçlü kuvvetli bir topluluk iken o'nu kurt yerse, o zaman şüphesiz biz kesinlikle zarara/kayba uğrayıp acı çekenlerden olmuş oluruz."

[15]Sonunda Yûsuf'un kardeşleri, Yûsuf'u götürdüler ve hepbirlikte o kuyunun dibine bırakmaya karar verdiler. Biz de Yûsuf'a vahyettik: "Andolsun ki sen onlara ilerde onlar hiç farkında değilken bu işlerini haber vereceksin."

[16]Ve akşam vakti, ağlayarak babalarına geldiler.

[17]Onlar dediler ki: "Ey babamız! Şüphesiz biz yarış yaparak gittik. Yûsuf'u da eşyamızın yanına bırakmıştık. Bir de baktık ki, o'nu kurt yiyivermiş. Ve biz doğru kimseler olsak da sen bize inanmazsın."

[18]Bir de gömleğinin üzerinde yalandan bir kan getirdiler. Babaları dedi ki: "Tam tersine, nefisleriniz aldatıp size bir iş yaptırtmış. *–Artık güzel bir sabır!–* Bu anlattıklarınıza karşılık yardımına sığınılacak olan ancak Allah'tır."

***

[19]Ve bir yolcu kafilesi geldi de sucularını gönderdiler. O da kovasını kuyuya saldı, "Müjde hey, müjde! İşte bir oğlan!" dedi. Ve o'nu bir ticaret malı olarak gizleyip korudular. Allah ise onların ne yapacaklarını biliyordu.

[20]Ve o'nu düşük bir fiyata; birkaç gümüş paraya sattılar. Onlar, Yûsuf'un satılmasında azla yetinenlerden idiler.

[21]Ve o'nu satın alan Mısırlı kişi, karısına: "Bunun yerini şerefli tut. Bize yararlı olabilir ya da o'nu evlat ediniriz" dedi. Ve Biz, Yûsuf'u böylece yeryüzünde yerleştirdik … ve kendisine olayların/ sözlerin ilk anlamlarının ne olduğuna dair bilgileri öğretelim diye… Ve Allah, emrinde galiptir. Fakat insanların çoğu bilmezler.

[22]Ve Yûsuf, tam erginlik çağına gelince, kendisine bilgi ve hüküm verdik. Ve işte Biz, güzelleştirenlere böyle karşılık veririz.

***

[23]Ve evinde bulunduğu hanım, o'nun nefsinden murat alıp yararlanmak istedi, kapıları kilitledi ve "Haydi beri gel!" dedi. Yûsuf: "Allah'a sığınırım! Kesinlikle kocan, benim efendim/ Rabbim; Allah, benim mevkiimi güzel yaptı. Şüphesiz şirk koşarak yanlış, kendi zararlarına iş yapanlar iflah olmazlar" dedi.

[24]Ve andolsun o hanım, o'na niyeti kurmuştu. Eğer Yûsuf Rabbinin açık kanıtını görmese idi, o kadına niyeti kurmuştu. Ondan fuhşu ve fenalığı uzak tutalım diye böyledir. Şüphesiz o, Bizim arıtılmış kullarımızdandı.

[25]Ve ikisi de kapıya koştular. Hanım, o'nun gömleğini arkadan yırttı. Ve kapının yanında o hanımın efendisiyle karşı karşıya geldiler. O hanım; "Senin ehline kötülük yapmak isteyen kişinin cezası, zindana atılmaktan veya acıklı bir azaptan başka ne olabilir?" dedi.

[26,27]Yûsuf: "O, benden, kendimden yararlanmak istedi" dedi. Ve o hanımın yakınlarından bir şâhit şâhitlik etti: "Eğer Yûsuf'un gömleği önden yırtılmış ise hanım doğru söylemiştir, Yûsuf da yalancılardandır. Ve eğer Yûsuf'un gömleği arkadan yırtılmış ise hanım yalan söylemiştir, Yûsuf da doğrulardandır."

[28,29]Artık ne zaman ki Yûsuf'un efendisi, Yûsuf'un gömleğinin arkadan yırtılmış olduğunu gördü, "Şüphesiz bu, siz kadınların fendinizdendir. Gerçekten de sizin fendiniz çok büyüktür. Yûsuf! Sen bundan vazgeç. Kadın! Sen de günahın için bağışlanma dile. Şüphesiz sen hata edenlerden oldun" dedi.

***

[30]Şehirde kadınlar da, "Aziz'in karısı, delikanlısının nefsinden murat almak istermiş. Kesinlikle sevgi onun yüreğine işlemiş. Şüphesiz biz, kesinlikle onu apaçık bir sapıklık içinde görüyoruz" dediler.

[31]Sonra Aziz'in karısı, onların gizliden gizliye dedikodu yaydıklarını işitince, onlara elçi gönderdi ve onlara yastık/meyve; şahane bir sofra hazırladı. Ve onlardan her birine bir bıçak verdi.

Ve “Çık karşılarına!” dedi. Ve şimdi onlar Yûsuf’u görür görmez o’nu gözlerinde çok büyüttüler ve ellerini kestiler. Ve “Hâşâ! Allah için, bu bir beşer değil, ancak çok şerefli bir melektir.”/“Hâşâ bu satın alınmış bir köle değil ancak çok şerefli bir prenstir” dediler.

[32]Aziz’in karısı: “İşte, bu gördüğünüz, beni hakkında kınadığınızdır. Andolsun ki ben bunun nefsinden yararlanmak istedim de, o namuslu davrandı. Yine andolsun ki kendisine emrettiğimi yapmazsa, kesinlikle zindana atılacak ve kesinlikle itibarsızlığa uğrayanlardan olacaktır” dedi.

[33]Yûsuf: “Rabbim! Zindan bana, bunların beni davet ettikleri şeyden daha sevimlidir. Eğer Sen, bunların tuzaklarını benden döndürmezsen, ben onların tuzağına düşerim ve cahil kimselerden olurum” dedi.

[34]Bunun üzerine Rabbi, o’na cevap verdi de ondan onların tuzaklarını döndürdü. Şüphesiz O, evet O, hakkiyle işitenin, hakkiyle bilenin ta kendisidir.

[35]Sonra bu kadar delili gördükten sonra bir süre için o’nu zindana atmaları açığa çıktı.

***

[36]Ve zindana o’nunla birlikte iki delikanlı girdi. Onlardan birisi: “Şüphesiz ben, kendimi şarap sıkarken gördüm” dedi. Öteki de: “Şüphesiz ben başımın üstünde ekmek taşıdığımı, kuşların da ondan yediğini gördüm. Bize bunun te’vîlini haber ver. Şüphesiz biz seni iyilik/güzellik üretenlerden görüyoruz” dedi.

[37-41]Yûsuf: “Size yiyecek olarak verilecek bir yemek gelmeden önce onun te’vîlini size bildiririm. Bu, Rabbimin bana öğrettiği şeylerdendir. Şüphesiz ben, Allah’a inanmayan bir toplumun *–ki onlar âhireti bilerek reddedenlerin; inanmayanların ta kendileridir–* dinini, yaşam tarzını terk ettim. Ve atalarım İbrâhîm, İshâk ve Ya‘kûb’un dinine, yaşam ilkesine uydum. Bizim, Allah’a hiçbir şeyi ortak tutmamız olmaz. Bu, Allah’ın bize ve insanlara bir armağanıdır. Velâkin insanların çoğu kendilerine verilen nimetlerin karşılığını ödemiyorlar. Ey benim zindan arkadaşlarım! Ayrı ayrı birçok rabbler mi daha hayırlı, yoksa her şeye hâkim ve galip olan bir tek Allah mı? Sizin, O’nun astlarından o taptıklarınız, sizin ve atalarınızın uydurduğu birtakım isimlerden başka bir şey değildir. Bunlara tapmanız konusuna Allah hiçbir delil indirmiş değildir. Hüküm ancak Allah’a aittir: O, size, Kendisinden başkasına tapmamanızı emretti. İşte bu dosdoğru/koruyan dindir. Fakat insanların çoğu bilmiyorlar. Ey benim zindan arkadaşlarım! Biriniz efendisine yine şarap sunacak. Diğeri de asılacak da kuşlar onu başından yiyecekler. İşte hakkında fetva istediğiniz iş gerçekleşti” dedi.

[42]Ve Yûsuf o iki kişiden, kurtulacağını kesin olarak bildiği kişiye, “Efendi/hükümdar edindiğin kişinin yanında beni an!” dedi. Sonra benliği ona hatırlatmayı terk ettirdi. Böylece Yûsuf, beş-on sene zindanda kaldı.

***

[43]Ve hükümdar dedi ki: “Şüphesiz ben yedi cılız ineğin yedi semiz ineği yediğini ve yedi yeşil başakla yedi kuru başak görüyorum. Ey ileri gelenler! Siz görüntü/ vizyon tabir ediyorsanız beni bu görüntü hakkında ikna edip aydınlatın.”

[44]İleri gelenler dediler ki: “Karmakarışık görüntülerdir. Biz ise böyle karmakarışık görüntülerin te’vîlini bilenler değiliz.”

[45]Ve o ikiden kurtulmuş olan kişi iş işten geçtikten sonra anarak dedi ki: “Ben size o görüntünün kesin olarak neyi ifade ettiğini haber veririm, hemen beni gönderin.”

***

“[46]Yûsuf! Ey doğru sözlü! Bize, insanlara bilgilenerek dönmem ve onların öğrenmesi için ‘Yedi semiz ineği, yedi cılız inek yiyor. Ve yedi yeşil başakla diğer yedi kuru başak’ hakkında ikna edici bilgi ver.”

[47-49]Yûsuf dedi ki: “Yedi sene âdet üzere ziraat edeceksini; her türlü gıda ürününü üreteceksiniz, sonra da ürettiğiniz ürünleri yiyeceğiniz miktar hariç, başağında bırakınız; stoklayınız. Sonra onun arkasından yedi kurak sene gelecek. Bu kurak seneler önceki biriktirdiklerinizin biraz saklayacağınızdan başkasını yiyecek. Sonra da onun arkasından bir sene

gelecek ki, insanlar onda yağmura kavuşacak ve onda sıkıp sağacaklar; zeytin yağı, üzüm suyu, pekmez gibi gıdaya da kavuşacaklar; hayat normale dönecek.”

***

[50]Ve o hükümdar, “Onu bana getirin!” dedi. Sonra ne zaman ki elçi Yûsuf’a geldi, Yûsuf ona dedi ki: “Efendine geri dön de ona sor bakalım, o ellerini kesen kadınların zoru ne imiş? Hiç şüphe yok ki, Rabbim, onların oyunlarını çok iyi bilir.”

[51]Hükümdar: “Yûsuf’un nefsinden murat almaya kalktığınız zaman durum ne idi?” dedi. Kadınlar: “Hâşâ, Allah için, biz o’nun aleyhinde hiçbir fenalık bilmedik” dediler. Aziz’in karısı da: “Şimdi hak ve hakikat olduğu gibi ortaya çıktı. Onun nefsinden ben murat almak istedim. O ise şeksiz şüphesiz doğrulardandır. –*[52]İşte bu, Yûsuf’un, ıssız bir yerde benim o’na hainlik etmediğimi ve kesinlikle Allah’ın hainlerin hilesine kılavuz olmadığını bilmesi içindir.*– [53]Ve ben nefsimi temize çıkarmıyorum. Şüphesiz ki nefis, şiddetle kötülüğü emredendir. Ancak Rabbimin esirgediği kimse müstesnadır. Şüphesiz ki, Rabbim çok bağışlayıcı ve çok merhametlidir” dedi.

[54]Ve hükümdar, “Onu bana getirin, onu kendim için atayayım” dedi. Sonra o’nunla konuşunca da, “Şüphesiz sen bugün yanımızda gerçekten önemli bir mevki sâhibisin, güvenilir birisin” dedi.

[55]Yûsuf dedi ki: “Beni yeryüzünün hazineleri üzerine görevlendir. Şüphesiz ben, iyi koruyan, çok iyi bilenim.”

–[56]Ve işte Biz böylece Yûsuf için o yerde iktidar; ülke yönetimi verdik. Neresinde isterse orada konaklardı. Biz rahmetimizi dilediğimize nasip ederiz. Ve iyilik edenlerin ödülünü kaybetmeyiz. [57]Ve iman eden ve Allah’ın koruması altına girmiş kişiler için elbette âhiret ödülü daha hayırlıdır.–

***

[58]Yûsuf’un kardeşleri geldiler de o’nun yanına girdiler. O, onları hemen tanıdı, onlar ise o’nu tanıyamayan kimselerdi.

[59,60]Ne zaman ki onların teçhizatlarını hazırladı, “Babanızdan olan kardeşinizi bana getirin. Görüyorsunuz ya, ben ölçeği tam ölçüyorum ve ben konuk ağırlayanların en iyisiyim. Siz eğer onu bana getirmezseniz, bir daha size hiç tahıl yok, yanıma da yaklaşmayın!” dedi.

[61]Onlar: “Onu babasından istemeye çalışacağız ve şüphesiz biz kesinlikle yapanlarız” dediler.

[62]Ve Yûsuf memurlarına: “Ailelerinin yanına dönünce farkına varmaları için ve yine gelmeleri için sermayelerini yüklerinin içine koyuverin!” dedi.

***

[63]Böylece, babalarına döndükleri vakit, “Ey babamız! Bizden tahıl men edildi; bize zahire verilmeyecek. Onun için bu kere kardeşimizi bizimle gönder ki, tahıl alabilelim. Ve biz onu kesinlikle koruyacağız” dediler.

[64]Babaları dedi ki: “Ben onu size emanet eder miyim? Bundan önce kardeşini; Yûsuf’u emanet ettiğimde olan gibi olması başka! İşte Allah en hayırlı koruyandır. Ve O, merhamet edenlerin en merhametlisidir.”

[65]Ve yüklerini açtıkları zaman sermayelerini kendilerine geri verilmiş olarak buldular. Dediler ki: “Ey babamız! Daha ne isteriz? İşte, sermayelerimiz bize iade edilmiş. Bununla ailemize zahire alır getiririz, kardeşimizi de koruruz, üstelik bir deve yükü daha fazla zahire alırız. Bu aldığımız, çok kolay/pek az bir tahıldır.”

[66]Babaları dedi ki: “Etrafınız kuşatılmadıkça/hepiniz çaresiz kalmadıkça, onu bana kesinlikle getireceğinize dair Allah’tan bir üstlenme vermedikçe, onu kesinlikle sizin ile birlikte göndermem.” Onlar, babalarına teminatlarını verince, babaları, “Bu söylediklerimize Allah, belirli bir programa göre ayarlayan ve bu programı koruyarak, destekleyerek uygulayandır” dedi.

[67]Ve dedi ki: “Ey yavrularım! Bir kapıdan girmeyin, ayrı ayrı kapılardan girin. Ben, Allah’tan hiçbir şeyi sizden gideremem. Hüküm yalnızca Allah’ındır. Ben, sadece O’na sonucu bıraktım. Artık sonucu bırakanlar da sadece O’na sonucu bırakmalıdırlar.”

***

[68]Ve ne zaman ki şehre vardılar, o zaman babalarının kendilerine emrettiği şekilde girdiler. Bu, onlar hakkında Allah'tan hiçbir şeyi önleyemezdi, bu sadece Ya'kûb'un içinden geçirdiği bir isteğin gerçekleşmesi oldu. Ve şüphesiz o, o'na öğrettiğimiz için bilgi sahibiydi. Velâkin insanların çoğu bilmezler.

[69]Ve Yûsuf'un yanına girdikleri vakit, Yûsuf, kardeşini yanına aldı: "Şüphesiz ben, senin kardeşinin ta kendisiyim! İşte bundan dolayı onların yapmış olduklarına üzülme!"

[70]Sonra Yûsuf onlara önemli eşyalarını, malzemelerini hazırlayınca, su kabını kardeşinin yükünün içine koydu. Sonra bir müezzin; ünleyici seslendi: "Hey kervan! Şüphesiz siz kesinlikle hırsızsınız!"

[71]Kafile onlara dönerek, "Ne kaybettiniz?" dediler.

[72]Görevliler dediler ki: "Hükümdarın su kabını kaybettik ve onu getirene bir yük zahire var. Ben de buna kefilim."

[73]Kafile: "Allah'a yemin ederiz ki kati sûrette, siz de bildiniz ki, biz yeryüzünde/ burada kargaşa çıkarmak için gelmedik. Biz hırsızlar da değiliz" dediler.

[74]Görevliler: "Eğer yalancılar iseniz, hırsızlık edenin cezası nedir?" dediler.

[75]Kafile dediler ki: "Onun cezası, kimin yükünde çıkarsa, işte kendisi, onun cezasıdır/o, alıkonur, bedelini kendisi öder. Biz yanlış; kendi zararlarına iş yapanlara işte böyle ceza veririz."

[76]Bunun üzerine Yûsuf, kardeşinin kabından önce onların kaplarını aramaya başladı. Sonra su kabını kardeşinin kabının içinden çıkardı. İşte Yûsuf'a Biz böyle bir oyun öğrettik.[217] Melikin dininde/ülkenin yasalarında, kardeşini alıkoymasına imkân yoktu. *–Ancak Allah dilerse o başka. Biz dilediğimiz kişileri derecelerle yükseltiriz. Ve her bilgi sahibinin üstünde bir daha iyi bilen vardır.–*

[77]Kafile dedi ki: "Eğer o çalmışsa, andolsun daha önce bunun kardeşi de çalmıştı." O vakit Yûsuf bunu kendi içine attı ve onlara bunu hiç belli etmedi, "Siz çok fena bir mevkidesiniz, nitelediğiniz şeyi Allah en iyi bilendir" dedi.

[78]Onlar dediler ki: "Ey Aziz! Şüphesiz ki, bunun çok yaşlı bir babası var. Onun için onun yerine bizim birimizi al. Şüphesiz biz seni iyilik edenlerden görüyoruz."

[79]Yûsuf dedi ki: "Eşyamızı yanında bulduğumuzdan başkasını yakalamaktan/ alıkoymaktan Allah'a sığınırız. Şüphesiz biz öyle yaparsak kesinlikle yanlış; kendi zararlarına iş yapanlar oluruz."

[80-82]Artık ne zaman ki o'ndan ümit kestiler, o zaman fısıldaşarak bir yana çekildiler. Büyükleri dedi ki: "Babanızın sizden Allah adına ahit aldığını ve daha önce Yûsuf konusunda aşırı gittiğinizi bilmiyor musunuz? Babam bana izin verinceye veya Allah hakkımda bir hüküm verinceye kadar ben artık buradan ayrılmam. Ve Allah, hüküm verenlerin en hayırlısıdır. Siz dönün de babanıza deyin ki: Ey babamız! Şüphesiz oğlun hırsızlık yaptı/ hırsızlıkla suçlandı. Biz de ancak bildiğimize şâhitlik ettik. Ve biz görülmeyenin, duyulmayanın, sezilmeyenin bekçileri değiliz. Hem içinde bulunduğumuz kente ve içlerinde geldiğimiz kervana sor. Ve şüphesiz ki, biz kesinlikle doğru kimseleriz."

***

[83]Babaları dedi ki: "Aksine, nefisleriniz sizi aldatıp bir işe sürüklemiş. Artık güzel bir sabır! Umarım ki Allah üçünü [Yûsuf'u, küçük kardeşini ve büyük kardeşini] birden bana getirir. Şüphesiz O, en iyi bilenin, haksızlık ve kargaşayı engellemek için konulmuş kanun, düstur ve ilkeleri koyanın ta kendisidir."

[84]Ve Ya'kûb, onlardan yüz çevirdi. Ve "Vah Yûsuf'la olan hasretim vah!" dedi. Ve üzüntüden iki gözü bembeyaz oldu [sararıp soldu, derbederleşti]. Artık Ya'kûb, yutkundukça yutkunan; derdini içinde tutan biri idi.

---

217 76. âyetteki, Melikin dininde [ülkenin yasalarında], kardeşini alıkoymasına imkân yoktu ifadesi, kaynakların bazılarında, "kralın hırsızlıkla ilgili kanunu, kişinin dövülmesi ve çaldığının iki mislini ödemeye mecbur tutulması" şeklinde; bazılarında ise "onlar o zamanlar, her hırsızı, hırsızlığı sebebiyle köle sayıyorlardı" şeklinde açıklanmıştır.

[85]Dediler ki: “Allah’a yemin olsun ki sen Yûsuf’u anıp duruyorsun. Sonunda eriyip gideceksin yahut değişime/yıkıma uğrayanlardan olacaksın.”

[86,87]Ya‘kûb dedi ki: “Ben, içimi doldurup taşan özlemimi, kederimi Allah’a şikâyet ediyorum. Ve ben Allah tarafından sizin bilmediğiniz şeyleri biliyorum. Ey oğullarım! Gidin de Yûsuf’u ve kardeşini araştırın. Allah’ın vereceği ferahlıktan ümit kesmeyin, kesinlikle kâfirler; Allah’ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddedenler toplumundan başkası Allah’ın vereceği ferahlıktan ümit kesmez.”

***

[88]Sonra Yûsuf’un huzuruna girince, dediler ki: “Ey Aziz! Bize ve ehlimize sıkıntı dokundu. Ve biz az bir sermaye ile geldik. Sen bize yine ölçek ver. Ve bize sadaka da ver. Şüphesiz Allah sadaka verenlere karşılıklar verir.”

[89]Yûsuf dedi ki: “Siz cahiller iken Yûsuf’a ve kardeşine neler yaptığınızı biliyor musunuz?”

[90]Yûsuf’un kardeşleri: “Yoksa sen, sahiden Yûsuf musun?” dediler. Yûsuf: “Ben Yûsuf’um, bu da kardeşim. Kesinlikle, Allah bizi nimetlendirdi. Şüphesiz kim Allah’ın koruması altına girer ve sabrederse, artık hiç şüphesiz Allah, iyi-güzel işler yapanların ödülünü kaybetmez” dedi.

[91]Onlar dediler ki: “Allah’a yemin olsun, Allah seni gerçekten bize üstün yaptı. Ve biz gerçekten hatalılar idik.”

[92,93]Yûsuf dedi ki: “Bugün size bir ayıplama ve azarlama yoktur. Allah sizi bağışlasın. O, merhamet edenlerin en merhametlisidir. Şu gömleğimi götürün de babamın yüzüne koyun, o, ayıplanan/ dalga geçilen hastalıktan kurtulmuş hâle gelir/derbederlikten kurtulur. Ve bütün ailenizi bana getirin.”

***

[94]Ve ne zaman ki, kafile ayrıldı, babaları dedi ki: “Eğer bana bunak demezseniz, şüphesiz ben Yûsuf’un kokusunu buluyorum.”

[95]Dediler ki: “Vallahi şüphesiz sen hâlâ o eski şaşkınlığındasın.”

[96]Fakat ne zaman ki, gerçekten müjdeci geldi, gömleği Ya‘kûb’un yüzüne koydu, hemen ayıplanan/ dalga geçilen hastalıktan kurtulmuş hâle geldi. “Ben size demedim mi, ben Allah’tan sizin bilmediklerinizi bilirim” dedi.

[97]Dediler ki: “Ey babamız! Bizim için günahlarımıza bağışlama dile. Şüphesiz biz hatalılar idik.”

[98]Ya‘kûb dedi ki: “Sizin için Rabbimden ilerde bağışlanma dileyeceğim. Şüphesiz O çok bağışlayıcının, çok merhamet edicinin ta kendisidir.”

***

[99]Ne zaman ki onlar Yûsuf’un yanına girdiler, işte o zaman Yûsuf anasını ve babasını kucakladı, bağrına bastı, yanına aldı ve “Allah’ın dilemesiyle güven içinde Mısır’a girin!” dedi.

[100]Ve anasıyla babasını yüksek bir taht üzerine yükseltti. Ve hepsi boyun eğip teslimiyet göstererek o’nun için yere kapandılar. Ve Yûsuf: “Babacığım! İşte bu durum, o gördüğümün te’vîlidir. Gerçekten Rabbim onu hak kıldı. Şeytan benimle kardeşlerimin arasını bozduktan sonra, beni zindandan çıkarmakla ve sizi çölden getirmekle Rabbim bana hakikaten ihsan buyurdu. Şüphesiz Rabbim dilediği şeye armağan vericidir. Şüphesiz O, en iyi bilen, hüküm koyanın ta kendisidir.”

–“[101]Rabbim! Sen bana hükümdarlık verdin ve bana olacakların/ sözlerin ilk anlamlarının ne olacağı bilgisinden öğrettin. Gökleri ve yeri yoktan var eden! Sen benim dünya ve âhirette yardım edenim, koruyanımsın, benim canımı Müslüman olarak al ve beni sâlihler arasına kat!–

[102]İşte bu, sana vahyettiğimiz görmediğinin, duymadığının, bilmediğinin haberlerindendir. Yoksa onlar yapacaklarına karar verip kötü plân yaparlarken sen onların yanında değildin.

[103]Sen şiddetle arzulasan da, insanların çoğu iman ediciler değildir.

[104]Ve sen buna karşılık onlardan herhangi bir ücret istemiyorsun. Kur’ân, âlemlere sadece bir öğüttür.

[105]Ve göklerde ve yerde nice alâmetler/göstergeler var, onlar ondan yüz çeviren kimseler olarak üzerlerinden gelir geçerler. [106]Onların çoğu, ortak koşmadan Allah’a iman etmezler.

[107]Yoksa bunlar Allah’ın azabından hepsini saracak bir felaket gelmesinden veya farkında değillerken ansızın kendilerine saatin/kıyâmetin kopuş anının gelmesinden güven içinde midirler?

[108]De ki: “İşte bu, benim yolumdur; aklın, bilginin, sağduyunun gereği olarak Allah’a davet ediyorum. Ben ve bana uyanlar… Ve Allah arınıktır. Ve ben ortak koşanlardan değilim.”

[109]Ve Biz senden önce de yalnızca, kentlerin kendi halkından, kendilerine vahyettiğimiz birtakım olgun kişileri elçi olarak gönderdik. Şimdi o yerlerde şöyle bir gezip dolaşmadılar mı? Ki kendilerinden önce gelip geçenlerin âkıbetlerinin nasıl olduğuna bir baksalar! Elbette âhiret yurdu Allah’ın koruması altına giren kişiler için daha hayırlıdır. Hâlâ aklınızı kullanmayacak mısınız?

[110]Sonunda elçiler ümit kesecek hâle gelince ve kendilerinin yalanlandıkları kanaatine varınca, kendilerine yardımımız geldi. Sonra da dilediklerimiz kurtarıldı. Ve suçlular topluluğundan Bizim azabımız geri çevrilemez.

[111]Andolsun ki Yûsuf, babası, kardeşleri kıssalarında kavrama yeteneği olanlar için bir ibret vardır.

Kur’ân, uydurulan bir söz değildir. Ancak sadece, içinde konu edilenlerin doğrulaması, inananlar için her şeyin ayrıntılı açıklaması, bir yol gösterme ve rahmettir.”

(53/12, Yûsuf/1-111)

§HİCR SÛRESİ

MEKKE DÖNEMİ

Necm: 196

[1]Elif/1, Lâm/20, Râ/200.**[218]** Bunlar, Kitab'ın ve apaçık/açıklayıcı bir Kur'ân'ın âyetleridir.

[2]Zaman zaman kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddetmiş olan kişiler, 'Keşke Müslüman olsaydık!' temennisinde bulunacaklar.

[12]Böylece Biz Kur'ân'ı, suçluların kalplerine sokarız.[219]

[3]Bırak onları yesinler, yararlansınlar ve boş umut onları oyalasın. Ama onlar yakında bileceklerdir.

[4]Ve Biz hiçbir memleketi bilinen bir kitabı olmaksızın değişime/ yıkıma uğratmadık.

[5]Hiçbir ümmet, süre sonunun önüne geçemez ve geciktiremezler.

[6,7]Ve onlar; "Ey kendisine Öğüt/Kur'ân indirilen kişi! Şüphesiz sen gizli güçlerce desteklenen/deli birisin. Eğer doğrulardan isen, bize melekler ile gelmeliydin" dediler.

[8]Biz o doğal güçleri, ancak hak ile indiririz. O vakit de onlar süre tanınanlardan olmazlar.

[9]Hiç kuşkusuz Biz, o Öğüt'ü/ Kur'ân'ı Biz indirdik, Biz. Ve kesinlikle Biz, onun için koruyucularız.[220]

[10]Ve andolsun ki Biz, senden önce geçmiş topluluklara da elçiler gönderdik.

[11]Ve onlara herhangi bir elçi gelmeye görsün, kesinlikle onunla alay ederlerdi.

[13]Onlar indirilen kitaba/gönderilen elçiye inanmazlar, oysa ki evvelkiler ile ilgili yasamız/uygulamamız geçmiştir, size bildirilmiştir.

[14,15]Ve Biz, onların üzerlerine gökyüzünden bir kapı açsak da onlar oradan yukarı yükselseler bile, kesinlikle "Gözlerimiz döndürüldü/bulandırıldı. Aslında biz büyülenmiş bir topluluğuz" diyeceklerdir.

*(*54/15, Hicr/1-15)

Necm: 197

[16]Andolsun, Biz, gökte birtakım burçlar oluşturduk ve bakanlar için onu süsledik.

[17,18]Ve uzayı, az da olsa vahye kulak veren, kendilerini alev sütunu takip edenler/roketlerle uzaya gidenler hariç tüm düşünce yetilerinden koruduk.[221]

---

218 Bkz. 8 nolu not.

219 Resmi Mushaf'taki 12. âyet, burada tertip edilmiştir.

220Âyetten açıkça anlaşıldığı üzere Kur'an'ın korunmasını Rabbimiz üzerine almıştır, koruyacaktır, bozdurtmayacaktır. Ne var ki, Rabbimiz Kur'an'ı, müdahale etmek isteyenlerin ellerini, ayaklarını kırarak, gözlerini kör ederek, ... canlarını alarak ya da Kur'an'ı şifreli çelik kasalara saklayarak korumaz. Rabbimizin, Kur'an'ı koruması, şu şekilde gerçekleşmektedir:

Lafzı, nazmı ve içeriği itibariyle bir mucize olan Kur'ân, Arabiyyen [en mükemmel ifadeler ve dilbilgisi kurallarına uygun] olarak indirilmiştir. Bu sebeple herhangi bir eksiltme, arttırma veya değiştirme olsa –deyim yerindeyse– hemen sırıtıvermektedir: A) Müslümanlar, daha başlangıçta Kur'ân'ın kitaplaşmasını gerçekleştirmişler; öyle ki en eski yazma nüshalar ile bugünkü baskılar aynıdır. B) İlk günden itibaren pek çok insan, lafızlarındaki armonik özellik nedeniyle Kur'ân'ı kolayca ezberlemiş; böylece tarihin her döneminde binlerce hafız mevcut olmuş, bundan dolayı da Kur'ân'ın tahrif edilme veya nüshalarının kaybolma riski hiç doğmamıştır. C) İnmeye başlamasıyla birlikte Kur'ân'ın eğitim ve öğretimi de başlamıştır. Diğer dinlerdekinin aksine ruhban sınıfının olmadığı İslâm'da, eğitim ve öğretim, köylü-kentli herkese yönelik olmuş; çok sayıdaki nüshasıyla Kur'ân her Müslüman'ın evine girmiş, herkes tarafından okunup öğrenilmiştir. Böylece yaygın bir öğretim sağlanmış, kötü niyetli kişilerin tahrif çabaları sonuçsuz kalmıştır. D) Kur'ân'ın inmeye başladığı Milâdî 610 yılı, diğer dinlerin ortaya çıkış zamanlarına nisbetle tarihin aydınlık bir dönemi olup olaylar kayda geçirilmeye başlanmıştır. Nitekim bazı tarihçiler, Mûsâ ve Îsâ'nın (a.s) yaşadığını kabul etmezken, Peygamberimiz hakkında hiçbir tereddüt yoktur. Dolayısıyla Peygamberimizin tek mucizesi olan Kur'ân da, tereddüde yer vermeyen kayıtlarla günümüze gelmiştir. E) İslâm, Mûsâ ve İsâ (a.s) zamanındaki gibi mağdur, mazlum, zavallı, garip azınlıklar arasında değil, zengin, hâkim, özgür kentlerde doğmuş ve yöneten güçlü toplumların dini olmuştur.

[19]Yeryüzünü de yaydık ve oraya sabit kazıklar/dağlar yerleştirdik. Ve yeryüzünde ölçülmüş her şeyden bitkiler bitirdik.

[20]Ve yeryüzünde sizin için ve sizin rızıklandırmadığınız kimseler için geçim yollarını yaptık/ Ve yeryüzünde sizin için birtakım geçim yolları ve sizin rızıklandırmadığınız kimseler yaptık.

[21]Ve her şeyin hazineleri yalnız Bizim yanımızdadır. Ve Biz, onu ancak belli bir ölçü ile indiririz.

[22]Ve Biz, rüzgârları aşılayıcılar olarak gönderdik de gökten bir su indirip sizi onunla suladık. Suyu hazinelerde tutanlar/ biriktirenler de siz değilsiniz.

[23]Ve yalnızca Biz, elbette diriltiriz ve Biz öldürürüz! Ve Biz, son sahip olacaklarız.

[24]Ve andolsun ki Biz, sizlerden öne geçmek isteyenleri bilmişizdir ve andolsun ki Biz, geri kalmak isteyenleri de bilmişizdir.

[25]Ve şüphesiz senin Rabbin, onları toplayacak olanın ta kendisidir. Şüphesiz O, en iyi yasa koyan, bozulmayı iyi engelleyen/sağlam yapandır, en iyi bilendir.

(54/15, Hicr/16-25)

Necm: 198

[26,27]Ve andolsun ki Biz, insanı; görünen, bilinen varlıkları çınlayan kilden, işlenebilen çamurdan/hâlden hâle giren bir maddeden oluşturduk. Ve cânnı; görünmez varlıkları[222] da daha önce, en ince delikten bile geçebilen yakıcı bir esintinin ateşinden/engel tanımayan enerjiden oluşturmuştuk.

(54/15, Hicr/26-27)

Necm: 199

[28,29]Ve bir zamanlar Rabbin evrendeki güçlere, "Ben, kuru balçıktan, şekil verilmiş/işlenebilen bir çamurdan bir beşer oluşturacağım. Ben, ona biçim verdiğimde ve onu bilgilendirdiğimde,[223] siz hemen onun için teslimiyet gösterenler olarak yere kapanın" demişti.

[30,31]Bunun üzerine İblis/düşünce yetisi hariç, meleklerin/evrendeki güçlerin hepsi topluca boyun eğip teslimiyet gösterdiler. O, boyun eğip teslimiyet gösterenler ile beraber olmaya kaşrı çıkıp yapmadı.

[32]Allah dedi ki: "Ey İblis! Ne oluyor sana da, boyun eğip teslimiyet gösterenlerle olmuyorsun?"

[33]İblis cevap olarak; "Kuru balçıktan, şekil verilmiş/işlenebilen bir çamurdan oluşturduğun bir beşere boyun eğip teslimiyet göstermem için oluşturulmadım" dedi.

[34,35]Allah, "Öyle ise oradan çık! Sen, artık kesinlikle kovulmuş, mahvolmuş birisin ve kesinlikle Din gününe kadar dışlanma sadece senin üzerindedir" dedi.

[36]İblis, "Rabbim! Öyle ise onların yeniden dirilecekleri güne kadar beni karşında tut/bana süre tanı!" dedi.

[37,38]Allah, "Öyleyse sen kesinlikle bilinen vaktin gününe kadar karşıda tutulanlardansın/ süre tanınanlardansın" dedi.

[39,40]İblis dedi ki: "Rabbim! Sen beni, insanları azdırmam için yarattığın nedenle kesinlikle ben de yeryüzünde, her şeyi onlara süsleyeceğim ve arıtılmış kulların hariç onların hepsini kesinlikle azdıracağım!"

---

221 Âyetteki ifadelerin lafzî anlamı, Ve göğü taşlanan bütün şeytanlardan koruduk. Ancak kulak hırsızlığı eden şeytan hariç, onu apaçık bir alev sütunu takip eder şeklindedir. Biz Mealde âyetlerin te'vîlli anlamlarını gösterdik. Ayrıntılı açıklama için bkz. Tebyînu'l-Kur'ân.

222 Bkz. 49 nolu not.

223 Bkz. 91 nolu not.

[41-44]Allah dedi ki: "İşte bu Benim üzerime aldığım dosdoğru bir yoldur. Sana uyan azgınlardan başka, kullarımın üzerinde hiçbir zorlayıcı gücün yoktur. Şüphesiz ki onların hepsine vaat edilen yer de cehennemdir. Onun için yedi kapı vardır. O kapıların her biri için onlardan bir parça ayrılmıştır."[224]

*(5*4/15, Hicr/28-44)

Necm: 200

[45,46]Şüphesiz ki Allah'ın koruması altına giren kişiler, cennetlerde ve pınarlardadır: "Selâmetle güven içinde oraya girin!"

[47]Ve Biz Allah'ın koruması altına girmiş kişilerin göğüslerindeki kinleri çıkarıp attık. Onlar kardeşler hâlinde yüz yüze sedirlere otururlar.

[48]Cennette kendilerine hiçbir yorgunluk dokunmaz. Onlar oradan çıkarılacak da değildirler.

*(5*4/15, Hicr/45-48)

Necm: 201

[49,50]Kullarıma, hiç şüphesiz Benim çok bağışlayıcı ve pek merhamet edicinin ta kendisi olduğumu, Benim azabımın da, çok acıklı bir azabın ta kendisi olduğunu önemle haber ver!

[51]Ve kullarıma, İbrâhîm'in misafirlerinden haber ver.[225]

[52]Hani İbrâhîm'in misafirleri, İbrâhîm'in yanına girdiler de, "Selâm!" demişlerdi. İbrâhîm, "Şüphesiz biz sizden korkanlarız" demişti.

[53]İbrâhîm'in misafirleri, "Korkma! Şüphesiz biz sana bilgin bir oğul müjdeliyoruz" dediler.

[54]İbrâhîm dedi ki: "Bana ihtiyarlık gelmişken mi beni müjdeliyorsunuz? Peki neye dayanarak beni müjdeliyorsunuz?"

[55]İbrâhîm'in misafirleri, "Seni gerçekle müjdeliyoruz. Ümidini kesenlerden olma!" dediler.

[56]İbrâhîm dedi ki: "Rabbimin rahmetinden, sapıklardan başka kim ümit keser?"

[57]İbrâhîm, "Ey gönderilmiş elçiler! İşiniz nedir?" dedi.

[58-60]Elçiler: "Şüphesiz biz suçlu bir topluma gönderildik. Ancak Lût ailesi müstesnadır." –Şüphesiz Biz, Lût'un karısı hariç onların hepsini kesinlikle kurtaracağız. Biz ayarladık. Şüphesiz o, kesinlikle geride kalanlardan/ gözü arkada olanlardandır.–

[61,62]Sonra elçiler, Lût'un ailesine gelince, Lût; "Doğrusu siz alışılmadık, kimliği belli olmayan bir toplumsunuz" dedi.

[63-65]Elçiler dediler ki: "Tam tersine biz sana onların kuşku duyup durduğu şeyi getirdik. Ve sana gerçeği getirdik ve biz elbette doğru olanlarız. Hemen gecenin bir bölümünde aileni yola çıkar, sen de arkalarından izle. Ve sizden hiç kimse oyalanmasın/ geride bırakılanları düşünmesin, emrolunduğunuz yere doğru geçin gidin."

[66]Ve Biz, Lût'a emri gerçekleştirdik: "Şüphesiz sabaha çıkarken şunların arkaları kesilmiş olacaktır."

[67]Ve şehir halkı, sevinerek geldiler.

[68,69]Lût, "Şüphesiz bunlar benim misafirlerimdir, o nedenle beni rüsva etmeyin ve Allah'ın koruması altına girin ve beni aşağılamayın!" dedi.

[70]Onlar, "Biz seni âlemlerden; çevreyle ilişkilerden alıkoymamış mıydık?" dediler.

[71]Lût, "İşte bunlar, benim kızlarım![226] Eğer yapıcılarsanız..." dedi.

–[72]Sen ömründe bunlar gibi şehvet çılgınlığı içinde bocalayıp duran rezilleri hiç görmedin.–

---

224 Aynı konu Sâd/71-85'de (66. necmde) de geçmiştir.

225 Aynı konuya Hûd/69-83'de (191. necmde) de değinilmiştir.

226 Bkz. 211 nolu not.

[73]Güneş doğarken o korkunç çığlık onları yakalayıverdi.

[74]Böylece Biz, onların üstünü altı yaptık ve üzerlerine balçıktan pişirilmiş taşlar yağdırdık.

[75]Şüphesiz bunda, izden, imzadan anlayanlar; düşünen keskin anlayışlılar için kesinlikle alâmetler/göstergeler vardır.

[76]Ve şüphesiz Lût toplumunun bulunduğu şehir harabesi, kesinlikle bir yol üzerinde durmaktadır.

[77]Şüphesiz ki, bunda iman edenler için kesinlikle bir alâmet/gösterge vardır.

[78,79]Eyke ashâbı[227] da kesinlikle şirk koşarak yanlış; kendi zararlarına iş yapan kimselerdi de Biz kendilerinden intikam aldık/yakalayıp cezalandırmak sûretiyle adaleti yerine getirdik. İkisi de; Eyke ve Lût toplumu açık bir yol üzerindedir.

[80]Andolsun ki Hicr ashâbı da elçileri yalanladılar.

[81]Ve Biz, onlara âyetlerimizi/alâmetlerimizi/göstergelerimizi vermiştik de onlar, onlardan yüz çeviriyorlardı. [82]Ve onlar, dağlardan emniyetli emniyetli evler yontuyorlardı.

[83,84]Derken onları da sabahleyin korkunç bir çığlık yakalayıverdi. Böylece kazanmakta oldukları şeyler, kendilerinden hiçbir şeyi savmadı.

(54/15, Hicr/49-84)

Necm: 202

[85]Ve Biz gökleri, yeryüzünü ve aralarındaki şeyleri ancak hak/gerçek ile oluşturduk ve elbette ki, o kıyâmet, kesinlikle kopacaktır. Şimdi sen aldırış etme ve güzel muamele et.

[86]Şüphesiz Rabbin hakkıyla oluşturandır ve iyi bilendir.

[87]Andolsun ki Biz sana katmerli katmerli nice nimetleri ve büyük Kur’ân’ı verdik.

[88,89]Sakın onlardan bazı kimselere verip de kendilerini onunla yararlandırdığımız şeylere; mal ve servete heveslenip gözlerini dikme. Onlar hakkında üzülme de... Sen kanatlarını mü’minler için indir. Ve: “Şüphesiz ben, apaçık bir uyarıcının ta kendisiyim” de.[228]

[94-96]Şimdi sen emrolunmakta olduğun şeyleri açıkça bildir ve ortak koşanlardan mesafelen. Şüphesiz ki Biz, Allah ile birlikte başkasını ilâh edinen şu alay eden kimselere karşı sana yeteriz. Artık onlar yakında bileceklerdir.

[97]Andolsun, Biz biliyoruz ki, kesinlikle onların söylediklerine senin göğsün daralıyor.

[98,99]O hâlde sana “yakîn/kesin bilgi” gelmesi için Rabbinin övgüsü ile birlikte noksan sıfatlardan arındır, boyun eğip teslimiyet gösterenlerden ol ve Rabbine kulluk et![229]

(54/15, Hicr/85-89, 94-99)

---

227 Bkz. 87 nolu not.

228 Resmi Mushaf: Hicr/90-93. âyetleri, Şu‘arâ/3-6. âyetleri ile beraber tertip edildiğinden burada yer verilmemiştir.

229 Bkz. 24 nolu not.

§EN‘ÂM SÛRESİ

MEKKE DÖNEMİ

Necm: 203

[1]Tüm övgüler, gökleri ve yeri oluşturan, karanlıkları ve aydınlığı var eden Allah’a mahsustur. Sonra da Allah’ın ilâhlığını ve Rabliğini kabul etmeyen şu kişiler, bir şeyleri Rabblerine eşit / denk tutuyorlar.
[2]O, sizi bir balçıktan oluşturmuş olandır. Sonra “süre sonunu”u gerçekleştirmiştir. Ve adı belirlenmiş süre sonu, O’nun katındadır. Sonra siz hâlâ kuşkulanıp duruyorsunuz.
[3]Ve O, göklerdeki ve yerdeki Allah’tır. O, gizlinizi ve açığınızı bilir. Kazandığınız şeyleri de bilir.

(55/6, En‘âm/1-3)

Necm: 204[230]

[4]Onlarsa Rablerinin âyetlerinden bir âyet gelmeye görsün, kesinlikle ondan mesafelenip uzak durmuşlardır.
[5]Sonra da onlar, kendilerine hak gelince onu kesinlikle yalanladılar. Artık alaya aldıkları şeylerin önemli haberleri yakında kendilerine gelecektir.
[6]Görmediler mi ki Biz, onlardan önce yeryüzünde size vermediğimiz bütün imkânları kendilerine verdiğimiz, gökyüzünü üzerlerine bereketlerle gönderip altlarında ırmaklar akıttığımız nice nesilleri değişime/yıkıma uğrattık. Biz onları, günahları sebebiyle değişime/yıkıma uğrattık ve onların sonrasından başka bir nesil oluşturduk.
[7]Ve Biz, eğer ki sana papirüste/kâğıtta yazılı bir kitap indirmiş olsak, onlar da ona elleriyle dokunsalardı, kesinlikle o kâfirler; Allah’ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddetmiş olan o kişiler “Bu, apaçık sihirden başka bir şey değildir” derlerdi.
[8]Ve onlar, “Bu Peygamber’e bir melek indirilseydi ya!” dediler. Eğer Biz, bir melek indirmiş olsaydık, iş, kesinlikle bitirilmiş olurdu. Sonra da kendilerine göz bile açtırılmazdı.
[9]Eğer Biz, Peygamber’i bir melek yapsaydık, yine de o’nu bir adam şeklinde yapardık ve onlar yine düştükleri kuşkuya düşerlerdi.
[10]Ve hiç kuşkusuz senden önce de elçiler ile alay edildi. Sonra da onlardan alay eden kişileri alay ettikleri şey kuşatıverdi.
[11]De ki: “Yeryüzünde dolaşın, sonra da yalanlayanların sonu nasıl olmuş bakın!”
[12]De ki: “Göklerde ve yerde olanlar kim içindir?” De ki: “Allah içindir.” Allah, rahmeti Kendi zâtı üzerine yazmıştır. Sizi kesinlikle, kendisinde asla şüphe olmayan kıyâmet gününe toplayacaktır. Kendi kendilerini zarara sokan kimseler, işte onlar iman etmezler.
[13]Ve gecede, gündüzde barınan her şey O’nundur. O, en iyi işitendir, en iyi bilendir.
[14]De ki: “Gökleri ve yeri yoktan var eden, besleyen, fakat Kendisi beslenmeyen Allah’tan başka yardım eden, koruyan, yol gösteren bir yakın mı edineyim?” De ki: “Ben İslâm kişilerin ilki olmakla emrolundum.” Ve sen sakın Allah’a ortak koşanlardan olma!
[15]De ki: “Ben kesinlikle, eğer Rabbime isyan edersem, büyük bir günün azabından korkarım.”
[16]Kim ki ortak koşmaktan/isyan etmekten döndürülürse, kuşkusuz Allah o gün, ona rahmet etmiştir. Ve işte bu, apaçık kurtuluştur.

---

230 En‘âm sûresi (ki 165 âyettir), o güne kadar inen ilkelerin özeti konumundadır. Tebyîn’de de belirttiğimiz gibi, bu âyetlerin tek bir defada topluca indiği de nakledildiğinden tek necm hâlinde sunduk.

[17]Ve eğer Allah, sana bir zarar dokundurursa, onu Kendisinden başka açacak yoktur. Ve eğer O, sana bir hayır dokundursa da kuşkusuz O, her şeye gücü yetendir.

[18]Ve O, kullarının üstünde/daha üstün olarak, isyân eden kimseleri kahredendir. Ve O, en iyi yasa koyan, bozulmayı iyi engelleyen/sağlam yapandır, her şeyin iç yüzünü/gizli taraflarını da iyi bilendir.

[19]De ki: “Tanıklık bakımından hangi şey daha büyüktür?” De ki: “Benimle sizin aranızda Allah tanıktır. Ve sizi ve ulaşan herkesi kendisiyle uyarayım diye bana bu Kur’ân vahyolundu. Allah’la beraber gerçekten başka ilâhlar olduğuna siz gerçekten tanıklık eder misiniz?” De ki: “Ben etmem.” De ki: “O, ancak ve ancak bir tek ilâhtır ve kesinlikle ben, sizin ortak tuttuğunuz şeylerden uzağım.”

[20]Kendilerine Kitap verdiğimiz şu kimseler, Peygamber’i, kendi oğullarını bildikleri gibi bilirler. Kendi nefislerini kayba uğratan şu kimseler, işte onlar iman etmezler.

[21]Ve Allah’a karşı yalan uydurandan veya âyetlerini yalanlayandan daha yanlış davranan; kendi zararlarına iş yapan kim olabilir? Hiç şüphe yok ki şirk koşarak yanlış davranan; kendi zararlarına iş yapan bu kimseler kurtuluşa eremezler.

[22]Ve o gün hepsini toplayacağız. Sonra Biz, ortak koşan kimselere: “Hani nerede o gerçeğe
aykırı olarak inandığınız ortaklarınız?” diyeceğiz. [23]Sonra, onların ateşlere atılmaları, “Rabbimiz,
Allah’a kasem olsun ki ‘Biz ortak koşanlardan değildik’ demekten başka bir şey değildi.”

[24]Bak, kendi aleyhlerine nasıl yalan söylediler! O uydurdukları şeyler de kendilerinden ayrılıp kayboldu.

[25]Onlardan sana kulak verenler vardır; oysa Biz, onu kavrayıp anlamalarına; kalpleri üzerine kat kat örtüler ve kulaklarında bir ağırlık oluşturduk. Onlar, bütün alâmetleri/göstergeleri görseler de ona inanmazlar. Öyle ki, o kâfirler; Allah’ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden o kimseler, sana geldiklerinde, seninle tartışmaya girerek “Bu, öncekilerin uydurma masallarından başka bir şey değildir” derler.

[26]Ve onlar, ondan men ederler ve kendileri ondan uzak dururlar. Ve onlar bilinçsizce, yalnızca kendilerini değişime/yıkıma uğramaya sürüklüyorlar.

[27]Ve onların, ateşin üzerinde durduruldukları zaman, “Ah, ne olurdu dünyaya döndürülseydik, Rabbimizin âyetlerini yalanlamasaydık ve mü’minlerden olsaydık!” deyiverdiklerini bir görsen!

[28]Aksine, işin aslı daha önce gizleyip durdukları açığa çıktı. Geri çevrilselerdi yine yasaklandıkları şeye kesinlikle dönmüşlerdi. Evet onlar gerçekten yalancıdırlar.

[29]Ve onlar, “Şu bizim iğreti dünya hayatımızdan başka bir hayat yoktur, biz diriltilecek de değiliz” demişlerdi.

[30]Ve Rablerinin huzurunda durduruldukları zaman onları bir görsen! Rableri: “Bu, bir gerçek değil miymiş?” der. Onlar: “Rabbimize yemin ederiz ki gerçektir” derler. Rableri: “Öyleyse küfretmiş; Allah’ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddetmiş olmanız nedeniyle azabı tadın!” der.

[31]Allah’a kavuşmayı yalanlayanlar, kesinlikle kayba/zarara uğrayıp acı çekmişlerdir. Kıyâmet anı ansızın gelince, onlar, günahlarını sırtlarına yüklenmiş olarak diyecekler ki: “Dünyada yaptığımız kusurlardan dolayı yazıklar olsun bize!” *–Dikkat edin yüklenip durdukları/günahları ne kötüdür!–*

[32]Ve basit dünya hayatı, sadece eğlence ve oyundur. Son yurt/Âhiret yurdu ise, Allah’ın koruması altına girenler için kesinlikle daha hayırlıdır. Hâlâ aklınızı kullanmaz mısınız?

[33]Biz onların söylediklerinin seni kesinlikle üzdüğünü elbette biliyoruz. Ama onlar aslında seni yalanlamıyorlar; ama şirk koşarak yanlış; kendi zararlarına iş yapan o kimseler Allah’ın âyetlerini bile bile reddediyorlar.

[34]Ve elbette ki senden önce de elçiler yalanlanmıştı da kendilerine yardımımız gelinceye kadar yalanlanmaya ve eziyet olunmaya sabretmişlerdi. Ve Allah’ın sözlerini değiştirecek hiçbir kimse yoktur. Hiç şüphesiz ki, sana, elçilerin haberlerinden bir kısmı gelmiştir de.

[35]Ve eğer onların yüz çevirmesi sana ağır geldiyse, haydi gücün yetiyorsa yerin içinde bir delik, ya da gökte bir merdiven ara da onlara bir alâmet/gösterge getir! Allah dileseydi, kesinlikle onları doğru yol kılavuzu üzerinde toplardı. O hâlde sakın cahillerden olma!

[36]Ancak dinleyenler karşılık verir. Ölüleri; onları da Allah diriltir. Sonra yalnızca O'na döndürülürler.

[37]Ve onlar dediler ki: "Ona Rabbinden bir alâmet/gösterge indirilmeli değil miydi?" De ki: "Şüphesiz ki, Allah bir alâmet/gösterge indirmeye güç yetirendir, fakat onların çoğu bilmezler."

[38]Ve yeryüzünde hiçbir irili-ufaklı kıpırdayan canlı ve iki kanadıyla uçan hiçbir kuş yoktur ki, sizin gibi önderli topluluklar olmasın. Biz Kitapta hiçbir şeyi noksan/yetersiz bırakmadık. Sonra onlar Rablerine toplanacaklardır.

[39]Âyetlerimizi yalanlayan şu kimseler de karanlıklar içindeki sağır ve dilsizlerdir. Her kim dilerse Allah onu şaşırtır, kim de dilerse onu doğru yol üzerine bırakır.

[40]De ki: "Kendinizi hiç düşündünüz mü, Allah'ın azabı size gelse veya kıyâmet vakti gelse, Allah'tan başkasına mı yalvarırsınız? *–Eğer doğru kimselerseniz.–*

[41]Aslında yalnızca Allah'a yalvarırsınız da O, dilerse çağırdığınız şeyi kaldırır ve siz ortak koştuğunuz şeyleri ağzınıza almazsınız.

[42]Ve andolsun, senden önceki önderli toplumlara elçiler gönderdik de onları yalvarsınlar diye dayanılmaz zorluk; yoksulluk ve sıkıntılarla çeviriverdik.

[43]Onlara, zorlu azabımız geldiği zaman yalvarmaları gerekmez miydi? Ama onların kalpleri katılaştı ve şeytan onlara yapmakta oldukları şeyleri çekici gösterdi.

[44]Derken kendilerine hatırlatılanı terk ettiklerinde, onların üzerlerine her şeyin kapılarını açtık. Öyle ki, kendilerine verilen şeylerle 'sevince kapılıp şımarınca', onları apansız yakalayıverdik. Artık onlar, umutları suya düşenler oldular.

[45]Böylece şirk koşarak, küfrederek yanlış; kendi zararlarına iş yapan topluluğun kökü kesildi. *–Ve tüm övgüler, âlemlerin Rabbi Allah'adır.–*

[46]De ki: "Hiç düşündünüz mü, eğer Allah sizin işitmenizi ve görmenizi alır ve kalplerinizi mühürlerse, onları size Allah'tan başka getirebilecek ilâh kimdir?" Bak, Biz âyetleri nasıl açıklıyoruz. Sonra da onlar sırt çevirip engelliyorlar?

[47]De ki: "Kendinizi hiç düşündünüz mü, Allah'ın azabı size ansızın veya açıkça gelirse, şirk koşarak yanlış davrananlar; kendi zararlarına iş yapanlar toplumundan başkası mı değişime/yıkıma uğratılmış olur?"

[48]Ve Biz gönderilen elçileri, ancak müjdeciler ve uyarıcılar olmak üzere göndeririz: Artık kim iman eder ve düzeltirse, artık onlara hiç korku yoktur. Onlar mahzun olmayacaklar da.

[49]Âyetlerimizi yalanlayanlara da, yapmakta oldukları hak yoldan çıkışlar yüzünden azap dokunacaktır.

[50]De ki: "Ben size 'Allah'ın hazineleri benim yanımdadır' demiyorum. Görülmeyeni, duyulmayanı, geçmişi, geleceği de bilmem ben. Size 'Ben bir meleğim' de demiyorum. Ben yalnızca bana vahyedilene uyuyorum." De ki: "Kör ile gören eşit olur mu? Hâlâ düşünmüyor musunuz?"

[51]Ve Rablerinin huzurunda toplanılacaklarından korkanları, Allah'ın koruması altına girmeleri için sana vahyedilenle uyar. Onların, O'nun astlarından yardım eden, yol gösteren, koruyan bir yakın kimseleri ve destekçileri, kayırıcıları yoktur.

[52]Ve Allah'ın rızasını dileyerek sabah-akşam; sürekli Rablerine dua eden kimseleri kovma! Onların hesabından sana hiçbir sorumluluk yoktur, senin hesabından da onlara hiçbir şey yoktur. Ki onları kovarsan yanlış; kendi zararlarına iş yapanlardan olursun!

[53]Ve Biz, "Allah, aramızdan bunlara mı iyilikte bulundu?!" desinler diye, onlardan bazısını bazısı ile böyle ateşlere sürükledik, imtihan ettik. Allah, kendilerine verilen nimetlerin karşılığını ödeyenleri daha iyi bilen değil midir?

[54]Ve âyetlerimize inanan kimseler sana geldikleri zaman hemen: “Selâm olsun size! Rabbiniz rahmeti Kendi üzerine yazdı. Şüphesiz sizden her kim bilmeyerek bir kötülük işleyip de sonra arkasından tevbe eder ve düzeltirse; şüphesiz ki Allah, kullarının günahlarını çok örten, onları cezalandırmayan ve bağışı bol olandır, engin merhamet sahibidir” de!

[55]Ve Biz âyetleri işte böyle ayrıntılı olarak açıklıyoruz. Ve suçluların yolu ortaya konsun/sana belli olsun diye.

[56]De ki: “Şüphesiz ki ben, sizin, Allah’ın astlarından yalvardıklarınıza kulluk etmekten yasaklandım.” De ki: “Ben, sizin boş iğreti arzularınıza uymam. Eğer uyarsam sapıtmış olurum ve ben, kılavuzlandığım doğru yola erenlerden olmamış olurum.”

[57]De ki: “Ben, Rabbimden apaçık bir delil üzerindeyim. Siz ise o delili yalanladınız. O çabuk gelmesini istediğiniz şey benim yanımda değildir, hüküm ancak Allah’a aittir, gerçeği O anlatır/gerçekleştirir ve O, ayırt edenlerin en hayırlısıdır.”

[58]De ki: “Sizin çabuk gelmesini istediğiniz şey benim yanımda olsaydı, benimle sizin aranızdaki iş kesinlikle gerçekleşmiş gitmişti. Ve Allah, yanlış; kendi zararlarına iş yapanları en iyi bilendir.

[59]Görünmezin, duyulmazın, geçmişin, geleceğin anahtarları da yalnızca O’nun katındadır. O’ndan başka hiç kimse onları bilmez. Karada ve denizde olanları da bilir O. O bilmeksizin bir yaprak dahi düşmez. Yerin karanlıklarındaki bir tane, yaş ve kuru hiçbir şey yoktur ki apaçık bir kitapta bulunmasın.

[60]Ve O, sizi geceleyin vefat[231] ettiren; geçmişte yaptıklarınızı, yapmanız gerekirken yapmadıklarınızı bir bir hatırlattıran, gündüzün elde ettiğiniz şeyleri bilen, sonra adı konmuş süre sonunun gerçekleşmesi için sizi kaldırandır. Sonra dönüşünüz yalnızca O’nadır. Sonra O, yaptıklarınızı size haber verecektir.

[61]Ve Allah, kulları üzerinde hükümranlığı sürdürür ve O, sizin üzerinize koruyucular gönderir. Sonra da sizden birinize ölüm geldiği vakit elçilerimiz, hiç eksik-fazla yapmadan, onu vefat ettirirler; onlara geçmişte yaptıklarını, yapması gerekirken yapmadıklarını bir bir hatırlatırlar.
[62]Sonra kendi gerçek Mevlâları Allah’a döndürülürler. Dikkatli olun, hüküm ancak O’nundur ve O, hesap görenlerin en süratlisidir.”

[63]De ki: “Siz, ‘bizi bundan kurtarırsa kesinlikle karşılığını ödeyenlerden olacağız’ diye gizli ve yakararak O’na yalvarıp dururken, karanın ve denizin karanlıklarından sizi kim kurtarır?”

[64]De ki: “Sizi ondan ve her sıkıntıdan Allah kurtarır. Sonra da siz ortak koşarsınız. [114]Ve O, size Kur’ân’ı ayrıntılı/hak-bâtıl ayrılmış olarak indirdiği hâlde, Allah’tan başka bir hakem mi arayayım?” Ve kendilerine Kitap verdiğimiz şu kişiler, Kur’ân’ın şüphesiz Rabbinden hak ile indirilmiş olduğunu bilirler. O hâlde sen onların bu kitabın Allah tarafından indirildiğini bildikleri hususunda sakın şüphecilerden olma.

[65]De ki: “O, üstünüzden ve ayaklarınızın altından azap göndermeye yahut sizi ayrılıkçı gruplara ayırıp kiminizin kiminize hıncını tattırmaya gücü yetendir.” Bak, onlar iyice anlasınlar diye âyetlerimizi nasıl evirip çeviriyoruz/inceden inceye açıklıyoruz.

[66]Senin toplumun ise, azap/ Kur’ân/ âyetlerin iyice açıklanması, hak olmasına rağmen onu yalanladı. De ki: “Ben sizin üzerinize, işleri belirli bir programa göre ayarlayan ve bu programı koruyarak, destekleyerek uygulayan” biri değilim. [67]Her önemli haberin kararlaştırılmış bir zamanı vardır, siz de yakında bileceksiniz. [104]Kesinlikle size Rabbinizden gözünüzü açacak, doğru yolu bulduracak bilgiler geldi. Artık kim hakkı görürse yararı kendisine, kim de körlük ederse zararı kendisinedir. Ben sizin üzerinize bir bekçi değilim!”[232]

[68]Ve âyetlerimiz/ alâmetlerimiz/ göstergelerimiz hakkında boşa uğraşanları gördüğün zaman, onlar ondan başka söze dalıncaya kadar hemen onlardan uzak dur. Ve eğer şeytan bunu sana terk

---

231 Bkz. 71 nolu not.

232 Resmi Mushaf’taki 114. âyeti, 64. âyetin devamı; 104. âyeti de 67. âyetin devamı olarak tertip ettik.

ettirse de, hatırladıktan sonra o şirk koşarak yanlış davrananlar; kendi zararlarına iş yapanlar topluluğu ile beraber oturma.

[69]Allah'ın koruması altına girmiş olan kişilere de o şirk koşarak yanlış davrananların; kendi zararlarına iş yapanların hesabından bir şey yoktur. Fakat Allah'ın koruması altına girmeleri için bir hatırlatma!

[70]Ve dinlerini oyun ve eğlence edinmiş/ oyun ve eğlenceyi kendilerine din edinmiş, dünya hayatı kendilerini aldatmış olan kimseleri bırak ve Kur'ân ile hatırlat/öğüt ver: Bir kişi, kendi elinin üretip kazandığıyla değişim ve yıkıma düşerse, onun için Allah'ın astlarından bir yardım eden, yol, gösteren koruyan bir yakın kimse ve destekçi, kayırıcı söz konusu olmaz. Suçuna karşı her türlü bedeli ödemeyi istese de ondan alınmaz. İşte bunlar, kazandıkları ile değişime/yıkıma uğrayan kimselerdir. İyilikbilmezlik ettiklerinden ötürü onlar için kaynar sudan bir içecek ve can yakıcı bir azap vardır.

[71,72]De ki: "Allah'ın astlarından bize yarar sağlamayan ve zarar vermeyen şeylere mi yakaralım? Ve Allah bizi doğru yola ilettikten sonra, kendisinin 'Bize gel!' diye doğruya ve güzele çağıran arkadaşları varken şeytanların kendisini ayartıp yeryüzünde şaşkın dolaşır hâle getirdiği kimseler gibi gerisin geri mi döndürülelim?" De ki: "Şüphesiz Allah'ın doğru yolu, gerçek doğru yolun ta kendisidir. Ve biz âlemlerin Rabbine teslim olmakla ve salâtı; mâlî yönden ve zihinsel açıdan destek olma; toplumu aydınlatma kurumlarını oluşturunuz-ayakta tutunuz ve O'nun koruması altına giriniz' diye emrolunduk. Ve Allah, sadece Kendisine toplanacağımız kimsedir."

[73]Ve O, gökleri ve yeri hak ile oluşturandır. Ve O, "Ol!" dediği gün hemen olur. O'nun sözü haktır. Sûr'a üflendiği gün de mülk ancak O'nundur. O, gizliyi ve açığı bilendir. O, en iyi yasa koyandır, bozulmayı iyi engelleyen/sağlam yapandır, her şeyin iç yüzünü/gizli taraflarını da iyi bilendir.

***

[74]Ve hani İbrâhîm, babası Azer'e, "Sen putları tanrılar mı ediniyorsun? Şüphesiz ben seni ve toplumunu apaçık bir sapıklık içinde görüyorum" demişti.

[75]Ve Biz, kanıt elde etmesi ve kesin inananlardan olması için İbrâhîm'e göklerin ve yerin mülkiyeti ve yönetimini böylece gösteriyorduk.

[76]Bu nedenle İbrâhîm, üzerine gece bastırınca, bir yıldız gördü, "Bu, benim rabbimdir" dedi. Sonra yıldız batınca, "Ben batanları sevmem" dedi.

[77]Sonra ay'ı doğarken görünce de, "Bu, benim rabbimdir" dedi. O da batınca, "Andolsun ki Rabbim bana doğru yolu göstermeseydi, kesinlikle ben sapkınlar toplumundan olurum" dedi.

[78,79]Sonra güneşi doğarken görünce de, "Bu benim rabbimdir, bu daha büyük!" dedi. Sonra o da batınca, "Ey toplumum! Şüphesiz ben sizin ortak koştuğunuz şeylerden uzağım. Kesinlikle ben hanif; bâtıl inançlardan dönmüş biri olarak yüzümü, gökleri ve yeri yoktan var edene/yok edecek olana çevirdim ve ben ortak koşanlardan değilim" dedi.

[80-81]Ve toplumu o'nunla tartıştı. İbrâhîm; "Bana doğru yolu göstermişken Allah hakkında benimle mi tartışıyorsunuz? O'na ortak koştuklarınızdan hiç korkmuyorum. *–Ancak Rabbimin dilediği şey hariç.–* Rabbim bilgice her şeyi kuşatmıştır. Hâlâ düşünmez misiniz? Ve Allah, haklarında hiçbir güç-kuvvet indirmediği hâlde, siz O'na ortak koşmaktan korkmuyorken, ben sizin ortak koştuğunuz şeylerden nasıl korkarım? Bu durumda eğer biliyorsanız, bu iki topluluktan hangisi güvende olmaya daha layıktır?" dedi.

[82]Şu iman edenler ve imanlarına yanlış; kendi zararlarına olan iş giydirmeyenler/ ortak koşma inancı karıştırmayanlar, işte onlar, güven kendilerinin olanlardır. Kılavuzlandıkları doğru yolu bulanlar da onlardır.

[83]Ve işte bunlar, toplumuna karşı İbrâhîm'e verdiğimiz kanıtımızdır. Biz dilediğimizi derecelerle yükseltiriz. Şüphesiz senin Rabbin en iyi yasa koyan, bozulmayı iyi engelleyen/ sağlam yapandır, çok iyi bilendir.

[84]Ve Biz o'na İshâk'ı ve Ya'kûb'u da bağışladık. Hepsine doğru yolu gösterdik. Daha önce de Nûh'a ve o'nun soyundan Dâvûd'a, Süleymân'a, Eyyûb'a, Yûsuf'a, Mûsâ'ya ve Hârûn'a da doğru yolu göstermiştik. Ve Biz güzellik-iyilik üretenlere böyle karşılık veririz.

[85]Zekeriyyâ, Yahyâ, Îsâ ve İlyâs'a da doğru yolu gösterdik. Hepsi sâlihlerdendir.

[86]İsmâîl, Elyesâ, Yûnus ve Lût'a da doğru yolu gösterdik. Hepsini de Biz âlemlere fazlalıklı kıldık.

[87]Ve bunların babalarından, soylarından ve kardeşlerinden de fazlalıklı kıldık. Ve onları seçtik, doğru yola kılavuzladık.

[88]İşte bu, Allah'ın kılavuzluğudur. O, onunla kullarından dilediğine kılavuzluk eder. Ve eğer onlar ortak koşsalardı, kesinlikle yapmış oldukları şeyler boşa gitmişti.

[89]İşte onlar, kendilerine kitap, hüküm ve peygamberlik verdiğimiz kimselerdir. Şimdi bunlar, ona inanmayacak olurlarsa, Biz kesinlikle bunu örtmeyecek/ buna inanacak bir toplumu, bu programı koruyarak, destekleyerek uygulayan" yapmışızdır.

[90]İşte bunlar, Allah'ın kılavuz olduğu kimselerdir. Artık sen de onların kılavuzuna/vahye uy. De ki: "Ben ona karşılık sizden bir ücret istemiyorum. O, sadece âlemlere bir öğüttür."

[91]Ve onlar, "Allah, hiçbir beşere bir şey göndermemiştir" demekle, Allah'ı hakkıyla takdir edemediler/gereği gibi tanıyamadılar. De ki: "Mûsâ'nın insanlara aydınlık ve kılavuz olmak üzere getirdiği, sizin parça parça yazı malzemeleri yaptığınız, bir kısmını belli ettiğiniz, birçoğunu gizlediğiniz; siz ve babalarınızın, sayesinde bilmediğiniz birçok şeyleri öğrendiğiniz Kitab'ı kim indirdi?" Sen, de ki: "Allah!" Sonra onları boş uğraşlarında oynar hâlde bırak.

[92]İşte bu da Bizim Anakent'i ve yanı başındaki kişileri uyarman için indirdiğimiz, sadece içinde konu edilenleri doğrulayıcı, bolluk dolu bir Kitaptır. Âhirete inananlar ona da inanırlar ve onlar salâtlarına [mâlî yönden ve ve zihinsel açıdan destek olma: toplumu aydınlatma kurumlarına] da koruyucudurlar.

[93]Ve Allah'a karşı yalan uydurandan yahut kendisine hiçbir şey vahyolunmadığı hâlde "Bana vahyolundu" diyenden ve "Allah'ın indirdiği gibi ben de indireceğim" diyenden daha yanlış; kendi zararlarına iş yapan kim olabilir? Şirk koşarak yanlış; kendi zararlarına iş yapan o kimseleri ölümün şiddetleri içindeyken, görevli güçler de onlara ellerini uzatmış, "Canlarınızı çıkarın. Bugün, Allah'a karşı gerçek dışı şeyler söylediğinizden ve O'nun âyetlerine karşı böbürlenmenizden dolayı alçaltıcı bir azapla cezalandırılacaksınız" derlerken bir görsen!

[94]Ve andolsun ki siz, sizi ilk defa oluşturduğumuz zamanki gibi yapayalnız/ teker teker Bize geldiniz ve size verdiğimiz şeyleri arkanızda bıraktınız. Ve içinizde kendilerinin ortaklar olduğuna inandığınız sözde destekçilerinizi sizinle beraber görmüyoruz. Andolsun aranızda kesilme/kopukluk olmuş ve yanlış inandığınız şeyler kaybolmuştur.

[95]Şüphesiz ki Allah, taneyi ve çekirdeği yarıp çıkarandır: Ölüden diriyi çıkarır, diriden de ölüyü çıkarır. İşte Allah! Nasıl da döndürülüyorsunuz?

[96]Tan yerini yarıp çıkarandır. Geceyi dinlenme zamanı, güneş ve ay'ı hesap ile yapmıştır. Bu, en üstün, en güçlü, en şerefli, mağlûp edilmesi mümkün olmayan/ mutlak galip olanın, çok iyi bilenin belirlemesidir, ayarlamasıdır.

[97]Ve Allah, kara ve denizin karanlıklarında kendisiyle kılavuzlandığınız doğru yolu bulasınız diye yıldızları sizin için tanıtandır. Şüphesiz Biz, bilen bir toplum için âyetleri ayrıntılı olarak açıkladık.

[98]Ve O, sizi bir tek benlikten inşa edendir. Sonra da bir karar yeri ve emanet yeri...[233] *–Biz kesinlikle âyetleri, iyi anlayan bir toplum için ayrıntılı olarak açıkladık.–*

[99]Ve Allah, gökten suyu indirendir. Böylece Biz onunla her şeyin bitkilerini çıkardık. Ondan da birbirine benzeyen ve birbirine benzemeyen birbiri üzerine binmiş taneler; hurmanın

233 Bkz. 205 nolu not.

tomurcuğundan sarkan salkımları, üzümden bağları, zeytini ve narı çıkarıyoruz. Bunlar meyvelendikleri zaman meyvelerine ve olgunlaşmasına bakın! İşte bunlarda kesinlikle inanan bir toplum için alâmetler/göstergeler vardır.

[100]Ve onlar, görünmez güç ve varlıkları Allah'a ortaklar kıldılar. Hâlbuki onları O oluşturmuştur. Bilgileri olmadan da oğullar, kızlar uydurdular. *–O'nun şanı onların nitelediği şeylerden arınık ve yücedir.–* *[101]*O, gökleri ve yeri yoktan var edendir. O'nun sahibesi/eşi olmadığı hâlde, nasıl olur da O'nun çocuğu olur? Ve O, her şeyi oluşturmuştur. Ve O, her şeyi en iyi bilendir.

[102]İşte Rabbiniz Allah! O'ndan başka ilâh yoktur. Her şeyin oluşturucusudur. Öyleyse, O'na kulluk edin. O, herşey üzerine belirli bir programa göre ayarlayan ve bu programı koruyarak, destekleyerek uygulayandır.

[103]Gözler O'na erişemez, O ise gözlere erişir; O, çok armağan sahibidir, her şeyden haberlidir.

[105]İşte böylece Biz, sana, "Sen ders görmüşsün/ bunları bir yerlerden okuyup öğrenmişsin" desinler ve açığa koyalım diye âyetleri evirip çeviriyoruz/geniş geniş açıklıyoruz.

[106,107]Sen Kendisinden başka ilâh diye bir şey olmayan Rabbinden sana vahyedilene uy. Ortak koşanlardan da yüz çevir. Ve eğer Allah dileseydi, onlar ortak koşmazlardı. Biz, seni onlar üzerine bir bekçi yapmadık, sen onlar üzerine işleri belirli bir programa göre ayarlayan ve bu programı koruyarak, destekleyerek uygulayan biri de değilsin!

[108]Ve onların Allah'ın astlarından yalvardıkları kimselere sövmeyin ki, onlar da bilgisizce, aşırı giderek Allah'a sövmesinler. Biz, her önderli topluma yaptıkları işi işte böyle süsledik. Sonra da onların dönüşü Rablerinedir. Sonra O, onlara ne yaptıklarını haber verir.

[109]Ve ortak koşanlar, kendilerine bir alâmet/gösterge gelirse, ona kesinlikle iman edeceklerine dair en ağır yeminleriyle Allah'a yemin ettiler. De ki: "Alâmetler/ göstergeler ancak Allah katındadır." Onlara alâmetler/ göstergeler geldiğinde de iman etmeyeceklerini anlamıyor musunuz?

[110]Ve Biz, onların kalplerini ve gözlerini ilkin iman etmedikleri durumdaki gibi ters çeviririz. Ve Biz de onları taşkınlıkları içerisinde kör ve şaşkın olarak bırakırız.

[111]Ve eğer Biz, şüphesiz onlara birtakım güçler indirseydik, onlara ölüler söz söyleseydi ve her şeyi karşılarına toplasaydık, *–Allah'ın dilemesi dışında–* yine inanmayacaklardı. Velâkin onların çoğu cahillik ediyorlar.

[112,113]Böylece Biz, her peygamber için gizli-açık şeytanlarını düşman yaptık: Ki dünya malına aldanmaktan dolayı, âhirete inanmayan kimselerin kalpleri ona kansın, ondan hoşnut olsun ve yapmakta olduklarını yapsınlar diye bunların bazısı bazısına sözün süslüsünü gizlice telkinde bulunur/fısıldar. *–Ve şâyet Rabbin dileseydi onu yapmazlardı. Öyleyse onları ve uydurdukları şeyleri bırak!–*

[115]Ve Rabbinin sözü hem doğrulukça, hem de adaletçe tamamlanmıştır. O'nun sözlerini değiştirebilecek biri yoktur. O, en iyi işitendir, en iyi bilendir.

[116]Ve eğer yeryüzündekilerin çoğunluğuna uyarsan seni Allah yolundan saptırırlar. Çünkü onlar sadece "zann"a uyuyorlar ve sadece saçmalıyorlar.

[117]Şüphesiz ki senin Rabbin, Kendi yolundan kimlerin saptığını en iyi bilenin ta kendisidir. Ve O, kılavuzlandıkları doğru yolda olanları daha iyi bilendir.

[124]Ve onlara bir âyet geldiği zaman, "Allah'ın elçilerine verilen gibi bize de verilmedikçe asla inanmayacağız" dediler. Allah elçilik görevini nereye vereceğini daha iyi bilir. Suç işleyenlere, çevirdikleri hilelerinden dolayı Allah katında bir aşağılık ve çetin bir azap dokunacaktır.

[125]Ve sonra, Allah, kimi doğru yola iletmek isterse, İslâm için onun göğsünü açar. Kimi de saptırmak isterse göğsünü öyle sıkar ki, o, göğe yükseliyormuş gibi olur. İşte böyle, Allah, pisliği [zarar, azap veren şeyleri] iman etmeyenlerin üzerine bırakır/atar.

***

[119]Ve size ne oluyor da, Kendisi size, mecbur kalmanızın dışında haram olan şeyleri genişçe açıklamış olduğu hâlde Allah'ın adı anılanlardan yemiyorsunuz? Ve şüphesiz birçokları bilmeden

keyiflerine uyarak saptırıyorlar. Şüphesiz ki, senin Rabbin, sınırı aşanları çok iyi bilenin ta kendisidir.

[120]Günahın açığını ve gizlisini terk edin! Şüphesiz günah kazanan kimseler, kazanmış oldukları şeyler sebebiyle cezalandırılacaklardır.

[121]Ve üzerine Allah'ın adı anılmayan şeylerden yemeyin. Ve şüphesiz o, tam bir yoldan çıkıştır. Ve şüphesiz şeytanlar kendi yakın kimselerine sizinle mücâdele etmeleri için gizlice telkinde bulunurlar. Ve eğer onlara boyun eğerseniz şüphesiz siz ortak koşan kimseler oldunuz demektir.

[122]Ölü iken kendisini dirilttiğimiz ve insanlar içinde yürümesi için kendisine bir nûr verdiğimiz kimsenin durumu, karanlıklarda kalıp oradan bir çıkış bulamayanın durumu gibi midir? İşte, kâfirlere; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddedenlere yapmakta oldukları böyle 'süslü ve çekici' gösterilmiştir.

[123]Ve Biz böylece, her kentte ileri gelenleri, orada hileler çevirsinler diye oranın suçluları yaptık. Hâlbuki bunlar, kötülüğü yalnızca kendilerine yapıyorlar da farkına varmıyorlar.

[126]Ve işte bu, dosdoğru olarak Rabbinin yoludur. Kesinlikle Biz, hatırlayıp öğüt alan bir topluluk için âyetleri geniş bir şekilde açıkladık.

[127]İşlemiş oldukları şeyler nedeniyle Rableri katındaki huzur, güvenlik ve esenlik yurdu yalnızca onlarındır. Ve Rableri, onların yardımcısı, yol göstericisi, koruyucusudur.

[128]Ve Allah, onların hepsini topladığı gün: "Ey gizli düşman topluluğu! Kesinlikle bu insanlardan çoğalttınız!..."

İnsanlardan onların yakınları da, "Rabbimiz! Biz birbirimizden kazanç sağladık. Sonunda biz, bizim için vakitlendirdiğin süremizin sonuna ulaştık" derler. Allah, "Ateş, sizin durağınızdır. Orada, Allah'ın dilemesi hariç, sonsuz olarak kalacaksınız" der. Şüphesiz Rabbin en iyi yasa koyan, bozulmayı iyi engelleyen/sağlam yapan, en iyi bilendir.

[129]Ve işte Biz böylece, kazandıkları günahlardan dolayı yanlış; kendi zararlarına iş yapanların bir kısmını, diğer bir kısmına yakınlaştırırız.

[130]Ey gizli, âşikar, geleceğin, bugünün insan topluluğu! Size âyetlerimi anlatan ve bugününüze kavuşacağınız hususunda sizi uyaran kendinizden elçiler gelmedi mi? Onlar, "Kendi aleyhimize şâhitiz" dediler. Basit dünya yaşamı onları aldattı ve onlar kendilerinin kesinlikle kâfirlerin; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddedenlerin ta kendisi olduklarına şâhitlik ettiler.

[131]İşte bu; Rabbinin, halkı ilgisiz, bilgisiz iken, ülkeleri haksız yere değiştiren/yıkıma uğratan biri olmayışıdır.

[132]Ve hepsi için yaptıklarına göre dereceler vardır. Ve senin Rabbin onların yaptıklarından gafil/duyarsız değildir.

[133]Ve senin Rabbin, çok zengindir/hiçbir şeye muhtaç değildir, merhamet sahibidir. Sizi, başka toplumların soyundan getirdiği gibi, dilerse, sizi de yok eder ve sizden sonra yerinize dilediğini getirir.

[134]Şüphesiz sizin vaat olunduğunuz şeyler kesinlikle gelecektir. Ve siz, bunu engelleyecek birileri değilsiniz.

[135]De ki: "Ey toplumum! Gücünüz yettiğince yapacağınızı yapın, Şüphesiz ben de yapıyorum. Yakında Yurt'un sonunun kim için olduğunu bileceksiniz. Şüphesiz şirk koşarak yanlış; kendi zararlarına iş yapanlar kurtuluşa eremezler."

***

[136]Ve onlar, Allah'ın yarattığı ekinlerden ve hayvanlardan Allah'a bir pay ayırdılar da kendi sapık inançlarına göre, "Bu, Allah için; şu da ortaklarımız içindir" dediler. İşte, ortakları için olan pay Allah'a ulaşmaz, Allah için olan şey ortaklarına ulaşır. Verdikleri hüküm ne kötüdür!

[138]Ve onlar, yanlış inanışları sebebiyle, "Bunlar, dokunulmaz hayvanlar ve ekinlerdir. Bunları bizim dilediğimizden başkası yiyemez. Bunlar sırtları yasaklanmış hayvanlardır" dediler. Ve bir

kısım hayvanları Allah'a yalan uydurarak üzerlerine O'nun adını anmazlar. Allah, onları iftira ettikleri şeyler sebebiyle cezalandıracaktır.

[139]Ve onlar, "Bu hayvanların karınlarındakiler sadece erkeklerimize ait olup kadınlarımıza haramdır. Eğer ölü olursa o zaman onlar onda ortaklardır" dediler. Allah, onların nitelemelerini onlara ceza olarak verecektir. Şüphesiz O, en iyi yasa koyan, bozulmayı iyi engelleyen/sağlam yapandır, çok iyi bilendir.

[137]Ve onların ortakları, kendilerini mahvetsinler ve dinlerini karıştırıp bozsunlar diye ortak koşanların çoğuna, yük, utanç nedeni ve ilâhlara kurban edilmesi gerekçeleriyle, çocuklarını öldürmeyi güzel gösterdi. Ve Allah dileseydi bunu yapmazlardı. O hâlde onları ve onların uydurdukları şeyleri bırak!

[140]Bilgisizlik yüzünden beyinsizce çocuklarını öldürenler ve Allah'ın kendilerine verdiği rızkı, Allah'a iftira ederek haram kılanlar kesinlikle zarara uğradılar. Onlar, kesinlikle sapmışlardır ve onlar kılavuzlandıkları doğru yola ermiş kimseler değillerdir.

[141]Ve Allah, asmalı ve asmasız bahçeleri, hurmaları, ürünleri çeşit çeşit ekinleri, zeytinleri ve narları, birbirine benzer ve benzemez biçimde inşa edendir. Meyve verince meyvesinden yiyin, hasat günü de onun hakkını verin ve savurganlık yapmayın. Şüphesiz Allah, savurganlık yapanları sevmez.

[142]Ve O, hayvanlardan yük taşıyanları, döşek yapılanları inşa edendir. Allah'ın sizi rızıklandırdığı şeylerden yiyin. Şeytanın adımlarını izlemeyin. Şüphesiz o, sizin için apaçık bir düşmandır.

[143]Sekiz eş: Koyundan iki, keçiden de iki. De ki: "Allah, iki erkeği mi haram kıldı yoksa iki dişiyi mi, ya da iki dişinin rahimlerinin sarıp bürüdüğünü; yavruları mı? Eğer doğrular iseniz bana ilme dayanarak haber verin."

[144]Ve deveden iki, sığırdan da iki … De ki: "Allah, iki erkeği mi haram kıldı yoksa iki dişiyi mi, ya da iki dişinin yavrularını mı? Yoksa Allah'ın size böyle bir yükümlülük ulaştırdığında O'nun yanında mıydınız?" Böyle hiçbir bilgiye dayanmadan, insanları saptırmak için, Allah'a karşı yalan uyduran kimseden daha yanlış; kendi zararlarına iş yapan kim olabilir? Şüphesiz Allah, şirk koşarak yanlış; kendi zararlarına iş yapan o kimseler topluluğuna kılavuz olmaz.

[145]De ki: "Bana vahyolunanda, onları yiyen için, leş veya akıtılmış kan yahut domuzun eti *–ki şüphesiz domuzun eti kirlidir, rahatsızlık vericidir–* yahut Allah'tan başkası adına kesilmiş bir hak yol dışına çıkış gösterimi olan hariç, haram edilmiş bir şey bulamıyorum. Artık kim çaresiz kalırsa, taşkınlık yapmamak ve zaruret sınırını aşmamak üzere bunlardan yiyebilir." İşte şüphesiz senin Rabbin çok bağışlayandır, çok merhamet edendir.

[118]Artık, eğer Allah'ın âyetlerine iman edenler iseniz, üzerine Allah'ın adı anılanlardan yiyin.[234]

[146]Ve Biz Yahudilere bütün tırnaklı hayvanları haram kıldık. Sırtlarında yahut bağırsaklarında taşınan, ya da kemiğe karışan yağlar dışında, sığır ve koyunun yağlarını da onlara haram ettik. Bu, saldırganlıkları yüzünden Bizim onları cezalandırışımızdır. Ve Biz, elbette doğrularız.

[147]Artık eğer seni yalanladılarsa, hemen de ki: "Rabbiniz geniş rahmet sahibidir. Ve O'nun azabı suçlular toplumundan geri çevrilmez."

[148]Allah'a ortak koşan kimseler diyecekler ki: "Allah dileseydi biz ortak koşmazdık, atalarımız da ortak koşmazlardı, hiçbir şeyi de haram kılmazdık." Onlardan önce yalanlayanlar da azabımızı tadıncaya kadar işte böyleydi. De ki: "Yanınızda bize çıkarabileceğiniz bir bilgi mi var? Siz, sadece zanna uyuyorsunuz ve siz sadece saçmalıyorsunuz."

***

---

234 Bu pasajın âyetlerini de –teknik ve semantik gerekçelerle– Resmi Mushaf'tan farklı tertip ettik.

[149]De ki: "İşte, en kesin ve üstün delil, Allah'ındır. O nedenle eğer Allah dileseydi, elbette hepinize kılavuz olurdu."

[150]De ki: "Haydi, Allah bunu kesinlikle haram etti diye tanıklık edecek şâhitlerinizi getirin." Buna rağmen eğer onlar şâhitlik ederlerse de sen onlarla beraber şâhitlik etme. Âyetlerimi yalanlayan ve âhirete inanmayan kimselerin boş iğreti arzularına da uyma. Ve onlar, Rablerine denk tutmaktadırlar.

[151]De ki: "Geliniz, Rabbinizin size neleri tabulaştırdığını; dokunulmaz kıldığını okuyayım:

'Kendisine hiçbir şeyi ortak koşmamanızı,

ana babaya iyilik yapmanızı- güzel davranmanızı,

fakirlik endişesiyle / fakirleştiriliriz korkusuyla çocuklarınızı öldürmemenizi, *- Sizi ve onları Biz rızklandırıyoruz.-*

kötülüklerin açığına ve gizlisine yaklaşmamanızı,

haksız yere, Allah'ın haram kıldığı nefsi öldürmemenizi, -İşte bunlar, aklınızı kullanasınız diye O'nun size yükümlülük olarak ulaştırdıklarıdır.-

[152]Yetimin malına da yaklaşmamanızı, -Yalnız erginlik çağına erişinceye kadar en güzel biçimde yaklaşabilir ve uygun şekilde harcayabilirsiniz.-

ölçüyü, tartıyı hakkaniyetle tastamam yapmanızı, -Biz kimseyi gücünün yettiğinden başkası ile; kapasitesi dışındaki bir şeyle yükümlü tutmayız.-

söylediğiniz zaman da, yakınınız da olsa adil olmanızı

ve Allah'a verdiğiniz sözü tastamam tutmanızı.' *-İşte bunlar öğüt alıp düşünesiniz diye Allah'ın size yükümlülük olarak ulaştırdıklarıdır.-"*
[153]Ve şüphesiz ki, bu, dosdoğru olarak Benim yolumdur. Hemen ona uyun. Ve başka yollara uymayın da sizi O'nun yolundan ayırmasın. İşte bunlar, Allah'ın koruması altına girersiniz diye Allah'ın size yükümlülük olarak ulaştırdıklarıdır.

[154]Sonra Biz, Rablerine kavuşacaklarına inansınlar diye iyilik-güzellik üretenlere tamam olarak, her şeyi genişçe açıklamak ve kılavuz ve rahmet olmak üzere Mûsâ'ya Kitab'ı verdik.

[155-157]Ve Kur'ân, "Kitap, sadece bizden önceki iki topluluğa; Yahudi ve Hristiyanlara indirildi; biz ise, o kitapları okuyamıyor ve dillerini anlayamıyorduk" veya "Eğer bize kitap indirilseydi, biz onlardan daha çok doğru yolda olurduk" demeyesiniz diye Bizim indirdiğimiz bereketli bir kitaptır. O nedenle, rahmet olunmanız için ona uyun ve Allah'ın koruması altına girin. İşte size de Rabbinizden açık delil, kılavuz ve rahmet gelmiştir. Öyleyse Allah'ın âyetlerini yalanlayıp onlardan yüz çevirenden daha yanlış, kendi zararlarına iş yapan kim olabilir? Âyetlerimizden yüz çevirenleri, yüz çevirmeleri sebebiyle azabın kötüsüyle cezalandıracağız.

[158]Meleklerin gelmesinden yahut Rabbinin gelmesinden, ya da Rabbinin bazı alâmetlerinin/ göstergelerinin gelmesinden başka bir şey mi bekliyorlar? Rabbinin alâmetlerinden/ göstergelerinden bazısı geldiği gün, daha önce iman etmemiş yahut imanında bir hayır kazanmamış kimseye, artık inanması bir yarar sağlamaz. De ki: "Bekleyiniz; şüphesiz biz de bekleyicileriz."

[159]Şüphesiz dinlerini parça parça edip grup grup olan şu kimseler; sen hiçbir şekil ve davranışça onlardan değilsin. Şüphesiz onların işi Allah'adır. Sonra Allah, onlara yapmakta oldukları şeyleri haber verecektir.

[160]Kim iyilik getirirse, artık ona getirdiğinin on misli vardır. Kim de kötülük getirirse, artık o, sadece onun misliyle cezalandırılır ve onlar haksızlığa uğratılmazlar.

[161]De ki: "Şüphesiz Rabbim, beni doğru yola kılavuzladı; dimdik ayakta duran bir dine, şirkten, Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddetmekten dönmüş olan İbrâhîm'in dinine, yaşam tarzına. İbrâhîm, ortak koşanlardan olmamıştı."

[162,163]De ki: "Benim salâtım [mâlî yönden ve destek olmam; toplumu aydınlatmak için çalışmam], kulluğum, hayatım ve ölümüm sadece Kendisinin ortağı olmayan âlemlerin Rabbi Allah içindir. Ve ben böyle emrolundum, ben Müslümanların da ilkiyim."

[164,165]De ki: "Allah her şeyin Rabbi iken, ben Allah'tan başka Rabb mi arayayım?" Her kişinin kazandığı yalnız kendisine aittir. Yükünü taşıyan kimse, bir başkasının yükünü taşımaz. Sonra

sadece Rabbinizedir dönüşünüz. Böylece Allah, ayrılığa düştüğünüz şeyi size haber verecektir. Ve O, sizi yeryüzünde gidenlerin yerine getirilenler yapan, verdikleriyle sizi sınamak için, kiminizi kiminizin üzerine derecelerle yükseltendir. Şüphesiz Rabbin, kovuşturması çabuk olandır ve şüphesiz O, çok bağışlayandır, çok merhamet edendir.

(55/6, En'âm/4-165)

§SÂFFÂT SÛRESİ

MEKKE DÖNEMİ

Necm: 205

[1-5]O saflar hâlinde dizilen/dizen, sonra da haykırıp sürükleyen, haykırıp sürükledikten sonra da öğüt okuyan Kur'ân âyetleri kanıttır ki sizin İlâhınız kesinlikle Bir Tek'tir. O, göklerin, yerin ve aralarındakilerin Rabbidir. Doğuların da Rabbidir.

(56/37, Sâffât/1-5)

Necm: 206

[6]Gerçekten Biz en alt semayı bir süsle; yıldızlarla süsledik. [7-10]Kur'ân'dan, az da olsa yararlanan ve *–roketle uzaya çıkanlar hariç–* sürekli gayret içinde olan, herkesçe dışlanan ve Kur'ân'a kulak vermeyen tüm düşünce yetilerinden koruduk; bunlar uzayda işe yaramaz, faaliyet gösteremez.[235]

(56/37, Sâffât/6-10]

Necm: 207

[11]Şimdi onlara sor: "Oluşturuluşça kendileri mi daha çetin, yoksa Bizim oluşturduğumuz kimseler mi?" Şüphesiz Biz onları cıvık-yapışkan bir çamurdan oluşturduk.

[12]Aslında sen hayret ettin, onlar ise eğleniyorlar. [13]Kendilerine öğüt verildiği zaman öğüt kabul etmiyorlar. [14]Ve bir âyet gördükleri zaman eğlenceye alıyorlar.

[15-17]Ve onlar: "Bu apaçık büyüden başka bir şey değildir. Öldüğümüz ve toprak, kemik olduğumuz zaman mı, gerçekten mi biz tekrar dirilecekmişiz? Önceki atalarımız da mı?" diyorlar.

[18]De ki: "Evet, siz de çok aşağılanmış olarak diriltileceksiniz..."

(56/37, Sâffât/11-18)

Necm: 208

[19,20]Artık o zorlu bir haykırıştan ibarettir. Bir de bakmışsın ki, onlar karşıda duruverirler. Ve "Eyvah bizlere! İşte bu, Din Günü'dür!" derler.

–"[21]İşte bu, sizin yalanlamakta olduğunuz Ayırma Günü'dür!"–

[22,23]Toplayın o şirk koşarak yanlış; kendi zararlarına iş yapanları, eşlerini ve Allah'ın astlarından tapmış oldukları şeyleri. Sonra da onları cehennemin yoluna kılavuzlayın. [24,25]Ve durdurun onları, şüphesiz onlar sorguya çekilecekler: "Ne oldu sizlere de yardımlaşmıyorsunuz?"

[26]Aksine, bugün onlar teslim olmuşlardır.

[27]Ve onların bazısı bazısına dönmüş/ yüzyüze gelmiş, soruşuyorlar/ birbirlerini sorumlu tutuyorlar.

---

235 Âyetin lafzî anlamı, Gerçekten Biz en alt semayı zînetlerle/yıldızlarla süsledik. Ve mele-i a'lâdan bir kırıntı kapan ve kendisini şihab-ı sakıp takip edenler hariç, sürekli azap içinde olan, kovulmak için her taraftan taşlanan ve mele-i a'lâya hiç kulak vermeyen 'şeytan-ı marid'in tümünden koruduk. Ve asi inatçı şeytanın tümünden koruduk şeklindedir. Bunun benzeri bir pasaj da Hicr/16-18'de (197. necm'de) geçmişti. Âyetteki mele-i a'lâ ifadesinin, "Kur'ân" olduğunu, "89" nolu notta açıklamıştık.

[28]Onlar: “Şüphesiz siz bize sağ elden/hak yoldan/iyi konumdan/güçten-kuvvetten gelir dururdunuz” derler.

[29-32]Diğerleri derler ki: “Tam tersine, siz mü’minler olmamıştınız. Bizim size karşı bir gücümüz de yoktu. Tam tersi siz azmış bir toplumdunuz. Onun için üzerimize Rabbimizin Söz’ü[236] hak oldu. Şüphesiz biz tadıcılarız. Sonra biz, sizi kışkırttık. Çünkü biz kışkırtıcılar idik.”

[33]Şu hâlde şüphesiz onlar, o gün azapta ortaktırlar.

[34]Şüphesiz Biz, günahkârlara böyle yaparız.

[35,36]Şüphesiz onlar, kendilerine: “Allah’tan başka ilâh diye bir şey yoktur” denildiği zaman büyüklük taslıyorlar ve “Şüphesiz biz, gizli güçlerce desteklenen/ deli bir şair için ilâhlarımızı bırakır mıyız?” diyorlar.

[37]Tam tersi o, hak ile geldi ve bütün peygamberleri doğruladı.

***

[38,39]Şüphesiz siz, o acı azabı tadacaksınız ve sadece yaptığınız amellerinizle cezalandırılacaksınız.

[40]Allah’ın arıtılmış kulları bunun dışındadır.

[41-49]İşte Allah’ın arıtılmış kulları, kendileri için belli bir rızık/meyveler olanlardır. Bol nimet cennetlerinde karşılıklı olarak tahtlar üzerinde ikram görenlerdir. İçenlere lezzet veren, pınardan doldurulmuş, kendisinde zararlı bir yön olmayan, sarhoşluk da vermeyen bembeyaz bir kadehle onların etrafında dolaşılır. Yanlarında da gözlerini kendilerine dikmiş iri gözlüler vardır. Korunmuş yumurta gibidir onlar.

[50]Sonra da bazısı bazısına dönüp birbirlerine sorarlar.

[51-53]Onlardan bir sözcü der ki: “Şüphesiz benim ‘Sen gerçekten, kesinlikle doğrulayanlardan mısın? Öldüğümüz ve toprak, kemik olduğumuz zaman mı, gerçekten mi biz karşılık göreceğiz?’ diyen bir yaşıtım/yakın arkadaşım vardı.”

[54]Dedi ki: “Siz onu tanıyan, bilen biri misiniz?”

[55]Derken kendisi onu tanıdı da onu cehennemin ta ortasında gördü.

[56-59]Dedi ki: “Allah’a yemin ederim ki doğrusu sen az daha beni değişime/yıkıma uğratacaktın. Rabbimin nimeti olmasaydı, kesinlikle ben de bu hazır bulundurulanlardan olacaktım. Peki, nasılmış bak! Biz ilk ölümümüzden başka bir daha ölmeyecek miymişiz; bir daha diriltilmeyecekmiş miyiz? Biz, azaba uğratılmayacak mıymışız?”

[60]Şüphesiz işte bu, büyük kurtuluşun ta kendisidir.

[61]Artık çalışanlar, sadece büyük kurtuluş gibisi için çalışsınlar.

(56/37, Sâffât/19- 61)

Necm: 209

[62]İkram olarak bu mu daha hayırlı yahut zakkum ağacı mı?

[63]Şüphesiz Biz onu şirk koşarak yanlış; kendi zararlarına iş yapanlar için bir sınav aracı yaptık. [64,65]Şüphesiz o zakkum ağacı, cehennemin dibinde çıkan bir ağaçtır. Tomurcukları boynuzlu yılanların başları gibidir.

[66]İşte, kesinlikle onlar, ondan yiyecekler de karınlarını bundan dolduracaklardır. [67]Sonra şüphesiz onlar için, bunun üzerine kaynar su karışımı bir içecek vardır. [68]Sonra da şüphesiz dönecekleri yer, kesinlikle cehennemdir.

(56/37, Sâffât/62-68)

---

236 Bkz. 77 nolu not.

[69]Şüphesiz onlar, atalarını sapık kimseler olarak buldular.

[70]Şimdi de kendileri onların izleri üzerinde koşturuyorlar.

[71]Ve andolsun ki onlardan öncekilerin çoğu sapıktı.

[72]Andolsun Biz onların içlerinde uyarıcılar da gönderdik.

[73,74]Şimdi bir bak, Allah'ın arıtılmış kulları dışındaki o uyarılanların sonu nasıl oldu?

[75]Ve andolsun ki Nûh, Bize seslenip dua etmişti. *–İşte Biz ne güzel cevap verenleriz!–* [76]Biz de o'nu ve ailesini, yakınlarını, inananlarını o büyük sıkıntıdan kurtardık. [77]Ve o'nun neslini baki kalanların ta kendisi yaptık.

[78]Ve Biz sonradan gelenler içinde on'un hakkında devamlı kalacak [hayırla anılacak, örnek alınacak] bir söz bıraktık.

–[79]Âlemler içinde Nûh'a selâm olsun!–

[80]Şüphesiz Biz, iyilik yapanlara işte böyle karşılık veririz.

[81]Şüphesiz Nûh, Bizim mü'min kullarımızdandı.

[82]Sonra diğerlerini suda boğduk.

***

[83]Hiç kuşkusuz İbrâhîm de Nûh'un grubundandı.

[84]Hani o Rabbine selim bir kalple gelmişti.

[88-89]Çünkü İbrâhîm, yıldızlara öyle bir bakış baktı ki! Sonra da 'Şüphesiz ben sancılıyım/fikir sancısı çekiyorum' dedi.

[85-87]Hani o, babasına ve toplumuna: "Siz neye kulluk ediyorsunuz? Allah'ın astlarından birtakım uydurma ilâhları mı istiyorsunuz? Peki, âlemlerin Rabbi hakkında kanaatiniz nedir?" demişti.[237]

[90]Bunun üzerine babası ve toplumu, İbrâhîm'den arkalarını dönerek geri durdular/o'nunla ilişkiyi kestiler.

[91,92]Sonra da o, onların ilâhlarına sokulup "Yemez misiniz/ nasiplenmez misiniz? Neyiniz var ki, konuşmuyorsunuz?" dedi. [93]Hemen sağ eliyle/ yemini nedeniyle bir vuruşla sokuldu.

[94]Bir süre sonra, İbrâhîm'in halkı koşarak İbrâhîm'le yüz yüze geldiler.

[95,96]İbrâhîm: 'Elinizle yonttuğunuz şeylere mi tapıyorsunuz? Oysaki sizi ve yaptığınız şeyleri Allah oluşturmuştur' dedi.

[97]Onlar: "Şunun için bir duvar yapın/ ambargo uygulayın da bunu çılgınca yanan ateşin/aşırı sıkıntının içine atın!" dediler.

[98]Onlar, İbrâhîm'e tuzak kurmak istediler de Biz onları aşağılıklar kılıverdik.

[99,100]Ve İbrâhîm: 'Kuşkusuz ben Rabbime gideceğim, O, bana yol gösterecek: Rabbim! Bana sâlihlerden birini lütfet!' demişti.

[101]Bunun üzerine Biz, İbrâhîm'e yumuşak huylu bir delikanlıyı müjdeledik.

[102]Sonra ne zaman ki o müjdelenen çocuk kendisiyle birlikte koşacak duruma/o'nunla birlikte iş tutacak çağa geldi, o zaman İbrâhîm: "Oğulcuğum! Şüphesiz ben, uykumda; şüphesiz kendimi seni perişan, mağdur ediyor görüyorum. Bak bakalım sen ne düşünürsün?" dedi. Oğlu: "Babacığım! Sen emrolunacağın şeyleri yap! İnşallah beni, sen yokken başıma gelecek tüm sıkıntılara, mağduriyetlere sabredenlerden bulacaksın" dedi.

[103-105]Sonra ne zaman ki ikisi de İslâmlaştılar ve İbrâhîm, o'nu alnı üzere yatırdı [yüzüstü bıraktı, mağdur etti] ve Biz o'na, "Ey İbrâhîm! Sen o rüyayı kesinlikle onayladın" diye

---

237 Teknik nedenler ve anlam bilgisi gereği 88-89. âyetleri, Resmi Mushaf'tan farklı tertip ettik.

seslendik…[238] *–Şüphesiz Biz, iyilik-güzellik üretenleri işte o'nun gibi karşılıklandırırız/ödüllendiririz.–*

[106]Şüphesiz oğulu yüzüstü bırakma işi, kesinlikle apaçık yıpratarak sınamadır.

[107]Ve Biz İbrâhîm'e, perişan, mağdur edeceği çok büyük bu şey karşılığında/sebebiyle bedel/bahşiş verdik.

[108]Ve sonradan gelenler içinde o'nun hakkında devamlı kalacak [hayırla anılacak, örnek alınacak] bir söz bıraktık.

[109]Selâm olsun İbrâhîm'e!

[110]İşte Biz iyilik-güzellik üretenleri o'nun gibi ödüllendiririz.

[111]Şüphesiz o, Bizim inanan kullarımızdandır.

[112]Ve Biz o'na sâlihlerden bir peygamber olarak İshâk'ı müjdeledik.

[113]İbrâhîm'e ve İshâk'a bereketler verdik. Her ikisinin neslinden de iyilik-güzellik üreten ile açıkça kendi nefsine haksızlık eden vardır.

***

[114,115]Ve andolsun ki Biz, Mûsâ ile Hârûn'a da nimetler verdik. Ve o ikisini ve toplumlarını o büyük sıkıntıdan kurtardık.

[116]Ve Biz, onlara yardım ettik de onlar galip gelenlerin ta kendileri oldular.

[117]Ve Biz, kendilerine o apaçık gösteren Kitab'ı verdik.

[118]Ve kendilerini dosdoğru yola kılavuzladık.

[119]Ve sonrakiler içinde o ikisine bıraktık.

[120]Selâm olsun, Mûsâ ve Hârûn'a!

[121]Şüphesiz Biz, iyilik-güzellik üretenleri böyle ödüllendiririz.

[122]Şüphesiz o ikisi Bizim mü'min kullarımızdandır.

***

[123]Şüphesiz İlyâs da kesinlikle gönderilen elçilerdendir.

[124-127]Hani o, toplumuna: "Siz Allah'ın koruması altına girmez misiniz? Oluşturucuların en güzeli, sizin Rabbiniz ve daha önceki atalarınızın Rabbi Allah'ı bırakıp da Baal'e mi yalvarıyorsunuz?" demişti de, onlar o'nu yalanlamışlardı. Bu yüzden onlar kesinlikle hazır bulundurulacaklardır.

[128]Ancak Allah'ın arıtılmış kulları müstesna.

[129]Ve sonradan gelenler içinde o'nun hakkında devamlı kalacak [hayırla anılacak, örnek alınacak] bir söz bıraktık.

–[130]Selâm olsun tüm İlyâs gibi olanlara!–

[131]Şüphesiz Biz, iyilik-güzellik üretenleri böyle ödüllendiririz.

[132]Şüphesiz o, Bizim mü'min kullarımızdandır.

***

[133]Şüphesiz Lût da gönderilen elçilerdendir.

[134-136]Hani Biz, o'nu ve geride kalıp batanlar içinde kalan bahtsız kadın hariç ehlinin tamamını kurtarmıştık. Sonra diğerlerini değişime/yıkıma uğratmıştık.

[137,138]Ve siz elbette sabahleyin ve geceleyin onların üzerine uğrayıp duruyorsunuz. Hâlâ akletmiyor musunuz?

***

[139]Elbette Yûnus da gönderilen elçilerdendir.

---

238 Burada konu edilen olaylar, İbrâhîm ve İsmâîl'in değişik hayat safhaları olup bunlar birbiri ardına hemen yaşanmış şeyler değildir. Buradaki İslâmlaşmaları, Bakara/124-132'de *(4*20 nolu necm) konu edilen olaylardır. Konunun tafsilatı için bkz. Tebyînu'l-Kur'ân.

[140]Hani o, dolu bir gemiye doğru kaçak bir köle gibi kaçmıştı.

[141]Sonra o, ok ile kura çekişti, sonra da kanıtı iptal edilenlerden/tezi çürütülenlerden oldu.

[142]Sonra o'nu "açgözlülük-bunalım" yutmuştu. O ise pişman olmuştu.

[143,144]Sonra eğer, şüphesiz o, Allah'ı noksan sıfatlardan arındıranlardan olmasaydı, kesinlikle diriltilecekleri güne kadar bunalımın içinde kalacaktı.

[145]Sonra Biz, o fikir sancısı çekerken o'nu sahile attık, o'nu bunalımdan kurtardık. [146]Onun üzerine geniş yapraklılardan bir ağaç bitirdik. [147]Ve o'nu, yüzbin hatta daha çok kişiye elçi olarak gönderdik.

[148]Sonunda inandılar, bunun üzerine Biz de onları bir süreye kadar yararlandırdık.

(56/37, Sâffât/69-148)

Necm: 211

[149]Şimdi sor onlara: Kız çocuklar Rabbinin, oğlan çocuklar onların mı?

[150]Yoksa Biz melekleri dişi oluşturmuşuz, onlar da şâhitler miymiş?

[151,152]Gözünüzü açın! Onlar, şüphesiz uydurdukları iftiralarından dolayı "Kesinlikle Allah doğurdu" diyorlar. Ve hiç şüphesiz onlar, kesinlikle yalancıdırlar.

[153]Allah, kızları oğullara tercih mi etmiş?

[154]Size ne oluyor? Nasıl hüküm veriyorsunuz?

[155]Hâlâ düşünmüyor musunuz?

[156]Yoksa sizin için açık bir güç mü/kanıt mı var?

[157]O hâlde, eğer doğru kimseler iseniz getirin kitabınızı.

[158]Ve onlar, Allah ile gizli güçler arasında bir hısımlık bağı kurdular. Oysa andolsun, gizli güçler kendilerinin kesinlikle hazır edilenler/mahşerde toplananlar olduklarını bilirler.

[159]Allah, onların nitelediği şeylerden arınıktır.

–[160]Ancak Allah'ın arıtılmış kulları Allah'ı böyle ortak kabulü ile nitelemezler.–

[161-163]Artık siz ve taptıklarınız, kendiliğinden cehenneme saldıran kimseden başkasını, Allah'a karşı ateşe atamazsınız; ortak koşmaya bulaştıramazsınız.

(56/37, Sâffât/149-163)

Necm: 212

[164-166]Ve "Bizden her birimizin kesinlikle belli bir makamı vardır. Ve biz kesinlikle saf saf dizilenlerin/ dizenlerin ta kendisiyiz. Biz, Allah'ı noksanlıklardan arındıranların da ta kendisiyiz".[239]

(56/37, Sâffât/164-166)

Necm. 213[167-169]Ve onlar kesinlikle diyorlardı ki: "Şüphesiz eğer yanımızda öncekilerden bir öğüt/kitap olsaydı, elbette biz de Allah'ın arıtılmış kulları olurduk."

[170]Şimdi de o öğütü/ kitabı örtbas ettiler. Artık yakında bileceklerdir.

[171-173]Ve andolsun ki gönderilen kullarımız/ elçilerimiz hakkında bizim sözümüz geçmiştir: "Şüphesiz onlar, kesinlikle galip olanların ta kendisidir. Şüphesiz Bizim ordularımız kesinlikle galip gelenlerin ta kendisidir."

[174,175]Artık sen, bir süreye kadar onlardan yüz çevir. Ve onları gözetle. Onlar da yakında göreceklerdir.

[176]Ya şimdi onlar, Bizim azabımızı çabuk gelsin mi istiyorlar? [177]Fakat azabımız, onların sahasına indiği zaman da uyarılanların sabahı ne kötüdür!

---

239 Bkz. 204 nolu not.

[178,179]Yine sen, bir zamana kadar onlardan yüz çevir ve onları gözetle! Onlar da yakında göreceklerdir.

[180]Güç, kuvvet, yenilmezlik, şan ve şerefin Rabbi olan senin Rabbin, onların nitelediği şeylerden arınıktır.

[181]Ve selâm, gönderilen elçileredir!

[182]Tüm övgüler de âlemlerin Rabbi Allah'adır.

(56/37, Sâffât/167-182)

§LOKMÂN SÛRESİ

MEKKE DÖNEMİ

Necm: 214

[1]Elif/1, Lâm/30, Mîm/40.[240]

[2-5]İşte bunlar, salâtı ikame eden [mâlî yönden ve zihinsel açıdan destek olma; toplumu aydınlatma kurumları oluşturan-ayakta tutan], zekâtı/vergiyi veren, âhirete de kesin olarak inananların ta kendileri olan güzellik-iyilik üretenler *–ki işte bunlar, Rableri tarafından bir doğru yol üzeredirler. Ve onlar, kurtuluşa erecek olanların ta kendileridir–* için bir doğru yol kılavuzu ve rahmet olmak üzere yasalar içeren o kitabın âyetleridir.

(57/31, Lokmân/1-5)

Necm: 215

[6]İnsanlardan kimi de vardır ki, bilgisizce Allah yolundan saptırmak ve onu eğlence edinmek için laf eğlencesi satın alır. İşte onlar, kendileri için aşağılayıcı bir azap olanlardır.

[7]Ve ona âyetlerimiz okunduğu zaman sanki kulaklarında bir ağırlık varmış da onları işitmemiş gibi, büyüklük taslayarak sırt çevirir. İşte ona, çok acı verecek bir azabı müjdele.

[8,9]Şüphesiz şu iman etmiş ve düzeltmeye yönelik işler yapmış olan kişiler, içinde sonsuz olarak kalıcı oldukları hâlde, kendileri için nimet cennetleri olanlardır. Bu, Allah'ın gerçek bir vaadidir. Ve O, en üstün, en güçlü, en şerefli, mağlûp edilmesi mümkün olmayan/mutlak galip olandır, en iyi yasa koyan, bozulmayı iyi engelleyen/sağlam yapandır.

(57/31, Lokmân/6-9)

Necm: 216

[10]Allah, gökleri dayanak olmadan oluşturmuştur, bunu görmektesiniz. Yeryüzünde de, size sofra hazırlasın diye sarsılmaz dağlar bıraktı ve oralarda irili-ufaklı her canlıdan türetip yayıverdi. Ve Biz gökten su indirdik, böylelikle orada her değerli çiftten bitki bitirdik.

[11]İşte bu, Allah'ın oluşturmasıdır. Haydi, gösterin Bana! O'nun astlarından olan kimseler ne oluşturmuştur? Aslında o şirk koşarak yanlış; kendi zararlarına iş yapanlar, apaçık bir sapıklık içindedirler.

(57/31, Lokmân/10-11)

Necm: 217

[12]Andolsun ki Biz, Lokman'a "Allah'a, kendine verilen nimetlerin karşılığını öde!" diye, haksızlık ve kargaşayı engellemek için konulmuş kanun, düstur ve ilkeler verdik. *–Kim kendisine verilen nimetlerin karşılığını öderse kendisi için öder. Kim de iyilikbilmezlik ederse, şüphesiz ki Allah, hiçbir şeye muhtaç değildir, daima övgüye en lâyık olandır.–*

[13]Ve hani bir zaman Lokmân oğluna öğüt vererek, "Yavrucuğum! Allah'a ortak koşma, hiç şüphesiz ki Allah'a ortak koşmak, kesinlikle büyük bir yanlış davranıştır; kendi zararlarına iş
yapmaktır. [16]Ey oğulcuğum! Şüphesiz ortak koşmak; işlenen kötülük bir hardal tanesi ağırlığında olup da bir kayanın içinde yahut göklerde ya da yerin içinde olsa, Allah onu getirecektir. Şüphesiz
Allah, en latif, hakkıyla haberdar olandır. [17]Yavrucuğum! Salâtı ikame et [mâlî yönden ve zihinsel

---

240 Bkz. 8 nolu not.

açıdan destek olma; toplumu aydınlatma kurumları oluştur-ayakta tut], iyiliği emret, kötülükten sakındır. Sana isabet edene de sabret. Şüphesiz bunlar, işlerin kesin olanlarındandır. [18]Ve insanlara avurdunu şişirme, suratını asma ve yeryüzünde böbürlenerek yürüme. Şüphesiz ki Allah, bütün övünen ve kuruntu edenleri sevmez. [19]Ve yürüyüşünde mutedil ol, sesinden kıs. Şüphesiz seslerin en anlaşılmazı kesinlikle eşeklerin sesidir" [13]demişti.

[14]Ve Biz insana, anası ve babasını yükümlülük olarak ulaştırdık: *–Anası onu zayıflık üstüne zayıflıkla taşıdı. Onun sütten ayrılması da iki yıl içindedir.–* "Bana, anana ve babana karşılık öde!" Dönüş, ancak Banadır.

[15]Ve eğer ki ana-baba bilmediğin bir şeyi Bana ortak koşman üzerinde seni zorlarlarsa, onlara itaat etme. Ve dünyada onlarla iyi geçin ve Bana yönelen kimselerin yolunu tut. Sonra dönüşünüz ancak Banadır. Sonra da Ben, size yapmakta olduğunuz şeyleri haber vereceğim.[241]

(57/31, Lokmân/12-13, 16-19, 14-15)

Necm. 218

[20]Allah'ın, göklerde ve yeryüzünde ne varsa hepsini sizin için boyun eğdirdiğini/ sizin yararlanacağınız yapı ve sistemde yarattığını görmediniz mi? Ve Allah, içte ve açıkta olmak üzere nimetlerini üzerinize yaymıştır. İnsanlardan kimi de var ki, bilgisiz, kılavuzsuz ve aydınlatıcı bir kitabı olmadan Allah hakkında tartışıyor.

[21]Ve onlara: "Allah'ın indirdiğine tâbi olun!" dendiği zaman: "Aksine, biz atalarımızı üzerinde bulduğumuz şeye uyarız" dediler. Ya şeytan onları cehennemin azabına çağırıyor idiyse!

(57/31, Lokmân/20-21)

Necm. 219

[22]Ve her kim iyilik-güzellik üreterek kendini Allah'a teslim ederse, işte o, gerçekten en sağlam kulpa yapışmıştır. Bütün işlerin âkıbeti yalnızca Allah'a aittir.

[23]Kim de küfrederse; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddederse, artık onun küfrü; bilerek reddetmesi seni üzmesin. Onların dönüşü yalnızca Biz'edir. O zaman Biz onlara yaptıkları şeyleri haber vereceğiz. Gerçekten Allah, kalplerin özünü çok iyi bilendir.

[24]Biz onları biraz yararlandırırız. Sonra kendilerini yoğun bir azaba doğru zorlarız.

[25]Yine andolsun ki onlara: "Gökleri ve yeri kim oluşturdu?" diye sorsan, kesin "Allah" diyeceklerdir. De ki: "Allah'a sonsuz övgüler olsun!" Aslında onların çoğu bilmezler.

[26]Göklerde ve yerde olan şeyler sadece Allah'ındır. Şüphesiz Allah, zengindir/ hiçbir şeye muhtaç değildir, daima övülmeye lâyıktır.

[27]Ve eğer, şüphesiz yeryüzünde ağaçtan ne varsa kalem olsa, deniz de arkasından yedi deniz katılarak onun mürekkebi olsa, Allah'ın sözleri tükenmezdi. Şüphe yok ki Allah en üstün, en güçlü, en şerefli, mağlûp edilmesi mümkün olmayan/ mutlak galip olandır, en iyi yasa koyan, bozulmayı iyi engelleyen/ sağlam yapandır.

[28]Sizin oluşturulmanız ve ölümden sonra diriltilmeniz ancak bir tek kişininki gibidir. Şüphesiz Allah en iyi işiten, en iyi görendir.

[29]Görmedin mi/ hiç düşünmedin mi ki Allah geceyi gündüze sokuyor, gündüzü geceye sokuyor. Güneş ve ayı emrine boyun eğdirmiştir/ insanların yararına olacak yapı ve işleyişte yaratmıştır. Hepsi adı belirlenmiş bir süre sonuna akıp gidiyor. Ve şüphesiz Allah, yaptıklarınıza hakkıyla haberdardır.

---

241 Bu paragrafta da, teknik nedenler ve anlam bilgisi nedeniyle âyetleri Resmi Mushaf'tan farklı tertip ettik.

[30]Bu da şundandır ki, şüphesiz Allah hakkın ta kendisidir. Ve onların, Allah'ın astlarından yakardıkları kesinlikle kaybolup gitmiştir. Ve şüphesiz ki Allah, en yücenin, en büyüğün ta kendisidir.

[31]Alâmetlerini/ göstergelerini size göstermek için, şüphesiz, Allah'ın nimetiyle geminin denizde kayıp gittiğini görmedin mi/ hiç düşünmedin mi? Şüphesiz bunda, tüm çok sabreden ve kendisine verilen nimetlerin karşılığını çokça ödeyen için alâmetler/ göstergeler vardır.

[32]Ve gölgeler gibi bir dalga onları bürüdüğünde, O'nun için dini arındırarak Allah'a yalvarırlar. Ama ne zaman ki karaya çıkararak kurtardı, onlardan bir kısmı orta yolu tutar [iman ile Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddetme arasında bir yol tutar, ikili oynar]. Ve bizim âyetlerimizi ancak, tam hain ve tam nankör olan kimseler bile bile inkâr eder.

[33]Ey insanlar! Rabbinizin koruması altına girin. Ve babanın çocuğuna hiçbir yarar sağlamadığı, çocuğun da babasına hiçbir şeyle yarar sağlamadığı günden ürperin. Şüphesiz Allah'ın vaadi gerçektir. O hâlde basit dünya yaşamı sizi aldatmasın. Ve sakın o çok aldatıcı sizi Allah ile aldatmasın.

[34]Şüphesiz ki Allah, kıyâmetin kopuş zamanının bilgisi yanında olandır. Ve yağmuru O yağdırır, rahimlerde olan şeyleri O bilir. Ve kimse yarın ne kazanacağını bilmez. Kimse hangi yerde öleceğini de bilmez. Şüphesiz ki Allah, en iyi bilendir, en iyi haberi olandır.

(57/31, Lokmân/22-34)

§SEBE SÛRESİ

MEKKE DÖNEMİ

Necm: 220

[1]Tüm övgüler, göklerde olan şeyler, yerde olan şeyler Kendisine ait olan Allah içindir. Âhirette de tüm övgüler yalnızca O'nun içindir. Ve O, en iyi yasa koyan, bozulmayı iyi engelleyen/sağlam yapandır, her şeyin iç yüzünü, gizli taraflarını da iyi bilendir.

[2]Allah, yere gireni ve ondan çıkanı, gökten ineni ve onda yükseleni bilir. Ve O, engin merhamet sahibidir, kullarının günahlarını çok örten, onları cezalandırmayan ve bağışı bol olandır.

*(5*8/34, Sebe/1-2)

Necm: 221

[3,4]Ve kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden o kimseler: "Bize o kıyâmetin kopuş anı gelmeyecektir" dediler. De ki: "Evet, gelecektir. Görülmeyeni, duyulmayanı, sezilmeyeni, geçmişi, geleceği bilen Rabbime andolsun ki iman eden ve düzeltmeye yönelik işler yapan o kimselere *–ki işte onlar kendileri için bir bağışlanma ve hatırı sayılır bir rızık olanlardır–* karşılıklarını vermek için size kesinlikle gelecektir. O'ndan göklerde ve yerde zerre ağırlığı bir şey kaçmaz. Bundan daha küçük ve daha büyük ne varsa, hepsi kesinlikle açık bir kitaptadır."

[5]Ve şu, alâmetlerimi/göstergelerimi saklamaya uğraşanlar; işte onlar, elem verici kötü azaptan bir azap kendileri için olanlardır.

[6]Kendilerine bilgi verilmiş olan kimseler de görüyorlar ki Rabbinden sana indirilen şey, hakkın ta kendisidir. Ve o indirilen şey/Kur'ân, en üstün, en güçlü, en şerefli, mağlûp edilmesi mümkün olmayan/mutlak galip olanın, övülen, övgüye lâyık bulunanın yoluna kılavuz oluyor.

[7,8]Ve kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden kimseler şöyle dediler: "Siz çürüyüp, didik didik parçalandığınız vakit, kesinlikle yeni bir oluşturuluş içinde bulunacaksınız diye, size haber veren bir kişiyi size gösterelim mi? O, bir yalanı Allah'a uydurdu mu, yoksa kendisinde bir delilik mi var?" Tam tersi, âhirete inanmayan kimseler, azap ve uzak bir sapıklık içindedirler.

[9]Peki onlar, gökten ve yerden önlerinde ve arkalarında olan şeylere bir bakmazlar mı? Biz dilesek kendilerini yere geçiririz. Yahut gökten üzerlerine parçalar düşürürüz. Şüphesiz bunda yönelen/ hakka gönül veren her kul için bir alâmet/gösterge vardır.

*(5*8/34, Sebe/3-9)

Necm: 222

[10,11]Ve andolsun ki Biz Dâvûd'a tarafımızdan bir fazlalık ve kuşları verdik; "Ey dağlar! Onunla beraber dönün!" Ve o'nun için demiri yumuşattık: Bol bol zırhlar yap ve biçimlemede ölçülendir. *–Siz de sâlihi işleyin. Kesinlikle Ben yaptıklarınızı en iyi görenim.–*

[12]Süleymân için de, sabah gidişi bir ay, akşam dönüşü bir ay olan rüzgârı boyun eğdirdik; ve Biz erimiş bakır madenini o'na sel gibi akıttık. Ve eli altında Rabbinin izniyle/ bilgisiyle iş görmekte olan yabancı kişileri boyun eğdirdik. Ve onlardan kim Bizim emrimizden çıkıp-sapacak olsa, ona çılgın ateşin azabından tattırdık.

[13]Onlar, Süleymân'a özel karargâhlar, heykeller/ resimler ve havuzlar gibi çanaklar ve sâbit kazanlardan her ne isterse yaparlar. *–Ey Dâvûd ailesi! Nimetlerin karşılığını ödemek için çalışın! Ama kullarım içinde, verilen nimetlerin karşılığını ödeyen de çok azdır!–*

[14]Ne zaman ki Biz o'nun ölümünü gerçekleştirdik; o'nun ölümüne, onlara değneğini yiyen yeryüzü canlısından başka hiçbir şey delâlet etmedi. Onun öldüğünü anlamalarına, onlara sadece

değneğini yiyen yer canlısı/kurt sebep oldu. Ne zaman ki yüz üstü yere düştü, ortaya çıktı ki: “O yabancılar Süleymân’ın bilmedikleri ölümünü bilmiş olsalardı, o alçaltıcı azap; hasret, gurbet esaret, ağır işler, zincire vurulmuşluk içinde kalmazlardı.”[242]

(58/34, Sebe/10-14)

Necm: 223

15Andolsun ki Sebe toplumu için yurt tuttukları yerde bir alâmet/gösterge vardı: Sağdan ve soldan iki bahçe! –“Rabbinizin rızkından yiyin ve O’nun için nimetlerin karşılığını ödeyin! Ne güzel bir belde ve çok bağışlayıcı bir Rabb!”–

16Fakat onlar yüz çevirdiler; nimetlerin karşılığını ödemediler. Biz de üzerlerine barajların selini salıverdik ve iki bahçelerini onlara buruk yemişli, ılgınlık ve içinde biraz da “sidir ağacı” bulunan iki bahçeye çevirdik.

17Bu, onların küfretmiş; Allah’ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddetmiş olmaları nedeniyle Bizim onları cezalandırmamızdır. Ve Biz sadece çok nankör olanları cezalandırırız.

18Ve Biz onlarla o bereket verdiğimiz memleketler arasında, sırt sırta şehirler meydana getirmiştik. Ve onlara da muntazam gidiş geliş düzenledik: *–Buralarda gecelerce ve gündüzlerce emniyet içinde gidin gelin!–*

19Sonra da onlar: “Rabbimiz! Seferlerimizin arasını uzaklaştır!” dediler ve nefislerine yanlış; kendi zararlarına işler yaparak haksızlık ettiler. Şimdi de Biz onları efsaneler yaptık ve tamamen didik didik dağıttık. Şüphesiz ki bunda tüm kendisine verilen nimetlerin karşılığını çokça ödeyen sabreden için elbette alâmetler/göstergeler vardır.

20Ve andolsun ki İblis/düşünce yetisi[243] onlar hakkındaki zannını tasdik etti de mü’minlerden ibaret bir kesimden başkası İblis’e uydular.

21Hâlbuki İblis için onlar üzerinde hiçbir kudret yoktu. Fakat Biz âhirete imanı olanı, onun hakkında yeterli bilgisi olmayandan ayırt edecektik, bildirecektik. Ve senin Rabbin her şeyi iyice koruyandır.

(58/34, Sebe/15-21)

---

242 Bu âyetlerde, şükreden kullara örnek olarak gösterilen Süleymân (a.s) ve o’na verilen nimetler konu edilmektedir. Âyetlerden anlaşıldığına göre, Süleymân’a verilen nimetler arasında, yelkenli gemilerde ve yel değirmenlerini çalıştırmakta rüzgârdan yararlanmak, erittiği bakırdan araç-gereçler yapmak, uzak yerlere çabucak gidip gelmek, yabancı-hünerli işçilerden zanaat, ustalık, istihkâm ve mimarlık hususunda yararlanmak gibi işler vardır.

Bir önceki pasajda, babası Dâvûd’un (a.s) demiri işlediği; bu pasajda ise oğlu Süleymân’ın bakırdan yararlandığı zikredilmektedir. Bu iki peygamber-hükümdarın demir ve bakır gibi metalleri işleme yeteneğiyle donatılmış olması, onlara verilen iktidar nimetinin büyüklüğünü göstermektedir.

Âyetteki, Biz erimiş bakır madenini o’na sel gibi akıttık sözünün, Süleymân’ın yaşadığı bölgede bakır madeni olmadığını; bu madeni gemilerle uzaklardan, özellikle de Kıbrıs’tan getirttiğini ifade ediyor olması mümkündür. Zaten Kıbrıs sözcüğü de bakır anlamından gelmektedir.

12. âyetin sonunda, Ve onlardan kim Bizim emrimizden çıkıp-sapacak olsa, ona çılgın ateşin azabından tattırdık ifadesi, –14. âyetin sonundan da anlaşılacağı üzere– Süleymân’ın onlar üzerindeki mutlak hükümranlığını, yabancıların o’nun için kerhen çalıştıklarını ifade etmektedir. Süleymân’ın cinleri hakkında 171 nolu notta kısa bilgi verilmiştir.

Süleymân (a.s) hakkında yalan ve iftira kampanyaları düzenleyen, iktidarını devirip o’ndan kurtulmak için ellerinden geleni yapan şeytân nitelikli cinler, hünerli ama zoraki çalışan zanaatkârlardır. Süleymân, bu durumun bilincinde olarak onlardan zoraki de olsa yararlanmayı sonuna kadar sürdürmüştür.

243 Bu âyetlerde, İblis’in hiçbir zorlama gücü olmadığı hâlde Sebe toplumunun İblis’e uyarak azdıkları, şımardıkları ve bunun sonucunda da cezalandırıldıkları bildirilmektedir. Âyette, daha evvel temsili anlatımlarla verilen bazı mesajlara (Resmi Mushaf: A‘râf/16-17, 69. necm); İsrâ/62, 165. necm); Hicr/39-40, 199. necm) gönderme yapılmaktadır.

Bu âyetlerde İblisin, az bir grubu hariç insanların tamamını azdırıp şükredici olmamalarını temin edeceği nakledilmiştir. Sebe halkının âkıbeti, şeytânın bu işlevine çok güzel bir örnektir. Çünkü onlar şükretmeyip nankörlük etmiş ve bu hâliyle de şeytânı doğrular bir duruma düşmüştür.

Necm: 224

[22]De ki: “Allah’ın astlarından yanlış inandığınız kimselere yakarın. Onlar, göklerde ve yeryüzünde zerre ağırlığına malik olmazlar. Onlar için bu ikisinde [gökler ve yeryüzünde] herhangi bir ortaklık yoktur. O’nun için onlardan bir yardımcı da yoktur.”

[23]O’nun nezdinde yardım, destek, iltimas,[244] sadece O’nun izin verdiği kimseye yararı olur. Sonunda kalplerinden dehşet giderildiği zaman: “Rabbiniz ne dedi?” derler. Onlar: “Hakkı” derler. Ve O, çok yücedir, çok büyüktür.

[24]De ki: “Sizi göklerden ve yerden kim rızıklandırır?” De ki: “Allah! Ve şüphesiz ya biz, ya da siz kesinlikle bir kılavuzlanan doğru yol üzerindeyiz veya açık bir sapıklık içindeyiz.”

[25]De ki: “Siz bizim yaptığımız günahlardan sorumlu tutulmazsınız. Biz de sizin yapıp durduklarınızdan sorumlu olmayız.”

[26]De ki: “Rabbimiz aramızı bir araya getirecek, sonra da hak hükmü ile aramızı ayıracaktır. Ve O, hayır kapılarını açandır, hüküm verendir, çok iyi bilendir.

[27]De ki: “O’na ortaklar diye takıştırdıklarınızı bana gösterin bakayım! Kesinlikle sizin düşündüğünüz gibi değil… Hayır! Tam tersi O, en üstün, en güçlü, en şerefli, mağlûp edilmesi mümkün olmayan/mutlak galip olandır, en iyi yasa koyan, bozulmayı iyi engelleyen/ sağlam yapandır.”

[28]Ve Biz, seni ancak bütün insanlara müjdeleyici ve uyarıcı olarak gönderdik, velâkin insanların çoğu bilmiyorlar.

[29]Ve onlar, “Eğer siz doğrulardan iseniz bu vaat ettiğiniz ne zaman?” derler.

[30]De ki: “Size günün belirlenmiş bir zamanı vardır ki ondan ne bir saat geri kalabilirsiniz, ne de ileri geçebilirsiniz.”

[31]Ve şu kâfirler; Allah’ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden şu kimseler, “Biz kesin olarak, bu Kur’ân’a inanmayız, ondan öncekine de...” dediler. Sen şirk koşarak, küfrederek yanlış; kendi zararlarına iş yapan o kimseleri Rableri huzurunda tutuklanmış, sözü bazısının bazısına geri çevirdiğini bir görsen! Zaafa uğratılan kimseler, büyüklük taslayan kimselere, “Eğer sizler olmasaydınız, kesinlikle bizler mü’min kimseler olurduk” diyecekler.

[32]Büyüklük taslayan kimseler, zayıf düşürülen kimselere: “Size kılavuz geldikten sonra, sizi ondan biz mi çevirdik? Tam tersi, siz kendiniz suçlular oldunuz” derler.

[33]O zayıf düşürülen kimseler de o büyüklük taslayan kimselere: “Tam tersi gecenin ve gündüzün tuzağı! Siz bize Allah’a inanmamamızı ve O’na birtakım eşler edinmenizi emrediyordunuz” derler. Bunlar azabı gördükleri zaman pişmanlıklarını gizleyeceklerdir. Biz de o kâfirlerin; Allah’ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddetmiş olan o kimselerin boyunlarına demir halkalar geçirmişizdir. Onlar sadece yapmış olduklarının karşılığını görüyorlar.

[34]Ve Biz herhangi bir memlekete uyarıcı gönderdikse, kesinlikle oranın varlık ve güç sahibi şımarık önde gelenleri: “Biz, sizin kendisiyle gönderildiğiniz şeyleri/ mesajları bilerek reddedenleriz / inanmayanlarız” dediler.

[35]Ve yine dediler ki: “Biz malca ve evlatça daha çoğuz ve biz azaba uğrayacaklardan değiliz.”

[36]De ki: “Şüphesiz benim Rabbim dilediği kimseye rızkını genişletir ve ölçülendirir. Fakat insanların çoğu bilmezler.”

[37]Ve sizi huzurumuza yaklaştıracak olan, mallarınız ve evlatlarınız değildir. Ancak kim iman eder ve düzeltmeye yönelik işleri yaparsa, işte onlar; kendileri için yaptıklarına karşı kat kat karşılık olanlardır. Ve onlar, yüksek köşklerinde güven içindedirler.

[38]Ve âyetlerimiz/alâmetlerimiz/göstergelerimiz hakkında âciz bırakmak için yarışan şu kimseler, azap içinde hazır edilenlerdir.

---

244 Bkz. 57. no lu not.

[39]De ki: “Şüphesiz benim Rabbim kullarından dilediği kimse için rızkını genişletir ve onun için ölçülendirir. Ve siz her ne şeyden harcamada bulunursanız hemen O, arkasını getirir. Ve O, rızık verenlerin en hayırlısıdır.”

[40]Ve o gün Allah, onları hep birlikte toplayacak, sonra meleklere: “Şunlar mı size tapıyorlardı?” diyecektir.

[41]Onlar: “Seni tenzih ederiz. Onlara karşı bizim koruyucu, yol gösterici yakınımz Sensin. Tam tersi onlar gizli güçlere tapıyorlardı. Çoğu onlara inananlardı” dediler.

[42]Artık bu gün bazınız bazınıza yarar ve zarara malik olmaz. Ve Biz, ortak koşma inancına batmış o kişilere: “Tadın bakalım o kendisini yalanlayıp durduğunuz ateşin azabını!” deriz.

*(5*8/34, Sebe/22-42)

Necm: 225

[43]Ve kendilerine açık deliller hâlinde âyetlerimiz okunduğu zaman onlar: “Bu, başka değil, sadece sizi atalarınızın taptığı tanrılardan men etmek isteyen bir adamdır” dediler. Ve: “Kur’ân, uydurulmuş bir iftiradan başka bir şey değildir” dediler. Kâfirler; Allah’ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddetmiş olan o kimseler kendilerine hak geldiği zaman: “Şüphesiz bu apaçık bir sihirden başka bir şey değildir” dediler.

[44]Ve Biz onlara öyle ders görecekleri kitaplardan vermedik. Kendilerine senden önce bir uyarıcı göndermedik de.

[45]Onlardan önceki kimseler de yalanlamışlardı. Hem bunlar, onlara verdiklerimizin onda-birine/binde-birine bile erememişlerdi. Buna rağmen elçilerimi yalanladılar. Peki, Beni tanımama/ tanıtmamaya yelteniş nasıl oldu?

[46]De ki: “Ben size sadece bir tek; Allah için ikişer ikişer, üçer üçer ve teker teker kalkmanızı, sonra da arkadaşınız Muhammed’de delilikten bir şey olmadığını, o’nun, sadece şiddetli bir azabın önünde sizi sakındıracak bir uyarıcı olduğunu düşünmenizi öğütlüyorum.”

[47]De ki: “Benim sizden istediğim ücret; işte o sizin içindir; sizin Allah’a yaklaşmanızdır. Benim ecrim ancak Allah’a aittir. Ve O, her şeye şâhittir.”

[48]De ki: “Şüphesiz benim Rabbim, hakkı yerli yerine koyar. O, görülmeyeni, duyulmayanı, sezilmeyeni, geleceği, geçmişi en iyi bilendir.”

[49]De ki: “Kur’ân/Kur’ân’ın içerdiği gerçekler geldi. Ve bâtıl başlatamaz ve geri getiremez; artık hiçbir şey yapamaz.”

[50]De ki: “Eğer ben sapmışsam, artık yalnızca kendi zararıma saparım. Ve eğer kılavuzlandığım doğru yolu bulmuşsam, bilinmeli ki Rabbimin bana vahiy vermesiyledir. Şüphesiz O, En İyi İşiten’dir, Çok Yakın Olandır.”

*(5*8/34, Sebe/43-50)

Necm: 226

[51]Ve sen onları korkuya kapıldıkları zaman bir görsen; artık kaçmak yoktur. Ve yakın bir yerden yakalanmışlardır.

[52]Ve onlar: “O’na iman ettik” dediler. Fakat onlar için uzak bir yerden el sunmak/ulaşabilmek nerede?

[53]Hâlbuki daha önce dünyada O’nu kesin olarak bilerek reddetmişlerdi/ O’na inanmamışlardı. Uzak bir yerden boşa atıp tutuyorlardı.

[54]Artık tıpkı bundan önce benzerlerine yapıldığı gibi, kendileriyle arzularının arasına set çekilmiştir. Şüphesiz onlar endişe veren bir şüphe içinde idiler.

*(5*8/34, Sebe/51-54)

§ZÜMER SÛRESİ

MEKKE DÖNEMİ

Necm: 227

[1]Bu kitabın indirilmesi, en üstün, en güçlü, en şerefli, mağlûp edilmesi mümkün olmayan; mutlak galip, en iyi yasa koyan, bozulmayı iyi engelleyen/sağlam yapan Allah'tandır.

[2]Şüphesiz ki, Biz bu kitabı sana gerçekle indirdik. Öyleyse Din'i sadece O'nun için arındırarak Allah'a kulluk et.

[3]Dikkatli olun, halis din sadece Allah'a aittir. O'nun astlarından birtakım yardımcı, yol gösterici, koruyucu yakınlar edinenler: "Allah'ın astlarından edindiğimiz yardımcı, yol gösterici, koruyucu yakınlar, bizi Allah'a daha fazla yaklaştırsın diye biz onlara tapıyoruz." Şüphesiz kendilerinin ayrılığa/anlaşmazlığa düşüp durdukları şeylerde, onların arasında Allah hüküm verecektir. Şüphesiz Allah, yalancı ve çok nankörün ta kendisi olan kişilere kılavuzluk etmez.

[4]Eğer Allah bir çocuk edinmek isteseydi, kesinlikle oluşturacağından, dileyeceğini seçecekti. O, bundan arınıktır. O, bir tek, kahredici Allah'tır.

[5]Bir tek, kahredici Allah, gökleri ve yeri hak ile oluşturdu, geceyi gündüzün üstüne bürüyor, gündüzü de gecenin üstüne bürüyor. Güneşi ve ay'ı yararınıza olan yapı ve işleyişte yaratarak hizmetinize sunmuştur. Hepsi de adı konmuş bir süre sonuna akıp gitmektedir. İyi bilin ki O, çok güçlü ve çok bağışlayıcıdır.

[6]O, sizi tek bir nefisten oluşturdu, sonra ondan eşini yaptı ve sizin için hayvanlardan sekiz eş indirdi. Sizi annelerinizin karınlarında üç karanlık içinde, oluşturluştan sonra bir oluşturuluşla oluşturuyor. İşte bu, sahiplik, yönetim yalnız Kendisinin olan Rabbiniz Allah'tır. O'ndan başka ilâh diye bir şey yoktur. Öyleyse, nasıl oluyor da çevriliyorsunuz?

[7]Eğer küfredecek; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddedecek/ iyilikbilmezlik edecek olursanız, biliniz ki, şüphesiz Allah size hiçbir ihtiyacı olmayandır ve O, kulları için, küfre; Kendisinin ilâhlığının ve rabliğinin bilerek reddedilmesine/ nankörlüğe rıza göstermez. Ve eğer kendinize verilen nimetlerin karşılığını öderseniz, sizin için ona razı olur. Hiç bir taşıyıcı, bir başkasının yükünü çekmez. Sonra dönüşünüz yalnızca Rabbinizedir. Böylece yapmış olduklarınızı size haber verecektir. Şüphesiz O, sinelerin özünde saklı olanı iyi bilendir.

*(*59/39, Zümer/1-7)

Necm: 228

[8]İnsana bir sıkıntı dokunduğu zaman, bütün gönlünü O'na vererek Rabbine yakarır. Sonra kendisine tarafından bir nimet lütfettiği zaman da önceden O'na yakardığı hâli unutur da Allah'ın yolundan saptırmak için O'na ortaklar oluşturur. De ki: "Küfrünle; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddedişinle biraz yararlan! Şüphesiz sen ateşin ashâbındansın."

[9]Ya da gece saatlerinde kalkan, boyun eğip teslimiyet göstererek, dikelerek, ahretten çekinerek daima saygıda duran ve Rabbinin rahmetini uman o kimse, öyle yapmayan gibi midir? De ki: "Hiç bilen kimseler ve bilmeyen kimseler eşit olur mu?" Kesinlikle sadece temiz akıl sahibi olanlar öğüt alırlar/gereği gibi düşünürler.

[10]De ki: "Ey iman etmiş olan kullar![245] Rabbinizin koruması altına girin. Bu dünyada iyilik-güzellik yapanlara bir güzellik vardır. Şüphesiz Allah'ın yeryüzü geniştir. Ancak sabredenler, ödüllerini hesapsız tastamam alacaklardır."

---

245 Zümer/10 ve 53. âyetin yazılış ve okunuşunda kopyalama hatası yapılmıştır. "Kullar" diye çevirdiğimiz sözcük, Mushaf'taki yazıma göre "kullarım" şeklindedir. Mushaf'taki bu katip hatası, asırlardan beri görmezden gelinmiştir.

[11,12]De ki: "Ben, kesinlikle dini yalnızca Kendisine özgü kılarak Allah'a kulluk etmekle emrolundum. Ve bana Müslümanların ilki olmam için emir verildi."

[13]De ki: "Şüphesiz Rabbime karşı gelirsem büyük günün azabından korkarım."

[14-16]De ki, "Dinimi yalnız Kendisine arındırarak Allah'a kulluk ediyorum. Buna rağmen siz, O'nun astlarından dilediğinize kulluk yapınız." De ki: "Şüphesiz asıl kaybedenler, kıyâmet gününde kendilerini ve ailelerini ve yakınlarını kayba uğratanlardır." *–Dikkatli olun! İşte bu, apaçık bir kaybın ta kendisidir. Onların üstlerinden ateşten tabakalar, altlarından da tabakalar vardır. İşte Allah, kullarını bununla korkutuyor: Ey kullarım! Benim korumam altına girin.–*

[17,18]Ve tağuta[246] kulluk etmekten kaçınan ve Allah'a yönelen kimseler, kendileri için müjde olanlardır. Haydi, müjdele, sözü dinleyip de en güzeline uyan kullarımı! İşte onlar, Allah'ın kendilerine doğru yol kılavuzu verdiği kimselerdir. Ve işte onlar, kavrama yeteneği/temiz akıl sahibi olanların ta kendileridir.

[19]Peki, üzerine "azap kelimesi" hak olmuş kimse de mi? Artık ateşteki o kimseyi sen mi kurtaracaksın?

[20]Lâkin Rablerinin koruması altına girmiş olan o kişiler, kendileri için Allah'ın vaadi olarak altlarından ırmaklar akan, kat kat köşkler olanlardır. Allah vaadinden caymaz.

[21]Sen, şüphesiz Allah'ın gökten bir su indirip de onu bir yoluyla yeryüzündeki pınarlara koyduğunu, sonra onunla renkleri değişik bir ekin çıkardığını, sonra onun olgunlaşıp da senin onu sararmış gördüğünü, sonra da onu bir çöpe çevirdiğini görmedin mi/ hiç düşünmedin mi? Şüphesiz, bunda kavrama yeteneği olanlar; temiz akıl sahipleri için kesinlikle bir öğüt/ hatırlatma vardır.

[22]Peki, Allah kimin göğsünü İslâm'a açarsa, o zaman o, Rabbinden bir ışık üzerinde olmaz mı? Öyleyse Allah'ı anmaya karşı kalpleri katılaşmış olanlara yazıklar olsun! İşte onlar, apaçık bir sapıklık içindedirler.

[23]Allah, sözün en güzelini benzeşen anlamlı olarak, ikişerli[247] bir kitap hâlinde indirmiştir. Ondan, Rablerine saygısı olanların tüyleri ürperir.[248] Sonra derileri ve kalpleri Allah'ın anılmasına karşı yumuşar. İşte bu, Allah'ın rehberidir. Allah, onunla dilediğini kılavuzlar. Her kimi de Allah şaşırtırsa, artık ona doğru yolu gösteren biri yoktur.

[24]Peki, kıyâmet günü şirk koşarak yanlış; kendi zararlarına iş yapanlara: "Kazanmış olduğunuzun karşılığını tadın!" denilmişken, kendini azabın kötülüğünden korumaya çalışan kimse mi daha hayırlıdır, yoksa kıyâmet günü güven içinde gelecek kişi mi?[249]

[25,26]Onlardan önceki kimseler yalanladılar da kendilerine düşünemedikleri yönden azap geliverdi. Sonra da Allah, onlara basit dünya hayatında rüsvalığı tattırdı. Âhiret azabı ise elbette daha büyüktür. Keşke bilir olsalardı!

[27,28]Ve andolsun ki Biz, düşünüp öğüt alsınlar diye pürüzsüz Arapça bir okuma olarak; Allah'ın koruması altına girsinler diye bu Kur'ân'da insanlar için her türlüsünden örnek verdik.

[29]Allah, çekişip duran birtakım ortakları olan bir adam ile yalnız bir kişiye bağlı selâmet içinde olan bir adamı örnek verdi. Bu ikisinin hâli hiç eşit olur mu? *–Tüm övgüler Allah'ındır.–* Aksine olarak onların çoğu bilmezler.

[30]Şüphesiz sen kesinlikle öleceksin, şüphesiz onlar da kesinlikle öleceklerdir.

[31]Sonra şüphesiz siz kıyâmet gününde Rabbinizin huzurunda tartışacaksınız.

İnsanları Muhammed'e kul yapan, İslâm inançlarıyla çelişen bu kusurun mutlaka giderilmesi gerekir (meselenin ayrıntıları için bkz. Tebyîn).

246 Tâğût, "azgın, sapık, kötülük ve sapıklık önderi, zorba, şeytân, put, puthane, kâhin, sihirbaz, Allah'ın hükümlerine sırt çeviren kişi ve kuruluş" anlamlarına gelir.

247 Mesânî sözcüğü, "ikişerli, katmerli" demektir. Kur'ân'ın mesânî [ikişerlilik ve katmerlilik] özelliğini kısaca şöyle açıklamak mümkündür: A) Karşıtlık Metodu: Kur'ân'da, –Zümer/22-23'de görüldüğü üzere– pozitif ve negatif olgular daima bir arada karşıtlık metoduyla verilmektedir. Ebrâr-füccâr, iyiler-kötüler, yer-gök, ins-cin, hak-bâtıl, cennet-cehennem, uyarı-müjde gibi... B) İletilen mesajın mutlaka ikinci bir vurgusunun bulunması.

248 Âyetteki "derileri ürperir" ifadesi, Türkçe'deki "tüyleri ürperir" ifadesinin karşılığıdır.

249 Âyetin yüklemi hazfedilmiştir. Fussılet/40'ın yol gösterimi ile Meale yüklem konulmuştur.

[32]Öyleyse Allah'a karşı yalan söyleyen ve doğru kendisine geldiği zaman onu yalanlayandan daha yanlış; kendi zararlarına iş yapan kim olabilir? O kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddedenler için cehennemde bir sığınak yok mu!?

[33]Ve doğruyu getiren ve onu tasdik eden kişi; işte onlar, Allah'ın koruması altına girmiş olan kişilerin ta kendileridir.

[34,35]Onlar için Rableri nezdinde diledikleri şeyler vardır. İşte bu, Allah'ın, onların önceden yaptıklarının en kötüsünü örtmesi, işlemekte bulunduklarının en güzeline, ecirlerini karşılık olarak vermesi için iyilik-güzellik üretenlerin karşılığıdır.

[36]Allah, kuluna kâfi değil midir? Onlar ise seni, O'nun astlarından kimseler ile korkutuyorlar. Ve Allah kimi şaşırtırsa, artık ona kılavuz olan biri yoktur.

[37]Kime de Allah kılavuz olursa, artık onu da şaşırtan biri yoktur. Allah, çok güçlü, suçluyu yakalayıp, cezalandırarak adalet sağlayan değil midir?

[38]Ve sen, gerçekten onlara: "O gökleri ve yeri kim oluşturdu?" diye sormuş olsan, kesinlikle "Allah!" diyeceklerdir. De ki: "Öyleyse Allah'ın astlarından çağırdıklarınızı hiç düşündünüz mü? Eğer Allah, bana bir zarar vermek istediyse, onlar O'nun zararını giderebilen kimseler midirler? Yahut bana bir rahmet dilediyse, onlar O'nun rahmetini engelleyebilen kimseler midirler? De ki: "Allah, bana yeter. Sonucu bırakanlar, yalnızca O'na sonucu bıraksınlar."

[39,40]De ki: "Ey toplumum! Siz bulunduğunuz yer üzere çalışın. Şüphesiz ben de çalışan biriyim. Artık kendisini rüsva edecek azabın kime geleceğini ve kalıcı bir azabın kimin üzerine yerleşeceğini yakında bileceksiniz."

[41]Şüphesiz Biz bu kitabı sana, insanlar için hak ile indirdik. O hâlde kim kılavuzlandığı doğru yolu bulduysa artık kendi lehinedir. Kim de saptıysa artık o, sırf kendi aleyhine olarak sapar. Ve sen onların üzerine onları ayakta tutan bir sorumlu değilsin.

[42]Allah, o nefisleri, ölmeleri sırasında, onlara geçmişte yaptıklarını ve yapması gerekirken yapmadıklarını bir bir hatırlatırır. Ölmeyenleri de uyuduklarında; artık haklarında ölüm gerçekleştirdiklerini alıkoyar, diğerlerini de adı konmuş bir süre sonuna kadar salıverir. Şüphesiz bunda düşünen bir toplum için nice alâmetler/göstergeler vardır.

[43]Yoksa onlar, Allah'ın astlarından birtakım destekçi, yardımcı, torpilciler mi edindiler? De ki: "Onlar hiçbir şeye güç yetiremez ve akıl erdiremezse de mi böyle yapacaksınız?"

[44]De ki: "Bütün yardım, destek, kayırma Allah'ındır. Göklerin ve yerin mülkü yalnızca O'nundur. Sonra yalnızca O'na döndürülürsünüz."

[45]Ve Allah, "bir tek" olarak anıldığı zaman âhirete inanmayan kişilerin yürekleri burkulur da, O'nun astlarından olan kimseler anıldığı zaman derhal yüzleri gülüverir.

[46]De ki: "Ey göklerin ve yerin yoktan yaratıcısı/parçalayıcısı, görülmeyeni, duyulmayanı, sezilmeyeni, geçmişi, geleceği ve varlıkların akıl ve duyularla gözlenenlerini bilen Allah'ım! Kulların arasında, çekişip durdukları o şeyler hakkında Sen hüküm vereceksin."

[47]Ve eğer bütün yeryüzündekiler ve onunla birlikte bir o kadarı da şirk koşarak yanlış; kendi zararlarına iş yapan o kişilerin olsaydı, kıyâmet günü azabın kötülüğünden kurtulmak için onu kesinlikle kurtulmalık verirlerdi. Ve onların hiç hesaba katmadıkları şeyler, Allah tarafından onlar için meydana çıkarılır.

[48]Ve kazandıklarının kötülükleri onlar için meydana çıkmış ve kendisiyle alay edip durdukları şeyler, kendilerini çepeçevre sarmıştır.

[49]İşte, insana bir sıkıntı dokunuverince Bize yalvarır, sonra kendisine tarafımızdan bir nimet bahşettiğimiz zaman da: "O, bana bir bilgi üzerine verildi" der. Aslında verilen nimetler, bir imtihan aracıdır. Velâkin onların çoğu bilmezler.

[50]Gerçekten "O bana bir bilgi üzerine verildi" sözünü, bunlardan önceki kimseler de söyledi de o kazandıkları şeyler, kendilerine yarar sağlamadı.

[51]Sonunda kazandıkları şeylerin kötülükleri, kendilerine isabet etti. Şunlardan şirk koşarak yanlış; kendi zararlarına iş yapmış olan o kimseler; onların da kazandıkları şeylerin kötülükleri kendilerine isabet edecektir. Ve onlar âciz bırakanlar değildir.

[52]Hâlâ, şüphesiz Allah'ın, rızkı dilediğine yaydığını ve ölçülendirdiğini bilmediler mi? Şüphesiz bunda iman edecek bir toplum için kesinlikle nice alâmetler/göstergeler vardır.

[53]De ki: "Ey nefislerine karşı sınırı aşmış olan kullar![250] Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyin. Şüphesiz Allah, günahları tümden bağışlar. Şüphesiz O, çok bağışlayıcıdır, çok merhamet edicidir.

[54]Ve size azap gelmeden önce Rabbinize yönelin ve O'na teslim olun. Sonra yardım edilmezsiniz.

[55-58]Ve ansızın azap gelmeden,

kişinin, "Allah'ın yanında, yaptığım ölçüsüzlüklerden dolayı yazık bana! Doğrusu ben alay edenlerdendim" demesinden

yahut "Allah, bana doğru yolu gösterseydi, her hâlde ben Allah'ın koruması altına girmiş kimselerden olurdum" demesinden

veya azabı gördüğü zaman, "Bana bir geri dönüş olsaydı da ben de o iyilik-güzellik üretenlerden olsaydım" demesinden önce Rabbinizden size indirilenin en güzelini izleyin."

[59]Tam tersi, sana âyetlerim geldi de sen onları hemen yalanladın, büyüklük tasladın ve kâfirlerden; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddedenlerden oldun.

[60]Ve o kıyâmet günü, Allah'a karşı yalan söyleyen kişileri yüzleri kararmış olarak göreceksin. -*Kibirlenenler için cehennemde yer yok mu?*-

[61]Allah'ın koruması altına girmiş olan kişileri de Allah başarıları sebebiyle/korunaklarında kurtarır. Onlara fenalık dokunmaz ve onlar üzülmezler de.

[62]Allah, her şeyin oluşturucusudur. O, her şeyin "belirli bir programa göre ayarlayan ve bu programı koruyarak, destekleyerek uygulayan"ıdır.

[63]Bütün göklerin ve yerin anahtarları yalnızca O'nundur. Allah'ın âyetlerini örtbas eden kimseler; işte onlar, zarara uğrayanların ta kendileridir.

[64]De ki: "Buna rağmen siz, bana Allah'tan başkasına kulluk etmemi mi emrediyorsunuz, ey cahiller!"

[65,66]Ve andolsun ki sana ve senden öncekilere şöyle vahyedildi: "Andolsun ki eğer ortak koşarsan amelin kesinlikle boşa gidecek ve kesinlikle kaybedenlerden olacaksın. Onun için, tam aksine, yalnız Allah'a kulluk et ve sahip olduğu nimetlerin karşılığını ödeyenlerden ol."

[67]Ve onlar Allah'ı hakkıyla takdir etmediler/değerlendirme yapamadılar. Ve yeryüzü, kıyâmet günü O'nun avucundadır. Gökler de O'nun kudretiyle dürülmüştür. O, onların ortak koştuklarından arınık ve çok yücedir.

[68]Ve sûra üflenmiştir[251] de Allah'ın dilediği hariç, göklerde kim var, yerde kim varsa çarpılıp yıkılıvermiştir. Sonra ona başka bir daha üflenmiştir de onlar kalkmışlar karşıda bakıp duruyorlar.

[69]Ve yeryüzü Rabbinin nûruyla aydınlanmış, kitap konulmuş, peygamberler ve tanıklar getirilmiş ve aralarında hak ile karar verilmiştir. Ve onlara haksızlık edilmez.

[70]Ve Allah, ne amel yaptıysa herkese karşılığını kesinlikle tam olarak ödeyecek. Ve Allah, onların yaptıklarını en iyi şekilde bilendir.

[71]Ve kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddetmiş olanlar, kesinlikle bölük bölük cehenneme sevk olunacak. Sonunda oraya vardıklarında kapıları açılacak. Ve onun bekçileri onlara: "İçinizden size Rabbinizin âyetlerini okuyan, bu gününüzle karşılaşacağınıza dair sizi uyaran elçiler gelmedi mi?" diyecekler. Onlar: "Evet geldi" diyecekler. *–Velâkin kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden üzerine azap kelimesi hak oldu.–*

---

250 Bkz. 245 nolu not.

251 Bkz. 27 nolu not.

“[72]Sürekli olarak içinde kalmak üzere girin cehennemin kapılarından” denildi. *–Büyüklük taslayanların yeri ne kötüdür!–*

[73]Rablerine karşı Allah’ın koruması altına girmiş olan kişiler de kesinlikle cennete bölük bölük sevk edilecek. Sonunda oraya vardıkları, kapıları açıldığı ve bekçileri onlara: “Selâm sizlere, tertemiz geldiniz!” dediği zaman “Sonsuz olarak içinde kalmak üzere haydi girin oraya!” denilecek.

[74]Onlar da: “Bize vaadini doğru çıkaran ve bizi bu arza vâris yapan ve cennette bizi istediğimiz yerde konup göçürten o Allah’a sonsuz övgüler olsun” dediler. *–İşte, çalışanların ödülü ne güzeldir!–*

[75]Ve sen, evrendeki tüm güçleri[252] en büyük tahtın[253] bir kenarından dolaşanlar[254] olarak, Rablerinin övgüsüyle birlikte Allah’ı noksan sıfatlardan arındırdıklarını görürsün. Ve onların aralarında ödül, ceza hak ile gerçekleştirilmiştir. Ve “Âlemlerin Rabbi Allah’a sonsuz övgüler olsun” denilmektedir.

*(5*9/39, Zümer/8-75)

---

252 Bkz. 56 nolu not.

253 Bkz. 37 nolu not.

254 Bu âyette, cennet ehline Allah’ın tecellisi olarak Allah’ın azamet ve kibriyasının gösterileceği bildirilmektedir. Gösterileceği bildirilen bu ilâhî tecelli, çok sanatsal bir benzetme ile ifade edilmiştir: Allah iktidar tahtında oturmakta, tüm güçler ise O’nu arındırarak ve övgüleyerek etrafında dolaşmaktadır. Burada konu edilen melekler, Bakara/30-34’den oluşan pasajda geçen meleklere benzemektedir. Allah’ın yarattığı tüm güçler, sistemler cennette de Allah’ı tesbih ve takdis etmektedirler.

§MÜ’MİN SÛRESİ

MEKKE DÖNEMİ

Necm: 229

“[1]Hâ/8”, “Mîm/40”.[255]

[2,3]Bu kitabın indirilişi, Çok Güçlü, En İyi Bilen, günahı bağışlayan, tevbeyi kabul eden, azabı çok çetin olan, bol nimet; ikram sahibi Allah tarafındandır. O’ndan başka ilâh diye bir şey yoktur. Dönüş yalnızca O’nadır.

[4]Allah’ın âyetleri hakkında sadece, kâfirler; Allah’ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddetmiş kimseler tartışır. O hâlde onların beldeler içinde dönüp dolaşmaları seni aldatmasın.

[5]Onlardan önce Nûh toplumu ve onlardan sonraki birtakım karşıt grup yalanladı. Her ümmet, kendi elçilerini yakalamak için girişimde bulundu; onunla hakkı bâtılla iptal etmek için mücâdele ettiler. Ben de onları yakalayıverdim. İşte, azabım nasıl oldu?

[6]Ve işte böylece kâfirler; Allah’ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddetmiş olan o kimseler üzerine Rabbinin “Şüphesiz onlar ateşin ashâbıdır” sözü hak oldu.

*(6*0/40, Mü’min/1-6)

Necm: 230

[7-9]En büyük tahtı[256] taşıyan, bir de en büyük tahtın dış kenarından olan kimseler,[257] Rablerinin övgüsüyle birlikte Kendisini noksan sıfatlardan arındırırlar ve O’na inanırlar. İman etmiş kimseler için bağışlanma dilerler: “Rabbimiz! Sen rahmet ve bilgice her şeyi kuşattın. Onun için tevbe eden ve Senin yoluna uyan kimseleri bağışla ve onları cehennemin azabından koru! Rabbimiz! Onları ve onların atalarından, zevcelerinden ve soylarından sâlih olan kimseleri kendilerine vaat ettiğin Adn cennetlerine girdir. Şüphesiz Sen en üstün, en güçlü, en şerefli, mağlûp edilmesi mümkün olmayan/mutlak galip olan ve en iyi yasa koyan, bozulmayı iyi engelleyen/sağlam yapanın ta kendisisin. Onları kötülüklerden de koru. Ve Sen her kimi kötülüklerden korursan, artık o gün elbette ona rahmet etmişsindir. İşte bu, büyük kurtuluşun ta kendisidir.”

*(6*0/40, Mü’min/7-9)

Necm: 231

[10]Şüphesiz kâfirlere; Allah’ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddetmiş olan o kimselere seslenilir: “Elbette Allah’ın buğzu, kendinize buğzunuzdan daha büyüktür. Zira siz imana davet olunurdunuz da küfrederdiniz; Allah’ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeder dururdunuz.”

[11]Kâfirler dediler ki: “Rabbimiz! Sen, bizi iki kere öldürdün, iki kere dirilttin. Artık günahlarımızı itiraf ettik. Şimdi çıkışa bir yol var mı?”

[12]İşte bu, şu sebeptendir: Siz, “bir ve tek” olarak Allah’a davet edildiğiniz zaman küfrettiniz; inanmadınız. O’na ortak koşulunca da inandınız. Artık hüküm, o çok yüce ve çok büyük Allah’ındır.

*(6*0/40, Mü’min/10-12)

---

255 Bkz. 8 nolu not.

256 Bkz. 37 nolu not.

257 Arşı taşıyanlar’dan kasıt, “Allah ile ilgili bilgileri taşıyanlar”dır. Bunlar, Allah’ın varlığına, birliğine, ilâhlığına ve rabliğine gösterge olan tüm varlıklar ve Arş’ın sahibi tarafından görevlendirilmek sûretiyle Allah bilgisini, “tevhid”i bir yerden bir yere götürenler, Allah’ı tanıtıp öğreten peygamberlerdir.

Necm: 232

[13]Allah, size alâmetlerini/göstergelerini gösteren, sizin için gökten bir rızık indirendir. Ve ancak gönülden yönelenler öğüt alırlar.

[14]Öyleyse, kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddedenler hoşlanmasa da dini sadece Kendisine ait kılarak Allah'a dua edin.

[15]O, dereceleri yükseltendir, en büyük tahtın/en yüksek mevkiin sahibidir: O, buluşma günü hakkında uyarmak için Kendi emrinden/ Kendi işinden olan vahyi kullarından dilediğine bırakır.

[16]O buluşma günü, onlar, meydana çıkarlar. Kendilerinden hiçbir şey Allah'a karşı gizli kalmaz. *–'Bugün mülk kimindir?', 'Sadece tek ve kahredici olan Allah'ındır!'–*

[17]Bugün her kişi kazandığının karşılığını alacaktır. Bugün haksızlık diye bir şey yoktur. Şüphesiz Allah, hesabı çok çabuk görendir.

[18]Yaklaşan gün hakkında da onları uyar. O zaman kalpler yutkunarak; dehşetten ürpererek gırtlaklara dayanmıştır. Şirk koşmak suretiyle yanlış; kendi zararlarına iş yapan kimse için ne sıcak bir dost vardır, ne de itaat edilecek bir destekçi, yardımcı, iltimasçı...

[19]Allah, gözlerin hainliğini ve göğüslerin gizlediğini bilir.

[20]Ve Allah hakkı gerçekleştirir. Onların O'nun astlarından yalvardıkları kimseler hiçbir şeyi gerçekleştiremezler. Şüphesiz Allah, en iyi işitenin, en iyi görenin ta kendisidir.

(60/40, Mü'min/13-20)

Necm: 233

[21]Onlar yeryüzünde gezmediler mi ki kendilerinden önceki kişilerin sonları nasıl olmuş görsünler. Onlar, yeryüzünde kuvvetçe ve eserce kendilerinden daha çetin idiler. Yine de Allah onları günahları sebebiyle alıverdi. Ve kendileri için Allah'tan koruyan biri olmadı.

[22]İşte bu, şu sebepledir: Kendilerine elçileri apaçık delillerle geliyorlardı da onlar küfrettiler; inanmadılar. Bunun üzerine Allah da kendilerini alıverdi. Şüphesiz O, güçlüdür, cezalandırması çok çetindir.

(60/40, Mü'min/21-22)

Necm: 234

[23,24]Andolsun Mûsâ'yı Firavun'a, Hâmân'a ve Karun'a âyetlerimizle ve açık bir delil ile elçi olarak gönderdik de onlar: "Bu bir sihirbaz, büyük bir yalancıdır" dediler.

[25]Böylece Mûsâ, katımızdan kendilerine bir hak ile geldiği zaman onlar: "Mûsâ ile birlikte iman etmiş kişilerin oğullarını öldürün; kadınlarını ise sağ bırakın" dediler. Kâfirlerin; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddedenlerin düzeni, boşa çıkmakta olandan başkası da değildir.

[26]Ve Firavun: "Bırakın beni, öldüreyim Mûsâ'yı, o da Rabbini çağırsın. Şüphesiz ben o'nun, sizin dininizi değiştirmesinden veyahut yeryüzünde kargaşa çıkarmasından korkuyorum" dedi.

[27]Mûsâ da: "Şüphesiz ben hesap gününe inanmayan her kibirliden, benim Rabbim ve sizin Rabbiniz'e sığınırım" dedi.

[28,29]Ve Firavun ailesinden imanını saklayan bir babayiğit adam: "Bir adamı, Rabbim Allah dediği için öldürecek misiniz? Hâlbuki o, kesinlikle size Rabbinizden delillerle gelmiştir. Ve eğer o, bir yalancı ise bir bakarsın ki o'nun yalanı kendi aleyhine oluvermiştir. Ve eğer doğru ise size yaptığı tehditlerin bir kısmı size isabet eder. Şüphesiz Allah, aşırı giden bir yalancı kişiye kılavuz olmaz. Ey toplumum! Yeryüzünde açığa çıkmış olarak bugün yönetim sizindir. Peki, eğer gelecek olursa Allah'ın hışmından bizi kim yardım edip kurtarır?" dedi.

Firavun: "Ben size görüşümden başkasını göstermiyorum ve ben sadece size reşitliğin/akıllı olmanın yoluna kılavuzluk ediyorum" dedi.

[30-35]Yine o iman etmiş olan kimse: “Ey toplumum! Şüphesiz ben, sizin hakkınızda Ahzâb’ın günü benzerinden; Nûh toplumunun, Âd’ın, Semûd’un ve daha sonrakilerin maceralarının benzerinden korkuyorum. Ve Allah, kulları için bir haksızlık, yanlışlık istemez. Ey toplumum! Şüphesiz ben, size gelecek o çağrışma-bağrışma/ kaçışma gününden; arkanıza dönüp kaçacağınız günden korkuyorum. Sizin için Allah’tan koruyan biri yoktur. Her kimi de Allah şaşırtırsa, artık onun için bir yol gösterici yoktur. Ve andolsun ki, bundan önce size Yûsuf delillerle gelmişti. O zaman da o’nun size getirdiği şeylerde şüphe edip durmuştunuz. Sonunda o öldüğünde de, “Bundan sonra Allah, asla elçi göndermez” dediniz. Allah, şu kendilerine gelmiş bir güç olmaksızın, Allah’ın âyetleri/alâmetleri/göstergeleri hakkında mücâdele eden, aşırı giden, şüpheci olan kişileri işte böyle şaşırtır. Bu durum, Allah katında ve iman edenler yanında buğz olarak büyüktür. İşte Allah, her böbürlenen zorbanın kalbi üzerine damga basar” dedi.

[36,37]Ve Firavun: “Ey Hâmân! Sebeplere; göklerin sebeplerine ulaşmam için bana bir kule yap da Mûsâ’nın ilâhının ne olduğunu anlayayım. Ve şüphesiz ben o’nun yalancı olduğu kanısındayım” dedi. İşte böylece Firavun’a amelinin kötülüğü süslü gösterildi ve yoldan çıkarıldı. Ve Firavun düzeni, yalnızca kayba/ zarara uğratıp acı çekme içindedir.

[38-44]Yine iman etmiş olan o kimse: “Ey toplumum! Bana uyun ki size akıllı olmanın yoluna kılavuzluk edeyim. Ey toplumum! Bu bayağı hayat ancak geçici bir kazanımdır. Âhiret ise kesinlikle durulacak yurdun ta kendisidir. Her kim bir kötülük yaparsa, ona ancak yaptığının bir misli ile ceza verilir. Ve erkek veya kadın, her kim mü’min olarak düzeltmeye yönelik iş işlerse, artık onlar, orada hesapsızca rızıklanmak üzere cennete girerler.” Yine: “Ey toplumum! Bana ne oluyor ki, siz beni ateşe davet ediyorken ben sizi kurtuluşa davet ediyorum! Siz, beni, Allah’a inanmamaya ve benim için hiç bilgi olmayan şeyleri O’na ortak koşmaya davet ediyorsunuz. Ben ise sizi o çok güçlü ve çok bağışlayıcı olan Allah’a davet ediyorum. Hiç inkâr edilemez ki, gerçekten sizin beni kendisine davet ettiğiniz şey, dünya ve âhirette kendisine bir çağrı olmayan şeydir. Ve şüphesiz dönüşümüz Allah’adır. Ve şüphesiz sınırı aşanlar, cehennem ashâbının ta kendileridir. Artık siz benim, sizin için söylediklerimi yakında hatırlayacaksınız. Ve ben işimi Allah’a havale ediyorum. Şüphesiz Allah, kullarını en iyi görendir” dedi.

[45,46]Sonra Allah o mü’mini onların kurdukları tuzakların kötülüklerinden korudu. Firavun’un yakınlarını ise, azabın kötüsü; ateş kuşattı. Onlar sürekli olarak ateşe arz olunurlar. Kıyâmet kopacağı gün ise: “Firavun’un yakınlarını azabın en şiddetlisine sokun!”

(60/40, Mü’min/23-46)

Necm: 235

[47]Ve onlar, ateş içinde birbirleriyle tartışırlarken, zayıf olanlar, büyüklük taslayanlara: “Şüphesiz bizler size uyan kimseler idik. Şimdi siz bizden, ateşten bir bölümü savabiliyor musunuz?” derler.

[48]Büyüklük taslayanlar: “Şüphesiz hep onun içindeyiz. Şüphesiz Allah, kullar arasında hükmünü vermiştir” dediler.

[49]Ve ateş içindeki kimseler, cehennem bekçilerine: “Rabbinize dua edin de bir gün olsun bizden azaptan biraz hafifletsin” dediler.

[50]Bekçiler: “Size elçileriniz açık kanıtları getirmediler miydi?” diye sorarlar. Onlar: “Evet, getirmişlerdi” derler. Bekçiler: “Öyle ise kendiniz yakarın” derler. Kâfirlerin; Allah’ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddedenlerin yakarması sadece şaşkınlıktadır/ boşa çıkmıştır.

(60/40, Mü’min/47-50)

Necm: 236

[51]Şüphesiz Biz, elçilerimize ve iman etmiş kişilere şu basit dünya yaşamında ve şâhitlerin kalktığı/şâhitlik edecekleri günde kesinlikle yardım ederiz.

[52]O gün şirk koşarak yanlış, kendi zararlarına iş yapan kimselere özür dilemeleri yarar sağlamaz. Ve onlara dışlanarak mahrum bırakılma vardır, yurdun en kötüsü de onlar içindir.

[53,54]Ve andolsun ki Biz, temiz akıl sahiplerine bir yol gösterici ve bir hatırlatma olmak üzere Mûsâ'ya "yol gösterme" verdik ve İsrâîloğulları'na o kitabı miras bıraktık.

[55]O hâlde sabret. Şüphesiz Allah'ın vaadi haktır. Günahın için affedilme iste, sürekli olarak Rabbinin övgüsüyle birlikte Kendisini tüm noksanlıklardan arındır.

[56]Şüphesiz kendilerine gelmiş kesin bir delil olmaksızın, Allah'ın âyetleri/alâmetleri/göstergeleri hakkında mücâdele edenler; onların göğüslerinde ancak yetişemeyecekleri bir kibir vardır. Sen hemen Allah'a sığın. Şüphesiz O, en iyi işiten ve en iyi görendir.

[57]Elbette göklerin ve yerin oluşturulması, insanların oluşturulmasından daha büyüktür. Ama insanların çoğu bilmiyorlar.

[58]Ve kör ile gören eşit olmaz. İman etmiş ve düzeltmeye yönelik işler yapmış olanlar ve kötülük yapanlar da eşit değildir. Ne kadar da az düşünüyorsunuz!

[59]Şüphesiz o kıyâmet kopuş anı, elbette gelecektir. Onda hiç şüphe yoktur. Fakat insanların çoğu inanmıyorlar.

[60]Ve sizin Rabbiniz: "Bana yalvarın, dua edin ki size karşılık vereyim. Şüphesiz Bana kulluk etmekten büyüklenen kimseler yakında horlanmış olarak cehenneme gireceklerdir" dedi.

[61]Allah, içinde dinlenesiniz diye geceyi, göz açıcı bir aydınlık olarak da gündüzü sizin için ayarlayandır. Şüphesiz Allah insanlara karşı bir armağan sahibidir. Velâkin insanların çoğu verilen nimetlerin karşılığını ödemezler.

[62]İşte, her şeyin oluşturucusu Rabbiniz Allah budur. O'ndan başka ilâh diye bir şey yoktur. O hâlde nasıl oluyor da döndürülüyorsunuz!

[63]İşte Allah'ın âyetlerini bile bile inkâr eden kimseler böyle çevriliyorlar.

[64]Allah, sizin için yeryüzünü bir karargâh, göğü de bir bina yapan, size şekil veren, *–ki şekillerinizi ne de güzel vermiştir–* ve sizi temiz şeylerden rızıklandırandır. İşte O, Rabbiniz Allah'tır. *–İşte, âlemlerin Rabbi olan Allah ne cömerttir!–*

[65]O, diridir, O'ndan başka ilâh diye bir şey yoktur. Bu nedenle, dini sadece O'nun için arındıranlardan olarak O'na dua edin. Tüm övgüler yalnız âlemlerin Rabbi Allah'adır."

[66]De ki: "Bana Rabbimden apaçık deliller geldiği zaman, şüphesiz ben, sizin Allah'ı bırakıp o taptıklarınıza kulluk yapmaktan kesinlikle men edildim ve ben âlemlerin Rabbine teslim olmamla emrolundum. [67]O, sonra güçlü kuvvetli bir çağa erişmeniz, sonra da ihtiyarlar olmanız, adı konmuş bir süreye ermeniz ve de aklınızı kullanmanız için sizi bir topraktan, sonra bir nutfeden, sonra bir embriyodan oluşturandır. *–Sonra O, sizi zayıf, ufak-tefek bir çocuk olarak çıkarır. Sizden kimi de, daha önce vefat[258] ettiriliyor; geçmişte yaptıklarınız ve yapmanız gerekirken yapmadıklarınız bir bir hatırlatılıyor.–* [68]O, yaşatır ve öldürür. Artık O, bir emir gerçekleştirince artık ona sadece 'Ol!' der de o, hemen olur."

(60/40, Mü'min/51-68)

Necm: 237

[69-76]Allah'ın âyetleri üzerinde tartışanları görmedin mi/hiç düşünmedin mi? Nasıl da döndürülüyorlar? Kitabı ve elçilerimize gönderdiklerimizi yalanlayanlar elbette ileride,

---

258 Bkz. 71 nolu not.

boyunlarında halkalar ve zincirler olarak kaynar suya sürülüp, sonra ateşte yakılırlarken bileceklerdir. Sonra onlara: "Allah'ın astlarından ortaklar koştuğunuz şeyler neredewdir?" denir. Onlar: "Bizden kaybolup gittiler; aslında biz zaten önceleri hiçbir şeye yakarmıyorduk" derler. İşte Allah, kâfirleri; Kendisinin ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddedenleri böyle saptırır: "İşte bu, yeryüzünde haksız yere şımarmanız ve böbürlenmenizden ötürüdür. Orada sürekli kalmak üzere cehennem kapılarına girin!" *–İşte, büyüklenenlerin durağı ne de kötüdür!–*

(*6*0/40, Mü'min/69-76)

Necm: 238

[77]Artık sen sabret, şüphesiz Allah'ın vaadi haktır. Artık onlara yapıp durduğumuz tehdidin bir kısmını sana göstersek de veya seni vefat ettirsek; geçmişte yaptıklarını ve yapman gerekirken yapmadıklarını bir bir hatırlattırsak da onlar, yalnızca Bize döndürüleceklerdir.

[78]Ve andolsun ki Biz senin önünden nice elçiler gönderdik. Onlardan kimini sana anlattık, onlardan kimini de anlatmadık. Hiçbir elçi, Allah'ın izni/ bilgisi olmaksızın bir alâmet/ gösterge getiremez. Artık Allah'ın emri gelince de hak ile gerçekleştirilir. Bâtılcılar, işte burada kayba, zarara uğrayıp acı çektiler.

(*6*0/40, Mü'min/77-78)

Necm: 239

[79,80]Allah, onlardan bir kısmına binesiniz diye sizin için hayvanları yaratan, ayarlayandır. Onların bir kısmından da yiyorsunuz. Ve sizin için onlarda daha nice menfaatler vardır. Ve Allah onların üzerinde gönüllerinizdeki bir arzuya erersiniz diye hayvanları yaratandır, ayarlayandır. Ve siz, onlar üzerinde ve gemiler üzerinde taşınırsınız.

[81]Ve Allah size alâmetlerini/ göstergelerini gösteriyor. Peki, şimdi Allah'ın alâmetlerinin/ göstergelerinin hangisini tanınmaz hâle getirirsiniz?

(*6*0/40, Mü'min/79-81)

Necm: 240

[82]Daha yeryüzünde gezip de kendilerinden öncekilerin sonu nasıl olmuş bir bakmazlar mı? Onlar kendilerinden hem daha çok, hem de kuvvetçe ve yeryüzündeki eserlerinin sağlamlığı bakımından daha çetin idiler. Öyle iken o kazandıkları şeyler, kendilerine yarar sağlamadı.

[83]Ne zaman ki elçileri onlara açık delillerle geldi, kendilerinde bulunan bilgiden dolayı şımarıklık etmişlerdi. Hâlbuki o, alay ettikleri şey onları kuşatmıştı.

[84]Sonra da ne zaman hışmımızı gördüler: "Allah'ın birliğine inandık ve O'na ortak koştuğumuz şeyleri kabul etmedik" dediler.

[85]Ama hışmımızı gördükleri zamanki imanları kendilerine yarar sağlayacak değildi. *–Allah'ın, kulları hakkındaki sürüp giden tutumu...–* İşte kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden o kimseler burada kaybettiler, zarara uğradılar.

(*6*0/40, Mü'min/82-85)

§FUSSILET SÛRESİ

MEKKE DÖNEMİ

Necm: 241

[1]Hâ/8, Mîm/40.[259]

[2-4]Arapça bir Kur'ân, müjdeleyici ve uyarıcı olarak, bilen bir toplum için âyetleri ayrıntılı olarak açıklanmış/ bölüm bölüm ayrılmış, yarattığı bütün canlılara dünyada çokça merhamet eden, engin merhamet sahibi Allah'tan indirilmiş bir kitap! Buna rağmen onların çoğu yüz çevirmişlerdir. Artık onlar kulak vermezler.

[5]Ve onlar: "Bizi kendisine çağırdığın şeye karşı kalplerimiz bir örtü/zırh içindedir, kulaklarımızda bir ağırlık, bizimle senin aranda da bir perde vardır. Artık sen, yapabileceğini yap, biz de gerçekten yapıyoruz" dediler.

[6,7]De ki: "Ben sadece sizin gibi bir beşerim. Bana, 'Sizin ilâhınızın bir tek ilâh olduğu' vahyediliyor. O nedenle O'na dosdoğru yönelin ve O'ndan bağışlanma dileyin." Ve zekâtı/vergiyi vermeyen ve âhireti bilerek reddeden o kimselerin/ inanmayanların ta kendileri olan ortak koşanların vay haline!

–[8]Şüphesiz ki, iman eden ve düzeltmeye yönelik işler yapanlar, kendileri için bitmez tükenmez/başa kakılmaz ecir olanlardır.–

(61/41, Fussılet/1-8)

Necm: 242

[9]De ki: "Siz yeryüzünü iki evrede oluşturanı gerçekten örtüp duracak mısınız/ inanmayacak mısınız? Bir de O'na eşler koşuyorsunuz! O, âlemlerin Rabbidir."

[10]Ve O, yeryüzünün içinde sabit dağlar yerleştirdi. Orada bereketler meydana getirdi. Orada araştırıp isteyenler için eşit olarak/ayırım yapılmadan rızıkları dört evrede ayarladı.

[11]Sonra duman hâlinde bulunan göğe yerleşti/ egemenlik kurdu[260] da ona ve yeryüzüne, "İsteyerek veya istemeyerek gelin!" dedi. İkisi de, "Biz isteyerek geldik" dediler.

[12]Böylece Allah, onları iki evrede yedi gök olmak üzere gerçekleştirdi ve her göğün kendi işini içine yükledi. Biz en yakın göğü kandillerle ve korumayla süsledik. İşte bu, en üstün, en güçlü, en şerefli, mağlûp edilmesi mümkün olmayan/ mutlak galip olanın, çok iyi bilenin ayarlamasıdır.

(61/41, Fussılet/9-12)

Necm: 243

[13]Buna rağmen onlar, yine yüz çevirirlerse hemen de ki: "Ben sizi Âd ve Semûd'un yıldırımının benzeri bir yıldırıma karşı uyardım."

[14]Hani onlara, "Allah'tan başkasına kulluk etmeyin!" diye önlerinden-arkalarından [her yanlarından] elçiler gelmişti. Onlar: "Eğer Rabbimiz isteseydi, kesinlikle melekler indirirdi. Bu yüzden biz kendisiyle gönderilmiş olduğunuz şeyleri kesinlikle bilerek reddedenleriz/ inanmayanlarız" dediler.

[15]Âd'a gelince de onlar, yeryüzünde haksız yere büyüklük tasladılar ve: "Güç bakımından bizden daha çetin kim vardır?" dediler. Onlar şüphesiz kendilerini oluşturan Allah'ın güç olarak

---

259 Bkz. 8 nolu not.
260 Bkz. 52 nolu not.

kendilerinden daha çetin olduğunu görmediler mi? Ve onlar Bizim âyetlerimizi bile bile inkâr ediyorlardı.

[16]Bu yüzden Biz de onlara bu en basit dünya hayatında rezillik azabını tattırmak için o uğursuz günlerde dondurucu bir kasırga gönderdik. Âhiret azabı ise elbette daha çok rezil edicidir. Onlara yardım da edilmez.

[17]Semûd'a gelince; işte, Biz onlara doğru yolu gösterdik. Fakat onlar körlüğü doğru yol üzerine sevip tercih ettiler. Bunun üzerine kazandıkları şeyler sebebiyle alçaltıcı azabın yıldırımı onları yakalayıverdi.

[18]Ve Biz iman etmiş kimseleri ve Allah'ın koruması altına girmiş olan kimseleri kurtardık.

(61/41, Fussılet/13-18)

Necm: 244

[19]Ve Allah'ın düşmanlarının bir araya getirilip toplandıkları gün, artık onlar, ateşe dağıtılırlar.

[20]Sonunda oraya geldiklerinde, onların işitme, görme duyuları ve derileri yaptıkları şeyler ile ilgili kendi aleyhlerinde şâhitlik ederler.

[21-23]Ve onlar kendi derilerine, "Niye aleyhimize şâhitlik ettiniz?" dediler. Onlar dediler ki. "Her şeyi konuşturan Allah, bizi konuşturdu ve sizi ilk defa O oluşturdu ve O'na döndürülmektesiniz. Siz, işitme, görme duyularınız ve derileriniz aleyhinize şâhitlik eder diye gizlenmiyordunuz. Velâkin yapmakta olduklarınızdan birçoğunu Allah'ın bilmeyeceğine inandınız. İşte sizin bu inancınız; Rabbiniz hakkında beslediğiniz inancınız, sizi bir yıkıma uğrattı, böylelikle zarara, kayba uğrayıp acı çekenlerden oldunuz."

[24]Şimdi eğer onlar direterek ortak koşma inancını, yalanlamayı sürdürürlerse, artık onlar için konaklama yeri ateştir. Ve eğer özür bildirmeye çalışsalar, onlar, özrü kabul edilecek kimseler değildirler.

[25]Ve Biz onlara birtakım yaşdaşlarını/İblislerini kabuk gibi üzerlerine kaplattık, onlar da, önlerinde ve arkalarında [tüm çevrelerinde] olanları kendilerine süslü gösterdiler. Gelmiş geçmiş herkesten, kendilerinden önce gelip-geçmiş ümmetlerde yürürlükte olan "Söz"[261] onların üzerine hak oldu. Şüphesiz onlar, zarara/kayba uğrayıp acı çeken kimseler idiler.

(61/41, Fussılet/19-25)

Necm: 245

[26]Ve kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden kimseler: "Üstün gelmeniz için bu Kur'ân'ı dinlemeyin, onun içinde anlamsız şeyler yapın/ anlaşılmasını her türlü yolla engelleyin" dediler.[262]

[27]Artık Biz, kesinlikle, kâfirlere; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddedetmiş kimselere şiddetli bir azap tattıracağız. Ve kesinlikle onlara yaptıkları amellerin en kötüsünü karşılık olarak vereceğiz.

[28]İşte bu, Allah'ın düşmanlarının cezasıdır; ateştir. Âyetlerimizi bile bile inkâr eden kimseler olduklarına ceza olarak, onlar için orada sonsuzluk yurdu vardır.

---

261 Bkz. 77 nolu not.

262 Burada Mekke müşriklerinin yapmak istedikleri, insanların dikkatinin Kur'ân'dan başka alanlara kaydırılması, dinleyenlerin dikkatinin dağıtılması, fark ettirtilmeyerek içeriğinin anlaşılmasının engellenmesidir.

Bu plân, Kur'ân'ın, Mushaf'taki tertilinin bozulması, rivâyetlerle gerçek anlamının saptırılması, parantezlerle kişisel görüşlere malzeme yapılması, anlamadan okunup bunun sevap sayılması, herkes tarafından anlaşılamayacağı iddiası, abdestsiz okunamayacağı fetvası, sosyal ve siyasal içeriğinin saklanması, dinin tek kaynağı olduğunun kabul edilmemesi gibi anlayışlarla sürüp gelmektedir.

[29]Ve o kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddetmiş olan o kişiler: "Rabbimiz! Bildiğimiz-bilmediğimiz herkesten bizi doğru yoldan saptıranları bize göster. Onlar en aşağıdakilerden olsunlar diye biz onları ayaklarımızın altında tutalım" dediler.

(61/41, Fussılet/26-29)

Necm: 246

[30-32]Şüphesiz, "Rabbimiz Allah'tır" deyip sonra dosdoğru olanlar; onların üzerine, haberci âyetler sürekli iner; "Korkmayın, üzülmeyin. Size vaat edilen cennetle sevinin. Biz, dünya hayatında ve âhirette sizin yol gösterenleriniz, yardımcılarınız, koruyanlarınızız. Cennette, kullarının günahlarını çok örten, onları cezalandırmayan ve bağışı bol olan, engin merhamet sahibinden bir ikram olarak sizin için nefislerinizin arzuladığı her şey var. Orada istediğiniz şeyler de sizin içindir."

[33,34]Ve Allah'a çağırıp/ yakarıp sâlihi işleyen ve "Ben, Müslümanlardanım" diyen kimseden daha güzel sözlü kim vardır? Ve güzellikle çirkinlik/ iyilikle kötülük bir olmaz. Kötülüğü en güzel şeyle sav. O zaman, seninle arasında düşmanlık bulunan kimse, sanki sımsıcak bir yakın'dır.

[35]Bu olgun davranışa ancak sabredenler kavuşturulur, buna ancak büyük bir pay sahibi olan kavuşturulur.

[36]Ve eğer şeytandan gelen kötü bir düşünce seni dürtecek olursa hemen Allah'a sığın. Şüphesiz ki O, en iyi duyanın ve en çok bilenin ta kendisidir.

(61/41, Fussılet/30-36)

Necm: 247

[37]Ve gece, gündüz, güneş ve ay O'nun alâmetlerinden/ göstergelerindendir. Güneşe ve aya boyun eğip teslimiyet göstermeyin. Ve eğer sadece Allah'a kulluk yapıyorsanız, onları oluşturmuş olan Allah'a boyun eğip teslimiyet gösterin.

[38]Buna rağmen onlar eğer büyüklük taslarlarsa bilsinler ki, Rabbini iyi tanıyan kişiler her zaman O'nun için Allah'ı noksan sıfatlardan arındırırlar ve onlar hiç usanmazlar.

[39]Şüphesiz senin yeryüzünü boynu bükük görüp de Bizim onun üzerine suyu indirdiğimiz zaman, onun titreşmesi ve kabarması da O'nun alâmetlerinden/ göstergelerindendir. Şüphesiz ki ona hayat veren, kesinlikle ölüleri de diriltir. Şüphesiz O, her şeye gücü yetendir.

[40]Şüphesiz alâmetlerimiz/ göstergelerimiz hakkında doğruluktan ayrılıp inkâra sapan kimseler Bize gizli kalmazlar. O hâlde ateşe atılacak olan kişi mi daha hayırlıdır, yoksa kıyâmet günü güven içinde gelecek kişi mi? İstediğinizi yapın. Şüphesiz ki Allah, yaptığınız şeyleri en iyi görendir.

(61/41, Fussılet/37-40)

Necm: 248

[41,42]Şüphesiz Öğüt/Kur'ân kendilerine geldiğinde onu bilerek reddeden kimseler... Ve şüphesiz o Öğüt/Kitap, en iyi yasa koyan, bozulmayı iyi engelleyen/sağlam yapan, övülen, övgüye lâyık bulunan tarafından indirilmedir. Önünden ve ardından/ hiçbir tarafından kendisine bâtılın gelmediği çok şerefli bir kitaptır.

[43]Senin için senden önceki elçilere söylenenden başka bir şey söylenmiyor. Şüphesiz senin Rabbin kesinlikle bağışlama sahibidir ve acı veren bir azabın sahibidir.

[44]Ve eğer Biz o öğüdü/Kur'ân'ı yabancı dilde bir okuma yapsaydık, elbette onlar: "Âyetleri ayrıntılı olarak verilmeli değil miydi? Yabancı dil mi, Arapça mı!" diyeceklerdi. De ki: "O, iman eden kimseler için bir kılavuz ve bir şifadır." İnanmayanlara gelince, onların kulaklarında bir ağırlık vardır. Ve o Öğüt/ Kur'ân, onlar üzerine bir körlüktür. Onlara çok uzak bir mekândan seslenilmektedir.

[45]Ve andolsun ki Biz Mûsâ'ya Kitab'ı vermiştik de onda anlaşmazlığa düşüldü. Eğer Rabbin tarafından geçmiş Söz[263] olmasaydı kesinlikle aralarında gerçekleştirilmişti. Ve şüphesiz onlar, bundan [Kur'ân'dan] kesinlikle şüpheci bir yetersiz bilgi içindedirler.

(61/41, Fussılet/41-45)

Necm: 249

[46]Her kim sâlihi işlerse artık kendi için yapmış olur. Kim de bir kötülük yaparsa, artık kendi aleyhinedir. Ve senin Rabbin kullara hiç mi hiç haksızlık eden biri değildir.

[47]O saatin bilgisi sadece Allah'a bırakılır. Onun bilgisi dışında hiçbir meyve kabuğundan çıkmaz, hiçbir dişi gebe kalmaz ve doğurmaz, düşük yapmaz. Ve Allah, onlara: "Benim ortaklarım nerede?" diye seslendiği gün, onlar: "Bizden hiçbir şâhit olmadığını Sana arz ederiz" derler.

[48]Önceden tapmakta oldukları şeyler de kendilerinden uzaklaşıp kayboldu. Onlar kendileri için kaçacak bir yer olmadığını da iyice anladılar.

[49]İnsan, hayır istemekten usanmaz, kendisine bir kötülük dokununca da hemen, üzgündür, ümitsizdir.

[50]Ve eğer kendisine dokunan sıkıntıdan sonra, kendisine tarafımızdan bir rahmet tattırsak, hiç kuşkusuz "Bu benim hakkımdır. Ve kıyâmetin kopuş anının geleceğini sanmıyorum. Ve eğer Rabbime döndürülürsem, O'nun katında hiç şüphesiz, benim için en güzeli vardır" der. Bu nedenle kâfirlere; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden kimselere, yaptıklarını kesin bildireceğiz ve onlara, kesinlikle kaba bir cezadan tattıracağız.

[51]Ve Biz insana nimet verdiğimiz zaman o yüz çevirir, yan çizer. Kendisine bir kötülük dokunduğu zaman da geniş geniş dua sahibidir; yalvarır da yalvarır.

[52]De ki: "Hiç düşündünüz mü? Eğer Kur'ân, Allah katından olup da sonra siz bu gerçeği örtbas etmişseniz… Kendisi uzak bir ayrılığın içinde bulunan kimseden daha sapık kim olabilir?"

[53]Onun hak olduğu ortaya çıkıncaya kadar, hem dış dünyada, hem kendi bünyelerinde[264] alâmetlerimizi/ göstergelerimizi onlara göstereceğiz. Rabbinin şüphesiz her şeye tanık olmuş olması da yetmedi mi?

[54]Gözünüzü açın! Şüphesiz onlar Rablerine kavuşmaktan bir şüphe içindedirler. Gözünüzü açın! Şüphesiz Allah, her şeyi kuşatandır.

(61/41, Fussılet/46-54)

---

263 Bkz. 200 nolu not.

264 Günümüz itibariyle, Kur'ân'da ortaya konan enfüsî ve âfâkî mucizelerden bir kısmı şunlardır: Enfüsî mucizeler: Her insanda koruyucu hücrelerin varlığı, eşler hâlinde yaratılma, meninin bir karışım olduğu, cinsiyetin belirlenmesi, rahim duvarında asılı olma, bir çiğnemlik et parçası olma, kemiklerin oluşumu ve etle kaplanması, üç karanlıkta yaratılma… Âfâkî mucizeler: Evrenin sürekli genişlemesi, yokluktan yaratılma, evrenin gaz aşaması, evrendeki mükemmel yörüngeler, güneşin akıp gitmesi, güneş ve ayın farkı, ayın yörüngesi, göğün ve yerin tabakaları, göğün korunmuşluğu, göğün geri çevirdikleri, göğün direksiz yükselişi, dünyanın geoit [devekuşu yumurtasına benzeyen, tam küre olmayan, kutuplardan basık, küremsi] şekli, dünyanın ve uzayın çapları, döndükçe kutupların basıklaşması, dünyanın dönüşü, aşılayıcı rüzgârlar, yağmurdaki ölçü, suyun çevrimi, kazık şeklindeki dağlar, petrolün oluşumu, solunum ve fotosentez, göğe yükselmenin zorluğu, bitkilerdeki erkeklik ve dişilik… Saydığımız bu biyolojik, fiziksel ve kevnî olgular, Kur'ân'ın indiği dönemde bilinmeyen şeylerdir. Bu nedenledir ki, bilimin yeni keşfettiği sistemlerin Kur'ân'da yer alması, Kur'ân'ın Allah'tan geldiğine açık ve kesin bir kanıttır.

§ŞÛRÂ SÛRESİ

MEKKE DÖNEMİ

Necm: 250

[1,2]Hâ/8, Mîm/40, Ayn/70, Sîn/60, Kâf/100.[265]

[3]En üstün, en güçlü, en şerefli, mağlûp edilmesi mümkün olmayan/mutlak galip olan, en iyi yasa koyan, bozulmayı iyi engelleyen/sağlam yapan Allah, sana ve senden öncekilere işte böyle vahyeder.

[4]Göklerde ve yerde olan şeyler sadece O'nundur. O, çok yücedir, çok büyüktür.

[5]Gökler üstlerinden neredeyse çatlayacaklar. Tüm güçler ise Rablerinin övgüsüyle birlikte noksan sıfatlardan arındırıyorlar ve yeryüzünde bulunan kimseler için bağışlanma diliyorlar. Gözünüzü açın! Şüphesiz Allah, çok bağışlayıcıdır, çok merhamet edicidir.

[6]Ve O'nun astlarından yardımcı, yol gösterici, koruyucu yakınlar edinen kimseler; Allah onların üzerinde yaptıklarını kayda almaktadır. Ve sen onların üzerinde canlı-cansız tüm varlıkları belirli bir programa göre ayarlayan ve bu programı koruyarak, destekleyerek uygulayan biri değilsin.

[7]İşte böylece Biz, kentlerin anasını ve onun kıyısındaki kişileri uyarasın ve kendisinde hiç şüphe olmayan toplanma günü ile uyarasın diye sana Arapça bir Kur'ân vahyettik.

Bir grup cennettedir, bir grup da cehennemdedir.

[8]Ve eğer Allah dileseydi kesinlikle onları bir tek önderli toplum yapardı. Fakat O, dileyeni rahmetinin içine girdirir. Şirk koşarak yanlış; kendi zararlarına iş yapanlar da, kendileri için bir koruyucu, yol gösterici yakın ve bir yardımcı olmayanlardır.

[9]Yoksa O'nun astlarından birtakım yardımcı, yol gösterici, koruyucu yakınlar mı kabulleniyorlar? İşte Allah, yardımcı, yol gösterici, koruyucu yakının ta kendisidir. Ve O, ölüleri diriltir ve O, her şeye gücü yetendir. [11]İşte O, göklerin ve yerin yoktan yaratıcısıdır/parçalayıcısıdır. O sizin için kendinizden eşler ve hayvanlardan çiftler yaratmıştır. O, sizi bu düzenin içerisinde üretip çoğaltıyor. O'nun benzeri hiçbir şey yoktur. Ve O, en iyi işitendir, en iyi görendir. [12]Göklerin ve yeryüzünün kilitleri yalnızca O'nundur. O, dilediği kimse için rızkı genişletir ve ayarlar. Şüphesiz ki O, her şeyi en iyi bilendir.

[13]Allah, dinden Nuh'a yükümlülük olarak ulaştırdığı şeyi, sana vahyettiğimizi, İbrahim'e, Mûsâ'ya ve İsa'ya yükümlülük olarak ulaştırdığımız şeyi yaşam yolu yaptı: "Dini hayata geçirin, ayakta tutun ve onda ayrılığa düşmeyin." Senin kendilerini davet ettiğin şey, ortak koşan kimselere ağır geldi. Allah, dilediğini kendine seçer ve kalpten yöneleni de o davet edilene kılavuzlar.

[14]Ve onlar, ancak kendilerine bilgi geldikten sonra, aralarındaki taşkınlık yüzünden ayrılığa düştüler. Eğer Rabbin tarafından "adı konmuş bir süre sonuna kadar" sözü geçmemiş olsaydı aralarında kesinlikle gerçekleştirilirdi. Ve şüphesiz kendilerinden sonra Kitab'a vâris kılınan kişiler, Kur'ân'dan kesinlikle kararsızlığa götüren bir kuşku içindedirler.

[15,10]İşte bunun için sen, davet et ve sana emredildiği gibi dosdoğru ol. Onların boş iğreti arzularına uyma ve de ki: "Ben, Allah'ın kitaptan indirdiğine inandım ve ben, aranızda adaleti gerçekleştirme görevi ile emrolundum. Allah, bizim Rabbimizdir sizin de Rabbinizdir. Bizim yaptıklarımız yalnızca bize, sizin yaptıklarınız da yalnızca size aittir. Sizinle bizim aramızda hiçbir delile yer yoktur. Allah, bizi bir araya toplayacaktır. Dönüş de yalnız O'nadır. Ve hakkında ihtilâfa düştüğünüz herhangi bir şey; artık onun hükmü Allah'a aittir. İşte bu, benim Rabbim Allah'tır. Ben, yalnız O'na işin sonucunu havale ettim ve ben, yalnız O'na yöneliyorum."[266]

---

265 Bkz. 8 nolu not.

266 Resmi Mushaf'taki 10. âyeti, teknik ve anlam bilgisi gereği 15. âyetten sonra tertip ettik.

(*6*2/42, Şûrâ/1-9, 11-15, 10)

Necm: 251

[16]Ve kendisine karşılık verildikten sonra Allah hakkında tartışanlar; onların kanıtları Rableri katında iptal edilmiştir. Ve onların üzerinde bir gazap vardır, çetin azap da onlar içindir.

[17]Allah, bu kitabı ve teraziyi/ ölçüyü hakla indiren Zat'tır. Ve sana ne bildirir ki, belki de o kıyâmetin kopuş zamanı çok yakındır!

[18]Ona inanmayan kimseler kıyâmetin çabuk gelmesini istiyorlar. İnananlar ise ondan korkuyla titrerler ve onun gerçek olduğunu bilirler. İyi bilin ki kıyâmetin kopuş zamanı hakkında tartışanlar kesinlikle geri dönüşü olmayan bir sapıklık içindedirler.

[19]Allah kullarına çok armağan verendir. Dilediğini/ dileyeni rızıklandırır. Ve O, her şeye gücü yetendir, en üstün, en güçlü, en şerefli, mağlûp edilmesi mümkün olmayan/ mutlak galip olandır.

[20]Her kim âhiret ekinini isterse, Biz onun ekininde, onun için arttırırız. Ve her kim dünya tarlasını isterse ona da ondan veririz. Ve onun için âhirette hiçbir nasip yoktur.

(*6*2/42, Şûrâ/16-20)

Necm: 252

[21]Yoksa onların, Allah'ın dinde izin vermediği şeyi kendileri için meşru kılmış ortakları mı vardır? Eğer "Fasl Sözü"[267] olmasaydı, aralarında kesinlikle işleri bitirilmişti. Ve şüphesiz şirk koşarak yanlış; kendi zararlarına iş yapanlar; kendileri için acı bir azap olanlardır.

[22]Kendilerine vaki olduğunda kazandıkları şeylerden dolayı şirk koşarak yanlış; kendi zararlarına iş yapan o kimselerin ürktüklerini görürsün. İman etmiş, düzeltmeye yönelik işleri yapmış kimseler de cennetlerin bahçelerindedirler. Rablerinin yanında onlar için istedikleri şeyler vardır. İşte bu, büyük armağanın ta kendisidir.

[23]İşte bu, Allah'ın, iman eden, düzeltmeye yönelik işler yapan kullarına müjdelediği şeydir. *– De ki: "Ben bu tebliğime karşı sizden yakınlıkta sevgiden başka hiçbir ücret istemiyorum."–* Ve her kim bir iyilik-güzellik yaparsa, Biz onun için onda iyiliği-güzelliği artırırız. Şüphesiz ki Allah çok bağışlayıcıdır, karşılığını verendir.

[24]Ya da onlar, "Allah'a karşı yalan uydurdu" mu diyorlar? İşte eğer Allah dilerse senin de kalbini mühürler; bâtılı yok eder ve sözleriyle hakkı gerçekleştirir. Şüphesiz ki O, göğüslerde bulunan şeyleri çok iyi bilendir.

(*6*2/42, Şûrâ/21-24)

Necm: 253

[25]Ve O, kullarının tevbesini kabul eder, kötülüklerden affeder ve sizin işlemekte olduğunuz şeyleri bilir.

[26]Ve O, iman etmiş ve düzeltmeye yönelik işler yapanlara karşılık verir ve onlara armağanlarından daha fazlasını verir. Kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddedenler ise, şiddetli bir azap onlar içindir.

[27]Ve eğer Allah rızkı kullarına yaysaydı/ döşeseydi [bol bol verseydi], kesinlikle yeryüzünde azgınlık ederlerdi. Velâkin Allah dilediğini belli bir ölçüye göre indiriyor. Şüphesiz ki O, kullarından en çok haberi olandır, en iyi görendir.

[28]Ve O, insanlar ümitlerini kestikten sonra yağmuru indiren ve rahmetini yayandır. Ve O, övülmeye lâyık olandır, yardımcı, yol gösterici, koruyucu yakındır.

---

267 Bkz. 200 nolu not.

[29]Ve göklerin, yeryüzünün oluşturulması ve göklerde ve yerde her dâbbehden/canlıdan türetip yayması, O'nun alâmetlerinden/ göstergelerindendir. Ve O, dilediği zaman onların hepsini toplamaya gücü yetendir.

[30]Ve size musibetten isabet eden şeyler, işte kendi ellerinizle kazandıklarınız yüzündendir. O da çoğunu affediyor.

[31]Ve siz yeryüzünde âciz bırakıcılar değilsiniz. Ve sizin, Allah'ın astlarından, bir yakınınız yoktur, yardımcınız da yoktur.

[32-35]Denizde dağlar gibi akıp gidenler de O'nun alâmetlerinden/ göstergelerindendir. Eğer O dilerse rüzgârı durdurur da giden gemiler denizin sırtında duruverirler. Şüphesiz bunda tüm çok sabreden ve kendisine verilen nimetlerin karşılığını çok çok ödeyen kimseler için nice alâmetler/ göstergeler vardır. Yahut Allah, onların kazandıkları şeyler sebebiyle o gemileri değişime/ yıkıma uğratır. Birçoğunu da bağışlar. Ve âyetlerimiz/ alâmetlerimiz/ göstergelerimiz hakkında mücâdele edenler kendileri için kaçacak bir yer olmadığını bilirler.

[36-39]İşte, verilen herhangi bir şey basit dünya hayatının kazanımıdır. Sadece dünya hayatının geçici bir menfaatidir. Allah katında bulunanlar [nimetler, ödüller] ise;

iman etmiş ve sadece Rablerine işin sonucunu havale eden kimseler için,

günahın büyüklerinden ve hayâsızlıktan kaçınan ve öfkelendikleri zaman bağışlayan kimseler için,

Rablerinin çağrısına cevap veren, salâtı ikame eden [mâlî yönden ve zihinsel açıdan destek olma; toplumu aydınlatma kurumları oluşturan-ayakta tutan], işleri de kendi aralarında görüşme, danışma olan, kendilerini rızıklandırdığımız şeylerden harcamada bulunan kimseler için

ve kendilerine bir haksızlık ve saldırı isabet ettiği zaman birbirleriyle yardımlaşan/ intikam alan kimseler için daha hayırlı ve daha kalıcıdır.

*(6*2/42, Şûrâ/25-39)

Necm: 254

[40]Ve bir kötülüğün cezası, onun gibi bir kötülüktür. Ama kim affeder ve düzeltirse, artık onun ücreti Allah'a aittir. Şüphesiz ki O, şirk koşarak yanlış; kendi zararlarına iş yapanları sevmez.

[41]Kim de haksızlığa uğradıktan sonra hakkını alırsa, işte onların aleyhine bir yol yoktur.

[42]Yol ancak, insanlara haksızlık eden ve yeryüzünde haksız yere taşkınlık eden kimseler aleyhinedir. İşte onlar, kendileri için acı bir azap olanlardır.

[43]Her kim de sabreder ve kusuru bağışlarsa, şüphesiz işte bu, kesinlikle işlerin azmindendir.

[44]Ve Allah her kimi saptırırsa artık bundan sonra onun için hiçbir yardımcı, yol gösterici, koruyucu yakın yoktur. Ve sen, azabı gördüklerinde şirk koşarak yanlış; kendi zararlarına iş yapanların: "Geri dönüş yerine bir yol var mıdır?" dediklerini görürsün.

[45]Ve sen, onları aşağılıktan dolayı başları öne eğilmiş, göz ucuyla gizli gizli etrafa bakarlarken ateşe sunulduklarını göreceksin. İman etmiş kimseler de: "Şüphesiz zarara uğrayanlar, kendilerini ve ailelerini, yakınlarını kıyâmet günü zarara uğratmış olan kimselerdir" dediler. Gözünüzü açın! Şüphesiz şirk koşarak yanlış; kendi zararlarına iş yapanlar devamlı bir azap içerisindedirler.

[46]Onlar için Allah'ın astlarından kendilerine yardım edecek hiçbir yardımcı, yol gösterici, koruyucu yakın yoktur. Allah kimi de saptırırsa, artık onun için herhangi bir yol yoktur.

[47]Allah'tan, kendileri için dönüş yeri olmayan geri çevrilemeyecek gün gelmeden önce, Rabbinizin çağrılarına karşılık veriniz. O gün, sizin için sığınacak bir yer yoktur, sizin için tanımayacak hâle getirmek/ tanınmamak da yoktur.

[48]Buna rağmen eğer onlar yüz çevirirlerse bilsinler ki, Biz, seni onların üzerine bir bekçi olarak göndermedik. Sana düşen sadece tebliğdir. Ve Biz, şüphesiz insana tarafımızdan bir rahmet

tattırdığımız zaman ona sevindi; eğer elleriyle yaptıkları yüzünden kendilerine bir kötülük isabet ederse de, o zaman görürsün ki şüphesiz o insan çok nankördür.

(62/42, Şûrâ/40-48)

Necm: 255

[49,50]Göklerin ve yeryüzünün hükümranlığı yalnız Allah'ındır. O, dilediğini oluşturur, dilediğine kız çocuk bahşeder, dilediğine de erkek çocuk bahşeder.

Yahut Allah onları erkek ve kız olmak üzere eşleştirir. Dilediğini de kısır yapar. Şüphesiz O, en iyi bilendir, çok güçlü olandır.

[51]Ve bir beşer için, bir vahiy[268] ile veya perde arkasından yahut bir elçi gönderip de izniyle/ bilgisiyle dilediğini vahyetmesi dışında Allah'ın kendisine söz söylemesi olmaz. Şüphesiz O, çok yüce ve yücelticidir, en iyi yasa koyan, bozulmayı iyi engelleyen/ sağlam yapandır.

[52,53]İşte böylece Biz, sana da Kendi emrimizden/Kendi işimizden olan ruhu/ Kur'ân'ı vahyettik. Sen, kitap nedir, iman nedir bilmezdin. Fakat Biz onu, kullarımızdan dilediğimizi kendisiyle kılavuzladığımız bir nûr/ışık yaptık. Hiç kuşkusuz sen de dosdoğru bir yola; göklerde ve yerde bulunanlar Kendisi için olan Allah'ın yoluna kılavuzluk etmektesin. Gözünüzü açın, bütün işler yalnız Allah'a döner.

(62/42, Şûrâ/49-53)

---

268 Bkz. 54 nolu not.

§ZUHRUF SÛRESİ

MEKKE DÖNEMİ

Necm: 256

[1]Hâ/8, Mîm/40.[269][2,3]Apaçık/açıklayan kitap kanıttır ki Biz onu aklınızı kullanasınız diye Arapça bir okuma yaptık.

[4]Ve şüphesiz Kur’ân, Bizim nezdimizdeki ana kitapta gerçekten çok yücedir ve yasalar içermektedir, sağlamdır/ bozulması engellenmiştir.

[5]Peki, Biz, siz sınırı aşan bir toplum oldunuz diye o Öğüt’ü/ Kur’ân’ı size göndermekten vaz mı geçelim?

[60]Ve eğer Biz, dileseydik, sizden, yeryüzünde yerinize geçecek melekler yapardık.[270]

[6-8]Ve Biz öncekilere de nice peygamberler göndermiştik. Onlar, kendilerine gelen her peygamberi kesinlikle alaya alıyorlardı da Biz, kuvvetçe onlardan daha güçlü olanları değişime/ yıkıma uğratıverdik. Öncekilerin örneği de geçti.

*(6*3/43, Zuhruf/1-5, 60, 6-8)

Necm: 257

[9]Ve hiç kuşkusuz eğer sen onlara: “Gökleri ve yeri kim oluşturdu?” diye sorsan, kesinlikle: “Onları en üstün, en güçlü, en şerefli, mağlûp edilmesi mümkün olmayan/ mutlak galip olan, çok iyi bilen oluşturdu” diyeceklerdir.

[10]O Allah ki, yeryüzünü sizin için bir beşik yaptı. Orada kılavuzlandığınız doğru yolda gidesiniz diye birtakım yollar da yaptı.

[11]Ve O Allah ki, suyu gökten belli bir ölçü ile indirdi. Sonra Biz, onunla ölü bir beldeyi canlandırdık. İşte siz, böyle çıkarılacaksınız.

[12-14]Ve O, bütün eşleri oluşturdu ve siz onların sırtına binip üzerlerine yerleşirsiniz. Sonra onun üzerine yerleştiğiniz zaman, Rabbinizin nimetini anarak: “Bunları bizim hizmetimize veren/ bunları yararlanacağımız özelliklerde yaratan Allah eksikliklerden arınıktır. Yoksa bizim bunlara gücümüz yetmezdi. Şüphesiz biz de yalnızca Rabbimize döneceğiz” diyesiniz diye sizin için gemilerden ve hayvanlardan bineceğiniz şeyleri var etti.

[15]Ve onlar, O’nun için Kendi kullarından bir parça kabüllendiler. Şüphesiz şu insan kesinlikle apaçık bir nankördür.

[16]Yoksa O, oluşturduklarından kızlar edindi de oğulları size mi seçti?

[17]Onlardan biri, Rahmân’a [yarattığı bütün canlılara dünyada çokça merhamet eden Allah’a] yakıştırdığı/ kız ile müjdelendiği zaman yüzü simsiyah kesilir. Ve o, yutkunup duran biridir.

[18]Ve yoksa onlar, mücevherler içerisinde yetiştirilip de mücâdelede apaçık olmayanı mı tercih ediyorlar?

[19]Onlar Rahmân’ın [yarattığı bütün canlılara dünyada çokça merhamet eden Allah’ın] kullarının ta kendisi olan melekleri de dişi saydılar. Onlar, onların oluşturuluşuna tanık mı oldular? Onların tanıklıkları yazılacak ve onlar sorguya çekileceklerdir.

[20]Ve onlar: “Eğer Rahmân [yarattığı bütün canlılara dünyada çokça merhamet eden Allah] dileseydi, biz onlara tapmazdık” dediler. Onların buna dair hiçbir bilgileri yoktur. Onlar sadece uyduruyorlar.

[21]Yoksa Biz kendilerine bundan önce bir kitap verdik de şimdi onlar, ona mı tutunuyorlar?

---

269 Bkz. 8 nolu not.

270 Resmi Mushaf’taki 60. âyeti, burada tertip ettik.

[22]Aksine, onlar: "Şüphesiz biz babalarımızı bu önderli toplum üzerinde bulduk, biz de onların izleri üzerinde kılavuzlandığımız doğruya erdirilmiş kimseleriz" dediler.

(63/43, Zuhruf/9-22)

Necm: 258

[23]Ve işte böyle Biz, senden önce de hangi kente bir uyarıcı göndermişsek, kesinlikle oranın şımarık varlıklı kimseleri: "Şüphesiz biz, babalarımızı bir önderli toplum üzerinde bulduk. Biz de kesinlikle onların izlerine uyanlarız" demişlerdi.

[24]Gönderilen uyarıcı; "Eğer size babalarınızı üzerinde bulduğunuz şeyden daha doğrusunu getirmişsem de mi?" dedi. Onlar: "Şüphesiz biz, sizin kendisiyle gönderildiğiniz şeyi bilerek reddedenleriz/ inanmayanlarız" dediler.

[25]Bunun üzerine Biz de onları yakaladık, cezalandırmak sûretiyle adaleti sağladık. Hadi, yalanlayanların sonu nasıl oldu bir bak! –[26,27]*Ve hani bir zamanlar İbrâhîm babasına ve toplumuna: "Şüphesiz ben sizin taptığınız şeylerden uzağım. –Beni yoktan yaratan ayrı.– Şüphesiz ki artık O, beni doğru yola iletecektir" dedi.*[28]*İbrâhîm bu sözü, onların dönmesi için ardından gelecek olanlara devamlı kalacak bir söz yaptı.–*

[29]Tam tersi, Ben bunları da babalarını da kendilerine hak/gerçek ve açıklayıcı bir elçi gelinceye kadar kazançlandırdım.

[30]Ve hak/ gerçek kendilerine geldiği zaman onlar: "Bu, bir büyüdür ve şüphesiz biz onu bilerek reddedenleriz/ inanmayanlarız" dediler.

[31]Yine onlar: "Bu Kur'ân, şu iki şehirden bir büyük adama indirilmeli değil miydi?" dediler.

[32]Rabbinin rahmetini onlar mı paylaştırıyorlar? Şu basit dünya hayatında, onların geçimliklerini aralarında Biz paylaştırdık Biz. Birbirlerine işlerini gördürsünler diye Biz, onların bir kısmını bir kısmının üzerine derecelerle yükselttik. Ve Rabbinin rahmeti onların biriktirdikleri şeylerden daha hayırlıdır.

[33-35]Ve eğer insanlar, bir tek önderli, gerçeği bilerek reddeden toplum olmayacak olsalardı, Biz, Rahmân'ı [yarattığı bütün canlılara dünyada çokça merhamet eden Allah'ı] bilerek reddeden / inanmayan kimselerin evlerine gümüşten tavanlar ve üzerine çıkacakları merdivenler, onların evleri için kapılar, üzerine yaslanacakları koltuklar ve altından süs eşyaları yapardık. Bunların hepsi basit dünya hayatının kazanımından başka bir şey değildir. Âhiret ise Rabbinin katında, Allah'ın koruması altına girmiş olan kişiler içindir.

[36,37]Ve her kim Rahmân'ın [yarattığı bütün canlılara dünyada çokça merhamet eden Allah'ın] öğüdünden, anılmasından körleşirse Biz ona bir şeytan musallat ederiz de artık o, onun için akrandır/ yandaştır; ve şüphesiz ki yandaşlar/ akranlar, körleşenleri Yol'dan çıkarırlar. Onlar da kendilerinin kılavuzlandıkları doğru yolda olduklarını sanırlar.

[38]Sonunda Bize gelince: "Keşke seninle benim aramda doğu ile batı arasındaki kadar bir uzaklık olsaydı" der. –*Öyleyse bu ne kötü bir akrandır/ yandaştır!*–

[39]Ve bugün pişmanlık duymanız size hiçbir yarar sağlamayacak. Siz şirk koşarak yanlış; kendi zararlarına iş yaptığınız zaman kesinlikle azapta ortaklarsınız.

(63/43, Zuhruf/23-39)

Necm: 259

[40]O hâlde sağırlara sen mi işittireceksin? Yahut körlere ve apaçık bir sapıklık içinde bulunanlara sen mi kılavuzluk edeceksin?

[41]Artık eğer Biz, seni alıp götürsek bile şüphesiz Biz, onları cezalandırarak adaleti sağlarız.

[42]Yahut da onlara vaat ettiğimiz azabı sana gösteririz. Çünkü Biz, onların aleyhlerine güç yetirenleriz.

[43]Öyleyse sen, sana vahyedilene sarıl. Şüphesiz ki sen dosdoğru bir yol üzerindesin.

[44]Ve şüphesiz sana vahyedilen [Kur'ân], senin için de, toplumun için de gerçekten bir öğüttür/şan-şereftir siz ondan sorgulanacaksınız.

[61,62]Ve şüphesiz sana vahyedilen [Kur'ân], o kıyâmetin kopuşu için kesinlikle bir bilgidir: "Sakın kıyâmetin kopuşu hakkında şüpheye düşmeyin ve bana uyun. Bu, doğru yoldur. Ve sakın şeytan sizi alıkoymasın. Şüphesiz o, sizin için apaçık bir düşmandır."[271]

[45]Ve sen, elçilerimizden senden önce gönderdiğimiz kişilere sor, "Biz Rahmân'ın [yarattığı bütün canlılara dünyada çokça merhamet eden Allah'ın] astlarından kulluk edilecek ilâhlar tanımış mıyız?"

*(6*3/43, Zuhruf/40-44, 61-62, 45)

Necm: 260

[46]Ve hiç kuşkusuz Biz, Mûsâ'yı âyetlerimizle/ alâmetlerimizle/ göstergelerimizle Firavun'a ve onun ileri gelenlerine elçi gönderdik de o: "Gerçekten ben âlemlerin Rabbinin elçisiyim" demişti.

[47]Sonra da Mûsâ âyetlerimizi/ alâmetlerimizi/ göstergelerimizi onlara getirince, onlar hemen âyetlere gülüverdiler.

[48]Ve Bizim onlara gösterdiğimiz her bir alâmet/ gösterge bir önceki alâmetten/ göstergeden kesinlikle daha büyüktür. Ve onlar dönerler diye Biz onları azapla yakaladık.

[49]Onlar da: "Ey büyücü! Sende olan ahdi/ sana verdiği söz hürmetine, bizim için Rabbine dua et. Şüphesiz biz kesinlikle kılavuzlandığımız doğru yola gireceğiz" dediler.

[50]Fakat ne zaman ki azabı kendilerinden kaldırdık, o zaman onlar sözlerinden dönüverirler.

[51-53]Ve Firavun, toplumunun içinde seslendi: "Ey toplumum! Mısır hükümdarlığı ve altımdan akıp giden şu ırmaklar benim değil mi? Hâlâ görmüyor musunuz? Yahut ben, şu zavallının ta kendisi olan; nerede ise meramını anlatamayan kişiden daha hayırlı değil miyim? Hem o'nun üzerine altın bilezikler atılmalı veya kendisiyle beraber sımsıkı saflar hâlinde melekler gelmeli değil miydi?" dedi.

[54]Firavun kendi toplumunu etkisizleştirdi de onlar da ona itaat ettiler. Şüphesiz onlar, hak yoldan çıkmış kimseler toplumu idiler.

[55,56]Sonunda onlar Bizi gazaplandırdıkları zaman onları cezalandırarak adaleti sağladık. Sonra da onları topluca suda boğduk. Sonra da onları sonradan gelecekler için selef ve örnek yaptık.

***

[57]Meryem oğlu Îsâ bir örnek olarak anlatılınca da, senin toplumun, ondan mesafelenip giderler.

[58]Ve senin toplumun: "Bizim ilâhlarımız mı daha hayırlıdır, yoksa o mu Muhammed mi/ Îsâ mı?" dediler. Bu örneği sırf seninle tartışmak için ortaya attılar. Aslında onlar, aşırı düşmanlık eden bir toplumdur.

[59]Îsâ, sadece Bizim kendisine nimet verdiğimiz ve kendisini İsrâîloğulları'na örnek yaptığımız bir kuldur.

[63,64]Îsâ apaçık delillerle geldiği zaman dedi ki: "Ben size haksızlık ve kargaşayı engellemek için konulmuş kanun, düstur ve ilkeleri getirdim ve hakkında ihtilâfa düştüğünüz şeylerin bir kısmını size açıklayayım diye geldim. O hâlde Allah'ın koruması altına girin ve bana itaat edin. Şüphesiz ki Allah; O, benim Rabbimdir ve sizin Rabbinizdir. Öyle ise O'na kulluk edin. İşte bu, doğru bir yoldur."

[65]Fakat gruplar, Îsâ hakkında kendi aralarında anlaşmazlığa düştüler. Artık acı bir günün azabından dolayı, şirk koşarak yanlış; kendi zararlarına iş yapanların vay hâline!

---

271 Resmi Mushaf'taki 61-62. âyetleri bu paragrafta tertip ettik.

[66]Onlar kendileri farkına varmadan, ansızın, kıyâmet anının kendilerine gelmesinden başka bir şey mi bekliyorlar?

[67]O gün Allah'ın koruması altına girmiş kişiler hariç tüm önderler/ birbirinin izinden gidenler, birbirlerine düşmandırlar.

*(6*3/43, Zuhruf/46-59, 63-67)

Necm: 261

"[68-70]Ey âyetlerimize iman etmiş ve Müslümanlar olmuş olan kullarım! Bugün size korku yoktur ve siz üzülmeyeceksiniz. Siz ve eşleriniz ağırlanmış olanlar olarak girin cennete! [71-73] -*Allah'ın koruması altına girmiş kişilerin çevrelerinde altın tepsiler, kadehler dolaştırılır. Orada nefislerin arzu duyacağı, gözlerin zevkleneceği her şey vardır*.– Ve siz, orada sürekli kalacaksınız. Ve işte bu, yapagelmiş olduğunuz şeyler sebebiyle, kendisine son sahip edildiğiniz cennettir. Orada sizin için birçok meyveler vardır. Onlardan yiyeceksiniz."

[74-76]Şüphesiz ki günahkârlar cehennem azabında süreklidirler. Kendilerinden hafifletilmeyecektir. Onlar, orada da ümitsizlerdir. Ve Biz, onlara haksızlık etmedik, fakat onlar, şirk koşarak yanlış; kendi zararlarına iş yapan kimselerin ta kendileri idiler.

[77]Ve onlar seslenirler: "Ey Mâlik! Rabbin bizim işimizi bitirsin." Mâlik: "Şüphesiz siz, böyle kalacaksınız" dedi.

*(6*3/43, Zuhruf/68-77)

Necm: 262

[78]Andolsun ki Biz size hakkı getirdik. Velâkin sizin çoğunuz hakkı çirkin görüyorsunuz.

[79]Yoksa onlar işi sağlama mı almışlar/garantiye mi bağlamışlar? İşte Biz, şüphesiz sağlamcılarız.

[80]Yoksa onlar, şüphesiz Bizim, onların sırlarını ve fısıltılarını işitmediğimizi mi sanıyorlar? Evet! İşitiriz, yanlarında bulunan elçilerimiz de yazıyorlar.

[81]De ki: "Eğer Rahmân [yarattığı bütün canlılara dünyada çokça merhamet eden Allah] için bir çocuk olsaydı, o takdirde kulluk edenlerin ilki ben olurdum."

[82]Göklerin ve yerin Rabbi, en büyük tahtın[272] Rabbi onların niteledikleri şeylerden arınıktır.

[83]Sen hemen bırak onları, kendilerine söz verilen günlerine kavuşuncaya kadar boşa uğraşsınlar ve oynayadursunlar.

[84]Ve O, gökteki ilâh olandır ve yeryüzünde ilâh olandır. Ve O, en iyi yasa koyan, bozulmayı iyi engelleyen/ sağlam yapandır, çok iyi bilendir.

[85]Ve göklerin, yeryüzünün ve her ikisi arasındakilerin mülkü sadece Kendisine ait olan Allah ne cömerttir. Kıyâmet anının bilgisi de yalnızca O'nun yanındadır. Ve siz sadece O'na döndürüleceksiniz.

[86]Ve onların, O'nun astlarından yalvarıp durdukları kimseler yardıma, desteğe, iltimasa mâlik olamazlar. Ancak hakka şâhit olan Zat bunun dışındadır. Onlar da biliyorlar.

[87]Yine andolsun ki, onlara kendilerini kimin oluşturduğunu sorsan, kesinlikle: "Allah" derler. O hâlde nasıl çevriliyorlar!

[88]Ve onun, "Ey Rabbim! Bunlar şüphesiz imana gelmez bir toplumdur" demesi kanıttır ki...

[89]Artık sen onlardan vazgeç ve "Selâm!" de. Artık onlar yakında bileceklerdir.

*(6*3/43, Zuhruf/78-89)

---

272 Bkz.37 nolu not.

§DUHÂN SÛRESİ

MEKKE DÖNEMİ

Necm: 263

[1]Hâ/8. Mîm/40.[273]

[2-7]Apaçık/açıklayan Kitab'a yemin olsun ki şüphesiz Biz, Kendi katımızdan bir iş olarak, onu, haksızlık ve kargaşayı engellemek için konulmuş kanun, düstur ve ilkeler ile dolu/ sağlam, her işin/ oluşun kendisinde ayırt edildiği, her şeyin bol bol verildiği, kazancın bol olduğu bir gecede indirdik. Şüphesiz Biz uyarıcılarız. Şüphesiz Biz, Rabbinden, göklerin, yeryüzünün ve ikisi arasındakilerin Rabbinden *–eğer kesin inanan kimseler iseniz–* bir rahmet olarak elçi gönderenleriz. Şüphesiz O, en iyi duyanın, en iyi görenin ta kendisidir.

[8]Ondan başka ilâh diye bir şey yoktur. O, yaşatır ve öldürür, sizin Rabbinizdir, sizden önceki
atalarınızın da Rabbidir. [9]Tersine onlar, yetersiz bilgi içinde oynayıp duruyorlar.

(*6*4/44, Duhân/1-9)

Necm: 264

[10,11]Şimdi sen, göğün, apaçık bir kıtlık getireceği günü gözetle. O kıtlık insanları sarıp sarmalar. Bu, elem verici bir azaptır.[274]

[12]Rabbimiz! Bizden azabı kaldır. Şüphesiz biz artık kesinlikle inananlarız.

[23,14]Nerede onlarda öğüt almak? Hâlbuki kendilerine açıklayıcı bir elçi gelmişti. Sonra ondan yüz çevirdiler ve "Öğretilmiş bir deli/ gizli güçlerce desteklenen biri!" dediler.

[15]Şüphesiz Biz azabı birazcık kaldırırız, siz kesinlikle dönenlersiniz.

[16]En büyük bir yakalayışla yakalayacağımız gün, şüphesiz Biz, suçluyu yakalayıp ceza vererek adaleti sağlayanlarız.

(*6*4/44, Duhân/10-16)

Necm: 265

[17-21]Ve andolsun ki Biz onlardan önce Firavun toplumunu imtihan ettik. Ve onlara çok saygın bir elçi gelmişti: "Allah'ın kullarını bana geri verin. Şüphesiz ben sizin için gönderilmiş güvenilir bir elçiyim. Allah'a karşı üstünlük taslamayın. Şüphesiz ki ben size apaçık bir güç getiriyorum. Ve Şüphesiz ben, beni taşlayarak öldürmenizden benim Rabbime, sizin Rabbinize sığındım. Ve eğer siz bana inanmazsanız hemen yanımdan uzaklaşın."

[22]Sonra da Mûsâ: "Şüphesiz ki bunlar, suçlu bir toplumdur" diyerek Rabbine yalvardı.

–"[23,24]Hadi kullarımı geceleyin yürüt. Şüphesiz siz izlenen kimselersiniz, tedbirli olun. Bol suyu/ nehiri çok hızlı bırak. Şüphesiz onlar suda boğulmuş bir ordudur.–

[25-27]Onlar, bahçelerden, pınarlardan, ekinlerden, saygın makamlardan ve içinde safalar sürdükleri nice nimetlerden nicelerini bıraktılar.

[28]İşte böyle! Biz onları başka başka toplumlara miras bıraktık.

[29]İşte, gök ve yeryüzü onların üzerine ağlamadı. Onlar, süre tanınanlar da olmadı.

---

273 Bkz. 8 nolu not.

274 Siyer ve Meğazî kitaplarına göre, bi'setin ilk yıllarında Mekke ciddî bir kıtlık dönemi geçirmiştir. Kıtlığın had safhaya vardığı günlerde Ebû Süfyân Rasûlullah'ın yanına gelmiş ve akrabalık hatırını ortaya koyarak o'ndan kıtlık belasını kaldırması için Allah'a dua etmesini istemiş; Allah'ın o belâyı üzerlerinden kaldırması hâlinde Peygamberimize iman edecekleri vaadinde bulunmuştur. Ne var ki, Allah onlardan kıtlığı kaldırmış, fakat müşrikler sözlerinde durmayarak şirklerine devam etmişlerdir.

[30,31]Andolsun ki Biz İsrâîloğulları'nı o horlayıcı azaptan, Firavun'dan kurtardık. Şüphesiz o, sınırı aşanlardan, üstünlük taslayanlardan biriydi.
[32]Andolsun ki Biz İsrâîloğulları'nı bilerek âlemler üzerine seçkin kılmıştık.
[33]Biz onlara içinde apaçık bir belâ bulunan alâmetlerden/ göstergelerden de vermiştik.
[34-36]Şüphesiz Mekkeli ortak koşanlar diyorlar ki: "Bizim sadece ilk ölümümüz var. Biz, tekrar diriltilecek değiliz. Eğer siz doğru kimselerseniz, sözünüzün eri iseniz haydi atalarımızı bize getirin."
[37]Onlar mı daha hayırlıdır, yoksa Tubba toplumu ve onlardan önceki kimseler mi? Biz, onları değişime/ yıkıma uğrattık. Şüphesiz onlar, günahkârlar idiler.

(64/44, Duhân/17-37)

Necm: 266

[38]Ve Biz gökleri, yeryüzünü ve ikisi arasındakileri oyun oynayanlar olarak oluşturmadık.
[39]Biz, o ikisini sadece hak/ gerçek ile oluşturduk. Fakat onların çoğu bilmiyorlar.
[40]Şüphesiz ki, Ayırma Günü onların hepsinin buluşma yeridir/ kararlaştırılmış buluşma vaktidir.
[41,42]O gün Allah'ın merhamet ettiği kimseler hariç, hiçbir yakının yakına hiçbir şekilde yararı olmaz. Onlar yardım da olunmazlar. Şüphesiz ki Allah, en üstün, en güçlü, en şerefli, mağlûp edilmesi mümkün olmayan/ mutlak galip olanın, engin merhamet sahibinin ta kendisidir.
[43-46]Şüphesiz zakkum ağacı, aşırı günahkârların yiyeceğidir. O, erimiş maden gibidir, kızgın bir sıvının kaynaması gibi karınlarda kaynar.
–"[47,48]Tutun şunu da çılgınca yanan ateşin ortasına sürükleyin. Sonra onun başının üstüne kaynar su azabından dökün."–
–"[49,50]Tat bakalım! Şüphesiz sen, çok güçlü ve çok üstün biri idin! Şüphesiz işte bu, sizin kendisine kuşku duyup durduğunuz şeydir."–

(64/44, Duhân/38-50)

Necm: 267

[51-57]Şüphesiz ki Allah'ın koruması altına girmiş kişiler, Rabbinden bir armağan olarak güvenli bir makamdadırlar; bahçelerde ve pınarlardadırlar. Onlar, karşılıklı oturarak ince ipekten ve parlak atlastan elbiseler giyerler. İşte böyle! Biz, onları iri siyah gözlülerle/ en ideal tiplerle eşleştirdik. Onlar, orada güven içinde her çeşit meyveyi isteyebilirler. Onlar orada ilk ölümden başka bir ölüm tatmazlar. Ve Allah onları cehennem azabından korumuştur. İşte bu, büyük kurtuluşun ta kendisidir.
[58]İşte, Biz Kur'ân'ı onlar öğüt alsınlar diye senin dilinle kolaylaştırdık.
[59]Artık sen gözetle. Şüphesiz onlar gözetleyenlerdirler.

(64/44, Duhân/51-59)

§CÂSİYE SÛRESİ

MEKKE DÖNEMİ

Necm: 268

[1]Hâ/8, Mîm/40.[275]

[2]Bu Kitab'ın indirilmesi, en üstün, en güçlü, en şerefli, mağlûp edilmesi mümkün olmayan/ mutlak galip olan, en iyi yasa koyan, bozulmayı iyi engelleyen/ sağlam yapan Allah'tandır.

[3-5]Şüphesiz göklerde ve yeryüzünde mü'minler için alâmetler/göstergeler vardır. Ve sizin oluşturuluşunuzda ve türetip yaydığı küçük-büyük tüm canlılarda da kesin bilgiyle inanan bir toplum için alâmetler/ göstergeler vardır. Ve gece ile gündüzün birbiri ardınca gelişinde ve Allah'ın gökten bir rızıktan indirip de onunla yeryüzünü ölümünden sonra diriltti̇ği şeyde ve rüzgârları evirip çevirmesinde aklını çalıştıran bir toplum için alâmetler/ göstergeler vardır.

[6]İşte bunlar, Bizim sana hak ile okumakta olduğumuz Allah'ın âyetleridir. Sana onları hakkıyla okuyoruz. Artık onlar, Allah'tan ve O'nun âyetlerinden sonra, hangi söze/ hangi olguya inanacaklar?

(65/45, Câsiye/1-6)

Necm: 269

[7]Çok yalancı, çok günahkâr kişilerin hepsinin vay haline!

[8]O, Allah'ın kendisine okunan âyetlerini işitir, sonra da sanki kibrinden onu hiç işitmemiş gibi yine bildiğini okur. Artık sen ona, can yakıcı bir azabı müjdele!

[9,10]Ve o, âyetlerimizden bir şey öğrendiği zaman, onu alaya alıyor. İşte onlar için horlayıcı bir azap; ötelerinde cehennem vardır. Kazandıkları şeyler ve Allah'ın astlarından edindikleri koruyucu, yol gösterici yakınlar, kendilerine hiçbir şekilde yararlı olmaz. Ve onlar için büyük bir azap vardır.

[11]Bu uyarılar, bir yol gösterimidir. Rablerinin âyetlerini bilerek reddeden kimseler de, onlar için en pisinden acıklı bir azap vardır.

(65/45, Câsiye/7-11)

Necm: 270

[12]Allah, işi olarak içinde gemilerin seyretmesi, sizin de O'nun armağanlarından rızık aramanız ve kendinize verilen nimetlerin karşılığını ödemeniz için denizi emrinize veren/ yararlanacağınız yapı ve özelliklerde yaratan Zat'tır. [13]Ve O, göklerde ve yeryüzünde bulunan her şeyi Kendinden sizin hizmetinize vermiştir. Şüphesiz bunda düşünen bir topluluk için alâmetler/ göstergeler vardır.

(65/45, Câsiye/12-13)

Necm: 271

[14,15]İman etmiş kişilere söyle: "Allah'ın her toplumu, kazandıklarıyla cezalandırması için, Allah'ın ciddi boyutta cezalandıracağı günleri ummayan; âhirete inanmayan kimseleri bağışlasınlar, kendileri cezalandırmaya kalkmasınlar, Allah'a bıraksınlar. Her kim sâlihi işlerse işte kendi lehinedir. Kim de kötülük yaparsa işte kendi aleyhinedir. Sonra Rabbinize döndürüleceksiniz."

(65/45, Câsiye/14-15)

---

275 Bkz. 8 nolu not.

Necm: 272

[16]Ve andolsun ki Biz, İsrâîloğulları'na kitap, hüküm; yasa ve peygamberlik verdik. Ve onları temiz hoş olanlardan rızıklandırdık. Ve onları âlemler üzerine fazlalıklı kıldık.

[17]Ve onlara Allah'ın Kendine özgü işlerine dair apaçık deliller verdik. Sonra onlar, yalnızca, kendilerine bilgi geldikten sonra aralarındaki çekememezlik yüzünden ayrılığa düştüler. Şüphesiz Rabbin, ayrılığa düştükleri şeylerde kıyâmet günü aralarında karar verecektir.

[18]Sonra da seni Allah'ın Kendine özgü işlerinden apaçık bir yol haritası/ toplu yaşam ilkeleri sahibi yaptık. Artık sen, ona uy, bilmeyen kimselerin boş-iğreti arzularına uyma.

*(6*5/45, Câsiye/16-18)

Necm: 273

[19]Şüphesiz onlar, Allah karşısında sana hiçbir şekilde yarar sağlayamazlar. Ve şüphesiz şirk koşarak yanlış; kendi zararlarına iş yapanların bazısı bazısının yardımcı, yol gösterici, koruyucu yakınlarıdırlar, Allah ise Kendisinin koruması altına girmiş kişilerin yardımcı, yol gösterici, koruyucu yakınıdır.

[20]Kur'ân, insanlar için kalbî idrakler, kesin inanan toplum için bir yol gösterme ve rahmettir.

[21]Yoksa kötülükleri işleyen o kimseler, kendilerini, hayatlarında ve ölümlerinde, iman eden ve düzeltmeye yönelik işler yapan kimseler gibi yapacağımızı mı zannettiler? Ne kötü hüküm veriyorlar!

[22]Ve Allah, gökleri ve yeryüzünü gerçek ile ve de her kişiyi yaptığı ile karşılıklandırmak için oluşturdu. Ve onlar haksızlığa uğratılmazlar.

[23]Peki sen, kendi boş-iğreti arzusunu ilâh edinen ve Allah'ın bir bilgi üzere kendisini saptırdığı, kulağı ve kalbini mühürlediği ve gözü üstüne bir perde çektiği kimseyi gördün mü/ hiç düşündün mü? Artık Allah'tan sonra ona kim doğru yol kılavuzluğu yapacaktır? Yine de öğüt alıp düşünmüyor musunuz?"

[24]Yine onlar, "Hayat, ancak bu dünya hayatımızdan ibarettir. Ölürüz ve yaşarız. Bizi ancak geçen uzun zaman değişime/ yıkıma uğratır" dediler. Hâlbuki onların buna dair hiçbir bilgileri yoktur. Onlar, sadece zan yürütüyorlar.

[25]Kendilerine âyetlerimiz apaçık okunduğu zaman da, "Eğer doğru kimseler iseniz atalarımızı getirin" demekten başka delilleri yoktu.

*(6*5/45, Câsiye/19-25)

Necm. 274

[26,27]De ki: "Allah, sizi diriltir. Sonra sizi O öldürür, sonra da kendisinde şüphe olmayan kıyâmet gününde bir araya toplayacaktır. Fakat insanların çoğu bilmiyorlar. Göklerin ve yeryüzünün mülkü de sadece Allah'ındır. Kıyâmet anının geleceği gün; işte o gün, bâtıla sapanlar zarara uğrayacaklardır."

[28,29] Ve her önderli toplumu, diz çökmüş görürsün. Her önderli toplum, kendi kitabına çağrılır: "Bugün, yapmış olduğunuz amellerin karşılığı size verilecektir. İşte bu, yüzünüze karşı hakkı konuşan kitabınızdır. Şüphesiz Biz, sizin yaptıklarınızı yazdırıyorduk."

[30]İman eden ve düzeltmeye yönelik işler yapan kimseler de, artık Rableri onları rahmeti içine koyacaktır. İşte bu, apaçık kurtuluşun ta kendisidir.

[31,32]Şu kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddetmiş olan şu kimselere gelince de, "Peki size âyetlerim okunmadı mı da siz büyüklük tasladınız ve günah işleyen bir toplum oldunuz? Ve 'Allah'ın sözü kesinlikle gerçektir; ve kıyâmet anına gelince, onda kuşku yoktur' denildiğinde,

‘Kıyâmet anının ne olduğunu bilmiyoruz, yalnızca biz, sadece zannediyoruz, kesin bir bilgi edinmiş değiliz’ dediniz.

[33]Ve işledikleri şeylerin kötülükleri kendilerine belli oldu ve onları, kendisiyle alaya aldıkları şeyler kuşatıverdi.

[34,35]Ve denilmiştir ki: “Bugün Biz sizi, sizin bu gününüze kavuşmayı unuttuğunuz gibi unuturuz/ terk ederiz/ cezalandırırız. Yeriniz de ateştir. Sizin için yardımcılardan herhangi biri de yoktur. İşte bunlar, sizin Allah’ın âyetlerini alaya almanız ve basit dünya yaşamının sizi aldatması sebebiyledir.” Artık bugün onlar, ateşten çıkarılmaz ve özür dilemeleri de kabul edilmez/ Allah’ı hoşnut etmeleri de istenmez.

[36]Artık, tüm övgüler, göklerin Rabbi, yeryüzünün Rabbi ve âlemlerin Rabbi Allah’a mahsustur.

[37]Göklerde ve yeryüzünde de büyüklük ve hâkimiyet yalnızca O’nundur. Ve O, en üstün, en güçlü, en şerefli, mağlûp edilmesi mümkün olmayan/ mutlak galip olandır, en iyi yasa koyan, bozulmayı iyi engelleyen/ sağlam yapandır.

*(6*5/45, Câsiye/26-37)

§AHKÂF SÛRESİ

MEKKE DÖNEMİ

Necm: 275

[1]Hâ/8, Mîm/40.[276]

[2]Bu kitabın indirilişi, en üstün, en güçlü, en şerefli, mağlûp edilmesi mümkün olmayan/mutlak galip olan, en iyi yasa koyan, bozulmayı iyi engelleyen/sağlam yapan Allah'tandır.

[3]Biz gökleri, yeryüzünü ve ikisi arasındakileri ancak "hak" ile ve "adı konmuş bir süre sonu" ile oluşturduk. Şu kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden kimseler ise uyarıldıkları şeylerden/ uyarılmaktan yüz çevirenlerdir.

[4]De ki: "Allah'ın astlarından yakardığınız şeyleri gördünüz mü/ hiç düşündünüz mü? Onlar, yeryüzünden neyi oluşturmuşlar, bana gösterin. Yoksa onların göklerde bir ortaklıkları mı var? Eğer siz doğru kimseler iseniz bana Kur'ân'dan önce bir kitap veya bilgiden bir kalıntı getirin."

[5]Ve Allah'ın astlarından kıyâmet gününe kadar kendisine hiçbir cevap veremeyecek olan kimselere dua eden kimseden daha sapık kim olabilir? Üstelik tapılan kimseler, o kimselerin yalvarışlarından habersizler de.

[6]İnsanlar bir araya toplandığı zaman da taptıkları kimseler kendilerine düşmanlar oldular. Ve onların kendilerine tapmalarını kabul etmeyenler idiler.

[7]Ve Bizim âyetlerimiz kendilerine apaçık okunduğu zaman kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden şu kimseler, kendilerine gelen "hak" için: "Bu apaçık bir büyüdür" dediler.

[8]Ya da onlar, "Kur'ân'ı, Muhammed uydurdu" diyorlar. De ki: "Eğer onu ben uydurmuşsam bana Allah'tan olacak şeye güç yetiremezsiniz; beni Allah gibi cezalandıramazsınız. O, sizin neyin içine atıldığınızı daha iyi bilir. Sizinle benim aramda tanık olarak O yeter. Ve O, çok bağışlayıcıdır, çok merhamet edicidir."

[9]De ki: "Ben elçilerden ilk ortaya çıkan biri değilim. Ve ben, bana ve size ne yapılacağını bilmiyorum. Ben sadece bana vahyedilene tâbi oluyorum. Ve ben sadece apaçık bir uyarıcıyım."

[10]De ki: "Hiç düşündünüz mü? Eğer Kur'ân, Allah tarafından ise ve siz de onu bilerek reddetmişseniz, bununla birlikte İsrâîloğulları'ndan bir şâhit de onun bir benzeri üzerine tanık olup da inanmışsa, siz de büyüklük tasladıysanız … Şüphesiz ki, Allah şirk koşarak yanlış, kendi zararlarına iş yapanlar topluluğuna kılavuzluk etmez."

[11]Ve kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddetmiş olan kişiler, iman etmiş kişiler için: "Eğer bir hayır, çıkar olsaydı, onlar, ona bizim önümüze geçemezlerdi; önce biz mü'min olur çıkarı biz alırdık" dediler. Bununla kılavuzlandıkları doğru yola girmeyince de: "Bu eski bir uydurmadır" diyeceklerdir.

[12]Kur'ân'dan önce de bir önder ve rahmet olarak Mûsâ'nın kitabı vardı. İşte bu Kur'ân da, şirk koşarak yanlış; kendi zararlarına iş yapan kimseleri uyarmak, iyilik-güzellik üretenleri müjdelemek için Arap lisanı üzerine/ en mükemmel ifade diliyle doğrulayan bir kitaptır.

(66/46, Ahkâf/1-12)

Necm: 276

[13]Şüphesiz işte şu: "Rabbimiz Allah'tır" deyip, sonra da dosdoğru olan kişiler üzerine hiçbir korku yoktur ve onlar üzülmeyeceklerdir.

---

276 Bkz. 8 nolu not.

[14]İşte onlar cennet ashâbıdırlar. İşlemekte olduklarına karşılık orada sonsuz olarak kalacaklardır.

[15]Ve Biz insana, ana ve babasına iyileştirmeyi-güzelleştirmeyi yükümlülük olarak ulaştırdık. Anası onu zahmetle taşıdı ve zahmetle bıraktı/ doğurdu. Ve onun taşınması ve ayrılması otuz aydır. Sonunda insan, olgunluk çağına ulaştığı ve kırk seneye geldiğinde: "Rabbim! Bana ve anama-babama ihsan ettiğin nimetlerine karşılık ödememi ve Senin hoşnut olacağın sâlihi işlememi sağla. Benim için soyumun içinde düzeltmeler yap/s âlih kimseler ver. Şüphesiz ben Sana yöneldim. Ve ben şüphesiz müslümanlardanım" dedi.

[16]İşte bilgeleşmiş, bilinçlenmiş bu kimseler, vaat olunup durdukları doğru bir vaat olarak ve kendileri haksızlığa uğratılmadan, Allah'ın onlara amellerini tam olarak ödemesi için kendilerinden, yaptıklarının en güzelini kabul edeceğimiz ve cennet ashâbı içinde kötülüklerden koruyacağımız kimselerdir.

[17]Ve anasına-babasına: "Öf size! Siz beni, benden önce nice nesiller gelip geçmiş iken çıkarılmakla/ öldükten sonra dirilmekle mi tehdit ediyorsunuz?" diyen kimse… Ve anası-babası, Allah'a yalvararak: "Yazık sana! Gel iman et, şüphesiz ki, Allah'ın vaadi gerçektir" der. Sonra da o: "Bu Kur'ân, öncekilerin masallarından başka bir şey değildir" der.

[18]İşte anası-babası ile inanç çatışması olan, âhirete inanmayan çocuklar, kendilerinden önce gelip geçmiş olan bilinen-bilinmeyen tüm kesimden[277] önderli toplumlar içerisinde aleyhlerinde Söz[278] hak olmuş kimselerdir. Şüphesiz onlar, gerçekten kayba/ zarara uğrayıp acı çeken kimseler idiler.

[19]Ve herkes için işledikleri şeylerden, birtakım dereceler vardır. –Ve onlar haksızlığa uğratılmadan, Allah'ın onlara amellerini tam olarak ödemesi içindir.–

[20]Ve kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddetmiş kişiler ateş üzerinde yayılacakları gün: "Siz iğreti dünya hayatınızda bütün güzel şeylerinizi giderdiniz, onlar ile yararlandınız, artık yeryüzünde haksız yere büyüklük taslamanız ve hak yoldan çıkıcılık edip durduğunuzdan dolayı bu gün alçaltıcı bir azap ile karşılık göreceksiniz!"

(66/46, Ahkâf/13-20)

Necm: 277

[21]Âd'ın kardeşi Hûd'u da an! Hani o, Ahkâf'ta toplumunu uyarmıştı. –Kesinlikle o'nun önünde ve ardında [her yanında], "Allah'tan başkasına kulluk etmeyin. Şüphesiz ben sizin için büyük bir günün azabından korkuyorum" diyen uyarıcılar geçmişti.–

[22]Onlar: "Sen bizi ilâhlarımızdan çevirmek için mi geldin? Eğer doğrulardan isen, hadi o bizi tehdit edip durduğun azabı hemen getir" dediler.

[23]Âd'ın kardeşi; Hûd: " Şüphesiz o azabın ne zaman geleceğine dair bilgi Allah katındadır. Ben ise size benimle gönderileni tebliğ ediyorum. Velâkin ben sizi cahillik edip duran bir toplum olarak görüyorum" dedi.

[24,25]Sonunda onu, vadilerine doğru gelen geniş bir bulut hâlinde gördüklerinde: "Ha işte! Bu, bize yağmur getirecek bir bulut!" dediler, Hayır, aksine o, çabuklaştırmaya çalıştığınız şeyin ta kendisi; Rabbinin emriyle her şeyi yerle bir eden, içinde acıklı bir azap olan rüzgâr... Sonunda o hâle geldiler ki, konutlarından başka hiçbir şey görünmüyordu. Biz, günahkârlar topluluğunu işte böyle cezalandırırız.

[26]Ve andolsun ki Biz, sizi güçlü kılmadığımız şeylerde onları güçlü kılmıştık; size vermediğimiz imkânları onlara vermiştik. Onlara da kulaklar, gözler ve duygular vermiştik. Buna rağmen kulakları, gözleri ve duyguları onlara hiçbir yarar sağlamadı/ kendilerinden hiçbir şeyi

277 Bkz. 49 nolu not.

278 Bkz. 77 nolu not.

uzaklaştıramadı. Çünkü onlar, Allah'ın âyetlerini bile bile inkâr ediyorlardı. Alay etmekte oldukları şey de onları sarıp kuşatıverdi.

[27,28]Kesinlikle, Biz kendi komşularınız olan memleketleri değişime/ yıkıma uğrattık. Âyetleri, onlar dönsünler diye tekrar tekrar açıkladık. Öyleyse Allah'ın astlarından güya O'na yakınlığa vesile edindikleri düzme tanrılar, onların azabını savmaya yardım etmeli değil miydi? Tersine o düzme tanrılar kendilerinden ayrılıp kayboldular. Bu, onların yalanlarıdır/ uydurmakta oldukları şeydir.

(66/46, Ahkâf/21-28)

Necm: 278

[29]Hani Biz gizli ajanlardan Kur'ân'ı dinlemek isteyen bir grubu sana yöneltmiştik. Onlar, Kur'ân'a hazır oldukları zaman, "Susun!" dediler. Sonra Kur'ân'ı dinleyince de birer uyarıcı olarak toplumlarına döndüler.

[30-32]Onlar: "Ey toplumumuz! Şüphesiz biz Mûsâ'dan sonra indirilen ve sadece içinde konu edilenleri tasdik eden, hakka ve dosdoğru yola kılavuz olan bir kitap dinledik. Ey toplumumuz! Allah'ın davetçisine karşılık verin ve O'na iman edin ki, Allah günahlarınızı bağışlasın ve sizi acı bir azaptan kurtarsın. Her kim Allah'ın davetçisine karşılık vermezsee, bilsin ki, yeryüzünde Allah'ı âciz bırakacak değildir. Onun için Allah'ın astlarından yardımcı, yol gösterici, koruyucu yakın kimseler de yoktur. İşte onlar, apaçık bir sapıklık içerisindedirler" dediler.

(66/46, Ahkâf/29-32)

Necm: 279

[33]Onlar, şüphesiz gökleri ve yeryüzünü oluşturan ve onları oluşturmakla yorulmamış olan Allah'ın ölüleri diriltmeye de güç yetiren olduğunu görmediler mi/ düşünemediler mi? Evet şüphesiz ki, O, her şeye gücü yetendir.

[34]Kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden şu kimselerin ateş üzerine yayılacakları gün: "Bu, gerçek değil miymiş?" Onlar da: "Evet; gerçekmiş. Rabbimize andolsun!" dediler. Allah: "O hâlde bilerek reddedip durduğunuzdan/ inanmadığınızdan dolayı şimdi tadın azabı!" dedi.

(66/46, Ahkâf/33-34)

Necm: 280

[35]Artık elçilerden azim sahiplerinin sabrettikleri gibi sen de sabret! Onlar için aceleci olma. Sanki onlar kendilerine vaat edilen şeyi gördükleri gün dünyada sadece gündüzün bir saati kadar kalmış gibidirler. Bu, bir tebliğdir. Artık hak yoldan çıkanlar topluluğundan başkası değişime/yıkıma uğratılır mı?

(66/46, Ahkâf/35)

§ZÂRİYÂT SÛRESİ

MEKKE DÖNEMİ

Necm: 281

[1-6]O tozuttukça tozutanlar, arkasından ağırlığı taşıyanlar, sonra kolaylıkla akanlar, sonra da bir emri paylaştıranlar[279] kanıttır ki şüphesiz tehdit olunduğunuz o şey, kesinlikle doğrudur. Şüphesiz yapılanların karşılıklarını verilmesi de kesinlikle gerçekleşecektir.

[7-9]Güzel yollara sahip bilginler[280] kanıttır ki şüphesiz siz kesinlikle değişik karar içindesiniz. Değişik karardan çevrilen kişi, çevrilir.

*(6*7/51, Zâriyât/1-9)

Necm: 282

[10-12]Mahvoldu bir sarhoşluk ve bilinçsizlik içindeki "Din Günü ne zaman?" diyen o aşırı yalancılar!

[13,14]O gün, ateşte/cehennemde akılları başlarına getirilir: "Tadın kendi ateşte eriyişinizi! İşte bu, sizin kendisini acele istediğiniz şeydir!"

[15-19]Şüphesiz Allah'ın koruması altına girmiş kişiler, Rablerinin kendilerine verdiği şeyleri almış olarak bahçelerde ve pınarlardadırlar. Şüphesiz onlar, bundan önce iyilik-güzellik üretenler idiler. Onlar geceleyin pek az uyurlardı. Onlar, seherlerde bağışlanma dilerlerdi ve onların mallarında isteyen ve isteyemeyen için bir hak vardı.

[20-22]Ve hiç tereddütsüz, kesin inanacaklar için, yeryüzünde ve kendi içinizde nice alâmetler/göstergeler. Ve sizin rızkınız/ sizin rızık vereniniz, sizin vaat olunduğunuz şeyler göktedir. Hâlâ görmüyor musunuz?

[23]Öyleyse gök ve yeryüzünün Rabbine kasem olsun ki size edilen o vaat, kesinlikle, tıpkı sizin konuşmanız gibi gerçektir.

*(6*7/51, Zâriyât,10-23)

Necm: 283

[24]İbrâhîm'in saygınlaştırılmış misafirlerinin haberi sana geldi mi?

---

279 Sûre, kasem cümlesi ile başlamıştır. 6 âyetten oluşan pasajda, peşpeşe getirilen birtakım olgulara kasem edilmiş, böylece bu olgular referans gösterilerek vaat olunanların [yeniden yaradılış, dirilme, haşir ve hesap görme tehdidinin] doğruluğu kanıtlanmıştır. Buna göre, kesinlikle kıyâmet kopacak, herkes ettiğini bulacak ve amellerinin karşılığını alacaktır. Pasajda arka arkaya gelen ifadelerin Allah'ın evrendeki âyetlerini mi, yoksa Kur'ân âyetlerini mi nitelediği konusundaki kanaatimiz, her ikisinin de kast edilmiş olabileceği yönündedir. Bu nedenle, söz konusu ifadeler iki açıdan da değerlendirilmelidir: 1) NİTELEYİCİ İFADELERİN EVRENDEKİ OLAYLARLA İLİŞKİSİ: Rabbimiz, suyun tabiattaki döngüsüne dikkat çekmektedir. Deniz, göl, akarsu ve en büyüğünden en küçüğüne kadar tüm su birikintilerinden ısı nedeniyle kalkan buharlar ve karalardaki toprak parçacıkları rüzgârlar vasıtasıyla sürüklenip milyonlarca tonluk yük [yağmur bulutu] hâline getirilmekte, sonra da değişik yerlere paylaştırılarak yeryüzüne indirtilmektedir. Yağmur olarak yeryüzüne inen bu suyla da ölü toprak yeniden canlandırılmaktadır. Bu döngünün ölü tabiata sağladığı "yeniden canlanma" olgusu, ölen insanların da yeniden dirilmelerinin mümkün olduğunu gösteren en büyük kanıtlardandır (Rûm/46-50, Fussılet/39, Fâtır/9, Bakara/164, A'râf/57, Hicr/22-23). 2) NİTELEYİCİ İFADELERİN KUR'ÂN ÂYETLERİYLE İLİŞKİSİ: Pasajdaki niteleyici sözcüklerle Kur'ân âyetlerinin kast edilmiş olması da mümkündür. Buna göre, âyetteki tozutanlar ve onun arkasından gelen niteleyici ifadelerden kasıt, Kur'ân âyetleridir. Çünkü Kur'ân âyetleri, önüne ne gelirse hepsini bertaraf etmekte, önünde hiçbir bâtıl fikir ve eylem barınamamakta, içerdiği mesajlar gâyet ağır sözlerden oluşmakta; elden ele, dilden dile, gönülden gönüle yağ gibi akarak herkesin her işini görmekte ve problemlerini çözmektedir. Kur'ân'ın bir adı da rûh olup ölü mesabesindeki kâfirlere ve toplumlara hayat vermektedir.

Kur'ân, –bu sûrede de olduğu– gibi, sûre başlarında birçok kez mecâzî ifadeler ile tanıtılmıştır: Mürselât/1-7 (55. necm), Sâffât/1-5 (205. Necm), Nâziât/1-3, 26 (369. necm).

280 Sema sözcüğü, mecâzen "bilginler"i ifade eder.

[25]Hani onlar, İbrâhîm'in üzerine girmişlerdi de "Selâm!" demişlerdi. İbrâhîm: "Selâm, alışılmadık, kimliği belli olmayan topluluk!" dedi.

[26]İbrâhîm, sonra ehline gitti de altın[281] ile geldi. [27]Sonra altını onlara yaklaştırdı: "Nasiplenmez misiniz?" dedi.

[28]Sonra onlardan çekindi. Onlar: "Korkma!" dediler ve o'nu çok bilgili bir oğul ile müjdelediler.

[29]Bunun üzerine karısı bağırarak öne geldi de elini yüzüne vurarak: "Bir bahtsız, bir kısır!" dedi.

[30]Misafirler: "Rabbin işte böyle buyurdu. Şüphesiz Rabbin, haksızlık ve kargaşayı engellemek için konulmuş kanun, düstur ve ilkeler koyandır. En iyi bilenin ta kendisidir" dediler.

[31]Bunun üzerine İbrâhîm, "Sizin önemli işiniz nedir ey elçiler?" dedi.

[32-34]Elçiler: "Şüphesiz biz, Rabbinin katından, aşırı gidenler için işaretlenmiş, çamurdan pişirilmiş sert taşları üzerlerine yağdırmamız için günahkâr bir topluma gönderildik" dediler.

[35]Bunun üzerine Biz mü'minlerden orada bulunan kimseleri çıkardık. [36]Fakat Biz orada Müslümanlardan bir evden başkasını bulmadık. [37]Ve Biz orada acı bir azaptan korkan kimseler için bir alâmet/gösterge bıraktık.

[38,39]Mûsâ'da da alâmetler/göstergeler vardır. Bir zaman Biz, o'nu apaçık bir delille Firavun'a gönderdik de Firavun, ordusu, tüm güç kaynakları ile birlikte yüz çevirdi. Ve "Bu, bir sihirbazdır, hatta gizli güçlerce desteklenen/ deli birisidir" dedi.

[40]Sonra da Biz, onu ve ordularını yakalayıverdik de onları bol suda/nehirde fırlatıp atıverdik. O ise ayıplanan/ kınayan biridir.

[41,42]Âd'da da alâmetler/ göstergeler vardır. Bir zaman Biz onların üzerine, uğradığı her şeyi bırakmayan, sadece onu kül gibi yapan, sonsuz bırakan bir rüzgâr gönderdik.

[43,44]Semûd'da da alâmetler/ göstergeler vardır. Bir zaman onlara: "Belirli bir süreye kadar yararlanın!" denmişti. Sonra onlar Rablerinin emrinden çıktılar da kendilerini, bakıp dururlarken yıldırım yakalayıverdi.

[45]Artık onlar, kendilerini toparlayacak herhangi bir güce sahip olmadılar. Yardım görenler de olmadılar.

[46]Daha önce de Nûh toplumunu değişime/ yıkıma uğratmıştık. Şüphesiz onlar, hak yoldan çıkanlar toplumu idiler.

(67/51, Zâriyât/24-46)

Necm: 284

[47]Ve sema; Biz onu kudretle/ sağlamca bina ettik. Hiç şüphesiz Biz, genişleticileriz.

[48]Ve yeryüzü; onu Biz döşedik. İşte, ne güzel döşeyenleriz!

[49]Ve Biz, siz iyice düşünürsünüz/ öğüt alırsınız diye her şeyden iki eş oluşturduk.

(67/51, Zâriyât/47-49)

Necm: 285

[50]Öyleyse Allah'a kaçın, Allah'a kaçın!!! Şüphesiz ki ben, sizin için O'ndan apaçık bir uyarıcıyım.

[51]Ve Allah ile beraber başka bir tanrı oluşturmayın. Şüphesiz ben, sizin için O'ndan apaçık bir uyarıcıyım.[282]

---

281 Âyetteki semin kelimesi, lafzen "güç veren buzağı" demektir. Bu ise, –210 nolu notta belirttiğimiz gibi– "altın"ı ifade etmektedir.

282 Bkz. 204 nolu not.

(67/51, Zâriyât/50-51)

Necm: 286

[52]İşte böyle, onlardan öncekilere herhangi bir elçi gelince, onun hakkında da kesinlikle onlar: “Bir sihirbazdır!” veya “Bir gizli güçlerce desteklenen/ deli birisidir!” dediler.

[53]Onlar, bunu birbirlerine yükümlülük olarak ulaştırdılar mı? Tersine onlar, azgın bir toplumdur.

[54,55]Artık sen onlardan yüz çevir. Artık sen kınanacak değilsin. Ve sen öğüt ver/hatırlat. Çünkü şüphesiz öğüt/ hatırlatmak, mü’minlere yarar sağlar.

(67/51, Zâriyât/52-55)

Necm: 287

[56,57]Ben, bilmediğiniz ve bildiğiniz, gelmiş geçmiş herkesi yalnızca, Bana kulluk etsinler diye oluşturdum. Ben, onlardan herhangi bir rızık istemiyorum. Ben, onların Beni yedirmelerini de istemiyorum.

[58]Şüphesiz Allah, çok rızık verenin ta kendisidir, çok çetin kuvvetin sahibidir.

[59]Artık şüphesiz, şirk koşarak yanlış, kendi zararlarına iş yapan kimseler için arkadaşlarının payı gibi bir pay vardır. Artık acele etmesinler.

[60]Artık kendilerine vaat edilen günlerinden dolayı vay kâfirlerin; Allah’ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden kişilere!

(67/51, Zâriyât/56-60)

§ĞÂŞİYE SÛRESİ

MEKKE DÖNEMİ

Necm: 288

[1]Kuşatan'ın haberi sana geldi mi?

[2,3]Kişiler var ki, o gün çalışmış, yorulmuş olmasına rağmen eğilmiş, aşağılığa düşmüştür, [4,5]onlar kızışmış bir ateşe yaslanırlar, kızgın bir kaynaktan sulanırlar.

[6,7]Onlar için güç vermeyen ve açlığı gidermeyen kuru bir dikenden başka yiyecek yoktur.

[8-16]Kişiler de var ki, o gün nimetler içindedirler, çalışmaları için hoşnutturlar, yüksek bir cennettedirler, orada boş bir söz işitmezler. Orada akan bir kaynak vardır; orada yükseltilmiş divanlar, konulmuş kadehler, dizilmiş yastıklar, yayılmış halılar vardır.

(68/88, Ğâşiye/1-16)

Necm: 289

[17]Peki yeniden dirilmeye inanmayanlar, develere/ yağmur yüklü bulutlara bakmıyorlar mı, onlar nasıl oluşturulmuş?

[18]Ve gökyüzüne bakmıyorlar mı, o nasıl yükseltilmiş?

[19]Ve dağlara bakmıyorlar mı, onlar nasıl dikilmiş?

[20]Ve yeryüzüne bakmıyorlar mı, o nasıl yayılmış?

(68/88, Ğâşiye/17-20)

Necm: 290

[21,22]Haydi, öğüt ver/ hatırlat, şüphesiz sen, sadece bir öğütçüsün/hatırlatıcısın. Sen, onların üzerinde bir zorba değilsin.

(68/88, Ğâşiye/21-22)

Necm: 291

[23,24]Ancak/ Gözünüzü açın, kim yüz çevirir ve küfrederse;nAllah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddederse artık Allah, ona en büyük azap ile azap edecek.

[25]Şüphesiz onların dönüşleri yalnızca Biz'edir.

[26]Sonra, şüphesiz onların hesabı da yalnızca Bizim üzerimizedir.

(68/88, Ğâşiye/23-26)

§KEHF SÛRESİ

MEKKE DÖNEMİ

Necm: 292

[1-4]Tüm övgüler, katından şiddetli azaba karşı uyarmak, düzeltmeye yönelik işler yapan mü'minlere, şüphesiz kendileri için, içinde sürekli kalıcılar olarak güzel bir ödül bulunduğunu müjdelemek ve "*Allah çocuk edindi*" diyenleri uyarmak için, kuluna, gözetici olarak, kendisi için hiçbir pürüz oluşturmadığı Kitab'ı indiren Allah içindir.

[5]Kendilerinin ve atalarının Allah'ın çocuk edinmişliğine dair hiçbir bilgileri yoktur. Ağızlarından çıkan söz ne kadar büyük! Onlar, sadece yalan söylüyorlar.

[6]Sonra da sen onlar bu Kur'ân'a inanmazlarsa, onların yaptıklarından dolayı, üzüntüden neredeyse kendini harap edeceksin!

*(6*9/18, Kehf/1-6)

Necm: 293

[7]Şüphesiz Biz yeryüzündeki, ona süs olan şeyleri insanların hangisinin daha güzel amel edeceğini sınamamız için yaptık.

[8]Ve şüphesiz Biz, yeryüzünde olanları kupkuru bir toprak yapacağız.

[32]Ve onlara, iki adamı örnek ver: Biz bunlardan birine her türlü üzümlerden iki bağ verdik ve iki bağın etrafını hurmalarla donattık. Aralarında da bir ekinlik yaptık.

[33]Her iki bahçe de, hiçbir şeyi eksik bırakmaksızın, ürünlerini verdiler. Aralarında da ırmak yardık/akıttık.

[34]Bu iki bağın sahibi için ayrıca başka gelir de vardı. Bundan dolayı bu adam arkadaşına konuşarak: "Ben, malca senden daha çok, insan sayısı bakımından da senden daha güçlüyüm" dedi.

[35,36]Ve bu adam, kendine haksızlık ederek bağına girdi: "Ben, bunun hiç yok olacağını sanmıyorum. Ben Saat'in kopacağını da zannetmiyorum. Var sayalım ki Rabbime geri götürüldüm, kesinlikle orada bundan daha iyi bir sonuç bulurum" dedi.

[37-41]Arkadaşı konuşarak ona, "Seni topraktan, sonra bir damla sudan oluşturan, daha sonra da seni olgun insan hâline getirene mi inanmıyorsun? Fakat ben; O, benim Rabbim Allah'tır. Ve ben Rabbime kimseyi ortak koşmam. Kendi bağına girdiğin zaman: "Maşallah, lâ kuvvete illa billâh" [Allah ne isterse o olur. Allah'tan başka hiçbir güç yoktur] deseydin ya! Sen her ne kadar beni, malca ve evlatça kendinden az görüyorsan da, belki Rabbim bana, senin bağından daha hayırlısını verir. Seninkinin üstüne de gökten felaketler gönderir de senin bağ, kaygan bir toprak hâline geliverir. Yahut bağının suyu yerin dibine çekilir de bir daha onu aramaya güç yetiremezsin" dedi.

[42,43]Ve o iki bağ sahibi kişi, serveti ile kuşatma altına alındı/ bitirildi. Bunun üzerine bağında yaptığı harcamalara karşı ellerini ovuşturmaya başladı. Bahçe, çardakları üzerine yıkılmış kalmıştı, o da "*Ah ne olaydım! Rabbime hiçbir şeyi ortak koşmasaydım*" diyordu. O kişi için Allah'ın astlarından yardım edecek bir topluluk olmadı. Ve kendisi de öç alacak/kendi kendine yardım edecek biri değildi.

[44]İşte burada egemenlik/yardımcılık, koruyuculuk, yol göstericilik ancak hak olan Allah'a aittir. O, ödüllendirme bakımından en iyi ve kovuşturma yönünden de en iyi olandır.

[45]Ve sen, onlara basit dünya hayatının misalini ver: O basit dünya hayatı, gökten indirdiğimiz bir su gibidir ki, bu su sebebiyle yeryüzünün bitkileri birbirine karışmış, sonra da rüzgârın savurup durduğu bir çöp kırıntısı oluvermiştir. Ve Allah, her şeye gücünü kabul ettirendir.

[46]Mal ve oğullar, basit dünya hayatının süsüdür. Kalıcı düzeltmeye yönelik işler ise, Rabbinin katında, sevapça daha hayırlıdır, ümit bağlama yönünden de daha hayırlıdır.

[47]Ve Bizim dağları yürüttüğümüz gün; ve sen yeryüzünü çırılçıplak/ dümdüz göreceksin. Ve Biz onları bir araya topladık. Böylece onlardan hiçbir kimseyi bırakmadık.

[48]Ve onlar, saf hâlinde Rabbine yayılmışlardır: "Şüphesiz sizi ilk önce oluşturduğumuz gibi Bize geldiniz. Aslında siz, sizin için buluşma zamanı gerçekleştirmeyeceğimize bâtılca inanıyordunuz."

[49]Ve Kitap/ amel defteri konulmuştur. Suçluların ondan korktuğunu göreceksin. Ve "*Eyvah bize! Bu nasıl kitapmış ki, büyük-küçük hiçbir şey bırakmadan hepsini saymış*" derler. Ve onlar, yaptıklarını hazır bulurlar. Ve senin Rabbin hiç kimseye haksızlık etmez.

[27]Ve sen Rabbinin kitabından sana vahyolunanı oku/ izle! Rabbinin sözlerini değiştirecek kimse yoktur. Ve sen O'nun astlarından bir sığınak bulamazsın.

[28]Ve kendini, sürekli olarak Rablerinin rızasını isteyerek Rablerine yalvaran kişiler ile beraber sabreden biri kıl. Basit dünya hayatının süsünü isteyerek onlardan gözlerini de ayırma. Ve de sen, Bizim anılmamızdan kalbini ilgisiz/ duyarsız kıldığımız, boş-iğreti arzusuna uymuş ve de işi aşırılık olan kimseye uyma.

[29]Ve de ki: "*O gerçek, Rabbinizdendir. O nedenle dileyen iman etsin, dileyen bilerek reddetsin / inanmasın.*" Şüphesiz Biz, şirk koşarak yanlış, kendi zararlarına iş yapanlar için duvarları, çepeçevre onları içine almış bir ateş hazırladık. Ve eğer yağmur yağsın isterlerse, erimiş maden gibi yüzleri haşlayan bir su yağdırılır. O, ne kötü bir içecektir! Dayanma/ sığınma yeri olarak da ne kadar kötüdür!

[30]Şüphesiz iman eden ve düzeltmeye yönelik işler yapanlar; şüphe yok ki Biz, işi güzel yapanların karşılığını kaybetmeyiz.

[31]İşte onlar, altlarından ırmaklar akan Adn cennetleri kendilerinin olanlardır. Onlar, orada koltuklarına yaslanmış olarak altından bileziklerle süslenecekler, ince ve kalın ipekliden yeşil elbiseler giyecekler. O ne güzel karşılıktır! Ve ne güzel kalma yeri![283]

(69/18, Kehf/7-8, 32-49, 27-31)

Necm: 294

[2849]Yoksa sen, Büyük Mağara ve Rakim/Yazıt Ashâbı'nın şaşılacak alâmetlerimizden/ göstergelerimizden olduklarını mı sandın?

[10]O yiğitler, Büyük Mağara'ya sığınınca: "Rabbimiz! Bize katından bir rahmet ver ve bizim için şu işimizden akıl gelişmişliği hazırla" dediler.

[11]Bunun üzerine Biz, onların kulakları üzerine o büyük mağarada nice yıllar vurduk.

[12]Sonra da iki grubun hangisinin, onların bekledikleri süreyi daha iyi hesapladığını bildirelim diye Rakim/Yazıt Ashâbı'nı gönderdik.

[13,16]Biz sana Kehf ve Rakim Ashâblarının önemli haberlerini gerçek olarak kıssalaştıracağız. Şüphesiz onlar, Rablerine iman etmiş birkaç genç yiğitler idi. Biz de onlara kılavuzluğu arttırdık: "Mademki siz, onlardan ve Allah'tan başka taptıkları şeylerden ayrıldınız, o hâlde o büyük mağaraya sığının ki, Rabbiniz size rahmetinden yayıversin ve işinizden size rast getirip yararlı olanı hazırlasın."

---

283 Resmi Mushaf'ta 18. sırada bulunan Kehf sûresi'nin bu âyetlerini, farklı tertip ettik.

284 Kehf ve Rakim ashâbı kıssaları âhiret hayatının kesin isbatı için bir bilimsel deneydir. Pasajı okumaya başlamadan önce dikkat edilmesi gereken bir diğer nokta da, kıssada sadece Ashâb-ı Kehf'ten değil, Ashâb-ı Kehf ile beraber Ashâb-ı Rakim'den de bahsedilmiş olmasıdır. Bu nedenle, pasajdaki zamirlerin bir bölümü Ashâb-ı Kehf'e, bir bölümü de Ashâb-ı Rakim'e racidir. Âyetlerin metninden açıkça anlaşıldığı üzere, sûrenin bu bölümünde, Kur'ân'ın indiği dönemde henüz gerçekleşmemiş olup asırlarca sonra gerçekleşecek olan bir duruma; insanların yok olmadığı, zamanı gelince sağda-solda dağınık olarak bulunan hücrelerin emaneten durdukları yerlerden alınıp birleştirileceği gerçeğine ve âhiretin kesin varlığını bilimsel olarak ortaya koyacak kişi ve olaylara değinilmiştir. Konunun tafsilatı için bkz. Tebyîn.

[14,15]Ve Biz onlar ayaklanıp da: “Bizim Rabbimiz, göklerin ve yerin Rabbidir. Biz, O’nun astlarına ilâh olarak yalvarmayız, yoksa kesinlikle saçma-sapan konuşmuş oluruz. Şunlar, Allah’ın astlarından ilâhlar edinen bizim toplumumuzdur. Edindikleri ilâhlara dair açık bir delil getirselerdi ya! Allah’a karşı yalan uydurandan daha yanlış davranan; kendi zararlarına iş yapan kim olabilir?” dediklerinde onların kalplerini sağlamlaştırdık.

[17]Ve sen, doğduğu zaman, güneşi, onların o büyük mağaralarından sağ yana yöneldiğini, battığı zaman da onları sol yandan keser-geçer göreceksin. Kendileri de ondan geniş bir boşluktadırlar. Bu, Allah’ın alâmetlerinden/göstergelerindendir. Allah kime kılavuzluk ettiyse artık o, kılavuzlanan doğru yolu bulmuştur. Allah kimi şaşırttıysa da, artık sen ona yol gösteren bir Yakın Kimseyi asla bulamazsın.

[18]Ve sen Ashâb-ı Rakim’i görseydin uyanık sanırdın. Hâlbuki onlar uykudadırlar. Ve Biz onları sağ yana ve sol yana çeviririz. Köpekleri de girişte ön ayaklarını ileri doğru uzatmıştı. Eğer sen onların durumunu iyice bilseydin, kesinlikle, kaçarak onlardan uzaklaşırdın ve onlardan ürpertiyle dolardın.

[19,20]Ve böylece kendi aralarında soruşturma yapsınlar diye yazıt ashâbını gönderdik. Onlardan bir sözcü: “Ne kadar durup kaldınız?” dedi. Diğerleri: “Bir gün ya da günün bir parçası kadar kaldık” dediler. Yazıt ashâbından diğerleri: “Ne kadar durduğunuzu, Rabbiniz daha iyi bilir. Şimdi siz birinizi, bu gümüş paranızla şehre gönderin de baksın, hangi yiyecek daha temiz ise, ondan size yiyecek getirsin. Ve çok nazik davransın ve sizi kimseye sezdirmesin. Şüphesiz şehir halkı, sizin üzerinize galip gelirlerse sizi taşlayarak öldürürler veya sizi kendi dinlerine/yaşam tarzlarına döndürürler. O zaman da siz, sonsuz olarak asla kurtuluşa eremezsiniz.”

[21]Böylece, Allah’ın vaadinin hak olduğunu ve kıyâmet gününde hiç şüphe olmadığını bilmeleri için, onlar üzerine haberdar yaptık. Hani onlar aralarında işlerini tartışıyorlardı. Dediler ki: “Üstlerine basit bir bina yapın. Rableri onları daha iyi bilir.” Onların işleri üzerine galip olanlar: “Üzerlerine kesinlikle bir mescit [ikna yerleri/âhiretin varlığını isbat edecek okullar] yapacağız” dediler.

“[22-25]Onlar, üç kişidir, dördüncüleri köpekleridir” diyecekler, Onlar, ıssız alanı taşlamak olarak [isabetsiz, dayanaksız, kafadan atma olarak], “Beş kişidir, altıncıları köpekleridir” diyecekler, “Onlar, yedi kişidir; sekizincisi köpekleridir” ve onlar, “Onlar, onların o büyük mağaralarında üçyüz yıl kaldılar” derler. Ve dokuza arttırdılar. De ki: “Onların sayılarını Rabbim daha iyi bilir.” Onları ancak pek az kimse bilir. Bu sebeple onlar hakkında ortada olan şeyden başkası ile bir münakaşaya girişme ve bunlar hakkında onlardan kimseye de bir şey sorma! Ve hiçbir şey için, “Allah’ın dilemesi dışında, şüphesiz ben yarın onu yapacağım” deme. Ve terk ettiğin vakit Allah’ı an ve “Umarım Rabbim beni, doğruya bundan daha yakın olana eriştirir” de!

[26]De ki: “Allah, yazıt ashâbının ne kadar kaldıklarını en iyi bilendir.” Göklerin ve yerin görülmeyeni, duyulmayanı, sezilmeyeni, geçmişi, geleceği yalnızca O’nun içindir. O, ne güzel görür, O ne güzel işitir! Onlar için, O’nun astlarından bir yardım eden, yol gösteren, koruyan bir yakın kişi yoktur. Allah, Kendi hükümranlığına kimseyi ortak etmez.

*(6*9/18, Kehf/9-13, 16, 14-26)

Necm: 295

[50]Ve hani Biz doğal güçlere, “Âdem’e boyun eğip teslimiyet gösterin” demiştik de İblis/düşünce yetisi dışında hepsi boyun eğip teslimiyet gösterdi. İblis, görünmez varlıklardandı/enerjidendi. Sonra da kendi Rabbinin emrine ters düştü. Şimdi siz, Benim astlarımdan onu ve onun soyunu yardımcı, yol gösterici, koruyucu yakınlar mı ediniyorsunuz? Hem de onlar sizin düşmanınızken. Şirk koşarak yanlış; kendi zararlarına iş yapanlar için ne kötü bir değiştirmedir bu!

[51]Ben onları, göklerin ve yeryüzünün oluşturuluşuna ve kendilerinin oluşturuşuna şâhit tutmadım ve Ben hiçbir zaman saptıranları yardımcı edinmiş değilim.

[52]Ve o gün Allah: “Yanlış olarak inandığınız Benim ortaklarımı hadi çağırın” der. Sonra onlar da onları çağırdılar da onlar kendilerine cevap vermediler. Ve Biz, onların arasına ateşten bir engel koymuşuzdur.

[53]Ve günahkârlar ateşi görmüşler de artık kendilerinin ona düşeceklerine kesin inanmışlardır. Ondan kaçıp sığınacak bir yer de bulamadılar.

[54]Ve şüphesiz Biz, bu Kur’ân’da insanlar için her örnekten geniş geniş açıkladık. İnsan ise, tartışma yönünden her şeyden daha çok olandır.

[55]Ve kendilerine doğru yol [kitap, elçi] geldiği zaman, insanların iman etmelerine ve Rablerinden günahlarının bağışlanmasını istemelerine sadece “evvelkiler ile ilgili uygulamaların kendilerine gelmesi ya da önlerine azabın gelmesi” konusu engel oldu.

[56]Ve Biz, elçileri ancak müjdeciler ve uyarıcılar olarak göndeririz. Kâfirler; Allah’ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddetmiş olan kişiler de hakkı, bâtılla iptal etmek/ortadan kaldırmak için mücâdele ediyorlar. Ve onlar, âyetlerimizi ve korkutuldukları şeyleri alaya aldılar.

[57]Ve Rabbinin âyetleriyle öğüt verilip/hatırlatma yapılıp da onlardan mesafelenip uzaklaşan ve iki elinin önden gönderdiklerini/ yaptıklarını unutan [terk eden, dikkate almayan] kimseden daha yanlış; kendi zararlarına iş yapan kim olabilir? Şüphesiz Biz onların kalpleri üzerine, Kur’ân’ı iyice anlamalarına engel perdeler, kulaklarına da ağırlık oluşturduk. Sen onları doğru yola çağırsan da, onlar bu durumda asla kılavuzlandıkları doğru yola girmezler.

[58]Bununla beraber senin rahmet sahibi Rabbin çok bağışlayıcıdır. Eğer senin rahmet sahibi Rabbin, işledikleri günahlar yüzünden onları hemen yakalayacak olsaydı, onlara azabı kesinlikle acele verirdi. Aksine onlara vaat edilen bir zaman vardır. Onlar, O’nun astlarından bir sığınak asla bulamazlar.

[59]Ve işte, şirk koşarak yanlış; kendi zararlarına iş yaptıkları zaman değişime/ yıkıma uğrattığımız kentler! Biz onların değişime/ yıkıma uğramaları için de belirli bir zaman tayin etmiştik.

(69/18, Kehf/50-59)

Necm: 296

[60]Ve bir vakit Mûsâ, delikanlısına: “Ben iki bilgin kişinin toplandığı yere varıncaya kadar durmayacağım yahut senelerce gideceğim” demişti.

[61]Bunun üzerine “iki bilgin kişinin toplandığı yer”e vardıklarında ikisi de bunalımlarını/sıkıntılarını[285] terk etti. O zaman bunalım/sıkıntı, bilgin kimse yardımıyla yok olup gitti.

[62]Bu şekilde geçtikleri zaman Mûsâ, delikanlısına: “Getir kuşluk yemeğimizi, gerçekten biz bu yolculuğumuzda yorulduk” dedi.

[63]Delikanlı: “Gördün mü/ hiç düşündün mü? O Kaya’ya sığındığımız vakit doğrusu ben bunalımdan/ sıkıntıdan kurtuldum, onu söylememi de kesinlikle bencilliğim engelledi. Bunalım/ sıkıntı, şaşılacak bir şekilde bilgin insanda kaybolup gitti” dedi.

[64]Mûsâ, “İşte bu, aradığımızdı!” dedi. Hemen izlerini takip ederek gerisin geri döndüler.

[65]Derken kullarımızdan bir kul buldular ki, Biz ona katımızdan bir rahmet vermiş ve tarafımızdan bir bilgi öğretmiştik.

[66]Mûsâ ona: “Doğru yol konusundaki sana öğretilenden bana da öğretmen için sana tâbi olabilir miyim?” dedi.

---

285 Âyette geçen hut sözcüğü ile ilgili 14 nolu notta bilgi vermiş, hut’un “bunalım/sıkıntı”yı ifade ettiğini belirtmiştik. Mûsâ’nın bunalımı, kendisine Firavun’u öldürerek İsrâîloğulları’nı Mısır’dan çıkarma görevi verildiği zaman bunu nasıl başaracağı konusundaki endişeleridir. Mûsâ bu kıssada bunu nasıl başaracağını ve Allah’a savaş açanların öldürülmesi gerektiğini; dolayısıyla da Firavun’u neden öldüreceğini öğrenecektir.

[67,68]Âlim ve rahmete mazhar kul: “Şüphesiz sen benimle beraber sabretmeye takat yetiremezsin. Ve kavrayamadığın bilgiye nasıl sabredeceksin!” dedi.

[69]Mûsâ: “İnşallah beni sabreden biri bulacaksın ve senin hiçbir işine karşı gelmem” dedi.

[70]Âlim ve rahmete mazhar kul: “O hâlde eğer bana uyacaksan, bana hiçbir şey hakkında soru sorma, ta ki ben sana öğüt olarak ondan söz açıncaya kadar.”

[71]Bunun üzerine ikisi yürüdüler; sonunda gemiye bindiklerinde âlim ve rahmete mazhar kul gemide kusurlar oluşturdu. Mûsâ: “İçindekileri boğman için mi onu yırttın/kusurlar oluşturdun? Kesinlikle sen, şaşılacak bir şey yaptın!” dedi.

[72]Âlim ve rahmete mazhar kul: “Ben, ‘Şüphesiz sen benimle beraber olmaya sabredemezsin’ demedim mi?” dedi.

[73]Mûsâ: “Unuttuğum şeyle beni cezalandırma ve işimden dolayı bana güçlük çıkarma!” dedi.

[74]Yine gittiler. Sonunda bir delikanlıya rast geldiler; âlim ve rahmete mazhar kul onu öldürüverdi. Mûsâ: “Bir nefis karşılığı olmaksızın tertemiz bir nefsi mi öldürdün? Kesinlikle çok anlaşılmaz bir şey yaptın!” dedi.

[75]Âlim ve rahmete mazhar kul: “Ben sana ‘Kesinlikle sen benimle birlikte asla sabredemezsin’ demedim mi?” dedi.

[76]Mûsâ: “Eğer bundan sonra sana bir şey sorarsam, artık benimle arkadaşlık etme! Kesinlikle kovarsan darılmam” dedi.

[77]Bunun üzerine yine gittiler. Sonunda bir köy halkına varınca onlardan yemek istediler. Bunun üzerine onlar da, kendilerini misafir etmekten kaçındılar. Derken orada yıkılmak üzere olan bir duvar buldular. Âlim ve rahmete mazhar kul, onu doğrultuverdi. Mûsâ: “İsteseydin bunun karşılığında kesinlikle bir ücret alırdın” dedi.

[78-82]Âlim ve rahmete mazhar kul: “İşte bu, aramızın ayrılmasıdır. Şimdi sana o, üzerine sabretmeye güç yetiremediğin şeylerin birinci anlamlarını haber vereyim:

“Gemi olayına gelince; o, denizde çalışan birtakım miskinlerindi. İşte o nedenle ben onu kusurlu hâle getirmek istedim. Ötelerinde de bütün gemileri gasp edip alan bir kral vardı.

Delikanlıya da gelince; onun anne-babası mü’min kimselerdi. İşte o nedenle biz, onun, anne-babasını azdırmasından ve küfre; Allah’ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddetmeye sürüklemesinden korktuk. Sonra da ‘Rableri onun yerine kendilerine temizlikçe daha hayırlı ve merhamet bakımından daha yakınını versin’ istedik.

Duvara da gelince; o, şehirdeki iki yetim oğlanındı ve onun altında onlar için bir define vardı. Babaları da iyi bir zat idi. İşte onun için, *–Rabbinden bir rahmet olmak üzere–* Rabbin onların erginlik çağına ermelerini, definelerini çıkarmalarını diledi. Ve ben onu [duvar doğrultma işini] kendi görüşümle yapmadım. İşte senin, üzerine sabretmeye takat getiremediğin şeylerin ilk plândaki anlamı!”

(69/18, Kehf/60-82)

Necm: 297

[28683]Ve sana iki çağ sahibinden[287] soruyorlar. De ki: “Size ondan, bir hatırlatma/öğüt okuyacağım:

---

286 Bu pasajda ileri ölçüde edebî sanatlar kullanılarak Rasûlullah Muhammed farklı bir anlatımda tanıtılmıştır. Burada konu edilen olaylar, bu âyetler indiği zaman henüz yaşanmamıştı. Zihinlerindeki mitolojik Zülkarneyn’i soranlara, tarihî bir Zülkarneyn anlatımı ile cevap verilmiştir. Bu pasaj, bu yönüyle de mucizedir. Konuyu Tebyîn’de ayrıntılı olarak irdeledik. Pasajın meali lafzen şöyledir: Ve sana Zülkarneyn’den soruyorlar. De ki: “Size ondan, bir hatırlatma/öğüt okuyacağım: Şüphesiz Biz onun [Zülkarneyn] için yeryüzünde iktidar sağladık ve ona her şeyden bir sebep verdik. Sonra o, bir sebebe tâbi oldu. Nihâyet o, güneşin battığı yere vardığı zaman, onu [güneşi], kara bir balçıkta batıyor buldu. Bir de bunun yanında bir kavim buldu. Biz dedik ki: “Ey Zülkarneyn! Onları ya cezalandırırsın veya onların hakkında iyi-güzel davranırsın.” O dedi ki: “Kim zalimlik ederse kesinlikle ona azap edeceğiz; Sonra Rabbine geri döndürülecek, sonra O da

[84]Şüphesiz Biz iki çağ sahibi için yeryüzünde iktidar sağladık ve ona her şeyden bir sebep verdik.

[85]Sonra o, bir sebebe tâbi oldu.

[86]Sonunda o, vahyin battığı yere vardığı zaman, vahyi, kara bir balçıkta batıyor buldu [orada ilâhi ilkeler hayattan çıkarılmıştı]. Bir de bunun yanında bir toplum buldu. Biz dedik ki: "Ey Zülkarneyn! Onları ya cezalandırırsın veya onların hakkında iyi-güzel davranırsın."

[87,88]O dedi ki: "Kim şirk koşarak yanlış; kendi zararlarına iş yaparsa kesinlikle ona azap edeceğiz; Sonra Rabbine geri döndürülecek, sonra O da onu görülmemiş bir azapla azaplandırır. Amma her kim de iman eder ve sâlihi işlerse artık buna da en güzel karşılık vardır. Ve Biz onun için emrimizden kolay olanı söyleyeceğiz."[288]

[89]Sonra iki çağ sahibi, bir sebebe uydu.

[90]Sonunda, vahyin doğduğu yere vardı. Vahyi bir toplum üzerine doğuyor buldu. Öyle ki Biz onlar için, vahiy olmayan bilgilerle bir siper yapmıştık.

[91]İşte böyle! Ve Biz onun yanında olan şeyleri bilgi yönünden kuşatmıştık.[289]

[92]Sonra iki çağ sahibi, bir sebebe uydu.

[93]Sonunda iki sözleşme arasına ulaştığında iki toplumun [Medîne ve Mekke toplumlarının] astlarından, hemen hemen hiç söz anlamayan bir toplum [Hayber Yahudilerini] buldu.

[94]Söz anlamaz toplum [Hayber Yahudileri] dediler ki: "Ey iki çağın sahibi! Şüphesiz akıncılar[290] ve komutanı [Muhammed ve ordusu] bu topraklarda bozguncudur [ziraattan

---

onu görülmemiş bir azapla azaplandırır. Amma her kim de iman eder ve sâlihi işlerse artık buna da en güzel karşılık vardır. Ve Biz onun için emrimizden kolay olanı söyleyeceğiz." Sonra o [Zülkarneyn], bir sebebe uydu. Nihâyet, güneşin doğduğu yere vardı. Onu [güneşi] bir toplum üzerine doğuyor buldu. Öyle ki Biz onlar için, onun [güneşin] astından bir siper kılmıştık. İşte böyle! Ve Biz onun yanında olan şeyleri ilimce kuşatmıştık. Sonra o [Zülkarneyn], bir sebebe uydu. Nihâyet iki sed arasına ulaştığında iki kavmin astlarından, hemen hemen hiç söz anlamayan bir kavim buldu. Onlar [söz anlamaz kavim] dediler ki: "Ey Zülkarneyn! Şüphesiz Ye'cuc ve Me'cuc bu topraklarda bozguncülardır. Onun için, bizimle onlar arasında bir sed kılman üzere [şartıyla] sana bir vergi versek olur mu?" O [Zülkarneyn] dedi ki: "Rabbimin beni içinde bulundurduğu imkânlar daha hayırlıdır. Haydin siz bana kuvvetle yardım edin de sizinle onların arasında çok sağlam bir sed kılayım. Bana, demir kütleleri getirin/ince zekânızla hazırladığınız teklif metinlerini bana getirin." Nihâyet iki tepe/hedef eşitleştiği zaman: "Üfürün!" dedi. Nihâyet onu [demiri] bir ateş hâline getirince, 'Getirin bana üzerine su boşaltayım' dedi. Artık onlar [o söz anlamaz kavim], onu [sağlamca yapılan sözleşmeyi] aşmaya güç yetiremediler, onu delmeye de güç yetiremediler. O [Zülkarneyn] dedi ki: "Bu [sağlamca yapılan sözleşme] Rabbimden bir rahmettir. Artık Rabbimin vaadi geldiği vakit de onu dümdüz yapacaktır. Rabbimin vaadi de haktır."

Meal'de de te'vîlli anlamları direkt olarak verdik.

287 Muhammed'in (a.s) iki çağ sahibi olmasını, iki şekilde izah etmek mümkündür: A) Mekke'den Medîne'ye göç edişi takvim başlangıcı yapılmış olmasındandır. O nedenle hayatının bir bölümü, "hicretten önce"dir bir bölümü de "hicretten sonra"dır. Tıpkı "milattan önce, milattan sonra" denilişi gibi. B) Güneşin [vahyin] doğduğu yer olan Mekke ile –pasajdaki ifadeye göre– güneşin battığı yer olan Medîne'nin sahibi.

288 Burada, Muhammed'in Medîne'de devlet başkanı oluşu ve yerli hakla yaptığı sözleşme [Medîne Vesikası] konu edilmektedir.

289 Bu paragrafta, Muhammed'in kendisine vahyedilen kente [Mekke'ye-Hudeybiye'ye] gidişi ve orada yaptığı anlaşma konu edilmektedir.

290 Ye'cûc ve me'cûc sözcüklerinin Arapça olmadığı ifade edilmiştir. Kur'ân'daki Arapça olmayan kelimelerin tesbiti hakkında yapılan çalışmalardan, bu sözcüklerin de, –harut ve marut sözcükleri gibi– yabancı [Yunanca] olduğu, sonradan Arapçalaştırıldıkları anlaşılmaktadır. Dikkat çeken bir diğer nokta da, bu sözcüklerin "yakıp yıkma, atıp saçma" sözcüklerini çağrıştıran kelimelerle Arapçalaşmış olmalarıdır.

Gerek Kitab-ı Mukaddes ve İncîl'deki, gerekse Kur'ân'daki anlatıma göre ye'cûc ve me'cûc'un ortak özelliği akıncılık ve istilacılıktır. Dolayısıyla, bu iki sözcüğün çağrıştırdığı güç, bir ordunun gücüdür. Bu durumda ye'cûc "ordu komutanı", me'cûc de "onun askerleri"dir.

Bu açıklamalardan hareketle, Hayber'i istila eden komutanın [Muhammed'in] ve askerlerinin [sahabenin] de Hayberliler için ye'cûc ve me'cûc olduğunu söyleyebiliriz.

94. âyette, sözcüklerin hakikat anlamlarına göre, laf anlamaz, kanun-nizam dinlemez toplum'dan, sanki üçüncü şahıslardan bahseder gibi Zülkarneyn'e, Ey Zülkarneyn! Şüphesiz ye'cûc ve me'cûc bu topraklarda bozguncülardır şeklinde hitap edildiği görülmektedir. Üzerinde yeterince tefekkür edilmediği için âyette nakledilen bu konuşma yanlış değerlendirilmektedir. Hâlbuki sözü edilen laf anlamaz, kanun-nizam dinlemez toplum, Zülkarneyn'e doğrudan Sen ve ordun, bu topraklarda bozguncularsınız demeyip nazik ve diplomatik bir üslupla Ey Zülkarneyn! Şüphesiz ye'cûc ve me'cûc bu topraklarda bozguncülardır şeklinde kinayeli bir lisânla seslenmektedirler.

anlamıyorlar, araziye yazık ediyorlar]. Onun için, bizimle onlar arasında bir vesika yapman şartıyla sana bir vergi versek olur mu?”

[95]İki çağ sahibi dedi ki: “Rabbimin beni içinde bulundurduğu imkânlar daha hayırlıdır. Haydin siz bana kuvvetle yardım edin de sizinle onların arasında çok sağlam bir sözleşme/ vesika yapayım. Bana, ince zekânızla hazırladığınız teklif metinlerini getirin.”

[96]Sonunda hedef eşitleştiği zaman: “Hazırlayın sözleşmeyi!” dedi. Sonunda sözleşme hazırlanınca, ‘Getirin ben de imzalayayım’ dedi.

[97]Artık söz anlamaz o toplum, sağlamca yapılan sözleşmeyi aşmaya güç yetiremediler, onu delmeye de güç yetiremediler.[291]

[98]İki çağ sahibi dedi ki: “Sağlamca yapılan bu sözleşme Rabbimden bir rahmettir. Artık Rabbimin vaadi geldiği vakit de onu dümdüz yapacaktır. Rabbimin vaadi de haktır.”

*(6*9/18, Kehf/83-98)

Necm: 298

[99]Ve Biz, kıyâmet günü ortak koşan kimseleri dalgalar hâlinde birbirlerine girer hâlde bırakıvermişizdir. Sûr’a da üflenmiştir. Böylece ortak koşan kimselerin hepsini bir araya toplayıvermişizdir.

[100,101]Ve Biz, cehennemi o gün, Beni hatırlatan alâmetlerimden/ göstergelerimden gözleri bir örtü içinde olan ve vahye kulak vermeye güçleri olmayan kâfirler; Allah’ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddedenler için genişlettikçe genişlettik.

[102]Peki, o kâfirler; Allah’ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden o kimseler, Benim astlarımdan birtakım yardımcı, yol gösterici, koruyucu yakınlar edineceklerini mi sandılar? Şüphesiz Biz cehennemi, kâfirlere; Allah’ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden o kimselere bir konuk ziyafeti (!) olarak hazırladık.

[103]De ki: “Ameller bakımından en çok zarara uğrayanları haber verelim mi? [104]Onlar, yapay olarak, güzellik ürettiklerini sanırken, dünyadaki çalışmaları da boşa gitmiş olan kimselerdir.”

[105]İşte onlar, Rablerinin âyetlerini ve O’na ulaşmayı bilerek reddetmiş/ inanmamış kimselerdi de bu yüzden yaptıkları bütün amelleri boşa gitti. Artık kıyâmet günü onlar için hiçbir ölçü tutturmayız/ hiç bir değer vermeyiz.

[106]İşte, küfürleri; Allah’ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddemeleri, Benim âyetlerimi ve elçilerimi alaya almaları sebebiyle, onların cezaları cehennemdir.

[107,108]Şüphesiz iman etmiş ve düzeltmeye yönelik işler yapmış şu kimseler, içlerinde sürekli kalmak üzere Firdevs bahçeleri onlar için ikram olunmuştur. Onlar, oradan hiç ayrılmak istemezler.

[109]De ki: “Rabbimin sözleri için, deniz mürekkep olsa Rabbimin sözleri bitmeden önce deniz tükenirdi, hatta bir o kadarını daha getirsek bile.”

[110]De ki: “Ben ancak sizin gibi bir beşerim. Bana ilâhınızın ancak bir ilâh olduğu vahyolunuyor. Onun için her kim Rabbine kavuşmayı umuyorsa sâlih ameli işlesin ve Rabbine kullukta, hiç kimseyi ortak etmesin.”

*(6*9/18, Kehf/99-110)

---

291 Burada Hayber sözleşmesinin hazırlanması ve içeriğine değinilmiştir. Ayrıntılı bilgi için tarih kitaparına ve Tebyînu’l-Kur’ân’a bakılabilir.

§NAHL SÛRESİ
MEKKE DÖNEMİ

Necm: 299

,[1]Allah'ın emri kesinlikle gelecek. Artık onu acele edip istemeyiniz. Allah, onların ortak koştukları şeylerden arınıktır ve yücedir.

[2]Allah, kullarından dilediğine, haberci âyetleri/ vahyi, Kendisine özgü bir iş olarak ruh/ can ile birlikte: "Şüphesiz Benden başka ilâh yok, o hâlde Benim korumam altına girin diye uyarın" diye indirir.

[3]Allah, gökleri ve yeryüzünü hak ile oluşturdu. O, onların ortak koştukları şeylerden yücedir.

[4]Allah, insanı bir nutfeden oluşturdu. Bir de bakarsın ki, o apaçık bir düşmandır.

[5]Hayvanları O oluşturmuştur. Onlarda sizi ısıtacak şeyler ve birçok yararlar vardır. Siz, onlardan bir kısmını da yersiniz.

[6]Ve hayvanlarda, akşam vakti getirdiğinizde ve sabahleyin saldığınızda sizin için bir güzellik vardır.

[7]Ve hayvanlar, ancak canınızın bir parçası tükenerek/ çok yorularak ulaşabileceğiniz bir memlekete yüklerinizi taşırlar. Şüphesiz sizin Rabbiniz, kesinlikle çok şefkatlidir, çok merhametlidir.

[8]Ve Allah, kendilerine binesiniz, hem de zînet olsun diye, atları, katırları ve eşekleri oluşturdu. Bilmediğiniz şeyleri de O oluşturuyor.

[9]Yolun doğrusu yalnızca Allah'a borçtur. Yolun eğrisi de vardır. Ve eğer Allah dileseydi, sizi topluca doğru yola kılavuzlardı.

[10,11]O, sizin için gökten bir su indirdi. İçecekleriniz ondandır. Hayvanları otlattığınız ağaçlar-bitkiler de ondandır. Allah, su ile sizin için ekin, zeytin, hurmalıklar, üzümler ve tüm meyvelerden bitiriyor. Şüphesiz bunda iyiden iyiye düşünen bir toplum için kesinlikle birer alâmet/gösterge vardır.

[12]Ve Allah, geceyi, gündüzü, güneşi ve ayı sizin emrinize verdi/sizin yararlanacağınız özelliklerde yarattı. Bütün yıldızlar da O'nun emrine boyun eğmişlerdir. Şüphesiz ki bunda aklını kullanan bir toplum için alâmetler/göstergeler vardır.

[13]Yeryüzünde sizin için renklerini değişik olarak yarattığı şeyleri de sizin hizmetinize sunmuştur. Şüphesiz bunda öğüt alan bir toplum için kesinlikle bir alâmet/gösterge vardır.

[14]Ve O, denizden taze et yiyesiniz ve ondan takındığınız süs eşyasını çıkarasınız diye armağanlarından rızık aramanız için ve kendinize verilen nimetlerin karşılığını ödemeniz için denizi sizin emrinize verendir. *–Gemilerin denizde suyu yararak gittiklerini görüyorsun.–*

[15,16]Ve Allah size sofra olması için yeryüzünün içinde sabit-sağlam dağlar, ırmaklar ve siz kılavuzlandığınız doğru yolu bulasınız diye yollar ve daha nice âlametler bıraktı. Ve Onlar yıldızlarla/ Kur'ân âyetleri öbekleriyle yollarını bulurlar.

[17]Öyleyse yaratan/ Allah, yaratamayan sözde ilâhlar gibi olur mu? Hâlâ düşünmeyecek misiniz?

[18]Ve eğer Allah'ın nimetlerini sayacak olsanız, onları sayamazsınız. Şüphesiz ki Allah kullarının günahlarını çok örten, onları cezalandırmayan ve bağışı bol olandır, engin merhamet sahibidir.

[19]Ve Allah, gizlediğinizi ve açıkladığınızı bilir.

*(7*0/16, Nahl/1-19)

Necm: 300

[20,21]Ve onların Allah'ın astlarından yakardıkları şeyler herhangi bir şey oluşturamazlar, kendileri oluşturulmuşlardır, ölülerdir, diri değildirler. Ne zaman dirileceklerini de tam bilemezler.

[22]Sizin ilâhınız tek bir ilâhtır. Artık âhirete inanmayan şu kimseler; onların kalpleri, tanıtmamaya çalışmaktadır ve onlar, kendilerinin büyük olduğuna inanan kimselerdir.

[23]Allah'ın, onların gizlediklerini ve açığa vurduklarını bildiğine hiç şüphe yoktur. Şüphesiz Allah, kendilerinin büyük olduğuna inananları sevmez.

[24,25]Ve onlara: "Rabbiniz ne indirdi?" denildiği zaman, onlar, kıyâmet günü, kendi günahlarını tam olarak yüklenmek ve bilgisizlikleri yüzünden saptırmakta oldukları kimselerin günahlarından bir kısmını da yüklenmeleri için, "Öncekilerin efsaneleri" dediler. Dikkat edin, yüklendikleri şey ne kötüdür!

[26]Şüphesiz onlardan önceki kimseler tuzak kurdular da Allah, onların duvarlarına temellerinden vurdu. Sonra da çatı tepelerinden üzerlerine çöktü. Ve onlara azap akledemedikleri bir yönden geldi.

[27]Sonra kıyâmet günü Allah, onları rezil-rüsva edecek ve "Hani uğrunda düşmanlık ettiğiniz ortaklarım nerede?" diyecektir. Kendilerine bilgi verilmiş olan kimseler: "Şüphesiz ki bugün rezillik-rüsvalık ve kötülük, kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddedenler üzerinedir" diyecekler.

(70/16, Nahl/20-27)

Necm: 301

[28]Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden o kimseler, kendilerine haksızlık etmiş kimseler olarak, meleklerin, geçmişte yaptıklarını ve yapmaları gerekirken yapmadıklarını bir bir hatırlattırdıkları kimselerdir. Artık teslimiyeti koyarlar: "Biz, hiçbir kötülükten yapmıyorduk." Tam tersi, şüphesiz Allah, sizin yapmakta olduklarınızı çok iyi bilendir.

"[29]O hâlde içinde sürekli kalanlar olarak cehennemin kapılarına girin!" denir. İşte, büyüklük taslayanların yeri ne kötüdür!

[30-32]Ve Allah'ın koruması altına girmiş kimselere: "Rabbiniz ne indirdi?" denilince onlar: "Hayır" derler. Bu dünyada güzelleştirenlere-iyileştirenlere iyilik-güzellik vardır. Âhiret yurdu ise kesinlikle daha hayırlıdır. Ve Allah'ın koruması altına girmiş kimselerin yurdu; Adn cennetleri ne güzeldir! Onlar, oraya girecekler. Onun altından ırmaklar akar. Orada, onlar için diledikleri şeyler vardır. Allah, Kendisinin koruması altına girmiş kişileri işte böyle karşılıklandırır. Allah'ın koruması altına girmiş kişiler o kimselerdir ki, melekler onları hoş ve rahat ettirerek onlara geçmişte yaptıklarını ve yapmaları gerekirken yapmadıklarını bir bir hatırlattırırlar. "Selâm size, yapmış olduğunuz işlerin karşılığı olarak girin cennete!" derler.

(70/16, Nahl/28-32)

Necm: 302

[33,34]Onlar kendilerine, doğal güçlerin gelmesinden veya Rabbinin emrinin gelmesinden başka bir şey mi bekliyorlar! Kendilerinden öncekiler de böyle yapmışlardı. Ve Allah onlara haksızlık etmedi, fakat onlar şirk koşarak kendilerine haksızlık etmişlerdi, yanlış; kendi zararlarına iş yapmışlardı. Bunun için, sonunda yaptıklarının cezası kendilerine isabet etti. Alay edip durdukları şey de kendilerini kuşattı.

[35]Ve Allah'a ortak koşan şu kimseler: "Allah dileseydi biz ve atalarımız Kendisinin astlarından hiçbir şeye tapmazdık ve O'nun astlarından hiçbir şeyden haram kılmazdık" dediler. Kendilerinden önceki kimseler böyle yaptılar. İşte elçiler üzerine, ancak açık-seçik bir tebliğden başka ne olur?

[36]Ve andolsun ki Biz her ümmete, “Allah’a kulluk edin ve tağuttan[292] sakının” diye bir elçi gönderdik. Artık Allah, bu ümmetlerden bir kısmına doğru yolu gösterdi, bir kısmına da sapıklık hak olmuştur. Şimdi yeryüzünde bir gezip dolaşın da bakın yalanlayanların sonu nasıl olmuş?

[37]Sen, onların doğru yolda olmaları için hırs göstersen de, artık Allah, saptırdığı kimseyi doğru yola kılavuzlamaz. Onlar için yardımcılardan da kimse yoktur.

[38,39]Ve kâfirler, “Allah, ölen kimseyi diriltmez” diye en kuvvetli yeminleriyle Allah’a yemin ettiler. Hayır, Allah ölüleri, üzerine aldığı gerçek bir vaat olarak, onların, hakkında anlaşmazlığa düştükleri şeyi onlara açığa koymak ve gerçekleri örtbas eden kimselerin, yalancıların ta kendisi olduklarını bildirmek için diriltecektir.

[40]Biz bir şeyi dilediğimiz zaman, Bizim ona sözümüz sadece “Ol!” dememizdir. O da hemen oluverir.

(70/16, Nahl/33-40)

Necm: 303

[41,42]Ve haksızlığa uğradıklarından sonra Allah yolunda hicret eden kişiler, kesinlikle Biz onları, sabretmiş ve sadece Rablerine işin sonucunu havale eden şu kimseleri bu dünyada güzel bir şekilde yerleştireceğiz. Ötekinin/âhiretin ücreti ise daha büyüktür. Keşke bilselerdi!

[43,44]Ve Biz, senden önce de, sadece kendilerine vahyettiğimiz olgun insanları açık kanıtlarla ve yazılı belgelerle elçi olarak gönderdik. Eğer bilmiyorsanız, haydiyin Tevrât ve İncîl’i bilen bilginlere sorun. Biz sana da o öğüdü/Kur’ân’ı, kendilerine indirilmiş olanı ortaya koyman için, onların da iyiden iyiye düşünmeleri için indirdik.

[45-47]Peki sinsice kötülükleri plânlayanlar, Allah’ın kendilerini yere batırmayacağından yahut bilemeyecekleri bir yerden azabın gelmeyeceğinden yahut onlar dolaşıp dururlarken Allah’ın, kendilerini yakalayıvermesinden, *–üstelik onlar, âciz bırakanlar da değillerdir–* yahut da kendilerini azar azar/korku içinde yakalamasından emin mi oldular? İşte, şüphesiz sizin Rabbiniz, kesinlikle çok şefkatlidir, çok merhametlidir.

[48]Onlar, gölgeleri Allah’a boyun eğerek, küçülenlerin ta kendisi olarak sağdan sola dönen, Allah’ın oluşturduğu birtakım şeyleri görmediler mi/bunları hiç mi düşünmediler?

[49,50]Ve göklerde ve yeryüzünde bulunan canlılar ve doğal güçler, kibirlenmeden Allah’a boyun eğerler. Kendilerinin üstündeki Rablerinden korkarlar ve emrolundukları şeyleri yaparlar.

(70/16, Nahl/41-50)

Necm: 304

[51]Ve Allah, buyurdu: “İki ilâh edinmeyin. O, ancak tek bir ilâhtır. O hâlde yalnız Benden korkun/yalnız Bana kulluk edin.”

[52]Göklerde ve yeryüzünde olan şeyler de yalnız O’nundur. Din de daima O’nundur. Böyle iken, siz Allah’tan başkasına mı kendinizi koruma altına aldırtıyorsunuz?

[53]Ve iyilik olarak sahip olduğunuz ne varsa, işte Allah’tandır. Sonra size bir zarar dokunduğunda, hemen yalnız O’na sığınırsınız.

[54,55]Sonra, zararı sizden giderince, sizden bir grup, küfretmek; kendilerine verdiklerimizi örtbas etmek/verdiklerimize iyilikbilmezlik etmek için Rablerine ortak koşarlar. *–Hadi şimdi yararlanın! Fakat yakında bileceksiniz.–*

[56]Ve ortak koşanlar, kendilerine rızık olarak verdiğimiz şeylerden bilmedikleri şeylere pay ayırıyorlar. *–Allah’a andolsun ki siz uydurageldiğiniz bu şeylerden kesinlikle sorgulanacaksınız.–*

---

292 Bkz. 246 nolu not.

[57]Ve onlar, Allah'a kızlar isnat ediyorlar. *–Allah, bundan arınıktır.–* Kendileri için de iştahlandıkları oğlan çocukları vardır.

[58]Ve onlardan biri kız doğum haberi ile müjdelendiği zaman içi öfkeyle dolarak yüzü kapkara kesilir.

[59]Kendisine verilen haberin kötülüğü dolayısıyla toplumundan gizlenir; aşağılık ve horluğa rağmen kızı yanında mı tutsun yoksa toprağa mı gömsün! Dikkat edin, onların verdikleri hüküm/töreleri ne kötüdür!

[62]Ve beğenmediklerini Allah için ayırırlar. Ve dilleri, en güzelin kendilerine ait olduğunu, yalan yere söyler durur. Hiç şüphesiz onlar için ancak ateş vardır ve onlar, önden itileceklerdir.

[60]Âhirete iman etmeyen kimseler için kötülüğün aynısı vardır. En yüce örnek ise, Allah'ındır. O, en üstün, en güçlü, en şerefli, mağlûp edilmesi mümkün olmayan/ mutlak galip olandır, en iyi yasa koyan, bozulmayı iyi engelleyen/sağlam yapandır.

[61]Ve eğer Allah, yanlış işleri nedeniyle insanları sorgulayıp cezalandıracak olsaydı, yeryüzünün üstünde irili-ufaklı tüm canlılardan hiçbir şey bırakmazdı. Velâkin onları adı konulmuş bir süreye kadar erteler. Artık onların sürelerinin sonu gelince de ne bir saat ertelenebilirler, ne de öne alınabilirler.

[63]Allah'a yemin olsun ki Biz kesinlikle senden önce birtakım ümmetlere elçiler gönderdik de şeytan onlara amellerini bezeyip süslü gösterdi. İşte o şeytan, bu gün onların koruyucu, yol gösterici yakınıdır. Ve onlar için acı bir azap vardır.

[64]Ve Biz, sana Kur'ân'ı sırf hakkında anlaşmazlığa düştükleri şeyleri onlar için açığa koyasın diye ve iman edecek bir topluma bir kılavuz, bir rahmet olarak indirdik.

*(7*0/16, Nahl/51-59, 62, 60-61, 63-64)

Necm: 305

[65]Ve Allah gökten bir su indirdi de onunla yeryüzünü ölümünden sonra diriltti. Şüphesiz ki bunda dinleyen bir toplum için kesinlikle bir alâmet/gösterge vardır.

[66]Şüphesiz sizin için keçi, koyun, deve sığırda da size bir ibret vardır. Biz, size onların karnındaki dışkı ile kan arasındaki şeylerden, içenlerin boğazından kolaylıkla geçen halis süt içiriyoruz.

[67]Ve hurma ağaçlarının meyvelerinden ve üzümlerden *–ki, siz ondan içki ve güzel rızık edinirsiniz–* size içiririz. Şüphesiz bunda aklını kullanan bir toplum için kesinlikle bir alâmet/gösterge vardır.

[68,69]Ve Rabbin bal arısına dağlarda, ağaçlarda ve yapacakları çardaklarda evler/ yuvalar edinmesini, sonra 'Meyvelerin hepsinden ye de, Rabbinin kolaylaştırdığı yollara gir' diye vahyetti. Onların karınlarından renkleri çeşitli bir içecek çıkar ki, onda insanlar için şifa vardır. Şüphesiz ki bunda iyiden iyiye düşünen bir toplum için, kesinlikle bir alâmet/gösterge vardır.

[70]Ve sizi Allah oluşturdu, sonra da sizi vefat[293] ettirecektir; size geçmişte yaptıklarınızı ve yapmanız gerekirken yapmadıklarınızı bir bir hatırlattıracaktır. İçinizden kimi de, bilgiden sonra herhangi bir şey bilmesin diye, ömrün en kötü zamanına ulaştırılır. Şüphesiz ki Allah çok bilgili ve çok kudretlidir.

[71]Ve Allah rızık konusunda kiminizi kiminize fazlalıklı kılmıştır. Kendilerine fazlalık verilenler, kendi rızıklarını; yiyip içeceklerini, servetlerini, sözleşmeler gereği himayelerinde bulundurdukları kimselere,[294] hepsi rızıkta eşit olmak üzere vermezler. O hâlde bunlar Allah'ın nimetini bilerek örtbas mı ediyorlar?

---

293 Bkz. 71 nolu not.

294 Allah bazı kişileri mal, evlat, ömür ve akıl bakımından fazlalıklı kılmıştır. Malca fazlalığı sahip olanlar, sahip olduklarından ellerinin altındakilere, işçilerine, memurlarığna, çalışanlarına eşit vermezler; bazı gerekçelerle farklı farklı verirler.

[72]Ve Allah, sizin için kendinizden eşler yaptı, o eşlerinizden de oğullar ve torunlar verdi. Sizi hoş, güzel, yararlı şeylerden de rızıklandırdı. Şimdi onlar, bâtıla inanıyorlar ve Allah'ın nimetini örtbas mı ediyorlar?

[73]Ve onlar, Allah'ın astlarından, göklerden ve yeryüzünden kendileri için rızık olarak herhangi bir şeye mâlik olmayan ve güç yetiremeyen şeylere tapıyorlar.

[74]Artık Allah için örnekler vurmayın. Şüphesiz Allah bilir, siz bilmezsiniz.

[75]Allah, hiçbir şeye gücü yetmeyen, başkasının malı olmuş bir köle ile Bizim kendisine güzel bir rızık verip de ondan gizli ve açık olarak harcayan bir kimseyi örnek verdi: Bunlar eşit olurlar mı? –*Bütün övgüler Allah'a mahsustur*.– Tersine insanların çoğu bilmezler.

[76]Allah iki adamı da örnekleştirdi: Bunlardan biri dilsizdir, hiçbir şeye gücü yetmez; koruyucusuna bir yüktür. Onu nereye gönderse bir hayır getiremez. Şimdi, bu adamla, adaletle emreden ve doğru yolda bulunan adam eşit olur mu?

*(7*0/16, Nahl/65-76)

Necm: 306

[77]Ve göklerin ve yerin görülmeyeni, duyulmayanı, sezilmeyeni sadece Allah'a aittir. Kıyâmetin koparılması da yalnızca göz açıp kapama gibidir veya o, daha yakındır. Şüphesiz Allah her şeye güç yetirendir.

[78]Ve Allah, sizi annelerinizin karnından hiçbir şey bilmezken çıkardı ve sahip olduğunuz nimetlerin karşılığını ödeyesiniz diye işitme, görme duyularını ve gönüller verdi.

[79]Gök boşluğunda, bir emre boyun eğdirilmiş olan kuşlara/bulutlara bakmadılar mı? Onları Allah'tan başkası tutmuyor. Bunda, inanan bir toplum için elbette ki alâmetler/göstergeler vardır.

[80]Ve Allah, size evlerinizden bir huzur ve dinlenme yaptı. Ve hayvanların derilerinden yolculuk ve konaklama günlerinizde evler ve yünlerinden, yapağılarından ve kıllarından bir süreye kadar döşeme eşyası ve kazanç sağlattı.

[81]Ve Allah, oluşturduklarından sizin için gölgeler yaptı ve sizin için dağlardan barınaklar yaptı. Sizi sıcaktan-soğuktan koruyacak elbiseler ve sizi kendi hışmınızdan koruyan elbiseler var etti. İşte böylece Allah, Müslüman olasınız diye üzerinize nimetini tamamlamaktadır.

[82]Buna rağmen eğer yüz çevirirlerse, artık sana düşen sadece apaçık bir tebliğdir.

[83]Onlar, Allah'ın nimetini bilirler, sonra onu tanınmaz hâle getirirler. Onların çoğu kâfirlerdir; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden kimselerdir.

*(7*0/16, Nahl/77-83)

Necm: 307

[84]Ve her ümmetten bir şâhit getireceğimiz gün, artık kâfirlere; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddedenlere izin verilmez. Onlardan özür dilemeleri de istenmez.

Onlardan hiç birini kendisiyle aynı seviyede tutmaz, onlarla paylaşmazlar. Rabbimiz burada şu mesajı veriyor: Siz bile çalışanlarınızı [köle, işçi, memur] kendinize ortak [şerik] kabul etmiyor; efendi ile köle, işçi ile patron arasındaki ayrımı kabul ediyorken, Allah ile yaratıkları arasında fark olması gerektiğini neden kabul etmiyorsunuz? Allah, kullarını Kendisine hiç ortak [şerik] kabul eder mi?!

Allah'ın nimetlerini kullarına farklı ölçülerde vermesi ve bundan dolayı da bazılarının bazılarından fazlalıklı olması, sosyal düzenin yürümesi içindir: Hayattaki ast-üst ilişkisi, toplumsal yaşama konulan ve insanların birbirleriyle çeşitli sosyal ilişkiler kurmasını sağlayan, böylece insanların bu ilişki kurma biçimleriyle sınandıkları ilahî bir yasadır. Burada konu edilen derecelerle yükseltme, keramet, üstünlük, saygınlık bakımından değil, ekonomik güç, akıl, zekâ, anlayış, bilgi-bilgisizlik bakımından oluşan farklılıklardır. Herkesin ekonomik güç, zekâ ve anlayış bakımından eşit olduğu bir toplumda insanların birbirlerine iş gördürmeleri demek olan istihdam ve iş üretme mümkün olmaz; istihdam ve iş üretme'nin olmadığı ortamlarda ise hayat durur. Bu konu ile ilgili olarak bkz. Resmi Mushaf: Zuhruf/32 (258. necm), Rûm/28 (379. necm).

[85]Ve o şirk koşarak yanlış; kendi zararlarına iş yapan kimseler, azabı gördükleri zaman, artık onlardan hafifletilmez ve onlara süre verilmez.

[86]Ve ortak koşan o kimseler, ortak koştukları şeyleri gördükleri zaman: “Rabbimiz! İşte bunlar, Senin astlarından bizim kendilerine yakardığımız ortaklarımız olan kimselerdir” dediler. Koştukları ortaklar da hemen onlara, “Şüphesiz siz kesinlikle yalancılarsınız” diye söz attılar.

87Ve onlar, o gün, Allah’a teslim oldular. Uydurmuş oldukları şeyler de kendilerinden uzaklaşıp gitti.

[88]Küfreden; Allah’ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden ve Allah yolundan çeviren şu kimseler, Biz yaptıkları bozgunculuk nedeniyle onlara azap üstüne azap artırdık.

[89]Ve Biz o gün, her ümmet içinde, kendilerinden kendi aleyhlerine bir şâhit göndereceğiz. Seni de onların üzerine şâhit getireceğiz. Biz bu kitabı da, her şeyi açıklayan ve Müslümanlara bir kılavuz, bir rahmet ve bir müjde olarak sana indirdik.

*(7*0/16, Nahl/84-89)

Necm: 308

[90]Şüphesiz Allah, adaleti, iyileştirmeyi-güzelleştirmeyi ve yakınlara vermeyi emreder; hayâsızlıktan, kötülükten ve azgınlıktan nehyeder. O, düşünüp öğüt alırsınız diye size öğüt verir.

[91]Ve sözleşme yaptığınızda Allah’ın ahdini/Allah’a verdiğiniz sözleri yerine getirin. Yeminlerinizi/ sözleşmelerinizi sağlama aldıktan ve Allah’ı kendinize kesin olarak kefil kıldıktan sonra da onları bozmayın. Şüphesiz ki Allah, işlediğiniz şeyleri bilir.

[92]Bir ümmet, diğer bir ümmetten daha çoktur diye, yeminlerinizi aranızda aldatma aracı edinerek, ipliğini sağlamca eğirdikten sonra, onu söküp bozan kadın[295] gibi de olmayın. Şüphesiz Allah, sizi bununla sınıyor. Hakkında anlaşmazlığa düştüğünüz şeyleri kıyâmet günü size kesinlikle açıklayacaktır.

[93]Ve Allah dileseydi elbette hepinizi tek bir ümmet yapardı. Fakat Allah dilediğini saptırır ve dilediğine de doğru yolu kılavuzlar/ dileyeni saptırır, dileyene kılavuzluk eder. Ve şüphesiz ki siz, bütün yaptıklarınızdan sorulacaksınız/sorumlu tutulacaksınız.

[94]Ve yeminlerinizi aranızda aldatma ve bozgunculuğa/ kargaşaya araç edinmeyin. Sonra ayak sağlam bastıktan sonra kayıverir ve Allah yolundan saptığınız için, kötülüğü tadarsınız. Büyük azap da sizin içindir.

[95]Ve Allah’ın ahdini/ Allah’a verilen sözleri az bir bedel karşılığında satmayın. Eğer bilirseniz kesinlikle Allah katındaki; o, sizin için daha hayırlıdır.

[96]Sizin yanınızdaki tükenir, Allah’ın katındaki ise kalıcıdır. Ve Biz kesinlikle sabredenlere ecirlerini, yaptıklarının daha güzeli olarak karşılık vereceğiz.

[97]Erkek-dişi, mü’min olarak kim iyi amel işlerse kesinlikle onu güzel bir hayat ile yaşatırız. Ve kesinlikle onların ücretlerini, yapmış oldukları amellerin daha güzeliyle ödüllendireceğiz.

[98]Öyleyse Kur’ân öğrenip öğrettiğin zaman Racim Şeytan’dan; [aklınıza hemen geliveren, iyiden iyiye düşünme sonucu olmayan, sizi mahvedecek mesnetsiz düşünceler üreten yetiden] Allah’a sığın.

[99,100]Şüphesiz ki iman etmiş ve Rablerine işin sonucunu havale eden kimseler üzerinde Şeytan-ı Racim’in hiçbir zorlayıcı gücü yoktur. Onun zorlayıcı gücü, ancak kendisini, yardımcı, yol

---

295 Âyette, sözleşmelerini bozan kimseler, yününü eğirip sağlam bir şekilde büktükten sonra onu tekrar çözen bir kadının durumuna benzetilmektedir. Bir kadının kendi eğirip büktüğü yünü tekrar çözmeye kalkması, ahitlerini bozanları karakterize etmek için yapılan bir tasvirdir. Arap örfüne göre yapılan bu benzetmenin belirli bir kadını işaret ettiği nakillerde yer alsa bile, ayette karakterize edilen kişiliğin, ahitlerini bozan tüm erkek ve kadınları kapsadığı açıktır.

gösterici, koruyucu yakın edinenler ve Allah'a ortak koşanların ta kendileri olan kimseler üzerinedir.

(70/16, Nahl/90-100)

Necm: 309

[101]Ve Biz bir âyet yerine başka bir âyet getirdiğimiz zaman *–Allah ne indirdiğini daha iyi bilen olmasına rağmen–* onlar, "Sen, ancak bir uydurucusun" dediler. İşin doğrusu onların çoğu bilmiyorlar.

[102]De ki: "İman etmiş kimseleri güçlendirip kökleştirmek/tutundurmak için ve Müslümanlara bir müjde ve kılavuz olmak üzere, senin Rabbinden ona, Allah'ın birçok can katan âyeti hak ile inmiştir.

[103]Ve kesinlikle Biz biliyoruz ki, onlar "Sadece, o'na bir beşer öğretiyor" diyorlar. Peygamber'e öğretiyor zannında bulundukları kimsenin dili yabancıdır. Kur'ân ise apaçık bir Arapça'dır.

[104]Şüphesiz Allah'ın âyetlerine inanmayan kimseler; Allah onlara kılavuz olmaz ve onlar için pek acı bir azap vardır.

[105]Yalanı, yalnızca Allah'ın âyetlerine inanmayan kimseler uydurur. Ve işte onlar, yalancıların ta kendileridir.

[106]Her kim imanından sonra küfreder; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeder, *–kalbi iman ile yatışmış hâlde iken, baskıyla zorlanan hariç olmak üzere–* ve de küfre; inanmamaya göğsünü açarsa, artık kendilerinin üzerine Allah'tan bir gazap vardır. Bunlar için büyük bir azap da vardır.

[107]Bu, onların dünya hayatını âhirete göre daha sevimli bulmalarından ve şüphesiz Allah'ın da kâfirler toplumuna; Kendisinin ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden bir topluluğa doğru yolu göstermemesi nedeniyledir.

[108]Onlar, Allah'ın, kalplerini, kulaklarını ve gözlerini damgaladığı/mühürlediği kimselerdir. İlgisiz, bilgisiz, duyarsız olanlar, onların ta kendileridir.

[109]Şüphesiz, onlar âhirette ziyana uğrayanların ta kendileridir.

(70/16, Nahl/101-109)

Necm: 310

[110]Sonra şüphesiz senin Rabbin, eziyet edildikten sonra hicret eden, sonra çaba harcayan ve sabreden kimseler içindir. Şüphesiz senin Rabbin bundan sonra kesinlikle çok bağışlayıcıdır, çok merhametlidir.

[111]O gün, herkes kendi nefsi için uğraşarak gelecek ve herkes yaptığı şeyleri tastamam alacak. Ve onlar haksızlığa uğratılmayacak.

(70/16, Nahl/110-111)

Necm: 311

[112]Ve Allah bir kenti[296] misal olarak verdi: Bu kent, güvenli, huzurlu idi ve oraya her bir yerden rızkı bol bol gelirdi. Ne var ki, onlar Allah'ın nimetlerine karşı iyilikbilmezlik ettiler. Allah da onlara, yapıp ürettikleri şeyler yüzünden açlık ve korku elbisesini/felâketini tattırıverdi.

---

296 Burada konu edilen kent, 58/34, Sebe/5-21'de (223. necm) konu edilen Sebe olmalıdır.

[113]Ve andolsun ki, onlara içlerinden bir elçi gelmişti de onu yalanladılar. Bunun üzerine, onlar şirk koşarak yanlış, kendi zararlarına iş yaparlarken azap onları yakalayıverdi.

(70/16, Nahl/112-113)

Necm: 312

[114]Artık Allah'ın size rızık olarak verdiği şeylerden helal ve temiz olarak yiyin. Allah'ın nimetine karşılığını ödeyin; eğer sadece O'na kulluk edecekseniz.

[115]Allah, size ancak leşi, kanı, domuzun etini ve Allah'tan başkası adına kesilenleri haram kıldı. Artık her kim saldırmadan ve aşırı gitmeden zorlanırsa, bilsin ki, şüphesiz Allah, kullarının günahlarını çok örten, onları cezalandırmayan ve bağışı bol olandır, engin merhamet sahibidir.

[116]Ve kendi dillerinizin yalan nitelemesi ile Allah'a yalan uydurmak için, "Şu helaldir, şu haramdır" demeyin. Şüphesiz Allah'a yalan uyduran kimseler iflah olmazlar.

[117]Onların dünyalıkları pek az bir kazanımdır. Ve onlar için çok acıklı bir azap vardır.

[118]Biz sana anlattıklarımızı [leş, kan, domuzun etini], daha önce Yahudilere de haram kılmıştık. Ve Biz onlara haksızlık etmedik. Ama onlar şirk koşarak kendilerine haksızlık ediyorlardı.

(70/16, Nahl/114-118)

Necm: 313

[119]Sonra şüphesiz senin Rabbin, bir cahillikle günah işleyen, sonra bunun ardından tevbe eden ve düzelten kimseler içindir. Şüphesiz ki senin Rabbin, bundan sonra kesinlikle çok bağışlayan ve çok merhamet edendir.

[120,121]Şüphesiz İbrâhîm içtenlikle Allah'a boyun eğen, ortak koşma inancından dönmüş, Allah'ın nimetlerine karşılık ödeyen başlı başına bir ümmet idi. Ve o, ortak koşanlardan olmadı. Ve Allah, o'nu seçti ve dosdoğru yola kılavuzladı.

[122]Ve Biz İbrâhîm'e dünyada iyilik-güzellik verdik. Ve şüphesiz O, âhirette de kesinlikle sâlihlerdendir.

[123]Sonra sana: "Küfürden; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddetmekten, ortak koşmakdan dönmüş bir kişi olan ve ortak koşanlardan olmayan İbrâhîm'in dinine/yaşam tarzına tâbi ol" diye vahyettik.

(70/16, Nahl/119-123)

Necm: 314

[124]Sebt; Düşünüp taşınma günü,[297] ancak, Sebt/düşünüp taşınma günü konusunda anlaşmazlığa düşen kimseler üzerine kılındı. Ve şüphesiz senin Rabbin onların içinde anlaşmazlığa düşüp durdukları şeyler hakkında kıyâmet günü aralarında kesinlikle hüküm verecektir.

(70/16, Nahl/124)

Necm: 315

[125]Rabbinin yoluna, haksızlık, bozgunculuk ve kargaşayı engellemek için konulmuş kanun, düstur ve ilkelerle ve güzel öğütle çağır! Ve onlarla en güzel şekilde mücâdele et. Şüphesiz Rabbin

---

297 Halk arasında "cumartesi" günü olarak bilinen sebt günü, insanların günlük yaşamları ile ilgili [dünyevî] işlerini bir tarafa bırakıp bunları hiç düşünmeden, sadece Tanrı'nın sözlerini dinledikleri ve bunları derin derin düşünmeye vakit ayırdıkları, dolayısıyla hem bedenlerini hem de ruhlarını dinlendirdikleri gündür.

Kendi yolundan sapanları en iyi bilendir ve O, kılavuzlandıkları doğru yolda olanları da en iyi bilendir.

(70/16, Nahl/125)

Necm: 316

[126]Ve eğer ceza verecek olursanız da, sizin cezalandırıldığınızın misli ile ceza verin. Ve eğer sabrederseniz, elbette o, sabredenler için daha hayırlıdır.
[127]Sen sabırlı ol! Senin sabretmen de ancak Allah iledir. Onlar için üzülme! Onların kurdukları tuzaklardan sıkıntıya düşme!
[128]Şüphesiz ki Allah, Kendisinin koruması altına girmiş kişiler ve kendilerini iyileştiren-güzelleştiren kişilerin ta kendisi olanlar ile birliktedir.

(70/16, Nahl/126-128)

§NÛH SÛRESİ

MEKKE DÖNEMİ

Necm: 317

[1]Şüphesiz Biz, kendilerine çok acıklı bir azap gelmezden önce, toplumunu uyar diye Nûh'u toplumuna elçi gönderdik.

[2-4]Nûh, dedi ki: "Ey toplumum! Şüphesiz ben, sizin için apaçık bir uyarıcıyım. Allah'a kulluk edin, O'nun koruması altına girin ve bana itaat edin ki, günahlarınızdan sizi yarlıgasın ve sizi adı konmuş bir sürenin sonuna kadar ertelesin. Şüphesiz Allah'ın ayarladığı/belirlediği sürenin sonu, gelince ertelenmez. Eğer bilseydiniz."

[5-12]Nûh dedi ki: "Rabbim! Şüphesiz ben, toplumumu gece-gündüz/sürekli olarak davet ettim. Fakat benim çağırmam, onların sadece kaçmalarını artırdı. Ve şüphesiz ben, onları, Senin onları bağışlaman için her davet ettiğimde, onlar parmaklarını kulaklarına tıkadılar, elbiselerine büründüler, ısrar ettiler, kibirlendikçe de kibirlendiler. Sonra şüphesiz ben onları yüksek sesle çağırdım. Sonra şüphesiz onlar için ilan ettim. Onlar için gizli gizli de söyledim. Sonra dedim ki": "Rabbinizin sizi bağışlamasını isteyin. Kesinlikle O, çok bağışlayıcıdır. Üzerinize gökten bol yağmur yağdırsın. Size mallar ve oğullar ile yardımda bulunsun, sizin için bahçeler kılsın, ırmaklar kılsın. [13]Size ne oluyor ki, Allah için "ağır davranış"ı ummuyorsunuz?

"[14]Oysa O, sizi gerçekten tavır tavır/ aşama aşama oluşturmuştur. [15,16]Allah'ın yedi göğü tabakalar hâlinde nasıl oluşturduğunu ve ay'ı onların içinde bir ışık yaptığını, güneşi de bir lamba yaptığını görmediniz mi? [17]Ve Allah, sizi yeryüzünden bir bitki olarak bitirdi. [18]Sonra sizi oraya geri çevirecek ve sizi bir çıkışla çıkaracaktır. [19,20]Ve Allah sizin için yeryüzünü, yeryüzünden geniş geniş yollarda gidesiniz diye bir yaygı kılmıştır."

[21-24]Nûh: "Rabbim! Şüphesiz toplumum bana isyan etti. Malı ve evladı kendisine zarardan başka bir şey vermeyen kimseye uydular. Ve onlar büyük tuzaklar kurdular. Ve 'Sakın ilâhlarınızı bırakmayın. Ve sakın Vedd, Suvâ, Yagûs, Yeûk ve Nesr'i[298] bırakmayın' dediler. Kesinlikle birçoklarını da saptırdılar. Sen de o şirk koşarak yanlış; kendi zararlarına iş yapanlara sadece sapıklığı arttır" dedi.

[26-28]Ve Nûh dedi ki: "Bu yerde dolaşan kâfirlerden; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddedenlerden bir tek kişi bırakma. Şüphesiz ki Sen onları bırakırsan, kullarını yoldan çıkarırlar ve sadece din-iman tanımayıp kötülüğe batan ve kâfir; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden çocuklar doğururlar. Rabbim! Benim için, anam-babam için, mü'min olarak evime giren kişiler için ve mü'min erkekler ve mü'min kadınlar için mağfiret et/bağışla hepimizi! Şirk koşarak yanlış; kendi zararlarına iş yapanlara da sadece yok oluşu arttır."

[25]Onlar, hatalarından dolayı suda boğuldular, sonra da ateşe sokuldular. Sonra da kendileri için Allah'ın astlarından yardımcılar bulamadılar.[299]

*(7*1/71, Nûh/1-24, 26-28, 25)

---

298 Burada isimleri bildirilen putlar, Nûh'un toplumunun sözde ilâhlarıydı. Rasûlullah döneminde Arabistan coğrafyasında da bu isimle anılan putlar vardı.

299 Teknik nedenler ve anlam bilgisi gereği Resmi Mushaf'taki 25. âyeti, 28. âyetin sonunda tertip ettik.

§İBRÂHÎM SÛRESİ

MEKKE DÖNEMİ

Necm: 318

[1-3]Elif/1, Lâm/30, Râ/200.[300] Bu Bizim, insanları Rablerinin izni/ bilgisi ile karanlıklardan aydınlığa; en üstün, en güçlü, en şerefli, mağlûp edilmesi mümkün olmayan/mutlak galip olanın, övülen, övgüye lâyık bulunanın; göklerde olan şeyler, yeryüzünde olan şeyler Kendisinin olan Allah'ın yoluna çıkarman için sana indirdiğimiz bir kitaptır. Ve dünya hayatını âhirete tercih eden, Allah'ın yolundan çeviren ve onun eğriliğini isteyen kâfirlerin; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden şu kimselerin, şiddetli bir azaptan dolayı vay haline! İşte bunlar, çok uzak bir sapıklık içindedirler.

[4]Ve Biz onlara, açıkça ortaya koysun diye, her peygamberi yalnız kendi toplumunun diliyle gönderdik. Artık Allah dilediğini/ dileyeni saptırır, dilediğini/ dileyeni de doğru yola iletir. Ve O, en üstün, en güçlü, en şerefli, mağlûp edilmesi mümkün olmayan/mutlak galip olandır, en iyi yasa koyan, bozulmayı iyi engelleyen/sağlam yapandır.

[5]Ve andolsun ki Mûsâ'yı, "Toplumunu karanlıklardan aydınlığa çıkar, onlara Allah'ın günleri ile öğüt ver" diye âyetlerimizle elçi gönderdik. Şüphe yok ki bunda çok sabreden ve kendisine verilen nimetlerin karşılığını çok çok ödeyen herkes için nice alâmetler/göstergeler vardır.

[6,7]Ve hani Mûsâ toplumuna demişti ki: "Allah'ın üzerinizdeki nimetini hatırlayın; hani O, sizi işkencenin kötüsüne çarptıran, oğullarınızı boğazlayan ve kadınlarınızı sağ bırakan Firavun ailesinden kurtardı. Ve işte bunda Rabbinizden size çok büyük yıpranarak bir sınav vermek vardır. Ve hani Rabbiniz ilan etmişti: "Andolsun ki sahip olduğunuz nimetlerin karşılığını öderseniz, elbette size artırırım ve eğer iyilikbilmezlik ederseniz hiç şüphesiz azabım çok çetindir."

[8]Yine Mûsâ dedi ki: "Eğer küfreferseniz; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddederseniz/ iyilikbilmezlik ederseniz; siz ve yeryüzündeki kimseler, topluca hepiniz iyi biliniz ki Allah kesinlikle çok zengin, hiçbir şeye muhtaç olmayandır, övülen, övgüye lâyık bulunandır."

[9]Sizden öncekilerin; Nûh toplumunun, Âd, Semûd ve onlardan sonra gelenlerin haberleri size gelmedi mi? Onları Allah'tan başkası bilmez. Elçileri onlara apaçık kanıtlarla geldi de onlar, ellerini, elçilerin ağızlarına götürdüler. Ve: "Biz sizin kendisiyle gönderildiğiniz şeyi bilerek reddettik/ inanmadık ve şüphesiz biz, bizi çağırdığınız şey hakkında yetersiz bilgi ve endişe içindeyiz" dediler.

[10]Elçileri dedi ki: "Gökleri ve yeri yoktan yaratan, sizi günahlarınızı bağışlamak için çağıran ve belirlenmiş bir süre sonuna kadar sizi erteleyen Allah hakkında yetersiz bilgi mi var?" Onlar: "Siz sadece bizim gibi bir beşersiniz, bizi babalarımızın taptıklarından alıkoymak istiyorsunuz. O hâlde bize apaçık bir delil getirin!" dediler.

[11,12]Elçileri onlara dediler ki: "Biz, ancak sizin gibi bir beşeriz. Velâkin Allah, kullarından dilediğini nimetlendirir. Ve Allah'ın izni/ bilgisi olmadıkça bizim için size bir delil getirmemiz olacak şey değildir. Onun için de inananlar sadece Allah'a işin sonucunu havale etsinler. Ve bize yollarımızı göstermişken, neden biz Allah'a sonucu bırakmayalım! Ve elbette biz, bize yaptığınız eziyetlere sabredeceğiz. Sonucu bırakanlar da yalnız Allah'a sonucu bıraksınlar."

[13,14]Ve kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden kimseler, elçilerine: "Ya sizi kesinlikle yurdumuzdan çıkaracağız, ya da kesinlikle bizim dinimize/ yaşam tarzımıza döneceksiniz!" dediler. Rableri de elçilerine: "Biz şirk koşarak yanlış; kendi zararlarına iş yapanları kesinlikle değişime/ yıkıma uğratacağız ve onlardan sonra sizi kesinlikle o yere yerleştireceğiz. Bu, makamımdan ve tehdidimden korkan içindir" diye vahyetti.

---

300 Bkz. 8 nolu not.

[15-17]Elçiler, fetih istediler. Tüm inatçı zorba da kayba, zarara uğrayıp acı çekti. Ardından cehennem vardır. Ve kendisine irinli sudan içirilecektir. İrinli suyu yudum yudum içecek, yutamayacak. Ve her yandan kendisine ölüm gelecek, fakat o hiç ölmeyecek. Arkasından da çok kaba bir azap gelecektir.

[18]Kâfirlerin; Rablerini bilerek reddeden/ inanmayan kimselerin durumu, onların yaptıkları tıpkı fırtınalı bir günde rüzgârın şiddetle savurduğu bir kül gibidir. Kazandıklarından hiçbir şeyi elde tutamazlar. İşte bu, uzak sapıklığın ta kendisidir.

[19,20]Gökleri ve yeryüzünü Allah'ın gerçek ile oluşturduğunuı görmedin mi/ hiç düşünmedin mi? O dilerse sizi giderir ve yepyeni bir halk/ oluşturuluş getirir. Bu, Allah'a göre zor değildir.

(72/14, İbrâhîm/ 1-20)

Necm: 319

[21]Onlar, toplu olarak Allah için ortaya çıktılar. Sonra da zayıf olan kişiler, büyüklük taslayan kişilere: "Şüphesiz bizler, sizlere uyan kimseler idik. Peki, şimdi siz, Allah'ın azabından bir şeyi bizden savar mısınız?" dediler. O büyüklük taslayanlar: "Allah, bize kılavuz olsaydı biz kesinlikle size kılavuz olurduk. Bizler sızlansak ya da sabretsek bizim için birdir. Bizim için kaçacak herhangi bir yer yoktur" dediler

[22]Ve iş bitince şeytan [İblis/düşünce yetisi] onlara, "Şüphesiz ki Allah size gerçek vaadi vaat etti, ben de size vaat ettim, hemen de caydım. Zaten benim size karşı zorlayıcı bir gücüm yoktu. Ancak ben sizi çağırdım siz de bana karşılık verdiniz. O nedenle beni kınamayın, kendi kendinizi kınayın! Ben sizi kurtaramam, siz de benim kurtarıcım değilsiniz! Şüphesiz ben, önceden beni Allah'a ortak koşmanızı da kabul etmemiştim" dedi. *–Şüphesiz şirk koşarak yanlış; kendi zararlarına iş yapanlar, kendileri için acı bir azap olanlardır! [23]İman eden ve düzeltmeye yönelik işler yapanlar da, Rablerinin izniyle/ bilgisiyle içinde sürekli kalmak üzere altından ırmaklar akan cennetlere girdirilirler. Oradaki selâmlaşma karşılamaları, "Selâm"dır.–*

(72/14, İbrâhîm/21-23)

Necm: 320

[24,25]Görmedin mi; hiç düşünmedin mi, Allah nasıl bir örnek verdi? Güzel bir söz, kökü, sabit, dalı-budağı gökte olan, Rabbinin izniyle/ bilgisiyle her an ürün veren güzel bir ağaç gibidir. Ve onlar öğüt alsınlar diye Allah, insanlara böyle örnekler verir.

[26]Kötü bir söz'ün durumu da, yerden koparılmış, sabit kalma imkânı olmayan kötü bir ağaca benzer.

[27]Allah, iman edenleri, basit dünya yaşamında ve âhirette sabit bir söze/imana sabitler. Allah, şirk koşarak yanlış; kendi zararlarına iş yapanları da saptırır. Ve Allah, dilediği şeyi yapar.

[28,29]Allah'ın nimetlerini iyilikbilmezliğe değiştiren ve toplumlarını değişime/yıkıma uğrama yurduna/cehenneme sokanları görmedin mi? Onlar, cehenneme girecekler. O ne kötü bir karargâhtır!

[30]Ve nankörler, O'nun yolundan saptırmak için Allah'a eşler oluşturdular. De ki: "Yararlanınız, artık, şüphesiz dönüşünüz ateşedir."

(72/14, İbrâhîm/24-30)

Necm: 321

[31]İman eden kullarıma söyle: Salâtı ikame etsinler [mâlî yönden ve zihinsel açıdan destek olma; toplumu aydınlatma kurumları oluştursunlar-ayakta tutsunlar] ve alış-veriş ve dostluğun olmadığı bir günün gelmesinden önce, kendilerini rızıklandırdığımız şeylerden açık ve gizli olarak harcamada bulunsunlar."

[32-34]Allah, gökleri ve yeri oluşturan, gökten su indirip de onunla size rızık olarak çeşitli meyveler çıkarandır. Ve Allah, emri gereğince denizde yüzüp gitmeleri için gemileri emrinize verdi/ sizin yararlanacağınız özelliklerde yarattı, ırmakları da emrinize verdi. Sürekli olarak dönüş hâlinde olan güneşi ve ayı da emrinize verdi/ onları da yararlanacağınız özelliklerde yarattı. Geceyi ve gündüzü de sizin emrinize verdi. Ve O, Kendisinden istediğiniz her şeyden size verdi. Allah'ın nimetini saymak isterseniz de sayamazsınız! Şüphesiz insan kesinlikle çok yanlış; kendi zararına iş yapan, çok iyilikbilmez biridir.

[35-41]Ve hani bir zaman İbrâhîm: "Rabbim! Bu şehri güvenli kıl! Beni ve oğullarımı putlara tapmamızdan uzak tut! Rabbim! Şüphesiz putlar insanlardan birçoğunu saptırdılar. Şimdi kim bana uyarsa, artık o, şüphesiz bendendir; kim bana karşı gelirse… Artık Sen şüphesiz çok bağışlayan ve çok merhamet edensin. Rabbimiz! Şüphesiz ben çocuklarımdan bir bölümünü salâtı ikame etmeleri [mâlî yönden ve zihinsel açıdan destek olma; toplumu aydınlatma kurumları oluşturmaları-ayakta tutmaları] için, Senin dokunulmazlaşmış Ev'inin yanında, ekinsiz bir vadiye yerleştirdim. Rabbimiz! Verdiğin nimetlerin karşılığını ödemeleri için artık Sen de insanlardan bir kısmının gönüllerini onlara meylettir. Ve onları bazı meyvelerden rızıklandır. Rabbimiz! Şüphesiz Sen bizim gizlediğimiz şeyleri ve açığa vurduğumuz şeyleri bilirsin. *–Ve yerde ve gökte, hiçbir şey Allah'a gizli kalmaz.–* İhtiyarlık hâlimde bana İsmâîl'i ve İshâk'ı lütfeden Allah'a sonsuz övgüler olsun. Şüphesiz ki Rabbim duamı çok iyi işitendir. Rabbim! Beni salâtı ikame eden [mâlî yönden ve zihinsel açıdan destek olma; toplumu aydınlatma kurumları oluşturan-ayakta tutan] biri kıl! Soyumdan da. Rabbimiz! Duamı da kabul et! Rabbimiz! Hesabın kurulduğu günde benim için, anam-babam için ve mü'minler için bağışlamada bulun!" demişti.

(72/14, İbrâhîm/31- 41)

Necm: 322

[42,43]Sakın şirk koşarak yanlış; kendi zararlarına iş yapanların yaptıklarından Allah'ın duyarsız/bilgisiz olduğunu sanma! Ancak O, onları, başlarını dikerek koşacakları, gözlerin dışa fırlayacağı bir gün için erteliyor. Onların bakışları kendilerine dönmez ve onların gönülleri bomboştur.

[44,45]Ve sen insanları, azabın geleceği gün ile uyar. Artık şirk koşarak yanlış; kendi zararlarına iş yapan o kimseler, "Ey Rabbimiz! Bizi yakın bir süreye kadar ertele de senin davetine uyalım ve elçilere tâbi olalım." derler. *–Daha önce siz, sizin için bitişin/tükenişin/yok oluşun olmadığına dair yemin etmemiş miydiniz? Hem siz, şirk koşarak kendilerine haksızlık edenlerin yurtlarında oturdunuz. Onlara nasıl yaptığımız size apaçık belli olmuştu. Ve size örnekler de vermiştik.–*

[46]Ve gerçekten onlar, tuzaklarını kurdular. Onların tuzakları, Allah katındadır. Tuzakları, dağları yerinden oynatacak olsa bile…

[47]O hâlde sakın Allah'ın, elçilerine olan vaadinden cayacağını sanma! Şüphesiz Allah, en üstün, en güçlü, en şerefli, mağlûp edilmesi mümkün olmayan/mutlak galip olandır, suçluyu yakalayıp cezalandırarak adaleti sağlama ilkesi sahibidir.

[48-51]O gün, Allah'ın, her nefsi kazandığı ile karşılıklandırması için, yeryüzü bir başka yeryüzüyle değiştirilecek, gökler de. Ve onlar, Bir ve gücüne karşı durulmaz olan Allah için ortaya çıkacaklardır. O gün, suçluları zincire vurulmuş olarak görürsün. Onların gömlekleri katrandandır, yüzlerini de ateş kaplayacaktır. Şüphesiz Allah, hesabı çok çabuk görendir.

(72/14, İbrâhîm/42-51)

Necm: 323

[52]İşte sana indirilen bu Kitap, kendisiyle uyarılsınlar, Allah'ın ancak bir tek ilâh olduğunu bilsinler ve temiz akıl sahipleri; kavrama yeteneği olanlar öğüt alsınlar diye insanlara bir duyurudur.

(72/14, İbrâhîm/52)

§ENBİYÂ SÛRESİ

MEKKE DÖNEMİ

Necm: 324

[1]İnsanlar için hesapları yaklaştı. Onlar ise aldırmazlık içinde, mesafeli duran kimselerdir.

[2,3]Rablerinden kendilerine gelen her yeni öğüdü/hatırlatmayı ancak oyun yaparak ve kalpleri eğlenerek dinlerler. Ve şirk koşarak yanlış; kendi zararlarına iş yapan o kimseler, aralarında şu fısıltıyı gizlediler: "Bu, sizin gibi bir insandan başka bir şey midir? Artık görüp dururken büyüye mi gidiyorsunuz?"

[4]De ki: "Benim Rabbim gökte ve yerde her sözü bilir. Ve O, en iyi işiten, en iyi bilendir."

[5]Aksine onlar: "Bunlar, karmakarışık düşlerdir; yok yok onu kendisi uydurdu; yok yok o bir şairdir. Hadi öyleyse öncekilerin gönderildiği gibi bize bir alâmet/gösterge getirsin" dediler.

[6]Onlardan önce yok ettiğimiz hiçbir memleket iman etmemişti. Şimdi bunlar mı iman edecekler?

[7]Ve Biz, senden önce de ancak kendilerine vahyettiğimiz olgun kimseleri gönderdik/elçi yaptık.

Haydi, siz bilmiyorsanız Öğüt/Kitap Ehli olanlara/vahiy bilgisi olanlara soruverin.

[8]Ve Biz o elçileri yemek yemez birer ceset yapmadık. Onlar sürekli kalıcılar/ ölümsüz de değillerdi.

[9]Sonra Biz onlara, verdiğimiz o sözü yerine getirdik. Böylece onları ve dilediğimiz kimseleri kurtardık. Aşırı gidenleri de değişime/yıkıma uğrattık.

[10]Hiç kuşkusuz Biz size, öğüdünüz/şan şerefiniz içinde olan bir kitap indirdik. Buna rağmen hâlâ akıllanmayacak mısınız?

[11]Biz, şirk koşmak sûretiyle yanlış; kendi zararlarına iş yapan nice kentleri de kırıp geçirdik. Onlardan sonra da başka toplumları var ettik.

[12]Öyle ki onlar azabımızın şiddetini hissettikleri zaman ondan hızla uzaklaşıp kaçıyorlardı. –
[13]Hızla uzaklaşıp kaçmayın, sorgulanmanız için, içinde şımarıp azdığınız şeylere ve evlerinize dönün.–

[14]Onlar: "Yazıklar olsun bizlere! Şüphesiz biz gerçekten yanlış davrananlar; kendi zararlarına iş yapanlar imişiz" dediler.

[15]İşte onların bu çağrıları, onları biçilmiş bir ekin ve sönmüş ocak/kül hâline getirinceye kadar son bulmadı.

*(7*3/21, Enbiyâ/1-15)

Necm: 325

[16]Ve Biz göğü, yeryüzünü ve aralarındaki şeyleri, oyun oynayanlar olarak oluşturmadık.

[17]Eğer Biz, bir eğlence edinmek isteseydik, elbette onu Kendi katımızdan edinirdik, eğer Biz, yapanlar olsaydık.

[18]Tam tersi Biz, hakkı bâtılın başına çarparız da onun beynini parçalar. Bir de bakarsın bâtıl yok olup gitmiştir. Ve Allah'a yakıştırdığınız niteliklerden dolayı size yazıklar olsun!

[19,20]Göklerde ve yeryüzünde olan kimseler de yalnızca O'nundur. O'nun katında olan kimseler de O'nun kulluğundan büyüklenmezler ve usanmazlar, gece-gündüz ara vermeyerek Kendisini noksan sıfatlardan arındırırlar.

[21]Yoksa onlar, yeryüzünden birtakım ilâhlar edindiler de onlar, kendilerini mi canlandıracaklar/ diriltecekler?

[22]Eğer yer ile gökte Allah'tan başka ilâhlar olsaydı, bunların ikisi de kesinlikle kargaşa içinde olurdu/düzenleri bozulurdu. O hâlde en büyük tahtın[301] Rabbi olan Allah, onların nitelemekte oldukları şeylerden arınıktır.

[23]Arşın Rabbi Allah, yaptığından sorumlu olmaz, onlar ise sorumlu olacaklardır.

[24]Yoksa onlar, O'nun astlarından birtakım ilâhlar mı edindiler? De ki: "Kesin delilinizi getirin. İşte şu, benimle beraber olanların öğüdüdür ve benden öncekilerin öğüdüdür." Tam tersi, onların çoğu gerçeği bilmezler. Artık onlar, yüz çevirenlerdirler.

(73/21, Enbiyâ/16-24)

Necm: 326

[25]Ve Biz senden önce hiçbir elçi göndermedik ki ona: "Gerçek şu ki, Benden başka ilâh diye bir şey yoktur. Onun için Bana kulluk edin" diye vahyetmiş olmayalım.

[26-28]Ve onlar: "Rahmân [yarattığı bütün canlılara dünyada çokça merhamet eden Allah], çocuk edindi" dediler. Rahmân, bundan arınıktır. Aksine onlar armağanlar verilmiş kullardır. Onlar, O'nun sözünün önüne geçemezler; onlar, yalnız O'nun emriyle iş yaparlar. O, Rahmân'ın çocukları saydıkları şeylerin önlerinde olanı ve arkalarında olanı bilir. Ve onlar, O'nun hoşnut olduğu kimselerden başkasına yardımda/destekte bulunmazlar. Bununla birlikte onlar O'na duydukları derin saygı ve sevgiden dolayı ondan uzaklaşma korkusundan tir tir titrerler.

[29]Ve onlardan her kim: "Ben, şüphesiz O'nun astlarından bir ilâhım" derse, artık Biz onu cehennemle cezalandırırız. İşte şirk koşarak yanlış; kendi zararlarına iş yapanları Biz böyle cezalandırırız.

(73/21, Enbiyâ/25-29)

Necm: 327

[30]Ve şu kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddetmiş olan şu kimseler, gökler ve yer bitişik bir hâlde idi de Bizim o ikisini ayırdığımızı ve hayatı olan her şeyi sudan oluşturduğumuzu görmediler mi? Buna rağmen hâlâ inanmıyorlar mı?

[31]Ve Biz, yeryüzünün içinde, size sofra olsun diye sağlam kazıklar yaptık. Ve orada kılavuzlandıkları yollarını bulsunlar diye bol bol yollar oluşturduk.

[32]Ve Biz, gökyüzünü korunmuş bir tavan yaptık. Onlar ise, gökyüzünün âyetlerinden yüz çevirenlerdirler.

[33]Ve O, geceyi, gündüzü, güneşi ve ay'ı oluşturandır. Hepsi bir yörüngede yüzmektedir.

[34]Biz, senden önce de hiçbir beşer için sonsuzluk tanımadık. Peki, sen öldün de onlar sürekli kalanlar mıdırlar?

[35]Her kimliği olan varlık ölümü tadıcıdır. Ve eritip saflaştırmak üzere, sizi Biz, şer ve hayır ile sınarız. Ve siz, yalnız Bize döndürüleceksiniz.

(73/21, Enbiyâ/30-35)

Necm: 328

[36]Ve şu kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden o kişiler, seni gördükleri zaman, sadece, seni alaya alıyorlar; "İlâhlarınızı anıp duran bu mudur?" Hâlbuki onlar Rahmân'ın [yarattığı bütün canlılara dünyada çokça merhamet eden Allah'ın] anılmasını, öğüdünü, Kitabı, Kur'ân'ı bilerek reddedenlerin ta kendileridir.

---

301 Bkz. 37 nolu not.

[37]İnsan, çok aceleci özellikle oluşturulmuştur. Size yakında alâmetlerimi göstereceğim. Şimdi siz Benden acele istemeyin.
[38]Ve inkâr eden kişiler, “Eğer doğrular iseniz, bu vaat ne zamandır?” diyorlar.
[39]Şu kâfirler; Allah’ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddetmiş olan şu kişiler ateşi yüzlerinden ve sırtlarından men edemeyecekleri ve kesinlikle yardım da olunmayacakları zamanı bir bilseler!
[40]Aslında bu azap, onlara ansızın gelecek de kendilerini şaşırtacaktır. Artık onu geri çevirmeye güçleri yetmeyecek ve onlara süre tanınmayacak.
[41]Ve hiç kuşkusuz senden önce birçok elçiyle alay edildi de içlerinden alay edenleri, o alay ettikleri şey kuşatıverdi.
[42]De ki: “Geceleyin ve gündüzün sizi Rahmân’dan [yarattığı bütün canlılara dünyada çokça merhamet eden Allah’tan] kim koruyabilir?” Aslında onlar, Rablerinin anılmasından, öğüdünden yüz çevirenlerdir.
[43]Yoksa onlar için, Bizim astlarımızdan, onlara engel olan birtakım tanrılar mı var? O sözde tanrılar kendilerine yardıma güç yetiremezler. Onlar tarafımızdan desteklenmezler de.
[44]Aslında Biz, o kâfirleri ve atalarını kendilerine ömür uzun gelinceye dek yararlandırdık. Peki, şimdi Bizim yeryüzüne gelip onu etrafından eksilttiğimizi görmüyorlar mı? O hâlde üstün gelen onlar mıdır?
[45]De ki: “Ben sizi ancak vahiyle uyarıyorum.” Uyarıldıkları zaman sağırlar çağrıya kulak vermezler.
[46]Ve şüphesiz, Rabbinin azabından bir esinti onlara dokunursa, kesinlikle ‘Eyvah bizlere! Şüphesiz biz yanlış; kendi zararlarına iş yapanlarmışız’ diyeceklerdir.
[47]Biz kıyâmet günü için “hak edilen pay terazileri” koyarız; hiçbir kimse, hiçbir şekilde haksızlığa uğratılmaz. O şey bir hardal tanesi ağırlığınca da olsa, onu getiririz. Ve hesap görenler olarak Biz yeteriz.

(73/21, Enbiyâ/36-47)

Necm: 329

[48,49]Ve andolsun ki Mûsâ ve Hârûn’a Furkân’ı ve görülmeyen, duyulmayan, sezilmeyen ıssız yerde Rablerine saygıyla, sevgiyle, bilgiyle ürperti duyan, kıyâmetin kopmasından içleri titreyen, Allah’ın koruması altına girmiş kişiler için bir ışığı ve öğüdü verdik.
[50]İşte bu Kur’ân da Bizim indirdiğimiz mübarek bir öğüttür. Şimdi siz bunu tanıtmayan, tanınmasını engelleyen kimseler misiniz?
[51]Ve andolsun ki Biz, daha önce İbrâhîm’e rüşdünü vermiştik. Ve Biz o’nu bilenler idik.
[52]Hani İbrâhîm, babasına ve toplumuna: “Israrla kendisine tapınıp durduğunuz heykeller nedir?” demişti.
[53]Onlar: “Biz atalarımızı bunlara tapanlar olarak bulduk” dediler.
[54]İbrâhîm: “Andolsun ki sizler ve atalarınız apaçık bir sapıklık içindesiniz” dedi.
[55]Onlar: “Sen bize hakkı mı getirdin, yoksa sen oyun oynayanlardan mısın?” dediler.
[56,57]İbrâhîm dedi ki: “Tam tersi, Rabbiniz göklerin ve yerin Rabbidir ki, onları O, yoktan yaratmıştır. Ben de buna şâhitlik edenlerdenim. Allah’a yemin ederim ki siz arkanızı dönüp gittikten sonra, ben putlarınıza kesinlikle bir tuzak kuracağım.”
[58]Sonra da İbrâhîm, ona müracaat etsinler diye kendilerine ait büyükleri dışında bunları parça parça etti.
[59]Toplumu, “Bizim tanrılarımıza bunu kim yaptı? Şüphesiz o, kesinlikle yanlış, kendi zararlarına iş yapanlardandır” dediler.
[60]Bazıları, “Onları anıp duran bir genç duyduk. Onun için “İbrâhîm” deniliyor” dediler.
[61]Onlar, “O hâlde o’na tanık olmaları için İbrâhîm’i insanların gözleri önüne getirin” dediler.
[62]Onlar, “Ey İbrâhîm! Bunu tanrılarımıza sen mi yaptın?” dediler.

[63]İbrâhîm: “Aksine, onu şu büyükleri yaptı. Konuşabiliyorlarsa haydi kendilerine sorun” dedi.

[64]Bunun üzerine kendi vicdanlarına döndüler de: “Şüphesiz siz, yanlış; kendi zararlarına iş yapanların ta kendisisiniz” dediler.

[65]Sonra onlar yine kendi kafalarına döndüler: “Andolsun ki bunların konuşmayacağını bilirdin” dediler.

[66,67]İbrâhîm: “O hâlde, Allah’ın astlarından size hiçbir şekilde fayda vermeyen ve size zarar vermeyen şeylere mi tapıyorsunuz? Size de, Allah’ın astlarından taptıklarınıza da yazıklar olsun! Siz hâlâ akıllanmayacak mısınız?” dedi.

[68]Toplumu: “Eğer yapanlarsanız, şunu yandırın [ateşe verin, sıkıntıya sokun] ve tanrılarınıza yardım edin” dediler.

[69]Biz: “Ey ateş! İbrâhîm’e karşı soğuk ve güvenli ol” dedik.

[70]Ve ona bir düzen kurmak istediler de Biz kendilerini daha fazla zarara/kayba uğrayıp acı çeken kimseler yaptık.

[71]İbrâhîm’i de, Lût’u da, âlemler için, içinde bolluklar bulunan topraklara kurtardık.

[72]Ve Biz o’na İshâk’ı, ilave olarak da Ya‘kûb’u bağışladık. Ve hepsini iyi kimseler yaptık.

[73]Ve Biz onları, Bizim emrimizle kılavuzluk yapan önderler yaptık. Ve Biz onlara hayırlar işlemeyi, salâtı ikame etmeyi [mâlî yönden ve zihinsel açıdan destek olma; toplumu aydınlatma kurumlarını oluşturma-ayakta tutmayı], zekâtı/vergiyi vermeyi vahyettik. Ve onlar, sadece Bize kulluk yapanlar idiler.

[74]Ve Lût; Biz o’na bir hüküm, bir bilgi verdik. Onu çirkin işler işleyen kentten kurtardık. Şüphesiz onlar, kötü bir toplumdular, hak yoldan çıkmış kimselerdiler.

[75]Ve Biz Lût’u rahmetimizin içine girdirdik. Şüphesiz o, sâlihlerdendir.

[76]Ve Nûh’u; hani o daha önce nida etmişti de Biz de o’na cevap vermiştik. Sonra da Biz kendisini ve ailesini, yakınlarını, inananlarını büyük sıkıntıdan kurtardık.

[77]Ve âyetlerimizi yalanlayan toplumuna karşı o’na yardım ettik. Şüphesiz onlar kötü bir toplumdular da Biz onları topluca suda boğduk.

[78]Dâvûd ve Süleymân’ı da; hani onlar, toplumun koyunlarının, içinde geceleyin yayıldığı ekin hakkında hüküm veriyorlardı. Biz de, toplumun yasalarının ne olduğunu biliyorduk.

[79]Sonra da Biz, onu Süleymân’a hemen iyice kavrattık. Ve hepsine yasa ve bilgi verdik. Dâvûd’la beraber Allah’ı noksan sıfatlardan arındırsınlar diye, dağları ve kuşları buyruk altına aldık/onları insanların yararlanacağı ölçüler içinde yarattık. Ve Biz yapanlarız.

[80]Ve Biz, sizin kötülüğünüzden sizi korumak için, sizin için zırh yapımını o’na öğrettik. Artık siz kendinize verilen nimetlerin karşılığını ödeyenler misiniz?

[81]Ve Süleymân’a, içinde bolluklar oluşturduğumuz toprağa doğru o’nun emriyle akıp giden kasırga hâlindeki rüzgârı boyun eğdirdik. Ve Biz her şeyi bilenleriz.

[82]Ve şeytanlardan, kendisi için dalgıçlık eden ve bundan daha düşük iş yapan şeytanları da boyun eğdirdik. Ve Biz onlar için koruyucular idik

[83,84]Ve Eyyûb; hani o: “Şüphesiz bana zarar dokundu. Sen merhametlilerin en merhametlisisin” diye Rabbine nida etmişti de Biz, o’nun için karşılık vermiştik. Sonra o’ndan zararlı olan şeyleri kaldırdık. Ve katımızdan bir rahmet ve kulluk edenlere bir öğüt olmak üzere, kendisine ailesini, yakınlarını ve kaybettikleriyle bir mislini daha verdik.

[85]Ve İsmâîl, İdrîs ve Zülkifl, hepsi sabreden kimselerdendi.

[86]Onları da rahmetimizin içine girdirdik. Şüphesiz onlar sâlih kişilerden idiler.

[87]Ve Zünnûn’u [kılıç sahibini, Ninovalı’yı], hani öfkelenerek gitmişti de kendisini sıkıntıya sokmayacağımızı sanmıştı. Sonra da karanlıklar içinde, “Senden başka ilâh diye bir şey yoktur! Seni tenzih ederim. Şüphesiz ben yanlış; kendi zararlarına iş yapanlardan oldum!” diye seslenmişti.

[88]Sonra da Biz, o’na cevap verdik ve o’nu, gamdan/üzüntüden kurtardık. Ve işte, inananları Biz böyle kurtarırız.

[89,90]Ve Zekeriyyâ; hani o, Rabbine: "Rabbim! Beni tek başıma bırakma, Sen varislerin en hayırlısısın" diye seslenmişti de Biz, o'nun için karşılık vermiştik. Ve kendisine Yahyâ'yı ihsan ettik. Ve o'nun için eşini düzelttik/doğum yapmaya elverişli hâle getirdik. Şüphesiz onlar hayırlarda yarışıyorlar, umarak ve korkarak Bize yalvarıyorlardı. Ve Bize karşı derin saygı duyuyorlardı.

[91]Ve o, ırzını titizlikle koruyan kadın; işte Biz, onu güvenli bilgimizle bilgilendirdik. Ve kendisini ve oğlunu âlemler için bir alâmet/gösterge yaptık.

[92]Şüphesiz bu, bir tek ümmet olarak sizin ümmetinizdir. Ben de sizin Rabbinizim. O hâlde Bana kulluk edin.

[93]Hâlbuki ortak koşanlar, işlerini aralarında paramparça ettiler. Hepsi yalnızca Bize dönücülerdir.

[94]Öyleyse kim inanmış olarak düzeltmeye yönelik işler yaparsa onun emeği için iyilikbilmezlik edilmeyecektir. Biz, hiç şüphesiz onu yazanlarız da.

[95]Ve değişime/ yıkıma uğrattığımız bir kent üzerine yasak konmuştur: "Şüphesiz bunlar, dönmeyecekler!"

[96]Hatta akıncılar ve komutanı[302] açıldığı zaman, onlar, yüksek tepeden akın edip çıkarlar.

[97]Ve gerçek vaat yaklaştığı zaman kâfirlerin; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddetmiş olan o kişilerin gözleri dönüverir: "Eyvah bizlere! Kesinlikle biz bundan bilgisizlik/duyarsızlık içindeydik. Aslında biz yanlış; kendi zararlarına iş yapan kimseler idik."

(73/21, Enbiyâ/48-97)

Necm: 330

[98]Kesinlikle siz ve Allah'ın astlarından taptıklarınız, cehennemin odunusunuz/ yakıtısınız; siz oraya gireceksiniz.

[99,100]Eğer Allah'ın astlarından tapınılan şeyler ilâh olsalardı, oraya girmezlerdi. Ve hepsi orada temelli kalacaktır. Orada onların bir inlemeleri vardır. Bunlar orada bir şey işitemezler de.

(73/21, Enbiyâ/98-100)

Necm: 331

[101,102]Şüphesiz tarafımızdan kendilerine "En Güzel" hazırlanan kimseler; işte onlar, cehennemden uzaklaştırılmışlardır. Onlar, cehennemin uğultusunu duymazlar. Onlar, nefislerinin istediği şeyler içinde sürekli kalıcıdırlar.

[103]O en büyük korku onları üzmez ve kendilerine haberciler: "İşte bu, size söz verilmiş olan gününüzdür" diye akıllarına getirirler.

(73/21, Enbiyâ/101-103)

Necm: 332

[104]Biz, göğü, kitapların dürüldüğü gibi dürdüğümüz zaman, oluşturmaya ilk başladığımız gibi –*katımızdan verilmiş bir söz olarak*– onu yeniden var edeceğiz. Şüphesiz Biz yapanlarız.

(73/21, Enbiyâ/104)

Necm: 333

[105]Ve andolsun ki Biz, Öğüt'ten/Tevrât'tan sonra, Zebûr'da da 'Şüphesiz yeryüzüne ancak Benim sâlih kullarım mirasçı olacak' diye yazdık.

---

302 Bkz. 290 nolu not.

[106]Şüphesiz Kur’ân’da, kulluk eden toplum için kesinlikle bir iletilen mesaj vardır.

[107]Biz, seni de ancak, âlemler için bir rahmet olarak/ rahmet için gönderdik.

[108]De ki: “Bana ‘İlâhınız ancak tek bir ilâhtır’ diye vahyolunuyor. Şimdi siz Müslümanlar mısınız?”

[109-111]Buna rağmen eğer yüz çevirirlerse: “Size dosdoğru/ eşit/tarafsız olarak açıkladım ve tehdit olunduğunuz şey yakın mı, uzak mı bilmiyorum. Şüphesiz Allah, sözden açığa vurulanı bilir, gizlediğiniz şeyleri de bilir. Ve ‘Belki bu gecikme sizi denemek ve bir süreye kadar yararlandırmak içindir’ ben bilmiyorum” de.

[112]De ki: “Rabbim! Aramızda gerçekle hükmet” ve “Bizim Rabbimiz, o yarattığı bütün canlılara dünyada çokça merhamet eden Allah’tır, sizin nitelemeleriniz üzerine yardımı istenendir.”

(73/21, Enbiyâ/105-112)

§MÜ’MİNÛN SÛRESİ

MEKKE DÖNEMİ

Necm: 334

[1]Kesinlikle, inananlar durumlarını korudular/ zafer kazandılar.

[2]Onlar, salâtlarında [mâlî yönden ve zihinsel açıdan destek olmalarında; toplumu aydınlatmaya çalışmalarında] gösterişsiz/ samimi olan kimselerdir.

[3]Ve onlar, boş şeylerden yüz çeviren kimselerdir,

[4]Ve onlar, zekâtı işleyen/vergiyi veren kimselerdir,

[5-7]Ve onlar, iffetlerini koruyan kimselerdir, –eşleri veya sözleşmelerinin sahip oldukları[303] ayrı, çünkü bundan dolayı kınanamazlar, oysa bunun ötesine gitmek isteyenler, işte onlar, sınırları aşanların ta kendileridir.–

[8]Ve onlar, emanetlerine ve antlaşmalarına riâyet eden kimselerdir.

[9]Ve onlar, salâtlarını [mâlî yönden ve zihinsel açıdan destek olma; toplumu aydınlatma kurumlarını] koruyan kimselerdir.

[10,11]İşte onlar, içinde temelli kalacakları Firdevs cennetine son sahip olan son sahiplerin ta kendileridir.

*(7*4/23, Mü’minûn/1-11)

Necm: 335

[12-16]Ve andolsun ki Biz, insanı seçilmiş bir çamurdan oluşturduk. Sonra onu çok dayanıklı bir karargâhta bir nutfe yaptık. Sonra o nutfeyi bir embriyon oluşturduk. Sonra o embriyoyu bir et parçası oluşturduk. Sonra o bir et parçasını kemikler olarak oluşturdukk. Sonunda o kemiklere de bir et giydirdik. Sonra onu bir başka oluşumda yeniden kurduk. İşte, oluşturanların en güzeli Allah

---

303 Âyetlerde geçen mâ meleket eymanühüm [sözleşmelerinin sahip oldukları] ifadesi, genelde “cariyeler” olarak anlaşılagelmiştir. Cariyelerle ilgili sayı sınırlaması olmadığı gibi onlarla nikâh da gerekmediği anlayışı hâkim olmuştur. O hâlde mâ meleket eymanühüm [sözleşmelerinin sahip oldukları] ifadesiyle kimlerin kast edildiğinin tahlil edilmesi gerekir: İslâm geldiğinde dünyanın her tarafında olduğu gibi Arabistan coğrafyasında da kölelik müessesesi mevcut olup satın alma, miras kalma, kaçırma, harp esirlerinin köleleştirilmesi gibi yollarla devam ediyordu. İslâm, sıcak savaş dışında esir almayı ve savaşta alınan esirlerin köleleştirilmesini yasakladı (Enfâl/62 ve Muhammed/4) ve böylece de, kölelik müessesesini tedricî bir metotla tamamen yasakladı. 19. yüzyılda İngiltere başta olmak üzere diğer devletler de köleliği yasaklayarak bu müesseseyi ortadan kaldırdılar. Ne yazık ki, bir İslâm devleti olan Osmanlı Devleti, zenci köle ticaretini 1857’de, beyaz köle ticaretini ise ancak 1909’da yasaklamıştır. Geniş açıklama için bkz. Tebyînu’l-Kur’ân; c. 2, s. 167.

Kölelik müessesesinin devam ettiği süreçte, yerel ve uluslar arası töreler gereği kadın ve erkek köleler belirli koşullar, sözleşmeler çerçevesinde koruyucu ailelerin himayelerine verilirler, bu hami aileler onların iş gücünden yararlanır ve onları himaye ederlerdi. Köleler din ve vicdan özgürlüğüne sahip olmalarına rağmen, ekonomik ve siyasî açıdan özgür değillerdi. Miras ve gasp yoluyla köle edinme ortadan kalktıktan sonra harp esirlerinden değişime tâbi tutulmayan, fidye verilmeyen ve ailesinden himaye edecek kimsesi bulunmayan hanımlar yine belirli koşullar çerçevesinde birilerinin himayesine verilirdi. Bazen de köleliğin kalkmadığı komşu bir ülkeden hediye olarak köleler gönderilirdi.

Pasajdaki mâ meleket eymanühüm [sözleşmelerinin sahip oldukları] ile, “bu şartlar çerçevesinde himaye altında olan kadınlar” kast edilmiştir. Bunlarla cinsel ilişkiye girebilmek için mutlaka yakınlarından izin alınması ve örfe göre mehirlerinin verilmesi sûretiyle nikâhlanmaları şarttır (Nisâ/24). İslâm, nikâhsız cinsel ilişkiyi tasvip etmez; nikâhsız gönüllü ilişkiyi zina, nikâhsız ve gönülsüz ilişkiyi ise tecavüz sayar.

Âyette bu kadınların, “veya” ifadesiyle ikinci bir grup sayılması, geçmişlerindeki bilinmez noktalar ve o günün örfünde mehir açısından asıl hemşehrileriyle eşit olmamalarından kaynaklanmaktadır. Nikâhın temeli bir olmasına rağmen, detayda farklılık söz konusudur. Bu tür hanımlara somut örnek olarak şu isimler verilebilir: Peygamberimizin eşlerinden “Safiye” bir savaş esiridir; Mariye de kendisine hediyedir. Peygamberimiz her ikisi ile de nikâhlanmıştır. Ayrıca bu iki kadın Kur’ân’da [Tahrîm ve Ahzâb sûrelerinde] Rasûlullah’ın “eşleri” olarak nitelenmiştir.

Bugün kölelik müessesi kaldırılmış, törelerin yerini yerel ve evrensel hukuk almıştır. Bugün bu kavramın, toplama kamplarındaki, sığınma evlerindeki ve esirgeme kurumlarındaki kadınlar olarak ele alınması gerekir.

ne cömerttir! Sonra şüphesiz sizler, bunların ardından kesinlikle öleceksiniz. Sonra şüphesiz siz, kıyâmet gününde diriltileceksiniz.

*(7*4/23, Mü'minûn/12-16)

Necm: 336

[17]Ve andolsun ki Biz, sizin üstünüzde yedi yol oluşturduk. Ve Biz, oluşturmaya karşı bilgisiz, ilgisiz, duyarsız değiliz.

[18]Ve Biz gökten bir ölçüde su indirdik de onu yeryüzünde durgunlaştırdık. Ve şüphesiz Biz, onu gidermeye de kesinlikle güç yetirenleriz.

[19]Sonra da Biz, onun sayesinde sizin için hurmadan ve üzümden bahçeler meydana getirdik. Bunlarda sizin için birçok meyveler vardır ve siz onlardan yersiniz.

[20]Ve Tûr-ı Sinâ'dan çıkan, yağ bitiren, yiyenlere katık olan bir ağaç meydana getirdik.

[21,22]Dört bacaklı, iki tırnaklı geviş getiren ve ot yiyen hayvanlarda da sizin için kesinlikle bir ibret vardır. Onların karınlarındaki şeylerden size içiririz. Onlarda sizin için birtakım yararlar daha vardır. Ve siz, onlardan yersiniz, onların üzerinde ve gemilerin üzerinde taşınırsınız/yüklenirsiniz.

*(7*4/23, Mü'minûn/17-22)

Necm: 337

[23]Andolsun ki Biz, Nûh'u toplumuna elçi gönderdik de o, "Ey toplumum! Allah'a kulluk edin. Sizin için O'ndan başka ilâh yoktur. Hâlâ Allah'ın koruması altına girmeyecek misiniz?" dedi.

[24,25]Bunun üzerine, toplumundan kâfir; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden ileri gelenler, "Bu, sizin gibi bir beşerden başka bir şey değildir. Size fazlalık sağlamak istiyor. Eğer Allah isteseydi, kesinlikle melekleri indirirdi. Biz evvelki atalarımızda bunu duymadık. Bu, yalnızca kendisinde delilik bulunan bir adamdır. Öyle ise, bir süreye kadar o'nu umutla bekleyin" dediler.

[26]Nûh: "Rabbim! Beni yalanlamalarına karşı bana yardım et!" dedi.

[27-29]Bunun üzerine Biz o'na: "Bizim gözetimimiz ve vahyimiz ile gemiyi yap. Sonra Bizim emrimiz gelip de tandır kaynayınca, her cinsten eşler hâlinde iki tane ve bir de onlardan, daha önce kendisi aleyhinde Söz[304] geçmiş olanların dışındaki aileni, yakınlarını, inananlarını gemiye sok. Şirk koşarak yanlış; kendi zararlarına iş yapmış olanlar konusunda Bana başvurma. Şüphesiz onlar boğulmuşlardır; kesin olarak suda boğulup öleceklerdir. Sonra sen ve beraberindeki kişiler gemiye yerleştiğinde de: 'Tüm övgüler, bizi şirk koşarak yanlış; kendi zararlarına iş yapanlar topluluğundan kurtaran Allah içindir' de! Ve: 'Rabbim! Beni bolluk olan bir yere indir/bana bolca ikramda bulun. Sen, indirenlerin/ikramda bulunanların en iyisisin' de" diye vahyettik.

[30]Şüphesiz bunda kesinlikle birtakım alâmetler/göstergeler vardır. Ve Biz, kesinlikle sınayanlarız.

[31]Sonra, Biz onların ardından başka bir nesil var ettik.

[32]Sonra da onların içinde, "Allah'a kulluk edin, sizin için O'ndan başka bir ilâh yoktur. Hâlâ Allah'ın koruması altına girmeyecek misiniz?" diye uyaran, kendilerinden bir elçi gönderdik.

[33-38]Ve elçinin toplumundan, küfretmiş; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddetmiş, âhirete ulaşmayı yalanlamış ve şu basit dünya yaşamında kendilerine refah verdiğimiz kodaman kişiler: "Bu, sadece sizin gibi bir beşerdir, sizin yediğiniz şeylerden yiyor, sizin içtiğiniz şeylerden içiyor. Ve eğer, kendiniz gibi bir beşere itaat ederseniz, şüphesiz o zaman siz, kesinlikle ziyan edenlersiniz. Size, gerçekten siz öldüğünüz, toprak ve kemik olduğunuzda, mutlak sûrette sizin çıkarılacağınızı mı vaat ediyor? Tehdit olunduğunuz şey, hiç olmayacak bir şeydir! Sadece basit

---

304 Bkz. 77 nolu not.

dünya hayatımız! Biz, ölürüz, yaşarız. Ve biz, diriltilecekler değiliz. Elçi, sadece Allah hakkında yalan uyduran bir adamdır ve biz o'na inanmıyoruz" dediler.

[39]Elçi: "Rabbim, beni yalanlamalarına karşı bana yardım et!" dedi.

[40]Allah: "Çok az bir zaman sonra onlar kesinlikle pişman olacaklar!" dedi.

[41]Sonra da çığlık onları hak ile yakalayıverdi. Böylece kendilerini süprüntü yaptık. Artık uzaklık, şirk koşarak yanlış; kendi zararlarına iş yapanlar topluluğunadır.

[42]Sonra Biz onların ardından başka nesiller var ettik.

[43]Hiçbir önderli toplum, kendi ecelini öne alamaz, erteleyemez de.

[44]Sonra Biz birbiri ardından elçilerimizi gönderdik. Her ne zaman bir ümmete elçileri geldi, onlar bu elçiyi yalanladılar da Biz onların bir kısmını bir kısmına izlettirdik ve onları öyküler yaptık. *–Artık iman etmeyen toplum için uzaklık; canı cehenneme!–*

[45,46]Sonra da Mûsâ ve kardeşi Hârûn'u âyetlerimizle/ alâmetlerimizle/ göstergelerimizle ve apaçık bir güç ile Firavun'a ve ileri gelenlerine gönderdik/elçi yaptık. Bunun üzerine kendilerinin büyüklüğüne inandılar ve ululuk taslayan bir toplum oldular.

[47]Sonra da: "Bu ikisinin toplumları bize kulluk ederken biz, bizim benzerimiz olan bu iki beşere inanacak mıyız?" dediler.

[48]Böylece ikisini yalanladılar da onlar, değişime/ yıkıma uğrayanlardan oldular.

[49]Ve andolsun Biz, Mûsâ'ya onlar kılavuzlandıkları doğru yola girsinler diye o kitabı verdik.

[50]Ve Biz, Meryem'in oğlunu ve Îsâ'nın annesini bir alâmet/ gösterge yaptık ve ikisini, yerleşmeye uygun, suyu olan bir tepeye yerleştirdik.

[51]Ey elçiler! Temiz, hoş, yararlı şeylerden yiyin ve sâlihi işleyin. Şüphesiz Ben sizin yaptıklarınızı çok iyi bilenim.

[52]Ve işte bu, bir tek ümmet olarak sizin ümmetinizdir. Ben de sizin Rabbinizim. O hâlde Benim korumam altına girin.

[53]Sonra insanlar kendi aralarındaki işlerini parça parça böldüler. Her grup, kendinde bulunan ile sevinip böbürlenmektedir.

[54]Sen, şimdi onları bir zamana kadar sapkınlıkları ile başbaşa bırak!

[55,56]Onlar, kendilerini hayırlarda koşturalım diye, kendilerine maldan ve oğullardan bir şeyler vermekte olduğumuzu mu sanıyorlar? Tam tersi, işin farkına varamıyorlar.

*(7*4/23, Mü'minûn/23-56)

Necm: 338

[57-61]Şüphesiz Rablerine duydukları derin hayranlık ve saygı sonucu O'ndan uzaklaşma korkusundan tir tir titreyen şu kimseler, Rablerinin âyetlerine inanan kimseler, Rablerine ortak tanımayan kimseler, şüphesiz kendileri, Rablerine dönecekler diye verdiklerini kalpleri ürpererek veren kimseler; işte onlar, iyiliklerde yarışanlardır ve iyilikler için önde gidenlerdir.

*(7*4/23, Mü'minûn/57-61)

Necm: 339

[62]Ve Biz hiç kimseyi, gücünün yettiğinden başkası ile; kapasitesi dışındaki bir şeyle yükümlü tutmayız. Nezdimizde de hakkı konuşan bir kitap vardır ve onlar, haksızlığa uğratılmazlar.

[63]Tam tersi, onların kalpleri bu hususta örtü içindedir. Ve onların bundan aşağı birtakım kötü işleri vardır ki, onlar kötü işleri yapar dururlar.

[64]Sonunda, onların konfor içinde olanlarını azapla yakaladığımızda hemen feryadı basıverirler.

[65-67]Bugün feryat etmeyin! Şüphesiz siz, Bizden yardım göremezsiniz. Şüphesiz âyetlerimiz size okunurdu da, buna karşı siz kibirlenerek ve geceleyin hezeyanlar savurarak arkanızı dönüp gidiyordunuz.

(74/23, Mü'minûn/62-67)

Necm: 340

[68]Onlar, Kur'ân'ı hiç düşünmediler mi? Yoksa kendilerine, daha önce geçmişteki atalarına gelmeyen bir şey mi geldi?

[69]Ya da onlar, elçilerini tanımadılar mı da kendilerine gelen elçi için tanıtmamaya yeltenen kimselerdir?

[70]Yoksa 'Onda bir delilik var' mı diyorlar? Aksine elçileri, kendilerine hakkı getirmiştir. Onların çoğu da hak için hoşlanmayan kimselerdir.

[71]Ve eğer hak onların tutkularına uysaydı; kesinlikle gökler, yeryüzü ve bunlarda bulunan kimseler bozulup giderdi. Aslında, Biz onların şanını/öğütlerini getirdik; sonra da onlar, kendi şanlarından/öğütlerinden yüz çevirenlerdir.

[72]Yoksa sen onlardan bir vergi mi istiyorsun? İşte, Rabbinin vergisi daha hayırlıdır. Ve Rabbin, rızık verenlerin en hayırlısıdır.

[73,74]Ve şüphesiz sen, kesinlikle onları dosdoğru bir yola çağırıyorsun. Âhirete inanmayan şu kimseler ise, bu yoldan kesinlikle sapanlardır.

[75]Ve eğer onlara acıyıp da içinde bulundukları sıkıntıyı giderseydik, kesinlikle iyice körleşerek azgınlıklarında büsbütün direnirlerdi.

[76]Ve andolsun, Biz onları azap ile yakaladık; buna rağmen Rablerine boyun eğmediler ve Allah'a karşı zeliller olduklarını hiç göstermediler.

[77]Ta ki üzerlerine, azabı çok şiddetli bir kapı açtığımız zaman, bir de bakarsın ki onlar orada ümitsiz kalmışlardır!

[78]Ve Allah, sizin için duymayı, gözleri ve kalpleri inşa edendir. Kendinize verilen nimetlerin karşılığını ne de az ödüyorsunuz!

[79]Ve Allah, sizi yeryüzünde yaratıp türetendir. Ve sadece O'na toplanacaksınız.

[80]Ve Allah, diriltir ve öldürür. Gece ile gündüzün birbirini takip etmesi de yalnızca O'nun içindir. Hâlâ aklınızı kullanmıyor musunuz?

(74/23, Mü'minûn/68-80)

Necm: 341

[81]Aslında onlar, öncekilerin söylediklerinin benzerini söylediler.

[82,83]Onlar: "Biz, ölüp de bir toprak ve kemikler olunca mı, kesinlikle diriltileceğiz? Andolsun ki biz ve atalarımız bundan önce bununla korkutulmuştuk. Bu, evvelkilerin masallarından başka bir şey değildir!" dediler.

[84]De ki: "Eğer biliyorsanız, bu yeryüzü ve onun içindeki kimseler kime aittir?"

[85]Onlar: "Allah'a aittir" diyecekler. "Öyle ise siz düşünüp taşınmaz mısınız?" de.

[86]De ki: "Yedi göklerin Rabbi ve çok büyük tahtın[305] Rabbi kimdir?"

[87]Onlar, "Allah'ındır/Allah'tır" diyecekler. Sen: "Öyleyse Allah'ın koruması altına girmeyecek misiniz?" de.

[88]De ki: "Eğer biliyorsanız; her şeyin mülkiyeti ve yönetimi Kendisinin elinde olan ve Kendisi her şeyi koruyup kollayan; fakat Kendisi korunmayan kimdir?"

[89]Onlar, "Allah'ındır/Allah'tır" diyecekler. Sen: "Öyle ise nasıl büyülenirsiniz?" de.

---

305 Bkz. 37 nolu not.

[90]Aslında Biz onlara hakkı getirdik, onlar ise kesinlikle yalancıdırlar.

(74/23, Mü'minûn/81-90)

Necm: 342

[91,92]Allah, çocuk diye bir şey edinmemiştir; O'nunla beraber hiçbir ilâh da yoktur. Aksi takdirde her ilâh kesinlikle kendi oluşturduğu şeyle birlikte gider ve kesinlikle diğerleri üzerine üstün olurdu. Görülmeyeni, duyulmayanı, sezilmeyeni ve açığı bilen Allah, onların niteledikleri şeylerden arınıktır. O, onların ortak koştukları şeylerden de çok yücedir.

(74/23, Mü'minûn/91-92)

Necm: 343

[93,94]De ki: "Rabbim! Onların tehdit olundukları şeyleri bana kesinlikle göstereceksen, Rabbim! Bu durumda beni, şirk koşarak yanlış; kendi zararlarına iş yapan o kimseler topluluğu içinde tutma."

[95]Ve şüphesiz Biz, onlara vaat ettiğimiz şeyleri sana göstermeye elbette ki güç yetirenleriz.

[96]Sen, kötülüğü en güzel bir şeyle sav. Biz onların yakıştırmakta oldukları şeyleri çok iyi biliriz.

[97,98]Ve de ki: "Rabbim! Şeytanların kışkırtmalarından sana sığınırım! Ve Rabbim! Onların yanımda bulunmalarından da sana sığınırım."

(74/23, Mü'minûn/93-98)

Necm: 344

[99,100]Sonunda onlardan birine ölüm geldiğinde, "Rabbim, terk ettiğim şeylerde sâlihi işlemem için beni geri döndür" dedi. Kesinlikle onun düşündüğü gibi değil! Bu, şüphesiz onun söylediği bir sözdür. Onların tekrar diriltilecekleri güne kadar onların arkalarında bir engel vardır.

101Artık Sûr'a üflendiği[306] zaman, işte o gün aralarında soy-sop ilişkisi yoktur, kimse kimseden bir şey isteyemez de.

[102]Böylece kimlerin tartıları ağır basarsa, işte onlar asıl kurtuluşa erenlerdir.

[103]Kimlerin de tartıları hafif gelirse, artık bunlar da kendilerine yazık etmişlerdir; cehennemde sürekli kalıcıdırlar.

[104]Orada onlar, dişleri sırıtır hâlde iken ateş yüzlerini yalar.

[105]Benim âyetlerim size okunmadı mı? Siz de onları yalanlıyor muydunuz?

[106,107]Dediler ki: "Rabbimiz! Azgınlığımız bizi yendi ve biz, bir sapıklar topluluğu olduk. Rabbimiz! Bizi buradan çıkar. Eğer bir daha aynısını yaparsak işte o zaman gerçekten biz yanlış; kendi zararlarına iş yapanlarız."

[108]Allah dedi ki: "Sinin oraya! Bana konuşmayın da. [109]Şüphesiz Benim kullarımdan bir grup: "Rabbimiz! Biz iman ettik; artık bizi bağışla, bize merhamet et, Sen merhametlilerin en iyisisin" diyorlardı. [110]İşte siz onları alaya aldınız; sonunda da onlar, size Benim anılmamı, öğüdümü unutturdu/terk ettirdi. Ve siz onlara gülüyordunuz. [111]Şüphesiz ki bugün Ben, sabretmelerine karşılık, onları ödüllendirdim; onlar, kazançlı çıkanların ta kendileridir."

[112]Allah: "Yeryüzünde yıl sayısı olarak kaç yıl kaldınız?" dedi.

[113]Onlar: "Bir gün veya günün bir kısmı kadar kaldık. Haydi, sayanlara sor" dediler.

[114]Allah: "Siz sadece pek az bir süre kaldınız; keşke siz bilmiş olsaydınız!" dedi.

(74/23, Mü'minûn/99-114)

---

306 Bkz. 27 nolu not.

Necm: 345

[115]Peki siz, Bizim sizi sadece boş yere oluşturduğumuzu ve şüphesiz sizin yalnızca Bize döndürülmeyeceğinizi mi sandınız?

[116]İşte gerçek sahip, yönetici Allah, yüceler yücesidir. O'ndan başka ilâh diye bir şey yoktur. O, saygın, en büyük yönetim makamının[307] Rabbidir.

[117]Her kim, hiçbir delili olmadığı hâlde, Allah ile birlikte diğer bir ilâha yakarırsa, bilsin ki o kimsenin hesabı ancak Rabbinin nezdindedir. Şüphesiz kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddetmiş olanlar, durumlarını koruyamazlar, zafer kazanamazlar.

(74/23, Mü'minûn/115-117)

Necm: 346

[118]Ve de ki: "Rabbim! Bağışla ve merhamet et! Ve Sen merhametlilerin en hayırlısısın."

(74/23, Mü'minûn/118)

---

307 Bkz. 37 nolu not.

§SECDE SÛRESİ

MEKKE DÖNEMİ

Necm. 347

[1]Elif/1, Lâm/30, Mîm/40.[308]
[2]Kendisinde şüphe olmayan bu kitabın indirilişi, âlemlerin Rabbindendir.
[3]Yoksa onlar, "Onu kendisi uydurdu" mu diyorlar. Tam tersi Kur'ân, kılavuzlandıkları doğru yola ulaşırlar diye, senden evvel kendilerine bir uyarıcı gelmemiş olan toplumu uyarasın diye Rabbinden gelen gerçektir.

*(7*5/32, Secde/1-3)

Necm: 348

[4]Allah, gökleri, yeri ve ikisi arasındakileri altı evrede oluşturan ve de en büyük taht üzerinde egemenlik kurandır.[309] O'nun astlarından size bir yardımcı, yol gösterici, koruyucu yakın ve bir destekçi, iltimasçı yoktur. Hâlâ düşünüp ibret almayacak mısınız?
[5]Allah, gökten yere, sistemleri düzenler, sonra da sistemler, ölçüsü, sizin saydıklarınızdan bin yıl olan bir günde Allah'a yükselir; geri döner, sistem çöker, bozulur.
[6]İşte Allah, algılanabilenleri ve algılanamayanları, geçmişi, geleceği bilendir; en üstün, en güçlü, en şerefli, mağlûp edilmesi mümkün olmayan/mutlak galip olandır, engin merhamet sahibidir.
[7]Ki O, oluşturduğu her şeyi en güzel yapan ve insanı oluşturmaya bir çamurdan başlayandır.
[8]Sonra onun soyunu bir özden, basbayağı bir sudan yapmıştır. [9]Sonra onu düzeltip bir biçime soktu ve onu bilgilendirdi.[310] Sizin için de kulak, gözler ve gönüller var etti. Sahip olduğunuz nimetlerin karşılığını ne de az ödüyorsunuz?

*(7*5/32, Secde/4-9)

Necm: 349

[10]Ve onlar: "Biz, yeryüzünün içinde kaybolduğumuzda mı, gerçekten biz mi yeni bir oluşturuluşta olacağız?" dediler. Aslında onlar, Rablerine kavuşmayı; O'nun huzuruna varmayı bilerek reddeden /inanmayan kimselerdir.
[11]De ki: "Size ölümle görevlendirilmiş görevli güç, sizi vefat[311] ettirecek; size geçmişte yaptıklarınızı ve yapmanız gerekirken yapmadıklarınızı bir bir hatırlattıracak, sonra Rabbinize döndürüleceksiniz."
[12]Suçluları, Rablerinin huzurunda başları öne eğilmiş olarak: "Ey Rabbimiz! Gördük ve dinledik, şimdi bizi geri çevir de sâlih bir amel işleyelim, biz artık kesin bir şekilde inanıyoruz" derlerken bir görsen!
[13]Ve eğer Biz, dileseydik her kişiye doğru yolu verirdik. Velâkin Benden: "Bütün bilinen, bilinmeyen, geçmişten, gelecekten[312] herkesten cehennemi elbette tamamen dolduracağım" sözü hak olmuştur.

---

308 Bkz. 8 nolu not.
309 Bkz. 37, 52 nolu notlar.
310 Bkz. 91 nolu not.
311 Bkz. 71 nolu not.
312 Bkz. 49 nolu not.

“[14]Öyleyse bu gününüzle karşılaşmayı unuttuğunuzdan/ terk ettiğinizden dolayı tadın azabı! Hiç şüphesiz ki Biz cezalandırdık sizi. Ve yapmış olduğunuza karşılık sonsuzluk azabını tadın!”

(75/32, Secde/10-14)

Necm: 350

[15]Gerçekten Bizim âyetlerimize ancak, kendilerine öğüt verildiği zaman boyun eğip teslimiyet göstererek yerlere kapanan ve Rablerinin övgüsüyle birlikte noksan sıfatlardan arındıran ve büyüklük taslamayan kimseler inanırlar.

[16]Onların yanları, yan gelip yattıkları yerlerden uzaklaşır; onlar keyfetmezler, onlar korku ve ümit içinde Rablerine dua ederler ve kendilerine verdiğimiz rızıklardan bağışlarlar.

(75/32, Secde/15-16)

Necm: 351

[17]İşte, kişi, kendisi için, yaptıklarına karşılık gözler aydınlığı olacak şeylerden gizlenmiş olan şeyleri bilmiyor!

[18]Peki, inanmış kimse, yoldan çıkan kimse gibi midir? Bunlar, aynı olmazlar.

[19]İman etmiş ve düzeltmeye yönelik işler yapmış kimselere gelince; artık yaptıklarına karşılık, bir ağırlanma olarak, barınak bahçeleri yalnızca onlar içindir.

[20,21]Ve yoldan çıkanlara gelince, onların varacağı yer de Ateş’tir. Her çıkmak istediklerinde oraya yeniden çevrilecekler ve onlara, “Yalanlayıp durduğunuz Ateş’in azabını tadın” denilecektir. Hiç kuşkusuz, dönerler diye onlara, büyük cezanın biraz hafifinden, en yakın cezadan da tattıracağız.

[22]Ve Rabbinin âyetleriyle kendisi öğütlendirilen, sonra onlardan yüz çeviren kimseden daha yanlış; kendi zararına iş iş yapan kimdir? Şüphesiz Biz, günahkârları yakalayıp cezalandırarak adaleti sağlayanlarız.

(75/32, Secde/17-22)

Necm: 352

[23]Ve andolsun ki Biz, vaktiyle Mûsâ’ya o kitabı verdik. *–Şimdi sen ona kavuşmaktan kuşku içinde olma.–* Ve Biz, onu İsrâîloğulları için bir kılavuz yaptık.

[24]Ve onlardan, sabrettikleri zaman, Bizim emrimizle kılavuzluk eden önderler yaptık. Ve onlar, Bizim âyetlerimize/alâmetlerimize/göstergelerimize kesin bir şekilde inanıyorlardı.

[25]Şüphesiz senin Rabbin; Allah, onların anlaşmazlığa düştükleri şeyler hakkında kıyâmet günü aralarında hükmedecektir.

(75/32, Secde/23-25)

Necm: 353

[26]Yurtlarında gezip dolaşmakta oldukları kendilerinden önceki nice kuşakları değişime/yıkıma uğratmış olmamız da, onlara kılavuz olmadı mı? Şüphesiz bunda nice alâmetler/göstergeler vardır. Hâlâ kulak vermeyecekler mi?

[27]Ya da, Bizim kır-kurak yere suyu salıverip de onunla hayvanların ve kendilerinin yediği bir ekin çıkarmamızı da mı görmediler? Hâlâ görmezler mi?

[28]Bir de onlar, “Ne zaman o yargı, eğer doğru kimseler iseniz?” diyorlar.

[29]De ki: “Kâfirlere; Allah’ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden kimselere, o yargı günü iman etmeleri yarar sağlamaz ve onlara süre tanınmaz.”

[30]Artık sen onlardan mesâfelen ve gözetle. Şüphesiz onlar gözetleyenlerdir.*(7*5/32, Secde/26-30)

§TÛR SÛRESİ

MEKKE DÖNEMİ

Necm: 354

[1-8]Tûr'un kaldırılışı, yayılmış ince deri üzerine satırlaştırılmış Allah'ın indirdiği tüm kitaplar,

Allah'ın ma'mur evi; Ka'be'yi, Fil ashâbı'na yıktırmayışı,

Âd ve Semûd toplumlarının değişime/ yıkıma uğratılışları,

Nûh toplumunun suya boğdurulması, Firavun ve yakınlarının suda boğulması, Sebe halkının sel felaketiyle cezalandırılması,

Semûd ülkesi gibi nice memleketlerin kuraklıkla, göllerinin, nehirlerinin kurutulup her yanının çölleşmesi ile cezalandırılması kanıttır ki şüphesiz Rabbinin azabı, kesinlikle vuku bulacaktır, ona engel olacak yoktur.[313]

[9,10]O gün gök, sarsıldıkça sarsılır, dağlar da yürüdükçe yürür.

[11,12]Öyleyse, o gün boş uğraş içinde oynayıp duran yalanlayıcıların vay haline!

[13-16]O gün yalanlayıcılar, cehennem ateşine itildikçe itilirler. –İşte bu, yalanlayıp durduğunuz ateştir! Peki, bu da mı bir sihir? Yoksa siz görmüyor musunuz? Yaslanın oraya! İster sabredin ister sabretmeyin, artık sizin için birdir. Siz, sadece yaptıklarınızın karşılığını alacaksınız!–

*(7*6/52, Tûr/1-16)

Necm: 355

[17-20]Şüphesiz Allah'ın koruması altına girmiş kişiler, Rablerinin kendilerine verdiği ile sıra sıra dizilmiş koltuklara yaslanarak, zevk ü sefâ sürerek cennetlerdedirler, nimetler içindedirler. Ve Rableri onları cehennem azabından korumuştur. Biz onları iri gözlülerle eşleştirdik de. –*"Yaptıklarınıza karşılık afiyetle yiyin, için!"*–

[21]Ve iman eden, soyları da iman ile kendilerine uyan kimseler; işte Biz, onların soylarını da kendilerine kattık. Kendilerinin amellerinden bir şey eksiltmedik. Herkes kendi kazandığıyla rehindir.

[22]Onlara canlarının istediği meyvelar ve etlerden bol bol sergiledik.

[23]Orada, kendisinde boş söz, saçmalama ve günaha sokma olmayan bir kadehi kapışırlar.

[24]Ve kendilerine ait birtakım delikanlılar onların etrafında dönerler; sanki onlar sedefleri içine gizlenmiş inci gibidirler.

[25-28]Birbirlerinin yüzüne dönüp soruyorlar: "Gerçekte biz daha önce ailemiz içinde korkanlardan idik. Allah bizi kayırdı ve bizi içe işleyen azaptan korudu. Şüphesiz biz daha önce, O'na yalvarıyor idik. Şüphesiz O, iyilik yapanın, acıyanın ta kendisidir."

[29]Hadi sen öğüt ver! Artık sen Rabbinin nimeti sayesinde kâhin ve gizli güçlerce desteklenen/deli birisi değilsin.

[30]Yahut onlar: "Bir şâirdir, zamanın felaketlerine çarpılmasını gözetliyoruz" mu diyorlar?

[31]Sen de ki: "Bekleyin, işte ben de sizinle beraber bekleyenlerdenim."

[32]Onların akılları mı bunu emrediyor yoksa onlar azgın bir topluluk mudur?

[33,34]Yahut vahyedilenleri, "Kendi uydurup söyledi" mi diyorlar? Aslında onlar inanmıyorlar. Peki, onun gibi bir sözü onlar getirsinler, eğer doğru kimseler iseler.

[35]Yoksa onlar, hiçbir şeysiz mi oluşturuldular? Yoksa kendileri mi oluşturuculardır?

---

313 Âyetin lafzî karşılığı, "Tûr, yayılmış ince deri [parşömen] üzerine satırlaştırılmış kitap, ma'mur ev, yükseltilmiş tavan, doldurulmuş/tutuşturulmuş deniz kanıttır ki, şüphesiz Rabbinin azabı, kesinlikle vuku bulacaktır, ona engel olacak yoktur" şeklindedir.

[36]Yoksa gökleri ve yeryüzünü kendileri mi oluşturdular? Aslında, onlar kesin bilgi sahibi değildirler.

[37]Yoksa Rabbinin hazineleri onların yanında mıdır? Yahut kendileri egemenlik sürenler midirler?

[38]Yoksa kendileri için dinleyecekleri bir merdivenleri mi var? Öyleyse dinleyenleri, açık bir delil getirsin.

[39]Ya da kızlar O'na, oğullar size mi?

[40]Yoksa sen kendilerinden bir ücret istiyorsun da, bu yüzden onlar, borçtan dolayı ağır bir yük altına mı girdiler?

[41]Yoksa görülmeyen, duyulmayan, sezilmeyen, geçmiş, gelecek kendilerinin yanındadır da onlar mı yazıyorlar?

[42]Yoksa bir sinsi plân mı yapmak istiyorlar? Fakat kâfirlerin; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden o kimselerin kendileri sinsi plâna düşenlerdir.

[43]Yoksa onlar için Allah'tan başka bir ilâhı mı var? Allah, onların ortak koştukları şeylerden arınıktır.

[44]Ve gökten düşmekte olan bir parça görseler, "Üst üste yığılmış bulutlardır" derler.

[45]Artık onları, baygın düşüp yıkılacakları günlerine kavuşuncaya kadar bırak.

[46]O gün sinsi plânları, kendilerine hiçbir şekilde yarar sağlamaz ve onlar yardım olunmazlar.

[47]Evet, şüphesiz şirk koşarak yanlış; kendi zararlarına iş yapan kimselere, bundan aşağı bir azap var, ama onların çoğu bilmiyor.

[48,49]Ve sen Rabbinin hükmü için sabret. Artık şüphesiz sen Bizim gözlerimizin önündesin. Kalktığın zamanda, gecenin bir kısmında ve yıldızların batışında Rabbinin övgüsü ile birlikte Kendisini noksan sıfatlardan arındır. Hadi O'nu tüm noksan sıfatlardan arındır!

(76/52, Tûr/17-49)

§MÜLK SÛRESİ

MEKKE DÖNEMİ

Necm: 356

[1]Hükümranlık elinde bulunan Allah, ne cömerttir! Ve O, her şeye güç yetirendir.

[2]O, hanginizin amelce daha iyi-güzel olduğunu sınamak için ölümü ve hayatı oluşturdu. O, en üstün, en güçlü, en şerefli, mağlûp edilmesi mümkün olmayan/mutlak galip olandır, kullarının günahlarını çok örten, onları cezalandırmayan ve bağışı bol olandır.

[3,4]O, yedi göğü, birbiri üzerine uyumlu olarak oluşturandır. Rahmân'ın [yarattığı bütün canlılara dünyada çokça merhamet eden Allah'ın] oluşturmasında bir çatlaklık-uygunsuzluk görmezsin. Haydi, gözünü döndür, bir bozukluk görüyor musun? Sonra gözünü iki kere daha döndür. Gözün, âciz olarak ve çok bitkin olduğu hâlde sana dönecektir.

[5]Ve andolsun ki Biz, en yakın göğü kandillerle süsledik ve onları, kâhinlere palavra malzemesi [meteorların yeryüzüne düşmesiyle, insanların uzaydaki varlıkları tanımalarıyla şeytanların; kâhinlerin, falcıların sahtekârlıklarının ortaya çıkmasına malzeme] yaptık. Ve onlar için alevli ateş azabını hazırladık.

(77/67, Mülk/1-5)

Necm: 357

[6] Kâfirler; Rablerini bilerek reddedenler /inanmayanlar için de cehennem azabı vardır. Ve o, ne kötü dönüş yeridir!

[7]Oraya atıldıklarında, o kaynarken, onun korkunç sesini işitirler.

[8]O, az daha öfkeden çatlayacak. Her ne zaman oraya bir topluluk atılsa, onun bekçileri onlara sorar: "Size bir uyarıcı gelmedi mi?"

[9]Onlar derler ki: "Evet, bize uyarıcı geldi de biz yalanladık ve 'Allah hiçbir şey indirmedi, siz ancak büyük bir sapıklık içindesiniz' dedik."

[10]Ve onlar derler ki: "Eğer biz dinlemiş olsaydık yahut akletmiş olsaydık şu çılgın ateşin ashâbı içinde olmazdık."

[11]Böylece günahlarını itiraf ettiler. Artık, un-ufak, toz-duman olmak, çılgın ateş ashâbı içindir.

(77/67, Mülk/6-11)

Necm: 358

[12]Şüphesiz ki görülmeyen, duyulmayan, sezilmeyen ıssız yerde Rablerine saygıyla, sevgiyle bilgiyle ürperti duyanlar; bağışlanma ve büyük bir ödül, onlar içindir.

[13]Ve sözünüzü ister gizleyin, ister onu açığa vurun; şüphesiz ki Allah, göğüslerin özünü en iyi bilendir.

[14]Oluşturan bilmez mi/ O, oluşturduğunu bilmez mi? Ve O, çokça lutfeden, gizlileri bilendir, her şeyin iç yüzünü, gizli taraflarını da iyi bilendir.

[15]Allah, size yeryüzünü boyun eğer yapandır. Haydi onun omuzlarında; tepelerinde/işinize yarar yerlerinde yürüyün ve Allah'ın rızkından yiyin. Ve diriliş, ancak O'nadır.

(77/67, Mülk/12-15)

Necm: 359

[16]Gökte[314] olan/yüceler yücesi olan Allah'ın sizi yere batırmasından güvende misiniz? Bir de bakarsın ki çalkalanıvermiştir.

[17]Ya da siz, gökte olan Zat'ın üzerinize taş yağdıran bir kasırga göndermeyeceğinden güvende misiniz? Artık uyarımın nasıl olduğunu yakında bileceksiniz.

[18]Ve andolsun, onlardan öncekiler de yalanladılar. Peki, Beni tanımamak/ tanıtmamaya yeltenmek nasıl oldu?

[19]Ve onlar, üstlerindeki sıra sıra sıralanmış ve dürülmüş uçan şeylere göz atmıyorlar mı? Onları Rahmân'dan [yarattığı bütün canlılara dünyada çokça merhamet eden Allah'tan] başkası tutmuyor. Şüphesiz O, her şeyi en iyi görendir.

[20]Rahmân'ın yarattığı bütün canlılara, dünyada çokça merhamet eden Allah'ın astlarından size yardım edecek şu askerleriniz kimlerdir? Kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddedenler, sadece bir aldanış içerisindedirler.

[21]Veya Allah, rızkını kesiverse, size rızık verecek o kimse kimdir? Aslında onlar azgınlık ve nefrette direnip durmaktadırlar.

[22]Şimdi yüz üstü kapanarak yürüyen mi daha doğru gider, yoksa dosdoğru yolda dümdüz yürüyen mi?

[23]De ki: "O, sizi inşa eden, size kulak, gözler ve gönüller oluşturandır. Sahip olduğunuz nimetlerin karşılığını ne de az ödüyorsunuz?"

[24]De ki: "O, sizi yeryüzünde dağıtıp yayandır ve siz O'na toplanıp götürüleceksiniz."

[25]Bir de onlar: "Eğer doğru kimselerden iseniz bu tehdit ne zaman?" diyorlar.

[26]De ki: "Kesinlikle bu tehdidin bilgisi, Allah'ın yanındadır. Ben ise yalnızca apaçık bir uyarıcıyım."

[27]Artık onlar, onu yakınlaşmış görünce, kâfirlerin; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden kimselerin yüzleri kötüleşti. Ve: "İşte bu, çağırıp durduğunuz şeydir!" dendi.

[28]De ki: "Hiç düşündünüz mü? Eğer Allah beni ve benimle beraber olanları değişime/yıkıma uğratsa yahut bize merhamet etse, peki, kâfirleri; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden bu kimseleri acıklı bir azaptan kim koruyacak?"

[29]De ki: "O, yarattığı bütün canlılara dünyada çokça merhamet edendir. Biz, O'na inandık ve sadece O'na sonucu havale ettik. Artık kimin apaçık bir sapıklık içinde olduğunu yakında bileceksiniz."

[30]De ki: "Hiç düşündünüz mü? Eğer suyunuz yerin dibine çektiriliverse, size kim bir pınar suyu getirebilir?"

(77/67, Mülk/16-30)

---

314 Bu ifadedeki semâ sözcüğü ile, evrenin/tüm varlık âleminin ötesi, "en üst nokta" kastedilmiştir (sema sözcüğü için bkz. Tebyînu'l-Kur'ân; c. 1, s. 526-527). Zira insan, tabiatı gereği Allah'ı düşünürken gökyüzüne bakar. Nitekim dua edilirken eller havaya doğru kaldırılır. Kişi, sıkıntıya düştüğünde yüzünü semâya çevirerek Allah'a yalvarır. Örfte de, olağan dışı olaylar için "gökten düştü" tabiri kullanılır. Allah'tan gelen kitaplara "semavî kitaplar" denilir. Demek oluyor ki, insan ne zaman Allah'ı düşünecek olsa, doğasından gelen bir güdüyle yere değil, göğe bakmaktadır.

§HÂKKA SÛRESİ

MEKKE DÖNEMİ

Necm: 360

[1]Gerçekleşecek olan!
“[2]Gerçekleşecek olan” nedir?
“[3]Gerçekleşecek olan” nedir, sana ne bildirdi?
[13-17]Sûr’a bir tek üfleme üflendiği,[315] yeryüzü ve dağlar yerlerinden kaldırılıp bir çarpışla birbirine çarpılarak darmadağın olduğu zaman, işte o gün, “o olay” olmuştur. Ve gök yarılmıştır, artık o, o gün dayanaksızdır. Tüm güçler, semanın çevresindedirler. O gün Rabbinin büyük tahtını;[316] varlığını birliğini, yüceliğini, en yüksek makamın sahibi olduğunu, yok edilen eski varlıkların yerine yaratılan, daha iyi, daha mükemmel yeni varlıklar yansıtırlar.
[18]O gün siz genişçe yayılırsınız, sizden hiçbir gizli şeyiniz gizli kalmayacak.
[19-24]İşte kitabı sağından verilen kişiye gelince; işte o, “Alın, okuyun kitabımı. Şüphesiz ben, hesabıma kavuşacağıma inanıyordum/ kesinlikle biliyordum” der. Artık o, meyveleri sarkmış yüksek bir cennette hoşnut bir yaşamdadır. *–Geçmiş günlerde yaptığınız işlerden ötürü afiyetle yiyin, için!–*
[25-29]Ve kitabı solundan verilen kimseye gelince; işte o: “Keşke kitabım bana verilmeseydi, hesabımın ne olduğunu da bilmeseydim. Ne olurdu o iş bitmiş olsaydı. Malım bana hiç yarar sağlamadı. Gücüm/otoritem de benden yok olup gitti” der.
–[30-37]Onu yakalayın sonra da bağlayın. Sonra cehenneme yaslayın onu. Sonra da onu yetmiş arşın zincir içerisinde cehenneme sokun! Şüphesiz o, çok büyük Allah’a inanmıyordu. Miskinin yiyeceği üzerine teşvik de etmiyordu. Bu sebeple bugün burada onun için hiçbir samimi dost yoktur. Sadece hata edenlerin yiyeceği olan bir irinden başka yiyecek de yok.–

(78/69, Hâkka/1-3, 13-37)

Necm: 361

[4]Semûd ve Âd, felaket kapısını şiddetli çalanı, şok edeni yalanladılar.
[5]Sonra, Semûd’a gelince; onlar korkunç bir sesle değişime/yıkıma uğratıldılar.
[6]Âd’a gelince; onlar gürültülü ve azgın bir fırtına ile değişime/yıkıma uğratılıverdiler.
[7]Allah, o fırtınayı üzerlerine yedi gece sekiz gündüz peşpeşe musallat etmişti. Öyle ki, o toplumu, fırtınanın içinde, içi boş hurma kütükleri gibi yere serilmiş hâlde görürsün.
[8]Bak şimdi görebilir misin onlara ait herhangi bir kalıntı?
[9]Firavun, ondan öncekiler ve altı üstüne getirilenler, o hata ile geldiler.
[10]Sonra da onlar Rablerinin elçisine karşı geldiler de Rableri, onları pek şiddetli bir yakalayışla yakalayıverdi.
[11,12]Şüphesiz Biz, onu size bir ibret yapalım ve belleyici kulaklar bellesin diye sular kabarınca sizi gemide Biz taşıdık.[317]

(78/69, Hâkka/4-12)

---

315 Bkz. 27 nolu not.
316 Bkz. 37 nolu not.
317 Bu pasajı (4-12. âyetleri), “gerçekleşecek olan”ın daha iyi anlaşılması için, ana pasajın sonunda tertip ettik.

Necm: 362

[38-43]Artık gördüklerinize ve görmediklerinize kasem olsun ki şüphesiz Kur'ân, şerefli bir Elçi sözüdür. Ve o, bir şair sözü değildir. –*Siz ne az inanıyorsunuz!*– Bir kâhin sözü de değildir. –*Siz ne az düşünüyorsunuz/öğütleniyorsunuz!*– Kur'ân, âlemlerin Rabbinden indirilmedir.

[44-47]Eğer Elçi/Muhammed, bazı sözleri Bizim sözlerimiz olarak ortaya sürseydi, kesinlikle O'ndan tüm gücünü alırdık. Sonra O'ndan can damarını kesinlikle keserdik. Artık sizden hiç biriniz O'na siper de olamazdınız.

[48]Ve şüphesiz Kur'ân, Allah'ın koruması altına girmiş kişiler için bir öğüttür.

[49]Ve Biz kesinlikle sizden yalanlayanların varlığını biliyoruz.

[50]Ve şüphesiz Kur'ân, kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddedenler için bir hasrettir.

[51]Ve şüphesiz Kur'ân, kesin bilginin gerçeğidir.

[52]O hâlde, çok büyük Rabbinin ismini temize çıkar!

*(*78/69, Hâkka/38-52)

§ME‘ÂRİC SÛRESİ

MEKKE DÖNEMİ

Necm: 363

[1-3]Bir isteyen, “yükselme zamanları” sahibi Allah’tan, kendisini savacak kimsenin olmadığı; *engellenemeyen, kâfirlere; Allah’ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden kimselere özgü,* ‘olacak azab’ı istedi.

[4]Haberci âyetler ve vahiy, miktarı elli bin yıl olan bir gün içinde O’na yükselir/ yeryüzünden çekilir.

[5]O hâlde sen, güzel bir sabır ile sabret.

[6,7]Şüphesiz Biz, olacak azabı çok yakın görürken, onlar onu çok uzak görüyorlar.

[8-10]O gün gök erimiş bir maden gibi olur. Dağlar da atılmış renkli yün gibi olur. Ve bir sıcak; yakın dost bir sıcak; yakın dosta sormaz.

[11-14]Birbirlerine gösterilmiş oldukları hâlde suçlu, o günün azabından kurtulmak için oğullarını, eşini ve kardeşini, kendisini barındıran, içinde yetiştiği tüm ailesini ve yeryüzünde bulunanların hepsini fidye/kurtulmalık versin sonra da kendini kurtarabilsin ister.

[15-18]Kesinlikle o suçlunun düşündüğü gibi değil! O, sırtını dönen ve yüz çevireni, toplayıp da kasada yığanı çağıran, kavurup soyan, alevlenen bir ateştir.

*(7*9/70, Me‘âric/1-18)

Necm: 364

[19-21]Şüphesiz insan dayanıksız ve huysuz oluşturulmuştur; kendisine kötülük dokundu mu sızlanır. Kendisine hayır dokundu mu/ kendisi varlıklı kılındığında da küçük bir yardımı bile engeller.

[22]Ancak “salâtçılar” [mâlî yönden ve zihinsel açıdan destek olmayı; toplumu aydınlatmayı ilkeleştirmişler] bunun dışındadır.

[23]Salâtçılar ki salâtlarını [mâlî yönden ve zihinsel açıdan destek olmalarını; toplumu aydınlatmayı] sürdürenlerdir.

[24,25]Ve salâtçılar, kendi mallarında, isteyen ve istemekten utanan yoksullar için belli bir hak olan kimselerdir.

[26]Ve salâtçılar, ceza gününü tasdik ederler.

[27]Ve salâtçılar, Rablerinin azabından korkanlardır.

–[28]Şüphesiz Rablerinin azabından güvende olunmaz.–

[29-31]Ve salâtçılar, ırzlarını koruyanlardır. –Ancak eşleri ve sözleşmelerinin sahip oldukları[318] hariçtir. Çünkü onlara yaklaştıklarında kınanmazlar. Artık ötesini isteyenler; işte onlar sınırı aşanların ta kendileridir.–

[32]Ve salâtçılar, emanetlerine ve ahitlerine riâyet ederler.

[33]Ve salâtçılar, şâhitliklerini yerine getirirler.

[34]Ve salâtçılar, salâtları [mâlî yönden ve zihinsel açıdan destek olma; toplumu aydınlatma ilkeleri] üzerine korumacıdırlar.

[35]İşte bu salâtçılar, cennetlerde ağırlanırlar.

*(7*9/70, Me‘âric/19-35)

---

318 Bkz. 303 nolu not.

Necm: 365

[36,37]Şimdi kâfirlere; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden o kimselere ne oluyor da, her yandan, grup grup boyunlarını uzatarak sana doğru koşuyorlar?

[38]Onlardan her biri, bir nimet cennetine girdirileceğini mi umuyor?

[39]Kesinlikle onların düşündüğü gibi değil! Biz, onları bildikleri şeyden oluşturduk.

[40,41]Artık hayır. Doğuların ve batıların Rabbine kasem ederim ki Biz, onların yerine kendilerinden daha hayırlı olanları getirmeye kesinlikle güç yetirenleriz. Ve Biz, önüne geçilenler değiliz.

[42]Sen onları hemen bırak da, vaat edilen günlerine kavuşuncaya dek boşa uğraşsınlar ve oynayadursunlar.

[43]O gün onlar, kabirlerinden fırlaya fırlaya çıkarlar. Sanki dikili bir şeye koşuyorlar gibi.

[44]Gözleri horluktan aşağı düşmüş ve kendileri aşağılığa bürünmüş bir hâlde. İşte bu, onların tehdit edilegeldikleri gündür!

(79/70, Me'âric/36-44)

§NEBE SÛRESİ

MEKKE DÖNEMİ

Necm: 366

[1-3]Hangi şeyden; kendilerinin, hakkında ayrı ayrı inanca sahip oldukları büyük, önemli o haberden mi soruşuyorlar?

[4]Kesinlikle onların düşündüğü gibi değil! Onlar, yakında bilecekler.

[5]Yine, kesinlikle onların düşündüğü gibi değil! Onlar, yakında bilecekler.

[6,7]Biz yeryüzünü bir beşik, dağları da birer direk yapmadık mı?

[8]Ve Biz, sizi çift çift oluşturduk.

[9]Ve Biz, sizin uykunuzu bir dinlenme yaptık.

[10]Ve Biz, geceyi bir elbise yaptık.

[11]Ve Biz, gündüzü bir geçim zamanı yaptık.

[12]Ve sizin üstünüze yedi sağlamı bina ettik.

[13]Ve ışık saçan bir kandil yaptık.

(*8*0/78, Nebe/1-13)

Necm: 367

[14-16]Ve Biz, sıkıştırılmış bulutlardan, kendisiyle taneler, otlar, sarmaş-dolaş bağlar ve bahçeler çıkaralım diye şarıl şarıl bir su indirdik.

[17]Kuşkusuz Ayırma günü kararlaştırılmış bir buluşma vakti olmuştur.

[18]O gün Sûr'a üflenir;[319] siz de hemen bölükler hâlinde gelirsiniz.

[19]Gökyüzü de açılıp kapı kapı oluvermiştir.

[20]Dağlar da yürütülüp serap oluvermiştir.

[21,22]Kuşkusuz cehennem, azgınlar için son varılacak yer olarak, gözetleme/pusu yeri olmuştur.

[23]Orada darlık/kıtlık içinde kalacaklardır.

[24]Orada bir serinlik ve içecek bir şey tatmazlar.

[25,26]Ancak yaptıklarına uygun bir ceza olarak bir kaynar su ve irin tadarlar.

[27]Şüphesiz onlar, hesabı ummazlardı.

[28]Ve âyetlerimizi/alâmetlerimizi/göstergelerimizi yalanladıkça yalanladılar.

[29]Oysa Biz her şeyi yazarak saydık, döktük.

–[30]Haydi tadın! Bundan böyle size azaptan başka bir şey artırmayacağız.–

[31-37]Kesinlikle Allah'ın koruması altına girmiş kişiler için, Rabbinden; göklerin, yerin ve bu ikisi arasındakilerin Rabbinden; Rahmân'dan [yarattığı bütün canlılara dünyada çokça merhamet eden Allah'tan] bir karşılık ve yeterli bir bağış olarak korunaklar/ kurtuluş mekânları; sulak bağlar-bahçeler, üzümler, hepsi bir seviyede tomurcuklar; çiçek bahçeleri, dolu dolu su kapları vardır. Onlar, orada boş bir söz ve yalan duymazlar. *–Onlar, O'nun huzurunda söz söylemeye güç yetiremezler*.–

(*8*0/78, Nebe/14-37)

---

319 Bkz. 27 nolu not.

Necm: 368

[38-40]İndirilmiş âyetler ve vahiy, tanık olarak saf saf dikildikleri gün, Rahmân'ın [yarattığı bütün canlılara dünyada çokça merhamet eden Allah'ın] izin verdikleri dışında hiç kimse konuşamaz. Ve o izin verilen, doğruyu söyler: "*İşte bu, hak gündür. Artık dileyen Rabbine bir sığınak edinir. Şüphesiz Biz sizi yakın bir azap ile uyardık.*" O gün, kişi iki gücünün/mal ve çevresinin ne takdim ettiğine bakar/yaptıklarıyla yüz yüze gelir ve kâfir; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden kişi: "Ah ne olaydı, ben bir toprak olsaydım" der.

(80/78, Nebe/38-40)

§NÂZİÂT SÛRESİ

MEKKE DÖNEMİ

Necm: 369

[1-5]Evrendeki çekim kuvveti, evrendeki itme kuvveti,

yıldızlar; galaksiler; güneş, ay ve bunların kendi eksenlerinde ve bağlı olduğu yıldız çevresindeki yörüngelerde yüzmesi, bu sayede gece, gündüz ve diğer yaşam koşullarının, med-cezirin, gece-gündüzün, mevsimlerin oluşması,

tüm canlı türlerinin ve bitkilerin yaşam koşullarının ayarlanması kanıttır ki

Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddedenler için sürekli sıkıntı, bunalım ve vicdan azabı vesilesi olan,

mü'minlere hem kolay, hem de kolaylaştıran, onlara müjdeler veren, onların mutlu olmalarını sağlayan,

elden ele, dilden dile, gönülden gönüle dolaşıp duran, hep öne geçen, önemseten ve kişisel ve sosyal tüm işleri ayarlayan, her işe ait emirlerinin, yasaklarının olması; ilkeler koyan Kur'ân âyetleri kanıttır ki,[320]

[26]şüphesiz bunda; "o gün, kişinin iki gücünün/mal ve çevresinin ne takdim ettiğine bakıp/yaptıklarıyla yüz yüze gelip ve kâfir; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden kişinin, 'Ah ne olaydı, ben bir toprak olsaydım' demesinde", saygıyla, sevgiyle bilgiyle ürperti duyacak kimseler için bir ibret vardır.[321]

(81/79, Nâziât/1-5, 26)

Necm: 370

[10,11]Onlar, "Biz tekrar eski hâlimize mi döndürülecekmişiz? Biz, çürümüş kemikler olduktan sonra mı" diyorlar.

[12]Dediler ki: "Öyleyse bu çok zararlı bir dönüştür."

[27-33]Oluşturuluşça siz mi daha çetinsiniz yoksa gök mü? Göğü, Allah yaptı; boyunu yükseltti, sonra da onu düzene koydu, gecesini kararttı ve ışığın parlaklığını çıkarttı. Ve ondan sonra, sizin ve hayvanlarınız için bir yararlanma olmak üzere yeryüzünü döşedi/ yeryüzünden suyunu ve otlağını çıkardı, dağları da demirledi/sağlam bir şekilde yerleştirdi.

[6]O gün, sarsan sarsacak.

[7]Onu ikinci bir sarsıntı izleyecek.

[8]Yürekler o gün titreyerek çarpar.

[9]Onların gözleri saygılıdır.

[13]İşte o, bir tek haykırıştır.

[14]Bir de bakmışsın onlar meydandadır.

[34]Artık o en büyük felaket geldiği vakit,

[35]O gün, insan ne yaptığını iyice anlayacak.

[36]Gören kimseler için cehennem apaçık gösterilecek.

[37-39]Artık her azmış ve dünya hayatını tercih etmiş kimseye gelince, işte şüphesiz cahîm/cehennem, varılacak yerin ta kendisidir.

[40,41]Rabbinin makamından korkan ve kendini boş-iğreti arzudan meneden kimseye gelince; artık, hiç şüphesiz cennet, barınağın ta kendisidir.

---

320 Âyetin lafzî anlamı, "O, suya batırırcasına/batırarak söküp çekenler; o, zorlamadan yumuşaklıkla çekenler ve o, yüzdükçe yüzüp gidenler; derken öne geçtikçe geçip de bir iş çevirenler kanıttır ki" şeklindedir. Biz Meal mecâzî anlamını verdik.

321 Resmi Mushaf'taki Nâziât sûresi âyetleri, –teknik nedenler ve anlam bilgisi gereği– farklı tertip ettik.

(*8*1/79, Nâziât/10-12, 27-33, 6-9, 13-14, 34-41)

Necm: 371

[42]Sana o kıyâmetin kopuş zamanından soruyorlar; onun demir atması ne zaman?
[43]Onun anılmasından sende ne var ki?
[44]Onun sonucu sadece senin Rabbine aittir.
[45]Sen, ancak kıyâmetin kopuş zamanına, saygıyla, sevgiyle, bilgiyle ürperti duyan kişilerin uyarıcısısın.
[46]Sonra onlar onu görecekleri gün, dünyada bir akşam veya kuşluğundan başka durmamış gibidirler.

(*8*1/79, Nâziât/42-46)

Necm: 372

[15]Mûsâ'nın haberi sana geldi mi?
[16,17]Hani, Rabbi ona mukaddes Tuvâ vadisinde/iki kez temizlenmiş vadide seslenmişti: " Firavun'a git! Şüphesiz o azdı."
[18,19]Sonra de ki: "Arınmaya var mısın? Ve de seni Rabbine kılavuzlayayım da O'na saygıyla, sevgiyle, bilgiyle ürperti duyasın!"
[20]Sonra da Mûsâ, Firavun'a o en büyük alâmeti/göstergeyi gösterdi.
[21-24]Sonra da Firavun, yalanladı ve karşı geldi. Sonra çabucak arka döndü. Sonra toplayıp seslendi de: "Ben, sizin en yüce Rabbinizim!" dedi.
[35]Allah da, dünya ve âhiret azabıyla yakalayıverdi.

(*8*1/79, Nâziât/15-25)

§İNFİTÂR ve İNŞİKÂK SÛRELERİ

MEKKE DÖNEMİ

Necm: 373

[1-5]Gök çatladığı zaman, yıldızlar dökülüp dağıldığı zaman, denizler yarılıp akıtıldığı zaman, kabirler altüst edildiği zaman; kişi, önünden gönderdiği ve geri bıraktığı şeyleri öğrenmiştir.

(*8*2/82, İnfitâr/1-5)

Necm: 374

[6-8]Ey insan! Üstün kerem sahibi olan, seni oluşturan, sonra da sana bir düzen içinde biçim veren, sonra da seni dengeleyen, dilediği bir sûrette seni tertip eden Rabbine karşı seni aldatan şey nedir?

[9-12]Kesinlikle sizin düşündüğünüz gibi değil! Aslında siz, şüphesiz üzerinizde, yaptığınız şeyleri ezberleyen, saygın yazıcılar olmasına rağmen, Din'i yalanlıyorsunuz.

[13]Şüphesiz ki "ebrar/iyi adamlar", elbette bol nimet, mutluluk cennetinin içindedirler.

[14-16]Din-iman tanımayıp kötülüğe batmış olanlar da kesinlikle cehennemdedirler. Din Günü ondan kaybolmamak üzere oraya yaslanacaklardır.

[17]Din Günü'nün ne olduğunu sana ne bildirdi? [18]Sonra bir kere daha, Din Günü'nün ne olduğunu sana ne bildirdi? [19]Din Günü, kimse kimseye efendilik yapamaz. Ve o gün; [İnşikak 1-5]gök yarıldığı, Rabbine kulak verdiği ve gerçekleştirildiği zaman; yeryüzü de dümdüz olduğu, içinde ne varsa attığı, boşaldığı ve Rabbine kulak verdiği ve gerçekleştirildiği zaman [19]buyruk, Allah'a aittir.

[6]Ey insan! Şüphesiz sen Rabbine doğru koştukça koşan birisin. Sonunda da O'na kavuşacaksın.

[7-9]Artık, kitabı sağ eline verilen kişiye gelince; o, kolay bir hesapla hesaba çekilecek ve o, sevinçli olarak yakınlarına dönecektir.

[10-14]Kitabı kendisine arkasından verilen kişiye gelince de o, ölümü çağıracak ve alevli ateşe girecektir. Şüphesiz o, yakınları içinde sevinçli idi. Şüphesiz o, asla dönmeyeceğine kani idi.

[15]Hayır, şüphesiz Rabbi onu çok iyi görendi.

[16-19]O hâlde, o şafak, gece ve içinde barındırdığı şeyler derlendiği zaman o ay kanıttır ki, siz kesinlikle hâlden hâle biniyorsunuz [sürekli değişeceksiniz, asla yok olup gitmeyeceksiniz].

[20,21]O hâlde onlara ne oluyor? İman etmiyorlar ve kendilerine Kur'ân okunduğu vakit boyun eğip teslimiyet göstermiyorlar/ikna olmuyorlar?

[22]Aksine kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddetmiş olan o kimseler yalanlıyorlar.

[23]Hâlbuki Allah, içlerinde sakladıklarını en iyi bilendir.

[24]Artık sen onlara elem verici bir azabı müjdele.

[25]Ancak iman etmiş ve düzeltmeye yönelik işler yapan kimseler bunun dışındadır, onlar için tükenmez bir ücret/ödül vardır.

(*8*2/82, İnfitâr/6-19+83/84, İnşikâk/1-25)

§RÛM SÛRESİ

MEKKE DÖNEMİ

Necm: 375

[1]Elif/1, Lâm/30, Mîm/40.[322]

[2-6]Rûmlar/ Bizanslılar, yeryüzünün en alçak/ çukur yerinde yenildiler. Onlar, bu yenilgilerinin ardından da birkaç yıl içinde galip geleceklerdir. Bundan önce ve sonra emir Allah'ındır. Ve o gün mü'minler, Allah'ın yardımıyla sevineceklerdir. Allah, Kendisinin bir vaadi olarak dilediğine yardım eder, galip kılar. Allah, vaadinden dönmez. Ama insanların çoğu bilmezler. O, en üstün, en güçlü, en şerefli, mağlûp edilmesi mümkün olmayan/mutlak galip olandır, engin merhamet sahibidir.

[7]İnsanların çoğu, basit dünya yaşamından görüneni bilirler. Ve onlar, âhireti önemsemeyenlerin ta kendileridirler.

(*8*4/30, Rûm/1-7)

Necm: 376

[8]Kendi içlerinde hiç düşünmediler mi ki, Allah göklerde, yerde ve bu ikisi arasında bulunan her şeyi ancak hak ile ve belirlenmiş bir süre için oluşturmuştur? Ve şüphesiz insanlardan çoğu, Rablerine kavuşmayı kesinlikle bilerek reddedenlerdir/ inanmayanlardır.

[9]Onlar, yeryüzünde gezip de kendilerinden öncekilerin âkıbetlerinin nasıl olduğuna bakmadılar mı? Onlar, kendilerinden daha güçlü idiler; yeryüzünü kazıp altüst etmişler, onu bunların imar ettiklerinden daha çok imar etmişlerdi. Elçileri de onlara nice açık delilleri getirmişlerdi. O hâlde Allah onlara haksızlık edecek değildi, fakat onlar şirk koşarak kendilerine haksızlık etmekteydiler.

[10]Sonra Allah'ın âyetlerini/ alâmetlerini/ göstergelerini yalanladıkları için, kötülük eden o kimselerin âkıbetleri, "en kötü" oldu. Onlar alay da ediyorlardı.

(*8*4/30, Rûm/8-10)

Necm: 377

[11,12]Allah, oluşturmayı ilkin yapar, sonra onu iade eder. Sonra da O'na döndürülürsünüz. Kıyametin kopuş anında da suçlular, ümidi keserler.

[13]Onlar için ortak koştuklarından, şefaat; yardım, kayırma yapacaklar da bulunmaz. Ve onlar, ortaklarını reddettiler/ kabul etmeyenler oldular. [14]Ve Saat'in dikildiği günde de, işte o gün onlar ayrılırlar.

[15]Şimdi iman etmiş ve düzeltmeye yönelik işler yapmış kimselere gelince; artık onlar, bir bahçe içinde neşelendirilirler.

[16]Kâfirlere; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden, âyetlerimizi ve âhiret buluşmasını yalanlayan şu kimselere de gelince, işte onlar azap içinde hazır bulundurulurlar.

[17,18]O hâlde, yapmanız gereken, akşama erdiğinizde, sabaha erdiğinizde, gece sırasında, öğleye erdiğinizde; her zaman Allah'ın tüm noksan sıfatlardan arındırılmasıdır! Göklerde ve yerde de tüm övgüler sadece O'na aittir.

[19]O, ölüden diriyi çıkarır, diriden de ölüyü çıkarır ve yeryüzüne ölümünden sonra hayat verir. Sizler de işte öyle çıkarılacaksınız.

---

322 Bkz. 8 nolu not.

(84/30, Rûm/11-19)

Necm: 378

[20]O'nun, sizi bir topraktan oluşturması da Kendisinin alâmetlerinden/ göstergelerindendir. Sonra da siz, şimdi, dağılıp-yayılan bir beşersiniz.

[21]Yine O'nun alâmetlerinden/ göstergelerindendir ki, sizin için nefislerinizden kendilerine ısınırsınız diye eşler oluşturmuş, aranıza bir sevgi ve merhamet koymuştur. Şüphesiz ki bunda iyiden iyiye düşünecek bir toplum için nice alâmetler/ göstergeler vardır.

[22]Yine göklerin ve yerin oluşturuluşu, dillerinizin ve renklerinizin değişikliği O'nun alâmetlerinden/ göstergelerindendir. Şüphesiz bunda bilginler için nice alâmetler/ göstergeler vardır.

[23]Yine gecede ve gündüzde uyumanız ve armağanlarından rızık aramanız O'nun alâmetlerinden/ göstergelerindendir. Şüphesiz bunda kulak verecek bir toplum için nice alâmetler/ göstergeler vardır.

[24]Yine O'nun âyetlerindendir ki, size hem korku ve hem de umut vermek için şimşeği gösteriyor. Ve gökten bir su indiriyor da onunla yeryüzüne ölümünden sonra hayat veriyor. Şüphesiz ki bunda aklını kullanacak bir toplum için nice alâmetler/ göstergeler vardır.

[25]Göğün ve yeryüzünün Kendi emriyle durması yine O'nun alâmetlerinden/ göstergelerindendir. Sonra sizi yeryüzünden bir tek çağırışla çağırdığı zaman bir de bakarsınız ki siz çıkarılıyorsunuz.

[46]Size rahmetinden tattırsın, emriyle gemiler akıp gitsin ve sahip olduğunuz nimetlerin karşılığını ödersiniz diye armağanlarından rızık aramanız için rüzgârları müjdeciler olarak göndermesi de O'nun alâmetlerinden/ göstergelerindendir.

[26]Göklerde ve yerde kim varsa hepsi de O'nundur. Hepsi de O'na saygı duyanlardır.

[27]Ve O, oluşturmayı başlatan, sonra onu çevirip yeniden yapandır. Ve bu O'na çok kolaydır. Ve göklerde ve yerde en yüce örnek O'nundur. Ve O, en üstün, en güçlü, en şerefli, mağlûp edilmesi mümkün olmayan/ mutlak galip olandır, en iyi yasa koyan, bozulmayı iyi engelleyen/ sağlam yapandır.[323]

(84/30, Rûm/20-25-46, 26-27)

Necm: 379

[28]Allah, size kendinizden bir örnek veriyor: Hiç size rızık olarak verdiğimiz şeylerde yasa ile size teslim edilen kişilerden[324] ortaklarınız bulunur da onlarla siz eşit olur ve kendinize çekindiğiniz/ değer verdiğiniz gibi onlarla da karşılıklı çekinir misiniz/ birbirinize aynı değeri verir misiniz, eşit olur musunuz? İşte Biz, aklını kullanan bir toplum için âyetleri böyle açıklarız.

[29]Tam tersi, şirk koşarak yanlış; kendi zararlarına iş yapmış kimseler, bilgisizce boş-iğreti arzularına uydular. Peki, Allah'ın şaşırttığını kim yola getirebilir? Onlar için yardımcılardan da yoktur.

(84/30, Rûm/28-29)

---

323 Resmi Mushaf'ta 46. sırada yer alan bu âyeti, –aidiyeti gereği– burada tertip ettik.

324 Bkz. 303 nolu not.

Necm: 380

[30]O hâlde sen yüzünü, eski inançlarını terk eden biri olarak dine, *insanları üzerine ilk olarak yoktan yaratmış olduğu Allah'ın fıtratına* doğrult. Allah'ın oluşturuşunda değişiklik söz konusu değildir. Dosdoğru/ ayakta tutan din, budur. Fakat insanların çoğu bilmiyorlar.

[31,32]Kalben O'na yönelenler olarak, Allah'ın koruması altına girin, salâtı ikame edin [mâlî yönden ve zihinsel açıdan destek olma; toplumu aydınlatma kurumları oluşturun-ayakta tutun], ortak koşanlardan; dinlerini parça parça bölmüş, ayrılıkçı gruplara ayrılmış kimselerden de olmayın. *–Her ayrılıkçı grup kendi yanlarındaki şeylerle böbürlenmektedir*.–

(84/30, Rûm/30-32)

Necm: 381

[33,34]İnsanlara bir sıkıntı dokununca da, Rablerine yönelerek O'na yalvarırlar. Sonra, onlara Kendinden bir rahmet tattırınca, bir de bakarsın ki, içlerinden bir grup, kendilerine verdiğimiz nimetlere iyilikbilmezlik etmek için Rablerinin ortakları olduğunu kabul ederler. *–Haydi, yararlanın bakalım! Yakında bileceksiniz.–*

[35]Yoksa Biz, onlara bir delil indirmişiz de o delil, onların Allah'a ortak koştukları şeyleri mi söylüyor?

[36]Biz insanlara bir rahmet tattırdığımız zaman da, onunla şımarırlar. Ellerinin önceden yaptığı şeyler sebebiyle kendilerine bir kötülük isabet ederse, hemen onlar umutsuzluğa düşerler.

[37]Onlar, şüphesiz Allah'ın dilediği kimseye rızkı serdiğini ve ölçülendirdiğini de mi görmediler? Şüphesiz bunda iman edecek bir toplum için alâmetler/ göstergeler vardır.

[38]Öyleyse, yakınlık sahibine; yurtlarından çıkarılan fakirlere, miskine ve yolcuya hakkını ver. Bu, Allah'ın rızasını dileyenler için daha hayırlıdır. Ve bunlar durumunu koruyan, zafer kazanan kimselerin ta kendileridir.

[39]Ve insanların malları içinde artsınlar diye ribadan verdikleriniz, Allah yanında artmaz. Allah'ın rızasını dileyerek zekâttan/ vergilerinizden verdikleriniz… İşte o kimseler, kat kat arttıranların ta kendileridir.

(84/30, Rûm/33-39)

Necm: 382

[40]Allah, sizi oluşturan, sonra size rızık veren, sonra sizi öldüren ve sizi diriltendir. Hiç sizin ortak koştuklarınızdan, bunlardan birini yapacak kimse var mı? Allah, onların ortak koştuklarından arınık ve çok yücedir.

[41]İnsanlar dönerler diye; kendilerinin elleriyle kazandıkları şeyler yüzünden, yaptıklarının bir kısmını onlara tattırmak için karada ve denizde kargaşa ortaya çıktı.

[42]De ki: "Yeryüzünde gezin de bundan öncekilerin âkıbeti nasıl olmuş bir bakın. Onların çoğu ortak koşanlar idiler."

[43-45]Öyleyse, Allah'tan, geri çevrilmesi olmayan bir gün gelmeden önce yüzünü dosdoğru/koruyan dine çevir. O gün onlar, Allah'ın, iman eden ve düzeltmeye yönelik işler yapan kimselere armağanlarından karşılık vermesi için bölük bölük ayrılırlar. Şüphesiz O, kâfirleri; Kendisinin ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddedenleri sevmez. Kim küfrederse; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddederse, artık bu reddi/ inanmayışı kendi aleyhinedir. Kim de sâlihi işlerse, artık onlar da kendileri için döşek/ rahat bir yer hazırlamış olurlar.

[48]Allah, rüzgârları gönderendir. Sonra rüzgârlar, bir bulutu savururlar. Sonra Allah, onu gökyüzünde nasıl dilerse öyle yayar ve onu parça parça yapar. Sonra da sen, onun derinliklerinde

yağmur çıkar görürsün. İşte Allah, onu kullarından dilediği kimselere isabet ettirdiği vakit, onlar müjdelenirler, mutlu olurlar.

[49]Hâlbuki onlar, önceden; daha önce üzerlerine indirilmeden evvel kesinlikle ümit kesenlerdirler.

[50]Öyleyse Allah'ın rahmetinin eserlerine bir bak; yeryüzünü ölümünden sonra nasıl diriltiyor? Şüphe yok ki O, kesinlikle ölüleri diriltir ve O, her şeye gücü yetendir.

[51]Ve andolsun ki Biz, bir rüzgâr göndersek de ekini sararmış görseler, kesinlikle onun arkasından küfretmeye; Bizim ilâhlığımızı ve rabliğimizi bilerek reddetmeye başlarlar.

[52]Bu nedenle sen ölülere işittiremezsin. O daveti, arkalarını dönmüş giderlerken sağırlara da dinletemezsin.

[53]Sen körleri de sapıklıklarından doğru yola götüremezsin. Sen ancak âyetlerimizi, iman edeceklere duyurursun; artık onlar Müslümanlardır.

[54]Allah, sizi güçsüz olarak oluşturandır. Sonra güçsüzlüğün arkasından kuvvet getirdi. Sonra kuvvetin arkasından güçsüzlük ve ihtiyarlık getirdi. O, dilediğini oluşturur. Ve O, en iyi bilendir, en iyi güç yetirendir.

(*8*4/30, Rûm/40-45, 48-54)

Necm: 383

[55]Ve kıyâmetin kopacağı gün günahkarlar bir saatten fazla durmadıklarına yemin ederler. Onlar işte böyle döndürülüyorlardı.

[56]Kendilerine bilgi ve iman verilen kimseler de diyecekler ki: "Andolsun ki Allah'ın yazısında, dirilme gününe kadar kaldınız. İşte bu, ölümden sonra dirilme günüdür. Fakat siz bunu bilmiyordunuz."

[57]Artık o gün şirk koşarak yanlış; kendi zararlarına iş yapanlara mazeretleri yarar sağlamaz. Onlar, bağışlanmazlar da.

(*8*4/30, Rûm/55-57)

Necm: 384

[58]Ve andolsun ki Biz, insanlar için bu Kur'ân'da tüm örneklerden kesinlikle örnekler getirdik. Ve andolsun ki sen, onlara bir âyet de getirsen o kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddetmiş olan o kimseler: "Siz, sadece, bâtıl şeyleri ortaya koyanlarsınız" diyeceklerdir.

[59]İşte, bilmeyen kimselerin kalpleri üzerine Allah böyle damga vurur.

[47]Ve andolsun ki Biz, senden önce birtakım elçileri toplumlarına gönderdik de, onlar onlara, apaçık delilleri getirdiler. Sonra Biz, günah işleyen kimseleri yakalayıp cezalandırarak adaleti sağladık. Mü'minlere yardım da, Bizim üzerimize bir hak idi.[325]

[60]Şimdi sen sabırlı ol. Şüphesiz Allah'ın vaadi haktır. Sakın kesin inanmamış kimseler, seni hafifleştirmesinler.

(*8*4/30, Rûm/58-59, 47, 60)

---

325 Resmi Mushaf'taki 47. âyeti, –aidiyeti gereği– burada tertip ettik.

§ANKEBÛT SÛRESİ

MEKKE DÖNEMİ

Necm: 385

1Elif/1, Lâm/30, Mîm/40.[326]

[2,3]İnsanlar, denenmeden, "İman ettik" demeleriyle bırakılıvereceklerini mi sandılar? Ve andolsun ki Biz, onlardan öncekileri de saflaştırılmaları için ateşlere/ sıkıntılara sokmuştuk. Artık elbette Allah, doğru kimseleri bildirecektir ve elbette yalancıları da kesinlikle bildirecektir.

[4-6]Yoksa kötülük yapanlar, Bizi öne geçebileceklerini/ Bizden kaçabileceklerini mi sanıyorlar? İlke olarak benimsedikleri şey, ne kötüdür! Kim Allah'a kavuşmayı umuyorsa, hiç şüphesiz ki Allah'ın belirlediği zaman kesinlikle gelicidir. Ve O, en iyi duyandır, en iyi bilendir. Ve kim gayret gösterirse, ancak kendisi için gayret gösterir. Şüphesiz Allah, kesinlikle âlemlerden zengindir.

[7]Ve inanan ve düzeltmeye yönelik işler yapan kimseler, onların kötülüklerini, elbette örteceğiz ve kesinlikle onlara yaptıklarının daha güzeli ile karşılık vereceğiz.

[8]Ve Biz, insana, ana-babasına iyi davranmasını yükümlülük olarak ulaştırdık. Eğer o ikisi, seni, hakkında bilgin olmayan bir şeyi Bana ortak koşman için zora koşarlarsa, artık o ikisine itaat etme. Dönüşünüz ancak Banadır. O zaman, size yapmış olduklarınızı haber vereceğim.

[9]İman eden ve düzeltmeye yönelik işler yapan kimseleri de, kesinlikle onları sâlih kişiler içine katacağız.

[10]İnsanlardan kimi de vardır ki, 'Allah'a inandık' der, sonra da Allah uğrunda eziyet olunduğu zaman, insanların verdiği sıkıntıyı Allah'ın azabı gibi tutar. Ve eğer Rabbinden bir yardım gelecek olsa, kesinlikle, 'Şüphesiz biz sizinle beraber idik' diyeceklerdir. Hâlbuki Allah, onların göğüslerindekileri en iyi bilen değil midir?

[11]Ve Allah, elbette iman etmiş kişileri bilir/ bildirir, elbette ikiyüzlüleri de bilir/ bildirir.

*(8*5/29, Ankebût/1-11)

Necm: 386

[12]Ve kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddedenler, mü'minlere: "Bizim yolumuza uyun, kesinlikle sizin hatalarınızı/ günahlarınızı biz yüklenelim" dediler. Oysa onların hatalarından, ne olursa olsun hiçbir şeyi onlar taşıyıcı değillerdir. Onlar, kesinlikle yalancıdırlar.

[13]Onlar, elbette kendi yüklerini ve kendi yükleriyle birlikte nice yükleri de taşıyacaklar. Ve uydurup durdukları şeylerden kıyâmet günü kesinlikle sorgulanacaklardır.

[18]Ve eğer siz yalanlarsanız bilin ki, sizden önceki birtakım ümmetler de yalanlamıştı. Elçi'ye düşen de apaçık tebliğden başka bir şey değildir.[327]

*(8*5/29, Ankebût/12-13, 18)

Necm: 387

[19]Onlar, Allah'ın oluşturmayı nasıl başlattığını, sonra da bunu tekrarladığını da mı görmediler? Şüphesiz bu, Allah'a göre çok kolaydır.

[20-22]De ki: "Yeryüzünde gezip dolaşın da, O'nun oluşturmaya nasıl başladığına bir bakın. Sonra Allah, son yapıyı inşa edecektir. Şüphesiz Allah, her şeye güç yetirendir. O, dilediği kimseye azap eder, dilediği kimseye de rahmet eder. Ve siz yalnızca O'na döndürüleceksiniz. Ve siz

326 Bkz. 8 nolu not.

327 Resmi Mushaf'taki 14-17. âyetleri, 23-24. âyetler arasında tertip ettik.

yeryüzünde ve gökte âciz bırakanlar değilsiniz. Ve sizin için Allah'ın astlarından bir koruyucu, yol gösterici yakın ve yardımcı yoktur."

[23]Ve Allah'ın âyetlerini/ alâmetlerini/ göstergelerini ve O'na kavuşmayı bilerek reddeden/ inanmayan kimseler, işte onlar Benim rahmetimden ümitlerini kesmişlerdir ve onlar, kendileri için acıklı bir azap olanlardır.

*(8*5/29, Ankebût/19-23)

Necm: 388

[14]Ve andolsun ki Biz, Nûh'u kendi toplumuna elçi gönderdik de, içlerinde elli yılı sıkıntısız nice uzun sıkıntılı seneler kaldı. Sonunda, onlar şirk koşarak yanlış; kendi zararlarına işlerini sürdürürken tufan kendilerini yakalayıverdi.

[15B]öylece Biz, o'nu ve gemi halkını kurtardık ve gemiyi/ cezayı/ kurtuluşu âlemlere bir alâmet/gösterge yaptık.

[16,17]İbrâhîm'i de elçi gönderdik/kurtardık. Hani o, toplumuna: "Allah'a kulluk edin ve O'nun koruması altına girin. Eğer bilirseniz bu sizin için daha hayırlıdır. Şüphesiz siz Allah'ın astlarından birtakım putlara tapıyorsunuz ve yalan uyduruyorsunuz. Haberiniz olsun ki sizin Allah'ın astlarından mabut diye o taptıklarınız, sizin için bir rızık vermeye güç yetiremezler. Onun için rızkı Allah yanında arayın ve O'na kulluk edin ve O'na sahip olduğunuz nimetlerin karşılığını ödeyin. Yalnızca O'na döndürüleceksiniz" demişti.

[24]Sonra İbrâhîm'in toplumunun cevabı, yalnızca: "Onu öldürün veya yandırın/ ileri derecede sıkıntıya sokun" demeleri oldu. Sonra da Allah o'nu ateşten/ sıkıntıdan kurtardı. Şüphesiz bunda, iman edecek bir toplum için alâmetler/ göstergeler vardır.

[25]Ve İbrâhîm dedi ki: "Siz, sırf aranızdaki dünya hayatında sevgi için Allah'ın astlarından birtakım putlar edindiniz. Sonra kıyâmet günü, kiminiz kiminizi tanımayacak, kiminiz kiminizi dışlayıp gözden çıkaracaktır. Varacağınız yer de cehennemdir. Ve sizin için yardımcılardan da yoktur."

[26]Bunun üzerine o'na Lût inandı. Ve İbrâhîm dedi ki: "Ben Rabbime hicret ediciyim. Şüphesiz O, en üstün, en güçlü, en şerefli, mağlûp edilmesi mümkün olmayan/ mutlak galip olanın, en iyi yasa koyan, bozulmayı iyi engelleyen/ sağlam yapanın ta kendisidir.

[27]Ve Biz o'na İshâk'ı ve Ya'kûb'u bağışladık. Ve soyu içinde peygamberlik ve Kitap verdik. Ve Biz o'na dünyada ücretini verdik. Şüphesiz o, âhirette de sâlihlerdendir.

[28,29]Lût'u da gönderdik. Hani o toplumuna: "Şüphesiz siz, kesinlikle âlemlerden sizden önce geçmiş olanların yapmadığı bir hayâsızlığı yapıyorsunuz! Siz şüphesiz, kesinlikle erkeklere gidecek, yol kesecek ve toplantılarınızda edepsizlik yapacak mısınız?" demişti. Bunun üzerine toplumunun cevabı, sadece, "Doğru söyleyenlerden isen Allah'ın azabını bize getir!" demeleri oldu.

[30]Lût: "Rabbim! Şu bozguncular toplumuna karşı bana yardım et!" dedi.

[31]Ve elçilerimiz İbrâhîm'e müjdeyi getirdiklerinde: "Biz bu kentin halkını yıkıma uğratacağız" dediler. *–Şüphesiz oranın halkı şirk koşarak yanlış; kendi zararlarına iş yapan kimseler idiler.–*

[32]İbrâhîm: "Şüphesiz orada Lût var!" dedi. Onlar: "Biz orada kimlerin bulunduğunu çok iyi biliyoruz. Onu ve geride kalanlardan biri olan karısı dışındaki ailesini elbette kurtaracağız" dediler.

[33,34]Elçilerimiz Lût'a geldiklerinde de o, onlar hakkında tasalandı. Ve onlar sebebiyle eli-kolu bağlandı kaldı. Ve elçiler: "Korkma, tasalanma! Şüphesiz biz, seni ve geride kalanlardan olan karın hariç yakınlarını kurtaracağız. Şüphesiz biz, bu kent halkının üzerine, hak yoldan çıkıcılık yapıp durmaları nedeniyle semadan bir azap indirteceğiz" dediler.

[35]Ve andolsun ki Biz, aklını kullanacak bir toplum için oradan apaçık bir alâmet/ gösterge bıraktık.

[36]Medyen'e de kardeşleri Şu'ayb'ı gönderdik. Sonra Şu'ayb, "Ey toplumum! Allah'a kulluk edin, âhiret gününü ümit edin, yeryüzünde bozguncular olarak karışıklık çıkarmayın!" dedi.
[37]Bunun üzerine o'nu yalanladılar, sonra da kendilerini bir sarsıntı yakalayıverdi ve yurtlarında diz üstü çökekaldılar.
[38]Âd ve Semûd toplumlarını değişime/ yıkıma uğrattık. Onların değişime/ yıkıma uğramaları, onların yurtlarından size kesinlikle besbelli olmuştur. Ve şeytan onlara, yaptıklarını süsledi de onları yoldan alıkoydu. Hâlbuki onlar görüp anlayan kimselerdi.
[39]Karun'u, Firavun'u ve Hâmân'ı da yıkıma uğrattık. Andolsun ki Mûsâ onlara apaçık deliller ile gelmişti de onlar yeryüzünde büyüklük taslamışlardı. Hâlbuki onlar, geçiciler değillerdi.
[40]İşte hepsini günahları sebebiyle yakaladık: Onlardan kiminin üzerine taşlar savuran rüzgârlar gönderdik, onlardan kimini korkunç bir ses yakaladı, onlardan kimini yerin dibine geçirdik, onlardan kimini de suda boğduk. Ve Allah onlara haksızlık etmiyordu velâkin onlar şirk koşmak sûretiyle kendilerine haksızlık ediyorlardı.

(85/29, Ankebût/14-17, 24-40)

Necm: 389

[41]Allah'ın astlarından yardımcı, yol gösterici, koruyucu yakın edinenlerin durumu, ev edinen dişi örümceğin durumu gibidir. Şüphesiz evlerin en çürüğü de kesinlikle dişi örümcek evidir. Keşke onlar, bilselerdi.
[42]Şüphesiz Allah, onların, Kendisinin astlarından hangi şeye yalvardıklarını bilir. Ve O, en üstün, en güçlü, en şerefli, mağlûp edilmesi mümkün olmayan/ mutlak galip olandır, en iyi yasa koyan, bozulmayı iyi engelleyen/ sağlam yapandır.
[43]Ve Biz, bu örnekleri insanlara veriyoruz. Onlara da bilginlerden başkası akıl erdiremez.
[44]Allah, gökleri ve yeri hak ile oluşturdu. Şüphesiz bunda, iman edenler için kesinlikle bir alâmet/ gösterge vardır.

(85/29, Ankebût/41-44)

Necm: 390

[45]Sen, sana kitaptan vahyedileni oku/ izle ve salâtı ikame et [mâlî yönden ve zihinsel açıdan destek olma; toplumu aydınlatma kurumu oluştur-ayakta tut]. Kesinlikle salât [mâlî yönden ve zihinsel açıdan destek olma; toplumu aydınlatma kurumu], aşırılıktan, kötülükten alıkoyar. Ve Allah'ın anılması, elbette daha büyüktür. Ve Allah, yapıp ürettiğiniz şeyleri bilir.
[46]Kendilerinden, şirk koşarak yanlış; kendi zararlarına iş yapanlar hariç, Kitap Ehli ile ancak en güzel bir yolla mücâdele ediniz ve: "Biz, bize indirilene ve size indirilene inandık. Bizim ilâhımız ve sizin ilâhınız birdir. Biz, sadece Allah için islamlaştıran kimseleriz" deyiniz.

(85/29, Ankebût/45-46)

Necm: 391

[47]Ve işte böylece Biz, sana Kitab'ı indirdik de kendilerine Kitap verdiklerimiz Kur'ân'a inanıyorlar. Ve ehli kitabın dışındakilerden/ Araplardan da ona inananlar vardır. Ve Bizim âyetlerimizi ancak, kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek örtbas eden kimseler bile bile reddeder.
[48]Ve sen bundan evvel herhangi bir kitaptan okumuyordun; sen Kur'ân'ı kendiliğinden yazmıyorsun. Eğer böyle olsaydı, bâtıla inananlar kesinlikle kuşku duyacaklardı.
[49]Tam tersi Kur'ân, kendilerine bilgi verilenlerin sinelerinde apaçık âyetlerdir. Bizim âyetlerimizi de ancak yanlış; kendi zararlarına iş yapanlar bile bile reddederler.

[50]Ve onlar, “Ona Rabbinden alâmetler/ göstergeler indirilmeli değil miydi?” dediler. De ki: “Alâmetler/ göstergeler ancak Allah’ın katındadır. Ben ise ancak apaçık bir uyarıcıyım.”

[51]Kendilerine okunan Kitab’ı şüphesiz Bizim sana indirmiş olmamız onlara yetmedi mi? Bunda, inanan bir toplum için elbette ki bir rahmet ve bir öğüt vardır.

[52]De ki: “Benimle sizin aranızda şâhit olarak Allah yeter. O, göklerde ve yerde olan şeyleri bilir. Bâtıla inanan ve Allah’ı bilerek reddeden/ inanmayan kimseler, işte onlar, zarara/ kayba uğrayıp acı çekenlerin ta kendileridir.

*(8*5/29, Ankebût/47-52)

Necm: 392

[53]Ve senden azabı çarçabuk istiyorlar. Eğer belirlenmiş/ adı konmuş bir süre sonu olmasaydı, azap onlara elbette gelmişti. Ve o azap, hiç farkında olmadıkları bir sırada kendilerine ansızın elbette gelecektir.

[54,55]Senden azabı çarçabuk istiyorlar. Şüphesiz cehennem de kesinlikle, kendilerini üstlerinden ve ayaklarının altından bürüdüğü günde kâfirleri; Allah’ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddedenleri kuşatıcıdır. Ve O, “Yapmış olduklarınızı tadın!” der.

*(8*5/29, Ankebût/53-55)

Necm: 393

[56]Ey iman etmiş kullarım! Şüphesiz Benim yeryüzüm geniştir. O hâlde yalnız Bana kulluk edin.

[57]Her kimliği olan varlık ölümü tadıcıdır. Sonra da yalnızca Bize döndürüleceksiniz.

[58,59]Ve iman etmiş, düzeltmeye yönelik işler yapmış kimseler, elbette Biz onları, içinde sürekli kalacakları cennette, altlarından ırmaklar akan köşklere yerleştireceğiz. Çalışanların, sabretmiş olan ve sadece Rablerine işin sonucunu havale etmiş olan kişilerin ödülü ne güzeldir!

*(8*5/29, Ankebût/56-59)

Necm: 394

[60]Kendi rızkını taşıyamayan nice küçük-büyük canlı da vardır ki onları da, sizi de Allah rızıklandırır. Ve O, en iyi işitendir, en iyi bilendir.

[61]Yine andolsun ki onlara sorsan: “Gökleri ve yeri kim oluşturtu, güneşi ve ay’ı kim kontrol altına aldı/ kulların yararlanacağı yapı ve özellikte kim yarattı?” Kesinlikle, “Allah” diyeceklerdir. O hâlde nasıl çevriliyorlar?

[62]Allah, kullarından dilediğine rızkı genişletir ve onun için ayarlar. Şüphesiz Allah, her şeyi en iyi bilendir.

[63]Ve andolsun, eğer onlara sorsan: “Kim gökten suyu indirip de onunla yeryüzünü ölümünden sonra diriltti?” Kesinlikle, “Allah” diyeceklerdir. De ki: “Tüm övgüler, Allah’a özgüdür.” Tersine onların çoğu akıllarını kullanmazlar.

[64]Ve bu iğreti dünya yaşamı, sadece bir eğlence ve oyundur. Şüphesiz son yurt ise kesinlikle hayatın ta kendisidir. Keşke onlar, bilmiş olsalardı.

[65,66]İşte onlar, gemiye bindiklerinde, dini yalnız Allah’a özgü kılarak O’na yalvarırlar. Sonra ne zaman ki onları karaya çıkarıp kurtardı, bir de bakarsın ki onlar, kendilerine verdiklerimize iyilikbilmezlik etmek ve kazançlı çıkmak için Allah’ın ortakları olduğunu kabul ediyorlar. Artık onlar, yakında bilecekler.

*(8*5/29, Ankebût/60-66)

Necm. 395

[67]Yoksa kıyılarında insanların zorla kapılıp götürülmesine rağmen Mekke'yi, güvenli, dokunulmaz yaptığımızı da görmediler mi? Hâlâ bâtıla mı inanıyorlar ve Allah'ın nimetine iyilikbilmezlik mi ediyorlar?

[68]Ve Allah'a karşı yalan uyduran yahut kendisine geldiğinde, hakkı yalanlayandan daha yanlış; kendi zararlarına iş yapan kim olabilir? Kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddedenler için cehennemde bir yer mi yok!

[69]Ve Biz, Bizim uğrumuzda gayret gösterenleri, elbette Kendi yollarımıza kılavuzlayacağız. Ve şüphesiz Allah, iyilik-güzellik üretenlerle beraberdir.

(85/29, Ankebût/67-69)

§MUTAFFİFÎN SÛRESİ

MEKKE DÖNEMİ

Necm: 396

1-3Yazıklar olsun, insanlardan kendilerine bir şey aldıkları zaman tam ölçen, kendileri ölçtükleri veya tarttıkları zaman eksik ölçen hilebazlara!

4-6Onlar, büyük bir gün için; insanların âlemlerin Rabbi için ayakta dikilecekleri gün için tekrar diriltileceklerini bilmiyorlar mı?

7-13Kesinlikle onların düşündüğü gibi değil! Şüphesiz, "din-iman tanımayıp kötülüğe batanlar"ın kaydı, kesinlikle, Siccin'dedir. *–Ve "Siccin"in ne olduğunu sana ne bildirdi? -O, rakamlanmış/ yazılmış bir kayıttır! O gün, yalanlayanların; karşılık gününü yalanlayanların vay haline! Ve karşılık gününü, kendisine âyetlerimiz okunduğu zaman, "Eskilerin masalları" demiş olan tüm sınırları aşan günahkârlardan başkası yalanlamaz.–*

14Kesinlikle onların düşündüğü gibi değil! Onların kazandıkları, kalpleri üzerine pas olmuştur.

15Kesinlikle onların düşündüğü gibi değil! Şüphesiz onlar, o gün Rablerinden kesinlikle perdelenmişlerdir.

16Sonra onlar, hiç şüphesiz cehenneme girecekler.

17Sonra da: "İşte bu, kendisini yalanlayıp durduğunuz şeydir" denilir.

18-21Kesinlikle onların düşündüğü gibi değil! "Ebrar"ın/iyi adamların kaydı, kesinlikle Illıyyin'dedir. –Illıyyin'in ne olduğunu sana ne bildirdi? Yaklaştırılmışların tanık olduğu rakamlanmış/ yazılmış bir kayıttır!–

22-28Şüphesiz ki "Ebrar/iyi adamlar", elbette, Naim'in içindedirler, tahtlar üzerinde beklenti içindedirler. Yüzlerinde nimetin aydınlığını görürsün. Onlar, mühürlü saf bir içkiden sulanırlar. Ki onun mühürü/ neticesi misktir. Karışımı Tesnim'dendir. Yaklaştırılmışların içecekleri bir pınardandır. *–Artık yarışanlar, işte bunda yarışmalıdırlar.–*

(*8*6/83, Mutaffifîn/1-28)

Necm: 397

29Şüphesiz suç işleyen o kimseler, inanan kimselerden bir kısmına/ elçilere gülüyorlardı.
30Onlara uğradıkları zaman da birbirlerine kaş-göz işareti yapıyorlardı. 31Kendi yakınlarına
döndükleri zaman da zevklenenler olarak dönüyorlardı. 32Ve mü'minlerin bir kısmını/elçileri
gördükleri zaman; "Şüphesiz işte bunlar, kesinlikle sapıklardır" diyorlardı.

33Hâlbuki mü'minlerin bir kısmı/ elçiler, bu suç işleyenlerin üzerine bekçi olarak gönderilmemişlerdi/ elçi yapılmamışlardı.[328]

34-36İşte bugün de inanmış kimseler, koltuklar üzerinde "Kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden bu kimseler işleyip durduklarının cezasını buldular mı?" diye bakarak, kâfirlere; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddedenlere gülecek.

(*8*6/83, Mutaffifîn/29-36)

---

328 33. âyet, Mealci ve Tefsirciler tarafından, "Oysa onlar mü'minler üzerine bekçi olarak gönderilmemişlerdi" şeklinde anlaşılmıştır. Bu anlam, âyetin teknik yapısına uymaz. Ayrıca, Resmi Mushaf: Nisâ/80; İsrâ/54; Şûrâ/48; En'âm/104, 107; Hûd/86; A'râf/60-61, Yâ-Sîn/47; Mülk/9, 29 ve Zuhruf/47'nin yol gösterimi ile, bekçi olarak gönderilmeyen/elçi yapılmayan, sapıklıkla itham edilen ve çalışmalarına gülünen mü'minlerin bir kısmı olan kişiler, yani Allah'ın elçileridir.

§BAKARA SÛRESİ

MEDÎNE DÖNEMİ

Necm: 398[329]

[1]Elif/1, Lâm/30, Mîm/40.[330]

[2-4]İşte bu kitap; kendisinde hiç kuşku yoktur, ıssız yerlerde iman eden, salâtı ikame eden [mâlî yönden ve zihinsel açıdan destek olma; toplumu aydınlatma kurumlarını oluşturan-ayakta tutan], kendilerini rızıklandırdığımız şeylerden Allah yolunda harcama yapan, sana indirilene ve senden önce indirilene iman eden Allah'ın koruması altına girmiş kişiler *–ki bunlar, âhirete de kesinlikle inanırlar–* için bir kılavuzdur.

[5]İşte bunlar, Rablerinden bir kılavuz üzerindedirler. Yine işte bunlar, kurtulanların, kazançlı çıkanların ta kendileridir.

*(8*7/2, Bakara/1-5)

Necm: 399

[6]Şüphesiz şu kâfirler; Allah'ın ilâhlığını, rabliğini bilerek reddetmiş şu kimseler; onları uyarsan da, uyarmasan da onlar için birdir: onlar inanmazlar.

[7]Allah, onların kalpleri ve kulakları üzerine mühür vurmuştur; onların gözlerinin üzerinde perdeler vardır. Ve büyük azap onlar içindir.

[8,9]İnsanlardan bir kısmı da, *–inanan kişiler olmamalarına rağmen–* "Allah'a ve âhiret gününe inandık" derler. Allah'ı ve inanmış kimseleri aldatmaya çalışırlar. Hâlbuki onlar, sadece kendilerini aldatırlar da bilincine ermezler.

[10]Onların kalplerinde hastalık vardır da Allah, onlara hastalığı artırdı. Yalan söylemekte olduklarından dolayı da onlar için acı bir azap vardır.

[11]Onlara, "Yeryüzünde kargaşa çıkarmayın" denildiğinde de, "Biz ancak düzelten kişileriz" derler.

[12]Dikkatli olun! Şüphesiz onlar, kargaşa/karışıklık çıkaranların ta kendileridir, fakat bilincine ermiyorlar.

[13]Ve onlara, "İnsanların inandığı gibi inanın" denilince, "Biz, o aklı ermezlerin inandığı gibi mi inanacağız!" derler. Dikkatli olun! Şüphesiz onlar, aklı ermezlerin ta kendileridir. Velâkin bilmiyorlar.

[14]Onlar, inanmış kimselere rastladıkları zaman da, "İnandık" dediler. Kötü niyetli elebaşlarıyla başbaşa kaldıklarında ise, "Şüphesiz biz sizinle beraberiz, biz sadece alay edenleriz" dediler.

[15]Allah, onlarla alay eder ve tuğyanları içinde serserice dolaşmalarına süre tanır/izin verir.

[16]İşte onlar, doğru yol karşılığında sapıklığı satın alan kimselerdir de onların ticaretleri kâr etmedi ve onlar kılavuzlandıkları doğru yolu bulan kimseler olmadılar.

[17]Onların durumu, bir ateş yakmak isteyen kimsenin durumu gibidir. Ateş, ateş yakan kimsenin kenarını aydınlatınca, Allah, onların nûrlarını giderdi ve onları karanlıklar içinde görmez olarak bıraktı. -*[18]Sağırdırlar, dilsizdirler, kördürler! Artık onlar dönmezler.*-

---

329 Kur'ân'ın bundan sonraki âyetleri, Medîne'de indiği kabul edilen âyetlerdir. Allah Elçisi, Mekke'den Medîne'ye göç etmiş ve Medîneliler kendisini devlet başkanı yapmışlardır. Rasûlullah'ın buradaki hedef kitlesi, birinci plânda münâfıklar ile Medîne ve çevresinde yaşayan Yahudilerdir. Bundan sonraki âyetlerde genellikle bu münâfıklar ve Yahudilere yönelik tebliğler ile İslâm devletinin temel ilkeleri yer alacaktır.

330 Bkz. 8 nolu not.

[19]Yahut onların durumu; içinde karanlıklar, gök gürültüsü ve şimşek olan, gökten boşanan bir yağmur gibidir. Onlar, ölüm korkusuyla yıldırımlardan parmaklarını kulaklarına tıkıyorlar. *–Oysa Allah, kâfirleri; Kendisinin ilâhlığını, rabliğini bilerek reddedenleri çepeçevre kuşatandır.–*

[20]O şimşek nerdeyse gözlerini kapıverecek. Şimşek önlerini aydınlattı mı aydınlığın içinde yürürler, karanlık üzerlerine çöktü mü de dikilip kalırlar. Allah dilemiş olsaydı işitmelerini de, görmelerini de giderirdi. Şüphesiz Allah, her şeye en çok güç yetirendir.

*(8*7/2, Bakara/6-20)

Necm: 400

[21,22]Ey insanlar! Allah'ın koruması altına giresiniz diye, sizi ve sizden öncekileri oluşturan, yeryüzünü sizin için bir döşek, göğü de bir bina yapan, gökten su indirip de onunla sizin için rızık olarak ürünlerden çıkaran Rabbinize kulluk edin. Artık siz de, bile bile Allah'a ortaklar koşmayın.

[23]Ve eğer kulumuza indirdiğimizden kuşku içinde iseniz, haydi onun mislinden bir sûre siz getirin, Allah'ın astlarından tüm tanıklarınızı da çağırın. Eğer doğru kimseler iseniz.

[24]Sonra, eğer bunu yapmadıysanız ve asla yapamayacaksınız; öyleyse kâfirler; Allah'ın ilâhlığını, rabliğini bilerek reddeden kimseler için hazırlanmış, yakıtı insanlar ve taşlar olan ateşten korunun.

*(8*7/2, Bakara/21-24)

Necm: 401

[25]İnanmış ve düzeltmeye yönelik işler yapan kimselere de, "Şüphesiz kendileri için altlarından ırmaklar akan cennetlerin olduğunu" müjdele. Onlar, oradaki herhangi bir meyveden her rızıklandırılışlarında, "Bu, bizim daha önce rızıklandığımız şeydir" derler. Ve onlara onun benzeşenleri verildi. Orada çok temiz eşler de yalnızca onlarındır. Ve onlar, orada sürekli kalanlardır.

*(8*7/2, Bakara/25)

Necm: 402

[26,27]Şüphesiz Allah, bir sivrisineği, hatta daha daha küçük olan bir şeyi örnek vermekten çekinmez. İşte iman eden kimseler bilirler ki, şüphesiz o hakktır, Rablerindendir. Kâfirler; Allah'ın ilâhlığını, rabliğini bilerek reddetmiş olan o kimseler de artık, "Allah böyle bir örnek ile ne demek istedi?" derler. Allah, verdiği örneklerle birçoklarını şaşırtır, onunla birçoklarını kılavuzlar. Allah, onunla sadece, söz verip antlaştıktan sonra Allah'a verdikleri sözü bozan, Allah'ın birleştirmesini emrettiği şeyi; iman-amel ayrılmazlığını bozan ve yeryüzünde bozgunculuk yapan hak yoldan çıkmış kimseleri şaşırtır. İşte bunlar, zarara uğrayanların ta kendileridir.

[28]Siz, nasıl küfredersiniz; Allah'ın ilâhlığını, rabliğini nasıl bilerek reddedersiniz? Oysa siz, ölüler idiniz de sizlere O hayat verdi. Sonra O, sizleri öldürecek, sonra canlandıracaktır. Sonra da Kendisine döndürüleceksiniz.

[29]O, yeryüzünde ne varsa hepsini sizin için oluşturandır. Sonra da O, semaya egemenlik kurdu;[331] onları yedi gök olarak düzenledi. O, her şeyi en iyi bilendir.

*(8*7/2, Bakara/26-29)

---

331 Bkz. 52 nolu not.

Necm: 403

[30]Ve bir zaman Rabbin, doğadaki güçlere, "Şüphesiz Ben, yeryüzünde bir halîfe getiren Zatım" demişti. Doğadaki güçler, "Orada bozgunculuk yapan, kan döken birisini mi yapacaksın? Oysa biz, Senin övgünle birlikte tüm noksanlıklardan arındırıyoruz ve Senin tertemiz; her türlü kötülük ve eksiklikten uzak olduğunu haykırıyoruz" demişlerdi. Senin Rabbin, "Ben sizin bilmediğiniz şeyleri çok iyi bilirim" demişti.

[31]Ve senin Rabbin, Âdem'e o isimlerin tümünü öğretti. Sonra hepsini doğadaki güçlere sundu ve "Hadi, haber verin Bana şunların isimlerini, eğer doğru kimseler iseniz" dedi.

[32]Doğadaki güçler, dediler ki: "Sen her türlü noksanlıktan arınıksın! Senin, bize öğretmiş olduğunun dışında bizim için bilgi diye bir şey yoktur. Şüphesiz Sen, en iyi bilenin, en iyi yasa koyanın ta kendisisin."

[33]Senin Rabbin dedi ki: "Ey Âdem! Haber ver onlara, onların adlarını." Sonra da Âdem onlara, onların adlarını haber verince, senin Rabbin, "Dememiş miydim Ben size! Şüphesiz Ben, göklerin ve yerin görülmeyenini, duyulmayanını, sezilmeyenini, geçmişi, geleceği bilirim. Ve Ben, sizin açığa vurduklarınızı ve sakladıklarınızı bilirim" dedi.

[34]Ve hani Biz, doğadaki güçlere, "Âdem'e boyun eğip teslimiyet gösterin" demiştik de İblis/düşünce yetisi dışında doğadaki güçler hemen boyun eğip teslimiyet göstermişti. İblis yan çizdi, büyüklendi. Ve o, her şeyi bilerek reddedenlerden idi.

[35]Ve Biz, "Ey Âdem! Sen ve eşin cennette iskân ediniz/burayı yurt tutunuz, ikiniz de ondan dilediğiniz yerde bol bol nasiplenin ve şu girift şeye yaklaşmayın; mal/altın-gümüş tutkunu olmayın, yoksa kendi benliğine haksızlık edenlerden olursunuz" dedik.

[36]Bunun üzerine şeytân; İblis/düşünce yetisi onları oradan kaydırdı, içinde bulundukları ortamdan çıkardı. Ve Biz, "Birbirinize düşman olarak inin, orada belirli bir vakte kadar sizin için bir karar yeri ve bir yararlanma vardır" dedik.

[37-39]Sonra da Âdem, Rabbinden birtakım kelimeler aldı/kendine vahyedildi; Biz dedik ki: "Hepiniz oradan inin. Artık size Benim tarafımdan bir kılavuz geldiğinde, kim kılavuzuma uyarsa, onlar için hiçbir korku yoktur; onlar mahzun da olmayacaklardır. Ve küfretmiş; Allah'ın ilâhlığını, rabliğini bilerek reddetmiş ve âyetlerimizi yalanlamış kimseler; işte onlar, ateşin ashâbıdır. Onlar, orada temelli kalıcıdırlar."[332] Sonra da Allah, onun tevbesini kabul etti. Kesinlikle O, tevbeleri çokça kabul eden, çok tevbe fırsatı verenin, çok merhametli olanın ta kendisidir.

*(8*7/2, Bakara/30-39)

Necm: 404

[40]Ey İsrâîloğulları! Size nimet olarak verdiğim nimetimi hatırlayın, Benim ahdime/Bana verdiğiniz söze vefa gösterin ki, Ben de sizin ahdinize vefa göstereyim. Ve sadece Benden korkun/sadece Bana ibâdet edin. [41]Sizinle beraber olan Tevrât'ı doğrulayıcı olarak indirdiğim Kur'ân'a iman edin, O'nun hak kitap olduğunu bilerek reddedenlerin ilki siz olmayın. Benim âyetlerimi çok az bir bedelle satmayın. Ve sadece Benim korumam altına giriniz. [42]Ve siz bile bile hakkı bâtıla karıştırmayınız, hakkı gizlemeyiniz. [43]Salâtı ikame ediniz [mâlî yönden ve zihinsel açıdan destek olma; toplumu aydınlatma kurumları oluşturunuz-ayakta tutunuz], zekâtı/vergiyi veriniz, Allah'ı birleyenler ile birlikte siz de Allah'ı birleyiniz.

[44]Siz, insanlara birr'i/iyi adam olmayı buyuracaksınız da kendinizi umursamayacak mısınız? Oysaki Kitab'ı okuyup duruyorsunuz. Hâlâ akletmeyecek misiniz?

[45,46]Bir de sabretmekle, salâtla [mâlî yönden ve zihinsel açıdan destek olma; toplumu aydınlatma ile] yardım isteyin. –Şüphesiz salât ve sabırla yardım isteme, saygılı olanlardan;

---

332 Bkz. 96 nolu not.

gerçekten Rablerine kavuşacaklarına ve gerçekten kendilerinin O'na dönücü olduklarına inanan kimselerden başkasına çok ağır gelir.–

***

[47]Ey İsrâîloğulları! Size verdiğim nimeti ve şüphesiz Benim sizi âlemlere fazlalıklı kıldığımı hatırlayın.

[48]Ve hiçbir kimsenin başka bir kimseye herhangi bir şey için karşılık ödemediği, hiçbir kimseden yardımın, adam kayırmanın kabul edilmediği, kimseden fidyenin/kurtulmalığın alınmadığı ve hiçbir kimsenin yardım olunmadığı güne karşı Allah'ın koruması altına girin.

[49]Ve hani Biz, bir zaman sizi, sizi azabın en kötüsüne çarptıran, oğullarınızı boğazlayan, kadınlarınızı sağ bırakan Firavun'un yakınlarından kurtarmıştık. *–Ve bunda size Rabbiniz tarafından büyük bir bela vardı.–*

***

[50]Hani bir zamanlar da Biz, bol suyu/nehiri sizin için yarıp da sizi kurtarmış, siz bakıp dururken Firavun'un yakınlarını da suda boğmuştuk.

***

[51]Ve hani Biz Mûsâ'ya kırk geceyi vaat vermiş, sonra da siz, kendi benliğinize haksızlık ederek, o'nun arkasından altını ilâh edinmiştiniz.

[52]Sonra Biz, sahip olduğunuz nimetlerin karşılığını ödersiniz diye bundan sonra sizi affetmiştik.

[53]Ve hani Biz, kılavuzlandığınız doğru yolu bulursunuz diye, Mûsâ'ya, o kitabı ve Furkân'ı vermiştik.

[54]Hani bir zamanlar Mûsâ toplumuna, "Ey toplumum! Şüphesiz siz altına tapmakla kendi kendinize haksızlık ettiniz. Gelin hemen Yaratıcınıza tevbe edin de benliklerinizi değiştirin. Böylesi, Yaratıcınız nezdinde sizin için hayırlıdır" demişti. Sonra da Yaratıcınız tevbenizi kabul etti. Şüphesiz Yaratıcınız, tevbeleri çokça kabul eden, çok tevbe fırsatı verenin, engin merhamet sahibinin ta kendisidir.

***

[55]Hani bir zamanlar da siz, "Ey Mûsâ! Biz, Allah'ı açıkça görmedikçe sana asla inanmayacağız" demiştiniz de bunun üzerine siz bakıp dururken sizi yıldırım çarpıvermişti.

[56]Sonra Biz, kendinize verilen nimetlerin karşılığını ödersiniz diye sizi ölümünüzün ardından dirilttik/zilletten kurtarıp onurlu duruma getirdik.

[57]Ve üstünüze o bulutu gölge yaptık ve üzerinize kudret helvası ve bıldırcın/bal indirdik. *–Ve size verdiğimiz rızıkların hoş olanlarından yiyin.–* Onlar, Bize karşı haksızlık etmediler, lâkin onlar şirk koşmak sûretiyle kendi benliklerine haksızlık ediyorlardı.

***

[58]Ve hani bir zamanlar Biz, "Şu kente girin de onun nimetlerinden dilediğiniz şekilde bol bol yiyin. O kapıdan da boyun eğip teslimiyet göstererek; onlara tebâ/uyruk olarak, taşkınlık, yanlış; kendi zararlarına iş yapmadan girin ve "Hıtta [bizi bağışla]!" deyin. Ki size, hatalarınızı bağışlayıverelim, iyilik-güzellik yapanlara nimetlerimizi daha da arttıracağız" demiş idik.

[59]Bunun üzerine o şirk koşarak yanlış; kendi zararlarına iş yapan kimseler, sözü, kendilerine söylenildiğinden başka bir şekle değiştirdiler. Biz de yapmış oldukları hak yoldan çıkış karşılığında o şirk koşarak yanlış; kendi zararlarına iş yapan kimselerin üstüne gökten bir azap indirdik.

***

[60]Ve hani bir zamanlar Mûsâ, toplumu için su istemişti de, Biz, "Birikimini taş kalpli toplumuna uygula!" demiştik. Bunun üzerine o taş kalpli toplumdan on iki toplum-belde halkı ayrışmıştı. Oluşan her beldenin halkı, kendi su alacağı yeri kesinlikle öğrendi. *–Allah'ın rızkından yiyin, için ve bozgunculuk yaparak yeryüzünde taşkınlık yapmayın.–*

***

[61]Ve hani bir zamanlar siz, “Ey Mûsâ! Biz, tek yemeğe asla dayanamayız, artık bizim için Rabbine dua et de bize yerin yetiştirdiği şeylerden; sebzesinden, acurundan, sarmısağından, mercimeğinden ve soğanından çıkarsın” demiştiniz. Mûsâ da size, “O, üstün olanı daha aşağı olanla değiştirmek mi istiyorsunuz? Bir kasabaya/ Mısır’a inin, o vakit istediğiniz şeyler sizin olacaktır” demişti. Ve üzerlerine aşağılık ve meskenet damgalandı ve sonunda Allah’tan bir gazaba uğradılar. İşte bu, küfretmiş; Allah’ın âyetlerini bilerek reddetmiş olmaları ve peygamberleri haksız yere öldürmüş olmaları nedeniyledir. İşte bu, isyan etmeleri ve aşırı gitmeleri nedeniyledir.

(87/2, Bakara/40-61)

Necm: 405

[63]Hani bir zamanlar Biz, sizden, “Allah’ın koruması altına girmeniz için verdiğimiz şeyi kuvvetle tutun ve içindekileri hatırınızdan çıkarmayın!” diye sağlam bir söz almıştık ve sizin üstünüzü; seçkininiz Mûsâ’yı Tûr’a/dağa yükseltmiştik/çıkarmıştık.[333]

[64]Bir de siz, bundan sonra yüz çevirdiniz. İşte eğer üzerinizde Allah’ın armağanı ve rahmeti olmasa idi kesinlikle siz zarara uğrayanlardan olmuştunuz.

[65]Ve siz içinizden sebtte/düşünme gününde sınırları aşan kimseleri de elbette bilirsiniz. İşte bundan dolayı onlara, “Sefil maymunlar olun!” dedik.

[66]Sonra da aşağılık maymunluğu, çağdaşlarına ve sonrakilere müthiş bir ders ve Allah’ın koruması altına girmiş kişiler için bir nasihat/öğüt yaptık.

***

[67]Ve hani Mûsâ toplumuna, “Şüphesiz ki Allah, size bir sığır boğazlamanızı emrediyor” demişti. Onlar, “Sen, bizi alaya mı alıyorsun?” dediler. Mûsâ, “Ben, câhillerden biri olmaktan Allah’a sığınırım” dedi.

[68]Onlar, “Bizim için Rabbine dua et, o sığır her ne ise onu bizim için açığa koysun” dediler. Mûsâ, “Rabbim diyor ki: ‘Şüphesiz o sığır, pek yaşlı değil, pek körpe de değil, ikisi arası dinçtir.’ Haydi, emrolunduğunuz şeyi yapınız” dedi.

[69]Onlar, “Bizim için Rabbine dua et, onun rengi ne ise onu bizim için açığa koysun” dediler. Mûsâ, “Şüphesiz Rabbim diyor ki”: “Şüphesiz o sığır, rengi bakanlara neşe saçan, sapsarı bir inektir” dedi.

[70]Onlar, “Bizim için Rabbine dua et, o, nedir; bizim için açığa koysun, şüphesiz ki o sığır, bize müteşâbih geldi ve biz şüphesiz Allah dilerse kesinlikle kılavuzlandığımız doğru yolu bulmuşlarız” dediler.

[71]Mûsâ, “Şüphesiz Rabbim diyor ki”: “O sığır, zelil olmayan/çifte koşulmayan, arazi sürmeyen, ekin sulamayan, salma gezen ve hiç alacası olmayan bir sığırdır.” Onlar, “İşte tam şimdi gerçeği getirdin” dediler. Sonunda onu boğazladılar. Ama neredeyse yapmayacaklardı.[334]

***

[72]Ve hani siz[335] bir kişiyi öldürmüştünüz de onun hakkında birbirinizle atışmıştınız. Hâlbuki Allah, saklamış olduğunuzu çıkarandır.

---

333 Buradaki olaylar, A‘râf/138-155 ve Tâ-Hâ/80-98’de (120 nolu necm’de) konu edilen olaylardır. Âyetin orijinalindeki fevk sözcüğü, hem “alt” sözcüğünün karşıtı olan “üst” edatıdır, hem de şeref ve fazilet açısından başkasının üstüne çıkma anlamındaki fâke fiilinin mastarıdır. Ayrıca fevk sözcüğü, genelde manevî üstünlüğü ifade için kullanılır. Bkz. Resmi Mushaf: Zuhruf/32, Bakara/212, Âl-i İmrân/55, En‘âm/18 ve A‘râf/127. Burada İsrâîloğulları ast, Mûsâ ise üst’tür.

334 Bu pasajda, müteşâbih ifadelerin nasıl te’vîl edildiği bizzat Allah tarafından gösterilmiştir. Âyetlerde geçen sığır sözcüğü ile “altın”ın kastedildiği anlaşılmaktadtır. Dolayısıyla burada sığırın zoraki de olsa boğazlanışı, İsrâîloğulları’nın istemeyerek de olsa altına tapmaktan vazgeçtiklerini ifade etmektedir.

335 Liderin yaptıkları daima toplumuna mal edilir. Zira lider, yaptığını toplumu adına yapar. Semûd kavminde de nâkayı inciklerinden bir kişi kesmiş (salât görevini uygulamadan kaldırmış) olmasına rağmen, bazı âyetlerde çoğul olarak topluma mal edilmiştir.

[73]Sonra Biz, “Öldürülen kişiden gelecek sıkıntı sebebiyle Mûsâ’yı yola çıkarın” dedik. Allah, ölüleri işte böyle diriltir, bitmiş tükenmişlere yol gösterir ve akıllı davranasınız diye size âlametlerini/göstergelerini gösterir.

[74]Sonra da kalpleriniz katılaştı; işte onlar, taş gibidir, hatta daha katıdır. Ve şüphesiz taşlardan öyleleri vardır ki, onlardan ırmaklar fışkırır, öyleleri vardır ki yarılır da ondan su çıkar, öyleleri vardır ki Allah’ın saygıyla, sevgiyle, bilgiyle ürpertisinden düşerler. Allah yaptıklarınızdan habersiz, duyarsız değildir.

(*8*7/2, Bakara/63-74)

Necm: 406

[75]Peki siz, onların size inanacaklarını mı umuyorsunuz? Oysaki onlardan bir zümre, Allah’ın kelâmına kulak verirler, sonra, onu iyice anladıktan sonra, bile bile onu değiştirip bozarlar.

[76]Ve onlar, iman etmiş kimselere rastladıklarında, “İnandık” derler, birbirleriyle başbaşa kaldıkları zaman da, “Allah’ın sizin aleyhinizde hüküm verdiği şeyleri Rabbinizin nezdinde aleyhinize delil olarak kullansınlar diye mi onlara söylüyorsunuz? Hâlâ akıllanmayacak mısınız?” dediler.

[77]Onlar, şüphesiz Allah’ın, kendilerinin sır olarak sakladıkları şeyleri ve açığa vurdukları şeyleri bildiğini bilmiyorlar mı?

[78]Bunlardan bir kısmı da, kuruntu dışında Kitab’ı bilmeyen, okuma-yazma bilmeyen/analarından doğdukları gibi kalmış kimselerdir. Bunlar, sadece zannediyorlar.

(*8*7/2, Bakara/75-78)

Necm: 407

[62]Şüphesiz şu, iman etmiş kişiler, Yahûdileşmiş kişiler, Nasrâniler ve Sabiîler/doğal dindarlar; her kim Allah’a ve âhiret gününe iman eder ve sâlihi işlerse, artık Rableri katında bunlar için ecirleri vardır. Bunlara bir korku yoktur. Bunlar mahzun da olmayacaklar.[336]

(*8*7/2, Bakara/62)

Necm: 408

[79]Artık yazıklar olsun o kimselere ki, kendi elleriyle kitap yazarlar da sonra biraz paraya satmak için, “Bu, Allah katındandır” derler. Artık o elleriyle yazdıkları yüzünden onlara yazıklar olsun! O kazandıkları şeyler yüzünden kendilerine yazıklar olsun!

[80]Ve onlar dediler ki: “Sayılı birkaç gün dışında ateş bize asla dokunmayacaktır.” De ki: “Allah’tan garanti içeren bir söz mü aldınız? Allah, verdiği söze asla ters düşmez. Yoksa siz, Allah’a karşı bilmediğiniz şeyleri mi söylüyorsunuz?”

[81]Evet, kim bir kötülük kazandıysa ve hatası kendisini kuşattıysa, işte bunlar ateş ashâbıdır. Onlar, orada sürekli kalıcıdırlar.

[82]İman etmiş ve düzeltmeye yönelik işler yapmış kimseler de; işte onlar, cennet ashâbıdır. Onlar, orada sürekli kalıcıdırlar.

(*8*7/2, Bakara/79-82)

---

336 Resmi Mushaf’ta bağımsız necm olan 62. âyeti, anlam bilgisi gereği İsrâîloğulları’yla ilgili pasajdan sonra tertip ettik.

Necm: 409

[83]Ve hani Biz, İsrâîloğulları'nın 'kesin söz'ünü almıştık: "Allah'tan başkasına kulluk etmeyeceksiniz, ana-babaya, yakınlığı olanlara, yetimlere, miskinlere de iyilik yapacaksınız, insanlara güzelliği söyleyiniz, salâtı ikame ediniz [mâlî yönden ve zihinsel açıdan destek olma; toplumu aydınlatma kurumları oluşturunuz-ayakta tutunuz] ve zekâtı/vergiyi veriniz." Sonra çok azınız müstesnâ olmak üzere yüz çevirdiniz. Ve siz yüz çeviren kimselersiniz.

[84,85]Ve hani Biz, sizin kesin sözünüzü almıştık: "Kanlarınızı dökmeyeceksiniz, kendilerinizi yurtlarınızdan çıkarmayacaksınız." Sonra siz, tanıklık ederek ikrar verdiniz. Sonra, siz, işte o kimselersiniz; kendi kendinizi öldürüyorsunuz ve sizden bir grubu yurtlarından çıkarıyorsunuz. Onların aleyhinde günah ve düşmanlıkta yardımlaşıyorsunuz. Eğer onlar size esir olarak gelirlerse de onlar için fidye/kurtarmalık almaya çalışırsınız. Hâlbuki o; onların çıkarılmaları, size harâmlaştırılmıştır. Peki, siz Kitab'ın bir bölümüne inanıp da bir bölümüne inanmıyor musunuz? Şu hâlde içinizden böyle yapanların alacağı karşılık dünya hayatında bir rüsvâlıktan başka nedir? Kıyâmet günü de azabın en şiddetlisine uğratılırlar. Allah, yaptıklarınızdan bilgisiz, duyarsız değildir.

[86]İşte onlar, âhiret karşılığında basit dünya yaşamını satın almış kimselerdir. Artık bunlardan azap hafifletilmez, onlar yardım da olunmazlar.

[87]Ve andolsun ki Mûsâ'ya Kitab'ı verdik. Ve o'ndan sonra birbiri ardı sıra elçiler gönderdik. Meryem oğlu Îsâ'ya da açık açık delilller verdik ve kendisini Allah'ın vahyi ile güçlendirdik. Peki siz, bir elçinin size, nefislerinizin hoşlanmadığı bir şey getirdiği her seferinde büyüklük tasladınız mı?! Sonra da bir kısmını yalanladınız, bir kısmını da öldürüyorsunuz.

*(8*7/2, Bakara/83-87)

Necm: 410

[88]Ve onlar, "Bizim kalplerimiz kılıflıdır/hiçbir şey işlemez" dediler. Aksine; Allah, gerçeği bilerek reddetmelerinden dolayı onları dışlamış/ rahmetinden mahrum bırakmıştır. Bundan dolayı pek azı iman eder!

[89]Onlara Allah katından kendileri ile birlikte olanı doğrulayan bir kitap; Kur'an gelince de –ki bunlar daha önceleri kâfirlere; Allah'ın ilâhlığını, rabliğini bilerek reddeden kimselere karşı zafer kazanmak istemişlerdi de o tanıdıkları kendilerine gelmişti– onu kendileri örttüler. Artık Allah'ın dışlaması/ rahmetinden mahrum bırakması, Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini örtenler üzerinedir.

[90]Onların, kendilerini karşılığında sattıkları şey; Allah'ın kullarından dilediğine Kendi armağanlarından indirmesini kıskanarak, Allah'ın indirdiği şeyleri; Kur'an'ı bilerek reddetmeleri ne çirkindir! İşte bu yüzden gazap üstüne gazaba uğradılar. Küçültücü azap da yalnızca gerçekleri bilerek reddedenler içindir.

[91]Ve onlara, "Allah'ın indirdiğine iman edin" denildiği zaman; onlar, "Biz, kendimize indirilene iman ederiz" dediler. Ve onlar, Allah'ın indirdiği, kendilerinin beraberindeki olan şeyi doğrulayan bir hak olmasına rağmen, kendilerine indirilenlerden ötesini bilerek reddedip atıyorlar. De ki: "Peki eğer mü'minler idiyseniz, niçin daha önce Allah'ın peygamberlerini öldürüyorsunuz?"

*(8*7/2, Bakara/88-91)

Necm: 411

[92]Ve andolsun ki Mûsâ size açık-seçik kanıtlarla gelmişti. Sonra siz, kendi benliğinize haksızlık eden kimseler olarak arkasından, "altın"ı ilâhlaştırdınız.

[93]Ve hani Biz sizden, "Size verdiğimiz Kitab'ı kuvvetlice alın ve dinleyin" diye sağlam söz almış ve sizin üstününüzü/ seçkininiz Mûsâ'yı Tûr'a yükseltmiştik/ çıkarmıştık. Demişlerdi ki:

“Dinledik ve isyan ettik/iyice sarıldık.” Ve gerçeği bilerek reddetmeleri yüzünden altının ilâhlığı kalplerine içirilmişti. De ki: “Eğer inananlar iseniz, inancınızın size emrettiği şey ne çirkindir!”[337]

[94]De ki: “Allah yanında ‘son yurt’ başkalarının değil de yalnızca sizin için ise, eğer doğrulardan iseniz haydi hemen ölümü temenni ediniz.”

[95]Hâlbuki elleriyle işledikleri yüzünden ölümü sonsuz olarak temenni etmezler. Allah ise kendi benliklerine haksızlık eden o kimseleri çok iyi bilendir.

[96]Ve sen, kesinlikle onları, insanların yaşamaya en hırslısı, Allah’ın ortağı olduğunu kabul etmiş olan kimselerden de daha hırslı bulacaksın. Onların her biri bin sene ömürlendirilmeyi arzular; oysa ömürlenmek/ çok uzun yaşamak kendisini azaptan uzaklaştırıcı değildir. Allah, onların yapmakta oldukları şeyleri çok iyi görücüdür.

[97]De ki: “Kim Cibrîl’e/Kur’ân’a düşmansa, bilsin ki şüphesiz Allah Cibrîl’i/Kur’ân’ı, Kendisinin bilgisi gereği, iki eli arasındakileri/ içindekileri doğrulayıcı, inananlar için bir yol gösterme ve müjde olarak, senin kalbine indirmiştir.

[98]Kim ki Allah’a, meleklerine, elçilerine, Cibrîl’e/Kur’ân’a, Mîkâl’e/Elçi Muhammed’e[338] düşman olursa, bilsin ki şüphesiz Allah da kâfirlere; Kendisinin ilâhlığını, rabliğini bilerek reddedenlere düşmandır.”

*(8*7/2, Bakara/92-98)

Necm: 412

[99]Ve andolsun ki Biz, sana açık açık âyetler indirdik. Bunları da hak yoldan çıkanlardan başkası bilerek reddedip görmezlikten gelmez.

[100]Hak yoldan çıkanlar, ne zaman bir ahit üzerine antlaşma yapsalar, onlardan bir grup onu atıvermedi mi? Aslında onların çoğu iman etmiyorlar.

[101]Ve ne zaman Allah tarafından onlara, yanlarındaki kitabı tasdik edici bir elçi geldi, daha önce kendilerine Kitap verilen kimselerden bir grup, sanki bilmezlermiş gibi Allah’ın kitabını sırtlarının arkasına attılar.

[102]Ve kendilerine Kitap verilenler, Süleymân mülküne dair şeytânların okuyup durdukları şeylere uydular. Hâlbuki küfretmemişti; Süleymân Allah’ın ilâhlığını, rabliğini bilerek reddetmemişti, ama o şeytanlar küfretmişti; bilerek reddetmişlerdi; insanlara sihri ve Bâbil’de iki peygambere/ iki krala; Hârût ve Mârût’a indirileni öğretiyorlardı. Hâlbuki Hârût ve Mârût, “Biz saflaşmanız için bir ateşten malzemeyiz, sakın küfretme; gerçeği bilerek reddetme!” demedikçe hiç kimseye hiçbir şey öğretmezlerdi. Sonra herkes, o ikisinden erkekle eşinin arasını açan şeyleri öğreniyorlardı. *–Ne var ki onlar onunla Allah’ın bilgisi olmadan hiç kimseye zarar veremezler.–* Herkes, kendilerine zarar vereni, yarar vermeyeni öğreniyorlardı. Andolsun ki onu satın alanın âhirette hiçbir nasibi olmayacağını da kesinlikle biliyorlardı. Ve o, benliklerini karşılığında sattıkları o şey, ne çirkin bir şeydi! Keşke biliyor olsalardı!

[103]Ve onlar eğer inansalardı ve Allah’ın koruması altına girselerdi, kesinlikle Allah’tan bir ödül, daha iyi olacaktı. Keşke biliyor olsalardı!

*(8*7/2, Bakara/99-103)

---

337 Bkz. 329 nolu not.

338 “Allah’ın onarması, tamir etmesi” anlamında olan Cibrîl [Cebrâîl], Kur’ân âyetlerinin bir niteliğidir. Halk anlayışındaki gibi, Allah’tan elçilere vahiy getiren bir melek yoktur. Allah vahyi, aracısız olarak elçilerinin beynine yerleştirir. Cibrîl/Cebrâîl indiren değil, inendir. Aksi yöndeki çeviri ve yorumlar yanlış olup Kur’ân ile çelişir. İbranice’den Arapça’ya geçen ve “koruyan, gözeten büyük şef” demek olan Mîkâl’de, Rasûlullah’ın (Tevbe/128’deki tanıtılan) özellikleridir. Kısaca Kur’ân’da konu edilen Mîkâl/Mîkâîl, “Rasûlullah Muhammed”dir. Tafsilat için bkz. Tebyîn.

Necm: 413

[104]Ey iman etmiş kimseler! “Râinâ [sen bizim çobanımızsın/sen bizi güt biz seni güdelim]” demeyin, “Unzurnâ [bizi gözet]” deyin ve kulak verin. Çok acıklı azap da yalnız kâfirler; Allah’ın ilâhlığını, rabliğini bilerek reddeden kimseler içindir.
[105]Kitap Ehlinden, küfreden; Allah’ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden şu kimseler ve ortak koşanlar, Rabbinizden size bir hayır indirilmesini istemezler. Allah ise, rahmetini dilediği kimseye mahsus kılar. Ve Allah, çok büyük armağan sahibidir.

(87/2, Bakara/104-105)

Necm: 414

[106]Biz, bir âyetten/alâmetten/göstergeden her neyi kaldırır veya söylettirmezsek, ondan daha iyisini yahut benzerini getiririz. Sen, Allah’ın şüphesiz her şeye en iyi güç yetiren olduğunu bilmedin mi?
[107]Göklerin ve yerin egemenliğinin şüphesiz yalnız Allah’a ait olduğunu ve sizin için Allah’ın astlarından bir yakın ve bir yardımcı olmadığını bilmedin mi?

(87/2, Bakara/106-107)

Necm: 415

[108]Yoksa siz Elçimizi, bundan önce Mûsâ’nın sorgulandığı gibi, sorguya çekmek mi istiyorsunuz? Ve her kim imanı, küfürle değiştirirse, artık o, düz yolun ortasını kaybetmiş olur.
[109]Kitap Ehlinden birçoğu, gerçek kendileri için ortaya konduğu hâlde, benliklerindeki kıskançlıktan dolayı sizi imanınızdan sonra kâfirler; Allah’ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden kimseler olmaya çevirmek isterler. Buna rağmen siz, Allah’ın emri gelinceye kadar af ile, hoşgörüyle davranın. Şüphesiz Allah, her şeye en iyi güç yetirendir.
[110]Ve siz, salâtı ikame edin [mâlî yönden ve zihinsel açıdan destek olma; toplumu aydınlatma kurumları oluşturun-ayakta tutun] ve zekâtı/vergiyi verin! Kendiniz için önceden her ne iyilik yaparsanız, Allah katında onu bulursunuz. Şüphesiz Allah, yaptıklarınızı en iyi görendir.

(87/2, Bakara/108-110)

Necm: 416

[111]Bir de inananları Yahûdileştirmek, Hristiyanlaştırmak isteyenler, “Yahûdi ve Hristiyanlardan başkası asla cennete giremeyecek” dediler. Bu, onların kendi kuruntularıdır. De ki: “Eğer doğru kimseler iseniz, delilinizi getirin.”
[112]Hayır, aksine kim iyileştiren-güzelleştiren biri olarak kendisini Allah için islâmlaştırırsa, işte onun, Rabbi katında ödülü vardır. Onlara hiçbir korku da yoktur ve onlar üzülmezler de.
[113]Ve Yahûdiler, “Hristiyanlar, bir şey üzerinde değillerdir/ onların kayda değer bir yanları yoktur” dediler. Hristiyanlar da, “Yahûdiler, bir şey üzerinde değillerdir/ onların kayda değer bir yanları yoktur” dediler. Oysa onlar, kitabı okuyorlar. Bilmeyen kimseler de onların sözü gibisini dediler. Artık içinde anlaşmazlık edip durdukları şeylerde, kıyâmet günü aralarında Allah hüküm verecektir.

(87/2, Bakara/111-113)

Necm: 417

[114]Ve Allah’ın tanıtıldığı-öğretildiği okullarını, içlerinde Allah’ın adı anılmasın diye engelleyen ve onların yıkımı için uğraşan kişiden daha kendi benliğine haksızlık eden kim

olabilir?!.. Böylelerinin, Allah'ın tanıtıldığı-öğretildiği o okullara girmeleri ancak korka korka olacaktır. Onlar için dünyada bir rezillik vardır. Bunlar için âhirette de büyük bir azap vardır.

[115]Ve doğu-batı [her yön] yalnızca Allah'ındır. Öyleyse her nereye yönelirseniz, artık orası Allah'ın yüzüdür. Şüphesiz Allah, bilgisi ve rahmeti geniş ve sınırsız olandır, en iyi bilendir.

(87/2, Bakara/114-115)

Necm: 418

[116]Bir de onlar, "Allah çocuk edindi" dediler. *–O, onların yakıştırdıkları tüm noksanlıklardan arınıktır.–* Aksine göklerde ve yeryüzünde ne varsa yalnızca O'nundur. Hepsi O'nun için sürekli saygıda duranlardır.

[117]Göklerin ve yerin yoktan var edicisidir. Ve O, bir işin olmasına karar verdiği zaman, artık ona yalnızca "Ol!" der, o da hemen oluverir.

[118]Ve bilmeyen kimseler, "Allah bizimle konuşmalı yahut bize de bir alâmet/ gösterge gelmeli değil miydi!" dediler. Bunlardan öncekiler de tıpkı böyle, bunların dedikleri gibi demişlerdi. Onların kalpleri benzeşmiş. Biz kesinlikle, kesin bilgi ile bilgilenmek isteyen toplum için âyetleri apaçık ortaya koyduk.

[119]Şüphesiz Biz, seni gerçek ile müjdeci ve uyarıcı olarak gönderdik. Sen, cehennem ashâbından sorumlu da tutulmazsın.

[120]Ve sen onların dinlerine/yaşam tarzlarına uymadıkça Yahûdiler ve Nasara/ Hristiyanlar senden asla hoşnut olmazlar. De ki: "Şüphesiz Allah'ın kılavuzluğu, kılavuzluğun ta kendisidir." Ve eğer bilgiden sana ulaşan şeyden sonra bunların boş ve iğreti arzularına uyarsan, senin için Allah katından herhangi bir yakın olmaz, herhangi bir yardımcı da olmaz.

[121]Kendilerine kitabı verdiğimiz kimseler onu, okumasının-izlemesinin hakkını vererek okurlar-izlerler. İşte onlar, ona iman ederler. Her kim de Kitabı bilerek reddederse, işte onlar zarara uğrayanların ta kendileridir.

(87/2, Bakara/116-121)

Necm: 419

[122]Ey İsrâîloğulları! Sizlere ihsan ettiğim nimetimi ve şüphesiz sizi âlemlere fazlalıklı kıldığımı hatırlayın!

[123]Kimsenin kimse yerine bir şey ödemeyeceği, kimseden kurtulmalık kabul edilmeyeceği, yardımın, iltimasın hiç kimseye yarar sağlamayacağı ve suçluların yardım olunmadığı güne karşı Allah'ın koruması altına girin.

(87/2, Bakara/122-123)

Necm: 420

[124]Ve hani Rabbi İbrâhîm'i, birtakım kelimeler ile sınamış, o da onları tam olarak yerine getirmişti. Rabbi, "Ben, seni insanlara önder yapanım" demişti. İbrâhîm, "Soyumdan da önderler yap!" dedi. Rabbi, "Benim ahdim/ tutulmak üzere verdiğim söz, kendi benliğine haksızlık eden kimselere ulaşmaz!" dedi.

[125]Ve Biz, bir zaman bu Beyt'i/ilk yapılan okulu, insanlar için bir sevap kazanma/ dönüş yeri ve bir güven yeri yapmıştık. –Siz de İbrâhîm'in görev yaptığı yerden bir salât yeri [mâlî yönden ve zihinsel açıdan desteğin; toplumun aydınlatılmasının gerçekleştirileceği bir yer] edinin.– Ve Biz, İbrâhîm ile İsmâîl'e, "Beytimi, dolaşanlar, ibâdete kapananlar ve boyun eğip teslimiyet gösterenler, Allah'ı birleyenler için tertemiz tutun" diye ahit almıştık.

[126]Ve bir zaman İbrâhîm, "Rabbim! Burasını güvenli bir belde kıl, halkını; onlardan Allah'a ve son güne inananları meyvelerle rızıklandır" demişti. Allah dedi ki: "Kâfiri; ilâhlığımı, rabliğimi

bilerek reddeden kimseyi dahi çok az kazançlandırırım, sonra da onu ateşin azabına sürüklerim. Ve ne kötü varılacak yerdir!”

[127-129]Ve hani İbrâhîm ve İsmâîl Beyt’ten temelleri yükseltirler: “Rabbimiz! Bizden kabul buyur, şüphesiz Sen en iyi işitenin, en iyi bilenin ta kendisisin. Rabbimiz! Bizim ikimizi Senin için sağlamlaştıran [esenlik, mutluluk kazandıran, insanların İslâm dinine girmesini sağlayan] biri kıl. Soyumuzdan da Senin için sağlamlaştıran [esenlik, mutluluk kazandıran, insanların İslâm dinine girmesini sağlayan] bir önderli toplum getir. Ve bize kulluk yöntemlerini göster, tevbemizi de kabul et. Şüphesiz Sen suçtan dönüşleri çokça kabul edenin ve çok merhametli olanın ta kendisisin. Rabbimiz! Bir de onlara içlerinden bir peygamber gönder ki onlara Senin âyetlerini okusun, onlara kitabı ve haksızlık, bozgunculuk ve kargaşayı engellemek için konulmuş kanun, düstur ve ilkeleri öğretsin, onları arındırsın. Hiç şüphesiz Sen, en üstün, en güçlü, en şerefli, mağlûp edilmesi mümkün olmayan/ mutlak galip olanın, en iyi yasa koyanın, bozulmayı iyi engelleyenin; sağlam yapanın ta kendisisin.”

[130]Ve İbrâhîm’in dininden/yaşam tarzından, kendini akılsızlaştıran kimseden başka kim yüz çevirir? Ve Biz o’nu dünyada seçmiştik. Hiç şüphesiz o, âhirette de iyilerden biridir.

[131]Rabbi o’na, “Sağlamlaştıran [esenlik, mutluluk kazandıran] biri ol!” dediği zaman İbrâhîm, “Ben âlemlerin Rabbi için sağlamlaştıran [esenlik, mutluluk kazandıran, insanların İslâm dinine girmesini sağlayan] biri oldum” dedi.

[132]İbrâhîm de müslim olmayı, kendi oğullarına ve Ya’kûb’a, “Ey oğullarım! Şüphesiz ki bu dini size Allah seçti. Onun için yalnızca Sağlamlaştıran [esenlik, mutluluk kazandıran, insanların İslâm dinine girmesini sağlayan] kişiler olarak ölün!” diye vasiyet etti.

(*8*7/2, Bakara/124-132)

Necm: 421

[142]İnsanlardan aklı ermeyenler, “Bunları, mevcut hedeften/stratejiden çeviren nedir?” diyecekler. De ki: “Doğu ve batı [tüm yönler] yalnız Allah’ındır. O, dilediği/ dileyen kimseyi dosdoğru yola kılavuzlar.”

[143]Ve işte böyle Biz, siz, insanlar üzerine şâhitler olasınız, Elçi de sizin üzerinize şâhit olsun diye sizi hayırlı bir önderli toplum yaptık. Üzerinde olduğun bu hedefi/stratejiyi belirlememiz de yalnızca, Elçi’ye uyan kimseleri, iki ökçesi üzerinde geri döneceklerden ayıralım/ bildirelim diyedir. Tesbit ettiğimiz bu hedef/strateji, elbette, Allah’ın kılavuzluk ettiği kimselerin dışındakilere çok büyüktür. Ve Allah, imanınızı kaybedecek değildir. Hiç şüphesiz Allah, bütün insanlara çok şefkatlidir, çok merhametlidir.

[144]Biz, senin Bizden ne beklemekte olduğunu kesinlikle görüyoruz. Artık seni hoşnut olacağın bir hedefe/stratejiye çevireceğiz. Haydi, yüzünü Mescid-i Harâm’a/dokunulmaz eğitim-öğretim kurumuna çevir; aklın fikrin hep eğitim-öğretimde olsun. Siz de, nerede olursanız olun, yüzünüzü onun tarafına çevirin! Kendilerine Kitap verilmiş olan kimseler de kesinlikle, şüphesiz onun, Rabbinden gelen bir gerçek olduğunu bilirler. Ve Allah, onların yapıp durduklarından habersiz, bilgisiz değildir.

[145]Ve andolsun ki sen, o Kitap verilmiş olan kimselere, bütün âyetleri de getirsen, yine de senin hedefine/stratejine uymazlar. Sen de onların hedefine/stratejisine uyan biri değilsin. Zaten onlar da birbirlerinin hedeflerine/stratejilerine tâbi değiller. Yine andolsun ki sana gelen bunca bilgiden sonra, sen onların boş-iğreti arzularına uyacak olursan, o zaman hiç şüphesiz sen, kendi benliğine haksızlık eden kimselerden olursun.

[146]Kendilerine Kitap verdiğimiz şu kimseler, Peygamber’i kendi oğullarını tanıdıkları gibi tanırlar. Şüphesiz onlardan bir kesim de bilip durmalarına rağmen, kesinlikle hakkı gizliyorlar.

[147]Hak, Rabbindendir. O hâlde, şüpheye düşenlerden olma sakın!

[148]Ve herkes için bir yön vardır; o, ona yönelendir. O nedenle hep hayırlara koşun, yarışın/ hayırları öne getirin. Her nerede olsanız Allah, tümünüzü bir araya getirir. Şüphesiz Allah, her şeye en iyi güç yetirendir.

[149]Ve her nereden çıkarsan hemen yüzünü Mescid-i Harâm/ dokunulmaz eğitim-öğretim kurumu tarafına çevir. Şüphesiz bu, Rabbinden gelen bir haktır. Ve Allah, yaptıklarınıza ilgisiz, bilgisiz değildir.

[150,151]Ve her nereden çıkarsan hemen yüzünü Mescid-i Haram/ dokunulmaz eğitim-öğretim kurumu tarafına çevir. Ve siz, her nerede olsanız, insanlardan, *–onlardan şirk koşarak yanlış; kendi zararlarına iş yapan kimseler hariç–* sizin aleyhinizde bir delil olmaması için, Benim size, içinizden, size âyetlerimizi okuyan, sizi arındıran, size kitabı ve haksızlık, bozgunculuk ve kargaşayı engellemek için konulmuş kanun, düstur ve ilkeleri öğreten ve size bilmediğiniz şeyleri öğreten bir elçi göndermem gibi, size olan nimetimi tamamlamam için ve doğru yolu bulabilmeniz için hemen yüzünüzü onun tarafına çevirin. Artık onlara saygıyla, sevgiyle, bilgiyle ürperti duymayın, Bana saygıyla, sevgiyle, bilgiyle ürperti duyun.

[152]Öyleyse Beni anın ki, Ben de sizi anayım. Ve Bana, verdiğim nimetlerin karşılığını ödeyin, Bana iyilikbilmezlik etmeyin/ verdiğim nimetleri görmemezlikten gelmeyin.

(87/2, Bakara/142-152)

Necm: 422[339]

[196]Ve hac/programlı ilâhiyat eğitimi ve umre'yi/seminer, sempozyum gibi kısa süreli eğitimleri Allah için tamamlayın. Buna rağmen, eğer siz alıkonursanız/ engellenirseniz, o zaman ilâhiyat eğitimi görenlere kolayınıza gelen şeylerle destek olun! Bununla beraber bu ilâhiyat eğitimi görenlere hediye; vereceğiniz destek, yerine varıncaya kadar başlarınızı tıraş etmeyin.[340]

---

339 Bu pasajda da âyetleri, anlam bilgisi gereği Resmi Mushaf'tan farklı tertip ettik.

340 Hacc pasajının iyi anlaşıilması için pasajda geçen bazı noktalar:

Bilinen aylar

Geleneksel açıklamalarda, ayetteki "bilinen aylar" ifadesi hakkında; "Şevval, Zülkade ve Zülhicce" aylarıdır, "Şevval, Zülkade ve Zülhicce'nin ilk on günüdür." tarzında farklı anlayışlar ortaya konmuştur. Bu anlayışlar, bir bakıma Kur'an inmeden önceki anlayışın devamıdır. Uzun yıllardan beri de hacc, maalesef sadece "zilhicce" ayında uygulanmaktadır.

Rabbimiz, Bakara/ 197. ayetten (422. necm)açık olarak anlaşıldığı gibi, hacc için ayları (en az üç ay) kapsayan bir süreç öngörmüştür. Bu demektir ki, Müslümanlar bir "Hacc organize komitesi veya Hacc emiri" oluşturacaklar, bu kurum Hacc dönemlerini belirleyerek ilan edip herkese bildirecek, herkes de ilan edilen dönemlerde gidip Komite'ye veya Emir'e teslim olacaktır.

Hedy

Hedy, "hacc yapanların yiyeceğini karşılamak için Ka'be'ye sevk edilen (hediye olarak gönderilen) canlı hayvan" demektir. Kur'an'ın indiği çağda Arabistan coğrafyasında en uygunu canlı hayvandır.

İhram

Hem Bakara/ 196. Ayetinin (422. necm) ifadelerinden, hem de Maide; 1,2, 95, 96. Ayetlerinden (672 ve 690. No.lu necmler) anlaşıldığına göre; hacc yapan kimse, başını tıraş etmeyecek, refesten (kötü, çirkin söz, cinsel ilişki), küçük suç-büyük suç işlemek, kavga-düşmanlık gibi davranışlardan uzak duracak ve de avlanmayacaktır.

İşte bu hükümler literatüre "ihram (yasaklama)" adıyla girmiştir. Ama "ihram" aynı zamanda şekilsel olarak da bir anlam kazanmış, dikişsiz, kefen benzeri bir giysinin de adı olmuştur. Bunun sebebi; hacca niyet etmiş, gelip hacc emirine teslim olmuş, İbrahimî eğitim alan kişilerin; iş, mevki, sosyal sınıf, ırk, cinsiyet, mal, mülk, çoluk çocuk gibi varlıklarını, kısaca bundan önceki hayatlarını; mal ve evlatlarını geride bırakıp İbrahim peygamber gibi "Ben Rabbime; Rabbime hizmete gidiyorum" demeyi sembolize eder.

Arafat ve el Meş'aril Haram (müzdelife)

Rabbimiz Bakara/ 198. Ayette (422. necm); hacc görevini yerine getiren müminlere "Artık Arafat'tan ayrılıp akın ettiğinizde, Meş'ar-i Haram'da hemen Allah'ı anın" buyurmaktadır. Bu emri uygulayabilmek için de, "Arafat" ile "Meş'ar-i Haram" ifadelerini iyi anlamak gerekmektedir.

Arafat

Artık içinizden hasta olana veya başından tıraşa bir rahatsızlığı bulunana oruç veya sadaka yahut da ibâdetten bir fidye/ karşılık! Artık emin olduğunuz zaman da her kim umrede/kısa süreli eğitimde hacca; programlı ilâhiyat eğitimine kadar kazanç sağladıysa, artık hediyeden; eğitime destekten kolayına geleni! Fakat kim bulamazsa artık üç gün hacda; programlı ilâhiyat eğitimi süresi içinde, yedi de döndüğünüzde oruç tutması! Bu, tam ondur. Bu hüküm, ailesi Mescid-i Harâm'da; dokunulmaz ilâhiyat eğitim merkezinde hazır olmayanlar içindir. Allah'ın koruması altına girin ve şüphesiz Allah'ın cezasının çok şiddetli olduğunu bilin.

197 Hac/programlı ilâhiyat eğitimi, bilinen aylardır. Artık her kim o aylarda haccı; programlı ilâhiyat eğitimini, başlayıp kendisine farz ederse/mutlaka yapacağım derse, artık hac; programlı ilâhiyat eğitimi süresince kadına yaklaşmak, çirkin söz söylemek, günah işlemek ve kavga etmek yoktur. Siz hayırdan ne işlerseniz de Allah onu bilir. Ve azık edinin. Şüphesiz ki azıkların en hayırlısı Allah'ın koruması altına girmedir. Ve ey kavrama yetenekleri olanlar! Benim korumam altına girin!

198 Rabbinizden bir armağan istemenizde hiçbir sakınca yoktur. Artık Arafat'tan; eğitim birimlerinden ayrılıp akın ettiğinizde, Meş'ar-i Harâm'da; dokunulmaz bilinçlenme merkezinde hemen Allah'ı anın. Ve O'nu, O'nun size gösterdiği gibi anın. Ve siz bundan önce gerçekten sapıklardan idiniz.

200-203 Sonra da Allah'a karşı görevlerinizi gerçekleştirdiğinizde, tıpkı babalarınızı andığınız gibi, hatta daha kuvvetli bir anışla Allah'ı anın. Ve Allah'ı sayılı günlerde anın. Artık kim iki gün içinde acele ederse ona günah yoktur. Kim de ertelerse ona da günah yoktur. Bu, Allah'ın koruması altına girmiş kimseler içindir. Allah'ın koruması altına girin ve şüphesiz kendinizin O'na toplanacağınızı bilin.
199 Sonra da insanların akıp geldiği yerden siz de akıp gelin ve Allah'tan

---

Arafat sözcüğü “bilgi, irfan” anlamındaki “arf” sözcüğünün türevlerindendir. Bilindiği gibi “Arafat”, Mekke civarında bir bölgenin adı olarak meşhurlaşmıştır. Aslında Kur'a'da Arafat, “Öğretmen ve öğrencilerin bulundukları yerler; eğitim öğretim merkezleri”dir. hacc döneminde, Mekke civarında sabit veya seyyar olarak oluşturulan ve oluşturulacak olan tüm eğitim-öğretim merkezlerini kapsar.

Meş'ar-i Haram

Ayetteki “Meş'ar-i Haram” ifadesi “el Meşar'il Harami” diye marife (belirtili) olarak gelmiştir, sanki özel isim hükmündedir. Anlamı, “dokunulmaz, bilgilenilen-bilinçlenilen yer” demektir. Burası, Arafat bölgesi ile Mina bölgesi arasındaki bölgenin adıdır (bazıları bir bölümünün adı olabilir demişlerdir).

Rabbimizin “Artık Arafat'tan ayrılıp akın ettiğinizde, Meş'ar-i Haram'da hemen Allah'ı anın” emrinin gereği; Mekke civarında oluşturulmuş olan okullardaki müminlerin, belirlenmiş sayılı günlerde akın akın MEŞ'AR-İ HARAM'a gelmeleri ve orada topluca “Allah Anma” merasimi yapmalarıdır.

Allah'ın zikri

“Zikrullah = Allah'ın anılması”, halk arasında uygulandığı şekliyle elde tespih, dil ile "Allah, Allah ..." demek değildir. “Zikrullah = Allah'ın anılması”; Allah'ın, biz kulları üzerindeki haklarını ve bize sunduğu nimetleri düşünmek, O'na karşı sorumluluklarımızı yerine getirip getirmediğimizi ikide bir kontrol etmek, verdiği görevleri eksiksiz yerine getirmek, nimetlerine karşı şükredip (karşılık ödeyip) nankörlük etmemek ve daima bu bilinç içerisinde olmaktır.

Sayılı günler

Rabbimiz Bakara/ 203. ayette(422. necm) “Ve Allah'ı sayılı günlerde anın.” diye buyurmaktadır. Rabbimizin burada konu ettiği “sayılı günler” ifadesi hem çoğul hem de nekredir (belirtisizdir). Dolayısıyla, bu günlerin hangi günler olacağı, yine Hacc Organize Komitesi tarafından, Hacc Emiri'i tarafından belirlenecektir.

Bara'e (ültimatom); sonuç bildirgesi

Bilindiği üzere Rasülüllah, hicri 10. yılda bizzat kendisinin de katılımı ile hacc yapmış ve onun katılması sebebiyle bu hacca “Hacc-ı ekber (En büyük hacc)” adı verilmiştir. Nakillere göre bu hacca, sayıları yüz on dört bin civarında Müslüman katılmıştır. Bu hacc'ın sonuç bildirgesini ise bizzat Rabbimiz, Tevbe suresinin ilk on dokuz ayetini (695. Nolu necm) indirerek yapmıştır.

Hacc konusu ile ilgili daha ayrıntılı bilgi Tebyinül'Kur'an'da verilmiştir.

bağışlanma isteyin. Şüphesiz Allah çok bağışlayıcıdır, çok merhamet edicidir. İşte insanlardan bazısı, “Ey Rabbimiz! Bize dünyada ver!” diyen kimselerdir. Onun için de âhirette hak edilmiş bir pay yoktur.

[201]Yine onlardan, “Rabbimiz! Bize dünyada bir güzellik-iyilik ve âhirette de bir güzellik-iyilik ver ve bizi ateşin azabından koru!” diyenler vardır.

[202]İşte onlar, kendileri için kazandıklarından hak edilmiş bir pay olanlardır. Ve Allah, hesabı çok çabuk görendir.

[204]İnsanlardan kimi de vardır ki, onun basit dünya yaşamı hakkındaki sözü senin hoşuna gider ve o, kalbindekine Allah’ı şâhit tutar. Ve o, düşmanlığı en yaman olanıdır.

[205]O, dönüp gitti mi/yetkilendi mi de yeryüzünde bozgunculuk çıkarmak, ekini/kültürü/kadınları ve nesli değişime/yıkıma uğratmak için çalışır. Allah ise bozgunculuğu sevmez.

[206]Ona, “Allah’ın koruması altına gir!” dendiği zaman da büyüklük, güç, kendisini günah işlemeye sürükler. İşte öylesine cehennem yeter. O, ne kötü bir döşektir!

[207]İnsanlardan kimi de vardır ki, Allah’ın rızasına ermek için kendini satar [Allah yolunda malını-mülkünü harcar, canını ortaya koyar]. Ve Allah, kullarına çok şefkatlidir.

[158]Şüphesiz Safâ ve Merve Allah’ın alâmetlerinden birkaçıdır. Onun için her kim Beyt’i/İlâhiyat eğitim merkezi olan Ka‘be’yi kasdedip Beyt’e gider veya umre/kısa süreli eğitim yaptırılırsa, buralarda dolaşmasında kendisine bir sakınca yoktur. Her kim de gönlünden koparak bir hayır işlerse, şüphesiz Allah karşılık verendir, en iyi bilendir.[341]

(87/2, Bakara/196-198, 200-203, 199, 201-202, 204-207, 158)

Necm: 423

[133]Yoksa siz Ya’kûb’a ölüm hâli gelip çattığı zaman, oğullarına, “Benden sonra neye kulluk edeceksiniz?” dediği zaman, onların; “Biz, bir tek ilâh olarak senin ilâhına ve ataların İbrâhîm, İsmâîl ve İshâk’ın ilâhına kulluk edeceğiz. Ve biz, sadece O’nun için islâmlaştıranlarız” dediklerine tanıklar mı idiniz?!

[134]Onlar, gelip geçen bir önderli toplumdur. Onların kazandıkları kendilerinedir, sizin kazandıklarınız da kendinizedir. Siz, onların yaptıklarından sorumlu olmazsınız.

[135]Ve onlar, “Yahûdi veya Hristiyan olunuz ki kılavuzlandığınız doğru yolu bulasınız” dediler. Sen de ki: “Tam tersi, küfürden, Allah’a ortak koşmaktan dönen biri olarak Allah’ın ortaklarının olacağını kabul etmemiş olan İbrâhîm’in dinine/yaşam tarzına!”

[136]Deyin ki: “Biz Allah’a, bize indirilene, İbrâhîm’e ve İsmâîl’e ve İshâk’a ve Ya’kûb’a ve torunlarına indirilene, Mûsâ’ya ve Îsâ’ya verilene ve peygamberlere Rablerinden verilene iman ettik; onlardan hiç birini diğerinden ayırmayız ve biz ancak O’nun için islâmlaştıranlarız [sağlamlaştıran/ esenlik-mutluluk kazandıran birileriyiz].”

[137]Artık, eğer mü’minleri Yahûdileştirmek, Hristiyanlaştırmak isteyenler, sizin iman ettiğiniz gibi iman ederlerse, artık kesinlikle kılavuzlandıkları doğru yolu buldular. Yok eğer yüz çevirirlerse, onlar sadece parçalanmışlık içindedirler. İşte onlara karşı sana Allah yeter. Ve O, en iyi işitendir, en iyi bilendir.

[138]Allah’ın dinine! Din ortaya koymak konusunda Allah’tan daha güzel olan kimdir? Ve biz, sadece O’na kulluk edenleriz.

[139,140]De ki: “Allah, sizin Rabbiniz ve bizim Rabbimiz olmasına rağmen, O’nun hakkında mı bizimle çekişiyorsunuz? Bir de bizim amellerimiz yalnızca bize, sizin amelleriniz de yalnızca sizedir. Ve biz sadece O’nun için Kendisini tüm noksanlıklardan arındıran kimseleriz. Yoksa siz, “Şüphesiz İbrâhîm, İsmâîl, İshâk, Ya‘kûb ve torunları da hep Yahûdi veya Hristiyan idiler” mi

---

341 Bu pasajda da âyetleri, anlam bilgisi gereği Resmi Mushaf’tan farklı tertip ettik.

diyorsunuz?” De ki: “Siz mi daha iyi bilirsiniz, yoksa Allah mı? Kendi yanındaki, Allah'tan gelen bir şâhitliği saklayandan kendisine daha haksızlık eden kim olabilir? Allah, yaptıklarınıza bilgisiz, duyarsız da değildir.”

[141]Onlar, gelip geçen bir önderli toplumdurlar. Onların kendi kazandıkları kendilerinedir, sizin kazandıklarınız da kendinizedir. Siz, onların yaptıklarından sorumlu olmazsınız.

(87/2, Bakara/133-141)

Necm: 424

[153]Ey iman etmiş kimseler! Sabretmekle ve salâtla [mâlî yönden ve zihinsel açıdan destek olma; toplumu aydınlatma ile] yardım isteyin. Şüphesiz Allah, sabredenlerle beraberdir.

[154]Ve Allah yolunda öldürülenlere, “Ölüler” demeyin. Aslında onlar diridirler. Fakat siz bilincine ermiyorsunuz.

[155,156]Ve de kesinlikle Biz, korkudan, açlıktan bir şeylerle ve mallardan, canlardan ve ürünlerden eksiltme ile sizi zayıf düşüreceğiz/ imtihan edeceğiz. Kendilerine bir musibet geldiği zaman, “Biz şüphesiz Allah'a aidiz ve yalnız O'na döneceğiz” diyen şu sabredenlere de müjdele!

[157]İşte onlar; Rablerinden, birtakım destekler ve rahmet kendilerinedir. İşte onlar, kılavuzlandıkları doğru yolu bulanların da ta kendisidir.

(87/2, Bakara/153-157)

Necm: 425

[159,160]Şüphesiz indirdiğimiz açık delilleri ve doğru yol kılavuzunu, Biz, kitapta insanlara apaçık gösterdikten sonra gizleyen kimseler; işte onlar; onları Allah ve dışlayanlar, dışlayıp gözden çıkarır. Ancak günahtan dönüş yapan ve düzeltenler ve açık delilleri ve doğru yol kılavuzunu açıkça ortaya koyanlar başkadır. İşte onlar, Ben onların tevbelerini kabul ederim. Ve Ben tevbeleri çokça kabul eden, çok tevbe fırsatı veren, çokça merhamet edenim.

(87/2, Bakara/159-160)

Necm: 426

[161,162]Küfredip; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddedip de bu hâl üzerine ölen şu kimseler; işte onlar; Allah'ın, doğal güçlerin/vahiylerin, insanların hepsinin dışlaması onlaradır. Onlar dışlanışta temelli kalıcıdırlar. Onlardan azap hafifletilmez ve onlara bakılmayacaktır da.

[163]Ve sizin ilâhınız, bir tek ilâhtır. O'ndan başka ilâh diye bir bir şey yoktur. O, yarattığı bütün canlılara dünyada çokça merhamet edendir, engin merhamet sahibidir.

[164]Şüphesiz ki göklerin ve yerin oluşturuluşunda, gece ve gündüzün birbiri ardınca gelişinde,

insanlara yarayan şeylerle denizde akıp giden gemide,

Allah'ın semadan bir su indirip de onunla yeryüzünü ölümünden sonra diriltmesinde,

yeryüzünde her deprenen canlılardan yaymasında,

rüzgârları evirip çevirmesinde,

gök ile yeryüzü arasında emre hazır olan bulutta, şüphesiz akıllarını çalıştıran bir toplum için elbette alâmetler/göstergeler vardır.

[165,166]İnsanlardan kimi de Allah'ın astlarından birtakım eşler tutan kimselerdir. Onları, Allah'ı sever gibi seviyorlar. Oysa iman etmiş kimseler, Allah'a sevgi yönünden daha kuvvetlidir. Ve şirk koşarak yanlış; kendi zararlarına iş yapan o kimseler, azabı görecekleri zaman; kendilerine uyulan kimseler, azabı görerek kendilerine uyanlardan kaçıp uzaklaştıkları ve azabı gördükleri ve kendileriyle bağlar kesildiği zaman, bütün kuvvetin Allah'a ait olduğunu ve Allah'ın azabının gerçekten çok şiddetli bulunduğunu keşke görselerdi.

[167]Onlara uyanlar da, “Ah, bizim için dünyaya bir dönüş olsaydı da onların bizden uzaklaştıkları gibi biz de onlardan uzaklaşsaydık!” derler. İşte böylece Allah onlara bütün amellerini, üzerlerine yığılmış pişmanlık ve üzüntüler hâlinde gösterecektir. Onlar bu ateşten çıkanlar da değillerdir.

*(8*7/2, Bakara/161-167)

Necm: 427

[168]Ey insanlar! Yeryüzündeki helâl ve temiz, hoş, yararlı şeylerden yiyin ve şeytânın adımlarını izlemeyin. Şüphesiz o, sizin için apaçık bir düşmandır.

[169]O, size yalnızca kötülüğü, aşırılığı; çirkinliği-hayâsızlığı ve Allah üzerine bilmediğiniz şeyleri söylemenizi emreder.

[170]Ve onlara, “Allah’ın indirdiğine uyun” dendiği vakit, “Aksine biz, atalarımızı neyin üzerinde bulduysak ona uyarız” dediler. Ataları bir şeye akıl erdirmez ve kılavuzlandıkları doğru yolu bulmaz idiyseler de mi?

*(8*7/2, Bakara/168-170)

Necm: 428

[171]Ve kâfirlerin; Allah’ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddetmiş olan kişilerin hâli, sadece bir çağırma veya bağırmadan başkasını işitmeyen şeylere çoban haykırışı/ karga haykırışı yapan kimsenin hâli gibidir; sağırdırlar, dilsizdirler, kördürler. Bu yüzden onlar akıl da etmezler.

[259]Veya küfretmiş; Allah’ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddetmiş olan o kişilerin hâli, evlerinin çatıları çökmüş bir kente uğrayan kimse gibidir: O kimse, “Bunu, bu ölümünden sonra Allah nasıl diriltecek?!” diyerek inançsızlığını ortaya koydu. Bunun üzerine Allah onu yüz sene öldürdü, sonra diriltti. Allah, “Ne kadar kaldın?” dedi. O, “Bir gün yahut bir günün bir kısmı kaldım” dedi. Allah, “Tam tersi, sen yüz sene kaldın, öyle iken bak yiyeceğine-içeceğine henüz bozulmamış, eşeğine de bak. *–Ve seni insanlar için bir âyet kılalım diye…–* O kemiklere de bak, onları nasıl yükseklеştiriyoruz. Sonra onlara nasıl et giydiriyoruz?” dedi. Böylece ona açıkça belli olunca, “Şüphesiz Allah’ın her şeye güç yetiren olduğunu daha iyi biliyorum” dedi.

*(8*7/2, Bakara/171, 259)

Necm: 429

[172]Ey iman etmiş kişiler! Eğer siz yalnızca O’na kulluk ediyorsanız, sizi rızıklandırdığımız şeylerin hoş, temiz ve yararlı olanlarından yiyin ve verdiği nimetlerin karşılığını Allah’a ödeyin.

[173]O size, sadece ölü hayvanı, kanı, domuzun etini ve Allah’tan başkası adına kesilen hayvanları harâm kıldı. Sonra kim bunlardan yemeye mecbur kalırsa, başkasının hakkına tecavüz etmemek ve zaruret ölçüsünü geçmemek üzere ona bir günah yoktur. Şüphesiz Allah çok bağışlayıcıdır, çok merhametlidir.

*(8*7/2, Bakara/172-173)

Necm: 430

[174]Şüphesiz Allah’ın kitaptan indirdiği bir şeyi gizleyen ve gizlediği şeyi çok az bir bedelle satanlar; işte onlar, karınlarına ateşten başka bir şey yemezler. Ve kıyâmet günü Allah, onlara konuşmaz ve kendilerini temize çıkarmaz ve onlara acı veren bir azap vardır.

[175]İşte onlar, doğru yol karşılığı sapıklığı, bağışlanma karşılığı azap satın alan kimselerdir. Bunlar, ateşe karşı ne kadar da dayanıklıdırlar!

[176]İşte bu, şüphesiz Allah'ın Kitab'ı hak ile indirmesi sebebi iledir. Ve şüphesiz Kitap hakkında anlaşmazlığa düşen şu kimseler kesinlikle çok uzak bir parçalanma içindedirler.

(87/2, Bakara/174-176)

Necm: 431

[177]Yüzlerinizi doğu ve batı yönüne çevirmeniz "iyi adamlık" değildir. Ama "iyi adamlar", Allah'a, Âhiret Günü'ne/Son Gün'e, meleklere, Kitab'a, peygamberlere inanan; malını akrabalara, yetimlere, miskinlere, yolcuya ve dilenenlere ve özgürlüğü olmayanlara, Allah'a/mala/vermeye sevgisi olmasına rağmen veren ve salâtı ikame eden [mâlî yönden ve zihinsel açıdan destek olma; toplumu aydınlatma kurumları oluşturan-ayakta tutan], zekâtı/vergiyi veren kimselerdir. Ve de sözleştiklerinde, sözlerini tastamam yerine getiren, sıkıntı, hastalık ve savaş zamanlarında sabreden kimselerdir. İşte onlar, özü-sözü doğru olanlardır. Ve işte onlar, Allah'ın koruması altına girmiş kişilerin ta kendileridir.

(87/2, Bakara/177)

Necm: 432

[178]Ey iman etmiş kişiler! Ölümlü olaylarda kısas; âdil karşılık size farz kılındı. Hüre hür, köleye köle, kadına kadın… Ama her kim, ölenin kardeşi tarafından bir şey karşılığı bağışlanırsa, o zaman örfe uymalı, ona güzellikle ödemelidir. Bu, Rabbiniz tarafından bir hafifletme ve bir rahmettir. Artık kim sınırları aşarsa, artık acı veren azap onun içindir.

[179]Ey kavrama yetenekleri olanlar! Allah'ın koruması altına girersiniz diye bu âdil karşılık ilkesinde sizin için hayat vardır.

(87/2, Bakara/178-179)

Necm: 433

[180]Sizden birinize ölüm hazır olduğu vakit, eğer bir hayır/mal bıraktıysa, Allah'ın koruması altına girmiş kişiler üzerine bir hak olarak, babası-anası ve en yakın akrabası için, örfe uygun; herkesçe kabul gören bir şekilde vasiyet etmek zorunlu görev kılındı.

[181]Artık her kim, bunu duyduktan sonra onu değiştirirse, onun günahı ancak onu değiştirenlerin üzerinedir. Şüphesiz Allah en iyi işitendir, en iyi bilendir.

[182]Artık her kim vasiyet edenin, bir hata işlemesinden veya bir günaha girmesinden korkar da onların arasını düzeltirse, ona hiçbir günah yoktur. Şüphesiz Allah çok bağışlayıcıdır, çok merhamet edicidir.

(87/2, Bakara/180-182)

Necm: 434

[183,184]Ey iman etmiş kimseler! Oruç tutmak,[342] Allah'ın koruması altına giresiniz diye, sizden öncekilere, 'sayılı günlerde, o nedenle sizden her kim hasta olursa veyahut çiftçilik, ticaret, askerlik, eğitim- öğretim gibi gidiş gelişli; hareketli bir iş üzere olursa diğer günlerden sayısıncadır. Oruca gücünü kaybetmiş olanlar/gücü yetenler üzerine ise bir yoksulun yiyeceği, kurtulmalık olarak borçtur. Kim de gönüllü hayır-iyilik yaparsa bu kendisi için çok hayırlıdır/yararlıdır. Ve eğer

---

342 Oruç, "yemeyi, içmeyi, konuşmayı ve cinsel ilişkiyi bırakmak" demektir. "Konuşmama" maddesi dikkate alınmadan tutulan oruç, İslâm dininde, insanı takvâya/Allah'ın koruması altına ulaştırmak için öngörülen oruç değildir. Zorunlu işi olanlar ve hastalar oruç tutmak zorunda değildir; ama tutanlar doğru dürüst tutmalıdırlar.

bilirseniz oruç tutmanız sizin için hayırlıdır/yararlıdır’ şeklinde farz kılındığı gibi, size de farz kılındı.

[185]Ramazân ayı ki, Kur’ân, bir kılavuz olarak ve furkândan, yol göstermeden açık seçik açıklamalar olarak kendisinde indirilmiştir. Bu nedenle sizden her kim bu aya şâhit olursa hemen onda oruç tutsun. Kim de hasta veya *çiftçilik, ticaret, askerlik, eğitim- öğretim gibi gidiş gelişli; hareketli bir iş üzerinde* ise diğer günlerden sayısıncadır. Allah, size kolaylık diler, size zorluk dilemez. Bu kolaylık, Allah’ın koruması altına girmeniz ve sayıyı tamamlamanız, size yol gösterdiğinden dolayı Allah’ı büyüklemeniz ve Allah’ın verdiği nimetlerin karşılığını ödeyesiniz diyedir.

[187]Oruç tutma gecesinde kadınlarınıza cinsellikle ilgili sözler, cinsel ilişki, size helâl kılındı. Onlar, sizin için bir giysidir, siz de onlar için bir giysisiniz. Allah, sizin kendinize hâinlik ettiğinizi bildi de tevbenizi kabul etti ve sizi bağışladı. Artık kadınlarınıza yaklaşın ve Allah’ın sizler için yazdığı şeylerden arayın. Ve fecrden, beyaz iplik siyah iplikten iyiden iyiye sizin için açığa çıkıncaya kadar yiyin-için. Ve geceye kadar orucu tamamlayın. Ve siz ilâhiyat eğitim merkezlerinde programlı ibâdet hâlinde iken onlara yaklaşmayın. Bunlar, Allah’ın sınırlarıdır, artık Allah’ın sınırlarına yaklaşmayın. Allah, Kendisinin koruması altına girsinler diye âyetlerini insanlara işte böyle açıkça ortaya koyar.

[186]Ve kullarım sana Benden sordukları zaman, biliniz ki şüphesiz Ben çok yakınımdır. Bana yakarınca, yakaranın yakarışına cevap veririm. O hâlde rüşte ermeleri için, onlar da Bana karşılık versinler ve Bana inansınlar.[343]

(*8*7/2, Bakara/183-185, 187, 186)

Necm: 435

[188]Aranızda mallarınızı da bâtıl sebeplerle yemeyin. İnsanların mallarından bir kısmını, bilerek ve günah ile yemek için hâkimlere aktarmayın.

(*8*7/2, Bakara/188)

Necm: 436

[189]Sana hilallerden soruyorlar. De ki: “Onlar, insanlar ve hac/programlı ilâhiyat eğitim dönemleri için zaman ölçüleridir.” Evlerinize arka taraflarından girmeniz/dinde Allah’ın ilkelerinden başka ilkeler benimsemeniz, “iyi adamlık” değildir. Ama “iyi adamlık”, Allah’ın koruması altına girmektir. Öyleyse, evlerinize kapılarından girin; dini, din sahibi Allah’ın çizdiği çerçevede yaşayın. Ve başarıya erenlerden, kurtulanlardan olmanız için Allah’ın koruması altına girin.

(*8*7/2, Bakara/189)

Necm: 437

[190]Ve sizinle savaşan kimselerle Allah yolunda savaşın; ölün, öldürün. Ve sınırı aşmayın. Şüphesiz Allah, sınırı aşanları sevmez.

[191]Ve onları nerede yakalarsanız öldürün, çıkardıkları yerden siz de onları çıkarın. Ve insanları dinden çıkarmak; ortak koşmaya, Allah’ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddetmeye sürüklemek, öldürmeden daha şiddetlidir. Mescid-i Harâm; dokunulmaz ilâhiyat eğitim merkezi yanında onlar, orada sizinle savaşmadıkça da onlarla savaşmayın. Buna rağmen onlar, sizinle

---

343 Bu pasajda da âyetleri, anlam bilgisi gereği Resmi Mushaf’tan farklı tertip ettik.

savaşırlarsa, hemen onları öldürün. kâfirlerin; Allah'ın ilâhlığını, rabliğini bilerek reddedenlerin cezası işte böyledir.

[192]Bununla beraber, eğer vazgeçerlerse, biliniz ki şüphesiz Allah çok bağışlayıcıdır, çok merhamet edicidir.

[193]Ve de insanları dinden çıkarmak; ortak koşmaya, Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddetmeye sürüklemek faaliyeti kalmayıp din yalnız Allah'ın oluncaya kadar onlarla savaşın. Artık eğer vazgeçerlerse, düşmanlık, kendi benliklerine haksızlık edenlerden başkasına yoktur.

[194]Dokunulmazlık ayı, harâm aya karşılıktır. Ve bütün dokunulmazlıklar/ bağlayıcı hükümler, birbirine karşılıktır. O hâlde kim size saldırdıysa, siz de ona yaptığı saldırının aynıyla saldırın. Ve Allah'ın koruması altına girin. Ve bilin ki Allah, Kendi koruması altına girmiş kişiler ile beraberdir.

[195]Ve Allah yolunda malınızı harcayın, kendinizi ellerinizle tehlikeye bırakmayın ve iyileştirin-güzelleştirin. Şüphesiz Allah, iyileştirenleri-güzelleştirenleri sever.

*(8*7/2, Bakara/190-195)

Necm: 438

[208]Ey iman etmiş kişiler! Hepiniz, topluca İslâm'a-barışa-güvenliğe-sağlamlığa girin ve şeytanın adımlarını izlemeyin. Şüphesiz o, sizin için apaçık bir düşmandır.

[209]Buna rağmen, eğer siz apaçık deliller geldikten sonra yine kayarsanız, artık bilin ki şüphesiz Allah, en üstün, en güçlü, en şerefli, mağlûp edilmesi mümkün olmayan/mutlak galip olandır, en iyi yasa koyan, bozulmayı iyi engelleyen/sağlam yapandır.

*(8*7/2, Bakara/208-209)

Necm: 439

[210]Onlar, sadece Allah'ın buluttan gölgeler içinde gelmesini, doğal güçlerin [ışın, radyasyon ve meteorların] gelmesini ve işin bitirilivermesini mi bekliyorlar? Hâlbuki bütün işler, yalnızca Allah'a döndürülüyor.

[211]İsrâîloğulları'na, Bizim, onlara açık alâmetten/ göstergeden kaç tane verdiğimizi sor. Allah'ın nimetini her kim kendisine geldikten sonra değiştirirse, artık şüphesiz Allah azabı çok şiddetli olandır.

[212]Basit dünya hayatı, kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden kişiler için süslü gösterildi. Onlar, iman edenlerle eğleniyorlar. Hâlbuki Allah'ın koruması altına girmiş kişiler, kıyâmet günü onların üstündedir. Allah, dilediği kimseye hesapsız rızık verir.

*(8*7/2, Bakara/210-212)

Necm: 440

[213]İnsanlar tek bir önderli toplum idi de Allah müjdeciler ve uyarıcılar olmak üzere peygamberler gönderdi ve anlaşmazlık ettikleri konularda insanlar arasında hükmetsinler diye onların beraberinde hak ile kitap indirdi. Ve sırf o Kitap verilenler, kendilerine bunca deliller geldikten sonra aralarındaki azgınlık yüzünden anlaşmazlığa düştüler. Bunun üzerine Allah, Kendi bilgisi gereği, iman edenlere, onların hakkında anlaşmazlığa düştükleri hakka kılavuz oldu. Ve Allah, dilediği kimseyi/dileyen kimseyi dosdoğru yola kılavuzlar.

*(8*7/2, Bakara/213)

Necm: 441

[214]Yoksa siz, kendinizden önce gelip geçenlerin hâli size gelmeden cennete gireceğinizi mi sandınız? Onlara yoksulluklar, sıkıntılar dokundu ve sarsıldılar; hatta elçi ve beraberinde iman

edenler, “Allah’ın yardımı ne zaman?” derlerdi. *–Dikkat edin! Gerçekten Allah’ın yardımı pek yakındır.–*

*(8*7/2, Bakara/214)

Necm: 442

[215]Onlar, sana neyi Allah yolunda harcayacaklarını soruyorlar. De ki: “Hayırdan/maldan; zamandan, bilgiden verdiğiniz şeyler, ana-baba, en yakınlar, yetimler, miskinler ve yolda kalmışlar içindir.” Ve hayırdan ne işlerseniz, artık şüphesiz Allah, onu en iyi bilendir.

[216]Ve savaş sizin için hoş olmayan bir şey olmasına rağmen, size zorunlu görev olarak verildi. Olabilir ki siz, sizin için hayırlı olan bir şeyden hoşlanmazsınız. Yine olabilir ki, siz, sizin için kötü, zararlı olan bir şeyi seversiniz. Ve Allah bilir, siz bilmezsiniz.

*(8*7/2, Bakara/215-216)

Necm. 443

[217]Sana dokunulmaz olan aydan ve o dokunulmaz olan ayda savaşmaktan soruyorlar. De ki: “Onda savaşmak, büyük suçtur. Ve Allah yolundan alıkoymak, O’nu ve Mescid-i Harâm’ı/ilâhîyat eğitim merkezini bilerek *reddetmek*/ görmezlikten gelmek ve Mescid-i Harâm’ın halkını; orada eğitim-öğretim yapanları ve kısa süreli eğitime katılanları oradan çıkarmak, Allah yanında daha büyüktür. Ve insanları dinden çıkarmak; ortak koşmaya, Allah’ın ilâhlığını ve rabliğini örtmeye sürüklemek, öldürmekten daha büyüktür.” Onlar, eğer güç yetirirlerse, sizi dininizden döndürmek için sizinle savaşmaktan hiçbir zaman geri durmazlar. Sizden de her kim dininden döner ve kâfir; Allah’ın ilâhlığını, rabliğini bilerek reddeden biri olarak can verirse, artık onların bütün amelleri, dünyada ve âhirette boşa gitmiştir. Ve işte onlar, ateşin ashâbıdır. Onlar orada sürekli kalanlardır.

[218]Şüphesiz ki iman eden kimseler, yurtlarından başka yurtlara göçen kimseler ve Allah yolunda gayret gösteren kimseler, Allah’ın rahmetini umarlar. Ve Allah, çok bağışlayıcıdır, çok merhamet edicidir.

*(8*7/2, Bakara/217-218)

Necm. 444

[219,220]Sana aklı karıştıran/örten şeylerden ve şans oyunlarından soruyorlar. De ki: “Bu ikisinde büyük bir günah, bir de insanlar için bazı menfaatler vardır. Fakat dünya ve âhirette günahları, menfaatlerinden daha büyüktür.” Yine sana neyi Allah yolunda harcayacaklarını soruyorlar. De ki: “İhtiyaçtan fazlasını harcayın.” Allah, iyiden iyiye düşünürsünüz diye âyetlerini işte böyle sizin için ortaya koyuyor. Sana yetimlerden de soruyorlar. De ki: Onlar için, “iyileştirme”, en iyisidir. Eğer onlara karışırsanız, artık onlar sizin kardeşlerinizdir. Allah, bozguncuyla iyileştiriciyi birbirinden ayırt eder. Eğer Allah dileseydi, sizi zora koşardı. Şüphesiz Allah, en üstün, en güçlü, en şerefli, mağlûp edilmesi mümkün olmayan/mutlak galip olandır, en iyi yasa koyan, bozulmayı iyi engelleyen/sağlam yapandır.

*(8*7/2, Bakara/219-220)

Necm: 445

[221]Ve ortak koşan kadınları, iman edinceye kadar nikâhlamayın. İman etmiş, kâfirlerin himayesindeki bir köle kadın, *–sizin çok hoşunuza gitmiş olsa da–* ortak koşan bir kadından daha hayırlıdır. Ortak koşan erkekleri de iman edinceye kadar nikâhlamayın; iman etmiş bir erkek köle, *–sizin çok hoşunuza gitmiş olsa da–* ortak koşan bir erkekten daha hayırlıdır. Ortak koşanlar ateşe

çağırırlar, Allah ise Kendi bilgisi ile cennete ve bağışlanmaya çağırır. O, öğüt alıp düşünürler diye insanlara âyetlerini ortaya koyar.

(87/2, Bakara/221)

Necm: 446

[222]Sana kadınların aybaşı hâlinden de soruyorlar. De ki: "O, bir eziyettir. Onun için aybaşı hâlinde kadınlardan çekilin ve temizleninceye kadar onlarla cinsel ilişkide bulunmayın. Artık iyice temizlendikleri zaman da Allah'ın emrettiği yerden onlara varın. Şüphesiz Allah, hatadan iyice dönenleri sever ve çok temizlenenleri sever."

(87/2, Bakara/222)

Necm: 447

[223]Kadınlarınız, sizin için bir tarladır/kültürdür. Öyleyse tarlanıza/kültürünüze dilediğiniz gibi varın. Kendiniz için de önceden gönderin ve Allah'ın koruması altına girin. Şüphesiz O'na kavuşacağınızı da bilin. *–Ve mü'minlere müjdele!–*

(87/2, Bakara/223)

Necm: 448

[224]Ve iyilerden olmanıza, Allah'ın koruması altına girmenize, insanlar arasını düzeltmenize, Allah'ı, yeminleriniz için engel yapmayın; "Yapardım ya Allah'a yemin ettim, artık yeminimi bozamam" demeyin. Ve Allah, en iyi işitendir, en iyi bilendir.

[225]Allah, sizleri yeminlerinizdeki boş sözlerden sorumlu tutmaz; ama bilinçli yapılmış eylemleriniz nedeniyle sorumlu tutar. Allah, çok bağışlayıcıdır, çok yumuşak davranandır.

(87/2, Bakara/224-225)

Necm: 449[344]

[226]Kadınlarından îlâ edenler/onlara yaklaşmamaya yemin edenler için, dört ay beklemek vardır. Sonra eğer dönerlerse, artık şüphesiz Allah, çok bağışlayıcıdır, çok merhamet edicidir.

[227]Eğer boşamaya karar vermişlerse de, şüphesiz Allah, en iyi işitendir, en iyi bilendir.

(87/2, Bakara/226-227)

Necm: 450

[228]Boşanmış kadınlar da, kendi kendilerine üç âdet dönemi süresi beklerler. Eğer Allah'a ve âhiret gününe inanıyorlarsa Allah'ın rahimlerinde oluşturduğunu gizlemeleri, kendilerine helâl olmaz. Ve onların kocaları, barışmak isterlerse o süre içersinde onları geri almaya daha çok hak sahibidirler. Ve onların zararlarına olanlar gibi, örfe uygun/herkesçe kabul gören bir şekilde kendi

---

344 "Kocanın, yemin, adak veya şarta bağlayarak, belirli veya belirsiz bir süre kendisini eşiyle cinsel ilişkiden menetmesi" anlamında bir terim olan îlâ, evlilik akdinin sona ermesine yol açabilen bir yemin türüdür. Eşlerine kızan erkekler bu yolla kadına eziyet ederlerdi.

İslâm'dan önce Hicaz yöresi Arapları tarafından bir boşama yöntemi olarak da uygulanan îlâ, genellikle uzun vadeli veya süresiz olması nedeniyle, kadını baskı altına almak, ona sıkıntı ve zarar vermek için kullanılmaktaydı. Çünkü karısına îlâ yapan erkek kocalık görevini yapmaz, îlâ süresinin sonuna kadar evlilik akdi devam ettiği için kadın boşanmış da sayılmaz, bunalım içinde günlerini geçirirdi. Kur'ân bu zulme son vererek, îlâ'yı dört ay ile sınırladı. Koca bu süre içinde ya kefâret vererek eşine dönecek, ya da dört aylık süre dolunca evlilik sona erecektir. İslâm dini, aile hukukuyla ilgili bu ve benzeri birçok hususta yeni ilkeler ve köklü çözümler getirmiş, erkeğin ailedeki mutlak hâkimiyetini ortadan kaldırmıştır.

yararlarına olanlar da vardır. Erkekler için de, onların üzerinde bir derece vardır. Ve Allah, en üstün, en güçlü, en şerefli, mağlûp edilmesi mümkün olmayan/mutlak galip olandır, en iyi yasa koyan, bozulmayı iyi engelleyen/sağlam yapandır.

[229]Boşamak iki defadır. Bundan sonrası ya örfe uygun/herkesçe kabul gören bir şekil ile tutmak veya iyileştirmekle salmaktır. Onlara verdiklerinizden bir şey almanız da sizin için helâl olmaz. Ancak ikisinin de Allah'ın sınırlarını yapamamaktan korkmaları başkadır. Artık eğer siz kamu görevlileri, bunların, Allah'ın sınırlarını yapamayacaklarından korkarsanız, kadının fidye/ayrılma bedeli vermesinde ikisine de vebal yoktur. İşte bunlar, Allah'ın sınırlarıdır. Artık bunları aşmayın. Her kim de Allah'ın sınırlarını aşarsa, artık işte onlar, kendi benliklerine haksızlık edenlerin ta kendisidir.

[230]Eğer o, kadını boşarsa, artık bundan sonra o kadın, ondan başka bir koca ile nikâhlanmadıkça ona helâl olmaz. Sonra eğer ikinci koca onu boşarsa, Allah'ın sınırlarını yapabileceklerini zannettilerse, birbirlerine dönmelerinde her ikisine de vebal yoktur. Allah'ın, bilip duran bir toplum için ortaya koyduğu sınırlar, işte bunlardır.

[231]Kadınları boşadığınız zaman iddetlerini de bitirdiklerinde, artık onları ya ma'rûf ile tutun veya ma'rûf ile salın, haklarına tecavüz için zararlarına olarak onları tutmayın. Her kim bunu yaparsa kendi benliğine haksızlık etmiş olur. Allah'ın âyetlerini oyuncak da edinmeyin, Allah'ın üzerinizdeki nimetini, size kendisiyle öğüt vermek üzere indirdiği kitabı ve haksızlık, bozgunculuk ve kargaşayı engellemek için konulmuş kanun, düstur ve ilkeleri hatırlayıp düşünün. Hem de Allah'ın koruması altına girin ve şüphesiz Allah'ın her şeyi en iyi bilen olduğunu bilin.

[232]Ve siz kadınları boşayıp da onlar, sürelerinin sonuna geldikleri zaman, eşleriyle aralarında örfe uygun/ herkesçe kabul gören bir şekil ile rızalaştıkları zaman, kendilerini kocalarıyla nikâhlanacaklar diye sıkıştırıp engellemeyin. İşte bu, sizden Allah'a ve âhiret gününe iman eden kimselerin kendisi ile öğütleneceğidir. İşte bu, sizin için daha uygun ve daha nezihtir. Ve Allah bilir, siz bilmezsiniz.

*(8*7/2, Bakara/228-232)

Necm: 451

[233]Anneler, çocuklarını, *–emzirmenin tamamlanmasını isteyenler için–* tam iki yıl emzirirler. Çocuk kendisine ait olan babaya da emzirenlerin yiyecekleri ve giyecekleri örfe uygun/ herkesçe kabul gören şekilde bir borçtur. Kişi sadece gücüne; kapasitesine göre yükümlü olur. Ve çocuğu sebebiyle bir anne, çocuğu sebebiyle bir baba da zarara sokulmasın. Vârise de bunun aynısı borçtur. Eğer ana ve baba birbirleriyle istişâre edip, kendi rızalarıyla çocuğu sütten ayırmak isterlerse kendilerine bir vebal yoktur. Eğer çocuklarınızı emzirtmek isterseniz, vereceğinizi örfe uygun/ herkesçe kabul gören bir şekil ile teslim ettiğiniz zaman, bunda da size bir vebal yoktur. Ve Allah'ın koruması altına girin ve şüphesiz Allah'ın yaptıklarınızı çok iyi gören olduğunu bilin.

*(8*7/2, Bakara/233)

Necm: 452

[234]İçinizden geçmişte yaptıklarını ve yapması gerekirken yapmadıklarını bir bir hatırlattırılanlar; ölenler ve geride eşler bırakan kimselerin hanımları da, kendiliklerinden dört ay ve on gün beklerler. Sonra süreleri sona erdiği zaman, artık kendileri hakkında örfe uygun/ herkesçe kabul gören bir şekil ile yaptıklarında sizin [bunu yapanlar ve bunu izleyenler] için bir vebal yoktur. Ve Allah, yaptıklarınıza haberdardır.

[235]Ve bu kadınlara evlenme isteğinizi üstü kapalı biçimde çıtlatmanızda veya içinizde tutmanızda size bir günah yoktur. Allah, şüphesiz sizin onları anacağınızı bilir. Fakat örfe uygun/ herkesçe kabul gören bir şekilde bir söz söylemekten başka bir şekilde kendileriyle gizlice

sözleşmeyin. Farz olan süre sona erinceye kadar da nikâh akdine kesin karar vermeyin. Bilin ki şüphesiz Allah içinizdekini bilir. Öyle ise O'ndan sakının. Yine bilin ki şüphesiz Allah kullarının günahlarını çok örten, onları cezalandırmayan ve bağışı bol olandır, çok yumuşak davranandır.

[236]Eğer kadınları, kendilerine dokunmadan veya onlara bir mehir[345] ayarlamadan/belirlemeden boşarsanız size bir vebal yoktur. Ve onları kazançlandırın. Geniş olan hâline göre, eli dar olan da hâline göredir. Örfe uygun/herkesçe kabul gören bir şekle göre kazanç, iyilik-güzellik üretenler üzerine bir borçtur.

[237]Ve eğer onları, kendilerine dokunmadan önce boşar ve mehri de kesmiş bulunursanız, o zaman borç, o kestiğiniz miktarın yarısıdır. Ancak kadınlar veya nikâh akdini elinde bulunduran kimse/velisi bağışlarsa başka. Ve bağışlamanız, Allah'ın koruması altına girmeye daha yakındır. Aranızdaki fazlalığı da unutmayın. Şüphesiz Allah, yaptıklarınızı en iyi görendir.

(87/2, Bakara/234-237)

Necm: 453

[238,239]Salâtları [mâlî yönden ve zihinsel açıdan destek olma; toplumu aydınlatma kurumlarını] ve en hayırlı salâtı [mâlî yönden ve zihinsel açıdan destek olmanın; toplumu aydınlatmanın en yararlı olanı; haftalık toplantı günü salâtını][346] elbirliği ile koruyun. Ve Allah için sürekli saygıda durarak kalkın; işe koyulun; eğitim-öğretim ve sosyal yardım kurumunu işletin. Ama eğer korkulu bir ortamda bulunuyorsanız, o zaman yaya veya binekli olarak giderken; hareket hâlinde koruyun, yerine getirin. Sonra da güvene erdiğinizde bilmediğiniz şeyleri size öğrettiği gibi Allah'ı hemen anın.

(87/2, Bakara/238-239)

Necm: 454

[240]Ve sizden eşler bırakarak ölecek olanlar, eşleri için senesine kadar evlerinden çıkarılmaksızın kendilerine yetecek bir malı vasiyet ederler. Artık onlar, çıkarlarsa, örfe uygun/herkesçe kabul gören bir şekil ile kendilerinin yaptıklarında sizin için bir vebal yoktur. Ve Allah, en üstün, en güçlü, en şerefli, mağlûp edilmesi mümkün olmayan/mutlak galip olandır, en iyi yasa koyandır, bozulmayı iyi engelleyen/sağlam yapandır.

[241]Boşanmış kadınlar için de Allah'ın koruması altına girmiş kişiler üzerine bir görev olmak üzere, örfe uygun/ herkesçe kabul gören bir şekilde bir yararlanma/nafaka alma vardır.

[242]İşte Allah, akıllarınız ersin diye âyetlerini size böyle açığa koyar.

(87/2, Bakara/240-242)

Necm: 455

[243]Kendileri binlerce kişi iken ölüm korkusuyla yurtlarından çıkan, sonra da Allah'ın kendilerine "Ölün/canınız çıksın!" deyip, sonra da kendilerine bir hayat verdiği kimseleri görmedin mi/hiç düşünmedin mi? Şüphesiz Allah, insanlara karşı bir armağan sahibidir. Velâkin insanların pek çoğu kendilerine verilen nimetlerin karşılığını ödemiyorlar.

---

345 Kur'ân'a göre mehir; kadının "geçim sigortası"dır. Bu kural, kadının zayıflığından değil, onun –sosyal ve kültürel yönden önemine binaen– korunması gerektiğindendir. Dul kalması durumunda "iddet" süresince geçinebileceği bir mal ya da paranın kadına verilmesi, onun geçimini sağlamak için uğraşmasına, yuvasından uzaklaşıp sıkıntılara katlanmasına gerek bırakmayacaktır. Böylece kadın, taciz, tecavüz ve sarkıntıya uğramak riskinden uzak olacaktır. Kısacası Allah, kadını onurlandırmak, korumak ve mağduriyetini engellemek için ona mehir verilmesini emretmiştir. Konunun ayrıntıları için bkz. Tebyîn.

346 Bu âyetle, es-salâtu'l-vusta olarak zikredilen salât, "Cuma/toplantı günü yapılan salât"tır. Ayrıntılı açıklama için bkz. Tebyîn.

[244]Ve Allah yolunda savaşın. Şüphesiz Allah'ın en iyi işiten ve en iyi bilen olduğunu da bilin.

[245]Kimdir o kişi ki Allah'a güzel bir ödünç versin de Allah da ona birçok katlarını katlayıversin. Allah darlık da verir, genişlik de verir. Ve yalnız O'na döndürüleceksiniz.

[246]İsrâîloğulları'nın Mûsâ'dan sonra ileri gelenlerini görmedin mi/hiç düşünmedin mi? Hani onlar, kendi peygamberlerinden birine, "Bize bir hükümdar gönder de Allah yolunda savaşalım" demişlerdi. Peygamber, "Size savaş farz kılınırsa, acaba yapmamazlık eder misiniz?" dedi. İsrâîloğulları'nın ileri gelenleri, "Bize ne oldu da yurtlarımızdan ve çocuklarımızdan çıkarılmışken Allah yolunda savaşmayalım?" dediler. Sonra da savaş kendilerine görev olarak verilince de onlardan pek azı hariç, yüz çevirdiler. Ve Allah, o kendi benliklerine haksızlık edenleri en iyi bilendir.

[247]Peygamberleri de onlara, "Şüphesiz Allah, size hükümdar olarak Tâlût'u gönderdi" demişti. İsrâîloğulları, "O, bizim üzerimize nasıl hükümdar olur, oysa hükümdar olmaya biz ondan daha çok hak sahibiyiz, ona maldan bir genişlik, bir bolluk da verilmemiştir" dediler. Peygamberleri, "Onu sizin başınıza Allah seçmiş ve onu bilgi ve vücut bakımından fazlalıklı kılmıştır" dedi. Allah da, mülkünü dilediği kimseye verir. Ve Allah, bilgisi ve rahmeti geniş ve sınırsız olandır, çok iyi bilendir.

[248]Peygamberleri de, "Şüphesiz onun hükümdarlığının alâmeti/göstergesi, size, güçlü varlıkların taşıdığı, içinde Rabbinizden kalbi teskin eden güven ve yatışma duygusu/moral, Mûsâ ve Hârûn ailelerinin bıraktıklarından bir güçlü varlıkların taşıdığı, kalıntı bulunan o tabutun gelmesi olacaktır. Eğer iman etmiş kimseler iseniz, şüphesiz bunda sizin için kesinlikle bir alâmet/gösterge vardır" dedi.

[249]Sonra Tâlût, ordu ile ayrılınca dedi ki: "Şüphesiz Allah sizi kesinlikle bir nehirle imtihan edecek. Artık kim ondan içerse, benden değildir. Kim de, *–ancak eliyle bir avuç alan başka–* onu tatmaz ise, işte o bendendir." Sonra da içlerinden pek azı hariç, ondan içtiler. Tâlût ve beraberindeki iman eden kimseler nehri geçtiklerinde İsrâîloğulları, "Bizim bugün, Câlût ile ordusuna karşı duracak gücümüz yok" dediler. Allah'a kavuşacaklarına kesinlikle inananlar, "Nice az topluluklar, Allah'ın izniyle nice çok topluluklara gâlip gelmişlerdir. Allah, sabredenlerle beraberdir" dediler.

[250]Ve onlar, Câlût ve ordusu için ortaya çıktıkları zaman, "Rabbimiz! Bize çok çok sabır ver de gevşemeyelim, zaafa düşmeyelim, boyun eğmeyelim, ayaklarımızı sâbit tut ve kâfirler toplumuna; senin ilâhlığını, rabliğini bilerek reddedenler topluluğuna karşı bize yardım et!" dediler.

[251]Sonra da, Allah'ın izniyle/ bilgisiyle Câlût ve ordusunu bozguna uğrattılar. Dâvûd da Câlût'u öldürdü ve Allah, kendisine hükümdarlık, bozgunculuk ve kargaşayı engellemek için konulmuş kanun, düstur ve ilkeleri verdi. Ona dilediği şeylerden de öğretti. Eğer Allah'ın, insanların bir kısmını diğer bir kısmıyla savması olmasaydı, yeryüzü kesinlikle bozulur giderdi. Fakat Allah, âlemler üzerinde büyük bir armağan sahibidir.

[252]İşte bunlar, Allah'ın âyetleridir. Biz, onları sana hak ile okuyoruz. Şüphesiz sen de kesinlikle gönderilenlerdensin.

[253]İşte elçiler; Biz onların bazısını bazısı üzerine fazlalıklı kıldık. Onlardan bir kısmı Allah'ın tek taraflı olarak söz söylediği ve bazısının derecelerini fazlalıklı kıldığı kimselerdir. Ve Meryem oğlu Îsâ'ya açık kanıtlar verdik ve o'nu Allah'ın vahyi ile güçlendirdik. Ve eğer Allah dileseydi onların ardından gelenler, açık mesajlar kendilerine ulaştıktan sonra birbirlerini öldürmezlerdi. Velâkin ayrılığa düştüler de onlardan bazısı iman etti, bazısı küfretti; Allah'ın ilâhlığını, rabliğini bilerek reddetti. Ve eğer Allah dileseydi birbirlerini öldürmezlerdi. Velâkin, Allah dilediğini yapar.

(87/2, Bakara/243-253)

Necm: 456

[254]Ey iman etmiş kimseler! Kendisinde hiçbir alış-verişin, hiçbir dostluğun ve hiçbir yardımın, iltimasın bulunmadığı bir gün gelmeden önce, size verdiğimiz rızıklardan harcamada bulunun. Ve kâfirler; Allah'ın ilâhlığını, rabliğini bilerek reddedenler, kendi benliklerine haksızlık edenlerin ta kendileridir.

(87/2, Bakara/254)

Necm: 457

[255]Allah, Kendisinden başka ilâh diye bir şey olmayandır, her zaman diridir, her şeyi ayakta tutan, koruyan, diri ve bütün kâinatın idaresini bizzat yürütendir. Kendisini uyuklama ve uyku yakalamaz. Göklerde olan şeyler ve yeryüzünde olan şeyler yalnızca O'nun içindir. Kendisinin izni/bilgisi olmadan yanında yardım, kayırma yapacak olan kimmiş? O, onların önlerinde ve arkalarında olan şeyleri bilir. Onlar ise, O'nun dilediğinden başka bilgisinden hiçbir şeyi kavrayamazlar. O'nun kürsüsü, gökleri ve yeryüzünü kucaklamıştır. Onların ikisinin de korunması O'na zor gelmez. Ve O, çok yücedir, yücelticidir, sonsuz büyüktür.

(87/2, Bakara/255)

Necm: 458

[256]Dinde zorlamak/tiksindirmek yoktur; iman, Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddetmekten; iyi kötüden, güzel çirkinden, doğruluk sapıklıktan kesinlikle iyice ayrılmıştır. O hâlde kim tâğûta[347] küfreder; onu tanımaz Allah'a inanırsa, kopmak bilmeyen sapasağlam bir kulpa yapışmıştır. Allah, en iyi işitendir, en iyi bilendir.

[257]Allah, inananların yardımcı, yol gösterici, koruyucu yakınıdır; onları karanlıklardan aydınlığa çıkarır. Kâfirlere; Allah'ın ilâhlığını, rabliğini bilerek reddeden kimselere gelince; onların yardımcı, yol gösterici, koruyucu yakınları tâğûttur ki kendilerini aydınlıktan karanlıklara çıkarır. Bunlar, cehennem ashâbıdır. Onlar, orada sürekli kalıcıdırlar.

(87/2, Bakara/256-257)

Necm: 459

[258]Allah, kendisine hükümdarlık verdi diye, Rabbi hakkında İbrâhîm'le tartışan kimseyi görmedin mi/hiç düşünmedin mi? Hani İbrâhîm, "Benim Rabbim dirilten ve öldürendir" demişti. O, "Ben diriltir ve öldürürüm" demişti. İbrâhîm, "Öyleyse, şüphesiz Allah, güneşi doğudan getiriyor, haydi sen onu batıdan getir!" deyince o kâfir; Allah'ın ilâhlığını, rabliğini bilerek reddeden kişi şaşırıp kaldı. *–Ve Allah kendi benliklerine haksızlık edenler toplumuna doğru yolu göstermez.–*

(87/2, Bakara/258)

Necm: 460

[260]Bir zamanlar İbrâhîm de, "Ey Rabbim! Ölüleri nasıl dirilttiğini bana göster!" demişti. Allah, "İnanmadın mı ki?" dedi. İbrâhîm, "İnandım, fakat kalbim tüm soru işaretlerini gidererek rahata kavuşsun diye" dedi. Allah, "Hemen kuşlardan dördünü tut da onları kendine alıştır. Sonra her dağın üzerine onlardan bir parça bırak. Sonra da kuşları çağır, koşa koşa sana gelecekler. Ve bil

---

347 Bkz. 246 nolu not.

ki, Allah, en üstün, en güçlü, en şerefli, mağlûp edilmesi mümkün olmayan/mutlak galip olandır, en iyi yasa koyan, bozulmayı iyi engelleyen/sağlam yapandır” dedi.

(87/2, Bakara/260)

Necm: 461

[261]Mallarını Allah yolunda harcayan kimselerin örneği, yedi başak bitiren ve her başağında yüz adet tane bulunan tane örneği gibidir. Allah dilediğine katlar. Ve Allah, bilgisi ve rahmeti geniş ve sınırsız olandır, çok iyi bilendir.

[262]Allah yolunda mallarını bağışlayan, sonra verdiklerinin arkasından başa kakmayan ve incitmeyen şu kimselerin mükâfâtları Rablerinin yanındadır. Onlar üzerine hiçbir korku yoktur ve onlar üzülmeyeceklerdir.

[263]Örfe uygun/herkesçe kabul gören bir şekildeki söz ve bağışlamak, kendisini incitme, başa kakma izleyen bir sadakadan daha hayırlıdır. Allah zengindir/hiçbir şeye muhtaç değildir, yumuşak davranandır.

[264]Ey iman etmiş kimseler! Allah’a ve son güne inanmadığı hâlde malını insanlara gösteriş için bağışlayan kimse gibi, sadakalarınızı başa kakarak ve eziyet ederek boşa çıkarmayın. İşte onun durumu, üzerinde biraz toprak bulunup da üzerine bir sağnak isâbet ettiği zaman, sağanağın cascavlak olarak bıraktığı kayanın durumu gibidir. Onlar, kazandıklarından hiçbir şey elde edemezler. Ve Allah, kâfirler toplumuna; Kendisinin ilâhlığını, rabliğini bilerek reddedenler topluluğuna kılavuzluk etmez.

[265]Allah’ın rızasını kazanmak ve kendilerini sağlamlaştırmak için harcamada bulunanların durumu da kendisine bol yağmur isâbet edip de ürününü iki kat veren, verimli topraklardaki bir bahçenin durumuna benzer. Böyle bir bahçeye bol yağmur düşmese de bir çisinti… Allah, yapmakta olduklarınızı en iyi görendir.

[266]Hiç biriniz ister mi ki kendisinin hurmalık ve üzümlüklerden bir bahçesi olsun, altında ırmaklar aksın, içinde her türlü ürünü bulunsun da, kendi üzerine de ihtiyarlık çökmüş ve zayıf soyu olsun. Derken ona ateşli bir bora isâbet ediversin de o bahçe yanıversin. İşte Allah, iyiden iyiye düşünürsünüz diye âyetlerini size böylece açığa koyuyor.

[267]Ey iman etmiş kimseler! Kazandıklarınızdan, sizin için yerden çıkardıklarımızın temizlerinden Allah yolunda harcayın. Kendinizin göz yummadan alıcısı olamayacağınız pis şeyleri vermeye yeltenmeyin. Ve şüphesiz Allah’ın çok zengin/hiçbir şeye muhtaç olmayan, övülen/övgüye lâyık bulunan olduğunu bilin.

[268]Şeytân, sizi fakirlikle korkutur ve size çirkinliği-hayâsızlığı emreder. Allah ise, size Kendisinden bağışlama ve bol ihsan vaat eder. Ve Allah, bilgisi ve rahmeti sonsuz geniş olandır, en iyi bilendir.

[269]Allah, dilediğine haksızlık, bozgunculuk ve kargaşayı engellemek için konulmuş kanun, düstur ve ilkeler verir. Ve kime haksızlık, bozgunculuk ve kargaşayı engellemek için konulmuş kanun, düstur ve ilkeler verilirse, gerçekten ona pek çok hayır verilmiştir. Kavrama yetenekleri olanlardan başkası da iyice düşünmez.

[270]Nafaka cinsinden neyi harcamada bulunduysanız veya adak türünden ne adadıysanız şüphesiz Allah onu bilir. Ve kendi benliklerine haksızlık eden kimseler için herhangi bir yardımcı yoktur.

[271]Sadakaları açıkça verirseniz, artık o, ne iyi olur; eğer onları gizlerseniz, fakirlere verirseniz de artık bu, sizin için daha hayırlıdır ve günahlarınızdan bir kısmını kapattırır. Ve Allah, işlemiş olduğunuz şeylere haberdardır.

[272]Onları doğru yola getirmek senin boynuna borç değildir, ancak Allah dilediği kimseyi doğru yola getirir. Ve hayırdan harcamada bulunduğunuz şeyler sırf kendiniz içindir. Ve siz

yalnızca Allah rızasını gözetmenin dışında harcamada bulunmazsınız. Ve hayırdan ne harcamada bulunursanız, o, size tastamam ödenecektir. Ve siz, haksızlığa uğratılmayacaksınız.

273Allah yolunda harcamanız, yeryüzünde gezip dolaşmaya güç yetiremeyen kendilerini Allah yoluna adamış olan fakirler için olsun. Utangaçlıklarından, bilmeyenler, onları zengin sanırlar. –*Sen onları işaretlerinden tanırsın.*– Yüzsüzlük ederek insanlardan istemezler. Ve siz, hayırdan neyi harcarsanız, biliniz ki, şüphesiz Allah, onu çok iyi bilendir.

274Mallarını her zaman, gizlice ve açıkça Allah yolunda harcayan kimseler; işte onların, Rableri nezdinde ödülleri vardır. Ve onlara herhangi bir korku yoktur, onlar üzülmezler de.

(87/2, Bakara/261-274)

Necm: 462

275O ribayı [emeksiz, risksiz, çalışıp çabalamadan kolayca elde edilen kazançları][348] yiyen şu kişiler, şeytânın bir dokunuşuyla çarptığı kişinin kalkışından başka türlü kalkamazlar. Bu, şüphesiz onların, “Alış-veriş, riba gibidir” demeleriyledir. Oysa ki Allah, alış-verişi helâl, bu ribayı harâm kılmıştır. Kendisine Rabbinden bir öğüt gelip de yaptığından vazgeçenin geçmişi kendisine, işi Allah’adır. Ve kim ki yeniden dönerse, işte onlar ateşin dostlarıdır. Onlar orada sürekli kalacaklardır.

276Allah, ribayı yok eder, sadakaları da artırır. Allah, tüm aşırı nankör ve günahkâr kimseleri sevmez.

277Şüphesiz iman eden ve düzeltmeye yönelik işler yapan, salâtı ikame eden [mâlî yönden ve zihinsel açıdan destek olma; toplumu aydınlatma kurumlarını oluşturan-ayakta tutan] ve zekâtı/vergiyi veren kişilerin Rableri katında mükâfâtları vardır. Ve onlar üzerine hiçbir korku yoktur, onlar üzülmezler de.

278Ey iman etmiş kimseler! Eğer mü’minler iseniz, Allah’ın koruması altına girin ve ribadan kalanı bırakın.

279Artık böyle yapmazsanız, o zaman Allah ve Elçisi’nden size savaş olduğunu/ bozuma uğratıacağınızı; perişan edileceğinizi bilin. Eğer tevbe ederseniz, artık sermayeleriniz sizindir. Haksızlık etmezsiniz, haksızlığa da uğramazsınız.

280Eğer borçlu, darlık içindeyse, kolaylığına kadar süre tanınmalıdır! Eğer biliyorsanız, sadaka olarak vermeniz, sizin için daha hayırlıdır.

281Ve kendisinde Allah’a döndürüleceğiniz güne karşı Allah’ın koruması altına girin. Sonra da herkes kazancını tastamam alır. Ve onlar haksızlığa uğratılmazlar.

(87/2, Bakara/275-281)

Necm: 463

282Ey iman etmiş kimseler! Adı konmuş bir süreye borçla borçlaştığınız zaman onu hemen yazın. Aranızda bir kâtip de adaletle yazsın. Ve o kâtip, Allah’ın, kendisine öğrettiği gibi yazmaktan kaçınmasın da yazsın. Hak kendi üzerinde olan kişi de söyleyip yazdırsın ve Rabbi olan Allah’ın koruması altına girsin ve haktan bir şey eksiltmesin. Şâyet hak kendi aleyhine olan kişi/borçlu bir aklı ermez veya zayıf biri veya bizzat söyleyip yazdırmaya güç yetiremeyen biri ise, yetkilendirilmiş yakını adaletle söyleyip yazdırsın. Erkeklerinizden iki de şâhit yapın. Şâyet iki erkek şâhit olmazsa, o zaman razı olacağınız şâhitlerden bir erkekle iki kadın *–bunlardan birisi*

348 Riba kelimesi; “artma, çoğalma, şişme” demektir. Riba, Türkçe’deki “faiz” anlamına geldiği gibi, bir hukuk terimi olarak, değiş-tokuştaki “karşılıksız fazlalık” anlamında kullanılmaktadır. Yani riba, sadece parasal işlemlerdeki fazlalıkları değil, mal takası işlemlerindeki fazlalıkları da kapsar. Allah’ın yasakladığı er-riba, herhangi bir masraf veya hizmet karşılığı olmadan alınan, yani ödeyenin kazancına risksiz bir şekilde ortak olmak anlamına gelen ribadır. Başka bir deyişle Allah, “karşılıksız” ve “risksiz” olan “fazla”yı yasaklamıştır. Riba ile ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. Tebyînu’l-Kur’ân.

yanılırsa-şaşırırsa, öbürü hatırlatsın diye– olsun. Şâhitler de çağrıldıklarında kaçınmasınlar. Siz, küçük veya büyük, onu vâdesine kadar yazmaktan üşenmeyin. Bu, Allah nezdinde daha hakkaniyetlidir, şâhitlik için daha sağlam ve şüpheye düşmemenize daha elverişlidir. Aranızda hemen devredeceğiniz bir ticaret hariçtir; o zaman bunu yazmamanızda sizin için bir sakınca yoktur. Alım-satım yaptığınız vakit yine şâhitlendirin. Yazan ve şâhitlik eden bir zarar görmesin. Eğer onlara zarar verirseniz, şüphesiz o, size dokunacak bir hak yoldan çıkış olur. Allah'ın koruması altına girin. Allah, size öğretiyor ve Allah, her şeyi en iyi bilendir.

[283]Ve eğer siz, bir yolculuk üzere olur da bir kâtip de bulamazsanız, o vakit alınmış bir rehin! Yok, eğer birbirinize güveniyorsanız, kendisine güvenilen adam üzerindeki emaneti ödesin. Ve Rabbi olan Allah'ın koruması altına girsin. Şâhitliği de gizlemeyin. Onu kim gizlerse, artık şüphesiz onun kalbi günahkârdır. Ve Allah, yaptıklarınızı çok iyi bilendir.

[284]Göklerde olan şeyler ve yeryüzünde olan şeyler Allah'ındır. Siz içinizdekileri açığa vursanız da gizli tutsanız da Allah onunla sizi hesaba çeker. Sonra dilediği kimseyi bağışlar, dilediği kimseyi de azaplandırır. Ve Allah, her şeye en iyi güç yetirendir.

(87/2, Bakara/282-284)

Necm: 464

[285,286]Elçi, kendi Rabbinden kendisine indirilene iman etti, mü'minler de. Hepsi Allah'a, doğal güçlerine/haberci âyetlerine, kitaplarına ve elçilerine iman ettiler: "Biz Allah'ın elçileri arasında ayırım yapmayız." Ve "*Biz duyduk ve itaat ettik. Rabbimiz! Bağışlamanı dileriz, dönüş ancak Sanadır. Ey Rabbimiz! Eğer terk ettiysek ya da yanıldıysak bizi tutup sorguya çekme! Ey Rabbimiz! Bize bizden öncekilere yüklediğin gibi ağır sorumluluk/sıkıntıya sokacak şeyler yükleme! Ey Rabbimiz! Bize gücümüzün yetmeyeceği yükü de yükleme! Ve affet bizi, bağışla bizi, merhamet et bize! Sen bizim yardımcı, yol gösterici, koruyucu yakınımızsın. Ve de kâfirler toplumuna; Senin ilâhlığını, rabliğini bilerek reddeden toplumlara karşı yardım et bize*" dediler.

Allah, hiç kimseye gücünün yeteceğinden başka; kapasitesi dışında yük yüklemez. Herkesin kazandığı kendi yararına ve kendi yaptığı zararınadır.

(87/2, Bakara/285-286)

§ENFÂL SÛRESİ

MEDÎNE DÖNEMİ

Necm: 465

[1]Sana, savaşın bahşişlerinden soruyorlar. De ki: “Enfâl/savaş bahşişleri Allah ve Elçisi/ kamu içindir. Onun için siz, mü’minler iseniz, Allah’ın koruması altına girin, birbirinizle aranızı düzeltin ve de Allah’a ve Elçisi’ne itaat edin.

[2-4]Hiç şüphesiz mü’minler ancak, Allah anıldığı zaman yürekleri ürperen,

O’nun âyetleri kendilerine okunduğu zaman, iman açısından güç kazanan ve yalnızca Rablerine sonucu havale eden,

salâtı ikame eden [mâlî yönden ve zihinsel açıdan destek olma; toplumu aydınlatma kurumlarını oluşturan, ayakta tutan]

ve Bizim kendilerine rızık olarak verdiğimiz şeylerden Allah yolunda harcayan kimselerdir. İşte bunlar, gerçekten inananların ta kendisidir. Onlara Rableri katında dereceler, bağışlama ve saygın bir rızık vardır.

(88/8, Enfâl/1-4)

Necm: 466[349]

[5,6]Ve onlar, gerçek açığa konduktan sonra, sanki göz göre göre *–Rabbinin seni, gerçek ile evinden çıkardığı gibi, ki şüphesiz mü’minlerden bir kesim de kesinlikle hoşlanmıyorlardı–* kendileri ölüme sürükleniyorlarmışçasına, gerçek hakkında seninle tartışıyorlardı.

[7,8]Ve hani Allah, size, iki tâifeden birinin kesinlikle sizin olacağını vaat ediyordu. Siz ise şanı ve şerefi olmayan şeyin/çapulun kendinizin olmasını istiyordunuz. Allah da, kelimeleriyle hakkı yerine oturtmak ve suçluların hoşuna gitmese de gerçeği ortaya çıkarmak ve bâtılı yok etmek için

---

349 Burada konu edilecek savaş ve savaş esanasındaki olaylar, Bedir savaşı’yla ilgilidir. Medîne’nin güney-batısında, Medîne’ye 120, Kızıldeniz’e ise 20 km. mesafede bulunan Bedir, baharat yolu konak yerlerinden biridir.

Mekke müşrikleri, Medîne’ye yerleşen Rasûlullah ve arkadaşlarının tekrar geleceklerinden korktukları için zaman zaman bazı çeteler yollayıp onlara zarar vermekteydiler. Ayrıca Medîne’de, Rasûlullah ve mü’minlerin Medîne’ye gelişinden rahatsızlık duyan bir kesim; bunların başında da –o günlerde taç giyip kral olmak üzere olan, Rasûlullah’ın gelişiyle unutulan– Abdullah b. Übey b. Selül vardı. Zira Medîne halkı, Abdullah b. Übey b. Selül yerine Rasûlullah’ı devlet başkanı yapmışlardı.

Halkın bu tercihi ve akrabalarından birçoğunun Müslüman olması nedeniyle Abdullah b. Übey b. Selül, Müslümanlara katılmanın kendisi ve arkadaşları için daha uygun olacağına karar vererek görünürde Müslüman oldular. Böylece Medîne’de münâfıklık hareketi başladı.

Mekke yönetimindeki kinci müşrikler, Medîne’deki dostları Abdullah b. Selül ile işbirliği yaparak Rasûlullah ve arkadaşlarını Medîne’den çıkarmayı, hatta onları yok etmeyi plânladılar ve Abdullah b. Übey b. Selül’e şu mektubu yazdılar: “Siz bizimkileri barındırdınız. Siz ya Muhammed’i öldürür veya yurdunuzdan çıkarırsınız; yahut da biz topluca üzerinize saldırır, erkeklerinizi öldürüp kadınlarınızı esir alırız.”

Bu mektuptan sonra Mekke müşrikleri ile Medîne münâfıkları işbirliği yaptılar. Buna göre Rasûlullah ve mü’minler öldürülecek veya Medîne’den sürüleceklerdi.

Rasûlullah ve mü’minler bu plânı öğrendiler ve karşı tedbir almaya başladılar. İşte bu dönemde Allah mü’minler için yeni strateji belirliyor; fitne, haksızlık ve yeryüzünde kargaşanın ortadan kalkması için gerektiğinde savaşmaları [ölmeleri ve öldürmeleri] gerektiğini bildiriyordu. Artık mü’minler, dinlerini, canlarını ve yurtlarını korumak için savaşmak zorundaydılar.

Bu esnada Mekkeli müşrikler Müslümanları tehdit ediyor, Medîne yakınlarına kadar gönderdikleri çapulcu birlikler yoluyla onlara zararlar veriyorlardı. Son olarak da Mekke müşriklerinin ortaklığıyla oluşturulan ve Ebû Süfyân tarafından idare edilen bir ticaret kervanını Sûriye’ye gönderdiler; amaçları bundan elde edilen kâr ile savaş hazırlığı yapmak ve Müslümanlara son darbeyi indirmekti.

Bunu haber alan Rasûlullah (s.a), durumu ashâbıyla istişare etti. Sözkonusu ervanın Mekke’ye ulaşmasına engel olunması kararlaştırılıp –83’ü Muhâcirlerden, 61’i Evs’den, geri kalanları da Hazrec’den olmak üzere toplam– 305 kişilik bir ordu hazırlandı. 3 atları ve 70 develeri vardı.

kâfirlerin; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddedenlerin arkasını kesmek; hak dini geliştirmek istiyordu.

[9]Hani siz, Rabbinizden yardım diliyordunuz da Rabbiniz, "Şüphesiz Ben, işte ardarda bin haberci âyetle size yardım ediyorum" diye karşılık vermişti.

[10]Bunu da Allah, sırf size bir müjde olsun ve bununla kalpleriniz yatışsın diye yapmıştı. Ve yardım ancak Allah katındandır. Şüphesiz Allah, en üstün, en güçlü, en şerefli, mağlûp edilmesi mümkün olmayan/mutlak galip olandır, en iyi yasa koyan, bozulmayı iyi engelleyen/sağlam yapandır.

[11]Hani Rabbiniz, yine Kendi katından bir güven olarak bir uyku sardırıyordu. Sizi kendisiyle temizlemek, kötü niyetli kişinin pisliğini/zararını sizden gidermek, yüreklerinize kuvvet vermek ve ayaklarınızı sağlam durdurmak için gökten üzerinize bir su indiriyordu.

[12]Ve hani, Rabbin doğal güçleri programlıyordu: "Şüphesiz Ben, sizinle beraberim, haydin inanmış kimselere sebat verin. Ben, kâfirlerin; Kendimin ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddetmiş olan kimselerin yüreğine korku salacağım, hemen boyunların üstüne vurun, onlardan tüm parmak uçlarına/eklemlerine de!"

[13]İşte kâfirlerin bu cezalandırılışı, Allah'a ve Elçisi'ne karşı gelmeleri nedeniyledir. Ve kim Allah'a ve Elçisi'ne karşı gelirse, bilsin ki Allah, azabı çok çetin olandır.

[14]İşte artık, bunu tadın. Şüphesiz ki âhirette kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddedenler için ateşin azabı da vardır.

(*8*8/8, Enfâl/5-14)

Necm: 467

[15]Ey iman etmiş kimseler! Toplu olarak kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddedenler ile karşılaştığınız zaman, hemen onlara arkalarınızı dönmeyin.

[16]Ve böyle bir günde her kim onlara, *–tekrar dönüp çarpışmak için geri çekilmek veya diğer bir safta yeniden mevzilenmek hâlleri hariç–* arkasını dönerse, kesinlikle Allah'tan bir gazaba uğramış olur ve onun varacağı yer cehennemdir. Orası da ne kötü bir dönüş yeridir.

[17]Artık, onları siz öldürmediniz, lâkin onları Allah öldürdü. Attığın zaman da sen atmadın, lâkin Allah attı. Ve mü'minleri bundan güzel bir bela ile belâlandırmak/güzelce sınamak içindi. Şüphesiz Allah, en iyi işitendir, en iyi bilendir.

[18]İşte! Şüphesiz Allah, kâfirlerin; Kendisinin ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddedenlerin tuzağını zayıflatandır.

[19]Fetih istiyorsanız, işte size fetih gelmiştir. Ve eğer son verirseniz, bu da sizin için daha iyidir. Yok eğer dönerseniz, Biz de döneriz. Her ne kadar toplumunuz çok olsa da size hiçbir şekilde, hiçbir zaman yarar sağlamayacak. Ve şüphesiz Allah, mü'minlerle beraberdir.

(*8*8/8, Enfâl/15-19)

Necm: 468

[20]Ey iman etmiş kimseler! Allah'a ve Elçisi'ne itaat edin. İşitip dururken ondan yüz çevirmeyin! [21]Vahye kulak asmadıkları hâlde "İşittik/vahye kulak verdik" diyenler gibi de olmayın!

[22]Şüphesiz yeryüzünde dolaşan canlıların Allah katında en kötüsü, aklını kullanmayan şu sağırlardır, dilsizlerdir.

[23]Ve eğer Allah, onlarda hayır olduğunu bilseydi kesinlikle onlara işittirirdi. Ve eğer işittirseydi yine de onlar, geri duranların ta kendisi olarak sırt dönerlerdi.

[24]Ey iman etmiş kimseler! Elçi sizi, size hayat verecek şeylere çağırdığı zaman, Allah'a ve Elçi'ye karşılık verin. Ve bilin ki Allah, kişi ile kalbi arasına girer. Ve siz, kesinkes O'nun huzurunda toplanacaksınız.

[25]Ve sadece sizden kendi benliklerine haksızlık edenlere isâbet etmeyen toplumsal ateşlerden korunun ve hiç şüphesiz Allah'ın, azabı çetin olan olduğunu bilin.

[26]Ve hatırlayın; hani sizler sayıca azdınız, yeryüzünde zayıf bırakılmıştınız, insanların sizi kapıp yakalamasından korkuyordunuz da Allah, kendinize verilen nimetlerin karşılığını ödersiniz diye barındırmıştı, sizi yardımıyla güçlendirmişti ve size temiz-hoş şeylerden rızıklar vermişti.

[27,28]Ey iman etmiş kimseler! Allah'a ve Elçi'ye ihânet etmeyin. Bile bile kendi emanetlerinize de ihânet etmeyin. Şüphesiz mallarınızın ve evlatlarınızın, kesinlikle imtihan aracı; sizi dinden çıkaracak birer varlık olduğunu ve kesinlikle de Allah katında çok büyük ecir olduğunu bilin.

[29]Ey iman etmiş kimseler! Allah'ın koruması altına girerseniz, O, size hakkı bâtıldan ayırdedecek bir anlayış verir ve sizden kötülüklerinizi örter ve sizi bağışlar. Allah çok büyük armağan sahibidir.

(88/8, Enfâl/20-29)

Necm: 469

[30]Ve hani bir zaman, şu kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddetmiş olan şu kimseler, seni tutup bağlamak veya öldürmek veya sürüp çıkarmak için sana tuzak kuruyorlardı. Ve onlar tuzak kurarken Allah da cezalandırıyordu. Ve Allah, cezalandıranların en hayırlısıdır.

[31]Onlara âyetlerimiz okunduğu zaman da, "İşittik, dilersek bunun gibisini biz de söyleriz, bu, geçmiş toplumların efsanelerinden başka bir şey değildir" demişlerdi.

[32]Bir vakit de onlar, "Ey Allah'ım! Eğer bu, Senin katından gelmiş bir hakkın/gerçeğin ta kendisi ise, hiç durma üstümüze gökten taşlar yağdır veya bize çok acı veren bir azap ver" demişlerdi.

[33]Hâlbuki sen içlerinde iken Allah onlara azap edecek değildi. Bağışlanma diledikleri sürece de Allah onlara azap edici değildir.

(88/8, Enfâl/30-33)

Necm: 470

[34]Ve onların, kendileri Mescid-i Harâm'ın/dokunulmaz kılınmış ilâhiyat eğitimi merkezinin ayakta tutan mütevellileri/vakıf yöneticileri olmadıkları hâlde ondan menedip dururlarken Allah'ın kendilerine azap etmemesi için neleri var? Onun ayakta tutan mütevellileri/vakıf yöneticileri sadece Allah'ın koruması altına girmiş kimselerdir. Velâkin onların çoğu bilmiyorlar.

[35]Ve onların Beyt'in/Ka'be'nin yanındaki destek vermeleri, sadece, ıslık çalmak ve el çırpmaktır, bir gösteriştir. –Öyleyse küfrettiğinizden; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddetmiş olduğunuzdan dolayı bu azabı tadınız!–

[36,37]Şüphesiz, mallarını Allah yolundan alıkoymak için harcayan, kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini örtmüş olan o kişiler; yine onu sarf edeceklerdir. Sonra onlara, bir pişmanlık olacak, sonra da onlar, Allah'ın, murdarı temizden ayırt etmesi için ve bir de murdar kısmını birbiri üzerine bindirip hepsini bir araya getirmesi, sonra da topunu birden cehenneme koyması için yenileceklerdir. Ve kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddetmiş olan kişiler cehenneme toplanacaklar. İşte bunlar, kayba, zarara uğrayıp acı çeken o kimselerin içinde kalanların ta kendileridir.

[38]Kâfirlere; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddetmiş olan şu kimselere de ki: "Eğer bu işe son verirlerse daha önce yaptıkları bağışlanacak. Yine de dönerlerse, kesinlikle önceki önderli toplumlara uygulanan kurallar devam etmiş olur."

(88/8, Enfâl/34-38)

Necm: 471

[39]Ve insanları dinden çıkarma faaliyeti kalmayıp din tamamıyla Allah'ın oluncaya kadar onlarla savaşın. Artık vazgeçerlerse bilinsin ki, şüphesiz Allah, onların yaptıklarını en iyi görendir.

[40]Ve eğer onlar geri dururlarsa, artık siz, şüphesiz Allah'ın yardımcı, yol gösterici, koruyucu yakınınız olduğunu bilin. O, ne güzel yardımcı, yol gösterici, koruyucu yakın, ne güzel yardımcıdır!

[41]Yine, biliniz ki eğer siz Allah'a, hak ile bâtılın ayrıldığı o gün; iki ordunun karşı karşıya geldiği Bedir günü, kulumuza indirdiğimiz âyetlere iman etmiş iseniz, herhangi bir şeyden ganimet olarak elinize geçirttiğimiz şeyler; artık onların beşte-biri, Allah, Elçi, yakınlığı olanlar; yurtlarından çıkarılan fakirler, yetimler, miskinler ve yolda kalmışlar içindir. Ve Allah, her şeye güç yetirendir.

[42]Hani siz, vâdinin yakın bir yamacında idiniz, onlar da uzak yamacında idiler. Kervan da sizden daha aşağıda idi. Şâyet onlarla sözleşmiş olsaydınız da, buluşma yerinde kesinlikle anlaşmazlık çıkarırdınız. Fakat olması gereken işi Allah'ın gerçekleştirmesi için; değişime/yıkıma uğrayan apaçık bir delil gördükten sonra yıkıma uğrasın, sağ kalanlar da yine apaçık bir delilden sonra yaşasın diye... Şüphesiz Allah, en iyi işitendir, en iyi bilendir.

[43]Hani o vakitler Allah sana uykunda onları az gösteriyordu. Eğer Allah, onları sana çok gösterseydi kesinlikle korkmuştunuz ve savaş konusunda anlaşmazlığa düşmüştünüz. Fakat Allah güvenlik sağladı. Şüphesiz O, gönüllerde olanı en iyi bilendir.

[44]Ve hani olması gereken bir şeyi gerçekleştirmek için, onlarla karşılaştığınız vakit onları sizin gözünüze az gösteriyordu. Sizi de onların gözlerinde azaltıyordu. Ve bütün işler yalnızca Allah'a döndürülür.

(88/8, Enfâl/39-44)

Necm: 472

[45]Ey iman etmiş kimseler! Başarmanız/zafer kazanmanız için, bir topluluk ile karşılaştığınız zaman sebat edin ve Allah'ı çokça anın.

[46]Yine Allah'a ve O'nun Elçisi'ne itaat edin, birbirinizle çekişmeyin. Sonra korkuya kapılırsınız ve gücünüz-canınız gider. Ve sabredin. Şüphesiz Allah, sabredenlerle beraberdir.

[47]Çalım satarak ve insanlara gösteriş yaparak yurtlarından çıkan ve Allah yoluna engel koyan kimseler gibi de olmayın. Ve Allah, onların yaptıklarını çepeçevre kuşatandır.

(88/8, Enfâl/45-47)

Necm: 473

[48,49]Hani o münâfıklar ve kalplerinde hastalık bulunan kimseler, "Şu adamları dinleri aldattı" dedikleri sırada, o kötü niyetli komutan, onlara amellerini çekici göstermiş ve onlara, "Bugün sizi insanlardan bozguna uğratacak kimse yoktur ve ben de sizin yardımcınızım" demişti. Sonra da, ne zaman ki iki topluluk birbirini görür oldu, o, iki topuğu üstünde geri döndü ve: "Şüphesiz ben sizden uzağım. Şüphesiz ben, sizin görmediğinizi görmekteyim, şüphesiz ben, Allah'tan korkmaktayım" dedi. Ve Allah, sonuçlandırması/ cezalandırması pek şiddetli olandır. Ve her kim Allah'a işin sonucunu havale ederse bilsin ki şüphesiz Allah, en üstün, en güçlü, en şerefli, mağlûp edilmesi mümkün olmayan/mutlak galip olandır, en iyi yasa koyan, bozulmayı iyi engelleyen/sağlam yapandır.

[50,51]Ve sen, görevli güçlerin, kâfirlerin; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden o kimselerin yüzlerine ve sırtlarına vurarak, "Tadın bakalım kızgın ateşin azabını! İşte bu, sizin kendi

ellerinizle meydana getirdiğiniz şeyler sebebiyledir. Ve şüphesiz Allah, kullara hiçbir şekilde haksızlık eden biri değildir” diye onları geçmişte yaptıklarını ve yapmaları gerekirken yapmadıklarını bir bir hatırlattırırken bir görseydin.

[52]Tıpkı Firavun’un yakınları ve onlardan öncekilerin gidişi gibi onlar da Allah’ın âyetlerini/ alâmetlerini/ göstergelerini tanımadılar da Allah, kendilerini günahları yüzünden yakalayıverdi. Şüphesiz ki Allah, çok güçlüdür, cezası/ sonuçlandırması çok şiddetli olandır.

[53]Bu, şüphesiz bir toplum, kendinde olanı değiştirinceye kadar, Allah’ın, o topluma nimet olarak bağışladığını değiştirici olmayışı ve şüphesiz Allah’ın en iyi işiten, en iyi bilen olması nedeniyledir.

[54]Tıpkı Firavun’un yakınları ve onlardan öncekilerin gidişi gibi, onlar da Rablerinin âyetlerini/ alâmetlerini/ göstergelerini yalanladılar. Biz, onları günahları yüzünden değişime/yıkıma uğrattık; Firavun’un yakınlarını suda boğduk. Hepsi de kendi benliklerine haksızlık eden kimseler idiler.

[55,56]Şüphesiz, Allah katında canlıların en kötüsü, kâfirler; Allah’ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddedip de iman etmeyen kimseler; kendileriyle antlaşma yaptığın hâlde her defasında antlaşmalarını bozan kimselerdir. Onlar Allah’ın koruması altına girmezler.

(88/8, Enfâl/48-56)

Necm: 474

[57]Artık onları harpte; bozuma uğratma işinde yakalarsan, ibret almaları için onlarla birlikte arkalarındaki kişileri dağıt.

[58]Eğer bir toplumdan; hâinlik yapmasından korkarsan, aynı şekilde antlaşmayı bozduğunu kendilerine bildir. Şüphesiz Allah, hâin kimseleri sevmez.

[59]Kâfirler; Allah’ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddetmiş olan o kimseler, kendilerinin öne geçtiklerini de sanmasınlar. Şüphesiz onlar âciz bırakamazlar.

(88/8, Enfâl/57-59)

Necm: 475

[60]Ve siz de gücünüzün yettiği kadar onlara karşı her çeşitten kuvvet biriktirin ve savaş atları[350] hazırlayın ki onlarla, Allah’a düşman olanları, kendi düşmanlarınızı ve Allah’ın bilip de sizin bilmediğiniz, bunlardan aşağı daha başkalarını korkutasınız. Ve Allah yolunda her ne harcarsanız o size eksiksiz ödenir ve siz haksızlığa uğratılmazsınız.

[61]Ve eğer onlar barış için yanaşırlarsa, sen de barışa yanaş! Ve Allah’a işin sonucunu havale et. Şüphesiz Allah, en iyi işitenin, en iyi bilenin ta kendisidir.

[62,63]Ve eğer onlar, sana hile yapmak isterlerse, bil ki şüphesiz sana Allah yeter. O, seni Kendi yardımıyla ve mü’minlerle güçlendirendir ve mü’minlerin gönüllerini kaynaştırandır. Sen yeryüzünde ne varsa hepsini topluca harcasaydın yine de onların gönüllerini kaynaştıramazdın. Ama Allah, aralarını kaynaştırdı. Şüphesiz O, en üstün, en güçlü, en şerefli, mağlûp edilmesi mümkün olmayan/mutlak galip olandır, en iyi yasa koyan, bozulmayı iyi engelleyen/sağlam yapandır.

[64]Ey Peygamber! Sana ve mü’minlerden sana uyan kimselere Allah yeter!

[65]Ey Peygamber! Mü’minleri savaşa teşvik et. Eğer sizden sabreden yirmi kişi olursa ikiyüze gâlip gelirler. Ve eğer sizden yüz olursa, şüphesiz bunlar, anlayışsız bir toplum olduklarından dolayı, kâfirlerden; Allah’ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddetmiş olan şu kişilerden bin kişiyi yenerler.

---

350 Kur’ân indiği dönemin en mükemmel savaş araçları olan “atları”, bugün, “hava filololoları, uçak gemileri, kıtalar arası füzeler, nükleer silâhlar vs.” olarak anlamak gerekir.

[66]Şimdi Allah, sizden hafifletti ve sizde şüphesiz bir zaaf olduğunu bildi. O hâlde sizden sabreden yüz kişi olursa ikiyüzü yenerler. Ve sizden bin olursa Allah'ın izniyle/ bilgisiyle ikibini yenerler. Ve Allah sabredenlerle beraberdir.

[67]Yeryüzünde ağır basmadıkça; savaşta kesin ve tam üstünlük sağlamadıkça, kendisi için esirler oluşturması hiçbir peygambere uygun değildir. Siz, dünya genişliğini istersiniz, Allah da âhireti ister. Ve Allah, en üstün, en güçlü, en şerefli, mağlûp edilmesi mümkün olmayan/mutlak galip olandır, en iyi yasa koyan, bozulmayı iyi engelleyen/sağlam yapandır.

[68]Eğer Allah'tan bir yazı olmasa idi, kesinlikle aldığınız şeylerden dolayı size büyük bir azap dokunurdu.

[69]Artık elde ettiğiniz ganimetten helâl ve hoş olarak yiyin ve Allah'ın koruması altına girin. Şüphesiz Allah, çok bağışlayıcıdır, çok merhamet edicidir.

[70]Ey Nebi! Esirlerden elinizde olan kimselere de ki: "Eğer Allah sizin kalplerinizde bir hayır bilirse, sizden alınandan daha hayırlısını size verir ve günahlarınızı bağışlar. Ve Allah, çok bağışlayandır, çok merhamet edendir."

[71]Ve eğer sana hıyanet etmek isterlerse iyi bilsinler ki bundan önce onlar, Allah'a hâinlik ettiler de Allah, mü'minlere onlardan fazla imkân verdi. Ve Allah, çok iyi bilendir, en iyi yasa koyan, bozulmayı iyi engelleyen/sağlam yapandır.

(*8*8/8, Enfâl/60-71)

Necm: 476

[72]Kuşkusuz iman etmiş, yurtlarından göç etmiş, Allah yolunda mallarıyla, canlarıyla savaşan ve barındırıp yardım eden şu kimseler; evet işte bunlar, bazısı bazısının yardımcı, yol gösterici, koruyucu yakını olanlardır. İnanan ve hicret etmeyen kimselere gelince, hicret edene kadar, onlara yakınlık söz konusu değildir. Ve din uğrunda yardım isterlerse, aranızda antlaşma bulunan bir halk zararına olmaksızın, onlara yardım etmeniz gerekir. Ve Allah, yaptıklarınızı çok iyi görendir.

[73]Kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddetmiş olan şu kimseler de, birbirlerinin yardımcı, yol gösterici, koruyucu yakınlarıdır. Eğer siz de onu yapmazsanız; mü'minler olarak birbirinizin velîsi [yardımcı, yol gösterici, koruyucu yakınları] olmazsanız, yeryüzünde büyük bir kargaşa ve insanları dinden döndürme işleri ortaya çıkar.

[74]Ve iman eden, hicret eden ve Allah yolunda var gücüyle gayret eden o kimseler ile barındıran ve yardım eden kimseler; işte bunlar, gerçek mü'minlerin ta kendileridir. Bunlar için bir bağışlanma ve saygın bir rızık vardır.

[75]Ve bundan sonra, inanan ve yurtlarından göç eden ve var gücüyle gayret eden kimseler; artık onlar da sizdendirler. Akraba olanlar da, Allah'ın kitabına göre, birbirlerine daha yakındırlar. Şüphesiz Allah, her şeyi en iyi bilendir.

(*8*8/8, Enfâl/72-75)

§ÂL-İ İMRÂN SÛRESİ

MEDÎNE DÖNEMİ

Necm: 477

[1]Elif/1, Lâm/30, Mîm/40.[351]

[2]Allah, Kendisinden başka tanrı diye bir şey olmayandır, her zaman diridir, kayyûm'dur [her şeyi ayakta tutandır, koruyandır].

[3,4]Allah, sana, sadece içinde konu edilenleri doğrulayıcı olarak bu kitabı hak ile indirdi. O, daha önce insanlara doğru yol kılavuzu olarak Tevrât'ı ve İncîl'i de indirmişti. Furkân'ı da O indirdi. Şüphesiz kâfirler; Allah'ın âyetlerini bilerek reddeden şu kimseler, çetin bir azap kendileri için olanlardır. Allah, en üstün, en güçlü, en şerefli, mağlûp edilmesi mümkün olmayan/mutlak galip olandır, suçluları yakalayıp cezalandırmak sûretiyle adaleti sağlayandır.

[5]Şüphesiz Allah, yeryüzünde ve gökte hiçbir şey Kendisine gizli kalmayandır.

[6]O, sizi, rahimlerde dilediği gibi şekillendirendir. Kendisinden başka ilâh diye bir şey yoktur. O, en üstün, en güçlü, en şerefli, mağlûp edilmesi mümkün olmayan/mutlak galip olandır, en iyi yasa koyan, bozulmayı iyi engelleyen/sağlam yapandır.

[7-9]Allah, sana bu kitabı indirendir. Bu kitaptan bir kısmı yasa içeren âyetlerdir ki bunlar, kitabın anasıdır. Diğerleri de benzeşen anlamlılardır. Amma, durum bu iken, kalplerinde kaypaklık/tutarsızlık olan kimseler,

insanları dinden çıkarmak,

ortak koşmaya sürüklemek

ve onun anlamlarından en uygununun tesbitine yeltenmek için hemen ondan benzeşen anlamlı olanlarının peşine düşerler. Hâlbuki onun anlamlarından en uygun olanının tesbitini ancak Allah ve –"*Biz buna inandık, hepsi Rabbimiz katındandır. Rabbimiz! Bize kılavuzluk ettikten sonra kalplerimizi çevirme! Bize Kendi nezdinden rahmet lütfet! Şüphesiz Sen, bol bol lütfedenin ta kendisisin. Rabbimiz! Şüphesiz Sen, insanları, kendisinde hiçbir şüphe olmayan gün için toplayansın. Şüphesiz Allah, verdiği sözden dönmez" diyen*– o bilgide uzman olanlar bilirler. Ve sadece kavrama yetenekleri olanlar öğüt alırlar.

(*8*9/3, Âl-i İmrân/1-9)

Necm: 478

[10,11]Şüphesiz kâfirler; Allah'ın ilâhlığını, rabliğini bilerek reddetmiş olan şu kimseler; onların malları ve evlatları, *–aynı Firavun'un yakınlarının ve onlardan öncekilerinki gibi–* Allah'tan hiçbir şeyi savamaz. Ve onlar Ateş'in yakıtıdırlar. Firavun'un yakınları ve onlardan öncekiler, âyetlerimizi yalanladılar da Allah, onları günahları yüzünden yakalayıverdi. Ve Allah, cezası/yakalaması çok çetin olandır.

[12]Kâfirlere; Allah'ın ilâhlığını, rabliğini bilerek reddetmiş olan şu kimselere: "Siz, yakında yenilgiye uğrayacak ve cehenneme toplanacaksınız" de. Ve o, ne kötü bir döşektir!

(*8*9/3, Âl-i İmrân/10-12)

Necm: 479

[13]Karşılaşan iki birlikte sizin için kesinlikle bir alâmet/gösterge vardır; birliğin biri, Allah yolunda savaşıyordu; diğeri de kâfirdi; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini en/inanmayandı. Onları, göz

---

351 Bkz. 8 nolu not.

görüşüyle kendilerinin iki misli görüyorlardı. Ve Allah, dilediğini yardımıyla güçlendirir. Şüphesiz bunda basiret sahipleri; sağduyulu kimseler için kesinlikle bir ibret vardır.

(*8*9/3, Âl-i İmrân/13)

Necm: 480

[14]Kadınlara, oğullara, kantar kantar yığılmış altın ve gümüşe, salma güzel atlara, etinden ve sütünden yararlanılan hayvanlara ve ekinlere duyulan tutkulu aşırı istek, insanlara süslü/çekici kılındı. Bunlar, basit dünya hayatının kazanımıdır. Ve Allah, varılacak güzel yer Kendi katında olandır.

[15-17]De ki: "Size bundan daha hayırlı olanı bildireyim mi? Allah'ın koruması altına girmiş; "Rabbimiz! Şüphesiz biz inandık, artık bizim suçlarımızı bağışla ve bizi Ateş'in azabından koru!" diyen, sabreden; direnç gösteren, doğru olan, sürekli saygıda duran, Allah yolunda harcamada bulunan ve seherlerde bağışlanma dileyen kişiler için Rablerinin katında, içinde temelli kalacakları, altından ırmaklar akan cennetler, tertemiz eşler ve Allah'tan hoşnutluk vardır. Ve Allah, kulları en iyi görendir.

(*8*9/3, Âl-i İmrân/14-17)

Necm: 481

[18]Allah, doğadaki güçler/haberci âyetler ve hakkaniyeti ayakta tutan bilgi sahipleri, şüphesiz Allah'tan başka ilâh diye bir şeyin olmadığına tanıklık etti. O, en üstün, en güçlü, en şerefli, mağlûp edilmesi mümkün olmayan/mutlak galip olandan, en iyi yasa koyandan başka ilâh diye bir şey yoktur.

[19]Şüphesiz Allah nezdinde din, İslâm'dır. Kendisine Kitap verilen kimseler de, ancak, kendilerine o bilgi geldikten sonra aralarındaki kıskançlıktan dolayı ayrılığa düştüler. Kim de Allah'ın âyetlerini örtbas ederse; artık şüphesiz Allah, hesabı çabuklaştırandır.

[20]Buna rağmen eğer seninle tartışırlarsa de ki: "Ben tüm benliğimi Allah için İslâmlaştırdım/ben Müslüman oldum. Bana uyanlar da Müslüman oldular." Kitap verilenlere ve Anakentliler'e: "Siz de sağlamlaştırdınız mı/İslâm'ı kabul ettiniz mi?" de. Eğer sağlamlaştırırlarsa/İslâm'a girerlerse, artık kılavuzlandıkları doğru yola ermişlerdir. Ve eğer sırt çevirirlerse sana düşen sadece mesajı iletmektir. Ve Allah, kullarını en iyi görendir.

[21]Şüphesiz Allah'ın âyetlerini örtbas eden, haksız yere peygamberleri öldüren ve insanlardan hakkaniyeti emreden kimseleri öldüren kişiler; sen hemen bunları acıklı bir azapla müjdele!

[22]İşte bunlar, dünyada ve âhirette amelleri boşa gitmiş kimselerdir. Onlar için yardımcılardan da bir şey yoktur.

[23]Kendilerine Kitap'tan bir nasip verilmiş olan şu kimseleri görmedin mi/hiç düşünmedin mi? Onlar, aralarında hüküm vermek için Allah'ın kitabına çağrılıyorlar, sonra onlardan bir kısmı, mesafelenerek geri duruyorlar.

[24,25]Bu, onların, "Ateş bize sayılı birkaç gün dışında asla dokunmayacaktır" demeleri nedeniyledir. Onların uydurmuş oldukları şeyler de dinlerinde kendilerini aldatmaktadır. Peki, kendisinde hiç şüphe olmayan o günde onları bir araya topladığımız ve hiç kimseye haksızlık edilmeden herkese kazandıkları şeyler tamamen ödendiği zaman nasıl olacaktır?

(*8*9/3, Âl-i İmrân/18-25)

Necm: 482

[26,27]De ki: "Ey hükümranlığın hükümranı Allah'ım! Sen hükümranlığı dilediğin kimseye verirsin, dilediğin kimseden de hükümranlığı çeker alırsın, dilediğin kimseyi güçlü yaparsın, dilediğin kimseyi de alçak, rezil edersin. Hayır Senin elindedir. Şüphesiz Sen, her şeye güç

yetirensin! Sen, geceyi gündüzün içine sokarsın, gündüzü gecenin içine sokarsın; Sen, ölüden diri çıkarırsın, diriden ölü çıkarırsın. Sen, dilediğine de hesapsız rızık verirsin.”

(89/3, Âl-i İmrân/26-27)

Necm: 483

[28]Mü’minler, kendilerinden seviyesiz, kâfirleri; Allah’ın ilâhlığını, rabliğini bilerek reddeden kimseleri yardımcı, yol gösterici, koruyucu yakınlar edinmesinler/yönetici yapmasınlar, yaşamlarını onların ellerine teslim etmesinler. Artık onu her kim yaparsa, Allah’tan hiçbir şeyi yoktur. Ancak onlardan bir korunma yapmanız başkadır. Allah sizi Kendisinden sakındırıyor. Ve oluş/varış yalnızca Allah’adır.

[29]De ki: “Göğüslerinizdeki şeyleri gizleseniz de, açığa vursanız da Allah onu bilir. Ve Allah, göklerde olan şeyleri ve yerde olan şeyleri bilir. Ve Allah, her şeye gücü yetendir.”

[30]O gün her kişi, hayırdan işlediği şeyleri, kötülükten işlediği şeyleri hazırlanmış bulur. Kendisi ile yaptığı kötülükler arasında şüphesiz çok uzak bir mesafe bulunmasını ister. Allah, sizi Kendisinden sakındırıyor. Şüphesiz Allah, kullarına çok şefkatlidir.

[31]De ki: “Eğer siz Allah’ı seviyorsanız o zaman bana uyun ki, Allah sizi sevsin ve günahlarınızı sizin için bağışlasın. Ve Allah, kullarının günahlarını çok örten, onları cezalandırmayan ve bağışı bol olandır, engin merhamet sahibidir.”

[32]De ki: “Allah’a ve Elçi’ye itaat edin!” Artık yüz çevirirlerse, biliniz ki, şüphesiz Allah, kâfirleri; Kendisinin ilâhlığını, rabliğini bilerek reddeden kimseleri sevmez.

(89/3, Âl-i İmrân/28-32)

Necm: 484[352]

[33,34]Şüphesiz Allah, Âdem’i, Nûh’u, İbrâhîm ailesini ve İmrân ailesini *–birbirinin soyundan olmak üzere–* âlemler üzerine seçkin kıldı. Ve Allah, en iyi işitendir, en iyi bilendir.

[35]Hani bir zaman İmrân’ın karısı: “Rabbim! Kesinlikle ben, karnımdakini tam hür olarak senin için adadım. Sen de benden kabul et, şüphesiz Sen en iyi işitensin, en iyi bilensin” demişti.

[36]Onu doğurunca da: “Rabbim, şüphesiz ben, onu kız doğurdum; - *Hâlbuki Allah onun doğurduğu şeyi daha iyi bilir*- erkek, kız gibi değildir. Ve şüphesiz ona Meryem adını verdim. Ve şüphesiz ben, onu ve soyunu şeytan-ı racimden; kovulmuş/ katil, asılsız söz ve düşünce üreten, karanlığa taş atan şeytandan sana sığındırırım” dedi.

[37]Bunun üzerine Rabbi Meryem’i güzel bir kabul ile kabul etti. Ve onu güzel bir bitki olarak bitirdi ve ona; Meryem’e, İsa’yı gayri meşru şekilde doğurmayıp Allah’ın iradesi çerçevesinde babasız doğuruşuna Zekeriyyâ’yı kefil kıldı. Zekeriyyâ ne zaman onun üzerine/özel odaya girse, onun yanında bir rızık bulurdu. Zekeriyyâ, “Ey Meryem! Bu sana nereden?” dedi. Meryem de: “O, Allah katındandır” dedi. Şüphesiz Allah, dilediğini hesapsız rızıklandırır.

***

– [38]Orada Zekeriyyâ, Rabbine yakardı: “Rabbim! Bana katından temiz bir nesil ver. Şüphesiz Sen, duayı en iyi işitensin” dedi.

[39]Sonra Zekeriyyâ, özel kürsüde dikilmiş salât ederken [eğitim-öğretim yaptırırken] haberci âyetler ona: “Şüphesiz Allah sana, Allah’tan bir kelimeyi doğrulayıcı, efendi/ bir önder, iffetli bir peygamber olarak, sâlihlerden Yahyâ’yı müjdeliyor” diye seslendiler.

[40]Zekeriyyâ: “Rabbim! Bana ihtiyarlık gelip çatmışken, karım da kısır iken benim için bir delikanlı nasıl olabilir?” dedi. Allah: “Öyledir, Allah dilediğini yapar” dedi.

---

352 Hristiyanlığın yanlış inançlarının deşifre edildiği bu pasaj, Necran’dan Medîne’ye gelip Rasûlullah ile tartışan bir heyet hakkında inmiştir.

[41]Zekeriyyâ: “Rabbim! Benim için bir alâmet/gösterge göster” dedi. Allah: “Senin alâmetin/ göstergen, işaretle hariç, insanlara üç gün, konuşmamandır. Ve Rabbini çok an, her zaman noksan sıfatlardan arındır” dedi.–

[42,43]Ve hani haberci âyetler. “Ey Meryem! Şüphesiz Allah seni seçti, seni tertemiz biri yaptı ve seni âlemlerin kadınlarına seçti. Ey Meryem! Rabbine saygılı ol, O’na boyun eğip teslimiyet göster ve Allah’ı birleyen erkeklerle beraber sen de Allah’ı birle!” demişlerdi.

[44]İşte bu, algılama imkânının olmadığı, geçmişin önemli haberlerinden sana vahyettiklerimizdir. Ve Meryem’e hangisi kefil olacağına kalemlerini atarlarken sen yanlarında değildin. Onlar tartışırlarken de sen yanlarında değildin.[45-46]Hani bir zaman haberci âyetler: “Ey Meryem! Allah seni, Kendisinden bir kelimeyle müjdeliyor. Onun adı, Meryem oğlu Îsâ Mesih’tir. Dünya ve âhirette saygındır. Ve O, yaklaştırılanlardan ve sâlihlerdendir. Yüksek mevkide bulunarak ve yetişkin biri olarak insanlarla konuşacaktır da. [48]Ve Allah, O’na kitabı, haksızlık, bozgunculuk ve kargaşayı engellemek için konulmuş kanun, düstur ve ilkeleri ve Tevrât ile İncîl’i öğretecek.

[49-51]Ve o’nu İsrâîloğulları’na; ‘Şu bir gerçek ki, ben size Rabbinizden bir alâmet /gösterge getirdim/ gösterge ile geldim; şüphesiz ben, sizin için, çamurdan; kilden; seramikten kuş şekli gibi bir şey; “buhurdan (tütsülük”) tasarlarım. Sonra onun içine üflerim; aerosol oluştururum da Allah’ın izniyle hastalık yapan şeyler kuş oluverir/uçar gider. Ben, körü ve abraşı iyileştirir, sosyal ölüleri Allah’ın izniyle diriltirim. Yiyeceklerinizi ve evlerinizde zahire yapacaklarınızı; biriktirip sonra yiyeceklerinizi size haber veririm. -Eğer inananlarsanız bunda sizin için kesinlikle bir alâmet/gösterge vardır.- Tevrât’tan sadece İncîl’de yer alanları doğrulayıcıyım. Size yasaklanmış olanların bir kısmını serbest edeceğim. Rabbinizden bir alâmet/gösterge de getirdim size. Artık Allah’ın koruması altına girin ve bana itaat edin. Şüphesiz Allah, benim Rabbimdir ve sizin Rabbinizdir. Onun için O’na kulluk edin! İşte bu, doğru yoldur’ diye bir elçi yapacak” demişlerdi.

[47]Meryem: “Rabbim! Bana bir beşer dokunmamışken benim için çocuk nasıl olur?” dedi. Allah: “Öyledir! Allah dilediği şeyi oluşturur; O, bir işe karar verdiği zaman onun için “Ol!” der, o da hemen olur” dedi.[353]

[52,53]Sonra Îsâ, onlardan küfrü: Allah’ın ilâhlığını, rabliğini bilerek reddetmeyi sezince: “Allah yolunda benim yardımcılarım kimlerdir?” dedi. Havariler: “Allah’ın yardımcıları biziz, biz Allah’a

---

353 Bu pasajı, teknik ve anlam bilgisi gereği Resmi Mushaf’tan farklı tertip ettik.

Burada İsa peygamberin israiloğullarına gönderilişi ve gönderiliş nedenleri açıklanıyor. Musa ve Harun peygamberler, hem israiloğullarına vahyi, tevhidi öğretmek hem de israiloğullarını Mısır´daki esaretten kurtarmak için gönderilmişlerdi. Buradaki pasajda İsa peygamberin vahyi tebliğ etmesiyle birlikte israiloğullarını salgın halde kuşatmış olan hastalıklardan kurtarmak, onlara karşı önceden önlem almak ve onlara rahat bir geçim sağlatmak için; koruyucu hekimlik, göz hekimliği, cilt hekimliği ve sağlıklı gıda tüketimi ve konserve, turşu, pekmez, salamura yapımı, arpa, buğday, kuru bakliyat stoklaması ve bunların nem ve haşereden korunmasının öğretilmesi gibi görevlerle gönderildiği özet olarak açıklanmaktadır.

Bizim "şüphesiz ben, sizin için, çamurdan; kilden; seramikten kuş şekli gibi bir şey; "buhurdan (tütsülük") tasarlarım" diye çevirdiğimiz ayetteki "tasarlarım" fiilinin tümleci ayetin orijinalinde yer almamış bu paragrafın söz akışı içinde okurun takdirine bırakılmıştır. Ayette "kuş figürü", " kuş maketi" yaparım denilmeyip "kuş şekli, kuş figürü, kuş maketi gibi bir şey" yaparım denilmektedir. Ki burada İsa´nın kuş şeklinde kilden buhurdanlık yapıp, içerisine koyduğu baharata üfleyerek, çıkan duman ve koku ile göz hastalığı vs.ye neden olan sivrisinek, karasinek gibi böcekleri çevreden uzaklaştırdığı açıklanmaktadır. Bu gün mevcut olan seramik buhurdanların çoğunun kuş şeklinde olduğu aşikardır.

Yine ayette "feyekünü (oluverir)" fiilinin öznesi de yer almamış bu da söz akışından anlaşılmaya bırakılmıştır.

Ayetlerin lafzi manalarından anlaşılan bu gerçekler yakın zamanda deşifre edilen Esseniler´e ait Kumran yazıtlarıyla da teyit edilmektedir. Anlaşılan o ki, İsa doğduğu toplumdan ayrılmış, esensiler arasında tıp ve gıda üretim ve korunmasına yönelik eğitim almış ve olgunluk çağında israiloğullarına peygamber olarak gönderilmiştir. (KUMRAN YAZITLARI: Cilt Hastalığının Teşhisi:[4Q266, böl. 6 i (4Q272 1, 273 4 ii, 269 7), 4Q266, böl. 6], Hasat Toplama ve Harç İle İlgili Kurallar :[4Q271, böl. 2 (4Q269, böl. 8 i-ii; 270, 3 iii)], Savaşın Kitabı: [4Q285, 8. böl.], Savaşın Kitabı: (11Q14), Tapınak Parşömeni: [(11QT=11Q19-21, 4Q365a, 4Q524), XLVI, XLVIII, XLIX], Tohorot (Saflıklar): (4Q274 3 i-ii), Hasat Toplama: [(4Q284a) Bölüm 1]“Ölü Deniz Parşömenleri Kumran Yazıtları” Geza VERMES Çev. Nurfer ÇELEBİOĞLU)

iman ettik, bizim şüphesiz müslimler olduğumuza tanık ol. *–Rabbimiz! Biz, senin indirdiğine iman ettik, elçiye de uyduk. Artık bizi şâhitlerle beraber yaz"–* dediler.

[54]Ve inanmayanlar kötü plân yaptılar, Allah da onların kötü plânlarını boşa çıkardı. Ve Allah, kötü plânları boşa çıkaranların en hayırlısıdır.

[55-57]Hani Allah: "Ey Îsâ! Şüphesiz ki Ben seni geçmişte yaptıklarını ve yapman gerekirken yapmadıklarını bir bir hatırlattırıcıyım/öldürücüyüm, seni Kendime yükselticiyim ve seni kâfirlerden; Benim ilâhlığımı ve rabliğimi bilerek reddeden kimselerden temizleyiciyim. Ve de sana uyan kimseleri, kıyâmete kadar kâfirlerin; Benim ilâhlığımı, rabliğimi bilerek reddeden o kişilerin üstünde tutucuyum. Sonra dönüşünüz yalnızca Bana'dır. Sonra da ayrılığa düştüğünüz şeylerde aranızda hükmedeceğim. Kâfirlere; Benim ilâhlığımı ve rabliğimi bilerek reddeden şu kimselere gelince de, onlara dünyada ve âhirette şiddetli bir azapla azap edeceğim. Onlar için yardımcılardan bir şey de olmayacaktır. İman eden ve düzeltmeye yönelik işler yapan kimselere gelince de, Allah, onların ödüllerini tastamam ödeyecektir. Ve Allah, şirk koşarak yanlış; kendi zararlarına iş yapanları sevmez" demişti.

[58]İşte bu, Biz bunu sana, âyetlerden ve yasalar içeren hatırlatmalardan/ öğütlerden/ Kur'ân'dan okuyoruz.

[59]Şüphesiz Allah katında Îsâ'nın durumu, Âdem'in/her insanın durumu gibidir; O, onu topraktan oluşturdu, sonra ona "Ol!" dedi, o da hemen oldu.

[60]Bu gerçek, senin Rabbindendir, öyleyse şüphecilerden olma. [61]Sana bilgiden geldikten sonra artık kim bu konuda seninle tartışırsa hemen: "Gelin, oğullarımızı ve oğullarınızı, kadınlarımızı ve kadınlarınızı, kendimizi ve kendinizi çağıralım, sonra da birbirimizi dışlayıp gözden çıkaralım da Allah'ın dışlayıp gözden çıkarmasını yalancılar üzerine kılalım" de.

[62]Şüphesiz bu, kesinlikle gerçek kıssanın ta kendisidir. Allah'tan başka hiçbir tanrı da yoktur. Ve şüphesiz Allah, en üstün, en güçlü, en şerefli, mağlûp edilmesi mümkün olmayan/mutlak galip olanın, en iyi yasa koyan, bozulmayı iyi engelleyen/sağlam yapanın ta kendisidir.

[63]Artık yüz çevirirlerse, bilinsin ki Allah, bozguncuları en iyi bilendir.

*(8*9/3, Âl-i İmrân/33-46, 48-51, 47, 52-63)

Necm: 485

[64]De ki: "Ey Kitap Ehli! Sizinle bizim aramızda ortak olan bir söze; 'Allah'tan başkasına kulluk etmeyelim, O'na hiçbir şeyi eş tutmayalım ve Allah'ın astlarından bazımız bazımızı rabler edinmeyelim' ilkesine geliniz. Buna rağmen eğer Kitap Ehli, yüz çevirirlerse, artık "Şüphesiz bizim müslimler olduğumuza şâhit olun" deyin.

[65]Ey Kitap Ehli! Tevrât ve İncîl kendisinden sonra indirildiği hâlde İbrâhîm hakkında niçin tartışıyorsunuz? Hâlâ aklınızı kullanmayacak mısınız?

[66]İşte siz bunlarsınız. Biraz bilginiz olan şey hakkında tartıştınız, peki, hiç bilginiz olmayan şey hakkında niçin tartışıyorsunuz? Ve Allah bilir, siz bilmezsiniz.

[67]İbrâhîm, Yahudi ve Nasrani/ Hristiyan değildi. Ama o, hakka dönmüş bir müslimdi/İslâmlaştıran kişiydi. O, ortak koşanlardan da değildi.

[68]Şüphesiz, insanların İbrâhîm'e en yakın olanları, elbette o'na uyanlar, bu Peygamber ve şu iman eden kimselerdir. Allah, mü'minlerin yardımcı, yol gösterici, koruyucu yakınıdır.

***

[69]Kitap Ehlinden bir taife sizi saptırmak istedi. Hâlbuki onlar, sadece kendilerini saptırıyorlar, farkına da varmıyorlar.

[70]Ey Kitap Ehli! Sizler tanık olup dururken, niçin Allah'ın âyetlerini bilerek reddedip duruyorsunuz?

[71]Ey Kitap Ehli! Sizler bilip dururken, niçin hakkı bâtıla karıştırıyor ve gerçeği gizliyorsunuz?

[72-74]Kitap Ehlinden bir grup da, mü’minlerin dönmeleri için, “İndirilene günün başlangıcında inanın, sonunda da bilerek reddedin /inanmayın. Ve size verilenin benzerinin bir kimseye verilmiş olduğuna yahut Rabbinizin nezdinde sizin aleyhinize deliller getirecekleri hususunda kendi dininize uyanlardan başkasına inanmayın” dediler. De ki: “Şüphesiz kılavuzluk, Allah’ın kılavuzluğudur.” De ki: “ Şüphesiz lütuf, Allah’ın elindedir, onu dilediğine verir. Ve Allah, bilgisi ve rahmeti geniş ve sınırsız olandır, çok iyi bilendir. Rahmetini dilediğine özelleştirir. Ve Allah, büyük lütuf sahibidir.”

[75]Ve Kitap Ehlinden öylesi vardır ki, eğer onlara yüklerle emanet teslim etsen onu sana geri öder. Onlardan öyleleri de vardır ki ona bir tek altın para emanet etsen, üzerine dikilmeden onu sana geri vermez. Bu, onların: “Ümmilerin/Anakentlilerin bizim aleyhimize yol bulmaları mümkün değildir” demelerinden dolayıdır. Onlar, bilip durdukları hâlde, Allah hakkında yalan da söylerler.

[76]Hayır, kim O’nun ahdine/ O’na verdiği söze vefalı olursa ve Allah’ın koruması altına girerse, bilsin ki şüphesiz Allah, Kendisinin koruması altına girmiş kişileri sever.

[77]Şüphesiz Allah’ın ahdini/Allah’a verdikleri sözleri ve yeminlerini az bir paraya satan şu kimseler; işte onlar, âhirette kendilerine hiçbir pay olmayanlardır. Ve Allah kıyâmet günü onlarla konuşmayacak, onlara bakmayacak ve onları temize çıkarmayacaktır. Çok acıklı azap da onlar içindir.

[78]Ve Kitap Ehlinden, bazı söz ve ilkeleri, kitaptan olmamasına rağmen, siz onu kitaptan sanasınız diye, dillerini kitaba doğru eğip büken akılsız, serseri bir gurup vardır. O, Allah katından olmadığı hâlde, “Bu, Allah katındandır” derler. Kendileri bilip dururken, Allah’a karşı yalan da söylerler.

*(8*9/3, Âl-i İmrân/64-78)

Necm: 486

[79]Allah’ın ölümlü kimselerden, kendisine kitap, yasama-yürütme ve peygamberlik verdiği hiçbir kimse için, insanlara: “Allah’ın astlarından olan bana, kul/köle olun” demek yakışmaz. Fakat: “Öğrettiğiniz ve ders aldığınız/okuduğunuz kitap gereğince Rabbe içtenlikli kullar olunuz” demesi yaraşır.

[80]Ve Allah size, doğal güçleri ve peygamberleri Rabler edinmenizi emretmez. Siz Müslüman olduktan sonra, size küfrü; Kendisinin ilâhlığını, rabliğini bilerek reddetmeyi emreder mi?!

*(8*9/3, Âl-i İmrân/79-80)

Necm: 487

[81]Ve hani Allah, peygamberlerden: “Andolsun ki size kitaptan ve haksızlık, bozgunculuk ve kargaşayı engellemek için konulmuş kanun, düstur ve ilkelerden verdim, sonra yanınızda bulunanı doğrulayıcı bir elçi geldiğinde ona kesinlikle inanacak ve ona yardım edeceksiniz!” sağlam sözünü almıştı. Allah, “Bunu ikrar edip de kabul ettiniz mi? Ve bu hususta ağır ahdimi üzerinize aldınız mı/verdğiniz sözü kesinlikle yerine getirecek misiniz?” dedi. Onlar: “İkrar ettik” dediler. Allah: “Öyleyse şâhit olun, Ben de sizinle beraber şâhit olanlardanım” dedi.

[82]Artık bundan sonra her kim dönerse, artık işte onlar hak yoldan çıkanların ta kendileridir

*(8*9/3, Âl-i İmrân/81-82)

Necm: 488

[83]Peki onlar, göklerde ve yerde olan herkes, ister istemez O’nun için İslâmlaşmış iken ve kendileri de sadece O’na döndürüleceklerken Allah’ın dininden başkasını mı arıyorlar?

[84]De ki: “Biz, Allah’a, bize indirilen Kur’ân’a, İbrâhîm’e, İsmâîl’e, İshâk’a, Ya‘kûb’a ve torunlara indirilene, Mûsâ’ya, Îsâ’ya ve peygamberlere Rablerinden verilenlere inandık. Onlardan hiç biri arasında ayırım yapmayız. Ve biz, yalnız O’nun için İslâmlaşanlarız.”

[85]Ve kim İslâm’dan başka bir din ararsa, o takdirde hiçbir zaman ondan kabul edilmeyecektir. Ve İslâm’dan başka din arayan kimse, âhirette zarar edenlerden olacaktır.

[86]İmanlarından ve şüphesiz elçinin hak olduğuna tanık olduktan ve kendilerine açık delililer geldikten sonra, küfreden; Allah’ın ilâhlığını, rabliğini bilerek reddeden bir topluma Allah nasıl kılavuzluk eder? Ve Allah, şirk koşarak yanlış, kendi zararlarına iş yapanlar toplumuna kılavuzluk etmez.

(*8*9/3, Âl-i İmrân/83-86)

Necm: 489

[87,88]İşte onların cezaları, Allah’ın, doğal güçlerin/haberci âyetlerin, insanların hepsinin dışlayıp gözden çıkarması, sürekli içinde kalmak üzere şüphesiz onların üzerlerindedir. Kendilerinden bu azap hafifletilmez ve kendilerine süre tanınmaz.

[89]Ancak bundan sonra bilinçlenerek hatalarından dönen ve düzeltenler başka. Artık, şüphesiz Allah, çok bağışlayan ve çok merhamet edendir.

[90]Şüphesiz imanlarının arkasından, küfreden; Allah’ın ilâhlığını, rabliğini bilerek reddeden, sonra da küfürü; gerçeği örtme işini artırmış olan şu kimseler; onların hatalardan dönüşleri asla kabul olunmayacaktır. Ve işte onlar sapıkların ta kendileridir.

[91]Şüphesiz ki küfretmiş; Allah’ın ilâhlığını, rabliğini bilerek reddetmiş ve bu durumda oldukları hâlde de ölen şu kişilerin hiç birinden, yeryüzü dolusu altın *–onu fidye/kurtulmalık verseler bile–* asla kabul edilmeyecektir. İşte onlar, dayanılmaz azap kendileri için olanlardır. Onlar için yardımcılardan da yoktur.

(*8*9/3, Âl-i İmrân/87-91)

Necm: 490

[92]Sevdiğiniz şeylerden Allah yolunda harcamadıkça asla “iyi adamlık” mertebesine eremezsiniz. Ve siz, her neyi bağışlarsanız kesinlikle Allah, onu en iyi bilendir.

(*8*9/3, Âl-i İmrân/92)

Necm: 491

[93,94]Tevrât indirilmeden önce, İsrâîl’in/Ya‘kûb’un kendisine haram kıldığı dışında, yiyeceklerin hepsi İsrâîloğulları için helal idi. De ki: “Eğer doğru kimseler iseniz, hemen Tevrât’ı getirip de onu okuyun. Artık kim bundan sonra Allah’a karşı yalan uydurursa, artık işte onlar yanlış, kendi zararlarına iş yapanların ta kendileridir.”

[95]De ki: “Allah doğru söylemiştir. Öyle ise ortak koşmaktan, Allah’ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddetmekten vaz geçen biri olarak İbrâhîm’in dinine uyun. Ve o, ortak koşanlardan değildi.”

(*8*9/3, Âl-i İmrân/93-95)

Necm: 492

[96,97]Şüphesiz, insanlar için bereketli ve âlemlere yol gösterme olarak konulan ilk ev, Mekke’dekidir. Onda apaçık alâmetler/göstergeler; İbrâhîm’in görev yaptığı yer [eğitilip, yetiştirilip ortak koşmaya karşı ayaklandığı yer] vardır. Ve oraya kim girerse güvende olmuştur. Ve yoluna gücü yeten herkesin Beyt’i/ilâhiyat eğitim merkezini kastetmesi, ilâhiyat eğitimi için oraya gitmesi

Allah'ın insanlar üzerinde bir hakkıdır. Kim de gerçeği örtbas ederse, bilsin ki, şüphesiz Allah bütün âlemlerden zengindir.

(89/3, Âl-i İmrân/96-97)

Necm: 493

[98]De ki: "Ey Kitap Ehli! Allah, yaptıklarınıza tanık iken, niçin Allah'ın âyetlerini örtüp duruyorsunuz?"
[99]De ki: "Ey Kitap Ehli! Siz tanık olduğunuz hâlde niçin Allah'ın yolunu eğri göstermeye yeltenerek inanan kimseleri Allah'ın yolundan çeviriyorsunuz? Allah yaptıklarınıza duyarsız değildir."

(89/3, Âl-i İmrân/98-99)

Necm: 494

[100]Ey iman etmiş kimseler! Kendilerine Kitap verilenlerden herhangi bir zümreye itaat ederseniz, imanınızdan sonra sizi, kâfirler; Allah'ın ilâhlığını, rabliğini bilerek reddeden kimseler olarak döndürürler.
[101]Size Allah'ın âyetleri okunup dururken ve O'nun Elçisi de aranızda iken nasıl olur da küfredersiniz; Allah'ın ilâhlığını, rabliğini bilerek reddedip durursunuz? Kim de Allah'a sımsıkı bağlanırsa, kesinlikle o, dosdoğru kılavuzlanmıştır.
[102]Ey iman etmiş kimseler! Allah'ın koruması altına girmiş kişiler olmanız için nasıl koruma altına alınmanız gerekiyorsa kendinizi öyle Allah'ın koruması altına alın ve ancak müslimler olarak can verin.
[103]Ve hep birlikte Allah'ın ipine sıkıca sarılın/Allah'ın ipi ile korunun, ayrılmayın ve Allah'ın üzerinizdeki nimetini hatırlayın: Hani siz, birbirinize düşmanlar idiniz de, Allah, kalpleriniz arasında ülfet oluşturdu. Sonra da siz, O'nun nimeti sayesinde kardeşler olmuştunuz. Siz, bir ateş çukurunun tam kenarında idiniz de oradan sizi O kurtarmıştı. İşte Allah, kılavuzlandığınız doğru yolu bulasınız diye alâmetlerini/ göstergelerini sizin için böyle ortaya koyar.
[104]Ve içinizden hayra çağıran, herkesçe kabul gören iyi şeyleri emreden, vahiy ve ortak akıl ile kötülüğü-çirkinliği kabul edilen şeyleri engelleyen bir önderli toplum bulunsun. Ve işte onlar, kurtuluşa erenlerin ta kendileridir.
[105-107]Kendilerine apaçık deliller geldikten sonra parçalanan ve ayrılığa düşen kimseler gibi de olmayın. İşte bunlar, birtakım yüzlerin beyazlaştığı, birtakım yüzlerin siyahlaştığı günde büyük bir azap kendileri için olanlardır. Artık yüzleri kararan kimselere: "Siz inandıktan sonra yeniden kâfir; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden biri mi oldunuz? Öyleyse, küfretmenizden; Allah'ın ilâhlığını, rabliğini bilerek reddetmenizden dolayı tadın cezayı!" Yüzleri ağaran kimseler de, biliniz ki, Allah'ın rahmeti içindedirler. Onlar orada sürekli kalanlardır.
[108]Bunlar, Allah'ın âyetleridir. Biz, sana gerçek olarak okuyoruz. Allah âlemlere hiçbir haksızlığı, yanlış yapmayı istemez.
[109]Ve göklerde ve yeryüzünde olan şeyler Allah'ındır. Ve bütün işler yalnızca Allah'a döndürülür.
[110]Siz, insanlar için çıkarılmış en hayırlı ümmetsiniz. Herkesçe iyi kabul edilen şeyleri emreder, vahiy ve ortak akıl ile kötülüğü, çirkinliği kabul edilen şeyleri engeller ve Allah'a inanırsınız. Kitap Ehli de inansaydı kendileri için elbette daha hayırlı olurdu. Onların bazıları mü'mindirler, pek çoğu da yoldan çıkmış kimsedirler.
[111]Onlar size eziyetten başka bir zarar veremezler. Eğer sizinle savaşırlarsa, size arkalarını dönüp kaçarlar. Sonra onlar, yardım olunmazlar.

[112]Onlar nerede bulunurlarsa bulunsunlar, üzerlerine alçaklık damgası vurulmuştur. Ve –*Allah'ın sözleşmesine ve insanların sözleşmesine bağlı kalanlar hariç*– onlar Allah'ın hışmına uğradılar ve üzerlerine de miskinlik vurulmuştur. Bu, onların Allah'ın âyetlerini örtbas etmiş olmaları ve haksız yere peygamberleri öldürmeleri sebebiyledir. Bu, isyan etmiş ve sınırı da aşmış olmaları nedeniyledir.

[113,114]Hepsi bir değildirler. Kitap Ehli içinde doğruluk üzere bulunan bir önderli topluluk vardır ki onlar, gecenin saatlerinde boyun eğip teslimiyet göstererek Allah'ın âyetlerini okurlar. Allah'a ve âhiret gününe inanırlar, herkesçe iyi kabul edilen şeyleri emrederler, herkesçe kötülüğü kabul edilen şeylerden vazgeçirmeye çalışırlar, hayırlarda da birbirleriyle yarışırlar. Ve işte onlar, iyi insanlardandırlar.

[115]Ve onlar hayırdan ne işlerlerse asla saklanmayacaktır/ karşılıksız bırakılmayacaklardır. Ve Allah, Kendisinin koruması altına girmiş kişileri en iyi bilendir.

[116]Kâfirlerin; Allah'ın ilâhlığını, rabliğini bilerek reddeden şu kimselerin malları ve çocukları, Allah'ın katında, onlara asla bir fayda vermeyecektir. Ve işte onlar, ateş ashâbıdırlar. Onlar orada sürekli kalıcıdırlar.

[117]Onların bu basit dünya hayatında harcadıklarının durumu, şirk koşmak sûretiyle kendilerine haksızlık eden bir toplumun ekinlerine isabet edip de onları değişime/yıkıma uğratan, içinde kavurucu soğuğu olan rüzgârın durumu gibidir. Ve Allah, onlara haksızlık etmedi. Fakat onlar, şirk koşmak sûretiyle kendilerine haksızlık ediyorlar.

[118]Ey iman etmiş kimseler! Kendi seviyenizde olmayanlardan sırdaş/sıkı arkadaş edinmeyin. Onlar, size fenalık etmekten geri kalmazlar. Onlar, sıkıntıya düşmenizi istediler. Kesinlikle kinleri ağızlarından dışa vurmuştur. Göğüslerinde gizledikleri şeyler de daha büyüktür. Eğer siz, aklınızı kullanacaksanız, Biz, sizin için âyetleri/alâmetleri/göstergeleri kesinlikle açığa koymuşuzdur.

[119]İşte siz öyle kimselersiniz ki onları seversiniz, oysa onlar sizi sevmezler, siz kitabın hepsine inanırsınız, onlarsa sizinle buluştukları zaman “İnandık” derler, başbaşa kaldıkları zaman da size olan kinlerinden dolayı parmaklarının uçlarını ısırırlar. De ki: “Kininizle ölün/ geberin!” Şüphesiz ki Allah, göğüslerin özünü/gönülleri en iyi bilendir.

[120]Size bir iyilik dokunsa fenalarına gider ve eğer size bir kötülük isabet etse onunla sevinirler. Ve eğer sabreder ve Allah'ın koruması altına girerseniz, onların hileleri size hiçbir şekilde zarar vermez. Şüphesiz Allah onları kendi yaptıkları şeylerle kuşatmıştır.

(89/3, Âl-i İmrân/100-120)

Necm: 495[354]

[121]Ve hani sen, sabah erkenden mü'minleri savaş mevzilerine yerleştirmek için ehlinden ayrılmıştın. –*Ve Allah, en iyi işitendir, en iyi bilendir.*– [122]O zaman sizden iki grup, Allah kendilerinin yardımcı, yol gösterici, koruyucu yakını olmasına rağmen bozulmaya yüz tutmuştu. –*Artık inananlar, yalnızca Allah'a işin sonucunu havale etsinler!*–

[123-127]Ve andolsun, sizler güçsüz iken, Allah, kendinize verilen nimetlerin karşılığını ödersiniz diye size Bedir'de yardım etti: *Hani sen inananlara, “Rabbinizin, indirilen/ hulûl ettirilen üç bin haberci âyetle size yardım etmesi size yetmez mi?” diyordun. Eğer sabreder ve Allah'ın koruması altına girerseniz, evet sizi Rabbiniz destekler. Ve eğer onlar, ansızın üzerinize gelseler, Rabbiniz size işaretlenmiş /eğiten/ gönderilmiş beş bin haberci âyetle yardım eder. Ve Allah, bu yardımı size sırf bir müjde olsun ve kalpleriniz bununla yatışsın diye yaptı. Ve bu yardım, sırf Allah,*

---

354 Burada (121-122, 140-144, 155-157, 165-168. âyetler,) Uhud savaşı'nın nedenleri ve sonuçları ile ilgili kısa bilgiler verilir. Konuya dair ansiklopedik düzeyde bilgi yararlı olur.

kâfirlerden; Kendisinin ilâhlığını, rabliğini bilerek reddetmiş olan kimselerden bir kısmının kökünü kessin yahut onları perişan etsin de kaybeden kimseler olarak dönüp gitsinler diye, en üstün, en güçlü, en şerefli, mağlûp edilmesi mümkün olmayan/mutlak galip olan ve en iyi yasa koyan, bozulmayı iyi engelleyen/sağlam yapan Allah katındandır. Öyleyse Allah'ın koruması altına girin.

[128]Bu işten sana hiçbir şey yoktur. Allah, ya onların tevbesini kabul eder yahut onlara azap eder. Artık, şüphesiz onlar yanlış; kendi zararlarına iş yapanlardır.

[129]Göklerde olan şeyler ve yeryüzünde olan şeyler Allah'ındır. O, dilediğini bağışlar, dilediğine azap eder. Ve Allah, çok bağışlayan, çok merhamet edendir.

(89/3, Âl-i İmrân/121-129)

Necm: 496

[130]Ey iman etmiş kimseler! Kat kat artırılmış olarak ribayı [emeksiz, hizmetsiz, risksiz kazancı] yemeyin. Kurtuluşa ermeniz için Allah'ın koruması altına girin. [131]Kâfirler; Allah'ın ilâhlığını, rabliğini bilerek reddeden kimseler için hazırlanmış olan ateşten de sakının. [132]Merhamet olunmanız için Allah'a ve Elçi'ye itaat edin.

[133-135]Ve Rabbinizden bağışlanmaya, bollukta ve darlıkta Allah yolunda harcama yapan, öfkelerini yutan, insanları affeden, çirkin bir hayâsızlık işledikleri ya da kendi kendilerine haksızlık ettikleri zaman, Allah'ı hatırlayıp hemen günahlarından dolayı bağışlanma isteyen, *–Allah'tan başka günahları bağışlayan kimdir?–* yaptıkları kötü şeylerde bile bile ısrar etmeyen, Allah'ın koruması altına girmiş kişiler için hazırlanmış eni göklerle yer kadar olan cennete koşuşun. Ve Allah, iyilik, güzellik üretenleri sever.

[136]İşte bunların karşılığı, Rablerinden bağışlanma ve içinde sonsuza dek kalacakları altından ırmaklar akan cennetlerdir. Yapıp edenlerin karşılığı/ödülü ne güzeldir!

[137]Kesinlikle sizden önce uygulamalar gelip geçti. Hadi, yeryüzünde gezin de yalanlayıcıların âkıbetinin nasıl olduğunu bir görün.

[138]Bu emirler, insanlar için bir açıklama ve Allah'ın koruması altına girmiş kişiler için bir yol gösterme ve bir öğüttür.

[139]Ve gevşemeyin, üzülmeyin! Ve eğer inananlar iseniz, en üstün olan sizsiniz.

[140,141]Eğer size bir yara değmişse, o topluma da benzeri bir yara dokunmuştu. Ve işte o günler; Biz onları, Allah'ın sizden iman eden kimseleri bilmesi ve sizden şâhitler edinmesi, Allah'ın iman eden kimseleri arındırması, kâfirleri; Kendisinin ilâhlığını, rabliğini bilerek reddedenleri de mahvetmesi için insanlar arasında döndürür dururuz. Ve Allah, şirk koşarak yanlış; kendi zararlarına iş yapanları sevmez.

[142]Yoksa Allah, içinizden çaba harcayanları bildirmeden, sabredenleri de bildirmeden cennete gireceğinizi mi sandınız?

[143]Andolsun ki siz ölümle karşılaşmadan önce onu arzuluyordunuz. İşte bakıp duruyorken onu gerçekten gördünüz.

[144]Ve Muhammed, ancak bir elçidir. Kesinlikle o'ndan önce elçiler gelip geçmiştir. Şimdi eğer o ölür veya öldürülürse gerisin geriye mi döneceksiniz? Kim ki de geri dönerse, bilsin ki Allah'a hiçbir şekilde zarar veremez. Ve Allah, sahip olduğu nimetlerin karşılığını ödeyenleri karşılıklandıracaktır.

[145]Ve herkes sadece Allah'ın bilgisiyle vakitlendirilmiş bir yazgı olarak ölür. Ve kim dünya karşılığını dilerse, kendisine ondan veririz. Kim de âhiret karşılığını isterse ona da ondan veririz. Ve Biz, sahip olduğu nimetlerin karşılığını ödeyenleri karşılıklandıracağız.

[146]Nice peygamberler de vardı ki kendileriyle beraber birçok Allah erleri savaştılar; Allah yolunda kendilerine isabet eden şeylerden gevşemediler, zaafa düşmediler ve boyun eğmediler. Ve Allah, sabredenleri sever.

[147]Onların sözleri de sadece: “Rabbimiz! Bizim günahlarımızı ve işlerimizdeki aşırılıklarımızı bağışla ve ayaklarımızı sabitle, kâfirler; Senin ilâhlığını, rabliğini bilerek reddedenler toplumuna karşı bize yardım et!” idi.

[148]Bu yüzden Allah, onlara dünya karşılığını ve âhiret karşılığının güzelliğini verdi. Ve Allah, güzelleştirenleri-iyileştirenleri sever.

[149]Ey iman etmiş kimseler! Eğer siz kâfirlere; Allah'ın ilâhlığını, rabliğini bilerek reddetmiş olan şu kimselere uyarsanız, onlar sizi topuklarınız üstünde gerisin geriye çevirirler de siz kaybedenlerden oluverirsiniz.

[150]Aslında Allah, sizin yardımcı, yol gösterici, koruyucu yakınınızdır. Ve O, yardım edenlerin en hayırlısıdır.

[151]Biz, Allah'ın, hakkında hiçbir delil indirmediği şeyleri O'na ortak koşmalarından dolayı, kâfirlerin; Allah'ın ilâhlığını, rabliğini bilerek reddetmiş olan şu kimselerin kalplerine korku salacağız. Onların varacakları yer Ateş'tir. Şirk koşarak yanlış, kendi zararlarına iş yapanların barınağı da ne kötüdür!

[152]Ve siz, Allah'ın bilgisi ile düşmanlarınızı doğrarken Allah, size olan vaadini doğru olarak gerçekleştirdi. Allah, size sevdiğiniz şeyleri gösterdikten sonra zaafa düştünüz, o iş hakkında çekiştiniz ve isyan ettiniz. Sizden kimi dünyayı istiyordu, kiminiz de âhireti istiyordu. Sonra Allah sizi, denemek için onlardan geri çevirdi ve kesinlikle sizi bağışladı. Ve Allah, mü'minlere karşı çok armağan sahibidir.

[153]Ve hani siz yukarı kaçıyordunuz hiç kimseye bakmıyordunuz. Elçi de ötenizden sizi çağırıyordu. Bundan dolayı Allah, elinizden gidene ve kendinize isabet edene üzülmeyesiniz diye size keder üstüne keder ile karşılık verdi. Allah, yaptıklarınıza haberdardır.

[154]Sonra Allah, o kederin ardından üzerinize bir güven, sizden bir grubu örtüp bürüyen bir uyku indirdi. Bir grup da nefislerinin sevdasına düştü; Allah'a karşı gerçek dışı cahiliyet zannı olarak, zan üretiyorlardı. Onlar, “Bu işten bize bir şey var mı?” diyorlardı. *–De ki: “Bütün iş Allah'a aittir.–* Onlar, sana açıklamayacakları şeyleri içlerinde saklıyorlardı. Onlar, “Bize bu işten bir şey olsaydı burada öldürülmezdik” diyorlardı. De ki: “Eğer siz, evlerinizde olsaydınız bile, üzerlerine öldürülme yazılmış olanlar kesinlikle yan gelip yatacakları [öldürülecekleri] yerlere çıkıp gidecekti.” Ve o, Allah'ın göğüslerinizdekini sınaması ve kalplerinizdekini temizlemesi içindir. Ve Allah, göğüslerinizdekini çok iyi bilendir.

[155]Şüphesiz iki toplumun karşılaştığı gün, sizden yüz çevirip giden kimseler, şeytan onların kazandıkları şeylerin acısıyla ayaklarını kaydırmak istedi. Yine de Allah, onları kesinlikle affetti. Şüphesiz Allah, çok bağışlayandır, çok yumuşak davranandır.

[156]Ey iman etmiş kişiler! Allah'ın ilâhlığını, rabliğini tanımayan ve yeryüzünde dolaşan yahut gazaya çıkan kardeşleri için “Yanımızda olsalardı ölmezlerdi, öldürülmezlerdi” diyen şu kişiler gibi olmayın. *–Kesinlikle Allah, bunu, onların kalplerinde bir yara yapacaktır.–* Ve Allah, hayat verir ve öldürür. Ve Allah, yaptıklarınızı en iyi görendir.

[157]Eğer Allah yolunda öldürülür veya ölürseniz de, Allah'tan bir bağışlanma ve rahmet, kesinlikle onların topladıklarından daha hayırlıdır. [158]Andolsun, ölseniz veya öldürülseniz de kesinlikle Allah'a toplanacaksınız.

[159]İşte sen, sırf Allah'ın rahmeti sebebiyle onlara karşı yumuşak davrandın. Eğer kaba, katı yürekli olsaydın, onlar senin etrafından dağılıp giderlerdi. Artık onları bağışla, onlar için bağışlanma dile. İşlerde onlara da danış, bir kere de azmettin mi, artık Allah'a işin sonucunu havale et. Şüphesiz Allah, işin sonucunu Kendisine havale edenleri sever.

[160]Allah size yardım ederse, sizi yenecek hiç kimse yoktur. Eğer sizi yardımsız bırakırsa, artık ondan sonra size kim yardım edebilir? Öyleyse mü'minler sadece Allah'a, işin sonucunu havale etsinler.

[161]Ve hiçbir peygamber için, hıyanet olur şey değildir. Ve kim ihanette bulunursa kıyâmet günü hainlik ettiği şey ile gelir. Sonra da herkese kazandığının karşılığı tastamam ödenir. Ve onlar, haksızlığa uğramazlar.

[162]Peki, Allah'ın rızasına uyan kimse, Allah'ın hışmına uğrayan ve varacağı yer cehennem olan kimse gibi midir? O, ne kötü dönüş yeridir!

[163]Onlar, Allah nezdinde derece derecedirler. Allah, onların yaptıklarını en iyi görendir.

[164]Andolsun ki Allah, mü'minlere kendilerinden, onlara Kendi âyetlerini okuyan, onları arındıran ve onlara kitap ve haksızlık, bozgunculuk ve kargaşayı engellemek için konulmuş kanun, düstur ve ilkeleri öğreten bir peygamber göndermekle büyük bir iyilikte bulunmuştur. Oysa onlar, daha önce apaçık bir sapıklık içinde idiler.

[165]İki katını isabet ettirdiğiniz bir musibet, kendinize isabet edince mi, "Bu hezimet nereden!?" dediniz. De ki: "Başınıza gelen bu hezimet, kendi nezdinizdendir." Şüphesiz Allah, her şeye en iyi güç yetirendir.

[166-168]İki topluluğun karşılaştığı günde size dokunan şeyler de Allah'ın izniyledir/ bilgisiyledir. Ve mü'minleri bilsin ve münâfıklık yapan kimseleri *–kendileri oturup dururken kardeşleri için: "Eğer bize itaat etselerdi öldürülmezlerdi" diyen kimseleri–* bilsin diyedir. Ve onlara: "Geliniz, Allah yolunda savaşınız veya savunma yapınız" denilmişti. Onlar: "Biz, savaşı bilseydik kesinlikle size uyardık" dediler. Onlar o gün, imandan çok Allah'ın ilâhlığını, rabliğini örmeye yakındılar. Onlar, kalplerinde olmayan şeyleri ağızlarıyla söylüyorlar. Allah, gizledikleri şeyleri daha iyi bilendir. De ki: "Eğer doğru kimseler iseniz, haydi kendinizden ölümü uzaklaştırınız."

[169-171]Allah yolunda öldürülenleri de sakın ölüler sanma. Tam tersi onlar diridirler, Allah'ın armağanlarından verdiği şeylerle sevinçli olarak Rableri katında rızıklanmaktadırlar. Arkalarından kendilerine henüz ulaşmayan kimselere, kendileri için hiçbir korku olmayacağını ve üzülmeyeceklerini müjdelemek isterler. Onlar, Allah'tan bir nimeti, armağanı ve Allah'ın şüphesiz, mü'minlerin ecrini kaybetmeyeceğini müjdelemek isterler.

[172,173]Kendilerine yara dokunduktan sonra Allah ve Elçi'nin davetine katılan kimseler; insanlar kendilerine: "Şüphesiz insanlar size karşı birlik oldular, onlardan ürperin" dediklerinde, bunun, kendilerini inanç yönünden artırdığı ve: "Allah bize yeter. O, ne güzel tüm varlıkları belirli bir programa göre ayarlayan ve bu programı koruyarak, destekleyerek uygulayan"dır!" diyen kimseler; onlardan iyileştiren, güzelleştiren ve Allah'ın koruması altına girmiş kimselere büyük bir ödül vardır.

[174]Sonra da onlar, kendilerine hiçbir kötülük dokunmadan Allah'ın nimeti ve armağanıyla geri döndüler ve Allah'ın rızasına uydular. Ve Allah, çok büyük lütfun sahibidir.

[175]Şüphesiz ki o şeytan/kötü niyetli insan, kendi yakınlarını korkutur. Onlardan korkmayın, eğer mü'min iseniz Benden korkun.

[176]Küfürde Allah'ın ilâhlığını, rabliğini bilerek reddetmekte yarışan şu kişiler de seni üzmesin. Onlar, Allah'a hiçbir şekilde asla zarar vermezler. Allah onlara âhirette herhangi bir pay vermemeyi istiyor. Ve onlar için çok büyük bir azap vardır.

(*8*9/3, Âl-i İmrân/130-176)

Necm: 497

[177]Şüphesiz iman karşılığında küfrü; Allah'ın ilâhlığını, rabliğini bilerek reddetmeyi satın alan kimseler, Allah'a hiçbir şekilde asla zarar vermezler. Ve onlar için çok acıklı bir azap vardır.

[178]Allah'ın ilâhlığını rabliğini tanımayan şu kimseler, şüphesiz Bizim kendilerine süre tanıyışımızın, kendileri için hayırlı olduğunu sanmasınlar. Şüphesiz Biz, onlara daha çok günaha girsinler diye süre tanıyoruz. Ve onlar için alçaltıcı bir azap vardır.

[179]Allah, murdar olanı temiz olandan ayırt edinceye kadar mü'minleri, sizin kendisi üzerinde bulunduğunuz şey üzerinde bırakacak değildir. Allah sizleri görülmeyen, duyulmayan, sezilmeyen, geçmiş, gelecek üzerine bilgilenen biri yapacak da değildir. Velâkin Allah, elçilerinden dilediğini seçer. Öyleyse Allah'a ve Elçisi'ne iman edin. Ve eğer iman eder ve Allah'ın koruması altına girerseniz, işte o zaman sizin için çok büyük bir karşılık vardır.

[180]Ve Allah'ın, kendilerine fazlından verdiği nimetlere karşı cimrilik edenler, bunun kendileri için hayırlı olduğunu sanmasınlar. Tam tersi o kendileri için zarardır. Cimrilik ettikleri şey, kıyâmet gününde boyunlarına dolanacaktır. Göklerin ve yerin mirası yalnızca Allah'a aittir. Ve Allah, yaptıklarınıza bilgi sahibidir.

(*8*9/3, Âl-i İmrân/177-180)

Necm: 498

[181,182]Allah, "Şüphesiz Allah fakirdir, biz zenginiz" diyen kimselerin sözünü kesinlikle duydu. Onların söyledikleri şeyleri ve peygamberleri haksız yere öldürmelerini yazacağız. Ve Biz: "Tadın o yakıcının azabını! Bu, kendi ellerinizin önden gönderdiklerinin karşılığıdır" diyeceğiz. Ve şüphesiz Allah, kullara asla haksızlık eden biri değildir.

"[183]Allah fakir, biz zenginiz" diyenler, *"Ateşin yiyeceği bir kurbanı bize getirmedikçe hiçbir elçiye iman etmeyeceğimize dair Allah, bize kesinlikle ahitte bulundu"* diye saçmalayan kimselerdir. De ki: "Kesinlikle benden önce, size kimi elçiler açık belgelerle ve sizin dediğiniz şeyle geldiler de, peki, *–eğer doğru kimseler iseniz–* onları niçin öldürdünüz?"

[184]Eğer şimdi seni yalanladılarsa, bil ki senden önce açık deliller, sayfalar ve aydınlatıcı kitap ile gelen elçiler de yalanlanmıştı.

(*8*9/3, Âl-i İmrân/181-184)

Necm: 499

[185]Her benliği olan varlık, ölümü tadıcıdır. Ve şüphesiz kıyâmet günü ecirleriniz size eksiksiz verilecektir. Kim ateşten uzaklaştırılıp cennete girdirilirse bilsin ki o, gerçekten kurtuluşa ermiştir. Ve basit dünya hayatı, aldatıcı bir yararlanmadan başka bir şey değildir.

[186]Hiç kuşkusuz siz, mallarınız ve canlarınız konusunda yıpranacaksınız/imtihan olunacaksınız. Sizden önce kendilerine Kitap verilen kimselerden ve ortak koşan kimselerden birçok eza; can sıkıçı, sinir bozucu şeyler de işiteceksiniz. Eğer sabreder ve Allah'ın koruması altına girerseniz, şüphesiz işte bu azmi gerektiren işlerdendir.

(*8*9/3, Âl-i İmrân/185-186)

Necm: 500

[187]Ve hani Allah, kendilerine Kitap verilen kimselerden sağlam sözünü almıştı: "Kitabı kesinlikle insanların önüne apaçık koyacaksınız, onu gizlemeyeceksiniz." Onlar ise bunu sırtlarının ötesine attılar ve onu az bir bedel karşılığı sattılar. İşte, satın aldıkları şeyler ne kötüdür!

(*8*9/3, Âl-i İmrân/187)

Necm: 501

[188]O yaptıkları şeylerle sevinen ve yapmadıkları şeylerle de övülmek isteyenleri sakın hesaba katma! Onların azaptan kurtulacak bir yerde olacaklarını da sanma! Ve onlar için çok acıklı bir azap vardır.

[189]Göklerin ve yeryüzünün yönetimi Allah'ındır. Ve Allah her şeye en iyi güç yetirendir.

(*8*9/3, Âl-i İmrân/188-189)

Necm: 502

[190-194]Göklerin ve yeryüzünün oluşturuluşunda, gecenin ve gündüzün ardarda gelişinde, elbette, ayaktayken, otururken ve yanları üzerine yatarken Allah'ı anan; göklerin ve yerin oluşturuluşu üzerinde: *“Rabbimiz! Sen, bunu boş yere* oluştur*madın, Sen, tüm noksanlıklardan arınıksın. Artık bizi Ateş'in azabından koru! Rabbimiz! Şüphesiz Sen, kimi o ateşe girdirirsen artık onu kesinlikle rezil etmişsindir. Şirk koşarak yanlış; kendi zararlarına* iş *yapanlar için yardımcılardan da hiç kimse yoktur. Rabbimiz! Şüphesiz ki biz, “Rabbinize inanın!” diye çağıran bir nidacıyı duyduk ve hemen inandık. Rabbimiz! Artık bizim günahlarımızı bağışla, kötülüklerimizi ört ve bizi “iyi adamlar” ile birlikte, geçmişte yaptıklarımızı ve yapmamız gerekirken yapmadıklarımızı bir bir hatırlattır/öldür. Rabbimiz! Ve bize, elçilerin üzerine vaat ettiğin şeyleri ver, kıyâmet günü bizi rezil etme. Şüphesiz Sen, verdiğin sözden dönmezsin*” diye iyiden iyiye düşünen kavrama yetenekleri olanlar için nice alâmetler/göstergeler vardır.

[195]Bunun üzerine Rableri onlara karşılık verdi: “Şüphesiz Ben, sizden erkek olsun, kadın olsun –*ki hepiniz aynısınızdır*– çalışanın amelini kaybetmem. O nedenle, göç edenler, yurtlarından çıkarılanlar, Benim yolumda eziyet edilenler, savaşanlar ve öldürülenler; elbette onlardan kötülüklerini örteceğim ve Allah katından bir sevap olarak, onları altından ırmaklar akan cennetlere koyacağım. Ve Allah, sevabın güzeli Kendi katında olandır.”

(*8*9/3, Âl-i İmrân/190-195)

Necm: 503

[196,197]Kâfirlerin; Allah'ın ilâhlığını, rabliğini bilerek reddetmiş olan şu kişilerin beldelerde dolaşmaları, çok az bir kazanım, sakın seni aldatmasın. Sonra onların varacakları yer cehennemdir ve o, ne kötü bir yataktır!

[198]Ama, Rablerinin koruması altına girmiş kişilere gelince, onlar için, Allah katından bir yolcu ikramı olarak, altlarından ırmaklar akan, içinde temelli kalacakları cennetler vardır. Ve Allah katındaki, “iyi adamlar” için daha iyidir.

[199]Şüphesiz ki Kitap Ehlinden, Allah'a inananlar, size indirilene ve kendilerine indirilene –*Allah'a samimiyetle saygı duyanlar olarak*– inananlar da vardır. Onlar, Allah'ın âyetlerini az bir değere değişmezler. İşte onlar, ücretleri Rableri katında olanlardır. Şüphesiz Allah, hesabı çabuk görendir.

[200]Ey iman etmiş kimseler! Kurtulmanız, başarı kazanmanız için sabredin ve birbirinizin sabırlı olmasını sağlayın, birbirinize bağlanın ve Allah'ın koruması altına girin.

(*8*9/3, Âl-i İmrân/196-200)

§AHZÂB SÛRESİ

MEDÎNE DÖNEMİ

Necm: 504

1Ey Peygamber! Allah'ın koruması altına gir, kâfirlere; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddedenlere ve münâfıklara da itaat etme. Şüphesiz Allah, en iyi bilendir, en iyi yasa koyandır.

2Ve Rabbinden sana vahyedilen şeylere uy. Şüphesiz Allah, sizin ne yapıp durduğunuza çokça bilgi sahibidir.

3Ve Allah'a işin sonucunu havale et, "tüm varlıkları belirli bir programa göre ayarlayan ve bu programı koruyarak, destekleyerek uygulayan" olarak da Allah yeter.

(90/33, Ahzâb/1-3)

Necm: 505

4Allah, bir er kişinin göğüs boşluğu içinde iki kalp yapmadı; insan hem mü'min hem kâfir olmaz, mutlaka bundan biridir. Ve Zıhar'da bulunduğunuz;[355] kendilerini annelerinize benzeterek yemin konusu yaptığınız eşlerinizi de sizin anneleriniz olarak kabul etmedi. Evlâtlıklarınızı da sizin öz çocuklarınız saymadı. Bu, sizin ağzınızla söylemenizdir. Allah ise hakkı söyler. Ve Yol'a kılavuzlar.

5Evlâtlıkları kendi babalarına nisbet ederek çağırın; bu, Allah katında daha hakkaniyetlidir. Artık, eğer babalarını bilmiyorsanız artık onlar, dinde sizin kardeşleriniz ve sözleşmeyle yakınlık kurduklarınızdır. Kalplerinizin kasıt göstererek yaptıkları; bilinçli, planlı- programlı yaptığınız şeyler dışında hata olarak yaptıklarınızda ise, sizin için bir vebal yoktur. Ve Allah, çok bağışlayandır, çok merhamet edendir.

(90/33, Ahzâb/4-5)

Necm: 506

6Peygamber, mü'minlere kendi nefislerinden daha yakın, Peygamber'in eşleri, mü'minlerin analarıdır. Ve akrabalar, Allah'ın yazgısında hepsi aynı derecededir, *–koruyucu, yakınlarınıza herkesçe kabul gören davranışı yapmanız dışında–* mü'minlerden ve muhacirlerden daha önceliklidirler. Bu, Kitap'ta yazılmıştır.

(90/33, Ahzâb/6)

Necm: 507

7,8Ve hani Biz, doğru kimselere doğruluklarından sormak için peygamberlerden; Nûh'tan, İbrâhîm'den, Mûsâ'dan ve Meryem oğlu Îsâ'dan 'kesin söz'lerini almıştık. Senden de 'kesin söz' aldık. Biz, onlardan ağır bir 'kesin söz' aldık. Ve Allah, kâfirler; Kendisinin ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddedenler için acı verecek bir azabı hazırladı.

(90/33, Ahzâb/7-8)

---

355 Bu âyetle, Arap câhilî örfündeki bir uygulama [zıhar] ortadan kaldırılmaktadır. Arap örfüne göre bir erkek, karısının herhangi bir davranışına kızdığı zaman, ona, "Sen bana anamın sırtı gibisin" derdi. Bunun üzerine aralarındaki aile bağları kopmasa bile helâl kabul edilmezdi. Ancak tam anlamıyla boşanmış da sayılmadığı için kadın, başka bir yol seçemez, çileye mahkum olurdu. Buna Mücâdele/1-4'de (641. necm) değinilmiştir.

Necm: 508[356]

[9]Ey iman etmiş kimseler! Allah'ın üzerinizdeki nimetini hatırlayın. Hani size ordular gelmişti de Biz, onların üzerlerine bir rüzgâr ve sizin görmediğiniz ordular göndermiştik. Ve Allah, işlemiş olduklarınızı çok iyi görendir.

[10]Hani onlar, üst tarafınızdan ve sizden daha aşağıdan size gelmişlerdi. Ve hani gözler kaymıştı, yürekler gırtlaklara ulaşmıştı. Ve siz Allah hakkında zan yaptıkça zan yapıyordunuz.

[11]İşte burada mü'minler yıpratılmak sûretiyle imtihan edilmiş ve çok şiddetli bir sarsıntı ile sarsılmışlardı.

[12]Ve o vakit münâfıklar ve kalplerinde bir hastalık bulunanlar: "Allah ve Elçisi bize bir aldanıştan başka bir vaat yapmamış" diyorlardı.

[13]Ve hani bunlardan bir grup: "Ey Yesrib/Medîne halkı! Sizin için duracak yer yok, hemen dönün" diyorlardı. Onlardan bir kısmı da, "Evlerimiz gerçekten savunmasızdır" diyerek Peygamber'den izin istiyorlardı. Hâlbuki evleri savunmasız değildi. Onlar, sadece kaçmak istiyorlardı.

[14]Eğer onların üzerine, evlerinin her bir bucağından girilseydi, sonra da sosyal yangın çıkarmaları istenilseydi, kesinlikle bunu yerine getirirlerdi. Buna fazla da beklemezlerdi.

[15]Ve hiç kuşkusuz onlar, bundan önce, arkalarını dönüp kaçmayacaklarına Allah'a yeminle 'kesin söz' vermişlerdi. Ve Allah'ın ahdi/Allah'a karşı verilen sözler sorumluluk getirir.

[16]De ki: "Eğer ölmekten veya öldürmekten kaçıyorsanız, kaçmak hiçbir zaman size yarar sağlamaz. Ve o zaman sadece, çok az bir şey kazandırılırsınız."

[17]De ki: "Eğer Allah, size bir kötülük dilediyse veya size bir rahmet dilediyse, sizi Allah'tan kim korur?" Hem onlar kendilerine Allah'ın astlarından bir yol gösterici, koruyucu yakın bulamazlar, bir yardımcı da.

[18,19]Şüphesiz Allah, sizden o engelleyenleri, savsaklayanları ve sizi kıskanarak, kardeşlerine: "Bize gelin!" diyenleri biliyor. Ve onlar, sıkıntıya ancak, pek az geliyorlar. Derken o korku gelince, sen onları, ölümden baygınlık sarmış kimse gibi gözleri dönerek sana bakıyorlarken gördün. Sonra o korku gidince, iyiliğe kıskançlık ederek size keskin keskin diller sıyırdılar. İşte bunlar iman etmediler de Allah amellerini boşa çıkardı. Ve bu, Allah üzerine çok kolaydır.

[20]Onlar, birleşik düşman birliklerini gitmedi sanıyorlardı. Eğer düşman birlikleri gelecek olursa, çölde bedevi Araplar içinde yer alıp sizin haberlerinizden sormayı isterler. Ve eğer onlar içinizde olsalardı ancak pek az savaşırlardı.

[21]Andolsun ki Allah Elçisi'nde, sizin; Allah'ı ve son günü uman ve Allah'ı çokça anan kimseler için güzel bir örnek vardır.

[22]Mü'minler, birleşik düşman birliklerini gördükleri zaman da: "İşte bu, Allah'ın ve Elçisi'nin bize vaat ettiği şeydir. Allah ve Elçisi doğru söyledi" dediler. Bu, onlara sadece iman ve güvenlik sağlamada artış sağladı.

[23,24]Mü'minlerden öyle kimseler vardır ki, Allah'a, imanları gereği yapmaları gereken şeylere sadakat gösterdiler. İşte onlardan kimisi adağını gerçekleştiren/ canını veren kimsedir, kimi de bekleyen kimsedir. *–Onlar, Allah'ın doğru kimseleri doğrulukları sebebiyle ödüllendireceği, dilerse münâfıklara da azap edeceği veya tevbe nasip edeceği için, özgürce davranıp davranışlarında değişiklik yapmadılar.–* Şüphesiz Allah, çok bağışlayıcıdır, çok merhamet edicidir.

---

356 Bu âyetler, H. 5. yılda meydana gelen Hendek savaşı'na değinmektedir. Bedir savaşında olduğu gibi bu savaşta da Allah açık mucizeler yaratmıştır. Bu pasajda, Hendek ve Benû Kurayza savaşlarının bazı sahnelerine değinilmiştir. Hem pasajı doğru anlamak, hem de olayın ayrıntılarını öğrenmek açısından Hendek savaşı ile ilgili ansiklopedik bilgi sahibi olunması çok iyi olur.

Ahzâb, "hizipler" [karşıt gruplar, partiler] demek olup bununla, Müslümanlarla savaşmak için birleşen Mekke, Gatafan, Benî Kurayza ve diğer Arap kabileleri (birleşik müşrik grupları) kastedilmiştir.

[25]Ve Allah, kâfirleri; Kendisinin ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden kişileri herhangi bir hayra ulaşmadan kinleriyle geri çevirdi. Ve Allah, mü'minlere savaşta kâfi geldi. Ve Allah çok güçlüdür, mutlak üstün olandır.

[26,27]Hem de Allah, Kitap Ehlinden kâfirlerle yardımlaşanları kalelerinden indirdi. Ve kalplerine korku saldı: Siz onların bir kısmını katlediyordunuz, bir kısmını da esir alıyordunuz. Ve Allah, onların arazilerine, yurtlarına, mallarına ve henüz ayak basmadığınız bir yere sizi son sahip yaptı. Ve Allah, her şeye en iyi güç yetirendir.

(90/33, Ahzâb/9-27)

Necm: 509

[28,29]Ey Peygamber! Eşlerine söyle: "Eğer siz basit dünya hayatını ve onun süslü çekiciliğini istiyorsanız, gelin size boşanma bedeli ödeyeyim ve güzel bir salma tarzıyla sizi salıvereyim. Eğer siz Allah'ı, Elçisi'ni ve son yurdu istiyorsanız, artık hiç şüphesiz Allah, sizden iyileştirenler-güzelleştirenler için çok büyük bir ecir hazırlamıştır."

[30,31]Ey Peygamber'in kadınları! Sizden kim açık, bir çirkin utanmazlıkta bulunursa, suçun cezası iki kat olarak artırılır. Bu da Allah'a göre pek kolaydır. Sizden kim de Allah'a ve Elçisi'ne sürekli saygıda bulunursa ve sâlihi işlerse, ona da ecrini iki kere veririz. Ve Biz ona üstün bir rızık da hazırlamışızdır.

[32-34]Ey Peygamber'in kadınları! Siz kadınlardan herhangi biri değilsiniz; eğer Allah'ın koruması altına giriyorsanız, artık sözü çekicilikle söylemeyin ki sonra kalbinde hastalık bulunan kimse tamah eder. Sözü örfe uygun/ herkesçe kabul gören bir şekilde söyleyin. Evlerinizde vakarlı olun, ilk cahiliyet gösterişi hâlinde gösteriş yapmayın, salâtı ikame edin [mâlî yönden ve zihinsel açıdan destek olma; toplumu aydınlatma kurumları oluşturun-ayakta tutun], zekâtı/vergiyi verin, Allah'a ve Elçisi'ne itaat edin. *–Ey ehli beyt! Gerçekten Allah, sizden kiri gidermek ve sizi temizlemek ister.–* Ve evlerinizde okunmakta olan Allah'ın âyetlerini ve haksızlık, bozgunculuk ve kargaşayı engellemek için konulmuş kanun, düstur ve ilkeleri hatırlayın. Hiç şüphesiz Allah, çok lütfedicidir, gizliyi bilendir, her şeyin iç yüzünü, gizli taraflarını da iyi bilendir.

(90/33, Ahzâb/28-34)

Necm: 510

[35]Şüphe yok ki İslâm dinine giren erkekler ve İslâm dinine giren kadınlar, mü'min erkekler ve mü'min kadınlar, saygıda duran erkekler ve saygıda duran kadınlar, doğru erkekler ve doğru kadınlar, sabreden erkekler ve sabreden kadınlar, huşulu erkekler ve huşulu kadınlar, sadaka veren erkekler ve sadaka veren kadınlar, oruç tutan erkekler ve oruç tutan kadınlar, ırzlarını muhafaza eden erkekler ve ırzlarını muhafaza eden kadınlar, Allah'ı çok anan erkekler ve Allah'ı çok anan kadınlar; Allah, onlar için bir bağışlanma ve çok büyük bir ödül hazırlamıştır.

(90/33, Ahzâb/35)

Necm: 511

[36]Ve Allah ve Elçisi bir işte hüküm verdiklerinde, hiçbir mü'min erkek ve mü'min kadın için kendi işlerinde serbestlik yoktur. Ve kim Allah'a ve Elçisi'ne isyan ederse o, açık bir sapıklıkla sapmıştır.

[37]Hani sen, Allah'ın kendisine nimet verdiği ve senin de kendisine nimet verdiğin kişiye: "Eşini yanında tut ve Allah'ın koruması altına gir!" diyordun da insanlardan çekinerek Allah'ın açığa vuracağı şeyi kendi içinde saklı tutuyordun. Oysa Allah, Kendisine saygıyla, sevgiyle,

bilgiyle ürperti duymana çok daha lâyıktı. Artık Zeyd,[357] Zeyneb'ten ilişkisini kesince, Biz Zeyneb'i seninle evlendirdik. Ki böylelikle evlatlıklarının kendilerinden ilişkilerini kestikleri zaman, evlatlıklardan ayrılan kadınla evlenme konusunda mü'minler üzerine bir güçlük olmasın. Allah'ın emri yerine getirilmiştir.

[38,39]Allah'ın kendisine farz kıldığı şeyde Peygamber üzerine, daha önce gelip geçen kimselerde; Allah'ın verdiği elçilik görevini tebliğ eden, O'na saygıyla, sevgiyle, bilgiyle ürperti duyan ve Allah'tan başka kimseye saygıyla, sevgiyle, bilgiyle ürperti duymayan kimselerle ilgili Allah'ın uygulaması olarak bir güçlük yoktur. Allah'ın emri, ayarlanmış, belirlenmiş bir kaderdir. Hesap görücü olarak Allah yeter.

[40]Muhammed, sizin er kişilerinizden hiç birinin babası değildir. Ancak O, Allah'ın elçisi ve peygamberlerin sonuncusudur.[358] Ve Allah, her şeyi en iyi bilendir.

*(9*0/33, Ahzâb/36-40)

Necm: 512

[41,42]Ey iman eden kişiler! Allah'ı anışınız, 'çokça anmak' olmak üzere anın. Ve O'nu her zaman noksan sıfatlardan arındırın.

[43,44]O, sizleri karanlıklardan aydınlığa çıkarmak için size destek verendir. O'nun doğadaki güçleri/ indirdiği haberci âyetleri destek verirler. Ve O, mü'minlere çok merhametlidir. O'na kavuşacakları gün onların selâmlaşmaları, "Selâm"dır. Allah, da onlar için saygın bir ödül hazırlamıştır.

*(9*0/33, Ahzâb/41-44)

Necm: 513

[45-48]Ey Peygamber! Şüphesiz Biz, seni, bir şâhit, bir müjdeci, bir uyarıcı, Kendi izniyle/ bilgisiyle Allah'a bir davetçi ve ışık saçan bir kandil olarak gönderdik/elçi yaptık. Sen de inananlara, şüphesiz kendileri için Allah'tan büyük bir armağan olduğunu müjdele. Kâfirlere; Allah'ın ilâhlığını, rabliğini bilerek reddeden kimselere ve münâfıklara itaat etme, onların verdiği

---

357 Zeyd, Kelb kabilesindendir. Çocuk yaşta kabile savaşlarında esir alınıp Ukaz pazarında köle olarak satıldı. Hatice'nin yeğenlerinden Hâkim b. Hizâm Zeyd'i satın alıp Mekke'ye getirdi ve halasına hediye etti. Rasûlullah Hatice ile evlendiğinde Zeyd'i eşinin hizmetinde buldu. İyi davranışlarından ve hâlinden hoşlandığı için onu eşinden istedi. Böylece bu şanslı çocuk bir kaç yıl sonra kendisine peygamberlik verilecek olan bu mükemmel insanın hizmetine girdi. Zeyd o sırada 15 yaşındaydı. Sonraları babası ve amcası onun Mekke'de olduğunu öğrendiklerinde, Muhammed'e geldiler ve fidye karşılığı oğullarını geri almak istediler. Muhammed, "Çocuğa soracağım; sizinle mi gidecek, yoksa benimle mi kalacak, buna kendisi karar verecek. Eğer benimle kalmayı tercih ederse, ben benimle kalmayı seçen birini geri göndermem" dedi. Onlar da, buna razı oldular. Zeyd Rasûlullah'ın yanında kalmayı tercih etti. Muhammed hemen Zeyd'i azat etti ve Ka'be'de bir grup Kureyşli önünde, "Şâhit olun, şu andan itibaren Zeyd benim oğlumdur. Ben ona vârisim, o da bana vâristir" diye ilan edip Zeydi evlat edindi. Bundan sonra o, Zeyd b. Muhammed diye çağırılmaya başlandı. Tüm bunlar Muhammed'e peygamberlik gelmeden önce olmuştu. Daha sonra Muhammed elçilik ile görevlendirilince o'na inanan ilk dört kişiden biri oldu. Zeyd o sıralarda 30 yaşındaydı ve 15 yıl boyunca Rasûlullah'a hizmet etmişti. H. 4. yılda Rasûlullah onu halasının kızı Zeyneb'le evlendirdi.

358 Kur'ân'ı koruyarak, korutarak bundan sonra yeni bir kitap indirmeyecektir. Yeni bir kitap indirilmeyeceğine göre, yeni bir elçi de gönderilmeyecektir demektir.

Allah, Muahammed'i (a.s) son peygamber yapmış ve böylece elçi gönderme uygulamasına son vermiştir. Ancak elçinin görevi olan, uyarı, müjdeleme, öğüt verme, ma'rûfu emretme, münkerden nehyetme görevlerini, –Bakara/143 *(4*21. necm), Âl-i İmrân/104, 110 *(4*94. necm) ve Hacc/78'den *(6*38. necm) açıkça anlaşılacağı üzere– bu ümmete vermiştir.

eziyetleri bırak, önemseme. Ve sen, Allah'a işin sonucunu havale et. Ve "tüm varlıkları belirli bir programa göre ayarlayan ve bu programı koruyarak, destekleyerek uygulayan" olarak Allah yeter.

(90/33, Ahzâb/45-48)

Necm: 514

[49]Ey iman etmiş kimseler! Mü'min kadınları nikâh edip, sonra onlara dokunmadan boşadığınız zaman, artık sizin için üzerlerinde sayacağınız bir bekleme süresi yoktur. Derhal onları kazançlandırın ve onları güzel bir şekilde salıverin.

(90/33, Ahzâb/49)

Necm: 515

[50]Ey Peygamber! Şüphesiz Biz, mehirlerini[359] verdiğin eşlerini,

Allah'ın ganimet olarak sana verdiklerinden, sözleşme ile malik olduğunu/savaş esirlerinden himayene verilmiş bayanları,

amcanın, halanın, dayının ve teyzenin kızlarından seninle birlikte hicret etmiş olanları

ve kendisini Peygamber'e hibe eden Peygamber'in de nikâhlamak istediği Müslüman kadını –*mü'minlerin seviyesinden aşağı olmak üzere ve sadece sana özgü olarak*– sana helal kıldık. Biz kendi eşleri ve sözleşmelerinin malik oldukları şeyler[360] konusunda senin dışındaki mü'minlere neyi farz kıldığımızı kesinlikle bildik, daha önce açıkladık. Bu durum; sana özgü olarak getirilen çok eşlilik ve diğer özel maddeler, senin için bir güçlük olmasın diyedir. Ve Allah, kullarının günahlarını çok örten, onları cezalandırmayan ve bağışı bol olandır, engin merhamet sahibidir.

[51]Onlardan dilediğini geri bırakır, dilediğini de yanına alabilirsin. Ayrıldıklarından, istek duyduklarına dönmende artık senin için bir sakınca yoktur. Onların gözlerinin aydınlanıp hüzne kapılmamalarına ve kendilerine verdiğinle hepsinin hoşnut olmalarına en yakın olan budur. Allah, kalplerinizde olanı bilmektedir. Allah, her şeyi bilendir, çok yumuşak davranandır.

[52]Bundan sonra kadınlar ve bunları başka kadınlar ile değiştirmek –*güzellikleri hoşuna gitse bile*– sana helal olmaz. Ancak yemininin malik olduğu/harp esiri olup da senin himayene verilen başka; onu nikâhlayabilirsin. Allah, her şeyi gözetleyip denetleyendir.

(90/33, Ahzâb/50-52)

Necm: 516

[63]Ey iman eden kimseler! Peygamber'in evlerine sadece –*vaktine bakmaksızın*–yemeğe izin verilince girin. Ama çağırıldığınız vakit hemen girin. Artık yemeği yediğinizde de hemen dağılın. Söz için de beklemeyin. Şüphesiz bu hâliniz, Peygamber'e eziyet veriyor sonra da O, sizden çekiniyor. Allah ise haktan/gerçekten çekinmez. Onun hanımlarından bir kazanım istediğiniz zaman da perde arkasından/odalarına girmeden isteyin. Böyle yapmanız, sizin kalpleriniz ve onların kalpleri için daha temizdir. Ve sizin Allah'ın Elçisi'ne eziyet etmeniz ve kendisinden sonra hanımlarını da, sonsuza dek nikâh etmeniz olacak bir şey değildir. Bu, Allah katında çok büyüktür.

[54]Siz bir şeyi açığa vursanız yahut onu gizleseniz biliniz ki, şüphesiz Allah, her şeyi en iyi bilendir.

[55]Peygamber eşlerinin üzerine, babaları, oğulları, kardeşleri, erkek kardeşlerinin oğulları, kız kardeşlerinin oğulları, kadınlar ve sözleşmelerinin sahip olduğu kimseler[361] hakkında bir günah

---

359 Bkz. 345 nolu not.

360 Bkz. 303 nolu not.

361 Bkz. 303 nolu not.

yoktur. *–Ve siz/Peygamber'in eşleri, Allah'ın koruması altına girin.–* Şüphesiz Allah, her şeye en iyi tanıktır.

[56]Şüphesiz Allah ve doğadaki güçleri/indirdiği Kur'ân âyetleri Peygamber'i destekliyorlar/yardım ediyorlar/arka çıkıyorlar. Ey iman etmiş kimseler! Siz de Peygamber'e destek olun/O'na yardım edin/arka çıkın ve O'nun güvenliğini tam bir güvenlikle sağlayın!

[57]Şüphesiz Allah'a ve Elçisi'ne eziyet verenler; Allah onları dünyada ve âhirette dışlamıştır. Ve onlara aşağılayıcı bir azap hazırlamıştır.

[58]Mü'min erkeklere ve mü'min kadınlara yapmadıkları bir şey sebebiyle eziyet eden kimseler de kesinlikle, artık bir iftira ve apaçık bir vebal yüklenmişlerdir.

(90/33, Ahzâb/53-58)

Necm: 517

[59]Ey Peygamber! Eşlerine, kızlarına ve mü'minlerin kadınlarına söyle, üzerlerine dış giysilerinden örtsünler. Tanınıp da eziyet edilmemeleri için, bu daha uygundur. Allah çok bağışlayandır ve çok merhamet edendir.

(90/33, Ahzâb/59)

Necm: 518

[60-62]Andolsun ki eğer o münâfıklar ve kalplerinde bir hastalık olan şu kimseler ve Medîne'de ortalığı karıştıranlar, bu yaptıklarından vaz geçmezlerse, kesinlikle seni onlara, onlar dışlanarak musallat ederiz. Sonra onlar, seninle orada az bir zamandan fazla komşu kalamazlar; Allah'ın önceki geçen kimseler hakkındaki uygulaması olarak nerede bulunurlarsa yakalanırlar ve acımadan, kıyasıya öldürülürler. Ve sen Allah'ın yasası/uygulaması için asla bir değişiklik bulmayacaksın!

(90/33, Ahzâb/60-62)

Necm: 519

[63,73]İnsanlar sana kıyâmetin kopuş vaktinden soruyorlar. De ki: "Onun bilgisi, Allah'ın; münâfık erkekleri, münâfık kadınları, ortak koşan erkekleri, ortak koşan kadınları azap etmesi; ve Allah'ın, mü'min erkeklerin ve mü'min kadınların tevbelerini kabul etmesi için ancak Allah'ın nezdindedir. Ne bilirsin belki kıyâmetin kopuş vakti yakında olur. Ve Allah çok bağışlayıcıdır, çok merhamet edicidir."[362]

(90/33, Ahzâb/63, 73)

Necm: 520

[64-66]Kesinlikle Allah, kâfirleri; Kendisinin ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden kimseleri dışlayıp gözden çıkarmış ve içinde sonsuz olarak kalmaları için, onlara çılgın bir ateş hazırlamıştır. Onlar orada, bir koruyucu yakın ve yardımcı bulamazlar. Yüzleri ateş içinde evrilip çevrildiği gün, "Ah keşke Allah'a itaat etseydik, elçiye itaat etseydik!" diyecekler.

[67,68]Ve dediler ki: "Ey Rabbimiz! Şüphesiz biz efendilerimize ve büyüklerimize itaat ettik de bizi onlar yoldan saptırdılar. Ey Rabbimiz! Onlara azaptan iki kat ver ve kendilerini tam anlamıyla dışla/rahmetinden mahrum bırak."

(90/33, Ahzâb/64-68)

---

362 Resmi Mushaf'taki 73. âyeti, teknik ve anlam bilgisi gereği 63. âyet ile birleştirdik. Ayrıntılar için bkz. Tebyîn.

Necm: 521

[69]Ey iman etmiş kişiler! Sizler Mûsâ'ya eziyet eden kimseler gibi olmayın. İşte, Allah Mûsâ'yı, eziyet edenlerin söylediklerinden temize çıkardı. Ve o, Allah katında mevki sahibi/değerli biri idi.

[70,71]Ey iman etmiş kimseler! Allah'ın koruması altına girin ve sağlam belgeli söz söyleyin. Ki Allah, işlerinizi lehinize düzeltsin, günahlarınızı da bağışlasın. Her kim Allah'a ve Elçisi'ne itaat ederse, artık o, gerçekten çok büyük bir zafer ile kurtulmuş olur.

(90/33, Ahzâb/69-71)

Necm: 522

[72]Şüphesiz Biz, emaneti [bütünlüğü, kusursuzluğu, mükemmelliği] göklerin, yerin ve dağların üzerine yaydık, yaygınlaştırdık da, onlar, onu taşımaya yanaşmadılar, bütünlüğün, kusursuzluğun, mükemmelliğin alıp götürülmesinden korktular. Ve onu insan taşıdı [onu aldı götürdü, ona ihanet etti]. Şüphesiz insan, çok yanlış davranan; kendi zararlarına iş yapan ve çok cahildir.

(90/33, Ahzâb/72)

§MÜMTEHİNE SÛRESİ

MEDÎNE DÖNEMİ

Necm: 523

[1]Ey iman etmiş kimseler! Eğer Benim yolumda çaba harcamak ve Benim rızamı kazanmak için çıktınızsa, size haktan gelen şeyleri bilerek reddetdikleri /inanmadıkları hâlde, onlara sevgi ulaştırarak/onlara sevgiyi gizleyerek Bana düşman olanları ve kendinizin düşmanını yardımcı, yol gösterici, koruyucu yakınlar edinmeyin/onları yönetici yapmayın. Onlar, Rabbiniz Allah'a inandığınızdan dolayı Elçi'yi ve sizi yurdunuzdan çıkarıyorlar. Oysa Ben, sizin gizlediğiniz şeyleri ve açığa vurduğunuz şeyleri en iyi bilenim. Ve sizden kim bunu yaparsa artık o, kesinlikle yolun ta ortasından sapmıştır.

[2]Eğer onlar sizi ele geçirirlerse, sizin için düşman olacaklardır, ellerini ve dillerini kötülükle size uzatacaklardır. Ve onlar, "Keşke küfretseniz; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddederseniz/ inanmasanız" diye arzu etmektedirler.

[3]Kıyâmet günü akrabalarınız ve çocuklarınız size asla yarar sağlamazlar. Allah aranızı ayırır. Ve Allah, yaptıklarınızı en iyi görendir.

*(9*1/60, Mümtehine/1-3)

Necm: 524

[4,5]İbrâhîm'de ve o'nunla beraber bulunanlarda –İbrâhîm'in babası için, "Senin için kesinlikle bağışlanma dileyeceğim. Ve Allah'tan olan hiçbir şeye gücüm yetmez" demesi hariç– kesinlikle sizin için güzel bir örnek vardır. Hani İbrâhîm ve İbrâhîm ile beraber olanlar, toplumlarına, "Biz, sizden ve sizin Allah'ın astlarından taptıklarınızdan uzağız. Biz, sizi silip attık. Ve siz, bir tek olarak Allah'a inanıncaya kadar sizinle bizim aramızda sonsuza dek bir düşmanlık ve buğz belirmiştir. Rabbimiz! Yalnız Sana dayandık, Sana yöneldik. Ve dönüş ancak Sanadır. Rabbimiz! Bizi, kâfirler; Senin ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden kimseler için bir ateşe atılma/imtihan aracı yapma! Bizi bağışla! Rabbimiz! Şüphesiz Sen, en üstün, en güçlü, en şerefli, mağlûp edilmesi mümkün olmayan/mutlak galip olanın, en iyi yasa yapanın, en sağlam yapanın ta kendisisin!" demişlerdi.

[6]Andolsun, onlarda sizin için; Allah'ı ve âhiret gününü uman kimseler için güzel bir örnek vardır. Kim yüz çevirirse bilsin ki şüphesiz Allah, zenginin, övgüye layık olanın ta kendisidir.

*(9*1/60, Mümtehine/4-6)

Necm: 525

[7]Belki Allah, sizlerle onlardan kendilerine karşı düşmanlık beslemekte olduğunuz kimseler arasında bir sevgi oluşturur. Allah, en iyi güç yetirendir. Ve Allah, çok bağışlayandır, çok merhamet edendir.

[8]Allah, sizi, din hakkında sizinle savaşmayan ve sizi yurtlarınızdan çıkarmayan kimselere iyilik etmekten, onlara hakkaniyetle davranmaktan men etmez. Şüphesiz ki Allah, hakkaniyetle davrananları sever.

[9]Allah, ancak sizi, sizinle din hakkında savaşan, sizi yurtlarınızdan çıkaran ve çıkarılmanız için yardımlaşan kimseleri velîleştirmenizi [koruyucu, gözetici, yönetici yapmanızı] yasaklar. Kim onları velîleştirirse, işte onlar, yanlış; kendi zararlarına iş yapanların ta kendileridir.

*(9*1/60, Mümtehine/7-9)

Necm: 526

[10]Ey iman etmiş kimseler! Mü'min kadınlar göçmenler olarak size geldiği zaman, hemen onları sorgulayın. –*Allah onların imanlarını daha iyi bilir.*– Artık, eğer siz de onların inanmış kadınlar olduğunu öğrenirseniz, artık onları kâfirlere; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddedenlere geri döndürmeyin. Göç eden mü'min kadınlar, onlara helal değildir. Onlar da bunlara helal olmazlar. İnanmamış eski kocalarına sarfettiklerini verin. Mehirlerini[363] kendilerine verdiğiniz zaman onlarla evlenmenizde size bir günah yoktur. Kâfir; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden kadınları nikâhınızda tutmayın, sarfettiğinizi/ ödediğiniz mehiri geri isteyin. Onlar da sarfettiklerini/ size harcadıklarını geri istesinler. İşte bu, Allah'ın hükmüdür. Ki aranızda O hükmeder, Allah, çok bilendir, çok iyi yasa koyandır.

[11]Eğer eşlerinizden biri, sizden, kâfirlere; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddedenlere kaçar da siz de misillemede bulunursanız, eşleri gitmiş olanlara, harcadıkları kadar verin. Ve siz, kendisine inandığınız Allah'ın koruması altına girin.

(91/60, Mümtehine/10-11)

Necm: 527

[12]Ey Peygamber! İnanmış kadınlar sana, Allah'a hiçbir şeyi ortak koşmamaları, hırsızlık etmemeleri, zina etmemeleri, çocuklarını öldürmemeleri, elleri ile ayakları arasında bir iftira uydurup getirmemeleri, herkesçe kabul gören/vahye uygun hususlarda sana isyan etmemeleri üzerine bağlılık yemini ederek gelirlerse, hemen onların bağlılık yeminlerini al ve onlar için Allah'tan bağışlanma dile. Şüphesiz Allah, çok bağışlayan, çok merhamet edendir.

(91/60, Mümtehine/12)

Necm: 528

[13]Ey iman etmiş kimseler! Allah'ın gazap ettiği toplumu velîleştirmeyin [yönetici, gözetici yapmayın]. Kâfirlerin; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddedenlerin mezarlık halkından ümit kestiği gibi, kesinlikle onlar, âhiretten ümit kesmişlerdir.

(91/60, Mümtehine/13)

---

363 Bkz. 345 nolu not.

§NİSÂ ve ZİLZAL SÛRELERİ

MEDÎNE DÖNEMİ

Necm: 529

[1]Ey insanlar! Sizi tek bir nefisten oluşturan, ondan eşini oluşturan ve her ikisinden birçok erkek ve kadın türetip yayan Rabbinizin koruması altına girin. Ve kendisiyle birbirinizle dilekleştiğiniz Allah'ın ve akrabalığın koruması altına girin. Şüphesiz Allah, sizin üzerinizde gözeticidir.

[2]Ve yetimlerinize mallarını verin. Temizi pise değişmeyin. Onların mallarını kendi mallarınıza katarak yemeyin. Bunu yapmak kesinlikle büyük bir suçtur.

[3]Ve eğer ki yetimleriniz konusunda hakkaniyetsizlikten korktuysanız; o takdirde yetimlerin kadınlarından/ yetimlere bakmak zorunda kalmış kadınlardan, sizin için hoş olanlarından ikişer ikişer, üçer üçer, dörder dörder nikâhlayın. Şâyet o takdirde de adaleti gözetemeyeceğinizden korktuysanız, bir tanesini ya da yasalar çerçevesinde himayenizde bulunan kadını[364] nikâhlayın. Bu, haksızlığa sapmamanız için en uygunudur.

[4]Ve yetimlerin kadınlarına mehirlerini[365] seve seve veriniz. Artık kendileri alacaklarından bir kısmını size hoş ederlerse/ikramda bulunurlarsa da onu afiyetle, çekinmeden yiyiniz.

[5]Ve Allah'ın, ayakta kalmanız için size vermiş olduğu mallarınızı bu aklı ermezlere/ henüz reşit olmamış yetimlere vermeyiniz. Ve onları o mallarda rızıklandırın ve onları giyindirin. Ve onlara örfe uygun/herkesçe iyi olduğu kabul edilen söz söyleyin.

[6]Ve bu yetimlerinizi nikâha ulaşıncaya kadar sıkı bir eğitim vererek olgunlaştırınız. Sonra da eğer kendilerinde rüşt/erginlik çağına ulaşmışlık hissederseniz, mallarını kendilerine hemen teslim ediniz. Onlar büyüyecekler diye onların mallarını saçıp savurup yemeyin de. Ve kim zengin ise artık o iffetli davransın. Kim de fakir ise artık o da örfe uygun/ herkesçe kabul gören bir şekilde yesin. Sonra da yetimlerin mallarını kendilerine teslim ettiğiniz zaman onlar üzerine şâhit tutunuz. Hesap sorucu olarak da Allah yeter.

[7]Ana-baba ve akrabaların ölüp de geride bıraktıkları şeylerde erkek yetimlere bir pay vardır. Ana-baba ve akrabaların ölüp de geriye bıraktıklarından az olsa da çok olsa da farz kılınmış bir nasip olarak kız yetimlere de bir pay vardır.

[8]Miras bölüşülmesine yakınlar, yetimler ve miskinler hazır bulunduğu zaman da onları ondan rızıklandırın ve onlara örfe uygun/ herkesçe iyi olduğu kabul edilen söz söyleyin.

[9]Ve kendileri arkalarında zayıf soy bıraktıkları takdirde endişe edecek olanlar, ürpersinler! Ve de Allah'ın koruması altına girsinler ve belgelenmiş söz söylesinler.

[10]Kesinlikle, yetimlerin mallarını haksız yere yiyen kimseler, kesinlikle karınlarının içinde ateş yerler. Ve yakında ateşi alevli cehenneme yaslanacaklardır.

(92/4, Nisâ/1-10)

Necm: 530

[33]Ve Biz, anne, baba ve akrabaların bıraktıkları herşey için mirasçılar belirledik. Yeminlerinizin bağladığı kimseler; sözlü, senetli, yasal borçlu olduğunuz kimseler ve vasiyetle hak sahibi kılınmış kimseler onların nasiplerini de hemen verin. Şüphesiz Allah, her şeye en iyi şâhittir.

[11]Allah, size evlatlarınız hakkında Allah'tan bir taksim olarak yükümlülük ulaştırır: Erkek için, iki kadın payı kadardır. Eğer hepsi kadın olmak üzere ikiden fazla iseler, o zaman geride

---

364 Bkz. 303 nolu not.
365 Bkz. 242 nolu not.

bırakılmış şeylerin üçte-ikisidir. Ve eğer bir tek kadın ise o zaman ona yarısıdır. Eğer ölen, ana ve baba ile birlikte çocuklar da bırakmışsa ana-babanın her birine altıda-bir; şâyet ölenin çocuğu yok da, mirasçı olarak ana ve babası kalmışsa, o zaman anası için üçte-birdir. Eğer ölenin kardeşleri varsa anası için altıda-birdir. Bu paylar, ölenin yaptığı vasiyet ve borçlardan sonradır. Babalarınız ve çocuklarınız; hangisinin size yarar bakımından daha yakın olduğunu, siz bilemezsiniz. Şüphesiz Allah, en iyi bilendir, en iyi yasa koyandır.

[176]Senden kelâle/birinci derecede mirasçısı olmayan kişiler hakkında fetva istiyorlar. Deki: "Allah, size fetva verecektir." Çocuğu olmayan, kız kardeşi bulunan bir kişi ölürse, bıraktığı şeyin yarısı kız kardeşinindir. Ve oğlan kardeş, kız kardeşin çocuğu yoksa ona mirasçı olur. Eğer çocuksuz oğlan kardeşe mirasçı olan kız kardeşler, iki kişi iseler çocuksuz ölen oğlan kardeşin bıraktığının üçte-ikisi onlarındır. Eğer çocuksuz ölen kişinin kardeşleri erkek ve kadın kardeşler iseler, o zaman erkek için iki kadının payı vardır. Allah, sapmayasınız diye açığa koyuyor ve Allah, her şeyi en iyi bilendir.

[12]Eğer hanımlarınızın çocukları yoksa bıraktıklarının yarısı sizindir. Şâyet bir çocukları varsa o zaman yapmış olduğu vasiyet ve borçtan sonra mirasın dörtte-biri sizindir. Eğer siz çocuk bırakmadan ölürseniz, geriye bıraktığınızın dörtte-biri hanımlarınızındır. Şâyet çocuklarınız varsa o zaman bıraktığınızın, yapmış olduğunuz vasiyet ve borçtan sonra sekizde-biri hanımlarınızındır. Eğer ölen bir erkek veya kadın, birinci dereceden mirasçısı; eşi, çocuğu ve ana-babası olmadan miras bırakıyor ve kendisinin bir erkek veya kız kardeşi bulunuyorsa, bunlardan her birine, yapmış olduğu vasiyet ve borçtan sonra, zarara uğratılmadan altıda-biridir. Eğer mevcut olan kardeşler bundan daha çok iseler, bu takdirde kardeşler, üçte-birde ortaktırlar. Bunlar, Allah tarafından bir ulaştırılmış yükümlülüktür. Ve Allah, en iyi bilen ve çok yumuşak davranandır.[366]

(92/4, Nisâ/33, 11, 176, 12)

Necm: 531

[29]Ey iman etmiş kişiler! Mallarınızı *–kendi rızanızla yaptığınız ticaret şekli hariç olmak üzere–* aranızda haksız yolla yemeyin, kendinizi öldürmeyin. Şüphesiz Allah, size çok merhametlidir.

[30]Ve kim, düşmanlık ve şirk koşmak sûretiyle yanlış; kendi zararlarına iş olarak bu yasakları işlerse, yakında Biz, onu ateşe sokarız. Ve onu ateşe atmak, Allah'a çok kolaydır.

[31]Eğer siz, yasaklandığınız şeylerin büyüklerinden sakınırsanız, kötülüklerinizi sizden örteriz. Ve sizi saygın giriş yerine girdiririz.

[32]Ve Allah'ın bazınıza, diğerlerinizden fazla verdiği şeyleri temenni etmeyin. Erkeklere kazandıklarından bir pay vardır. Kadınlara da kazandıklarından bir pay vardır. Ve Allah'ın fazlından isteyin. Şüphesiz Allah, her şeyi en iyi bilendir.

[13]İşte bunlar, Allah'ın sınırlarıdır. Kim Allah'a ve Elçisi'ne itâat ederse Allah onu, içinde sürekli kalanlar olarak altlarından ırmaklar akan cennetlere girdirir. İşte bu da, çok büyük kurtuluştur.

[14]Ve kim Allah'a ve O'nun Elçisi'ne karşı gelir ve O'nun sınırlarını aşarsa, Allah onu, içinde sürekli kalmak üzere cehenneme girdirir. Ve alçaltıcı azap onun içindir.

(92/4, Nisâ/29-32, 13-14)

---

366 Bu pasajı, teknik gerekçeler ve anlam bilgisi gereği Resmi Mushaf'tan farklı tertip ettik. Ayrıntılı açıklamalar için bkz. Tebyîn.

Necm: 532

[15]Kadınlarınızdan aşırılığa gidenlere/ cinsel sapıklık edenlere, kendinizden onların aleyhine hemen dört şâhit getirin; şâyet onlar şâhitlik ederlerse, artık o kadınları, ölüm onlara geçmişte yaptıklarını ve yapması gerekirken yapmadıklarını bir bir hatırlattırıncaya ya da Allah onlara bir yol kılıncaya kadar evlerde tutun.

[16]Sizlerden cinsel sapıklık eden iki er kişi, hemen her ikisine de eziyet edin. Eğer tevbe ederler de düzeltirlerse artık onlardan mesafeli durun. Şüphesiz Allah, tevbeleri çokça kabul eden, çok tevbe fırsatı verendir, çok merhamet edendir.

(92/4, Nisâ/15-16)

Necm: 533

[17]Allah'ın üzerine aldığı tevbe, ancak cehalet nedeniyle kötülük yapanların, sonra hemencecik tevbe edenlerinkidir. İşte bunlar, Allah'ın tevbelerini kabul ettikleridir. Allah, en iyi bilendir, en iyi hüküm koyandır.

[18]Ve tevbe, kötülükleri yapıp edip de onlardan birine ölüm çatınca: "Ben, şimdi gerçekten tevbe ettim" diyenler ve de kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden birileri olarak ölenler için değildir. İşte bunlar, Bizim, kendileri için acı bir azap hazırladıklarımızdır.

(92/4, Nisâ/17-18)

Necm: 534

[19]Ey iman etmiş kişiler! Kadınlara zorla mirasçı olmanız/ mallarından istifade etmek amacıyla onların sizden ayrılmasını engellemeniz size helal olmaz. Ve onlara verdiğinizin bir kısmını götürmeniz için, açık bir fahişe [çirkin bir hayâsızlık/zina] getirmedikleri sürece onları sıkıştırmayınız. Ve onlarla örfe uygun/herkesçe iyi olduğu kabul edilen yollarla ilişkide bulununuz. Ve eğer kendilerinden hoşlanmadınızsa, siz bir şeyden hoşlanmasanız da Allah, sizin hoşlanmadığınız şeyde birçok hayır oluşturacak olabilir.

[20]Ve eğer bir eşin yerine bir eş değiştirmek istediyseniz, onlardan birine yüklerle vermiş de bulunsanız, artık ondan bir şey geri almayınız. Onu bir iftira ve açık bir günah olarak alır mısınız?

[21]Ve birbirinizle kaynaşıp başbaşa kalmışken ve onlar sizden kuvvetli bir söz almışken verdiğinizi nasıl alırsınız?

[22]Ve kadınlardan babalarınızın nikâhladıklarını nikâhlamayın. Ancak geçen geçmiştir. Şüphesiz bu, çirkin bir hayâsızlıktır ve öfke duyulan bir iğrençliktir. Ne kötü bir yoldu o!

[23,24]Size, anneleriniz, kızlarınız, kız kardeşleriniz, teyzeleriniz, halalarınız, erkek kardeşinizin kızları, kız kardeşinizin kızları, sizi emzirmiş olan anneleriniz, sütten kız kardeşleriniz, kadınlarınızın anneleri, birleşme yaptığınız kadınlarınızın eski kocalarından doğup evinizde bulunan üvey kızlarınız *–birleşme yapmadıysanız size bir sakınca yoktur–*, kendi sulbünüzden olan oğullarınızın hanımları ve iki kız kardeşin arasını birleştirmeniz *–eski yapılıp geçenler hariç–*, yeminlerinizin sahip oldukları hariç, muhsan/nikâhlı kadınlar da haram kılındı. Allah çok affedici, çok merhametlidir. Bunlar, Allah'ın üzerinize yazdığıdır.

Bunların dışında, iffetlerinizi koruyup fuhuşta bulunmamak üzere mallarınızla, muhsınlaşacak/evlenecek kadın aramanız size helal kılındı. Öyleyse onlardan ne ile yararlandıysanız, zorunlu bir görev olarak mehirlerini ödeyiniz. Zorunlu ödemenizden sonra, rızalaştığınız şeyde size bir sorumluluk yoktur. Şüphesiz Allah, en iyi bilen ve haksızlık, bozgunculuk ve kargaşayı engellemek için konulmuş kanun, düstur ve ilkeler koyandır.

[25]Ve sizden her kim hür mü'min kadınları nikâh edecek bir zenginliğe gücü yetmiyorsa, ona da, yasal çerçevede himayenize verilen, mü'min genç kızlarınızdan/hizmetçilerinizden nikâhlamak

var. Ve Allah, sizin imanınızı daha iyi bilir. Sizin bazınız, bazınızdandır. O hâlde fuhuşta bulunmayan, gizli dost edinmeyen sahiplenilmiş kadınlar olmak üzere yakınlarının izniyle/ bilgileri ile yasal çerçevede himayenize verilen kadınları[367] nikâhlayın ve örfe uygun/herkesçe kabul gören bir şekilde mehirlerini[368] verin. Sahiplenildiklerinde fahişe işlerlerse, o zaman onlara hür kadınlara verilen azabın yarısı verilir. *–İşte bu sizden günah işlemekten ürperen kimseleredir.–* Ve eğer sabrederseniz sizin için daha hayırlıdır. Ve Allah, kullarının günahlarını çok örten, onları cezalandırmayan ve bağışı bol olandır, engin merhamet sahibidir.

[26]Allah, sizin için açığa koymak, sizi, sizden öncekilerin uygulamalarına kılavuzlamak ve hatalardan dönüşünüzü kabul etmek istiyor. Ve Allah, çok iyi bilendir, en iyi yasa koyan, bozulmayı iyi engelleyen/sağlam yapandır.

[27]Ve Allah, sizin tevbenizi kabul etmek istiyor. Şehvetlerine uyan kimseler de, sizin doğru yoldan büyük bir meyil ile eğilmenizi istiyorlar.

[28]Allah, sizden hafifletmek istiyor. Ve şüphesiz insan çok zayıf oluşturulmuştur.

(92/4, Nisâ/19-28)

Necm: 535

[34]Allah'ın, bazı şeyleri bazısına fazla kılması ve erkeklerin mallarından harcamaları nedeniyle erkekler, kadınlar üzerine iyi koruyup iyi gözeticidirler. Hâl böyle olunca, sâlih kadınlar, Allah'a itaat edicidirler; Allah'ın koyduğu kurala uyanlardır, Allah'ın koruduğu şey nedeniyle henüz gelmediği hâlde başlarına gelebilecek felaketler için koruyucudurlar. Dik kafalılık yaparak kendisini taciz ve tecavüz riskine atmasından korktuğunuz kadınlara da, öğüt verin ve yan gelip yattıkları yerlerde; kendi ülkeniz sınırları içerisinde göç ettirin ve de baskı yapın. Bunun üzerine size saygılı davranırlarsa, artık onlar aleyhine başka bir yol aramayın. Allah, çok yücedir, çok büyüktür.

[35]Ve eğer karı-kocanın arasının açılmasından korktuysanız, o zaman bir hakem erkeğin yakınlarından, bir hakem de kadının yakınlarından kendilerine gönderin. Bu karı-koca gerçekten barışmak isterlerse, Allah karı-kocanın arasında geçim verir. Şüphesiz Allah, çok iyi bilendir, her şeyin iç yüzünü, gizli taraflarını da iyi bilendir.

[128-130]Ve eğer bir kadın, kocasının hâlinden; diklenmesinden veyahut kendisinden uzaklaşmasından korkarsa, artık aralarında bir barış yapmalarında, onlara bir günah yoktur. Ve barış hayırlıdır. Ve nefisler kıskançlığa hazır kılınmıştır. Eğer iyileştirir-güzelleştirirseniz ve Allah'ın koruması altına girerseniz, artık şüphesiz Allah, yapmış olduğunuz şeylere haberdardır. Ve kadınlarınız arasında adaletli davranmaya ne kadar uğraşsanız da asla güç yetiremezsiniz. Öyleyse birisine tamamen kapılıp da diğerini askıya alınmış gibi bırakmayın. Ve eğer düzeltirseniz ve Allah'ın koruması altına girerseniz artık şüphesiz Allah, kullarının günahlarını çok örten, onları cezalandırmayan ve bağışı bol olandır, engin merhamet sahibidir. Eğer onlardan karı-koca ayrılırlarsa, Allah, hepsini geniş armağanlarından zenginleştirir. Ve Allah, ilmi ve rahmeti geniş ve sınırsız olandır, en iyi yasa koyan, bozulmayı iyi engelleyen/sağlam yapandır.[369]

(92/4, Nisâ/34-35, 128-130)

Necm: 536

[36-38]Ve Allah'a kulluk edin ve O'na hiçbir şeyi ortak koşmayın. Ve de anaya-babaya, akrabaya, yetimlere, yoksullara, akraba olan komşulara, uzaktan komşulara, yanında bulunan

---

367 Bkz. 303 nolu not.

368 Bkz. 345 nolu not.

369 Bu pasajı, teknik gerekçeler ve anlam bilgisi gereği Resmi Mushaf'tan farklı tertip ettik. Ayrıntılı açıklama için bkz. Tebyîn.

arkadaşa, yolda kalanlara, yasalar çerçevesinde himayenize verilmiş kimselere[370] iyilik edin. Şüphesiz Allah, kibirlenen ve övünen; cimrilik eden, insanlara cimriliği emreden ve Allah'ın kendilerine armağanlarından verdiklerini gizleyen kimseleri ve Allah'a ve âhiret gününe iman etmedikleri hâlde mallarını, insanlara gösteriş yapmak için harcayan kimseleri sevmez. Ve Biz, kâfirlere; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddedenlere alçaltıcı bir azabı hazırladık. Ve şeytan kimin için akran/yakın arkadaş olursa, o ne kötü bir arkadaştır!

[39]Bir de bunlar, Allah'a ve âhiret gününe iman etselerdi ve Allah'ın kendilerini rızıklandırdığı şeylerden Allah yolunda harcasalardı, zarar mı görürlerdi? Ve Allah, onları çok iyi bilendir.

[40]Şüphesiz Allah, zerre kadar haksızlık etmez. Ve eğer iyilik ise onu kat kat artırır. Ve Kendi katından büyük bir ecir verir.

[41]Her ümmetten bir tanık getirdiğimiz ve seni de işte onların üzerine bir tanık olarak getirdiğimiz zaman bak nasıl?

[42]İnkâr eden ve Elçi'ye isyan eden kimseler, o gün toprağa karışıp gitmeyi isterler. Allah'tan hiçbir sözü gizleyemezler de.

*(9*2/4, Nisâ/36-42)

Necm: 537

[43]Ey iman etmiş kişiler! Sarhoş iken ne söylediğinizi bilinceye kadar, cünüb[371] iken de *–yolcu olanlar bu hükmün dışındadır–* yıkandırılıncaya kadar, salâta [mâlî yönden ve zihinsel açıdan destek olma; toplumu aydınlatma kurumlarına] yaklaşmayın/ toplum içine çıkmayın. Eğer hasta iseniz veya yolculukta bulunursanız veyahut biriniz tuvaletten geldiyse veya kadınlarla temaslaştıysa, su da bulamamışsanız o zaman, hemen tertemiz bir toprağa yönelin. Sonra da yüzlerinizi ve ellerinizi el ile silin. Şüphesiz Allah çok affedicidir, çok bağışlayıcıdır.

*(9*2/4, Nisâ/43)

Necm: 538

[44]Kendilerine Kitap'tan bir nasip verilmiş olan kimseleri görmüyor musun? Onlar, sapıklığı satın alıyorlar ve sizin hak yoldan sapmanızı istiyorlar.

[45]Ve Allah, sizin düşmanlarınızı daha iyi bilir. Ve yol gösterici, koruyucu yakın olarak, Allah yeter. Yardımcı olarak da Allah yeter.

[46]Yahudileşmişlerden bir kısmı kelimelerin yerlerini/ öz anlamlarını değiştirirler, dillerini eğerek-bükerek ve dine saldırarak Peygamber'e karşı, "İşittik ve karşı geldik/iyice sarıldık", "Dinle, dinlemez olası", "raina" [güdüşelim, bizim çobanımız] derler. Eğer onlar, "İşittik, itaat ettik, dinle ve bizi gözet" deselerdi şüphesiz kendileri için daha hayırlı ve daha sağlam/doğru olacaktı; fakat bile bile gerçeği kabul etmemeleri sebebiyle Allah, onları dışlayıp gözden çıkarmıştır. Artık pek az inanırlar.

*(9*2/4, Nisâ/44-46)

---

370 Bkz. 303 nolu not.

371 Cünüb sözcüğü, "uzak olan/kopuk" anlamına gelir. Nisâ/43 ve Mâide 6 âyetleri ışığında değerlendirildiğinde bu sözcüğün, "şehvetin kabarması, nefsin uyanması sebebiyle hayattan kopuk olan, dengesini yitirmiş, sağduyulu davranamayan" demek olduğu anlaşılır. Zira bu hâldeki insan; hayattan, dünyadan kopuk olur, sağduyusunu yitirir. Buradan anlaşılan odur ki cünüplük; meninin gelmesi ile yıkanma arasındaki hâl değil, şehvetin kabarması ile meninin inmesi arasındaki gergin hâldir.

Necm: 539

[47]Ey Kitap verilmiş kimseler! Biz, birtakım yüzleri silip de enselerine çevirmeden yahut Sebt halkını[372] dışlayıp gözden çıkardığımız gibi onları dışlamadan önce yanınızda bulunanı doğrulamak üzere indirdiğimiz bu kitaba iman edin. Ve Allah'ın emri yerine gelecektir.

[48]Şüphesiz Allah, Kendisine ortak kabul edilmesini asla bağışlamaz. Bunun altındaki günahları dilediği kimseler için bağışlar. Kim Allah'a ortak tanırsa, şüphesiz pek büyük bir günah işlemiş olur.

(92/4, Nisâ/47-48)

Necm: 540

[49]Kendilerini temize çıkaranları görmüyor musun? Tam tersi Allah, dilediği kimseyi temize çıkarır. Onlara kıl kadar haksızlık edilmez.

[50]Bak Allah'ın aleyhine nasıl yalan uyduruyorlar. Apaçık bir günah olarak bu yeter.

[51]Kendilerine Kitap'tan bir nasip verilmiş olan şu kimseleri görmüyor musun?! Onlar, puta ve tağuta[373] inanıyorlar. Ve Allah'a inanmayan kimseler için, "Bunlar, mü'minlerden daha doğru bir yoldadır" diyorlar.

[52]İşte onlar, Allah'ın dışladığı kimselerdir. Allah kimi dışlayıp gözden çıkarırsa, artık ona asla bir yardımcı bulamazsın.

[53]Yoksa onlar için dünya yönetiminden bir pay mı vardır. Eğer öyle olsaydı, insanlara bir hurma çekirdeğinin oyuğunu bile vermezlerdi.

[54]Yoksa onlar insanları, Allah'ın onlara armağan olarak verdiği şey için kıskanıyorlar mı? Bakın, şüphesiz Biz, İbrâhîm soyuna da kitap ve haksızlık, bozgunculuk ve kargaşayı engellemek için konulmuş kanun, düstur ve ilkeleri vermiştik. Hem de onlara büyük bir hükümranlık verdik.

[55]İşte Yahudilerden bir kısmı ona iman etti. Bir kısmı da ondan yüz çevirdi. Ve çılgın alevli ateş olarak cehennem yeter.

(92/4, Nisâ/49-55)

Necm: 541

[56]Şüphesiz ki âyetlerimize inanmamış şu kişileri Biz, yakında ateşe atacağız. Derileri piştikçe, azabı tatsınlar diye, derilerini başka deriler ile değiştireceğiz. Şüphesiz Allah, çok güçlüdür, en iyi yasa koyandır.

[57]Ve iman eden ve düzeltmeye yönelik işler yapanları, içinde sonsuz olarak kalmak üzere, altlarından ırmaklar akan cennetlere koyacağız. Onlara orada tertemiz [kin gütmeyen, kıskançlık duymayan] eşler vardır. Ve onları, koyu bir gölgeliğe girdireceğiz.

(92/4, Nisâ/56-57)

Necm: 542

[58]Şüphesiz Allah, size, emanetleri ehline vermenizi ve insanlar arasında hükmettiğiniz zaman adaletle hükmetmenizi emrediyor. Şüphesiz Allah, bununla size ne güzel öğüt veriyor. Şüphesiz Allah, en iyi işiten, en iyi görendir.

[59]Ey iman etmiş kimseler! Allah'a itaat edin, Elçi'ye ve sizden olan emir sahiplerine/anayöneticiye itaat edin. Sonra, eğer herhangi bir şeyde anlaşmazlığa düşerseniz; Allah'a ve âhiret

---

372 Yahudilerden tefekkür günü nedeniyle imtihana çekilen toplum, A'râf sûresi'nde konu edilmiştir.

373 Bkz. 246 nolu not.

gününe inanan kimseler iseniz, onu Allah ve Elçi'ye havale edin. Bu, daha iyidir ve en uygun çözümü bulmak bakımından daha güzeldir.

(92/4, Nisâ/58-59)

Necm: 543

[60]Kesin olarak, inanmamakla emrolundukları tâğutu[374] aralarında hakem yapmak isteyerek kendilerinin, sana indirilene ve senden önce indirilene inandıklarını ileri süren şu kişileri görmedin mi/hiç düşünmedin mi? Şeytan da onları uzak/geri dönülmez bir sapıklıkla sapıttırmak istiyor.

[61]Ve onlara: "Allah'ın indirdiğine ve Elçi'ye gelin!" denince, o münâfıkların senden uzaklaştıkça uzaklaştıklarını görürsün.

[62]Elleriyle yaptıkları yüzünden kendilerine bir musibet isabet ettiği zaman bak nasıl oldu!

[63]Sonra, "Biz, sadece iyilik etmek ve uzlaştırmak istedik" diye Allah'a yemin ederek sana geldiler. İşte onlar, Allah'ın, kalplerindekini bildiği kimselerdir; artık sen, onlardan mesafelen ve onlara öğüt ver. Ve onlara, kendileri hakkında, derinden etkileyecek güzel söz söyle!

(92/4, Nisâ/60-63)

Necm: 544

[64]Ve Biz, her elçiyi sadece, Allah'ın izniyle/ bilgisi ile itaat olunsun diye gönderdik. Ve eğer onlar şirk koşmak sûretiyle kendilerine haksızlık ettikleri zaman sana gelseler de Allah'tan bağışlanmalarını isteselerdi, sen de onlar için bağışlanma isteseydin, kesinlikle Allah'ı tevbeleri çokça kabul eden, çok tevbe fırsatı veren, çok merhamet eden olarak bulurlardı.

[65]Artık, hayır! Rabbine andolsun ki onlar aralarında çıkan çekişmeli işlerde seni hakem yapıp sonra da senin verdiğin hükme karşı içlerinde hiçbir sıkıntı duymadıkça ve tam bir güvenlikle güvenlik sağlamadıkça iman etmiş olamazlar.

[66]Eğer Biz, onlara: "Kendinizi öldürün veya yurtlarınızdan çıkın" diye yazmış olsaydık, içlerinden pek azı hariç, bunu yapmazlardı. Ve eğer onlar, öğütlendikleri şeyleri yapsalardı, elbette kendileri için daha hayırlı ve sebat etmede daha kuvvetli olurdu. [67,68]Ve o zaman kesinlikle kendilerine nezdimizden çok büyük bir ödül verirdik. Ve onları kesinlikle doğru yola kılavuzlardık.

[69]Kim de Allah'a ve Elçi'ye itaat ederse artık onlar, Allah'ın, peygamberlerden, dosdoğru kimselerden, şehitlerden ve sâlihlerden kendilerine nimet verdiği kişilerle beraberdir. Ve bunlar arkadaş olarak ne güzeldir! [70]Bu, Allah'tan bir armağandır. En iyi bilen olarak Allah yeter.

(92/4, Nisâ/64-70)

Necm: 545

[71]Ey iman etmiş kişiler! Önleminizi alın, sonra da onlara karşı ya küçük birlikler hâlinde sefere çıkın veya topluca sefere çıkın.

[72]Şüphesiz sizden bir kısmı da kesinlikle ağır davranır. Sonra size bir musibet isabet edince: "Kesinlikle Allah bana lutfetti de onlarla beraber tanık olarak bulunmadım" der.

[73]Ve eğer size Allah'tan bir armağan isabet ederse, kesinlikle, sanki sizinle kendisi arasında hiç sevgi yokmuş gibi, şüphesiz: "Ah ne olurdu, onlarla beraber olaydım da çok büyük başarıya erseydim!" diyecektir.

[74]O hâlde basit dünya hayatını, âhiret karşılığında satacak kimseler, Allah yolunda savaşsınlar. Her kim, Allah yolunda savaşır da öldürülür veya galip gelirse, artık Biz, ona çok büyük bir ödül vereceğiz.

---

374 Bkz. 246 nolu not.

[75]Size ne oluyor da, Allah yolunda ve “Ey Rabbimiz! Bizleri bu halkı kendi benliklerine haksızlık eden kimseler olan memleketten çıkar, nezdinden bize bir koruyucu, yol gösterici yakın, nezdinden iyi bir yardımcı kıl” diyen zayıf düşürülmüş erkekler, kadınlar ve çocuklar uğrunda savaşmıyorsunuz?

[76]İman etmiş kimseler, Allah yolunda savaşırlar. Kâfirler; Allah’ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddetmiş kişiler de tâğut yolunda savaşırlar. O hâlde siz şeytanın yakınları, yardımcıları ile savaşın. Şüphesiz şeytanın tuzağı çok zayıftır.

*(9*2/4, Nisâ/71-76)

Necm: 546

[77,78]Kendilerine, “Elinizi çekin, salâtı ikame edin [mâlî yönden ve zihinsel açıdan destek olma; toplumu aydınlatma kurumları oluşturun, ayakta tutun], zekâtı/vergiyi verin” denilenleri görmedin mi/ hiç düşünmedin mi? Sonra savaş üzerlerine yazıldığında, onlardan bir grup, Allah’a duydukları saygıyla, sevgiyle, bilgiyle ürperti gibi yahut daha şiddetli olarak insanlara saygıyla, sevgiyle, bilgiyle ürperti duyarlar. Ve “Rabbimiz, ne diye savaşı üzerimize yazdın, bizi yakın bir zamana ertelemeli değil miydin?” dediler. De ki: “Dünyanın kazanımı, çok azdır. Âhiret ise Allah’ın koruması altına girmiş kişiler için daha hayırlıdır ve siz “bir hurma çekirdeğindeki ipince bir iplik kadar” bile haksızlığa uğratılmayacaksınız. Her nerede olursanız olun ölüm size yetişir, son derece sağlam kaleler içinde bulunsanız bile.” Ve onlara bir iyilik isabet ederse, “Bu Allah’tandır” derler, bir kötülüğe uğrarlarsa, “Bu sendendir” derler. De ki: “Hepsi Allah’tandır.” Bunlara rağmen bu topluma ne oluyor ki, neredeyse hepten söz anlamayacaklar?

*(9*2/4, Nisâ/77-78)

Necm: 547

[79]Sana iyilikten-güzellikten isabet eden şeyler, işte Allah’tandır. Sana kötülükten isabet eden şeyler de senin kendindendir. Ve Biz seni insanlara bir elçi olarak gönderdik. İyi bir tanık olarak da Allah yeter.

[80]Kim, Elçi’ye itaat ederse, artık o, Allah’a itaat etmiş olur. Kim de yüz çevirirse, artık Biz, seni o yüz çevirenlere koruyucu/bekçi olarak göndermedik.

[81]Ve onlar sana, “Baş üstüne!” derler. Fakat senin yanından çıktıklarında, içlerinden birtakımı, geceleyin, senin dediğinden başkasını kurarlar. Ama Allah, onların geceleyin kurduklarını yazıyor. Artık sen, onlardan mesafelen. Ve Allah’a işin sonucunu havale et. Tüm varlıkları belirli bir programa göre ayarlayan ve bu programı koruyarak, destekleyerek uygulayan” olarak da Allah yeter.

*(9*2/4, Nisâ/79-81)

Necm: 548

[82]Onlar hâlâ, Kur’ân’ı gereği gibi düşünmezler mi? Eğer ki o, Allah’tan başkası tarafından olsaydı, kesinlikle onun içinde birçok karışıklıklar bulurlardı.

[83]Ve kendilerine güvenden veya korkudan bir emir geldiğinde onu hemen yayıverirler. Hâlbuki onu Elçi’ye ve kendilerinden olan yetkili kimselere götürselerdi, onlardan sonuç çıkarmaya gücü yeten kimseler, onu bilirlerdi. Ve eğer Allah’ın üzerinizdeki armağanları ve rahmeti olmasaydı, *–pek azınız hariç–* kesinlikle şeytana uymuştunuz.

*(9*2/4, Nisâ/82-83)

Necm: 549

[84]Artık Allah yolunda savaş! Sen ancak kendinden sorumlusun. Mü'minleri de teşvik et. Umulur ki Allah, kâfirlerin; Kendisinin ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddedenlerin baskısını kırar. Ve Allah, baskı kurma yönünden daha çetindir, caydırmada da daha çetindir.

(92/4, Nisâ/84)

Necm: 550

[85]Kim hayır ve iyiliklere aracı olmakla yardımcı olursa, bundan kendisine bir pay vardır. Kim de kötülüğe delil olmak ve yardım etmekle veya kötülük çığırını açmakla yardımda bulunursa, ondan kendisine bir günah payı vardır. Allah her şeye güç yetirendir.

[86]Siz bir selâm ile selâmlaştığınız zaman da, hemen ondan daha güzeliyle selâm verin veya verilen selâmı aynıyla iade edin. Şüphesiz Allah, her şeyin hesâbını en iyi yapandır.

(92/4, Nisâ/85-86)

Necm: 551

[87]Allah, Kendisinden başka ilâh diye bir şey olmayandır. O, kesinlikle sizi, kendisinde şüphe olmayan kıyâmet gününde toplayacaktır. Ve Allah'tan daha doğru sözlü kimdir?

[88]Peki, Allah onları kazandıkları günah yüzünden terslerine döndürdüğü hâlde, siz, ne oluyor da münâfıklar hakkında iki gruba ayrılıyorsunuz? Allah'ın saptırdığı kimselere kılavuzluk etmek mi istiyorsunuz? Ve Allah, kimi saptırırsa, artık sen onun için asla bir yol bulamazsın.

[89,90]Münâfıklar, kendileri Allah'ın ilâhlığına ve rabliğine inanmadıkları gibi, sizin de inanmamanızı, böylece onlarla eşit olmanızı arzu ettiler. Onun için, onlar Allah yolunda yurtlarından göç edinceye kadar onlardan yardımcı, yol gösterici, koruyucu yakınlar edinmeyin. Eğer bundan yüz çevirirlerse, sizinle aralarında anlaşma olan bir topluma sığınan kimseler yahut sizinle ve kendi toplumlarıyla savaşmaktan göğüsleri daralarak size gelenler hariç onları yakalayın ve bulduğunuz yerde öldürün; onlardan bir yakın ve bir yardımcı edinmeyin. Sonra, eğer Allah dileseydi onları size musallat ederdi de onlar sizinle savaşırlardı. Artık eğer onlar sizden mesafelenip de sizinle savaşmaz ve size barış teklif ederlerse, Allah sizin için onlar aleyhine bir yol tanımamıştır.

[91]Sizden güvende olmak ve kendi toplumlarından güvende olmak isteyen diğerlerini bulacaksınız. Bunlar, ne zaman dinsizliğe, ortak koşmaya geri döndürürlerse, onun içine baş aşağı dalarlar/ hemen atılırlar. Öyleyse bunlar, eğer sizden uzak durmazlarsa ve size barış teklif etmezlerse ve güçlerini çekmezlerse hemen kendilerini bulduğunuz yerde yakalayın ve öldürün. Ve işte bunlar, onların aleyhinde size tanıdığımız apaçık bir yetkidir.

(92/4, Nisâ/87-91)

Necm: 552

[92]Ve hata dışında bir mü'minin, diğer bir mü'mini öldürmesi söz konusu değildir. Ve kim bir mü'mini, kasıtsız/kaza ile öldürürse, mü'min bir köleyi özgürlüğe kavuşturmalı ve ölenin ailesine/varislerine teslim edilecek bir diyet vermelidir. *–Ancak ölünün ailesinin bağışlaması müstesnadır.–* Eğer öldürülen, mü'min olmakla beraber size düşman bir toplumdan ise, o zaman öldürenin, mü'min bir köleyi özgür bırakması gerekir. Eğer öldürülen sizinle aralarında antlaşma olan bir toplumdan ise öldürenin, ölenin ailesine diyet vermesi ve mü'min bir köleyi özgürlüğüne kavuşturması gerekir. Bunlara gücü yetmeyenin de Allah tarafından tevbesinin kabulü için arka arkaya iki ay oruç tutması gerekir. Allah, en iyi bilendir, en iyi yasa koyandır.

[93]Ve kim bir mü'mini kasten [bile bile, isteyerek] öldürürse, işte onun cezası, içinde sürekli kalmak üzere cehennemdir. Ve Allah, ona gazap etmiş, onu dışlamış, rahmetinden mahrum bırakmış ve onun için çok büyük bir azap hazırlamıştır.

*(*92/4, Nisâ/92-93)

Necm: 553

[94]Ey iman etmiş kimseler! Allah yolunda sefere çıktığınız zaman, hemen iyice araştırın. Ve size selâm veren kimseye, dünya hayatının menfaatini gözeterek, "Sen mü'min değilsin" demeyin. Artık Allah nezdinde çok ganimetler vardır. Önce siz de öyle idiniz de Allah, size lütufta bulundu. Onun için iyice araştırın. Şüphesiz Allah, yaptıklarınıza haberdardır.

[95,96]Mü'minlerden özür sahibi olmaksızın oturanlarla Allah yolunda mallarıyla, canlarıyla çaba harcayanlar eşit olamazlar. Allah, mallarıyla, canlarıyla çaba harcayanları, derece itibariyle oturanlara fazlalıklı kıldı. Ve Allah, onların hepsine "en güzel"i vaat etmiştir. Ve Allah, gayret gösterenlere, oturanların üzerine büyük bir ecir; Kendi katından dereceler, bir bağışlama ve merhamet fazlalaştırmıştır. Ve Allah, çok bağışlayıcı, çok merhamet edicidir.

*(*92/4, Nisâ/94-96)

Necm: 554

[97,98]Kesinlikle görevli güçlerin, kendilerine haksızlık ederlerken, geçmişte yaptıklarını ve yapması gerekirken yapmadıklarını bir bir hatırlattırdıkları şu kimselerin durumuna gelince; görevli güçler, "Ne işte idiniz?" derler. Onlar: "Biz, yeryüzünde güçsüzleştirilmiş kimselerdik" derler. Görevli güçler: "Allah'ın yeryüzü geniş değil miydi, siz, orada hicret etseydiniz ya?" derler. Artık, *–erkeklerden, kadınlardan ve çocuklardan göçe güç yetiremeyen, kılavuzlandıkları doğru yolu bulamayan kimseler hariç–* işte bunların varacakları yer cehennemdir. Ve o ne kötü gidiş yeridir!

[99]İşte onlar, Allah'ın bu kimseleri affetmesi umulur. Allah, çok affedici, çok bağışlayıcıdır.

[100]Kim de Allah yolunda yurdundan göç ederse, yeryüzünde barınacak çok yer ve genişlik bulur. Kim Allah'a ve Elçisi'ne katılmak üzere evinden çıkar, sonra kendisine ölüm gelirse, o kişinin ecri/ödülü şüphesiz Allah'a düşmüştür. Allah çok bağışlayıcıdır, çok merhamet edendir.

*(*92/4, Nisâ/97-100)

Necm: 555

[101]Ve yeryüzünde sefere çıktığınız zaman, kâfirlerin; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden kimselerin size bir kötülük yapacağından korkarsanız salâttan [mâlî yönden ve zihinsel açıdan destek olma; toplumu aydınlatma çalışmanızdan] kısaltmanızda [eğitimi-öğretimi kısa kesmenizde] sizin için bir sakınca yoktur. Şüphesiz kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden kimseler, sizin için apaçık düşmandırlar.

[102]Ve sen seferde olanların içinde bulunup da onlar için eğitim-öğretim verdiğin zaman içlerinden bir kısmı seninle beraber dikilsinler/eğitime katılsınlar. Silâhlarını da yanlarına alsınlar. Bunlar, yeterli bilgi alıp ikna olduklarında arka tarafınıza geçsinler. Sonra eğitim-öğretim almamış diğer bir kısmı gelsin seninle beraber eğitim-öğretim yapsınlar ve tedbirlerini ve silâhlarını alsınlar. Kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden kimseler, silâhlarınızdan ve eşyanızdan habersiz durumda olsanız da size ani bir baskın yapsınlar isterler. Eğer size yağmurdan bir eziyet erişir veya hasta olursanız, silâhlarınızı bırakmanızda sizin için bir sakınca yoktur. Tedbirinizi de alın. Şüphesiz Allah, kâfirler; Kendisinin ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden kimselere alçaltıcı bir azap hazırlamıştır.

[103]Sonra eğitim-öğretimi tamamlayınca, artık Allah'ı ayakta, oturarak, yan yatmışken anın. Sükûnet bulduğunuzda/ güvene erdiğinizde, salâtı ikame edin [mâlî yönden ve zihinsel açıdan

destek olma; toplumu aydınlatma kurumları oluşturun, ayakta tutun]. Hiç şüphesiz salât [mâlî yönden ve zihinsel açıdan destek olma; toplumu aydınlatma görevi], eskiden beri mü'minler üzerine vakti belirlenmiş bir yazgıdır.

104 Ve o düşman toplumu takip etmede gevşeklik göstermeyin. Eğer siz acı çekiyor idiyseniz, artık şüphesiz onlar da sizin acı çektiğiniz gibi acı çekiyorlar. Ve siz, Allah'tan onların ümit edemeyecekleri şeyleri umuyorsunuz. Ve Allah, en iyi bilendir, en iyi yasa koyandır.

(92/4, Nisâ/101-104)

Necm: 556

105 Şüphesiz Biz, Allah'ın sana gösterdiği gibi insanlar arasında hükmedesin diye Kitab'ı hak olarak indirdik. Sen de hainler için savunucu olma! 106 Ve Allah'tan bağışlanma dile. Şüphesiz, Allah çok bağışlayıcıdır, çok merhamet edendir. 107 Kendilerine hainlik edenleri de savunma. Şüphesiz Allah, aşırı derecede hainlik eden günahkârları sevmez.

(92/4, Nisâ/105-107)

Necm: 557

108 Onlar, insanlardan gizlemek isterler de Allah'tan gizlemek istemezler. Hâlbuki Allah, söz olarak/ karar olarak Kendisinin razı olmadığı şeyleri onlar gece plânlarlarken kendileriyle beraberdir. Ve Allah, onların yaptıklarını kuşatıcıdır.

109 Haydi, siz basit dünya yaşamında onları savundunuz. Peki, kıyâmet gününde Allah'a karşı onları kim savunacaktır? Yahut kim onlara "işlerini bir programa göre ayarlayan ve bu programı koruyarak, destekleyerek uygulayan" olacaktır?

110 Kim bir kötülük işler yahut kendi kendine haksızlık eder, sonra da Allah'tan bağışlanma dilerse, Allah'ı çok bağışlayıcı ve çok merhametli bulur.

111 Kim de bir günah kazanırsa, kendi aleyhine kazanmış olur. Ve Allah, en iyi bilendir, en iyi yasa koyandır.

112 Kim de bir hata veya bir günah kazanır da sonra onu bir suçsuzun üzerine atarsa, o zaman kesinlikle bir iftira ve apaçık bir günah yüklenmiş olur.

(92/4, Nisâ/108-112)

Necm: 558

113 Ve eğer senin üzerinde Allah'ın armağanları ve merhameti olmasaydı, kesinlikle onlardan bir akılsız, beyinsiz kesim seni saptırmaya çalışmıştı. Hâlbuki onlar, kendilerinden başkasını saptırmazlar ve sana hiçbir zarar veremezler. Allah, sana Kitab'ı ve haksızlık, bozgunculuk ve kargaşayı engellemek için konulmuş kanun, düstur ve ilkeleri indirmiş ve sana bilmediğin şeyleri öğretmiştir. Allah'ın senin üzerindeki armağanı çok büyüktür.

(92/4, Nisâ/113)

Necm: 559

114 Bir sadakayı yahut örfe uygun/herkesçe kabul gören şeyleri veyahut da insanlar arasını düzeltmeyi emreden kişininki hariç, onların fısıldaşmalarından çoğunda hayır diye bir şey yoktur. Kim bunları Allah'ın rızasını gözeterek yaparsa, Biz, yakında ona çok büyük bir ödül vereceğiz.

115 Ve kim kendisine doğru yol apaçık ortaya çıktıktan sonra Elçi'ye karşı çıkar ve mü'minlerin yolundan başkasını izlerse, Biz, onu döndüğü şeye döndürürüz ve onu cehenneme sokarız. O da ne kötü bir gidiş yeridir!

[116]Hiç şüphesiz, Allah, Kendisine ortak kabul edenleri bağışlamaz. Bunun aşağısında kalanları ise, onlardan dilediğini bağışlar. Kim, Allah'a ortak kabul ederse elbette o uzak bir sapıklıkla sapmıştır.
[117]Onlar, Allah'ın astlarından, yalnızca dişilere yakarırlar. Ve onlar ancak inatçı şeytana yakarırlar.
[118,119]Allah İblis'i dışladı. Ve İblis, "Elbette Senin kullarından belirli bir pay alacağım, onları kesinlikle saptıracağım, onları boş kuruntulara sokacağım ve onlara emredeceğim de etinden-sütünden yararlanılan hayvanların kulaklarını yaracaklar, onlara emredeceğim de Allah'ın oluşturuşunu/ölçülendirdiğini bozacaklar"[375] dedi. Ve her kim Allah'ın astından şeytanı yol gösterici, koruyucu yakın edinirse, o zaman şüphesiz o, apaçık bir ziyan ile ziyana uğrar.
[120]İblis, onlara vaatte bulunur ve onları kuruntulandırır. Oysa şeytan onlara aldatmadan başka bir şey vaat etmez.
[121]İşte bunlar, varacakları yer cehennem olanlardır. Onlar oradan kaçacak bir yer de bulamazlar.
[122]Ve iman eden ve düzeltmeye yönelik işler yapan kimseler de; Biz onları, Allah'ın gerçek bir vaadi olmak üzere, içinde sonsuz kalıcılar olarak, altlarından ırmaklar akan cennetlere sokacağız. Ve sözce Allah'tan daha doğru kim olabilir?
[123]Bu iş, sizin kuruntularınızla ve Kitap Ehlinin kuruntularıyla değildir. Kim kötülük yaparsa onunla cezalandırılır. Ve o kendisi için Allah'ın astlarından bir yol gösterici, koruyucu yakın ve iyi bir yardımcı bulamaz.
[124]Ve erkekten veya kadından, kim mü'min olarak düzeltmeye yönelik işler yaparsa, artık işte onlar, cennete girerler. Ve hurma çekirdeğinin sırtındaki çukur kadar haksızlığa uğratılmazlar.
[125]Ve din bakımından, iyileştiren-güzelleştiren biri olarak, kendisini Allah için İslâmlaştırandan ve hanif; eski inançlarından dönen biri olarak, İbrâhîm'in dinine uyan kimseden daha iyi-güzel kim olabilir? Ve Allah, İbrâhîm'i "çığır açan-iz bırakan; imam-önder" edindi.
[126]Ve göklerde olan şeyler ve yeryüzünde olan şeyler, yalnızca Allah'ındır. Ve Allah, her şeyi iyice kuşatıcıdır.

(92/4, Nisâ/114-126)

Necm: 560

[127]Senden o kadınlar [yetimlere bakmakla yükümlü kadınlar] hakkında fetva istiyorlar. De ki: Onlar hakkında fetvayı Allah ve 'kendilerine farz kılınmış olanı vermediğiniz ve kendilerini nikâhlamaya rağbet etmediğiniz kadınların yetimleri hakkındaki ve ezilmek istenen çocuklar hakkında ve yetimler için hakkaniyeti ayakta tutmanız hakkında, Kitap'ta/Kur'ân'da size okunanlar' verir. Ve hayırdan ne işlerseniz, biliniz ki, şüphesiz Allah, onu en iyi bilendir.

(92/4, Nisâ/127)

Necm: 561

[131]Göklerde olan şeyler ve yeryüzünde olan şeyler yalnızca Allah'ındır. Andolsun Biz, sizden önce kendilerine Kitap verilen kimselere ve size Allah'ın koruması altına girmenizi yükümlülük olarak ulaştırdık. Eğer küfrederseniz; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddederseniz/

---

375 Bu ifadeler, genellikle "hayvanları burmak, insanları iğdiş etmek" vs. şeklinde anlaşılmıştır. Ama burada konu edilen bozma'nın, "varlıkların genleriyle oynamak, insanların yararlanması için yaratılmış ay, güneş, taş, toprak vs. gibi varlıkları kutsallaştırarak ilâhlaştırmak, sırtlarına binilsin, etleri yenilsin diye yaratılan hayvanları haramlaştırmak, Bahire, Sâibe, Vasîle ve Ham gibi hayvanları kutsallaştırmak, meşru cinsel sınırın dışına çıkarak homoseksüellik ve lezbiyenlik yapmak, mâzeretsiz hitan/sünnet yapmak, kısacası doğayı, doğadaki dengeyi bozmak" şeklinde geniş manada anlaşılması daha uygun olur.

inanmazsanız da, biliniz ki, göklerde olan şeyler ve yeryüzünde olan şeyler yalnızca Allah'ındır. Allah, hiçbir şeye muhtaç olmayandır, her türlü övgüye ziyadesiyle layık olandır.

[132]Göklerde olan şeyler ve yeryüzünde olan şeyler yalnızca Allah'ındır. "Tüm varlıkları belirli bir programa göre ayarlayan ve bu programı koruyarak, destekleyerek uygulayan" olarak da Allah yeter.

[133]Eğer Allah, dilerse sizi giderir ey insanlar! Ve başkalarını getirir. Ve Allah, buna en iyi güç yetirendir.

[134]Kim, dünya sevabını istiyor idiyse; bilsin ki dünya ve âhiret sevabı yalnızca Allah katındadır. Ve Allah, çok iyi işiten ve çok iyi görendir.

*(*92/4, Nisâ/131-134)

Necm: 562

[135]Ey iman etmiş kimseler! Kendiniz, ana-babanız ve yakın akrabanız aleyhine de olsa, Allah için tanıklık eden kimseler olarak hakkaniyeti tümden ayakta tutanlar/ gözetenler olun. İster zengin olsun, ister fakir olsun, bilin ki Allah, ikisine de daha yakındır. Artık adaleti yerine getirebilmek için boş-iğreti arzunuza uymayın. Eğer eğip bükerseniz veya geri durursanız, biliniz ki şüphesiz Allah yaptıklarınızdan haberdardır.

[136]Ey iman etmiş kişiler! Allah'a, Elçisi'ne, Elçisi'ne indirdiği Kitab'a ve daha önce indirdiği kitaba iman edin. Ve kim Allah'ı, meleklerini, kitaplarını, elçilerini ve son günü bilerek reddederse/ inanmazsa, kesinlikle o çok uzak bir sapıklığa sapmıştır.

*(*92/4, Nisâ/135-136)

Necm: 563

[137]Şüphesiz iman edip sonra küfreden; bilerek reddeden /inanmayan, sonra iman edip tekrar küfreden; bilerek reddeden /inanmayan, sonra da Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddedişlerini artırmış şu kimseler; Allah onları bağışlayacak ve onları bir yola kılavuzlayacak değildir.

[138,139]Mü'minlerin astlarından, küfre; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddetmeye sapanları yol gösterici, koruyucu yakın edinen şu münâfıklara, şüphesiz, çok acıklı bir azabın kendileri için olduğunu müjdele! Onların yanında şan ve şeref mi arıyorlar? Oysa şan ve şerefin tümü Allah'ındır.

*(*92/4, Nisâ/137-139)

Necm: 564

[140,141]Ve Allah, size Kur'ân'da: "Allah'ın âyetlerinin bilerek reddedildiğini ve onlarla alay edildiğini işittiğiniz zaman, başka bir söze dalmadıkları sürece onlarla beraber oturmayın. Aksi hâlde siz de onlar gibi olursunuz" diye indirdi. Şüphesiz Allah, sizi gözetleyip duran kimselerin/münâfıkların ve kâfirlerin; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddedenlerin hepsini cehennemde toplayandır. Artık Allah tarafından size bir zafer olursa onlar: "Biz, sizinle beraber değil miydik?" derler. Kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddedenler için bir pay olunca da: "Size üstünlük sağlamadık mı, sizi mü'minlerden korumadık mı?" derler. Artık Allah, kıyâmet gününde aranızda hükmünü verecektir. Allah, mü'minlerin aleyhine kâfirlere; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddedenlere asla bir yol vermeyecektir.

[142,143]Şüphesiz ki münâfıklar, Allah'ı aldatmaya çalışırlar. Hâlbuki O, onların aldatıcısıdır. Ve onlar, salâta [mâlî yönden ve zihinsel açıdan destek olmaya; toplumu aydınlatmaya] kalktıkları/toplum içine çıktıkları zaman, ikisi arasında gidip gelen kararsızlar olarak, tembel

tembel kalkarlar, mü'minlerle ve kâfirlerle olmazlar, insanlara gösteriş yaparlar. Ve Allah'ı ancak, pek az olarak anarlar. Ve Allah, kimi saptırırsa, sen artık ona bir yol bulamazsın.

*(9*2/4, Nisâ/140-143)

Necm: 565

[144]Ey iman etmiş kimseler! Kendinizden seviyece düşük olan, kâfirleri; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden kimseleri yol gösterici, koruyucu yakınlar edinmeyin/yönetici yapmayın. Kendi aleyhinizde Allah'a apaçık bir kanıt vermek mi istiyorsunuz?

[145,146]Şüphesiz ki münâfıklar –tevbe edenler, düzeltenler, Allah'a sıkıca sarılanlar ve dinlerini Allah için arıtan kimseler müstesna; artık bunlar, mü'minlerle beraberdirler ve Allah, mü'minlere büyük bir ecir verecektir –, Ateş'ten, en aşağı tabakadadırlar. Sen de onlara bir yardım edici bulamazsın.

[147]Eğer kendinize verilen nimetlerin karşılığını ödediyseniz ve iman etmişseniz Allah, size azabı ne yapacak? Allah, yapılanların karşılığını verendir ve en iyi bilendir.

*(9*2/4, Nisâ/144-147)

Necm: 566

[148]Allah, haksızlığa uğrayanların dışında, kötü sözün açıkça söylenmesini sevmez. Ve Allah, en iyi işiten, en iyi bilendir.

[149]Eğer bir hayrı açığa vurur yahut onu gizlerseniz yahut da bir kötülüğü affederseniz, biliniz ki şüphesiz Allah, çok bağışlayıcıdır, en iyi güç yetirendir.

[150,151]Allah'a ve elçilerine inanmayarak küfreden; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden, "Biz, bir kısmına inanırız, bir kısmına inanmayız" diyerek Allah ve Elçisi'nin arasını ayırmayı isteyen ve böylece imanla küfür; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddetme arasında bir yol tutmaya çalışan kimseler; işte onlar, kâfirlerin; gerçek Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddedenlerin ta kendileridir. Ve Biz, kâfirlere; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden o kimselere alçaltıcı bir azap hazırlamışızdır.

[152]Allah'a ve elçilerine inananlar ve onlar arasında ayırım yapmayan kimseler; işte onlar, Allah'ın pek yakında ödüllerini vereceği kimselerdir. Ve Allah, çok bağışlayıcıdır, çok merhamet edendir.

*(9*2/4, Nisâ/148-152)

Necm: 567

[153]Kitap Ehli, senden, kendilerine gökten bir kitap indirmeni istiyorlar. Ve kesinlikle onlar Mûsâ'dan bundan daha büyüğünü istemişlerdi de: "Allah'ı bize açıkça göster" demişlerdi. Sonra da haksızlıkları sebebiyle onları yıldırım çarptı. Sonra da kendilerine açık deliller geldiği hâlde altını ilâh edinmişlerdi. Sonra Biz onları bundan dolayı da affettik. Ve Biz, Mûsâ'ya apaçık bir kanıt verdik.

[154-158]Ve söz vermeleri ile birlikte üstlerini/ en değerlilerini/Mûsâ'yı Tûr'a yükselttik.[376] Ve onlara: "O kapıdan boyun eğip teslimiyet göstererek girin" dedik. Yine onlara: "Tefekkür/kulluk gününde sınırları aşmayın" dedik. Sonra da onların kendi sözlerini bozmaları, Allah'ın âyetlerine inanmamaları, peygamberleri haksız yere öldürmeleri ve: "Kalplerimiz örtülüdür/ sünnetsizdir" demeleri –*aksine Allah, küfretmeleri; Kendisinin ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddetmeleri nedeniyle kalplerine damga vurmuştur. Onların azı dışında, inanmazlar*– ve Allah'ın ilâhlığına ve

---

376 Bkz. 333 nolu not.

rabliğine inanmamaları ve Meryem'in aleyhinde büyük bühtanlar söylemeleri; "Biz, Allah'ın Rasûlü Meryem oğlu Mesih Îsâ'yı gerçekten öldürdük" demeleri nedeniyle onlardan sağlam bir söz aldık. Oysa O'nu öldürmediler ve O'nu asmadılar. Ama onlar için, Îsâ, benzetildi. Gerçekten O'nun hakkında anlaşmazlığa düşenler, kesin bir yetersiz bilgi içindedirler. Onların zanna uymaktan başka buna ilişkin hiçbir bilgileri yoktur. O'nu kesin olarak öldürmediler. Aksine Allah O'nu, Kendine yükseltti/ derecesini artırdı. Ve Allah, en üstün, en güçlü, en şerefli, mağlûp edilmesi mümkün olmayan/mutlak galip olandır, en iyi yasa koyan, bozulmayı iyi engelleyen/sağlam yapandır.

(92/4, Nisâ/153-158)

Necm: 568

[160,161]Sonra da Yahudileşen kimselerden olan haksız davranışlar, onların birçok kimseleri Allah yolundan alıkoymaları, yasaklandıkları hâlde riba almaları [emeksiz, hizmetsiz, risksiz kazanç sağlamaları] ve insanların mallarını haksız yere yemeleri sebebiyle kendilerine helâl kılınmış temiz şeyleri haram kıldık. Ve Yahudileşenlerden kâfirlere; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddetmiş olanlara can yakıcı bir azap hazırladık.

[162]Fakat bu Yahudileşenlerden bilgide derinleşmiş olanlar ve iman edenler, sana indirilene ve senden önce indirilenlere iman ederler. Onlar, salâtı ikame eden [mâlî yönden ve zihinsel açıdan destek olma; toplumu aydınlatma kurumları oluşturan, ayakta tutan], vergiyi veren, Allah'a ve âhiret gününe iman edenlerdir. İşte onlar, Bizim büyük bir ödül vereceklerimizdir.

(92/4, Nisâ/160-162)

Necm: 569

[163]-165Şüphesiz Biz, Nûh'a ve O'ndan sonraki peygamberlere vahyettiğimiz gibi, sana da vahyettik. İbrâhîm'e, İsmâîl'e, İshâk'a, Ya'kûb'a, torunlarına, Îsâ'ya, Eyyûb'a, Yûnus'a, Hârûn'a ve Süleymân'a, daha önce kendilerini sana anlattığımız elçilere, kendilerini sana anlatmadığımız elçilere, elçilerden sonra insanların Allah'a karşı bir delilleri olmasın diye, müjdeciler ve uyarıcılar olarak vahyetmiştik. Dâvûd'a da Zebur'u verdik. Ve Allah, Mûsâ'ya söz söyledikçe söyledi. Ve Allah, en üstün, en güçlü, en şerefli, mağlûp edilmesi mümkün olmayan/mutlak galip olandır, en iyi yasa koyan, bozulmayı iyi engelleyen/sağlam yapandır.

[166]Fakat Allah, sana indirdiğine *–ki onu Kendi bilgisiyle indirmiştir–* şâhitlik eder. Tüm âyetler de şâhitlik ederler. Şâhit olarak da Allah yeter.

[159]Andolsun, Kitap Ehlinden, ölmeden önce sana indirilene/Kur'ân'a inanmayacak kimse yoktur. Kıyâmet günü de, sana indirilen/Kur'ân, onların aleyhine iyi bir şâhit olacaktır.[377]

(92/4, Nisâ/163-166, 159)

Necm: 570

[167]Şüphesiz küfretmiş; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddetmiş ve Allah yolundan alıkoyan şu kimseler, kesinlikle uzak bir sapıklığa düşmüşlerdir.

[168,169]Şüphesiz küfreden; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden ve şirk koşmak sûretiyle yanlış; kendi zararlarına iş yapan şu kimseler; Allah, onları bağışlayacak değildir. Onları içinde temelli ve sonsuza dek kalacakları cehennem yolundan başka bir yola da kılavuzlayacak değildir. Ve bu, Allah'a çok kolaydır.

(92/4, Nisâ/167-169)

---

377 Bu pasajı, teknik gerekçeler ve anlam bilgisi gereği Resmi Mushaf'tan farklı tertip ettik. Ayrıntılı açıklama için bkz. Tebyîn.

Necm: 571

[170]Ey insanlar! Şüphesiz Elçi, size, Rabbinizden hakkı getirdi. Öyleyse kendi yararınıza olarak hakka inanın. Eğer inanmazsanız, bilin ki göklerde ve yeryüzünde olan şeyler Allah'ındır. Allah, en iyi bilendir, en iyi yasa koyandır.

[174]Ey insanlar! Kesinlikle Rabbinizden size apaçık bir kanıt geldi. Ve Biz size apaçık/açıklayan bir ışık indirdik.

[175]Artık Allah'a inanan ve apaçık ışığa sımsıkı sarılan kimseler; Allah, onları, Kendisinden bir rahmete ve fazladan bir armağan olarak bol nimete sokacak ve dosdoğru yol olarak Kendisine kılavuzlayacaktır.[378]

*(*92/4, Nisâ/170, 174-175)

Necm: 572

[171]Ey Kitap Ehli! Dininizde aşırılığa gitmeyin. Ve Allah hakkında gerçek dışı bir şey söylemeyin. Meryem oğlu Îsâ Mesih, sadece Allah'ın elçisi ve Meryem'e ilka ettiği/ulaştırdığı kelimesi ve Kendisinden bir ruhtur, vahiy aracılığı ile doğmuş biridir. Artık Allah'a ve elçilerine inanın. Ve "Üçtür" demeyin. Son verin, sizin için daha iyi olur. Allah, ancak bir tek ilâhtır. O, Kendisi için bir çocuk olmasından arınmıştır. Göklerde olan şeyler ve yeryüzünde olan şeyler yalnızca O'nundur. "Tüm varlıkları belirli bir programa göre ayarlayan ve bu programı koruyarak, destekleyerek uygulayan" olarak Allah yeter.

[172]Mesih ve yakınlaştırılmış melekler [Îsâ'ya inananların Îsâ'ya yardım ettiğine inandıkları güçler], Allah'ın bir kulu olmaktan asla çekinmezler. Ve kim O'na kulluk etmekten çekinir ve büyüklük taslarsa bilsin ki O, onların hepsini yakında; [Zilzal 1-3]*yeryüzü, kendi sarsıntısıyla sarsıldığı, yeryüzü, ağırlıklarını çıkardığı ve insanın, "Bu yeryüzüne ne oluyor!" dediği zaman* [172]*Kendisine toplar.* [Zilzal 4-6]*İşte o gün yeryüzü, şüphesiz Rabbinin kendisine vahyetmesi sebebiyle tüm haberlerini bir bir söyler. O gün insanlar, amelleri gösterilsin/amellerini görsünler diye bölük bölük ortaya çıkacaklar.*

[Zilzal 7,8]Artık her kim, zerre miktarı bir hayır işlerse onu görecek, her kim de zerre miktarı bir şer işlerse onu görecektir.

[173]Artık inanan ve düzeltmeye yönelik işler yapan kimseler; Allah, onların ödüllerini tam verecek ve armağanlarından onlara fazlalıklar da bağışlayacaktır; kulluktan çekinip büyüklük taslayan kimseler de; onlara çok acıklı bir azapla azap edecektir. Onlar, kendileri için Allah'ın astlarından bir koruyucu, yol gösterici yakın ve bir iyi yardımcı bulamazlar.[379]

*(*92/4, Nisâ/171-172+*(*93/99, Zilzâl/1-8;),173)

---

378 Bu pasajı, –teknik gerekçeler ve anlam bilgisi gereği– Resmi Mushaf'tan farklı tertip ettik. Ayrıntılı açıklamalar için bkz. Tebyîn.

379 Bu pasajın âyetlerini, –teknik ve anlam bilgisi gereği– Resmi Mushaf'tan farklı tertip ettik. Ayrıca Resmi Mushaf'taki Zilzâl sûresi'ni de, 172. âyetin durum zarfı olarak verdik. Ayrıntılar için bkz. Tebyîn.

§HADÎD SÛRESİ

MEDÎNE DÖNEMİ

Necm: 573

[1]Göklerde ve yeryüzünde bulunan şeyler, Allah'ı her türlü noksanlıktan arındırdılar. Ve O, en üstün, en güçlü, en şerefli, mağlûp edilmesi mümkün olmayan/mutlak galip olandır, en iyi yasa koyan, bozulmayı iyi engelleyen/sağlam yapandır.
[2]Göklerin ve yeryüzünün yönetimi sadece O'nundur. O, diriltir ve öldürür. O, her şeye en iyi güç yetirendir.
[3]O, İlktir, Sondur, Açıktadır, İçtedir ve O, her şeyi en iyi bilendir.
[4]O, gökleri ve yeri altı evrede oluşturan sonra en büyük taht üzerinde egemenlik kuran, yeryüzüne gireni, ondan çıkanı, gökten ineni, ona çıkanı bilendir. Ve nerede olursanız olun O, sizinle beraberdir. Ve Allah yaptıklarınızı en iyi görendir.
[5]Göklerin ve yeryüzünün yönetimi yalnızca O'nundur. Ve bütün işler yalnızca Allah'a döndürülür.
[6]O, geceyi gündüzün içine sokar, gündüzü de gecenin içine sokar. O, göğüslerin özünü en iyi bilendir.

*(9*4/57, Hadîd/1-6)

Necm: 574

[7]Allah'a ve Elçisi'ne inanın. Sizi, kendisine sonradan sahip yaptığı şeylerden harcayın. Artık sizden, inanan ve harcayan kimseler; kendileri için çok büyük karşılık vardır.
[8]Size ne oldu da, Elçi sizi Rabbinize inanmanız için davet ettiği hâlde Allah'a inanmıyorsunuz? Oysa O, *–eğer siz inananlar iseniz–* sizden inanacağınıza 'kesin söz' almıştı.
[9]Allah, sizi karanlıklardan aydınlığa çıkarmak için kuluna apaçık âyetleri indirendir. Ve şüphesiz Allah, size çok şefkatli, çok merhametlidir.

*(9*4/57, Hadîd/7-9)

Necm: 575

[10]Göklerin ve yerin son sahipliği Allah'ın olmasına rağmen neden siz Allah yolunda harcamıyorsunuz? Sizden, fetihten önce harcayan ve savaşan kimse eşit olmaz. Onlar, derece bakımından, sonradan Allah yolunda harcayan ve savaşan kimselerden daha büyüktür. Bununla beraber Allah hepsine de "en güzel"i vaat etmiştir. Ve Allah, yaptıklarınıza haberdardır.
[11]Kimdir o, Allah'a güzel bir ödünç verecek olan kişi ki Allah da onun için kat kat artırsın! Onun için şerefli bir ödül de vardır.

*(9*4/57, Hadîd/10-11)

Necm: 576

[12]O gün, inanan erkekleri ve inanan kadınları, ellerinin arasında ve sağlarında ışıkları olduğu hâlde koşar göreceksin. –Bugün müjdeniz, altlarından ırmaklar akan, içlerinde sonsuza dek kalacağınız cennetlerdir. İşte bu, çok büyük kurtuluşun ta kendisidir!–
[13]O gün münâfık erkekler ve münâfık kadınlar, o iman eden kimselere: "Bize bakın da sizin ışığınızdan alalım?" derler. Denildi ki: "Arkanıza dönün de ışık arayın!" Sonra da aralarına içinde rahmet, dışında da kendi yönünden azap olan kapılı bir sur çekilir.

[14,15]Onlara: “Biz, sizinle beraber değil miydik?” diye seslenirler. Mü’minler: “Evet ama, siz kendi canlarınızı ateşe attınız, gözlediniz, kuşkuya düştünüz ve kuruntular sizi aldattı. Sonunda Allah’ın emri gelip çattı. O, çok aldatan da sizi, Allah ile aldattı. Bugün artık sizden kurtulmalık alınmaz, kâfirlerden; Allah’ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddedenlerden de. Sizin varacağınız yer ateştir. O, size yaraşandır. O, ne kötü bir dönüş yeridir!”

(94/57, Hadîd/12-15)

Necm: 577

[16]İnananlar için hâlâ vakti gelmedi mi ki kalpleri Allah’ı anmak ve haktan gelen için ürpersin de, daha önce kendilerine Kitap verilmiş, sonra üzerlerinden uzun zaman geçmiş, dolayısıyla kalpleri katılaşmış kimseler gibi olmasınlar. Onların çoğu da yoldan çıkmıştır.
[17]Allah’ın, yeryüzünü, ölümünden sonra diriltti̇ğini biliniz. Belki aklınızı kullanırsınız diye Biz, sizin için âyetleri açıkça ortaya koyduk.
[18]Şüphesiz sadaka veren erkekler, sadaka veren kadınlar ve Allah’a güzel bir ödünç verenler; kendilerine kat kat artırılacaktır. Onlar için çok şerefli bir ödül de vardır.
[19]Allah’a ve Elçisi’ne inanan kimseler; işte onlar, Rableri nezdinde dosdoğru kimselerin ve şehitlerin ta kendileridir. Onlar için karşılıkları ve ışıkları vardır. İnkâr eden ve âyetlerimizi yalanlayan kimseler de, onlar cehennemin ashâbıdırlar.
[20]Bilin ki iğreti dünya yaşamı, ancak bir oyun, tutkulu bir oyalama, bir süs, kendi aranızda bir övünüş, mal ve çocuklar konusunda bir çoğaltma yarışıdır. *–Bir yağmur örneği gibi; onun bitirdiği ekin ekicilerin hoşuna gitmiştir, sonra kuruyuverir, bir de bakarsın ki sapsarı kesilmiş, sonra o, bir çer-çöp oluvermiştir.–* Âhirette ise şiddetli bir azap; Allah’tan bir bağışlama ve bir hoşnutluk vardır. Dünyadaki iğreti yaşam, aldanış malından, malzemesinden başka bir şey değildir.
[21]Rabbinizden bir bağışlanmaya, Allah’a ve elçilerine inananlar için hazırlanmış, genişliği gökle yerin genişliği gibi olan cennete yarış yapınız. İşte bu, Allah’ın, dilediğine verdiği armağandır. Onu dilediğine verir. Ve Allah, büyük armağan sahibidir.
[22-24]Yeryüzünde ve kendilerinin içinde musibetten isabet eden şeyler, *–elinizden çıkana üzülmeyesiniz ve Allah’ın size verdiği şeylerle şımarmayasınız diye–* Bizim onu yaratmamızdan önce, kesinlikle bir kitaptadır. Şüphesiz bu, Allah’a göre çok kolaydır. Ve Allah, cimrilik eden ve insanlara da cimriliği emreden kendini beğenip böbürlenen kimseleri sevmez. Kim yüz çevirirse de, biliniz ki şüphesiz Allah, çok zengin, hiçbir şeye muhtaç olmayanın, övülen, övgüye lâyık bulunanın ta kendisidir.

(94/57, Hadîd/16-24)

Necm: 578

[25]Andolsun ki Biz, elçilerimizi açık delillerle gönderdik ve insanların hakkaniyeti ayakta tutmaları ve Allah’ın, dinine ve elçilerine, kimse kendilerini görmediği ve tanımadığı yerlerde yardım edenleri belirlemesi için beraberlerinde kitabı ve ölçüyü indirdik. Biz, kendisinde büyük bir kuvvet ve insanlar için yararlar bulunan demiri de indirdik. Şüphesiz Allah, çok kuvvetlidir, mutlak üstündür.
[26]Ve andolsun Nûh’u ve İbrâhîm’i elçi gönderdik, peygamberliği ve kitabı bu ikisinin soyları içinde devam ettirdik. Sonra da onlardan bir kısım doğru yolu bulan, onlardan birçoğu da hak yoldan çıkmış kimselerdir.
[27]Sonra, bunların izinden ardarda elçilerimizi gönderdik. Meryem oğlu Îsâ’yı da arkalarından gönderdik; kendisine İncîl’i verdik ve o’na uyan kimselerin kalplerine bir şefkat ve merhamet koyduk. Uydurdukları ruhbanlık; onu, onların üzerine Biz yazmadık. Sadece Allah rızasını

kazanmak için ortaya çıkardılar. Sonra da buna gereği gibi riâyet etmediler. Sonra da Biz, onlardan iman eden kimselere karşılıklarını verdik. Onlardan pek çoğu da hak yoldan çıkmış olanlardır.

(94/57, Hadîd/25-27)

Necm: 579

[28,29]Ey iman etmiş kimseler! Allah'ın koruması altına girin, O'nun Elçisi'ne inanın ki –Kitap Ehli, Allah'ın armağanlarından hiçbir şey elde edemeyeceklerini ve şüphesiz armağanların Allah'ın elinde olduğunu, onu dilediğine verdiğini bilsinler diye–Allah size rahmetinden iki pay versin, sizin için ışığında yürüyeceğiniz bir ışık yapsın ve sizi bağışlasın. Allah, çok bağışlayan, çok merhamet edendir. Ve Allah, büyük armağan sahibidir.

(94/57, Hadîd/28-29)

§MUHAMMED SÛRESİ

MEDÎNE DÖNEMİ

Necm: 580

[1]İnkâr eden ve Allah’ın yolundan alıkoyan kimseler; Allah, onların işlerini saptırttı.

[2]Ve iman eden, düzeltmeye yönelik işler yapan ve Rableri tarafından bir gerçek olarak Muhammed’e indirilene inanan kimseler; Allah, onların kötülüklerini örttü ve durumlarını düzeltti.

[3]Allah’ın böyle yapması, şüphesiz kâfirlerin; Allah’ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden/inanmayan kimselerin bâtıla uymaları, şüphesiz iman eden kimselerin de Rablerinden gelen gerçeğe uymaları sebebiyledir. İşte Allah insanlara, onların örneklerini böyle verir.

*(9*5/47, Muhammed/1-3)

Necm: 581

[4-6]Artık Allah’ın ilâhlığına ve rabliğine inanmayan kimselerle karşılaştığınız/ savaştığınız zaman, hemen boyunları vuruş …/ölümüne savaşın. Sonra onlara üstün geldiğiniz zaman, hemen bağı sıkı bağlayın/sağlam kararlar alın. Sonra harp; bozum yapma işi ağırlıklarını atıp savaş bitince de onları ya karşılıksız olarak, ya da kurtulmalık karşılığı salıverin. İşte! Eğer Allah dileseydi elbette onları cezalandırıp adaleti sağlardı. Fakat böyle olması, sizi birbirinizle denemek içindir. Allah yolunda öldürülen/öldüren/savaşan kimselere gelince; artık Allah, onların amellerini asla boşa çıkarmaz. Allah onları kılavuzlayacak, durumlarını düzeltecek ve onları, kendilerine tanıttığı cennete girdirecektir.

*(9*5/47, Muhammed/4-6)

Necm: 582

[7]Ey iman etmiş kimseler! Eğer siz, Allah’a yardım ederseniz, O da size yardım eder ve ayaklarınızı sabit tutar. [8]İnkâr eden kişiler ise, artık yıkım onlara! Ve Allah, onların işlerini saptırtmıştır. [9]Bu, şüphesiz onların, Allah’ın indirdiklerini beğenmediklerinden dolayıdır. Artık Allah da onların amellerini boşa çıkarmıştır.

[10]Peki onlar, yeryüzünde yolculuk etmediler mi? Böylece kendilerinden öncekilerin âkıbeti nasıl olmuş bir görsünler. Allah, onları yerle bir etti. Bu kâfirlere; Allah’ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddedenlere de onların benzerleri vardır.

[13]Ve kuvvetçe, seni çıkaran kentten daha şiddetli nice kentler; onları değişime/yıkıma uğrattık. Öyle ki kendileri için yardımcı diye bir şey olmadı.

[12]Şüphesiz Allah, iman edip sâlih amellerde bulunan kimseleri, altından ırmaklar akan cennetlere girdirir. İnkâr eden kimseler ise, kazançlanırlar ve etinden, sütünden yararlanılan hayvanların yemesi gibi yerler, Ateş de onlar için bir konaklama yeridir.

[11]İşte mü’minlerin bahtiyarlığı, kâfirlerin perişanlığı, şüphesiz Allah’ın iman eden kimselerin yardımcı, yol gösterici, koruyucu yakını olması, kâfirler; Allah’ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden /inanmayanlar için yardımcı, yol gösterici, koruyucu yakın diye bir şeyin olmamasındandır.[380]

*(9*5/47, Muhammed/7-10, 13, 12, 11)

---

380 Bkz. 353 nolu not.

Necm: 583

[14,15]Peki, Rabbi tarafından apaçık bir delil üzerinde bulunan kimse, işinin kötülüğü kendisine süslü gösterilen ve boş-iğreti arzularına uyan kimseler gibi; Ateş'te sonsuz olarak kalacak olan ve kaynar su içirilip de bağırsakları paramparça olan kimseler gibi midir? Allah'ın koruması altına girmiş kişilere vaat edilen cennetin örneği: "Orada bozulmayan temiz sudan ırmaklar, tadı değişmeyen sütten ırmaklar, içenlere lezzet veren şaraptan ırmaklar ve süzme baldan ırmaklar vardır. Onlar için cennette her çeşit meyve ve Rablerinden bir bağışlanma vardır.

*(*95/47, Muhammed/14-15)

Necm: 584

[16]Onlardan sana kulak verenler de vardır. Öyle ki onlar, senin yanından çıktıkları zaman, kendilerine bilgi verilen kimselere: "O, demin ne dedi?" dediler. İşte onlar, Allah'ın kalplerini damgaladığı ve kendi boş-iğreti arzularına uyan kimselerdir.

[17]Ve kılavuzlandıkları doğru yola girmiş kimseler; Allah, onlara doğru yollarını pekiştirmiş ve onlara Allah'ın koruması altına girmeyi vermiştir.

[18]Artık onlar, kıyâmetin kopuş anının kendilerine ansızın gelmesinden başkasını mı gözlüyorlar? İşte, şüphesiz o kıyâmetin alâmetleri gelmiştir. Artık o, kendilerine geldiği zaman, kendilerinin öğüt alması, onlar için ne ifade eder ki!

[19]Öyleyse, şüphesiz Allah'tan başka ilâh diye bir şeyin olmadığını bil! Kendi günahın için, mü'min erkekler ve mü'min kadınlar için bağışlanma dile. Ve Allah, sizin gezip dolaştığınız yeri ve durduğunuz yeri bilir.

*(*95/47, Muhammed/16-19)

Necm: 585

[20,21]İman eden kimseler: "Keşke bir sûre indirilse" derler. Ama yasalarla donatılmış bir sûre indirildiği ve içerisinde savaş anıldığı zaman, kalplerinde hastalık olanların, ölüm korkusuyla baygınlık geçiren bir kimsenin bakışı gibi sana baktığını görürsün. Artık itaat ve örfe uygun/herkesçe iyi olduğu kabul edilen söz onlara daha yakındır. Sonra iş kesinleşince artık Allah'a sadakat gösterselerdi, kesinlikle kendileri için daha hayırlı olurdu.

[22]Peki siz, yönetimi ele geçirirseniz, yeryüzünde kargaşa çıkarmayı ve akrabalık bağlarınızı paramparça etmeyi mi umdunuz?

[23]İşte onlar, Allah'ın kendilerini dışladığı, sonra kulaklarını sağır, gözlerini kör ettiği kimselerdir.

[24]Peki onlar, Kur'ân'ı düşünmüyorlar mı? Yoksa kalpleri üzerinde kilitleri mi var?

[25]Şüphesiz doğru yol kendilerine açıkça belli olduktan sonra gerisin geri küfre; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddetmeye dönen kimseler, şeytan onlara hoş göstermiş ve onları uzun emellere düşürmüştür.

[26]Bu, onların, Allah'ın indirdiğini beğenmeyen kimselere: "Bazı işlerde biz, size itaat edeceğiz" demeleri sebebiyledir. Oysa Allah, onların gizlediklerini biliyor.

[27]Peki, görevli güçler onların yüzlerine ve arkalarına vurarak onlara geçmişte yaptıklarını ve yapması gerekirken yapmadıklarını bir bir hatırlattırırken nasıl olacak!

[28]Bu, onların Allah'ı gazaplandıran şeylere uymaları ve O'nun rızasını beğenmemelerinden dolayıdır. Artık Allah, onların amellerini boşa çıkarmıştır.

[29]Yoksa kalplerinde hastalık olan kimseler, Allah'ın, kendilerinin kinlerini asla ortaya çıkarmayacağını mı sandılar?

[30]Eğer Biz dileseydik, kesinlikle onları sana gösterirdik de. Sonra da sen onları nişanlarından tanırdın. Yine de sen, onları sözlerinin üslubundan kesinlikle tanırsın. Allah ise işlerinizi bilir.

[31]Ve kesinlikle Biz, içinizden çaba gösterenleri ve sabredenleri bildirmemiz/ ortaya çıkarmamız için sizi yıprandıracağız/ denemeye tâbi tutacağız. Haberlerinizi de yıprandıracağız/denemeye tâbi tutacağız.

[32]Şüphesiz ki Allah'ın ilâhlığına ve rabliğine inanmayan, Allah'ın yolundan alıkoyan ve kendilerine doğru yol açıkça belli olduktan sonra Elçi'ye karşı gelen şu kişiler; onlar, Allah'a hiçbir şekilde zarar veremezler. Ve Allah, onların işlerini boşa çıkaracaktır.

*(9*5/47, Muhammed/20-32)

Necm: 586

[33]Ey iman etmiş kimseler! Allah'a itaat edin, Elçi'ye itaat edin ve amellerinizi boşa çıkarmayın.

[34]Şüphesiz ki, küfreden; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden /inanmayan, Allah'ın yolundan saptıran, sonra da küfreden; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden biri olarak ölen kimseler, artık asla Allah onlara mağfiret etmeyecektir/ onları bağışlamayacaktır.

[35]Öyleyse gevşemeyin ve siz üstün iken barışa çağırmayın. Allah da sizinle beraberdir. Ve Allah, sizin amellerinizi asla eksiltmeyecektir.

[36]Şüphesiz şu dünyadaki basit hayat, ancak bir oyun ve eğlencedir. Eğer iman eder ve Allah'ın koruması altına girerseniz, Allah size ödüllerinizi verir, sizden mallarınızı da istemez.

[37]Eğer Allah, sizden mallarınızı isteyip de sizi zorlasaydı cimrilik ederdiniz. Sizin kinlerinizi de çıkarırdı.

[38]İşte sizler, Allah yolunda harcamaya çağrılan kimselersiniz. Öyleyken sizden kimileri cimrilik ediyor. Ve kim cimrilik ederse, artık kendi benliğinden cimrilik ediyordur. Ve Allah zengindir, siz ise fakirlersiniz. Eğer siz, yüz çevirirseniz, Allah yerinize sizden başka bir toplum getirir. Sonra onlar, sizin benzerleriniz olmazlar.

*(9*5/47, Muhammed/33-38)

§RA‘D SÛRESİ

MEDÎNE DÖNEMİ

Necm: 587

[1]Elif/1, Lâm/30, Mîm/40, Râ/200.[381] İşte bunlar, Kitab’ın âyetleridir. Sana Rabbinden indirilen şey haktır/gerçektir. Lâkin insanların çoğu inanmıyorlar.

[2-4]Allah, gökleri gördüğünüz şekilde, direkler olmadan yükselten, sonra en büyük taht üzerinde egemenlik kuran,[382] güneşe ve aya boyun eğdiren/varlıkların yararlanacağı özelliklerde yaratan Zat’tır. *–Hepsi adı konmuş bir süre sonuna akıp gidiyor.–* O, işi yönetir, Rabbinize kavuşacağınız güne kani olursunuz diye âyetleri ayrıntılı olarak açıklar. Ve O, arzı uzatan, orada sabit dağlar ve ırmaklar oluşturandır. Ve O, orada bütün meyvelerden iki eş yaptı. O, geceyi gündüzün üzerine örtüyor. Şüphesiz bunda iyiden iyiye düşünen bir toplum için alâmetler/ göstergeler vardır. Ve O, yeryüzünde bir tek su ile sulanan birbirine komşu kıtalar, üzümlerden bahçeler, ekinler, çatallı ve çatalsız hurmalıklar oluşturandır. Ve Biz, meyvelerinde, kokularında, tatlarında onların bazısını bazısı üzerine fazlalıklı kılıyoruz. Şüphesiz aklını kullanan bir toplum için bunda birtakım alâmetler/ göstergeler vardır.

*(*96/13, Ra‘d/1-4)

Necm: 588

[5]Ve eğer sen şaşıyorsan, asıl şaşırtıcı olan, onların: “Biz toprak olunca mı, biz gerçekten yeni bir oluşturuluşta mıyız?” sözleridir. İşte bunlar, Rablerine inanmamış kimselerdir. Ve işte bunlar, boyunlarında demir halkalar bulunanlardır. Ve işte bunlar, Ateş’in yâranıdırlar, onlar orada sürekli kalıcıdırlar.

[6]Ve onlar senden, iyilikten önce kötülüğü çabuklaştırmanı isterler. Hâlbuki onlardan önce onlara iz bırakan cezalar gelip geçmiştir. Ve gerçekten senin Rabbin, yanlış işlerine karşılık insanlar için cidden bağışlama sahibidir. Ve kesinlikle senin Rabbin, azabı/ kovuşturması cidden çok çetin olandır. [7]Ve küfreden; Allah’ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden /inanmayan şu kimseler: “Rabbinden o’na bir alâmet/gösterge indirilmeli değil miydi?” diyorlar. Sen ancak bir uyarıcısın. Ve her toplum için bir yol gösteren vardır.

*(*96/13, Ra‘d/5-7)

Necm: 589

[8]Allah, “Her dişinin neyi taşıdığını ve rahimler neyi eksiltir ve neyi artırır” bilir. Ve her şey, O’nun katında bir ölçü iledir.

[9]Allah, görülmeyeni, duyulmayanı, sezilmeyeni, geçmişi, geleceği ve açıkta olanı bilendir, pek büyüktür, yüceler yücesidir.

[10]Sizden, sözü gizleyen kimse ve onu açığa vuran kimse, gece gizlenenle gündüz açığa çıkan kimse eşittir.

[11]Her kişi için, iki elinin arasından ve arkasından *–Allah’ın işinden olarak–*, onu gözetip koruyan izleyiciler vardır. Gerçekte, bir halk, kendi benliklerinde olanı değiştirmedikçe, Allah hiçbir şeyi değiştirmez. Ve Allah, bir topluluğa kötülük istedi mi, artık onun geri çevrilmesi söz konusu değildir. Onlar için O’nun astlarından bir yardım eden, koruyan, yol gösteren bir yakın da yoktur.

---

381 Bkz. 8 nolu not.
382 Bkz. 37 ve 52 nolu notlar.

[12]O, size korku ve ümit içinde şimşeği gösteren ve o yağmur yüklü bulutları ortaya çıkarandır.

[13]Gök gürültüsü, O'nun övgüsüyle birlikte, doğal güçler de O'nun korkusundan dolayı O'nu noksan sıfatlardan arındırırlar. Ve O, yıldırımlar gönderir de onunla dilediğini çarpar. Onlar ise Allah hakkında mücâdele edip duruyorlar. Oysa Allah, çarpması pek çetin olandır.

[14]Gerçeğin daveti yalnızca O'nadır. Ortak koşanların, O'nun astlarından yalvarıp durdukları kimseler; onlar, kendilerine hiçbir şeyle cevap veremezler. Onlar, ancak ağzına gelmemesine rağmen ağzına su gelsin diye iki avucunu açan gibidir. Ve kâfirlerin; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddedenlerin duası sadece bir sapıklık içindedir.

[15]Ve yerde ve göklerde olan kimseler ve gölgeleri, ister istemez her zaman yalnızca Allah'a boyun eğip teslimiyet gösterirler.

*(*96/13, Ra'd/8-15)

Necm: 590

[16]De ki: "Göklerin ve yerin Rabbi kimdir?" De ki: "Allah'tır." De ki: "Allah'ın astlarından o kendi kendilerine yarar sağlamaya ve zarar vermeye gücü olmayanları yardımcı, yol gösterici, koruyucu yakınlar mı ediniyorsunuz?" De ki: "Hiç kör ile gören bir olur mu? Ya da karanlıklarla aydınlık bir olur mu?" Ya da Allah'a, O'nun gibi oluşturan birtakım ortaklar buldular da, bu oluşturma kendilerince birbirine benzer mi göründü? De ki: "Allah, her şeyin oluşturucusudur. Ve O, birdir, her şeye üstün ve kahredicidir."

[17]Allah, gökten bir su indirdi de vadiler, kendi ölçüsünde sel olup aktılar. Sonra da sel, suyun yüzüne çıkan bir köpük yüklendi. Bir zînet eşyası veya bir yarar sağlamak için, ateşte erittiklerinin üzerinde de benzeri bir köpük vardır. *–Allah, hak ve bâtılı böyle örnekler.–* Sonra köpük atılır gider, insanlara yararı olan ise yerde kalır. İşte Allah, örnekleri böyle verir.

[18]Rablerine uyanlar için "en güzel" vardır. O'na uymayanlar ise, yeryüzünde bulunan ne varsa hepsi ve onunla birlikte bir misli daha kendilerinin olsa, onu kurtuluş fidyesi olarak verirlerdi. İşte onlar, hesabın kötüsü kendileri için olanlardır. Varacakları yer de cehennemdir. Orası da ne fena yataktır!

[19-24]Peki, şüphesiz Rabbinden sana indirilenin gerçek olduğunu bilen kimse, kör olan kimse gibi midir? Şüphesiz ancak kavrama yetenekleri olan kişiler;

Allah'a verdiği sözleri yerine getiren ve antlaşmayı bozmayan,

Allah'ın birleştirilmesini istediği şeyi; iman ve ameli birleştiren,

Rablerine saygıyla, sevgiyle, bilgiyle ürperti duyan ve hesabın kötülüğünden korkan kişiler,

Rablerinin rızasını kazanmak arzusuyla sabretmiş,

salâtı ikame etmiş [mâlî yönden ve zihinsel açıdan destek olma; toplumu aydınlatma kurumları oluşturmuş, ayakta tutmuş],

kendilerine verdiğimiz rızıklardan gizli ve açık Allah yolunda harcamış

ve çirkinlikleri güzelliklerle ortadan kaldıran kişiler öğüt alıp düşünürler. İşte onlar, bu yurdun âkıbeti; adn cennetleri kendilerinin olanlardır. Onlar, atalarından, eşlerinden ve soylarından sâlih olanlar Adn cennetlerine gireceklerdir. Görevli güçler/ haberci âyetler de her kapıdan yanlarına girerler: "Sabretmiş olduğunuz şeylere karşılık size selâm olsun! Bu yurdun sonu ne güzeldir!"

[25]Allah'a yeminle 'kesin söz' verdikten sonra bozan ve Allah'ın birleştirilmesini emrettiği şeyleri; iman ve ameli kesen/ birbirinden ayıran ve yeryüzünde kargaşa çıkaran kimseler; işte onlar, dışlanma kendileri için olanlardır. Yurdun kötüsü de onlar içindir.

[26]Ve Allah, dilediği kimseye rızkı genişletir de ölçülendirir de. Onlar ise basit dünya hayatı ile ferahladılar. Oysa basit dünya hayatı, âhirette sadece bir kazanımdır.

[27-29,31]Yine o kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddetmiş olan o kimseler: "Ona Rabbinden bir alâmet/gösterge indirilmeli değil miydi, eğer kendisiyle dağların yürütüldüğü, yerin

parçalandığı veya ölülerin konuşturulduğu bir Kur'ân olsaydı…" diyorlar. De ki: "Şüphesiz Allah, dilediğini şaşırtır ve gönülden bağlanan kimseleri; inanan ve kalpleri Allah'ı anmakla zihnindeki tüm soru işaretlerini gidererek rahata kavuşmuş kişileri Kendisine kılavuzlar." Gözünüzü açın! Kalpler, yalnız ve yalnız Allah'ı anmakla; zihnindeki tüm soru işaretlerini gidermekle rahata kavuşur. İman etmiş ve düzeltmeye yönelik işler yapmış kimseler; tuba; güzellikler, müjdeler ve güzel dönüş yeri sadece onlar içindir. Aslında emrin tümü Allah'ındır. İman edenler hâlâ anlamadılar mı ki eğer Allah dilemiş olsaydı, kesinlikle insanların tümüne kılavuzluk ederdi. İnkâr eden kimseler, Allah'ın vaadi gelinceye kadar, yaptıkları dolayısıyla ya başlarına çetin bir bela çatacak veya yurtlarının yakınına inecek. Şüphesiz Allah, verdiği sözden dönmez/miadını şaşırmaz.[383]

(96/13, Ra'd/16-29, 31)

Necm: 591

[30]İşte böyle, seni, onlar Rahmân'a [yarattığı bütün canlılara dünyada çokça merhamet eden Allah'a] inanmazlarken, sana vahyettiklerimizi onlara okuyasın diye, kendilerinden önce nice önderli toplumlar gelip geçmiş olan bir önderli toplum içinde elçi yaptık. De ki: "Rahmân [yarattığı bütün canlılara dünyada çokça merhamet eden Allah], benim Rabbimdir, O'ndan başka ilâh diye bir şey yoktur. Ben, yalnızca O'na işin sonucunu havale ettim, dönüşüm de yalnızca O'nadır."

[32]Andolsun ki senden önceki elçilerle de alay edildi. Ve Ben, kâfirlere; Benim ilâhlığımı ve rabliğimi bilerek reddeden /inanmayan kişilere süre verdim. Sonra da onları yakalayıverdim, haydin bakalım Benim azabım nasılmış!

[38]Andolsun ki Biz senden önce de peygamberler gönderdik. Onlara da eşler ve nesil [oğlan-kız çocuklar] verdik. Hiç bir peygamber için Allah'ın izni/ bilgisi olmadan herhangi bir alâmet/ gösterge getirmek de yoktur. Her süre sonu için bir yazı vardır.

[39]Allah, dilediğini imha eder, dilediğini de yerinde bırakır. Kitabın anası da yalnızca O'nun katındadır.[384]

(96/13, Ra'd/30, 32, 38-39)

Necm: 592

[33]Peki, o, kazandığı şeyler ile birlikte her bir kişinin üzerinde dikilen/görüp gözeten kimdir? Onlar ise Allah'a ortaklar edindiler. De ki: "Onları isimlendirin! Yoksa siz, O'na yeryüzünde bilmediği bir şey mi ya da sözden açık olanı mı haber vereceksiniz? Aslında kâfirlere; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddetmiş olan şu kişilere plânları güzel gösterildi de Yol'dan saptırıldılar. Allah, kimi saptırırsa, artık onun için yol gösteren kimse yoktur.

[34]Onlar için şu basit dünya hayatında bir azap vardır. Âhiret azabı ise kesinlikle daha ezicidir. Onları Allah'tan koruyacak biri de yoktur.

(96/13, Ra'd/33-34)

Necm: 593

[35]Allah'ın koruması altına girmiş kişilere söz verilen cennetin örneği şöyledir: Onun altından ırmaklar akar, nasiplikleri; meyveleri, renkleri, tatları ve gölgeleri süreklidir. İşte bu, Allah'ın koruması altına girmiş kişilerin âkıbetidir. Kâfirlerin; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddedenlerin âkıbeti de Ateş'tir.

---

383 Bu pasajı, teknik gerekçeler ve anlam bilgisi gereği Resmi Mushaf'tan farklı tertip ettik. Ayrıntılı açıklama için bkz. Tebyîn.

384 Bkz. 353 nolu not.

(96/13, Ra‘d/35)

Necm: 594

[36]Ve kendilerine Kitap verdiğimiz kimseler, sana indirilen ile sevinirler. Karşıt grup oluşturanlardan, onların bir kısmını tanınmaz hâle getiren kişiler de vardır. De ki: “Ben, ancak Allah’a kulluk etmekle ve O’na ortak kabul etmemekle emrolundum. Ben yalnızca O’na davet ediyorum, dönüşüm de yalnız O’nadır.”

[37]Ve Biz, böylece Kur’ân’ı Arapça; mükemmel bir yasa olarak indirdik. Ve eğer sana gelen bilgiden sonra onların boş-iğreti arzularına uyarsan, Allah’tan sana “bir yardımcı, yol gösterici yakın ve bir koruyucu” yoktur.

[40]Ve onlara vaat ettiğimizin bir bölümünü sana göstersek yahut sana geçmişte yaptıklarını ve yapman gerekirken yapmadıklarını bir bir hatırlattırsak, şüphesiz yine de sana düşen sadece tebliğ etmektir. Bize düşen de hesap görmektir.[385]

(96/13, Ra‘d/36-37, 40)

Necm: 595

[41]Ve onlar, şüphesiz Bizim yeryüzüne geldiğimizi, onu etrafından noksanlaştırdığımızı görmediler mi? Allah hükmeder. O’nun hükmünü engelleyecek hiçbir kimse yoktur. Ve O, hesabı çok hızlı görendir.

[42]Onlardan önceki kimseler de hileler yapmışlardı. Fakat bütün hileleri bozup cezalandırmak Allah’a aittir. O, her kişinin ne kazandığını bilir. Bu yurdun âkıbetinin kim için olduğunu, kâfirler; Allah’ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddedenler de yakında bilecekler.

[43]Ve küfretmiş; Allah’ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddetmiş olan şu kişiler: “Sen elçi değilsin” diyorlar. De ki: “Benimle sizin aranızda en iyi tanık olarak Allah ve yanında Kitab’ın bilgisi bulunan kişi yeter.”

(96/13, Ra‘d/41-43)

---

385 Bkz. 353 nolu not.

§RAHMÂN SÛRESİ

MEDÎNE DÖNEMİ

Necm: 596

[1-4]Rahmân [yarattığı bütün canlılara dünyada çokça merhamet eden Allah], Kur'ân'ı öğretti, insanı oluşturdu, ona hayır ve şerri, iyiyi, kötüyü ayırmayı öğretti.

[5]Güneş ve ay bir hesap ile akıp gitmektedir.

[6]Gövdesiz bitkiler ve ağaçlar da boyun eğip teslimiyet göstermektedirler.

7-9Ve semayı da oluşturdu, onu yükseltti ve terazide/ölçüde/dengede taşkınlık etmeyesiniz diye teraziyi/ölçüyü/dengeyi koydu. Ölçüyü hakkaniyetle dikin/ayakta tutun, teraziye/ölçüye/dengeye zarar vermeyin.

*(*97/55, Rahmân/1-9)

Necm: 597

[33]Ey cin ve ins[386] toplulukları! Eğer göklerin ve yerin kenarlarından aşıp geçmeye güç yetirebilirseniz, hemen aşın, ancak üstün bir güç olmadan aşamazsınız.

[34]Peki siz ikiniz, Rabbinizin güç yetirdiklerinin; eşsiz gücünün, eşsiz nimetlerinin hangisini yalanlıyorsunuz?

[31]Ey iki grup! Yakında sizin hesabınıza bakacağız.

[32]Peki siz ikiniz, Rabbinizin güç yetirdiklerinin; eşsiz gücünün, eşsiz nimetlerinin hangisini yalanlıyorsunuz?

[35]İkinizin de üzerine ateşten alev ve duman gönderilir de siz yardımlanamazsınız.

[35]Peki siz ikiniz, Rabbinizin güç yetirdiklerinin; eşsiz gücünün, eşsiz nimetlerinin hangisini yalanlıyorsunuz?

10-12Ve kendisinde, meyvelar ve salkımlı hurma ağaçları, yapraklı taneler ve hoş kokulu bitkiler olan yeryüzünü oluşturdu, onu oranın yaratıkları için alçalttı.

[13]Peki siz ikiniz, Rabbinizin güç yetirdiklerinin; eşsiz gücünün, eşsiz nimetlerinin hangisini yalanlıyorsunuz?

[14,15]O, görünen, bilinen varlıkları pişmiş çamur gibi kuru balçıktan/değişken bir maddeden oluşturdu. Görünmez varlıkları, güçleri de ateşin dumansızından/enerjiden oluşturdu.

[16]Peki siz ikiniz, Rabbinizin güç yetirdiklerinin; eşsiz gücünün, eşsiz nimetlerinin hangisini yalanlıyorsunuz?

[17]Rahmân [yarattığı bütün canlılara dünyada çokça merhamet eden Allah], iki doğunun Rabbi ve iki batının Rabbidir.

[18]Peki siz ikiniz, Rabbinizin güç yetirdiklerinin; eşsiz gücünün, eşsiz nimetlerinin hangisini yalanlıyorsunuz?

[19]İki denizi birbirine kavuşmak üzere salıverdi. [20]Aralarında bir engel vardır, birbirlerine geçip karışmıyorlar.

[21]Peki siz ikiniz, Rabbinizin güç yetirdiklerinin; eşsiz gücünün, eşsiz nimetlerinin hangisini yalanlıyorsunuz?

[22]İkisinden inci ve mercan çıkar.

[23]Peki siz ikiniz, Rabbinizin güç yetirdiklerinin; eşsiz gücünün, eşsiz nimetlerinin hangisini yalanlıyorsunuz?

[24]Denizde koca dağlar gibi yükseltilen gemiler de O'nundur.

---

386 Bkz. 49 nolu not.

[25]Peki siz ikiniz, Rabbinizin güç yetirdiklerinin; eşsiz gücünün, eşsiz nimetlerinin hangisini yalanlıyorsunuz?
[26,27]Yeryüzünün üzerindeki her kişi gelip geçicidir. Ve o celal ve ikram sahibi Rabbinin bizzat Kendisi baki kalır.
[28]Peki siz ikiniz, Rabbinizin güç yetirdiklerinin; eşsiz gücünün, eşsiz nimetlerinin hangisini yalanlıyorsunuz?
[29]Göklerde ve yerde bulunan kimseler, O'ndan istekte bulunurlar. O, her an bir iştedir.
[30]Peki siz ikiniz, Rabbinizin güç yetirdiklerinin; eşsiz gücünün, eşsiz nimetlerinin hangisini yalanlıyorsunuz?
[37]Sonra da gök yarılıp zeytinyağı gibi bir gül olduğu zaman...
[38]Peki siz ikiniz, Rabbinizin güç yetirdiklerinin; eşsiz gücünün, eşsiz nimetlerinin hangisini yalanlıyorsunuz?
[39]Artık işte o gün, bildik-bilmedik, gelmiş-gelecek hiç kimse, bir başkasının günahından sorumlu tutulmaz.
[40]Peki siz ikiniz, Rabbinizin güç yetirdiklerinin; eşsiz gücünün, eşsiz nimetlerinin hangisini yalanlıyorsunuz?
[41]Suçlular, nişanlarından tanınır da alınlarından ve ayaklarından tutuluverirler.
[42]Peki siz ikiniz, Rabbinizin güç yetirdiklerinin; eşsiz gücünün, eşsiz nimetlerinin hangisini yalanlıyorsunuz?
[43]İşte bu, suçluların yalanladığı cehennemdir. [44]Onlar, onunla kaynar su arasında dolaşır dururlar.
[45]Peki siz ikiniz, Rabbinizin güç yetirdiklerinin; eşsiz gücünün, eşsiz nimetlerinin hangisini yalanlıyorsunuz?
[46]Ve Rabbinin makamından korkan kimseler için iki cennet vardır.
[47]Peki siz ikiniz, Rabbinizin güç yetirdiklerinin; eşsiz gücünün, eşsiz nimetlerinin hangisini yalanlıyorsunuz?
[48]İkisinin de dalları vardır.
[49]Peki siz ikiniz, Rabbinizin güç yetirdiklerinin; eşsiz gücünün, eşsiz nimetlerinin hangisini yalanlıyorsunuz?
[50]İkisinde de akıp giden iki pınar vardır.
[51]Peki siz ikiniz, Rabbinizin güç yetirdiklerinin; eşsiz gücünün, eşsiz nimetlerinin hangisini yalanlıyorsunuz?
[52]İkisinde de her meyvedan çift çift vardır.
[53]Peki siz ikiniz, Rabbinizin güç yetirdiklerinin; eşsiz gücünün, eşsiz nimetlerinin hangisini yalanlıyorsunuz?
[54]Astarları kalın ipekten/atlastan yataklara yaslanmış kimseler olarak, iki cennetin de devşirmesi yakındır.
[55]Peki siz ikiniz, Rabbinizin güç yetirdiklerinin; eşsiz gücünün, eşsiz nimetlerinin hangisini yalanlıyorsunuz?
[56]Oralarda, daha önce bildik, bilmedik, geçmiş, gelecek hiç kimse tarafından dokunulmamış; el ve göz değmemiş, bakışlarını dikenler vardır.
[57]Peki siz ikiniz, Rabbinizin güç yetirdiklerinin; eşsiz gücünün, eşsiz nimetlerinin hangisini yalanlıyorsunuz?
[58]Sanki onlar yâkut ve mercandırlar.
[59]Peki siz ikiniz, Rabbinizin güç yetirdiklerinin; eşsiz gücünün, eşsiz nimetlerinin hangisini yalanlıyorsunuz?
[60]İyilileştirmenin-güzelleştirmenin karşılığı, iyileştirme-güzelleştirmeden başka olabilir mi?
[61]Peki siz ikiniz, Rabbinizin güç yetirdiklerinin; eşsiz gücünün, eşsiz nimetlerinin hangisini yalanlıyorsunuz?

[62]Bu ikisinin astından iki cennet daha vardır.

[63]Peki siz ikiniz, Rabbinizin güç yetirdiklerinin; eşsiz gücünün, eşsiz nimetlerinin hangisini yalanlıyorsunuz?

[64]Bunlar yemyeşildirler.

[65]Peki siz ikiniz, Rabbinizin güç yetirdiklerinin; eşsiz gücünün, eşsiz nimetlerinin hangisini yalanlıyorsunuz?

[66]İkisinde durmaksızın coşan iki pınar vardır.

[67]Peki siz ikiniz, Rabbinizin güç yetirdiklerinin; eşsiz gücünün, eşsiz nimetlerinin hangisini yalanlıyorsunuz?

[68]İkisinde de meyve, hurma ve nar vardır.

[69]Peki siz ikiniz, Rabbinizin güç yetirdiklerinin; eşsiz gücünün, eşsiz nimetlerinin hangisini yalanlıyorsunuz?

[70]O meyvelerin içlerinde iyilikler-güzellikler vardır.

[71]Peki siz ikiniz, Rabbinizin güç yetirdiklerinin; eşsiz gücünün, eşsiz nimetlerinin hangisini yalanlıyorsunuz?

[72]Çadırlara kapanmış parlak gözlüler vardır.

[73]Peki siz ikiniz, Rabbinizin güç yetirdiklerinin; eşsiz gücünün, eşsiz nimetlerinin hangisini yalanlıyorsunuz?

[74]Bunlardan önce onlara bildik-bilinmedik hiç kimse dokunmamıştır.

[75]Peki siz ikiniz, Rabbinizin güç yetirdiklerinin; eşsiz gücünün, eşsiz nimetlerinin hangisini yalanlıyorsunuz?

[76]Yeşil yastıklara ve “Abkari” sergilere; hârikulâde güzel işlemeli döşeklere yaslananlar olarak…

[77]Peki siz ikiniz, Rabbinizin güç yetirdiklerinin; eşsiz gücünün, eşsiz nimetlerinin hangisini yalanlıyorsunuz?

[78]Azamet ve büyüklük sahibi, emir ve yasak koyma hakkına sahip, saygınlaştırma sahibi Rabbinin adı, ne cömerttir![387]

(*9*7/55, Rahmân/33-34, 31-32, 35-36, 10-30, 37-78)

---

387 Bu pasajı, teknik gerekçeler ve anlam bilgisi gereği Resmi Mushaf’tan farklı tertip ettik. Ayrıntılı açıklama için bkz. Tebyîn.

§İNSÂN SÛRESİ

MEDÎNE DÖNEMİ

Necm: 598

[1]İnsan üzerine, henüz kendisi anılabilecek bir şey değilken, dehrden/milyarca yıldan bir süre geçti mi? Elbette ki geçti!

[2,3]Şüphesiz Biz, insanı karışık bir nutfeden oluşturduk. Onu yıpratacağız/yükümlülükler vereceğiz. Bu nedenle onu çok iyi işitici, çok iyi görücü yaptık; iyiyi kötüyü ayıracak bilgileri yollayarak bilgilendirdik. Şüphesiz Biz, ona yolu gösterdik, ister kendisine verilen nimetlerin karşılığını ödeyen biri olsun, ister nankör.

[4]Şüphesiz Biz, kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden kimseler için zincirler, tasmalar ve alevli bir ateş hazırladık.

[5-22]Şüphesiz, "iyi adamlar", kâfur katılmış bir tastan içerler, fışkırtıldıkça fışkırtılacak bir pınardan ki ondan, verdikleri sözleri yerine getiren, kötülüğü yayılan bir günden korkan ve "Biz sizi, ancak Allah rızası için doyuruyoruz ve sizden bir karşılık ve teşekkür beklemiyoruz; evet, biz asık suratlı ve çatık kaşlı bir günde Rabbimizden korkarız" diyerek Allah sevgisi için/sevmesine rağmen yiyeceği, yoksula ve öksüze ve tutsağa veren Allah'ın kulları içerler.

Allah da, bu yüzden onları, o günün kötülüğünden korur; onlara aydınlık ve sevinç rastlayacak, sabretmelerine karşılık onlara cenneti ve ipekleri verecek; orada tahtlara kurulmuş olarak kalacaklar; orada bir güneş de, dondurucu bir soğuk da görmeyecekler ve bahçenin gölgeleri onların üzerlerine sarkacak ve alçaltıldıkça alçaltılacak. Ve aralarında gümüş bir kap ve billûr kâseler dolaştırılacak, *-kendilerinin ayarladığı billûrları gümüştendir-*. Ve orada onlar, karışımı zencefil olan bir tastan sulanırlar, orada Selsebil denilen bir pınardan... Ve aralarında büyümez, yaşlanmaz çocuklar dolaşır; onları gördüğünde, saçılmış birer inci sanacaksın! Orayı gördüğünde, mutluluk ve büyük bir mülk ve yönetim göreceksin; üzerlerinde ince, yeşil ipekli, parlak atlastan giysiler olacak; gümüş bileziklerle süslenmiş olacaklar; Rableri onlara tertemiz bir içecek içirecek. Şüphesiz ki bu, sizin için karşılıktır. Çalışmalarınız da karşılık ödenecek niteliktedir.

*(*98/76, İnsân/1-22)

Necm: 599

[23]Şüphesiz Biz, evet Biz, Kur'ân'ı sana indirdikçe indirdik.

[24-26]O hâlde Rabbinin hükmü için sabret. Onlardan günahkâra yahut hatta çok nanköre itaat etme ve daima/her zaman Rabbinin ismini an. Gecenin bir bölümünde de O'na boyun eğip teslimiyet göster. Ve O'nu uzun gecede her türlü noksanlıktan arındır.

"[27]Sen elçi değilsin" diyenler, çarçabuk geçen dünyayı seviyorlar ve ağır bir günü arkalarına atıyorlar.

[28]Biz, onları Biz oluşturduk. Bedenlerini Biz sağlam yaptık. Dilediğimizde de benzerleriyle değiştirdikçe değiştiririz.

[29]Şüphesiz bu, bir öğüttür. Artık dileyen kişi Rabbine doğru yol edinir.

[30,31]Ve siz, Allah dilemedikçe dileyemezsiniz. Şüphesiz Allah, en iyi bilendir, en iyi yasa koyandır, dilediğini rahmetine sokar. Şirk koşarak yanlış; kendi zararlarına iş yapanlara da, acıklı bir azap hazırlamıştır.

*(*98/76, İnsân/23-31)

§TALÂK SÛRESİ

MEDÎNE DÖNEMİ

Necm: 600

[1]Ey Peygamber! Kadınları boşadığınız zaman onları iddetleri[388] için boşayın ve iddeti sayın. Ve Rabbiniz Allah'ın koruması altına girin. Apaçık bir aşırılık, iffetsizlik yapmaları hâli dışında, onları evlerinden çıkarmayın, kendileri de çıkmasınlar. Bunlar, Allah'ın sınırlarıdır. Artık kim Allah'ın sınırlarını aşarsa, kesinlikle kendine haksızlık etmiş olur. Bilmezsin, olur ki Allah, bundan sonra bir iş ortaya çıkarıverir.

[2,3]Artık sürelerinin sonuna vardıklarında onları örfe uygun/ herkesçe kabul gören bir şekilde tutun yahut örfe uygun/herkesçe kabul gören bir şekilde onlardan ayrılın. Ve sizden adalet sahibi iki kişiyi şâhit tutun. Şâhitliği de Allah için ayakta tutun. İşte bu, Allah'a ve son güne inanan kimseye öğütlenendir. Ve kim Allah'ın koruması altına girerse, Allah ona bir çıkış yolu sağlar ve onu hesaba katmadığı bir yönden rızıklandırır. Kim de Allah'a işin sonucunu havale ederse, O ona yeter. Şüphesiz Allah, Kendi emrini yerine getirip gerçekleştirendir. Allah, kesinlikle her şey için bir ölçü koymuştur, belirlemiştir.

(99/65, Talâk/1-3)

Necm: 601

[4]Ve kadınlarınızdan aybaşından kesilenler ve ay hâli olmayanlar; eğer şüphe ederseniz, onların bekleme süresi üç aydır. Gebe olanların da bekleme süresi, yüklerini bırakmaları; doğum yapmaları veya düşük yapmalarıdır. Kim Allah'ın koruması altına girerse, Allah ona işinde bir kolaylık sağlar.

(99/65, Talâk/4)

Necm: 602

[5]İşte bu, Allah'ın size indirdiği buyruğudur. Kim de Allah'ın koruması altına girerse, Allah onun kötülüklerini örter ve onun için ödülü büyütür.

[6]O kadınları, gücünüz ölçüsünde oturduğunuz yerin bir bölümünde oturtun ve onları sıkıştırmak için onlarla birbirinizin zararına olacak herhangi bir şey yapmayın. Şâyet gebe iseler, yüklerini bırakıncaya kadar onlara harcama yapın/nafaka verin. Sonra sizin için emzirirlerse, onlara ücretlerini verin ve aranızda örfe uygun/ herkesçe kabul gören bir şekilde müşavere yapın. Ve eğer güçlük çekerseniz, artık ücreti babaya ait olmak üzere, başka bir kadın emzirecektir.

[7]Geniş imkânları olanlar, geniş imkânlarına göre harcasınlar/ nafaka versinler. Rızkı kısıtlı tutulan da, artık Allah'ın kendisine verdiğinden versin. Allah, hiçbir kişiye ona verdiğinden başkasıyla yükümlülük koymaz. Allah, bir güçlüğün ardından bir kolaylık sağlayacaktır.

(99/65, Talâk/5-7)

Necm: 603

[8]Kentlerden niceleri var ki Rablerinin ve O'nun elçilerinin emrine başkaldırdı da Biz, onları çetin bir hesaba çektik ve onlara görülmemiş, duyulmamış bir azapla azap ettik.

---

388 Bkz. 450, 452, 514 ve 601 nolu necmler.

[9]Böylece onlar, işlerinin vebalini tattılar. İşlerinin sonucu da tam bir zarara/ kayba uğrayarak acı çekmek olmuştur.

[10,11]Allah, onlara şiddetli bir azap hazırlamıştır. O hâlde, ey kavrama yetenekleri olan iman etmiş kimseler! Allah'ın koruması altına girin. Kesinlikle Allah, iman etmiş ve düzeltmeye yönelik işler yapmış kimseleri, karanlıklardan aydınlığa çıkarmak için, size bir öğüt, size Allah'ın açık açık âyetlerini/ alâmetlerini/ göstergelerini okuyan bir elçi indirdi. Ve her kim, Allah'a inanır ve sâlihi işlerse, Allah onu, altlarından ırmaklar akan, içinde sonsuza dek kalacakları cennetlere girdirir. Allah, onun için rızkı güzelleştirmiştir.

[12]Allah, yedi göğü ve yerden de onlar kadarını oluşturandır. Allah'ın her şeye kâdir olduğunu ve Allah'ın bilgisinin, her şeyi kuşattığını bilesiniz diye buyruk gökler ve yer arasında iner durur.

(99/65, Talâk/8-12)

§BEYYİNE SÛRESİ

MEDÎNE DÖNEMİ

Necm: 604

[1-3]Kitap Ehlinden ve ortak koşanlardan küfretmiş; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddetmiş olan şu kimseler, kendilerine açık delil; içinde tertemiz/sapasağlam yazgılar bulunan, tertemiz sayfaları okuyan, Allah tarafından gönderilmiş bir elçi gelinceye kadar serbest bırakılmadılar, gözden çıkarılmadılar.

[4]Ve o, Kitap verilen kişiler, ancak kendilerine açık kanıt geldikten sonra ayrılığa düştüler.

[5]Oysa ki onlara sadece, dini yalnız Allah için arındıran kişiler hâlinde sadece Allah'a kulluk etmeleri, salâtı ikame etmeleri [mâlî yönden ve zihinsel açıdan destek olma; toplumu aydınlatma kurumları oluşturmaları, ayakta tutmaları], zekâtı/vergiyi vermeleri emredilmişti. Ve işte bu, doğru/eksiksiz/aşınmaz dindir.

[6]Şüphesiz Kitap Ehlinden ve müşriklerden küfretmiş olan şu kişiler, içinde sürekli kalanlar olarak cehennemin ateşi içindedirler. İşte onlar, yaratılanların en şerlilerinin ta kendileridir.

[7]Şüphesiz inanan ve sâlihâtı işleyen kimseler, yaratılanların en hayırlılarının ta kendileridir.
[8]Onların, Rableri katındaki ödülleri, içinde sürekli kalanlar olarak altlarından ırmaklar akan Adn cennetleridir. Allah, onlardan razı olmuş, onlar da O'ndan razı olmuşlardır. İşte bu mükâfat, Rabbine bilgiyle, sevgiyle, saygıyla ürperti duyan kimseler içindir.

(*1*00/98, Beyyine/1-8)

§HAŞR SÛRESİ

MEDÎNE DÖNEMİ

Necm: 605

[389][1]Göklerde ve yeryüzünde olan şeyler, Allah'ı her türlü noksanlıktan arındırdılar. Ve O, en üstün, en güçlü, en şerefli, mağlûp edilmesi mümkün olmayan/mutlak galip olandır, en iyi yasa koyan, bozulmayı iyi engelleyen/sağlam yapandır.

[2]Allah, Kitap Ehli'nden Allah'ın ilâhlığına ve rabliğine inanmayan kimseleri, toplanmanın ilki için yurtlarından çıkarandır. Siz, onların çıkacaklarını sanmamıştınız. Onlar da, şüphesiz kalelerinin, kendilerini Allah'tan koruyacağına kesinkes inanıyorlardı da Allah'ın azabı, onlara hesaba katmadıkları yerden geliverdi. Ve Allah, onların yüreklerine, evlerini kendi elleriyle ve mü'minlerin elleriyle harap edileceği korkusunu düşürdü. Ey sağduyu sahipleri! Artık ibret alın!

[3]Ve eğer Allah, onların hakkında sürgünü yazmamış olsaydı, kesinlikle, onları dünyada azaplandırırdı. Âhirette de onlar için Ateş'in azabı vardır.

[4]İşte dünyada sürgün, âhirette ateş cezası, onların Allah'a ve Elçisi'ne karşı çıkıp sırt dönmeleri nedeniyledir. Ve kim Allah'a karşı çıkıp sırt dönerse, bilsin ki, şüphesiz Allah, azabı/kovuşturması pek çetin olandır.

[5]Hurma ağaçlarından herhangi bir şey kesmeniz veya onları kökleri üzerinde bırakmanız hep Allah'ın izniyle/ bilgisiyle ve O'nun, hak yoldan çıkan kimseleri rezil-rüsva etmesi içindir.

*(1*01/59, Haşr/1-5)

Necm: 606

[6]Ve Allah'ın, onlardan Elçisi'ne verdiği fey'ler [savaşmadan zahmetsizce elde edilen gelirler]; siz, o gelirler için at oynatmadınız, deve de sürmediniz; hiç zahmet çekmediniz. Fakat Allah, elçilerini, dilediği kimselerin üzerine musallat eder. Ve Allah, her şeye en iyi güç yetirendir.

[7,8]Allah'ın, o kent halkından, Elçisi'ne verdiği fey'ler [savaşmadan zahmetsizce elde edilen gelirler], içinizden yalnız zenginler arasında *devlet; gücün getirdiği refah olmasın* diye Allah'a, Elçi'ye, yakınlık sahiplerine; göç eden fakirlere *–ki onlar, Allah'ın armağan ve rızasını ararken yurtlarından ve mallarından çıkarılmışlardır, Allah'a ve Elçisi'ne yardım ederler. İşte onlar, doğruların ta kendileridir–*, yetimlere, miskinlere, yolcuya aittir. Elçi, size ne verdiyse onu hemen alın. Sizi neden alıkoyduysa ondan geri durun. Allah'ın koruması altına da girin. Şüphesiz Allah, kovuşturması/azabı çok çetin olandır.

[9]Onlardan önce o yurda ve imana yerleşen kimseler de, kendilerine göç edenleri severler ve onlara verilenlerden ötürü göğüslerinde bir ihtiyaç duymazlar. Kendilerinin ihtiyaçları olsa dahi, onları kendilerine tercih ederler. Kim de nefsinin cimriliğinden korunursa, işte onlar, başarıya erenlerin ta kendileridir.

[10]Ve Peygamber dönemindeki inananlardan sonra gelen kimseler, "Rabbimiz! Bizi ve iman ile bizi öne geçmiş kardeşlerimizi bağışla, kalplerimizde iman etmiş kimseler için kin oluşturma! Rabbimiz! Şüphesiz Sen çok şefkat ve merhamet gösteren, çok esirgeyen, kolaylık sağlayansın, engin merhamet sahibisin!" derler.

*(1*01/59, Haşr/6-10)

---

389 Bu pasajda, mü'minlerle yaptıkları antlaşmalara ihanet eden, Mekkeli müşrikler ve yerli münâfıklar ile işbirliği yapan Yahudi kabilelerinin Medîne'den sürgün edilişleri konu edilmektedir. Pasajı okurken bu tarihi arka plân dikkate alınmalı ve ansiklopedik düzeyde de olsa bu olaya ait bilgi sahibi olunmalıdır.

Necm: 607

[11]Kitap Ehlinden Allah'ın ilâhlığına ve rabliğine inanmayan kardeşlerine: "Andolsun, eğer siz yurdunuzdan çıkarılırsanız, kesinlikle biz de sizinle beraber çıkarız, sizin aleyhinizde kimseye sonsuza dek itaat etmeyiz. Eğer sizinle savaşılırsa, kesinlikle size yardım ederiz" demekte olan, münâfıklaşan kimseleri görmedin mi/hiç düşünmedin mi? Ve Allah, şâhitlik eder ki şüphesiz onlar kesinlikle yalancılardır.

[12]Andolsun eğer onlar çıkarılırlarsa, onlarla beraber çıkmazlar. Yine andolsun eğer onlarla savaşılırsa, onlara yardım etmezler; andolsun eğer yardım etseler bile kesinlikle arkalarını dönüp kaçarlar. Sonra da kendilerine yardım olunmaz.

[13]Kesinlikle siz, onların kalplerinde korku yönünden, Allah'tan daha çetinsiniz. Onların, Allah'tan çok sizden korkmaları, şüphesiz bunların iyi anlamayan bir toplum olmasındandır.

[14-16]Onlar, toplu olarak sizinle savaşamazlar, ancak, müstahkem şehirlerde yahut duvarların ardından savaşırlar. Kendi aralarındaki çekişmeleri, kendilerinden az önce, işlerinin günahını tatmış olan, âhirette de kendileri için acı bir azap bulunan kimselerin durumu gibi pek çetindir. Sen onları toplu sanırsın, oysa onların kalpleri, tıpkı, hani insana "Küfret; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddet" deyip de küfredince; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddedince de "Kesinlikle ben, senden uzağım; şüphesiz ben, âlemlerin Rabbi olan Allah'tan korkarım" diyen o şeytanın örneğinde olduğu gibi darmadağınıktır. Böyledir, çünkü onlar, aklını kullanmayan bir topluluktur.

[17]Sonunda ikisinin de âkıbeti, ikisinin de, içinde sürekli kalanlar olarak Ateş'in içinde olmaktır. Ve işte bu, şirk koşarak, küfrederek yanlış, kendi zararlarına iş yapanların cezasıdır.

*(1*01/59, Haşr/11-17)

Necm: 608

[18,19]Ey inanmış olan kişiler! Allah'ın koruması altına girin; her kişi yarın için ne hazırladığına bir baksın. Ve Allah'ın koruması altına girin. Şüphesiz Allah, işlediklerinize haberdardır. Ve Allah'ı umursamayan kimseler gibi olmayın: Böylece Allah, onlara kendilerini umursatmaz. İşte onlar, yoldan çıkmış kimselerin ta kendileridir.

[20]Ateş'in ashâbı ve cennetin ashâbı eşit olmaz. Cennet ashâbı kurtulanların ta kendileridir.

[21]Eğer Biz, bu Kur'ân'ı bir dağa/çok iri cüsseli bir yükümlü varlığa indirseydik, Allah'a olan saygıyla, sevgiyle ve bilgiyle ürpertiden onu samimiyetle saygı duyar, baş eğer ve parça parça olmuş görürdün. Ve Biz, bu örnekleri iyiden iyiye düşünürler diye insanlara veriyoruz.

*(1*01/59, Haşr/18-21)

Necm: 609

[22]O, kendisinden başka ilâh diye bir şey olmayan Allah'tır. Görülmeyeni ve görüleni bilendir. O, yarattığı bütün canlılara dünyada çokça merhamet edendir, engin merhamet sahibidir.

[23]O, Kendisinden başka ilâh diye bir şey olmayan Allah'tır. O, bütün kâinatın hükümdârı, tertemiz, her türlü kötülük ve eksiklikten uzak, her türlü kusurdan uzak; sapasağlam, güven veren, gözetici, koruyucu, doğrulayıcı ve güvenilir, en üstün, en güçlü, en şerefli, mağlûp edilmesi mümkün olmayan/mutlak galip olan, dilediğini zorla yaptıran, ulaşılmaz, azametli, ihtiyaçları gideren, işleri düzelten, derman veren, büyüklük ve ululukta tek olan; her şeyde ve her hâdisede büyüklüğünü gösterendir. Allah, onların ortak koştukları şeylerden arınıktır.

[24]O, oluşturan, kusursuz yaratan, her şeye şekil ve sûret veren Allah'tır. En güzel isimler O'nun içindir. Göklerde ve yeryüzünde olanlar O'nu noksan sıfatlardan arındırırlar. Ve O, en üstün,

en güçlü, en şerefli, mağlûp edilmesi mümkün olmayan/mutlak galip olandır, en iyi yasa koyan, bozulmayı iyi engelleyen/sağlam yapandır.

(*1*01/59, Haşr/22-24)

§NÛR SÛRESİ

MEDÎNE DÖNEMİ

Necm: 610

[1]İndirdiğimiz ve parça parça ayırdığımız bir sûre! Öğüt alasınız diye onda apaçık âyetler de indirdik.

[2]Zina eden kadın ve zina eden erkek, hemen her birini yüz kamçı ile kamçılayın, Allah'a ve âhiret gününe inanıyorsanız, Allah dininde sizi, onlara acıma duygusu tutmasın! Ve mü'minlerden bir grup onların cezalandırılmasına tanık olsun.

[4]Ve evli, hür kadınlara zina isnadında bulunup, sonra dört tanık getiremeyen kimseler; hemen bunları seksen kamçı ile kamçılayın ve onların tanıklığını ömürleri boyu kabul etmeyin. Ve onlar, yoldan çıkmışların ta kendileridir.

[6,7]Eşlerine zina isnadında bulunup da kendilerinden başka şâhitleri olmayanlar; onların her birinin şâhitliği, kendisinin doğru söyleyenlerden olduğuna dair dört defa, beşincide de, eğer yalan söyleyenlerden ise, Allah'ın dışlayıp gözden çıkarmasının kendi üzerine olmasına Allah'ı şâhit tutmasıdır.

[8,9]Kadının, kocasının yalan söyleyenlerden olduğuna dair dört defa, beşincide de, eğer kocası doğru söyleyenlerden ise, Allah'ın gazabının kendi üzerine olmasına Allah'ı şâhit tutması, kendisinden cezayı savar.

[5]Ancak iftira attıktan sonra tevbe eden; iftiracılığını itiraf ve bir daha yapmayacağına söz veren ve düzelten kimseler hariçtir. Artık, şüphesiz Allah, çok bağışlayandır, çok merhametlidir.

[10]Ya Allah'ın size armağanları ve rahmeti olmasaydı!... Ve şüphesiz Allah, tevbeleri çokça kabul eden, çok tevbe fırsatı veren, en iyi yasa koyan, bozulmayı iyi engelleyen/sağlam yapan olmasaydı…

[3]Zina eden erkek, zina eden veya ortak koşan bir kadından başkası ile evlenmiyor; zina eden bir kadınla da ancak zina eden veya ortak koşan erkek evleniyor. Ve bu; böyle bir evlilik kuralı, mü'minlere haram kılınmıştı.[390]

*(1*02/24, Nûr/1-2, 4, 6-9, 5, 10, 3)

Necm: 611[391]

[11]Şüphesiz bu ağır iftirayı getirenler, sizden bir gruptur. *–Bunu kendiniz için bir kötülük saymayın; tersine o, sizin için bir iyiliktir.–* Onlardan, her bir kişiye, günahtan kazandığı vardır. Onlardan günahın büyüğünü söyleyen kimse için de çok büyük bir azap vardır.

[12]Bunu duyduğunuz zaman, erkek ve kadın mü'minler, bu iftirayı işittiklerinde kendilerine hayır olduğunu zannetmeleri ve "Bu, apaçık bir iftiradır" demeleri gerekmez miydi?

[13]Bu iddiayı ortaya atanların, buna dair dört şâhit getirmeleri gerekmez miydi? Madem ki şâhitler getirmediler, öyle ise onlar, Allah nezdinde yalancıların ta kendisidirler.

[14]Eğer dünyada ve âhirette Allah'ın armağanı ve merhameti olmasaydı, içine düştüğünüz şeylerde kesinlikle size büyük bir azap isabet ederdi.

---

390 Bu pasajı, teknik gerekçeler ve anlam bilgisi gereği Resmi Mushaf'tan farklı tertip ettik. Ayrıntılı açıklamalar için bkz. Tebyîn.

391 "İfk" hâdisesi, münâfıkların Rasûlullah'ı ve mü'minleri yıpratmak, İslâm toplumunu parçalamak, başta Ebû Bekr olmak üzere Rasûlullah ile yakın arkadaşlarının arasını açmak, Muhâcirler ile Ensâr'ı birbirine düşürmek amacıyla Rasûlullah'ın aile mahremiyetini hedef alarak, bölge ve kabile taassubunu kullanmak sûretiyle başvurdukları bir menfî propaganda ve karalama hareketidir. Bu hareket başarılı olmuş, iki Müslüman grubu birbirlerine karşı kılıca sarılacak hâle getirmiştir. Olaylar Rasûlullah'ın müdahalesi ile önlenmiştir. Konunun ayrıntıları için bkz. Tebyîn.

[15]Hani siz bu iftirayı, birbirinizin dilinden alıyor ve kendisi hakkında bilgi sahibi olmadığınız bu uydurma haberi ağızlarınızla söylüyorsunuz ve bunun önemsiz olduğunu sanıyorsunuz. Hâlbuki bu, Allah katında çok büyüktür.

[16]Ve onu duyduğunuz zaman, “Bunu konuşup durmamız bize yakışmaz. Sübhaneke! Allah’ım sen arınıksın, bu, çok büyük bir iftiradır...” deseydiniz ya!

[17]Eğer siz inanmış kimseler iseniz, onun bir benzerini sonsuz olarak bir kez daha tekrarlamamanızı Allah size öğütler.

[18]Ve Allah, âyetlerini sizin için açığa koyuyor ve Allah, en iyi bilendir, en iyi yasa koyandır.

*(1*02/24, Nûr/11-18)

Necm: 612

[19]Şüphesiz, inanan kimseler içinde aşırılığın, iffetsizliğin yayılmasını seven kimseler, dünyada ve âhirette acı veren bir azap onlar içindir. Ve Allah bilir, siz bilmezsiniz.

[20]Ve sizin üstünüze Allah’ın armağanı ve merhameti ve şüphesiz Allah, çok şefkatli ve çok merhametli olmasaydı!...

[21]Ey iman etmiş kimseler! Şeytanın adımlarını izlemeyin. Ve kim şeytanın adımlarını izlerse, şunu bilsin ki o, aşırılıkları, iffetsizlikleri ve tüm çirkinlikleri emreder. Ve eğer üstünüzde Allah’ın armağan ve merhameti olmasaydı, sizden hiçbir kimse sonsuza dek temize çıkmazdı. Fakat Allah, dilediğini temize çıkarır. Allah, en iyi işitendir, en iyi bilendir.

[23]Şüphesiz hür, evli, hiçbir şeyden haberi olmayan mü’min kadınlara zina isnat eden kimseler, dünya ve âhirette dışlanmışlardır. Ve onlar için çok büyük bir azap vardır.

[24]O gün onların dilleri, elleri ve ayakları, yapmış oldukları işlere kendi aleyhlerinde şâhitlik edecektir.

[25]O gün Allah, onlara gerçek karşılıklarını tastamam verecektir. Onlar da Allah’ın, apaçık hakkın ta kendisi olduğunu bileceklerdir.

[26]Kötü kadınlar kötü erkekler, kötü erkekler de kötü kadınlar içindir; temiz kadınlar temiz erkekler, temiz erkekler de temiz kadınlar içindir/ pis sözler, çirkin işler pis kimselere yakışır. İyi-güzel söz ve işler de, iyi-güzel kimselere yakışır. İşte onlar, iftiracıların söylediklerinden çok uzak olanlardır. Kendileri için bağışlanma ve saygın bir rızık vardır.

[22]Ve sizden fazlalık ve genişlik sahibi kimseler akrabaya, miskinlere, Allah yolunda göç edenlere vermemeye yemin etmesinler; bağışlasınlar, hoş görsünler. Allah’ın sizi bağışlamasını sevmez misiniz? Allah, kullarının günahlarını çok örten, onları cezalandırmayan ve bağışı bol olandır, engin merhamet sahibidir.[392]

*(1*02/24, Nûr/19-21, 23-26, 22)

Necm: 613

[27]Ey iman etmiş kimseler! Kendi evinizden başka evlere, geldiğinizi fark ettirip ev halkına selâm vermedikçe girmeyin. Bu, düşünüp öğütlenmeniz için, sizin için daha iyidir.

[28]Sonra da orada kimseyi bulamazsanız, artık size izin verilinceye kadar oraya girmeyin. Ve eğer size, “Geri dönün!” denilirse, hemen dönün; bu, sizin için daha arındırıcıdır. Ve Allah, yaptığınız şeyleri en iyi bilendir.

[29]İçinde size ait herhangi bir değerli şey bulunan, oturulmayan evlere girmenizde üzerinize bir sakınca yoktur. Ve Allah, sizin açığa vurduğunuz şeyleri ve gizlediğiniz şeyleri bilir.

*(1*02/24, Nûr/27-29)

---

392 Bkz. 353 nolu not.

Necm: 614

[30]Mü'min erkeklere, bakışlarından bir bölümünü kısmalarını ve ırzlarını korumalarını söyle. Bu, onlar için daha arındırıcıdır. Kuşkusuz Allah, onların yapıp ürettiklerine derin bilgi sahibidir.

[31]Mü'min kadınlara da, bakışlarından bir bölümünü kısmalarını ve ırzlarını korumalarını söyle. Zînetlerini de *–açıkta olanlar hariç–* belli etmesinler. Örtülerini de göğüs yırtmaçlarının üzerine sarkıtsınlar. Ve süslerini, kocaları, babaları, kocalarının babaları, oğulları, kocalarının oğulları, erkek kardeşleri, erkek kardeşlerinin oğulları, kız kardeşlerinin oğulları, kadınlar, yeminlerinin sahip oldukları,[393] kadına ihtiyaç duymaz olmuş erkeklerden kendilerinin hizmetinde bulunanlar ve kadınların savunmasız yerlerini [dübür ve cinsel organlarını] henüz anlayacak yaşa gelmemiş çocuklar dışındakiler için belli etmesinler. Süslerinden gizlemiş olduklarının bilinmesi için ayaklarını vurmasınlar. Ve ey mü'minler! Başarıya ermeniz için hepiniz topluca hatânızdan Allah'a dönüş yapın!

(*1*02/24, Nûr/30-31)

Necm: 615

[32]Ve sizden eşi olmayanları, erkek kölelerinizden ve kadın kölelerinizden iyi olanları evlendirin. Eğer bunlar, fakir iseler, Allah Kendi fazlından onları zenginleştirir. Şüphesiz ki Allah, bilgisi ve rahmeti geniş ve sınırsız olandır, en iyi bilendir.

[3]Ve evlenmeye imkân bulamayanlar; Allah, Kendi fazlından kendilerini varlıklı kılıncaya kadar iffetlerini korusunlar. Yasalar çerçevesinde himayenize verilmiş olanlardan özgürlük yazışması/ sözleşmesi yapmak isteyenlerle, eğer kendilerinde bir iyilik görüyorsanız, hemen yazışma/sözleşme yapın. Allah'ın size vermiş olduğu Allah'ın malından siz de onlara verin. Ve basit dünya hayatının geçici menfaatlerini elde edeceksiniz diye, bağımsızlaşmak, evlenmek isteyen gençlerinizi taşkınlığa/ baş kaldırmaya zorlamayın, onları kesinlikle özgürlüklerine kavuşturun. Kim onları buna zorlarsa, bilinmelidir ki hiç şüphesiz Allah, onların zorlanmalarından sonra çok bağışlayıcı ve merhametlidir.

[34]Ve andolsun ki Biz, size açık açık bildiren âyetler, sizden önce geçen kişilerden örnekler ve Allah'ın koruması altına girmiş kişiler için öğütler indirdik.

(*1*02/24, Nûr/32-34)

Necm: 616

[35]Allah, gökleri ve yeryüzünü; evreni aydınlatan tek zattır, başkasının aydınlatması mümkün değildir. O'nun nûrunun; Kur'an'ın örneği, içinde kandil bulunan bir kandil yuvası gibidir; o kandil, bir cam içindedir; o cam, sanki inciye benzer bir yıldız gibidir ki, doğuya, batıya nisbet edilemeyen; dünyanın her yerinde var olan bereketli bir zeytin ağacındandır. *–O ağacın yağı, neredeyse kendisine ateş dokunmasa bile ışık verir.–* Nûr üstüne nûrdur. Allah, dileyen kimseyi nûruna kılavuzluk eder. Allah, insanlar için örnekler verir ve Allah, her şeyi en iyi bilendir.

(*1*02/24, Nûr/35)

Necm: 617

[36-38]Allah'ın, yükseltilmesine, içersinde Kendi isminin anılmasına izin verdiği evlerde, devamlı olarak Kendisini arındıran öyle er kişiler vardır ki, ticaret ve alış-veriş onları, Allah'ı anmaktan, salâtı ikame etmekten [mâlî yönden ve zihinsel açıdan destek olma; toplumu aydınlatma

---

393 Bkz. 303 nolu not.

kurumları oluşturmaktan, ayakta tutmaktan] ve zekâtı/vergilerini vermekten alıkoymaz. Onlar, Allah, kendilerine işledikleri amellerin en güzeli ile karşılık versin ve kendilerine armağanlarından artırsın diye kalplerin ve gözlerin ters döndüğü bir günden korkarlar. Ve Allah, dilediği kişileri hesapsız rızıklandırır.

[39,40]Ve kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddetmiş olan şu kişiler; onların amelleri, ıssız çöllerdeki serap gibidir ki susayan onu su zanneder, ona vardığında da orada herhangi bir şey bulamaz. Yanında Allah'ı bulmuştur. Sonra da Allah ise onun hesabını tastamam ödemiştir. Allah, hesabı çok çabuk görür. Yahut çok derin, engin bir denizdeki yoğun karanlıklar gibidir; onu dalga üstüne dalga kaplamakta; üstünde de bulut vardır. Birbiri üstüne karanlıklar... Kime, elini çıkarıp uzatsa, nerdeyse onu dahi göremez. Ve Allah, kime nûr vermemişse, artık o kimse için nûrdan herhangi bir şey yoktur.

(*1*02/24, Nûr/36-40)

Necm: 618

[41]Göklerde ve yeryüzünde bulunanların, dizi dizi uçanların [kuşların, arıların, bulutların, boranların] Allah'ı her türlü noksanlıktan arındırdıklarını görmedin mi/hiç düşünmedin mi? Hepsi kendi arındırmasını ve desteğini/doğaya yapacağı katkıyı kesinlikle bilmektedir. Allah da, onların işlemekte olduklarını en iyi bilendir.

[42]Göklerin ve yeryüzünün hükümranlığı yalnızca Allah'a aittir. Dönüş de ancak Allah'adır.

[43]Şüphesiz Allah'ın, bulutları sürüklediğini, sonra onları bir araya getirdiğini, sonra da üstüste yığdığını görmedin mi/ hiç düşünmedin mi? İşte görüyorsun ki bunların arasından yağmuru çıkarıyor. Ve O, gökten, içinde dolu bulunan dağ gibi bulutları indirir de onu dilediğine isabet ettirir, dilediğinden de onu uzak tutar. Şimşeğin parıltısı nerdeyse gözleri alır!

[44]Allah, geceyi ve gündüzü çevirir durur. Şüphesiz sağduyu sahipleri için kesinlikle bir ibret vardır.

[45]Ve Allah, her canlıyı sudan oluşturdu. İşte bunlardan kimi karnı üzerinde yürümekte, kimileri iki ayak üzerinde yürümekte, kimi de dört ayak üzerinde yürümektedir. Allah, dilediğini oluşturur. Hiç şüphesiz Allah, her şeye en iyi güç yetirendir.

[46]Andolsun ki Biz, açıkça ortaya koyan âyetler indirdik. Ve Allah, dileyen kimseyi dosdoğru yola iletir.

(*1*02/24, Nûr/41-46)

Necm: 619

[47]Ve onlar, "Allah'a ve Elçi'ye inandık ve itaat ettik" diyorlar. Sonra da onlardan bir grup, arkasından geri duruyorlar ve bunlar, mü'minler değildir.

[48]Ve aralarında hükmetmesi için Allah'a ve Elçisi'ne çağrıldıkları zaman, bakarsın ki, onlardan bir grup mesafelenmişler. [49]Ama eğer hak kendi lehlerine ise, o'na, gönülden bağlı kimseler olarak gelirler.

[50]Peki, onların kalplerinde bir hastalık mı var? Yoksa şüpheye mi düştüler? Yoksa Allah ve Elçisi'nin kendilerine haksızlık edeceğinden mi korkuyorlar? Tam tersine onlar, yanlış davrananların; kendi zararlarına iş yapanların ta kendileridir!

[51]Aralarında hüküm vermesi için Allah'a ve Elçisi'ne davet edildiklerinde mü'minlerin sözü ancak "İşittik ve itaat ettik" demeleri oldu. İşte bunlar, kurtuluşa erenlerin ta kendileridir.

[52]Ve kim Allah'a ve Elçisi'ne itaat eder, Allah'a saygı, sevgi ve bilgiyle ürperti duyar ve O'nun koruması altına girerse, işte onlar başarıya ulaşanların ta kendileridir.

[53]Ve o münâfıklar, sen hakikaten kendilerine emrettiğin takdirde kesinlikle savaşa çıkacaklarına dair, en ağır yeminleri ile Allah'a yemin ettiler. De ki: "Yemin etmeyin. İtaat, örfe uygun/herkesçe iyi olduğu kabul edilen şekildir! Şüphesiz Allah, yaptıklarınıza haberdardır."

[54]De ki: "Allah'a itaat edin, Elçi'ye de itaat edin." Artık, eğer yüz çevirirseniz şunu bilin ki o'nun üzerine olan, sadece kendisinin yüklendiğidir. Sizin üzerinize de, size yüklenendir. Eğer Elçi'ye itaat ederseniz, kılavuzlandığınız doğru yola girersiniz. Elçi'nin üzerine olan da, sadece apaçık mesajı iletmektir.

(*1*02/24, Nûr/47-54)

Necm: 620

[55]Ve Allah, sizlerden iman etmiş ve düzeltmeye yönelik işler yapmış olan kimselere, kendilerinden öncekileri başkalarının yerine getirdiği gibi, yeryüzünde onları da başkalarının yerine geçireceğini, onlar için beğenip seçtiği dini onlar için kesinlikle tutunduracağını ve korkularından sonra, onları kesinlikle güvene değiştireceğini vaat etti. Onlar Bana kulluk ederler, Bana hiçbir şeyi ortak koşmazlar. Bundan sonra da kim küfrederse; Benim ilâhlığımı ve rabliğimi bilerek reddederse /inanmazsa, artık işte onlar, yoldan çıkanların ta kendileridir.

[56]Ve rahmet olunmanız için salâtı ikame edin [mâlî yönden ve zihinsel açıdan destek olma; toplumu aydınlatma kurumları oluşturun, ayakta tutun], zekâtı/vergiyi verin ve o Elçi'ye itaat edin.

[57]Sakın, kâfirlerin; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddetmiş şu kimselerin, yeryüzünde âciz bırakacaklarını sanma/sakın sanmasınlar! Onların da varacağı yer Ateş'tir. Kesinlikle de o, ne kötü bir varış yeridir!

(*1*02/24, Nûr/55-57)

Necm: 621

[58]Ey iman etmiş kimseler! Yasalar çerçevesinde himayenizde bulunanlar[394] ve sizden erginlik yaşına gelmemiş olanlarınız üç durumda; sabah eğitim-öğretiminden önce, öğle vaktinde elbisenizi çıkardığınızda, gece eğitim-öğretiminden sonra izin istesinler. Bunlar, sizin için açık ve korumasız üç zamandır. Bunlar dışında ne size ne de onlara bir günah yoktur. Aranızda dolaşırlar, bazınız bazınız üzerindedir. Allah, âyetleri size işte böyle açığa koyuyor. Allah, çok iyi bilendir, en iyi yasa koyan, bozulmayı iyi engelleyen/sağlam yapandır.

[59]Ve sizden olan çocuklar, ergenlik çağına geldikleri zaman, artık kendilerinden önceki kişiler; ağabeyleri, ablaları izin istedikleri gibi izin istesinler. Allah, Kendi âyetlerini size işte böyle açığa koyar ve Allah, çok iyi bilendir, en iyi yasa koyan, bozulmayı iyi engelleyen/sağlam yapandır.

[60]Ve nikâh ümidi kalmayan yaşlanmış kadınlar, artık zînetlerini dışa vurmadan dış elbiselerini çıkarmalarında kendilerine bir sakınca yoktur. Ve iffetli olmaları kendileri için daha hayırlıdır. Ve Allah, en iyi işitendir, en iyi bilendir.

[61]Âmâya suç yoktur; topala suç yoktur; hastaya suç yoktur; sizin için de kendi evlerinizden veya babalarınızın evlerinden veya annelerinizin evlerinden veya erkek kardeşlerinizin evlerinden veya kız kardeşlerinizin evlerinden veya amcalarınızın evlerinden veya halalarınızın evlerinden veya dayılarınızın evlerinden veya teyzelerinizin evlerinden veya anahtarlarına malik olduğunuz yerlerden yahut dostunuzun evlerinden yemenizde bir sakınca yoktur. Toplu hâlde veya ayrı ayrı yemenizde de bir sakınca yoktur. Artık evlere girdiğiniz zaman Allah tarafından bereketli ve güzel bir yaşama dileği olarak kendinize güvenlik oluşturun. İşte Allah, aklınızı kullanasınız diye size âyetlerini böyle ortaya koyar.

---

394 Bkz. 303 nolu not.

(*1*02/24, Nûr/58-61)

Necm: 622

62Mü’minler ancak, Allah’a ve Elçisi’ne inanmış, Elçi ile birlikte sosyal bir işle meşgul iken o’ndan izin istemedikçe çekip gitmeyen kimselerdir. Şüphesiz senden izin isteyen şu kimseler; işte onlar, Allah’a ve Elçisi’ne iman etmiş kimselerdir. Öyle ise, bazı işleri için senden izin istediklerinde, sen de onlardan dilediğine izin ver, onlar için Allah’tan bağışlanma dile. Şüphesiz Allah, çok bağışlayandır, çok merhamet edendir.

63Aranızda Elçi’yi çağırmayı, bazınızın bazınızı çağırışı gibi yapmayın. Saklanarak sıvışıp gidenleri Allah kesinlikle bilmektedir. Bu sebeple, O’nun emrine aykırı davrananlar, kendilerine bir sosyal yangının isabet etmesinden veya kendilerine çok acıklı bir azabın isabet etmesinden sakınsınlar.

64Gözünüzü açın! Şüphesiz göklerde ve yeryüzünde olan şeyler Allah’ındır. O, sizin ne üzerinde olduğunuzu kesinlikle bilir. Kendisine döndürülecekleri günde de, yapmış olduklarını hemen kendilerine haber verecektir. Ve Allah, her şeyi en iyi bilendir.

(*1*02/24, Nûr/62-64)

§HAC SÛRESİ

MEDÎNE DÖNEMİ

Necm: 623

[1,2]Ey insanlar! Rabbinizin koruması altına girin, şüphesiz kıyametin kopuş anının sarsıntısı çok büyük bir şeydir. Onu göreceğiniz gün, her emzikli kadın emzirdiğinden vaz geçer. Ve her hamile kadın taşıdığını bırakır. Ve sen, insanları sarhoş olmadıkları hâlde sarhoş görürsün. Velâkin Allah'ın azabı çok şiddetlidir.

[3,4]İnsanlardan bazıları da Allah hakkında bilgisizce tartışıyor ve her azılı şeytanı izliyor. –Azılı şeytan hakkında: "Şüphesiz kim şeytanı yol gösterici, gözetici bir yakın yaparsa artık o, kesinlikle şeytanı kendine velîleştireni saptırır ve onu cehennemin azabına kılavuzlar" diye yazıldı.–

[5]Ey insanlar! Eğer öldükten sonra dirilmekten kuşkuda iseniz, bilin ki ne olduğunuzu size ortaya koymak için, şüphesiz Biz, sizi topraktan, sonra nutfeden, sonra bir embriyondan, sonra yapısı belli belirsiz bir et parçasından oluşturmuşuzdur. Ve Biz, dilediğimizi belli bir süreye kadar rahimlerde tutarız. Sonra sizi bir çocuk olarak, sonra da olgunluk çağına erişmeniz için çıkartırız. Bununla beraber kiminiz geçmişte yaptıkları ve yapması gerekirken yapmadıklarını bir bir hatırlattırılır/öldürülür. Kiminiz de önceki bilgisinden sonra, hiçbir şey bilmemek üzere, ömrünün en rezil zamanına ulaştırılır. Bir de yeryüzünü görürsün ki sönmüştür; sonra Biz, onun üzerine su indirdiğimiz zaman harekete geçer, kabarır ve her güzel çiftten bitkiler bitirir.

[6]İşte bu, şüphesiz ki Allah'ın hak olması, şüphesiz sadece O'nun, ölüleri diriltmesi ve şüphesiz sadece O'nun her şeye en iyi güç yetiren olması nedeniyledir.

[7]Kıyâmet ise şüphesiz gelicidir. Kesinlikle onda şüphe yoktur. Ve şüphesiz ki Allah, kabirlerde olan kimseleri diriltecektir.

(*1*03/22, Hac/1-7)

Necm: 624

[8]İnsanlardan bazıları da Allah hakkında bilgisizce; kılavuz olmadan, aydınlatıcı bir kitap olmadan tartışırlar.

9Onun belini eğip bükmesi/çalım satması, Allah yolundan saptırmak içindir. Bu dünyada ona bir rüsvalık vardır. Ve Biz, kıyâmet gününde ona yakıcı cehennemin azabını tattıracağız.

[10]İşte bu, kendi iki elinin öne çıkardığı şeyler ve şüphesiz Allah'ın, iyi kulluk edenlere haksızlık eden biri olmayışı sebebiyledir.

[11-13]İnsanlardan kimi de Allah'a belirsiz bir taraf üzerinde/ kararsız, net çizgisiz bir şekilde kulluk eder. O nedenle eğer kendisine bir iyilik gelirse, onunla zihnindeki tüm soru işaretlerini gidererek rahata kavuşmuş olur. Ve eğer kendisine bir sosyal yangın/ sıkıntı gelirse yüzü üstü dönüverir. O, dünyayı da âhireti de kaybetti. İşte bu, apaçık kaybın ta kendisidir. O, Allah'ın astlarından kendine zarar ve menfaat veremeyecek şeylere yalvarır. İşte bu, çok uzak sapıklığın ta kendisidir. O, zararı yararından daha yakın olana yalvarıyor. Yalvardığı o şey ne kötü yardımcı, koruyucu ve ne kötü yoldaştır.

[14]Şüphesiz Allah, iman eden ve düzeltmeye yönelik işler yapanları altından ırmaklar akan cennetlere girdirir. Şüphesiz Allah, dilediği şeyleri yapar.

[15]Kim, Allah'ın, kendisine dünyada ve âhirette yardım etmeyeceğini sanıyor idiyse, hemen samimiyetle Biz'e yönelsin, bir de Allah'ın astlarından kendine zarar ve menfaat veremeyecek o

şeyler ile ilişkisini kessin. Sonra da baksın bakalım bu plânı, kendisini öfkelendiren şeyi/kafasındaki takıntıyı giderecek mi?[395]

[16]Ve işte Biz, Kur'ân'ı böylece apaçık âyetler hâlinde indirdik. Ve şüphesiz Allah, dilediği kimselere/dileyen kimselere kılavuzluk eder.

*(1*03/22, Hac/8-16)

Necm: 625

[17]Şüphesiz o iman etmiş kimseler, Yahudi olmuş kimseler, Sabiîler/doğal dindarlar, Hristiyanlar, Mecusiler ve eş koşmuş olanlar; şüphesiz Allah, kıyâmet günü bunların arasını ayıracaktır. Şüphesiz Allah, her şeye en iyi tanıktır.

*(1*03/22, Hac/17)

Necm: 626

[18]Göklerde ve yeryüzünde olan kimselerin, güneş, ay, yıldızlar, dağlar, ağaçlar, kıpırdayan canlılar ve insanların çoğunun Allah'a boyun eğip teslimiyet gösterdiklerini görmedin mi/ hiç düşünmedin mi? Birçoğu da üzerlerine azap hak olmuş olanlardır. Ve Allah, kimi hor kılarsa artık onun için bir yücelten yoktur. Şüphesiz Allah, dilediğini işler.

*(1*03/22, Hac/18)

Necm: 627

[19-22]Şu ikisi; mü'min ile kâfir; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden kişi, Rableri hakkında tartışmaya girmiş iki hasımdır. Artık kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddetmiş olan kimseler, kendileri için ateşten elbiseler biçilmiştir. Başlarının üstünden kaynar su dökülür. Bununla karınlarındaki şeyler ve derileri eritilir. Ve onlar için demirden topuzlar vardır. Gamdan dolayı, oradan ne zaman çıkmak isteseler, oraya geri çevrilirler ve: "Yakıcı azabı tadın!"

[23]Şüphesiz Allah, iman eden ve düzeltmeye yönelik işler yapanları, altından ırmaklar akan cennetlere girdirecek. Onlar, orada altından bilezikler ve inciler ile süslenirler. Oradaki elbiseleri de ipektir. [24]Ve onlar sözden, güzel/ hoş olana kılavuzlanmışlardır. Hem de övülmeye layık olan Allah'ın yoluna kılavuzlanmışlardır.

*(1*03/22, Hac/19-24)

Necm: 628

[25]Şüphesiz küfreden; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden, Allah'ın yolundan, insanlar *–orada ibâdete kapanan veya dışarıdan gelen eşit olmak üzere–* için kılınan Mescid-i Haram'dan [dokunulmazlığı olan ilâhiyat okulundan] alıkoyan kimseler ve orada haksızlıkla yanlış yola sapmak isteyen kimse; Biz, ona pek acıklı bir azaptan tattırırız.

[26-29]Ve hani Biz bir zamanlar, "Sakın Bana hiçbir şeyi ortak koşma; dolaşanlar, orada haksızlığa baş kaldıranlar, Allah'ı birleyenler, boyun eğip teslimiyet gösterenler için evimi tertemiz et, kendilerine ait birtakım menfaatlere tanık olmaları ve Allah'ın kendilerine rızık olarak verdiği hayvanlar üzerinde, belli günlerde O'nun adını anmaları için insanlar arasında ilâhiyat eğitim-öğretimi verileceğini duyur. Yürüyerek veya yorgun düşmüş binekler üstünde her derin vadiyi

---

395 Âyetin lafzî çevirisi, "Kim, Allah'ın, kendisine dünyada ve âhirette yardım etmeyeceğini sanıyor idiyse, hemen semaya bir sebep uzatsın, sonra, ... kessin. Sonra da baksın bakalım bu plânı, kendisini öfkelendiren şeyi [kafasındaki takıntıyı] giderecek mi?" şeklindedir. Kur'ân âyetleri dikkate alındığında, semaya yönelme'nin, "Allah'ın rahmetini beklemek olduğu ve Allah'ın göklerden iyilik yağdırdığı" anlaşılır. Konunun ayrıntılı incelemesi için bkz. Tebyîn.

aşarak sana gelsinler! Sonra kirlerini giderip temizlensinler. Adaklarını yerine getirsinler. Eski evde/özgür evde/Ka‘be'de dolaşsınlar" diye, o evin/Ka‘be'nin yerini, İbrâhîm için hazırlamıştık. –*Siz de onlardan yiyin ve zorluk çeken fakiri doyurun.–*

[30,31]İşte böyle! Ve kim, Allah'ın dokunulmaz kıldıklarına saygı gösterirse, artık bu, kendisi için Rabbinin katında hayırdır. Size bildirilegelenden başka bütün hayvanlar size helal kılınmıştır. O hâlde Allah'a yönelmişler olarak, O'na ortak kabul edenler olmayarak o putlardan olan kirlilikten kaçının, yalan sözden de kaçının. Allah'a kim ortak koşarsa artık o kimse, gökten düşüp de kuşların kaptığı veya rüzgârın kendisini ıssız bir yere sürüklediği şey gibidir.

(103/22, Hac/25-31)

Necm: 629

[36]Büyükbaş hayvanları da; Biz, onları sizin için Allah'ın varlığının işaretlerinden yaptık. Sizin için onlarda hayır vardır. O nedenle ön ayaklarının biri bağlı hâlde keserken/ saf hâlindelerken üzerlerine Allah'ın adını anın. Sonra yanları yere yaslandığı vakit de onlardan yiyin, ihtiyacını gizleyene ve isteyene de yedirin. Böylece Biz, onları kendinize verilen nimetlerin karşılığını ödeyesiniz diye size boyun eğdirdik.

[32,33]İşte böyle! Her kim Allah'ın varlığına işaret olan şeylere saygı gösterirse, *–ki şüphesiz bu saygı gösterme, kalplerin Allah'ın koruması altına girmesindendir–* sizin için onlarda belli bir süreye kadar birtakım yararlar vardır. Sonra, bunların varış yeri; Beyt-i Atik'e/eski eve/özgür eve/Ka‘be'yedir.[396]

(103/22, Hac/36, 32-33)

Necm: 630

[34,35]Ve Biz, her önderli toplum için, Allah'ın kendilerine hayvanların kusursuzlarından rızık olarak verdikleri üzerine O'nun adını ansınlar diye bir kulluk gösteri yeri/ kulluk biçimi yaptık. İşte, sizin ilâhınız, bir tek ilâhtır. O nedenle, yalnız O'nun için Müslüman olun. Allah anıldığı vakit kalpleri titreyen, kendilerine isabet edene sabreden, salâtı ikame eden [mâlî yönden ve zihinsel açıdan destek olma; toplumu aydınlatma kurumlarını oluşturan, ayakta tutan] ve kendilerini rızıklandırdığımız şeylerden Allah yolunda harcayan, Allah'a içtenlikle boyun eğen o kimselere müjdele.

[37]Onların etleri ve kanları kesinlikle Allah'a ulaşmayacaktır. Ancak, O'na, sizden "Allah'ın koruması altına girme" ulaşır. Size kılavuzluk ettiği üzere Allah'ı büyükleyesiniz diye, o büyükbaş hayvanları, size işte böyle boyun eğdirdi [hiç değişmeden, gelişmeden size boyun eğecek özelliklerde yarattı]. Ve iyilik, güzellik üretenleri müjdele.

[38]Şüphesiz Allah, inanan kimseleri savunur. Şüphesiz Allah, aşırı hâin ve son derece nankörlerin hiçbirini sevmez.

(103/22, Hac/34-35, 37-38)

Necm: 631

[39-41]Kendilerine savaş açılan kimselere, kendileri haksızlığa uğramaları; onlar, başka değil sırf "Rabbimiz Allah'tır" dedikleri için haksız yere yurtlarından çıkarılmaları nedeniyle savaşmalarına izin verildi.

---

396 Bu pasajı, teknik gerekçeler ve anlam bilgisi gereği Resmi Mushaf'tan farklı tertip ettik. Ayrıntılı açıklamalar için bkz. Tebyîn.

Ve şüphesiz ki Allah, onları zafere ulaştırmaya en iyi gücü yetendir. Eğer Allah, bir kısım insanları diğer bir kısmı ile defedip önlemeseydi, mutlak sûrette, içlerinde Allah'ın ismi bol bol anılan manastırlar, kiliseler, havralar ve mescitler yerle bir edilirdi.

Allah, Kendisine yardım edenlere –kendilerini yurtlandırıp güçlendirirsek salâtı ikame eden [mâlî yönden ve zihinsel açıdan destek olma; toplumu aydınlatma kurumları oluşturan, ayakta tutan], zekâtı/vergilerini veren, örfe uygun/herkesçe kabul gören iyi şeyleri emreden ve vahiy ve ortak akıl ile kötülüğü, çirkinliği kabul edilen şeylerden alıkoyan kimselere– kesinlikle yardım eder. Hiç şüphesiz Allah, çok güçlüdür, mutlak galiptir. İşlerin sonucu da sadece Allah'a âittir.

*(1*03/22, Hac/39-41)

Necm: 632

[42-44]Ve eğer onlar, seni yalanlıyorlarsa bil ki onlardan önce Nûh'un toplumu, Âd, Semûd, İbrâhîm'in toplumu, Lût'un toplumu, Medyen ashâbı da yalanlamışlardı. Mûsâ da yalanlandı da Ben, kâfirlere; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden o kimselere bir süre verdim. Sonra da onları yakalayıverdim. Peki, Beni tanımamak nasılmış!

[45]Sonra nice kentler de vardı ki şirk koşmak sûretiyle yanlış; kendi zararlarına iş yaparlarken Biz, onları değişime/ yıkıma uğrattık. Artık damları çökmüş, duvarları üzerine yıkılmıştır; nice terk edilmiş kuyularla bomboş kalmış yüksek saraylar!

[46]Peki onlar, yeryüzünde dolaşmadılar mı ki kendilerinin, akıl edecekleri kalpleri ve işitecekleri kulakları olsun. İşte, şüphe yok ki, gözler kör olmaz, fakat göğüslerin içindeki kalpler kör olur.

[47]Ve senden azabı çabuklaştırmanı istiyorlar. Hâlbuki Allah, sözünden asla caymayacaktır. Ve şüphesiz Rabbinin katında bir gün, sizin sayacaklarınızdan bin sene gibidir.

[48]Ve şirk koşmak sûretiyle yanlış; kendi zararlarına iş yapıp duran nice kentler; Ben, kendilerine süre tanıdım, sonunda onları yakalayıverdim. Dönüş, sadece Bana'dır.

[49,50]De ki: "Ey insanlar! Ben, sizin için sadece apaçık/ açıklayan anlatan bir uyarıcıyım. Artık, iman etmiş olanlar ve düzeltmeye yönelik işler yapanlar; bağışlanma ve hatırı sayılır rızık sadece onlar içindir."

[51]Âcizleştirme yarışı yaparak âyetlerimiz hakkında koşan kimseler; işte onlar, cehennemin yârânıdır.

*(1*03/22, Hac/42-51)

Necm: 633

[52-54]Ve Biz, senden önce hiçbir elçi ve hiçbir peygamber göndermedik ki o bir şey arzuladığı zaman, şeytan onun arzusuna bir şeyler atmış olmasın. Bunun üzerine Allah, şeytanın/İblis'in attığı şeyleri giderir. Sonra da Allah,

şeytanın bıraktığını, kalplerinde hastalık bulunan ve kalpleri kaskatı olan kimseler için dinden çıkarmak için, *–şüphesiz şirk koşarak yanlış; kendi zararlarına iş yapanlar da kesinlikle uzak bir ayrılık içindedirler–*,

kendilerine bilgi verilmiş olan kimseler, Kur'ân'ın şüphesiz Rabbinden gelen bir gerçek olduğunu bilsinler de ona iman etsinler, sonra da kalpleri ona saygı duysun diye âyetlerini güçlendirir, korur. Ve Allah, çok iyi bilendir, en iyi yasalar koyan, güçlendirendir. Ve şüphesiz Allah, iman eden kimseleri dosdoğru yola kılavuzlayandır.

*(1*03/22, Hac/52-54)

Necm: 634

[55]Küfretmiş; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddetmiş olan şu kişiler de, kendilerine ansızın kıyâmetin kopuş anı veya kısır [yararsız, verimsiz] bir günün azabı gelinceye kadar, Kur'ân'dan kuşku duymaya devam edeceklerdir.

[56]O gün hükümranlık Allah'ındır. Aralarında O, hüküm verir. Artık iman eden ve düzeltmeye yönelik işler yapan kimseler, nimet cennetlerindedirler.

[57]Ve Küfreden; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden ve âyetlerimizi yalanlayan kimseler; artık işte bunlar, alçaltıcı azap kendileri için olanlardır.

[58,59]Ve Allah yolunda hicret eden, sonra öldürülmüş veya ölmüş olanlar; kesinlikle Allah, onları güzel bir rızıkla rızıklandıracaktır. Ve şüphesiz Allah, kesinlikle rızık verenlerin en hayırlısının ta kendisidir. Kesinlikle onları hoşnut olacakları bir yere girdirecektir. Ve şüphesiz Allah, kesinlikle çok iyi bilendir, çok yumuşak davranandır.

[60]İşte böyle! Ve kim kendisine yapılan cezaya aynı ile karşılık verirse, sonra yine kendisine haksızlık yapılırsa, kesinlikle Allah, ona yardım eder. Şüphesiz Allah, kesinlikle çok af edicidir, çok bağışlayıcıdır.

[61]İşte bu, Şüphesiz Allah'ın, geceyi gündüzün içine sokması, gündüzü de gecenin içine sokması sebebiyledir. Şüphesiz Allah, çok iyi işitendir, çok iyi görendir.

[62]İşte bu, şüphesiz Allah'ın, hakkın ta kendisi olması ve ortak koşanların O'nun astından yaptıkları şeylerin bâtılın ta kendisi olması ve şüphesiz Allah'ın yüceler yücesi olması, en büyüğün Kendisi olması nedeniyledir.

*(1*03/22, Hac/55-62)

Necm: 635

[63]Şüphesiz Allah'ın, gökten su indirip de yeryüzünün yemyeşil oluverdiğini görmedin mi/hiç düşünmedin mi? Şüphesiz Allah, çok armağan verendir, en iyi haberi olandır.

[64]Göklerde ve yeryüzünde olan şeyler, yalnızca O'nundur. Ve şüphesiz Allah, muhtaç olmayandır, övülmeye en çok layık olandır.

[65]Sen, Allah'ın yeryüzündekileri size boyun eğdirdiğini [hep sizin yararlanacağınız ölçülerde yarattığını] ve Kendisinin emriyle denizlerde akıp giden gemileri görmedin mi/hiç düşünmedin mi? Göğü de Kendi izni/ bilgisi olmaksızın yere düşmekten O tutuyor. Şüphesiz Allah, insanlara çok şefkatlidir, çok merhametlidir.

[66]Ve O, size hayat vermiş olan, sonra öldürecek olan, sonra da diriltecek olandır. Şüphesiz insan, kesinlikle çok nankördür.

*(1*03/22, Hac/63-66)

Necm: 636

[67]Biz, her önderli toplum için bir kulluk yolu tayin ettik. Onlar, ona göre kulluk yapsınlar. O hâlde bu işte seninle hiçbir zaman çekişmesinler. Sen de Rabbine çağır. Şüphesiz sen, dosdoğru bir kılavuz üzeresin.

[68,69]Ve eğer seninle tartışırlarsa, hemen de ki: "Allah, yapmakta olduğunuz şeyleri, en iyi bilendir. Allah, ayrılığa düştüğünüz şeyler ile ilgili kıyâmet günü aranızda hüküm verecektir."

[70]Gökte ve yeryüzünde olan şeyleri Allah'ın kesinlikle bildiğini bilmez misin? Şüphesiz bu, bir kitaptadır. Şüphesiz bu, Allah'a çok kolaydır.

[71]Ve onlar, Allah'ın, haklarında hiçbir delil indirmediği ve kendilerinde de onlara dair bilgiler bulunmayan Allah'ın astlarından bir şeylere tapıyorlar. Ve şirk koşarak yanlış; kendi zararlarına iş yapanlar için hiçbir yardımcı yoktur.

[72]Ve kendilerine âyetlerimiz apaçık olarak okunduğu zaman, Allah'ın ilâhlığını ve küfretmiş; rabliğini bilerek reddetmiş olan o kimselerin yüzlerinde, vahiy ve ortak kabul ile kötülüğü, çirkinliği kabul edilen şeyleri tanırsın. Neredeyse, kendilerine âyetlerimizi okuyan kimselere saldıracaklar. De ki: "Peki, size ondan daha kötü olanını haber vereyim mi? Ateş! Allah Ateş'i kâfirlere; Kendisinin ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden kimselere vaat etti. O, ne kötü bir dönüş yeridir!"

*(1*03/22, Hac/67-72)

Necm: 637

[73]Ey insanlar! Bir örnek verilmektedir, şimdi ona kulak verin: Sizin Allah'ın astlarından şu yakardıklarınız bir araya gelseler bile, bir sineği asla oluşturamazlar. Ve sinek onlardan bir şey kapsa onu kurtaramazlar. İsteyen ve istenen güçsüzdür.

[74]Allah'ı gereği gibi değerlendirip bilemediler. Şüphesiz ki Allah çok kuvvetlidir, her şeye üstündür.

[75,76]Allah, haberci âyetlerden elçiler seçer, insanlardan da elçiler seçer. Şüphesiz Allah, en iyi işiten, en iyi görendir, ellerinin arasında olanı ve arkalarında olanı bilir. Ve işler, yalnızca Allah'a döndürülür.

*(1*03/22, Hac/73-76)

Necm: 638

[77,78]Ey iman etmiş kimseler! Zafer kazanmanız, durumunuzu korumanız için, Allah'ı birleyin, boyun eğip teslimiyet gösterin, Rabbinize kulluk edin, iyilik yapın ve Allah uğrunda gerektiği gibi gayret gösterin. O, sizi seçti ve dinde; babanız İbrâhîm'in dininde/yaşam tarzında sizin için bir zorluk oluşturmadı. O, daha önce ve işte Kur'ân'da, Elçi'nin size şâhit olması, sizin de insanlara şâhit olmanız için, sizi "Müslümanlar" olarak isimledi. Öyleyse, salâtı ikame edin [mâlî yönden ve zihinsel açıdan destek olma; toplumu aydınlatma kurumları oluşturun, ayakta tutun], zekâtı/verginizi verin ve Allah'a sarılın. O, sizin mevlânız; yol gösteren, yardım eden, koruyan yakınınızdır. O, ne güzel mevlâ ve ne güzel yardımcıdır!

*(1*03/22, Hac/77-78)

§MÜNÂFIKÛN SÛRESİ

MEDÎNE DÖNEMİ

Necm: 639

[1]Münâfıklar sana geldikleri zaman: "Biz, gerçekten tanıklık ederiz ki, şüphesiz sen, Allah'ın elçisisin" dediler. Allah da bilir ki şüphesiz sen O'nun elçisisin. Ve Allah tanıklık eder ki şüphesiz münâfıklar, kesinlikle yalancılardır.

[2]Onlar, yeminlerini bir kalkan edinip Allah'ın yolundan alıkoydular. Şüphesiz onlar, yaptıkları şeyler kötü olan kimselerdir.

[3]Bu, onların iman etmeleri, sonra iman etmemeleri nedeniyledir. Böylece kalplerinin üzerine damga vurulmuştur, artık onlar iyice kavrayamazlar.

[4]Onları gördüğün zaman da cüsseli yapıları *–sanki onlar, dayandırılmış/yarı giydirilmiş ahşap kütükler gibidirler–* beğenini kazanmaktadır. Söyledikleri zaman da kulak verirsin. Her feryadı kendileri aleyhinde sanırlar. Onlar düşmandırlar, bu yüzden onlardan kaçınıp sakının. *–Allah onları kahretti; nasıl da çevriliyorlar!–*

[5,6]Ve onlara: "Gelin Allah'ın Elçisi sizin için bağışlanma dilesin" denildiği zaman, başlarını yana çevirdiler. Sen, onların büyüklük taslayanlar olarak yüz çevirmekte olduklarını da görürsün. Senin onlar için bağışlanma dilemen ile dilememen, onlar için birdir. Allah, onlara kesin olarak mağfiret etmeyecektir; onları bağışlamayacaktır. Şüphesiz Allah, hak yolundan çıkmış bir topluma kılavuzluk etmez.

[7]Onlar: "Allah'ın Elçisi yanında bulunanlara hiçbir harcamada, mâlî destekte bulunmayın, sonunda dağılıp gitsinler" derler. Oysa göklerin ve yeryüzünün hazineleri Allah'ındır. Ancak münâfıklar iyice kavramıyorlar.

[8]Diyorlar ki: "Andolsun, Medîne'ye bir dönecek olursak, gücü ve onuru çok olan, düşkün ve zayıf olanı elbette oradan sürüp çıkaracaktır." Oysa güç, onur ve üstünlük Allah'ın, O'nun Elçisi'nin ve mü'minlerindir. Ancak münâfıklar bilmiyorlar.

(*1*04/63, Münâfıkûn/1-8)

Necm: 640

[9]Ey iman etmiş kimseler! Mallarınız ve çocuklarınız sizi Allah'ı anmaktan alıkoymasın. Böyle bir şeyi kim yaparsa, artık işte onlar, zarara, kayba uğrayıp acı çekenlerin ta kendileridir.

[10]Ve sizden birinize ölüm gelip de, 'Rabbim! Beni yakın bir süre sonuna kadar geciktirsen, ben de böylece sadaka versem ve sâlihlerden olsam' demezden önce, size rızık olarak verdiklerimizden harcamada bulunun.

[11]Allah, kendi süresinin sonu gelmiş bulunan hiçbir kimseyi asla ertelemez de. Ve Allah, yaptıklarınıza haberdardır.

(*1*04/63, Münâfıkûn/9-11)

§MÜCÂDELE SÛRESİ

MEDÎNE DÖNEMİ

Necm: 641

1Kocası hakkında seninle tartışan ve Allah'a şikâyette bulunan kadının sözünü Allah kesinlikle işitmiştir. Allah, ikinizin konuşmasını da işitir. Şüphesiz Allah, en iyi işitendir, en iyi bilendir.
2Sizden, kadınlarınıza Zıhar[397] yapan kimseler; zıhar yapılan kadınlar, kendilerinin anaları değildir. Onların anaları, ancak kendilerini doğuran kadınlardır. Ve şüphesiz onlar, sözden çirkin olanı ve yalanı söylüyorlar. Ve şüphesiz Allah, çok affedici, çok bağışlayıcıdır.
3Ve kadınlarına zıhar yapıp sonra da söylediklerinden dönenlerin, birbiriyle temastan/ilişkiden önce bir köleyi hürriyete kavuşturmaları gerekir. İşte siz, bununla öğütleniyorsunuz. Allah, yaptıklarınızdan çok iyi haberi olandır.
4Artık, kim ki bu imkânı bulamazsa, cinsel birleşme yapmalarından önce, hemen aralıksız olarak iki ay oruç tutmalıdır. Artık kim ki güç yetiremedi, altmış miskini doyurmalıdır. Bu, Allah'a ve Elçisi'ne inanmanız içindir. Ve bunlar, Allah'ın sınırlarıdır. Kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden kimseler için de çok acıklı bir azap vardır.

(*1*05/58, Mücâdele/1-4)

Necm: 642

5Şüphesiz Allah'a ve Elçisi'ne sınırı aşmaya kalkan kimseler, kendilerinden öncekilerin alçaltıldığı gibi alçaltılmışlardır. Hâlbuki kesinlikle Biz, apaçık âyetler indirmişizdir. Ve kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden kimseler için küçük düşürücü bir azap vardır.
6Artık Allah, onların hepsini dirilteceği gün yaptıkları şeyleri kendilerine haber verecektir. Allah onların yaptıkları şeyleri bir bir saymıştır, onlar ise unutmuşlardır. Ve Allah, her şeye en iyi şâhittir.

(*1*05/58, Mücâdele/5-6)

Necm: 643

7Göklerde olan şeyleri ve yeryüzünde olan şeyleri, Allah'ın bildiğini görmedin mi/hiç düşünmedin mi? Üç kişinin gizli konuştuğu yerde O, kesinlikle dördüncüleridir. Beşte de O, kesinlikle altıncılarıdır. Bunlardan az veya çok olsunlar ve nerede bulunurlarsa bulunsunlar O, kesinlikle onlarla beraberdir. Sonra kıyâmet günü onlara yaptıkları şeyleri haber verecektir. Şüphesiz Allah, her şeyi en iyi bilendir.
8Fısıldaşmaktan yasaklandıktan sonra yine o yasaklananı yapmaya kalkışanları ve günah, düşmanlık ve Elçi'ye karşı gelmek hususunda fısıldaşanları görmedin mi? Onlar, sana geldikleri zaman seni, Allah'ın selâmlamadığı ile selâmlıyorlar. Kendi içlerinden de: "Bu söylediklerimiz yüzünden Allah'ın bize azap etmesi gerekmez miydi?" derler. Cehennem onlara yeter. Oraya yaslanacaklardır. Ne kötü dönüş yeridir!
9Ey iman etmiş kimseler! Fısıldaştığınız zaman günahı, düşmanlığı ve Elçi'ye karşı gelmeyi fısıldamayın. İyi adam olmayı ve Allah'ın koruması altına girmeyi fısıldaşın. Kendisine toplanacağınız Allah'ın koruması altına girin.

---

397 Bkz. 355 nolu not.

[10]Şüphesiz bu fısıldaşmalar, iman eden kimseleri üzmek için şeytandandır. Oysa şeytan, Allah'ın izni/ bilgisi olmadıkça, mü'minlere hiçbir zarar veremez. Ve öyleyse mü'minler, yalnızca Allah'a işin sonucunu havale etsinler.

[11]Ey iman etmiş kimseler! Size: "Meclislerde yer açın/başkalarına da katılım hakkı tanıyın" denilince hemen yer açıverin ki Allah da yer açsın/size genişlik versin. Ve size: "Kendinizi olduğunuzdan daha büyük gösterin" denilince de kendinizi olduğunuzdan daha büyük gösterin.[398] Böylece Allah, sizden inanmış olan kimseleri ve kendilerine bilgi verilenleri derecelerle yükseltsin. Ve Allah, yaptıklarınıza iyice haberi olandır.

[12]Ey iman etmiş kişiler! Elçi ile fısıldaşacağınız [başbaşa konuşacağınız, özel hizmet alacağınız] zaman, bu fısıldaşmanızdan önce hemen bir sadaka veriniz. Bu, sizin için daha hayırlı ve daha temizdir. Böyle olmasına rağmen eğer bir şey bulamazsanız, artık şüphesiz Allah, çok bağışlayan ve çok merhamet edendir.

[13]Başbaşa konuşmanızdan önce sadakalar vermekten korktunuz mu? İşte, yapmadınız. Ve Allah, sizin bilinçle hatadan dönüşünüzü kabul etti. Artık salâtı ikame edin [mâlî yönden ve zihinsel açıdan destek olma; toplumu aydınlatma kurumları oluşturun, ayakta tutun], zekâtı/verginizi verin, Allah'a ve Elçisi'ne itaat edin. Ve Allah, yaptıklarınıza en çok haberi olandır.

(*1*05/58, Mücâdele/7-13)

Necm: 644

[14]Allah'ın kendilerine gazap ettiği bir topluluğu yardımcı, koruyucu; yönetici yapanları görmedin mi/hiç düşünmedin mi? Onlar ne sizdendirler, ne de onlardan. Ve onlar bilerek yalan yere yemin ediyorlar.

[15]Allah, onlara çok çetin bir azap hazırlamıştır. Şüphesiz onlar, yapmış oldukları çok kötü olanlardır!

[16]Yeminlerini kalkan edindiler de Allah'ın yolundan çevirdiler. Artık onlar için küçük düşürücü bir azap vardır.

[17]Onların malları ve evlatları, kendilerine, Allah'a karşı hiçbir şekilde asla yararı olmaz. Onlar, Ateş'in ashâbıdırlar. Onlar, orada sürekli kalanlardır.

[18]Artık Allah, onların hepsini tekrar diriltti̇ği gün, size yemin ettikleri gibi O'na da yemin edecekler ve kendilerinin bir şey üzerinde bulunduklarını sanacaklardır. Gözünüzü açın! Şüphesiz onlar, yalancıların ta kendileridir.

[19]Şeytan, onları istilâ etmişti de onlara Allah'ı anmayı terk ettirmişti. Onlar, şeytanın grubudur. Gözünüzü açın! Şeytanın grubu kesinlikle kaybedenlerin ta kendisidir.

(*1*05/58, Mücâdele/14-19)

Necm: 645

[20]Allah'a ve Elçisi'ne sınırı aşmaya uğraşanlar; onlar, en aşağılık kişiler arasındadırlar.

[21]Allah: "Elbette, Ben ve elçilerim galip geleceğiz" diye yazmıştır. Şüphesiz Allah, her şeye gücü yetendir, en üstün, en güçlü, en şerefli, mağlûp edilmesi mümkün olmayan/mutlak galip olandır.

(*1*05/58, Mücâdele/20-21)

---

398 Buradaki, "kendilerini olduklarından daha büyük göstermelerinin" istenmesi, savaş vs. gibi olağandışı durumlarda hasımlara korku verebilmek için uygulanacak bir stratejidir. Yoksa bulundukları yerden kalkıp gitmek değildir.

Necm: 646

[22]Allah'a ve âhiret gününe inanan bir topluluğu, Allah'a ve Elçisi'ne sınırı aşmaya uğraşanlarla karşılıklı sevgi bağı kurmuş hâlde bulamazsın. Bunlar, onların ister babaları olsun, ister çocukları olsun, ister kardeşleri olsun, ister akrabaları olsun. Onlar, Allah'ın, kalplerine imanı yazdığı ve kendilerini Kendisinden olan vahiy ile desteklediği kimselerdir. Ve Allah onları, sürekli kalanlar olarak altlarından ırmaklar akan cennetlere koyacaktır. Allah, onlardan hoşnut olmuştur, onlar da O'ndan hoşnut olmuşlardır. İşte bunlar, Allah'ın taraftarlarıdır. Gözünüzü açın! Allah'ın taraftarları, başarıya ulaşanların ta kendileridir.

(105/58, Mücâdele/22)

§HUCURÂT SÛRESİ

MEDÎNE DÖNEMİ

Necm: 647

[1]Ey iman etmiş kimseler! Allah'ın ve Elçisi'nin iki eli arasında öne geçmeyin/ dinde kendi görüşlerinizi öne çıkarmayın. Ve Allah'ın koruması altına girin. Şüphesiz Allah en iyi işitendir, en iyi bilendir.

[2]Ey iman etmiş kimseler! Seslerinizi Peygamber'in sesinin üstüne yükseltmeyin. Birbirinize yüksek sesle bağırdığınız gibi, Peygamber'e yüksek sesle bağırmayın; yoksa siz bilincinde olmadan, saygısızlıkta ileri gidersiniz de amelleriniz boşa gidiverir.

[3]Şüphesiz Allah Elçisi'nin huzurunda seslerini kısan kimseler; işte onlar, Allah'ın, kalplerini Kendisinin koruması altına girmesi için imtihan ettiği kimselerdir. Onlara bağışlanmışlık, korunmuşluk ve büyük bir ödül vardır.

[4]Şüphesiz sana odaların arka tarafından seslenen kimseler; onların çoğu akıllı davranmıyorlar.

[6]Ve eğer onlar, sen yanlarına çıkıncaya kadar sabretselerdi, elbette kendileri için daha iyi olurdu. Ve Allah, kullarının günahlarını çok bilerek reddeden, onları cezalandırmayan ve bağışı bol olandır, engin merhamet sahibidir.

[6]Ey iman etmiş kimseler! Eğer hak yoldan çıkmışın biri size bir haber getirirse hemen araştırın/tesbit edin. Yoksa bilmeden bir topluluğa sataşırsınız/zarar getirirsiniz de yaptığınıza pişman olan kimseler olursunuz.

[7,8]Ve şüphesiz içinizde Allah'ın Elçisi'nin varlığını bilin. Şâyet o, birçok işlerde size uysaydı, kesinlikle sıkıntıya düşerdiniz. Fakat Allah, Kendisinin bir lütuf ve nimeti olarak, size imanı sevdirdi ve onu kalplerinize zînet yaptı. Küfrü; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddetmeyi, hak yoldan çıkmayı ve isyanı da size çirkin gösterdi. İşte bunlar, rüşde/akıl erginliğine sahip kimselerin ta kendileridir. Ve Allah, en iyi bilendir, en iyi yasa koyandır, en çok sağlam yapandır.

[9]Ve eğer mü'minlerden iki grup birbirleriyle savaştırılırlarsa, hemen onların arasını düzeltin. Şâyet biri ötekinin üzerine saldırırsa, Allah'ın buyruğuna dönünceye kadar saldıran tarafla savaşın. Sonra da eğer dönerse aralarında adaletle barış yapın ve hakkaniyetle davranın. Şüphesiz ki Allah, hakkaniyetle davrananları sever.

[10]Mü'minler ancak kardeştirler. Öyleyse rahmete ermeniz için kardeşlerinizin arasını düzeltin ve Allah'ın koruması altına girin.

[11]Ey iman etmiş kimseler! Bir topluluk bir topluluğu alaya almasın. Olabilir ki alay ettikleri topluluk kendilerinden hayırlıdır. Kadınlar da başka kadınları alaya almasın. Belki de alay ettikleri kadınlar, kendilerinden hayırlıdır. Kendinizi de fırlatıp atmayın; ayıplamayın, küçük düşürmeyin; birbirlerinizi lakaplar ile fırlatıp atmayın; küçük düşürmeyin, küçümsemeyin. İmandan sonra hak yoldan çıkış ile adlanmak ne kötü şeydir! Ve kim hatadan dönmezse, işte onlar yanlış; kendi zararlarına iş yapanların ta kendileridir.

[12]Ey iman etmiş kimseler! Zannın birçoğundan sakının. Şüphesiz zannın bir kısmı günahtır. Birbirinizin kusurunu araştırmayın. Bir bölümünüz bir bölümünüzün gıybetini yapmasın/ onun yokluğunda ileri-geri konuşmasın. Sizden biriniz ölmüş kardeşinin etini yemeyi sever mi? İşte, bunu çirkin buldunuz. Ve Allah'ın koruması altına girin. Şüphesiz Allah, tevbeleri çokça kabul eden, çok tevbe fırsatı verendir, çok merhamet sahibidir.

(*1*06/49, Hucurât/1-12)

Necm: 648

[13]Ey insanlar! Biz sizi, bir erkek ile bir dişiden oluşturduk, birbirinizle tanışasınız diye sizi uluslar ve oymaklar yaptık. Şüphesiz ki, Allah katında en değerliniz, en çok Allah'ın koruması altına girmiş olanınızdır. Gerçekten Allah, en iyi bilendir, en çok haber alandır.

*(1*06/49, Hucurât/13)

Necm: 649

[14]Bedevi Araplar, "İnandık!" dediler. De ki: "Siz İnanmadınız, ama 'Eslemna [sağlamlaştırdık/kendimizi sağlama aldık]!' deyin; iman henüz kalplerinize girmedi. Ve eğer Allah'a ve Elçisi'ne itaat ederseniz, O, yaptıklarınızdan hiçbir şeyi size eksiltmez." Gerçekten Allah, çok bağışlayıcıdır, çok merhametlidir!

[15]Mü'minler ancak, Allah'a ve O'nun Elçisi'ne iman eden sonra da şüpheye düşmeyen ve malları ve canları ile Allah yolunda çaba harcayan kimseledir. İşte bunlar sadıkların ta kendisidir.

[16]De ki: "Siz, dininizi Allah'a mı öğretiyorsunuz? Oysa Allah, göklerde olanları da, yerde olanları da bilir." Ve Allah, her şeyi çok iyi bilir.

[17]Onlar, İslâm'a girdikleri için senden minnet duymanı bekliyorlar. De ki: "İslâm'a girmeniz üzerine benden minnet beklemeyin. Tam tersi, eğer doğru kimseler iseniz, sizi imana erdirdiği için, siz Allah'a minnet duygusu besleyin."

[18]Şüphesiz Allah, göklerin ve yeryüzünün görülmeyenini, duyulmayanını, sezilmeyenini bilir. Ve Allah, yapmış olduğunuz şeyleri çok iyi görendir.

*(1*06/49, Hucurât/14-18)

§TAHRÎM SÛRESİ

MEDÎNE DÖNEMİ

Necm: 650

[1]Ey Peygamber! Eşlerinin rızalarını arayarak Allah'ın helâl kıldığı şeyi niçin sen kendine haramlaştırıyorsun? Ve Allah, çok bağışlayan, çok merhamet edendir.

[2]Allah, kefaretini ödeyerek yeminlerinizi çözmeyi kesinlikle size meşrû kılmıştır. Ve Allah, sizin mevlanız; yardımcı, yol gösterici, koruyucu yakınınızdır. Ve O, en iyi bilen, en iyi yasa koyandır.

[3]Bir de hani Peygamber, eşlerinden bazılarına bir sözü/ olayı sırlaştırmıştı. Sonra eşlerinden biri bunu haber yapınca ve Allah, Peygamber'e bunu açığa vurunca, Peygamber bir olayın kısmını belirlemiş, bir kısmından mesafelenmişti/ vazgeçmişti. Sonunda o eşe, bunu kendisi haber verince o eş: "Bunu sana kim haber verdi?" dedi. Peygamber, "Bana iyi bilen, iyi haber alan haber verdi" demişti.

[4]Ey Peygamber'in iki eşi, hatalarınızdan Allah'a dönerseniz sizin için iyi olur. *–Çünkü kesinlikle ikinizin kalpleri kaydı; inançlarınız bozuldu, sapıklığa düştünüz.–* Yok eğer Peygamber'e karşı dayanışmaya girerseniz hiç kuşkusuz bizzat Allah, o'na mevladır; yardımcıdır, destekçidir, koruyucudur, yol göstericidir. Cibrîl/Kur'ân ve iman edenlerin sâlihleri de. Ve bunlardan sonra inecek âyetler de o'na arka çıkarlar.

[5]Eğer o sizi boşarsa, Rabbinin, kendisine sizden daha hayırlı, müslime, mü'mine, sürekli saygı duyan, tevbe eden, oruç tutan/seyahat eden dul ve bakire eşler vermesi umulur.

*(1*07/66, Tahrîm/1-5)

Necm: 651

[6,7]Ey iman etmiş kimseler! Kendinizi ve yakınlarınızı, yakıtı insanlar ve taşlar olacak bir Ateş'ten koruyun. Ateşin üzerinde, Allah'a karşı gelmeyen, kendilerine emredilenleri yapan çetin ve kaba görevli güçler vardır. Ey kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddetmiş kimseler! Bugün özür dilemeyin. Siz ancak işlediklerinizin cezasını çekeceksiniz!

[8]Ey iman etmiş kimseler! Saf, katışıksız/ samimi bir hatadan dönüş ile Allah'a dönün. Umulur ki Rabbiniz, Peygamber'i ve o'nunla birlikte iman edenleri utandırmayacağı, ışıklarının önlerinde ve sağlarında koşacağı, "Rabbimiz! Işığımızı tamamla, bizi bağışla, çünkü Sen her şeye güç yetirensin" diyecekleri günde sizin kötülüklerinizi örter ve sizi, içlerinden ırmaklar akan cennetlere sokar.

*(1*07/66, Tahrîm/6-8)

Necm: 652

[9]Ey Peygamber! Kâfirlere; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden kimselere ve münâfıklara karşı gayretli ol, onlara karşı sert davran. Onların varacağı yer de cehennemdir. Ve o, ne kötü dönüş yeridir.

*(1*07/66, Tahrîm/9)

Necm: 653

[10]Allah, kâfirlere; Kendisinin ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden kimselere, Nûh'un karısı ile Lût'un karısını örnek verdi. Bu ikisi, kullarımızdan iki sâlih kulun nikâhı altında idiler. Sonra

onlara hainlik ettiler. İkisinin kocası da, peygamber olmalarına rağmen Allah'tan hiçbir şeyi onlardan savamadı. Ve, "Girenlerle birlikte siz ikiniz de ateşe girin!" denildi.

[11]Allah, inanan kimselere de Firavun'un karısını örnek gösterdi. Hani o, "Rabbim! Bana nezdinde cennetin içinde bir ev yap, beni Firavun'dan ve onun işinden kurtar. Ve beni şu şirk koşarak yanlış; kendi zararlarına iş yapanlar toplumundan kurtar!" demişti.

[12]Ve Allah, ırzını bir kale gibi koruyan İmrân kızı Meryem'i de örnek verdi. İşte Biz onu vahyimizle az da olsa bilgilendirdik.[399] O da Rabbinin kelimelerini ve kitaplarını doğrulayıp uyguladı ve sürekli saygıda duranlardan oldu.

(*1*07/66, Tahrîm/10-12)

---

399 Bkz. 91 nolu not.

§TEĞÂBÜN SÛRESİ

MEDÎNE DÖNEMİ

Necm: 654

[1]Göklerde ve yeryüzünde olan şeyler, Allah'ı her türlü noksanlıktan arındırır. Mülk yalnızca O'nundur, tüm övgüler de sadece O'nadır. Ve O, her şeye en iyi güç yetirendir.

[2]O, sizi oluşturandır. Artık, kiminiz kâfir; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden biridir, kiminiz mü'mindir. Ve Allah, yaptıklarınızı en iyi görendir.

[3]Allah gökleri ve yeri hak ile oluşturdu ve sizi biçimlendirdi. *–Biçimlerinizi de ne güzel yaptı!–* Ve dönüş yalnızca O'nadır.

[4]O, göklerde ve yeryüzündeki şeyleri bilir, gizlediğiniz ve açığa vurduğunuz şeyleri de bilir. Allah, göğüslerin özünü de en iyi bilendir.

*(1*08/64, Teğâbün/1-4)

Necm: 655

[5]Önceden kâfirlerin; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden kimselerin haberi size gelmedi mi? İşte onlar, işlerinin vebalini tattılar. Onlar için acı bir azap da vardır.

[6]Bu cezalandırma, kendilerine elçileri açık deliller ile geldiğinde: "Bir beşer mi bize yol gösterecek?" deyip de küfretmeleri; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddetmeye çalışmaları ve sırt çevirmeleri nedeniyledir. Allah, muhtaç olmadığını gösterdi. Allah zengindir, övülmeye en iyi lâyık olandır.

*(1*08/64, Teğâbün/5-6)

Necm: 656

[7]Şu kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden şu kimseler, kesinlikle diriltilmeyeceklerine yanlışça inandılar. De ki: "Aksine, Rabbime kasem olsun ki kesinlikle diriltileceksiniz, sonra kesinlikle yapmış olduğunuz şeyler size haber verilecektir. Ve bu, Allah'a göre çok kolaydır."

[8]Öyleyse, Allah'a, Elçisi'ne ve Bizim indirdiğimiz ışığa/Kur'ân'a inanın. Ve Allah, yaptıklarınıza haberdardır.

[9]Toplanma günü için sizi toplayacağı gün; *–işte o gün, karşılıklı aldatma/aldanma günü; kimin kimi aldattığının ortaya çıktığı gündür–* kim Allah'a inanır ve sâlihi işlerse Allah, onun kötülüklerini örter ve onu, içinde sonsuza dek kalıcılar olarak altlarından ırmaklar akan cennetlere sokar. İşte bu, büyük kurtuluştur.

[10]İnkâr eden ve âyetlerimizi yalanlayan kimseler; işte onlar, içinde sürekli kalanlar olarak Ateş'in ashâbıdırlar. O, ne kötü dönüş yeridir!

[11]İsabet eden her musibet, sadece Allah'ın bilgisi çerçevesinde isabet eder. Kim Allah'a inanırsa, Allah, onun kalbini kılavuzlar. Ve Allah her şeyi en iyi bilendir.

[12]Ve Allah'a itaat edin, Elçi'ye de itaat edin. Artık yüz çevirirseniz bilin ki Elçimize düşen apaçık bir tebliğdir.

[13]Allah, Kendisinden başka ilâh diye bir şey olmayandır. Artık mü'minler, sadece Allah'a işin sonucunu havale etsinler.

*(1*08/64, Teğâbün/7-13)

Necm: 657

[14]Ey iman etmiş kimseler! Şüphesiz eşlerinizden ve çocuklarınızdan size düşman olanlar da vardır. O nedenle, onlardan sakının. Ve eğer affeder, kusurlarını başlarına kakmaz, hoş görür ve bağışlarsanız, bilin ki şüphesiz Allah, çok bağışlayan çok merhamet edendir.

[15]Kesinlikle mallarınız ve çocuklarınız, sizi ateşe atabilecek imtihan aracıdır. Allah ise, büyük ödül Kendi katında olandır.

[16]O nedenle gücünüz yettiğince Allah'ın koruması altına girin, dinleyin ve itaat edin. Ve mallarınızdan, kendinizin iyiliğine olarak bağışlayın. Kim de benliğinin açgözlülüğünden korunursa işte onlar, başarıya ulaşanların ta kendileridir.

[17,18]Eğer Allah'a güzel bir ödünç verirseniz, O, onu sizin için kat kat artırır ve sizi bağışlar. Ve Allah, en iyi karşılık ödeyen, çok yumuşak davranan, görüleni ve görülmeyeni bilendir, en üstün, en güçlü, en şerefli, mağlûp edilmesi mümkün olmayan/mutlak galip olandır, en iyi yasa koyan, bozulmayı iyi engelleyen/sağlam yapandır.

(*1*08/64, Teğâbün/14-18)

§SAFF SÛRESİ

MEDÎNE DÖNEMİ

Necm: 658

[1]Göklerde ve yeryüzündeki şeyler, Allah'ı noksan sıfatlardan arındırdılar. Allah, en üstün, en güçlü, en şerefli, mağlûp edilmesi mümkün olmayan/mutlak galip olandır, en iyi yasa koyan, bozulmayı iyi engelleyen/sağlam yapandır.

[2,3]Ey iman etmiş kimseler! Yapmayacağınız şeyleri niçin söylüyorsunuz? Yapmayacağınız şeyleri söylemeniz, Allah katında cezayı gerektiren büyük bir suç/ günah olarak belirlendi.

[4]Şüphesiz Allah, Kendi yolunda kenetlenmiş bir duvar gibi saf saf olarak savaşan kimseleri sever.

(*1*09/61, Saff/1-4)

Necm: 659

[5]Ve hani Mûsâ, toplumuna: "Ey toplumum! Şüphesiz benim, sizin için Allah'tan gönderilmiş bir elçi olduğumu bildiğiniz hâlde, niçin bana eziyet ediyorsunuz?" demişti. Ne zaman ki onlar eğrilip saptılar Allah da onların kalplerini eğriltip saptırdı. Ve Allah, hak yoldan çıkmış bir topluma kılavuzluk etmez.

[6]Ve hani Meryem oğlu Îsâ: "Ey İsrâîloğulları! Şüphesiz ben, Tevrât'tan iki elimin arasındakileri doğrulayan ve benden sonra gelecek, adı, Ahmed/övgüye başkalarından daha layık bir elçiyi müjdeleyen, Allah'ın bir elçisiyim" demişti. Sonra Îsâ, onlara apaçık delillerle gelince "Bu, apaçık bir büyüdür" dediler.

(*1*09/61, Saff/5-6)

Necm: 660

[7]Ve İslâm'a davet olunduğu hâlde Allah üzerine yalan uydurandan daha yanlış; kendi zararlarına iş yapan kimdir? Ve Allah, şirk koşarak, küfrederek yanlış; kendi zararlarına iş yapanlar toplumuna kılavuzluk etmez.

[8]Onlar, ağızlarıyla Allah'ın ışığını/ gönderdiği dini söndürmek için irade kullanıyorlar. Hâlbuki kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddedenler hoş görmese de Allah, ışığını/ dinini tamamlayandır.

[9]Allah, ortak koşanlar hoş görmese de Elçisi'ni, hak dini bütün dinlerin üzerine çıkarması için doğru yol kılavuzu ve hak dinle gönderendir.

(*1*09/61, Saff/7-9)

Necm: 661

[10-13]Ey iman etmiş kimseler! Size, sizi can yakıcı bir cezadan kurtaracak, kazançlı bir ticaret göstereyim mi? Allah'a ve O'nun eElçisi'ne inanacaksınız; Allah yolunda canlarınızla, mallarınızla çaba harcayacaksınız. İşte bu, eğer bilirseniz, sizin için daha iyidir: Sizin günahlarınızı bağışlar ve sizi altlarından ırmaklar akan cennetlere ve Adn cennetlerindeki hoş meskenlere girdirir. İşte bu, büyük kurtuluştur. Ve sizin seveceğiniz başka bir şey daha: Allah'tan yardım ve yakın bir fetih… Ve inananlara müjde ver.

[14]Ey iman etmiş kişiler! Allah'ın yardımcıları olun; nitekim Meryem oğlu Îsâ, havarilere: "Allah'a benim yardımcılarım kimdir?" demişti. Havariler: "Allah'ın yardımcıları biziz" dediler.

Sonra İsrâîloğulları'ndan bir zümre inandı, bir zümre inanmadı. Sonra da Biz, inanmış kimseleri, düşmanlarına karşı güçlendirdik de onlar üstün geldiler.

(109/61, Saff/10-14)

§CUMA SÛRESİ

MEDÎNE DÖNEMİ

Necm: 662

[1]Göklerde ve yeryüzünde olan şeyler, bütün evrenin hükümdarı, tertemiz, her türlü kötülük ve eksiklikten uzak olan, en üstün, en güçlü, en şerefli, mağlûp edilmesi mümkün olmayan/mutlak galip olan, en iyi yasa koyan, bozulmayı iyi engelleyen/sağlam yapan Allah'ı noksan sıfatlardan arındırırlar.

[2,3]O, Anakentliler/Mekkeliler içinde, kendilerinden olan ve Anakentlilere ve henüz onlara katılmamış olan onlardan başkalarına Allah'ın âyetlerini okuyan, onları arındıran, onlara kitabı ve haksızlık, bozgunculuk ve kargaşayı engellemek için konulmuş kanun, düstur ve ilkeleri öğreten bir elçi gönderendir. *–Onlar, önceden apaçık bir sapıklık içinde olsalar da.–* Ve O, en üstün, en güçlü, en şerefli, mağlûp edilmesi mümkün olmayan/ mutlak galip olandır, en iyi yasa koyan, bozulmayı iyi engelleyen/sağlam yapandır.

[4]Elçi göndermek, Allah'ın dilediği kişilere verdiği armağanıdır. Ve Allah, büyük armağan sahibidir.

*(1*10/62, Cuma/1-4)

Necm: 663

[5]Kendilerine Tevrât yükletilip de sonra onu taşımayan kimselerin durumu, kitaplar taşıyan eşeğin durumu gibidir. Allah'ın âyetlerini yalanlayan toplumun örneği ne kötüdür! Ve Allah, şirk koşarak yanlış; kendi zararlarına iş yapanlar toplumuna doğru yolu göstermez.

[6]De ki: "Ey Yahudileşmiş kimseler! Eğer insanlar arasında yalnız kendinizin, Allah'ın yakınları/ yardımcıları olduğuna inanıyorsanız, eğer doğru kimseler iseniz hemen ölümü isteyin."

[7]Oysa onlar, ellerinin önden gönderdiği şeyler/ işledikleri suçlar yüzünden, ölümü asla istemezler. Ve Allah, yanlış; kendi zararlarına iş yapanları çok iyi bilendir.

[8]De ki: "Şüphesiz sizin kendisinden kaçtığınız ölüm, kesinlikle size kavuşacaktır. Sonra görülmeyeni, duyulmayanı, sezilmeyeni, geçmişi, geleceği ve algılanabilen her şeyi bilene döndürüleceksiniz. O, size yapmış olduğunuz şeyleri haber verecektir."

*(1*10/62, Cuma/5-8)

Necm: 664

[9]Ey iman etmiş kişiler! Toplantı günü salât için [mâlî yönden ve zihinsel açıdan destek olma; toplumu aydınlatma için] seslenildiği zaman, Allah'ın anılmasına hemen koşun, alış-verişi bırakın. Eğer bilirseniz, işte bu, sizin için daha hayırlıdır.

[10]Sonra da salât [mâlî yönden ve zihinsel açıdan destek olma; toplumu aydınlatma] gerçekleştirildiğinde, hemen yeryüzünde dağılın ve Allah'ın armağanlarından arayın. Ve zafer kazanmanız, durumunuzu korumanız için Allah'ı çok anın.

*(1*10/62, Cuma/9-10)

Necm: 665

[11]Ve onlar, bir ticaret ve eğlence gördükleri zaman ona gittiler ve seni ayakta bıraktılar. De ki: "Allah'ın yanında bulunan şeyler, eğlenceden ve ticaretten hayırlıdır. Ve Allah, rızık verenlerin en hayırlısıdır."

*(1*10/62, Cuma/11)

§FETİH SÛRESİ

MEDÎNE DÖNEMİ

Necm: 666

[1-3]Şüphesiz Biz, Allah, senin günahlarından geçmiş ve gelecek olanları bağışlasın, sana olan nimetini tamamlasın, seni dosdoğru yola kılavuzlasın ve Allah, sana çok güçlü bir zaferle yardım etsin diye, sana apaçık bir fethi açtık.[400]

[4]O, kendi imanları ile birlikte, imanca fazlalaşsınlar diye mü'minlerin kalplerine kalbi teskin eden güven ve yatışma duygusu/moral indirendir. Göklerin ve yerin orduları da yalnızca Allah'ındır. Ve Allah, en iyi bilendir, en iyi yasa koyandır.

(111/48, Fetih/1-4)

Necm: 667

[7]Göklerin ve yeryüzünün orduları da Allah'ındır. Allah, en üstün, en güçlü, en şerefli, mağlûp edilmesi mümkün olmayan/mutlak galip olandır, en iyi yasa koyan, bozulmayı iyi engelleyen/sağlam yapandır.

[8,9,5,6]Şüphesiz Biz, Allah'a ve Elçisi'ne iman etmeniz, O'na yardım etmeniz, O'na saygı göstermeniz ve her zaman O'nu her türlü noksanlıktan arındırmanız için;

---

400 Burada Hudeybiye Barış Antlaşması ve Rıdvan Bitati'nden bahsedilmektedir. Hicretin üzerinden 6 yıl geçmiş ve bu süre içerisinde kimse öz yurdu ve akrabaları ile temas kuramamıştı. Muhâcirlerde hasret ve gurbet duyguları kabarmış, Ensâr'da da Ka'be'ye karşı özlem oluşmuştu. Bu nedenle Rasûlullah, Mekke'ye gitmek isteyenlerin hazırlanmasını istedi. Zilkâde'nin ilk Pazartesi günü [13 Mart 628] 1.400 kişi ile Mekke'ye doğru hareket edildi. Amacın barış olduğunu göstermek için yanlarına, yolcu kılıcı denilen kılıçtan başka silah almadılar. Durumu öğrenen Mekkeli müşrikler, ne pahasına olursa olsun Rasûlullah'ı Mekke'ye sokmama kararı aldılar ve o'nun Mekke'ye daha fazla yaklaşmasına engel olmak için de Hâlid b. Velîd komutasında 200 atlıdan oluşan bir birlik gönderdiler. Bu arada Rasûlullah ile mü'minler Mekke yakınlarındaki Hudeybiye mevkiine gelmişlerdi. Rasûlullah, amaçlarını bildirmek, Mekke müşriklerinin tutumunu öğrenmek için Mekke'ye, savaşmak niyetinde olmayıp yalnızca Ka'be'yi ziyaret için geldiklerini ve umre yapıp döneceklerini bildiren bir elçi gönderdi. Buna rağmen müşrikler devesine vurup elçiyi yere düşürerek öldürmek istediler. Mekkeli olmayan bazı kimseler araya girip elçiyi kurtardılar. Elçi geri dönerek durumu Rasûlullah'a anlattı. Mekkeli müşrikler, Müslümanların Mekke'ye girmesini kendileri için büyük onursuzluk sayıyor ve Arapların gözünden düşeceklerini düşünüyorlardı. Mekke'de hâlâ hatırı sayılan ve etkin birçok akrabası bulunan Osman'ın elçi olarak gönderilmesi önerisi üzerine Rasûlullah Osman'ı Kureyş'e gönderdi. Osman, önce Rasûlullah'ın mesajını iletti ve, "Biz muharebeye gelmedik, yalnızca umre yapmak için geldik" dedi. Kureyşliler Osman'a, "İstersen Ka'be'yi tavaf et; ancak hepinizin Mekke'ye girmesine ve Ka'be'yi tavaf etmesine izin veremeyiz" dediler. Reddetmesi üzerine de Osman'ı Mekke'de alıkoyup göz hapsinde tuttular. Müslümanlar arasında, Osman'ın öldürüldüğü şayiasının çıkması üzerine Rasûlullah, mü'minleri biata davet etti. Bütün mü'minler, ölüm pahasına da olsa savaştan kaçmamak üzere o'na biat ettiler. Bu konu, sûrenin 10, 18 ve 19. âyetlerinde yer almaktadır. Bu âyetlerden hareketle bu biata, "Biatu'r-Rıdvân" [razılık biatı] ve biat esnasında altında durulan ağaca da "Şeceretu'r-Rıdvân" [razılık ağacı] adı verilmiştir. Sonra, Osman ile ilgili ölüm haberinin asılsız olduğu anlaşıldı. Bu arada karşılıklı elçiler gidip geliyor, bir uzlaşma yolu aranıyordu. Müşrikler Müslümanları Mekke'ye sokmamaya kararlı gözüküyorlardı. Rasûlullah ise, "Biz savaşmak için gelmedik. Amacımız Ka'be'yi ziyarettir, umre yapmaktır. Kureyşliler savaşlarda zayıf düşmüşlerdir. Dilerlerse onlarla bir anlaşma yapmak isterim. Kabul ederlerse ne âlâ, aksi takdirde ölünceye kadar onlarla savaşırım" diyerek barış öneriyordu. Mekkeli müşrikler, Allah Rasûlü'nün kararlılığı yüzünden savaşı göze alamayarak; Osman'ı ve Mekke'deki bir kısım Müslümanı serbest bıraktılar. Arkasından, Suheyl b. Amr'ın başkanlığında bir heyeti anlaşma yapmak üzere Rasûlullah'a gönderdiler. Burada "Hudeybiye Andlaşması" yapıldı. Buna göre; 1) Müslümanlarla müşrikler 10 yıl savaşmayacaklar. 2) Müslümanlar bu yıl Ka'be'yi ziyaretten vazgeçerek geri dönecekler, ancak gelecek yıl umre yapacaklar, müşriklerin boşaltacağı Mekke'de üç gün kalacaklar ve yanlarında yolcu kılıçlarından başka silâh taşımayacaklar. 3) Mekke'den birisi Müslüman olarak Medîne'ye sığındığı zaman iade edilecek; fakat Medîne'den Mekke'ye sığınanlar iade edilmeyecek. 4) Arap kabileleri istedikleri tarafla anlaşma yapmakta serbest olacaklar.

Şartlarının, görünüşte Müslümanların aleyhine olması sebebiyle Müslümanlar büyük bir hayal kırıklığına uğradılar ve Rasûlullah'a, "Sen Allah'ın Rasûlü değil misin? Davamız hak dava değil mi? Bu zilleti neden kabul ediyoruz?" diye serzenişte bulundular. Hudeybiye'de 19 gün kalındıktan sonra Medîne'ye doğru yola çıkıldı. Yolda, bu sûre indi.

mü’min erkekler ve mü’min kadınları, içinde sürekli kalanlar olarak, altlarından ırmaklar akan cennetlere girdirmesi ve onların kötülüklerini örtmesi için *–işte bu, Allah katında büyük bir kurtuluştur–;*

ve Allah hakkında kötü zanda bulunan o münâfık erkekler ve münâfık kadınları, Allah’a ortak koşan erkekleri ve ortak koşan kadınları azaplandırması için *–kötülük onların üzerine olmuştur. Allah onlara gazap etmiş, onları dışlamış; rahmetinden mahrum bırakmış ve kendileri için cehennemi hazırlamıştır. Orası ne kötü bir yerdir!–;* seni, şâhit, müjdeleyici ve uyarıcı olmak üzere elçi yaptık.[401]

(*(*111/48, Fetih/7-9, 5-6)

Necm: 668

10Şüphesiz sana bağlılık yemini eden şu kimseler, gerçekte Allah’a bağlılık yemini etmektedirler. Allah’ın gücü; nimetleri, yardımları onların güçlerinin; yardımlarının, hizmetlerinin üzerindedir. O nedenle kim sözünden dönerse, artık sadece kendisi aleyhine olmak üzere dönmüştür. Kim de Allah’a verdiği söze vefa gösterirse, Allah ona hemen büyük bir ödül verecektir.

11Bedevi Araplardan geri bırakılmış; sizinle gelmemiş olanlar, sana yakında, “Mallarımız ve ailelerimiz bizi meşgul etti/alıkoydu. Hadi Allah’tan bizim bağışlanmamızı dile” diyeceklerdir. Onlar, kalplerinde olmayanı dilleriyle söylerler. De ki: “Allah, size bir zarar dilediyse veya bir yarar dilediyse O’na karşı kimin bir şeye gücü yetebilir? Tam tersi Allah, yaptıklarınızdan haberdardır.”

12Aslında siz, Elçi ve mü’minlerin, ailelerine/yakınlarına sonsuza dek geri dönmeyeceklerini sanmıştınız. Bu sizin gönüllerinize de güzel göründü. Ve siz, kötü zanda bulundunuz ve değişime/yıkıma uğramış bir toplum oldunuz.

13Ve kim Allah’a ve Elçisi’ne iman etmezse, bilsin ki şüphesiz Biz, kâfirler; Allah’ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden kimseler için çılgın bir ateşi hazırlamışızdır.

14Ve göklerin ve yeryüzünün hükümranlığı Allah’ındır. O, dilediğini bağışlar dilediğini azaplandırır. Ve Allah, çok bağışlayandır, çok merhamet edendir.

15Siz, ganimetleri almak için gittiğinizde o geri kalanlar: “Bırakın bizi de sizi izleyelim” diyeceklerdir. Onlar, Allah’ın sözünü değiştirmek isterler. De ki: “Siz, asla bizimle gelemeyeceksiniz. Allah, daha önce böyle buyurmuştur.” Sonra onlar: “Tam tersi, siz, bizi kıskanıyorsunuz” diyeceklerdir. Tam tersi onlar, pek az şey dışında anlamazlar.

16Bedevi Araplardan, geri bırakılmış olanlara de ki: “Siz, yakında çok kuvvetli bir topluma karşı çağırılacaksınız, onlarla savaşırsınız veya onlar Müslüman olurlar. Artık, eğer itaat ederseniz, Allah size güzel bir ödül verir. Ama önceden yan çizdiğiniz gibi yine yan çizecek olursanız sizi acıklı bir azap ile azaplandırır.”

17Kör için bir vebal yoktur, topal için de bir vebal yoktur, hasta için de bir vebal yoktur. Bununla beraber kim Allah’a ve Elçisi’ne itâat ederse, Allah onu, altından ırmaklar akan cennetlere girdirir. Kim de yan çizerse, onu acıklı bir azap ile azaplandırır.

*(*111/48, Fetih/10-17)

Necm: 669

18,19Andolsun o ağacın altında sana bağlılık yemini ederlerken Allah, mü’minlerden razı olmuştur. İşte kalplerinde olanı bilmiş, onlara kalbi teskin eden, güven ve yatışma duygusu/ moral

---

401 Bu pasajı, teknik gerekçeler ve anlam bilgisi gereği Resmi Mushaf’tan farklı tertip ettik. Ayrıntılı açıklamalar için bkz. Tebyîn.

indirmiş ve onları pek yakın bir fetih ve alacakları birçok ganimetler ile ödüllendirmiştir. Ve Allah, en üstün, en güçlü, en şerefli, mağlûp edilmesi mümkün olmayan/ mutlak galip olandır, en iyi yasa koyan, bozulmayı iyi engelleyen/sağlam yapandır.

[20,21]Ve Allah size, alacağınız birçok ganimetleri ve sizin güç yetiremediğiniz, ama Allah'ın sizin için kuşattığı başka şeyleri, siz yararlanasınız ve mü'minlere bir alâmet olsun, Allah sizi dosdoğru yola kılavuzlasın diye vaat etmiştir. İşte Allah, bunu size hemen vermiş ve insanların ellerini sizden çekmiştir. Ve Allah, her şeye en iyi güç yetirendir.

[22,23]Ve eğer kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddetmiş kimseler, sizinle savaşsalardı kesinlikle Allah'ın öteden beri gelen kanunu/ uygulaması olarak arkalarına dönüp kaçarlardı. *–Allah'ın kanununda asla bir değişiklik bulamazsın.–* Sonra bir yol gösteren, koruyan yakın ve yardımcı da bulamazlardı.

[24,25]Ve Allah, sizi onlara karşı muzaffer kıldıktan sonra Mekke'nin vadisinde; Hudeybiye'de, Allah'ın dilediği kimseyi rahmetine girdirmesi için, onların ellerini sizden, sizin ellerinizi de onlardan çekendir. Ve Allah, yaptıklarınızı en iyi görendir. Onlar, Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini kabul etmeyen ve sizi Mescid-i Haram'dan ve ayarlanmış hedylerin/ hac yapanlara gönderilen yiyeceklerin yerlerine ulaşmasını engelleyen kimselerdir. Eğer kendilerini henüz tanımadığınız, bilmeyerek ezmek sûretiyle kendilerinden sorumluluğunuz olacak mü'min erkekler, mü'min kadınlar olmasaydı, eğer onlar, birbirinden ayrılmış olsalardı kesinlikle onlardan Allah'ın ilâhlığına ve rabliğine inanmayan kimseleri acıklı bir azapla azaplandırırdık.

[26]Hani kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden o kimseler, cahiliye kalıntısı gurur ve soy asabiyetini, tutuculuğu kendi kalplerinde alevlendirip kışkırttıkları zaman, hemen Allah, Elçisi'nin ve mü'minlerin üzerine kalbi teskin eden güven ve yatışma duygusunu/ morali indirmiş ve o mü'minlerin "takvâ/Allah'ın koruması altına girme" sözüne ilzam etmişti/sadık kalmalarını sağlamıştı. Zaten onlar, buna lâyık ve ehil idiler. Allah, her şeyi en iyi bilendir.

*(1*11/48, Fetih/18-26)

Necm: 670

[27]Andolsun ki Allah, Elçisi'ne o görüntüyü; "Siz, Allah dilerse kesinlikle, güven içinde başlarınızı tıraş etmiş ve kısaltmış kişiler olarak, korkmadan Mescid-i Haram'a gireceksiniz" vizyonunu hak ile doğru çıkardı. Öyleyse Allah, sizin bilmediğinizi bilir. Sonra da size bundan ast/yakın bir fetih kıldı.

[28]Allah, hak dini bütün dinlere üstün kılmak için, Elçisi'ni doğru yol kılavuzu Kur'ân ve hak din ile gönderendir. Şâhit olarak da Allah yeter.

*(1*11/48, Fetih/27-28)

Necm: 671

[29]Muhammed, Allah'ın elçisidir./Allah'ın elçisi Muhammed ve onunla beraber olan kimseler de, Allah'ın, kendileriyle düşmanları öfkelendirmesi için kâfirlere; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden kimselere karşı çetin, kendi aralarında merhametlidirler. Sen onları, Allah'ın fazlından ve bir hoşnutluk isteyerek Allah'ın birliğini öğretenler, boyun eğip teslimiyet gösterenler olarak görürsün. Onların Allah'a teslimiyetlerinden nişanları, tüm varlıklarında/ her taraflarında belli olur. Bu, onların Tevrât'taki örnekleridir. Onların İncîl'deki örnekleri de, filizini yarıp çıkarmış, sonra onu kuvvetlendirerek kalınlaşmış, sonra da gövdesi üzerine dikilmiş bir ekin gibidir. Bu, ziraatçıların da hoşuna gider. Allah, onlardan iman eden ve düzeltmeye yönelik işler yapan kimselere bağışlama ve büyük bir ödül söz vermiştir.

*(1*11/48, Fetih/29)

§MÂİDE SÛRESİ

MEDÎNE DÖNEMİ

Necm: 672

[1]Ey iman etmiş kimseler! Sözleşmeleri yerine getirin. Siz, dokunulmaz iken [hac/yüksek ilâhîyat eğitimini sürdürürken] avlanmayı helal görmeksizin, size okunacaklar hariç, dört bacaklı, iki tırnaklı, geviş getiren ve ot yiyen hayvanların kusursuzları/gerdanlıksızları size helal kılındı. Şüphesiz Allah, dilediğini hükmeder; dilediği yasayı koyar.

[2]Ey iman etmiş kimseler! Allah'ın alâmetlerine, haram aya, hedye/hac yapanlara yiyecek yollamaya, hediye etmeye, gerdanlıklarına [hac yapanların/orada yüksek ilâhîyat eğitimi için bulunanların yemesi için gönderilen hayvanlara konulan işaretlerine] ve Rablerinden lütuf ve rıza bekleyerek Beytü'l-Haram'a/hac görevi yapmak isteyenlere saygısızlık etmeyin. Dokunulmazlığınız kalktığında/hac göreviniz bittiğinde de avlanın. Sizi Mescid-i Haram'dan çevirdiklerinden dolayı bir topluma karşı olan kininiz, sizi saldırıya da sevk etmesin. Ve "iyi adam"lık ve Allah'ın koruması altına girme üzerinde yardımlaşın, günah ve düşmanlık üzerinde yardımlaşmayın. Ve Allah'ın koruması altına girin. Hiç şüphesiz Allah, azabı/kovuşturması çok çetin olandır.

[3]Size leş, kan, domuzun eti, Allah'tan başkasının adı anılarak kesilen, boğulmuş, vurulmuş, yukardan düşmüş, boynuzlanmış, yırtıcı hayvanların yiyip de canlı iken kesmedikleriniz, dikili taşlar üzerine boğazlananlar ve fal oklarıyla kısmet aramanız haram kılındı. Bunların hepsi doğru yoldan çıkmaktır. Bugün şu kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddetmiş olan şu kimseler, sizin dininizden ümitsizliğe düşmüşlerdir. Öyleyse onlara saygıyla, sevgiyle, bilgiyle ürperti duymayın. Bana saygıyla, sevgiyle, bilgiyle ürperti duyun. Bugün dininizi sizin için kemale erdirdim, size nimetimi tamamladım. Size din olarak da İslâm'a razı oldum. Artık kim son derece açlık içinde, günaha istekle yönelmeden zorda kalırsa, bilsin ki şüphesiz Allah, kullarının günahlarını çok örten, onları cezalandırmayan ve bağışı bol olandır, engin merhamet sahibidir.

*(1*12/5, Mâide/1-3)

Necm: 673

[4]Sana, kendilerine neyin helal kılındığını soruyorlar. De ki: "Size iyi ve temiz şeyler ve Allah'ın size öğrettiğinden öğreterek yetiştirdiğiniz avcı hayvanların avları helal kılındı." Artık onların sizin için tuttuklarından yiyin ve üzerine Allah'ın adını anın ve Allah'ın koruması altına girin. Şüphesiz Allah, hesabı pek çabuk görendir.

[5]Bugün size iyi ve temiz şeyler helal kılındı. Kitap verilenlerin yemeği size helal, sizin de yemeğiniz onlara helaldir. Mü'minlerden özgür kadınlar ile sizden önce kendilerine Kitap verilenlerden özgür kadınları da, nikâhlayarak koruma altına alınmış biri yapmak, *–zina etmemek ve gizlice dostlar edinmemek şartıyla–* kendilerine mehirlerini[402] ödediğiniz durumlarda size helal kılındı. Kim imanı tanımayıp küfrederse; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddederse, artık kesinlikle onun yaptığı boşa gitmiştir ve o, âhirette kayba/zarara uğrayıp acı çeken kimselerdendir.

*(1*12/5, Mâide/4,5)

Necm: 674

[6]Ey iman etmiş kişiler! Salâta [mâlî yönden ve zihinsel açıdan destek olma; toplumu aydınlatma kurumlarına] doğru kalktığınız/toplum içine çıktığınız zaman, hemen yüzlerinizi ve

402 Bkz. 345 nolu not.

dirseklere kadar ellerinizi yıkayın. Başlarınızı ve iki topuğa kadar ayaklarınızı el ile silin. Ve eğer cünüp/aşırı şehvet nedeniyle aklınız başında olmayacak durumda iseniz temizlik üstüne temizlik yapın [cinsel ilişkiye girin, orgazm olun ve yıkanın]. Ve eğer hasta iseniz yahut yolculukta iseniz yahut sizden birisi tuvaletten gelmişse yahut kadınlarla temaslaştıysanız/cinsel ilişkiye girdiyseniz, sonra da su bulamamışsanız, hemen temiz bir toprağa yönelin. Sonra da temiz topraktan yüzlerinizi ve ellerinizi el ile silin. Allah, size herhangi bir güçlük çıkarmak istemez, fakat sizi temizlemek ve kendinize verilen nimetlerin karşılığını ödemeniz için üzerinizdeki nimetini tamamlamak ister.

[7]Ve Allah'ın, üzerinizdeki nimetini ve "İşittik, itaat ettik" dediğinizde sizden aldığı, Kendisiyle sözleştiğiniz, 'kesin sözleşme'sini hatırlayın. Ve Allah'ın koruması altına girin. Şüphesiz Allah, göğüslerin içindekini çok iyi bilendir.

[8]Ey iman etmiş kişiler! Allah için, hakkaniyeti ayakta tutan tanıklar olunuz. Ve bir topluma olan kininiz, sizi adaletsizlik yapmaya sürüklemesin. Adaletli olun, adaletli olmak, Allah'ın koruması altına girmeye daha yakındır. Allah'ın koruması altına girin. Şüphesiz Allah, yaptıklarınıza haberdardır.

[9]Allah, iman eden ve düzeltmeye yönelik işler yapan kimselere vaat etmiştir: Bağışlanma ve büyük ödül yalnızca onlaradır.

[10]İnkâr eden ve âyetlerimizi yalanlayan kimseler de; işte onlar, cehennemin ashâbıdır.

[11]Ey iman etmiş kimseler! Allah'ın sizin üzerinizde olan nimetini hatırlayın. Hani bir topluluk size el uzatmaya yeltenmişti de, Allah onların ellerini sizden çekmişti. Ve Allah'ın koruması altına girin. Artık mü'minler de yalnızca Allah'a işin sonunu havale etsinler.

*(1*12/5, Mâide/6-11)

Necm: 675

[12]Ve andolsun ki Allah, İsrâîloğulları'nın sağlam sözünü almıştı. Ve Biz, kendilerinden on iki müfettiş/başkan göndermiştik. Ve Allah demişti ki: "Ben, kesinlikle sizinle beraberim. Salâtı ikame eder [mâlî yönden ve zihinsel açıdan destek olma; toplumu aydınlatma kurumları oluşturur, ayakta tutar], zekâtı/verginizi verir, elçilerime iman eder, onları destekler ve Allah'a güzelce ödünç verirseniz, andolsun ki sizden kötülüklerinizi örteceğim ve sizi altından ırmaklar akan cennetlere girdireceğim. İşte sizden her kim de, bundan sonra küfrederse; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddederse, artık kesinlikle yolun doğrusunu kaybetmiş olur."

[13]Sonra da sözlerini bozmaları sebebiyle onları dışladık ve kalplerine katılık koyduk. Onlar kelimeyi/ sözcüğü yerlerinden/ öz anlamlarından değiştirirler. Öğütlendiklerinin önemli bir bölümünü de terk ettiler. İçlerinden pek azı hariç, onlardan daima bir hainlik görürsün. Yine de sen, onları affet ve aldırış etme. Şüphesiz Allah, iyilik-güzellik üretenleri sever.

"[14]Biz, Nasarayız/Hristiyanız" diyenlerden de sağlam sözlerini almıştık. Onlar da kendilerine hatırlatılan şeylerin çoğunu terk ediverdiler. Biz de onların arasına, kıyâmete kadar sürecek kin ve düşmanlık yerleştirdik. Allah, yakında yapıp üretmiş olduklarını onlara haber verecektir.

*(1*12/5, Mâide/12-14)

Necm: 676

[15,16]Ey Kitap Ehli! Kesinlikle, Kitap'tan gizlemiş olduğunuz şeylerin çoğunu açığa koyan, çoğundan da vazgeçen Bizim Elçimiz size geldi. Kesinlikle size, Allah'tan bir ışık ve apaçık bir Kitap geldi. Allah, o Kitabla kendi rızasına uyanları selâmet yollarına kılavuzlar. Onları Kendi bilgisi ile karanlıklardan aydınlığa çıkarır ve onları dosdoğru yola kılavuzlar.

[17]Andolsun ki "Şüphesiz Allah, Meryem oğlu Mesih'in ta kendisidir" diyen kimseler kâfir; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden kimseler olmuşlardır. De ki: "Peki, Allah, Meryem oğlu Mesih'i, anasını ve bütün yeryüzündeki kimseleri değişime/ yıkıma uğratmak istese, O'na karşı

kim bir şey yapabilir. Göklerin, yeryüzünün ve ikisi arasındakilerin mülkiyeti de sadece Allah'a aittir. O, dilediğini oluşturandır. Ve Allah, her şeye en iyi güç yetirendir."

[18]Ve Yahudiler, Hristiyanlar, "Biz, Allah'ın oğullarıyız ve O'nun sevgilileriyiz" dediler. De ki: "Madem öyle niçin günahlarınız sebebiyle Allah size azap ediyor?" Tam tersi, siz, O'nun oluşturduklarından birer beşersiniz. O dilediği kişiyi bağışlar, dilediğine azap eder. Göklerin, yerin ve ikisi arasında bulunan her şeyin sahipliği, yönetimi de Allah'ındır. Dönüş de yalnızca O'nadır.

[19]Ey Kitap Ehli! Elçilerin arasının kesildiği bir sırada, "Bize bir müjdeleyici ve uyarıcı gelmedi" demeyiniz diye, size tebyîn yapan/ açıkça ortaya koyan Elçimiz geldi. İşte kesinlikle müjdeleyici ve uyarıcı size geldi. Allah, her şeye en çok gücü yetendir.

[20,21]Ve hani Mûsâ, toplumuna: "Ey toplumum! Allah'ın üzerinizdeki nimetini hatırlayın. Hani Allah, içinizden peygamberler gönderdi. Sizi de hükümdarlar kıldı. Ve âlemlerden hiçbir kimseye vermediğini size verdi. Ey toplumum! Allah'ın size yazdığı temizlenmiş toprağa girin, geriye dönmeyin, yoksa kayba uğrayanlar olarak dönersiniz" dedi.

[22]Onlar, "Ey Mûsâ! Şüphesiz orada zorba bir toplum var. Onlar oradan çıkmadıkça da biz oraya asla girmeyiz. Şâyet onlar, oradan çıkarlarsa, şüphesiz biz de artık girenleriz" dediler.

[23]Korkanlardan ve Allah'ın kendilerine nimet verdiği iki adam dedi ki: "Onların üzerlerine kapıdan girin. İşte, oradan girerseniz şüphesiz siz, galip olanlarsınız. Eğer inanıyorsanız da artık yalnızca Allah'a işin sonucunu havale edin."

[24]Mûsâ'nın toplumu: "Ey Mûsâ! Şüphesiz biz, onlar orada olduğu sürece biz oraya asla girmeyiz. Artık sen ve Rabbin gidin de savaşın. Şüphesiz biz, burada oturanlarız" dediler.

[25]Mûsâ: "Rabbim! Ben, kendimle kardeşimden başkasına söz geçiremiyorum. Artık bizimle bu hak yoldan çıkmışlar toplumunun arasını ayır" dedi.

[26]Allah dedi ki: "Artık temizlenmiş topraklar onlara kırk sene haram kılınmıştır. Yeryüzünde şaşkın şaşkın dolaşacaklar. O nedenle sen, hak yoldan çıkmış o toplum için tasalanma!"

*(1*12/5, Mâide/15-26)

Necm: 677

[27-29]Onlara iki Âdemoğlunun haberini de hakkıyla oku. Hani her ikisi birer kurban sunmuşlardı da birinden kabul edilmiş, diğerinden kabul edilmemişti. O: "Seni kesinlikle öldüreceğim" dedi. Diğeri: "Allah, yalnız Kendisinin koruması altına girmiş kişilerden kabul eder. Sen, beni öldürmek için elini bana uzatsan da, ben, elimi, seni öldürmek için uzatacak değilim [ben, elimi seni etkisiz kılmak için uzatırım]. Şüphesiz ben, âlemlerin Rabb'i Allah'tan korkarım. Şüphesiz ben, isterim ki sen, beni öldürmen nedeniyle oluşacak günahı ve kendi günahını yüklenip de Ateş'in ashâbından olasın! Şirk koşarak, küfrederek yanlış; kendi zararlarına iş yapanların da cezası budur!" dedi.

[30]Bunun üzerine kurbanı kabul edilmeyenin egosu kendisine, kardeşini öldürmeyi kolay gösterdi, sonra da onu öldürdü. Kendisi de zarara uğrayanlardan oluverdi.

[31]Sonra Allah, hemen ona kardeşinin cesedini nasıl gömmekte olduğunu göstermek için toprağı eşeleyen bir karga gönderdi. O, "Yazıklar olsun bana, ben, şu karga gibi olmaklığımla âciz mi oldum da kardeşimin cesedini gömüyorum." dedi. Sonra da pişman olanlardan oldu.

[32]İşte bunun için Biz, İsrâîloğulları'na: "Şüphesiz her kim bir zat veya yeryüzünde bozgunculuk karşılığı olmadan bir zatı öldürürse artık bütün insanları öldürmüş gibi olur. Kim de bir zatın yaşamasına sebep olursa, bütün insanları yaşatmış gibi olur" şeklinde farz kıldık. Ve kesinlikle onlara elçilerimiz açık deliller ile geldiler. Sonra da şüphesiz onların birçoğu, kesinlikle yeryüzünde aşırı davranan kimselerdir.

*(1*12/5, Mâide/27-32)

Necm: 678

[33,34]Allah'a ve Elçisi'ne karşı savaşan; bozum yapmaya teşebbüs etmiş olan ve yeryüzünde kargaşa çıkarmaya çalışanların *–siz onlar üzerine güçlü olmazdan/onları yakalayıp denetim altına almazdan önce hatalarından dönenler hariç–* karşılığı, ancak öldürülmeleri veya asılmaları yahut ayak ve ellerinin çaprazlama/ arka arkaya kesilmesi, ya da bulundukları yerden sürgün edilmeleridir. Bu, onlar için dünyada bir aşağılıktır. Âhirette de onlar için büyük bir azap vardır. Artık iyi bilin ki Allah, çok bağışlayan ve çok merhamet edendir.

*(1*12/5, Mâide/33-34)

Necm: 679

[35]Ey iman etmiş olan kişiler! Kurtulmanız, zafer kazanmanız için, Allah'ın koruması altına girin, O'na, yaklaştıracak/ ulaştıracak şeyleri arayın ve O'nun yolunda gayret gösterin.

[36]Şüphesiz, kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddetmiş olan şu kimseler; bütün yeryüzündekiler ve onunla birlikte bir o kadarı daha, kıyâmet gününün azabından kurtulmalık vermek için kendilerinin olsa, onlardan kabul edilmez. Ve onlar için can yakıcı bir azap vardır.

[37]Onlar, Ateş'ten çıkmak isterler. Ama oradan çıkanlar değillerdir. Ve onlar için devamlı bir azap vardır.

*(1*12/5, Mâide/35-37)

Necm: 680

[38]Hırsız erkek ve hırsız kadın; bunların yaptıklarına karşılık, Allah'tan bir engelleyici uygulama olarak hemen ikisinin de gücünü/güçlerini kesin. Ve Allah, en üstün, en güçlü, en şerefli, mağlûp edilmesi mümkün olmayan/mutlak galip olandır, en iyi yasa koyan, bozulmayı iyi engelleyen/sağlam yapandır.

[39]Sonra kim yaptığı haksızlıktan sonra tevbe eder ve düzeltirse, bilsin ki şüphesiz Allah, onun tevbesini kabul eder. Şüphesiz Allah, çok bağışlayandır, çok merhamet edendir. [40]Göklerin ve yerin sahipliğinin, yönetiminin Allah'a ait olduğunu bilmedin mi? O, dilediğine azap eder, dilediğini de bağışlar? Ve Allah, her şeye en iyi güç yetirendir.

*(1*12/5, Mâide/38-40)

Necm: 681

[41]Ey Elçi! Kalpleri iman etmediği hâlde ağızlarıyla "İnandık" diyen kimseler ve Yahudileşmişlerden, durmadan yalana kulak veren ve sana gelmeyen kimseler için dinleyen/ casusluk eden, küfür; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddediş içinde koşuşan şu kimseler seni üzmesin. Onlar, kelimeyi yerlerinden kaydırıp değiştirirler. "Eğer size şu verilirse hemen alın, o verilmezse sakının!" derler. Allah, bir kimseyi dinden çıkma ateşine düşürmek isterse, sen Allah'a karşı, onun lehine hiçbir şey yapamazsın. Onlar, Allah'ın kalplerini temizlemek istemediği kimselerdir. Onlar için dünyada rezillik vardır ve âhirette onlara çok büyük bir azap vardır.

[42]Yalana çok kulak verenler, haramı çok yiyenler; artık onlar, eğer sana gelirlerse, aralarında hükmet ya da onlara mesafeli dur. Ve eğer onlara mesafeli durursan, artık sana hiçbir zaman zarar veremezler. Ve eğer hükmedersen, o zaman aralarında hakkaniyetle hükmet. Şüphesiz Allah, hakkaniyetle davrananları sever.

[43]İçinde Allah'ın hükmü bulunan Tevrât yanlarında iken seni nasıl hakem yapıyorlar da ondan sonra da geri duruyorlar? Onlar, inanan kimseler değillerdir.

[44]İçinde doğru yol rehberi ve ışık bulunan Tevrât'ı, şüphesiz Biz indirdik. Müslümanlaşmış kişiler olan peygamberler onunla Yahudilere hükmederler, kendilerini Allah'a adamış kişiler ve

hahamlar da, Allah'ın kitabından kendilerinden korumaları istenilen ve kendilerinin de üzerine tanıklık ettikleri şeylerle hükmederler. İnsanlara saygı duyup ürpermeyin, Bana saygı duyup ürperin. Benim âyetlerimi de az bir paraya satmayın. Ve kim Allah'ın indirdiğiyle hükmetmezse, işte onlar kâfirlerin; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden kimselerin ta kendileridir.

[45]Ve Biz, Tevrât'ta onlara, zata zat, göze göz, buruna burun, kulağa kulak, dişe diş yazdık. Yaralara kısas vardır. Bununla beraber kim kısas hakkını bağışlarsa, bu kendisi için kefaret olur. Ve kim Allah'ın indirdiğiyle hükmetmezse, işte onlar yanlış; kendi zararlarına iş yapanların ta kendileridir.

[46]Ve Biz o peygamberlerin izleri üzerine, yanlarındaki Tevrât'tan içinde konu edilenleri doğrulayıcı olarak Meryem oğlu Îsâ'nın gelmesini sağladık. Ve o'na Tevrât'tan içinde konu edilenleri doğrulamak, Allah'ın koruması altına girmiş kişilere yol gösterme ve öğüt olmak üzere içinde yol gösterme olan İncîl'i verdik.

[47]İncîl ehli de Allah'ın onda indirdikleriyle hükmetsinler. Kim, Allah'ın indirdiği ile hükmetmezse, artık işte onlar, hak yoldan çıkanların ta kendileridir.

[48]Sana da Tevrât'ın bir bölümünden kendisinin içinde konu edilenleri doğrulayan ve onları kollayıp koruyan olarak hak ile Kitab'ı/Kur'ân'ı indirdik. Öyleyse onların aralarında Allah'ın indirdiği ile hükmet. Sana gelen haktan saparak onların arzu ve heveslerine uyma. Ve Biz, sizden hepiniz için bir yol haritası/ toplu yaşam ilkeleri ve yol belirledik. Ve eğer Allah dileseydi sizi tek bir önderli toplum yapardı, fakat size verdiklerinde sizi yıpratmak/ denemek için böyle yapmadı. Öyleyse iyiliklere yarışın. Hepinizin dönüşü yalnızca Allah'adır. Sonra O, kendisi hakkında anlaşmazlığa düştüğünüz şeyleri size haber verecektir.

[49]Sen, yine aralarında Allah'ın indirdiğiyle hükmet, onların tutkularına uyma. Allah'ın sana indirdiğinin bir kısmından seni davandan vazgeçirerek ateşe atmalarından sakın. Artık sırt çevirirlerse, artık bil ki şüphesiz Allah, bir kısım günahları sebebiyle/ günahlarının acısıyla onları musibete uğratmak istiyor. Ve şüphesiz insanlardan pek çoğu kesinlikle hak yoldan çıkan kimselerdir.

[50]Yoksa cahiliyye hükmünü mü arıyorlar? Kesinlikle bilen bir toplum için, hüküm yönünden Allah'tan daha güzel kim olabilir?

*(1*12/5, Mâide/41-50)

Necm: 682

[51]Ey iman etmiş kimseler! Yahudileri ve Nasara'yı/Hristiyanları yardımcı, yol gösterici, koruyucu yakınlar edinmeyin. Onlar birbirlerinin koruyucu, yol gösterici yakınıdırlar. Sizden kim onları mütevelli [koruyucu, gözetici, yönetici] yaparsa, artık o, şüphesiz onlardandır. Şüphesiz Allah, şirk koşarak, küfrederek yanlış; kendi zararlarına iş yapanlar topluluğunu kılavuzlamaz.

*(1*12/5, Mâide/51)

Necm: 683

[52]Bundan sonra kalplerinde hastalık bulunan kimselerin: "Bize bir felaket gelmesinden ürperiyoruz" diyerek, onların içinde koşuştuklarını göreceksin. Artık umulur ki Allah, bir fetih veya katından bir emir getirir de içlerinde gizlediklerine pişman olan kimseler olurlar.

[53]Ve iman etmiş kişiler: "Kesinlikle, sizinle beraber olduklarına dair, Allah'a bütün güçleriyle yemin edenler bunlar mı?" derler. Onların amelleri boşa gitmiştir ve onlar kaybedenler olmuşlardır.

*(1*12/5, Mâide/52-53)

Necm: 684

[54]Ey iman etmiş kimseler! Sizden kim dininden dönerse, bilsin ki Allah yakında mü'minlere karşı yumuşak, kâfirlere; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden kimselere karşı da onurlu ve şiddetli bir toplum getirir ki Allah, onları sever, onlar da O'nu severler; onlar, Allah yolunda çaba harcarlar ve hiçbir kınayıcının kınamasından korkmazlar. Bu, Allah'ın dilediğine verdiği bir armağandır. Allah, bilgisi ve rahmeti geniş ve sınırsız olandır, çok iyi bilendir.

[55]Sizin yardımcı, yol gösterici, koruyucu yakınınız, sadece Allah'tır, O'nun Elçisi'dir, bir de Allah'ı birleyerek salâtı ikame eden [mâlî yönden ve zihinsel açıdan destek olma; toplumu aydınlatma kurumları oluşturan, ayakta tutan], zekâtı/vergiyi veren iman etmiş kimselerdir.

[56]Allah'ı, O'nun Elçisi'ni ve iman edenleri kendine yardımcı, yol gösterici, koruyucu yakın kabul edenler bilsinler ki, kesinlikle Allah'ın taraftarları, galip olanların ta kendileridir.

*(1*12/5, Mâide/54-56)

Necm: 685

[57]Ey iman etmiş kimseler! Sizden önce kendilerine Kitap verilmiş olanlardan ve kâfirlerden; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddedenlerden, dininizi alay ve eğlence edinen kimseleri yardımcı, yol gösterici, koruyucu yakınlar edinmeyin. Eğer mü'minler iseniz de Allah'ın koruması altına girin.

[58]Ve siz, onları salâta [mâlî yönden ve zihinsel açıdan destek olmaya; toplumu aydınlatmaya] çağırdığınız zaman, onlar, onu alay ve eğlence edinirler. Bu, onların, akıllarını kullanmayan bir toplum olmalarındandır.

[59]De ki: "Ey Kitap Ehli! Bizim, sadece Allah'a, bize indirilene ve daha önce indirilene inanmamız ve şüphesiz sizin çoğunuzun hak yoldan çıkmış kimse olması yüzünden mi bizden hoşlanmıyorsunuz?"

[60]De ki: "Allah katında cezaya çarptırılma bakımından bunlardan daha kötüsünü size haber vereyim mi? Allah, kimleri dışlamış ve gazabına uğratmışsa; kimlerden maymunlar, domuzlar ve şeytana tapanlar yapmışsa, işte bunlar, mekânca kötüdür ve yolun doğrusundan daha çok kaybolmuşlardır."

[61]Onlar, size geldikleri zaman da, "İman ettik" dediler. Hâlbuki küfür; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddediş ile girdiler ve onlar kesinlikle küfürle çıkmışlardır. Ve Allah, onların gizlemiş olduklarını en iyi bilendir.

[62]Onlardan pek çoğunun, günah işlemede, düşmanlıkta ve haram yemede yarıştıklarını görürsün. Bu yaptıkları şeyler ne kadar da kötüdür!

[63]Kendilerini Allah'a adamış kişilerin ve din bilginlerinin onları, günahı söylemekten ve haramı yemekten men etmeleri gerekmez miydi? Yapıp ürettikleri şeyler ne kötüdür!

[64]Ve Yahudiler, "Allah'ın eli sıkıdır" dediler. *–Söyledikleri şeyler nedeniyle kendi elleri bağlandı ve onlar dışlandı.–* Tam tersi Allah'ın iki eli açıktır; dilediği gibi harcar. Ve andolsun ki Rabbinden sana indirilen, onların çoğunda azgınlık ve küfür; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddetme açısından artış yapar. Ve Biz, o Yahudilerin aralarına kıyâmete kadar düşmanlık ve kin attık. Ne zaman savaş/ bozum yapmak için bir ateş yakmışlarsa, Allah onu söndürmüştür. Ve onlar, yeryüzünde bozgunculuğa koşarlar. Oysa Allah, bozguncuları sevmez.

[65]Ve eğer Kitap Ehli iman etmiş ve Allah'ın koruması altına girmiş olsalardı, kesinlikle onların kötülüklerini örter ve kesinlikle nimeti bol olan cennetlere koyardık.

[66]Ve hiç kuşkusuz eğer onlar Tevrât'ı, İncîl'i ve kendilerine Rablerinden indirilen Kur'ân'ı ayakta tutsalardı, elbette üstlerinden ve ayaklarının altından [her yönden] beslenecеklerdi. Onlardan bir kısmı orta yol tutan; bazısına inanıp bazısına inanmayan, inanmadığı hâlde inanmış gözüken önderli bir toplumdur. Ve onlardan çoğunun yapmakta oldukları ne kötüdür!

(*1*12/5, Mâide/57-66)

Necm: 686

[67]Ey Rasûl! Rabbinden sana indirileni tebliğ et. Ve eğer bunu yapmazsan, o zaman O'nun verdiği elçilik görevini yerine getirmemiş olursun. Allah da seni insanlardan koruyacaktır. Şüphesiz Allah, kâfirler; Kendisinin ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddedenler toplumuna kılavuzluk etmez.

[68]De ki: "Ey Kitap Ehli! Tevrât'ı, İncîl'i ve Rabbinizden size indirilen kuralları hayata geçirmedikçe hiçbir şey üzerinde değilsiniz." Şüphesiz ki Rabbinden sana indirilenler, onların çoğunda azgınlığı ve küfürü; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddetmeyi artırıyor. Öyleyse kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddedenler toplumu için üzülme!

(*1*12/5, Mâide/67-68)

Necm: 687

[69]Şüphesiz şu iman etmiş kişiler, Yahudileşmiş kişiler, Sabiîler/doğal dindarlar ve Nasraniler; kim Allah'a ve âhiret gününe iman eder ve sâlihi işlerse, artık onlar için bir korku yoktur, onlar mahzun da olmayacaklardır.

(*1*12/5, Mâide/69)

Necm: 688

[70,71]Andolsun ki Biz, İsrâîloğulları'nın sözleşmesini aldık ve kendilerine elçiler gönderdik; ne zaman ki onlara elçi, nefislerinin hoşlanmadığı bir şeyi getirdi, bir kısmını yalanladılar, bir kısmını da öldürüyorlar.

Ve onlar, bir sosyal yangın olmayacağını sandılar da körleştiler ve sağırlaştılar. Sonra Allah, onların tevbesini kabul etti. Sonra yine onlardan çoğu körleşti, sağırlaştı. Ve Allah, onların yaptıkları şeyleri en iyi görendir.

(*1*12/5, Mâide/70-71)

Necm: 689

[72]Andolsun, "Allah, Meryem oğlu Mesih'in kendisidir" diyen kimseler kesinlikle kâfir; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden birileri olmuşlardır. Hâlbuki Mesih, "Ey İsrâîloğulları! Benim Rabbim ve sizin Rabbiniz Allah'a kulluk edin. Şüphesiz kim Allah'a ortak koşarsa kesinlikle Allah ona cenneti haram eder, onun barınağı da Ateş'tir. Ve şirk koşarak, küfrederek yanlış; kendi zararlarına iş yapanlar için yardımcılardan kimse yoktur" demişti.

[73]Andolsun, "Allah üçün üçüncüsüdür" diyen kimseler kesinlikle kâfir; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden birileri olmuşlardır. Oysa tek ilâh'tan başka ilâh yoktur. Eğer söylediklerinden vazgeçmezlerse, kesinlikle onlardan kâfirlere; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddetmiş olan kimselere acı veren bir azap dokunacaktır.

[74]Hâlâ onlar, Allah'a hatalardan dönüş yapmaz ve O'ndan af dilemezler mi? Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir.

[75]Meryem'in oğlu Mesih, sadece bir elçidir. Ondan önce de elçiler gelip geçmiştir. Anası da dosdoğru bir kadındır. Her ikisi de yemek yerlerdi. Bak, onlara âyetleri nasıl açığa koyuyoruz. Sonra yine bak, onlar nasıl döndürülüyorlar!

[76]De ki: "Allah'ın astlarından sizin için zarar vermeye ve yarar sağlamaya gücü yetmeyen şeylere mi kulluk ediyorsunuz? Oysa Allah, çok iyi işitendir, çok iyi bilendir."

[77]De ki: “Ey Kitap Ehli! Dininizde hakkın dışında aşırılığa gitmeyin. Daha evvel sapmış, birçoklarını saptırmış ve hak yolun ortasından sapmış bir toplumun tutkularına da uymayın.”

[78]İsrâîloğulları’ndan şu kâfirler; Allah’ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden şu kimseler, Dâvûd ve Meryem’in oğlu Îsâ diliyle dışlanmışlardır. Bu, onların isyan etmeleri ve aşırı gitmeleri sebebiyledir.

[79]Onlar, yaptıkları kötülüklerde birbirlerine engel olmuyorlardı. Elbette, yapıp durdukları şey ne kötü idi!

[80]Onlardan birçoğunu, kâfirleri; Allah’ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden kişileri; kollayıcı, gözetici, yönetici yaptıklarını görürsün. Benliklerinin kendilerinin önüne getirdiği şey; Allah’ın kendilerine gazap etmesi ne kadar kötüdür! Onlar, azap içinde de sürekli kalıcıdırlar.

[81]Ve eğer onlar, Allah’a, Peygamber’e ve O’na indirilene inanmış olsalardı, onları koruyucu, yol gösterici yakınlar edinmezlerdi. Velâkin onlardan birçoğu yoldan çıkmış kimselerdir.

[82]Sen, kesinlikle iman eden kişilere karşı düşmanlık yönünden insanların en şiddetlisi olarak, o Yahudileri ve o ortak koşan kimseleri bulursun. Ve kesinlikle iman eden kimselere sevgi bakımından en yakın olarak da, “Şüphesiz biz, Nasraniyiz/Hristiyanlarız” diyen kimseleri bulursun. Bu, kendi içlerinde keşişler ve rahipler olduğundan ve onlar büyüklük taslamadıklarından dolayıdır.

[83,84]Ve onlar, Elçi’ye indirilen Kur’ânı dinledikleri zaman, onun hak olduğunu öğrendiklerinden dolayı gözlerinin yaşla dolduğunu görürsün. Onlar: “Rabbimiz! Biz iman ettik, bizi şâhitler ile birlikte yaz!” ve “Biz, Rabb’imizin bizi sâlihler toplumu ile birlikte girdirmesini umarken, Allah’a ve haktan bize gelen şeylere neden inanmayalım!” derler.

[85,86]Allah da, onların böyle demeleri nedeniyle, onları, içinde sürekli kalanlar olarak, altlarından ırmaklar akan cennetler ile ödüllendirmiştir. Ve işte bu, iyilik-güzellik üretenlerin karşılığıdır. İnkâr eden ve âyetlerimizi yalanlayan kimseler; işte onlar, cehennemin ashâbıdır.

(*1*12/5, Mâide/72-86)

Necm: 690

[87]Ey iman eden kimseler! Allah’ın size helal kıldığı temiz-nefis-güzel şeyleri haram saymayın. Ve aşırı gitmeyin. Şüphesiz Allah, aşırı gidenleri sevmez.

[88]Ve Allah’ın size verdiği rızıklardan helal ve temiz olarak yiyin ve siz, inandığınız Allah’ın koruması altına girin.

[89]Allah, sizi, kasıtsız olarak yaptığınız/ağız alışkanlığı yeminlerinizden sorumlu tutmaz. Fakat kasıtlı yaptığınız/sözleşmeler oluşturduğunuz yeminlerinizden sizi sorumlu tutar; onun kefareti, ehlinize yedirdiğinizin en hayırlısından/en iyisinden on miskini yedirmek veya giydirmektir. Veyahut da bir köleyi özgürleştirmektir. Verecek bir şey bulamayan kimse için de üç gün oruç tutmaktır. Bu, bozduğunuz zaman yeminlerinizin kefaretidir. Ve yeminlerinizi koruyun. İşte Allah, karşılığını ödersiniz diye âyetlerini sizin için böyle açığa koyar.

[90]Ey iman etmiş kişiler! Hamr [içki/herhangi bir yolla aklı örtmek], kumar; her türlü kolay kazanç amaçlı şans oyunu, kulluk edilen nesneleri, kişileri temsil eden işaretler; emboller ve fal okları; tüm kehanet araç ve gereçleri ancak şeytan işinden zarar veren şeylerdir. Öyleyse durumunuzu korumanız, kurtulmanız için bu şeytan işinden kaçının.

[91]Gerçekten şeytan, hamr ve kumarda sizin aranıza düşmanlık ve kin sokmak ve sizi, Allah’ın anılmasından, öğüdünden ve salâttan [mâlî yönden ve zihinsel açıdan destek olmakdan; toplumu aydınlatmaktan] alıkoymak ister. Öyleyse sona erdirmiş kişiler/vazgeçmiş kişiler misiniz?

[92]Ve Allah’a itaat edin, Elçi’ye itaat edin ve sakınıp tedbirli olun. Artık eğer uzak durursanız, biliniz ki, Elçimize düşen sadece apaçık tebliğdir.

[93]İnanan ve düzeltmeye yönelik işler yapan kimselere, Allah’ın koruması altına girdikleri, inandıkları, düzeltmeye yönelik işler yaptıkları, sonra Allah’ın koruması altına girdikleri,

inandıkları ve sonra Allah'ın koruması altına girdikleri ve iyilik-güzellik ürettikleri zaman, tatmış olduklarından dolayı bir sorumluluk yoktur. Ve Allah, iyilik-güzellik üretenleri sever.

94Ey iman etmiş kimseler! Kesinlikle Allah, ıssız yerlerde kimin Kendisinden korktuğunu bildirmek için sizi bir şeyle; ellerinizin ve mızraklarınızın erişeceği bir avla sınar. Öyleyse kim bundan sonra sınırı aşarsa artık acıklı azap onun içindir.

95Ey iman etmiş kimseler! Siz, dokunulmaz iken/ hac görevini sürdürürken av hayvanı öldürmeyin. İçinizden kim kasten onu öldürürse, yaptığı işin vebalini tatması için, Ka'be'ye ulaşacak bir hedy/ yiyecek olarak hediye edilen hayvan olmak üzere öldürdüğü hayvanın benzeri ona ceza olacak, *–buna içinizden iki adaletli kişi hükmeder–* yahut kefaret olarak miskinleri doyurmak yahut onun dengi oruç tutmaktır. Allah geçmişi affetmiştir. Fakat kim de tekrarlarsa, Allah yakalayıp cezalandırarak adaleti sağlar. Ve Allah, en üstün, en güçlü, en şerefli, mağlûp edilmesi mümkün olmayan/mutlak galip olandır, suçluyu yakalayıp cezalandırarak adaleti sağlama ilkesi sahibidir.

96Su avı ve onun yenilmesi, size ve yolculara yarar olmak üzere size helal kılındı. Kara avı ise, siz hac görevi sürdürür olduğunuz müddetçe size haram edilmiştir. Ve Kendisine toplanacağınız Allah'ın koruması altına girin.

97Allah, Ka'be'yi; o Beyt-i Haram'ı, haram ayı, hac yapanlara yiyecek olarak hayvan hediye etmeyi ve gerdanlıkları/hac yapanların yemesi için gönderilen hayvanlara konulan işaretleri insanlar için bir ayağa kalkış; silkiniş, kendilerini kurtarış yaptı. Bu, Allah'ın göklerde ve yerde olan her şeyi bildiğini ve Allah'ın her şeyi hakkıyla bilici olduğunu sizin de bilmeniz içindir.

98Şüphesiz Allah'ın cezasının çok şiddetli olduğunu ve şüphesiz Allah'ın çok bağışlayıcı, çok merhametli olduğunu bilin.

99Elçi'ye düşen sadece tebliğdir. Ve Allah, açığa vurduğunuz şeyleri ve gizlediğiniz şeyleri bilir.

100De ki: "Her ne kadar pisliğin [kötünün, kötülüğün, kötü şeylerin] çokluğu hoşunuza gitse de, pis olan şeyle temiz olan şey bir olmaz." Öyleyse, ey kavrama yetenekleri olanlar! Kurtulmanız için Allah'ın koruması altına girin.

101Ey iman etmiş kimseler! Açıklandığı zaman hoşunuza gitmeyecek olan şeylerden sormayın/ istemeyin. Eğer onlardan Kur'ân indirilirken sorarsanız/ isterseniz de size açıklanır. Allah, onlardan geçmiştir, onları bağışlamıştır. Ve Allah, çok bağışlayan ve çok yumuşak davranandır.

102Şüphesiz sizden önce gelen bir toplum bunları sormuştu/istemişti, sonra da onlar Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini kabul etmeyen kimseler oldular.

*(1*12/5, Mâide/87-102)

Necm: 691

103Allah, bahîre'den sâibe'den vasîle'den ve hâm'dan[403] hiç birini öngörmemiştir. Ancak kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden kimseler, Allah'a karşı yalan düzüp uyduruyorlar. Ve onların pek çoğu akıl erdirmez.

---

403 103. âyetteki, Allah bahîre'den, sâibe'den, vasîle'den ve hâm'dan hiç birini kılmamıştır. Ancak inkâr eden kimseler, Allah'a karşı yalan düzüp uyduruyorlar. Ve onların pek çoğu akıl erdirmez ifadesiyle, câhiliye Araplarının bazı dinî inançları reddedilmektedir. Câhiliye Araplarının hayvanlar ile ilgili birçok bâtıl inançları bulunuyordu: Şöyle ki: BAHÎRE: Araplar, dişi deve beş kez doğurduğu zaman, ona binmeyi ve sırtına yük yüklemeyi haram sayarlar; yünlerini de kesmezlerdi Beşinci yavrusu erkek olursa kurban ederler, dişi olursa kulaklarını yararlardı. Bu onun adandığını gösterirdi. SÂİBE: İçlerinden biri hastalandığında, ya da bir şeyi kaybolduğunda veya acı bir durum baş gösterdiğinde bir deveyi salıvermeyi adarlardı. Hasta iyileştiğinde veya kayıp olan şey bulunduğunda yahut acıklı durumdan kurtulduklarında deveyi azat eder; ona yük vurmazlar, sırtına binmezler ve onu kesmezlerdi. Onu başıboş salıverirlerdi. VASÎLE: Koyun, biri erkek biri dişi olmak üzere ikiz doğurduğunda erkeğini boğazlamazlar, "Kız kardeşi ona ulaştı" derlerdi. Bu tür koyunlara da vasîle derlerdi. HÂM: Bir erkek devenin sulbünden on tane deve dünyaya geldiğinde ya da bu deve, yavrusunun

[104]Ve onlara: “Allah’ın indirdiğine ve Elçi’ye gelin” dendiği zaman: “Atalarımızı üzerinde bulduğumuz şey bize yeter” dediler. Ataları bir şey bilmeyen ve kılavuzlanan doğru yolu bulmayan kimseler olsa da mı?

*(1*12/5, Mâide/103-104)

Necm: 692

[105]Ey iman eden kimseler! Herkes kendinden sorumludur. Siz, kılavuzlandığınız doğru yola girdiğiniz zaman, sapan kimseler size zarar veremezler. Hepinizin dönüşü Allah’adır. Sonra da O, yapmış olduğunuz şeyleri size haber verecektir.

*(1*12/5, Mâide/105)

Necm: 693

[106]Ey iman etmiş kişiler! İçinizden birine ölüm hazır olduğu zaman, vasiyet sırasında aranızdaki şâhitlik, kendi içinizden adalet sahibi iki kişidir. Yahut yeryüzünde yolculuğa çıkmış iseniz, sonra da ölümün musibeti size gelip çatmışsa, sizden olmayan iki kişidir. Eğer şüpheye düşerseniz, salâttan [mâlî yönden ve zihinsel açıdan destek olmadan; toplumu aydınlatman] sonra onları bekletirsiniz. Sonra da onları, “Akraba bile olsa, yemini bir çıkar karşılığı satmayacağız, Allah’ın şâhitliğini gizlemeyeceğiz. Aksi hâlde günahkârlardan oluruz” diye Allah’a yemin ettirirsiniz.

[107]Sonra da eğer o iki şâhitin bir günah işledikleri anlaşılırsa, ölene daha yakın olan hak sahiplerinden diğer iki kişi onların yerine geçerler de: “Bizim şâhitliğimiz, o önceki iki kişinin şâhitliğinden daha doğrudur ve biz kimsenin hakkına tecavüz etmedik. Aksi hâlde biz, yanlış davrananlardan; kendi zararlarına iş yapanlardan olurduk” diye Allah’a yemin ederler.

[108]İşte böyle bir yemin, şâhitliklerini usulüne göre yapmaları yahut yeminlerinden sonra yeminlerinin kabul edilmemesinden korkmaları için en yakın/en iyi yoldur. Allah’ın koruması altına girin ve kulak verin. Ve Allah, hak yoldan çıkanlar topluluğuna kılavuzluk etmez.

*(1*12/5, Mâide/106-108)

Necm: 694

[109]Allah, elçileri toplayacağı gün şöyle diyecek: “Size verilen cevap nedir?” Onlar: “Bizim hiçbir bilgimiz yoktur; şüphesiz ki Sen, görülmeyeni, duyulmayanı, sezilmeyeni, geçmişi, geleceği en iyi bilenin ta kendisisin” dediler.

[110]Hani Allah demişti ki: “Ey Meryem oğlu Îsâ! Senin üzerinde ve annenin üzerinde olan nimetimi hatırla! Hani Ben, seni Allah’ın vahyi ile güçlendirmiştim. Yüksek mevkide olan biri olarak ve yetişkin biri olarak insanlara konuşuyordun. Hani sana Kitabı, haksızlık, bozgunculuk ve kargaşayı engellemek için konulmuş kanun, düstur ve ilkeleri, Tevrât’ı ve İncîl’i öğretmiştim.

Hani Benim iznimle/ bilgimle çamurdan; kilden (seramikten) kuş şekli gibi bir şey (Buhurdan) yapıyordun. Sonra da onun içine üflüyordun; aerosol oluşturuyordun, onlar da (hastalık yayan; aşılayan haşereler) Benim iznimle kuş oluveriyordu/çabucak gidiyorlardı. Anadan doğma kör olanı ve alaca hastalığına yakalanmış kimseyi iznimle/ bilgimle iyileştiriyordun. Yine Benim iznimle/ bilgimle sosyal ölüleri çıkarıyordun/ canlandırıyordun. Ve hani İsrâîloğulları’na apaçık kanıtlarla gelip de onlardan Allah’ın ilâhlığına ve rabliğine inanmayanların: “Bu, ancak apaçık bir sihirdir” dedikleri zaman seni onlardan korumuştum.

---

yavrusunu gördüğünde (yani, dede olduğunda), ona yük vurmazlar ve onun sırtına binmez, “Kendini korudu” [himaye etti] derlerdi.

[111]Ve hani havarilere: “Bana ve Elçime inanın” diye vahyetmiştim. Onlar, “İnandık!” ve “Bizim gerçekten Müslümanlar olduğumuza tanık ol” demişlerdi.

[112]Hani havariler: “Ey Meryem oğlu Îsâ! Rabbin bize gökten bir sofra indirebilir mi?” demişlerdi. Îsâ: “Eğer iman edenler iseniz Allah’ın koruması altına girin” demişti.

[113]Havâriler: “Biz istiyoruz ki ondan yiyelim, kalplerimiz iyice yatışsın, senin bize doğru söylediğini bilelim ve biz de buna tanıklardan olalım” dediler.

[114]Meryem oğlu Îsâ: “Allah’ım, Rabbmiz! Bizim üzerimize, bizim için, öncekilerimiz ve sonrakilerimiz için bir bayram ve Senden bir alâmet/gösterge olarak gökten bir sofra indir. Ve bizi rızıklandır. Ve Sen, rızık verenlerin en hayırlısısın!” dedi.

[115]Allah dedi ki: “Şüphesiz Ben, onun size indiricisiyim. Artık bundan sonra sizden kim inanmazsa, Ben onu âlemlerden hiç kimseye yapmayacağım bir azapla azaplandıracağım.”

[116-118]Ve hani Allah demişti ki: “Ey Meryem oğlu Îsâ! Sen mi insanlara: ‘Beni ve annemi, Allah’ın astlarından iki tanrı edinin’ dedin?” Îsâ: “Sen arınıksın, benim için gerçek olmayan bir şeyi söylemem bana yakışmaz. Eğer ben onu demiş olsam, Sen, bunu kesinlikle bilmiştin. Sen, benim içimde/özümde olanı bilirsin, ben ise Senin zatında olanı bilmem. Şüphesiz Sen; görülmeyeni, duyulmayanı, sezilmeyeni, geçmişi, geleceği en iyi bilenin ta kendisisin! Ben, onlara sadece, Senin bana emrettiklerini; ‘Benim ve sizin Rabbiniz olan Allah’a kulluk edin’ dedim. Ve ben, içlerinde olduğum müddetçe onlar üzerine tanıktım. Ne zaman ki Sen, beni vefat ettirdin; geçmişte yaptıklarımı ve yapmam gerekirken yapmadıklarımı bir bir hatırlattırdın/ beni öldürdün, Sen, onları gözetleyenin ta kendisi oldun. Ve şüphesiz Sen, her şeye en iyi tanık olansın. Eğer onlara azap edersen, şüphesiz onlar, senin kullarındır ve eğer onları bağışlarsan, şüphesiz Sen, en üstün, en güçlü, en şerefli, mağlûp edilmesi mümkün olmayan/ mutlak galip olanın, en iyi yasa koyan, bozulmayı iyi engelleyen/sağlam yapanın ta kendisisin” dedi.

[119]Allah dedi ki: “Bu, doğru kimselere doğruluklarının yarar sağladığı gündür. Onlar için, içinde sonsuz kalıcılar olarak altlarından ırmaklar akan cennetler vardır.” Allah, onlardan razı olmuş, onlar da O’ndan razı olmuşlardır. İşte bu, en büyük kurtuluştur.

[120]Göklerin, yeryüzünün ve bunların içinde bulunan şeyin sahipliği, yönetimi yalnızca Allah’ındır. Ve O, her şeye en iyi güç yetirendir.

(112/5, Mâide/109-120)

§TEVBE SÛRESİ

MEDÎNE DÖNEMİ

Necm: 695

[1,2]Allah'tan ve Elçisi'nden ahitleştiğiniz ortak koşanlara bir ültümatom, kesin uyarı:
"Artık yeryüzünde dört ay daha rahat dolaşın. Ve kesinlikle kendinizin, Allah'ı âciz bırakan olmadığını ve kesinlikle Allah'ın, kâfirleri; Kendisinin ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden kimseleri rezil-rüsva eden olduğunu bilin."

[3,4]Ve "en büyük hac" günü,[404] ortak koşanlardan antlaşma yaptığınız, size hiçbir eksiklik yapmamış ve sizin aleyhinize hiçbir kimseyle yardımlaşmamış kimseler hariç, şüphesiz Allah'ın ve O'nun Elçisi'nin ortak koşan kimselerden ilişiksiz olduğuna dair Allah'tan ve Elçisi'nden insanlara bir bildiri: "Artık eğer hatadan dönerseniz, bu sizin için hayırlıdır. Ve eğer sırt çevirirseniz o zaman şüphesiz kendinizin, Allah'ı âcizleştiren olmadığını biliniz." Kâfirlere; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden şu kişilere de acıklı bir azabı müjdele! Artık siz de müddetlerine kadar kendilerine verdiğiniz sözlerinizi tamamlayın. Şüphesiz Allah, Kendisinin koruması altına girmiş kişileri sever.

[5]Şu dokunulmaz kılınmış aylar/hac ayları çıktığı zaman da o ortak koşanları nerede bulursanız öldürün, onları yakalayın, hapsedin ve her gözetleme yerinde onlar için oturun. Artık, eğer tevbe ederlerse, salâtı ikame ederlerse [mâlî yönden ve zihinsel açıdan destek olma; toplumu aydınlatma kurumları oluşturur, ayakta tutarlarsa] ve zekâtı/vergilerini verirlerse artık onların yollarını serbest bırakın. Şüphesiz Allah, kullarının günahlarını çok örten, onları cezalandırmayan ve bağışı bol olandır, engin merhamet sahibidir.

[6]Eğer ortak koşanlardan herhangi biri aman dilerse, Allah'ın kelâmını dinlemesi için ona aman ver. Sonra onu güvenli yerine ulaştır. Bu, şüphesiz onların bilmeyen bir toplum olmaları nedeniyledir.

[7]Mescid-i Haram yanında antlaşma yaptıklarınız hariç, o ortak koşan kimseler için Allah katında ve Elçisi katında herhangi bir antlaşma nasıl olabilir? Artık onlar size karşı doğru durdukça siz de onlara karşı doğru olun. Şüphesiz Allah, Kendisinin koruması altına girmiş kişileri sever.

[8-10]Nasıl olabilir ki? Ve eğer onlar, size üstünlük sağlarlarsa, sizin hakkınızda bir yemin ve antlaşma gözetmezler. Ağızlarıyla sizi hoşnut etmeye çalışırlar, kalpleri ise dayatır. Ve onların çoğu hak yoldan çıkmış kimselerdir: Onlar, Allah'ın âyetlerini çok az bir bedelle sattılar da Allah'ın yolundan alıkoydular. Şüphesiz onlar, yapmış oldukları kötü olanlardır. Onlar, herhangi bir mü'min hakkında yemin ve antlaşma gözetmezler. Ve işte bunlar, sınırı aşanların ta kendileridir.

[11]Bundan sonra eğer tevbe ederlerse, salâtı ikame ederlerse [mâlî yönden ve zihinsel açıdan destek olma; toplumu aydınlatma kurumları oluşturur, ayakta tutarlarsa] ve zekâtı/vergilerini verirlerse, artık onlar dinde kardeşlerinizdirler. Ve Biz âyetleri, bilen bir toplum için ayrıntılı olarak açıklıyoruz.

[12]Ve eğer verdikleri sözden sonra yeminlerini bozar ve dininize dil uzatırlarsa, vazgeçmeleri için o, küfür; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddetme öncüleriyle hemen savaşın. Şüphesiz onlar için sözleşmeler diye bir şey yoktur.

[13]Yeminlerini bozan, Elçi'yi yurdundan çıkarmaya azmeden ve üstelik ilk önce size karşı savaşa kendileri başlayan bir toplumla savaşmaz mısınız? Yoksa onlara saygıyla, sevgiyle, bilgiyle ürperti mi duyuyorsunuz? Artık, eğer mü'min iseniz, Allah, Kendisine saygıyla, sevgiyle, bilgiyle ürperti duymaya daha layık olandır.

---

404 En büyük hac, Peygamber'in de katılıp bizzat yönettiği hacdır.

[14,15]Onlarla savaşın ki, Allah, sizin ellerinizle onları cezalandırsın ve onları rezil-rüsva etsin. Sizi de, onlara karşı muzaffer kılsın ve mü'min bir toplumun göğüslerine şifa versin, göğüslerinin kinini gidersin. Allah, dilediğinin tevbesini de kabul eder. Ve Allah, çok iyi bilendir, en iyi yasa koyan, bozulmayı iyi engelleyen/sağlam yapandır.

[16]Sizden çaba harcayanları, Allah'ın Elçisi'nden ve inananların astlarından sırdaş/ can dostu edinmeyenleri Allah ortaya çıkarmadan bırakılacağınızı mı sandınız? Ve Allah, yaptıklarınızdan çok iyi haberi olandır.

[17]Ortak koşanlar, kendilerinin küfrüne; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddedişlerine kendileri şâhit olup dururlarken Allah'ın mescitlerini imar etmeleri söz konusu olamaz. İşte onlar, işleri boşa gitmiş kimselerdir. Ve onlar, Ateş içinde sürekli kalacaklardır.

[18]Allah'ın mescitlerini, ancak Allah'a ve âhiret gününe inanan, salâtı ikame eden [mâlî yönden ve zihinsel açıdan destek olma; toplumu aydınlatma kurumları oluşturan-ayakta tutan], zekâtı/vergisini veren ve sadece Allah'a saygıyla, sevgiyle, bilgiyle ürperti duyan kimseler açar ve yaşatırlar. Artık işte onların, kılavuzlandıkları doğru yol üzere olan kimselerden olmaları beklenir.

[19]Siz, hac yapanın sularının tedarik edilmesini ve Mescid-i Haram'ın imar edilmesini, Allah'a ve âhiret gününe iman eden ve Allah yolunda çaba gösteren kimse gibi mi yapıyorsunuz? Bunlar, Allah katında eşit olamazlar. Ve Allah, şirk koşarak, küfrederek yanlış; kendi zararlarına iş yapanlar toplumuna kılavuzluk etmez.

*(1*13/9, Tevbe/1-19)

Necm: 696

[28]Ey iman eden kimseler! Ortak koşan bu kimseler sadece bir pisliktirler. Artık bu yıllarından sonra Mescid-i Haram'a yaklaşmasınlar. Eğer yoksulluktan/onların uzaklaşmasıyla kazanç kaybına uğramaktan korktuysanız da Allah sizi dilediğinde armağanlar ile yakında zenginleştirecektir. Şüphesiz Allah en iyi bilen, en iyi yasa koyandır.

[29]Kendilerine Kitap verilenlerden, Allah'a ve âhiret gününe inanmayan, Allah'ın ve Elçisi'nin haram kıldığını haram tanımayan ve hak dini din edinmeyen kimseler ile, alçalmış oldukları hâlde cizye verene kadar savaşın.

[31]Onlar, Allah'ın astlarından bilginlerini, rahiplerini ve Meryem oğlu Îsâ'yı kendilerine rabler edindiler. Oysa onlar sadece bir tek olan ilâha kulluk etmekle emrolunmuşlardı. Allah'tan başka ilâh diye bir şey yoktur. O, ortak koşanların ortak koştuğu şeylerden de arınıktır.

[32]Onlar, Allah'ın nûrunu ağızlarıyla söndürmek istiyorlar. Hâlbuki Allah, sadece, kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden kimseler hoş görmeseler de Kendi nûrunu tamamlamaya dayatıyor.

[20]İman eden, hicret eden ve mallarıyla, canlarıyla Allah yolunda çaba gösterenler, Allah katında derece bakımından daha büyüktür. İşte bunlar, kurtulanların ta kendileridir.

[21,22]Onların Rabbi, onları Kendi katından bir rahmet, bir rıza ve içinde sonsuz olarak kalmak üzere, içinde tükenmez nimetler bulunan kendilerine ait cennetlerle müjdeler. Şüphesiz Allah, katında çok büyük ödül olandır.[405]

*(1*13/9, Tevbe/28-29, 31, 32, 20-22)

Necm: 697

[23]Ey iman etmiş kimseler! Eğer babalarınız ve kardeşleriniz imana karşılık küfürü; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddetmeyi seviyorlarsa, onları yardımcı, yol gösterici, koruyucu

---

405 Bu pasajı, teknik gerekçeler ve anlam bilgisi gereği Resmi Mushaf'tan farklı tertip ettik. Ayrıntılı açıklama için bkz. Tebyîn.

yakınlar edinmeyiniz. Sizden her kim de onları yardımcı, yol gösterici, koruyucu yakınlar kabul ederse, artık işte onlar, yanlış davrananların; kendi zararlarına iş yapanların ta kendileridir.

25 Andolsun ki Allah, birçok yerde ve Huneyn Günü[406] size yardım etti. Hani çokluğunuz size güven vermişti de onun size bir yararı olmamış ve yeryüzü bütün genişliğine rağmen size dar gelmişti. Sonra da arkanızı dönüp kaçmıştınız.

26 Sonra Allah, Elçisi'nin üzerine ve mü'minlerin üzerine kalbi teskin eden güven ve yatışma duygularını/ morallerini içlerinde oluşturdu ve sizin görmediğiniz ordular indirdi. Kâfirleri; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden kimseleri de azaba uğrattı. Ve işte bu, kâfirlerin; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden o kimselerin cezasıdır.

27 Sonra, bütün bu olup bitenlerin arkasından Allah, dilediği kimseye dönüş nasip eder. Ve Allah, çok bağışlayıcıdır, çok merhamet edicidir.

(*1*13/9, Tevbe/23, 25-27)

Necm: 698

30 Ve Yahudiler; "Uzeyr Allah'ın oğludur" dediler. Hristiyanlar da, "Mesih Allah'ın oğludur" dediler. Bu, onların ağızlarıyla geveledikleri sözler olup, güya bununla, daha önce yaşayan kâfirlerin; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden kimselerin sözlerini taklit ediyorlar. Allah, onlarla savaşmıştır. Nasıl da döndürülüyorlar!

33 Allah, ortak koşanlar hoşlanmasa da, kendisini, Din'in; hepsinin üzerine çıkarması için Elçisi'ni, doğru yol kılavuzu ve hak din ile gönderendir.

(*1*13/9, Tevbe/30, 33)

Necm: 699

34 Ey iman etmiş kişiler! Şüphesiz, hahamlardan, rahiplerden birçoğu kesinlikle insanların mallarını haksız yere yerler ve Allah yolundan saptırırlar. Ve altın ve gümüşü yığıp da onları Allah yolunda harcamayan kimseler, hemen onlara acıklı bir azabı müjdele!

35 O gün, biriktirdikleri altın ve gümüşlerin üstü cehennem ateşinde kızdırılacak da bunlarla alınları, yanları ve sırtları dağlanacak: "İşte bu kendi canınız için saklayıp biriktirdiğiniz şeydir. Haydi, şimdi tadın şu biriktirmiş olduğunuz şeyleri!"

(*1*13/9, Tevbe/34-35)

Necm: 700

24 De ki: Eğer babalarınız, oğullarınız, kardeşleriniz, eşleriniz, akrabalarınız, kabileniz, elde ettiğiniz mallar, durgunluğa uğramasından ürperdiğiniz ticaret, hoşlandığınız meskenler, size Allah'tan, O'nun Elçisi'nden ve O'nun yolunda çaba harcamaktan daha sevimli ise, artık Allah, emrini getirinceye kadar bekleyiniz. Ve Allah, hak yoldan çıkmışlar toplumuna kılavuzluk etmez.

(*1*13/9, Tevbe/24)

Necm: 701

36 Şüphesiz Allah katında; gökleri ve yeri oluşturduğu günkü Allah'ın yazısında ayların sayısı, ay olarak on ikidir. Bunlardan dördü dokunulmaz kılınmıştır. İşte bu koruyan dindir. Bu nedenle dokunulmaz aylarda kendinize haksızlık etmeyiniz. Ve sizinle toptan savaşan ortak koşanlarla siz

---

406 Huneyn, Mekke ile Tâif arasında, Tihame bölgesinde geniş bir vâdidir. Mekke'nin fethinden sonra Müslümanlarla Havazin müşrikleri burada savaşmıştı.

de toptan savaşın. Ve şüphesiz Allah'ın, Kendisinin koruması altına girmiş kişiler ile beraber olduğunu bilin.

[37]O "Nesi",[407] ancak küfre; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddedişte fazlalıktır ki, onunla kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddetmiş kimseler şaşırtılır; Allah'ın haram kıldığının sayısına uydursunlar da Allah'ın haram kıldığını helâl kılsınlar diye, onu bir yıl helâl, bir yıl haram sayarlar. Kendilerine amellerin kötülüğü süslenip güzel gösterildi. Ve Allah, kâfirler; Kendisinin ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddedenler toplumuna kılavuzluk etmez.

*(1*13/9, Tevbe/36-37)

Necm: 702[408]

[38]Ey iman etmiş kişiler! Ne oldu ki size, Allah yolunda savaşa çıkın denildiği zaman yere ağırlaşıp kaldınız/çakılıp kaldınız. Âhiretten cayıp basit dünya hayatına mı razı oldunuz? Ama âhrettekine göre, bu basit dünya hayatının kazanımı pek azdır.

[39]Eğer savaşa çıkmazsanız, Allah sizi acıklı bir azap ile azaplandırır ve yerinize başka bir toplumu getirir ve siz O'na zarar diye bir şey veremezsiniz. Ve Allah, her şeye en iyi güç yetirendir.

[40]Eğer siz, Elçi'ye yardım etmezseniz, bilin ki Allah O'na kesinlikle yardım etmiştir. Hani o kâfirler; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddetmiş kişiler, o'nu ikinin ikincisi olarak çıkarmışlardı. Hani ikisi mağarada idiler. Hani O, arkadaşına "Üzülme, şüphesiz Allah bizimle beraberdir" diyordu. Bunun üzerine Allah, O'nun üzerine kalbi teskin eden güven ve yatışma duygularını/morallerini içlerine koymuş, O'nu sizin görmediğiniz askerlerle güçlendirmiş ve kâfirlerin; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden kişilerin sözünü en alçak yapmıştı. Allah'ın kelimesi de en yücenin ta kendisidir. Ve Allah, en üstün, en güçlü, en şerefli, mağlûp edilmesi mümkün olmayan/mutlak galip olandır, en iyi yasa koyan, bozulmayı iyi engelleyen/sağlam yapandır.

[41]Hafif teçhizatla ve ağırlıklı olarak savaşa çıkın ve mallarınızla, canlarınızla Allah yolunda gayret gösterin. Eğer bilirseniz bu sizin için daha hayırlıdır.

*(1*13/9, Tevbe/38-41)

Necm: 703

[42]Eğer sefer, yakın bir kazanç ve sıradan bir sefer olsaydı, onlar kesinlikle seni izlerlerdi. Fakat o yapılması zor olan iş kendilerine uzak geldi. Bununla beraber, "Bizim de gücümüz yetseydi, kesinlikle sizinle beraber elbette çıkardık" diye Allah'a yemin edecekler *–kendilerini yıkıma uğratıyorlar–* ve Allah biliyor ki onlar, kesinlikle yalancı kimselerdir.

[43]Allah, seni affetti. Doğru kimseler, sana iyice belli oluncaya ve sen yalancıları bilinceye kadar, niçin onlara izin verdin?

[44]Allah'a ve âhiret gününe inanan kimseler, mallarıyla ve canlarıyla çaba harcamaya senden izin istemezler. Ve Allah, o Kendi koruması altına girmiş kimseleri en iyi bilendir.

[45]Senden izin isteyenler, sadece Allah'a ve âhiret gününe inanmayan ve kalpleri şüpheye düşüp de şüphelerinin içinde bocalayıp duran kişilerdir.

---

407 "Erteleme, geciktirme" demek olan nesî, Arapların haram aylara riâyet etmekten kaçınmalarını, yozlaştırma çabalarını ifade eder.

408 Bu âyetlerde mü'minlere sitem edilmekte, münâfıkların ve keyif düşkünü kimselerin davranışları kınanmakta ve Müslümanlara; herhangi bir özür beyân etmeden ağır ve hafif olarak her şartta Allah yolunda malları ve canlarıyla çaba harcamaları etmeleri emredilmektedir.

Bu pasajda konu edilen Tebük seferi, (–Tebük, Medîne ile Şam arasında, suyu ve hurmalıkları bol olan bir yerin adıdır–) hicrî 9. yılda, Şam'da toplanan 40.000 kişilik Bizans ordusuna karşı çarpışmak üzere Medîne'den Şam'a doğru düzenlenen askerî bir harekettir. Konunun iyi anlaşılması için Tebük seferi ile ilgili ansiklopedik düzeyde bilgi sahibi olunması gerekir.

[46]Ve eğer çıkışı isteselerdi, kesinlikle çıkış için birtakım hazırlık yaparlardı. Fakat Allah, onların gönderilmelerini hoş görmedi de onları yoldan alıkoydu. *–Ve "Oturun oturanlarla beraber!" denildi.–*

[47]Eğer sizin içinizde çıkmış olsalardı, sadece bozgunculuğu artıracaklardı ve kesinlikle aranıza sosyal yangın sokmak için koşacaklardı. İçinizde onlara kulak verecekler de vardı. Ve Allah, o yanlış davrananları; kendi zararlarına iş yapanları çok iyi bilendir.

[48]Andolsun ki onlar, bundan önce de insanları dinden çıkarmak istediler ve sana türlü işler çevirdiler. Sonunda hak geldi ve onlar istemedikleri hâlde Allah'ın emri açığa çıktı.

[49]Onlardan bazı kimseler, "Bana izin ver, beni sosyal yangına düşürme/başımı belaya sokma!" derler. Gözünüzü açın! Onlar sosyal yangının içine düştüler. Cehennem de kâfirleri; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden o kimseleri çepeçevre kuşatıcıdır.

[50]Eğer sana bir iyilik dokunursa fenalarına gider. Eğer sana bir musibet dokunursa, "Biz kesinlikle tedbirimizi önceden almıştık" derler. Ve onlar, sevinenler olarak yan çizip giderler.

[51]De ki: "Hiçbir zaman bize Allah'ın bizim için yazdığından başkası dokunmaz. O, bizim mevlamızdır. Onun için mü'minler, yalnızca Allah'a işin sonucunu havale etsinler."

[52]De ki: "Siz, bize iki güzelliğin birinden başkasını mı gözetirsiniz? Biz ise size, Allah'ın Kendi katından veya bizim elimizle bir azap indirmesini gözetiyoruz. Haydi, siz gözetedurun, şüphesiz biz de sizinle beraber gözetenleriz."

[53]De ki: "İsteyerek veya istemeyerek Allah yolunda harcama yapın; sizden hiçbir zaman kabul edilmeyecektir. Şüphesiz siz, hak yoldan çıkanların toplumu oldunuz."

[54]Ve onların yaptıkları harcamaların kendilerinden kabul olunmasına, sadece, onların küfretmesi; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddetmeleri, O'nun Elçisi'nin gerçek elçi oluşunu bilerek reddetmeleri ve salâta [mâlî yönden ve zihinsel açıdan destek olmaya; toplumu aydınlatmaya] sadece tembel tembel gitmeleri, Allah yolunda harcamalarını da ancak istemeyerek yapmaları engel oldu.

[55]Öyleyse onların malları ve evlatları seni imrendirmesin. Ancak Allah, bunlarla, onları basit dünya yaşamında cezalandırmak, onlar kâfir; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden birileri iken canlarını çıkarmak istiyor.

[56]Sizden olmadıkları hâlde, şüphesiz kendilerinin kesinlikle sizden olduğuna dair Allah'a yemin de ederler. Velâkin onlar, korkup duran bir topluluktur.

[57]Eğer onlar, sığınacak bir yer veya barınacak mağaralar veyahut girilecek bir delik bulsalardı, kesinlikle başlarını dikerek o tarafa doğru yönelirlerdi.

[58]Onlardan bazıları da, sadakalar hakkında sana dil uzatan kimselerdir. Ki, o sadakalardan kendilerine verilmişse hoşnut olurlar, verilmemişse hemen öfkeleniverirler.

[59]Ve keşke onlar, Allah ve Elçisi'nin kendilerine verdiğine razı olsalardı. Ve "Bize Allah yeter. Allah, yakında bize armağanlar verecektir, Elçisi de. Şüphesiz biz, sadece Allah'a rağbet edenleriz" deselerdi.

[60]Kesinlikle, Allah tarafından bir taksim/zorunlu görev olarak sadakalar/ kamunun gelirleri ancak fakirler, miskinler/ yoksullar, işsizler, o iş üzerine çalışan görevliler/ kamu görevlileri, kalpleri İslâm'a ısındırılacaklar, özgürlüğü olmayan köleler, ağır borç altındakiler, Allah yolundakiler [askerler, öğrenci ve öğretmenler], yolda kalmışlar içindir. Allah, her şeyi en iyi bilendir ve en iyi yasa koyandır.

[61]Yine onlardan bazıları, Peygamber'i inciten ve "O, kendisine söylenen her şeyi dinleyip tasdik eden biridir!" diyen kimselerdir. De ki: "Sizin için bir hayır kulağıdır; Allah'a inanır, mü'minlere inanır ve sizden iman edenlere de bir rahmettir." Ve Allah'ın Elçisi'ni inciten kimseler, acıklı bir azap kendileri için olanlardır.

[62]Sizi hoşnut etmek için, sizin için Allah'a yemin ederler. Bunlar, eğer mü'min iseler Allah'ı ve Elçisi'ni razı etmeleri daha doğrudur.

[63]Şüphesiz kim Allah ve Elçisi'yle boy ölçüşmeye kalkarsa, şüphesiz onun için içinde sonsuza dek kalanlar olarak cehennem ateşi olduğunu bilmediler mi? İşte bu, en büyük rüsvalıktır.

(113/9, Tevbe/42-63)

Necm: 704

[64]Münâfıklar, kalplerindeki şeyleri kendilerine haber verecek bir sûrenin üzerlerine indirilmesinden çekinirler. De ki: "Siz alay edin! Şüphesiz Allah, sizin çekindiğiniz şeyi ortaya çıkarandır.

[65]Ve eğer onlara sorsaydın, kesinlikle, "Biz, sadece dalmıştık, oyun oynuyorduk" diyecekler. De ki: "Allah, âyetleri ve Elçisi ile mi alay ediyordunuz?"

[66]Özür dilemeyin, siz "İman ettik" dedikten sonra kesinlikle küfrettiniz; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddettiniz. Sizden bir kısmını affetsek bile, şüphesiz kendileri günah işleyen kimseler oldukları için azaplandıracağız.

(113/9, Tevbe/64-66)

Necm: 705

[67]Münâfık erkekler ve münâfık kadınlar birbirlerindendir; kötülüğü emreder, iyilikten sakındırırlar ve ellerini sıkı tutarlar/ cimrilik ederler. Allah'ı terk ederler de, Allah da onları terk ediverir. Gerçekten de münâfıklar, hak yoldan çıkmış kimselerin ta kendileridir.

[68]Allah, münâfık erkek ve münâfık kadınlara ve kâfirlere; Kendisinin ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddedenlere/ inanmayanlara, içinde temelli kalanlar olarak cehennem ateşini vaat etmiştir. O, onlara yeter. Ve Allah, onları dışlayıp rahmetinden mahrum bırakmıştır! Ve onlara kalıcı bir azap vardır.

[69]Siz de tıpkı kendinizden önceki, sizden daha güçlü-kuvvetli, mal ve evlatça sizden daha varlıklı ve de paylarına düşen kadar yararlanan kimseler gibisiniz. İşte siz de, sizden öncekiler paylarına düşen kadarıyla nasıl yararlanmak istedilerse siz de onlar gibi payınıza düşen kadarıyla yararlanmak istediniz. Siz de dalanlar gibi daldınız. İşte bunların, dünyada ve âhirette amelleri boşa gitti ve işte bunlar, kayba/zarara uğrayıp acı çeken kimselerin ta kendileridir.

[70]Onlara, kendilerinden önceki kişilerin; Nûh'un toplumunun, Âd'ın, Semûd'un, İbrâhîm'in toplumunun, Medyen ashâbı'nın ve alt-üst olmuş kentlerin haberi gelmedi mi? Onlara elçileri açık delillerle gelmişlerdi. Ve sonra Allah, onlara haksızlık eden biri değildi. Velâkin onlar, şirk koşmak sûretiyle kendilerine haksızlık ediyorlardı.

(113/9, Tevbe/67-70)

Necm: 706

[71]İnanan erkekler ve inanan kadınlar; bunların bazısı bazılarının koruyucu, yol gösterici yakınlarıdırlar. Bunlar herkesçe kabul gören iyi şeyleri emrederler, tüm kötü şeylerden vazgeçirirler, salâtı ikame ederler [mâlî yönden ve zihinsel açıdan destek olma; toplumu aydınlatma kurumları oluşturur, ayakta tutarlar], zekâtı/vergiyi verirler, Allah'a ve O'nun Elçisi'ne itaat ederler. İşte bunlar, Allah onlara rahmet edecektir. Şüphesiz Allah, en üstün, en güçlü, en şerefli, mağlûp edilmesi mümkün olmayan/mutlak galip olandır, iyi yasa koyan, bozulmayı iyi engelleyen/sağlam yapandır.

[72]Allah, mü'min erkeklere ve mü'min kadınlara, içinde sürekli kalanlar olarak altlarından ırmaklar akan cennetler ve Adn cennetlerinde hoş meskenler vaat etti. Allah'ın rızası ise daha büyüktür. İşte bu, çok büyük kurtuluşun ta kendisidir.

(113/9, Tevbe/71-72)

Necm: 707

[73]Ey Peygamber! İnkârcılar ve münâfıklar ile çaba göster. Ve onlara karşı sert ol. Onların barınma yerleri de cehennemdir. Ve o, ne kötü bir oluş yeridir!

[74]Onlar, söylemediklerine, Allah'a yemin ederler. Hâlbuki onlar, küfrü; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddetme sözünü kesinlikle söylediler. İslâmlaşmalarından sonra da kâfir; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden birileri oldular. Ve ulaşamadıkları, sahip olamadıkları şeyleri çok istediler. Onlar sadece, Allah'ın ve Elçisi'nin mü'minleri Allah'ın armağanlarından zenginleştirmiş olmasından kinlendiler. Artık, eğer hatalarından dönerlerse kendileri için hayırlı olur. Eğer geri dururlarsa da Allah, onları dünyada ve âhirette çok acıklı bir azap ile azaplandıracaktır. Yeryüzünde onlar için bir koruyucu, yol gösterici yakın ve iyi bir yardımcı da yoktur.

[75]Ve onlardan bazıları, "Eğer Allah armağanlarından bize verirse, kesinlikle bağışta bulunacağız ve kesinlikle iyilerden olacağız" diye Allah'a söz veren kimselerdir.

[76]Sonra, ne zaman ki Allah, onlara armağanlarından verir, onda cimrilik ederler ve yüz çevirerek geri dururlar.

[77]Sonunda Allah'a vaat ettikleri şeylerde sözlerini tutmadıkları ve yalan söyledikleri için, O da Kendisiyle karşılaşacakları güne kadar kalplerinde sürüp gidecek bir münâfıklık yerleştirerek onları cezalandırdı.

[78,79]Şüphesiz onlar; mü'minlerden, sadakalardan kendi gönülleriyle bağışta bulunanlara ve güçlerinin yettiğinden fazlasını bulamayanlara dil uzatan, sonra da onlarla alay eden kimseler, Allah'ın, onların sırlarını ve fısıltılarını bilip durduğunu ve şüphesiz Allah'ın bütün bilinmeyenlerin çok iyi bilicisi olduğunu bilmediler mi? Allah, onları maskaraya çevirmiştir. Ve onlar için çok acıklı bir azap vardır.

[80]Onlar için ister bağışlanma dile, ister dileme. Onlar için yetmiş kere bağışlanma dilesen de yine Allah, onları bağışlamayacaktır. Bu, onların Allah'ı ve Rasûlü'nü kabul etmemeleri nedeniyledir. Allah, hak yoldan çıkmışlar toplumuna kılavuzluk etmez.

*(1*13/9, Tevbe/73-80)

Necm: 708

[81]O geri bırakılanlar/savaşa katılmayanlar, Allah'ın Elçisi'ne karşıt olarak oturmalarıyla ferahladılar ve mallarıyla, canlarıyla Allah yolunda çaba harcamaktan hoşlanmadılar, bir de "Bu sıcakta savaşa çıkmayın" dediler. De ki: "Cehennem ateşi daha sıcaktır." Keşke iyice kavrayıp anlayabilselerdi.

[82]Artık kazandıkları günahın cezası olarak, çok az gülsünler, çok çok ağlasınlar.

*(1*13/9, Tevbe/81-82)

Necm: 709

[83]Eğer Allah seni onlardan bir taifenin yanına döndürür de onlar çıkmak için senden izin isterlerse, de ki: "Artık siz, hiçbir zaman benimle beraber asla çıkmayacaksınız. Ve hiçbir zaman benimle birlikte düşmanla savaşmayacaksınız. Şüphesiz siz, ilkinde oturup kalmaktan hoşlanıyordunuz. Artık geride kalanlarla beraber oturup kalın!"

[84]Ve onlardan ölen biri için destek olma, onun kabrinin üzerine dikilme. Şüphesiz onlar, kâfir; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden, O'nun Elçisi'nin gerçek elçi olduğunu bilerek reddedenlerdir. Ve onlar, hak yoldan çıkmış olarak ölmüşlerdir.

[85]Onların malları ve evlatları da seni imrendirmesin. Allah, ancak onları dünyada bunlarla cezalandırmayı ve onlar kâfir; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden biri iken canlarının güçlükle çıkmasını istiyor.

(*1*13/9, Tevbe/83-85)

Necm: 710

[86,87]Ve "Allah'a iman edin ve Elçisi ile birlikte çaba harcayın" diye bir sûre indirildiği zaman, onlardan güç [mal, mülk, evlat] sahibi olanlar senden izin istediler ve "Bırak bizi oturanlarla beraber olalım" dediler. Geri kalanlarla birlikte olmayı seçtiler. Onların kalpleri de damgalandı/ mühürlendi. Artık onlar iyice kavrayıp anlamazlar.

[88]Fakat Elçi ve O'nunla beraber olan inanmış kimseler mallarıyla, canlarıyla çaba harcadılar. Ve işte onlar, bütün hayırlar kendilerinin olanlardır. Ve işte onlar, durumu bozulmayan, kazançlı çıkanların ta kendileridir.

[89]Allah, onlar için, içinde sürekli kalanlar olarak, altından ırmaklar akan cennetler hazırladı. İşte bu, o çok büyük kurtuluştur.

(*1*13/9, Tevbe/86-89)

Necm: 711

[90]Bedevi Araplardan özür beyan edenler, kendilerine izin verilmesi için geldiler. Allah'a ve Elçisi'ne yalan söyleyenler de oturup kaldılar. Bunlardan Kâfirlere; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden biri olan kimselere, yakında çok acıklı bir azap dokunacaktır.

[91,92]Allah ve Elçisi için samimi oldukları takdirde, zayıflara, hastalara ve de harcamada bulunacak bir şey bulamayan kimselere, bir de kendilerini bindiresin diye sana geldiklerinde, "Sizi üzerine bindirecek bir şey bulamıyorum" dediğin zaman, Allah yolunda harcayacakları bir şey bulamadıklarından dolayı üzülüp gözlerinden yaş döke döke geri dönüp giden kimselere bir günah yoktur. İyilik-güzellik üretenler aleyhine bir yol yoktur. Allah, çok bağışlayandır, çok merhamet edendir.

[93]Yol, ancak zengin oldukları hâlde senden izin isteyen o kimselerin aleyhinedir. Bunlar, geride kalanlarla birlikte olmaya razı oldular. Allah da onların kalpleri üzerine damga/mühür bastı. Bundan dolayı onlar bilmezler.

[94]Kendilerine döndüğünüz zaman size özür beyan edecekler. De ki: "Özür beyan etmeyin. Size kesinlikle inanmayız. Allah bize, sizin haberlerinizden önemli haberler verdi." Bundan sonra da Allah ve Elçisi işinizi görecektir. Daha sonra da görünmeyeni ve görüneni bilen Allah'a döndürüleceksiniz. Sonra da O, size yapmış olduklarınızı haber verecektir.

[95]Kendilerine döndüğünüz zaman, onlardan mesafelenmeniz için, size Allah'a yemin edecekler. Siz de onlardan hemen mesafelenin. Şüphesiz onlar kirlidir, pislenmiştir. Kazandıklarının cezası olarak varacakları yer de cehennemdir.

[96]Kendilerinden razı olasınız diye size yemin ederler. Artık eğer siz, onlardan razı olursanız da, bilin ki Allah şüphesiz hak yoldan çıkmış o kimseler toplumundan razı olmaz.

[97]Bedevi Araplar, Allah'ın ilâhlığına ve rabliğine inanmama ve münâfıklık bakımından daha çetin; Allah'ın, Elçisi'ne indirdiklerinin sınırlarını bilmemeye/ öğrenmemeye daha yatkındırlar. Allah da, en iyi bilen, en iyi ilke koyandır.

[98]Bedevi Araplardan kimi de var ki, kamu yararına harcadığını zorla ödenmiş borç sayar ve size belalar gelmesini bekler. *–O çirkin bela kendi üzerlerine!–* Ve Allah, en iyi işitendir, en iyi bilendir.

[99]Yine bedevi Araplardan kimi de vardır ki onlar, Allah'a ve âhiret gününe inanır[409] ve harcadığını Allah katında yakınlıklar ve Elçi'nin destekleri sayar. Gözünüzü açın! Şüphesiz bu, onlar için bir yakınlıktır. Allah, onları yakında rahmetine girdirecektir. Şüphesiz Allah, kullarının günahlarını çok örten, onları cezalandırmayan ve bağışı bol olandır, engin merhamet sahibidir.

(*1*13/9, Tevbe/90-99)

Necm: 712

[100]Muhacir ve Ensar'dan ilk önce öne geçenler ve iyileştirme-güzelleştirme ile onları izleyen kimseler; Allah onlardan razı oldu, onlar da O'ndan razı oldular. Ve Allah onlara, içlerinde temelli kalıcılar olarak altlarından ırmaklar akan cennetler hazırladı. İşte bu, büyük bir kurtuluştur.

[101]Ve yanınızda bedevi Araplardan münâfıklar var. Medîne halkından da münâfıklığa iyice alışmış olanlar var. Onları sen bilmezsin. Biz biliriz onları. İki kez azap edeceğiz onlara, sonra da çok büyük bir azaba döndürüleceklerdir.

[102]Diğerleri de günahlarını itiraf ettiler. Sâlih bir amelle diğer kötüyü karıştırdılar. Olur ki Allah, onların tevbelerini kabul eder. Şüphesiz Allah, kullarının günahlarını çok örten, onları cezalandırmayan ve bağışı bol olandır, engin merhamet sahibidir.

[103]Onların mallarından sadaka al ki, sadaka ile kendilerini temizlersin ve arındırırsın. Bir de onlara destek ol. Şüphesiz senin desteğin onlar için bir huzurdur. Allah en iyi işitendir, en iyi bilendir.

[104]Onlar Allah'ın, kullarından tevbeyi kabul ettiğini, sadakaları aldığını ve Allah'ın tevbeleri çokça kabul eden, çok tevbe fırsatı verenin, çok merhamet edenin ta kendisi olduğunu bilmediler mi?

[105]Ve de ki: "Elinizden geleni yapın! Artık Allah, Elçisi ve mü'minler işlerinizi görecektir. Ve siz, görünmeyeni ve görüneni bilen Allah'a döndürüleceksiniz. Sonra O, işlemiş olduklarınızı size haber verecektir."

[106]Ve diğerleri, Allah'ın emrine bırakılmış olanlardır. O, ya kendilerini azaplandırır ya da tevbelerini kabul eder. Ve Allah en iyi bilendir, en iyi yasa koyandır.

(*1*13/9, Tevbe/100-106)

Necm: 713

[107]Ve zarar vermek, küfür; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddetmek, Müslümanların arasına ayrılık sokmak ve daha önce Allah ve Elçisi'ne karşı savaş açmış; bozum yapmaya teşebbüs etmiş olanlara gözcülük etmek için mescit yapan şu kimseler, "Biz, en güzelden başka bir şey istemedik" diye yemin de ederler. Allah da tanıklık eder ki şüphesiz bunlar, kesinlikle yalancılardır.

[108]Sen, o mescidin içinde sonsuza dek dikilme/görev yapma! İlk gününde Allah'ın koruması altına girme üzerine kurulan mescit, elbette içinde görev yapmana daha layıktır. Onun içinde arınmayı seven er kişiler vardır. Allah da arınan kimseleri sever.

[109]Peki, temelini Allah'ın koruması altına girme ve hoşnutluk üzerine kurmuş olan kimse mi hayırlıdır, yoksa temelini yıkılmak üzere olan bir uçurumun kenarına kurup da onunla birlikte cehennemin ateşine yuvarlanan mı? Ve Allah, şirk koşarak, küfrederek yanlış davrananlar; kendi zararlarına iş yapanlar toplumuna kılavuz olmaz.

[110]Onların kalpleri parça parça olmadıkça, o kurdukları temelleri, kalplerinde bir kuşku olarak kalıp kaybolmayacaktır. Ve Allah, en iyi bilendir, en iyi yasa koyandır.

409

(113/9, Tevbe/107-110)

Necm: 714

[111,112]Şüphesiz Allah, tevbe eden, kulluk eden, övgüde bulunan, seyahat eden, Allah'ı birleyen, boyun eğip teslimiyet gösteren, herkesçe kabul gören iyi şeyleri emreden, kötü olan her şeyden vazgeçiren, Allah'ın hududunu koruyan inananlardan, canlarını ve mallarını şüphesiz cenneti onlara verme karşılığında satın almıştır: Onlar, Allah yolunda savaşırlar; sonra öldürürler ve öldürülürler. Bu, Allah'ın Tevrât, İncîl ve Kur'ân'daki gerçek bir vaadidir Ve sözünü, Allah'tan daha çok tutan kim vardır? Öyleyse, yaptığınız alış-verişle sevinin. Ve işte bu, büyük kurtuluşun ta kendisidir. Ve mü'minlere müjde ver!

(113/9, Tevbe/111-112)

Necm: 715

[113,114]Kendilerine, cehennem ashâbı oldukları iyice belli olduktan sonra Peygamber'e ve iman etmiş kişilere, akraba bile olsalar, ortak koşanlar için bağışlanma dilemek yoktur. İbrâhîm'in babası için bağışlanma dilemesi de yalnızca ona vermiş olduğu bir sözden dolayı idi. Sonra onun, Allah için bir düşman olduğu kendisine açıkça belli olunca ondan uzaklaştı. Şüphesiz İbrâhîm, çok içli, çok halim birisi idi.

[115]Allah, bir topluma doğru yolu gösterdikten sonra, Kendisinin koruması altına girdirecek şeyleri kendilerine ortaya koymadıkça onları saptırmaz. Şüphesiz Allah, her şeyi en iyi bilendir.

[116]Hiç şüphesiz Allah, göklerin ve yeryüzünün mülkü yalnızca Kendisinin olandır. O, diriltir ve öldürür. Sizin için O'nun astlarından bir yol gösterici, koruyucu yakın ve bir yardımcı yoktur.

(113/9, Tevbe/113-116)

Necm: 716

[117]Andolsun ki Allah, Peygamber'e ve en zor saatinde O'na uyan Muhacirlere ve Ensar'a, kendilerinden bir kısmının kalpleri az kalsın kayacak gibi olmuşken, tevbe nasip etti. Sonra da onların tevbelerini kabul etti. Şüphesiz O, onlara çok şefkatlidir, çok merhametlidir.

[118]Geri bırakılanlardan o üç kişinin de tevbelerini kabul etti. Öyle ki, yeryüzü bütün genişliğine rağmen onlara dar gelmeye başlamıştı, benlikleri de kendilerini sıkıntıya sokmuştu. Allah'tan kurtuluşun, ancak Allah'a sığınmakta olduğuna da iyice inanmışlardı. Sonra Allah, onlara dönmeleri için tevbe nasip etti de tevbelerini kabul etti. Şüphesiz ki Allah, tevbeleri çokça kabul eden, çok tevbe fırsatı verenin, çok merhametli olanın ta kendisidir.

[119]Ey iman etmiş kimseler! Allah'ın koruması altına girin ve doğru kimselerle birlikte olun.

(113/9, Tevbe/117-119)

Necm: 717

[120,121]Medîne halkı ve bedevi Araplardan civardakiler için, Allah'ın Elçisi'nden geri kalmaları ve O'nun canından evvel kendi canlarını düşünmeleri olacak şey değildir. İşte bu, Allah yolunda isabet eden her susuzluk, her yorgunluk ve her açlık, kâfirleri; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddedenleri öfkelendirecek olması,

ayak bastıkları her yer ve düşmana karşı elde ettikleri her başarı karşılığında kendilerine kesinlikle sâlih bir amel yazılmış olması,

yaptıkları küçük ve büyük her harcama ve geçtikleri her vadi karşılığında, kesinlikle kendileri için, yaptıkları işin daha güzeliyle Allah'ın kendilerini ödüllendirmesi yazılmış olması sebebiyledir. Şüphesiz Allah, iyilik-güzellik üretenlerin ödülünü kaybetmez.

[122]Mü'minlerin, önlem almaları için, hepsinin birden topyekün ayrılmaları/ seferber olmaları da olmazdı. Öyleyse, dinde derin bilgi elde etmeleri, toplumları kendilerine döndükleri zaman onları uyarmaları için onların her kesiminden bir grubun ayrılmaması gerekmez miydi?

(*1*13/9, Tevbe/120-122)

Necm: 718

[123]Ey iman etmiş kimseler! İnkârcılardan tehlike oluşturan kişiler ile savaşın ve sizde bir sertlik bulsunlar. Ve şüphesiz Allah'ın, Kendi koruması altına girmiş kimseler ile birlikte olduğunu biliniz.

(*1*13/9, Tevbe/123)

Necm: 719

[124]Ve bir sûre indirildiği zaman, içlerinden bir kimse, "O indirilmiş sûre hanginizi iman açısından güçlendirdi?" der. Fakat iman etmiş kimselere gelince, o inen sûre, onları iman açısından ziyadeleştirmiştir; güçlendirmiştir ve onlar sürekli olarak müjdelenip duruyorlar.

[125]Kalplerinde bir hastalık olanlara gelince de; onların da pisliklerinin içine pislik ilave etmiştir. Ve onlar, kâfir; Allah'ın ilâhlığını ve rabliğini bilerek reddeden birileri olarak ölmüşlerdir.

[126]Onlar, her yıl bir veya iki kere şüphesiz kendilerinin acı olaylar ile denendiklerini görmüyorlar mı? Sonra da tevbe etmiyor ve öğüt almıyorlar.

[127]Bir sûre indirildiğinde, bazısı bazısına bakar: "Sizi bir kimse görüyor mu?" Sonra sırt çevirir giderler. Gerçekten onlar, iyice anlayıp kavramayan bir topluluk olmaları dolayısıyla, Allah onların kalplerini çevirmiştir.

(*1*13/9, Tevbe/124-127)

Necm: 720

[128]Andolsun, içinizden size, sıkıntıya uğramanız kendisine ağır gelen, size düşkün, sadece inananlara çok şefkatli, kolaylık sağlayan, çok merhametli bir elçi gelmiştir.

(*1*13/9, Tevbe/128)

Necm: 721

[129]Buna rağmen eğer uzaklaşırlarsa hemen de ki: "Bana Allah yeter. O'ndan başka ilâh diye bir şey yoktur. Ben, sadece O'na işin sonucunu havale ettim O, çok büyük tahtın Rabbidir."

(*1*13/9, Tevbe/129)

§NASR SÛRESİ

MEDÎNE DÖNEMİ

Necm: 722

[1,2]Allah'ın yardımı ve fetih geldiği ve sen, insanların, bölük bölük, Allah'ın dinine girdiklerini gördüğün zaman, [3]hemen Rabbinin övgüsüyle birlikte her türlü noksanlıktan Kendisini arındır ve O'ndan bağışlanma dile. Şüphesiz O, ezelden beri tevbeleri çokça kabul eden, çok tevbe fırsatı verendir.

*(1*14/110, Nasr/1-3)

Allah, doğrusunu ve Kendi muradını en iyi bilendir.

Kusursuzluk da sadece Allah'a mahsustur.

§FİHRİST

(Sayılar Necm numarasını gösterir)